

Klasa:
Urbroj:

Zagreb,

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Izvješće o obavljenoj reviziji učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama - mišljenje Vlade

Veza: Pismo Hrvatskoga sabora, klase: 021-12/16-09/63, urbroja: 65-16-03, od 19. prosinca 2016. godine

Na temelju članka 122. stavka 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine, br. 81/13 i 113/16), Vlada Republike Hrvatske o Izvješću o obavljenoj reviziji učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, daje sljedeće

MIŠLJENJE

Vlada Republike Hrvatske predlaže Hrvatskome saboru da prihvati Izvješće o obavljenoj reviziji učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, u tekstu koji je Državni ured za reviziju uputio Hrvatskome saboru aktom, klase: 003-05/16-05/1, urbroja: 613-01-01-16-23, od 19. prosinca 2016. godine.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila dr. sc. Slavena Dobrovića, ministra zaštite okoliša i energetike, dr. sc. Marija Šiljega i Antu Čikotića, državne tajnike u Ministarstvu zaštite okoliša i energetike, te Matu Rebića i Elizabetu Kos, pomoćnike ministra zaštite okoliša i energetike.

PREDSJEDNIK

mr. sc. Andrej Plenković

HRVATSKI SABOR

KLASA: 021-12/16-09/63

URBROJ: 65-16-03

Zagreb, 19. prosinca 2016.

50 — VLADA REPUBLIKE HRVATSKE		
Primljeno: 22-12-2016		
Klasifikacijska oznaka:	Org. jed.	
02203/16-12/85	5E309	
Urudžbeni broj:	Pril.	Vrij.
65-16-01	1	101

65

VLADI REPUBLIKE HRVATSKE

Na temelju članka 214. stavak 4. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem, radi davanja mišljenja, ***Izvešće o obavljenoj reviziji učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama***, koje je predsjedniku Hrvatskoga sabora sukladno odredbi članka 9. Zakona o Državnom uredu za reviziju ("Narodne novine", broj 80/11), dostavio glavni državni revizor, aktom od 19. prosinca 2016. godine.

PREDSJEDNIK

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU

KLASA: 003-05/16-05/1

URBROJ: 613-01-01-16-23

Zagreb, 19. prosinca 2016.

REPUBLIKA HRVATSKA	
65 - HRVATSKI SABOR	
ZAGREB, 19. Sv. Marka 6	
Primljeno:	19-12-2016 Jelić
Klasifikacija oznake	Org. jed.
021-16/16-09/63	6.5
Uredni broj	Pril. Vrij.
5803-16-01	1 10

HRVATSKI SABOR
n/p Božo Petrov, predsjednik

Predmet: dostava Izvješća

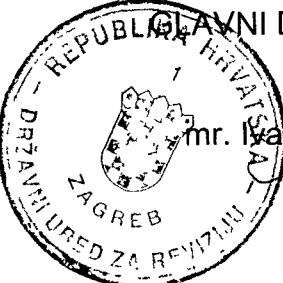
Poštovani,

U skladu s odredbom članka 9. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 80/11), u prilogu se dostavlja Izvješće o obavljenoj reviziji učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama.

U radu Hrvatskog sabora i njegovih radnih tijela, u ime Državnog ureda za reviziju sudjelovat će mr. Ivan Klešić, dipl. oec., glavni državni revizor.

S poštovanjem

GLAVNI DRŽAVNI REVIZOR
mr. Ivan Klešić, dipl. oec.

Prilog: kao u dopisu

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI UČINKOVITOSTI

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA

Zagreb, prosinac 2016.

SADRŽAJ

stranica

SAŽETAK	i
PREDMET, CILJEVI I SUBJEKTI REVIZIJE	2
PODRUČJA I METODE REVIZIJE	2
KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI	3
NALAZ REVIZIJE	6
OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA	49
Prilog: Pojedinačna izvješća o obavljenoj reviziji učinkovitosti	

SAŽETAK

Državni ured za reviziju je obavio 21 reviziju učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, kojom su obuhvaćena tijela nadležna za gospodarenje mineralnim sirovinama. Revizijom je obuhvaćeno razdoblje od 2013. do 2015.

Predmet revizije bile su aktivnosti tijela nadležnih za gospodarenje mineralnim sirovinama u vezi s normativnim uređenjem, postupanjem u skladu s donesenim propisima, planovima i unutarnjim procedurama, informacijskim sustavom i evidencijama, dodjelom koncesija, obračunom i naplatom prihoda od naknada za koncesije, naplatom potraživanja, nadzorom koncesionara, sanacijom prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi te evidencijama o rezervama.

Ciljevi revizije bili su ocijeniti postupanje nadležnih tijela u skladu s donesenim propisima, planovima i unutarnjim procedurama u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina, informacijski sustav i evidencije u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina, prikupljanje podataka o eksploataciji mineralnih sirovina, dodjelu koncesija, pravilnost obračuna naknade za koncesiju i naplatu potraživanja, nadzor nad radom koncesionara i izvršavanjem obveza rudarskih gospodarskih subjekata, provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi te ocijeniti vođenje evidencija o rezervama mineralnih sirovina.

Subjekti revizije bili su:

- Ministarstvo financija
- Carinska uprava
- Ministarstvo gospodarstva
- Ministarstvo poljoprivrede
- 20 ureda državne uprave u županijama i
- Gradski ured za gospodarstvo, rad i poduzetništvo u Gradu Zagrebu.

Revizija učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama u Gradu Zagrebu obavljena je u okviru financijske revizije za 2015.

Revizijom je, između ostalog, utvrđeno:

- svi propisani pravilnici i nova Strategija gospodarenja mineralnim sirovinama nisu doneseni, a pojedine uredbe nisu donesene u propisanom roku
- Ministarstvo gospodarstva nije ustrojilo jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina, cjelovite evidencije o rudarskim gospodarskim subjektima te o traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima; Pojedini uredi državne uprave u županijama ne vode registar istražnih prostora i eksploatacijskih polja, cjelovite evidencije o traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirku isprava te popis rudarskih gospodarskih subjekata ili ih ne vode na propisani način
- Ministarstvo gospodarstva nema opća pravila (procedure) za sastavljanje natječajne dokumentacije; U pojedinim postupcima ponuditelji nisu zadovoljili propisane uvjete/kriterije, a donesene su odluke o odabiru; Pravila po kojima će se dodjeljivati bodovi unutar kriterija nisu određena
- za pojedine istražne prostore i eksploatacijska polja, fiksni dio naknade nije obračunan ni naplaćen; Pojedini ovlaštenici istražnih prostora nisu u propisanom roku dostavili uredima državne uprave izvješće o obavljenim istražnim radovima, što su bili dužni učiniti te nisu podnijeli zahtjev za utvrđivanje eksploatacijskog polja; Pojedini uredi nisu korisnicima prihoda od naknada za mineralne sirovine dostavljali dokumentaciju na temelju koje bi ustrojili evidenciju potraživanja u poslovnim knjigama
- Ministarstvo gospodarstva ne provjerava redovito valjanost pribavljenih jamstava te nije upućivalo opomene, poduzimalo mjere prisilne naplate ni aktiviralo jamstva
- Ministarstvo gospodarstva nema zaposlen dovoljan broj rudarskih inspektora za kvalitetno obavljanje nadzora velikog broja rudarskih gospodarskih subjekata

- rudarski inspektori ne vode na propisani način E-očevidnik u elektroničkom obliku
- prema dostavljenim podacima, pojedine jedinice lokalne samouprave imaju saznanja o protupravnoj eksploataciji mineralnih sirovina na svom području, o čemu su izvješćivale nadležna ministarstva, rudarsku inspekciju i Državno odvjetništvo
- tijekom zabrane eksploatacije pijeska i šljunka u Republici Hrvatskoj od 2009. do 2013., ali i nakon 2013. do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.), nataložene su velike količine pijeska i šljunka u koritima rijeka na teritoriju Republike Hrvatske, koje se i dalje ne eksploatiraju na temelju ugovora o koncesiji
- za dio eksploatacijskih polja za koja su dane koncesije, uredi državne uprave u županijama nisu pribavili jamstva za troškove sanacije
- pri obavljanju nadzora od 2013. do 2015., rudarska inspekcija nije utvrdila obavljanje rudarskih radova suprotno odobrenju za istraživanje, što uključuje i sanaciju istražnog prostora te nije bilo izvanrednih sanacija prostora; Prema podacima ureda državne uprave u županijama, na dijelu istražnih prostora i eksploatacijskih polja, za koja su rješenja o odobrenju ukinuta ili je obustavljeno izvođenje rudarskih radova, sanacija prostora nije provedena
- Zakon o geološkim istraživanjima iz 1986. ne prati napredak geološke znanosti i europske standarde, nije osiguran uređeni pristup geološkoj djelatnosti te nisu utvrđene geološke djelatnosti od značaja za Republiku Hrvatsku; Također, zakonski nije regulirana izrada osnovnih geoloških karata ni njihovo financiranje, koje su osnova za planiranje i korištenje prirodnih potencijala, odnosno davanje koncesija

Na temelju revizijom utvrđenih činjenica, uzimajući u obzir postavljene ciljeve revizije, Državni ured za reviziju je ocijenio da je gospodarenje mineralnim sirovinama u **devet ureda državne uprave u županijama bilo učinkovito, pri čemu su potrebna određena poboljšanja, a u Ministarstvu financija, Carinskoj upravi, Ministarstvu gospodarstva i Ministarstvu poljoprivrede te jedanaest ureda državne uprave u županijama je bilo djelomično učinkovito.** U Gradu Zagrebu, u revizijom obuhvaćenom razdoblju, nije bilo aktivnih ugovora o koncesiji te nije dana ocjena učinkovitosti.

Državni ured za reviziju je dao sljedeće naloge i preporuke:

- poduzeti aktivnosti u vezi s donošenjem provedbenih propisa prema odredbama Zakona o rudarstvu
- poduzeti aktivnosti na izradi kvalitetne i sveobuhvatne Strategije gospodarenja mineralnim sirovinama te izradenu Strategiju podnijeti Hrvatskom saboru na usvajanje, kako bi bila relevantan službeni dokument i osnova za sve aktivnosti u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina na području Republike Hrvatske; Izraditi akcijski plan provedbe Strategije te izrađivati i podnositi Vladi Republike Hrvatske godišnje izvješće o ostvarenju akcijskog plana
- ustrojiti jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina, cjelovite evidencije o rudarskim gospodarskim subjektima, evidenciju o traženim istražnim prostorima i traženim eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina te registar odobrenih istražnih prostora mineralnih sirovina sa svim propisanim podacima; Ubrzati aktivnosti za izradu mrežne aplikacije za povezivanje jedinstvenog informacijskog sustava mineralnih sirovina s Registrom koncesija i drugim evidencijama u vezi s eksploatacijom
- donijeti pisane procedure za sastavljanje natječajne dokumentacije kako bi se izbjeglo različito postupanje i omogućilo provođenje odredbi Zakona o rudarstvu; U procedurama utvrditi dokaze (isprave) za ispunjavanje propisanih uvjeta/kriterija te pravila po kojima će se dodjeljivati bodovi unutar određenog kriterija kako bi način dodjele bodova bio jasan ponuditeljima i omogućio kvalitetnu pripremu dokumentacije za nadmetanje; U zapisniku o pregledu i ocjeni ponuda detaljno obrazložiti izračun bodova za pojedinog ponuditelja

- na mrežnim stranicama Ministarstva gospodarstva informirati rudarske gospodarske subjekte/koncesionare o pravnim osobama koje ispunjavaju uvjete za obavljanje djelatnosti izrade dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina
- obavljati obračun i naplatu fiksnog i varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine na propisani način te popunjavati i podnositi Ministarstvu financija propisane obrasce radi evidentiranja obveza za naknade za mineralne sirovine u Registru koncesija
- pribavljati jamstva u skladu s procijenjenom vrijednosti koncesije te provjeravati valjanost pribavljenih jamstava u skladu s odredbama Zakona o koncesijama
- voditi E-očevidnik u skladu s odredbama Pravilnika o sadržaju, obliku i načinu vođenja očevidnika inspektora u gospodarstvu; Voditi evidencije o obavljenim inspekcijskim nadzorima na način koji omogućava uvid u broj i vrstu nadzora po pojedinom rudarskom gospodarskom subjektu kod kojeg je obavljen nadzor, posebice u svrhu analize i kvalitetnijeg planiranja nadzora
- u cilju učinkovitijeg gospodarenja mineralnim sirovinama, uspostaviti kvalitetniju suradnju, koordinaciju i razmjenu podataka i informacija, kao i s nadležnim tijelima županija, općina i gradova, kako bi kontrole bile učinkovitije, a time i protupravne eksploatacije smanjene na najmanju moguću mjeru
- povećati broj nadzora protupravnih eksploatacija pijeska i šljunka iz obnovljivih ležišta rijeka; U suradnji s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave i drugim nadležnim tijelima, godišnjim planovima nadzora vodopravne inspekcije utvrditi rizična područja te, u skladu s time, planirati nadzore
- prije stupanja na snagu ugovora o koncesiji, pribaviti od odabranog najpovoljnijeg ponuditelja odnosno podnositelja zahtjeva za dobivanje koncesije potrebna jamstva i/ili instrumente osiguranja naplate naknade za koncesiju, naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji te troškova sanacije eksploatacijskog polja (zadužnice, bankarske garancije, osobna jamstva, mjenice, polog) u skladu s procijenjenom vrijednosti koncesije, prema odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu te redovito provjeravati valjanost pribavljenih jamstava
- u slučajevima kada rudarski gospodarski subjekti ne provedu sanaciju prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi, navedeno učiniti putem treće osobe, na trošak rudarskih gospodarskih subjekata, u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu
- u suradnji s drugim nadležnim institucijama, provesti aktivnosti na donošenju i izmjenama propisa iz područja geologije i rudarstva, kako bi se utvrdile geološke djelatnosti od značaja za Republiku Hrvatsku, regulirala izrada osnovnih geoloških karata te utvrdio ukupni potencijal mineralnih sirovina Republike Hrvatske i njihovo učinkovito korištenje

Državni ured za reviziju je mišljenja da bi provedba danih naloga i preporuka pridonijela poboljšanju postupanja pri donošenju propisa, planova i unutarnjih procedura, funkcioniranja informacijskog sustava i vođenja evidencija, dodjele koncesija, obračuna naknada za mineralne sirovine, naplate prihoda i potraživanja, provedbe odgovarajućeg nadzora, sanacije prostora, vođenja evidencija o rezervama mineralnih sirovina te donošenja osnovnih propisa koji reguliraju geološku djelatnost, čime bi se povećala usklađenost s propisima kojima je uređeno gospodarenje mineralnim sirovinama, povećali prihodi državnog proračuna, smanjile protupravne eksploatacije te uspostavio kvalitetan i sveobuhvatan sustav gospodarenja mineralnim sirovinama, što bi trebalo utjecati na učinkovitije gospodarenje mineralnim sirovinama na području Republike Hrvatske.

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU

KLASA: 041-01/16-10/71

URBROJ: 613-01-01-16-1

Zagreb, 16. prosinca 2016.

**IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI UČINKOVITOSTI
GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA**

Državni ured za reviziju je obavio 21 reviziju učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama u tijelima nadležnim za gospodarenje mineralnim sirovinama za 2013.-2015.

Postupci revizije provedeni su od 29. ožujka do 6. prosinca 2016.

PREDMET, CILJEVI I SUBJEKTI REVIZIJE

Predmet revizije bile su aktivnosti tijela nadležnih za gospodarenje mineralnim sirovinama, u vezi s normativnim uređenjem, postupanjem u skladu s donesenim propisima, planovima i unutarnjim procedurama, informacijskim sustavom i evidencijama, dodjelom koncesija, obračunom i naplatom prihoda od naknada za koncesije, naplatom potraživanja, nadzorom koncesionara, sanacijom prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi te evidencijama o rezervama.

Ciljevi revizije bili su ocijeniti:

- postupanje nadležnih tijela u skladu s donesenim propisima, planovima i unutarnjim procedurama u vezi s koncesijama za eksploataciju mineralnih sirovina
- prikupljanje podataka o eksploataciji mineralnih sirovina
- informacijski sustav i evidencije u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina
- dodjelu koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina
- pravilnost obračuna naknade za koncesiju i naplatu potraživanja
- nadzor nad radom koncesionara i izvršavanjem obveza rudarskih gospodarskih subjekata
- provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi
- vođenje evidencija o rezervama mineralnih sirovina.

Subjekti revizije bili su:

- Ministarstvo financija
- Carinska uprava
- Ministarstvo gospodarstva
- Ministarstvo poljoprivrede
- 20 ureda državne uprave u županijama i u Gradu Zagrebu.

PODRUČJA I METODE REVIZIJE

Revizijom su obuhvaćena sljedeća područja: normativno uređenje, informacijski sustav i evidencije, dodjela koncesija, naknade za koncesiju i naplata potraživanja, nadzor nad radom koncesionara i izvršavanjem obveza rudarskih gospodarskih subjekata, sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi te evidencije o rezervama mineralnih sirovina.

U fazi planiranja i obavljanja pripremni radnji za obavljanje revizije, analizirana je zakonska regulativa i Strategija gospodarenja mineralnim sirovinama, podaci iz prostornih planova županija odnosno gradova i općina o lokacijama predviđenim za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, izvješća financijskih revizija Državnog ureda za reviziju iz prethodnih godina, izvješća unutarnje revizije Ministarstva financija, podaci iz Registra koncesija, podaci iz sudskog i obrtnog registra o koncesionarima i ovlaštenicima istražnih prostora i eksploatacijskih polja, stručni članci te drugi dostupni podaci. U postupku revizije proučeni su i analizirani zakoni i drugi propisi koji reguliraju gospodarenje mineralnim sirovinama, unutarnji akti i stručni članci, analizirana su izvješća i planovi rada, ispitana je dosljednost primjene zakona i drugih propisa te unutarnjih akata, provjereno je prikupljanje podataka i vođenje propisanih evidencija, analizirani su podaci i provjerena dokumentacija (planovi, rješenja, odluke, ugovori) u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama, obavljen je uvid na terenu prema odabranom uzorku, obavljeni su razgovori s odgovornim osobama te su pribavljena obrazloženja o aktivnostima u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama.

KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI

Za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama utvrđeni su kriteriji koji proizlaze iz zakona i drugih propisa u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama.

Okosnicu revizije činilo je glavno pitanje:

- Jesu li nadležna tijela učinkovito gospodarila mineralnim sirovinama?

Glavno pitanje razrađeno je u sedam potpitanja:

- Je li izrađena Strategija gospodarenja mineralnim sirovinama, rudarsko-geološke studije za županije te jesu li doneseni odgovarajući planovi i unutarnje procedure u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama?
- Je li ustrojen učinkovit informacijski sustav i cjelovite i vjerodostojne evidencije u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina?
- Dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima?
- Obračunavaju li se naknade za koncesiju na propisani način te provode li se mjere naplate potraživanja?
- Provodi li se kontinuirani nadzor nad radom koncesionara i izvršavanjem obveza rudarskih gospodarskih subjekata?
- Provode li se sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi?
- Vode li se cjelovite i vjerodostojne evidencije o rezervama mineralnih sirovina?

U nastavku se daju kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, prema područjima revizije.

Kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, prema područjima revizije

Područja revizije	Kriteriji
Normativno uređenje	- o donesena je Strategija gospodarenja mineralnim sirovinama na prijedlog Vlade Republike Hrvatske, u propisanom roku - o donesen je godišnji plan gospodarenja mineralnim sirovinama, koji sadrži ciljeve i smjernice gospodarenja mineralnim sirovinama - o sastavljeni su izvještaji o ostvarenju Strategije i plana - o ostvaruju se ciljevi na način i mjerama određenim Strategijom - o određene su institucije i način praćenja ostvarenja ciljeva - o doneseni su propisi i unutarnje procedure u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama
Informacijski sustav i evidencije	- o vode se sve propisane evidencije u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina te uplaćenim naknadama i potraživanjima za naknade - o podaci se ažurno prikupljaju i unose u informacijski sustav i registre - o evidencije su cjelovite i međusobno usklađene - o koncesionari vode evidencije te uredima državne uprave u županijama dostavljaju podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina - o provodi se nadzor nad dostavom i kvalitetom podataka - o osigurana je točnost i vjerodostojnost podataka za analizu i izvješćivanje - o postoji odgovarajuća tehnička podrška te je zaposleno dovoljno osoba na poslovima u vezi s navedenim evidencijama

Područja revizije	Kriteriji
Dodjela koncesija	- o postupak i procedure pri dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina detaljno su propisani - o osigurana je učinkovita provedba postupka dodjele koncesija - o osigurane su odgovarajuće organizacijske pretpostavke za obavljanje poslova u vezi s dodjelom koncesija - o zaposlen je dovoljan broj osoba na provedbi postupka dodjele koncesija - o zaposlenici su educirani za obavljanje navedenih poslova - o doneseni su godišnji i srednjoročni (trogodišnji) planovi davanja koncesija te dostavljeni Ministarstvu financija
Naknade za koncesiju i naplata potraživanja	- o uspostavljen je odgovarajući sustav pravodobne, točne i kontinuirane naplate naknada od koncesija - o obračun i naplata naknade se provodi na propisani način - o dostavljaju se podaci o otkopanoj/pridobivenoj količini te tržišnoj vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine - o provjerava se realnost iskazivanja tržišne vrijednosti i količine otkopane/pridobivene mineralne sirovine - o ponuditelji dostavljaju jamstvo kao instrument osiguranja naplate naknade
Nadzor nad radom koncesionara i izvršavanjem obveza rudarskih gospodarskih subjekata	- o osigurane su organizacijske pretpostavke za učinkovitu kontrolu nad radom koncesionara i izvršavanjem obveza rudarskih subjekata - o redovito se prati izvršenje ugovora i aktivnosti koncesionara - o sastavljaju se godišnji planovi nadzora - o izrađuju se analize rizičnih područja i potrebne kontrole - o osigurana je učinkovita suradnja nadležnih tijela u svim aktivnostima u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina - o sastavlja se izvješće o provedenoj politici koncesija i dostavlja Vladi Republike Hrvatske - o provodi se nadzor protupravnih eksploatacija i provode mjere učinkovitog sprječavanja protupravnih eksploatacija - o provjerava se poduzimanje mjera naplate potraživanja - o provjerava se točnost i vjerodostojnost obračuna naknade i korištenja propisane stope za obračun naknade i mjernih jedinica - o obavljaju se kontrole eksploatiranih količina mineralnih sirovina
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	- o provode se sanacije prostora tijekom izvođenja rudarskih radova te nakon završetka ili trajnog obustavljanja rudarskih radova - o u postupku davanja koncesije utvrđuje se iznos troškova sanacije, dostavljaju se jamstva te se redovito provjerava valjanost jamstava - o sanacije se provode u skladu s planom sanacije istražnog prostora - o provode se mjere osiguranja radi sprječavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš te se izvještava rudarska inspekcija - o provode se izvanredne sanacije prostora kada ne postoji ili je nepoznata osoba koja je eksploatirala mineralnu sirovinu - o poduzimaju se mjere radi sanacije prostora putem treće osobe, kada sanaciju ne obavi rudarski gospodarski subjekt - o poduzimaju se pravne radnje pred sudom radi prisilne sanacije
Evidencije o rezervama	- o ovlaštenici istražnog prostora i rudarski gospodarski subjekti dostavljaju podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina - o koncesionari vode evidencije o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina i utisnutim i/ili pridobivenim količinama plinova - o rudarski gospodarski subjekti dostavljaju financijska izvješća o provedbi istraživanja i/ili eksploatacije mineralnih sirovina - o sastavlja se bilanca rezervi mineralnih sirovina - o provjerava se usklađenost stanja rezervi mineralnih sirovina iz evidencija koncesionara sa stvarnim stanjem

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito**, ako su doneseni odgovarajući propisi, planovi i procedure u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina, ako je ustrojen učinkovit informacijski sustav i cjelovite evidencije, ako je dodjeljivanje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina provedeno u skladu s propisima, ako se obračun i naplata naknada obavlja na propisani način, ako se provodi kontinuirani nadzor nad radom koncesionara i izvršavanjem obveza rudarskih gospodarskih subjekata te ako je provedena sanacija prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito, pri čemu su potrebna određena poboljšanja**, ako su utvrđene određene slabosti i propusti koje ne utječu bitno na gospodarenje mineralnim sirovinama, a za što su dane preporuke za poboljšanje gospodarenja mineralnim sirovinama.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **djelomično učinkovito**, ako su utvrđeni nedostaci kod donošenja propisa i planova, dodjele koncesija, cjelovitosti evidencija, naplate prihoda, funkcioniranja informacijskog sustava, provedbe odgovarajućeg nadzora i sanacije prostora.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **neučinkovito**, ako su utvrđene značajnije nepravilnosti i nedostaci te su potrebna znatna poboljšanja u postupcima dodjele koncesija, funkcioniranju informacijskog sustava i odgovarajućih evidencija, naplate naknade za koncesije, uspostave odgovarajućeg nadzora u svim fazama istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina te postupcima sanacije prostora.

NALAZ REVIZIJE

Revizijom utvrđene nepravilnosti i propusti, koji su utjecali na ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, odnose se na normativno uređenje, informacijski sustav i evidencije, dodjelu koncesija, naknade za koncesiju i naplatu potraživanja, nadzor nad radom koncesionara i izvršavanjem obveza rudarskih gospodarskih subjekata, sanaciju prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi te evidencije o rezervama mineralnih sirovina.

- Normativno uređenje

Gospodarenje mineralnim sirovinama u Republici Hrvatskoj je uređeno Ustavom Republike Hrvatske (Narodne novine 56/90, 135/97, 8/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10 - pročišćeni tekst i 5/14), Zakonom o koncesijama (Narodne novine 143/12), Zakonom o rudarstvu (Narodne novine 56/13 i 14/14), Zakonom o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika (Narodne novine 94/13 i 14/14), Zakonom o vodama (Narodne novine 153/09, 63/11, 130/11, 56/13 i 14/14) te brojnim uredbama, pravilnicima i odlukama u vezi s mineralnim sirovinama. Osim Ministarstva financija, Carinske uprave, Ministarstva gospodarstva i Ministarstva poljoprivrede, koji su nadležni za gospodarenje mineralnim sirovinama na razini Republike Hrvatske te ureda državne uprave u županijama i u Gradu Zagrebu, koji su nadležni za gospodarenje mineralnim sirovinama na području županija i Grada Zagreba, određeni poslovi u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama u nadležnosti su drugih tijela.

U nastavku se navode nadležna tijela za gospodarenje mineralnim sirovinama na području Republike Hrvatske i njihovi osnovni zadaci.

Nadležna tijela za gospodarenje mineralnim sirovinama na području Republike Hrvatske i njihovi osnovni zadaci

Nadležno tijelo	Osnovni zadaci
Vlada Republike Hrvatske	• podnosi prijedlog Strategije na usvajanje Hrvatskom saboru • propisuje visinu minimalne godišnje naknade za koncesiju i omjer raspodjele prihoda od naknade za koncesiju te obračun naknade štete nastale po osnovi otuđenja mineralne sirovine • raspisuje javno nadmetanje za izdavanje dozvole za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika, određuje kriterije za odabir, osniva stručno povjerenstvo, izdaje dozvolu te zaključuje ugovor
Ministarstvo financija	• vodi Registar koncesija • surađuje s davateljima koncesije i upozorava o propuštenim radnjama • prati i analizira koncesije, prihode od naknade za koncesije te provjerava i prati stanje duga po osnovi naknada za koncesije • predlaže unaprijeđenje i poboljšanje sustava koncesija
Ministarstvo gospodarstva	• donosi provedbene propise u vezi s mineralnim sirovinama • provodi jedinstveni postupak za davanje koncesija • provodi nadzor nad eksploatacijom mineralnih sirovina • vodi jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina • osniva povjerenstvo za utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina • prati izvršenje ugovora o koncesiji i plaćanje naknade za koncesiju
Ministarstvo poljoprivrede	• daje koncesiju za eksploataciju pijeska i šljunka iz obnovljivih ležišta u području značajnom za vodni režim • donosi odluke o visini i obračunu naknade za vađenje šljunka i pijeska te visini naknade štete za protupravno izvađeni pijesak i šljunak • nadzire izvođače radova putem očevidnika vađenja šljunka i pijeska
Carinska uprava	• provodi inspekcijski nadzor ovlaštenika koncesije u smislu zakonitosti, pravilnosti i pravodobnosti obračuna, prijava i uplate naknade za koncesije • utvrđuje poduzima li davatelj koncesije mjere naplate potraživanja

Nadležno tijelo	Osnovni zadaci
Ministarstvo prostornog uređenja i graditeljstva	• izdaje lokacijsku dozvolu za eksploatacijsko polje, izgradnju rudarskih objekata i postrojenja te skladištenje ugljikovodika i trajno zbrinjavanje plinova • izdaje građevinsku dozvolu za građenje rudarskih objekata i postrojenja
Ministarstvo zaštite okoliša i prirode	• odlučuje o zahtjevu o procjeni utjecaja zahvata na okoliš • prikuplja od nadležnog upravnog tijela županije, odnosno Grada Zagreba izvješća o provedenim postupcima procjene utjecaja na okoliš, ocjene o potrebi procjene utjecaja na okoliš i uputama o sadržaju studije • provodi nadzor nad rudarskim radovima i sanacijom prostora, u skladu s propisima o zaštiti prirode i okoliša
Državni ured za upravljanje državnom imovinom	• rješava imovinskopravne odnose u svrhu eksploatacije mineralnih sirovina i raspolaganja viškom iskopa • daje očitovanje o granicama predloženog istražnog prostora radi provedbe javnog nadmetanja za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina • daje odobrenje za eksploataciju mineralnih sirovina i osnivanju služnosti na zemljištu u državnom vlasništvu, prije zaključenja ugovora o koncesiji
Hrvatski geološki institut	• istražuje mineralne sirovine, izrađuje dokumentaciju o rezervama te prikuplja, valorizira i pohranjuje sve vrste geoloških podataka • izrađuje kartu mineralnih sirovina i kartu mineralno sirovinskog potencijala Republike Hrvatske te druge geološke karte
uredi državne uprave u županijama i Gradu Zagrebu	• daju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala • vode registre odobrenih istražnih prostora, utvrđenih eksploatacijskih polja i druge propisane evidencije te nadležnom ministarstvu dostavljaju podatke • prikupljaju podatke od koncesionara o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina i financijska izvješća o istraživanju i eksploataciji
županije, gradovi i općine	• osiguravaju provedbu Strategije putem dokumenata prostornog uređenja • županije izrađuju rudarsko-geološke studije te navedene studije dostavljaju nadležnim ministarstvima • na temelju rudarsko-geoloških studija dužne su strateškim dokumentima prostornog uređenja planirati potrebe i način opskrbe mineralnim sirovinama

Zakonom o koncesijama uređuju se postupci u vezi s davanjem koncesija, ugovorima o koncesijama, prestanku koncesije, pravnoj zaštiti u postupcima davanja koncesije, politici koncesija te druga pitanja u vezi koncesija. Prema navedenom Zakonu, vrste koncesija su koncesija za gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra, koncesija za javne radove te koncesija za javne usluge. Davatelj koncesije može biti Hrvatski sabor, Vlada Republike Hrvatske i tijela državne uprave, u ime Republike Hrvatske, zatim nadležna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, u ime jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te pravne osobe ovlaštene za davanje koncesija. Koncesija se osobito daje, između ostalog, za istraživanje i/ili eksploataciju mineralnih sirovina.

Rudno blago, odnosno mineralne sirovine su u vlasništvu Republike Hrvatske, a sve mineralne sirovine, osim geotermalnih voda, su neobnovljivi izvori energije. Ustavom Republike Hrvatske je propisano da je rudno blago od osobitog interesa za Republiku Hrvatsku i ima njezinu osobitu zaštitu, a zakonom se određuje način uporabe i iskorištavanja. Slijedom navedenog, donesen je Zakon o rudarstvu koji uređuje istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina u zemlji ili na njezinoj površini, na riječnom, jezerskom ili morskom dnu ili ispod njega, u unutarnjim morskim vodama ili teritorijalnom moru Republike Hrvatske ili u području epikontinentalnog pojasa Republike Hrvatske. Zakonom o rudarstvu uređeno je gospodarenje mineralnim sirovinama i planiranje rudarske gospodarske djelatnosti, istraživanje i utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina, izrada i provjera rudarskih projekata, eksploatacija mineralnih sirovina, davanje koncesije, građenje i uporaba rudarskih objekata i postrojenja, izrada rudarskih planova i izvođenje rudarskih mjerenja, sanacija otkopanih prostora, naknada za koncesiju, naknada štete, mjere osiguranja, sigurnosti i zaštite, stručna sprema za obavljanje određenih poslova u rudarstvu, upravni i inspekcijski nadzor te prekršajne odredbe.

U nastavku se navode vrste mineralnih sirovina na području Republike Hrvatske, prema odredbama Zakona o rudarstvu.

Vrste mineralnih sirovina

Energetske mineralne sirovine	Ugljikovodici: • nafta • prirodni plin • plinski kondenzat • zemni vosak Fosilne gorive tvari: • ugljen (treset, lignit, smeđi ugljen, kameni ugljen), asfalt i uljni škriljavci • radioaktivne rude • geotermalne vode iz kojih se može koristiti akumulirana toplina u energetske svrhe, osim geotermalnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke ili rekreativne svrhe i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama
Neenergetske mineralne sirovine	Mineralne sirovine za industrijsku preradu: • grafit, sumpor, barit, tinjci • gips, kreda • kremen, kremen pijesak • drago kamenje • bentonitna, porculanska, keramička i vatrostalna glina • feldspati, talk, tuf • mineralne sirovine za proizvodnju cementa • karbonatne mineralne sirovine (vapnenici i dolomiti) za industrijsku preradu • silikatne mineralne sirovine za industrijsku preradu • brom, jod, peloidi • sve vrste soli (morska sol) i solnih voda • mineralne vode iz kojih se mogu pridobivati mineralne sirovine, osim mineralnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke i rekreativne svrhe ili kao voda za ljudsku potrošnju i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama Mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala: • tehničko-građevni kamen (amfibolit, andezit, bazalt, dijabaz, granit, dolomit, vapnenac) • građevni pijesak i šljunak iz neobnovljivih ležišta • građevni pijesak i šljunak iz morskog dna • ciglarska glina Arhitektonsko-građevni kamen Mineralne sirovine kovina

Na koncesije za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika primjenjuju se odredbe Zakona o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika, kojima se uređuje istraživanje i eksploatacija ugljikovodika, izdavanje dozvola i zaključenje ugovora, naknada za koncesiju te inspekcijski nadzor. Na pitanja koja nisu uređena navedenim Zakonom, primjenjuju se odredbe Zakona o rudarstvu.

Odredbama Zakona o rudarstvu propisano je da je tijelo nadležno za upravljanje svim mineralnim sirovinama na području Republike Hrvatske, ministarstvo nadležno za rudarstvo. Navedeno ministarstvo obvezno je od ureda državne uprave u županijama, koji su do stupanja na snagu novog Zakona o rudarstvu bili davatelji koncesija za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala, u roku pet godina od dana stupanja na snagu novog Zakona o rudarstvu, odnosno do svibnja 2018., sukcesivno preuzeti sve poslove u vezi s navedenim mineralnim sirovinama.

Do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.), Ministarstvo gospodarstva nije poduzimalo aktivnosti preuzimanja poslova u vezi s mineralnim sirovinama za proizvodnju građevnog materijala, za što je propisani rok pet godina, odnosno do svibnja 2018.

S obzirom na navedeno, Državni ured za reviziju je naložio Ministarstvu gospodarstva poduzeti aktivnosti na preuzimanju poslova od ureda državne uprave u županijama, u vezi s mineralnim sirovinama za proizvodnju građevnog materijala, kako bi se navedeni poslovi preuzeli do propisanog roka, odnosno do svibnja 2018.

Odredbama Zakona o rudarstvu je određeno da će Vlada Republike Hrvatske, odnosno ministar nadležan za gospodarstvo donijeti 12 provedbenih propisa u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina, od čega dvije uredbe u roku tri mjeseca od dana stupanja na snagu navedenog Zakona, odnosno do kolovoza 2013., a deset pravilnika u roku 12 mjeseci, odnosno do svibnja 2014. Do dana obavljanja revizije (srpanj 2016.), donesene su obje uredbe, s time da Uredba o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 31/14) nije donesena do kolovoza 2013. kako je propisano, nego u svibnju 2014., odnosno deset mjeseci kasnije.

Nadalje, doneseno je sedam pravilnika, dok tri pravilnika (pravilnik o rezervama mineralnih sirovina, pravilnik o uvjetima koje moraju ispunjavati pravne osobe koje izrađuju projekte građenja rudarskih objekata i postrojenja te za stručnu spremu, stručni ispit i radno iskustvo nadzornog inženjera, glavnog inženjera gradilišta, inženjera gradilišta i voditelja radova i pravilnik o uvjetima i načinu polaganja stručnog ispita, ustroju i načinu rada Ispitnog povjerenstva za polaganje stručnih ispita), koja su trebala biti donesena do svibnja 2014., nisu donesena te su i dalje na snazi i primjenjuje se Pravilnik o prikupljanju podataka, načinu evidentiranja i utvrđivanja rezervi mineralnih sirovina te o izradi bilance tih rezervi (Narodne novine 48/92 i 60/92) i Pravilnik o stručnoj osposobljenosti za obavljanje određenih poslova u rudarstvu (Narodne novine 9/00).

Državni ured za reviziju je naložio Ministarstvu gospodarstva poduzeti aktivnosti u vezi s donošenjem provedbenih propisa prema odredbama Zakona o rudarstvu.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, osnovni dokument kojim se utvrđuje gospodarenje mineralnim sirovinama i planira rudarska gospodarska djelatnost na državnoj razini je Strategija gospodarenja mineralnim sirovinama (dalje u tekstu: Strategija), koja treba sadržavati osnove za usmjeravanje i usklađivanje gospodarskih, tehničkih, znanstvenih, obrazovnih, organizacijskih i drugih mjera te provođenje međunarodnih obveza radi gospodarenja mineralnim sirovinama. Strategijom je potrebno utvrditi trenutno stanje gospodarenja mineralnim sirovinama, sigurnu i pouzdanu opskrbu mineralnim sirovinama, racionalnu i svrhovitu eksploataciju, održivo korištenje mineralnih sirovina te zaštitu prirode i okoliša u svim područjima rudarske djelatnosti.

Propisano je da Strategiju donosi Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske, koja će najkasnije u roku tri godine od dana stupanja na snagu navedenog Zakona (do svibnja 2016.) podnijeti prijedlog Strategije na usvajanje Hrvatskom saboru. Nadalje, u roku tri godine od dana usvajanja Strategije u Hrvatskom saboru, općine, gradovi i županije dužne su u svojim razvojnim dokumentima osigurati provedbu Strategije, a županije su dužne izraditi rudarsko-geološke studije, koje obuhvaćaju postojeća i potencijalna ležišta mineralnih sirovina te ih dostaviti nadležnim ministarstvima, u roku 30 dana od dana usvajanja.

Odredbama Zakona u rudarstvu iz 2003. (Narodne novine 190/03) nije bila propisana obveza izrade Strategije i rudarsko-geoloških studija. Odredbama Zakona o rudarstvu iz 2009. (Narodne novine 75/09), kada se ujedno prvi puta propisuje obveza njihove izrade, bilo je propisano da je Strategija osnovni dokument kojim se utvrđuje gospodarenje mineralnim sirovinama i planira rudarska gospodarska djelatnost na državnoj razini, kojeg donosi Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske. Međutim, navedenim Zakonom iz 2009. nije bio propisan rok do kada treba donijeti Strategiju.

Također, bilo je propisano da su županije dužne izraditi rudarsko-geološke studije u skladu sa Strategijom u roku tri godine te, na temelju studija, u svojim razvojnim dokumentima planirati potrebe i način opskrbe mineralnim sirovinama, a županije, gradovi i općine svojim su razvojnim dokumentima dužne osigurati provedbu Strategije.

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva je u 2008., na temelju projektnog zadatka odobrenog od Vlade Republike Hrvatske, povjerilo izradu Strategije Rudarsko-geološko-naftnom fakultetu u Zagrebu. Strategija je izrađena u ožujku 2008., kao sastavni dio Strategije gospodarskog razvitka Republike Hrvatske, a usvojila ju je Vlada Republike Hrvatske u srpnju 2008. Navedena Strategija predviđa kako će se provoditi eksploatacija mineralnih sirovina, uzimajući u obzir politiku gospodarenja mineralnim sirovinama u državama Europske unije, utvrđene rezerve, usporedbu proizvodnje mineralnih sirovina sa zemljama Europske unije, uvoz/izvoz i potrošnju mineralnih sirovina, značenje za ukupni razvoj gospodarstva, udjel od eksploatacije mineralnih sirovina u ukupnom bruto domaćem proizvodu te projekcije broja stanovnika i rasta životnog standarda. Definirani su osnovni problemi kao što je dugotrajan postupak ishoda lokacijske dozvole, neriješen status istražnih prostora i eksploatacijskih polja u dokumentima prostornog uređenja, neriješeni imovinskopravni odnosi, preniska naknada za eksploataciju, nestručnost zaposlenih u uredima državne uprave u županijama te daje prijedloge za rješavanje.

Osnovni cilj Strategije je gospodarenje mineralnim sirovinama na način koji osigurava dostupnost prirodnim potencijalima i budućim generacijama na načelima održivog razvoja, odnosno ravnoteža gospodarskih, okolišnih i društvenih interesa. Predložene su mjere za ostvarenje ciljeva kao što je suradnja i koordinacija svih zainteresiranih strana (ministarstva, inspekcije, županije, gradovi, općine, koncesionari), usklađivanje propisa, određivanje naknade za eksploataciju, uspostava pouzdanog i potpunog informacijskog sustava, vidljiv tijek eksploatacije, sanacija i prenamjena otkopanih prostora, valorizacija i zaštita mineralnog potencijala pogodnog za eksploataciju te zaštita starih rudarskih objekata kao kulturno-tehničke baštine. Nakon usvajanja Strategije, predviđena je izrada detaljnog akcijskog plana provedbe Strategije za određeno razdoblje i za određene aktivnosti.

U ožujku 2015. Ministarstvo gospodarstva je objavilo javno nadmetanje za nabavu usluga izrade nove Strategije. Zajednica ponuditelja, Rudarsko-geološko-naftni fakultet u Zagrebu i Hrvatski geološki institut, je dostavila ponudu u iznosu 1.198.750,00 kn s porezom na dodanu vrijednost. Ministarstvo financija nije dalo suglasnost za preuzimanje obveze na teret sredstava državnog proračuna za 2016., jer je mišljenja da, zbog velike baze podataka o mineralnim sirovinama kojima Ministarstvo gospodarstva raspolaže, može i izraditi kvalitetnu Strategiju te nije potrebno angažirati druga tijela. Ministarstvo gospodarstva je u srpnju 2015. donijelo odluku o poništenju postupka javne nabave.

Iz navedenog je vidljivo da je Strategija izrađena u 2008., kada nije bila propisana njena izrada. Obveza izrade Strategije postoji od 2009., ali nije bio propisan rok do kada treba biti donesena, dok su županije bile obvezne izraditi rudarsko-geološke studije i osigurati provedbu Strategije do konca 2012. Akcijski plan provedbe Strategije iz 2008. nije izrađen, iako se i u 2016. u svojim godišnjim planovima Ministarstvo gospodarstva poziva na Strategiju, kao dokument na temelju kojeg planira koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina u budućem razdoblju. Do dana obavljanja revizije (srpanj 2016.), nova Strategija nije donesena.

Državni ured za reviziju je mišljenja da je Strategija vrlo značajan dokument za Republiku Hrvatsku, kojim se utvrđuje stanje gospodarenja mineralnim sirovinama, racionalna i svrhovita eksploatacija, održivo korištenje mineralnih sirovina, osigurava zaštita prirode i okoliša u svim područjima rudarske djelatnosti te predlažu mjere koje bi pridonijele razvoju eksploatacije mineralnih sirovina, u skladu s razvojem Republike Hrvatske.

S obzirom na navedeno, Državni ured za reviziju je naložio Ministarstvu gospodarstva, Ministarstvu financija i Ministarstvu poljoprivrede poduzeti aktivnosti na izradi kvalitetne i sveobuhvatne Strategije gospodarenja mineralnim sirovinama te izrađenu Strategiju podnijeti Hrvatskom saboru na usvajanje, u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu, kako bi ona bila relevantan službeni dokument i osnova za sve aktivnosti u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina na području Republike Hrvatske.

Također, predložio je izraditi akcijski plan provedbe Strategije, kojim će se detaljno odrediti aktivnosti u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina u određenom razdoblju, rokovi početka i završetka pojedinih aktivnosti te tijela nadležna za pojedinu aktivnost kako bi se mogla pratiti njihova provedba te, po potrebi, prilagođavati novonastalim okolnostima. Nadalje, predložio je izrađivati i podnositi Vladi Republike Hrvatske godišnje izvješće o ostvarenju akcijskog plana provedbe Strategije.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, županije su obvezne za svoja područja, u roku tri godine od dana usvajanja Strategije u Hrvatskom saboru, izraditi rudarsko-geološke studije. Sadržaj i način izrade navedenih studija propisan je Pravilnikom o sadržaju i načinu izrade rudarsko-geoloških studija (Narodne novine 142/13).

Do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.), županije i Grad Zagreb nisu izradili rudarsko-geološke studije za svoja područja, prema odredbama važećeg Zakona o rudarstvu, osim Koprivničko-križevačke, Krapinsko-zagorske i Varaždinske županije, koje su rudarsko-geološke studije za svoja područja donijele 2015., odnosno 2016. Planiranje rudarske gospodarske djelatnosti u prostornim planovima županija, gradova i općina temelji se na podacima o mineralnim sirovinama iz rudarsko-geoloških studija i drugih dokumenata o gospodarenju mineralnim sirovinama izrađenih u skladu s prijašnjim propisima o rudarstvu.

Prostornim planovima županija predviđeno je ukupno 368 prostora za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina. Osim prostora za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, prostornim planovima županija određena su ukupno 45 prostora na kojima su u ranijem razdoblju izvođeni rudarski radovi ili se obavlja eksploatacija mineralnih sirovina na temelju postojećih koncesija, a na kojima nije predviđena daljnja eksploatacija, nego je za njih predviđena prenamjena nakon provedene sanacije prostora na kojima su izvođeni rudarski radovi, odnosno nakon isteka postojećih koncesija.

U tablici u nastavku, daju se podaci o broju prostora predviđenih za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina i broju prostora, na kojima su izvođeni ili se izvode rudarski radovi, predviđenih za sanaciju i prenamjenu, po županijama, prema podacima iz prostornih planova županija koncem 2015.

Tablica broj 1

Broj prostora predviđenih za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina i broj prostora, na kojima su izvođeni ili se izvode rudarski radovi, predviđenih za sanaciju i prenamjenu, po županijama

Redni broj	Županija/Grad	Broj prostora predviđenih za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina	Broj prostora predviđenih za sanaciju i prenamjenu	Ukupno
	1	2	3	4 (2+3)
1.	Zagrebačka*	-	-	-
2.	Krapinsko-zagorska**	-	-	-
3.	Sisačko-moslavačka	54	0	54
4.	Karlovačka	35	0	35
5.	Varaždinska***	-	-	-
6.	Koprivničko-križevačka	17	1	18
7.	Bjelovarsko-bilogorska	15	2	17
8.	Primorsko-goranska	23	7	30
9.	Ličko-senjska	27	22	49
10.	Virovitičko-podravski	25	-	25
11.	Požeško-slavonska	25	0	25
12.	Brodsko-posavska	7	1	8
13.	Zadarska	46	2	48
14.	Osječko-baranjska	22	-	22
15.	Šibensko-kninska	17	0	17
16.	Vukovarsko-srijemska	8	0	8
17.	Splitsko-dalmatinska***	-	-	-
18.	Istarska	27	9	36
19.	Dubrovačko-neretvanska	9	1	10
20.	Međimurska	11	0	11
21.	Grad Zagreb	-	-	-
Ukupno		368	45	413

* Prostorni plan Zagrebačke županije ne sadrži navedene podatke, iako je revizijom utvrđeno da postoji jedan istražni prostor, 28 eksploatacijskih polja, dva prostora na kojima se obavlja eksploatacija bez odobrenja te devet napuštenih prostora, što čini ukupno 40 prostora.

** Prostornim planom Krapinsko-zagorske županije nisu utvrđeni prostori za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, nego je utvrđeno da je moguće formirati nova eksploatacijska polja pod uvjetom da se planiraju u prostornim planovima jedinica lokalne samouprave, uvažavajući osnovne smjernice i preporuke iz Prostornog plana Krapinsko-zagorske županije o zaštiti i očuvanju krajobraznih dijelova prostora.

*** Prostornim planovima Varaždinske i Splitsko-dalmatinske županije nisu utvrđeni prostori za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina nego su određeni kriteriji na temelju kojih će se prostori za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina odrediti u prostornim planovima uređenja gradova i općina na području županije.

U pojedinim slučajevima podaci o prostorima određenim za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina u prostornom planu grada ili općine nisu usklađeni s podacima u prostornom planu županije, dok u pojedinim slučajevima podaci, koji se odnose na površinu i namjenu eksploatacijskih polja mineralnih sirovina i vrstu raspoloživih mineralnih sirovina, nisu usklađeni u evidencijama o mineralnim sirovinama i prostorno-planskim dokumentima u odnosu na stvarno stanje na eksploatacijskim poljima.

Državni ured za reviziju je predložio uredima državne uprave u županijama poduzimati mjere radi usklađivanja podataka o prostorima određenim za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina u prostornim planovima, kao i podataka o površini i namjeni eksploatacijskih polja i vrsti raspoloživih mineralnih sirovina u evidencijama o mineralnim sirovinama i prostorno-planskim dokumentima sa stvarnim stanjem na eksploatacijskim poljima.

- **Informacijski sustav i evidencije u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina**

Informacijski sustav i evidencije u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina odnose se na vođenje Registra koncesija, jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina, registre te druge pomoćne evidencije koje vode tijela nadležna za gospodarenje mineralnim sirovinama.

Registar koncesija ustrojen je prema odredbama Zakona o koncesijama te ga vodi Ministarstvo financija, a poslove vođenja Registra koncesija Ministarstvo financija može povjeriti drugoj pravnoj osobi. Prema navedenom Zakonu, vođenje Registra koncesija znači prikupljanje i evidenciju podataka iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije, pohranu podataka, upravljanje bazom podataka, osiguranje dostupnosti podacima te zaštitu baze podataka i dokumenata pohranjenih u arhivi. Davatelji koncesije su zaduženi pridonositi vođenju Registra koncesija stalnim praćenjem i zajedničkim sudjelovanjem u radu s Ministarstvom financija. Ministarstvo financija obvezno je redovito izvješćivati davatelja koncesije o svim njegovim propuštenim radnjama i nepostupanju prema Registru koncesija, a davatelj koncesije obvezan je postupiti prema uputama te u roku sedam dana izvijestiti Ministarstvo o nastalim promjenama iz pojedinog ugovora o koncesiji. Odredbama Pravilnika o Registru koncesija (Narodne novine 26/13) uređuje se Registar koncesija, a naročito oblik i vođenje Registra koncesija, subjekti upisa, obveznici, postupak upisa ugovora o koncesiji u Registar koncesija, sadržaj i oblik potrebne dokumentacije, unos, izvješća, pohranjivanje, čuvanje i zaštita podataka te vođenje evidencije o naknadama za koncesiju. Davatelj koncesije dužan je popuniti i podnijeti sve odgovarajuće obrasce, koji su sastavni dio Pravilnika.

Prema Uredbi o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva financija (Narodne novine 32/12, 67/12, 124/12, 78/13, 102/13, 24/14, 134/14 i 154/14), u okviru Uprave za makroekonomske analize, gospodarstvo, financijski sustav, europsku uniju i međunarodne financijske odnose, Sektor za gospodarstvo, Služba za koncesije i javno-privatno partnerstvo, ustrojen je Odjel za Registar koncesija, koji vodi i ažurira Registar koncesija, surađuje s davateljima koncesija, osigurava koordinaciju s Financijskom agencijom, prati i analizira prihode od naknade za koncesije i stanje duga, surađuje s nadležnim inspekcijskim službama, predlaže unaprjeđenje i poboljšanje sustava koncesija, sudjeluje u izradi i daje mišljenja na prijedloge propisa iz područja koncesija, daje prijedloge i mišljenja na odluke i ugovore o koncesijama te predlaže aktivnosti i mjere u svrhu stvaranja efikasnog sustava koncesija.

Registar koncesija je jedinstvena elektronička evidencija ugovora o koncesijama na području Republike Hrvatske čije je operativno funkcioniranje započelo u lipnju 2006. Registar koncesija je javan i sadrži podatke o nazivu i OIB davatelja koncesije i koncesionara, datumu potpisivanja/stupanja na snagu ugovora o koncesiji, roku na koji je koncesija dana, datumu isteka koncesije, vrsti koncesije, nazivu koncesije, području na kojem se koncesija obavlja, visini i/ili načinu obračuna naknade za koncesiju te podatke o nadzorima. Registar omogućuje razne vrste izvještavanja, kao što su rekapitulacija svih koncesija na području Republike Hrvatske, pregled obračunanih naknada po koncesionarima, pregled uplaćenih naknada po vrstama prihoda, pregled dugovanja po ugovorima, pregled ugovora po koncesionaru i vrsti koncesije, pregled ugovora po davatelju koncesije i koncesionaru, pregled ukupnih uplata u razdoblju, pregled ukupnih uplata u razdoblju po vrstama koncesije, pregled stanja duga po izdanim obavijestima o nepodmirenoj naknadi i pregled preplata po ugovorima.

U Registru koncesija evidentirani su svi ugovori od dana ustrojavanja, odnosno navedeni registar sadrži i ugovore kojima je istekao rok. Prema podacima Ministarstva financija, koncem 2015. bila su 9 264 aktivna ugovora, od čega se na područje rudarstva odnosi 1 219, na područje energetike - plin 74, dok se 7 971 odnosi na druge vrste koncesija. Nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji i plaćanjem naknade provodi rudarska inspekcija Ministarstva gospodarstva i Carinska uprava, ali su u registar upisani samo podaci o nadzoru koji je provela Carinska uprava.

Ministarstvo financija je vođenje Registra koncesija povjerilo Financijskoj agenciji koja unosi podatke za dio davatelja koncesija. Drugi davatelji podatke unose samostalno. Davatelji čije podatke unosi Financijska agencija prethodno ih dostavljaju Ministarstvu financija koje kontrolira podatke te preslike obrazaca proslijeđuje Financijskoj agenciji. Pristup podacima iz Registra koncesija imaju davatelji koncesija (unos i/ili pregled podataka), Ministarstvo financija i nadležne inspekcije (pregled svih podataka) i koncesionari (pregled podataka iz svojih ugovora).

Državni ured za reviziju je predložio Ministarstvu gospodarstva, Ministarstvu financija i Ministarstvu poljoprivrede u Registar koncesija unositi podatke o provedenim nadzorima u vezi s naplatom naknade za koncesiju te nastaviti aktivnosti za prijenos obveze davatelja koncesija za izravni unos podataka, kako bi se izbjeglo višestruko ispunjavanje, dostavljanje i izrada preslika obrazaca o koncesijama. Predložio je omogućiti u Registru koncesija pregled (ispis) ugovora koji su istekli te u suradnji s drugim nadležnim institucijama poduzeti sve propisane i ugovorene radnje u vezi s istekom ugovora (naplata potraživanja, sanacija prostora).

Odredbama Zakona o rudarstvu i Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima (Narodne novine 142/13), propisano je da je ministarstvo nadležno za rudarstvo obvezno, u elektroničkom obliku, voditi jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina, bilancu stanja rezervi mineralnih sirovina Republike Hrvatske, evidenciju o svim rudarskim gospodarskim subjektima i evidenciju o svim traženim istražnim prostorima te traženim eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina. Navedeno ministarstvo i uredi državne uprave u jedinicama područne (regionalne) samouprave obvezni su voditi na propisanim obrascima registar odobrenih istražnih prostora mineralnih sirovina, registar utvrđenih eksploatacijskih polja mineralnih sirovina i popis rudarskih gospodarskih subjekata te zbirku isprava istražnih prostora mineralnih sirovina i zbirku isprava eksploatacijskih polja mineralnih sirovina. Također, Strateškim planom Ministarstva gospodarstva 2014.-2016., planirano je ustrojavanje jedinstvenog informacijskog sustava mineralnih sirovina te izradu odgovarajuće mrežne aplikacije, kako bi se navedeni sustav povezao s Registrom koncesija i drugim evidencijama u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina u Republici Hrvatskoj. Do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.), aktivnosti planirane Strateškim planom nisu provedene.

Od propisanih evidencija, Ministarstvo gospodarstva nije ustrojilo jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina, evidenciju o svim rudarskim gospodarskim subjektima te evidenciju o svim traženim istražnim prostorima i traženim eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina. Registar odobrenih istražnih prostora mineralnih sirovina ne sadrži dio propisanih podataka. Propisano je da jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina treba obuhvaćati podatke o svim rudarskim gospodarskim subjektima i podatke o svim odobrenim istražnim prostorima, utvrđenim eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina i dodijeljenim koncesijama za eksploataciju mineralnih sirovina. Evidencija o svim rudarskim gospodarskim subjektima treba obuhvaćati podatke o rudarskim gospodarskim subjektima kojima su izdana odobrenja za istraživanje, rješenja o utvrđivanju eksploatacijskog polja i/ili rješenja za dodatno istraživanje mineralnih sirovina na već utvrđenom eksploatacijskom polju, odnosno koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina.

Državni ured za reviziju je naložio Ministarstvu gospodarstva ustrojiti jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina, evidenciju o svim rudarskim gospodarskim subjektima, evidenciju o svim traženim istražnim prostorima i traženim eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina te registar odobrenih istražnih prostora mineralnih sirovina sa svim propisanim podacima, u skladu s odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima. Predložio je ubrzati aktivnosti za izradu mrežne aplikacije za povezivanje jedinstvenog informacijskog sustava mineralnih sirovina s Registrom koncesija i drugim evidencijama u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina u Republici Hrvatskoj.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, uredi državne uprave u županijama, dužni su voditi registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja, evidenciju o svim traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirku isprava te popis rudarskih gospodarskih subjekata te prikupljene podatke i spise dostavljati Ministarstvu gospodarstva.

Pojedini uredi državne uprave u županijama ne postupaju u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu i Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima i ne vode registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja, evidenciju o svim traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirku isprava te popis rudarskih gospodarskih subjekata ili ih ne vode na propisani način. Također, pojedini uredi državne uprave u županijama nisu ustrojili registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja na propisanim obrascima.

Neki uredi državne uprave u županijama vode registar istražnih prostora, registar eksploatacijskih polja i popis rudarskih gospodarskih subjekata prema prijašnjim propisima, iako su ih bili dužni uskladiti s odredbama navedenog Pravilnika, u roku šest mjeseci od njegovog stupanja na snagu, odnosno do svibnja 2014. U pojedinim slučajevima, u registar eksploatacijskih polja nisu upisana sva utvrđena eksploatacijska polja, a podaci o trajanju koncesije su pogrešno navedeni, nisu ažurirani ili se razlikuju od podataka upisanih u Registar koncesija. Za neke istražne prostore i eksploatacijska polja nisu upisane sve promjene (rješenje o odobrenju izvođenja rudarskih radova, rješenje o brisanju rudarsko gospodarskog subjekata i upisu Republike Hrvatske kao ovlaštenika eksploatacijskog polja, prekid istraživanja s razlozima prekida), zbog čega iz registra nije jasno vidljiv slijed promjena koji se događao s određenim istražnim prostorom ili eksploatacijskim poljem, odnosno nije vidljivo pravo stanje pojedinih istražnih prostora i eksploatacijskih polja. U zbirkama isprava eksploatacijskih polja mineralnih sirovina nisu pohranjeni svi podaci bitni za svako eksploatacijsko polje. Primjerice, nisu pohranjeni svi zahtjevi rudarskih gospodarskih subjekata za odobravanje eksploatacijskih polja s pripadajućom dokumentacijom, rješenja o odobrenju istražnih prostora i eksploatacijskih polja, rješenja o potvrdi i ovjeri količine i kakvoće rezervi mineralnih sirovina, svi podaci o obračunu i naplati fiksnog, odnosno varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine, kao i podaci o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, potvrde rudarske inspekcije i inspekcije zaštite okoliša o sanaciji prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi te drugi dokumenti i podaci.

Dokumentacija u omotima iz zbirke isprava dijelom nije odložena kronološkim redom, omoti u nekim slučajevima ne sadrže popis spisa odloženih u omot, a dokumentacija odložena u omote dijelom ne sadrži cjelovite podatke o obračunu i naplati naknade za mineralne sirovine ni podatke o otkopanim količinama mineralnih sirovina. Zbog navedenog, nije osigurana dokumentacija o tijeku financijskih i drugih aktivnosti u vezi s obavljanjem poslova iz područja rudarstva.

Državni ured za reviziju je naložio uredima državne uprave u županijama ustrojiti i voditi evidencije o mineralnim sirovinama na način propisan odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima.

Pojedini uredi državne uprave u županijama ne prikupljaju ažurno podatke za unos u Registar koncesija, ne obavljaju redovito nadzor nad dostavom i kvalitetom podataka koje dostavljaju rudarski gospodarski subjekti, a propisani obrasci za unos podataka u Registar koncesija, koji se odnose na upis ugovora o koncesiji, evidentiranje promjena podataka iz ugovora o koncesiji, utvrđivanje fiksnog i varijabilnog dijela naknada za mineralne sirovine te upis podataka o izvanrednom prestanku ugovora o koncesiji, o stečajnim postupcima nad rudarskim gospodarskim subjektima i prisilnim nplatama naknada za mineralne sirovine, ne dostavljaju se Ministarstvu financija pravodobno niti redovito. Zbog navedenog, nisu osigurani ažurirani, potpuni i točni podaci o obvezama rudarskih gospodarskih subjekata za naknade za mineralne sirovine, plaćanju naknade i potraživanjima za nenaplaćene naknade.

Navedeno nije u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i Pravilnika o registru koncesija, kojima je propisano da je davatelj koncesije dužan redovito pratiti izvršavanje plaćanja naknade za mineralne sirovine, pridonositi vođenju Registra koncesija stalnim praćenjem i zajedničkim sudjelovanjem u radu s ministarstvom nadležnim za financije te popuniti i podnijeti Ministarstvu financija sve odgovarajuće obrasce propisane Pravilnikom o registru koncesija.

Državni ured za reviziju je, radi osiguravanja ažurnih, potpunih i točnih podataka u Registru koncesija, uredima državne uprave u županijama naložio redovito pratiti plaćanje naknada za mineralne sirovine i pridonositi vođenju Registra koncesija stalnim praćenjem i zajedničkim sudjelovanjem u radu s Ministarstvom financija, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama te pravodobno i redovito dostavljati Ministarstvu financija popunjene obrasce propisane Pravilnikom o registru koncesija.

- Dodjela koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina

Prema odredbama Zakona o koncesijama, davatelji koncesija dužni su prije isteka tekuće kalendarske godine izraditi godišnji plan davanja koncesija iz svoje nadležnosti za iduću kalendarsku godinu, na standardnom obrascu koji objavljuje ministarstvo nadležno za financije. Godišnji plan sadrži planirani broj koncesija, vrste i predmete koncesija, rokove na koje se planiraju dati, pravnu osnovu, procijenjenu godišnju naknadu te popis ugovora o koncesiji koji istječu u godini na koju se plan odnosi s napomenom za koje se koncesije planira novi postupak te s obrazloženjem neplaniranja novih koncesija. Također, davatelj koncesije obavezan je dostaviti ministarstvu nadležnom za financije srednjoročni (trogodišnji) plan davanja koncesija iz svoje nadležnosti, s jasno iskazanim procijenjenim ekonomskim učincima budućih ugovora o koncesijama. Srednjoročni plan sadrži gospodarska i druga područja u kojima se planiraju dati koncesije, građevine koje će se graditi i djelatnosti koje će se obavljati na temelju koncesije, planirane prihode i rashode te ocjenu očekivane gospodarske koristi od planiranih koncesija, a može sadržavati i druge podatke značajne za provedbu učinkovite politike koncesija.

Revizijom je utvrđeno da Ministarstvo financija prikuplja godišnje i srednjoročne (trogodišnje) planove davanja koncesija, vodi evidenciju o zaprimljenim planovima te šalje požurnice davateljima koncesija koji planove nisu dostavili. U godišnjem izvješću o provedenoj politici koncesija za 2013., Ministarstvo financija usporedilo je podatke iz planova davanja koncesija s brojem zaključenih ugovora te izradio analizu, dok za 2014. i 2015. navedeno nije učinjeno. Ministarstvo financija koristi podatke o očekivanim prihodima od koncesija koje davatelji koncesija navode u planovima, u svrhu projekcije državnog proračuna za sljedeću godinu.

Ministarstvo gospodarstva sastavilo je godišnje i srednjoročne planove davanja koncesija te ih dostavilo Ministarstvu financija. Za 2013. planirano je ukupno 37 koncesija, za 2014. ukupno 24, za 2015. ukupno jedanaest te za 2016. ukupno 27 koncesija. Godišnji planovi sadrže vrstu koncesije, zakonsku osnovu davanja koncesije (Zakon o rudarstvu), Gospodarski razvojni plan sektora (Strategija) te vrijeme davanja koncesije (do 40 godina). Planovi ne sadrže podatak o ugovorima o koncesiji koji istječu u godini na koju se plan odnosi s napomenom za koje se koncesije planira novi postupak davanja koncesije te obrazloženjem razloga za eventualno neplaniranje nove koncesije te ne sadrže podatak o očekivanim godišnjim prihodima od naknada za koncesije.

Za 2014.-2017. planirano je ukupno 95 koncesija, za 2015.-2018. ukupno 18 te za 2016.-2019. ukupno 27 koncesija. Planirane koncesije odnose se na započete postupke dodjele. Godišnjim planovima za 2015. i 2016. te srednjoročnim planovima davanja koncesija Ministarstva gospodarstva za 2015.-2018. i 2016.-2019., nisu planirana javna nadmetanja za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika na Jadranu i kopnu, koje provodi Agencija za ugljikovodike (dalje u tekstu: Agencija).

Državni ured za reviziju je mišljenja da nije postignuta svrha zbog koje se planovi donose, s obzirom na to da sadrže koncesije za koje je postupak dodjele već započeo (a ne buduće), a prihodi i druge ekonomske koristi nisu utvrđeni.

Državni ured za reviziju je naložio Ministarstvu gospodarstva izraditi godišnji plan davanja koncesija na način propisan odredbama Zakona o koncesijama. Predložio je u suradnji s Agencijom, koja provodi javna nadmetanja za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika na Jadranu i kopnu, planirati provedbu navedenih javnih nadmetanja u okviru Ministarstva gospodarstva, s procijenjenim očekivanim ekonomskim učincima davanja koncesije te ih uključiti u godišnje i srednjoročne (trogodišnje) planove davanja koncesija. Predložio je Ministarstvu financija u godišnjem izvješću o provedenoj politici koncesija za svaku godinu usporediti podatke iz planova davanja koncesija s brojem zaključenih ugovora te izraditi analizu.

Ministarstvo poljoprivrede sastavilo je godišnje i srednjoročne planove davanja koncesija te ih dostavilo Ministarstvu financija. U 2013. Ministarstvo poljoprivrede nije planiralo koncesije za eksploataciju šljunka i pijeska, dok je za 2014. i 2015. planiran po jedan postupak davanja koncesije za eksploataciju šljunka i pijeska iz obnovljivih ležišta u području značajnom za vodni režim. Planovima je određeno da se koncesija dodjeljuje na temelju Zakona o vodama i Strategije upravljanja vodama (Narodne novine 91/08), a vrijeme davanja koncesije i njezino trajanje će biti poznato nakon što Ministarstvo zaštite okoliša i prirode donese rješenje o utjecaju zahvata na ekološku mrežu, kojim određuje količine šljunka i pijeska koje se mogu dati u koncesiju, potencijalne lokacije i rok koncesije.

Većina ureda državne uprave u županijama od 2013. do 2015. nije redovito dostavljala Ministarstvu financija godišnje i srednjoročne (trogodišnje) planove davanja koncesija. U pojedinim slučajevima podaci u dostavljenim planovima nisu usklađeni, a pojedini planovi ne sadrže sve elemente propisane odredbama Zakona o koncesijama. Neki uredi državne uprave u županijama u planovima navode različiti broj planiranih koncesija te različite iznose procijenjenih prihoda od naknada za koncesije za ista razdoblja, dok neki planovi ne sadrže broj koncesija, predviđene vrste i predmete koncesija, rokove na koje se planiraju dati, pravnu osnovu za davanje koncesije te procijenjenu godišnju naknadu za pojedinu koncesiju.

Državni ured za reviziju je naložio uredima državne uprave u županijama donositi godišnje i srednjoročne (trogodišnje) planove davanja koncesija i dostavljati ih nadležnom ministarstvu u skladu s odredbama Zakona o koncesijama.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, postupak davanja koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina provodi tijelo nadležno za rudarstvo, na temelju jednog javnog nadmetanja u jedinstvenom postupku, koji se sastoji od četiri faze:

- a) postupak radi odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju
- b) postupak radi davanja odobrenja za istraživanje
- c) postupak za utvrđivanje eksploatacijskog polja
- d) postupak radi davanja koncesije za eksploataciju.

Postupak radi odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju započinje na način da tijelo nadležno za rudarstvo donosi odluku i raspisuje javno nadmetanje, ako ocijeni da postoji potreba za utvrđivanjem rezervi mineralnih sirovina na nekom prostoru i utvrđivanjem njihove gospodarske iskoristivosti ili na prijedlog rudarskog gospodarskog subjekta.

Tijelo nadležno za rudarstvo, prije raspisivanja javnog nadmetanja, obvezno obavlja pripreme radnje, kao što su imenovanje stručnog povjerenstva, izrada dokumentacije za nadmetanje, određivanje jamstva za ozbiljnost ponude, određivanje visine novčane naknade za uvid i otkup dokumentacije za nadmetanje, određivanje granica istražnog prostora, vrste i količine istražnih radova te određivanje rokova i kriterija za odabir. Prva faza postupka završava odlukom o odabiru ili poništenjem postupka tijela nadležnog za rudarstvo. Zakonom o rudarstvu propisano je što ponuda za javno nadmetanje mora sadržavati te kriteriji za odabir.

U roku deset dana od dana izvršnosti odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja, u postupku radi davanja odobrenja za istraživanje, tijelo nadležno za rudarstvo donosi rješenje o odobrenju za istraživanje mineralnih sirovina. Odabrani ponuditelj dužan je, prije donošenja rješenja, imenovati odgovornog voditelja izvođenja rudarskih radova, podmiriti troškove javnog nadmetanja i dostaviti jamstvo za troškove sanacije istražnog prostora. Također, dužan je prije početka izvođenja radova, dobiti od vlasnika/posjednika zemljišnih čestica pisano dopuštenje za izvođenje rudarskih radova. Istraživanje mineralnih sirovina provodi se radi utvrđivanja rezervi mineralnih sirovina za čiju eksploataciju se daje koncesija. Odgovorni voditelj izvođenja rudarskih radova dužan je svakih šest mjeseci, tijelu nadležnom za rudarstvo, podnositi izvješća o obavljenim rudarskim radovima.

Nakon završetka istražnih radova, tijelo nadležno za rudarstvo pokreće postupak za utvrđivanje eksploatacijskog polja, po službenoj dužnosti ili na zahtjev ovlaštenika istražnog prostora. Ako je Republika Hrvatska vlasnik zemljišnih čestica za koje se pokreće postupak za utvrđivanje eksploatacijskog polja, obavijest o pokretanju postupka dostavlja se tijelu nadležnom za upravljanje državnom imovinom. Kada prestanu prava ovlaštenika, eksploatacijsko polje ostaje kao eksploatacijsko polje sve dok se ne iscrpe rezerve mineralnih sirovina te tijelo nadležno za rudarstvo može raspisati novo javno nadmetanje.

Nakon utvrđivanja eksploatacijskog polja, provodi se postupak za donošenje odluke o davanju koncesije i zaključenje ugovora o koncesiji. Koncesiju daje tijelo nadležno za rudarstvo na zahtjev rudarskog gospodarskog subjekta, a iznimno, ako je na eksploatacijskom polju ishođena koncesija, a ovlaštenik je Republika Hrvatska, koncesiju dodjeljuje tijelo nadležno za rudarstvo po službenoj dužnosti na temelju javnog nadmetanja. Zahtjev podnosi rudarski gospodarski subjekt kao ovlaštenik eksploatacijskog polja, koji je odabran kao najpovoljniji ponuditelj, pod uvjetom da su dovršeni istražni radovi, potvrđene rezerve te utvrđeno eksploatacijsko polje. Također, dužan je prije zaključenja ugovora imenovati odgovornog voditelja izvođenja rudarskih radova i dostaviti jamstvo za troškove sanacije eksploatacijskog polja. Ugovor o koncesiji se može zaključiti na rok do 40 godina.

Koncesija na zahtjev predviđena je i Zakonom o koncesijama, prema kojem se koncesija, iznimno, može dati neposredno na zahtjev gospodarskog subjekta kada je to gospodarskom subjektu, koji je već potpisao ugovor o koncesiji za istraživanje mineralnih sirovina, nužno radi zaključenja ugovora o koncesiji za eksploataciju mineralnih sirovina. Mogućnost davanja koncesije na zahtjev mora biti predviđena dokumentacijom za nadmetanje i studijom opravdanosti, kao i ugovorom o koncesiji. Koncesija na zahtjev ne smije se dati s namjerom neopravdanog izbjegavanja primjene postupka određenog Zakonom o koncesijama.

Također, ukoliko tijelo nadležno za rudarstvo ocijeni da je na ranije utvrđenom eksploatacijskom polju potrebno obaviti dodatne istražne radove po službenoj dužnosti (ako je pravo izvođenja radova prestalo ili su nezakonito izvođeni rudarski radovi, potrebno je iznova utvrditi prostiranje, količinu i kakvoću rezervi te uvjete eksploatacije), može pokrenuti javno nadmetanje za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za dodatno istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije.

Ministarstvo gospodarstva, Sektor za rudarstvo je u 2013., 2014. i 2015. provodio postupke davanja koncesija iz svoje nadležnosti, prema odredbama Zakona o rudarstvu. Ministarstvo gospodarstva je, od početka 2013. do konca 2015., provelo ukupno 124 postupka radi odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje, odnosno eksploataciju mineralnih sirovina. Od navedena 124 postupka, stručno povjerenstvo za odabir najpovoljnijeg ponuditelja je odbacilo deset prijedloga za raspisivanje javnog nadmetanja.

Revizijom je utvrđeno da se većina postupaka javnih nadmetanja za davanje odobrenja za istraživanje mineralnih sirovina i koncesije za eksploataciju te za dodatna istraživanja mineralnih sirovina na utvrđenom eksploatacijskom polju, provodi na prijedlog zainteresiranih rudarskih gospodarskih subjekata, koji su izradili prijedlog za raspisivanje javnog nadmetanja za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralne sirovine u određenom istražnom prostoru, na temelju odredbi članka 24. Zakona o rudarstvu te priložili propisanu dokumentaciju. Pregledana dokumentacija ne sadrži podatke o načinu na koji je zainteresirani rudarski gospodarski subjekt došao do podataka da na određenom području može provesti istraživanje kako bi utvrdio postojanje mineralne sirovine.

Nakon analize dokumentacije, stručno povjerenstvo za odabir najpovoljnijeg ponuditelja (kojeg čine zaposlenici Sektora za rudarstvo Ministarstva gospodarstva) objavilo je u Elektroničkom oglasniku javne nabave obavijest o provođenju javnog nadmetanja te dokumentaciju za nadmetanje, koja sadrži posebne uvjete, ograničenja, očitovanja i suglasnosti, upute podnositeljima ponude, studiju opravdanosti javnog nadmetanja i obrazac ponude. Utvrđeno je da je u pregledanim postupcima javnih nadmetanja dostavljena jedna ponuda, odnosno ponuda rudarskog gospodarskog subjekta koji je dostavio prijedlog za raspisivanje javnog nadmetanja. Nakon prihvatanja ponuda, stručno povjerenstvo je donosilo zaključke kojima je predložilo Ministarstvu gospodarstva donošenje odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja te rješenje o odobrenju istraživanja.

Odredbama Zakona o rudarstvu nije propisana obveza izrade studije opravdanosti za davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina, dok Zakon o koncesijama propisuje da je, osim imenovanja stručnog povjerenstva za koncesiju, procjene vrijednosti koncesije i izrade dokumentacije za nadmetanje, potrebno izraditi i studiju opravdanosti davanja koncesije ili analize davanja koncesije. Propisan je sadržaj studije, koja osobito mora sadržavati operativni sažetak, opći dio, tehničku, financijsku, ekonomsku i pravnu analizu, prema potrebi analizu utjecaja na okoliš, kulturna dobra i zdravlje te pripadajuće priloge, zaključke i preporuke. Zakonom o koncesijama je propisano da, iznimno, studija opravdanosti davanja koncesije može sadržavati samo dio navedenih elemenata, ovisno o procjeni davatelja koncesije i u skladu s odredbama posebnog zakona, s time da obvezno mora sadržavati vrstu i predmet koncesije, procijenjenu vrijednost ugovora o koncesiji, predložene minimalne uvjete sposobnosti gospodarskog subjekta, rok na koji se daje koncesija te sve druge podatke nužne za izradu dokumentacije za nadmetanje. Revizijom je utvrđeno da je Ministarstvo gospodarstva, prije objave javnih nadmetanja, izrađivalo studije opravdanosti davanja koncesije, na temelju Zakona o koncesijama. Izrađene studije sadrže općenite podatke, primjenjive na većinu koncesija koje bi se mogle dati i za eksploataciju mineralnih sirovina.

Za provođenje javnih nadmetanja, kriteriji za odabir najpovoljnije ponude utvrđeni su odredbama Zakona o rudarstvu, prema kojima se primjenjuje kriterij ekonomski najpovoljnije ponude, a ocjenjuje se stručna utemeljenost predviđenog programa ukupnih istražnih radova po vrsti i opsegu s troškovnikom te detaljan plan radova koji će biti izvedeni u prvoj godini istraživanja, visina ponuđene naknade za koncesiju, rok do kada se namjerava obaviti istraživanje, rok i plan sanacije istražnog prostora, rok do kada se namjerava započeti s eksploatacijom, visina novčanih sredstava za izvođenje rudarskih radova te stručna osposobljenost i financijska sposobnost podnositelja ponude za izvođenje rudarskih radova.

Revizijom je utvrđeno da Ministarstvo gospodarstva nema opća pravila (procedure) za sastavljanje natječajne dokumentacije. Natječajnom dokumentacijom su najčešće utvrđivani dokazi za stručnu i financijsku sposobnost i visinu novčanih sredstava za izvođenje rudarskih radova, ali se pojedinim dokazima ne može potvrditi zadovoljavanje propisanih uvjeta/kriterija. Osim toga, utvrđeno je da će se odabir ekonomski najpovoljnije ponude provesti bodovanjem, ali nisu određena pravila po kojima će se dodjeljivati bodovi unutar kriterija. Zbog navedenog, u provedenim postupcima nije vidljivo na koji način su bodovi dodijeljeni, a u slučaju da je bilo više ponuda, objektivno ocjenjivanje i izbor najpovoljnije ponude ne bi bilo moguće provesti.

U pojedinim postupcima, iako ponuditelji nisu zadovoljili propisane uvjete/kriterije (nisu dokazali sposobnost), donesene su odluke o odabiru. Do konca 2015. ni jedan postupak dodjele koncesija započet po Zakonu o rudarstvu iz 2013. nije završen, odnosno nisu završene sve propisane faze. Međutim, prema zakonskim odredbama pravna osoba kojoj je dodijeljeno istražno polje u slučaju da istraživanje provede po uvjetima iz rješenja i potvrdi postojanje rezervi, uz zadovoljavanje određene procedure, zaključit će ugovor o koncesiji, pa proizlazi da će podnositelj prijedloga pravo na koncesiju najčešće i ostvariti, čime se djelomično gubi svrha provođenja natječaja. Postojeći sustav dodjele koncesija nije povoljan za koncesionare (gospodarstvo), jer ne postoje javni podaci o prostorima na kojim se s određenom sigurnošću može dokazati postojanje mineralne sirovine, a razdoblje istraživanja u kojemu koncesionar ima ulaganja i ne ostvaruje prihod traje do tri godine.

Državni ured za reviziju je predložio Ministarstvu gospodarstva donijeti pisane procedure za sastavljanje natječajne dokumentacije kako bi se izbjeglo različito postupanje i omogućilo provođenje odredbi Zakona o rudarstvu. U procedurama, između ostalog, treba utvrditi dokaze (isprave) za ispunjavanje propisanih uvjeta/kriterija te pravila po kojima će se dodjeljivati bodovi unutar određenog kriterija kako bi način dodjele bodova bio jasan ponuditeljima i omogućio kvalitetnu pripremu dokumentacije za nadmetanje. U zapisniku o pregledu i ocjeni ponuda, potrebno je detaljno obrazložiti izračun bodova za pojedinog ponuditelja.

Državni ured za reviziju je mišljenja da bi sustav dodjele koncesija trebalo izmijeniti na način da se ulaganjem u istraživanje utvrde rezerve mineralnih sirovina i tako stvore uvjeti za dodjelu koncesija na temelju natječaja koji bi započeo na inicijativu davatelja koncesije (Republike Hrvatske) i omogućiti da se na natječaj jave svi zainteresirani subjekti, čime bi upravljanje i raspolaganje mineralnim sirovinama i prihodima od koncesija bilo učinkovitije.

Postupci davanja koncesija za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika, do srpnja 2013. kada je donesen Zakon o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika, provodili su se na temelju odredbi Zakona o rudarstvu iz 2009. i 2013., na način propisan za sve mineralne sirovine. Prema odredbama Zakona o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika, stupanje na snagu navedenog Zakona nema utjecaja na stečena prava i obveze iz izdanih odobrenja za istraživanje, izdanih odobrenja za eksploatacijska polja i izdanih koncesija za eksploataciju koja su stečena u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu iz 2009.

Prema Zakonu o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika, davanje koncesije za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika provodi se u jednom javnom nadmetanju u jedinstvenom postupku, koji uređuje Vlada Republike Hrvatske posebnom odlukom. Investitoru kojem je izdana dozvola bit će, u slučaju proglašenja komercijalnog otkrića i uz uvjet da uredno izvršava sve obveze iz ugovora, bez provođenja bilo kakvih daljnjih postupaka, na temelju dodatka ugovoru, dodijeljena koncesija. Koncesija čini neodvojiv sastavni dio dozvole, pod uvjetom da se nakon završetka istražnih radova potvrde rezerve ugljikovodika, utvrdi eksploatacijsko polje u skladu s lokacijskom dozvolom, izradi i provjeri rudarski projekt te da investor ispunjava druge propisane uvjete. Vlada Republike Hrvatske raspisuje javno nadmetanje ako utvrdi potrebu za utvrđivanjem pojedinačnih rezervi ugljikovodika na nekom prostoru ili na prijedlog Ministarstva gospodarstva.

U 2014. provedena su dva javna nadmetanja za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika na Jadranu i na kopnu, na temelju Zakona o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika. Vlada Republike Hrvatske donijela je odluke o izdavanju dozvola za deset istražnih prostora na Jadranu i šest istražnih prostora na kopnu. Navedenim Odlukama je određeno da će se ugovori zaključiti s odabranim ponuditeljima (ovlaštenicima dozvole) nakon završetka strateških procjena utjecaja na okoliš te izrade Okvirnog plana i programa. Ministar gospodarstva i pregovarački tim su ovlašteni, u ime Vlade Republike Hrvatske, voditi pregovore s ovlaštenikom dozvole te, nakon završetka pregovora, dostaviti na suglasnost Vladi Republike Hrvatske nacrt ugovora o istraživanju i podjeli eksploatacije ugljikovodika. Odlukama o postupku provedbe javnog nadmetanja za izdavanje dozvola za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika na Jadranu i na kopnu određeno je da će se ugovori s odabranim ponuditeljima zaključiti nakon uspješnih pregovora, u roku ne dužem od tri mjeseca od dana izdavanja dozvole. Vlada Republike Hrvatske je u rujnu 2015. na prijedlog stručnog povjerenstva, donijela odluke o ukidanju sedam dozvola za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika na Jadranu, pozivajući se na navedenu odluku, kojom je propisano da će se ukinuti prethodno izdane dozvole odabranom ponuditelju, ako ne pristupi pregovorima ili zaključenju ugovora, a drugi ponuditelji ne zadovoljavaju kriterije ili ne postoje.

Stručno povjerenstvo je u rujnu 2015. usvojilo prijedlog odluke o provedbi drugog javnog nadmetanja za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika na Jadranu i kopnu. U vrijeme obavljanja revizije (srpanj 2016.), Vlada Republike Hrvatske je donijela Odluku o davanju suglasnosti na šest ugovora o istraživanju i podjeli eksploatacije ugljikovodika te su potpisani ugovori s ovlaštenicima dozvola. Do dana obavljanja revizije, drugo javno nadmetanje za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika na Jadranu nije provedeno.

Revizijom je utvrđeno da se poslovi koje obavlja Ministarstvo gospodarstva i Agencija preklapaju te nije u cijelosti jasna uloga Ministarstva gospodarstva u provedbi postupaka javnih nadmetanja na novim istražnim poljima. Naime, Ministarstvo gospodarstva je obavilo većinom operativne poslove za Agenciju u vezi s provedena dva javna nadmetanja. Zakonom o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika propisano je da Ministarstvo gospodarstva može, i nadležno je, prije raspisivanja javnog nadmetanja u suradnji s Agencijom organizirati prezentacije radi upoznavanja potencijalnih investitora s ugljikovodičnim potencijalima određenih područja Republike Hrvatske, a Agencija sudjeluje u pripremi i organizaciji prezentacija. Međutim, utvrđeno je da je Agencija izradila prezentaciju koja je objavljena na mrežnim stranicama Agencije. Jedna od zadaća Agencije, utvrđenih godišnjim programom rada Agencije, su prezentacije potencijalnim investitorima za što Agencija ima osigurana sredstva u svom proračunu (koriste se u promidžbi, na konferencijama, kongresima i forumima).

Nadalje, nadležnost i obveza Ministarstva gospodarstva je predložiti visinu naknade za pridobivene ugljikovodike, pratiti stanje rezervi, provoditi jedinstveni postupak za izdavanje dozvole i zaključenje ugovora, objaviti javno nadmetanje, investitora pisano upozoriti o povredi propisa i postupanja suprotno propisima, odnosno nepridržavanja uvjeta iz izdane dozvole i ugovora. Nadležnost i obveza Agencije je davati prijedloge Ministarstvu gospodarstva za donošenje odluke o provođenju javnog nadmetanja, sudjelovati u jedinstvenom postupku, provoditi tehničku, stručnu i financijsku evaluaciju ponuda kao podrška Stručnom povjerenstvu, komunicirati sa zainteresiranim investitorima i odgovarati na upite, utvrditi troškove istraživanja ugljikovodika i ishoda tehničke dokumentacije, izraditi stratešku procjenu utjecaja na okoliš, pratiti trendove i međunarodne standarde u istraživanju i eksploataciji, surađivati s nadležnim državnim tijelima u provedbi nadzora te je ovlaštena u svako doba za vrijeme trajanja dozvole i ugovora zatražiti bilo koje podatke i/ili informacije od investitora u vezi s ispunjenjem obveza, a investitor je iste dužan dostaviti Ministarstvu gospodarstva. Prema Programu rada Agencije za 2015., osnovna zadaća Agencije, zbog koje je osnovana, je definiranje istražnih radnji pri istraživanju ugljikovodika u skladu s najboljim svjetskim praksama, određivanje pravila i uvjeta za uspostavu istražnog i eksploatacijskog polja i tijekom eksploatacije, sudjelovanje u javnim nadmetanjima te praćenje izvršenja svih ugovornih obveza investitora u skladu s najvišim ekološkim standardima.

Državni ured za reviziju je predložio Ministarstvu gospodarstva uspostaviti kvalitetniju suradnju s Agencijom te zatražiti od Agencije dostavu svih izvješća, odnosno informacija o aktivnostima koje je Agencija provela u vezi s javnim nadmetanjima za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika, odnosno koja planira provesti, ažurno informirati Ministarstvo gospodarstva, kako bi bilo uključeno u sve aktivnosti te pravodobno moglo dostaviti informacije i evidencije kojima raspolaže o eksploatacijskim poljima, istražnim prostorima i rezervama te davati mišljenja na prijedloge Agencije, s obzirom na to da je Ministarstvo gospodarstva državno tijelo koje ima najviše podataka i saznanja o gospodarenju mineralnim sirovinama na području Republike Hrvatske u prethodnim godinama. Navedeno se posebice odnosi na buduću suradnju u vezi s vrlo značajnim ugovorima o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika na kopnu koje je zaključila Republika Hrvatska. Također, s obzirom na to da su oba tijela nadležna za nadzor investitora u izvršavanju obveza iz zaključenih ugovora te praćenje naplate naknade, potrebno je jasnije i detaljnije odrediti procedure pri kontroli izvršenja ugovora.

Postupak dodjele koncesije za eksploataciju pijeska i šljunka iz obnovljivih ležišta provodi Ministarstvo poljoprivrede. Prema Uredbi o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva poljoprivrede (Narodne novine 80/13, 16/14, 50/14, 46/15, 63/15 i 62/16), Uprava vodnoga gospodarstva, Sektor voda, vodnog dobra, vodne politike i međunarodne suradnje, Služba zaštite od štetnog djelovanja voda, vodnog dobra, navodnjavanja i melioracijske odvodnje, Odjel zaštite od štetnog djelovanja voda, između ostalog, provodi postupke davanja koncesija za gospodarsko korištenje voda za navodnjavanje i eksploataciju pijeska i šljunka iz obnovljivih ležišta u području značajnom za vodni režim, vodi evidenciju o zasnovanim pravima najma, zakupa, služnosti i građenja na javnom vodnom dobru, izrađuje stručne podloge, mišljenja i izvješća te obavlja druge poslove.

Odbredbama Zakona o vodama iz prosinca 2009. bila je zabranjena eksploatacija pijeska i šljunka iz neobnovljivih i obnovljivih ležišta u području značajnom za održavanje vodnog režima, zbog čega od 2010. do svibnja 2013. Ministarstvo poljoprivrede nije provodilo postupke dodjele koncesija. Pijesak i šljunak iskopan tijekom građenja vodnih građevina, vodnih putova i održavanja vodotoka bilo je dopušteno razmještati samo unutar vodotoka ili kanala, bez vađenja na obale, uz nadzor vodopravne inspekcije. Višak se mogao prodati na slobodnom tržištu putem javnog nadmetanja, na temelju pojedinačnih odluka Vlade Republike Hrvatske te je bio prihod državnog proračuna. Ugovori o koncesiji zaključeni prije donošenja navedenog Zakona, ostali su važiti do isteka roka na koji su bili zaključeni.

Izmjenama i dopunama Zakona o vodama iz svibnja 2013., nakon usklađivanja propisa s direktivama Europske unije, dozvoljena je eksploatacija pijeska i šljunka vađenjem iz obnovljivih ležišta u vodotocima i drugim tijelima površinskih voda, putem ugovora o koncesiji, ako bitno ne mijenja prirodne procese te služi održavanju voda i vodnih putova na unutarnjim vodama. Za provedbu navedenih zahvata propisano je provođenje odgovarajućih procjena utjecaja na okoliš, odnosno ocjena prihvatljivosti na ekološku mrežu, prema posebnim propisima.

Ministarstvo poljoprivrede je u 2013. započelo pripremne radnje za dodjelu koncesija za eksploataciju pijeska i šljunka. Zainteresirana trgovačka društva dostavila su zahtjeve za pokretanjem postupaka dodjele koncesije za 31 lokaciju, od čega na rijeci Savi 13, Dravi deset te na Kupi i Uni po četiri lokacije. Zahtjeve je Ministarstvo poljoprivrede prosljedilo pravnoj osobi za upravljanje vodama Hrvatske vode, koje je izradilo geodetske snimke te se očitovalo o mogućim lokacijama i procijenjenim količinama za eksploataciju. U 2014. provedene su procjene utjecaja na okoliš, odnosno ocjene prihvatljivosti zahvata na ekološku mrežu. Hrvatske vode su propustile rok za nadopunu studije za rijeku Savu, što je usporilo postupak dodjele koncesije, ali je Ministarstvo zaštite okoliša i prirode uvažilo obrazloženje kašnjenja te u siječnju 2015. nastavilo postupak.

Nakon provedene rasprave za zahvat na rijeci Uni u 2014. i na rijeci Kupi u 2015., Sisačko-moslavačka županija donijela je rješenja prema kojima eksploatacija nije prihvatljiva za okoliš te je odbila zahtjev za provedbu zahvata. U svibnju 2015. je Ministarstvo zaštite okoliša i prirode donijelo rješenje kojim je zahvat na rijeci Savi ocijenjen kao prihvatljiv za ekološku mrežu na sedam lokacija, a u siječnju 2016. za rijeku Dravu na pet lokacija, uz primjenu zakonom propisanih i rješenjima utvrđenih mjera ublažavanja negativnih utjecaja zahvata na okoliš. Za pripremu i izradu dokumentacije (studije), za rijeke Savu, Kupu i Unu, Hrvatske vode su utrošile 1.329.074,60 kn, a za rijeku Dravu 737.781,50 kn.

Od 2013. do 2015. proveden je jedan postupak davanja koncesije, na zahtjev Agencije za vodne putove, radi tehničkog održavanja vodnog puta u akvatoriju bazenske luke Osijek. Javno nadmetanje započelo je u travnju 2015., a kriterij za odabir bio je najviši ponuđeni iznos jednokratne naknade. Ponude su dostavile dvije zajednice ponuditelja, a odabrana je ponuda s većim iznosom naknade. Zajednica ponuditelja, čija ponuda nije odabrana, tijekom provedbe postupka je tri puta dostavila žalbu Državnoj komisiji za kontrolu postupaka javne nabave. Na temelju prve i druge žalbe, navedena Komisija je rješenjima poništila odluke o davanju koncesije i vratila predmet Ministarstvu poljoprivrede na ponovno postupanje. Ministarstvo poljoprivrede je nakon ponovljenog postupka pregleda i ocjene ponuda (zatraženih pojašnjenja/upotpunjavanja ponuda) donijelo odluke o davanju koncesije istoj zajednici ponuditelja. Treću žalbu je navedena Komisija odbacila te je u travnju 2016. zaključen ugovor o koncesiji za gospodarsko korištenje voda, za eksploataciju pijeska iz obnovljivih ležišta na području akvatorija bazenske luke Osijek.

Iz navedenog je vidljivo da se eksploatacija pijeska i šljunka, u gospodarskom smislu, u Republici Hrvatskoj ne provodi. Provedeni postupak dodjele koncesija odnosi se na uklanjanje viška riječnog nanosa u svrhu održavanja vodnog režima i plovnosti rijeke, odnosno kako bi se omogućilo uplovljavanje brodova u luku i obavljanje lučkih djelatnosti. Postupci dodjele koncesija traju dugo, jer je potrebno ishodaenje brojne dokumentacije koja prethodi dodjeli koncesije, u što je uključeno više državnih, regionalnih i lokalnih tijela. Nakon izrađenih studija, od ukupno 31 lokacije, prihvatljivima su određeni zahvati na 12 lokacija.

Državni ured za reviziju je predložio Ministarstvu poljoprivrede uspostaviti bolju suradnju državnih, regionalnih i lokalnih tijela koja sudjeluju u pripremnim radnjama postupka dodjele koncesija za eksploataciju pijeska i šljunka te učinkovitije planiranje davanja koncesija, kako bi se postupak dodjele koncesija proveo u što kraćem vremenu i sa što manje troškova. Predložio je, u suradnji s drugim nadležnim stručnim tijelima, napraviti procjene i analize ukupnih količina pijeska i šljunka kojima trenutno raspolaže Republika Hrvatska te, u skladu s time, mogućnost njihova eksploatiranja i utjecaja eksploatacije na okoliš, kako bi se utvrdilo postoje li osnove za dodjelu koncesija.

U skladu s odredbom članka 192. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu ureda državne uprave u županijama (Narodne novine 40/12, 51/12 i 90/13), uredi državne uprave u županijama donijeli su unutarnje akte, kojim su utvrđene ustrojstvene jedinice i njihov djelokrug te broj službenika i namještenika po službama i ispostavama, s naznakom njihovih osnovnih poslova i zadaća te stručnih uvjeta potrebnih za njihovo obavljanje. U skladu sa spomenutim aktima, poslovi iz područja rudarstva obavljaju se u službama za gospodarstvo. Obavljaju ih zaposlenici koji obavljaju i druge poslove iz djelokruga ureda državne uprave, a odnose se na područje poljoprivrede, šumarstva, pomorskog dobra, obrta, ugostiteljstva, turizma, prometa, trgovine te obnove i stambenog zbrinjavanja. Uredi državne uprave u županijama osigurali su odgovarajuću tehničku podršku za učinkovito obavljanje poslova iz područja rudarstva.

Postupak dodjele koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina detaljno je propisan odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama te podzakonskim propisima o rudarstvu te uredi državne uprave u županijama nisu donosili unutarnje procedure o dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina. Uredi državne uprave u županijama bili su obvezni odobrenja za izvođenje rudarskih radova izdana po prijašnjim propisima, kojima su rudarski gospodarski subjekti stekli pravo na eksploataciju mineralne sirovine, zamijeniti rješenjima o davanju koncesije, radi usklađenja s propisima o koncesijama i odredbama Zakona o rudarstvu te u roku dvije godine od stupanja Zakona o rudarstvu na snagu, odnosno do svibnja 2015., provesti postupke usklađenja sa Zakonom, radi zaključivanja ugovora o koncesiji s rudarskim gospodarskim subjektima.

- Naknade za koncesiju i naplata potraživanja

Način utvrđivanja, visina i omjer raspodjele naknade za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina propisani su odredbama Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih i Uredbe o naknadi za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika (Narodne novine 37/14 i 72/14), dok je naknada za eksploataciju mineralnih sirovina iz obnovljivih izvora utvrđena Uredbom o uvjetima davanja koncesija za gospodarsko korištenje voda (Narodne novine 89/10, 46/12, 51/13 i 120/14).

Odredbama Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, propisano je da naknadu za mineralne sirovine plaćaju koncesionari, a ministarstvo nadležno za rudarstvo dužno je redovito pratiti plaćanje naknade za koncesiju te obavljati nadzor nad naplatom. Naknada se sastoji od fiksnog i varijabilnog dijela.

Podaci o naknadama za koncesije vode se u Registru koncesija (zaduženja, uplate i potraživanja). Podaci o uplatama vode se kumulativno odnosno u ukupnom iznosu od dana ustrojavanja do vremena uvida u Registar koncesija, a obveze se zatvaraju tako da se najprije podmiri zaostali dug po redosljedu dospijeca (u godini mogu se podmiriti obveze iz prethodnih) te se podaci o prihodima za određenu godinu svakom novom uplatom mijenjaju i ne mogu se pouzdano utvrditi. Prema obrazloženju Ministarstva financija, Registar koncesija služi za praćenje podmirivanja obveza po koncesionaru odnosno koncesiji i nije ustrojen kao izvještajni sustav.

U tablici u nastavku, daju se podaci o broju i površini eksploatacijskih polja te uplaćenju fiksnoj naknadi za zauzetu površinu i varijabilnoj naknadi za otkopanu/pridobivenu količinu, od 2013. do 2015., prema Godišnjim izvješćima Ministarstva gospodarstva o ostvarenim prihodima od naknade za koncesije za istraživanje i eksploataciju neenergetskih mineralnih sirovina, koja su dostavljena Ministarstvu financija.

Tablica broj 2

Broj i površina eksploatacijskih polja te uplaćeni fiksni i varijabilni dio naknade za koncesije neenergetskih mineralnih sirovina od 2013. do 2015.

Redni broj	Godina	Broj eksploatacijskih polja	Površina u ha	Uplaćena naknada u kn	
				Fiksni dio	Varijabilni dio
	1	2	3	4	5
1.	2013.	194	11 382,213	3.367.918,00	9.355.465,00
2.	2014.	192	11 399,993	4.409.732,00	11.881.207,00
3.	2015.	160	10 941,820	5.359.479,00	8.032.283,00
Ukupno				13.137.129,00	29.268.955,00
Sveukupno				42.406.084,00*	

* U naknadu u iznosu 42.406.084,00 kn uključena je i naknada za eksploataciju morske soli u iznosu 212.289,00 kn, za koju se ne utvrđuju eksploatacijska polja.

Fiksni dio naknade se od 2013. do 2015. povećavao, a varijabilni dio se u 2015. smanjio u odnosu na 2013. za 1.323.182,00 kn ili 14,1 %, a u odnosu na 2014. za 3.848.924,00 kn ili 32,4 %. Fiksni dio je naknada za površinu eksploatacijskog polja, a varijabilni naknada za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine.

Fiksni dio naknade ovisi o površini eksploatacijskog polja. Za geotermalne i mineralne vode kreće se od 100,00 kn/ha do 400,00 kn/ha, a za druge mineralne sirovine od 800,00 kn/ha do 1.200,00 kn/ha. Za soli i solne vode fiksna naknada se ne plaća, kao i za površinu odobrenog eksploatacijskog polja mineralnih sirovina koja nije predviđena važećom prostorno-planskom dokumentacijom jedinica područne (regionalne) samouprave i/ili jedinica lokalne samouprave. Fiksni dio naknade obračunava se godišnje, prihod je državnog proračuna kada se eksploatacijsko polje nalazi u epikontinentalnom pojasu Republike Hrvatske, a u drugim slučajevima u cijelosti se ustupa jedinici lokalne samouprave na čijem se području nalazi. Fiksni dio naknade davatelj koncesije zadužuje u Registru koncesija za cijelo razdoblje trajanja koncesije.

Minimalni varijabilni dio naknade za geotermalne i mineralne vode, soli i solne vode je 3,0 %, a za sve druge 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine. Varijabilni dio naknade dijeli se između državnog proračuna (50,0 %), jedinica područne (regionalne) samouprave (20,0 %) i jedinica lokalne samouprave (30,0 %), osim kada se eksploatacijsko polje nalazi u epikontinentalnom pojasu Republike Hrvatske tada je u cijelosti prihod državnog proračuna. Također, naknada za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. i II. skupinu prema indeksu razvijenosti, koja je prihod državnog proračuna ustupa se 50,0 % gradu, odnosno općini, a 50,0 % županiji na području koje se obavlja eksploatacija. Varijabilni dio naknade je umnožak otkopane/pridobivene količine, tržišne vrijednosti i stope ostvarene na natječaju. Rudarski gospodarski subjekti/koncesionari dostavljaju podatke o otkopanoj/pridobivenoj količini i tržišnoj vrijednosti u izvještaju o eksploataciji mineralne sirovine (dalje u tekstu: Izvještaj) Ministarstvu gospodarstva. Koncesionar podatke u Izvještaj unosi iz svojih evidencija (zapisnici o miniranju, otpremnice, izdatnice).

Propisima iz područja rudarstva nije pobliže određeno što predstavlja tržišnu vrijednost, osim što je Uredbom o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina utvrđeno da iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehnno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine (dalje u tekstu: Elaborat) na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena. Elaborat izrađuju ovlaštene pravne osobe (prema uvjetima iz propisa o rudarstvu) u postupku dodjele koncesije te svakih pet godina radi potvrde stanja rezervi. Elaborat naručuje i plaća koncesionar i daje ga na provjeru davatelju koncesije. Za protupravnu eksploataciju naknada se naplaćuje prema odredbama Uredbe o naknadi štete po osnovi otuđenja mineralnih sirovina (Narodne novine 90/14), kojima su utvrđene tržišne vrijednosti prema vrstama mineralne sirovine i zonama (područjima) na kojima se eksploatacija obavlja. Drugih javnih podataka o tržišnim vrijednostima krutih mineralnih sirovina na području Republike Hrvatske nema, niti Ministarstvo gospodarstva podatke o tržišnim vrijednostima prikuplja i obrađuje.

U dostavljenim Izvještajima, koncesionari su najčešće pod tržišnom vrijednosti iskazivali vrijednosti jednake onima iz Elaborata, koje su, u većini slučajeva, manje od tržišnih vrijednosti utvrđenih Uredbom o naknadi štete po osnovi otuđenja mineralnih sirovina. U Izvještajima, obračun naknade za krute mineralne sirovine obavljan je u različitim mjernim jedinicama (m^3 ili t). U dijelu Izvještaja naknada je obračunana na količinu izraženu u t, a preračun je obavljen iz m^3 pomoću koeficijenata. Svi koncesionari za preračun ne upotrebljavaju isti koeficijent. Prema odredbama Pravilnika o registru koncesija, davatelj koncesije dužan je koncesionarima dostavljati zaduženja po osnovi naknade za koncesiju izdavanjem računa. Ministarstvo gospodarstva račune ne izdaje, a zaduženja u Registru koncesija za varijabilni dio naknade evidentira na temelju unutarnjih obračuna sastavljenih prema podacima iz Izvještaja.

Ministarstvo gospodarstva u Izvještajima provjerava podatke koji se odnose na visinu stope (je li jednaka postignutoj na natječaju), djelomično tržišnu vrijednost (je li manja od iskazane u Elaboratu), a ne provjerava količine otkopane/pridobivene mineralne sirovine. Provjera količina se obavlja svakih pet godina na temelju Elaborata. Elaboratom se količine mineralnih sirovina procjenjuju raznim metodama, koje bi prema mišljenju struke u velikoj mjeri trebale biti pouzdane, ali ne pokazuju stvarno otkopane/pridobivene količine mineralnih sirovina.

Veći broj Elaborata izradila je ista pravna osoba, koja je za istog koncesionara izrađivala i Elabore iz prethodnih razdoblja. Elaborat ocjenjuje povjerenstvo imenovano od stručnjaka iz područja geologije i rudarstva (dio članova su zaposlenici Ministarstva gospodarstva).

Odredbama Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina (Narodne novine 150/13), propisano je da članovi i/ili izvjestitelj povjerenstva za utvrđivanje rezervi mogu iz razloga bitnih za utvrđivanje ispravnosti pojedinih navoda ili tehničkih rješenja iz Elaborata obaviti uvid u istražnom prostoru ili na eksploatacijskom polju mineralnih sirovina. Pravilnikom nisu propisane metode i način provjere podataka pri obavljanju uvida. Povjerenstvo u većini slučajeva povjerava eksploatairane količine na temelju podataka iz Elaborata te najčešće ne obavlja terenske provjere eksploatairanih i preostalih količina mineralnih sirovina na eksploatacijskom polju. Fizičku provjeru eksploatairanih količina obavlja rudarska inspekcija, koja zbog malog broja zaposlenih najčešće nadzor obavlja kod koncesionara za koje zaprima prijavu o nepravilnostima u radu. Osim Izvještaja, koncesionar dostavlja i evidenciju o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina koju ovjerava odgovorni voditelj izvođenja rudarskih radova te Ministarstvo gospodarstva smatra da su na taj način ovjereni podaci točni.

U dijelu Izvještaja koncesionari su iskazali da nije bilo eksploatacije (nisu iskazali otkopane/pridobivene količine), a tržišna vrijednost jednaka je vrijednosti iskazanoj u Elaboratu. Ministarstvo gospodarstva nije ispitivalo razloge zbog kojih koncesionari ne iskazuju podatke o eksploatairanim količinama, odnosno ne obavljaju eksploataciju te zašto je iskazana tržišna vrijednost jednaka utvrđenoj u Elaboratu. Osim toga, Ministarstvo gospodarstva ne vodi posebnu dokumentaciju koja se odnosi na poslovanje koncesionara, odnosno ne prikuplja i ne analizira standardne financijske izvještaje na godišnjoj razini i evidenciju o svim povezanim trgovačkim društvima koncesionara, što je obvezno prema odredbama članka 51. Zakona o koncesijama.

Državni ured za reviziju je naložio Ministarstvu gospodarstva, za vrijeme trajanja ugovora o koncesiji, voditi posebnu dokumentaciju koja se odnosi na poslovanje koncesionara, odnosno prikupljati i analizirati standardne financijske izvještaje na godišnjoj razini i evidenciju o svim povezanim trgovačkim društvima koncesionara u skladu s odredbama Zakona o koncesijama. Naložio je Ministarstvu gospodarstva koncesionarima dostavljati zaduženja po osnovi naknade za koncesiju izdavanjem računa u skladu s odredbama Pravilnika o registru koncesija. Naložio je Ministarstvu gospodarstva provođenje povremenih terenskih uvida prema odredbama Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina.

Državni ured za reviziju je predložio Ministarstvu gospodarstva umjesto tržišne vrijednosti koju u obračunima naknade za koncesiju utvrđuje koncesionar, propisima odrediti vrijednost za sve mineralne sirovine uvažavajući specifičnosti vrste, područja na kojima se eksploatairaju i tržišna kretanja. Navedenu vrijednost trebalo bi utvrđivati najmanje jednom godišnje. Predložio je propisima utvrditi metode i način provjere podataka iz Elaborata o rezervama. Osim toga, predložio je obavljati povremenu kontrolu dostavljenih podataka o količinama otkopane/pridobivene mineralne sirovine iz evidencija koje vodi koncesionar (zapisnik o miniranju, otpremnica, izdatnice). Predložio je na mrežnim stranicama Ministarstva gospodarstva informirati rudarske gospodarske subjekte/ koncesionare o pravnim osobama koje ispunjavaju uvjete za obavljanje djelatnosti izrade dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina.

Državni ured za reviziju je predložio Ministarstvu financija u Registru koncesija omogućiti izvještavanje o ostvarenim prihodima od naknade za koncesiju mineralnih sirovina, a posebno koncem kalendarske godine te podatke objavljivati na mrežnim stranicama kako bi bili dostupni javnosti.

Prema stanju početkom 2016., uredi državne uprave u županijama su rudarskim gospodarskim subjektima odobrili 71 istražni prostor i 373 eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala.

U tablici broj 3 daju se podaci o broju odobrenih istražnih prostora mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala te podaci o naknadi za istraživanje mineralnih sirovina, sa stanjem u travnju 2016., po županijama, prema evidencijama ureda državne uprave u županijama i iz Registra koncesija.

Tablica broj 3

Broj odobrenih istražnih prostora mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala te podaci o naknadi za istraživanje mineralnih sirovina, u travnju 2016., po županijama

Redni broj	Županija/Grad	Broj odobrenih istražnih prostora	Broj istražnih prostora za koje je obračunana naknada	Površina prostora za koje je obračunana naknada u ha	Obveze ovlaštenika prostora za obračunanu naknadu u kn	Naplaćeno s kamatama u kn	Nenaplaćeno s kamatama u kn
	1	2	3	4	5	6	7
1.	Zagrebačka	9	5	35,78	104.562,00	89.295,00	15.885,00
2.	Krapinsko-zagorska	2	0	0	0,00	0,00	0,00
3.	Sisačko-moslavačka	5	4	120,94	455.783,00	154.455,00	301.355,00
4.	Karlovačka	1	1	23,50	16.105,00	16.105,00	0,00
5.	Varaždinska	33	11	334,95	350.326,00	242.903,00	107.423,00
6.	Koprivničko-križevačka	5	1	12,15	17.227,81	17.227,81	0,00
7.	Bjelovarsko-bilogorska	2	2	22,18	58.504,00	58.339,00	167,00
8.	Primorsko-goranska	1	1	6,98	11.899,00	11.899,00	0,00
9.	Ličko-senjska	2	2	16,32	58.741,00	59.359,00	0,00
10.	Virovitičko-podravska	3	2	46,81	60.461,31	60.467,92	0,00
11.	Požeško-slavonska	1	1	16,52	41.300,00	41.300,00	0,00
12.	Brodsko-posavska	1	0	61,57	-	-	-
13.	Zadarska	0	0	0	0,00	0,00	0,00
14.	Osječko-baranjska	0	0	0	0,00	0,00	0,00
15.	Šibensko-kninska	0	0	0	0,00	0,00	0,00
16.	Vukovarsko-srijemska	0	0	0	0,00	0,00	0,00
17.	Splitsko-dalmatinska	2	0	0	0,00	0,00	0,00
18.	Istarska	3	3	-	276.075,00	276.075,00	0,00
19.	Dubrovačko-neretvanska	0	0	0	0,00	0,00	0,00
20.	Međimurska	1	0	0	0,00	0,00	0,00
21.	Grad Zagreb	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Ukupno		71	33	697,70	1.450.984,12	1.027.425,73	424.830,00

Od 38 istražnih prostora za koje naknada za istraživanje mineralnih sirovina nije obračunana, za 36 prostora nije bilo obveze obračuna naknade, jer su prostori odobreni i korišteni u vrijeme kada plaćanje naknade nije bilo propisano, dok za dva prostora ukupne površine 18,75 ha, naknada nije obračunana ni naplaćena, iako je bilo propisano. Naknade su obračunane u iznosima propisanim odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za istraživanje mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011. i Uredbe o novčanoj naknadi za istraživanje mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od travnja 2011. do svibnja 2013. Navedenim uredbama naknada je bila propisana u različitim iznosima po hektaru površine odobrenog istražnog prostora, ovisno o vrsti mineralne sirovine i godini istraživanja, a plaćala se za razdoblje važenja odobrenja. Pojedini ovlaštenici istražnih prostora do roka trajanja odobrenja, a ni kasnije, uredima državne uprave nisu dostavili izvješće o obavljenim istražnim radovima, što su prema rješenjima o odobrenju istražnog prostora bili dužni učiniti te nisu podnijeli zahtjev za utvrđivanje eksploatacijskog polja.

Državni ured za reviziju je naložio uredima državne uprave u županijama ukinuti rješenja o odobrenju istražnog prostora ovlaštenicima, koji u roku trajanja odobrenja nisu dostavili izvješće o provedenom istraživanju u odobrenom istražnom prostoru, u skladu s odredbom članka 46. Zakona o rudarstvu, prema kojoj se rješenje o odobrenju za istraživanje mineralnih sirovina ukida istekom roka važenja rješenja, ako ovlaštenik istražnog prostora ne poštuje rokove i obveze određene rješenjem ili ako nisu izvedeni rudarski radovi određeni rješenjem.

U tablici broj 4 daju se podaci o broju odobrenih eksploatacijskih polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala te podaci o fiksnom dijelu naknade, u travnju 2016., po županijama, prema podacima ureda državne uprave u županijama i iz Registra koncesija.

Tablica broj 4

Broj odobrenih eksploatacijskih polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala te podaci o fiksnom dijelu naknade, u travnju 2016., po županijama

Redni broj	Županija/Grad	Broj odobrenih polja	Broj polja za koja je obračunan fikсни dio naknade	Površina polja za koja je obračunan fikсни dio naknade u ha	Obveze ovlaštenika za obračunani fikсни dio naknade u kn	Naplaćeno s kamatama u kn	Nenaplaćeno s kamatama u kn
	1	2	3	4	5	6	7
1.	Zagrebačka	30	28	847,74	8.341.213,00	4.528.791,00	3.866.737,00
2.	Krapinsko-zagorska	11	9	118,89	921.145,00	893.281,00	49.649,00
3.	Sisačko-moslavačka	16	13	149,74	1.756.242,00	1.682.103,00	81.144,00
4.	Karlovačka	35	29	333,51	2.878.309,00	2.474.460,00	403.849,00
5.	Varaždinska	16	16	394,09	2.532.299,00	2.631.035,00	- 98.736,00
6.	Koprivničko-križevačka	26	26	521,77	4.108.656,12	3.844.124,47	396.120,98
7.	Bjelovarsko-bilogorska	9	8	147,56	1.320.446,00	1.074.606,00	247.180,00
8.	Primorsko-goranska	30	13	162,54	941.535,00	941.467,00	68,00
9.	Ličko-senjska	31	31	511,91	2.561.521,00	2.095.428,00	1.156.209,00
10.	Virovitičko-podravska	17	14	267,79	2.023.394,06	1.923.987,63	128.678,08
11.	Požreško-slavonska	8	8	152,70	1.360.388,00	1.322.700,00	69.080,00
12.	Brodsko-posavska	4	4	71,33	376.131,00	385.561,00	536,00
13.	Zadarska	29	6	116,67	665.909,00	385.561,00	453.062,00
14.	Osječko-baranjska	9	9	251,68	1.994.999,00	1.892.397,00	127.596,00
15.	Šibensko-kninska	4	4	107,27	839.030,00	910.159,00	0,00
16.	Vukovarsko-srijemska	6	5	56,63	374.135,00	374.372,00	0,00
17.	Splitsko-dalmatinska	33	33	597,25	3.813.360,00	3.196.891,00	1.863.637,00
18.	Istarska	36	36	-	2.785.584,00	2.653.086,00	132.498,00
19.	Dubrovačko-neretvanska	11	11	185,24	937.418,00	401.951,00	796.379,00
20.	Međimurska	12	12	291,33	2.527.447,00	2.527.592,00	0,00
21.	Grad Zagreb	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Ukupno		373	315	5 285,64	43.059.161,18	36.139.553,10	9.673.687,06

Od 58 eksploatacijskih polja za koja fikсни dio naknade nije obračunan, za 21 polje nije bilo obveze obračuna fiksnog dijela naknade jer su polja odobrena i korištena u vrijeme kada plaćanje fiksnog dijela naknade nije bilo propisano, dok za 37 polja ukupne površine 444,86 ha, fikсни dio naknade nije obračunan ni naplaćen, iako je njegovo plaćanje bilo propisano. Fikсни dio naknade obračunan je i naplaćen u iznosima propisanim odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011., Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od travnja 2011. do travnja 2014. i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je na snazi od svibnja 2014.

Za pojedina eksploatacijska polja za koja je naknada obračunana i naplaćena, većina ureda državne uprave u županijama ju je redovito obračunavala i naplaćivala, obavještavala ovlaštenike eksploatacijskih polja o nepodmirenim obvezama s pripadajućim kamatama zbog nepravodobnog plaćanja, opominjala da su ih dužni podmiriti te od nadležnih tijela tražila pokretanje prisilne naplate.

Za pojedina odobrena eksploatacijska polja nisu određene površine te je otežan obračun i nadzor nad obračunom fiksnog dijela naknade. U pojedinim slučajevima nisu poduzimane odgovarajuće aktivnosti radi naplate potraživanja za naknade te osim upućivanja obavijesti ovlaštenicima o nepodmirenom dospelom iznosu naknade, druge aktivnosti nisu poduzimane, a potraživanja nisu prijavljena u stečajnu masu.

Državni ured za reviziju je predložio uredima državne uprave u županijama odrediti površine za sva eksploatacijska polja za koja to nije učinjeno i upisati ih u registre eksploatacijskih polja te je naložio obračunavati i naplaćivati fiksni i varijabilni dio naknade za mineralne sirovine u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina.

Prema odredbi članka 51. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije, u slučaju kada nije istodobno i korisnik prihoda po osnovi naknade za koncesiju, dužan je dostaviti korisniku prihoda dokumentaciju na temelju koje korisnik prihoda može ustrojiti evidenciju potraživanja u svojim poslovnim knjigama. Pojedini uredi državne uprave u županijama nisu postupali po navedenoj odredbi te korisnicima prihoda od naknada za mineralne sirovine nisu dostavljali dokumentaciju na temelju koje bi mogli ustrojiti evidenciju potraživanja za navedene prihode u svojim poslovnim knjigama.

Državni ured za reviziju je naložio uredima državne uprave u županijama dostaviti korisnicima prihoda od naknada za mineralne sirovine dokumentaciju na temelju koje bi mogli ustrojiti evidenciju potraživanja za navedene prihode u svojim poslovnim knjigama, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama.

Odredbom članka 167. Zakona o rudarstvu propisano je da fizička ili pravna osoba, kojoj je rješenjem odobreno eksploatacijsko polje mineralnih sirovina i koja nije ishodila koncesiju za eksploataciju u određenom roku, gubi pravo na eksploatacijsko polje istekom roka, neovisno o roku na koji je utvrđeno eksploatacijsko polje te ovlaštenik polja po sili zakona postaje Republika Hrvatska, a tijelo nadležno za rudarstvo koje je donijelo rješenje o odobrenju eksploatacijskog polja obavijestit će ovlaštenika eksploatacijskog polja o prestanku prava, po službenoj dužnosti brisati ovlaštenika iz registra eksploatacijskih polja i kao ovlaštenika upisati Republiku Hrvatsku te rješenjem odrediti rok, ne duži od tri mjeseca, u kojem su fizičke osobe ili pravne osobe kojima su oduzeta stečena prava, dužne podmiriti obveze s osnove naknade za mineralne sirovine. Propisano je da će tijelo nadležno za rudarstvo po službenoj dužnosti izvršiti brisanje ovlaštenika iz registra eksploatacijskih polja, ako je taj ovlaštenik brisan iz sudskog registra, odnosno registra obrtnika i kao ovlaštenika eksploatacijskog polja upisati Republiku Hrvatsku.

Pojedini uredi državne uprave u županijama nisu postupali prema navedenoj odredbi i nisu proveli brisanje ovlaštenika koji nisu ishodili koncesiju u određenom roku ili su brisani iz sudskog registra, odnosno registra obrtnika ili iz registra eksploatacijskih polja te nisu proveli upis Republike Hrvatske kao ovlaštenika. Također, pojedina eksploatacijska polja nisu brisana iz registra eksploatacijskih polja nakon obustavljanja rudarskih radova, iako prostornim planovima nisu predviđena za daljnju eksploataciju mineralnih sirovina.

Državni ured za reviziju je naložio uredima državne uprave u županijama provoditi brisanje ovlaštenika eksploatacijskih polja iz registra eksploatacijskih polja i upis Republike Hrvatske kao ovlaštenika, u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu. Predložio je brisati iz registra i eksploatacijska polja koja prostornim planovima nisu predviđena za daljnju eksploataciju mineralnih sirovina.

U tablici broj 5 daju se podaci o broju eksploatacijskih polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala za koja su dane koncesije te podaci o varijabilnom dijelu naknade, sa stanjem u travnju 2016., po županijama, prema evidencijama ureda državne uprave u županijama i iz Registra koncesija.

Tablica broj 5

Broj eksploatacijskih polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala za koja su dane koncesije te podaci o varijabilnom dijelu naknade, u travnju 2016., po županijama

Redni broj	Županija/Grad	Broj polja za koja su dane koncesije	Evidentirane obveze koncesionara za varijabilni dio naknade u kn	Naplaćeno s kamatama u kn	Nenaplaćeno s kamatama u kn
	1	2	3	4	5
1.	Zagrebačka	26	28.309.146,00	26.917.486,00	1.441.809,00
2.	Krapinsko-zagorska	9	16.815.135,00	16.852.159,00	0
3.	Sisačko-moslavačka	6	2.804.186,00	2.513.330,00	298.657,00
4.	Karlovačka	20	11.848.542,00	11.438.905,00	409.637,00
5.	Varaždinska	16	12.714.128,00	12.934.455,00	-220.327,00
6.	Koprivničko-križevačka	22	13.299.150,92	12.362.650,27	1.068.395,28
7.	Bjelovarsko-bilogorska	8	5.871.502,00	5.801.179,00	102.172,00
8.	Primorsko-goranska	13	9.481.496,00	9.479.325,00	2.171,00
9.	Ličko-senjska	9	1.256.526,00	1.269.026,00	0,00
10.	Virovitičko-podravska	14	7.004.159,83	7.038.514,64	12.612,69
11.	Požeško-slavonska	5	8.807.453,00	8.546.439,00	261.029,00
12.	Brodsko-posavska	4	1.735.655,00	1.736.154,00	0,00
13.	Zadarska	11	2.175.505,00	3.528.133,00	41.841,00
14.	Osječko-baranjska	8	6.574.028,00	6.267.560,00	323.343,00
15.	Šibensko-kninska	4	3.637.887,00	3.885.600,00	-
16.	Vukovarsko-srijemska	4	1.089.271,00	1.153.567,00	0,00
17.	Splitsko-dalmatinska	10	6.958.850,00	6.152.605,00	2.650,00
18.	Istarska	33	17.966.848,00	17.883.502,00	83.346,00
19.	Dubrovačko-neretvanska	6	1.249.144,00	1.247.975,00	17.230,00
20.	Međimurska	12	6.503.944,00	6.517.176,00	0,00
21.	Grad Zagreb	0	0,00	0,00	0,00
Ukupno		240	166.102.556,75	163.525.740,91	3.844.565,97

Za 240 eksploatacijskih polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala za koja su dane koncesije, evidentirana količina otkopane ili pridobivene mineralne sirovine iznosi 15 518 961 m³, a iskazana tržišna vrijednost evidentirane količine otkopane ili pridobivene mineralne sirovine iznosi 337.253.270,00 kn.

Prema odredbi članka 166. Zakona o rudarstvu, fizičkoj ili pravnoj osobi koja je na temelju pravomoćnog akta - odobrenja za izvođenje rudarskih radova izdanog po prijašnjim propisima stekla pravo na eksploataciju mineralne sirovine, navedeno odobrenje zamjenjuje se rješenjem o davanju koncesije do isteka roka navedenog u odobrenju, radi usklađenja s propisima o koncesijama i odredbama Zakona o rudarstvu. Ako u odobrenju nije naveden rok do kojeg se mogu izvoditi rudarski radovi, preostali rok će se utvrditi rješenjem, u skladu s provjerenim rudarskim projektima na temelju kojih je doneseno odobrenje, a koji ne može biti duži od 40 godina. Na temelju rješenja kojim se zamjenjuje odobrenje za koncesiju, tijelo nadležno za rudarstvo zaključuje ugovor o koncesiji, a postupak radi njegovog zaključenja dužno je provesti u roku dvije godine od stupanja na snagu Zakona o rudarstvu.

Pojedini uredi državne uprave u županijama nisu postupali po navedenoj odredbi te odobrenja za izvođenje rudarskih radova izdana po prijašnjim propisima, kojima su rudarski gospodarski subjekti stekli pravo na eksploataciju mineralne sirovine, nisu zamijenjena rješenjima o davanju koncesije radi usklađenja s propisima o koncesijama i odredbama Zakona o rudarstvu, a s rudarskim gospodarskim subjektima nisu u propisanom roku zaključeni ugovori o koncesiji.

Državni ured za reviziju je naložio uredima državne uprave u županijama zamijeniti odobrenja za izvođenje rudarskih radova izdana po prijašnjim propisima, kojima su rudarski gospodarski subjekti stekli pravo na eksploataciju mineralne sirovine, rješenjima o davanju koncesije, radi usklađenja s propisima o koncesijama i odredbama Zakona o rudarstvu te s rudarskim gospodarskim subjektima zaključiti ugovore o koncesiji u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu.

S obzirom na to da se evidencije o mineralnim sirovinama za dio eksploatacijskih polja ne vode na propisani način, da se podaci za unos podataka u Registar koncesija ne prikupljaju ažurno, da se nadzor nad dostavom i kvalitetom podataka koje dostavljaju koncesionari ne obavlja redovito te da se propisani obrasci za unos podataka u Registar koncesija ne dostavljaju Ministarstvu financija pravodobno ni redovito, nisu osigurani ažurirani, potpuni i točni podaci o količinama i tržišnoj vrijednosti otkopane ili pridobivene mineralne sirovine te o obvezama koncesionara za varijabilni dio naknade za mineralne sirovine, uplatama koncesionara i potraživanjima za nenaplaćeni varijabilni dio naknade za mineralne sirovine. Od ukupno 240 eksploatacijskih polja za koja su dane koncesije, evidencije o otkopanoj ili pridobivenoj količini mineralne sirovine vode se za 66, a ne vode se za 174 eksploatacijska polja, evidencije o obvezama koncesionara za varijabilni dio naknade vode se za 224, a ne vode se za 16, evidencije o uplatama koncesionara za varijabilni dio naknade vode se za 232, a ne vode se za osam, dok se evidencije o potraživanjima za nenaplaćeni varijabilni dio naknade vode za 220, a ne vode se za 20 eksploatacijskih polja.

Ugovorima o koncesiji koncesionari su se obvezali da će varijabilni dio naknade za mineralne sirovine (za otkopanu ili pridobivenu količinu) plaćati na način utvrđen zakonskim i podzakonskim propisima, kojima je određena naknada za mineralne sirovine, odnosno u visini propisanog ili minimalnog propisanog iznosa. Varijabilni dio naknade za mineralne sirovine obračunavan je i naplaćivan u skladu s važećim propisima.

Odredbama Zakona o rudarstvu i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, propisano je da iskazana tržišna vrijednost otkopane ili pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana ili pridobivena, koji rudarski gospodarski subjekt mora izraditi kako bi od nadležnog povjerenstva ishodio rješenje o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine, a koju je dužan potvrditi svakih pet godina.

Rješenja o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine, koja nadležno povjerenstvo dostavlja uredima državne uprave u županijama, ne sadrže podatak o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz elaborata, niti je propisana obveza rudarskih gospodarskih subjekata da uredima državne uprave u županijama dostavljaju elaborat. Stoga uredi državne uprave u županijama nisu u mogućnosti pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane ili pridobivene mineralne sirovine u odnosu na elaborat, osim kada elaborat pribave od rudarskih gospodarskih subjekata, što čine uvjetujući im potpisivanje ugovora o koncesiji dostavom elaborata. Međutim, kod obnove elaborata radi potvrde količine i kakvoće rezervi mineralne sirovine, nakon pet godina, uredi državne uprave u županijama nemaju mogućnost uvjetovati rudarskim gospodarskim subjektima dostavu obnovljenog elaborata.

Državni ured za reviziju je predložio uredima državne uprave u županijama zatražiti od nadležnog povjerenstva dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana ili pridobivena, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi uredi državne uprave u županijama mogla pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane ili pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednost mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.

Do ožujka 2014., kada je stupila na snagu Uredba o naknadi za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika, naknada se obračunavala na temelju Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 40/11). Prema tada važećoj Uredbi, naknada za energetske mineralne sirovine sastojala se od fiksnog dijela, naknade za površinu bušotinskih radnih prostora na eksploatacijskim poljima ugljikovodika (od 4.000,00 kn/ha do 6.000,00 kn/ha, ovisno o veličini polja), varijabilnog dijela, naknade za otkopanu količinu (5,0 % tržišne vrijednosti) i naknade za pridobivenu količinu mineralne sirovine (5,0 % tržišne vrijednosti za eksploatacijska polja odobrena do 31. prosinca 2009., a 10,0 % nakon 31. prosinca 2009.). Za skladištenje ugljikovodika u geološkim strukturama određena je naknada za površinu bušotinskih radnih prostora eksploatacijskih polja ugljikovodika na kojima se skladište (10.000,00 kn/ha).

Od ožujka 2014., kada je stupila na snagu nova Uredba, ukupna naknada sastoji se od naknade za površinu odobrenog istražnog prostora (godišnje 400,00 kn/km²) i utvrđenog eksploatacijskog polja (godišnje 4.000,00 kn/km²), naknade za zaključenje ugovora između investitora i Vlade Republike Hrvatske (ne manja od 1.400.000,00 kn), naknade za pridobivene količine ugljikovodika (10,0 % tržišne vrijednosti), dodatne naknade za ostvarenu eksploataciju ugljikovodika (za naftu od 1.400.000,00 kn na početku pridobivanja do 7.000.000,00 kn kada dosegne 200 000 barela, a za plin od 900.000,00 kn na početku pridobivanja do 4.500.000,00 kn kada dosegne 100 000 boe) te naknade za administrativne troškove (600.000,00 kn godišnje i povećava se svake godine za 4,0 %). Sve naknade su prihod državnog proračuna, osim naknade za administrativne troškove koja je prihod Agencije. Naknade za površinu odobrenog istražnog prostora i za utvrđeno eksploatacijsko polje u cijelosti se ustupaju jedinici lokalne samouprave na čijem području se nalazi istražni prostor ili eksploatacijsko polje. Naknada za pridobivene količine ugljikovodika dijeli se između državnog proračuna (50,0 %), jedinice područne (regionalne) samouprave (20,0 %) i jedinice lokalne samouprave (30,0 %). Naknade za istraživanje i eksploataciju u epikontinentalnom pojasu Republike Hrvatske u cijelosti su prihod državnog proračuna.

Također, propisana je godišnja naknada za površinu odobrenog istražnog prostora za skladištenje plina u geološkim strukturama u iznosu 500,00 kn/ha, a za površinu utvrđenog eksploatacijskog polja u iznosu 2.000,00 kn/ha, dok naknada za površinu odobrenog istražnog prostora za trajno zbrinjavanje plinova u geološkim strukturama iznosi 5.000,00 kn/ha, a za utvrđeno eksploatacijsko polje 20.000,00 kn/ha. Navedene naknade prihod su državnog proračuna, a dijele se između državnog proračuna (50,0 %) i jedinice lokalne samouprave (50,0 %).

U tablici broj 6 daju se podaci o pridobivenim količinama nafte i kondenzata te plina na aktivnim eksploatacijskim poljima na kopnu i u epikontinentalnom pojasu Jadranskog mora te uplaćenju naknadi za koncesije od 2013. do 2015., prema evidencijama Ministarstva gospodarstva.

Tablica broj 6

Pridobivene količine nafte i kondenzata te plina
na aktivnim eksploatacijskim poljima i uplaćena naknada za koncesije
od 2013. do 2015.

Redni broj	Eksploatacijska polja nafte i kondenzata/plina	Broj eksploatacijskih polja	Pridobivena količina nafte i kondenzata u m ³	Pridobivena količina plina u m ³	Uplaćena naknada u kn
	1	2	3	4	5
1.	Na kopnu	55	2 007 330	2 192 759 000	838.562.742,00
2.	U epikontinentalnom pojasu Jadranskog mora	3	0	3 343 667 000	562.276.348,00
Ukupno		58	2 007 330	5 536 426 000	1.400.839.090,00

Od 2013. do 2015., za 58 eksploatacijskih polja uplaćena je naknada za pridobivene količine nafte i kondenzata te plina u ukupnom iznosu 1.400.839.090,00 kn, od čega u 2013. u iznosu 362.538.213,00 kn, u 2014. u iznosu 523.222.854,00 kn te u 2015. u iznosu 515.078.023,00 kn. Od ukupno uplaćenih naknada za pridobivene količine nafte i kondenzata te plina u iznosu 1.400.839.090,00 kn, na naftu i kondenzat se odnosi 471.291.841,00 kn, a na plin 929.547.249,00 kn. Ministarstvo gospodarstva obračunava naknadu na temelju kvartalnih izvješća, koje dostavlja koncesionar. U kvartalnim izvješćima iskazane su pridobivene količine ugljikovodika po svakom eksploatacijskom polju i njihova tržišna vrijednost u pripadajućem kvartalu.

Naknada za koncesiju za zauzetu površinu 58 eksploatacijskih polja u 2013. je obračunana u iznosu 3.085.274,00 kn, u 2014. u iznosu 12.303.200,00 kn te u 2015. u iznosu 14.667.740,00 kn. Naknada za skladištenje plina u geološkim strukturama za dva eksploatacijska polja obračunana je u 2013. u iznosu 46.168,00 kn, u 2014. u iznosu 805.005,00 kn te u 2015. u iznosu 1.500.000,00 kn. Do povećanja uplaćenih naknada tijekom godina je došlo zbog izmjene propisa, jer se od donošenja Uredbe o naknadi za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika iz 2014., navedene naknade plaćaju za cijelu površinu eksploatacijskog polja, dok su se prema Uredbi o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina iz 2011. plaćale samo za površinu bušotinskih radnih prostora na eksploatacijskim poljima ugljikovodika.

Odredbama Zakona o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika, propisano je da se na eksploatacijskim poljima ugljikovodika, na kojima se obavlja eksploatacija u skladu sa stečenim pravima iz tada važećih propisa, ne primjenjuju odredbe navedenog Zakona koje se odnose na podjelu količina pridobivenih ugljikovodika, naknadu za površinu odobrenog istražnog prostora, naknadu za zaključenje ugovora, dodatnu naknadu za ostvarenu eksploataciju ugljikovodika i naknadu za administrativne troškove. Primjenjuje se samo odredba o naknadi u visini 10,0 % tržišne vrijednosti pridobivenih količina ugljikovodika.

Revizijom je utvrđeno da se na sve ugovore obračunava naknada u visini 10,0 % tržišne vrijednosti pridobivenih količina ugljikovodika. Za eksploatacijska polja za koja su ugovori o koncesiji istekli, Ministarstvo gospodarstva provodi postupke javnog nadmetanja na zahtjev koncesionara te u pravilu s istim koncesionarima, ponovo zaključuje ugovore. Ugovorima se predviđa, u slučaju izmjene zakonskih i podzakonskih akata kojima se određuje naknada za eksploataciju, plaćanje naknade u skladu s važećom zakonskom regulativom. Utvrđeno je da značajnom broju ugovora rok koncesije istječe u sljedećih deset godina te navedena eksploatacijska polja ponovo mogu biti predmet postupka javnog nadmetanja i za njih postoji mogućnost ostvarenja viših naknada za koncesiju.

Državni ured za reviziju je mišljenja da je naknada za pridobivene količine ugljikovodika koja iznosi 10,0 % tržišne vrijednosti pridobivenih ugljikovodika i nadalje preniska s obzirom na značajne količine nafte i plina koje se eksploatiraju u Republici Hrvatskoj te da se radi o neobnovljivom izvoru energije. Za usporedbu, prema podacima objavljenim na mrežnim stranicama Agencije, Italija je propisala naknadu 7,0 % za pridobivene vrijednosti nafte i 10,0 % za pridobivene vrijednosti plina. Grčka je odredila naknadu za pridobivene količine ugljikovodika, ovisno o količinama između 2,0 % i 20,0 % vrijednosti pridobivenih ugljikovodika, dok je odredila porez na dobit za djelatnosti istraživanja i eksploatacije ugljikovodika u visini 25,0 %. Crna Gora je odredila naknadu 2,0 % pridobivene vrijednosti za plin te između 5,0 % i 12,0 % za naftu, dok je porez na dobit za djelatnosti istraživanja i eksploatacije ugljikovodika 54,0 %. Albanija je odredila naknadu 10,0 % pridobivene vrijednosti ugljikovodika, dok je porez na dobit za djelatnosti istraživanja i eksploatacije ugljikovodika 50,0 %. U Sloveniji je navedena naknada 20,0 % i u Mađarskoj 12,0 %, a porez na dobit od ukupnog poslovanja trgovačkog društva iznosi 17,0 % u Sloveniji, odnosno 19,0 % u Mađarskoj. U Republici Hrvatskoj nije određen porez na dobit za djelatnosti istraživanja i eksploatacije ugljikovodika, nego je na snazi porez na dobit od ukupnog poslovanja trgovačkog društva u visini 20,0 %.

Državni ured za reviziju je predložio Ministarstvu gospodarstva, u suradnji s Agencijom za ugljikovodike čija je zadaća, između ostalog, praćenje trendova nafte i plina (kretanja cijena, utvrđivanja prodajne cijene ugljikovodika eksploatiranih u Republici Hrvatskoj, razine ulaganja naftnih kompanija u istraživanje i eksploataciju, trendova ponude i potražnje na području Republike Hrvatske i Europe, poslovnog okruženja kompanija kojima je dodijeljena dozvola, troškova eksploatacije na moru i kopnu), uspostava baze podataka i informacija o tržištu i trendovima nafte i plina, praćenje međunarodnih standarda u istraživanju i eksploataciji ugljikovodika te osiguravanje njihove primjene u Republici Hrvatskoj, preispitati opravdanost naknade za pridobivene količine ugljikovodika u visini 10,0 % tržišne vrijednosti i mogućnost uvođenja obveze poreza na dobit za djelatnosti istraživanja i eksploatacije ugljikovodika. Navedeno se posebno predlaže zbog značajnog broja zaključenih ugovora o eksploataciji ugljikovodika kojima u sljedećim godinama istječe rok trajanja eksploatacije te će s odabranim ponuditeljima, nakon provedenih postupaka javnog nadmetanja, biti moguće ugovoriti veće naknade za koncesije, koje će biti povoljnije za Republiku Hrvatsku.

Naknada za koncesiju za mineralne sirovine pijesak i šljunak, iz obnovljivih ležišta, propisana je Uredbom o uvjetima davanja koncesija za gospodarsko korištenje voda (Narodne novine 89/10, 46/12, 51/13 i 120/14). Prema navedenoj Uredbi, naknada za pijesak iznosi 4,00 kn/m³, a za šljunak 3,00 kn/m³. Ukupna količina izvađenog pijeska i šljunka utvrđuje se na temelju obveznikovih podataka ili, ako oni nisu dostavljeni ili postoji sumnja u njihovu istinitost, na temelju podataka stečenih tijekom nadzora pravne osobe za upravljanje vodama Hrvatske vode ili drugih vjerodostojnih dokaza. Od 2013. do 2015. nije bilo zaključenih ugovora o eksploataciji pijeska i šljunka iz obnovljivih ležišta, na temelju kojih bi se plaćala navedena naknada.

Podaci o obvezi, naplati i stanju potraživanja naknade za koncesiju vode se u Registru koncesija. Navedeni registar sadrži analitičke podatke po ugovoru i obvezniku (koncesionaru). Zasebno se vodi zaduženje za fiksni i varijabilni dio naknade za koncesiju. Potraživanja se odnose na glavnica i kamatu.

U tablici broj 7 daju se podaci o potraživanjima od naknada za koncesije mineralnih sirovina na dan 31. prosinca 2013., 2014. i 2015., iz Registra koncesija.

Tablica broj 7

Potraživanja od naknade za koncesiju mineralnih sirovina
na dan 31. prosinca 2013., 2014. i 2015.

u kn

Redni broj	Davatelj koncesija	31. prosinca 2013.	31. prosinca 2014.	31. prosinca 2015.
	1	2	3	4
1.	Ministarstvo gospodarstva	31.944.548,00	33.903.748,00	34.583.175,00
2.	Ministarstvo poljoprivrede	50.663,00	50.663,00	50.663,00
3.	Uredi državne uprave	19.378.569,00	20.150.462,00	20.685.970,00
Ukupno		51.373.780,00	54.104.873,00	55.319.808,00

Potraživanja koncem 2014. veća su u odnosu na 2013. za 2.731.093,00 kn ili 5,3 %, a koncem 2015. za 1.214.935,00 kn ili 2,2 % u odnosu na 2014. Od ukupno iskazanih potraživanja na koncu 2013., na glavnici se odnosi 32.318.859,00 kn ili 62,9 %, a na kamatu 19.054.921,00 kn ili 37,1 %, na koncu 2014. na glavnici se odnosi 35.565.877,00 kn ili 65,7 %, a kamatu 18.538.996,00 kn ili 34,3 % te na koncu 2015. na glavnici se odnosi 37.799.599,00 kn ili 68,3 %, a na kamatu 17.520.209,00 kn ili 31,7 %.

Za naplatu naknade za koncesiju (potraživanja) Ministarstvo gospodarstva, kao instrument osiguranja, uglavnom pribavlja bjanko zadužnicu do iznosa 100.000,00 kn, neovisno o procijenjenoj vrijednosti koncesije. Od dijela koncesionara instrumenti osiguranja za naplatu naknade nisu pribavljeni. Prema obrazloženju Ministarstva gospodarstva, navedeno Ministarstvo ne provjerava redovito valjanost pribavljenih jamstava. Odredbama članka 31. Zakona o koncesijama, propisano je da je davatelj koncesije dužan, prije zaključenja ili prije stupanja na snagu ugovora o koncesiji, prikupiti od odabranog najpovoljnijeg ponuditelja, odnosno podnositelja zahtjeva za dobivanje koncesije potrebna jamstva i/ili instrumente osiguranja naplate naknade za koncesiju te naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji (zadužnice, bankarske garancije, osobna jamstva, mjenice, polog) u iznosu određenom u skladu s procijenjenom vrijednosti koncesije. Davatelj koncesije dužan je redovito provjeravati valjanost instrumenata osiguranja, a u slučaju da priloženi instrument osiguranja nije valjan, dužan je bez odgađanja zatražiti od koncesionara dostavu novog odgovarajućeg instrumenta osiguranja.

Ministarstvo gospodarstva nije upućivalo opomene, poduzimalo mjere prisilne naplate niti aktiviralo jamstva. Za naplatu dijela potraživanja zatražilo je postupanje nadležnog Državnog odvjetništva te nadležnih inspekcijskih službi. U pojedinim slučajevima postupanje je zatraženo nakon što su jedinice lokalne samouprave i/ili Ministarstvo financija zatražile da poduzme mjere naplate. Ministarstvo gospodarstva nije od nadležnog Državnog odvjetništva zatražilo podatke o provedenim postupcima naplate naknade.

Odredbama članka 51. Zakona o koncesijama, propisano je da je davatelj koncesije odgovoran za potpunu i pravodobnu naplatu naknade za koncesiju te je dužan kontinuirano nadzirati rad koncesionara i izvršavanje njegovih obveza iz ugovora o koncesiji, a što uključuje i redovito praćenje izvršenja plaćanja naknade za koncesiju, ako je ona određena ugovorom o koncesiji te plaćanja svih ostalih obveza koje nastaju kao posljedica provedenih nadzora inspekcijskih službi i drugih nadležnih tijela. Ministarstvo gospodarstva nema pisane procedure u vezi s naplatom potraživanja i postupanja s jamstvima.

O naplati potraživanja djelomično brine i Ministarstvo financija, koje provjere stanja potraživanja za naknadu za koncesiju obavlja putem Registra koncesija. Navedeno ministarstvo šalje koncesionarima i davateljima koncesija opomene (obavijesti o dospeljoj, a nepodmirenoj naknadi za koncesiju). Također, davateljima koncesija šalje upute za postupanje u kojima ih podsjeća na poduzimanje mjera naplate i raskid ugovora te na prekršajne odredbe u slučaju da davatelj koncesije potpuno i pravodobno ne naplati naknadu za koncesiju.

Državni ured za reviziju je naložio Ministarstvu gospodarstva pribavljati jamstva u skladu s procijenjenom vrijednosti koncesije te provjeravati valjanost jamstava u skladu s odredbama Zakona o koncesijama.

Državni ured za reviziju je predložio Ministarstvu gospodarstva donijeti procedure za naplatu potraživanja kojima će se odrediti osobe zadužene za naplatu, vrste mjera s obzirom na visinu potraživanja i rokovi te procedure kojima će se odrediti način određivanja vrste i visine jamstva te način i rokovi provjere valjanosti. Nadalje, predložio je pribavljati podatke od Državnog odvjetništva Republike Hrvatske o provedenim mjerama naplate s obzirom na to da je Ministarstvo gospodarstva kao davatelj koncesije odgovorno za potpunu i pravodobnu naplatu naknade.

- Nadzor nad radom koncesionara i izvršavanjem obveza rudarskih gospodarskih subjekata

Nadzor nad radom koncesionara i izvršavanjem obveza rudarskih gospodarskih subjekata obavlja Ministarstvo financija, koje nadzire vođenje Registra koncesija, Carinska uprava, koja provodi financijski nadzor ovlaštenika koncesije u smislu zakonitosti, pravilnosti i pravodobnosti obračuna te prijava i uplate naknade, Uprava za energetiku i rudarstvo Ministarstva gospodarstva, koja prati izvršenje svih obveza rudarskih gospodarskih subjekata te Uprava za inspekcijske poslove u gospodarstvu Ministarstva gospodarstva i Uprava vodnoga gospodarstva Ministarstva poljoprivrede koje, svaka u svom djelokrugu, obavljaju inspekcijske i druge poslove u vezi s primjenom propisa.

Prema odredbama Zakona o koncesijama, politika koncesija koju provodi ministarstvo nadležno za financije predstavlja sve mjere i aktivnosti usmjerene uspostavi i održanju učinkovitog sustava davanja koncesija, a osobito nadzor nad provedbom ugovora o koncesijama, vođenje Registra koncesija, sudjelovanje predstavnika navedenog ministarstva u postupcima davanja koncesija, praćenje provedbe ugovora o koncesijama s obilježjima javno-privatnog partnerstva, edukaciju te praćenje međunarodne prakse iz područja koncesija. Ministarstvo nadležno za financije obvezno je dostavljati Vladi Republike Hrvatske jednom godišnje za prethodnu godinu izvješće o provedenoj politici koncesija. Ministarstvo financija dostavilo je Vladi Republike Hrvatske u listopadu 2014. Izvješće o provedenoj politici koncesija za 2013. te u ožujku 2016. Izvješće o provedenoj politici koncesija za 2014. i 2015. Vlada Republike Hrvatske usvojila je navedena izvješća.

Državni ured za reviziju je naložio Ministarstvu financija izraditi i dostaviti izvješća o provedenoj politici koncesija Vladi Republike Hrvatske jednom godišnje za prethodnu godinu, na način i u roku propisanim odredbama Zakona o koncesijama.

Prema Zakonu o koncesijama, u okviru politike koncesija, ministarstvo nadležno za financije može samostalno, bez zahtjeva davatelja koncesije, uz prethodnu provjeru koje mjere i radnje potpune i pravodobne naplate naknade za koncesiju je poduzeo davatelj koncesije, putem svojih inspekcijskih službi pokrenuti postupak nadzora nad koncesionarom koji ne izvršava obveze u skladu s ugovorom o koncesiji i propisima. Ministarstvo financija, od 2013. do 2015., nije pokretalo postupke nadzora.

Izmjenama Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva financija (Narodne novine 32/12, 67/12, 124/12, 78/13, 102/13, 24/14, 134/14 i 154/14) iz 2013., u okviru Uprave za financijsko upravljanje, unutarnju reviziju i nadzor, Sektor za financijski i proračunski nadzor, bila je ustrojena Služba za nadzor koncesija, drugih prihoda iz nadležnosti proračunskih korisnika i tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, koja je pratila plaćanje naknade za koncesije i obavljala financijski nadzor ovlaštenika koncesije.

Izmjenom navedene Uredbe u 2014., navedeni poslovi su u siječnju 2015. preneseni u nadležnost Carinske uprave koja je kao upravna organizacija u sastavu Ministarstva financija, zadužena za provjeru postupanja s robom u skladu s propisima o koncesijama, praćenje plaćanja naknade za koncesije, inspekcijski nadzor ovlaštenika koncesije u smislu zakonitosti, pravilnosti i pravodobnosti obračuna, prijava i uplate koncesija te utvrđuje poduzima li davatelj koncesije propisane mjere naplate. Ustrojen je središnji odjel za nadzor koncesija u Zagrebu te područni uredi u Rijeci, Zadru, Splitu i Osijeku. Navedenom Uredbom, u Odjelu za nadzor koncesija i drugih prihoda iz nadležnosti proračunskih korisnika i tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, u sastavu Carinske uprave, predviđen je 31 zaposlenik, a na koncu 2015. je zaposleno 26. Navedeni inspektori obavljaju nadzor obračuna naknada za koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina i poduzimanja propisanih mjera naplate, uz inspekcijske nadzore i svih drugih vrsta koncesija. Carinska uprava obavlja inspekcijske poslove na temelju odredbi Zakona o koncesijama, Zakona o carinskoj službi (Narodne novine 68/13 i 30/14) i drugih propisa. Također, inspekcijski nadzori obavljaju se na temelju Upute o obavljanju nadzora u području koncesija donesene u travnju 2015., kojom su propisani svi postupci u vezi s nadzorom.

Godišnji plan nadzora Carinske uprave za 2015. donesen je u prosincu 2014., prije prenošenja nadležnosti, te u plan nisu uključeni nadzori koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina, iako su obavljani u 2015. Carinska uprava je donijela Godišnji plan nadzora za 2016., čiji je sastavni dio plan nadzora u području koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina. Planom je određeno da su prioritet svi neriješeni zahtjevi za obavljanje nadzora zaprimljeni u 2015., koncesionari koji imaju iskazana dugovanja u Registru koncesija te kod kojih nije nikada bio nadzor ili nije bio nadzor zadnjih godina, koji su aktivni, kod kojih je visoka izvjesnost naplate obveza, kod kojih je obavljen nadzor i utvrđeno da djelatnost obavljaju bez koncesije, zatim se uključuju nadzori prema zahtjevima davatelja koncesije i drugih tijela te se koncesionarima šalju obavijesti o stanju dugovanja. Za 2016. planirano je ukupno 26 nadzora koncesionara za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina. Prema izvješću Carinske uprave o nadzoru koncesija za 2015., Odjel za nadzor koncesija i drugih prihoda iz nadležnosti proračunskih korisnika i tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave je u 2015. obavio 142 nadzora, od čega se 13 nadzora, odnosno 9,2 % odnosi na eksploataciju mineralnih sirovina.

Prema Izvješću Ministarstva financija o provedenoj politici koncesija za 2014. i 2015., ukupan prihod od svih naknada za koncesije u 2015., za državni i lokalni proračun zajedno, iznosio je 1.544.648.608,00 kn. Od navedenog iznosa, najveći dio se odnosi na prihode od naknade za koncesije u javnim telekomunikacijama i za uporabu radio frekvencija ostvarene u iznosu 903.315.026,00 kn, dok su naknade za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina druge po veličini i iznose 387.996.160,00 kn. Zbog navedenog, Državni ured za reviziju je mišljenja da je potrebno povećati broj nadzora nad koncesionarima koji obavljanju istraživanja i eksploataciju mineralnih sirovina.

Revizijom je utvrđeno da Carinska uprava ne raspolaže popisom rudarskih gospodarskih subjekata kod kojih je nadzor proveden u 2013. i 2014., zapisnicima o obavljenim nadzorima i poduzetim mjerama naplate niti je zatražila dostavu navedenih podataka od Ministarstva financija. Carinska uprava nije za 2015. i 2016. radila analize rizičnih područja i procjene potrebnih nadzora, nego se pri planiranju koristila kriterijima utvrđenim Godišnjim planom nadzora. Prema obrazloženju odgovorne osobe, Carinska uprava provodi nadzor prema predstavkama nadležnih državnih tijela i prijavama fizičkih i pravnih osoba te kod koncesionara kod kojih uvidom u Registar koncesija utvrdi dugovanje. Međutim, revizijom je utvrđeno da koncesionari često uplaćuju iznose naknade veće od iznosa koji su obvezni uplaćivati (primjerice za 1,00 kn ili 10,00 kn), što ima za posljedicu da se u Registru koncesija ne vode kao dužnici te samim time ne ulaze u prioritetne koncesionare, pri planiranju nadzora Carinske uprave. Kod najvećeg broja koncesionara nadzor nije proveden.

Državni ured za reviziju je predložio Carinskoj upravi povećati broj planiranih nadzora kod koncesionara koji obavljaju istraživanja i eksploataciju mineralnih sirovina. Nadalje, predlaže od Ministarstva financija zatražiti dostavu podataka o rudarskim gospodarskim subjektima kod kojih su provedeni nadzori prethodnih godina, zapisnicima i drugim važnim podacima u svrhu kvalitetnijeg planiranja inspekcijskih nadzora. Predlaže obavljanje nadzora kod koncesionara kod kojih nikada nije proveden financijski nadzor.

Odredbama Zakona o rudarstvu propisano je da upravni nadzor nad provedbom Zakona o rudarstvu i odgovarajućih propisa provodi ministarstvo nadležno za rudarstvo, a inspekcijski nadzor rudarska inspekcija ministarstva nadležnog za rudarstvo i druge inspekcije. Prema Uredbi o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva gospodarstva (Narodne novine 102/13, 10/14, 120/14 i 26/15), Uprava za energetiku i rudarstvo, Sektor za rudarstvo, kao davatelj koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina, upisuje obvezu plaćanja naknade za koncesiju u Registar koncesija, prati izvršavanje obveza rudarskih gospodarskih subjekata te provjerava elaborate o rezervama mineralnih sirovina i rudarske projekte istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina. Navedenom Uredbom je u Sektoru rudarstva predviđeno 17 zaposlenika, dok je na koncu 2013. i 2014. zaposleno pet, a na koncu 2015. je zaposleno sedam.

Poslovi Sektora za rudarstvo propisani su i odredbama Zakona o koncesijama, prema kojima je davatelj koncesije dužan kontinuirano nadzirati rad koncesionara i izvršavanje njegovih obveza iz ugovora o koncesiji, što uključuje redovito praćenje plaćanja naknade i svih drugih obveza koje nastaju kao posljedica nadzora inspekcijskih službi i drugih nadležnih tijela. Davatelj koncesije dužan je do 1. lipnja tekuće godine za prethodnu godinu dostaviti ministarstvu nadležnom za financije, na posebnom obrascu, izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara, a osobito u odnosu na plaćanje naknade za koncesiju, pokrenute mjere prisilne naplate, poduzete radnje u vezi s nadzorom rada koncesionara, raskinute ugovore o koncesiji i ugovore koji su u procesu raskida te druge bitne podatke o izvršenju ugovora. Ministarstvo gospodarstva je dostavilo Ministarstvu financija navedena godišnja izvješća za 2013., 2014. i 2015.

U okviru Ministarstva gospodarstva, Uprava za inspekcijske poslove u gospodarstvu, Sektor nadzora u području rudarstva, elektroenergetike i opreme pod tlakom, Služba nadzora u području rudarstva, obavljaju se inspekcijski i drugi poslovi u vezi s primjenom zakona i drugih propisa kojima se uređuje istraživanje i eksploatacija mineralnih sirovina, zaštita na radu, sigurnost ljudi i imovine, gradnja i uporaba rudarskih objekata i postrojenja, sanacija prostora te ispunjavanje propisanih uvjeta za zaposlene. Uredbom o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva gospodarstva, u navedenoj Službi previđeno je jedanaest inspektora, od čega u središnjem uredu četiri, po dva inspektora u Područnoj jedinici Split i Zagreb te po jedan u Područnoj jedinici Rijeka, Osijek i Varaždin. Rudarski nadzor je u 2013. obavljalo devet rudarskih inspektora, u 2014. je obavljalo osam, a u 2015. je obavljalo sedam. Od navedenih sedam inspektora, u središnjem uredu i područnoj jedinici Zagreb zaposlena su po dva rudarska inspektora, dok je po jedan zaposlen u područnim jedinicama Osijek, Rijeka i Split, a u Područnoj jedinici Varaždin nema rudarskog inspektora.

Godišnji planovi rada Službe nadzora u području rudarstva sastavljeni su za 2013., 2014. i 2015. i sastavni su dio Godišnjih planova rada Uprave za inspekcijske poslove u gospodarstvu. Prema planovima, prioritet rudarskih inspekcija su rudarski gospodarski subjekti kod kojih najduže nije proveden nadzor, zatim utvrđivanje prava na eksploataciju mineralnih sirovina, korištenje rudarskih objekata i postrojenja bez ishodenih uporabnih dozvola, postupanje prema predstavkama, pritužbama i zahtjevima Državnog odvjetništva, Ministarstva unutarnjih poslova i građana kojima se ukazuje na povrede propisa, zajednički inspekcijski nadzori s drugim državnim tijelima te izdavanje potvrda u postupcima ishodenja građevinskih i uporabnih dozvola.

Služba nadzora u području rudarstva izradila je izvješća o radu za 2013., 2014. i 2015. Prema izvješćima, rudarska inspekcija je u 2013. obavila ukupno 374 inspekcijska nadzora, u 2014. ukupno 391 te u 2015. ukupno 366. Navedeni nadzori obuhvaćaju rudarske nadzore prema raznim propisima iz područja rudarstva, gradnje, zaštite na radu, tehničkih i drugih propisa. Nakon utvrđenih nepravilnosti, rudarska inspekcija je donosila rješenja o otklanjanju nedostataka, zabrani izvođenja rudarskih radova ili korištenja rudarskih objekata i postrojenja te druga rješenja, provodila kontrole izvršenja rješenja, pokretala prekršajne i kaznene postupke pred prekršajnim sudovima sa zahtjevom za oduzimanjem imovinske koristi stečene protupravnom eksploatacijom, kao i podnosila prijave Državnom odvjetništvu radi pokretanja postupaka naknade štete.

Revizijom je utvrđeno da u Ministarstvu gospodarstva nije zaposlen dovoljan broj rudarskih inspektora za kvalitetno obavljanje nadzora velikog broja rudarskih gospodarskih subjekata. Na području Područne jedinice Varaždin nema rudarskog inspektora, a na području Područne jedinice Split predviđena su dva rudarska inspektora, dok je na koncu 2015. zaposlen jedan te rudarsku inspekciju na njihovom području obavljaju i rudarski inspektori iz sjedišta drugih područnih jedinica.

Državni ured za reviziju je predložio Ministarstvu gospodarstva u godišnji plan nadzora uključiti rudarske gospodarske subjekte kojima odobrenje za istraživanje ili koncesija za eksploataciju istječe u sljedeće dvije do tri godine, kako bi se pravodobno poduzele odgovarajuće mjere prema navedenim subjektima, posebice u vezi s izvršavanjem obveze plaćanja naknade te sanacije eksploatacijskih polja.

Prema podacima iz evidencija ureda državne uprave u županijama, rudarska inspekcija obavlja nadzor nad izvođenjem rudarskih radova na eksploatacijskim poljima za koja su dane koncesije, o čemu sastavlja zapisnike i donosi rješenja. Za pojedina eksploatacijska polja rudarska inspekcija je uredima državne uprave u županijama dostavila zapisnike i rješenja, dok za pojedina eksploatacijska polja, uredi državne uprave u županijama nemaju saznanja o obavljenom inspekcijskom nadzoru, odnosno nisu im dostavljeni zapisnici i rješenja o nadzoru. Ured državne uprave nema povratne informacije o prisilnim naplatama naknada za mineralne sirovine.

U pojedinim slučajevima iz podataka koje koncesionari dostavljaju uredima državne uprave u županijama proizlazi da na nekim eksploatacijskim poljima u duljem razdoblju tijekom trajanja koncesije nisu izvođeni rudarski radovi. Državni ured za reviziju je mišljenja da je na takvim, kao i na svim drugim eksploatacijskim poljima, potrebno obavljati inspekcijski nadzor kako bi se provjerila točnost podataka koncesionara o otkopanim ili pridobivenim količinama mineralnih sirovina i iskazanoj tržišnoj vrijednosti te o obavljenom nadzoru izvješćivati urede državne uprave u županijama, kao davatelje koncesija.

Državni ured za reviziju je predložio uredima državne uprave u županijama zatražiti od rudarske inspekcije redovito obavljanje inspekcijskog nadzora na eksploatacijskim poljima za koja su dane koncesije i izvješćivanje o obavljenom nadzoru, radi provjere podataka o otkopanim ili pridobivenim količinama i iskazanoj tržišnoj vrijednosti mineralnih sirovina koje koncesionari dostavljaju uredima državne uprave u županijama. Predlaže zatražiti od nadležnih tijela inspekcije i financijskog nadzora izvješće o poduzetim mjerama nad ovlaštenicima eksploatacijskih polja zbog neplaćanja koncesijske naknade i naknade za obavljanje radova sanacije eksploatacijskog polja.

O obavljenim inspekcijskim nadzorima i poduzetim mjerama, rudarski inspektori obvezni su voditi E-očevidnik, čiji je sadržaj, oblik i način vođenja propisan Pravilnikom o sadržaju, obliku i načinu vođenja očevidnika inspektora u gospodarstvu (Narodne novine 36/14).

Također, propisano je da se E-očevidnik vodi isključivo na računalu u elektroničkom obliku, a podaci o obavljenom inspekcijskom nadzoru i poduzetim mjerama vode se kao službene evidencije i upisuju u aplikaciju Ministarstva gospodarstva. E-očevidnik dužni su voditi inspektori, pojedinačno, svaki za sebe, prema obrascu, koji je sastavni dio navedenog Pravilnika. Rudarski inspektori moraju voditi E-očevidnik ažurno i uredno tako da u svako doba daje uvid u broj obavljenih nadzora, koje fizičke ili pravne osobe su nadzirane, koje stanje je utvrđeno i mjere poduzete.

Utvrđeno je da rudarski inspektori ne vode propisani E-očevidnik u elektroničkom obliku, na način propisan odredbama navedenog Pravilnika. Inspekcijski nadzori rudarskih inspektora prikazuju se zbirno, neovisno o vrsti nadzora. Prema obrazloženju odgovorne osobe, s obzirom na to da Služba nadzora u području rudarstva ne raspolaže propisanim očevidnikom, potrebno je ručno selektirati podatke kako bi se utvrdila pojedina vrsta nadzora, odnosno kod kojih rudarskih gospodarskih subjekata je obavljen nadzor u pojedinoj godini.

Državni ured za reviziju je naložio Ministarstvu gospodarstva voditi E-očevidnik u skladu s odredbama Pravilnika o sadržaju, obliku i načinu vođenja očevidnika inspektora u gospodarstvu. Nadalje, predlaže voditi evidencije o obavljenim inspekcijskim nadzorima na način koji omogućava uvid u broj i vrstu nadzora po pojedinom rudarskom gospodarskom subjektu kod kojeg je obavljen nadzor, posebice u svrhu analize i kvalitetnijeg planiranja nadzora.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, protupravnom eksploatacijom smatra se svaka eksploatacija mineralnih sirovina bez valjane dokumentacije propisane Zakonom o rudarstvu ili protivno valjanoj dokumentaciji, a osobito eksploatacija mineralnih sirovina u okviru istraživanja i u okviru dodatnih istražnih radova na eksploatacijskom polju, prodaja mineralne sirovine otkopane tijekom probne eksploatacije, eksploatacija izvan granica utvrđenih provjerenim rudarskim projektom te eksploatacija na zemljišnim česticama na kojima nije dodijeljena koncesija. Fizička ili pravna osoba koja je bez pravne osnove izvodila rudarske radove, dužna je Republici Hrvatskoj, kao vlasniku rudnog blaga te vlasniku zemljišta ili nositelju vlasti na općem dobru, nadoknaditi štetu nastalu protupravnim izvođenjem radova, kao i svu štetu na cestama, prirodi i okolišu nastalu umanjenošću vrijednosti i kvalitete prirode i okoliša, osim ako dokaže da je šteta nastala zbog više sile, radnjom oštećenika ili treće osobe.

Navedene odredbe odnose se i na rudarske gospodarske subjekte koji imaju propisanu dokumentaciju, ali izvode radove izvan granica rudarskog projekta na temelju kojeg je dodijeljena koncesija, neovisno jesu li radovi provedeni unutar ili izvan eksploatacijskog polja. Naknada štete nastale po osnovi otuđenja mineralne sirovine obračunava se prema odredbama Uredbe o naknadi štete po osnovi otuđenja mineralne sirovine, a naknada drugih vrsta šteta prema pravilima obveznog prava i drugih posebnih propisa. Do srpnja 2014., kada je donesena navedena Uredba, naknada štete obračunavala se na temelju Zaključka Vlade Republike Hrvatske iz kolovoza 2004., kojim su bile propisane prosječne prodajne cijene čvrstih neprerađenih mineralnih sirovina koje se eksploatiraju u Republici Hrvatskoj, izračunane na temelju podataka iz elaborata o rezervama mineralnih sirovina koje su rudarski gospodarski subjekti dostavljali Ministarstvu gospodarstva.

Rudarski inspektor sastavlja zapisnik o obavljenom nadzoru u kojem utvrđuje količine protupravno otkopane ili pridobivene mineralne sirovine. Prema Uredbi o naknadi štete po osnovi otuđenja mineralne sirovine, naknada štete nastale protupravnim otkopavanjem ili pridobivanjem mineralne sirovine, obračunava se na temelju tržišne vrijednosti mineralnih sirovina u ležištu, koje su se u prethodnih pet godina otkopavale ili pridobivale u Republici Hrvatskoj. Navedenom Uredbom utvrđena je tržišna vrijednost mineralnih sirovina od 1. siječnja 2014. u Republici Hrvatskoj, a ovisi o vrsti mineralne sirovine i području na kojem je iskopana.

Naknada štete utvrđuje se umnoškom količina protupravno otkopane ili pridobivene mineralne sirovine utvrđene inspekcijskim nadzorom i tržišne vrijednosti mineralne sirovine propisane Uredbom. Ukoliko se mineralna sirovina u prethodnih pet godina nije otkopavala ili pridobivala u Republici Hrvatskoj i čija tržišna vrijednost nije iskazana Uredbom, tržišnu vrijednost određuje Povjerenstvo za utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina, za svaki slučaj zasebno. Također, za protupravno pridobivene ugljikovodike i geotermalne vode iz kojih se može koristiti akumulirana toplina u energetske svrhe, a čija tržišna vrijednost nije iskazana Uredbom, tržišnu vrijednost određuje navedeno Povjerenstvo za svaki slučaj zasebno, na temelju kretanja tržišne vrijednosti mineralnih sirovina na tržištu Republike Hrvatske.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, tržišna vrijednost mineralnih sirovina utvrđuje se svake dvije godine. Uredba o naknadi štete po osnovi otuđenja mineralne sirovine iz 2014. je važeća do srpnja 2016., do kada treba biti donesena nova Uredba, odnosno nova tablica tržišnih vrijednosti mineralnih sirovina u Republici Hrvatskoj, koja će važiti sljedeće dvije godine. Revizijom je utvrđeno da se u Ministarstvu gospodarstva (u vrijeme obavljanja revizije) ne provode aktivnosti na izmjeni navedene Uredbe.

Državni ured za reviziju je naložio Ministarstvu gospodarstva analizirati kretanja tržišnih vrijednosti mineralnih sirovina u Republici Hrvatskoj te donijeti novu Uredbu o naknadi štete po osnovi otuđenja mineralne sirovine, u skladu s propisima.

Protupravna eksploatacija mineralnih sirovina u Republici Hrvatskoj provodi se primjerice, tijekom obavljanja odobrenih istražnih radova, ali izvan eksploatacijskog polja, prekoračenjem granica eksploatacije određenih koncesijom i rudarskim projektom, tijekom sanacije eksploatacijskog polja, zadržavanjem i prodajom mineralne sirovine izvađene pri gradnji (višak iskopa), gradnjom sportskih objekata, ribnjaka i jezera ispod kojih se nalaze šljunak ili pijesak, eksploatacijom mineralnih sirovina pri radovima gospodarskog i tehničkog održavanja voda radi plovnosti putova i slično. Suradnja nadležnih tijela na državnoj i lokalnoj razini te učinkovito provođenje inspekcijskih nadzora preduvjet je smanjenja štete počinjene Republici Hrvatskoj, posebice smanjenja količine prirodnih potencijala, gubitku naknade za koncesiju te počinjenja štete okolišu.

Revizijom je utvrđeno da financijska inspekcija Carinske uprave i rudarska inspekcija Ministarstva gospodarstva često provode nadzor kod istih rudarskih gospodarskih subjekata, ali u različito vrijeme, pri kojima Carinska uprava ima pravo uvida u financijske izvještaje koncesionara (bruto bilancu, prihode, rashode, dobit), dok rudarska inspekcija Ministarstva gospodarstva ima stručna znanja i iskustva u utvrđivanju vrsta i količina mineralnih sirovina te načina njihovog protupravnog eksploatiranja.

Zbog navedenog, Državni ured za reviziju predlaže planirati i provoditi zajedničke nadzore rudarskih gospodarskih subjekata, posebice u slučajevima protupravnih eksploatacija mineralnih sirovina. U cilju učinkovitijeg gospodarenja mineralnim sirovinama, Državni ured za reviziju predlaže Ministarstvu gospodarstva, Ministarstvu financija, Ministarstvu poljoprivrede i Carinskoj upravi, uspostaviti kvalitetniju suradnju, koordinaciju i razmjenu podataka i informacija, kao i s nadležnim tijelima županija, općina i gradova, kako bi kontrole bile učinkovitije, a time i protupravne eksploatacije smanjene na najmanju moguću mjeru.

Radi spoznaje o funkcioniranju sustava gospodarenja mineralnim sirovinama, tijekom obavljanja revizije (svibanj 2016.), Državni ured za reviziju zatražio je od jedinica lokalne samouprave podatke o njihovim saznanjima o protupravnoj eksploataciji mineralnih sirovina te jesu li o tome obavijestile nadležna tijela. Prema dostavljenim podacima, koji nisu cjeloviti (dio jedinica nije dostavio podatke), pojedine jedinice lokalne samouprave imaju saznanja o protupravnoj eksploataciji mineralnih sirovina na svom području, o čemu su izvješćivale nadležna ministarstva, rudarsku inspekciju i Državno odvjetništvo Republike Hrvatske.

S obzirom na to da su mineralne sirovine najvećim dijelom neobnovljivi prirodni potencijali ograničenih rezervi, od izuzetnog značaja je sprječavanje otuđenja tih potencijala, odnosno sprječavanje moguće protupravne eksploatacije. Stoga je Državni ured za reviziju uredima državne uprave u županijama predložio uspostaviti učinkovitu suradnju s rudarskom inspekcijom i jedinicama lokalne samouprave, na čijem se području eksploatiraju mineralne sirovine, kako bi se osigurala protočnost informacija o eksploataciji mineralnih sirovina te pravodobno i učinkovito spriječila moguća protupravna eksploatacija. Učinkovita suradnja trebala bi pridonijeti smanjenju štete počinjene Republici Hrvatskoj te ostvarenju održivog gospodarenja mineralnim sirovinama.

Ministarstvo poljoprivrede, Uprava vodnoga gospodarstva, Sektor državne vodopravne inspekcije, upravnog nadzora i žalbenog postupka, obavlja poslove koji se odnose na inspekcijski nadzor i postupke u vezi s provedbom mjera i izvršenjem obveza određenih propisima i planskim dokumentima iz područja upravljanja vodama, nadzire obavljanje djelatnosti pravnih i fizičkih osoba u skladu s vodopravnim aktima i ugovorima o koncesiji, obavlja nadzor na temelju prijava pravnih i fizičkih osoba, provodi koordinirane inspekcijske nadzore s drugim tijelima državne uprave, surađuje s nadzornim službama drugih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, prati i nadzire naplatu naknada za koncesije za gospodarsko korištenje voda i vodnih naknada, izrađuje izvješća o naplatama naknada te poduzima mjere za učinkovitu naplatu.

S obzirom na to da su tijekom zabrane eksploatacije pijeska i šljunka u Republici Hrvatskoj od 2009. do 2013., ali i nakon 2013. do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.), nataložene velike količine pijeska i šljunka u koritima rijeka na teritoriju Republike Hrvatske, a koje se i dalje ne eksploatiraju na temelju ugovora o koncesiji, Državni ured za reviziju je predložio Ministarstvu poljoprivrede povećati broj nadzora protupravnih eksploatacija pijeska i šljunka iz obnovljivih ležišta rijeka. Predložio je godišnjim planovima nadzora vodopravne inspekcije, u suradnji s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave i drugim nadležnim tijelima, utvrditi rizična područja te u skladu s time planirati nadzore.

- Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, sanacijom prostora smatraju se rudarski radovi radi provedbe mjera osiguranja rudarskim radovima otkopanih prostora kojima se isključuje mogućnost nastanka opasnosti za ljude i imovinu te za prirodu i okoliš, kao i radi privođenja namjeni određenoj dokumentima prostornog uređenja. Tijekom izvođenja rudarskih radova te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova, ovlaštenik je dužan provesti sanaciju prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi te provesti sve mjere osiguranja radi sprječavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš te o tome izvijestiti rudarsku inspekciju. Ako rudarska inspekcija utvrdi da su provedene mjere dovoljne, izdat će ovlašteniku istražnog prostora potvrdu i izvijestiti tijelo nadležno za rudarstvo i za zaštitu prirode, nakon čega davatelj koncesije donosi rješenje o brisanju rudarskog gospodarskog subjekta kao ovlaštenika eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja, a može donijeti i rješenje o brisanju eksploatacijskog polja.

Ako rudarski gospodarski subjekt ne provede sanaciju, davatelj koncesije naložit će mu provođenje sanacije u primjerenom roku, a ako ni nakon ostavljenog roka ne provede sanaciju, to će se učiniti putem treće osobe, na trošak rudarskog gospodarskog subjekta, pri čemu će pravne radnje pred sudom poduzeti nadležno državno odvjetništvo. Nadalje, ako ne postoji ili je nepoznata osoba koja je eksploatirala mineralnu sirovinu, a nije provela sanaciju, provest će se izvanredna sanacija prostora. Za provedbu izvanredne sanacije potrebno je provesti dodatno istraživanje, ishoditi koncesiju za sanaciju prostora te s tijelom nadležnim za rudarstvo zaključiti ugovor o koncesiji za sanaciju prostora.

Provedba sanacije prostora i osiguranje troškova sanacije osigurani su tijekom jedinstvenog postupka javnog nadmetanja za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina. Odredbama Zakona o rudarstvu propisano je da ponuda za javno nadmetanje radi odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina obvezno sadrži plan sanacije istražnog prostora, a jedan od kriterija za odabir najpovoljnije ponude je rok i plan sanacije istražnog prostora. Nadalje, odluka o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina sadrži iznos troškova sanacije istražnog prostora, rok u kojem se mora dostaviti jamstvo za troškove sanacije te rok u kojem se mora podnijeti završno izvješće o provedenom istraživanju i sanaciji istražnog prostora, u slučaju da istraživanjem nisu utvrđene rezerve mineralnih sirovina. Odabrani ponuditelj dužan je, prije donošenja rješenja o odobrenju za istraživanje mineralnih sirovina, tijelu nadležnom za rudarstvo dostaviti jamstvo za troškove sanacije.

Također, odluka o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina sadrži iznos troškova sanacije eksploatacijskog polja i rok do kojeg rudarski gospodarski subjekt mora dostaviti jamstvo za troškove sanacije eksploatacijskog polja, a navedeno jamstvo je dužan dostaviti prije zaključenja ugovora.

Odredbama Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina (Narodne novine 142/13) propisano je da jamstva za troškove sanacije istražnog prostora i eksploatacijskog polja mogu biti zadužnice, bankarske garancije, osobna jamstva, mjenice, polog i ostalo, a vrstu i iznos jamstva određuje tijelo nadležno za rudarstvo u odluci o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina, odnosno odluci o davanju koncesije, ovisno o predviđenim rudarskim radovima. Jamstva čuva tijelo nadležno za rudarstvo za vrijeme važenja rješenja o odobrenju za istraživanje, odnosno ugovora o koncesiji. Jamstvo se može po završetku određene faze odobrenih radova zamijeniti istovjetnim jamstvom umanjene vrijednosti nakon utvrđenja da su provedene mjere osiguranja. Tijelo nadležno za rudarstvo dužno je redovito provjeravati valjanost jamstva, a način provjere se određuje u rješenju o odobrenju za istraživanje, odnosno odluci o davanju koncesije. U slučaju da jamstvo nije valjano, tijelo nadležno za rudarstvo dužno je bez odgode zatražiti od ovlaštenika istražnog prostora, odnosno koncesionara, dostavu novog odgovarajućeg jamstva, a ukoliko ne dostavi u roku 15 dana, tijelo nadležno za rudarstvo će ukinuti rješenje o odobrenju za istraživanje, odnosno raskinuti ugovor o koncesiji.

Revizijom je utvrđeno da Ministarstvo gospodarstva utvrđuje način provjere valjanosti jamstava u rješenjima o odobrenju za istraživanje mineralnih sirovina, odnosno odlukama o davanju koncesije. Navodi se da je rudarski gospodarski subjekt obavezan do određenog datuma, svake godine, dostavljati Ministarstvu gospodarstva izjavu kojom potvrđuje da su izdane zadužnice valjane. Ugovorima o eksploataciji mineralnih sirovina zaključenim s koncesionarima se određuje da će koncesionar provesti saniranje prostora devastiranog eksploatacijom u skladu s provjerenim rudarskim projektom, ali da najveći dio sanacije obavi tijekom eksploatacije. Određeno je da se konačni sanacijski radovi moraju obaviti najkasnije šest mjeseci od okončanja eksploatacije, odnosno do isteka roka važenja koncesije. Također, ugovorima se utvrđuje da je koncesionar predao zadužnicu u visini iznosa troškova sanacije utvrđenih rudarskim projektom.

Rudarska inspekcija Ministarstva gospodarstva provodila je nadzor nad sanacijom istražnih prostora i eksploatacijskih polja u okviru inspekcijskih nadzora te rudarskim gospodarskim subjektima davala potvrde da su provedene mjere osiguranja radi sprječavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš dovoljne.

Prema obrazloženju rudarske inspekcije, od 2013. do 2015., pri obavljanju nadzora nije utvrđeno obavljanje rudarskih radova suprotno odobrenju za istraživanje, što uključuje i sanaciju istražnog prostora. Također, rudarska inspekcija je utvrdila da u navedenom razdoblju nije bilo koncesija za izvanrednu sanaciju prostora, u slučajevima kada ne postoji ili je nepoznata osoba koja je eksploatirala mineralnu sirovinu, a nije provela sanaciju.

U tablici broj 8 daju se podaci o broju odobrenih istražnih prostora i eksploatacijskih polja za koja su dane koncesije, sa stanjem početkom 2016., po županijama, prema evidencijama ureda državne uprave u županijama.

Tablica broj 8

Broj odobrenih istražnih prostora i eksploatacijskih polja za koja su dane koncesije, sa stanjem početkom 2016., po županijama

Redni broj	Županija/Grad	Odobreni istražni prostori i eksploatacijska polja			Eksploatacijska polja za koja su dane koncesije			
		Broj odobrenih prostora i polja	Broj prostora i polja za koja su rješenja o odobrenju ukinuta	Broj prostora i polja na kojima je provedena sanacija	Broj polja za koja su dane koncesije	Broj polja za koja su pribavljena jamstva za troškove sanacije	Broj polja na kojima je obustavljeno izvođenje rudarskih radova	Broj polja na kojima je provedena sanacija
	1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Zagrebačka	39	14	2	26	12	16	2
2.	Krapinsko-zagorska	11	2	0	7	3	4	0
3.	Sisačko-moslavačka	5	3	0	6	4	3	3
4.	Karlovačka	35	1	1	20	20	1	1
5.	Varaždinska	44	2	1*	16	15	-	1
6.	Koprivničko-križevačka	31	3	1	22	20	2	1
7.	Bjelovarsko-bilogorska	10	2	-	8	8	2	-
8.	Primorsko-goranska	30	0	0	13	12	1	0
9.	Ličko-senjska	33	21	11	9	8	3	0
10.	Virovitičko-podravska	20	2	5	14	5	3	3
11.	Požeško-slavonska	1	0	0	5	5	2	2
12.	Brodsko-posavska	1	0	0	4	0	0	0
13.	Zadarska	29	1	0	11	5	2	0
14.	Osječko-baranjska	9	1	0	8	2	2	2
15.	Šibensko-kninska	0	0	0	4	3	0	0
16.	Vukovarsko-srijemska	0	0	0	4	1	2	2
17.	Splitsko-dalmatinska	2	0	0	10	4	0	0
18.	Istarska	37	0	0	33	7	3	0
19.	Dubrovačko-neretvanska	11	2	0	6	2	1	0
20.	Međimurska	12	0	0	8	12	0	0
21.	Grad Zagreb	0	0	0	0	0	0	0
Ukupno		360	54	21	234	148	47	17

* Ured državne uprave Varaždinske županije nema potpune podatke, jer za sva potrebna polja i prostore nisu dostavljane potvrde od rudarske inspekcije i inspekcije zaštite okoliša, a navedeni ured ih nije službeno zatražio.

Prema stanju početkom 2016., od ukupno 360 istražnih prostora odobrenih za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, rješenja o odobrenju su ukinuta za 54, a sanacija prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi je provedena na 21. Od 234 eksploatacijska polja za koja su dane koncesije, jamstva za troškove sanacije pribavljena su za 148, izvođenje rudarskih radova obustavljeno je na 47, a sanacija prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi je provedena na 17 eksploatacijskih polja.

Prema navedenim podacima, na dijelu istražnih prostora i eksploatacijskih polja, za koja su rješenja o odobrenju ukinuta, kao i na dijelu eksploatacijskih polja na kojima je obustavljeno izvođenje rudarskih radova, sanacija prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi nije provedena, dok za dio eksploatacijskih polja za koja su dane koncesije, nisu pribavljena jamstva za troškove sanacije.

Državni ured za reviziju je naložio uredima državne uprave u županijama, prije stupanja na snagu ugovora o koncesiji, pribaviti od odabranog najpovoljnijeg ponuditelja odnosno podnositelja zahtjeva za dobivanje koncesije potrebna jamstva i/ili instrumente osiguranja naplate naknade za koncesiju, naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji te troškova sanacije eksploatacijskog polja (zadužnice, bankarske garancije, osobna jamstva, mjenice, polog) u iznosu određenom u skladu s procijenjenom vrijednosti koncesije, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu te redovito provjeravati valjanost pribavljenih jamstava, u skladu s odredbama Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina. Naložio je, u slučajevima kada rudarski gospodarski subjekti ne provedu sanaciju prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi, navedeno učiniti putem treće osobe, na trošak rudarskih gospodarskih subjekata, u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu.

- Rezerve mineralnih sirovina

Mineralne sirovine su najvećim dijelom neobnovljivi prirodni potencijali ograničenih rezervi, zbog čega se eksploatacijska polja utvrđuju do isteka rezervi mineralnih sirovina.

Odredbama Zakona o rudarstvu propisana je obveza dostave podataka i dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina te podataka o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina. Navedenim Zakonom je propisano da je rudarski gospodarski subjekt, kao ovlaštenik istražnog prostora ili eksploatacijskog polja, dužan voditi evidenciju o rezervama mineralnih sirovina i svake godine do 15. ožujka, Ministarstvu gospodarstva dostaviti podatke o rezervama mineralnih sirovina, sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine te svakih pet godina od dana dobivanja rješenja o potvrđivanju količina i kakvoće rezervi mineralnih sirovina dostaviti nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina, s prijedlogom za razvrstavanje u klase i kategorije, na temelju čega povjerenstvo donosi rješenje kojim potvrđuje i ovjerava količine i kakvoću rezervi mineralnih sirovina.

Također, koncesionar za eksploataciju mineralnih sirovina dužan je voditi evidenciju o godišnjoj eksploataciji i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva i davatelju koncesije dostaviti podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine. Obrasci za dostavu podataka o rezervama mineralnih sirovina te o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina propisani su odredbama Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina.

U tablici broj 9 daju se podaci o eksploatacijskim rezervama mineralnih sirovina koncem 2015., po županijama, prema evidencijama ureda državne uprave u županijama.

Tablica broj 9

Eksploatacijske rezerve mineralnih sirovina
koncem 2015., po županijama

u m³

Redni broj	Županija/Grad	Eksploatacijske rezerve mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala
1	2	2
1.	Zagrebačka	46 266 187
2.	Krapinsko-zagorska	16 043 408
3.	Sisačko-moslavačka	30 457 223
4.	Karlovačka	-
5.	Varaždinska	-
6.	Koprivničko-križevačka	-
7.	Bjelovarsko-bilogorska	21 522 477
8.	Primorsko-goranska	-
9.	Ličko-senjska	26 469 652
10.	Virovitičko-podravska	-
11.	Požeško-slavonska	16 227 361
12.	Brodsko-posavska	9 572 642
13.	Zadarska	-
14.	Osječko-baranjska	-
15.	Šibensko-kninska	-
16.	Vukovarsko-srijemska	5 846 812
17.	Splitsko-dalmatinska	-
18.	Istarska	-
19.	Dubrovačko-neretvanska	-
20.	Međimurska	25 203 687
21.	Grad Zagreb	11 708 106
Ukupno		209 317 555

Prema nepotpunim podacima prikupljenim od ureda državne uprave u županijama, potvrđene eksploatacijske rezerve mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na odobrenim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, do konca 2015., iznose 209 317 555 m³. Dio koncesionara dostavlja o podatke o rezervama mineralnih sirovina i godišnjoj eksploataciji, na propisanim obrascima. S obzirom na to da većina ureda državne uprave u županijama dostavljene podatke nije redovito provjeravala, analizirala i sistematizirala niti pravodobno obavještavala koncesionare o njihovim obvezama, koje proizlaze iz zakonskih i podzakonskih propisa o koncesijama i rudarstvu te da najvećim dijelom koncesionari nisu dostavljali podatke u kontinuitetu za svaku godinu eksploatacije, uredi državne uprave u županijama ne raspolažu cjelovitim podacima o eksploataciji, odnosno ukupnoj količini eksploatiranih mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala do konca 2015., niti o rezervama koncem 2015.

Državni ured za reviziju je predložio uredima državne uprave u županijama pravodobno pribavljati podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina te podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, koje su im koncesionari obvezni dostavljati prema odredbama Zakona o rudarstvu i Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina te pribavljene podatke provjeravati, analizirati i sistematizirati s ciljem učinkovitog gospodarenja mineralnim sirovinama.

Ministarstvo gospodarstva sastavlja Bilancu stanja rezervi mineralnih sirovina Republike Hrvatske, sa stanjem na dan 31. prosinca. Bilanca stanja rezervi za 2013. i 2014. sadrži podatke o eksploatacijskim rezervama i otkopanim/pridobivenim količinama za pet energetskih i 18 neenergetskih mineralnih sirovina, osim za morsku sol i geotermalne vode za koje podaci o rezervama nisu prikupljeni/iskazani.

Prema obrazloženju Ministarstva gospodarstva, za morsku sol ne postoji zakonska obveza iskazivanja navedenih podataka, a za geotermalne vode se bilančnost i veličina ležišta vrednuje ostvarenim protokom fluida i pridobivenim količinama te se ne izračunavaju količine u podzemlju i mogućnost njihovog iscrpljivanja.

Bilanca se sastavlja na temelju podataka o rezervama mineralnih sirovina i godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina koje dostavljaju rudarski gospodarski subjekti. Dio rudarskih gospodarskih subjekata navedene podatke ne dostavlja te bilanca stanja rezervi nije potpuna.

Osim Bilance stanja rezervi mineralnih sirovina, Republika Hrvatska nema drugih podataka o vrstama i količinama mineralnih sirovina kojima raspolaže, odnosno nema podataka o mineralnom potencijalu. Podaci o potencijalnim zalihama dobivaju se iz geoloških podloga (karata). Osnovna geološka karta koja omogućuje kvalitetno definiranje potencijalnih mineralnih sirovina izrađena je za približno 14,0 % teritorija Republike Hrvatske. Izradio ju je Hrvatski geološki institut u okviru svojih istraživanja. Prema očitovanju navedenog Instituta, za buduća istraživanja izabrat će se područja koja su najzanimljivija s gospodarskog stajališta.

Zakon i provedbeni propisi, koji bi definirali i regulirali temeljnu geološku djelatnost i nadležnost pojedinih institucija, nisu doneseni. Na snazi je Zakon o geološkim istraživanjima (Narodne novine 34/86) iz 1986. Državni ured za reviziju je mišljenja da navedeni Zakon ne prati napredak geološke znanosti i europske standarde, nije osiguran uređeni pristup geološkoj djelatnosti te utvrđeno koje geološke djelatnosti su od značaja za Republiku Hrvatsku. Također, zakonski nije regulirana izrada osnovnih geoloških karata ni njihovo financiranje, kao značajan oblik geološke djelatnosti, a koje su osnova za planiranje i korištenje prirodnih potencijala, odnosno davanje koncesija.

Državni ured za reviziju je naložio Ministarstvu gospodarstva izraditi Bilancu stanja rezervi koja će sadržavati podatke o eksploatacijskim rezervama i otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina prikupljenim od svih rudarskih gospodarskih subjekata/koncesionara, u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu.

Državni ured za reviziju je predložio Ministarstvu gospodarstva u suradnji s drugim nadležnim institucijama provesti aktivnosti na donošenju i izmjenama propisa iz područja geologije i rudarstva, kako bi se utvrdile geološke djelatnosti od značaja za Republiku Hrvatsku, regulirala izrada osnovnih geoloških karata te utvrdio ukupni potencijal mineralnih sirovina Republike Hrvatske i njihovo učinkovito korištenje.

OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA

Državni ured za reviziju je obavio reviziju učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama u 25 tijela nadležna za gospodarenje mineralnim sirovinama, odnosno Ministarstvu financija, Carinskoj upravi, Ministarstvu gospodarstva i Ministarstvu poljoprivrede te 20 ureda državne uprave u županijama i u Gradu Zagrebu. Revizija učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama u Gradu Zagrebu obavljena je u okviru financijske revizije Grada Zagreba za 2015.

Ciljevi revizije bili su ocijeniti postupanje navedenih tijela u skladu s propisima, planovima i unutarnjim procedurama u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina, informacijski sustav i evidencije u vezi s navedenim koncesijama, dodjelu koncesija, obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način te provode li se mjere naplate potraživanja, provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanjima za prihode od naknade za eksploataciju mineralnih sirovina i nadzor nad izvršenjem ugovora o koncesiji, provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi te ocijeniti vođenje evidencija o rezervama mineralnih sirovina.

Na temelju revizijom utvrđenih činjenica, uzimajući u obzir postavljene ciljeve revizije, Državni ured za reviziju je ocijenio da je u devet ureda državne uprave u županijama gospodarenje mineralnim sirovinama bilo učinkovito, pri čemu su potrebna određena poboljšanja, a u Ministarstvu financija, Carinskoj upravi, Ministarstvu gospodarstva i Ministarstvu poljoprivrede te jedanaest ureda državne uprave u županijama bilo je djelomično učinkovito. U Gradu Zagrebu, u revizijom obuhvaćenom razdoblju nije bilo aktivnih ugovora o koncesiji te nije dana ocjena učinkovitosti.

Državni ured za reviziju je Ministarstvu financija, Carinskoj upravi, Ministarstvu gospodarstva i Ministarstvu poljoprivrede dao sljedeće naloge i preporuke:

- poduzeti aktivnosti na preuzimanju poslova od ureda državne uprave u županijama u vezi s mineralnim sirovinama za proizvodnju građevnog materijala, kako bi se navedeni poslovi preuzeli do propisanog roka, odnosno do svibnja 2018., u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu (Ministarstvo gospodarstva)
- poduzeti aktivnosti u vezi s donošenjem provedbenih propisa prema odredbama Zakona o rudarstvu (Ministarstvo gospodarstva)
- poduzeti aktivnosti na izradi kvalitetne i sveobuhvatne Strategije gospodarenja mineralnim sirovinama te izrađenu Strategiju podnijeti Hrvatskom saboru na usvajanje, u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu, kako bi ona bila relevantan službeni dokument i osnova za sve aktivnosti u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina na području Republike Hrvatske; Izraditi akcijski plan provedbe Strategije, kojim će se detaljno odrediti aktivnosti u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina u određenom razdoblju, rokovi početka i završetka pojedinih aktivnosti te tijela nadležna za pojedinu aktivnost kako bi se mogla pratiti njihova provedba te, po potrebi, prilagođavati novonastalim okolnostima; Izrađivati i podnositi Vladi Republike Hrvatske godišnje izvješće o ostvarenju akcijskog plana provedbe Strategije (Ministarstvo financija, Ministarstvo gospodarstva i Ministarstvo poljoprivrede)
- u Registar koncesija unositi podatke o provedenim nadzorima u vezi s naplatom naknade za koncesiju te nastaviti aktivnosti za prijenos obveze davatelja koncesija za izravni unos podataka, kako bi se izbjeglo višestruko ispunjavanje, dostavljanje i izrada preslika obrazaca o koncesijama; U Registru koncesija omogućiti pregled (ispis) ugovora koji su istekli te u suradnji s drugim nadležnim institucijama poduzeti sve propisane i ugovorene radnje u vezi s istekom ugovora (naplata potraživanja, sanacija prostora) (Ministarstvo financija, Ministarstvo gospodarstva i Ministarstvo poljoprivrede)

- ustrojiti jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina, evidenciju o svim rudarskim gospodarskim subjektima, evidenciju o svim traženim istražnim prostorima i traženim eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina te registar odobrenih istražnih prostora mineralnih sirovina sa svim propisanim podacima, u skladu s odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registra; Ubrzati aktivnosti za izradu mrežne aplikacije za povezivanje jedinstvenog informacijskog sustava mineralnih sirovina s Registrom koncesija i drugim evidencijama u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina u Republici Hrvatskoj (Ministarstvo gospodarstva)
- izraditi godišnji plan davanja koncesija na način propisan odredbama Zakona o koncesijama; U suradnji s Agencijom, koja provodi javna nadmetanja za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika na Jadranu i kopnu, planirati provedbu navedenih javnih nadmetanja u okviru Ministarstva gospodarstva, s procijenjenim očekivanim ekonomskim učincima davanja koncesije te ih uključiti u godišnje i srednjoročne (trogodišnje) planove davanja koncesija (Ministarstvo gospodarstva)
- u godišnjem izvješću o provedenoj politici koncesija za svaku godinu usporediti podatke iz planova davanja koncesija s brojem zaključenih ugovora te izraditi analizu (Ministarstvo financija)
- donijeti pisane procedure za sastavljanje natječajne dokumentacije kako bi se izbjeglo različito postupanje i omogućilo provođenje odredbi Zakona o rudarstvu; U procedurama, između ostalog, treba utvrditi dokaze (isprave) za ispunjavanje propisanih uvjeta/kriterija te pravila po kojima će se dodjeljivati bodovi unutar određenog kriterija kako bi način dodjele bodova bio jasan ponuditeljima i omogućio kvalitetnu pripremu dokumentacije za nadmetanje; U zapisniku o pregledu i ocjeni ponuda, detaljno obrazložiti izračun bodova za pojedinog ponuditelja (Ministarstvo gospodarstva)
- izmijeniti sustav dodjele koncesija na način da se ulaganjem u istraživanje utvrde rezerve mineralnih sirovina i tako stvore uvjeti za dodjelu koncesija na temelju natječaja koji bi započeo na inicijativu davatelja koncesije (Republike Hrvatske) i omogućiti da se jave na natječaj svi zainteresirani subjekti, čime bi upravljanje i raspolaganje mineralnim sirovinama i prihodima od koncesija bilo učinkovitije (Ministarstvo gospodarstva)
- uspostaviti kvalitetniju suradnju s Agencijom te zatražiti od Agencije dostavu svih izvješća, odnosno informacija o aktivnostima koje je Agencija provela u vezi s javnim nadmetanjima za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika, odnosno koja planira provesti, ažurno informirati Ministarstvo gospodarstva, kako bi bilo uključeno u sve aktivnosti te pravodobno moglo dostaviti informacije i evidencije kojima raspolaže o eksploatacijskim poljima, istražnim prostorima i rezervama te davati mišljenja na prijedloge Agencije, s obzirom na to da je Ministarstvo gospodarstva državno tijelo koje ima najviše podataka i saznanja o gospodarenju mineralnim sirovinama na području Republike Hrvatske u prethodnim godinama; Navedeno se posebice odnosi na buduću suradnju u vezi s vrlo značajnim ugovorima o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika na kopnu koje je zaključila Republika Hrvatska; S obzirom na to da su oba tijela nadležna za nadzor investitora u izvršavanju obveza iz zaključenih ugovora te praćenje naplate naknade, potrebno je jasnije i detaljnije odrediti procedure pri kontroli izvršenja ugovora (Ministarstvo gospodarstva)
- uspostaviti bolju suradnju državnih, regionalnih i lokalnih tijela koja sudjeluju u pripremnim radnjama postupka dodjele koncesija za eksploataciju pijeska i šljunka te učinkovitije planiranje davanja koncesija, kako bi se postupak dodjele koncesija proveo u što kraćem vremenu i sa što manje troškova; U suradnji s drugim nadležnim stručnim tijelima, napraviti procjene i analize ukupnih količina pijeska i šljunka kojima trenutno raspolaže Republika Hrvatska te, u skladu s time, mogućnost njihova eksploatiranja i utjecaja eksploatacije na okoliš, kako bi se utvrdilo postoje li osnove za dodjelu koncesija (Ministarstvo poljoprivrede)

- za vrijeme trajanja ugovora o koncesiji, voditi posebnu dokumentaciju koja se odnosi na poslovanje koncesionara, odnosno prikupljati i analizirati standardne financijske izvještaje na godišnjoj razini i evidenciju o svim povezanim trgovačkim društvima koncesionara, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama; Dostavljati koncesionarima zaduženja po osnovi naknade za koncesiju izdavanjem računa, u skladu s odredbama Pravilnika o registru koncesija te provoditi povremene terenske uvide prema odredbama Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina (Ministarstvo gospodarstva)
- umjesto tržišne vrijednosti koju u obračunima naknade za koncesiju utvrđuje koncesionar, propisima odrediti vrijednost za sve mineralne sirovine uvažavajući specifičnosti vrste, područja na kojima se eksploatiraju i tržišna kretanja; Navedenu vrijednost trebalo bi utvrđivati najmanje jednom godišnje; Propisima utvrditi metode i način provjere podataka iz Elaborata o rezervama (Ministarstvo gospodarstva)
- obavljati povremenu kontrolu dostavljenih podataka o količinama otkopane/pridobivene mineralne sirovine iz evidencija koje vodi koncesionar (zapisnik o miniranju, otpremnica, izdatnice) (Ministarstvo gospodarstva)
- na mrežnim stranicama Ministarstva gospodarstva informirati rudarske gospodarske subjekte/koncesionare o pravnim osobama koje ispunjavaju uvjete za obavljanje djelatnosti izrade dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina (Ministarstvo gospodarstva)
- u Registru koncesija omogućiti izvještavanje o ostvarenim prihodima od naknade za koncesiju mineralnih sirovina, a posebno koncem kalendarske godine te podatke objavljivati na mrežnim stranicama kako bi bili dostupni javnosti (Ministarstvo financija)
- u suradnji s Agencijom za ugljikovodike čija je zadaća, između ostalog, praćenje trendova nafte i plina (kretanja cijena, utvrđivanja prodajne cijene ugljikovodika eksploatiranih u Republici Hrvatskoj, razine ulaganja naftnih kompanija u istraživanje i eksploataciju, trendova ponude i potražnje na području Republike Hrvatske i Europe, poslovnog okruženja kompanija kojima je dodijeljena dozvola, troškova eksploatacije na moru i kopnu), uspostava baze podataka i informacija o tržištu i trendovima nafte i plina, praćenje međunarodnih standarda u istraživanju i eksploataciji ugljikovodika te osiguravanje njihove primjene u Republici Hrvatskoj, preispitati opravdanost naknade za pridobivene količine ugljikovodika u visini 10,0 % tržišne vrijednosti i mogućnost uvođenja obveze poreza na dobit za djelatnosti istraživanja i eksploatacije ugljikovodika. Navedeno se posebno predlaže zbog značajnog broja zaključenih ugovora o eksploataciji ugljikovodika kojima u sljedećim godinama istječe rok trajanja eksploatacije te će s odabranim ponuditeljima, nakon provedenih postupaka javnog nadmetanja, biti moguće ugovoriti veće naknade za koncesije, koje će biti povoljnije za Republiku Hrvatsku (Ministarstvo gospodarstva)
- pribavljati jamstva u skladu s procijenjenom vrijednosti koncesije te provjeravati valjanost pribavljenih jamstava u skladu s odredbama Zakona o koncesijama (Ministarstvo gospodarstva)
- donijeti procedure za naplatu potraživanja kojima će se odrediti osobe zadužene za naplatu, vrste mjera s obzirom na visinu potraživanja i rokovi te procedure kojima će se odrediti način određivanja vrste i visine jamstva te način i rokovi provjere valjanosti (Ministarstvo gospodarstva)
- pribavljati podatke od Državnog odvjetništva Republike Hrvatske o provedenim mjerama naplate s obzirom na to da je davatelj koncesije odgovoran za potpunu i pravodobnu naplatu naknade (Ministarstvo gospodarstva)
- izraditi i dostaviti izvješća o provedenoj politici koncesija Vladi Republike Hrvatske jednom godišnje za prethodnu godinu, na način i u roku propisanim odredbama Zakona o koncesijama (Ministarstvo financija)

- povećati broj planiranih nadzora kod koncesionara koji obavljaju istraživanja i eksploataciju mineralnih sirovina; Od Ministarstva financija zatražiti dostavu podataka o rudarskim gospodarskim subjektima kod kojih su provedeni nadzori prethodnih godina, zapisnicima i drugim važnim podacima u svrhu kvalitetnijeg planiranja inspekcijskih nadzora; Obavljati nadzor kod koncesionara kod kojih nikada nije proveden financijski nadzor (Carinska uprava)
- u godišnji plan nadzora uključiti nadzor rudarskih gospodarskih subjekata kojima odobrenje za istraživanje ili koncesija za eksploataciju istječe u sljedeće dvije do tri godine, kako bi se pravodobno poduzele odgovarajuće mjere prema navedenim subjektima, posebice u vezi s izvršavanjem obveze plaćanja naknade te sanacije devastiranih prostora (Ministarstvo gospodarstva)
- voditi E-očevidnik u skladu s odredbama Pravilnika o sadržaju, obliku i načinu vođenja očevidnika inspektora u gospodarstvu; Voditi evidencije o obavljenim inspekcijskim nadzorima na način koji omogućava uvid u broj i vrstu nadzora po pojedinom rudarskom gospodarskom subjektu kod kojeg je obavljen nadzor, posebice u svrhu analize i kvalitetnijeg planiranja nadzora (Ministarstvo gospodarstva)
- Analizirati kretanja tržišnih vrijednosti mineralnih sirovina u Republici Hrvatskoj te donijeti novu Uredbu o naknadi štete po osnovi otuđenja mineralne sirovine, u skladu s propisima (Ministarstvo gospodarstva)
- planirati i provoditi zajedničke nadzore rudarskih gospodarskih subjekata, posebice u slučajevima protupravnih eksploatacija mineralnih sirovina (Ministarstvo gospodarstva i Carinska uprava)
- u cilju učinkovitijeg gospodarenja mineralnim sirovinama, uspostaviti kvalitetniju suradnju, koordinaciju i razmjenu podataka i informacija, kao i s nadležnim tijelima županija, općina i gradova, kako bi kontrole bile učinkovitije, a time i protupravne eksploatacije smanjene na najmanju moguću mjeru (Ministarstvo financija, Carinska uprava, Ministarstvo gospodarstva i Ministarstvo poljoprivrede)
- s obzirom na to da su tijekom zabrane eksploatacije pijeska i šljunka u Republici Hrvatskoj od 2009. do 2013., ali i nakon 2013. do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.), nataložene velike količine pijeska i šljunka u koritima rijeka na teritoriju Republike Hrvatske, a koje se i dalje ne eksploatiraju na temelju ugovora o koncesiji, povećati broj nadzora protupravnih eksploatacija pijeska i šljunka iz obnovljivih ležišta rijeka; U suradnji s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave i drugim nadležnim tijelima, godišnjim planovima nadzora vodopravne inspekcije utvrditi rizična područja te, u skladu s time, planirati nadzore (Ministarstvo poljoprivrede)
- izraditi Bilancu stanja rezervi koja će sadržavati podatke o eksploatacijskim rezervama i otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina prikupljenim od svih rudarskih gospodarskih subjekata/koncesionara u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu (Ministarstvo gospodarstva)
- u suradnji s drugim nadležnim institucijama, provesti aktivnosti na donošenju i izmjenama propisa iz područja geologije i rudarstva, kako bi se utvrdile geološke djelatnosti od značaja za Republiku Hrvatsku, regulirala izrada osnovnih geoloških karata te utvrdio ukupni potencijal mineralnih sirovina Republike Hrvatske i njihovo učinkovito korištenje (Ministarstvo gospodarstva).

Državni ured za reviziju je uredima državne uprave u županijama i Gradu Zagrebu dao sljedeće naloge i preporuke:

- poduzimati mjere radi usklađivanja podataka o prostorima određenim za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina u prostornim planovima, kao i podataka o površini i namjeni eksploatacijskih polja i vrsti raspoloživih mineralnih sirovina u evidencijama o mineralnim sirovinama i prostorno planskim dokumentima sa stvarnim stanjem na eksploatacijskim poljima
- ustrojiti i voditi evidencije o mineralnim sirovinama na način propisan odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima
- donositi godišnje i srednjoročne (trogodišnje) planove davanja koncesija te ih dostavljati nadležnom ministarstvu u skladu s odredbama Zakona o koncesijama
- radi osiguravanja ažurnih, potpunih i točnih podataka u Registru koncesija, redovito pratiti plaćanje naknade za mineralne sirovine i pridonositi vođenju Registra koncesija stalnim praćenjem i zajedničkim sudjelovanjem u radu s Ministarstvom financija u skladu s odredbama Zakona o koncesijama te pravodobno i redovito dostavljati Ministarstvu financija popunjene obrasce propisane Pravilnikom o registru koncesija
- ukinuti rješenja o odobrenju istražnog prostora ovlaštenicima koji u roku trajanja odobrenja nisu dostavili izvješće o provedenom istraživanju u odobrenom prostoru, u skladu s odredbom članka 46. Zakona o rudarstvu, prema kojoj se rješenje o odobrenju za istraživanje mineralnih sirovina ukida istekom roka važenja rješenja, ako ovlaštenik istražnog prostora ne poštuje rokove i obveze određene rješenjem ili ako nisu izvedeni rudarski radovi određeni rješenjem
- odrediti površine za sva eksploatacijska polja za koja to nije učinjeno i upisati ih u registre eksploatacijskih polja te obračunavati i naplaćivati fiksni i varijabilni dio naknade za mineralne sirovine u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina
- dostaviti korisnicima prihoda od naknada za mineralne sirovine dokumentaciju na temelju koje bi mogli ustrojiti evidenciju potraživanja za navedene prihode u svojim poslovnim knjigama, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama
- provoditi brisanje ovlaštenika eksploatacijskih polja iz registra eksploatacijskih polja i upis Republike Hrvatske kao ovlaštenika u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu. Predložio je brisati iz registra i eksploatacijska polja koja prostornim planovima nisu predviđena za daljnju eksploataciju mineralnih sirovina
- zamijeniti odobrenja za izvođenje rudarskih radova izdana po prijašnjim propisima, kojima su rudarski gospodarski subjekti stekli pravo na eksploataciju mineralne sirovine, rješenjima o davanju koncesije, radi usklađenja s propisima o koncesijama i odredbama Zakona o rudarstvu, te s rudarskim gospodarskim subjektima zaključiti ugovore o koncesiji u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu
- zatražiti od nadležnog povjerenstva dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana ili pridobivena, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi uredi državne uprave u županijama mogli pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane ili pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednost mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata
- zatražiti od rudarske inspekcije redovito obavljanje inspekcijskog nadzora na eksploatacijskim poljima za koja su dane koncesije i izvješćivanje o obavljenom nadzoru, radi provjere podataka o otkopanim ili pridobivenim količinama i iskazanoj tržišnoj vrijednosti mineralnih sirovina koje koncesionari dostavljaju uredima državne uprave u županijama; Zatražiti od nadležnih tijela inspekcije i financijskog nadzora izvješće o poduzetim mjerama nad ovlaštenicima eksploatacijskih polja zbog neplaćanja koncesijske naknade i naknade za obavljanje radova sanacije eksploatacijskog polja.

- uspostaviti učinkovitu suradnju s rudarskom inspekcijom i jedinicama lokalne samouprave, na čijem se području eksploatiraju mineralne sirovine, kako bi se osigurala protočnost informacija o eksploataciji mineralnih sirovina te pravodobno i učinkovito spriječila moguća protupravna eksploatacija
- prije stupanja na snagu ugovora o koncesiji, pribaviti od odabranog najpovoljnijeg ponuditelja odnosno podnositelja zahtjeva za dobivanje koncesije potrebna jamstva i/ili instrumente osiguranja naplate naknade za koncesiju, naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji te troškova sanacije eksploatacijskog polja (zadužnice, bankarske garancije, osobna jamstva, mjenice, polog) u iznosu određenom u skladu s procijenjenom vrijednosti koncesije, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu te redovito provjeravati valjanost pribavljenih jamstava u skladu s odredbama Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina
- u slučajevima kada rudarski gospodarski subjekti ne provedu sanaciju prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi, navedeno učiniti putem treće osobe, na trošak rudarskih gospodarskih subjekata, u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu
- pravodobno pribavljati podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina te podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, koje su im koncesionari obvezni dostavljati prema odredbama Zakona o rudarstvu i Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina te pribavljene podatke provjeravati, analizirati i sistematizirati s ciljem učinkovitog gospodarenja mineralnim sirovinama.

Državni ured za reviziju je mišljenja da bi provedba danih naloga i preporuka pridonijela poboljšanju postupanja pri donošenju propisa, planova i unutarnjih procedura, funkcioniranja informacijskog sustava i vođenja evidencija, dodjele koncesija, obračuna naknada za mineralne sirovine, naplate prihoda i potraživanja, provedbe odgovarajućeg nadzora, sanacije prostora, vođenja evidencija o rezervama mineralnih sirovina te donošenja osnovnih propisa koji reguliraju geološku djelatnost, čime bi se povećala usklađenost s propisima kojima je uređeno gospodarenje mineralnim sirovinama, povećali prihodi državnog proračuna, smanjile protupravne eksploatacije te uspostavio kvalitetan i sveobuhvatan sustav gospodarenja mineralnim sirovinama, što bi trebalo utjecati na učinkovitije gospodarenje mineralnim sirovinama na području Republike Hrvatske.

U prilogu se daju pojedinačna izvješća o obavljenoj reviziji učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama (21 izvješće).

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Bjelovar

IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA NA PODRUČJU BJELOVARSKO-BILOGORSKE ŽUPANIJE

Bjelovar, studeni 2016.

S A D R Ź A J

stranica

PREDMET I CILJEVI REVIZIJE	2
METODE I POSTUPCI REVIZIJE	2
KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI	3
GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA	5
Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama	9
Registri i evidencije	11
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	13
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	21
OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA	22
OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE	24

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Bjelovar

KLASA: 041-01/16-10/29
URBROJ: 613-09-16-17

Bjelovar, 8. studenoga 2016.

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA
MINERALNIM SIROVINAMA NA PODRUČJU BJELOVARSKO-BILOGORSKE ŽUPANIJE

Na temelju odredbi članaka 12. i 14. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 80/11), obavljena je revizija učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Bjelovarsko-bilogorske županije (dalje u tekstu: Županije).

Revizija je obavljena na način i prema postupcima utvrđenim okvirom revizijskih standarda Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

Postupci revizije provedeni su od 29. ožujka do 8. studenoga 2016.

PREDMET I CILJEVI REVIZIJE

Predmet revizije je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije, koje je u nadležnosti Ureda državne uprave u Bjelovarsko-bilogorske županije (dalje u tekstu: Ured državne uprave). Prema odredbama Zakona o rudarstvu (Narodne novine 56/13 i 14/14), Ured državne uprave je tijelo nadležno za rudarstvo za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala na području Županije.

Revizijom je obuhvaćena provedba aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama (istraživanje i eksploataciju), naplatu prihoda od naknada za koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina, vođenje evidencija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina te sanacija prostora nakon završetka izvođenja rudarskih radova na području Županije od 2013. do 2015.

U svrhu ocjene učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, utvrđeni su sljedeći ciljevi:

- ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s donesenim propisima, planovima i unutarnjim procedurama vezanim uz koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina
- ocijeniti prikupljanje podataka o eksploataciji mineralnih sirovina
- ocijeniti dodjelu koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima
- ocijeniti pravilnost obračuna naknade za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina
- ocijeniti provedbu nadzora nad naplatom prihoda i potraživanjima za prihode od naknade za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina te nadzora nad izvršavanjem ugovora o dodjeli koncesija
- ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

METODE I POSTUPCI REVIZIJE

U skladu s prihvaćenim međunarodnim revizijskim standardima vrhovnih revizijskih institucija, revizija je planirana i obavljena na način koji osigurava potrebne dokaze i pruža razumnu osnovu za revizijske nalaze i zaključke te ostvarenje revizijskih ciljeva.

U fazi planiranja i obavljanja pripremni radnji za obavljanje revizije, analizirana je zakonska regulativa, podaci iz Rudarsko-geološke studije i Prostornog plana Županije o lokacijama predviđenim za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, podaci iz Registra koncesija koji vodi Ministarstvo financija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina na području Županije, podaci iz sudskog i obrtnog registra o koncesionarima i ovlaštenicima istražnih prostora i eksploatacijskih polja te drugi dostupni podaci.

U postupku revizije korištene su sljedeće metode prikupljanja i analize dokaza:

- proučeni su i analizirani zakoni i drugi propisi koji reguliraju gospodarenje mineralnim sirovinama, unutarnji akti te stručni članci
- ispitana je dosljednost primjene zakona i drugih propisa te unutarnjih akata
- analizirani su podaci i provjerena dokumentacija (planovi, rješenja, odluke, ugovori) vezana uz gospodarenje mineralnim sirovinama
- provjereno je prikupljanje podataka i vođenje propisanih registara, zbirke isprava i evidencija
- obavljani su razgovori s odgovornim osobama

- pribavljena obrazloženja o pojedinim aktivnostima vezanim uz gospodarenje mineralnim sirovinama.

KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI

Za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama utvrđeni su kriteriji koji proizlaze iz zakona i drugih propisa te poduzetih aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama. Revizijom su prikupljeni dokazi kako bi se odgovorilo na sljedeća pitanja:

- Je li izrađena rudarsko-geološka studija za Županiju te doneseni odgovarajući planovi i unutarnje procedure u vezi s gospodarenjem mineralnih sirovina?
- Je li ustrojen registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja i jesu li cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima?
- Dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima?
- Obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način te provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknada za mineralne sirovine?
- Provodi li se kontinuirani nadzor rada koncesionara i izvršavanja obveza rudarskog gospodarskog subjekta?
- Provode li se sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi?

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito**, ako su doneseni odgovarajući planovi i procedure u vezi s gospodarenjem mineralnih sirovina, ako su ustrojeni registri i cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, ako je dodjeljivanje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina provedeno u skladu s propisima, ako se obračun i naplata naknada za mineralne sirovine obavljaju na propisani način, ako se provodi nadzor u svim fazama obavljanja rudarskih radova te ako je provedena sanacija prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito, pri čemu su potrebna određena poboljšanja**, ako su utvrđene određene slabosti i propusti koje ne utječu bitno na gospodarenje mineralnim sirovinama.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **djelomično učinkovito**, ako su utvrđeni nedostaci kod donošenja planova, dodjele koncesija, naplate prihoda, vođenja registra i cjelovitosti evidencija o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, provedbe odgovarajućeg nadzora i sanacije prostora.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **neučinkovito**, ako su utvrđene značajnije nepravilnosti i nedostaci te su potrebna znatna poboljšanja u postupcima dodjele koncesija, naplate naknade za koncesije, vođenju registra i odgovarajućih evidencija, uspostave odgovarajućeg nadzora u svim fazama istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina te postupcima sanacije prostora.

U nastavku se daju kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije, prema područjima revizije.

Kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, prema područjima revizije

Područja revizije	Kriteriji
Normativno uređenje	o doneseni su godišnji i srednjoročni (trogodišnji) planovi davanja koncesija te dostavljeni Ministarstvu financija
Registri i evidencije	- o vode se propisane evidencije u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama - o podaci se sustavno i pravodobno prikupljaju i pravilno unose u propisane registre - o evidencije su cjelovite i međusobno usklađene - o provodi se nadzor nad dostavom i kvalitetom podataka - o podaci za potrebe analize i izvješćivanja su točni i vjerodostojni - o rudarski gospodarski subjekti, kao ovlaštenici istražnih prostora i eksploatacijskih polja dostavljaju nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina - o koncesionari vode evidencije o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina te Uredu državne uprave dostavljaju podatke o godišnjoj eksploataciji
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	- o zaposlen je dovoljan broj zaposlenika na poslovima iz područja rudarstva - o zaposlenici su educirani za obavljanje poslova iz područja rudarstva - o postupak pri dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina detaljno je propisan - o raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje propisane odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu - o postupci javnog nadmetanja radi davanja koncesije provode se na način propisan odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu - o redovito se prati izvršenje ugovora o koncesiji i aktivnosti koncesionara - o obračun i naplata naknada za mineralne sirovine provodi se na propisani način - o dostavljaju se podaci o otkopanoj/pridobivenoj količini te tržišnoj vrijednosti prodane mineralne sirovine - o provjerava se realnost iskazivanja tržišne vrijednosti i količine otkopane/pridobivene mineralne sirovine - o prati se plaćanje naknada za mineralne sirovine, poduzimaju se mjere naplate potraživanja te provjerava učinkovitost poduzetih mjera - o obavljaju se kontrole eksploatiranih količina mineralnih sirovina koje su prijavili koncesionari - o uspostavljena je učinkovita suradnja nadležnih tijela u svim aktivnostima vezanim uz eksploataciju mineralnih sirovina - o sastavlja se godišnje izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara te se dostavlja Ministarstvu financija - o o postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji obavještava se nadležno državno odvjetništvo - o provodi se nadzor nad protupravnim eksploatacijama te mjere radi učinkovitog sprječavanja protupravnih eksploatacija - o obračunava se naknada štete po osnovi otuđenja mineralne sirovine
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	- o provodi se sanacija prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi tijekom izvođenja rudarskih radova na istražnom prostoru ili eksploatacijskom polju te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova - o u postupku davanja koncesije utvrđuje se iznos troškova sanacije, pribavljaju se jamstva za troškove sanacije te se redovito provjerava valjanost jamstava - o nadležna tijela provode nadzor nad provedbama sanacije - o provode se izvanredne sanacije prostora kada ne postoji ili je nepoznata osoba koja je eksploatirala mineralnu sirovinu - o poduzimaju se mjere radi sanacije prostora putem treće osobe, kada to ne učini rudarski gospodarski subjekt - o poduzimaju se pravne radnje pred sudom radi prisilne sanacije

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA

Mineralne sirovine, odnosno rudno blago kao prirodno bogatstvo dobro je od osobitog značenja za Republiku Hrvatsku, koje, prema Ustavu Republike Hrvatske (Narodne novine 85/10 - pročišćeni tekst i 5/14), ima njezinu osobitu zaštitu. Gospodarenje mineralnim sirovinama normativno je uređeno s više propisa iz područja rudarstva i dodjele koncesija, od kojih su temeljni Zakon o rudarstvu i Zakon o koncesijama (Narodne novine 143/12).

Zakonom o rudarstvu, koji je stupio na snagu u svibnju 2013., uređeno je gospodarenje mineralnim sirovinama i planiranje rudarske gospodarske djelatnosti, istraživanje i utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina, izrada i provjera rudarskih projekata, eksploatacija mineralnih sirovina, davanje koncesije za eksploataciju, građenje i uporabu rudarskih objekata i postrojenja, izrada rudarskih planova i izvođenje rudarskih mjerenja, sanacija otkopanih prostora, naknada za koncesiju, naknada štete, mjere osiguranja, sigurnosti i zaštite, stručna sprema za obavljanje određenih poslova u rudarstvu, upravni i inspekcijski nadzor, prekršajne odredbe i druga pitanja.

Mineralne sirovine, u smislu Zakona o rudarstvu, su:

1. energetske mineralne sirovine:
 - 1.1. ugljikovodici (nafta, prirodni plin, plinski kondenzat i zemni vosak)
 - 1.2. fosilne gorive tvari: ugljen (treset, lignit, smeđi ugljen, kameni ugljen), asfalt i uljni škrljavci; radioaktivne rude; geotermalne vode iz kojih se može koristiti akumulirana toplina u energetske svrhe, osim geotermalnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke ili rekreativne svrhe i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama
2. mineralne sirovine za industrijsku preradbu: grafit, sumpor, barit, tinjci, gips, kreda, kremen, kremenji pijesak, drago kamenje, bentonitna, porculanska, keramička i vatrostalna glina, feldspati, talk, tuf, mineralne sirovine za proizvodnju cementa, karbonatne mineralne sirovine (vapnenci i dolomiti) za industrijsku preradbu, silikatne mineralne sirovine za industrijsku preradbu, sve vrste soli (morska sol) i solnih voda, mineralne vode iz kojih se mogu pridobivati mineralne sirovine, osim mineralnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke i rekreativne svrhe ili kao voda za ljudsku potrošnju i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama, brom, jod, peloidi
3. mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala: tehničko-građevni kamen (amfibolit, andezit, bazalt, dijabaz, granit, dolomit, vapnenac), građevni pijesak i šljunak iz neobnovljivih ležišta, građevni pijesak i šljunak iz morskog dna, ciglarska glina
4. arhitektonsko-građevni kamen
5. mineralne sirovine kovina.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, eksploatacijom mineralnih sirovina smatra se otkopavanje ili pridobivanje mineralnih sirovina iz ležišta i njihovo oplemenjivanje, a dozvoljena je samo unutar utvrđenog eksploatacijskog polja mineralnih sirovina i u granicama provjerenog rudarskog projekta na temelju kojeg je dana koncesija za gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra, koja je potrebna za eksploataciju mineralnih sirovina.

Postupci davanja koncesija, ugovor o koncesiji, prestanak koncesije, pravna zaštita u postupcima davanja koncesije, politika koncesija te druga pitanja u vezi s koncesijama, uređuju se Zakonom o rudarstvu i Zakonom o koncesijama. Koncesija je pravo koje se stječe ugovorom.

Davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina provodi se prema odredbama Zakona o rudarstvu, na temelju jednog javnog nadmetanja u jedinstvenom postupku koji se sastoji od četiri faze i to: postupka radi odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, postupka radi davanja odobrenja za istraživanje, postupka radi utvrđivanja eksploatacijskog polja te postupka radi davanja koncesije za eksploataciju. Koncesija se daje na zahtjev fizičkoj ili pravnoj osobi, na način određen Zakonom o koncesijama, koja je na javnom nadmetanju odabrana kao najpovoljniji ponuditelj, pod uvjetom da se nakon završetka istražnih radova potvrde rezerve mineralnih sirovina, utvrdi eksploatacijsko polje u skladu s lokacijskom dozvolom te da fizička ili pravna osoba ispunjava druge propisane uvjete. Iznimno, ako na određenom području već postoji utvrđeno eksploatacijsko polje, a ovlaštenik je Republika Hrvatska, raspisuje se javno nadmetanje za davanje koncesije.

Sve postupke koji čine pojedinu fazu jedinstvenog postupka za davanje koncesije provodi jedno tijelo nadležno za rudarstvo, kao davatelj koncesije, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu. Prema odredbi članka 8. Zakona o rudarstvu, za energetske mineralne sirovine, mineralne sirovine za industrijsku preradu, arhitektonsko-građevni kamen i mineralne sirovine kovina nadležno je Ministarstvo gospodarstva, kao ministarstvo nadležno za rudarstvo, dok su za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala nadležni uredi državne uprave u županijama, s time da je Ministarstvo gospodarstva dužno sukcesivno u roku pet godina od dana stupanja na snagu Zakona o rudarstvu preuzeti nadležnost i za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala.

Ured državne uprave u županiji donosi odluku o provođenju javnog nadmetanja za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako ocijeni da postoji potreba za utvrđivanjem pojedinačnih rezervi mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na nekom prostoru, koji je dokumentima prostornog uređenja planiran za izvođenje rudarskih radova i utvrđivanjem njihove gospodarske iskoristivosti ili povodom prijedloga fizičke ili pravne osobe registrirane za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala.

Raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje koje se prema odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu osobito odnose na imenovanje stručnog povjerenstva za koncesiju, izradu studije opravdanosti davanja koncesije ili analize davanja koncesije, procjenu vrijednosti koncesije, izradu dokumentacije za nadmetanje, određivanje jamstva za ozbiljnost ponude, određivanje visine novčane naknade za uvid i otkup dokumentacije za nadmetanje, određivanje posebnih uvjeta i ograničenja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, određivanje granica istražnog prostora, određivanje vrste i količine istražnih radova te određivanje rokova i kriterija za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju. Davatelj koncesije imenuje do sedam članova stručnog povjerenstva za koncesiju odgovarajuće struke, koji ne moraju biti zaposlenici davatelja koncesije.

Stručno povjerenstvo za koncesije o svom radu vodi zapisnik, a zadaci su mu suradnja s davateljem koncesije pri provođenju pripremnih radnji za davanje koncesije, ocjena pristiglih ponuda, utvrđivanje prijedloga odluke o davanju koncesije ili prijedloga odluke o poništenju postupka davanja koncesije i obrazloženje tih prijedloga te obavljanje svih drugih radnji potrebnih za provedbu postupka davanja koncesije.

Postupak javnog nadmetanja radi davanja koncesije započinje danom slanja na objavu obavijesti o namjeri davanja koncesije odnosno o namjeri odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju u Elektroničkom oglasniku javne nabave Republike Hrvatske, a završava s izvršnosti odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja ili odluke o poništenju postupka javnog nadmetanja.

Odluku o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju donosi ured državne uprave u županiji na prijedlog stručnog povjerenstva. Ured državne uprave u županiji donosi i sve druge odluke u jedinstvenom postupku za davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala. Nakon donošenja odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja slijedi postupak radi davanja odobrenja za istraživanje, koje se provodi radi utvrđivanja rezervi mineralnih sirovina. Rješenje o odobrenju za istraživanje donosi se na temelju izvršne odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja, a istraživanje je dopušteno unutar istražnog prostora određenog rješenjem. Podaci o odobrenim istražnim prostorima za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar istražnih prostora koji vodi ured državne uprave u županiji.

Rješenje kojim se utvrđuje i ovjerava količina i kakvoća rezervi mineralnih sirovina donosi povjerenstvo za utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina na temelju prijedloga rudarskog gospodarskog subjekta, koji uključuje dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina. Navedeno povjerenstvo osniva i njegove članove imenuje rješenjem ministar nadležan za rudarstvo iz redova djelatnika ministarstva nadležnog za rudarstvo, te drugih znanstvenih i stručnih djelatnika.

Nakon završetka istražnih radova i donošenja rješenja o utvrđivanju rezervi mineralnih sirovina pokreće se postupak za utvrđivanje eksploatacijskog polja. Rješenje o utvrđivanju eksploatacijskog polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala donosi ured državne uprave u županiji po službenoj dužnosti ili na zahtjev ovlaštenika istražnog prostora. Eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina i ne mogu se odobriti ovlašteniku na rok duži od 40 godina.

Nakon što prestanu prava ovlaštenika, ured državne uprave u županiji može raspisati novo javno nadmetanje za eksploatacijsko polje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu. Podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar eksploatacijskih polja koji vodi ured državne uprave u županiji.

Nakon utvrđivanja eksploatacijskog polja pokreće se postupak za donošenje odluke o davanju koncesije i sklapanju ugovora o koncesiji. Ured državne uprave u županiji donosi odluku o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na temelju zahtjeva koji dostavlja rudarski gospodarski subjekt kao ovlaštenik eksploatacijskog polja koji je odabran kao najpovoljniji ponuditelj za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako su dovršeni istražni radovi, potvrđene rezerve mineralne sirovine, utvrđeno eksploatacijsko polje sukladno lokacijskoj dozvoli ishodenoj od nadležnog tijela za prostorno uređenje te ispunjeni drugi uvjeti propisani odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama.

Odluka o koncesiji dostavlja se rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija uz nacrt prijedloga ugovora o koncesiji, ministarstvu nadležnom za rudarstvo, jedinicama lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave na čijim se područjima nalazi eksploatacijsko polje i vlasnicima/posjednicima zemljišnih čestica na kojima se odobrava izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskom polju. Na temelju odluke o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, ured državne uprave u županiji mora rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija ponuditi na zaključivanje i potpisivanje ugovor o koncesiji. Ugovorom o koncesiji određuju se prava i obveze davatelja koncesije i koncesionara te se utvrđuje iznos i način plaćanja naknade za koncesiju.

Odredbama Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 31/14), propisana je visina minimalne godišnje naknade za mineralne sirovine i omjer raspodjele prihoda od naknade. Naknada za mineralne sirovine sastoji se od fiksnog i varijabilnog dijela, a ukupna naknada koja se plaća jednaka je njihovom zbroju.

Fiksni dio naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za površinu eksploatacijskog polja određenu upisom u registar odobrenih eksploatacijskih polja) iznosi 800,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija površina nije veća od 20 ha, 1.000,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina od 20 ha do 50 ha te 1.200,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina veća od 50 ha. Obračunava se godišnje od dana dobivanja odobrenja za eksploatacijsko polje i dospijeva najkasnije do konca četvrtog kvartala tekuće godine. Fiksni dio naknade je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske te se u cijelosti ustupa općini ili gradu na čijem području se nalazi odobreno eksploatacijsko polje. Ukoliko se eksploatacijsko polje prostire na području više gradova i/ili općina, fiksni dio naknade dijeli se razmjerno površini prostiranja eksploatacijskog polja mineralnih sirovina na području pojedinog grada i/ili općine.

Minimalni iznos varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) iznosi 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine. Iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena.

Varijabilni dio naknade prihod je državnog proračuna Republike Hrvatske, a dijeli se na način da 30,0 % pripada općini ili gradu na čijem području se otkopava/pridobiva mineralna sirovina, 20,0 % županiji na čijem području se otkopava/pridobiva te 50,0 % državnom proračunu Republike Hrvatske.

Rudarski gospodarski subjekt dužan je dostaviti uredu državne uprave u županiji podatke o otkopanoj/pridobivenoj količini i tržišnoj vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala u prethodnom kvartalu, najkasnije osmog dana narednog kvartala. Varijabilni dio naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralnih sirovina obračunava se najmanje kvartalno i dospijeva petnaestog dana narednog kvartala.

Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, osnovni dokument kojim se utvrđuje gospodarenje mineralnim sirovinama i planira rudarska gospodarska djelatnost na državnoj razini je Strategija gospodarenja mineralnim sirovinama koju donosi Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske. Propisano je da će Vlada Republike Hrvatske najkasnije u roku tri godine od dana stupanja na snagu Zakona u rudarstvu, odnosno do svibnja 2016. dostaviti prijedlog strategije na usvajanje Hrvatskom saboru. Županije, gradovi i općine dužni su u svojim razvojnim dokumentima osigurati provedbu strategije u roku tri godine od dana usvajanja strategije u Hrvatskom saboru. Do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.), strategija gospodarenja mineralnim sirovinama na državnoj razini nije donesena.

Županije su dužne za svoja područja, u roku tri godine od dana usvajanja Strategije u Hrvatskom saboru, izraditi rudarsko-geološke studije koje obuhvaćaju postojeća i potencijalna ležišta mineralnih sirovina i koje moraju biti u skladu sa Strategijom, te ih dostaviti ministarstvu nadležnom za rudarstvo, ministarstvu nadležnom za prostorno uređenje i ministarstvu nadležnom za zaštitu prirode i okoliša u roku 30 dana od usvajanja. Sadržaj i način izrade navedenih studija propisan je Pravilnikom o sadržaju i načinu izrade rudarsko-geoloških studija (Narodne novine 142/13). Do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.) strategija gospodarenja mineralnim sirovinama na državnoj razini nije donesena te rudarsko-geološka studija Županije prema odredbama važećeg Zakona o rudarstvu nije izrađena.

Prostornim planom Županije (Službeni glasnik 2/01,13/04 i 7/09), predviđeno je 15 prostora za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina s mogućim površinama na području Županije.

U tablici broj 1 daju se podaci o prostorima predviđenim za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina na području Županije, prema Prostornom planu Županije.

Tablica broj 1

Prostori predviđeni za istraživanje i eksploataciju
mineralnih sirovina na području Županije

Redni broj	Naziv prostora	Jedinica lokalne samouprave
	1	2
Tehničko građevni kamen		
1.	Batinjska Rijeka	Općina Đulovac
2.	Skočaj	
3.	Šandrovac	
4.	Šandrovac I	
5.	Čelina	Općina Sirač
6.	Komenić Brdo	
7.	Suhaja	
8.	Treći Kilometar	
9.	Pleterac	Grad Čazma
10.	Srednja Rijeka	
11.	Kostanik	Općina Ivanska
Građevni pijesak i šljunak		
12.	Selinec	Općina Kapela
Ciglarske gline		
13.	Garešnica	Grad Garešnica
14.	Dominkovica	Općina Veliko Trojstvo
15.	Paulovac	

Prema Prostornom planu Županije od 15 eksploatacijskih polja četiri polja su istražna (Kostanik, Komenić Brdo, Suhaja i Šandrovac I) za tehničko-građevinski kamen, a dva eksploatacijska polja (Pleterac i Srednja Rijeka) planiraju se nakon isteka postojećih koncesija sanirati i zatvoriti.

Prema odredbama članka 56. Zakona o koncesijama, davatelji koncesija dužni su dostaviti Ministarstvu financija godišnji i srednjoročni (trogodišnji) plan davanja koncesija, koji moraju biti usklađeni. Godišnji plan davanja koncesija sadrži osobito planirani broj koncesija, predviđene vrste i predmete koncesija, rokove na koje se koncesije planiraju dati, pravnu osnovu za davanje koncesije, procijenjenu godišnju naknadu za pojedinu koncesiju, popis ugovora o koncesiji koji istječu u godini na koju se plan odnosi s napomenom za koje se koncesije planira novi postupak davanja koncesije te obrazloženjem razloga za eventualno neplaniranje davanja nove koncesije. U srednjoročnom planu davanja koncesija navode se gospodarska i druga područja u kojima se planiraju dati koncesije, građevine koje će se graditi, odnosno djelatnosti koje će se obavljati na temelju koncesije, planirani rashodi za koncesije i prihodi od koncesija, ocjena očekivane gospodarske koristi od planiranih koncesija te drugi elementi od značaja za provedbu učinkovite politike koncesija.

Ured državne uprave dostavio je Ministarstvu financija godišnje planove davanja koncesija za 2013., 2014. i 2015. te srednjoročne (trogodišnje) planove davanja koncesija od 2012. do 2014. i od 2015. do 2017. sa svim elementima, u skladu s odredbama članka 56. Zakona o koncesijama.

Godišnjim planom davanja koncesija za 2015. nije planirano davanje novih koncesija, a planirano je produljenje koncesije za istraživanje na istražnom polju Šandrovac I. U srednjoročnom planu davanja koncesija od 2015. do 2017. navedene su dvije planirane koncesije u području eksploatacije mineralnih sirovina na sadašnjim istražnim poljima Kostanik i Šandrovac I.

Registri i evidencije

Prema odredbi članka 145. Zakona o rudarstvu, uredi državne uprave u županijama dužni su voditi registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja, evidenciju o svim traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirku isprava te popis rudarskih gospodarskih subjekata za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala, te prikupljene podatke i spise dostavljati Ministarstvu gospodarstva, koje vodi jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina Republike Hrvatske. Način vođenja registra istražnih prostora, registra eksploatacijskih polja, evidencije o traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirke isprava i popisa rudarskih gospodarskih subjekata propisani su odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima (Narodne novine 142/13).

Ured državne uprave vodi registre istražnih prostora i eksploatacijskih polja, zbirke isprava za svaki odobreni istražni prostor i eksploatacijsko polje te popis rudarskih gospodarskih subjekata za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala na području Županije u skladu s odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima. U registru eksploatacijskih polja nisu evidentirana sva polja (Komenić Brdo, Suhaja, Selinec, Dominkovac i Paulovac) koja su navedena u Prostornom planu Županije, zbog čega nije vidljiv slijed promjena i pravo stanje eksploatacijskih polja. Prema odredbama članka 8. i 12. Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima, u registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja mineralnih sirovina unose se sve izmjene i dopune u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu i ovog Pravilnika.

Državni ured za reviziju nalaže u registar eksploatacijskih polja evidentirati sva eksploatacijska polja u skladu s odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima

Prema odredbi članka 57. Zakona o koncesijama, Ministarstvo financija vodi Registar koncesija, odnosno u suradnji s davateljima koncesija prikuplja i evidentira podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije, pohranjuje podatke, upravlja bazom podataka, osigurava dostupnost podataka te zaštitu baze podataka i dokumenata pohranjenih u arhivu. Odredbama Pravilnika o Registru koncesija (Narodne novine 26/13) uređen je oblik i vođenje Registra koncesija, subjekti upisa, obveznici, postupak upisa ugovora o koncesiji u Registar koncesija, sadržaj i oblik potrebne dokumentacije, unos, izvješća, pohranjivanje, čuvanje i zaštita podataka, te vođenje evidencije o naknadama za koncesiju.

Registar koncesija je središnji izvor informacija o svim koncesijama i jedinstvena elektronička evidencija svih ugovora o koncesijama danim na području Republike Hrvatske te sadrži podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije koje su davatelji koncesija dužni dostavljati na odgovarajućim obrascima i u rokovima propisanim odredbama Pravilnika o Registru koncesija.

U skladu s odredbama Pravilnika o Registru koncesija, Ured državne uprave popunio je i dostavio propisane obrasce u Registar koncesija, a odnose se na upis ugovora o koncesiji, evidentiranje promjena podataka iz ugovora o koncesiji, utvrđivanje fiksnog i varijabilnog dijela naknada za mineralne sirovine te upis podataka o izvanrednim prestancima ugovora o koncesiji, o stečajnim postupcima nad rudarskim gospodarskim subjektima i o prisilnim naplatama naknada za mineralne sirovine.

Obrasci su popunjeni i dostavljeni na propisani način i u propisanim rokovima, a Ured državne uprave je o svojim postupanjima prema Ministarstvu financija, odnosno Registru koncesija obavještavao rudarske gospodarske subjekte te ih upoznao s njihovim pravima i obvezama koje proizlaze iz zakonskih i podzakonskih propisa o koncesijama i rudarstvu.

S obzirom da su mineralne sirovine najvećim dijelom neobnovljivi prirodni resurs ograničenih rezervi, eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina te je odredbama Zakona o rudarstvu propisana obveza dostave podataka i dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina te podataka o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina. Navedene obveze propisane su odredbama članaka 52., 55. i 57. Zakona o rudarstvu, prema kojima je rudarski gospodarski subjekt, kao ovlaštenik istražnog prostora ili eksploatacijskog polja, dužan voditi evidenciju o rezervama mineralnih sirovina i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva dostaviti podatke o rezervama mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine te svakih pet godina od dana dobivanja rješenja o potvrđivanju količina i kakvoće rezervi mineralnih sirovina dostaviti nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina, s prijedlogom za razvrstavanje u klase i kategorije, na temelju čega povjerenstvo donosi rješenje kojim potvrđuje i ovjerava količine i kakvoću rezervi mineralnih sirovina. Također, koncesionar za eksploataciju mineralnih sirovina dužan je voditi i evidenciju o godišnjoj eksploataciji i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva i davatelju koncesije dostaviti podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine. Obrasci za dostavu podataka o rezervama mineralnih sirovina te o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina propisani su odredbama Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina (Narodne novine 150/13).

Prema podacima Ureda državne uprave od 2013. do 2015. ukupno je eksploatirano 1 648 967 m³ tehničko-građevnog kamena, a eksploatacije drugih mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog kamena nije bilo.

Koncesionari svakih pet godina od dana dobivanja rješenja o potvrđivanju količina nadležnom povjerenstvu dostavljaju podatke o rezervama mineralnih sirovina, a prema podacima iz zadnje dostavljenih godišnjih evidencija o rezervama mineralnih sirovina, ukupne eksploatacijske rezerve na području Županije koncem 2015. iznose 21 522 470 m³.

Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji

U skladu s odredbom članka 192. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu ureda državne uprave u županijama (Narodne novine 40/12, 51/12 i 90/13), Ured državne uprave donio je Pravilnik o unutarnjem redu, prema kojem su poslovi vezani za rudarske poslove (davanje koncesija, zaključivanje ugovora o koncesiji, obračun i kontrola plaćanja naknade za koncesiju te vodi registar koncesija za mineralne sirovine) dani zaposleniku za materijalno-financijske poslove koji obavlja i druge poslove iz djelokruga Ureda državne uprave vezane za materijalno-financijsko poslovanje u Službi za zajedničke poslove.

Postupak dodjele koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina detaljno je propisan odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama te podzakonskim propisima o rudarstvu, tako da Ured državne uprave nije donosio unutarnje procedure o dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina.

Ured državne uprave od 2013. do 2015. nije zaključivao ugovore o koncesiji, a izdao je dva rješenja ovlaštenicima kojima je odobreno istraživanje.

Od četiri istražna prostora na dva istražna prostora (Suhaja i Komenić Brdo) do konca 2015. nije bilo istražnih radova, a za dva istražna prostora (Kostanik i Šandrovac I) izdana su rješenja o istraživanju.

U tablici broj 2 daju se podaci o odobrenim istražnim prostorima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije, prema podacima Ureda državne uprave sa stanjem početkom 2016.

Tablica broj 2

Odobreni istražni prostori mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije početkom 2016.

Redni broj	Naziv istražnog prostora	Trajanje odobrenja	Površina istražnog prostora	Naknada za istraživanje u kn		
				Zaduženje ovlaštenika	Naplaćeno s kamatama	Stanje potraživanja na dan 13.4.2016. (s kamatama)
	1	2	3	4	5	6
1.	Kostanik	4.7.2011.-31.5.2014.	17,81	50.340,00	50.342,00	0,00
2.	Šandrovac I	18.9.2012.-19.9.2015.	4,37	8.164,00	7.997,00	167,00
Ukupno			22,18	58.504,00	58.339,00	167,00

Naknade za istraživanje naplaćene su u iznosima propisanim odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za istraživanje mineralnih sirovina (Narodne novine 158/09), koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011. i Uredbe o novčanoj naknadi za istraživanje mineralnih sirovina (Narodne novine 40/11), koja je bila na snazi od travnja 2011. do svibnja 2013.

Za istražni prostor Kostanik izdano je rješenje o odobravanju obavljanja istraživanja tehničko-građevinskog kamena trgovačkom društvu (ovlašteniku) u srpnju 2011. do svibnja 2014.

Trgovačko društvo je u rujnu 2014. obavijestilo Ured državne uprave Županije kako su obustavljeni svi radovi na istraživanju i kako zbog problema u poslovanju obustavljaju sve radove vezano za istraživanje na navedenom istražnom prostoru.

Za istražni prostor Šandrovac I izdano je rješenje o odobravanju obavljanja istraživanja tehničko-građevinskog kamena trgovačkom društvu (ovlašteniku) u rujnu 2012. na razdoblje do rujna 2015. Trgovačko društvo je u prosincu 2015. obavijestilo Ured državne uprave Županije kako nisu izvršili istraživačke radove na istražnom prostoru Šandrovac I te kako su odustali od daljnjih istraživanja.

Zbog navedenoga na istražnim poljima Kostanik i Šandraovac I nisu poduzimane daljnje radnje radi utvrđivanja eksploatacijskog polja.

U tablici broj 3 daju se podaci o odobrenim eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije za koja su zaključeni ugovori o koncesiji, te podaci o fiksnoj naknadi za mineralne sirovine prema podacima iz Registra koncesija i podacima Ureda državne uprave sa stanjem iz travnja 2016.

Tablica broj 3

Odobrena eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju
građevnog materijala na području Županije te fiksni dio
naknade za mineralne sirovine, travanj 2016.

Redn i broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje odobrenja	Površina polja u ha	Fiksni dio naknade za mineralne sirovine (naknada za površinu eksploatacijskog polja) u kn		
				Zaduženje ovlaštenika polja	Naplaćeno s kamatama	Stanje potraživanja na dan 13.4.2016. (s kamatama)
	1	2	3	4	5	6
Tehničko građevni kamen						
1.	Batinjska Rijeka	16.6.2005.- 10.10.2050.	20,99	145.830,00	145.830,00	0,00
2.	Čelina	31.12.2008.- 31.12.2021.	39,84	606.314,00	606.593,00	0,00
3.	Pleterac	11.5.2006.- 31.12.2029.	11,2	97.235,00	10.115,00	87.120,00
4.	Skočaj	30.4.2012.- 30.4.2024.	7,95	50.184,00	50.184,00	0,00
5.	Srednja Rijeka	29.4.2003.- 29.4.2021.	4,67	29.676,00	30.728,00	0,00
6.	Šandrovac	26.8.2011.- 26.8.2021.	20,61	70.253,00	70.262,00	0,00
Građevni pijesak i šljunak						
7.	Selinec	23.6.2003.- 30.6.2011.	4,14	13.869,00	13.869,00	0,00
Ciglarska glina						
8.	Garešnica	18.10.2006.- 10.10.2046.	34,81	307.085,00	147.025,00	160.060,00
9.	Dominkovica	9.5.2006.- 11.7.2012.	3,35	0,00	0,00	0,00
Ukupno			147,56	1.320.446,00	1.074.606,00	247.180,00

Fiksni dio naknade za mineralne sirovine odnosno naknade za površinu eksploatacijskog polja obračunane su i naplaćivane u iznosima propisanim odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 158/09), koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011., Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 40/11), koja je bila na snazi od travnja 2011. do travnja 2014. i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je na snazi od svibnja 2014., s tim da su pojedinim ovlaštenicima naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade.

Za devet odobrenih eksploatacijskih polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije površine 147,56 ha koncesionari su zaduženi za fiksni dio naknade za mineralne sirovine u iznosu 1.320.446,00 kn, od čega je, s pripadajućim kamatama zbog nepravodobnog plaćanja naknada, naplaćeno 1.074.606,00 kn, te potraživanja, s pripadajućim kamatama na dan 13. travnja 2016. iznose 247.180,00 kn (potraživanja se odnose na eksploatacijska polja Garešnica i Pleterac).

Za eksploatacijsko polje Dominkovica nema evidentiranih uplata ni potraživanja naknade za zauzetu površinu (fiksni dio), a ugovor o koncesiji za eksploataciju (varijabilni dio za otkopane količine) nije zaključen (nije evidentiran u Registru koncesija).

Prema odredbama članka 51. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije dužan je kontinuirano nadzirati rad koncesionara i izvršavanje njihovih obveza iz ugovora o koncesiji, što uključuje i redovito praćenje izvršavanja plaćanja naknade za koncesiju te plaćanja svih drugih obveza koje nastaju kao posljedica provedenih nadzora inspekcijskih službi i drugih nadležnih tijela. O postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji dužan je obavijestiti nadležno državno odvjetništvo. Također je dužan do 1. lipnja tekuće godine, za prethodnu godinu, dostaviti Ministarstvu financija izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara, a osobito u odnosu na plaćanje naknade za koncesiju, poduzete radnje vezane uz nadzor rada koncesionara, pokrenute mjere prisilne naplate naknade za koncesiju i drugih novčanih obveza po osnovi nalaza/rješenja inspekcijskih i drugih službi, raskinute ugovore o koncesiji i one koji su u procesu raskida, poslovanje koncesionara kada je to društvo posebne namjene, izvršenje podugovora i ugovora s takvim svojstvom koje je sklopio koncesionar, a koji su vezani uz ugovor o koncesiji, te druge bitne podatke o izvršenju ugovora o koncesiji. Izvješće se dostavlja na obrascu koji Ministarstvo financija objavljuje na svojim mrežnim stranicama.

Ured državne uprave redovito je pratio izvršavanje plaćanja naknade za koncesiju pribavljanjem od koncesionara podataka o otkopanoj/pridobivenoj količini mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala i iskazanoj tržišnoj vrijednosti prodane količine. Također je Ministarstvu financija, na propisanom obrascu, redovito dostavljao izvješća o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara.

U tablici broj 4 daju se podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije za koja su zaključeni ugovori o koncesiji, te podaci o varijabilnom dijelu naknade za mineralne sirovine, prema podacima iz Registra koncesija i podacima Ureda državne uprave sa stanjem iz travnja 2016.

Tablica broj 4

Eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije za koja su zaključeni ugovori o koncesiji te podaci o varijabilnom dijelu naknade za mineralne sirovine, travanj 2016.

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje koncesije	Varijabilni dio naknade za mineralne sirovine (naknada za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) u kn		
			Zaduženje koncesionara	Naplaćeno s kamatama	Stanje potraživanja na dan 13.4.2016. (s kamatama)
	1	2	3	4	5
Tehničko građevni kamen					
1.	Batinjska Rijeka	16.6.2005.- 10.10.2050.	978.394,00	978.394,00	0,00
2.	Čelina	31.12.2008.- 31.12.2021.	3.160.329,00	3.192.168,00	0,00
3.	Pleterac	14.12.2001.- 12.3.2010.	283.623,00	240.631,00	42.992,00
4.	Skočaj	30.4.2012.- 30.4.2024.	549.114,00	549.114,00	0,00
5.	Srednja Rijeka	25.2.2008.- 31.3.2023.	470.299,00	470.309,00	0,00
6.	Šandrovac	26.8.2011.- 26.8.2021.	168.238,00	168.236,00	2,00
Građevni pijesak i šljunak					
7.	Selinec	23.6.2003.- 30.6.2011.	40.870,00	40.870,00	0,00
Ciglarska glina					
8.	Garešnica	5.2.2006.- 31.1.2023.	220.635,00	161.457,00	59.178,00
Ukupno			5.871.502,00	5.801.179,00	102.172,00

Za osam eksploatacijskih polja za koje je bio zaključen ugovor o koncesiji, koncesionari su zaduženi za varijabilni dio naknade za mineralne sirovine u iznosu 5.871.502,00 kn, od čega je, s pripadajućim kamatama naplaćeno 5.801.179,00 kn, te potraživanja, s pripadajućim kamatama na dan 13. travnja 2016. iznose 102.172,00 kn (potraživanja se odnose na eksploatacijska polja Garešnica i Pleterac).

Ured državne uprave od 2013. do 2015. nije dodijelio ni jednu rudarsku koncesiju. Važeći ugovori o koncesiji zaključeni su ranijih godina. Ugovorima o koncesiji koncesionari su se obvezali da će varijabilni dio naknade za mineralne sirovine odnosno naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine plaćati na način utvrđen zakonskim i podzakonskim propisima, kojima je određena naknada za koncesiju, odnosno u visini propisanog ili minimalnog propisanog iznosa.

Tako su naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine obračunane i naplaćene u skladu s odredbama Odluke o naknadi za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 101/04), koja je bila na snazi od srpnja 2004. do prosinca 2009. i kojom je naknada bila utvrđena u visini 2,6 % ukupnog prihoda ostvarenog prodajom mineralne sirovine, Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011. i kojom je minimalni iznos varijabilnog dijela naknade bio utvrđen u visini 7,5 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od travnja 2011. do travnja 2014. i kojom je varijabilni dio naknade bio utvrđen u visini 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, te Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je na snazi od svibnja 2014. i kojom je minimalni iznos varijabilnog dijela naknade utvrđen u visini 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, s tim da su pojedinim koncesionarima naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade.

Odredbama Zakona o rudarstvu i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, propisano je da iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, koji rudarski gospodarski subjekt mora izraditi kako bi od nadležnog povjerenstva ishodio rješenje o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine, a koju je dužan potvrditi svakih pet godina. Rješenja o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine, koja nadležno povjerenstvo dostavlja Uredu državne uprave, ne sadrže podatak o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata, niti je propisana obveza rudarskih gospodarskih subjekata da Uredu državne uprave dostavljaju navedeni elaborat. Stoga, Ured državne uprave nije u mogućnosti pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na navedeni elaborat.

Državni ured za reviziju predlaže zatražiti od nadležnog povjerenstva dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi Ured državne uprave mogao pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednost mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.

U pojedinim slučajevima, koncesionar pri dostavi kvartalnih obračuna ne propisanim obrascima (UPK) ne dostavljaju podatke o količini i tržišnoj vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine te Uredu državne uprave nema navedene podatke.

Državni ured za reviziju nalaže tražiti od koncesionara dostavu svih predviđenih podataka na obrascima o otkopanim /pridobivenim količinama mineralnih sirovina (količina i cijena). Također, Državni ured za reviziju predlaže zatražiti od rudarske inspekcije obavljanje inspekcijskog nadzora radi provjere podataka o otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina i iskazanoj tržišnoj vrijednosti koje koncesionari dostavljaju Uredu državne uprave.

Za eksploatacijsko polje Pleterac zaključen je ugovor o koncesiji za eksploataciju tehničko-građevinskog kamena 2001. na rok od deset godina, odnosno do 2010., a odobrenje za eksploatacijskom polju je zaključeno od 2006. do 2015. Koncesionar od 2010. ne obavlja iskop na navedenom eksploatacijskom polju, a ugovor o koncesiji nije produljen. Koncesionar je 5. lipnja 2013. pokrenuo predstečajni postupak. Uvidom u Registar koncesija u travnju 2016. ukupan dug s kamatama iznosi 130.111,00 kn, a odnosi se na naknadu za zauzetu površinu u iznosu 87.119,00 kn (61.573,00 kn za zauzeto polje i 25.547,00 kn za kamate zbog nepravodobnog plaćanja) i za otkopane količine (prije 2010.) u iznosu 42.992,00 kn. Ured državne uprave je poduzimao mjere naplate potraživanja na način da je slao zahtjeve Županijskim državnim odvjetništvima radi naplate potraživanja. Na temelju rješenja Uredu državne uprave 15. listopada 2015. koncesionaru je oduzeto pravo na eksploatacijsko polje.

Za eksploatacijsko polje Šandrovac zaključen je ugovor o koncesiji za eksploataciju tehničko-građevinskog kamena 2011. na rok od deset godina, odnosno do 2021. Međutim, Ministarstvo gospodarstva je 15. siječnja 2015. donijelo odluku o jednostranom raskidu ugovora o koncesiji na temelju zahtjeva Državnog ureda za upravljanje državnom imovinom, zbog raskida ugovora o osnivanju prava služnosti na zemljišta u vlasništvu Republike Hrvatske koje koncesionar nije plaćao. Prema dostavljenim podacima Uredu državne uprave tijekom 2015. nije bilo otkopa, a uvidom u registar koncesija koncesionar za eksploataciju kamena na navedenom polju nema nepodmirenih obveza.

Za eksploatacijsko polje Garešnica, zaključen je ugovor o koncesiji za eksploataciju ciglarske gline 2008. na rok od 15 godina, odnosno do 2023. Na navedenom eksploatacijskom polju koncesionar od 1. siječnja 2013. ne obavlja iskop. Koncesionar je 22. ožujka 2013. pokrenuo predstečajni postupak, a 2. ožujka 2016. otvoren je stečajni postupak. Uvidom u Registar koncesija u travnju 2016. ukupan dug s kamatama iznosi 220.072,00 kn, a odnosi se na naknadu za zauzetu površinu u iznosu 160.994,00 kn (130.790,00 kn naknade za zauzetu površinu, 29.270,00 kn za kamate zbog nepravodobnog plaćanja) i za otkopane količine (prije 2013.) u iznosu 59.178,00 kn. Ured državne uprave je poduzimao mjere naplate potraživanja, a koncesionaru je 12. listopada 2015. poslalo obavijest o namjeri jednostranog raskida ugovora o koncesiji zbog neplaćanja koncesijske naknade. Osim toga, na eksploatacijskom polju Garešnica od 3. studenoga do 9. prosinca 2015. proveden je inspekcijski nadzor, a prema rješenju rudarskog inspektora koncesionar je trebao provesti mjere osiguranja i sanacije eksploatacijskog polja u roku 60 dana od dana rješenja. Do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.) na eksploatacijskom polju Garešnica nisu provedene mjere osiguranja i nije provedena sanacija, a ugovor o koncesiji nije raskinut.

Za druga eksploatacijska polja koja na kojima se koncem 2015. obavlja iskop (Batinjska Rijeka, Čelina, Skočaj i Srednja Rijeka) koncesionari plaćaju obveze te prema podacima iz Registra koncesija u travnju 2016. nema nepodmirenih obveza.

Prema odredbi članka 31. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije dužan je prije stupanja na snagu ugovora o koncesiji prikupiti od odabranog najpovoljnijeg ponuditelja odnosno podnositelja zahtjeva za dobivanje koncesije potrebna jamstva i/ili instrumente osiguranja naplate naknade za koncesiju te naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji (zadužnice, bankarske garancije, osobna jamstva, mjenice, polog i ostalo) u iznosu određenom u skladu s procijenjenom vrijednosti koncesije te redovito provjeravati valjanost instrumenata osiguranja.

Prema odredbi članka 76. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt kojem se daje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina, dužan je prije zaključivanja i potpisivanja ugovora o koncesiji dostaviti davatelju koncesije jamstvo za troškove sanacije eksploatacijskog polja, a prema odredbi članka 11. stavka 4. Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina, davatelj koncesije dužan je redovito provjeravati valjanost jamstva. Od osam eksploatacijskih polja za koja je zaključio ugovore o koncesiji, Ured državne uprave pribavio je zadužnice od rudarskih gospodarskih subjekata u iznosima utvrđenim rudarskim projektima, kao jamstvo osiguranja naplate naknade za koncesiju, naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji i troškova sanacije eksploatacijskog polja. Ured državne uprave redovito je provjeravao valjanost jamstava pribavljanjem izjava koncesionara, pod kaznenom i materijalnom odgovornošću, da su zadužnice valjane i da imaju pokriće.

Ured državne uprave je obavještavao koncesionare o nepodmirenim naknadama za otkopane količine, slao opomene te od nadležnih tijela tražio pokretanje prisilne naplate navedenih naknada, a nije poduzimao radnje radi naplate bjanko zadužnica od dva koncesionara za eksploatacijsko polja Pleterac (130.111,00 kn) i Garešnica (220.072,00 kn).

Državni ured za reviziju nalaže poduzeti sve propisane mjere naplate potraživanja za naknade za koncesije (pokretanje postupaka prisilne naplate kod nadležnih tijela, aktiviranje instrumenata osiguranja, drugo), odnosno kontinuirano nadzirati rad koncesionara, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama.

Obzirom da koncesionari na dodijeljenom eksploatacijskom polju Garešnica ne obavljaju iskop od 2013., odnosno ne dostavlja podatke o otkopanim /pridobivenim količinama Državni ured za reviziju predlaže poduzimanje radnji radi učinkovitijeg gospodarenja mineralnim sirovinama (provjeru na terenu, raskid ugovora).

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, rudarska inspekcija Ministarstva gospodarstva provodi inspekcijski nadzor nad izvođenjem rudarskih radova. Prema podacima prikupljenim od Ureda državne uprave, rudarska inspekcija je obavila smo jedan inspekcijski nadzor i to na eksploatacijskom polju Garešnica u prosincu 2015., te je prema rješenju rudarskog inspektora koncesionar trebao provesti mjere osiguranja i sanacije eksploatacijskog polja u roku 60 dana od dana rješenja. Do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.) na eksploatacijskom polju Garešnica nisu provedene mjere osiguranja i nije provedena sanacija, a ugovor o koncesiji nije raskinut.

Na drugim eksploatacijskim poljima za koja su zaključeni ugovori o koncesiji u od 2013. do 2015. nisu obavljani inspekcijski nadzor, odnosno Uredu državne uprave nisu dostavljeni zapisnici i rješenja o nadzoru.

Radi spoznaje o funkcioniranju sustava gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije, tijekom obavljanja revizije (u svibnju 2016.), Državni Ured za reviziju zatražio je od jedinica lokalne samouprave na području Županije podatke o njihovim saznanjima o protupravnoj eksploataciji mineralnih sirovina te jesu li o tome obavijestili nadležna tijela. Prema dostavljenim podacima, koji nisu cjeloviti (dio jedinica lokalne samouprave nije dostavio podatke), nemaju saznanja o protupravnoj eksploataciji mineralnih sirovina.

Zbog činjenice da su mineralne sirovine najvećim dijelom neobnovljivi prirodni resurs ograničenih rezervi, od izuzetnog značaja je sprječavanje otuđenja tih resursa, odnosno sprječavanje moguće protupravne eksploatacije. Stoga Državni ured za reviziju predlaže uspostaviti učinkovitu suradnju Ureda državne uprave i rudarske inspekcije, kao nadležnih tijela koja obavljaju aktivnosti iz područja rudarstva, te jedinica lokalne samouprave na čijem području se eksploatiraju mineralne sirovine, kako bi se osigurala informacija o eksploataciji mineralnih sirovina te pravodobno i učinkovito spriječila moguća protupravna eksploatacija. Učinkovita suradnja trebala bi pridonijeti smanjenju štete počinjene Republici Hrvatskoj te ostvarenju održivog gospodarenja mineralnim sirovinama.

Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi

Prema odredbama članaka 69. i 101. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt odgovara za štetu u prirodi i okolišu nastalu izvođenjem rudarskih radova na eksploatacijskom polju, dužan je tijekom izvođenja te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova provesti sanaciju prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi, provesti mjere osiguranja radi sprječavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš te o tome izvijestiti rudarsku inspekciju i inspekciju zaštite okoliša, koje izdaju potvrde o provedbi spomenutih mjera, nakon čega davatelj koncesije donosi rješenje o brisanju rudarskog gospodarskog subjekta kao ovlaštenika eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja, a može donijeti i rješenje o brisanju eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja. Ako rudarski gospodarski subjekt ne provede sanaciju, davatelj koncesije naložit će mu provođenje sanacije u primjerenom roku, a ako ni nakon ostavljenog roka ne provede sanaciju, to će se učiniti putem treće osobe, na trošak rudarskog gospodarskog subjekta, pri čemu će pravne radnje pred sudom poduzeti nadležno državno odvjetništvo.

Ured državne uprave nema podataka o saniranim eksploatacijskim poljima na prostoru Županije (osim za eksploatacijsko polje Garešnica za koje je izdano rješenje o osiguranju i sanaciji), te nema podataka o brisanju rudarskih gospodarskih subjekata.

Državni ured za reviziju nalaže redovito poduzimati mjere radi provedbe postupaka sanacije eksploatacijskih polja tijekom izvođenja rudarskih radova te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova, u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu i zaključenim ugovorima o koncesiji. Također se nalaže, u slučajevima kada rudarski gospodarski subjekt ne provede sanaciju, to učiniti putem treće osobe, na trošak rudarskog gospodarskog subjekta, u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu, te koristiti mogućnost aktiviranja jamstva za sanaciju eksploatacijskih polja za koja su jamstva pribavljena.

Ukoliko se sanacija ne može obaviti na trošak rudarskog gospodarskog subjekta, Državni ured za reviziju predlaže, u suradnji s nadležnim državnim odvjetništvom, pokrenuti postupke radi naknade štete zbog neprovođenja sanacije eksploatacijskog polja za koje je doneseno rješenja rudarske inspekcije.

OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA

Državni ured za reviziju je obavio reviziju učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije. Ciljevi revizije bili su ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s propisima, planovima i internim procedurama u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina, ocijeniti informacijski sustav i evidencije o rezervama i eksploataciji mineralnih sirovina, ocijeniti dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina i obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način, ocijeniti provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknada za mineralne sirovine i izvršenjem ugovora o koncesiji te ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

Na temelju provedene revizije, Državni ured za reviziju primjenom utvrđenih kriterija, ocjenjuje da je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije **učinkovito pri čemu su potrebna određena poboljšanja** te daje sljedeće naloge i preporuke:

- U registar eksploatacijskih polja evidentirati sva eksploatacijska polja u skladu s odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima.
- Predlaže dopune Pravilnika o Registru koncesija kako bi se unaprijedio Registar koncesija na način da se naplata naknada prati i po nazivu eksploatacijskog polja, a ne samo po nazivu koncesionar. Propisati obvezu unosa u Registar koncesija podataka o otkopanim količinama mineralnih sirovina i cijeni, te pregled potraživanja za naknade za koncesije od rudarsko gospodarskih subjekata na određeni dan, radi jednostavnijeg i lakšeg praćenja potraživanja i plaćanja naknada, odnosno radi kontrole i izrade analize rizičnih područja, kao i za potrebe izvješćivanja.
- Prikupljati kvartalne podatke o otkopanim količinama i tržišnoj vrijednosti otkopane mineralne sirovine od svih koncesionara, u skladu s odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju. Predlaže, zatražiti od rudarske inspekcije obavljanje inspekcijskog nadzora radi provjere podataka o otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina i iskazanoj tržišnoj vrijednosti koje koncesionari dostavljaju Uredu državne uprave.
- Zatražiti od nadležnog povjerenstva dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi Ured državne uprave mogao pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednost mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.
- Poduzeti sve propisane mjere naplate potraživanja za naknade za koncesije (pokretanje postupaka prisilne naplate kod nadležnih tijela, aktiviranje instrumenata osiguranja, drugo), odnosno kontinuirano nadzirati rad koncesionara, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama.

- Redovito poduzimati mjere radi provedbe postupaka sanacije eksploatacijskih polja tijekom izvođenja rudarskih radova te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova, u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu i zaključenim ugovorima o koncesiji.
- U slučajevima kada rudarski gospodarski subjekt ne provede sanaciju, to učiniti putem treće osobe, na trošak rudarskog gospodarskog subjekta, a kod obavještanja nadležnog državnog odvjetništva o potrebi poduzimanja pravnih radnji pred sudom u vezi s gospodarenjem mineralnim radi zaštite imovine Republike Hrvatske.
- Predlaže radi učinkovitijeg gospodarenja mineralnim sirovinama poduzimanje radnje radi raskida ugovora s koncesionarima koji na dodijeljenom eksploatacijskom polju ne obavljaju iskop.
- Predlaže uspostaviti učinkovitu suradnju Ureda državne uprave i rudarske inspekcije, kao nadležnih tijela koja obavljaju aktivnosti iz područja rudarstva, te jedinica lokalne samouprave na čijem području se eksploatiraju mineralne sirovine, kako bi se osigurala razmjena informacija o eksploataciji mineralnih sirovina te pravodobno i učinkovito spriječila moguća protupravna eksploatacija. Učinkovita suradnja trebala bi pridonijeti smanjenju štete počinjene Republici Hrvatskoj te ostvarenju održivog gospodarenja mineralnim sirovinama.

Državni ured za reviziju ocjenjuje da bi provedba navedenih naloga i preporuka pridonijela poboljšanju postupanja pri vođenju propisanih registara i evidencija, provođenju postupaka usklađenja s odredbama važećeg Zakona o rudarstvu, kontroli obračuna naknade za mineralne sirovine te provedbi odgovarajućeg nadzora, što bi pridonijelo i učinkovitijem gospodarenju mineralnim sirovinama na području Županije.

OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE

Ured državne uprave u očitovanju navodi da prihvaćaju naloge i preporuke Državnog ureda za reviziju i da će poduzeti aktivnosti radi učinkovitijeg gospodarenja mineralnim sirovinama. Navode kako će poduzeti radnje radi evidentiranja svih eksploatacijskih polja u registar eksploatacijskih polja koja su ranije postojali, a za koje nemaju podatke (Komenić Brdo, Suhaja, Selinec, Dominkovac i Paulovac). Navode kako su potraživanja od koncesionara za eksploatacijsko polje Garešnica prijavili u stečajnu masu, te su s navedenim koncesionarom 7. srpnja 2016. raskinuli ugovor o koncesiji.

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Slavonski Brod

IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA NA PODRUČJU BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE

Slavonski Brod, studeni 2016.

S A D R Ź A J

	stranica
PREDMET I CILJEVI REVIZIJE	2
METODE I POSTUPCI REVIZIJE	2
KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI	3
GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA	5
Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama	9
Registri i evidencije	11
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	14
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	20
OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA	23
OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE	26

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Slavonski Brod

KLASA: 041-01/16-10-26
URBROJ: 613-14-16-29

Slavonski Brod, 8. studenoga 2016.

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA
MINERALNIM SIROVINAMA NA PODRUČJU BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE

Na temelju odredbi članaka 12. i 14. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 80/11), obavljena je revizija učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Brodsko-posavske županije (dalje u tekstu: Županije).

Revizija je obavljena na način i prema postupcima utvrđenim okvirom revizijskih standarda Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

Postupci revizije provedeni su od 29. ožujka do 8. studenoga 2016.

PREDMET I CILJEVI REVIZIJE

Predmet revizije je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije, koje je u nadležnosti Ureda državne uprave u Brodsko-posavskoj županiji (dalje u tekstu: Ured državne uprave). Prema odredbama Zakona o rudarstvu (Narodne novine 56/13 i 14/14), Ured državne uprave je tijelo nadležno za rudarstvo za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala na području Županije.

Revizijom je obuhvaćena provedba aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama (istraživanje i eksploataciju), naplatu prihoda od naknada za koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina, vođenje evidencija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina te sanacija prostora nakon završetka izvođenja rudarskih radova na području Županije od 2013. do 2015. .

U svrhu ocjene učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, utvrđeni su sljedeći ciljevi:

- ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s donesenim propisima, planovima i unutarnjim procedurama vezanim uz koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina
- ocijeniti prikupljanje podataka o eksploataciji mineralnih sirovina
- ocijeniti dodjelu koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima
- ocijeniti pravilnost obračuna naknade za mineralne sirovine
- ocijeniti provedbu nadzora nad naplatom prihoda i potraživanjima za prihode od naknade za mineralne sirovine te izvršavanjem ugovora o dodjeli koncesija
- ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

METODE I POSTUPCI REVIZIJE

U skladu s prihvaćenim međunarodnim revizijskim standardima vrhovnih revizijskih institucija, revizija je planirana i obavljena na način koji osigurava potrebne dokaze i pruža razumnu osnovu za revizijske nalaze i zaključke te ostvarenje revizijskih ciljeva.

U fazi planiranja i obavljanja pripremnih radnji za obavljanje revizije, analizirana je zakonska regulativa, podaci iz Rudarsko-geološke studije i Prostornog plana Županije o lokacijama predviđenim za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, podaci iz Registra koncesija koji vodi Ministarstvo financija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina na području Županije, podaci iz sudskog i obrtnog registra o koncesionarima i ovlaštenicima istražnih prostora i eksploatacijskih polja te drugi dostupni podaci.

U postupku revizije korištene su sljedeće metode prikupljanja i analize dokaza:

- proučeni su i analizirani zakoni i drugi propisi koji reguliraju gospodarenje mineralnim sirovinama, unutarnji akti te stručni članci
- ispitana je dosljednost primjene zakona i drugih propisa te unutarnjih akata
- analizirani su podaci i provjerena dokumentacija (planovi, rješenja, odluke, ugovori) vezana uz gospodarenje mineralnim sirovinama
- provjereno je prikupljanje podataka i vođenje propisanih registara, zbirke isprava i evidencija
- obavljani su razgovori s odgovornim osobama te
- pribavljena obrazloženja o pojedinim aktivnostima vezanim uz gospodarenje mineralnim sirovinama.

KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI

Za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama utvrđeni su kriteriji koji proizlaze iz zakona i drugih propisa te poduzetih aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama. Revizijom su prikupljeni dokazi kako bi se odgovorilo na sljedeća pitanja:

- Je li izrađena rudarsko-geološka studija za Županiju te doneseni odgovarajući planovi i unutarnje procedure u vezi s gospodarenjem mineralnih sirovina?
- Je li ustrojen registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja i jesu li cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima?
- Dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima?
- Obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način te provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknada za mineralne sirovine?
- Provodi li se kontinuirani nadzor rada koncesionara i izvršavanja obveza rudarskog gospodarskog subjekta?
- Provode li se sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi?

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito**, ako su doneseni odgovarajući planovi i procedure u vezi s gospodarenjem mineralnih sirovina, ako su ustrojeni registri i cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, ako je dodjeljivanje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina provedeno u skladu s propisima, ako se obračun i naplata naknada za mineralne sirovine obavljaju na propisani način, ako se provodi nadzor u svim fazama obavljanja rudarskih radova te ako je provedena sanacija prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito, pri čemu su potrebna određena poboljšanja**, ako su utvrđene određene slabosti i propusti koje ne utječu bitno na gospodarenje mineralnim sirovinama.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **djelomično učinkovito**, ako su utvrđeni nedostaci kod donošenja planova, dodjele koncesija, naplate prihoda, vođenja registra i cjelovitosti evidencija o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, provedbe odgovarajućeg nadzora i sanacije prostora.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **neučinkovito**, ako su utvrđene značajnije nepravilnosti i nedostaci te su potrebna znatna poboljšanja u postupcima dodjele koncesija, naplate naknade za koncesije, vođenju registra i odgovarajućih evidencija, uspostave odgovarajućeg nadzora u svim fazama istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina te postupcima sanacije prostora.

U nastavku se daju kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije, prema područjima revizije.

Kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, prema područjima revizije

Područja revizije	Kriteriji
Normativno uređenje	o doneseni su godišnji i srednjoročni (trogodišnji) planovi davanja koncesija te dostavljeni Ministarstvu financija
Registri i evidencije	- o vode se propisane evidencije u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama - o podaci se sustavno i pravodobno prikupljaju i pravilno unose u propisane registre - o evidencije su cjelovite i međusobno usklađene - o provodi se nadzor nad dostavom i kvalitetom podataka - o podaci za potrebe analize i izvješćivanja su točni i vjerodostojni - o rudarski gospodarski subjekti, kao ovlaštenici istražnih prostora i eksploatacijskih polja dostavljaju nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina - o koncesionari vode evidencije o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina te Uredu državne uprave dostavljaju podatke o godišnjoj eksploataciji
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	- o zaposlen je dovoljan broj zaposlenika na poslovima iz područja rudarstva - o zaposlenici su educirani za obavljanje poslova iz područja rudarstva - o postupak pri dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina detaljno je propisan - o raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje propisane odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu - o postupci javnog nadmetanja radi davanja koncesije provode se na način propisan odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu - o redovito se prati izvršenje ugovora o koncesiji i aktivnosti koncesionara - o obračun i naplata naknada za mineralne sirovine provodi se na propisani način - o dostavljaju se podaci o otkopanoj/pridobivenoj količini te tržišnoj vrijednosti prodane mineralne sirovine - o provjerava se realnost iskazivanja tržišne vrijednosti i količine otkopane/pridobivene mineralne sirovine - o prati se plaćanje naknada za mineralne sirovine, poduzimaju se mjere naplate potraživanja te provjerava učinkovitost poduzetih mjera - o obavljaju se kontrole eksploatiranih količina mineralnih sirovina koje su prijavili koncesionari - o uspostavljena je učinkovita suradnja nadležnih tijela u svim aktivnostima vezanim uz eksploataciju mineralnih sirovina - o sastavlja se godišnje izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara te se dostavlja Ministarstvu financija - o o postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji obavještava se nadležno državno odvjetništvo - o provodi se nadzor nad protupravnim eksploatacijama te mjere radi učinkovitog sprječavanja protupravnih eksploatacija - o obračunava se naknada štete po osnovi otuđenja mineralne sirovine
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	- o provodi se sanacija prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi tijekom izvođenja rudarskih radova na istražnom prostoru ili eksploatacijskom polju te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova - o u postupku davanja koncesije utvrđuje se iznos troškova sanacije, pribavljaju se jamstva za troškove sanacije te se redovito provjerava valjanost jamstava - o nadležna tijela provode nadzor nad provedbama sanacije - o provode se izvanredne sanacije prostora kada ne postoji ili je nepoznata osoba koja je eksploatirala mineralnu sirovinu - o poduzimaju se mjere radi sanacije prostora putem treće osobe, kada to ne učini rudarski gospodarski subjekt - o poduzimaju se pravne radnje pred sudom radi prisilne sanacije

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA

Mineralne sirovine, odnosno rudno blago kao prirodno bogatstvo dobro je od osobitog značenja za Republiku Hrvatsku, koje, prema Ustavu Republike Hrvatske (Narodne novine 85/10 - pročišćeni tekst i 5/14), ima njezinu osobitu zaštitu. Gospodarenje mineralnim sirovinama normativno je uređeno s više propisa iz područja rudarstva i dodjele koncesija, od kojih su temeljni Zakon o rudarstvu i Zakon o koncesijama (Narodne novine 143/12).

Zakonom o rudarstvu, koji je stupio na snagu u svibnju 2013., uređeno je gospodarenje mineralnim sirovinama i planiranje rudarske gospodarske djelatnosti, istraživanje i utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina, izrada i provjera rudarskih projekata, eksploatacija mineralnih sirovina, davanje koncesije za eksploataciju, građenje i uporabu rudarskih objekata i postrojenja, izrada rudarskih planova i izvođenje rudarskih mjerenja, sanacija otkopanih prostora, naknada za koncesiju, naknada štete, mjere osiguranja, sigurnosti i zaštite, stručna sprema za obavljanje određenih poslova u rudarstvu, upravni i inspekcijski nadzor, prekršajne odredbe i druga pitanja.

Mineralne sirovine, u smislu Zakona o rudarstvu, su:

1. energetske mineralne sirovine:
 - 1.1. ugljikovodici (nafta, prirodni plin, plinski kondenzat i zemni vosak)
 - 1.2. fosilne gorive tvari: ugljen (treset, lignit, smeđi ugljen, kameni ugljen), asfalt i uljni škrljavci; radioaktivne rude; geotermalne vode iz kojih se može koristiti akumulirana toplina u energetske svrhe, osim geotermalnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke ili rekreativne svrhe i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama
2. mineralne sirovine za industrijsku preradbu: grafit, sumpor, barit, tinjci, gips, kreda, kremen, kremenji pijesak, drago kamenje, bentonitna, porculanska, keramička i vatrostalna glina, feldspati, talk, tuf, mineralne sirovine za proizvodnju cementa, karbonatne mineralne sirovine (vapnenci i dolomiti) za industrijsku preradbu, silikatne mineralne sirovine za industrijsku preradbu, sve vrste soli (morska sol) i solnih voda, mineralne vode iz kojih se mogu pridobivati mineralne sirovine, osim mineralnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke i rekreativne svrhe ili kao voda za ljudsku potrošnju i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama, brom, jod, peloidi
3. mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala: tehničko-građevni kamen (amfibolit, andezit, bazalt, dijabaz, granit, dolomit, vapnenac), građevni pijesak i šljunak iz neobnovljivih ležišta, građevni pijesak i šljunak iz morskog dna, ciglarska glina
4. arhitektonsko-građevni kamen
5. mineralne sirovine kovina.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, eksploatacijom mineralnih sirovina smatra se otkopavanje ili pridobivanje mineralnih sirovina iz ležišta i njihovo oplemenjivanje, a dozvoljena je samo unutar utvrđenog eksploatacijskog polja mineralnih sirovina i u granicama provjerenog rudarskog projekta na temelju kojeg je dana koncesija za gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra, koja je potrebna za eksploataciju mineralnih sirovina.

Postupci davanja koncesija, ugovor o koncesiji, prestanak koncesije, pravna zaštita u postupcima davanja koncesije, politika koncesija te druga pitanja u vezi s koncesijama, uređuju se Zakonom o rudarstvu i Zakonom o koncesijama. Koncesija je pravo koje se stječe ugovorom.

Davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina provodi se prema odredbama Zakona o rudarstvu, na temelju jednog javnog nadmetanja u jedinstvenom postupku koji se sastoji od četiri faze i to: postupka radi odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, postupka radi davanja odobrenja za istraživanje, postupka radi utvrđivanja eksploatacijskog polja te postupka radi davanja koncesije za eksploataciju. Koncesija se daje na zahtjev fizičkoj ili pravnoj osobi, na način određen Zakonom o koncesijama, koja je na javnom nadmetanju odabrana kao najpovoljniji ponuditelj, pod uvjetom da se nakon završetka istražnih radova potvrde rezerve mineralnih sirovina, utvrdi eksploatacijsko polje u skladu s lokacijskom dozvolom te da fizička ili pravna osoba ispunjava druge propisane uvjete. Iznimno, ako na određenom području već postoji utvrđeno eksploatacijsko polje, a ovlaštenik je Republika Hrvatska, raspisuje se javno nadmetanje za davanje koncesije.

Sve postupke koji čine pojedinu fazu jedinstvenog postupka za davanje koncesije provodi jedno tijelo nadležno za rudarstvo, kao davatelj koncesije, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu. Prema odredbi članka 8. Zakona o rudarstvu, za energetske mineralne sirovine, mineralne sirovine za industrijsku preradu, arhitektonsko-građevni kamen i mineralne sirovine kovina nadležno je Ministarstvo gospodarstva, kao ministarstvo nadležno za rudarstvo, dok su za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala nadležni uredi državne uprave u županijama.

Ured državne uprave u županiji donosi odluku o provođenju javnog nadmetanja za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako ocijeni da postoji potreba za utvrđivanjem pojedinačnih rezervi mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na nekom prostoru, koji je dokumentima prostornog uređenja planiran za izvođenje rudarskih radova i utvrđivanjem njihove gospodarske iskoristivosti ili povodom prijedloga fizičke ili pravne osobe registrirane za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala.

Raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje koje se prema odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu osobito odnose na imenovanje stručnog povjerenstva za koncesiju, izradu studije opravdanosti davanja koncesije ili analize davanja koncesije, procjenu vrijednosti koncesije, izradu dokumentacije za nadmetanje, određivanje jamstva za ozbiljnost ponude, određivanje visine novčane naknade za uvid i otkup dokumentacije za nadmetanje, određivanje posebnih uvjeta i ograničenja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, određivanje granica istražnog prostora, određivanje vrste i količine istražnih radova te određivanje rokova i kriterija za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju. Davatelj koncesije imenuje do sedam članova stručnog povjerenstva za koncesiju odgovarajuće struke, koji ne moraju biti zaposlenici davatelja koncesije. Stručno povjerenstvo za koncesije o svom radu vodi zapisnik, a zadaci su mu suradnja s davateljem koncesije pri provođenju pripremnih radnji za davanje koncesije, ocjena pristiglih ponuda, utvrđivanje prijedloga odluke o davanju koncesije ili prijedloga odluke o poništenju postupka davanja koncesije i obrazloženje tih prijedloga te obavljanje svih drugih radnji potrebnih za provedbu postupka davanja koncesije.

Postupak javnog nadmetanja radi davanja koncesije započinje danom slanja na objavu obavijesti o namjeri davanja koncesije odnosno o namjeri odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju u Elektroničkom oglasniku javne nabave Republike Hrvatske, a završava s izvršnosti odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja ili odluke o poništenju postupka javnog nadmetanja.

Odluku o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju donosi ured državne uprave u županiji na prijedlog stručnog povjerenstva. Ured državne uprave u županiji donosi i sve druge odluke u jedinstvenom postupku za davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala. Nakon donošenja odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja slijedi postupak radi davanja odobrenja za istraživanje, koje se provodi radi utvrđivanja rezervi mineralnih sirovina. Rješenje o odobrenju za istraživanje donosi se na temelju izvršne odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja, a istraživanje je dopušteno unutar istražnog prostora određenog rješenjem. Podaci o odobrenim istražnim prostorima za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar istražnih prostora koji vodi ured državne uprave u županiji.

Rješenje kojim se utvrđuje i ovjerava količina i kakvoća rezervi mineralnih sirovina donosi povjerenstvo za utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina na temelju prijedloga rudarskog gospodarskog subjekta, koji uključuje dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina. Navedeno povjerenstvo osniva i njegove članove imenuje rješenjem ministar nadležan za rudarstvo iz redova djelatnika ministarstva nadležnog za rudarstvo, te drugih znanstvenih i stručnih djelatnika.

Nakon završetka istražnih radova i donošenja rješenja o utvrđivanju rezervi mineralnih sirovina pokreće se postupak za utvrđivanje eksploatacijskog polja. Rješenje o utvrđivanju eksploatacijskog polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala donosi ured državne uprave u županiji po službenoj dužnosti ili na zahtjev ovlaštenika istražnog prostora. Eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina i ne mogu se odobriti ovlašteniku na rok duži od 40 godina. Nakon što prestanu prava ovlaštenika, ured državne uprave u županiji može raspisati novo javno nadmetanje za eksploatacijsko polje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu. Podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar eksploatacijskih polja koji vodi ured državne uprave u županiji.

Nakon utvrđivanja eksploatacijskog polja pokreće se postupak za donošenje odluke o davanju koncesije i sklapanju ugovora o koncesiji. Ured državne uprave u županiji donosi odluku o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na temelju zahtjeva koji podnosi rudarski gospodarski subjekt kao ovlaštenik eksploatacijskog polja koji je odabran kao najpovoljniji ponuditelj za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako su dovršeni istražni radovi, potvrđene rezerve mineralne sirovine, utvrđeno eksploatacijsko polje sukladno lokacijskoj dozvoli ishođenoj od nadležnog tijela za prostorno uređenje te ispunjeni drugi uvjeti propisani odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama.

Odluka o koncesiji dostavlja se rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija uz nacrt prijedloga ugovora o koncesiji, ministarstvu nadležnom za rudarstvo, jedinicama lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave na čijim se područjima nalazi eksploatacijsko polje i vlasnicima/posjednicima zemljišnih čestica na kojima se odobrava izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskom polju. Na temelju odluke o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, ured državne uprave u županiji mora rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija ponuditi na zaključivanje i potpisivanje ugovor o koncesiji. Ugovorom o koncesiji određuju se prava i obveze davatelja koncesije i koncesionara te se utvrđuje iznos i način plaćanja naknade za koncesiju.

Odredbama Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 31/14), propisana je visina minimalne godišnje naknade za mineralne sirovine i omjer raspodjele prihoda od naknade. Naknada za mineralne sirovine sastoji se od fiksnog i varijabilnog dijela, a ukupna naknada koja se plaća jednaka je njihovom zbroju.

Fiksni dio naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za površinu eksploatacijskog polja određenu upisom u registar odobrenih eksploatacijskih polja) iznosi 800,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija površina nije veća od 20 ha, 1.000,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina od 20 ha do 50 ha te 1.200,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina veća od 50 ha. Obračunava se godišnje od dana dobivanja odobrenja za eksploatacijsko polje i dospijeva najkasnije do konca četvrtog kvartala tekuće godine. Fiksni dio naknade je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske te se u cijelosti ustupa općini ili gradu na čijem području se nalazi odobreno eksploatacijsko polje. Ukoliko se eksploatacijsko polje prostire na području više gradova i/ili općina, fikсни dio naknade dijeli se razmjerno površini prostiranja eksploatacijskog polja mineralnih sirovina na području pojedinog grada i/ili općine.

Minimalni iznos varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) iznosi 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine. Iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehnološke ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena. Varijabilni dio naknade prihod je državnog proračuna Republike Hrvatske, a dijeli se na način da 30,0 % pripada općini ili gradu na čijem području se otkopava/pridobiva mineralna sirovina, 20,0 % županiji na čijem području se otkopava/pridobiva te 50,0 % državnom proračunu Republike Hrvatske. Rudarski gospodarski subjekt dužan je dostaviti uredu državne uprave u županiji podatke o otkopanoj/pridobivenoj količini i tržišnoj vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala u prethodnom kvartalu, najkasnije osmog dana narednog kvartala. Varijabilni dio naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralnih sirovina obračunava se najmanje kvartalno i dospijeva petnaestog dana narednog kvartala.

Prema odredbama Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine 147/14), naknada za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. i II. skupinu prema indeksu razvijenosti, koja je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske ustupa se u iznosu od 50 % gradu, odnosno općini, a 50 % županiji na području kojih se obavlja iskorištavanje, a koristi se namjenski za zaštitu okoliša i prirode te za gospodarski razvitak.

Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, osnovni dokument kojim se utvrđuje gospodarenje mineralnim sirovinama i planira rudarska gospodarska djelatnost na državnoj razini je Strategija gospodarenja mineralnim sirovinama koju donosi Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske. Propisano je da će Vlada Republike Hrvatske najkasnije u roku tri godine od dana stupanja na snagu Zakona u rudarstvu, odnosno do svibnja 2016. podnijeti prijedlog strategije na usvajanje Hrvatskom saboru. Županije, gradovi i općine dužni su u svojim razvojnim dokumentima osigurati provedbu strategije u roku tri godine od dana usvajanja strategije u Hrvatskom saboru.

Županije su dužne za svoja područja, u roku tri godine od dana usvajanja Strategije u Hrvatskom saboru, izraditi rudarsko-geološke studije koje obuhvaćaju postojeća i potencijalna ležišta mineralnih sirovina i koje moraju biti u skladu sa Strategijom, te ih dostaviti ministarstvu nadležnom za rudarstvo, ministarstvu nadležnom za prostorno uređenje i ministarstvu nadležnom za zaštitu prirode i okoliša u roku 30 dana od usvajanja. Sadržaj i način izrade navedenih studija propisan je Pravilnikom o sadržaju i načinu izrade rudarsko-geoloških studija (Narodne novine 142/13).

Do vremena obavljanja revizije (rujan 2016.), strategija gospodarenja mineralnim sirovinama na državnoj razini nije donesena te rudarsko-geološka studija Županije prema odredbama važećeg zakona o rudarstvu nije izrađena.

Prostornim planom Županije (Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije 04/01, 6/05, 11/07, 14/08-pročišćeni tekst, 05/10 i 09/12), predviđeno je sedam prostora za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina na području Županije.

U tablici broj 1 daju se podaci o prostorima predviđenim za eksploataciju mineralnih sirovina na području Županije.

Tablica broj 1

Prostori predviđeni za eksploataciju mineralnih sirovina
na području Županije

Redni broj	Naziv prostora	Jedinica lokalne samouprave	Vrsta mineralne sirovine
	1	2	3
1.	Gornji Rogulji/Buk	Općina Okučani	tehničko-građevni kamen
2.	Bobare/Fukinac		
3.	Širinci/Starča		
4.	Giletinci	Općina Cernik	
5.	Perčin		
6.	Srednji Lipovac	Općina Nova Kapela	
7.	Glogovica	Općina Podcrkavlje	karbonatne mineralne sirovine za industrijsku preradbu

Od sedam navedenih prostora određenih prostornim planom Županije, u šest prostora je planirana eksploatacija mineralnih sirovina za proizvodnju tehničko-građevnog kamena. Eksploatacijsko polje Srednji Lipovac je prostornim planom predviđeno za eksploataciju tehničko-građevnog kamena, a prema pisanom obrazloženju zakonskog predstavnika Općine Nova Kapela i usmenog obrazloženja odgovornih osoba Ureda državne uprave, navedeno eksploatacijsko polje, kao i eksploatacijsko polje Glogovica, sadrži karbonatnu mineralnu sirovinu za industrijsku preradu, za koju je, tijelo nadležno za rudarstvo, Ministarstvo gospodarstva.

Osim navedenih prostora za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina na području Županije predviđen je eksploatacijski prostor Šušnjevci u Općini Bukovlje na kojemu nisu izvođeni rudarski radovi niti se obavlja eksploatacija mineralnih sirovina, već je za njega izmjenama prostorno-planske dokumentacije predviđena prenamjena u gospodarski prostor.

Državni ured za reviziju predlaže poduzeti mjere radi usklađivanja podataka o namjeni eksploatacijskih polja i vrsti raspoloživih mineralnih sirovina u planskim dokumentima sa stvarnim stanjem na eksploatacijskim poljima.

Prema odredbama članka 56. Zakona o koncesijama, davatelji koncesija dužni su dostaviti Ministarstvu financija godišnji i srednjoročni (trogodišnji) plan davanja koncesija, koji moraju biti usklađeni. Godišnji plan davanja koncesija sadrži osobito planirani broj koncesija, predviđene vrste i predmete koncesija, rokove na koje se koncesije planiraju dati, pravnu osnovu za davanje koncesije, procijenjenu godišnju naknadu za pojedinu koncesiju, popis ugovora o koncesiji koji istječu u godini na koju se plan odnosi s napomenom za koje se koncesije planira novi postupak davanja koncesije te obrazloženjem razloga za eventualno neplaniranje davanja nove koncesije. U srednjoročnom planu davanja koncesija navode se gospodarska i druga područja u kojima se planiraju dati koncesije, građevine koje će se graditi, odnosno djelatnosti koje će se obavljati na temelju koncesije, planirani rashodi za koncesije i prihodi od koncesija, ocjena očekivane gospodarske koristi od planiranih koncesija te drugi elementi od značaja za provedbu učinkovite politike koncesija.

Ured državne uprave dostavio je Ministarstvu financija godišnje planove davanja koncesija za 2013., 2014. i 2015. te srednjoročni (trogodišnji) plan davanja koncesija od 2014. do 2017. Navedeni planovi davanja koncesija sadrže elemente propisane odredbama Zakona o koncesijama, iako je u nazivu koncesije navedena koncesija tehničkog građevnog kamena, građevnog pijeska i šljunka i ciglarska glina, a prema dostupnim podacima navedena eksploatacijska polja predviđena su za eksploataciju tehničko-građevnog kamena. Tako godišnji plan davanja koncesija za 2015. sadrži samo četiri ugovora o koncesiji koji su zaključeni u ranijim godinama, a koji istječu u kasnijem razdoblju, s procijenjenim prihodima od naknada za koncesije za vrijeme trajanja koncesije u iznosu 70.000,00 kn, 80.000,00 kn, 120.000,00 kn, odnosno 40.000,00 kn.

U srednjoročnom planu davanja koncesija od 2014. do 2017. navedene su također četiri planirane koncesije u području eksploatacije mineralnih sirovina na rok od 25 do 40 godina, a odnose se na eksploataciju tehničko-građevnog kamena, s procijenjenim prihodima od naknada za koncesije za vrijeme trajanja koncesija u ukupnom iznosu 1.310.000,00 kn.

Interne procedure kojima bi se utvrdio hodogram aktivnosti (primjerice opisno i grafički), odnosno redoslijed radnji u procesu gospodarenja mineralnim sirovinama (planiranje, dodjela koncesija, rokovi početka i završetka pojedinih aktivnosti, pohrana dokumentacije i drugo) nisu donesene.

Državni ured za reviziju predlaže uskladiti podatke o vrsti koncesije navedenoj u godišnjem planu i srednjoročnom planu davanja koncesija sa stvarnim podacima. Također, predlaže donijeti unutarnje procedure kojima bi se utvrdio redoslijed radnji u procesu gospodarenja mineralnim sirovinama, što bi trebalo pridonijeti dosljednoj primjeni propisa iz područja rudarstva, odnosno učinkovitijem gospodarenju mineralnim sirovinama.

Registri i evidencije

Prema odredbi članka 145. Zakona o rudarstvu, uredi državne uprave u županijama dužni su voditi registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja, evidenciju o svim traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirku isprava te popis rudarskih gospodarskih subjekata za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala, te prikupljene podatke i spise dostavljati Ministarstvu gospodarstva, koje vodi jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina Republike Hrvatske. Način vođenja registra istražnih prostora, registra eksploatacijskih polja, evidencije o traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirke isprava i popisa rudarskih gospodarskih subjekata propisani su odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima (Narodne novine 142/13), koji je stupio na snagu 7. prosinca 2013. Danom stupanja na snagu tog Pravilnika prestao je važiti Pravilnik o katastru istražnih prostora i eksploatacionih polja te o načinu vođenja evidencije, zbirke isprava i popisa rudarskih poduzeća i samostalnih poduzetnika kojima su izdana odobrenja za istraživanja ili eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 44/91). Odredbom članka 16. spomenutog Pravilnika, propisano je da su registre i zbirke isprava vođene po prijašnjim propisima Ministarstvo i uredi državne uprave u jedinicama područne (regionalne) samouprave dužni uskladiti s odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima u roku 6 mjeseci od dana stupanja na snagu tog Pravilnika, odnosno do 7. lipnja 2014.

Prema odredbi članka 57. Zakona o koncesijama, Ministarstvo financija vodi Registar koncesija, odnosno u suradnji s davateljima koncesija prikuplja i evidentira podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije, pohranjuje podatke, upravlja bazom podataka, osigurava dostupnost podataka te zaštitu baze podataka i dokumenata pohranjenih u arhivu. Oblik i vođenje Registra koncesija, subjekti upisa, obveznici, postupak upisa ugovora o koncesiji u Registar koncesija, sadržaj i oblik potrebne dokumentacije, unos, izvješća, pohranjivanje, čuvanje i zaštita podataka, te vođenje evidencije o naknadama za koncesiju uređeni su odredbama Pravilnika o Registru koncesija (Narodne novine 26/13). Registar koncesija je središnji izvor informacija o svim koncesijama i jedinstvena elektronička evidencija svih ugovora o koncesijama danim na području Republike Hrvatske te sadrži podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije koje su davatelji koncesija dužni dostavljati na odgovarajućim obrascima i u rokovima propisanim odredbama Pravilnika o Registru koncesija.

Tijekom revizije obavljen je uvid u evidencije u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama, koje se u Uredu državne uprave vode u odjelu nadležnom za područje gospodarstva i rudarstva (u Ispostavi Nova Gradiška). Ispostava Nova Gradiška ne vodi registre istražnih prostora i eksploatacijskih polja, zbirku isprava istražnih prostora, niti popis rudarskih gospodarskih subjekata za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala na području Županije. Podaci o eksploatacijskim poljima i ugovorima i dalje se vode prema obrascima utvrđenim ranije važećim pravilnikom, odnosno nisu usklađeni s odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima. Ministarstvu gospodarstva povremeno dostavlja podatke o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina, odnosno podatke o rudarskim gospodarskim subjektima i upravne akte kojima se rudarskim gospodarskim subjektima utvrđuju eksploatacijska polja mineralnih sirovina te daju koncesije za eksploataciju.

U Ispostavi Nova Gradiška vode se samo zbirke isprava za svako odobreno eksploatacijsko polje. Ustrojena je pomoćna evidencija ugovora o koncesijama mineralnih sirovina.

Uvidom u zbirke isprava eksploatacijskih polja, utvrđeno je da u pojedine nisu pohranjeni, niti uloženi svi podaci bitni za svako odobreno eksploatacijsko polje. Tako nisu pohranjeni svi zahtjevi rudarskih gospodarskih subjekata za odobravanje namjeravanih zahvata eksploatacijskih polja s pripadajućom dokumentacijom, rješenja o odobrenju istražnih prostora i eksploatacijskih polja, rješenja o potvrdi i ovjeri količine i kakvoće rezervi mineralnih sirovina, svi podaci o obračunu i naplati fiksnog, odnosno varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine, kao i podaci o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, potvrde rudarskih inspekcija i inspekcija zaštite okoliša o sanaciji prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi te drugi dokumenti i podaci. Dio navedenih dokumenata pribavljen je na zahtjev državnih revizora u tijeku obavljanja revizije. Zbog navedenog nije osigurana dokumentacija o tijeku financijskih i drugih aktivnosti u vezi s obavljanjem poslova iz područja rudarstva.

Unos podataka u ustrojene evidencije uglavnom se obavlja ručno, a evidencije nisu objedinjene u elektroničkom obliku na nivou Ureda državne uprave, što utječe na međusobnu usklađenost podataka za potrebe analize i izvješćivanja.

Osim evidencija u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama (istraživanjem i eksploatacijom) utvrđenih Pravilnikom o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima, Ured državne uprave, kao davatelj koncesija, obavezan je voditi i evidencije u vezi s naknadama za koncesiju, na način utvrđen odredbama Zakona o koncesijama i Pravilnika o registru koncesija. Prema odredbi članka 57. Zakona o koncesijama, Ured državne uprave obaveznik je korištenja web-aplikacije Registra koncesija i dužan je pridonositi vođenju Registra koncesija stalnim praćenjem i zajedničkim sudjelovanjem u radu s ministarstvom nadležnim za financije. Obrasci potrebni za unos podataka u Registar koncesija (u vezi s upisom ugovora o koncesiji, evidentiranjem promjena podataka iz ugovora o koncesiji, utvrđivanjem fiksnog i varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine, upisom podataka o izvanrednim prestancima ugovora o koncesiji, stečajnim postupcima nad rudarskim gospodarskim subjektima te prisilnim naplatama naknada za mineralne sirovine) propisani su odredbama Pravilnika o registru koncesija. Podaci za unos podataka u Registar koncesija ne prikupljaju se ažurno, nadzor nad dostavom i kvalitetom podataka koje dostavljaju koncesionari ne obavlja se redovito, a propisani obrasci za unos podataka u Registar koncesija ne dostavljaju se Ministarstvu financija pravodobno ni redovito. Zbog navedenog nisu osigurani ažurirani, potpuni i točni podaci koji se odnose na ID ugovora, koncesionara po pripadajućem ugovoru, obvezama koncesionara s osnove naknada za koncesiju, uplatama naknada te potraživanjima s osnove naknada za koncesiju. Navedeno nije u skladu s odredbom članka 51. i 57. Zakona o koncesijama i odredbom članka 4. Pravilnika o registru koncesija, kojima je, između ostalog, propisano da je davatelj koncesije dužan redovito pratiti izvršavanje plaćanja naknade za koncesiju, pridonositi vođenju Registra koncesija stalnim praćenjem i zajedničkim sudjelovanjem u radu s ministarstvom nadležnim za financije i da je dužan popuniti i podnijeti Ministarstvu financija sve odgovarajuće obrasce propisane Pravilnikom o registru koncesija.

Državni ured za reviziju nalaže ustrojiti registar istražnih prostora i eksploatacijskih polja, zbirku isprava istražnih prostora, popis rudarskih gospodarskih subjekata za mineralne sirovine na području Županije te upotpuniti zbirke isprava eksploatacijskih polja mineralnih sirovina s cjelovitom dokumentacijom u skladu s odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima.

Također, nalaže radi osiguravanja ažurnih, potpunih i točnih podataka u Registru koncesija redovito pratiti izvršavanje plaćanja naknade za koncesiju i pridonositi vođenju Registra koncesija stalnim praćenjem i zajedničkim sudjelovanjem u radu s Ministarstvom financija u skladu s odredbama Zakona o koncesijama te pravodobno i redovito dostavljati Ministarstvu financija odgovarajuće obrasce propisane Pravilnikom o registru koncesija.

S obzirom da su mineralne sirovine najvećim dijelom neobnovljivi prirodni resurs ograničenih rezervi, eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina te je odredbama Zakona o rudarstvu propisana obveza dostave podataka i dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina te podataka o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina. Navedene obveze propisane su odredbama članaka 52., 55. i 57. Zakona o rudarstvu, prema kojima je rudarski gospodarski subjekt, kao ovlaštenik istražnog prostora ili eksploatacijskog polja, dužan voditi evidenciju o rezervama mineralnih sirovina i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva dostaviti podatke o rezervama mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine te svakih pet godina od dana dobivanja rješenja o potvrđivanju količina i kakvoće rezervi mineralnih sirovina dostaviti nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina, s prijedlogom za razvrstavanje u klase i kategorije, na temelju čega povjerenstvo donosi rješenje kojim potvrđuje i ovjerava količine i kakvoću rezervi mineralnih sirovina. Također, koncesionar za eksploataciju mineralnih sirovina dužan je voditi i evidenciju o godišnjoj eksploataciji i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva i davatelju koncesije dostaviti podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine. Obrasci za dostavu podataka o rezervama mineralnih sirovina te o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina propisani su odredbama Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina (Narodne novine 150/13).

Ured državne uprave nema saznanja dostavljaju li rudarski gospodarski subjekti nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina. Također, Ured državne uprave nema saznanja dostavljaju li koncesionari Ministarstvu gospodarstva redovito podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina. Dio koncesionara dostavljao je Uredu državne uprave podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina na obrascu Evidencija o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, koji je propisan Pravilnikom o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina. S obzirom da Ured državne uprave dostavljene podatke nije redovito provjeravao, analizirao i sistematizirao niti pravovremeno obavještavao koncesionare o njihovim obvezama koje proizlaze iz zakonskih i podzakonskih propisa o koncesijama i rudarstvu te da ponekad koncesionari nisu dostavljali podatke u kontinuitetu za svaku godinu eksploatacije, Ured državne uprave raspolaže s različitim podacima o eksploataciji, odnosno ukupnoj količini eksploatiranih mineralnih sirovina do konca 2015. Iz podataka prikupljenih od Ureda državne uprave, proizlazi da su za eksploatacijska polja Perčin, Starča, Fukinac i Giletinci iskazani različiti podaci o otkopanoj/pridobivenoj količini mineralnih sirovina u evidencijama o godišnjoj eksploataciji, evidencijama navedenim u kvartalnim obračunima i podacima o rezervama. Tako je za eksploatacijsko polje Perčin prema evidenciji o godišnjoj eksploataciji za 2014. i 2015. iskazana otkopana količina 54 108 m³, prema kvartalnim obračunima 58 461 m³, a prema podacima o rezervama mineralnih sirovina za razdoblje od 2013. do 2015. količina od 41 219 m³, dok je za eksploatacijsko polje Starča prema spomenutim evidencijama iskazana otkopana količina 45 049 m³, prema kvartalnim obračunima 45 572 m³, a prema podacima o rezervama mineralnih sirovina za razdoblje od 2013. do 2015. količina od 46 739 m³.

Ukupne potvrđene eksploatacijske rezerve mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije koncem 2015., prema podacima o rezervama mineralnih sirovina prikupljenim od Ureda državne uprave na četiri odobrena eksploatacijska polja u Županiji iznose 9 572 642 m³, a odnose se na tehničko-građevni kamen. Prema podacima koncesionara, dostavljenim Uredu državne uprave, do konca 2015. eksploatirano je ukupno 553 424 m³ mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala, odnosno tehničko-građevnog kamena.

Državni ured za reviziju predlaže pravovremeno pribavljati podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, koje su koncesionari obvezni dostavljati Uredu državne uprave prema odredbama Zakona o rudarstvu i Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina, pribavljene podatke provjeravati, analizirati i sistematizirati kako bi se osiguralo učinkovito gospodarenje mineralnim sirovinama.

Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji

U skladu s odredbom članka 192. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu ureda državne uprave u županijama (Narodne novine 40/12, 51/12 i 90/13), Ured državne uprave donio je Pravilnik o unutarnjem redu, kojim su utvrđene ustrojstvene jedinice i njihov djelokrug te broj službenika i namještenika po službama i ispostavama, s naznakom njihovih osnovnih poslova i zadaća te stručnih uvjeta potrebnih za njihovo obavljanje. U skladu sa spomenutim Pravilnikom, poslovi iz područja rudarstva obavljaju se u Odjelu za gospodarstvo. Prema Pravilniku osam zaposlenika u opisu radnih zadataka između ostalih ima navedene i zadatke vezane za mineralne sirovine, od kojih pet u sjedištu Ureda (upravni savjetnik za gospodarstvo, viši upravni referent za gospodarstvo i upravni referent za gospodarstvo) i tri zaposlenika (upravni savjetnik za gospodarstvo i samostalni referent za gospodarstvo) u Ispostavi Nova Gradiška. Unatoč predviđenom, spomenute poslove obavlja tek jedan zaposlenik - voditelj odsjeka u Ispostavi Nova Gradiška, koji obavlja i druge poslove iz djelokruga Ureda državne uprave, a odnose se na područje poljoprivrede, šumarstva, obrta, trgovine, ugostiteljstva, turizma, rudarstva, industrije, energetike i prometa, poljoprivrednog zemljišta, izdavanje različitih dozvola, obrtnica i posebnih uvjeta za građenje i drugih poslova. Ured državne uprave osigurao je odgovarajuću tehničku podršku za učinkovito obavljanje poslova iz područja rudarstva.

Od sedam prostora predviđenih Prostornim planom Županije za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, Ured državne uprave je, prema stanju početkom 2016., rudarskim gospodarskim subjektima odobrio jedan istražni prostor i dva eksploatacijska polja. Dva eksploatacijska polja, iako u nadležnosti Ureda državne uprave, odobrilo je i ugovore o koncesiji zaključilo Ministarstvo gospodarstva, a dva eksploatacijska polja s obzirom na vrstu mineralne sirovine su u nadležnosti Ministarstva gospodarstva.

Istražni prostor odobren je na temelju zahtjeva rudarskog gospodarskog subjekta, nakon javne rasprave održane u kolovozu 2004. i rješenja Ureda državne uprave - Ispostava Nova Gradiška, o odobravanju istraživanja tehničko-građevnog kamena u istražnom prostoru Buk s rokom važnosti do kolovoza 2007. Površina istražnog prostora smještenog u k.o. Rogolji, Općina Okučani iznosi 61,57 ha. Prema spomenutom rješenju ovlaštenik je dužan do konca 2016. s Uredom državne uprave zaključiti ugovor o koncesiji. Rješenje o utvrđivanju istražnog prostora Buk sadrži i druge propisane elemente te je dostavljeno svim propisanim subjektima u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu.

Ured državne uprave ne raspolaže cjelovitom dokumentacijom koja se odnosi na postupak odobravanja prostora za istraživanje. Prema dostavljenoj dokumentaciji - dopis Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva, razvidno je da je Državni inspektorat utvrdio da rješenje o odobrenju istraživanja nije izdano u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu - pročišćeni tekst koji je utvrđen 30. rujna 2003. i Pravilnika o istraživanju mineralnih sirovina koji je bio na snazi od rujna 1998. do studenoga 2013.

Temeljem navedenog, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva je nakon provedenog nadzora pozvalo Ured državne uprave za izmjenom navedenog rješenja u smislu da se trgovačko društvo kojemu je odobreno istraživanje pridržava zaključaka s javne rasprave, da je dužno prije početka istraživanja s vlasnicima i korisnicima zemljišta utvrditi pravo služnosti, izraditi pojednostavljeni rudarski projekt probne eksploatacije, obavijestiti Državni inspektorat najmanje 15 dana prije početka probne eksploatacije, obaviti sanaciju zemljišta završetkom pojedinog istražnog rada u istražnom prostoru, a konačno izvješće o obavljenim istražnim radovima dostaviti Uredu državne uprave u određenom roku. U skladu s navedenim zahtjevima Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva, Ured državne uprave, Ispostava Nova Gradiška, je donijelo zaključak u studenom 2004., kojim se navodi da ovlaštenik istražnog prostora do roka trajanja odobrenja, odnosno do sredine kolovoza 2007., a ni kasnije, Uredu državne uprave, Ispostava Nova Gradiška nije dostavio izvješće o obavljenim istražnim radovima, što je prema rješenju o odobrenju istražnog prostora bio dužan učiniti, te nije podnio zahtjev za utvrđivanje eksploatacijskog polja. Ured državne uprave nije poduzimao aktivnosti o praćenju istraživanja tehničko-građevnog kamena istražnog prostora Buk, nema saznanja o provedenim aktivnostima vezanim uz istraživanje, niti utvrđivanju eksploatacijskog polja, površine 61,57 ha u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu. Iako ovlaštenik istražnog prostora nije podmirivao svoju obvezu za naknadu za odobren istražni prostor, Ured državne uprave nije poduzimao mjere za naplatu. Odredbom članka 46. Zakona o rudarstvu, propisano je da se rješenje o odobrenju za istraživanje mineralnih sirovina ukida istekom roka važenja rješenja, ako ovlaštenik istražnog prostora ne poštuje rokove i obveze određene rješenjem ili ako nisu izvedeni rudarski radovi određeni rješenjem.

Državni ured za reviziju predlaže od ovlaštenika istražnog prostora zatražiti da u primjerenom roku dostavi izvješće o provedenom istraživanju i sanaciji istražnog prostora, a ako u primjerenom roku ovlaštenik ne dostavi traženo izvješće, nalaže se ukinuti rješenje o odobrenju za istraživanje. Nadalje, predlaže se poduzimati aktivnosti radi naplate naknade za odobrenje istražnog prostora.

U tablici broj 2 daju se podaci o odobrenim eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije te podaci o fiksnom dijelu naknade za mineralne sirovine, prema podacima Ureda državne uprave sa stanjem iz travnja 2016.

Tablica broj 2

Odobrena eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije te podaci o fiksnom dijelu naknade za mineralne sirovine, travanj 2016.

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje odobrenja	Površina polja u ha	Fiksni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za površinu eksploatacijskog polja) u kn		
				Obveza ovlaštenika polja	Naplaćeno s kamatama	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5	6
Tehničko-građevni kamen						
1.	Perčin	20.2.1996.-22.6.2021.	19,25	139.318,00	138.782,00	536,00
2.	Starča	11.7.2002.-20.5.2042.	6,56 ¹	60.950,00	64.683,00	-
3.	Fukinac	12.8.1996.-31.12.2038.	27,88	139.318,00	145.551,00	-
4.	Giletinci	31.5.2013.-31.12.2052.	17,64	36.545,00	36.545,00	-
Ukupno			71,33	376.131,00	385.561,00	536,00

Na području Županije odobrena su četiri eksploatacijska polja tehničko-građevnog kamena ukupne površine 71,33 ha. S ovlaštenicima eksploatacijskih polja zaključeni su ugovori o koncesiji i izdana rješenja o odobrenju eksploatacije mineralnih sirovina. Početkom 2016. rudarske koncesije su za sva četiri eksploatacijska polja i dalje na snazi.

Fiksni dio naknade za mineralne sirovine, odnosno naknade za površinu eksploatacijskog polja obračunane su i utvrđene za eksploatacijska polja Starča, Fukinac i Giletinci u iznosu 236.813,00 kn, od čega je, s pripadajućim kamatama zbog nepravodobnog plaćanja naknada naplaćeno 246.779,00 kn. Za eksploatacijsko polje Perčin obračunan je i utvrđen fikсни dio naknade u iznosu 139.318,00 kn, od čega je, s pripadajućim kamatama zbog nepravodobnog plaćanja naknada naplaćeno 138.782,00 kn te je nenaplaćeno s pripadajućim kamatama 536,00 kn.

Naknade za površinu eksploatacijskih polja obračunane su i naplaćene u propisanim iznosima, osim za eksploatacijsko polje Perčin. Uvidom u raspoloživu dokumentaciju utvrđeno je da je ovlaštenik eksploatacijskog polja Perčin naknadu za površinu do konca lipnja 2016. obračunavao za površinu polja 19,25 ha koja je utvrđena rješenjem Ureda za gospodarstvo Brodsko-posavske županije iz veljače 1996. Prema lokacijskoj dozvoli koja je izdana u lipnju 2000. površina eksploatacijskog polja je smanjena s 19,25 ha na 6,79 ha, jer se u katastru zemljišta i u zemljišnim knjigama, kao kamenolom, vodi samo građevinska čestica kč.br. 555/9 površine 6,79 ha.

Za eksploatacijska polja Fukinec i Giletinci ugovore o koncesiji zaključilo je Ministarstvo gospodarstva, na temelju zahtjeva rudarskih gospodarskih subjekata za dodjelu koncesije za izvođenje rudarskih radova. Eksploatacijska polja su prethodno odobrena nakon provedenih javnih natječaja i odabira najpovoljnijih ponuditelja, te održane javne rasprave za Studiju o utjecaju zahvata na okoliš.

¹ Rješenjem Ministarstva gospodarstva iz ožujka 2013. površina eksploatacijskog polja Starča smanjena je s 9,65 ha na 6,56 ha, jer je u postupku procjene utjecaja zahvata na okoliš utvrđena potreba smanjenja obuhvata navedenog eksploatacijskog polja.

Postupci su provedeni u skladu s odredbama prijašnjih propisa o rudarstvu: Zakona o rudarstvu (Narodne novine 190/03-pročišćeni tekst), koji je bio na snazi od lipnja 1991. do srpnja 2009., odnosno Zakona o rudarstvu (Narodne novine 75/09 i 49/11), koji je bio na snazi od srpnja 2009. do svibnja 2013., te Pravilnika o postupku ishođenja odobrenja za dodjelu eksploatacijskog polja, odobrenja za izvođenje rudarskih radova i građevinske dozvole za građenje rudarskih objekata i postrojenja, kao i dozvole za upotrebu rudarskih objekata i postrojenja (Narodne novine 53/A/91), koji je bio na snazi od srpnja 1991. do rujna 1998., odnosno Pravilnika o eksploataciji mineralnih sirovina (Narodne novine 125/98), koji je bio na snazi od rujna 1998. do studenoga 2013. i Zakona o koncesijama (Narodne novine 143/12) koji je na snazi od prosinca 2012. Također, za eksploatacijsko polje Fukinec zaključena su i dva ugovora o osnivanju prava služnosti državnog zemljišta na kojem se nalazi navedeno eksploatacijsko polje, sa svrhom eksploatacije mineralne sirovine.

Za eksploatacijska polja Perčin i Starča rješenja o odobrenju izvođenja rudarskih radova izdana su, a ugovori o koncesiji zaključeni 1996. i 2002. na temelju zahtjeva rudarskih gospodarskih subjekata za dodjelu rudarske koncesije za izvođenje rudarskih radova, bez provedenih postupaka s tadašnjim javnim poduzećem za gospodarenje šumskim zemljištem. Nakon izrade revidiranih Glavnih rudarskih projekata eksploatacijskih polja Perčin i Starča, Ured državne uprave je u svibnju 2002., nakon prethodno održanih javnih rasprava, u skladu s odredbama prijašnjeg Zakona o rudarstvu koji je bio na snazi od lipnja 1991. do srpnja 2009., izdao rješenja o odobrenju izvođenja rudarskih radova eksploatacijskih polja Perčin i Starča. Rješenjima je određeno da je korisnik dužan prije početka izvođenja radova izraditi Projekte tehničke i biološke sanacije kamenoloma, sanaciju projektirati sukcesivno s napredovanjem rudarskih radova, riješiti imovinsko-pravne odnose s vlasnikom šumskog zemljišta na kojem se nalaze eksploatacijska polja te naknaditi štetu počinjenu rudarskim radovima na šumskom zemljištu. Projekti tehničke i biološke sanacije kamenoloma nisu sastavljeni. Ured za upravljanje državnom imovinom je tek u ožujku 2015. donio odluku o osnivanju prava služnosti na zemljištu u vlasništvu Republike Hrvatske za eksploatacijsko polje Perčin, dok za eksploatacijsko polje Starča ista nije donesena. U vrijeme obavljanja revizije (ožujak 2016.) Ured državne uprave izdao je rješenja o dodjeli koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za eksploatacijsko polje Perčin površine 6,79 ha u trajanju do konca 2040., a za eksploatacijsko polje Starča površine 6,56 ha do konca 2024. Ugovori o osnivanju prava služnosti na šumskom zemljištu u vlasništvu Republike Hrvatske i ugovori o koncesiji za eksploataciju tehničko-građevnog kamena na eksploatacijskim poljima Perčin i Starča zaključeni su s trgovačkim društvom za gospodarenje šumskim zemljištem u tijeku obavljanja revizije (svibanj i lipanj 2016.).

Ured državne uprave nije redovito pratio točnost obračuna i izvršavanje plaćanja naknade za površinu i naknade za koncesiju. Također, Ministarstvu financija, nije na propisanim obrascima, niti redovito dostavljao izvješća o obvezama za naknade za površinu odobrenih eksploatacijskih polja, te ugovorima o koncesiji i radu koncesionara.

Prema odredbama članka 51. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije dužan je kontinuirano nadzirati rad koncesionara i izvršavanje njihovih obveza iz rješenja o odobrenju izvođenja rudarskih radova, ugovora o koncesiji i ugovora o osnivanju prava služnosti, što uključuje i redovito praćenje izvršavanja plaćanja naknade za koncesiju te plaćanja svih drugih obveza koje nastaju kao posljedica obveznih odnosa. O postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji dužan je obavijestiti nadležno državno odvjetništvo.

Također je dužan do 1. lipnja tekuće godine, za prethodnu godinu, dostaviti Ministarstvu financija izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara, a osobito u odnosu na plaćanje naknade za koncesiju, poduzete radnje vezane uz nadzor rada koncesionara, te druge bitne podatke o izvršenju ugovora o koncesiji. Izvješće se dostavlja na obrascu koji Ministarstvo financija objavljuje na svojim mrežnim stranicama.

Državni ured za reviziju predlaže nadzirati rad koncesionara i izvršavanje njihovih obveza iz rješenja o odobrenju izvođenja rudarskih radova, ugovora o koncesiji i ugovora o osnivanju prava služnosti, što uključuje i redovito praćenje obračuna i izvršavanja plaćanja naknade za površinu i naknade za koncesiju te plaćanja svih drugih obveza koje nastaju kao posljedica obveznih odnosa te dostaviti Ministarstvu financija izvješća o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara u skladu s odredbama Zakona o koncesiji. Također, predlaže pridržavanje svih odredbi rješenja i drugih akata vezanih uz dodjelu koncesija.

U tablici broj 3 daju se podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije za koja su zaključeni ugovori o koncesiji te podaci o varijabilnom dijelu naknade za mineralne sirovine, prema podacima Ureda državne uprave sa stanjem iz travnja 2016.

Tablica broj 3

Eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije za koja su zaključeni ugovori o koncesiji te podaci o varijabilnom dijelu naknade za mineralne sirovine, travanj 2016.

Redni broj	Naziv polja	Trajanje koncesije	Varijabilni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) u kn	
			Obveza koncesionara	Naplaćeno s kamatama
	1	2	3	4
Tehničko-građevni kamen				
1.	Perčin	20.2.2002.-22.6.2040.	357.784,00	357.748,00
2.	Starča	20.5.2002.-20.5.2024.	431.222,00	431.381,00
3.	Fukinac	25.9.2012.-31.12.2038.	848.456,00	848.536,00
4.	Giletinci	31.5.2013.-31.12.2052.	98.193,00	98.489,00
Ukupno			1.735.655,00	1.736.154,00

Na četiri eksploatacijska polja na području Županije, za koja su zaključeni ugovori o koncesiji, otkopano/pridobiveno je ukupno 553 424 m³ mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala, čija je tržišna vrijednost iskazana u iznosu 17.439.652,00 kn, te su utvrđene obveze koncesionara za varijabilni dio naknada za mineralne sirovine u ukupnom iznosu 1.735.655,00 kn, koje su naplaćene u cijelosti, što zajedno s pripadajućim kamatama zbog nepravodobnog plaćanja naknada iznosi 1.736.154,00 kn.

Ugovorima o koncesiji koncesionari su se obvezali da će varijabilni dio naknade za mineralne sirovine, odnosno naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine plaćati na način utvrđen zakonskim i podzakonskim propisima, kojima je određena naknada za koncesiju, odnosno u visini propisanog ili minimalnog propisanog iznosa.

Tako su naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine obračunane i naplaćene u skladu s odredbama Odluke o naknadi za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 37/91, 104/96 i 101/04), koja je bila na snazi od srpnja 1991. do prosinca 1996., odnosno od prosinca 1996. do srpnja 2004. te od srpnja 2004. do prosinca 2009. i kojom je naknada bila utvrđena u visini 2,5 %, odnosno 2,6 % ukupnog prihoda ostvarenog prodajom mineralne sirovine, Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011. i kojom je minimalni iznos varijabilnog dijela naknade bio utvrđen u visini 7,5 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od travnja 2011. do travnja 2014. i kojom je varijabilni dio naknade bio utvrđen u visini 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, te Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je na snazi od svibnja 2014. i kojom je minimalni iznos varijabilnog dijela naknade utvrđen u visini 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, s tim da su pojedinim koncesionarima naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade.

Odredbama Zakona o rudarstvu i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, propisano je da iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, koji rudarski gospodarski subjekt mora izraditi kako bi od nadležnog povjerenstva ishodio rješenje o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine, a koju je dužan potvrditi svakih pet godina.

Rješenja o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine, koja nadležno povjerenstvo dostavlja Uredu državne uprave, ne sadrže podatak o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata, niti je propisana obveza rudarskih gospodarskih subjekata da Uredu državne uprave dostavljaju navedeni elaborat. Stoga Ured državne uprave nije u mogućnosti pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na navedeni elaborat, osim kada elaborat pribavi od rudarskih gospodarskih subjekata, što čini uvjetujući im potpisivanje ugovora o koncesiji dostavom elaborata. Međutim, pri obnovi elaborata radi potvrde količine i kakvoće rezervi mineralne sirovine, nakon pet godina, Ured državne uprave nema mogućnost uvjetovati rudarskim gospodarskim subjektima dostavu obnovljenog elaborata.

Državni ured za reviziju predlaže zatražiti od nadležnog povjerenstva dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi Ured državne uprave mogao pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednost mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, rudarska inspekcija Ministarstva gospodarstva provodi inspekcijski nadzor nad izvođenjem rudarskih radova. Prema podacima prikupljenim od Ureda državne uprave, rudarska inspekcija za razdoblje od 2013. do 2015. nije obavljala inspekcijski nadzor nad izvođenjem rudarskih radova.

Državni ured za reviziju je mišljenja da je na svim eksploatacijskim poljima potrebno obavljati inspekcijski nadzor kako bi se provjerila točnost podataka koncesionara o otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina i iskazanoj tržišnoj vrijednosti.

Državni ured za reviziju predlaže zatražiti od rudarske inspekcije redovito obavljanje inspekcijskog nadzora na eksploatacijskim poljima za koja su zaključeni ugovori o koncesiji, ugovori o osnivanju prava služnosti na šumskom zemljištu i izdana rješenja o obavljanju koncesije, radi provjere podataka o otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina i iskazanoj tržišnoj vrijednosti koje koncesionari dostavljaju Uredu državne uprave.

Radi spoznaje o funkcioniranju sustava gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije, tijekom obavljanja revizije (u svibnju 2016.), Državni Ured za reviziju zatražio je od jedinica lokalne samouprave na području Županije podatke o njihovim saznanjima o protupravnoj eksploataciji mineralnih sirovina te jesu li o tome obavijestili nadležna tijela. Prema dostavljenim podacima, koji nisu cjeloviti (dio jedinica nije dostavio podatke), jedna jedinica lokalne samouprave (Općina Podcrkavlje) ima saznanja o protupravnoj eksploataciji mineralnih sirovina (za koje je nadležno Ministarstvo gospodarstva) i odvoz mineralne sirovine na svom području, o čemu je izvješćivala nadležna ministarstva i Državno odvjetništvo.

Zbog činjenice da su mineralne sirovine najvećim dijelom neobnovljivi prirodni resurs ograničenih rezervi, od izuzetnog značaja je sprječavanje otuđenja tih resursa, odnosno sprječavanje protupravne eksploatacije. Stoga Državni ured za reviziju predlaže uspostaviti učinkovitu suradnju Ureda državne uprave i rudarske inspekcije, kao nadležnih tijela koja obavljaju aktivnosti iz područja rudarstva, te jedinica lokalne samouprave na čijem području se eksploatiraju mineralne sirovine, kako bi se osigurala protočnost informacija o eksploataciji mineralnih sirovina te pravodobno i učinkovito spriječila protupravna eksploatacija. Učinkovita suradnja trebala bi pridonijeti smanjenju štete počinjene Republici Hrvatskoj te ostvarenju održivog gospodarenja mineralnim sirovinama.

Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi

Izvođenjem rudarskih radova pri eksploataciji mineralnih sirovina utječe se na okoliš te su stoga odredbama Zakona o rudarstvu, između ostalog, propisane obveze rudarskih gospodarskih subjekata u svrhu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

Sanacijom prostora, prema odredbi članka 12. Zakona o rudarstvu, smatraju se rudarski radovi radi provedbe mjera osiguranja rudarskim radovima otkopanih prostora kojima se isključuje mogućnost nastanka opasnosti za ljude i imovinu, kao i za prirodu i okoliš, kao i radi privođenja namjeni određenoj dokumentima prostornog uređenja ako su za to ispunjene pretpostavke.

Prema odredbama članaka 69. i 101. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt odgovara za štetu u prirodi i okolišu nastalu izvođenjem rudarskih radova na eksploatacijskom polju, dužan je tijekom izvođenja te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova provesti sanaciju prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi, provesti mjere osiguranja radi sprječavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš te o tome izvijestiti rudarsku inspekciju i inspekciju zaštite okoliša, koje izdaju potvrde o provedbi spomenutih mjera, nakon čega davatelj koncesije donosi rješenje o brisanju rudarskog gospodarskog subjekta kao ovlaštenika eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja, a može donijeti i rješenje o brisanju eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja.

Ako rudarski gospodarski subjekt ne provede sanaciju, davatelj koncesije naložit će mu provođenje sanacije u primjerenom roku, a ako ni nakon ostavljenog roka ne provede sanaciju, to će se učiniti putem treće osobe, na trošak rudarskog gospodarskog subjekta, pri čemu će pravne radnje pred sudom poduzeti nadležno državno odvjetništvo.

Prema pisanom obrazloženju odgovornih osoba rudarskih gospodarskih subjekata do konca 2015. nije provedena sanacija eksploatacijskih polja.

Ovlaštenici eksploatacijskih polja Giletinci i Fukinec su prema ugovorima o koncesiji trebali provoditi veći dio sanacije u tijeku izvođenja radova na eksploataciji, a najkasnije do konca trajanja koncesije. Ured ne raspolaže podacima o provođenju sanacije u tijeku izvođenja radova.

Rješenjima o dodjeli koncesije za eksploatacijska polja Perčin i Starča, utvrđeno je da se tehnička sanacija provodi usporedno s eksploatacijom te da godišnji troškovi sanacije iznose 12.987,00 kn za eksploatacijsko polje Perčin, a 50.000,00 kn za eksploatacijsko polje Starča. Ovlaštenik eksploatacijskih polja je prije zaključivanja ugovora o koncesiji za eksploatacijska polja Perčin i Starča, na ime osiguranja plaćanja svih tražbina, izdao četiri bjanko zadužnice na ukupan 1.100.000,00 kn, odnosno 550.000,00 kn za svako polje. Do vremena obavljanja revizije bjanko zadužnice nisu potpisane.

Prema odredbi članka 76. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt kojem se daje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina, dužan je prije zaključivanja i potpisivanja ugovora o koncesiji dostaviti davatelju koncesije jamstvo za troškove sanacije eksploatacijskog polja, a prema odredbi članka 11. stavka 4. Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina, davatelj koncesije dužan je redovito provjeravati valjanost jamstva.

Prema odredbi članka 31. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije dužan je prije stupanja na snagu ugovora o koncesiji prikupiti od odabranog najpovoljnijeg ponuditelja, odnosno podnositelja zahtjeva za dobivanje koncesije potrebna jamstva i/ili instrumente osiguranja naplate naknade za koncesiju te naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji (zadužnice, bankarske garancije, osobna jamstva, mjenice, plog i ostalo) u iznosu određenom u skladu s procijenjenom vrijednosti koncesije te redovito provjeravati valjanost instrumenata osiguranja.

Državni ured za reviziju nalaže prije zaključivanja ugovora o koncesiji zatražiti od koncesionara jamstva za troškove sanacije eksploatacijskog polja i provođenje radova sanacije u primjerenom roku u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu te redovito provjeravanje valjanosti jamstava u skladu s odredbama Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina. Također, nalaže prije stupanja na snagu ugovora o koncesiji prikupiti od odabranog najpovoljnijeg ponuditelja, odnosno podnositelja zahtjeva za dobivanje koncesije potrebna jamstva i/ili instrumente osiguranja naplate naknade za koncesiju te naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji (zadužnice, bankarske garancije, osobna jamstva, mjenice, polog i ostalo) u iznosu određenom u skladu s procijenjenom vrijednosti koncesije te redovito provjeravati valjanost instrumenata osiguranja u skladu s odredbama Zakona o koncesijama.

OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA

Državni ured za reviziju je obavio reviziju učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije. Ciljevi revizije bili su ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s propisima, planovima i internim procedurama u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina, ocijeniti informacijski sustav i evidencije o rezervama i eksploataciji mineralnih sirovina, ocijeniti dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina i obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način, ocijeniti provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknada za mineralne sirovine i izvršenjem ugovora o koncesiji te ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

Na temelju provedene revizije, Državni ured za reviziju primjenom utvrđenih kriterija, ocjenjuje da je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije **djelomično učinkovito** te daje sljedeće preporuke:

- Uskladiti podatke o namjeni eksploatacijskih polja i vrsti raspoloživih mineralnih sirovina u planskim dokumentima sa stvarnim stanjem na eksploatacijskim poljima.
- Uskladiti podatke o vrsti koncesije navedenoj u godišnjem i srednjoročnom planu davanja koncesija sa stvarnim podacima te, radi dosljednije primjene propisa iz područja rudarstva, donijeti interne procedure kojima bi se utvrdio redoslijed radnji u procesu gospodarenja mineralnim sirovinama.
- Ustrojiti registar istražnih prostora i eksploatacijskih polja, zbirku isprava istražnih prostora, popis rudarskih gospodarskih subjekata za mineralne sirovine na području Županije te upotpuniti zbirke isprava eksploatacijskih polja mineralnih sirovina u skladu s odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima.
- Redovito pratiti izvršavanje plaćanja naknade za koncesiju i pridonositi vođenju Registra koncesija stalnim praćenjem i zajedničkim sudjelovanjem u radu s Ministarstvom financija u skladu s odredbama Zakona o koncesijama te pravovremeno i redovito dostavljati Ministarstvu financija odgovarajuće obrasce propisane Pravilnikom o registru koncesija.
- Pravovremeno pribavljati podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, koje su koncesionari obvezni dostavljati Uredu državne uprave prema odredbama Zakona o rudarstvu i Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina, pribavljene podatke provjeravati, analizirati i sistematizirati kako bi se osiguralo učinkovito gospodarenje mineralnim sirovinama.
- Pribaviti od ovlaštenika istražnog prostora izvješće o provedenom istraživanju i sanaciji istražnog prostora u slučaju da istraživanjem nisu utvrđene rezerve tehničko-građevnog kamena, odnosno utvrditi namjere ovlaštenika vezano za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina u navedenom istražnom prostoru. Ovisno o utvrđenim namjerama ovlaštenika, produljiti rok trajanja odobrenja za istraživanje ili ukinuti rješenje o odobrenju za istraživanje, koje se ukida istekom roka važenja rješenja, ako ovlaštenik istražnog prostora ne poštuje rokove i obveze određene rješenjem ili ako nisu izvedeni rudarski radovi određeni rješenjem.

- Nadzirati rad koncesionara i izvršavanje njihovih obveza iz rješenja o odobrenju izvođenja rudarskih radova, ugovora o koncesiji i ugovora o osnivanju prava služnosti, što uključuje i redovito praćenje obračuna i izvršavanja plaćanja naknade za površinu i naknade za koncesiju te plaćanja svih drugih obveza koje nastaju kao posljedica obveznih odnosa, te dostaviti Ministarstvu financija izvješća o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara u skladu s odredbama Zakona o koncesiji.
- Zatražiti od nadležnog povjerenstva dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi Ured državne uprave mogao pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednost mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.
- Prije zaključivanja ugovora o koncesiji zatražiti od koncesionara jamstva za troškove sanacije eksploatacijskog polja i provođenje radova sanacije u primjerenom roku u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu te redovito provjeravanje valjanosti jamstva u skladu s odredbama Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina. Također nalaže prije stupanja na snagu ugovora o koncesiji prikupiti od odabranog najpovoljnijeg ponuditelja odnosno podnositelja zahtjeva za dobivanje koncesije potrebna jamstva i/ili instrumente osiguranja naplate naknade za koncesiju te naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji (zadužnice, bankarske garancije, osobna jamstva, mjenice, polog i ostalo) u iznosu određenom u skladu s procijenjenom vrijednosti koncesije te redovito provjeravati valjanost instrumenata osiguranja u skladu s odredbama Zakona o koncesijama.
- Zatražiti od rudarske inspekcije redovito obavljanje inspekcijskog nadzora na eksploatacijskim poljima za koja su zaključeni ugovori o koncesiji, ugovori o pravu služenja te izdana rješenja o dodjeli koncesije, radi provjere podataka o otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina i iskazanoj tržišnoj vrijednosti koje koncesionari dostavljaju Uredu državne uprave.
- Uspostaviti učinkovitu suradnju između Ureda državne uprave i rudarske inspekcije, kao nadležnih tijela koja obavljaju aktivnosti iz područja rudarstva, te jedinica lokalne samouprave na čijem području se eksploatiraju mineralne sirovine, kako bi se osigurala protočnost informacija o eksploataciji mineralnih sirovina te pravovremeno i učinkovito spriječila protupravna eksploatacija. Učinkovita suradnja trebala bi pridonijeti smanjenju štete počinjene Republici Hrvatskoj te ostvarenju održivog gospodarenja mineralnim sirovinama.

Državni ured za reviziju ocjenjuje da bi provedba navedenih naloga i preporuka pridonijela poboljšanju postupanja pri usklađivanju podataka o vrsti koncesije u svim evidencijama, donošenju internih procedura potrebnih za proces gospodarenja mineralnim sirovinama, vođenju propisanih registara i evidencija, kontroli obračuna naknade za mineralne sirovine, otklanjanju utvrđenih nepravilnosti i nedostataka kod pribavljanja podataka o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina te pribavljanja jamstava i provjeravanja valjanosti jamstava, čime bi se povećala usklađenost s propisima kojima je uređeno gospodarenje mineralnim sirovinama, što bi pridonijelo i učinkovitijem gospodarenju mineralnim sirovinama na području Županije.

OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE

Ured državne uprave u Brodsko-posavskoj županiji se očitovao na Nacrt izvješća o obavljenoj reviziji učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama i prihvatio naloge i preporuke Državnog ureda za reviziju.

U očitovanju navodi da će poduzeti radnje u cilju ispravljanja uočenih nedostataka te postizanja učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama.

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Dubrovnik

IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA NA PODRUČJU DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE

Dubrovnik, studeni 2016.

S A D R Ź A J

stranica

PREDMET I CILJEVI REVIZIJE	2
METODE I POSTUPCI REVIZIJE	2
KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI	3
GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA	5
Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama	9
Registri i evidencije	11
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine	
te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	13
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	25
OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA	27
OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE	29

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Dubrovnik

KLASA: 041-01/16-10/34
URBROJ: 613-21-16-16

Dubrovnik, 8. studenoga 2016.

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM
SIROVINAMA NA PODRUČJU DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE

Na temelju odredbi članaka 12. i 14. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 80/11), obavljena je revizija učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Dubrovačko-neretvanske županije (dalje u tekstu: Županija).

Revizija je obavljena na način i prema postupcima utvrđenim okvirom revizijskih standarda Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

Postupci revizije provedeni su od 29. ožujka do 8. studenoga 2016.

PREDMET I CILJEVI REVIZIJE

Predmet revizije je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije, koje je u nadležnosti Ureda državne uprave u Dubrovačko-neretvanskoj županiji (dalje u tekstu: Ured državne uprave). Prema odredbama Zakona o rudarstvu (Narodne novine 56/13 i 14/14), Ured državne uprave je tijelo nadležno za rudarstvo za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala na području Županije.

Revizijom je obuhvaćena provedba aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama (istraživanje i eksploataciju), naplatu prihoda od naknada za koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina, vođenje evidencija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina te sanacija prostora nakon završetka izvođenja rudarskih radova na području Županije od 2013. do 2015.

U svrhu ocjene učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, utvrđeni su sljedeći ciljevi:

- ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s donesenim propisima, planovima i unutarnjim procedurama vezanim uz koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina
- ocijeniti prikupljanje podataka o eksploataciji mineralnih sirovina
- ocijeniti dodjelu koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima
- ocijeniti pravilnost obračuna naknade za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina
- ocijeniti provedbu nadzora nad naplatom prihoda i potraživanjima za prihode od naknade za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina te nadzora nad izvršavanjem ugovora o dodjeli koncesija
- ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

METODE I POSTUPCI REVIZIJE

U skladu s prihvaćenim međunarodnim revizijskim standardima vrhovnih revizijskih institucija, revizija je planirana i obavljena na način koji osigurava potrebne dokaze i pruža razumnu osnovu za revizijske nalaze i zaključke te ostvarenje revizijskih ciljeva.

U fazi planiranja i obavljanja pripremni radnji za obavljanje revizije, analizirana je zakonska regulativa, podaci iz Rudarsko-geološke studije i Prostornog plana Županije o lokacijama predviđenim za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, podaci iz Registra koncesija koji vodi Ministarstvo financija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina na području Županije, podaci iz sudskog i obrtnog registra o koncesionarima i ovlaštenicima istražnih prostora i eksploatacijskih polja te drugi dostupni podaci.

U postupku revizije korištene su sljedeće metode prikupljanja i analize dokaza:

- proučeni su i analizirani zakoni i drugi propisi koji reguliraju gospodarenje mineralnim sirovinama, unutarnji akti te stručni članci
- ispitana je dosljednost primjene zakona i drugih propisa te unutarnjih akata
- analizirani su podaci i provjerena dokumentacija (planovi, rješenja, odluke, ugovori) vezana uz gospodarenje mineralnim sirovinama
- provjereno je prikupljanje podataka i vođenje propisanih registara, zbirki isprava i evidencija

- obavljeni su razgovori s odgovornim osobama
- pribavljena obrazloženja o pojedinim aktivnostima vezanim uz gospodarenje mineralnim sirovinama.

KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI

Za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama utvrđeni su kriteriji koji proizlaze iz zakona i drugih propisa te poduzetih aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama. Revizijom su prikupljeni dokazi kako bi se odgovorilo na sljedeća pitanja:

- Je li izrađena rudarsko-geološka studija za Županiju te doneseni odgovarajući planovi i unutarnje procedure u vezi s gospodarenjem mineralnih sirovina?
- Je li ustrojen registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja i jesu li cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima?
- Dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima?
- Obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način te provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknada za mineralne sirovine?
- Provodi li se kontinuirani nadzor rada koncesionara i izvršavanja obveza rudarskog gospodarskog subjekta?
- Provode li se sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi?

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito**, ako su doneseni odgovarajući planovi i procedure u vezi s gospodarenjem mineralnih sirovina, ako su ustrojeni registri i cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, ako je dodjeljivanje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina provedeno u skladu s propisima, ako se obračun i naplata naknada za mineralne sirovine obavljaju na propisani način, ako se provodi nadzor u svim fazama obavljanja rudarskih radova te ako je provedena sanacija prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito, pri čemu su potrebna određena poboljšanja**, ako su utvrđene određene slabosti i propusti koje ne utječu bitno na gospodarenje mineralnim sirovinama.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **djelomično učinkovito**, ako su utvrđeni nedostaci kod donošenja planova, dodjele koncesija, naplate prihoda, vođenja registra i cjelovitosti evidencija o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, provedbe odgovarajućeg nadzora i sanacije prostora.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **neučinkovito**, ako su potrebna znatna poboljšanja u postupcima dodjele koncesija, naplate naknade za koncesije, vođenju registra i odgovarajućih evidencija, uspostave odgovarajućeg nadzora u svim fazama istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina te postupcima sanacije prostora.

U nastavku se daju kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije, prema područjima revizije.

Kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, prema područjima revizije

Područja revizije	Kriteriji
Normativno uređenje	o doneseni su godišnji i srednjoročni (trogodišnji) planovi davanja koncesija te dostavljeni Ministarstvu financija
Registri i evidencije	- o vode se propisane evidencije u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama - o podaci se sustavno i pravodobno prikupljaju i pravilno unose u propisane registre - o evidencije su cjelovite i međusobno usklađene - o provodi se nadzor nad dostavom i kvalitetom podataka - o podaci za potrebe analize i izvješćivanja su točni i vjerodostojni - o rudarski gospodarski subjekti, kao ovlaštenici istražnih prostora i eksploatacijskih polja dostavljaju nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina - o koncesionari vode evidencije o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina te Uredu državne uprave dostavljaju podatke o godišnjoj eksploataciji
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	- o zaposlen je dovoljan broj zaposlenika na poslovima iz područja rudarstva - o zaposlenici su educirani za obavljanje poslova iz područja rudarstva - o postupak pri dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina detaljno je propisan - o raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje propisane odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu - o postupci javnog nadmetanja radi davanja koncesije provode se na način propisan odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu - o redovito se prati izvršenje ugovora o koncesiji i aktivnosti koncesionara - o obračun i naplata naknada za mineralne sirovine provodi se na propisani način - o dostavljaju se podaci o otkopanoj/pridobivenoj količini te tržišnoj vrijednosti prodane mineralne sirovine - o provjerava se realnost iskazivanja tržišne vrijednosti i količine otkopane/pridobivene mineralne sirovine - o prati se plaćanje naknada za mineralne sirovine, poduzimaju se mjere naplate potraživanja te provjerava učinkovitost poduzetih mjera - o obavljaju se kontrole eksploatiranih količina mineralnih sirovina koje su prijavili koncesionari - o uspostavljena je učinkovita suradnja nadležnih tijela u svim aktivnostima vezanim uz eksploataciju mineralnih sirovina - o sastavlja se godišnje izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara te se dostavlja Ministarstvu financija - o o postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji obavještava se nadležno državno odvjetništvo - o provodi se nadzor nad protupravnim eksploatacijama te mjere radi učinkovitog sprječavanja protupravnih eksploatacija - o obračunava se naknada štete po osnovi otuđenja mineralne sirovine
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	- o provodi se sanacija prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi tijekom izvođenja rudarskih radova na istražnom prostoru ili eksploatacijskom polju te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova - o u postupku davanja koncesije utvrđuje se iznos troškova sanacije, pribavljaju se jamstva za troškove sanacije te se redovito provjerava valjanost jamstava - o nadležna tijela provode nadzor nad provedbama sanacije - o provode se izvanredne sanacije prostora kada ne postoji ili je nepoznata osoba koja je eksploatirala mineralnu sirovinu - o poduzimaju se mjere radi sanacije prostora putem treće osobe, kada to ne učini rudarski gospodarski subjekt - o poduzimaju se pravne radnje pred sudom radi prisilne sanacije

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA

Mineralne sirovine, odnosno rudno blago kao prirodno bogatstvo dobro je od osobitog značenja za Republiku Hrvatsku, koje, prema Ustavu Republike Hrvatske (Narodne novine 85/10 - pročišćeni tekst i 5/14), ima njezinu osobitu zaštitu. Gospodarenje mineralnim sirovinama normativno je uređeno s više propisa iz područja rudarstva i dodjele koncesija, od kojih su temeljni Zakon o rudarstvu i Zakon o koncesijama (Narodne novine 143/12).

Zakonom o rudarstvu, koji je stupio na snagu u svibnju 2013., uređeno je gospodarenje mineralnim sirovinama i planiranje rudarske gospodarske djelatnosti, istraživanje i utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina, izrada i provjera rudarskih projekata, eksploatacija mineralnih sirovina, davanje koncesije za eksploataciju, građenje i uporabu rudarskih objekata i postrojenja, izrada rudarskih planova i izvođenje rudarskih mjerenja, sanacija otkopanih prostora, naknada za koncesiju, naknada štete, mjere osiguranja, sigurnosti i zaštite, stručna sprema za obavljanje određenih poslova u rudarstvu, upravni i inspekcijski nadzor, prekršajne odredbe i druga pitanja.

Mineralne sirovine, u smislu Zakona o rudarstvu, su:

1. energetske mineralne sirovine:
 - 1.1. ugljikovodici (nafta, prirodni plin, plinski kondenzat i zemni vosak)
 - 1.2. fosilne gorive tvari: ugljen (treset, lignit, smeđi ugljen, kameni ugljen), asfalt i uljni škrljavci; radioaktivne rude; geotermalne vode iz kojih se može koristiti akumulirana toplina u energetske svrhe, osim geotermalnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke ili rekreativne svrhe i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama
2. mineralne sirovine za industrijsku preradbu: grafit, sumpor, barit, tinjci, gips, kreda, kremen, kremenji pijesak, drago kamenje, bentonitna, porculanska, keramička i vatrostalna glina, feldspati, talk, tuf, mineralne sirovine za proizvodnju cementa, karbonatne mineralne sirovine (vapnenci i dolomiti) za industrijsku preradbu, silikatne mineralne sirovine za industrijsku preradbu, sve vrste soli (morska sol) i solnih voda, mineralne vode iz kojih se mogu pridobivati mineralne sirovine, osim mineralnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke i rekreativne svrhe ili kao voda za ljudsku potrošnju i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama, brom, jod, peloidi
3. mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala: tehničko-građevni kamen (amfibolit, andezit, bazalt, dijabaz, granit, dolomit, vapnenac), građevni pijesak i šljunak iz neobnovljivih ležišta, građevni pijesak i šljunak iz morskog dna, ciglarska glina
4. arhitektonsko-građevni kamen
5. mineralne sirovine kovina.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, eksploatacijom mineralnih sirovina smatra se otkopavanje ili pridobivanje mineralnih sirovina iz ležišta i njihovo oplemenjivanje, a dozvoljena je samo unutar utvrđenog eksploatacijskog polja mineralnih sirovina i u granicama provjerenog rudarskog projekta na temelju kojeg je dana koncesija za gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra, koja je potrebna za eksploataciju mineralnih sirovina.

Postupci davanja koncesija, ugovor o koncesiji, prestanak koncesije, pravna zaštita u postupcima davanja koncesije, politika koncesija te druga pitanja u vezi s koncesijama, uređuju se Zakonom o rudarstvu i Zakonom o koncesijama. Koncesija je pravo koje se stječe ugovorom.

Davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina provodi se prema odredbama Zakona o rudarstvu, na temelju jednog javnog nadmetanja u jedinstvenom postupku koji se sastoji od četiri faze i to: postupka radi odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, postupka radi davanja odobrenja za istraživanje, postupka radi utvrđivanja eksploatacijskog polja te postupka radi davanja koncesije za eksploataciju. Koncesija se daje na zahtjev fizičkoj ili pravnoj osobi, na način određen Zakonom o koncesijama, koja je na javnom nadmetanju odabrana kao najpovoljniji ponuditelj, pod uvjetom da se nakon završetka istražnih radova potvrde rezerve mineralnih sirovina, utvrdi eksploatacijsko polje u skladu s lokacijskom dozvolom te da fizička ili pravna osoba ispunjava druge propisane uvjete. Iznimno, ako na određenom području već postoji utvrđeno eksploatacijsko polje, a ovlaštenik je Republika Hrvatska, raspisuje se javno nadmetanje za davanje koncesije.

Sve postupke koji čine pojedinu fazu jedinstvenog postupka za davanje koncesije provodi jedno tijelo nadležno za rudarstvo, kao davatelj koncesije, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu. Prema odredbi članka 8. Zakona o rudarstvu, za energetske mineralne sirovine, mineralne sirovine za industrijsku preradu, arhitektonsko-građevni kamen i mineralne sirovine kovina nadležno je Ministarstvo gospodarstva, kao ministarstvo nadležno za rudarstvo, dok su za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala nadležni uredi državne uprave u županijama, s time da je Ministarstvo gospodarstva dužno sukcesivno u roku pet godina od dana stupanja na snagu Zakona o rudarstvu preuzeti nadležnost i za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala.

Ured državne uprave u županiji donosi odluku o provođenju javnog nadmetanja za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako ocijeni da postoji potreba za utvrđivanjem pojedinačnih rezervi mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na nekom prostoru, koji je dokumentima prostornog uređenja planiran za izvođenje rudarskih radova i utvrđivanjem njihove gospodarske iskoristivosti ili povodom prijedloga fizičke ili pravne osobe registrirane za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala.

Raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje koje se prema odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu osobito odnose na imenovanje stručnog povjerenstva za koncesiju, izradu studije opravdanosti davanja koncesije ili analize davanja koncesije, procjenu vrijednosti koncesije, izradu dokumentacije za nadmetanje, određivanje jamstva za ozbiljnost ponude, određivanje visine novčane naknade za uvid i otkup dokumentacije za nadmetanje, određivanje posebnih uvjeta i ograničenja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, određivanje granica istražnog prostora, određivanje vrste i količine istražnih radova te određivanje rokova i kriterija za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju. Davatelj koncesije imenuje do sedam članova stručnog povjerenstva za koncesiju odgovarajuće struke, koji ne moraju biti zaposlenici davatelja koncesije.

Stručno povjerenstvo za koncesije o svom radu vodi zapisnik, a zadaci su mu suradnja s davateljem koncesije pri provođenju pripremnih radnji za davanje koncesije, ocjena pristiglih ponuda, utvrđivanje prijedloga odluke o davanju koncesije ili prijedloga odluke o poništenju postupka davanja koncesije i obrazloženje tih prijedloga te obavljanje svih drugih radnji potrebnih za provedbu postupka davanja koncesije. Postupak javnog nadmetanja radi davanja koncesije započinje danom slanja na objavu obavijesti o namjeri davanja koncesije odnosno o namjeri odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju u Elektroničkom oglasniku javne nabave Republike Hrvatske, a završava s izvršnosti odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja ili odluke o poništenju postupka javnog nadmetanja.

Odluku o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju donosi ured državne uprave u županiji na prijedlog stručnog povjerenstva. Ured državne uprave u županiji donosi i sve druge odluke u jedinstvenom postupku za davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala. Nakon donošenja odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja slijedi postupak radi davanja odobrenja za istraživanje, koje se provodi radi utvrđivanja rezervi mineralnih sirovina. Rješenje o odobrenju za istraživanje donosi se na temelju izvršne odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja, a istraživanje je dopušteno unutar istražnog prostora određenog rješenjem. Podaci o odobrenim istražnim prostorima za istraživanje mineralnih sirovina unose se u registar istražnih prostora koji vodi ured državne uprave u županiji.

Rješenje kojim se utvrđuje i ovjerava količina i kakvoća rezervi mineralnih sirovina donosi povjerenstvo za utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina na temelju prijedloga rudarskog gospodarskog subjekta, koji uključuje dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina. Navedeno povjerenstvo osniva i njegove članove imenuje rješenjem ministar nadležan za rudarstvo iz redova djelatnika ministarstva nadležnog za rudarstvo, te drugih znanstvenih i stručnih djelatnika.

Nakon završetka istražnih radova i donošenja rješenja o utvrđivanju rezervi mineralnih sirovina pokreće se postupak za utvrđivanje eksploatacijskog polja. Rješenje o utvrđivanju eksploatacijskog polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala donosi ured državne uprave u županiji po službenoj dužnosti ili na zahtjev ovlaštenika istražnog prostora. Eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina i ne mogu se odobriti ovlašteniku na rok duži od 40 godina. Nakon što prestanu prava ovlaštenika, ured državne uprave u županiji može raspisati novo javno nadmetanje za eksploatacijsko polje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu. Podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar eksploatacijskih polja koji vodi ured državne uprave u županiji.

Nakon utvrđivanja eksploatacijskog polja pokreće se postupak za donošenje odluke o davanju koncesije i sklapanju ugovora o koncesiji. Ured državne uprave u županiji donosi odluku o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na temelju zahtjeva koji podnosi rudarski gospodarski subjekt kao ovlaštenik eksploatacijskog polja koji je odabran kao najpovoljniji ponuditelj za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako su dovršeni istražni radovi, potvrđene rezerve mineralne sirovine, utvrđeno eksploatacijsko polje sukladno lokacijskoj dozvoli ishodenoj od nadležnog tijela za prostorno uređenje te ispunjeni drugi uvjeti propisani odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama.

Odluka o koncesiji dostavlja se rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija uz nacrt prijedloga ugovora o koncesiji, ministarstvu nadležnom za rudarstvo, jedinicama lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave na čijim se područjima nalazi eksploatacijsko polje i vlasnicima/posjednicima zemljišnih čestica na kojima se odobrava izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskom polju. Na temelju odluke o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, ured državne uprave u županiji mora rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija ponuditi na zaključivanje i potpisivanje ugovor o koncesiji. Ugovorom o koncesiji određuju se prava i obveze davatelja koncesije i koncesionara te se utvrđuje iznos i način plaćanja naknade za koncesiju.

Odredbama Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 31/14), propisana je visina minimalne godišnje naknade za mineralne sirovine i omjer raspodjele prihoda od naknade. Naknada za mineralne sirovine sastoji se od fiksnog i varijabilnog dijela, a ukupna naknada koja se plaća jednaka je njihovom zbroju.

Fiksni dio naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za površinu eksploatacijskog polja određenu upisom u registar odobrenih eksploatacijskih polja) iznosi 800,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija površina nije veća od 20 ha, 1.000,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina od 20 ha do 50 ha te 1.200,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina veća od 50 ha. Obračunava se godišnje od dana dobivanja odobrenja za eksploatacijsko polje i dospijeva najkasnije do konca četvrtog kvartala tekuće godine. Fiksni dio naknade je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske te se u cijelosti ustupa općini ili gradu na čijem području se nalazi odobreno eksploatacijsko polje. Ukoliko se eksploatacijsko polje prostire na području više gradova i/ili općina, fikсни dio naknade dijeli se razmjerno površini prostiranja eksploatacijskog polja mineralnih sirovina na području pojedinog grada i/ili općine.

Minimalni iznos varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) iznosi 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine. Iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehnološke ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena. Varijabilni dio naknade prihod je državnog proračuna Republike Hrvatske, a dijeli se na način da 30,0 % pripada općini ili gradu na čijem području se otkopava/pridobiva mineralna sirovina, 20,0 % županiji na čijem području se otkopava/pridobiva te 50,0 % državnom proračunu Republike Hrvatske. Rudarski gospodarski subjekt dužan je dostaviti uredu državne uprave u županiji podatke o otkopanoj/pridobivenoj količini i tržišnoj vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala u prethodnom kvartalu, najkasnije osmog dana narednog kvartala. Varijabilni dio naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralnih sirovina obračunava se najmanje kvartalno i dospijeva petnaestog dana narednog kvartala.

Prema odredbama Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine 147/14), naknada za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. i II. skupinu prema indeksu razvijenosti, koja je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske ustupa se u iznosu od 50,0 % gradu, odnosno općini, a 50,0 % županiji na području kojih se obavlja iskorištavanje, a koristi se namjenski za zaštitu okoliša i prirode te za gospodarski razvitak.

Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, osnovni dokument kojim se utvrđuje gospodarenje mineralnim sirovinama i planira rudarska gospodarska djelatnost na državnoj razini je strategija gospodarenja mineralnim sirovinama. Strategija sadrži osnove za usmjeravanje i usklađivanje gospodarskih, tehničkih, znanstvenih, obrazovnih, organizacijskih i drugih mjera te mjera provođenja međunarodnih obveza radi gospodarenja mineralnim sirovinama. Strategijom se utvrđuje stanje gospodarenja mineralnim sirovinama, sigurna i pouzdana opskrba, racionalna i svrhovita eksploatacija, održivo korištenje mineralnih sirovina, osiguranje zaštite prirode i okoliša u svim područjima rudarske djelatnosti. Strategiju donosi Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske.

Propisano je da će Vlada Republike Hrvatske najkasnije u roku tri godine od dana stupanja na snagu Zakona u rudarstvu, odnosno do svibnja 2016. podnijeti prijedlog strategije na usvajanje Hrvatskom saboru. Županije, gradovi i općine su dužne u svojim razvojnim dokumentima osigurati provedbu strategije u roku tri godine od dana usvajanja strategije u Hrvatskom saboru.

Županije su dužne za svoja područja, u roku tri godine od dana usvajanja strategije u Hrvatskom saboru, izraditi rudarsko-geološke studije koje obuhvaćaju postojeća i potencijalna ležišta mineralnih sirovina i koje moraju biti u skladu sa strategijom, te ih dostaviti ministarstvu nadležnom za rudarstvo, ministarstvu nadležnom za prostorno uređene i ministarstvu nadležnom za zaštitu prirode i okoliša u roku 30 dana od usvajanja. Sadržaj i način izrade navedenih studija propisan je Pravilnikom o sadržaju i načinu izrade rudarsko-geoloških studija (Narodne novine 142/13).

Do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.), strategiju gospodarenja mineralnim sirovinama nije usvojio Hrvatski sabor. Županija nije donijela rudarsko-geološku studiju prema odredbama Zakona o rudarstvu koji je stupio na snagu u svibnju 2013., međutim županijska skupština je u listopadu 2008. donijela Rudarsko-geološku studiju Županije. Osnovni cilj navedene Studije je bio usmjeriti istražne radove i eksploataciju mineralnih sirovina, utvrditi potencijale mineralnih sirovina za potrebe izrade Prostornog plana Županije.

Studija sadrži uvodni dio, geološku građu prostora Županije, dosadašnja geološka istraživanja i rudarske aktivnosti, klasifikaciju mineralnih sirovina, odobrene istražne prostore i aktivna eksploatacijska polja, eksploataciju mineralnih sirovina u Županiji, pregled eksploatacijskih rezervi i proizvodnju mineralnih sirovina od 2000. do 2006., potencijale mineralnih sirovina po vrstama, društveno gospodarski značaj eksploatacije mineralnih sirovina, naknade za eksploataciju mineralnih sirovina, utjecaj eksploatacije mineralnih sirovina na okoliš, zatvaranje eksploatacijskih polja i sanaciju te zaključak. Prema Rudarsko geološkoj studiji Županije, na području Županije ima devet aktivnih eksploatacijskih polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, odnosno tehničko-građevnog kamena (Osojnik, Dubac, Obličevac I, Obličevac II, Mironja, Podvlaštica, Glavice, Kotaca i Bijeli Vir) te četiri eksploatacijska polja (Močići, Krkmača, Pranjare i Žukovac) koja nisu u funkciji i trebaju se brisati iz evidencije. Do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.), iz evidencije eksploatacijskih polja nisu izbrisana navedena eksploatacijska polja, osim eksploatacijskog polja Žukovac koje je prenamijenjeno u reciklažno dvorište.

Prostornim planom Županije (Službeni glasnik Županije 6/03, 6/05, 7/10, 4/12, 9/13 i 2/15), predviđen je jedan prostor za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala (Vjetreno) i osam prostora za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije.

U tablici broj 1 daju se podaci o prostorima predviđenim za eksploataciju mineralnih sirovina na području Županije, prema podacima iz Prostornog plana Županije.

Tablica broj 1

Prostori predviđeni za eksploataciju mineralnih sirovina
na području Županije

Redni broj	Naziv prostora	Jedinica lokalne samouprave	Vrsta mineralne sirovine
	1	2	3
1.	Osojnik	Grad Dubrovnik	tehničko-građevni kamen
2.	Obiličevac I	Grad Ploče	
3.	Obiličevac II		
4.	Mironja	Općina Dubrovačko primorje	
5.	Podvlaštica	Općina Orebić	
6.	Glavice	Općina Slivno	
7.	Kotaca	Općina Smokvica	
8.	Bijeli Vir	Općina Zračblje	

Prema Prostornom planu Županije, eksploatacijsko polje Dubac na području Općine Župa dubrovačka se planira sanirati i zatvoriti, iako je u vrijeme revizije (srpanj 2016.) aktivno, odnosno obavlja se eksploatacija tehničko-građevnog kamena.

Prema odredbama članka 56. Zakona o koncesijama, davatelji koncesija dužni su dostaviti Ministarstvu financija godišnji i srednjoročni (trogodišnji) plan davanja koncesija, koji moraju biti usklađeni. Godišnji plan davanja koncesija treba dostaviti do isteka trećeg tromjesečja tekuće godine, a sadrži planirani broj i vrste koncesija, rokove na koje se koncesije planiraju dati, pravnu osnovu za davanje koncesije, procijenjenu godišnju naknadu za pojedinu koncesiju, popis ugovora o koncesiji koji istječu u godini na koju se plan odnosi s napomenom za koje se koncesije planira novi postupak davanja koncesije te obrazloženje razloga za eventualno neplaniranje davanja nove koncesije. Na zahtjev Ministarstva financija, davatelj je obavezan dostaviti i srednjoročni plan iz svoje nadležnosti, s jasno iskazanim ekonomskim učincima provedbe budućih ugovora o koncesijama. U srednjoročnom planu davanja koncesija se navode gospodarska i druga područja u kojima se planiraju dati koncesije, građevine koje će se graditi, odnosno djelatnosti koje će se obavljati na temelju koncesije, planirani rashodi za koncesije i prihodi od koncesija, ocjena očekivane gospodarske koristi od planiranih koncesija te drugi elementi od značaja za provedbu učinkovite politike koncesija.

Ured državne uprave je dostavio Ministarstvu financija godišnje planove davanja koncesija za 2013., 2014. i 2015. Godišnji planovi sadrže elemente propisane odredbama Zakona o koncesijama. Prema obrazloženju, navedenim planovima nije planirano davanje koncesija jer nije iskazan interes za davanje koncesija, zbog čega srednjoročni planovi davanja koncesija nisu izrađeni ni dostavljeni Ministarstvu financija. Godišnji planovi sadrže i popis sedam ugovora o koncesiji s naznačenim rokovima isteka koncesije.

Registri i evidencije

Prema odredbi članka 145. Zakona o rudarstvu, uredi državne uprave u županijama dužni su voditi registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja, evidenciju o svim traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirku isprava te popis rudarskih gospodarskih subjekata za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala te prikupljene podatke i spise dostavljati Ministarstvu gospodarstva, koje vodi jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina Republike Hrvatske. Način vođenja registra istražnih prostora, registra eksploatacijskih polja, evidencije o traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirke isprava i popisa rudarskih gospodarskih subjekata, propisani su odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima (Narodne novine 149/13).

Prema odredbi članka 57. Zakona o koncesijama, Ministarstvo financija vodi Registar koncesija, odnosno u suradnji s davateljima koncesija prikuplja i evidentira podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije, pohranjuje podatke, upravlja bazom podataka, osigurava dostupnost podataka te zaštitu baze podataka i dokumenata pohranjenih u arhivu. Oblik i vođenje Registra koncesija, subjekti upisa, obveznici, postupak upisa ugovora o koncesiji u Registar koncesija, sadržaj i oblik potrebne dokumentacije, unos, izvješća, pohranjivanje, čuvanje i zaštita podataka te vođenje evidencije o naknadama za koncesiju uređeni su odredbama Pravilnika o Registru koncesija (Narodne novine 26/13). Registar koncesija je središnji izvor informacija o svim koncesijama i jedinstvena elektronička evidencija svih ugovora o koncesijama danim na području Republike Hrvatske te sadrži podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije koje su davatelji koncesija dužni dostavljati na odgovarajućim obrascima i u rokovima propisanim odredbama Pravilnika o Registru koncesija.

U skladu s odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima, Ured državne uprave vodi registre istražnih prostora i eksploatacijskih polja, zbirke isprava za svaki odobreni istražni prostor i eksploatacijsko polje te popis rudarskih gospodarskih subjekata za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala na području Županije. Također, Ministarstvu gospodarstva dostavlja podatke o svim traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina, odnosno podatke o svim rudarskim gospodarskim subjektima uvedenim u registre te sve upravne akte na temelju kojih se odobrava istraživanje mineralnih sirovina, utvrđuju eksploatacijska polja mineralnih sirovina te daju koncesije za eksploataciju.

Registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja se vode u zasebnim knjigama na propisanim obrascima, a odobrena eksploatacijska polja su upisana u registar na zasebnim listovima. Prema registru istražnih prostora mineralnih sirovina koji vodi Ured državne uprave, na području Županije koncem 2015. nema odobrenih istražnih prostora mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala. Prema podacima iz registra eksploatacijskih polja koji vodi Ured državne uprave, koncem 2015. na području Županije ima jedanaest eksploatacijskih polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala (Bijeli Vir, Dubac, Glavice, Kotaca, Krkmača, Mironja, Močići, Obilićevac I, Osojnik, Podvlaštica i Pranjare) i usklađeni su s podacima iz registra koji vodi Ministarstvo gospodarstva, osim u dijelu koji se odnosi na površine eksploatacijskih polja. Naime, podaci o površinama eksploatacijskih polja navedeni u rješenjima i ugovorima Ureda državne uprave za tri polja (Dubac 38,25 ha, Glavice 22,10 ha i Kotaca 6,48 ha), neznatno se razlikuju od površina navedenih u Registru eksploatacijskih polja koje vodi Ministarstvo gospodarstva (Dubac 35,67 ha, Glavice 24,70 ha i Kotaca 6,69 ha).

Tri eksploatacijska polja Močići, Krkmača i Pranjare su sadržana u registru eksploatacijskih polja iako nisu predviđena Prostornim planom Županije. Prema Prostornom planu Županije, eksploatacijsko polje Dubac na području Općine Župa dubrovačka se planira sanirati i zatvoriti.

Iz navedenog je vidljivo da podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije koje vodi Ured državne uprave i Ministarstvo gospodarstva te podaci sadržani u Prostornom planu Županije nisu usklađeni.

Državni ured za reviziju predlaže poduzeti aktivnosti kako bi se utvrdili točni podaci o površini eksploatacijskih polja, uskladiti podatke u registru eksploatacijskih polja koji vodi Ured državne uprave i Ministarstvo gospodarstva te evidencije uskladiti s Prostornim planom Županije.

U zbirci isprava eksploatacijskih polja pohranjeni su svi podaci bitni za svako eksploatacijsko polje te su uloženi u posebni omot, a odnose se na zahtjeve rudarskih gospodarskih subjekata za odobravanje eksploatacijskih polja s pripadajućom dokumentacijom, rješenja o odobrenju eksploatacijskih polja i o brisanju rudarskih gospodarskih subjekata kao ovlaštenika iz registra eksploatacijskih polja, odluke o davanju koncesije, ugovore o koncesiji, podatke o obračunu i naplati fiksnog i varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine, podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, rješenja o obavljenom nadzoru rudarske inspekcije, inspekcije zaštite okoliša i Ministarstva financija te drugu dokumentaciju.

Popis rudarskih gospodarskih subjekata kojima su odobrena eksploatacijska polja ili dodijeljene rudarske koncesije vode se na propisanim obrascima. Prema popisu rudarskih gospodarskih subjekata, koncem 2015. na području Županije ima deset rudarskih gospodarskih subjekata, od kojih su dva u stečaju.

U skladu s odredbama Pravilnika o Registru koncesija, Ured državne uprave je popunio i dostavio propisane obrasce u Registar koncesija, a odnose se na upis ugovora o koncesiji, evidentiranje promjena podataka iz ugovora o koncesiji, utvrđivanje fiksnog i varijabilnog dijela naknada za mineralne sirovine te upis podataka o prestanku ugovora o koncesiji. Od 2013. do 2015. nije bilo dostave podataka vezane uz stečajni postupak i prisilnu naplatu potraživanja. Obrasci su popunjeni i dostavljeni na propisani način i u propisanim rokovima.

S obzirom da su mineralne sirovine najvećim dijelom neobnovljivi prirodni resurs ograničenih rezervi, eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina te je odredbama Zakona o rudarstvu propisana obveza dostave podataka i dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina te podataka o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina. Navedene obveze propisane su odredbama članaka 52., 55. i 57. Zakona o rudarstvu, prema kojima je rudarski gospodarski subjekt, kao ovlaštenik istražnog prostora ili eksploatacijskog polja, dužan voditi evidenciju o rezervama mineralnih sirovina i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva dostaviti podatke o rezervama mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine te svakih pet godina od dana dobivanja rješenja o potvrđivanju količina i kakvoće rezervi mineralnih sirovina dostaviti nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina, s prijedlogom za razvrstavanje u klase i kategorije, na temelju čega povjerenstvo donosi rješenje kojim potvrđuje i ovjerava količine i kakvoću rezervi mineralnih sirovina.

Također, koncesionar za eksploataciju mineralnih sirovina dužan je voditi i evidenciju o godišnjoj eksploataciji i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva i davatelju koncesije dostaviti podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine. Obrasci za dostavu podataka o rezervama mineralnih sirovina te o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina propisani su odredbama Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina (Narodne novine 150/13).

Ured državne uprave nema saznanja dostavljaju li rudarski gospodarski subjekti nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina. Također, Ured državne uprave nema saznanja dostavljaju li koncesionari Ministarstvu gospodarstva podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina. Koncesionari ne dostavljaju Uredu državne uprave podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina na obrascu Evidencija o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, koji je propisan Pravilnikom o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina. Ured državne uprave nije pravodobno obavještavao koncesionare o njihovim pravima i obvezama koje proizlaze iz zakonskih i drugih propisa o koncesijama i rudarstvu vezano uz dostavu podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina na propisanom obrascu. Međutim, Ured državne uprave ima podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, koje koncesionari dostavljaju tromjesečno na temelju kojih se obračunava varijabilni dio naknade te dostavljene podatke prikuplja i sistematizira po godinama, eksploatacijskim poljima i koncesionarima. Otkopana količina građevnog materijala, odnosno tehničko-građevnog kamena koncem 2015. na području Županije je iznosila 1 447 271 m³.

Državni ured za reviziju predlaže pravodobno pribavljati podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, koje su koncesionari obvezni dostavljati Uredu državne uprave prema odredbama Zakona o rudarstvu i Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina te pribavljene podatke analizirati i sistematizirati s ciljem učinkovitog gospodarenja mineralnim sirovinama.

Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji

Poslove vezane uz eksploataciju mineralnih sirovina, odnosno vođenje evidencija o zaključenim ugovorima o koncesiji za eksploataciju tehničko-građevnog kamena, obračun i naplatu naknade prema zaključenim ugovorima te dostavljanje podataka u Registar koncesija, obavlja jedan zaposlenik u Službi za gospodarstvo Ureda državne uprave.

Tijekom 2013., 2014. i 2015., Ured državne uprave nije obavljao poslove vezane uz dodjelu koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina, jer je navedene poslove, prema odredbama Zakona o rudarstvu, koji je bio na snazi do svibnja 2013. trebalo preuzeti ministarstvo nadležno za rudarstvo s danom 1. siječnja 2013. Prema novom Zakonu o rudarstvu koji je stupio na snagu u svibnju 2013., navedene poslove nadležno ministarstvo treba preuzeti sukcesivno u roku pet godina od dana stupanja Zakona na snagu, odnosno do 18. svibnja 2018. S obzirom na navedeno, Ured državne uprave je uputio Ministarstvu gospodarstva zahtjev da preuzme poslove dodjele koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina, tako da je u 2013., 2014. i 2015. navedene poslove obavljalo Ministarstvo gospodarstva.

Postupak dodjele koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina detaljno je propisan odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama te podzakonskim propisima o rudarstvu, tako da Ured državne uprave nije donosio unutarnje procedure o dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina.

Prema evidencijama Ureda državne uprave za jedanaest eksploatacijskih polja su dana odobrenja za zauzetu površinu eksploatacijskog polja. Od 2013. do 2015. nisu davana odobrenja za nove istražne prostore.

U tablici broj 2 daju se podaci o odobrenim eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije te podaci o fiksnom dijelu naknade za mineralne sirovine, prema podacima Ureda državne uprave sa stanjem iz travnja 2016.

Tablica broj 2

Odobrena eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije te podaci o fiksnom dijelu naknade za mineralne sirovine, travanj 2016.

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje odobrenja	Površina polja u ha	Fiksni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za površinu eksploatacijskog polja) u kn		
				Obveza ovlaštenika polja	Naplaćeno s kamatama	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5	6
Tehničko-građevni kamen						
1.	Osojnik	30.12.2004. - 1.3.2022.	12,55	31.200,00	20.800,00	11.166,00
2.	Obličevac I	20.9.2011. - 20.9.2021.	14,07	88.641,00	100.585,00	0,00
3.	Mironja	19.10.2015. - 31.12.2054.	28,66	200.690,00	7.165,00	291.100,00
4.	Podvlaštica	9.5.2006.-	4,93	31.059,00	31.374,00	0,00
5.	Glavice	1.2.1996. - 29.9.2015.	22,10	135.839,00	0,00	193.827,00
6.	Kotaca	18.6.1998. - 18.6.2032.	6,48	42.131,00	47.903,00	0,00
7.	Bijeli Vir	31.5.2011. - 31.12.2037.	25,74	92.235,00	93.827,00	0,00
8.	Dubac	16.7.1999. -	38,25	107.036,00	71.357,00	38.256,00
9.	Močići	3.7.2002. - 3.7.2032.	3,81	24.003,00	28.940,00	73,00
10.	Krkmača	7.3.1984. - 7.3.2000.	2,40	16.146,00	0,00	24.337,00
11.	Pranjare	26.3.1999. -	26,25	168.438,00	0,00	237.620,00
Ukupno			185,24	937.418,00	401.951,00	796.379,00

Za jedanaest odobrenih eksploatacijskih polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije površine 185,24 ha, utvrđene su obveze za fiksni dio naknade u iznosu 937.418,00 kn, od čega je s pripadajućim kamatama zbog nepravodobnog plaćanja naknada do travnja 2016. naplaćeno 401.951,00 kn, a nenaplaćeno je 796.379,00 kn.

Fiksni dio naknade je obračunan prema odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 158/09), koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011., Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 40/11), koja je bila na snazi od travnja 2011. do travnja 2014. i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je na snazi od svibnja 2014.

Ovlaštenicima su odobrena eksploatacijska polja na temelju rješenja Ureda državne uprave te utvrđen rok za pribavljanje potrebne dokumentacije za dobivanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina (glavni rudarski projekt, lokacijska dozvola, dokazi o pravu korištenja zemljišnih čestica unutar eksploatacijskog polja, studija utjecaja na okoliš i drugo). Odobrenja za eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije su dana u ranijim godinama, osim za eksploatacijsko polje Mironja, za koje je novo odobrenje dano 2015. Naime, radi se o eksploatacijskom polju na kojem se nije obavljala rudarska djelatnost, jer je nad ovlaštenikom, odnosno koncesionarom pokrenut stečajni postupak u travnju 2010. te je u 2014. drugi rudarsko gospodarski subjekt podnio zahtjev za dodatnim istražnim radovima, s kojim je Ministarstvo gospodarstva u 2015. zaključilo ugovor o koncesiji.

Prema danim odobrenjima po prijašnjim propisima, za tri eksploatacijska polja (Podvlaštica, Dubac i Pranjare) nije utvrđen rok do kojeg se daje odobrenje. Za eksploatacijsko polje Podvlaštica, rudarska inspekcija je 2015. zabranila izvođenje rudarskih radova, jer s rudarskim subjektom - koncesionarom nije zaključen ugovor o koncesiji.

Za eksploatacijsko polje Pranjare, trgovačko društvo - ovlaštenik nad kojim je u srpnju 2010. pokrenut stečajni postupak, podnijelo je zahtjev Uredu državne uprave za prestanak prava na navedenom eksploatacijskom polju u travnju 2015. Ured državne uprave je rješenjem iz lipnja 2015. odbio zahtjev društva, na što je društvo uložilo žalbu Ministarstvu gospodarstva, koje je usvojilo žalbu te preuzelo rješavanje zahtjeva. Do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.), zahtjev društva nije riješen. Prostornim planom Županije nije planirana eksploatacija mineralnih sirovina na lokaciji Pranjare.

Za dva eksploatacijska polja (Glavice i Krkmača) je istekao rok odobrenja.

Odobrenje za eksploatacijsko polje Glavice je isteklo u rujnu 2015. Na temelju Obavijesti Ministarstva gospodarstva, odnosno Uprave za energetiku i rudarstvo, od 29. rujna 2015., trgovačko društvo u stečaju se briše kao ovlaštenik eksploatacijskog polja Glavice, a pravo na eksploataciju prelazi na Republiku Hrvatsku. Navedeno društvo je prema odredbama članka 86. Zakona o rudarstvu, dužno žurno (do 31. prosinca 2015.) sve planove i skice, mjerničke knjige i drugu dokumentaciju o stanju radova na eksploatacijskom polju sa stanjem na dan 31. prosinca 2014. predati na čuvanje Ministarstvu gospodarstva. Ured državne uprave je u listopadu 2015. Ministarstvu financija- Registru koncesija podnio Prijavu za upis podataka o prestanku ugovora o koncesiji.

Odobrenje za eksploatacijsko polje Krkmača je isteklo u ožujku 2000. Provedenim inspekcijskim nadzorom u rujnu 2014. je utvrđeno da se na navedenom polju ne obavljaju rudarski radovi, te da nisu provedene mjere osiguranja radi sprječavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš. Utvrđene nedostatke rudarski subjekt je otklonio do studenoga 2014.

Prema rudarsko geološkoj studiji, eksploatacijsko polje Krkmača je predviđeno za brisanje iz evidencije eksploatacijskih polja, a Prostornim planom Županije nije planirana eksploatacija mineralnih sirovina na lokaciji Krkmača. Navedeno eksploatacijsko polje nije brisano iz registra eksploatacijskih polja.

Državni ured za reviziju predlaže brisati eksploatacijska polja Pranjare i Krkmača iz registra eksploatacijskih polja, s obzirom da Prostornim planom Županije nije predviđena eksploatacija mineralnih sirovina na ovim lokacijama.

Od jedanaest eksploatacijskih polja za koja su dana odobrenja, samo za pojedina eksploatacijska polja su dane koncesije, odnosno zaključeni ugovori za eksploataciju tehničko-građevnog kamena. Tako se u 2013. i 2014. obavljala eksploatacija tehničko-građevnog kamena na pet, a u 2015. na šest eksploatacijskih polja s tim da je koncesija za eksploatacijsko polje Mironja dana koncem 2015. te je obavljanje rudarske djelatnosti započelo u 2016.

U tablici broj 3 daju se podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije za koja su zaključeni ugovori o koncesiji te podaci o varijabilnom dijelu naknade za mineralne sirovine, prema podacima Ureda državne uprave sa stanjem iz travnja 2016.

Tablica broj 3

Eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije za koja su zaključeni ugovori o koncesiji te podaci o varijabilnom dijelu naknade za mineralne sirovine, travanj 2016.

Redni broj	Naziv polja	Trajanje koncesije	Varijabilni dio naknade za mineralne sirovine u kn		
			Obveze koncesionara	Naplaćeno s kamatama	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5
Tehničko-građevni kamen					
1.	Obličevac I	20.9.2011.-20.9.2021.	208.742,00	208.742,00	0,00
2.	Podvlaštica	9.5.2006.-	135.116,00	135.145,00	0,00
3.	Kotaca	18.6.1998.-	288.680,00	295.720,00	0,00
4.	Bijeli Vir	31.5.2011.-31.3.2033.	314.094,00	318.288,00	0,00
5.	Dubac	16.7.1999.-	302.512,00	290.080,00	17.230,00
6.	Mironja	19.10.2015.-31.10.2026.	0,00	0,00	0,00
Ukupno			1.249.144,00	1.247.975,00	17.230,00

Koncesije za eksploataciju tehničko-građevnog kamena su dodijeljene u prethodnim godinama, osim dvije koncesije koje su dodijeljene u 2015. i to za eksploatacijska polja Mironja i Bijeli Vir. Na temelju zaključenih ugovora o koncesiji, odnosno na temelju rješenja u ranijim godinama, eksploatacija tehničko-građevnog kamena je dana na rok od deset do 18 godina, dok za tri eksploatacijska polja (eksploatacijsko polje Kotaca, Podvlaštica i Dubac) nije utvrđen rok na koji se dodjeljuje koncesija. U veljači 2016. zaključen je ugovor o koncesiji za eksploatacijsko polje Kotaca na rok od deset godina, odnosno do 31. prosinca 2025.

Ugovor o koncesiji za eksploataciju tehničko-građevnog kamena na eksploatacijskom polju Mironja na području Općine Dubrovačko primorje, Ured državne uprave je zaključio s trgovačkim društvom 8. veljače 2005., prema kojem je koncesija dodijeljena do 1. listopada 2021. Nad navedenim društvom je otvoren stečajni postupak u travnju 2010. U stečajnom postupku drugo trgovačko društvo je kupilo zemljišne čestice na eksploatacijskom polju Mironja i dio opreme te zaključilo Sporazum o preuzimanju kompletne dokumentacije vezane uz eksploatacijsko polje Mironja. Navedeno društvo je u siječnju 2014. podnijelo zahtjev i dopunu zahtjeva u veljači 2014. za dodatne istražne radove na eksploatacijskom polju Mironja, koji je Ured državne uprave odbacio rješenjem iz lipnja 2014., uz obrazloženje da nije dostavljena propisana dokumentacija. Trgovačko društvo je u lipnju 2014., podnijelo Ministarstvu gospodarstva žalbu na navedeno rješenje, koje je u srpnju 2014. usvojilo žalbu trgovačkog društva te preuzelo rješavanje zahtjeva za dodatne istražne radove na eksploatacijskom polju tehničko-građevnog kamena Mironja. Ministarstvo gospodarstva je u studenome 2014. donijelo Obavijest, prema kojoj se trgovačko društvo u stečaju briše kao ovlaštenik eksploatacijskog polja Mironja, a pravo na eksploataciju prelazi na Republiku Hrvatsku. U listopadu 2015. Ministarstvo gospodarstva je s trgovačkim društvom koje je kupilo zemljišne čestice na eksploatacijskom polju Mironja i dio opreme te podnijelo zahtjev za dodatne istražne radove, zaključilo ugovor o koncesiji za eksploataciju tehničko-građevnog kamena na eksploatacijskom polju Mironja. Rok do kojeg vrijedi eksploatacijsko polje tehničko-građevnog kamena površine 28,66 ha je 31. prosinca 2054., a koncesija za eksploataciju tehničko-građevnog kamena je dodijeljena do 31. listopada 2026. Do istog datuma trgovačko društvo se obvezuje obaviti konačne sanacijske radove na eksploatacijskom polju te je Ministarstvu gospodarstva prije potpisivanja ugovora predalo jamstva, odnosno dvije bjanko zadužnice u vrijednosti 1.100.000,00 kn. Prema ugovoru o koncesiji, društvo je dužno ostvarivati koncesiju u skladu s glavnim rudarskim projektom eksploatacije tehničko-građevnog kamena iz 1997. i dopunama iz 2007. i 2015. te u skladu s lokacijskom dozvolom iz 2015. U skladu s odredbama ugovora, danom potpisivanja ugovora u Registru eksploatacijskih polja Ureda državne uprave, brisana je Republika Hrvatska kao nositelj eksploatacijskog polja, a upisano trgovačko društvo, a kao davatelj koncesije upisan je Ured državne uprave, iako je prema zaključenom ugovoru davatelj koncesije Ministarstvo gospodarstva.

Ugovor o koncesiji za eksploataciju tehničko-građevnog kamena na eksploatacijskom polju Bijeli Vir na području Općine Zažablje, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva je zaključilo s trgovačkim društvom u svibnju 2011., prema kojem je koncesija dodijeljena na deset godina, odnosno do konca svibnja 2021. Utvrđeno je da je površina eksploatacijskog polja 25,74 ha, a da se koncesija dodjeljuje na dijelu zemljišnih čestica unutar eksploatacijskog polja površine 6,1 ha. U svibnju 2015. koncesionar je Uredu državne uprave podnio zahtjev za dodjelu koncesije za eksploataciju tehničko-građevnog kamena na dodatnim površinama unutar eksploatacijskog polja Bijeli Vir na rok od 20 godina. Ured državne uprave je koncem svibnja 2015. uputio dopis Ministarstvu gospodarstva da navedeno ministarstvo provede postupak dodijele koncesije na eksploatacijskom polju Bijeli Vir, s obzirom da Ured državne uprave nema stručnih osoba za rješavanje predmeta iz ove oblasti. U prosincu 2015. Ministarstvo gospodarstva je s trgovačkim društvom zaključilo ugovor o koncesiji za eksploataciju tehničko-građevnog kamena na eksploatacijskom polju Bijeli Vir. Rok do kojeg vrijedi eksploatacijsko polje tehničko-građevnog kamena Bijeli Vir površine 25,74 ha je 31. prosinca 2037., a koncesija za eksploataciju tehničko-građevnog kamena se dodjeljuje na dijelu zemljišnih čestica unutar eksploatacijskog polja površine 10,76 ha do 31. prosinca 2033. Do istog datuma trgovačko društvo se obvezuje obaviti konačne sanacijske radove na eksploatacijskom polju te je Ministarstvu gospodarstva prije potpisivanja ugovora predalo jamstvo, odnosno bjanko zadužnicu u vrijednosti 1.000.000,00 kn.

Prema ugovoru, društvo je dužno ostvarivati koncesiju u skladu s glavnim rudarskim projektom eksploatacije tehničko-građevnog kamena iz 1998. i dopunama iz 2006. i 2011. te u skladu s lokacijskom dozvolom iz 2003.

Ministarstvo gospodarstva je Uredu državne uprave dostavilo zaključene ugovore o koncesiji na eksploatacijskim poljima Mironja i Bijeli Viri te dokumentaciju na temelju koje je dodijeljena koncesija na navedenim eksploatacijskim poljima.

Eksploatacijsko polje Dubac je po površini najveće eksploatacijsko polje na području Županije čija površina je 38,25 ha. Nalazi se na području Općine Župa dubrovačka, zapadno uz glavnu prometnicu prema graničnom prijelazu u susjednu državu. Rješenjem Županije od 20. lipnja 1995. eksploatacijsko polje Dubac je odobreno trgovačkom društvu, radi eksploatacije tehničko-građevnog kamena. Rješenjem je utvrđeno da do konca lipnja 1996. treba ishoditi odobrenje za izvođenje rudarskih radova i građenje rudarskih objekata. U rujnu 1995. Županija je s trgovačkim društvom zaključila ugovor o koncesiji za eksploataciju mineralne sirovine, kojim nije utvrđen rok na koji se daje koncesija. Ugovorom je određeno da će se sanacija devastiranog terena provoditi u skladu s rudarskim projektom, s tim da se najveći dio sanacije obaviti paralelno s radovima na eksploataciji mineralnih sirovina, a konačna sanacija terena se mora obaviti najkasnije godinu dana od završetka rudarskih radova. U srpnju 1999. Županija je donijela Rješenje kojim se na temelju zahtjeva trgovačkog društva i dostavljene dokumentacije (glavni rudarski projekt otkopavanja tehničko-građevnog kamena na eksploatacijskom polju Dubac revidiran 20. ožujka 1999., vodoprivredna suglasnost Hrvatskih voda iz 1997, lokacijska dozvola od 17. studenoga 1997., potvrda Državne uprave za zaštitu prirode i okoliša od 24. svibnja 1999.) odobrava društvu proizvodnja građevinskog materijala i izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskom polju Dubac. Rješenjem nije utvrđen rok na koji se daje koncesija, iako je u Registru koncesija naveden rok koncesije do 16. srpnja 2029. Do konca 2015., s društvom nije zaključen ugovor o koncesiji. iako je eksploatacijsko polje aktivno i izvođe se rudarski radovi. Prema Prostornom planu Županije, eksploatacijsko polje Dubac se planira sanirati i zatvoriti. Tijekom 2013., 2014. i 2015. rudarska inspekcija nije obavljala nadzor nad izvođenjem rudarskih radova na eksploatacijskom polju Dubac. U svibnju 2016. Ministarstvo gospodarstva je s trgovačkim društvom zaključilo ugovor o koncesiji za eksploataciju tehničko-građevnog kamena u svrhu sanacije eksploatacijskog polja Dubac. Ugovorom je utvrđena površina eksploatacijskog polja 35,06 ha, a koncesija je dana trgovačkom društvu na površini 28,37 ha, na rok do 31. prosinca 2034. Trgovačko društvo se obvezalo sanaciju terena devastiranog eksploatacijom tehničko-građevnog kamena provesti u skladu s provjerenim rudarskim projektom, s tim da će se najveći dio sanacije obaviti tijekom radova, a konačna sanacija će se obaviti najkasnije do 31. prosinca 2034.

Za eksploatacijsko polje Podvlaštica na području Općine Orebić, 1980. je dano odobrenje za eksploataciju tehničko-građevnog kamena trgovačkom društvu, kojim nije utvrđen rok na koji se daje odobrenje. Na temelju Rješenja Ureda državne uprave od 9. svibnja 2006., odobrenje iz 1980. je preneseno na trgovačko društvo pravnog slijednika i utvrđeno da do svibnja 2007. mora ishoditi rudarsku koncesiju za izvođenje rudarskih radova. Društvo u određenom roku nije ishodilo rudarsku koncesiju, već je lipnju 2007. uputilo zahtjev za smanjenjem površine eksploatacijskog polja na 4,93 ha, s obzirom na potrebe tog područja. Ured državne uprave je u siječnju 2009. donio rješenje kojim se odobrava smanjenje površine eksploatacijskog polja na 4,93 ha na kojem se eksploatira tehničko-građevni kamen te je određeno da se eksploatacija tehničko-građevnog kamena na smanjenoj površini nastavlja u skladu s odobrenjem iz 1980.

Rješenjem nije utvrđen rok do kojeg je odobrena eksploatacija tehničko-građevnog kamena, iako je u Registru koncesija naveden rok do 9. svibnja 2046. Do konca 2015., odobrenje za izvođenje rudarskih radova nije zamijenjeno za rješenje o dodjeli koncesije, niti je tijelo nadležno za rudarstvo s rudarskim subjektom zaključilo ugovor o koncesiji, što je prema odredbama Zakona o rudarstvu trebalo učiniti do 18. svibnja 2015. Rudarska inspekcija je u rujnu 2015. obavila nadzor te zabranila izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskom polju Podvaštica, jer s trgovačkim društvom nije zaključen ugovor o koncesiji. Prema podacima Ureda državne uprave, u trećem i četvrtom kvartalu 2015. eksploatacija mineralnih sirovina se nije obavljala. U rujnu 2016. Ured državne uprave je Rješenjem utvrdio preostali rok do kojeg koncesionar može izvoditi rudarske radove na eksploatacijskom polju Podvlaštica (do 30. listopada 2020.). Također je utvrđeno da je koncesionar obavezan obaviti sanaciju terena devastiranog eksploatacijom tehničko-građevnog kamena do 30. travnja 2021. Ugovor o koncesiji nije zaključen.

Prema odredbama članka 166. Zakona o rudarstvu, fizičkoj osobi ili pravnoj osobi koja je na temelju pravomoćnog akta - odobrenja za izvođenje rudarskih radova izdanog po prijašnjim propisima stekla pravo na eksploataciju mineralne sirovine, to odobrenje se zamjenjuje za rješenje o davanju koncesije radi usklađenja s propisima o koncesijama i odredbama Zakona o rudarstvu do isteka roka navedenog u tom odobrenju. Ako u odobrenju nije naveden rok do kojeg se mogu izvoditi rudarski radovi, preostali rok će se utvrditi rješenjem sukladno provjerenim rudarskim projektima temeljem kojih je doneseno odobrenje, a isti ne može biti duži od 40 godina. Na temelju rješenja kojim se zamjenjuje odobrenje za koncesiju tijelo nadležno za rudarstvo zaključuje ugovor o koncesiji i to u roku dvije godine od dana stupanja na snagu Zakona o rudarstvu (do 18. svibnja 2015.).

Prema odredbi članka 76. Zakona o rudarstvu, ugovor o koncesiji mora sadržavati sve podatke iz Odluke o davanju koncesije iz članka 75. navedenog Zakona (o provedenim istražnim radovima, vrsti mineralne sirovine koja će se eksploatirati, naziv, lokacija, granice i veličina eksploatacijskog polja, podatke o rezervama mineralne sirovine, godišnjoj količini eksploatacije, o provjerenom glavnom ili dopunskom rudarskom projektu, katastarskoj općini i površini zemljišnih čestica i iznos troškova sanacije eksploatacijskog polja) kao i ime rudarskog subjekta kojem se daje koncesija, iznos i način plaćanja naknade za koncesiju i rok na koji se zaključuje ugovor o koncesiji.

Prema odredbama članka 167. Zakona o rudarstvu, na područjima na kojima je temeljem zakona ili drugih propisa zabranjena eksploatacija (npr. izmjena prostornih planova, zaštićeni obalni pojas i drugo), a za područje na kojima je rudarski gospodarski subjekt već dobio koncesiju, rudarsku koncesiju ili odobrenje za izvođenje rudarskih radova po prijašnjem propisu prije određivanja zabrane, taj rudarski gospodarski subjekt ima pravo nastaviti s eksploatacijom ako Republika Hrvatska i/ili jedinica lokalne i regionalne samouprave ne donesu odluku o oduzimanju koncesije i tu odluku dostave tijelu nadležnom za rudarstvo. Osoba javnog prava koja traži oduzimanje koncesije dužna je nadoknaditi rudarskom gospodarskom subjektu štetu nastalu zbog gubitka prava. Gospodarski subjekt nema pravo na nadoknadu u slučaju da ima samo rješenje o odobrenju za istraživanje ili rješenje o odobrenju eksploatacijskog polja, a za koje do stupanja na snagu Zakona o rudarstvu nije ishodio koncesiju.

Državni ured za reviziju nalaže za odobrenja dana rudarskim subjektima za izvođenje rudarskih radova po prijašnjim propisima na temelju kojih su stekli pravo na eksploataciju mineralne sirovine, postupiti prema odredbama Zakona o rudarstvu, odnosno na temelju propisane dokumentacije s rudarskim subjektima zaključiti ugovor o koncesiji koji će sadržavati sve zakonom propisane podatke uključujući i rok na koji se dodjeljuje koncesija.

Rudarski gospodarski subjekti koji imaju dodijeljenu koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (koncesionari), imaju obvezu plaćanja varijabilnog dijela naknade. Varijabilni dio naknade za otkopanu količinu mineralne sirovine obračunana je prema odredbama Odluke o naknadi za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 101/04), koja je bila na snazi od srpnja 2004. do prosinca 2009. i kojom je naknada bila utvrđena u visini 2,6 % ukupnog prihoda ostvarenog prodajom mineralne sirovine, Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011. i kojom je minimalni iznos varijabilnog dijela naknade bio utvrđen u visini 7,5 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od travnja 2011. do travnja 2014. i kojom je varijabilni dio naknade bio utvrđen u visini 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, te Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je na snazi od svibnja 2014. i kojom je minimalni iznos varijabilnog dijela naknade utvrđen u visini 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, s tim da su pojedinim koncesionarima obračunane kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade. Pri obračunu se primjenjuje tržišna vrijednost otkopane mineralne sirovine, koja je za pojedina eksploatacijska polja utvrđena na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem se otkopava u trenutku izrade elaborata.

Rudarski gospodarski subjekti dostavljaju Uredu državne uprave, podatke o otkopanoj količini mineralnih sirovina u prethodnom kvartalu i tržišnu vrijednost otkopane mineralne sirovine iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine, najkasnije osmog dana narednog kvartala, na temelju kojih Ured državne uprave obračunava varijabilni dio naknade za otkopanu količinu mineralnih sirovina i ispostavlja račun rudarskom gospodarskom subjektu. Istovremeno s ispostavljanjem računa, Ured državne uprave, dostavlja Ministarstvu financija na propisanim obrascima sve potrebne podatke za upis naknade za koncesije u Registar koncesija. Prema dostavljenim podacima rudarskih gospodarskih subjekata, tržišna vrijednost otkopane mineralne sirovine za eksploatacijsko polje Dubac iznosi 28,00 kn/m³, za Bijeli Vir 18,00 kn/m³, za Kotaca 24,00 kn/m³, za Podvlašticu 29,00 kn/m³ te za Obličevac I 16,00 kn/m³. Tržišna vrijednost otkopane mineralne sirovine se nije mijenjala za 2013., 2014. i 2015.

Ured državne uprave nema mogućnosti kontrole podataka o otkopanoj količini mineralnih sirovina koje dostavlja rudarski gospodarski subjekt, s obzirom da je kontrola rudarske djelatnosti u nadležnosti rudarske inspekcije pri Ministarstvu gospodarstva. Također, Ured državne uprave nema tehno-ekonomsku ocjenu iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na temelju koje je utvrđena tržišna vrijednost otkopane mineralne sirovine na pojedinom eksploatacijskom polju. Na zahtjev Ureda državne uprave, pojedini rudarsko gospodarski subjekti su dostavili podatke o tržišnoj vrijednosti otkopane mineralne sirovine utvrđene u Elaboratu o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju, na temelju koje je utvrđena tržišna vrijednost otkopane mineralne sirovine i koja vrijedi za sve godine za koje je dana koncesija.

Pri obračunu varijabilnog dijela naknade u 2013., 2014. i 2015., koristila se tržišna vrijednost otkopane mineralne sirovine iz elaborata o rezervama (koja je i ujedno najmanja dopuštena), s tim da Ured državne uprave ne raspolaže podacima koliko iznosi stvarna tržišna vrijednost otkopanih mineralnih sirovina u pojedinoj godini. Iz navedenog je vidljivo da nije uspostavljena učinkovita kontrola i provjera obračuna varijabilnog dijela naknade za eksploatirane količine mineralnih sirovina. Također, suradnja nadležnih tijela za rudarstvo (nadležnih Ministarstava, inspekcijskih službi i Ureda državne uprave u županiji) koja se odnosi na obračun varijabilnog dijela naknade za eksploatirane količine mineralnih sirovina ne omogućava provođenje učinkovite kontrole obračuna naknade.

U cilju učinkovite kontrole i provjere obračuna varijabilnog dijela naknade, Državne ured za reviziju predlaže zatražiti od tijela nadležnih za rudarstvo dokumentaciju vezanu uz otkopanu količinu mineralne sirovine potrebnu za kontrolu obračuna varijabilnog dijela naknade za koncesije. S obzirom da se pri obračunu varijabilnog dijela naknade za koncesije u svim revidiranim godinama poslovanja, primjenjivala ista tržišna vrijednost za otkopane mineralne sirovine koja je utvrđena na temelju izrađenog Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju, Državni ured za reviziju predlaže tijelima nadležnim za rudarstvo utvrditi stvarnu tržišnu vrijednost za otkopane mineralne sirovine za svaku poslovnu godinu te preispitati realnost tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine koja se koristi pri obračunu varijabilnog dijela naknade.

Ured državne uprave redovito prati izvršenje plaćanja naknade za koncesiju, odnosno ostvarenje prihoda od fiksnog i varijabilnog dijela naknade.

Ukupni prihodi ostvareni od fiksnog i varijabilnog dijela naknade za koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina, odnosno tehničko-građevnog kamena na području Županije u 2013. iznose 261.530,00 kn, 2014. iznose 422.640,00 kn, a u 2015. iznose 463.684,00 kn. Ostvareni prihodi u promatranom razdoblju imaju trend rasta, odnosno ostvareni prihodi u 2014. su veći za 163.110,00 kn ili 62,4 % u odnosu na 2013., a u 2015. su veći za 41.044,00 kn ili 9,7 % u odnosu na 2014.

Nenaplaćene naknade, odnosno ukupna potraživanja za prihode od fiksnog i varijabilnog dijela naknade na koncu 2013. iznose 1.582.989,00 kn, na koncu 2014. iznose 1.500.401,00 kn, na koncu 2015. iznose 802.320,00 kn, a u travnju 2016. iznose 813.609,00 kn. Iskazana vrijednost potraživanja sadrži glavnice duga i obračunane zatezne kamate. Potraživanja na koncu 2015. su za 698.081,00 kn ili 46,5 % manja u odnosu na prethodnu godinu. Ovako značajno smanjenje potraživanja je rezultat provedenih predstečajnih nagodbi, nad dva trgovačka društva, koji su ovlaštenici/koncesionari na tri eksploatacijska polja (Dubac, Osojnik, Bijeli Vir). Na temelju provedenih predstečajnih nagodbi, brisana su potraživanja za prihode od fiksnog dijela naknade u iznosu 335.102,00 kn, a za varijabilni dio naknade u iznosu 445.033,00 kn, što ukupno iznosi 780.135,00 kn.

Za eksploatacijsko polje Dubac, trgovačko društvo - koncesionar je u predstečajnoj nagodbi prijavilo nepodmirene obveze (dug) za fiksni dio naknade do 31. prosinca 2012. u iznosu 173.934,00 kn, a za varijabilni dio naknade do 15. travnja 2013. u iznosu 306.948,00 kn, što ukupno iznosi 480.882,00 kn. Nagodbom je otpisan dug u iznosu 240.441,00 kn ili 50,0 %, a za preostali dug u iznosu 240.441,00 kn dogovorena je obročna otplata od 2015. do 2019., uz godišnju kamatu 4,5 %. Mjesečni obrok za fiksni dio naknade iznosi 1.782,00 kn, a za varijabilni iznosi 3.145,00 kn, odnosno ukupni mjesečni obrok iznosi 4.927,00 kn. Društvo je u 2015. u cijelosti podmirilo dospjele obveze u iznosu 29.562,00 kn. U vrijeme obavljanja revizije (srpanj 2016.) društvo je koncesionar na eksploatacijskom polju Dubac.

Za eksploatacijsko polje Osojnik, trgovačko društvo - ovlaštenik je u predstečajnoj nagodbi prijavilo nepodmirene obveze (dug) za fiksni dio naknade do 31. prosinca 2012. u iznosu 50.700,00 kn. Nagodbom je otpisan dug u iznosu 25.350,00 kn ili 50,0 %, a za preostali dug u iznosu 25.350,00 kn dogovorena je obročna otplata od 2015. do 2019., uz godišnju kamatu 4,5 %. Mjesečni obrok za fiksni dio naknade iznosi 520,00 kn. Društvo je u 2015. u cijelosti podmirilo dospjele obveze u iznosu 3.117,00 kn. U vrijeme obavljanja revizije (srpanj 2016.) društvo je ovlaštenik na eksploatacijskom polju Osojnik.

Za eksploatacijsko polje Bijeli Vir, trgovačko društvo - koncesionar je u predstečajnoj nagodbi prijavilo nepodmirene obveze (dug) za fiksni dio naknade do 15. srpnja 2013. u iznosu 110.468,00 kn, a za varijabilni dio naknade u iznosu 138.085,00 kn, što ukupno iznosi 248.553,00 kn. Nagodbom je otpisan dug u iznosu 149.132,00 kn ili 60,0 %, a za preostali dio duga u iznosu 99.421,00 kn dogovorena je obročna otplata, beskamratno, od 2016. do 2023. Otplata je dogovorena u 16 polugodišnjih obroka, s tim da obrok za fiksni dio naknade iznosi 2.762,00 kn, a za varijabilni iznosi 3.452,00 kn, odnosno ukupni polugodišnji obrok iznosi 6.214,00 kn. Društvo je koncem 2015. uplatilo prvi polugodišnji obrok koji dospijeva u siječnju 2016. U vrijeme obavljanja revizije (srpanj 2016.) društvo je koncesionar na eksploatacijskom polju Bijeli Vir.

Dospjela potraživanja za fiksni i varijabilni dio naknade u travnju 2016. iznose 813.609,00 kn. Potraživanja za varijabilni dio naknade su neznatna i iznose 17.230,00 kn, dok za fiksni dio naknade iznose 796.379,00 kn. Najveći dužnici za fiksni dio naknade su dva trgovačka društva u stečaju, čiji dug iznosi 703.267,00 kn.

Nad trgovačkim društvom koji je bio koncesionar na eksploatacijskom polju Mironja, postupak stečaja je otvoren u travnju 2010. i do vremena obavljanja revizije nije okončan. Nakon što je otvoren stečajni postupak nad društvom, rudarska djelatnost se nije obavljala. Ured državne uprave nije raskinuo ugovor o koncesiji, već je nastavio ispostavljati račune za fiksni dio naknade društvu u stečaju, tako da dug zajedno s kamatama do travnja 2016. iznosi 271.820,00 kn. Također, Ured državne uprave nije u stečajnu masu prijavio potraživanja od rudarskog gospodarskog subjekta koja su postojala u vrijeme otvaranja stečajnog postupka, a koja su 1. travnja 2010. iznosila 53.729,00 kn.

Nad trgovačkim društvom koji je bio koncesionar na eksploatacijskom polju Glavice i Pranjare, postupak stečaja je otvoren u srpnju 2010. i do vremena obavljanja revizije nije okončan. Nakon što je otvoren stečajni postupak nad društvom, rudarska djelatnost se nije obavljala na eksploatacijskim poljima. Ured državne uprave nije raskinuo ugovore o koncesiji, već je nastavio ispostavljati račune za fiksni dio naknade društvu u stečaju, tako da dug zajedno s kamatama za dva eksploatacijska polja do travnja 2016. iznosi 431.447,00 kn.

Također, Ured državne uprave nije u stečajnu masu prijavio potraživanja od rudarskog gospodarskog subjekta koja su postojala u vrijeme otvaranja stečajnog postupka, a koja su 31. srpnja 2010. iznosila 50.317,00 kn.

Državni ured za reviziju nalaže pravodobno poduzimanje aktivnosti za naplatu potraživanja. Također je mišljenja da je davatelj koncesije trebao nakon otvaranja stečajnog postupka nad društvima koji su bili koncesionari, utvrditi status rudarsko gospodarskih subjekata koji su obavljali eksploataciju i postupiti u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu, odnosno poduzeti aktivnosti za davanje koncesija novim zainteresiranim rudarsko gospodarskim subjektima.

Za naplatu potraživanja od drugih dužnika Ured državne uprave šalje obavijesti (opomene), dok druge mjere naplate se ne provode. Ured državne uprave nije dostavljao korisniku prihoda od naknade za koncesiju (županija, grad, općina) dokumentaciju na temelju koje korisnik prihoda može ustrojiti evidenciju potraživanja u svojim poslovnim knjigama.

Ured državne uprave je od koncesionara pribavio instrumente osiguranja naplate naknade, osim od koncesionara koji ima rješenje o odobrenju eksploatacijskog polja iz 2009. te je u postupku zamjene za ugovor o koncesiji u skladu s odredbama članka 166. Zakona o rudarstvu. Prema odredbama članka 31. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije je dužan prije zaključivanja ugovora o koncesiji pribaviti od odabranog rudarsko gospodarskog subjekta potrebna instrumente osiguranja naplate naknade za koncesiju te naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji u iznosu određenom u odluci o davanju koncesije. Prema odredbama članka 62. stavka 3. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije se obvezuje za ugovore koji su zaključeni prije stupanja na snagu Zakona o koncesijama, a koji ne sadrži instrumente osiguranja, zatražiti od koncesionara odgovarajuće instrumente osiguranja provedbe ugovora o koncesiji u roku od 60 dana od stupanja na snagu Zakona o koncesijama.

Prema odredbama članka 35. Zakona o koncesijama, pravo na naplatu obveze po osnovi naknade za koncesiju i kamata zastarijeva za pet godina računajući od dana kada je zastara počela teći, odnosno nakon isteka godine u kojoj je nadležno tijelo utvrdilo obvezu po osnovi naknade za koncesiju i kamata. Prema odredbi članka 37. Zakona o koncesijama, apsolutni rok zastare je deset godina od dana kada je zastara počela prvi put teći.

Prema odredbama članka 51. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije je odgovoran za potpunu i pravodobnu naplatu naknade za koncesiju, dužan je redovito pratiti izvršavanja plaćanja naknade za koncesiju, ako je ona određena ugovorom o koncesiji te plaćanja svih ostalih obveza koje nastaju kao posljedica provedenih nadzora od strane inspekcijskih službi i drugih nadležnih tijela, kao i poduzimati mjere prisilne naplate naknade za koncesije. Davatelj koncesije u slučaju kada nije istodobno i korisnik prihoda po osnovi naknade za koncesiju, dužan je dostaviti korisniku prihoda dokumentaciju na temelju koje korisnik prihoda može ustrojiti evidenciju potraživanja u svojim poslovnim knjigama. Korisnik prihoda, u slučaju kada koncesionar ne plaća obveze po osnovu naknade za koncesiju koja predstavlja njegov prihod, dužan je o tome obavijestiti davatelja koncesije radi poduzimanja mjera naplate.

Ured državne uprave do 1. lipnja tekuće godine dostavlja Ministarstvu financija izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara, za prethodnu godinu. Izvješće se dostavlja na propisanom obrascu, a sadrži podatke iz ugovora o koncesijama, uplaćenim iznosima za fiksnu i varijabilnu naknadu po koncesionarima, plaćanju naknade za koncesije na temelju predstečajnih nagodba, podatke o zaključenim i raskinutim ugovorima u izvještajnoj godini te podatke o obavljenom nadzoru nad radom koncesionara.

Državni ured za reviziju nalaže kontinuirano pratiti izvršavanje obveza koncesionara iz ugovora o koncesiji, što uključuje i redovito praćenje izvršavanja plaćanja naknade za koncesiju te provoditi pravodobno sve zakonom dopuštene mjere naplate, kako ne bi došlo do zastare potraživanja. Također, nalaže se dostaviti korisniku prihoda, odnosno županiji, gradovima i općinama na čijem se području nalaze eksploatacijska polja, dokumentaciju na temelju koje korisnik prihoda može ustrojiti evidenciju potraživanja u svojim poslovnim knjigama. Državni ured za reviziju nalaže od koncesionara pribaviti potrebna jamstva i/ili instrumente osiguranja naplate naknade za koncesiju te naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji.

Nadzor nad rudarskom djelatnosti, odnosno eksploatacijom mineralnih sirovina, obavlja rudarska inspekcija ministarstva nadležnog za rudarstvo, koja je odgovorna za kontrolu rudarske djelatnosti, inspekcija zaštite okoliša, koja obavlja kontrolu onečišćenja zraka i zbrinjavanja otpada, sanitarna inspekcija, koja obavlja kontrolu zaštite od buke, inspekcija zaštite prirode, koja obavlja kontrolu utjecaja na zaštićene dijelove i područja prirode te vodopravna inspekcija, koja kontrolira onečišćenje površinskih i podzemnih voda.

Ministarstvo financija, odnosno Carinska uprava provjerava zakonitosti postupanja u skladu s propisima o koncesijama, obavlja poslove praćenja plaćanja naknade za koncesije, obavlja financijski nadzor ovlaštenika koncesije u pogledu zakonitosti, pravilnosti i pravodobnosti obračuna, prijava i uplate naknade za koncesije, utvrđuje poduzima li davatelj koncesije propisane mjere naplate naknada za koncesije te obavlja druge poslove nadzora u skladu s propisima o koncesijama.

Prema godišnjim izvješćima koje Ured državne uprave dostavlja Ministarstvu financija, u 2013. nije obavljen nadzor nad rudarskom djelatnosti na području Županije.

U 2014. rudarska inspekcija je na prethodni zahtjev Ureda državne uprave obavila nadzor rudarskih radova na četiri eksploatacijska polja i to na eksploatacijskim poljima Glavice, Pranjare, Mironja i Krkmača. Rješenjem rudarske inspekcije je utvrđeno da je potrebno provesti mjere osiguranja i postaviti sigurnosne prepreke i ploče upozorenja na svim eksploatacijskim poljima na kojima je obavljen nadzor.

U 2015. rudarska inspekcija je obavila nadzor rudarskih radova na eksploatacijskom polju Podvlaštica. Rješenjem od 11. rujna 2015. dana je zabrana izvođenja rudarskih radova na eksploatacijskom polju Podvlaštica, jer s rudarsko gospodarskim subjektom - koncesionarom nije zaključen ugovor o koncesiji. Do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.) rudarsko gospodarski subjekt nije podnio Uredu državne uprave zahtjev za zaključivanje ugovora o koncesiji.

Ministarstvo nadležno za rudarstvo je dostavilo Uredu državne uprave potvrde o provedenim mjerama osiguranja eksploatacijskih polja, kojima se potvrđuje da je rudarsko gospodarski subjekt proveo mjere osiguranja u ostavljenom roku, a prema rješenju rudarske inspekcije.

Na zahtjev Ureda državne uprave, u 2014. inspekcija zaštite okoliša je obavila nadzor na eksploatacijskom polju Mironja, prema kojem nisu utvrđene nepravilnosti. Inspekcija zaštite okoliša u 2013. i 2015. nije obavljala nadzor na eksploatacijskim poljima na području Županije, iako se najviše primjedbi jedinica lokalne samouprave upravo odnosi na probleme vezane uz onečišćene okoliša i buku, a koje su posebno izražene na područjima gdje je prisutno obavljanje turističke djelatnosti.

Ministarstvo financija je 2013. obavilo financijski nadzor koncesionara na eksploatacijskom polju Podvlaštica. Rješenjem od 9. prosinca 2013., utvrđena je obveza plaćanja naknade za koncesiju i pripadajućih kamata u iznosu 16.471,00 kn. Prema evidencijama Ureda državne uprave, novčane obveze prema rješenju Ministarstva financija, koncesionar je podmirio u 2013. u iznosu 16.500,00 kn. U 2014. i 2015. financijski nadzor koncesionara se nije obavljao.

Nadzor nad radom koncesionara je dužan obavljati i davatelj koncesije. Prema odredbama članka 51. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije dužan je kontinuirano nadzirati rad koncesionara i izvršavanje njegovih obveza iz ugovora o koncesiji.

Davatelj koncesije dužan je za vrijeme trajanja ugovora o koncesiji voditi posebnu dokumentaciju koja se odnosi na poslovanje koncesionara, a najmanje prikupljanjem i analizom standardnih financijskih izvješća na godišnjoj razini, pri čemu je dužan voditi evidenciju o svim povezanim trgovačkim društvima koncesionara. Ured državne uprave nema financijske izvještaje koncesionara na godišnjoj razini, kao ni drugu dokumentaciju koja se odnosi na poslovanje koncesionara.

Državni ured za reviziju nalaže kontinuirano nadzirati rad koncesionara i izvršavanje njegovih obveza iz ugovora o koncesiji te pribaviti godišnje financijske izvještaje koncesionara i drugu dokumentaciju koja se odnosi na poslovanje, potrebnu za obavljanje nadzora nad radom koncesionara. Također, predlaže se u suradnji s lokalnim jedinicama i nadležnim ministarstvima planirati kontinuirani nadzor i osigurati učinkovitije kontrole nad tijekom eksploatacije mineralnih sirovina, odnosno kontrole rudarske djelatnosti, kontrole onečišćenja zraka i zbrinjavanja otpada, zaštite od buke, utjecaja na zaštićene dijelove i područja prirode te kontrole onečišćenja površinskih i podzemnih voda.

Sanacija prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, svaki rudarski gospodarski subjekt je dužan sanirati prostor na kojem je obavljao rudarske radove, u skladu s provjerenim rudarskim projektom na temelju kojeg je dodijeljena koncesija. Ako ne provede sanaciju, odnosno sukcesivno ne sanira prostor na kojem izvodi rudarske radove, tijelo nadležno za rudarstvo, koje je dodijelilo koncesiju, će naložiti koncesionaru provođenje radova sanacije u primjerenom roku. Ako ni nakon ostavljenog roka koncesionar ne provede sanaciju, sanacija će se provesti putem treće osobe, na trošak koncesionara. Ukoliko ne postoji ili je nepoznata osoba koja je eksploatirala mineralnu sirovinu, a nije provela sanaciju, provest će se izvanredna sanacija prostora u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu.

Pravilnikom o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina (Narodne novine 142/13), određeno je da jamstva za troškove sanacije istražnog prostora mogu biti zadužnice, bankarske garancije, osobna jamstva, mjenice, polog i ostalo, a vrstu i iznos jamstva određuje tijelo nadležno za rudarstvo u odluci o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, ovisno o predviđenim rudarskim radovima. Jamstva je dužno čuvati tijelo nadležno za rudarstvo na prikladnom mjestu za vrijeme trajanja roka važenja rješenja o odobrenju za istraživanje mineralnih sirovina. Tijelo nadležno za rudarstvo dužno je redovito provjeravati valjanost jamstva, a način provjere se određuje u rješenju o odobrenju za istraživanje mineralnih sirovina. U slučaju da jamstvo nije valjano, tijelo nadležno za rudarstvo dužno je bez odgode zatražiti od ovlaštenika istražnog prostora dostavu novog odgovarajućeg jamstva, a ako ovlaštenik istražnog prostora ne dostavi novo odgovarajuće jamstvo u roku od 15 dana, tijelo nadležno za rudarstvo će ukinuti rješenje o odobrenju za istraživanje mineralnih sirovina. Na isti način su uređena i jamstva za troškove sanacije eksploatacijskog polja mineralnih sirovina.

U skladu s odredbom članka 31. Zakona o koncesijama, rudarski gospodarski subjekt je dužan prije zaključivanja i potpisivanja ugovora o koncesiji dostaviti tijelu nadležnom za rudarstvo jamstva za troškove sanacije eksploatacijskog polja. Prema odredbi članka 62. stavka 3 Zakona o koncesijama, davatelj koncesije se obvezuje za ugovore koji su zaključeni prije stupanja na snagu Zakona o koncesijama, a koji ne sadrži instrumente osiguranja, zatražiti od koncesionara odgovarajuće instrumente osiguranja u roku od 60 dana od stupanja na snagu Zakona o koncesijama.

Prema obrazloženju odgovornih zaposlenika Ureda državne uprave, rudarski gospodarski subjekti nisu sanirali prostor na kojem su obavljali rudarske radove, tako da sva eksploatacijska polja (jedanaest polja) na području Županije nisu sanirana. Za dva ugovora o koncesijama koje je zaključilo Ministarstvo gospodarstva u 2015., pribavljeni su instrumenti osiguranja (bjanko zadužnice) za obavljanje sanacijskih radova na eksploatacijskom polju Mironja i Bijeli Vir, dok za druga eksploatacijska polja instrumenti osiguranja za obavljanje sanacijskih radova nisu pribavljena. S obzirom da je ugovore o koncesiji u 2015. zaključilo Ministarstvo gospodarstva, Ured državne uprave nema pohranjene instrumente osiguranja, niti provjerava valjanost danih jamstava.

Državni ured za reviziju nalaže pribaviti instrumente osiguranja za obavljanje sanacijskih radova za eksploatacijska polja te redovito provjeravati valjanost jamstava. Nalaže se poduzeti aktivnosti za provođenje sanacije eksploatacijskih polja u skladu s provjerenim rudarskim projektom na temelju kojeg je dodijeljena koncesija, odnosno tijekom i nakon završetka eksploatacije. U slučaju da se ne provede sanacija prostora na kojem se izvode rudarski radovi, potrebno je u pisanom obliku naložiti koncesionaru provođenje radova sanacije u primjerenom roku. Ako ni nakon ostavljenog roka koncesionar ne provede sanaciju, sanaciju treba provesti putem treće osobe, na trošak koncesionara. Također, nalaže se da ukoliko ne postoji ili je nepoznata osoba koja je eksploatirala mineralnu sirovinu, a nije provela sanaciju, poduzeti aktivnosti za provođenje izvanredne sanacije prostora na način propisan odredbama Zakona o rudarstvu.

OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA

Državni ured za reviziju je obavio reviziju učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije. Ciljevi revizije bili su ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s propisima, planovima i internim procedurama u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina, ocijeniti informacijski sustav i evidencije o rezervama i eksploataciji mineralnih sirovina, ocijeniti dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina i obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način, ocijeniti provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknada za mineralne sirovine i izvršenjem ugovora o koncesiji te ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

Na temelju provedene revizije, Državni ured za reviziju primjenom utvrđenih kriterija, ocjenjuje da je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije **djelomično učinkovito** te daje sljedeće naloge i preporuke:

- Poduzeti aktivnosti kako bi se utvrdili točni podaci o površini eksploatacijskih polja, uskladiti podatke u registru eksploatacijskih polja koji vodi Ured državne uprave i Ministarstvo gospodarstva te evidencije uskladiti s Prostornim planom Županije.
- Pravodobno pribavljati podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, koje su koncesionari obvezni dostavljati Uredu državne uprave prema odredbama Zakona o rudarstvu i Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina te pribavljene podatke analizirati i sistematizirati s ciljem učinkovitog gospodarenja mineralnim sirovinama.
- Brisati eksploatacijska polja Pranjare i Krkmača iz registra eksploatacijskih polja, s obzirom da Prostornim planom Županije nije predviđena eksploatacija mineralnih sirovina na navedenim lokacijama.
- Za odobrenja dana rudarskim gospodarskim subjektima za izvođenje rudarskih radova po prijašnjim propisima na temelju kojih su stekli pravo na eksploataciju mineralne sirovine, postupiti prema odredbama Zakona o rudarstvu, odnosno na temelju propisane dokumentacije s rudarskim subjektima zaključiti ugovor o koncesiji koji će sadržavati sve zakonom propisane podatke, uključujući i rok na koji se dodjeljuje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina.
- Zatražiti od tijela nadležnih za rudarstvo dokumentaciju vezanu uz otkopanu količinu mineralne sirovine, potrebnu za kontrolu obračuna varijabilnog dijela naknade za koncesije. Zajedno s tijelima nadležnim za rudarstvo utvrditi stvarnu tržišnu vrijednost za otkopane mineralne sirovine za svaku poslovnu godinu te preispitati realnost tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine koja se koristi pri obračunu varijabilnog dijela naknade.
- U slučaju kada je nad koncesionarom otvoren stečajni postupak, utvrditi status rudarskog gospodarskog subjekta koji je obavljao eksploataciju i postupiti u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu, odnosno poduzeti aktivnosti za davanje koncesija novim zainteresiranim rudarsko gospodarskim subjektima.

- Kontinuirano pratiti izvršavanje obveza koncesionara iz ugovora o koncesiji, što uključuje i redovito praćenje izvršavanja plaćanja naknade za koncesiju te provoditi pravodobno sve zakonom dopuštene mjere naplate, kako ne bi došlo do zastare potraživanja. Dostaviti korisniku prihoda, odnosno županiji, gradovima i općinama na čijem se području nalaze eksploatacijska polja, dokumentaciju na temelju koje korisnik prihoda može ustrojiti evidenciju potraživanja u svojim poslovnim knjigama. Od koncesionara pribaviti potrebna jamstva i/ili instrumente osiguranja naplate naknade za koncesiju te naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji.
- Kontinuirano nadzirati rad koncesionara i izvršavanje njegovih obveza iz ugovora o koncesiji, kao i pribaviti godišnje financijske izvještaje koncesionara i drugu dokumentaciju koja se odnosi na poslovanje, potrebnu za obavljanje nadzora nad radom koncesionara. U suradnji s lokalnim jedinicama i nadležnim ministarstvima planirati kontinuirani nadzor i osigurati učinkovitije kontrole nad tijekom eksploatacije mineralnih sirovina, odnosno kontrole rudarske djelatnosti, kontrole onečišćenja zraka i zbrinjavanja otpada, zaštite od buke, utjecaja na zaštićene dijelove i područja prirode te kontrole onečišćenje površinskih i podzemnih voda.
- Pribaviti instrumente osiguranja za obavljanje sanacijskih radova za eksploatacijska polja te redovito provjeravati valjanost jamstava. Poduzeti aktivnosti za provođenje sanacije eksploatacijskih polja u skladu s provjerenim rudarskim projektom na temelju kojeg je dodijeljena koncesija, odnosno tijekom i nakon završetka eksploatacije. U slučaju da se ne provedi sanacija prostora na kojem se izvode rudarski radovi, naložiti koncesionaru provođenje radova sanacije u primjerenom roku, a ako ni nakon ostavljenog roka koncesionar ne provede sanaciju, sanaciju provoditi putem treće osobe na trošak koncesionara. Ukoliko ne postoji ili je nepoznata osoba koja je eksploatirala mineralnu sirovinu, a nije provela sanaciju, poduzeti aktivnosti za provođenje izvanredne sanacije prostora na način propisan odredbama Zakona o rudarstvu.

Državni ured za reviziju ocjenjuje da bi provedba navedenih naloga i preporuka pridonijela poboljšanju postupanja pri vođenju propisanih registara i evidencija, provođenju postupaka usklađenja s odredbama važećeg Zakona o rudarstvu, kontroli obračuna i naplate naknade za mineralne sirovine te provedbi odgovarajućeg nadzora i sanacije eksploatacijskih polja, što bi pridonijelo i učinkovitijem gospodarenju mineralnim sirovinama na području Županije.

OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE

Ured državne uprave u Dubrovačko-neretvanskoj županiji se očitovao na Nacrt izvješća o obavljenoj reviziji učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Dubrovačko-neretvanske županije. U očitovanju navodi okolnosti i razloge zbog kojih sustav gospodarenja mineralnim sirovinama nije dovoljno učinkovit.

Ured državne uprave u očitovanju skreće pozornost na pravnu regulativu u vezi s rudarskom djelatnosti, kojom su uređeni i poslovi gospodarenja mineralnim sirovinama. U očitovanju se navodi da je Zakonom o rudarstvu iz lipnja 2009. bilo utvrđeno da poslove gospodarenja mineralnim sirovinama iz nadležnosti ureda državne uprave u županijama preuzima ministarstvo nadležno za rudarstvo s danom 1. siječnja 2011. Razlog tome su činjenice koje su utvrđene obavljenom revizijom u 2006. Naime, utvrđeno je da uredi nisu tijela državne uprave ustrojani za obavljanje poslova davanja koncesija, jer nemaju službenike stručnih kvalifikacija za obavljanje ovih poslova, da ne obavljaju nadzor financijskog poslovanja nad gospodarskim subjektima te da su poslove izdavanja lokacijskih, građevinskih i uporabnih dozvola od ureda državne uprave preuzele jedinice lokalne i područne samouprave zajedno s ovlaštenim službenicima.

U takvim okolnostima Ured državne uprave od srpnja 2009. nije planirao zapošljavanje stručnih djelatnika za obavljanje navedenih poslova s obzirom da prema zakonu prestaje nadležnost na poslovima iz oblasti rudarstva, a time i koncesija.

Izmjenama i dopunama Zakona o rudarstvu iz travnja 2011. odgođeno je preuzimanje navedenih poslova do siječnja 2013. Međutim, preuzimanje navedenih poslova iz nadležnosti Ureda državne uprave nije se realiziralo ni do 2013., kada je donesen novi Zakon o rudarstvu, prema kojem će se preuzimanje nadležnosti obavljati sukcesivno u roku pet godina od donošenja Zakona.

U očitovanju se navodi da se poslovi rudarstva i koncesija u Uredu državne uprave obavljaju u okviru Službe za gospodarstvo koja obavlja poslove iz mnogobrojnih upravnih područja. Jedan zaposlenik obavlja poslove rudarstva, a za vrijeme turističke sezone obavlja i poslove iz područja ugostiteljstva i turizma. S obzirom na problem ekipiranosti Ureda, nadležno ministarstvo je preuzelo pojedine poslove iz područja rudarstva i davanja koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina. Ured državne uprave navodi da bi preuzimanje nadležnosti bilo potrebno maksimalno ubrzati, jer uredi državne uprave u županijama ne mogu izvršavati u najvećem dijelu obveze koje proizlaze iz Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama. Također, Ured državne uprave je mišljenja da bi bilo uputno razmisliti o povjeravanju navedenih poslova lokalnim, odnosno područnim jedinicama samouprave, koje imaju ustrojene odjele za poslove koncesija i obavljaju poslove izdavanja dokumenata prostornog uređenja i graditeljstva te su korisnici prihoda od koncesijskih naknada iz područja rudarstva. Nadalje, u očitovanju navodi da će Ured državne uprave, dok se ne obavi preuzimanje nadležnosti, obavljati poslove iz područja rudarstva prema svojim mogućnostima, pa tako i u odnosu na određene preporuke i naloge navedene u Izvješću o obavljenoj reviziji gospodarenja mineralnim sirovinama na području Dubrovačko-neretvanske županije.

Ured državne uprave se očitovao i po pojedinim danim nalogima i preporukama. U vezi s površinama eksploatacijskih polja (Dubac 38,25 ha, Glavice 22,10 ha i Kotaca 6,48 ha), navodi se da se podaci u Uredu državne uprave vode prema rješenjima i zaključenim ugovorima o koncesiji te da su podaci koji vodi Ured državne uprave i podaci u Registru koncesija pri Ministarstvu financija usklađeni tijekom 2016.

U vezi s otkopanim godišnjim količinama mineralnih sirovina Ured državne uprave navodi da raspolaže podacima o količini otkopanih sirovina na temelju tromjesečnih izvještaja koncesionara. Nadalje, navodi da eksploatacijska polja Pranjare i Krkmača nisu brisana iz registra, jer nisu ispunjeni uvjeti, odnosno nije izvršena sanacija eksploatacijskih polja i dostavljene propisane potvrde (sukcesivna tehnička/biološka sanacija prema Glavnom rudarskom projektu i lokacijskoj dozvoli). Također, navodi da je za upravni nadzor i inspekcijski nadzor nad koncesionarima nadležno ministarstvo za rudarstvo.

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Rijeka

IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA NA PODRUČJU ISTARSKE ŽUPANIJE

Rijeka, studeni 2016.

S A D R Ź A J

stranica

PREDMET I CILJEVI REVIZIJE	2
METODE I POSTUPCI REVIZIJE	2
KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI	3
GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA	5
Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama	9
Registri i evidencije	12
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine	
te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	15
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	24
OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA	29
OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE	31

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Rijeka

KLASA: 041-01/16-10/40
URBROJ: 613-10-16-37

Rijeka, 8. studenoga 2016.

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA
MINERALNIM SIROVINAMA NA PODRUČJU ISTARSKE ŽUPANIJE

Na temelju odredbi članaka 12. i 14. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 80/11), obavljena je revizija učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Istarske županije (dalje u tekstu: Županije).

Revizija je obavljena na način i prema postupcima utvrđenim okvirom revizijskih standarda Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

Postupci revizije provedeni su od 29. ožujka do 8. studenoga 2016.

PREDMET I CILJEVI REVIZIJE

Predmet revizije je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije, koje je u nadležnosti Ureda državne uprave u Istarskoj županiji (dalje u tekstu: Ured državne uprave). Prema odredbama Zakona o rudarstvu (Narodne novine 56/13 i 14/14), Ured državne uprave je tijelo nadležno za rudarstvo za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala na području Županije.

Revizijom je obuhvaćena provedba aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama (istraživanje i eksploataciju), naplatu prihoda od naknada za koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina, vođenje evidencija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina te sanacija prostora nakon završetka izvođenja rudarskih radova na području Županije od 2013. do 2015.

U svrhu ocjene učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, utvrđeni su sljedeći ciljevi:

- ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s donesenim propisima, planovima i unutarnjim procedurama vezanim uz koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina
- ocijeniti prikupljanje podataka o eksploataciji mineralnih sirovina
- ocijeniti dodjelu koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima
- ocijeniti pravilnost obračuna naknade za mineralne sirovine
- ocijeniti provedbu nadzora nad naplatom prihoda i potraživanjima za prihode od naknade za mineralne sirovine te izvršavanjem ugovora o dodjeli koncesija
- ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

METODE I POSTUPCI REVIZIJE

U skladu s prihvaćenim međunarodnim revizijskim standardima vrhovnih revizijskih institucija, revizija je planirana i obavljena na način koji osigurava potrebne dokaze i pruža razumnu osnovu za revizijske nalaze i zaključke te ostvarenje revizijskih ciljeva.

U fazi planiranja i obavljanja pripremni radnji za obavljanje revizije, analizirana je zakonska regulativa, podaci iz Rudarsko-geološke studije i Prostornog plana Županije o lokacijama predviđenim za eksploataciju mineralnih sirovina, podaci iz Registra koncesija koji vodi Ministarstvo financija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina na području Županije, podaci iz sudskog i obrtnog registra o koncesionarima i ovlaštenicima istražnih prostora i eksploatacijskih polja te drugi dostupni podaci.

U postupku revizije korištene su sljedeće metode prikupljanja i analize dokaza:

- proučeni su i analizirani zakoni i drugi propisi koji reguliraju gospodarenje mineralnim sirovinama, unutarnji akti te stručni članci
- ispitana je dosljednost primjene zakona i drugih propisa te unutarnjih akata
- analizirani su podaci i provjerena dokumentacija (planovi, rješenja, odluke, ugovori) vezana uz gospodarenje mineralnim sirovinama
- provjereno je prikupljanje podataka i vođenje propisanih registara, zbirke isprava i evidencija
- obavljani su razgovori s odgovornim osobama
- pribavljena obrazloženja o pojedinim aktivnostima vezanim uz gospodarenje mineralnim sirovinama.

KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI

Za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama utvrđeni su kriteriji koji proizlaze iz zakona i drugih propisa te poduzetih aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama. Revizijom su prikupljeni dokazi kako bi se odgovorilo na sljedeća pitanja:

- Je li izrađena rudarsko-geološka studija za Županiju te doneseni odgovarajući planovi i unutarnje procedure u vezi s gospodarenjem mineralnih sirovina?
- Je li ustrojen registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja i jesu li cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima?
- Dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima?
- Obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način te provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknada za mineralne sirovine?
- Provodi li se kontinuirani nadzor rada koncesionara i izvršavanja obveza rudarskog gospodarskog subjekta?
- Provode li se sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi?

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito**, ako su doneseni odgovarajući planovi i procedure u vezi s gospodarenjem mineralnih sirovina, ako su ustrojeni registri i cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, ako je dodjeljivanje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina provedeno u skladu s propisima, ako se obračun i naplata naknada za mineralne sirovine obavljaju na propisani način, ako se provodi nadzor u svim fazama obavljanja rudarskih radova te ako je provedena sanacija prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito, pri čemu su potrebna određena poboljšanja**, ako su utvrđene određene slabosti i propusti koje ne utječu bitno na gospodarenje mineralnim sirovinama.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **djelomično učinkovito**, ako su utvrđeni nedostaci kod donošenja planova, dodjele koncesija, naplate prihoda, vođenja registra i cjelovitosti evidencija o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, provedbe odgovarajućeg nadzora i sanacije prostora.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **neučinkovito**, ako su utvrđene značajnije nepravilnosti i nedostaci te su potrebna znatna poboljšanja u postupcima dodjele koncesija, naplate naknade za koncesije, vođenju registra i odgovarajućih evidencija, uspostave odgovarajućeg nadzora u svim fazama istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina te postupcima sanacije prostora.

U nastavku se daju kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije, prema područjima revizije.

Kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, prema područjima revizije

Područja revizije	Kriteriji
Normativno uređenje	o doneseni su godišnji i srednjoročni (trogodišnji) planovi davanja koncesija te dostavljeni Ministarstvu financija
Registri i evidencije	- o vode se propisane evidencije u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama - o podaci se sustavno i pravodobno prikupljaju i pravilno unose u propisane registre - o evidencije su cjelovite i međusobno usklađene - o provodi se nadzor nad dostavom i kvalitetom podataka - o podaci za potrebe analize i izvješćivanja su točni i vjerodostojni - o rudarski gospodarski subjekti, kao ovlaštenici istražnih prostora i eksploatacijskih polja dostavljaju nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina - o koncesionari vode evidencije o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina te Uredu državne uprave dostavljaju podatke o godišnjoj eksploataciji
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	- o zaposlen je dovoljan broj zaposlenika na poslovima iz područja rudarstva - o zaposlenici su educirani za obavljanje poslova iz područja rudarstva - o postupak pri dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina detaljno je propisan - o raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje propisane odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu - o postupci javnog nadmetanja radi davanja koncesije provode se na način propisan odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu - o redovito se prati izvršenje ugovora o koncesiji i aktivnosti koncesionara - o obračun i naplata naknada za mineralne sirovine provodi se na propisani način - o dostavljaju se podaci o otkopanoj/pridobivenoj količini te tržišnoj vrijednosti prodane mineralne sirovine - o provjerava se realnost iskazivanja tržišne vrijednosti i količine otkopane/pridobivene mineralne sirovine - o prati se plaćanje naknada za mineralne sirovine, poduzimaju se mjere naplate potraživanja te provjerava učinkovitost poduzetih mjera - o obavljaju se kontrole eksploatiranih količina mineralnih sirovina koje su prijavili koncesionari - o uspostavljena je učinkovita suradnja nadležnih tijela u svim aktivnostima vezanim uz eksploataciju mineralnih sirovina - o sastavlja se godišnje izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara te se dostavlja Ministarstvu financija - o o postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji obavještava se nadležno državno odvjetništvo - o provodi se nadzor nad protupravnim eksploatacijama te mjere radi učinkovitog sprječavanja protupravnih eksploatacija - o obračunava se naknada štete po osnovi otuđenja mineralne sirovine
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	- o provodi se sanacija prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi tijekom izvođenja rudarskih radova na istražnom prostoru ili eksploatacijskom polju te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova - o u postupku davanja koncesije utvrđuje se iznos troškova sanacije, pribavljaju se jamstva za troškove sanacije te se redovito provjerava valjanost jamstava - o nadležna tijela provode nadzor nad provedbama sanacije - o provode se izvanredne sanacije prostora kada ne postoji ili je nepoznata osoba koja je eksploatirala mineralnu sirovinu - o poduzimaju se mjere radi sanacije prostora putem treće osobe, kada to ne učini rudarski gospodarski subjekt - o poduzimaju se pravne radnje pred sudom radi prisilne sanacije

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA

Mineralne sirovine, odnosno rudno blago kao prirodno bogatstvo dobro je od osobitog značenja za Republiku Hrvatsku, koje, prema Ustavu Republike Hrvatske (Narodne novine 85/10 - pročišćeni tekst i 5/14), ima njezinu osobitu zaštitu. Gospodarenje mineralnim sirovinama normativno je uređeno s više propisa iz područja rudarstva i dodjele koncesija, od kojih su temeljni Zakon o rudarstvu i Zakon o koncesijama (Narodne novine 143/12).

Zakonom o rudarstvu, koji je stupio na snagu u svibnju 2013., uređeno je gospodarenje mineralnim sirovinama i planiranje rudarske gospodarske djelatnosti, istraživanje i utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina, izrada i provjera rudarskih projekata, eksploatacija mineralnih sirovina, davanje koncesije za eksploataciju, građenje i uporabu rudarskih objekata i postrojenja, izrada rudarskih planova i izvođenje rudarskih mjerenja, sanacija otkopanih prostora, naknada za koncesiju, naknada štete, mjere osiguranja, sigurnosti i zaštite, stručna sprema za obavljanje određenih poslova u rudarstvu, upravni i inspekcijski nadzor, prekršajne odredbe i druga pitanja.

Mineralne sirovine, u smislu Zakona o rudarstvu, su:

1. energetske mineralne sirovine:
 - 1.1. ugljikovodici (nafta, prirodni plin, plinski kondenzat i zemni vosak)
 - 1.2. fosilne gorive tvari: ugljen (treset, lignit, smeđi ugljen, kameni ugljen), asfalt i uljni škrljavci; radioaktivne rude; geotermalne vode iz kojih se može koristiti akumulirana toplina u energetske svrhe, osim geotermalnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke ili rekreativne svrhe i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama
2. mineralne sirovine za industrijsku preradbu: grafit, sumpor, barit, tinjci, gips, kreda, kremen, kremenji pijesak, drago kamenje, bentonitna, porculanska, keramička i vatrostalna glina, feldspati, talk, tuf, mineralne sirovine za proizvodnju cementa, karbonatne mineralne sirovine (vapnenci i dolomiti) za industrijsku preradbu, silikatne mineralne sirovine za industrijsku preradbu, sve vrste soli (morska sol) i solnih voda, mineralne vode iz kojih se mogu pridobivati mineralne sirovine, osim mineralnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke i rekreativne svrhe ili kao voda za ljudsku potrošnju i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama, brom, jod, peloidi
3. mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala: tehničko - građevni kamen (amfibolit, andezit, bazalt, dijabaz, granit, dolomit, vapnenac), građevni pijesak i šljunak iz neobnovljivih ležišta, građevni pijesak i šljunak iz morskog dna, ciglarska glina
4. arhitektonsko - građevni kamen
5. mineralne sirovine kovina.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, eksploatacijom mineralnih sirovina smatra se otkopavanje ili pridobivanje mineralnih sirovina iz ležišta i njihovo oplemenjivanje, a dozvoljena je samo unutar utvrđenog eksploatacijskog polja mineralnih sirovina i u granicama provjerenog rudarskog projekta na temelju kojeg je dana koncesija za gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra, koja je potrebna za eksploataciju mineralnih sirovina.

Postupci davanja koncesija, ugovor o koncesiji, prestanak koncesije, pravna zaštita u postupcima davanja koncesije, politika koncesija te druga pitanja u vezi s koncesijama, uređuju se Zakonom o rudarstvu i Zakonom o koncesijama. Koncesija je pravo koje se stječe ugovorom.

Davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina provodi se prema odredbama Zakona o rudarstvu, na temelju jednog javnog nadmetanja u jedinstvenom postupku koji se sastoji od četiri faze i to: postupka radi odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, postupka radi davanja odobrenja za istraživanje, postupka radi utvrđivanja eksploatacijskog polja te postupka radi davanja koncesije za eksploataciju. Koncesija se daje na zahtjev fizičkoj ili pravnoj osobi, na način određen Zakonom o koncesijama, koja je na javnom nadmetanju odabrana kao najpovoljniji ponuditelj, pod uvjetom da se nakon završetka istražnih radova potvrde rezerve mineralnih sirovina, utvrdi eksploatacijsko polje u skladu s lokacijskom dozvolom te da fizička ili pravna osoba ispunjava druge propisane uvjete. Iznimno, ako na određenom području već postoji utvrđeno eksploatacijsko polje, a ovlaštenik je Republika Hrvatska, raspisuje se javno nadmetanje za davanje koncesije.

Sve postupke koji čine pojedinu fazu jedinstvenog postupka za davanje koncesije provodi jedno tijelo nadležno za rudarstvo, kao davatelj koncesije, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu. Prema odredbi članka 8. Zakona o rudarstvu, za energetske mineralne sirovine, mineralne sirovine za industrijsku preradu, arhitektonsko-građevni kamen i mineralne sirovine kovina nadležno je Ministarstvo gospodarstva, kao ministarstvo nadležno za rudarstvo, dok su za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala nadležni uredi državne uprave u županijama, s time da je Ministarstvo gospodarstva dužno sukcesivno u roku pet godina od dana stupanja na snagu Zakona o rudarstvu preuzeti nadležnost i za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala.

Ured državne uprave u županiji donosi odluku o provođenju javnog nadmetanja za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako ocijeni da postoji potreba za utvrđivanjem pojedinačnih rezervi mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na nekom prostoru, koji je dokumentima prostornog uređenja planiran za izvođenje rudarskih radova i utvrđivanjem njihove gospodarske iskoristivosti ili povodom prijedloga fizičke ili pravne osobe registrirane za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala.

Raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje koje se prema odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu osobito odnose na imenovanje stručnog povjerenstva za koncesiju, izradu studije opravdanosti davanja koncesije ili analize davanja koncesije, procjenu vrijednosti koncesije, izradu dokumentacije za nadmetanje, određivanje jamstva za ozbiljnost ponude, određivanje visine novčane naknade za uvid i otkup dokumentacije za nadmetanje, određivanje posebnih uvjeta i ograničenja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, određivanje granica istražnog prostora, određivanje vrste i količine istražnih radova te određivanje rokova i kriterija za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju. Davatelj koncesije imenuje do sedam članova stručnog povjerenstva za koncesiju odgovarajuće struke, koji ne moraju biti zaposlenici davatelja koncesije.

Stručno povjerenstvo za koncesije o svom radu vodi zapisnik, a zadaci su mu suradnja s davateljem koncesije pri provođenju pripremnih radnji za davanje koncesije, ocjena pristiglih ponuda, utvrđivanje prijedloga odluke o davanju koncesije ili prijedloga odluke o poništenju postupka davanja koncesije i obrazloženje tih prijedloga te obavljanje svih drugih radnji potrebnih za provedbu postupka davanja koncesije. Postupak javnog nadmetanja radi davanja koncesije započinje danom slanja na objavu obavijesti o namjeri davanja koncesije odnosno o namjeri odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju u Elektroničkom oglasniku javne nabave Republike Hrvatske, a završava s izvršnosti odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja ili odluke o poništenju postupka javnog nadmetanja.

Odluku o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju donosi ured državne uprave u županiji na prijedlog stručnog povjerenstva. Ured državne uprave u županiji donosi i sve druge odluke u jedinstvenom postupku za davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala. Nakon donošenja odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja slijedi postupak radi davanja odobrenja za istraživanje, koje se provodi radi utvrđivanja rezervi mineralnih sirovina. Rješenje o odobrenju za istraživanje donosi se na temelju izvršne odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja, a istraživanje je dopušteno unutar istražnog prostora određenog rješenjem. Podaci o odobrenim istražnim prostorima za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar istražnih prostora koji vodi ured državne uprave u županiji.

Rješenje kojim se utvrđuje i ovjerava količina i kakvoća rezervi mineralnih sirovina donosi povjerenstvo za utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina na temelju prijedloga rudarskog gospodarskog subjekta, koji uključuje dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina. Navedeno povjerenstvo osniva i njegove članove imenuje rješenjem ministar nadležan za rudarstvo iz redova djelatnika ministarstva nadležnog za rudarstvo, te drugih znanstvenih i stručnih djelatnika.

Nakon završetka istražnih radova i donošenja rješenja o utvrđivanju rezervi mineralnih sirovina pokreće se postupak za utvrđivanje eksploatacijskog polja. Rješenje o utvrđivanju eksploatacijskog polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala donosi ured državne uprave u županiji po službenoj dužnosti ili na zahtjev ovlaštenika istražnog prostora. Eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina i ne mogu se odobriti ovlašteniku na rok duži od 40 godina. Nakon što prestanu prava ovlaštenika, ured državne uprave u županiji može raspisati novo javno nadmetanje za eksploatacijsko polje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu. Podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar eksploatacijskih polja koji vodi ured državne uprave u županiji.

Nakon utvrđivanja eksploatacijskog polja pokreće se postupak za donošenje odluke o davanju koncesije i sklapanju ugovora o koncesiji. Ured državne uprave u županiji donosi odluku o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na temelju zahtjeva koji podnosi rudarski gospodarski subjekt kao ovlaštenik eksploatacijskog polja koji je odabran kao najpovoljniji ponuditelj za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako su dovršeni istražni radovi, potvrđene rezerve mineralne sirovine, utvrđeno eksploatacijsko polje sukladno lokacijskoj dozvoli ishodenoj od nadležnog tijela za prostorno uređenje te ispunjeni drugi uvjeti propisani odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama.

Odluka o koncesiji dostavlja se rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija uz nacrt prijedloga ugovora o koncesiji, ministarstvu nadležnom za rudarstvo, jedinicama lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave na čijim se područjima nalazi eksploatacijsko polje i vlasnicima/posjednicima zemljišnih čestica na kojima se odobrava izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskom polju. Na temelju odluke o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, ured državne uprave u županiji mora rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija ponuditi na zaključivanje i potpisivanje ugovor o koncesiji. Ugovorom o koncesiji određuju se prava i obveze davatelja koncesije i koncesionara te se utvrđuje iznos i način plaćanja naknade za koncesiju.

Odredbama Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 31/14), propisana je visina minimalne godišnje naknade za mineralne sirovine i omjer raspodjele prihoda od naknade. Naknada za mineralne sirovine sastoji se od fiksnog i varijabilnog dijela, a ukupna naknada koja se plaća jednaka je njihovom zbroju.

Fiksni dio naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za površinu eksploatacijskog polja određenu upisom u registar odobrenih eksploatacijskih polja) iznosi 800,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija površina nije veća od 20 ha, 1.000,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina od 20 ha do 50 ha te 1.200,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina veća od 50 ha. Obračunava se godišnje od dana dobivanja odobrenja za eksploatacijsko polje i dospijeva najkasnije do konca četvrtog kvartala tekuće godine. Fiksni dio naknade je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske te se u cijelosti ustupa općini ili gradu na čijem području se nalazi odobreno eksploatacijsko polje. Ukoliko se eksploatacijsko polje prostire na području više gradova i/ili općina, fiksni dio naknade dijeli se razmjerno površini prostiranja eksploatacijskog polja mineralnih sirovina na području pojedinog grada i/ili općine.

Minimalni iznos varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) iznosi 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine. Iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena.

Varijabilni dio naknade prihod je državnog proračuna Republike Hrvatske, a dijeli se na način da 30,0 % pripada općini ili gradu na čijem području se otkopava/pridobiva mineralna sirovina, 20,0 % županiji na čijem području se otkopava/pridobiva te 50,0 % državnom proračunu Republike Hrvatske. Rudarski gospodarski subjekt dužan je dostaviti uredu državne uprave u županiji podatke o otkopanoj/pridobivenoj količini i tržišnoj vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala u prethodnom kvartalu, najkasnije osmog dana narednog kvartala. Varijabilni dio naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralnih sirovina obračunava se najmanje kvartalno i dospijeva petnaestog dana narednog kvartala.

Prema odredbama Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine 147/14), naknada za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. i II. skupinu prema indeksu razvijenosti, koja je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske ustupa se u iznosu od 50,0 % gradu, odnosno općini, a 50,0 % županiji na području kojih se obavlja iskorištavanje, a koristi se namjenski za zaštitu okoliša i prirode te za gospodarski razvitak.

Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, osnovni dokument kojim se utvrđuje gospodarenje mineralnim sirovinama i planira rudarska gospodarska djelatnost na državnoj razini je Strategija gospodarenja mineralnim sirovinama koju donosi Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske. Propisano je da će Vlada Republike Hrvatske najkasnije u roku tri godine od dana stupanja na snagu Zakona u rudarstvu, odnosno do svibnja 2016. podnijeti prijedlog Strategije na usvajanje Hrvatskom saboru. Županije, gradovi i općine dužni su u svojim razvojnim dokumentima osigurati provedbu Strategije u roku tri godine od dana usvajanja Strategije u Hrvatskom saboru.

Županije su dužne za svoja područja, u roku tri godine od dana usvajanja Strategije u Hrvatskom saboru, izraditi rudarsko-geološke studije koje obuhvaćaju postojeća i potencijalna ležišta mineralnih sirovina i koje moraju biti u skladu sa Strategijom, te ih dostaviti ministarstvu nadležnom za rudarstvo, ministarstvu nadležnom za prostorno uređenje i ministarstvu nadležnom za zaštitu prirode i okoliša u roku 30 dana od usvajanja. Sadržaj i način izrade navedenih studija propisan je Pravilnikom o sadržaju i načinu izrade rudarsko-geoloških studija (Narodne novine 142/13).

Do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.), strategija gospodarenja mineralnim sirovinama na državnoj razini nije donesena. U veljači 2013. Županija je izradila Rudarsko-geološku studiju potencijala i gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije, u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu koji je vrijedio do svibnja 2013. Prema odredbi članka 18. Pravilnika o sadržaju i načinu izrade rudarsko-geoloških studija, rudarsko-geološke studije koje su izrađene prije stupanja na snagu navedenog Pravilnika, trebalo je uskladiti s njegovim odredbama u roku jedne godine od dana njegovog stupanja na snagu.

Izmjenama Prostornog plana Županije (Službene novine Istarske županije 2/02, 1/05, 4/05, 14/05 - pročišćeni tekst, 10/08, 07/10, 16/11 – pročišćeni tekst i 13/12), iz lipnja 2016. je određeno da se navedenim Planom utvrđuju uvjeti za smještaj površina za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, a na temelju Rudarsko-geološke studije potencijala i gospodarenja mineralnim sirovinama Županije.

Površine namijenjene za eksploataciju mineralnih sirovina (arhitektonsko-građevnog kamena, tehničko-građevnog kamena, kamenog pijeska, kalcita, eocenskih lapora i jurskih boksita) prikazane su u tablici navedenog plana. Planom su određene površine za eksploataciju kao postojeća eksploatacijska polja (lokacije za koje je odobrena ili je bila odobrena eksploatacija temeljem koncesije za eksploataciju), planirana eksploatacijska polja (lokacije s indiciranim ili dokazanim rezervama mineralnih sirovina) te potencijalna eksploatacijska polja (lokacije uvjetovane rezervacije prostora za proširenje postojećeg eksploatacijskog polja). U prostornim planovima jedinica lokalne samouprave se utvrđuje granica i veličina eksploatacijskog polja u skladu s prostornim planom Županije i propisima. Prema odredbi članka 104. Prostornog plana Županije utvrđeni su kriteriji za određivanje novih površina za istraživanje mineralnih sirovina (istražnih prostora), osim za tehničko-građevni kamen, građevinski pijesak i šljunak, za koje se nove površine za istraživanje mineralnih sirovina ne dozvoljavaju.

Odredbama Prostornog plana utvrđeno je da sanacija područja eksploatacije mineralnih sirovina mora biti sastavni dio odobrenja za eksploataciju, a može se provesti kao krajobrazno oplemenjivanje ili kao prenamjena za neku drugu djelatnost, sukladno navedenom Planu i/ili prostornim planovima uređenja jedinica lokalne samouprave.

Za lokacije napuštenih eksploatacijskih polja, lokacije bespravne eksploatacije, lokacije unutar zaštićenog obalnog područja mora (ZOP-a) i druge lokacije za koja je u kartografskom prikazu u Planu, oznakom predviđena sanacija, u prostornim planovima uređenja jedinica lokalne samouprave potrebno je detaljno utvrditi obuhvat, namjenu, uvjete infrastrukturnog opremanja te druge uvjete pod kojima će se postojeća eksploatacija zatvoriti, sanirati i/ili prenamijeniti. Za eksploatacijsko polje Vale Novaki (ciglarska glina) predvidjeti takvu vrstu sanacije odnosno prenamjene koja će omogućiti zaštitu lokacija od izgradnje, čime bi se osiguralo ležište sirovine za eventualnu eksploataciju u budućnosti.

U Prostornom planu Županije određeno je pet eksploatacijskih polja (Valtura, Špandigo sjever, Špandigo jug, Gromače i Krase), unutar ekološke mreže na kojima se mora dovršiti eksploatacija i izvršiti sanacija najkasnije do isteka koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina, bez mogućnosti daljnjeg produženja, osim ako se u postupku ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu utvrdi da ova namjena ne utječe negativno na ciljeve očuvanja i cjelovitosti ekološke mreže.

U tablici broj 1 daje se pregled prostora na području Županije na kojima se eksploatiraju mineralne sirovine za proizvodnju građevinskog materijala, te prostora na kojima se prije vršila eksploatacija.

Tablica broj 1

Prostori na kojima su izvođeni ili se izvode rudarski radovi
na području Županije

Redni broj	Naziv prostora	Grad ili općina na čijem se području prostor nalazi	Vrsta mineralne sirovine na koju se prostor odnosi
	1	2	3
1.	Plovanija	Grad Buje - Buie	Tehničko-građevni kamen
2.	Prašćari	Grad Buzet	
3.	Kuk		
4.	Mečari	Grad Pazin	
5.	Podberam		
6.	Vršine	Grad Poreč - Parenzo	
7.	Vidrijan	Grad Pula - Pola	
8.	Vidrijan Tivoli		
9.	Španidigo (jug)*	Grad Rovinj - Rovigno	
10.	Španidigo (sjever)*		
11.	Monte Pozzo		
12.	Antenal	Grad Novigrad	
13.	Vilanija	Grad Umag - Umago	
14.	Kontrada	Grad Vodnjan - Dignano	
15.	Gromače	Općina Bale - Valle	
16.	Tambura	Općina Fažana - Fasana	
17.	Križarovica	Općina Gračišće	
18.	Krase		
19.	Maklavun	Općina Kanfanar	
20.	Sandarovo		
21.	Valtura*	Općina Ližnjan - Lisignano	
22.	Vranja	Općina Lupoglav	
23.	Podrola	Općina Marčana	
24.	Šumber I	Općina Sveta Nedelja	
25.	Šumber II		
26.	Lakovići	Općina Sveti Lovreč	
27.	Goda		
28.	Granavača	Općina Svetvinčenat	
29.	Rupa		

Redni broj	Naziv prostora	Grad ili općina na čijem se području prostor nalazi	Vrsta mineralne sirovine na koju se prostor odnosi
30.	Gusta Vala	Općina Žminj	
31.	Cikavac		
32.	Žminj		
33.	Gradišće		
34.	Sablica		
35.	Vale Novaki	Općina Cerovlje	Ciglarska glina
36.	Rakov potok		

*Eksploatacijsko polje Španidigo je dodijeljeno dvojici koncesionara, zbog čega smo navedeno eksploatacijsko polje podijelili na jug i sjever

*Dio eksploatacijskog polja Valtura se nalazi na području Grada Pula-Pola

U Prostornom planu Županije određeno je 28 eksploatacijskih polja tehničko-građevnog kamena kao postojeća i planirana eksploatacijska polja na kojima se može eksploatirati na prostoru Županije. Rudarsko-geološkom studijom potencijala i gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije iz 2013., obuhvaćen je veći broj eksploatacijskih polja nego što je određeno izmjenama Prostornog plana Županije, odnosno 46. Navedena studija sadrži i eksploatacijska polja na kojima se prijašnjih godina vršila eksploatacija i eksploatacijska polja na kojima se eksploatira a nisu obuhvaćena prostornim planom.

Prema odredbi članka 56. Zakona o koncesijama, davatelji koncesija dužni su dostaviti Ministarstvu financija godišnji i srednjoročni (trogodišnji) plan davanja koncesija, koji moraju biti usklađeni. Godišnji plan davanja koncesija sadrži osobito planirani broj koncesija, predviđene vrste i predmete koncesija, rokove na koje se koncesije planiraju dati, pravnu osnovu za davanje koncesije, procijenjenu godišnju naknadu za pojedinu koncesiju, popis ugovora o koncesiji koji istječu u godini na koju se plan odnosi s napomenom za koje se koncesije planira novi postupak davanja koncesije te obrazloženjem razloga za eventualno neplaniranje davanja nove koncesije. U srednjoročnom planu davanja koncesija navode se gospodarska i druga područja u kojima se planiraju dati koncesije, građevine koje će se graditi, odnosno djelatnosti koje će se obavljati na temelju koncesije, planirani rashodi za koncesije i prihodi od koncesija, ocjena očekivane gospodarske koristi od planiranih koncesija te drugi elementi od značaja za provedbu učinkovite politike koncesija.

Ured državne uprave je izradio godišnje planove davanja koncesija za 2013., 2014., 2015. i 2016., te dostavio Ministarstvu financija. Srednjoročne (trogodišnje) planove davanja koncesija, Ured državne uprave nije sastavljao. Godišnji plan davanja koncesija mora biti u skladu sa srednjoročnim (trogodišnjim) planom davanja koncesija. Godišnjim planovima za davanje koncesija za 2013. i 2014. nisu planirani postupci davanja koncesija, a za 2015. planirana je zamjena rješenja. Godišnji plan davanja koncesija za 2016. sadrži dvije planirane koncesiju za eksploataciju tehničko-građevnog kamena na pet godina i koncesiju za istraživanje tehničko-građevnog kamena na dvije godine.

Državni ured za reviziju nalaže sastavljati srednjoročne (trogodišnje) planove davanja koncesija u skladu s odredbama Zakona o koncesijama.

Registri i evidencije

Prema odredbi članka 145. Zakona o rudarstvu, uredi državne uprave u županijama dužni su voditi registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja, evidenciju o svim traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirku isprava, popis rudarskih gospodarskih subjekata za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala i prikupljene podatke i spise dostavljati Ministarstvu gospodarstva.

Način vođenja registra istražnih prostora, registra eksploatacijskih polja, evidencije o traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirke isprava i popisa rudarskih gospodarskih subjekata propisani su odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima (Narodne novine 142/13), koji je stupio na snagu 7. prosinca 2013.

Ured državne uprave nije ustrojio registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja te popis svih rudarskih gospodarskih subjekata kako je to propisano odredbom članka 145. stavka 2. Zakona o rudarstvu i odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima. Ured državne uprave raspolaže popisom eksploatacijskih polja mineralnih sirovina koji se nalaze na području Županije ali popis ne sadrži sve obvezne podatke u skladu s navedenim Pravilnikom.

Popisom nisu upisana sva eksploatacijska polja u Županiji koja su predviđena prostornim planom (primjerice eksploatacijsko polje Gusta Vala na području općine Svetvinčenat). Također, dio podataka koji se odnosi na trajanje koncesije je pogrešno naveden, nije ažuriran ili je različit onome upisanom u registar koncesija, a odnosi se na eksploatacijska polja Maklavun, Žminj, Monte Pozzo, Lakovići, Podberam, Antenal, Šumber I, Šumber II, Praščari i Kuk. Osim navedene evidencije, Ured državne uprave vodi zbirke isprava u kojim su pohranjeni svi bitni podaci za svaki odobreni istražni prostor i eksploatacijsko polje zasebno te su uloženi u registratore. Ministarstvu gospodarstva dostavljaju se podaci o svim traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina, odnosno podaci o svim rudarskim gospodarskim subjektima te svi upravni akti kojima se rudarskim gospodarskim subjektima odobrava istraživanje mineralnih sirovina, utvrđuju eksploatacijska polja mineralnih sirovina te daju koncesije za eksploataciju.

Prema odredbi članka 57. Zakona o koncesijama, Ministarstvo financija vodi Registar koncesija, odnosno u suradnji s davateljima koncesija prikuplja i evidentira podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije, pohranjuje podatke, upravlja bazom podataka, osigurava dostupnost podataka te zaštitu baze podataka i dokumenata pohranjenih u arhivu. Oblik i vođenje Registra koncesija, subjekti upisa, obveznici, postupak upisa ugovora o koncesiji u Registar koncesija, sadržaj i oblik potrebne dokumentacije, unos, izvješća, pohranjivanje, čuvanje i zaštita podataka, te vođenje evidencije o naknadama za koncesiju uređeni su odredbama Pravilnika o Registru koncesija (Narodne novine 26/13).

Registar koncesija središnji je izvor informacija o svim koncesijama i jedinstvena elektronička evidencija svih ugovora o koncesijama danim na području Republike Hrvatske te sadrži podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije, koje su davatelji koncesija dužni dostavljati na odgovarajućim obrascima i u rokovima propisanim odredbama Pravilnika o Registru koncesija. Ured državne uprave vodi propisane evidencije vezane uz eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s odredbama Pravilnika o Registru koncesija.

Registar koncesija (baza podataka) vodi se u elektroničnom obliku pomoću računalnog programa. Pregled i unos podataka u registar koncesija omogućen je Uredu državne uprave preko mrežnih stranica (Interneta) uz korištenje SMART kartice. Ured državne uprave nakon sklapanja ugovora o koncesiji dostavlja Ministarstvu financija ispunjeni obrazac Prijava za upis ugovora o koncesiji i ugovor o koncesiji. Prema obrazloženju voditelja Službe za gospodarstvo, Ureda državne uprave podatke o koncesiji u Registar koncesija unose zaposlenici Ministarstva financija.

Podaci o koncesiji se upisuju u Registar koncesija (naziv davatelja koncesije, naziv koncesionara, identifikacijski broj ugovora (dalje u tekstu: ID broj), razdoblje davanja koncesije, potraživanja s osnova naknade za koncesiju i druge podatke), a koncesionaru se dodjeljuju dva ID broja zbog praćenja fiksnog i varijabilnog dijela naknade za koncesiju. Ured državne uprave na temelju obrasca Prijava za upis naknade za koncesiju (u daljnjem tekstu UPK obrazac) upisuje u Registar koncesija podatke o zaduženju koncesionara (potraživanja) za varijabilni dio naknade za koncesiju, dok se za fiksni dio upisuje zaduženje na temelju obračuna.

Uvidom u dokumentaciju i ugovore o koncesiji utvrđeno je da u Registar koncesija nije upisano pet zaključenih ugovora za koncesiju (na eksploatacijskom polju Vilanija iz srpnja 2015., na eksploatacijskom polju Goda iz ožujka 2016., na eksploatacijskom polju Špandigo iz svibnja 2016., te na eksploatacijskim poljima Praščari i Kuk iz lipnja 2016.). Zbog navedenog, nisu im dodijeljeni novi ID brojevi.

Jedan koncesionar na eksploatacijskom polju Vilanija je plaćao svoje obveze temeljem zaduženje prema starim ID brojevima. Do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.), koncesionar na eksploatacijskom polju Goda nije dostavio UPK obrazac za drugo tromjesečje (rok za dostavu bio je 15. srpnja 2016.), te nije zadužen. Za zaključene ugovore u svibnju i lipnju 2016., do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.), koncesionari nisu dostavili UPK obrasce za treće tromjesečje jer je rok dostave 15. listopada 2016. U dva slučaja u Registar koncesija upisani su novi ugovori na eksploatacijskom polju Vršine iz veljače 2015. i Plovanija iz ožujka 2016., te su im dodijeljeni novi ID brojevi. Odredbama Pravilnika o Registru koncesija nije utvrđen rok za upis novih ugovora o koncesiji u Registar koncesija. U pojedinim slučajevima u Registar koncesija se upisuju, a u pojedinim ne upisuju novi ugovori o koncesiji nego se koncesionare zadužuje po starim ID brojevima dodijeljenim po prijašnjim rješenjima ili ugovorima. Obrada podataka iz Registra koncesija zbog nejednakog postupanja je otežana.

U Registru koncesija podaci o trajanju koncesije za pojedina odobrena polja (Lakotići, Goda, Špandigo (jug), Špandigo (sjever), Žminj, Maklavun, Vidrijan Tivoli, i Gromače) iznose 99 ili 100 godina, a prema odredbama Zakona o rudarstvu, ne može biti duži od 40 godina. Registar koncesija prikazuje povijesne podatke, te osim aktivnih ugovora prikazuje i one kojima je istekla koncesija. Računalni program Registra koncesija ne omogućava pregled potraživanja (zaduženja) na određeni datum u godini već samo na dan pregleda.

S obzirom da Ured državne uprave nije ustrojio registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja, iako je prema Zakonu bio u obvezi, a postojeća evidencija nije bila potpuna, ažurirana i točna, te zbog utvrđenih nepravilnosti kod upisa novih ugovora u Registar koncesija kao i druge nabrojane nepravilnosti, obrada podataka i obavljanje revizije je bilo otežano. Većina koncesionara ne dostavlja podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina na propisanim obrascima, a Ured državne uprave ne vodi evidenciju o dostavljenim obrascima s podacima o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina.

Dio koncesionara ne dostavlja podatke o otkopanim količinama na propisanim UPK obrascima, dok dio koncesionara ne dostavlja sve potrebne podatke (primjerice: otkopanu količinu mineralne sirovine ili tržišnu vrijednost otkopanih količina po m³). Također u pojedinim slučajevima UPK obrasce popunjavaju zaposlenici Ureda državne uprave. Dokaze o uplati naknade za koncesiju dio koncesionara ne dostavlja Uredu državne uprave. Nadzor nad dostavom, kvalitetom i vjerodostojnošću podataka Ured državne uprave nije uspostavio na odgovarajući način. Prema odredbi članka 77. stavka 7. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt dužan je svake godine do 15. ožujka, ministarstvu nadležnom za rudarstvo i Uredu državne uprave, dostaviti dokaz o obračunatim i uplaćenim iznosima naknade za koncesiju za prethodnu godinu.

S obzirom da su mineralne sirovine najvećim dijelom neobnovljivi prirodni resurs ograničenih rezervi, eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina te je odredbama Zakona o rudarstvu propisana obveza dostave podataka i dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina te podataka o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina. Navedene obveze propisane su odredbama članaka 52., 55. i 57. Zakona o rudarstvu, prema kojima je rudarski gospodarski subjekt, kao ovlaštenik istražnog prostora ili eksploatacijskog polja, dužan voditi evidenciju o rezervama mineralnih sirovina i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva dostaviti podatke o rezervama mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine te svakih pet godina od dana dobivanja rješenja o potvrđivanju količina i kakvoće rezervi mineralnih sirovina dostaviti nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina, s prijedlogom za razvrstavanje u klase i kategorije, na temelju čega povjerenstvo donosi rješenje kojim potvrđuje i ovjerava količine i kakvoću rezervi mineralnih sirovina. Obveza dostave podataka i dokumentacije o rezervama ne odnosi se na morsku sol ili građevinski pijesak i šljunak iz morskog dna. Također, koncesionar za eksploataciju mineralnih sirovina dužan je voditi i evidenciju o godišnjoj eksploataciji i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva i davatelju koncesije dostaviti podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine. Obrasci za dostavu podataka o rezervama mineralnih sirovina te o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina propisani su odredbama Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina (Narodne novine 150/13).

Ured državne uprave nema saznanja dostavljaju li rudarski gospodarski subjekti nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina. Također, Ured državne uprave nema saznanja dostavljaju li koncesionari Ministarstvu gospodarstva podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina. Dio koncesionara dostavljao je Uredu državne uprave podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina na obrascu (Evidencija o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina), koji je propisan Pravilnikom o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina.

S obzirom da Ured državne uprave dostavljene podatke nije redovito provjeravao, analizirao i sistematizirao niti pravodobno obavještavao koncesionare o njihovim obvezama koje proizlaze iz zakonskih i podzakonskih propisa o koncesijama i rudarstvu te da najvećim dijelom koncesionari nisu dostavljali podatke u kontinuitetu za svaku godinu eksploatacije, Ured državne uprave ne raspolaže cjelovitim podacima o eksploataciji, odnosno ukupnoj količini eksploatiranih mineralnih sirovina do konca 2015.

Državni ured za reviziju nalaže ustrojiti registar istražnih prostora, registar eksploatacijskih polja i popis rudarskih gospodarskih subjekata u skladu sa Zakonom o rudarstvu i Pravilnikom o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima. Predlaže se poduzeti mjere kako bi svi koncesionari iskazivali sve propisane podatke putem propisanih UPK obrazaca. Nadalje, predlaže zatražiti od koncesionara dostavu dokaza o uplati naknade za koncesiju.

Nalaže se pravodobno pribavljati podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, koje su koncesionari obvezni dostavljati Uredu državne uprave prema odredbama Zakona o rudarstvu i Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina, te pribavljene podatke provjeravati, analizirati i sistematizirati s ciljem učinkovitog gospodarenja mineralnim sirovinama.

Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji

U skladu s odredbom članka 192. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu ureda državne uprave u županijama (Narodne novine 40/12, 51/12 i 90/13), Ured državne uprave donio je u kolovozu 2012. Pravilnik o unutarnjem redu, kojim su utvrđene ustrojstvene jedinice i njihov djelokrug te broj službenika i namještenika po službama i ispostavama, s naznakom njihovih osnovnih poslova i zadaća te stručnih uvjeta potrebnih za njihovo obavljanje. Prema navedenom Pravilniku, poslove iz područja rudarstva obavljaju se u Službi za gospodarstvo u Puli i ispostavama (Buzet, Labin, Pazin, Poreč, Rovinj i Umag) 36 zaposlenika koji rade i druge poslove iz područja gospodarstva (upravni savjetnik za gospodarstvo, samostalni upravni referent za gospodarstvo i viši upravni referent za gospodarstvo).

U opisu poslova navedeno je da zaposlenici rješavaju upravne stvari iz područja rudarstva (izdaju odobrenja za istraživanje mineralnih sirovina, daju koncesiju i sklapaju ugovore za eksploataciju mineralnih sirovina, vode evidenciju o plaćanju novčane naknade za eksploataciju mineralnih sirovina, dostavljaju propisane obrasce o plaćenju naknadi nadležnim tijelima, provode kontrolu plaćanja novčane naknade za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina). Iako je Pravilnikom utvrđen isti opis poslova za sve zaposlenike, navedene poslove obavlja voditelj Službe za gospodarstvo u Uredu državne uprave koji rješava upravne stvari iz područja rudarstva, izdaje odobrenja za istraživanje mineralnih sirovina, daje koncesiju i zaključuje ugovore za eksploataciju mineralnih sirovina, a jedan zaposlenik (stručni referent u Puli) unosi podatke u Registar koncesija prema dostavljenim UPK obrascima iz ispostava Ureda državne uprave koje su prikupili zaposlenici od koncesionara.

Od 36 odobrenih eksploatacijskih polja na području Županije na kojima se eksploatiraju ili su se prije eksploatirale mineralne sirovine za proizvodnju građevinskog materijala, Ured državne uprave vodi evidenciju za 19 gospodarskih subjekata koji obavljaju eksploataciju mineralnih sirovina na temelju ugovora, 17 gospodarska subjekta obavljaju eksploataciju na temelju odobrenja za izvođenje rudarskih radova, od kojih dva gospodarska subjekta obavljaju sanaciju s eksploatacijom, jedan rudarski subjekt je završio eksploataciju, a tri su u mirovanju.

U tablici broj 2 daju se podaci o odobrenim istražnim prostorima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije, prema podacima Ureda državne uprave sa stanjem početkom 2016.

Tablica broj 2

Odobreni istražni prostori mineralnih sirovina za proizvodnju
građevnog materijala na području Županije

Redni broj	Naziv istražnog prostora	Vrsta mineralne sirovine	Trajanje odobrenja	Površina istražnog prostora u ha	Novčana naknada za istraživanje u kn		
					Obveza ovlaštenika prostora	Naplaćeno s kamatama	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5	6	7
1.	Cikavac	Tehničko-građevni kamen	-	-	182.198,00	182.198,00	0,00
2.	Gusta Vala		-	-	70.837,00	70.837,00	0,00
3.	Gradišće I		29.4.2009.-29.4.2012.	-	23.040,00	23.040,00	0,00
Ukupno				-	276.075,00	276.075,00	0,00

U tablici broj 2 nisu navedeni podaci o trajanju odobrenja te površinama istraţnih prostora jer Ured državne uprave ne vodi registar istraţnih prostora, a za istraţne prostore Cikavac i Gusta Vala nema rješenja o odobrenju za istraţivanje mineralnih sirovina.

Za odobrene istraţne prostore mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije ukupno su utvrđene obveze za naknade za istraţivanje u ukupnom iznosu 276.075,00 kn, koje su u cijelosti naplaćene. Novčane naknade za istraţivanje naplaćene su u iznosima propisanim odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za istraţivanje mineralnih sirovina (Narodne novine 40/11), koja je bila na snazi od travnja 2011. do svibnja 2013., s time da su ovlašteniku naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja.

Od navedenih istraţnih prostora odobrenih ranijih godina, za istraţne prostore Cikavac i Gusta Vala su donesena rješenja o utvrđivanju eksploatacijskog polja, a na istraţnom prostoru Gradišće I završeno je istraţivanje. Tijekom obavljanja revizije (srpanj 2016.), Ured državne uprave nema aktivnih istraţnih prostora.

U tablici broj 3 daju se podaci o odobrenim eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije, te podaci o obvezama uplate fiksnog dijela naknade za mineralne sirovine prema podacima Ureda državne uprave sa stanjem iz travnja 2016.

Tablica broj 3

Odobrena eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju
građevnog materijala na području Županije te podaci o fiksnom dijelu
naknade za mineralne sirovine, travanj 2016.

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje odobrenja	Površina polja u ha	Fiksni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za površinu eksploatacijskog polja) u kn		
				Obveza ovlaštenika polja	Uplaćena naknada	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5	6
Tehničko-građevni kamen						
1.	Plovanija	22.11.2011.-31.12.2020.	17,25	124.200,00	124.200,00	0,00
2.	Praščari	3.11.1992.-11.5.2015.	12,00	72.659,00	72.659,00	0,00
3.	Kuk	28.10.1998.-11.5.2015.	18,75	112.537,00	112.539,00	0,00
4.	Mečari	-	0,39	2.800,00	2.486,00	314,00
5.	Podberam	-	-	192.672,00	192.672,00	0,00

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje odobrenja	Površina polja u ha	Fiksni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za površinu eksploatacijskog polja) u kn		
				Obveza ovlaštenika polja	Uplaćena naknada	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5	6
6.	Vršine	6.12.2000.-6.12.2002.	17,89	105.370,00	105.424,00	0,00
7.	Vidrijan	3.2.1999.-3.8.1999.	-	58.774,00	59.686,00	0,00
8.	Vidrijan Tivoli	24.11.1995.-	9,75	74.108,00	18.000,00	56.108,00
9.	Španidigo (jug)	21.7.1995.-	-	20.590,00	20.632,00	0,00
10.	Španidigo (sjever)	26.6.1996. -	3,00	23.127,00	28.635,00	0,00
11.	Monte Pozzo	17.3.1993.-17.3.1994.	-	50.701,00	50.700,00	1,00
12.	Antenal	25.8.2004.-	30,43	274.367,00	274.368,00	0,00
13.	Vilanija	2.3.1999.-2.9.1999.	51,00	284.281,00	284.282,00	0,00
14.	Kontrada	11.3.2002.-	2,59	11.199,00	11.479,00	0,00
15.	Gromače	31.7.1997.-31.7.1999.	-	25.174,00	45.362,00	0,00
16.	Tambura	29.7.1996.-29.11.1996.	-	23.192,00	31.200,00	0,00
17.	Križarovica	21.12.2004.-21.12.2006.	-	105.840,00	105.840,00	0,00
18.	Krase	22.12.2004.-22.12.2006	-	67.620,00	67.620,00	0,00
19.	Maklavun	06.10.1998.-	-	22.977,00	22.983,00	0,00
20.	Sandarovo	14.6.2005.-14.12.2006.	6,30	40.176,00	42.969,00	0,00
21.	Valtura	7.3.1983.-2035.	-	186.037,00	185.275,00	762,00
22.	Vranja	15.10.1993.-15.10.1994.	-	60.417,00	65.212,00	0,00
23.	Podrola	10.6.1996.-10.9.1996.	18,90	143.581,00	143.581,00	0,00
24.	Šumber I	-	8,41	60.984,00	60.984,00	0,00
25.	Šumber II	-	18,15	130.608,00	130.608,00	0,00
26.	Lakovići	24.10.1996.-24.10.1997.	-	82.199,00	84.372,00	0,00
27.	Goda	17.10.1997.-	3,75	25.853,00	25.901,00	0,00
28.	Granavača	02.5.2001.-02.5.2026.	6,70	64.656,00	0	64.656,00
29.	Rupa	18.3.2002.-18.3.2003.	-	46.051,00	54.368,00	0,00
30.	Gusta Vala	24.8.2011.-24.8.2016	-	86.362,00	86.362,00	0,00
31.	Cikavac	24.8.2011.-24.8.2014	-	51.781,00	69.109,00	0,00
32.	Žminj	27.9.1982.-	-	32.236,00	35.444,00	0,00
33.	Gradišće	31.12.1996.-	8,44	55.797,00	55.797,00	0,00
34.	Sablica	4.2.2002.-4.2.2004.	1,60	10.657,00	0,00	10.657,00
Ciglarska glina						
35.	Vale Novaki	-	10,34	21.400,00	21.400,00	0,00
36.	Rakov potok	-	-	34.601,00	34.601,00	0,00
Ukupno			-	2.785.584,00	2.726.750,00	132.498,00

U tablici broj 3 dijelom nisu navedeni svi podaci o trajanju odobrenja te površinama eksploatacijskih polja jer Ured državne uprave ne vodi registar eksploatacijskih polja.

Od početka primjene naplate fiksnog dijela naknade za koncesiju do svibnja 2016. utvrđene su obveze u iznosu 2.785.584,00 kn, koje su najvećim dijelom naplaćene zajedno s pripadajućim kamatama u iznosu 2.653.086,00 kn, a nenaplaćeno je 132.498,00 kn, dok preplata iznosi 73.664,00 kn.

Ovlaštenici na eksploatacijskim poljima Kuk, Vilanija, Antenal, Vranja, Vršine, Goda, Lakovići, Gromače, Španidigo (jug), Španidigo (sjever), Sandarovo, Žminj, Maklavun, Cikavac, Rupa, Kontrada, Tambura i Vidrijan su preplatili naknadu u ukupnom iznosu 73.664,00 kn.

Obračun fiksnog dijela naknade za mineralne sirovine odnosno naknade za površinu eksploatacijskog polja propisan je odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 158/09), koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011., Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 40/11), koja je bila na snazi od travnja 2011. do travnja 2014. i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je na snazi od svibnja 2014.

S obzirom da Ured državne uprave nije ustrojio registar eksploatacijskih polja, koji bi trebao sadržavati podatke o površinama eksploatacijskih polja na području Županije, tijekom obavljanja revizije (srpanj 2016.) bila je otežana provjera obračuna fiksnog dijela naknade za koncesiju.

Od 36 eksploatacijskih polja ishođene su koncesije za 33 eksploatacijska polja, a za tri (Gusta Vala, Cikavac i Sablica) nisu. Odredbom članka 167. stavaka 5. i 7. Zakona o rudarstvu, propisano je da fizička ili pravna osoba, kojoj je rješenjem odobreno eksploatacijsko polje mineralnih sirovina i koja nije ishodila koncesiju za eksploataciju u određenom roku, gubi pravo na eksploatacijsko polje istekom toga roka, neovisno o roku na koji je utvrđeno eksploatacijsko polje, te ovlaštenik polja po sili zakona postaje Republika Hrvatska.

Državni ured za reviziju predlaže za tri eksploatacijska polja (Gusta Vala, Cikavac i Sablica), čiji ovlaštenici nisu u roku ishodili rudarsku koncesiju, provesti postupak prijenosa ovlaštenja na Republiku Hrvatsku.

Za eksploatacijsko polje Sablica u Registru koncesija se vodi potraživanje za fiksni dio naknade u iznosu 10.657,00 kn, a odnosi se na obračun fiksnog dijela naknade od 2010. do konca 2015. Nad ovlaštenikom eksploatacijskog polja Sablica otvoren je stečajni postupak početkom 2013. Prema uvidu u Zapisnik sa ročišta za sklapanje predstečajne nagodbe nad dužnikom od 18. listopada 2013., Ured državne uprave nije prijavio potraživanja za naknadu za koncesiju (fiksni dio) u ukupnom iznosu 10.657,00 kn u stečajnu masu, te Ured državne uprave nije poduzimao mjere naplate osim obavijesti o dugu.

U svibnju 2001., na temelju zahtjeva, doneseno je rješenje kojim se rudarskom gospodarskom subjektu odobrava eksploatacijsko polje Granavača. U travnju 2003. Ured državne uprave je dodijelio ovlašteniku koncesiju za izvođenje rudarskih radova. Prema podacima u Registru koncesija, fiksni dio naknade za koncesiju koncesionar nije plaćao od ožujka 2010. do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.). Ured državne uprave je poslao deset obavijesti o dospeljoj, a nepodmirenoj naknadi od ožujka 2013. do srpnja 2016., dok druge mjere naplate nije poduzimao. Ukupni dug koncesionara iznosi 64.656,00 kn.

U veljači 2016. Ured državne uprave je donio rješenje kojim se utvrđuje prestanak važenja rješenja iz 1995. kojim se odobrava izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskom polju tehničko-građevnog kamena Vidrijan Tivoli te brisanje navedenog eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja. Rudarski inspektor je izdao potvrdu da su provedene sve mjere osiguranja kojima se isključuje mogućnost nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš. Grad Pula-Pola je podnio zahtjev Uredu državne uprave za brisanjem navedenog eksploatacijskog polja, jer prostorno-planskom dokumentacijom na navedenoj lokaciji je planirana gospodarsko-privredna, industrijsko-zanatska namjena. Trgovačko društvo je na eksploatacijskom polju Vidrijan Tivoli trajno obustavilo eksploataciju u travnju 2011., a u lipnju 2012. nad koncesionarom je pokrenut stečajni postupak.

U ožujku 2016. Ured državne uprave je u Registar koncesija poslao obrazac za prijavu stečaja koncesionara. Ured državne uprave nema podatke jesu li potraživanja za fiksni dio naknade (56.108,00 kn) prijavljena u stečajnu masu koncesionara. Prema odredbama članka 51. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije dužan je kontinuirano nadzirati rad koncesionara i izvršavanje njihovih obveza iz ugovora o koncesiji, što uključuje i redovito praćenje izvršavanja plaćanja naknade za koncesiju te plaćanja svih drugih obveza koje nastaju kao posljedica provedenih nadzora inspekcijskih službi i drugih nadležnih tijela. O postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji dužan je obavijestiti nadležno državno odvjetništvo.

Također je dužan do 1. lipnja tekuće godine, za prethodnu godinu, dostaviti Ministarstvu financija izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara, a osobito u odnosu na plaćanje naknade za koncesiju, poduzete radnje vezane uz nadzor rada koncesionara, pokrenute mjere prisilne naplate naknade za koncesiju i drugih novčanih obveza po osnovi nalaza/rješenja inspekcijskih i drugih službi, raskinute ugovore o koncesiji i one koji su u procesu raskida, poslovanje koncesionara kada je to društvo posebne namjene, izvršenje podugovora i ugovora s takvim svojstvom koje je zaključio koncesionar, a koji su vezani uz ugovor o koncesiji, te druge bitne podatke o izvršenju ugovora o koncesiji. Izvješće se dostavlja na obrascu koji Ministarstvo financija objavljuje na svojim mrežnim stranicama.

Ured državne uprave je pratio izvršavanje plaćanja naknade za koncesiju pribavljanjem od koncesionara UPK obrasce. Ured državne uprave nije dostavljao izvješća o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara na propisanom obrascu, Ministarstvu financija.

U prosincu 2013. Ministarstvo financija, Uprava za financijsko upravljanje, unutarnju reviziju i nadzor, Sektor za financijski i proračunski nadzor dostavio je zapisnik o nadzoru poduzimanja mjera i radnji u svrhu potpune i pravodobne naplate naknade za koncesiju u Uredu državne uprave. Nadzor je izvršen za razdoblje od siječnja do konca kolovoza 2013., za jedanaest koncesionara o čemu je sastavljen zapisnik u kojem je navedeno da Ured državne uprave nije poduzimao mjere i radnje u svrhu potpune i pravodobne naplate naknade za koncesiju.

Državni ured za reviziju nalaže pravodobno poduzimati mjere radi naplate fiksnog dijela naknade za koncesiju u skladu s odredbama Zakona o koncesijama. Nadalje, nalaže dostavljati izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara u propisanim rokovima na propisanom obrascu u skladu s odredbom Zakona o koncesijama.

U tablici broj 4 daju se podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije za koja su izdana odobrenja za izvođenje rudarskih radova i zaključeni ugovori o koncesiji te podaci o varijabilnom dijelu naknade za mineralne sirovine, prema podacima Ureda državne uprave sa stanjem iz travnja 2016.

Tablica broj 4

Eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije za koja su izdana odobrenja za izvođenje rudarskih radova i zaključeni ugovori o koncesiji te podaci o varijabilnom dijelu naknade za mineralne sirovine, travanj 2016.

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje koncesije	Varijabilni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) u kn		
			Obveze koncesionara	Uplaćena naknada	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5
Tehničko-građevni kamen					
1.	Plovanija	15.3.2016.-31.12.2020.	1.599.613,00	1.599.617,00	0,00
2.	Praščari	20.6.2016.-31.12.2033.	549.016,00	549.018,00	0,00
3.	Kuk	20.6.2016.-31.12.2036.	97.199,00	97.199,00	0,00
4.	Mečari	27.10.1993.-	0,00	0,00	0,00
5.	Podberam	28.2.2005.-	1.336.137,00	1.336.137,00	0,00
6.	Vršine	20.2.2015.-1.12.2026.	417.188,00	417.736,00	0,00
7.	Vidrijan	29.11.1999.-9.11.2016.	783.524,00	783.524,00	0,00
8.	Vidrijan Tivoli	19.10.1993.-	285.905,00	273.101,00	12.804,00
9.	Španidigo (jug)	20.11.1995.-	399.068,00	399.078,00	0,00
10.	Španidigo (sjever)	5.5.2016.-1.9.2043.	173.889,00	173.889,00	0,00
11.	Monte Pozzo	14.01.1994.-	129.819,00	109.085,00	20.734,00
12.	Antenal	7.9.2012.-31.12.2015	1.029.565,00	991.168,00	38.397,00
13.	Vilanija	7.7.2015.-11.5.2021.	72.996,00	72.983,00	13,00
14.	Kontrada	18.01.2011.-8.01.2041.	915,00	915,00	0,00
15.	Gromače	17.12.1998.-	0,00	63.576,00	0,00
16.	Tambura	25.11.1997.-	236.207,00	236.212,00	0,00
17.	Križarovica	18.9.2007.-31.12.2025.	0,00	0,00	0,00
18.	Krase	9.2.2012.-15.12.2031.	7.982,00	7.982,00	0,00
19.	Maklavun	30.11.1998.-	58.003,00	58.013,00	0,00
20.	Sandarovo	1.12.2008.-31.8.2019.	186.271,00	175.795,00	10.476,00
21.	Valtura	14.4.1993.-	308.402,00	308.272,00	130,00
22.	Vranja	15.10.1993.-	1.214.499,00	1.214.499,00	0,00
23.	Podrola	8.11.2010.-4.5.2011.	6.092.725,00	6.092.725,00	0,00
24.	Šumber I	8.8.2012.-31.12.2030.	289.752,00	296.877,00	0,00
25.	Šumber II	8.8.2012.-31.12.2051.	456.984,00	457.065,00	0,00
26.	Lakovići	4.8.1998.-	195.978,00	196.016,00	0,00
27.	Goda	29.3.2016.-1.12.2039.	60.327,00	60.307,00	20,00
28.	Granavača	10.5.2001.-2026.	71.685,00	70.913,00	772,00
29.	Rupa	29.6.2007.-31.07.2022.	540.740,00	540.802,00	0,00
30.	Žminj	24.11.1995.-	642.978,00	643.232,00	0,00
31.	Gradišće	2.6.2008.-30.6.2018.	433.076,00	433.076,00	0,00
Ciglarska glina					
32.	Vale Novaki	4.9.2003.-29.7.2008.	225.571,00	225.571,00	0,00
33.	Rakov potok	-	70.834,00	70.834,00	0,00
Ukupno			17.966.848,00	17.955.217,00	83.346,00

Utvrđene su obveze koncesionara za varijabilni dio naknada za mineralne sirovine od početka ustroja Registra koncesija do svibnja 2016. u ukupnom iznosu 17.966.848,00 kn, koje su najvećim dijelom naplaćene zajedno s pripadajućim kamatama u iznosu 17.883.502,00 kn, a nenaplaćeno je 83.346,00 kn, dok je preplata iznosila 71.715,00 kn.

Preplata u ukupnom iznosu 71.715,00 kn u Registru koncesija se vodi za koncesionare na eksploatacijskim poljima Tambura, Rupa, Maklavun, Žminj, Španidigo (jug), Gromače, Lakovići, Vršine, Plovanija, Šumber I, Šumber II, Praščari.

Ured državne uprave ne raspolaže cjelovitim i sistematiziranim podacima o otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina, jer koncesionari najvećim dijelom nisu dostavljali podatke o otkopanim količinama za svaku godinu eksploatacije, a Ured državne uprave dostavljene podatke nije provjeravao, analizirao i sistematizirao niti pravodobno obavještavao koncesionare o njihovim obvezama koje proizlaze iz zakonskih i podzakonskih propisa o koncesijama i rudarstvu. Također, ne raspolaže ni cjelovitim i sistematiziranim podacima o tržišnoj vrijednosti otkopanih/pridobivenih mineralnih sirovina.

Potraživanja u ukupnom iznosu 83.346,00 kn se odnose na dospjeli dug koncesionara do travnja 2016., i to najvećim dijelom za eksploatacijska polja Antenal u iznosu 38.397,00 kn, Monte Pozzo u iznosu 20.734,00 kn, Vidrijan Tivoli u iznosu 12.804,00 kn i Sandarevo u iznosu 10.476,00 kn.

Na eksploatacijskim poljima Monte Pozzo, Sandarevo i Antenal koncesionari uredno plaćaju fiksni dio naknade, dok varijabilni dio naknade do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.) nije podmiren. Ured državne uprave osim što je slao obavijesti koncesionarima o nepodmirenoj naknadi za koncesiju nije poduzimao druge mjere naplate. Same obavijesti nemaju požurnicu na naplatu, nemaju upozorenja ako se ne plati na određeni rok da će se dug ovršiti prisilnom naplatom. Na eksploatacijskom polju Vidrijan Tivoli nad koncesionarom je pokrenut stečajni postupak u lipnju 2012. Ured državne uprave nema podatke jesu li potraživanja za varijabilni dio (12.804,00 kn) naknade prijavljena u stečajnu masu koncesionara. Prema odredbi članka 51. stavak 9. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije odgovoran je za potpunu i pravodobnu naplatu naknade za koncesiju.

Izvođenje rudarskih radova pri eksploataciji mineralnih sirovina na eksploatacijskom polju Gromače odobreno je prema rješenju iz 1998. Nositelj odobrenja uredno podmiruje fiksni dio novčane naknade, a za varijabilni dio ne dostavlja UPK obrasce s podacima o količinama otkopane mineralne sirovine i visini naknade za koncesiju (varijabilni dio). Uvidom u Registar koncesija, nositelj odobrenja je počevši od 2012. izvršio uplate u ukupnom iznosu 63.576,00 kn koje se vode kao preplata jer nije dostavio ispunjene UPK obrasce Uredu državne uprave. Ured državne uprave je u prosincu 2013. te u srpnju 2016. poslao obavijest o dospjeloj a nepodmirenoj naknadi za koncesiju te je zatražena dostava dokaza o izvršenim uplatama. Zbog navedenog, obveze za varijabilni dio naknade nisu u cijelosti evidentirane u Registru koncesija, što nije u skladu s odredbom članka 10. Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, prema kojoj rudarski gospodarski subjekt koji je koncesionar za eksploataciju mineralnih sirovina dužan je dostaviti nadležnom tijelu za rudarstvo podatke za otkopanu/pridobivenu količinu mineralnih sirovina i tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u prethodnom kvartalu, najkasnije osmoga dana narednog kvartala. Varijabilni dio naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralnih sirovina obračunava se najmanje kvartalno i dopijeva petnaestoga dana narednog kvartala. Iz navedenog proizlazi da Ured državne uprave ne raspolaže pravodobno, potpunim i ažuriranim podacima potrebnim za upis u Registar koncesija, a kao davatelj koncesija trebao bi pravodobno raspolagati točnim i potpunim podacima o poslovanju koncesionara, kako bi mogao pravilno i u cijelosti utvrditi obveze koncesionara, pratiti izvršenje tih obveza, pravodobno poduzimati mjere naplate potraživanja te izvješćivati nadležna tijela (Ministarstvo financija i nadležno državno odvjetništvo) o izvršenju obveza.

Državni ured za reviziju nalaže kontinuirano nadzirati rad koncesionara i izvršavanje njihovih obveza, što uključuje i redovito praćenje izvršavanja plaćanja naknade za koncesiju, u slučajevima neizvršavanja obveza poduzimati mjere naplate potraživanja u skladu s odredbama Zakona o koncesiji. Predlaže se poduzeti aktivnosti za dostavu UPK obrazaca i dokaza o izvršenim uplatama, te zatražiti financijski nadzor od nadležnog ministarstva nad eksploatacijskim poljem Gromače.

Rudarski gospodarski subjekti u postupku dodjele koncesije moraju izraditi Elaborat o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju. Na temelju elaborata i druge priložene dokumentacije Povjerenstvo za utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina donosi rješenje o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine, koju je rudarski gospodarski subjekt dužan potvrditi svakih pet godina. Rješenja o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine, koja nadležno povjerenstvo dostavlja Uredu državne uprave, ne sadrže podatak o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata. Nije propisana obveza da rudarski gospodarski subjekti dostavljaju elaborat Uredu državne uprave nego samo nadležnom povjerenstvu (Ministarstvo gospodarstva). Ministarstvo gospodarstva (povjerenstvo) ne dostavlja Elaborate o rezervama Uredu državne uprave, te Ured državne uprave nije u mogućnosti pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na navedeni elaborat.

Državni ured za reviziju predlaže zatražiti od nadležnog povjerenstva (Ministarstva gospodarstva) dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi Ured državne uprave mogao pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.

Naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine obračunavane su na temelju Odluke o naknadi za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 101/04), koja je bila na snazi od srpnja 2004. do siječnja 2010. i kojom je naknada bila utvrđena u visini 2,6 % ukupnog prihoda ostvarenog prodajom mineralne sirovine, Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011. i kojom je minimalni iznos varijabilnog dijela naknade bio utvrđen u visini 7,5 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od travnja 2011. do svibnja 2014. i kojom je varijabilni dio naknade bio utvrđen u visini 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, te Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je na snazi od svibnja 2014. i kojom je minimalni iznos varijabilnog dijela naknade utvrđen u visini 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, s time da su pojedinim koncesionarima naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, rudarska inspekcija Ministarstva gospodarstva provodi inspekcijski nadzor nad izvođenjem rudarskih radova. Prema podacima prikupljenim od Ureda državne uprave, rudarska inspekcija je od 2013. do 2016. obavila jedan inspekcijski nadzor nad izvođenjem rudarskih radova, na eksploatacijskom polju Goda, o čemu je sastavljen zapisnik i doneseno rješenje, koje je dostavljeno Uredu državne uprave.

Koncem ožujka 2016. rudarski inspektor je donio rješenje kojim zabranjuje izvođenje radova na eksploatacijskom polju Goda sve dok koncesionar na poslove odgovornog voditelja izvođenja rudarskih radova eksploatacije mineralnih sirovina, ne zaposli odgovornu stručnu osobu s odgovarajućom stručnom spremom, radnim iskustvom i položenim stručnim ispitom za obavljanje eksploatacije mineralnih sirovina. Prema objašnjenju voditelja službe gospodarstva Ureda državne uprave ne vodi se evidencija o inspekcijskim nadzorima i ne može se utvrditi koliko je bilo tijekom navedenog razdoblja inspekcijskih nadzora na području Županije.

Državni ured za reviziju predlaže zatražiti od rudarske inspekcije redovito obavljanje inspekcijskog nadzora na eksploatacijskim poljima za koja su zaključeni ugovori o koncesiji radi provjere podataka o otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina i iskazanoj tržišnoj vrijednosti koje koncesionari dostavljaju Uredu državne uprave.

Za eksploatacijsko polje Tambura, Ured državne uprave je u studenom 1997. donio rješenje kojim se odobrava izvođenje rudarskih radova ovlašteniku navedenog eksploatacijskog polja. Ured državne uprave je u srpnju 2015., po službenoj dužnosti temeljem Zakona o rudarstvu, zamijenio pravomoćno rješenje iz studenog 1997. (kojim se odobrava izvođenje rudarskih radova) za rješenje o koncesiji, ali nije zaključen ugovor do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.). Sukladno točki 6. navedenog rješenja koncesionar treba zaključiti ugovor o koncesiji s Uredom državne uprave. Rješenjem nije utvrđen rok trajanja koncesije. Navedeno nije u skladu s odredbama članka 166. stavak 1., 2. i 3. Zakona o rudarstvu, prema kojima se fizičkoj osobi ili pravnoj osobi koja je na temelju pravomoćnog akta – odobrenja za izvođenje rudarskih radova izdanog po prijašnjim propisima stekla pravo na eksploataciju mineralne sirovine, to odobrenje zamjenjuje se za rješenje o davanju koncesije radi usklađenja s propisima o koncesijama i odredbama Zakona o rudarstvu do isteka roka navedenog u tom odobrenju. Ako u odobrenju nije naveden rok do kojeg se mogu izvoditi rudarski radovi, preostali rok će se utvrditi rješenjem sukladno provjerenim rudarskim projektima temeljem kojih je doneseno odobrenje, a isti ne može biti duži od 40 godina. Na temelju rješenja kojim se zamjenjuje odobrenje za koncesiju tijelo nadležno za rudarstvo zaključuje ugovor o koncesiji.

Državni ured za reviziju nalaže donositi rješenja u kojima će biti određen rok na koji se daje koncesija u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu.

Radi spoznaje o funkcioniranju sustava gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije, tijekom obavljanja revizije (u svibnju 2016.), Državni Ured za reviziju zatražio je od jedinica lokalne samouprave na području Županije podatke o njihovim saznanjima o mogućoj protupravnoj eksploataciji mineralnih sirovina te jesu li o tome obavijestili nadležna tijela. Prema dostavljenim podacima, koji nisu cjeloviti s obzirom da dio jedinica lokalne samouprave nije dostavio podatke, jedna jedinica lokalne samouprave (Općina Marčana) je navela da na njihovom području postoji kamenolom koji se treba sanirati i privesti namjeni, ali se ne sanira, a lokalna jedinica može samo predlagati državnim tijelima da poduzmu postupke iz njihove nadležnosti da se sanacija dovrši. Općina Grožnjan-Grisignana navodi da je na području Općine završena eksploatacija mineralnih sirovina na više lokacija, a sanacija prostora nije obavljena. Grad Poreč-Parenzo navodi da su početkom 2016. uvidom na terenu utvrdili da jedno trgovačko društvo odvozi mineralnu sirovinu, te su prijavili rudarskoj inspekciji i Državnom uredu za upravljanje državnom imovinom.

Prema navedenom, rudarski inspektor je dostavio Gradu zapisnik da je trgovačko društvo u legalnom posjedu dok je Državni ured za upravljanje državnom imovinom u očitovanju naveo da je odvoz mineralne sirovine bez pravne osnove, te da će poduzeti odgovarajuće mjere. Općina Gračišće navodi da većina stanovništva jednog naselja radi nelegalnu eksploataciju mineralnih sirovina te da je bivši koncesionar devastirao veliko područje koje nije nakon eksploatacije sanirano te je nastalo divlje odlagališta otpada. Općina je navedeno prijavila rudarskom inspektoru i inspektoru zaštite okoliša. Općina Sveti Lovreč u očitovanju navodi da se na eksploatacijskom polju Lakovići vršila eksploatacija bez dokumentacije te da nije bilo sanacije o čemu je Općina obavijestila sve nadležne institucije. Osim toga, na području Općine postoje napuštena četiri kamenoloma koja nisu sanirana. Općina Vrsar predlaže da se u postupak kontrole eksploatacije mineralnih sirovina i sanacije eksploatacijskih polja uključe i jedinice lokalne samouprave, jer one to rade najučinkovitije. Time bi se izbjegli mnogi problemi.

Zbog činjenice da su mineralne sirovine najvećim dijelom neobnovljivi prirodni resurs ograničenih rezervi, od izuzetnog značaja je sprječavanje otuđenja tih resursa, odnosno sprječavanje moguće protupravne eksploatacije. Stoga Državni ured za reviziju predlaže uspostaviti učinkovitu suradnju Ureda državne uprave i rudarske inspekcije, kao nadležnih tijela koja obavljaju aktivnosti iz područja rudarstva, te jedinica lokalne samouprave na čijem području se eksploatiraju mineralne sirovine, kako bi se osigurala razmjena informacija o eksploataciji mineralnih sirovina te pravodobno i učinkovito spriječila moguća protupravna eksploatacija. Učinkovita suradnja trebala bi pridonijeti smanjenju štete počinjene Republici Hrvatskoj te ostvarenju održivog gospodarenja mineralnim sirovinama.

Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi

Izvođenjem rudarskih radova pri eksploataciji mineralnih sirovina utječe se na okoliš te su stoga odredbama Zakona o rudarstvu, između ostalog, propisane obveze rudarskih gospodarskih subjekata u svrhu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi. Sanacijom prostora, prema odredbi članka 12. Zakona o rudarstvu, smatraju se rudarski radovi radi provedbe mjera osiguranja rudarskim radovima otkopanih prostora kojima se isključuje mogućnost nastanka opasnosti za ljude i imovinu, kao i za prirodu i okoliš, kao i radi privođenja namjeni određenoj dokumentima prostornog uređenja ako su za to ispunjene pretpostavke.

Prema odredbama članaka 69. i 101. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt odgovara za štetu u prirodi i okolišu nastalu izvođenjem rudarskih radova na eksploatacijskom polju, dužan je tijekom izvođenja te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova provesti sanaciju prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi, provesti mjere osiguranja radi sprječavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš te o tome izvijestiti rudarsku inspekciju i inspekciju zaštite okoliša, te ministarstvo nadležno za pomorstvo ako se rudarski radovi izvode na pomorskom dobru. Ako su provedene mjere osiguranja dovoljne, rudarska inspekcija i inspekcija zaštite okoliša izdaju rudarskom gospodarskom subjektu potvrde o provedbi spomenutih mjera, nakon čega davatelj koncesije donosi rješenje o brisanju rudarskog gospodarskog subjekta kao ovlaštenika eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja, a može donijeti i rješenje o brisanju eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja. Ako rudarski gospodarski subjekt ne provede sanaciju, davatelj koncesije naložit će mu provođenje sanacije u primjerenom roku, a ako ni nakon ostavljenog roka ne provede sanaciju, to će se učiniti putem treće osobe, na trošak rudarskog gospodarskog subjekta, pri čemu će pravne radnje pred sudom poduzeti nadležno državno odvjetništvo.

Za eksploatacijska polja Mečari i Maklavun odobrena je koncesija prema prijašnjim propisima temeljem rješenja za izvođenje rudarskih radova (Mečari od 1993., Maklavun od 1998.), dok je za eksploatacijsko polje Križarovica zaključen ugovor o koncesiji u rujnu 2007. Koncesionari uredno podmiruju fiksni dio novčane naknade, a prema podacima iz Registra koncesija, koncesionari dulji niz godina ne obavljaju rudarske radove, odnosno nema varijabilnog dijela naknade.

Ured državne uprave nema saznanja o provedenoj sanaciji i mjerama osiguranja radi sprječavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš na eksploatacijskim poljima Mečari, Maklavun i Križarovica iako su rudarski radovi na navedenim eksploatacijskom poljima trajno obustavljeni sukladno odredbama Zakona o rudarstvu. Prema odredbama članaka 84., 85. i 86. Zakona o rudarstvu, privremeni prekid izvođenja rudarskih radova ne može trajati duže od 180 dana u jednoj kalendarskoj godini. Ako privremeni prekid izvođenja rudarskih radova traje duže od 180 dana u jednoj kalendarskoj godini, smatra se da je koncesionar potpuno i trajno obustavio izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskom polju. Ako dođe do potpune i trajne obustave izvođenja rudarskih radova na eksploatacijskom polju, tijelo nadležno za rudarstvo mora rješenjem imenovati Povjerenstvo koje će ispitati razloge za obustavu radova, postojanje rezervi mineralnih sirovina te njihovu iskorištenost. Ako Povjerenstvo utvrdi da rezerve mineralnih sirovina nisu iskorištene i da postoji mogućnost daljnjeg izvođenja rudarskih radova, tijelo nadležno za rudarstvo odredit će mjere zaštite preostalih mineralnih sirovina. Ako koncesionar potpuno i trajno obustavi izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskom polju, dužan je sve planove i skice, mjerачke knjige i ostalu dokumentaciju o stanju radova do tog trenutka predati ministarstvu nadležnom za rudarstvo u roku od 30 dana od dana potpune i trajne obustave izvođenja rudarskih radova. Ova dokumentacija postaje vlasništvo Republike Hrvatske. Ministarstvo nadležno za rudarstvo dužno je dokumentaciju dati na uvid svakoj fizičkoj osobi ili pravnoj osobi koja je zainteresirana za obnovu izvođenja rudarskih radova na eksploatacijskom polju. Ured državne uprave nema saznanja je li dokumentacija predana nadležnom ministarstvu.

Državni ured za reviziju predlaže u suradnji s nadležnim inspekcijama utvrditi jesu li koncesionari na eksploatacijskim poljima Mečari, Maklavun i Križarovica proveli sve mjere osiguranja radi sprječavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš, te nakon primitka izvješća od nadležnih inspekcija postupiti u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu.

Na deset eksploatacijskih polja (Monte Pozzo, Maklavun, Španidigo (jug), Gromače, Lakovići, Mečari, Vranja, Podberam, Valtura i Žminj) izvode se rudarski radovi na temelju rješenja o odobrenju izvođenja rudarskih radova iz prijašnjih godina. Tijekom 2014., 2015. i 2016. pet koncesionara (na eksploatacijskim poljima Maklavun, Španidigo (jug), Lakovići, Podberam i Žminj) su predali zahtjeve za zamjenu odobrenja za izvođenje rudarskih radova za rješenje o davanju koncesije u skladu s odredbama članka. 166. Zakona o rudarstvu.

Prema odredbama prostornog plana Županije iz lipnja 2016., na postojećim eksploatacijskim poljima unutar područja ekološke mreže (Valtura, Gromače, Španidigo-jug) mora se dovršiti eksploatacija i izvršiti sanacija najkasnije do isteka valjanosti koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina, bez mogućnosti njenog produljenja. Izuzetno je, za ova eksploatacijska polja, moguće produljenje koncesije za eksploataciju, ukoliko se u postupku ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu utvrdi da ova namjena ne utječe negativno na ciljeve očuvanja i cjelovitost ekološke mreže. Eksploatacijsko polje Lakovići nije označeno u Prostornom planu Županije kao prostor na kojem je predviđena eksploatacija.

Postojeća eksploatacijska polja koja nisu označena kao prostor na kojem je predviđena eksploatacija u kartografskom prikazu, a imaju važeću koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, eksploatacija se može odvijati do isteka koncesije za eksploataciju, bez mogućnosti njenog produljenja te se moraju sanirati ili prenamijeniti sukladno Prostornom planu Županije i prostornim planovima uređenja gradova i općina.

Prema podacima iz Registra koncesija na eksploatacijskim poljima kontinuirano se provodi eksploatacija mineralnih sirovina, a koncesionari redovno plaćaju fiksni i varijabilni dio koncesijske naknade. Ured državne uprave nema saznanja o stupnju provedene sanacije. Prema odredbi članka 166. Zakona o rudarstvu, fizičkoj osobi ili pravnoj osobi koja je na temelju pravomoćnog akta – odobrenja za izvođenje rudarskih radova izdanog po prijašnjim propisima stekla pravo na eksploataciju mineralne sirovine, to odobrenje zamjenjuje se za rješenje o davanju koncesije radi usklađenja s propisima o koncesijama i odredbama ovoga Zakona do isteka roka navedenog u tom odobrenju. Ako u odobrenju nije naveden rok do kojeg se mogu izvoditi rudarski radovi, preostali rok će se utvrditi rješenjem sukladno provjerenim rudarskim projektima temeljem kojih je doneseno odobrenje, a isti ne može biti duži od 40 godina. Na temelju rješenja kojim se zamjenjuje odobrenje za koncesiju tijelo nadležno za rudarstvo zaključuje ugovor o koncesiji. Tijelo nadležno za rudarstvo dužno je provesti spomenuti postupak zamjene u roku dvije godine od dana stupanja na snagu Zakona o rudarstvu, odnosno do 18. svibnja 2015.

Do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.), Ured državne uprave nije proveo postupak zamjene odobrenja za izvođenje rudarskih radova za rješenje o davanju koncesije. Prema obrazloženju voditelja Službe za gospodarstvo Ureda državne uprave, broj zaposlenih stalno se smanjuje (odlaskom dvoje zaposlenika može se primiti jedan) što je dovelo do toga da su zaposlenici na poslovima za rudarstvo otišli u mirovinu, a drugim zaposlenicima ti poslovi nisu davani jer već imaju prekomjeren broj upravnih postupaka i drugih poslova tijekom godine. Zbog navedenog, Ured državne uprave nije u mogućnosti donositi rješenja u predviđenim rokovima.

Državni ured za reviziju predlaže za eksploatacijska polja koja zadovoljavaju propisane uvjete, provesti postupak zamjene odobrenja za izvođenje rudarskih radova za rješenje o davanju koncesije.

Na eksploatacijskom polju Antenal vrši se eksploatacija na temelju ugovora o koncesiji za ograničenu eksploataciju mineralne sirovine tehničko-građevnog kamena u svrhu sanacije, zaključen u rujnu 2012. Rok završetka eksploatacije i sanacije je prosinac 2015. Ugovor je zaključen nakon provedenog postupka, a na temelju zahtjeva za dodjelu koncesije za ograničenu eksploataciju u svrhu sanacije. Eksploatacijsko polje Antenal nije označeno u Prostornom planu Županije kao prostor na kojem je predviđena eksploatacija. Grad Novigrad – Cittanova je odredbama prostornog plana iz 2008., na navedenoj lokaciji odredio plansku namjenu: ugostiteljska turistička namjena (hotel i turističko naselje) te luku posebne namjene državnog značaja (nautički turizam - suha marina). U vrijeme obavljanja revizije (srpanj 2016.), Ured državne uprave nema saznanja je li eksploatacijsko polje Antenal sanirano.

Državni ured za reviziju predlaže u suradnji s nadležnim inspekcijama utvrditi je li koncesionar sanirao eksploatacijsko polje, te ako se utvrdi da koncesionar nije proveo sanaciju, poduzeti mjere kako bi se postupak sanacije na eksploatacijskom polju Antenal proveo u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu.

U listopadu 2010. Ured državne uprave je izdao rješenje za eksploatacijsko polje Podrola kojim se dodjeljuje rudarska koncesija za izvođenje rudarskih radova za sanaciju i završne radove na eksploataciji tehničko-građevnog kamena. Ugovor o rudarskoj koncesiji zaključen je u studenom 2010. na šest mjeseci. U travnju 2013. koncesionar je podnio zahtjev Ministarstvu gospodarstva za davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina. U ožujku 2014., nakon provedenog javnog natječaja za davanje koncesije, Ministarstvo gospodarstva je donijelo rješenje u kojem je odabralo jedinu pristiglu ponudu od trgovačkog društva bivšeg koncesionara. Rješenjem su utvrđeni rokovi koji se daju koncesionaru da dostavi dodatnu dokumentaciju koju je odredilo Stručno povjerenstvo. U siječnju 2015. Ministarstvo gospodarstva ukida rješenje od ožujka 2014., jer koncesionar nije u propisanom roku dostavio traženu dokumentaciju (ishođenu koncesiju u svrhu gospodarskog korištenja pomorskog dobra luke posebne namjene – industrijske luke Podrola – Rakalj). U lipnju 2015. Vlada Republike Hrvatske je donijela Zaključak kojim se zadužuju Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture, Državni ured za upravljanje državnom imovinom i Ured državne uprave, da poduzmu sve potrebne radnje u cilju raspisivanja jedinstvenog natječaja za zakup zemljišta eksploatacijskog polja tehničko-građevnog kamena Podrola koje je u vlasništvu Republike Hrvatske, rudarsku koncesiju za dovršetak radova na sanaciji eksploatacijskog polja i koncesiju za gospodarsko korištenje luke posebne namjene – industrijske luke Podrola – Rakalj, a u cilju dovršetka sanacije eksploatacijskog polja Podrola i privođenja cjelokupnog područja namjeni kako je planirano dokumentima prostornog uređenja. Rok za rudarsku koncesiju za dovršetak radova na sanaciji eksploatacijskog polja Podrola i koncesije za gospodarsko korištenje luke posebne namjene ne može biti veći od pet godina.

Prema odredbama Prostornog plana Općine Marčana iz 2009., postojeće eksploatacijsko polje Podrola potrebno je sanirati najkasnije do 2010., a planirana namjena prostora je luka nautičkog turizma. Prema objašnjenju Ureda državne uprave, u travnju 2016. objavljena je Obavijest o namjeri davanja koncesije za javne usluge i koncesije za gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra. Postupak je u tijeku. Ured državne uprave nema saznanja o stupnju dovršenosti sanacije.

Državni ured za reviziju predlaže pribaviti potvrde rudarske inspekcije o provedbi sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi na eksploatacijskom polju Podrola.

Prema odredbi članka 76. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt kojem se daje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina, dužan je prije zaključivanja i potpisivanja ugovora o koncesiji dostaviti davatelju koncesije jamstvo za troškove sanacije eksploatacijskog polja, a prema odredbi članka 11. stavka 4. Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina, davatelj koncesije dužan je redovito provjeravati valjanost jamstva. Ured državne uprave ne vodi evidenciju primljenih jamstava radi osiguranja naplate naknade za koncesiju, naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji odnosno troškova sanacije eksploatacijskog polja. Tijekom obavljanja revizije (rujan 2016.), Ured državne uprave je dostavio popis jamstava za pet koncesionara, bez podataka o visini jamstva. Uvidom u ugovore o koncesiji za eksploatacijska polja Antenal i Kontrada, utvrđeno je da su koncesionari dostavili jamstva u iznosu 100.000,00 kn odnosno 20.000,00 kn. Dostavljeni popis jamstava ne sadrži jamstva za eksploatacijska polja Antenal i Kontrada.

Ured državne uprave nije provjeravao valjanost jamstava. Odlukom o davanju koncesije za eksploatacijska polja Prašćari, Kuk i Goda, Ured državne uprave nije odredio način provjere valjanosti jamstva, što je propisano odredbom članka 11. stavka 4. Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina.

Državni ured za reviziju predlaže izraditi cjeloviti popis jamstava s podacima o visini jamstva, odrediti način provjere valjanosti jamstva u odluci o davanju koncesije, te redovito provjeravati valjanost pribavljenih jamstava.

OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA

Državni ured za reviziju je obavio reviziju učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije. Ciljevi revizije bili su ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s propisima, planovima i unutarnjim procedurama u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina, ocijeniti informacijski sustav i evidencije o rezervama i eksploataciji mineralnih sirovina, ocijeniti dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina i obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način, ocijeniti provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknada za mineralne sirovine i izvršenjem ugovora o koncesiji te ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

Na temelju provedene revizije, Državni ured za reviziju primjenom utvrđenih kriterija, ocjenjuje da je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije **djelomično učinkovito** te daje sljedeće naloge i preporuke:

- Sastavljati srednjoročne (trogodišnje) planove davanja koncesija u skladu s odredbama Zakona o koncesijama.
- Ustrojiti registar istražnih prostora, registar eksploatacijskih polja i popis rudarskih gospodarskih subjekata u skladu sa Zakonom o rudarstvu i Pravilnikom o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima. Predlaže poduzeti mjere kako bi svi koncesionari iskazivali sve propisane podatke putem UPK obrazaca. Predlaže se zatražiti od koncesionara dostavu dokaza o uplati naknade za koncesiju. Nalaže se pravodobno pribavljati podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, koje su koncesionari obvezni dostavljati Uredu državne uprave prema odredbama Zakona o rudarstvu i Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina, te pribavljene podatke provjeravati, analizirati i sistematizirati s ciljem učinkovitog gospodarenja mineralnim sirovinama.
- Provesti postupak prijenosa ovlaštenja na Republiku Hrvatsku za tri eksploatacijska polja (Gusta Vala, Cikavac i Sablica) čiji ovlaštenici nisu u roku ishodili rudarsku koncesiju.
- Pravodobno poduzimati mjere radi naplate fiksnog dijela naknade za koncesiju u skladu s odredbama Zakona o koncesijama. Nalaže se dostavljati izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara u propisanim rokovima na propisanom obrascu.
- Kontinuirano nadzirati rad koncesionara i izvršavanje njihovih obveza, što uključuje i redovito praćenje izvršavanja plaćanja naknade za koncesiju, u slučajevima neizvršavanja obveza poduzimati mjere naplate potraživanja u skladu s odredbama Zakona o koncesiji. Predlaže se poduzeti aktivnosti za dostavu UPK obrazaca i dokaza o izvršenim uplatama, te zatražiti financijski nadzor od nadležnog ministarstva nad eksploatacijskim poljem Gromače.

- Zatražiti od nadležnog povjerenstva (Ministarstva gospodarstva) dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehnoko-ekonomске ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi Ured državne uprave mogao pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednost mineralne sirovine utvrđene na temelju tehnoko-ekonomске ocjene iz navedenog elaborata.
- Zatražiti od rudarske inspekcije redovito obavljanje inspekcijskog nadzora na eksploatacijskim poljima za koja su zaključeni ugovori o koncesiji radi provjere podataka o otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina i iskazanoj tržišnoj vrijednosti koje koncesionari dostavljaju Uredu državne uprave.
- Donositi rješenja u kojima će biti određen rok na koji se daje koncesija u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu.
- Uspostaviti učinkovitu suradnju Ureda državne uprave i rudarske inspekcije, kao nadležnih tijela koja obavljaju aktivnosti iz područja rudarstva, te jedinica lokalne samouprave na čijem području se eksploatiraju mineralne sirovine, kako bi se osigurala razmjena informacija o eksploataciji mineralnih sirovina te pravodobno i učinkovito spriječila moguća protupravna eksploatacija.
- Utvrditi jesu li koncesionari na eksploatacijskim poljima Mečari, Maklavun i Križarovica proveli sve mjere osiguranja radi sprječavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš, te nakon primitka izvješća od nadležnih inspekcija postupiti u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu.
- Za eksploatacijska polja koja zadovoljavaju propisane uvjete, provesti postupak zamjene odobrenja za izvođenje rudarskih radova za rješenje o davanju koncesije.
- Utvrditi je li koncesionar sanirao eksploatacijsko polje u suradnji s nadležnim inspekcijama, te ako se utvrdi da koncesionar nije proveo sanaciju, poduzeti mjere kako bi se postupak sanacije na eksploatacijskom polju Antenal proveo.
- Pribaviti potvrde rudarske inspekcije o provedbi sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi na eksploatacijskom polju Podrola.
- Izraditi cjeloviti popis jamstava s podacima o visini jamstva, odrediti način provjere valjanosti jamstva u odluci o davanju koncesije, te redovito provjeravati valjanost pribavljenih jamstava.

Državni ured za reviziju ocjenjuje da bi provedba navedenih naloga i preporuka pridonijela poboljšanju postupanja pri vođenju propisanih registara i evidencija, provođenju postupaka usklađenja s odredbama važećeg Zakona o rudarstvu, kontroli obračuna naknade za mineralne sirovine te provedbi odgovarajućeg nadzora, čime bi se povećala usklađenost s propisima kojima je uređeno gospodarenje mineralnim sirovinama, što bi pridonijelo i učinkovitijem gospodarenju mineralnim sirovinama na području Županije.

OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE

Ured državne uprave je prihvatio naloge i preporuke Državnog ureda za reviziju.

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Rijeka

IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA NA PODRUČJU KARLOVAČKE ŽUPANIJE

Rijeka, studeni 2016.

S A D R Ź A J

stranica

PREDMET I CILJEVI REVIZIJE	2
METODE I POSTUPCI REVIZIJE	2
KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI	3
GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA	5
Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama	9
Registri i evidencije	11
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine	
te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	14
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	21
OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA	23
OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE	25

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Rijeka

KLASA: 041-01/16-10/41
URBROJ: 613-10-16-26

Rijeka, 8. studenoga 2016.

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA
MINERALNIM SIROVINAMA NA PODRUČJU KARLOVAČKE ŽUPANIJE

Na temelju odredbi članaka 12. i 14. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 80/11), obavljena je revizija učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Karlovačke županije (dalje u tekstu: Županije).

Revizija je obavljena na način i prema postupcima utvrđenim okvirom revizijskih standarda Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

Postupci revizije provedeni su od 29. ožujka do 8. studenoga 2016.

PREDMET I CILJEVI REVIZIJE

Predmet revizije je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije, koje je u nadležnosti Ureda državne uprave u Karlovačkoj županiji (dalje u tekstu: Ured državne uprave). Prema odredbama Zakona o rudarstvu (Narodne novine 56/13 i 14/14), Ured državne uprave je tijelo nadležno za rudarstvo za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala na području Županije.

Revizijom je obuhvaćena provedba aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama (istraživanje i eksploataciju), naplatu prihoda od naknada za koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina, vođenje evidencija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina te sanacija prostora nakon završetka izvođenja rudarskih radova na području Županije od 2013. do 2015.

U svrhu ocjene učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, utvrđeni su sljedeći ciljevi:

- ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s donesenim propisima, planovima i unutarnjim procedurama vezanim uz koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina
- ocijeniti prikupljanje podataka o eksploataciji mineralnih sirovina
- ocijeniti dodjelu koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima
- ocijeniti pravilnost obračuna naknade za mineralne sirovine
- ocijeniti provedbu nadzora nad naplatom prihoda i potraživanjima za prihode od naknade za mineralne sirovine te izvršavanjem ugovora o dodjeli koncesija
- ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

METODE I POSTUPCI REVIZIJE

U skladu s prihvaćenim međunarodnim revizijskim standardima vrhovnih revizijskih institucija, revizija je planirana i obavljena na način koji osigurava potrebne dokaze i pruža razumnu osnovu za revizijske nalaze i zaključke te ostvarenje revizijskih ciljeva.

U fazi planiranja i obavljanja pripremni radnji za obavljanje revizije, analizirana je zakonska regulativa, podaci iz Prostornog plana Županije o lokacijama predviđenim za eksploataciju mineralnih sirovina, podaci iz Registra koncesija koji vodi Ministarstvo financija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina na području Županije, podaci iz sudskog i obrtnog registra o koncesionarima i ovlaštenicima istražnih prostora i eksploatacijskih polja te drugi dostupni podaci.

U postupku revizije korištene su sljedeće metode prikupljanja i analize dokaza:

- proučeni su i analizirani zakoni i drugi propisi koji reguliraju gospodarenje mineralnim sirovinama, unutarnji akti te stručni članci
- ispitana je dosljednost primjene zakona i drugih propisa te unutarnjih akata
- analizirani su podaci i provjerena dokumentacija (planovi, rješenja, odluke, ugovori) vezana uz gospodarenje mineralnim sirovinama
- provjereno je prikupljanje podataka i vođenje propisanih registara, zbirki isprava i evidencija
- obavljani su razgovori s odgovornim osobama
- pribavljena obrazloženja o pojedinim aktivnostima vezanim uz gospodarenje mineralnim sirovinama.

KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI

Za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama utvrđeni su kriteriji koji proizlaze iz zakona i drugih propisa te poduzetih aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama. Revizijom su prikupljeni dokazi kako bi se odgovorilo na sljedeća pitanja:

- Je li izrađena rudarsko-geološka studija za Županiju te doneseni odgovarajući planovi i unutarnje procedure u vezi s gospodarenjem mineralnih sirovina?
- Je li ustrojen registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja i jesu li cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima?
- Dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima?
- Obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način te provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknada za mineralne sirovine?
- Provodi li se kontinuirani nadzor rada koncesionara i izvršavanja obveza rudarskog gospodarskog subjekta?
- Provode li se sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi?

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito**, ako su doneseni odgovarajući planovi i procedure u vezi s gospodarenjem mineralnih sirovina, ako su ustrojeni registri i cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, ako je dodjeljivanje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina provedeno u skladu s propisima, ako se obračun i naplata naknada za mineralne sirovine obavljaju na propisani način, ako se provodi nadzor u svim fazama obavljanja rudarskih radova te ako je provedena sanacija prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito, pri čemu su potrebna određena poboljšanja**, ako su utvrđene određene slabosti i propusti koje ne utječu bitno na gospodarenje mineralnim sirovinama.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **djelomično učinkovito**, ako su utvrđeni nedostaci kod donošenja planova, dodjele koncesija, naplate prihoda, vođenja registra i cjelovitosti evidencija o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, provedbe odgovarajućeg nadzora i sanacije prostora.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **neučinkovito**, ako su utvrđene značajnije nepravilnosti i nedostaci te su potrebna znatna poboljšanja u postupcima dodjele koncesija, naplate naknade za koncesije, vođenju registra i odgovarajućih evidencija, uspostave odgovarajućeg nadzora u svim fazama istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina te postupcima sanacije prostora.

U nastavku se daju kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije, prema područjima revizije.

Kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, prema područjima revizije

Područja revizije	Kriteriji
Normativno uređenje	o doneseni su godišnji i srednjoročni (trogodišnji) planovi davanja koncesija te dostavljeni Ministarstvu financija
Registri i evidencije	- o vode se propisane evidencije u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama - o podaci se sustavno i pravodobno prikupljaju i pravilno unose u propisane registre - o evidencije su cjelovite i međusobno usklađene - o provodi se nadzor nad dostavom i kvalitetom podataka - o podaci za potrebe analize i izvješćivanja su točni i vjerodostojni - o rudarski gospodarski subjekti, kao ovlaštenici istražnih prostora i eksploatacijskih polja dostavljaju nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina - o koncesionari vode evidencije o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina te Uredu državne uprave dostavljaju podatke o godišnjoj eksploataciji
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	- o zaposlen je dovoljan broj zaposlenika na poslovima iz područja rudarstva - o zaposlenici su educirani za obavljanje poslova iz područja rudarstva - o postupak pri dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina detaljno je propisan - o raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje propisane odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu - o postupci javnog nadmetanja radi davanja koncesije provode se na način propisan odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu - o redovito se prati izvršenje ugovora o koncesiji i aktivnosti koncesionara - o obračun i naplata naknada za mineralne sirovine provodi se na propisani način - o dostavljaju se podaci o otkopanoj/pridobivenoj količini te tržišnoj vrijednosti prodane mineralne sirovine - o provjerava se realnost iskazivanja tržišne vrijednosti i količine otkopane/pridobivene mineralne sirovine - o prati se plaćanje naknada za mineralne sirovine, poduzimaju se mjere naplate potraživanja te provjerava učinkovitost poduzetih mjera - o obavljaju se kontrole eksploatiranih količina mineralnih sirovina koje su prijavili koncesionari - o uspostavljena je učinkovita suradnja nadležnih tijela u svim aktivnostima vezanim uz eksploataciju mineralnih sirovina - o sastavlja se godišnje izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara te se dostavlja Ministarstvu financija - o o postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji obavještava se nadležno državno odvjetništvo - o provodi se nadzor nad protupravnim eksploatacijama te mjere radi učinkovitog sprječavanja protupravnih eksploatacija - o obračunava se naknada štete po osnovi otuđenja mineralne sirovine
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	- o provodi se sanacija prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi tijekom izvođenja rudarskih radova na istražnom prostoru ili eksploatacijskom polju te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova - o u postupku davanja koncesije utvrđuje se iznos troškova sanacije, pribavljaju se jamstva za troškove sanacije te se redovito provjerava valjanost jamstava - o nadležna tijela provode nadzor nad provedbama sanacije - o provode se izvanredne sanacije prostora kada ne postoji ili je nepoznata osoba koja je eksploatirala mineralnu sirovinu - o poduzimaju se mjere radi sanacije prostora putem treće osobe, kada to ne učini rudarski gospodarski subjekt - o poduzimaju se pravne radnje pred sudom radi prisilne sanacije

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA

Mineralne sirovine, odnosno rudno blago kao prirodno bogatstvo dobro je od osobitog značenja za Republiku Hrvatsku, koje, prema Ustavu Republike Hrvatske (Narodne novine 85/10 - pročišćeni tekst i 5/14), ima njezinu osobitu zaštitu. Gospodarenje mineralnim sirovinama normativno je uređeno s više propisa iz područja rudarstva i dodjele koncesija, od kojih su temeljni Zakon o rudarstvu i Zakon o koncesijama (Narodne novine 143/12).

Zakonom o rudarstvu, koji je stupio na snagu u svibnju 2013., uređeno je gospodarenje mineralnim sirovinama i planiranje rudarske gospodarske djelatnosti, istraživanje i utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina, izrada i provjera rudarskih projekata, eksploatacija mineralnih sirovina, davanje koncesije za eksploataciju, građenje i uporabu rudarskih objekata i postrojenja, izrada rudarskih planova i izvođenje rudarskih mjerenja, sanacija otkopanih prostora, naknada za koncesiju, naknada štete, mjere osiguranja, sigurnosti i zaštite, stručna sprema za obavljanje određenih poslova u rudarstvu, upravni i inspekcijski nadzor, prekršajne odredbe i druga pitanja.

Mineralne sirovine, u smislu Zakona o rudarstvu, su:

1. energetske mineralne sirovine:
 - 1.1. ugljikovodici (nafta, prirodni plin, plinski kondenzat i zemni vosak)
 - 1.2. fosilne gorive tvari: ugljen (treset, lignit, smeđi ugljen, kameni ugljen), asfalt i uljni škrljavci; radioaktivne rude; geotermalne vode iz kojih se može koristiti akumulirana toplina u energetske svrhe, osim geotermalnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke ili rekreativne svrhe i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama
2. mineralne sirovine za industrijsku preradbu: grafit, sumpor, barit, tinjci, gips, kreda, kremen, kremenji pijesak, drago kamenje, bentonitna, porculanska, keramička i vatrostalna glina, feldspati, talk, tuf, mineralne sirovine za proizvodnju cementa, karbonatne mineralne sirovine (vapnenici i dolomiti) za industrijsku preradbu, silikatne mineralne sirovine za industrijsku preradbu, sve vrste soli (morska sol) i solnih voda, mineralne vode iz kojih se mogu pridobivati mineralne sirovine, osim mineralnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke i rekreativne svrhe ili kao voda za ljudsku potrošnju i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama, brom, jod, peloidi
3. mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala: tehničko-građevni kamen (amfibolit, andezit, bazalt, dijabaz, granit, dolomit, vapnenac), građevni pijesak i šljunak iz neobnovljivih ležišta, građevni pijesak i šljunak iz morskog dna, ciglarska glina
4. arhitektonsko - građevni kamen
5. mineralne sirovine kovina.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, eksploatacijom mineralnih sirovina smatra se otkopavanje ili pridobivanje mineralnih sirovina iz ležišta i njihovo oplemenjivanje, a dozvoljena je samo unutar utvrđenog eksploatacijskog polja mineralnih sirovina i u granicama provjerenog rudarskog projekta na temelju kojeg je dana koncesija za gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra, koja je potrebna za eksploataciju mineralnih sirovina.

Postupci davanja koncesija, ugovor o koncesiji, prestanak koncesije, pravna zaštita u postupcima davanja koncesije, politika koncesija te druga pitanja u vezi s koncesijama, uređuju se Zakonom o rudarstvu i Zakonom o koncesijama. Koncesija je pravo koje se stječe ugovorom.

Davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina provodi se prema odredbama Zakona o rudarstvu, na temelju jednog javnog nadmetanja u jedinstvenom postupku koji se sastoji od četiri faze i to: postupka radi odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, postupka radi davanja odobrenja za istraživanje, postupka radi utvrđivanja eksploatacijskog polja te postupka radi davanja koncesije za eksploataciju. Koncesija se daje na zahtjev fizičkoj ili pravnoj osobi, na način određen Zakonom o koncesijama, koja je na javnom nadmetanju odabrana kao najpovoljniji ponuditelj, pod uvjetom da se nakon završetka istražnih radova potvrde rezerve mineralnih sirovina, utvrdi eksploatacijsko polje u skladu s lokacijskom dozvolom te da fizička ili pravna osoba ispunjava druge propisane uvjete. Iznimno, ako na određenom području već postoji utvrđeno eksploatacijsko polje, a ovlaštenik je Republika Hrvatska, raspisuje se javno nadmetanje za davanje koncesije.

Sve postupke koji čine pojedinu fazu jedinstvenog postupka za davanje koncesije provodi jedno tijelo nadležno za rudarstvo, kao davatelj koncesije, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu. Prema odredbi članka 8. Zakona o rudarstvu, za energetske mineralne sirovine, mineralne sirovine za industrijsku preradu, arhitektonsko-građevni kamen i mineralne sirovine kovina nadležno je Ministarstvo gospodarstva, kao ministarstvo nadležno za rudarstvo, dok su za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala nadležni uredi državne uprave u županijama, s time da je Ministarstvo gospodarstva dužno sukcesivno u roku pet godina od dana stupanja na snagu Zakona o rudarstvu preuzeti nadležnost i za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala.

Ured državne uprave u županiji donosi odluku o provođenju javnog nadmetanja za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako ocijeni da postoji potreba za utvrđivanjem pojedinačnih rezervi mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na nekom prostoru, koji je dokumentima prostornog uređenja planiran za izvođenje rudarskih radova i utvrđivanjem njihove gospodarske iskoristivosti ili povodom prijedloga fizičke ili pravne osobe registrirane za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala.

Raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje koje se prema odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu osobito odnose na imenovanje stručnog povjerenstva za koncesiju, izradu studije opravdanosti davanja koncesije ili analize davanja koncesije, procjenu vrijednosti koncesije, izradu dokumentacije za nadmetanje, određivanje jamstva za ozbiljnost ponude, određivanje visine novčane naknade za uvid i otkup dokumentacije za nadmetanje, određivanje posebnih uvjeta i ograničenja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, određivanje granica istražnog prostora, određivanje vrste i količine istražnih radova te određivanje rokova i kriterija za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju. Davatelj koncesije imenuje do sedam članova stručnog povjerenstva za koncesiju odgovarajuće struke, koji ne moraju biti zaposlenici davatelja koncesije.

Stručno povjerenstvo za koncesije o svom radu vodi zapisnik, a zadaci su mu suradnja s davateljem koncesije pri provođenju pripremnih radnji za davanje koncesije, ocjena pristiglih ponuda, utvrđivanje prijedloga odluke o davanju koncesije ili prijedloga odluke o poništenju postupka davanja koncesije i obrazloženje tih prijedloga te obavljanje svih drugih radnji potrebnih za provedbu postupka davanja koncesije. Postupak javnog nadmetanja radi davanja koncesije započinje danom slanja na objavu obavijesti o namjeri davanja koncesije odnosno o namjeri odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju u Elektroničkom oglasniku javne nabave Republike Hrvatske, a završava s izvršnosti odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja ili odluke o poništenju postupka javnog nadmetanja.

Odluku o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju donosi ured državne uprave u županiji na prijedlog stručnog povjerenstva. Ured državne uprave u županiji donosi i sve druge odluke u jedinstvenom postupku za davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala. Nakon donošenja odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja slijedi postupak radi davanja odobrenja za istraživanje, koje se provodi radi utvrđivanja rezervi mineralnih sirovina. Rješenje o odobrenju za istraživanje donosi se na temelju izvršne odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja, a istraživanje je dopušteno unutar istražnog prostora određenog rješenjem. Podaci o odobrenim istražnim prostorima za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar istražnih prostora koji vodi ured državne uprave u županiji.

Rješenje kojim se utvrđuje i ovjerava količina i kakvoća rezervi mineralnih sirovina donosi povjerenstvo za utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina na temelju prijedloga rudarskog gospodarskog subjekta, koji uključuje dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina. Navedeno povjerenstvo osniva i njegove članove imenuje rješenjem ministar nadležan za rudarstvo iz redova djelatnika ministarstva nadležnog za rudarstvo, te drugih znanstvenih i stručnih djelatnika.

Nakon završetka istražnih radova i donošenja rješenja o utvrđivanju rezervi mineralnih sirovina pokreće se postupak za utvrđivanje eksploatacijskog polja. Rješenje o utvrđivanju eksploatacijskog polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala donosi ured državne uprave u županiji po službenoj dužnosti ili na zahtjev ovlaštenika istražnog prostora. Eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina i ne mogu se odobriti ovlašteniku na rok duži od 40 godina.

Nakon što prestanu prava ovlaštenika, ured državne uprave u županiji može raspisati novo javno nadmetanje za eksploatacijsko polje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu. Podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar eksploatacijskih polja koji vodi ured državne uprave u županiji. Nakon utvrđivanja eksploatacijskog polja pokreće se postupak za donošenje odluke o davanju koncesije i sklapanju ugovora o koncesiji. Ured državne uprave u županiji donosi odluku o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na temelju zahtjeva koji podnosi rudarski gospodarski subjekt kao ovlaštenik eksploatacijskog polja koji je odabran kao najpovoljniji ponuditelj za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako su dovršeni istražni radovi, potvrđene rezerve mineralne sirovine, utvrđeno eksploatacijsko polje sukladno lokacijskoj dozvoli ishodenoj od nadležnog tijela za prostorno uređenje te ispunjeni drugi uvjeti propisani odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama.

Odluka o koncesiji dostavlja se rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija uz nacrt prijedloga ugovora o koncesiji, ministarstvu nadležnom za rudarstvo, jedinicama lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave na čijim se područjima nalazi eksploatacijsko polje i vlasnicima/posjednicima zemljišnih čestica na kojima se odobrava izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskom polju. Na temelju odluke o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, ured državne uprave u županiji mora rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija ponuditi na zaključivanje i potpisivanje ugovor o koncesiji. Ugovorom o koncesiji određuju se prava i obveze davatelja koncesije i koncesionara te se utvrđuje iznos i način plaćanja naknade za koncesiju.

Odredbama Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 31/14), propisana je visina minimalne godišnje naknade za mineralne sirovine i omjer raspodjele prihoda od naknade. Naknada za mineralne sirovine sastoji se od fiksnog i varijabilnog dijela, a ukupna naknada koja se plaća jednaka je njihovom zbroju.

Fiksni dio naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za površinu eksploatacijskog polja određenu upisom u registar odobrenih eksploatacijskih polja) iznosi 800,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija površina nije veća od 20 ha, 1.000,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina od 20 ha do 50 ha te 1.200,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina veća od 50 ha. Obračunava se godišnje od dana dobivanja odobrenja za eksploatacijsko polje i dospijeva najkasnije do konca četvrtog kvartala tekuće godine. Fiksni dio naknade je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske te se u cijelosti ustupa općini ili gradu na čijem području se nalazi odobreno eksploatacijsko polje. Ukoliko se eksploatacijsko polje prostire na području više gradova i/ili općina, fiksni dio naknade dijeli se razmjerno površini prostiranja eksploatacijskog polja mineralnih sirovina na području pojedinog grada i/ili općine.

Minimalni iznos varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) iznosi 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine. Iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena.

Varijabilni dio naknade prihod je državnog proračuna Republike Hrvatske, a dijeli se na način da 30,0 % pripada općini ili gradu na čijem području se otkopava/pridobiva mineralna sirovina, 20,0 % županiji na čijem području se otkopava/pridobiva te 50,0 % državnom proračunu Republike Hrvatske. Rudarski gospodarski subjekt dužan je dostaviti uredu državne uprave u županiji podatke o otkopanoj/pridobivenoj količini i tržišnoj vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala u prethodnom kvartalu, najkasnije osmog dana narednog kvartala. Varijabilni dio naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralnih sirovina obračunava se najmanje kvartalno i dospijeva petnaestog dana narednog kvartala.

Prema odredbama Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine 147/14), naknada za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. i II. skupinu prema indeksu razvijenosti, koja je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske ustupa se u iznosu od 50,0 % gradu, odnosno općini, a 50,0 % županiji na području kojih se obavlja iskorištavanje, a koristi se namjenski za zaštitu okoliša i prirode te za gospodarski razvitak.

Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, osnovni dokument kojim se utvrđuje gospodarenje mineralnim sirovinama i planira rudarska gospodarska djelatnost na državnoj razini je Strategija gospodarenja mineralnim sirovinama koju donosi Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske. Propisano je da će Vlada Republike Hrvatske najkasnije u roku tri godine od dana stupanja na snagu Zakona u rudarstvu, odnosno do svibnja 2016. podnijeti prijedlog Strategije na usvajanje Hrvatskom saboru. Županije, gradovi i općine dužni su u svojim razvojnim dokumentima osigurati provedbu Strategije u roku tri godine od dana usvajanja Strategije u Hrvatskom saboru.

Županije su dužne za svoja područja, u roku tri godine od dana usvajanja Strategije u Hrvatskom saboru, izraditi rudarsko-geološke studije koje obuhvaćaju postojeća i potencijalna ležišta mineralnih sirovina i koje moraju biti u skladu sa Strategijom, te ih dostaviti ministarstvu nadležnom za rudarstvo, ministarstvu nadležnom za prostorno uređenje i ministarstvu nadležnom za zaštitu prirode i okoliša u roku 30 dana od usvajanja. Sadržaj i način izrade navedenih studija propisan je Pravilnikom o sadržaju i načinu izrade rudarsko-geoloških studija (Narodne novine 142/13).

Do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.), strategija gospodarenja mineralnim sirovinama na državnoj razini nije donesena, niti je Županija izradila rudarsko-geološku studiju.

Odredbama Prostornog plana Županije iz listopada 2008. je određeno da je na postojećim eksploatacijskim poljima koja imaju lokacijsku dozvolu odnosno odobrenje za rudarske radove, moguće i dalje eksploatirati u skladu s uvjetima u kojima su odobrena. Također je određeno da se za eksploatacijska polja koja su u postupku izdavanja rudarske i lokacijske dozvole, treba predvidjeti da se radovi na tehničkoj i biološkoj sanaciji provode u što većoj mjeri tijekom trajanja eksploatacije. Za eksploatacijska polja koja se nalaze u prostoru predloženom za zaštitu (park prirode i zaštićeni krajolik), po isteku koncesije važeće na dan 20. travnja 2001., moraju se sanirati i zatvoriti. Odredbama Prostornog plana utvrđeno je da se sanacija područja eksploatacije mineralnih sirovina može provesti kao krajobrazno oplemenjivanje ili kao prenamjena za neku drugu djelatnost, sukladno prostornim planovima uređenja jedinica lokalne samouprave.

U tablici broj 1 daje se pregled prostora na području Županije na kojima se eksploatiraju mineralne sirovine za proizvodnju građevinskog materijala, te prostora na kojima se prije vršila eksploatacija.

Tablica broj 1

Prostori na kojima su izvođeni ili se izvode rudarski radovi
na području Županije

Redni broj	Naziv prostora	Grad ili općina na čijem se području prostor nalazi	Vrsta mineralne sirovine na koju se prostor odnosi
	1	2	3
1.	Zvečaj	Grad Duga Resa	Tehničko-građevni kamen
2.	Smuta	Grad Ogulin	
3.	Kostelići		
4.	Zrnić poljana		
5.	Rasnica		
6.	Bijela draga		
7.	Gavani		
8.	Mali vuković	Grad Slunj	
9.	Kuzma		
10.	Dragojević		
11.	Cvitovići		
12.	Barilović	Općina Barilović	
13.	Ponorac		
14.	Belaj		
15.	Plaškarica	Općina Bosiljevo	
16.	Batnoga	Općina Cetingrad	
17.	Vrh kapele	Općina Josipdol	
18.	Loskunja	Općina Krnjak	
19.	Čukur		
20.	Brod		
21.	Kremešnica	Općina Lasinja	
22.	Kremešnica-Lasinjski sjeniĉak		
23.	Crna draga		
24.	Jarĉe polje	Općina Netretić	
25.	Japaga	Općina Plaški	
26.	Grabovac	Općina Rakovica	
27.	Broĉanac		
28.	Blata	Općina Saborsko	
29.	Tounj	Općina Tounj	
30.	Johovo	Općina Vojnić	
31.	Loskunja-Vojnić		
32.	Pobijenka	Općina Źakanje	
33.	Brezovi rebar	Grad Karlovac	Građevinski pijesak i šljunak
34.	Donja Jelsa		Ciglarska glina
35.	Reĉica		Općina Vojnić
36.	Kokirevo		
37.	Ivošević Gaj		
38.	Mazalica		
39.	Basarovac		

Četiri eksploatacijska polja keramičke gline (Kokirevo, Ivošević Gaj, Mazalica i Basarovac) su u nadležnosti Ministarstva gospodarstva. U Prostornom planu Županije su određene površine za eksploataciju kao postojeća eksploatacijska polja, te do donošenja karte ležišta mineralnih sirovina nije moguće povećanje površina eksploatacijskih polja iznad površina koje su navedene u prostornom planu.

Za eksploatacijska polja Kokirevo, Ivošević gaj, Mazalica i Basarovac, određeno je da će se način korištenja utvrditi prostornim planom Općine Vojnić.

Prema odredbi članka 56. Zakona o koncesijama, davatelji koncesija dužni su dostaviti Ministarstvu financija godišnji i srednjoročni (trogodišnji) plan davanja koncesija, koji moraju biti usklađeni. Godišnji plan davanja koncesija sadrži osobito planirani broj koncesija, predviđene vrste i predmete koncesija, rokove na koje se koncesije planiraju dati, pravnu osnovu za davanje koncesije, procijenjenu godišnju naknadu za pojedinu koncesiju, popis ugovora o koncesiji koji istječu u godini na koju se plan odnosi s napomenom za koje se koncesije planira novi postupak davanja koncesije te obrazloženjem razloga za eventualno neplaniranje davanja nove koncesije. U srednjoročnom planu davanja koncesija navode se gospodarska i druga područja u kojima se planiraju dati koncesije, građevine koje će se graditi, odnosno djelatnosti koje će se obavljati na temelju koncesije, planirani rashodi za koncesije i prihodi od koncesija, ocjena očekivane gospodarske koristi od planiranih koncesija te drugi elementi od značaja za provedbu učinkovite politike koncesija.

Ured državne uprave izradio je godišnje planove davanja koncesija za 2014., 2015. i 2016., te dostavio Ministarstvu financija. Godišnji plan davanja koncesija za 2015. sadrži jednu planiranu koncesiju za eksploataciju tehničko-građevnog kamena na rok deset godina i jednu koncesiju na dvije godine produljenja roka trajanja koncesije, na temelju Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama. Osim Ureda državne uprave u Karlovcu, ispostava Ogulin sastavlja godišnje planove davanja koncesija za područje koje obuhvaća (Grad Ogulin, te općine Josipdol, Plaški, Saborsko i Tounj). Ured državne uprave ispostava Ogulin sastavio je planove davanja koncesija za 2014., 2015. i 2016. te ih dostavio Ministarstvu financija. Srednjoročne (trogodišnje) planove davanja koncesija Ured državne uprave nije sastavljao.

Na temelju odredbe članka 21. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu ureda državne uprave u županijama (Narodne novine 40/12, 51/12 i 90/13), doneseni su godišnji planovi rada za 2014., 2015. i 2016., koji sadrže opći prikaz zadaća i poslova Ureda državne uprave u vezi s dodjelom koncesija iz područja rudarstva u određenoj godini.

Državni ured za reviziju nalaže donositi srednjoročne (trogodišnje) planove davanja koncesija u skladu s odredbama Zakona o koncesijama, te predlaže objediniti plan davanja koncesija za Ured državne uprave.

Registri i evidencije

Prema odredbi članka 145. Zakona o rudarstvu, uredi državne uprave u županijama dužni su voditi registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja, evidenciju o svim traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirku isprava, popis rudarskih gospodarskih subjekata za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala i prikupljene podatke i spise dostavljati Ministarstvu gospodarstva. Način vođenja registra istražnih prostora, registra eksploatacijskih polja, evidencije o traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirke isprava i popisa rudarskih gospodarskih subjekata propisani su odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima (Narodne novine 142/13), koji je stupio na snagu 7. prosinca 2013.

Ured državne uprave vodi registar eksploatacijskih polja na propisanim obrascima koji su uloženi u registrator. Upisano je 39 eksploatacijskih polja, od kojih se na 13 eksploatacijskih polja izvode rudarski radovi, na sedam eksploatacijskih polja se ne izvode rudarski radovi jer je koncesionarima istekla koncesija, na 15 eksploatacijskih polja ovlaštenici nisu ishodili rudarsku koncesiju, a četiri eksploatacijska polja keramičke gline su u nadležnosti Ministarstva gospodarstva. Za dva eksploatacijska polja (Kremešnica-Lasinjski sjeniĉak i Crna draga) ĉiji ovlaštenici nisu u roku ishodili rudarsku koncesiju, Ured državne uprave nije do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.) prenio ovlaštenje eksploatacijskih polja na Republiku Hrvatsku.

Odredbom ĉlanka 167. stavaka 5. i 7. Zakona o rudarstvu, propisano je da fiziĉka ili pravna osoba, kojoj je rješenjem odobreno eksploatacijsko polje mineralnih sirovina i koja nije ishodila koncesiju za eksploataciju u odreĊenom roku, gubi pravo na eksploatacijsko polje istekom toga roka, neovisno o roku na koji je utvrĊeno eksploatacijsko polje, te ovlaštenik polja po sili zakona postaje Republika Hrvatska.

U zbirke isprava pohranjeni su svi podaci bitni za svako eksploatacijsko polje zasebno, te su uloženi u poseban omot. Vodi se popis svih rudarskih gospodarskih subjekata u skladu s navedenim Pravilnikom. Ministarstvu gospodarstva dostavljaju se podaci o svim traženim istraţnim prostorima i eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina, odnosno podaci o svim rudarskim gospodarskim subjektima uvedenim u registre, te svi upravni akti kojima se rudarskim gospodarskim subjektima odobrava istraţivanje mineralnih sirovina, utvrĊuju eksploatacijska polja mineralnih sirovina te daju koncesije za eksploataciju.

Prema odredbi ĉlanka 57. Zakona o koncesijama, Ministarstvo financija vodi Registar koncesija, odnosno u suradnji s davateljima koncesija prikuplja i evidentira podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije, pohranjuje podatke, upravlja bazom podataka, osigurava dostupnost podataka te zaštitu baze podataka i dokumenata pohranjenih u arhivu. Oblik i voĊenje Registra koncesija, subjekti upisa, obveznici, postupak upisa ugovora o koncesiji u Registar koncesija, sadrţaj i oblik potrebne dokumentacije, unos, izvješća, pohranjivanje, ĉuvanje i zaštita podataka, te voĊenje evidencije o naknadama za koncesiju ureĊeni su odredbama Pravilnika o Registru koncesija (Narodne novine 26/13). Registar koncesija središnji je izvor informacija o svim koncesijama i jedinstvena elektroniĉka evidencija svih ugovora o koncesijama danim na podruĉju Republike Hrvatske te sadrţi podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije, koje su davatelji koncesija duţni dostavljati na odgovarajućim obrascima i u rokovima propisanim odredbama Pravilnika o Registru koncesija. Ured državne uprave vodi propisane evidencije vezane uz eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s odredbama Pravilnika o Registru koncesija.

Registar koncesija (baza podataka) vodi se u elektroniĉnom obliku pomoću raĉunalnog programa. Svi potrebni podaci se prikupljaju i unose u Registar koncesija, a dokumentacija je odloţena kronološkim redom. Pregled i unos podataka u registar koncesija omogućen je Uredu državne uprave preko mreţnih stranica (Interneta) uz korištenje SMART kartice. Ured državne uprave u Karlovcu, te Ured državne uprave ispostava Ogulin nakon sklapanja ugovora o koncesiji dostavlja Ministarstvu financija ispunjeni obrazac (Prijava za upis ugovora o koncesiji) i ugovor o koncesiji. Podaci o koncesiji se upisuju u Registar koncesija, a koncesionaru se dodjeljuju dva identifikacijska broja ugovora (dalje u tekstu: ID broj) zbog praćenja fiksnog i varijabilnog dijela naknade za koncesiju.

Ured državne uprave, na temelju obrasca Prijava za upis naknade za koncesiju (u daljnjem tekstu UPK obrazac), upisuje u Registar koncesija podatke o zaduženju koncesionara (potraživanja) za varijabilni dio naknade za koncesiju, dok se za fiksni dio upisuje zaduženje na temelju obračuna. Ured državne uprave ispostava Ogulin, UPK obrasce dostavlja u Ministarstvo financija koji podatke iz UPK obrazaca unose u Registar koncesija. Uvidom u Registar koncesija, utvrđeno je da pojedini koncesionari na eksploatacijskim poljima (Mali vuković i Rečica) imaju dodijeljena dva varijabilna ID broja, a jedan fiksni ID broj. Prema obrazloženju Ureda državne uprave, ako se radi o nastavku koncesije s istim koncesionarom na istom eksploatacijskom polju, dodjeljuje se novi varijabilni ID broj dok fiksni ID broj ostaje isti. Registar koncesija prikazuje povijesne podatke, te osim aktivnih ugovora prikazuje i one kojima je istekla koncesija. Računalni program Registra koncesija ne omogućava pregled potraživanja (zaduženja) na određeni datum u godini već samo na dan pregleda. Zbog navedenog, obrada podataka je bila otežana tijekom obavljanja revizije.

S obzirom da su mineralne sirovine najvećim dijelom neobnovljivi prirodni resurs ograničenih rezervi, eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina te je odredbama Zakona o rudarstvu propisana obveza dostave podataka i dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina te podataka o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina.

Navedene obveze propisane su odredbama članaka 52., 55. i 57. Zakona o rudarstvu, prema kojima je rudarski gospodarski subjekt, kao ovlaštenik istražnog prostora ili eksploatacijskog polja, dužan voditi evidenciju o rezervama mineralnih sirovina i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva dostaviti podatke o rezervama mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine te svakih pet godina od dana dobivanja rješenja o potvrđivanju količina i kakvoće rezervi mineralnih sirovina dostaviti nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina, s prijedlogom za razvrstavanje u klase i kategorije, na temelju čega povjerenstvo donosi rješenje kojim potvrđuje i ovjerava količine i kakvoću rezervi mineralnih sirovina. Obveza dostave podataka i dokumentacije o rezervama ne odnosi se na morsku sol ili građevinski pijesak i šljunak iz morskog dna. Također, koncesionar za eksploataciju mineralnih sirovina dužan je voditi i evidenciju o godišnjoj eksploataciji i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva i davatelju koncesije dostaviti podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine. Obrasci za dostavu podataka o rezervama mineralnih sirovina te o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina propisani su odredbama Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina (Narodne novine 150/13).

Ured državne uprave nema saznanja dostavljaju li rudarski gospodarski subjekti nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina. Također, Ured državne uprave nema saznanja dostavljaju li koncesionari Ministarstvu gospodarstva podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina. Većina koncesionara dostavljala je Uredu državne uprave podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina na obrascu (Evidencija o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina), koji je propisan Pravilnikom o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina. Ured državne uprave je slao obavijesti koncesionarima o obvezi dostave navedenih obrazaca.

S obzirom da Ured državne uprave dostavljene podatke nije analizirao i sistematizirao te da dijelom koncesionari nisu dostavljali podatke u kontinuitetu za svaku godinu eksploatacije, Ured državne uprave ne raspolaže cjelovitim podacima o eksploataciji, odnosno ukupnoj količini eksploatiranih mineralnih sirovina do konca 2015.

Državni ured za reviziju predlaže za dva eksploatacijska polja (Kremešnica-Lasinjski sjeniĉak i Crna draga), ĉiji ovlaštenici nisu u roku ishodili rudarsku koncesiju, provesti postupak prijenosa ovlaštenja na Republiku Hrvatsku. Nadalje, predlaže da se UPK obrasci iz ispostave Ogulin dostavljaju u Ured državne uprave Karlovac zbog unosa podataka u Registar koncesija, a za koje zaposlenica Ureda državne uprave u Karlovcu ima ovlaštenje. Također, predlaže se pravodobno pribavljati podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, koje su koncesionari obvezni dostavljati Uredu državne uprave prema odredbama Zakona o rudarstvu i Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina, te pribavljene podatke provjeravati, analizirati i sistematizirati s ciljem učinkovitog gospodarenja mineralnim sirovinama.

Dodjela koncesija, obraĉun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji

U skladu s odredbom ĉlanka 192. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu ureda državne uprave u županijama (Narodne novine 40/12, 51/12 i 90/13), Ured državne uprave donio je u lipnju 2012. Pravilnik o unutarnjem redu, kojim su utvrđene ustrojstvene jedinice i njihov djelokrug te broj službenika i namještenika po službama i ispostavama, s naznakom njihovih osnovnih poslova i zadaća te stručnih uvjeta potrebnih za njihovo obavljanje. Prema navedenom Pravilniku, poslovi iz područja rudarstva obavljaju se u Službi za gospodarstvo. Obavlja ih jedan zaposlenik (upravni savjetnik za rudarstvo, poljoprivredu i šumarstvo), koji obavlja i druge poslove iz djelokruga Ureda državne uprave. Upravni savjetnik za rudarstvo, poljoprivredu i šumarstvo obavlja poslove rudarstva za područje cijele Županije, osim za područje Grada Ogulina te općina Josipdol, Plaški, Saborsko i Tounj, za koje navedene poslove obavlja voditelj ispostave Ogulin.

Rješenjem Ureda državne uprave iz studenoga 2015., trgovaĉkom društvu odobreno je dodatno istraživanje mineralnih sirovina tehniĉko-građevnog kamena na postojećem eksploatacijskom polju Plaškarica. Istraživanje nije završeno, a rok do kada je trgovaĉko društvo dužno izraditi Elaborat o rezervama mineralne sirovine je ožujak 2017. Za odobreno dodatno istraživanje na postojećem eksploatacijskom polju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, ukupno utvrđene obveze za naknadu do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.) u iznosu 16.105,00 kn su u cijelosti naplaćene.

Od 35 odobrenih eksploatacijskih polja na području Županije na kojima se eksploatiraju ili su se prije eksploatirale mineralne sirovine za proizvodnju građevinskog materijala, na 13 eksploatacijskih polja se izvode rudarski radovi i zakljuĉeni su ugovori, na sedam eksploatacijskih polja se ne izvode rudarski radovi jer je koncesionarima istekla koncesija, a na 15 eksploatacijskih polja ovlaštenici nisu ishodili rudarsku koncesiju.

U tablici broj 2 daju se podaci o odobrenim eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije, te podaci o obvezama uplate fiksnog dijela naknade za mineralne sirovine prema podacima Ureda državne uprave sa stanjem iz travnja 2016.

Tablica broj 2

Odobrena eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije te podaci o fiksnom dijelu naknade za mineralne sirovine, travanj 2016.

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje odobrenja	Površina polja u ha	Fiksni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za površinu eksploatacijskog polja) u kn		
				Obveza ovlaštenika polja	Uplaćena naknada	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5	6
Tehničko-građevni kamen						
1.	Zvečaj	14.9.2015 - 31.12.2050.	22,20	117.109,00	117.109,00	0,00
2.	Smuta	30.4.2014. - 31.12.2034.	4,30	27.375,00	27.385,00	0,00
3.	Kostelići	12.6.1998. - 31.5.1999.	9,30	49.148,00	57.041,00	0,00
4.	Zrnić poljana	30.4.1996. - 31.10.1996.	2,00	11.213,00	11.882,00	0,00
5.	Rasnica	22.8.2000. - 30.9.2001.	35,92	-	-	-
6.	Bijela draga	30.4.1996. - 31.10.1996.	1,78	9.899,00	10.498,00	0,00
7.	Gavani	10.6.2014. - 31.12.2050.	9,30	59.443,00	71.961,00	0,00
8.	Mali Vuković	11.9.2013. - 31.12.2024.	3,60	22.844,00	23.372,00	0,00
9.	Kuzma	25.3.2004. - 25.3.2005.	2,68	11.736,00	11.936,00	0,00
10.	Dragojević	26.3.2004. - 26.3.2005.	2,00	17.236,00	17.238,00	0,00
11.	Cvitovići	29.9.2000. - 24.2.2006.	3,19	-	-	-
12.	Barilović	5.4.2001.-	6,30	39.996,00	40.001,00	0,00
13.	Ponorac	13.9.2006. - 13.9.2011.	3,04	14.084,00	14.324,00	0,00
14.	Belaj*	-	0,80	-	-	-
15.	Plaškarica(stari)**	31.1.1996. - 31.5.1996.	23,50	170.932,00	141.196,00	29.736,00
	Plaškarica (novi)			16.105,00	16.105,00	0,00
16.	Batnoga	29.3.2004. - 29.3.2005.	4,00	23.291,00	23.692,00	0,00
17.	Vrh kapele	10.3.1997. - 31.10.1997.	1,30	6.997,00	7.415,00	0,00
18.	Loskunja	6.12.2006. - 12.9.2016.	5,69	35.847,00	37.035,00	0,00
19.	Čukur	11.3.2008. - 31.12.2009.	9,70	0,00	0,00	0,00
20.	Brod	24.9.2004.-	3,49	22.082,00	22.071,00	11,00
21.	Kremešnica	20.11.2003.-20.11.2004.	26,60	209.477,00	210.357,00	0,00
22.	Kremešnica-Lasinjski sjeničak	6.9.2007. - 31.12.2011.	1,98	12.977,00	12.976,00	1,00
23.	Crna draga	3.11.2006. - 1.11.2008.	1,69	11.114,00	11.113,00	1,00
24.	Jarče polje	26.9.1197.-	13,00	59.996,00	60.022,00	0,00
25.	Japaga	9.2.2001. - 31.12.2001.	11,45	0,00	0,00	0,00
26.	Grabovac	25.3.2004. - 25.3.2005.	5,14	30.164,00	30.678,00	0,00
27.	Bročanac	3.5.2001.-3.5.2002.	12,90	85.392,00	90.802,00	0,00
28.	Blata	10.3.1997. - 31.10.1997.	1,40	7.826,00	8.294,00	0,00
29.	Tounj (stari)**	20.7.1992. - 20.7.1994.	48,50	500.856,00	169.350,00	331.506,00
	Tounj (novi)			122.131,00	183.472,00	
30.	Johovo	15.10.1998. -	8,00	42.594,00	0,00	42.594,00
31.	Loskunja-Vojnić	29.1.2014. - 31.12.2054.	6,80	53.373,00	53.373,00	0,00
32.	Pobijenka	25.11.1997. - 5.11.1998.	18,00	113.400,00	135.390,00	0,00
Građevinski pijesak i šljunak						
33.	Brezovi rebar	21.7.2000.-21.7.2001.	22,08	205.301,00	205.301,00	0,00
34.	Donja Jelsa	3.11.1997.-3.11.1998.	41,25	-	-	-
Ciglarska glina						
35.	Rečica	28.2.2013.-30.5.2037.	62,94	768.371,00	768.371,00	0,00
Ukupno			435,82	2.878.309,00	2.589.760,00	403.849,00

* Ured državne uprave nema podataka o eksploatacijskom polju Belaj

**Na eksploatacijskim poljima Plaškarica i Tounj prijašnji ovlaštenici polja nisu podmirili dug nastao prijašnjih godina.

Od početka primjene naplate fiksnog dijela naknade za koncesiju do travnja 2016. utvrđene su obveze u iznosu 2.878.309,00 kn, koje su najvećim dijelom naplaćene zajedno s pripadajućim kamatama u iznosu 2.474.460,00 kn, a nenaplaćeno je 403.849,00 kn, dok preplata iznosi 115.300,00 kn. Ovlaštenici na eksploatacijskim poljima Smuta, Kostelići, Zrnić poljana, Bijela draga, Gavani, Mali Vuković, Kuzma, Dragojević, Barilović, Ponorac, Vrh Kapele, Loskunja, Kremešnica, Jarče polje, Grabovac, Broćanac, Blata, Tounj (novi) i Pobijenka su preplatili naknadu u ukupnom iznosu 115.300,00 kn. Za eksploatacijska polja Rasnica, Cvitovići, Belaj i Donja Jelsa u Registru koncesija nema podataka.

Fiksni dio naknade za mineralne sirovine odnosno naknade za površinu eksploatacijskog polja obračunane su i naplaćivane u iznosima propisanim odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 158/09), koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011., Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 40/11), koja je bila na snazi od travnja 2011. do travnja 2014. i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je na snazi od svibnja 2014., s time da su pojedinim ovlaštenicima naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade.

Potraživanja u iznosu 403.849,00 kn odnose se u najvećem dijelu na eksploatacijska polja Tounj u iznosu 331.506,00 kn, Johovo u iznosu 42.594,00 kn i Plaškarica u iznosu 29.736,00 kn. Uvidom u Registar koncesija, na eksploatacijskom polju Tounj (stari) vodi se potraživanje za fiksni dio naknade za koncesiju u iznosu 331.506,00 kn, a odnosi se na obračun naknade za 2011., 2012. i 2013., uvećano za obračunane kamate. U studenom 2010. otvoren je stečajni postupak nad koncesionarom, o čemu je Ured državne uprave ispostava Ogulin zaprimio obavijest u listopadu 2011. Navedena potraživanja su nastala nakon pokretanja stečajnog postupka.

U lipnju 2013. Ured državne uprave je zaključio ugovor o koncesiji na eksploatacijskom polju Tounj s novim koncesionarom, te je stari ugovor o koncesiji prestao važiti. S obzirom da se za starog koncesionara vodi zaduženje za plaćanje fiksnog dijela naknade za 2013. u cjelokupnom iznosu, a ugovor je prestao važiti u lipnju 2013., trebalo je umanjiti potraživanja. U svibnju 2014. i veljači 2016. Ured državne uprave ispostava Ogulin poslao je Ministarstvu financija upit za postupanje za potraživanja od koncesionara (stari) za kojeg je u tijeku stečajni postupak. Do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.), nije dobiven odgovor.

Za eksploatacijsko polje Johovo u Registru koncesija se vodi potraživanje za fiksni dio naknade u iznosu 42.594,00 kn, koji se odnosi na obračun za 2010. i dio 2011., te obračunane kamate. Osim toga, koncesionar nije podmirio obvezu plaćanja varijabilnog dijela naknade u iznosu 404.891,00 kn. U veljači 2001. zaključen je ugovor o eksploataciji mineralnih sirovina na eksploatacijskom polju Johovo na deset godina. Koncesionar nije uredno plaćao naknadu za koncesiju, o čemu je Ured državne uprave slao obavijesti o nepodmirenoj naknadi te obavijestio i Općinsko državno odvjetništvo i Ministarstvo financija. Ministarstvo financija je izvršilo dva nadzora u listopadu 2011. i siječnju 2013., o čemu su sastavljena rješenja te određeni rokovi za uplatu naknade s kamatama. U veljači 2015. Ured državne uprave je podnio zahtjev Općinskom državnom odvjetništvu u Karlovcu za pokretanje postupka radi naplate naknade za koncesiju. U skladu s odredbama članka 58. stavka 5. Zakona o rudarstvu, eksploatacijsko polje Johovo je prenijeto na Republiku Hrvatsku jer je ugovor o koncesiji zaključen s koncesionarom, istekao u veljači 2011. Za eksploatacijsko polje Johovo, koncesionar je u rujnu 2015. brisan iz sudskog registra. U ožujku 2016. Ured državne uprave je zatražio od Ministarstva financija, mišljenje o mogućnosti brisanja duga s obzirom da koncesionar više ne postoji u sudskom registru.

Za eksploatacijsko polje Plaškarica u Registru koncesija se vodi potraživanje u iznosu 29.736,00 kn koje se u iznosu 25.906,00 odnosi na potraživanja prijavljena u ožujku 2015. kao tražbina u predstečajnoj nagodbi koncesionara, a ostatak u iznosu 3.830,00 kn odnosi se na obračunane kamate nakon otvaranja predstečaja koncesionara. Prema mišljenju Ministarstva gospodarstva, na navedenom eksploatacijskom polju raskinut je ugovor o koncesiji s koncesionarom u veljači 2015. Proveden je postupak javnog nadmetanja za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za dodatno istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije.

Prema odredbama članka 51. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije dužan je kontinuirano nadzirati rad koncesionara i izvršavanje njihovih obveza iz ugovora o koncesiji, što uključuje i redovito praćenje izvršavanja plaćanja naknade za koncesiju te plaćanja svih drugih obveza koje nastaju kao posljedica provedenih nadzora inspekcijskih službi i drugih nadležnih tijela. O postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji dužan je obavijestiti nadležno državno odvjetništvo. Također je dužan do 1. lipnja tekuće godine, za prethodnu godinu, dostaviti Ministarstvu financija izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara, a osobito u odnosu na plaćanje naknade za koncesiju, poduzete radnje vezane uz nadzor rada koncesionara, pokrenute mjere prisilne naplate naknade za koncesiju i drugih novčanih obveza po osnovi nalaza/rješenja inspekcijskih i drugih službi, raskinute ugovore o koncesiji i one koji su u procesu raskida, poslovanje koncesionara kada je to društvo posebne namjene, izvršenje podugovora i ugovora s takvim svojstvom koje je zaključio koncesionar, a koji su vezani uz ugovor o koncesiji, te druge bitne podatke o izvršenju ugovora o koncesiji. Izvješće se dostavlja na obrascu koji Ministarstvo financija objavljuje na svojim mrežnim stranicama.

Ured državne uprave je pratio izvršavanje plaćanja naknade za koncesiju pribavljanjem od koncesionara UPK obrasce. Također je Ministarstvu financija, na propisanom obrascu, redovito dostavljao izvješća o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara. Ured državne uprave u Karlovcu i ispostavi Ogulin sastavljali su odvojena izvješća.

Državni ured za reviziju predlaže objediniti izvješća o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara na propisanom obrascu.

U tablici broj 3 daju se podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije za koja su izdana odobrenja za izvođenje rudarskih radova i zaključeni ugovori o koncesiji te podaci o varijabilnom dijelu naknade za mineralne sirovine, prema podacima Ureda državne uprave sa stanjem iz travnja 2016.

Tablica broj 3

Eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije za koja su zaključeni ugovori o koncesiji te podaci o varijabilnom dijelu naknade za mineralne sirovine, travanj 2016.

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje koncesije	Varijabilni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) u kn		
			Obveze koncesionara	Uplaćena naknada	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5
Tehničko-građevni kamen					
1.	Zvečaj	17.10.2011.-31.10.2021.	660.444,00	683.154,00	0,00
2.	Smuta	29.9.2014.-31.12.2022.	136.787,00	172.446,00	0,00
3.	Kostelići	17.10.2008.-31.12.2012.	331.991,00	345.243,00	0,00
4.	Rasnica	14.9.2001.-2003.	299.967,00	299.967,00	0,00
5.	Gavani*	3.9.2014.-31.12.2024.	754.135,00	779.562,00	0,00
6.	Mali vuković	3.10.2013.-31.12.2024.	147.686,00	147.703,00	0,00
7.	Barilović	22.10.2003.-22.10.2028.	1.603.149,00	1.603.170,00	0,00
8.	Plaškarica	29.10.2007.-18.2.2015.	458.985,00	458.985,00	0,00
9.	Batnoga	20.11.2015.-20.11.2025.	0,00	0,00	0,00
10.	Loskunja	5.6.2006.-12.9.2016.	560.369,00	560.369,00	0,00
11.	Brod	19.4.2000.-19.4.2015.	144.259,00	144.264,00	0,00
12.	Kremešnica	18.3.2010.-18.3.2015.	106.512,00	121.727,00	0,00
13.	Jarče polje (stari)	21.3.2005.-9.11.2009.	246.277,00	247.076,00	0,00
	Jarče polje (novi)	7.3.2013.-31.12.2038.	109.424,00	104.743,00	4.681,00
14.	Broćanac	28.11.1996.-28.11.2021.	546.917,00	546.918,00	0,00
15.	Tounj (stari)	12.6.2000.-14.6.2013.	1.041.765,00	1.390.650,00	0,00
	Tounj (novi)	14.6.2013.-31.12.2028.	236.590,00	236.525,00	65,00
16.	Johovo	7.2.2001.-7.2.2011.	561.056,00	156.165,00	404.891,00
17.	Loskunja-Vojnić	14.7.2015.-14.7.2025.	51.104,00	51.104,00	0,00
18.	Pobijenka	10.5.2012.-31-12.2042.	1.943.330,00	1.953.539,00	0,00
Građevinski pijesak i šljunak					
19.	Brezovi rebar	20.5.2002.-20-5.2027.	472.703,00	476.241,00	0,00
Ciglarska glina					
20.	Rečica	8.6.2012.-30.5.2037.	1.435.092,00	1.435.111,00	0,00
Ukupno			11.848.542,00	11.914.662,00	409.637,00

Utvrđene su obveze koncesionara za varijabilni dio naknada za mineralne sirovine od početka ustroja Registra koncesija do svibnja 2016. u ukupnom iznosu 11.848.542,00 kn, koje su najvećim dijelom naplaćene zajedno s pripadajućim kamatama u iznosu 11.438.905,00 kn, a nenaplaćeno je 409.637,00 kn, dok je preplata iznosila 475.757,00 kn. Preplata u ukupnom iznosu 475.757,00 kn u Registru koncesija se vodi za koncesionare na eksploatacijskim poljima Zvečaj, Smuta, Kostelići, Gavani, Mali vuković, Barilović, Brod, Kremešnica, Jarče polje (stari), Broćanac, Tounj (stari), Pobijenka, Brezovi rebar i Rečica.

Prema podacima Ureda državne uprave na deset eksploatacijskih polja na području Županije, u 2015. je otkopano/pridobiveno 726 520 m³ mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala. Ured državne uprave ne raspolaže cjelovitim i sistematiziranim podacima o otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina, jer koncesionari ne dostavljaju sve potrebne podatke.

Za eksploatacijsko polje Tounj (stari) u lipnju 2000. zaključen je ugovor za izvođenje rudarskih radova pri eksploataciji mineralnih sirovina na 20 godina. U studenom 2010. otvoren je stečajni postupak nad koncesionarom, a u lipnju 2013. raskinut je ugovor o koncesiji. Uvidom u Registar koncesija, zadnji UPK obrazac koncesionar je dostavio u listopadu 2010., a tijekom 2010. i 2011. koncesionar je izvršio uplate u ukupnom iznosu 348.885,00 kn koje se vode kao preplata jer nije dostavio ispunjene UPK obrasce Uredu državne uprave. Zbog navedenog, obveze za varijabilni dio naknade nisu u cijelosti evidentirane u Registru koncesija, što nije u skladu s odredbom članka 10. Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, prema kojoj rudarski gospodarski subjekt koji je koncesionar za eksploataciju mineralnih sirovina, dužan je dostaviti nadležnom tijelu za rudarstvo podatke za otkopanu/pridobivenu količinu mineralnih sirovina i tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u prethodnom kvartalu, najkasnije osmoga dana narednog kvartala. Varijabilni dio naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralnih sirovina obračunava se najmanje kvartalno i dopijeva petnaestoga dana narednog kvartala.

Državni ured za reviziju predlaže poduzeti aktivnosti za utvrđivanje stvarnog stanja obveza varijabilnog dijela naknade na eksploatacijskom polju Tounj (stari).

Potraživanja u ukupnom iznosu 409.637,00 kn se odnose na dospjela potraživanja na eksploatacijskim poljima Johovo i Jarče polje (novi). Na eksploatacijskom polju Johovo potraživanja u iznosu 404.891,00 kn nisu naplaćena, a koncesionar je u rujnu 2015. brisan iz sudskog registra. U ožujku 2016. Ured državne uprave je zatražio od Ministarstva financija, mišljenje o mogućnosti brisanja duga s obzirom da koncesionar više ne postoji u sudskom registru. Za potraživanja na eksploatacijskom polju Jarče polje (novi) u iznosu 4.681,00 kn, Ured državne uprave je slao obavijesti o dospjeloj a nepodmirenoj naknadi za koncesiju.

Rudarski gospodarski subjekti u postupku dodjele koncesije moraju izraditi Elaborat o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju. Na temelju elaborata i druge priložene dokumentacije Povjerenstvo za utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina donosi rješenje o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine, koju je rudarski gospodarski subjekt dužan potvrditi svakih pet godina. Rješenja o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine, koja nadležno povjerenstvo dostavlja Uredu državne uprave, ne sadrže podatak o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.

Nije propisana obveza da rudarski gospodarski subjekti dostavljaju elaborat Uredu državne uprave nego samo nadležnom povjerenstvu (Ministarstvo gospodarstva). Ministarstvo gospodarstva (povjerenstvo) ne dostavlja Elaborate o rezervama Uredu državne uprave, te Ured državne uprave nije u mogućnosti pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na navedeni elaborat.

Državni ured za reviziju predlaže zatražiti od nadležnog povjerenstva (Ministarstva gospodarstva) dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi Ured državne uprave mogao pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednost mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.

Naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine obračunavane su na temelju Odluke o naknadi za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 101/04), koja je bila na snazi od srpnja 2004. do siječnja 2010. i kojom je naknada bila utvrđena u visini 2,6 % ukupnog prihoda ostvarenog prodajom mineralne sirovine, Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011. i kojom je minimalni iznos varijabilnog dijela naknade bio utvrđen u visini 7,5 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od travnja 2011. do svibnja 2014. i kojom je varijabilni dio naknade bio utvrđen u visini 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, te Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je na snazi od svibnja 2014. i kojom je minimalni iznos varijabilnog dijela naknade utvrđen u visini 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, s time da su pojedinim koncesionarima naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, rudarska inspekcija Ministarstva gospodarstva provodi inspekcijski nadzor nad izvođenjem rudarskih radova. Prema podacima prikupljenim od Ureda državne uprave, rudarska inspekcija od 2013. do 2016. nije obavila nijedan inspekcijski nadzor nad izvođenjem rudarskih radova na temelju kojeg bi donijela rješenje koje se dostavlja Uredu državne uprave. Za eksploatacijska polja koja su prenijeta na Republiku Hrvatsku, rudarska inspekcija je izdala potvrde o provedenim mjerama zaštite imovine i ljudi na eksploatacijskom polju.

Državni ured za reviziju predlaže zatražiti od rudarske inspekcije redovito obavljanje inspekcijskog nadzora na eksploatacijskim poljima za koja su zaključeni ugovori o koncesiji radi provjere podataka o otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina i iskazanoj tržišnoj vrijednosti koje koncesionari dostavljaju Uredu državne uprave.

Radi spoznaje o funkcioniranju sustava gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije, tijekom obavljanja revizije (u svibnju 2016.), Državni Ured za reviziju zatražio je od jedinica lokalne samouprave na području Županije podatke o njihovim saznanjima o mogućoj protupravnoj eksploataciji mineralnih sirovina te jesu li o tome obavijestili nadležna tijela. Prema dostavljenim podacima, koji nisu cjeloviti s obzirom da dio jedinica lokalne samouprave nije dostavio podatke, Grad Karlovac navodi da je na području Grada jedan koncesionar na dva eksploatacijska polja (Brezov Rebar i Rečica), koji je u 2015. uplatio razliku u iznosu 153.699,00 kn manje uplaćene naknade za koncesiju, a prema rješenju Financijske policije iz veljače 2013.

Grad Ozalj navodi da je tijekom 2013. neovlašteno eksploatiran šljunak s obale rijeke Kupe, o čemu je Općina obavijestila policiju. Općina Kamanje navodi da je na području Općine postojalo eksploatacijsko polje na kojem je završena eksploatacija 1990., a do danas nije sanirano. U veljači 2016. inspekcija zaštite okoliša i prirode sastavila je zapisnik o utvrđenom, na temelju kojeg je komunalni redar izašao na očevid i donio rješenje prema kojem vlasnik zemljišta nije poduzeo mjere sanacije. Općina Lasinja navodi da je isključenost lokalnih jedinica iz postupka nadzora eksploatacije štetna za lokalne jedinice te ukazuje na mogućnost sumnje i prevare. Općina Tounj navodi da bi Općina trebala imati uvid u mjesečne podatke o otkopanim količinama na eksploatacijskim poljima koja se nalaze na području Općine, zbog toga što se najbolje stvarne količine koje se eksploatiraju mogu kontrolirati na temelju broja kamiona ili vagona koji izađu iz kamenoloma. Dalje navodi, da bi se kontrola eksploatacijskih polja trebala obavljati godišnje na temelju geodetske snimke prije i poslije miniranja kamena, jer nakon što se utvrde velike količine nelegalne eksploatacije, koncesionari prijave stečaj, a naknada se nema od koga naplatiti. Također, navodi da na dijelovima eksploatacijskog polja koja više nisu obuhvaćena eksploatacijom, nije izvršena sanacija iako je planirana u elaboratu studije zaštite okoliša.

U navedenom elaboratu uvjet Općine je bio izgradnja zaobilazne ceste da kamioni ne prolaze kroz naselje, ali do obavljanja revizije (svibanj 2016.) ništa nije učinjeno. Iste probleme vezano za nedostavljanje podataka o eksploatiranim količinama navodi i Općina Krnjak, kao i nemogućnosti uvida u izvješća izvršenih nadzora nadležnih inspekcija. Općina Vojnić navodi da je prema nalogu inspekcije zaštite okoliša izvršila obvezu sanacije opasnog otpada na starom eksploatacijskom polju Johovo u iznosu 171.084,00 kn, koje se nalazi na području Općine na poljoprivrednom zemljištu u vlasništvu Republike Hrvatske. Za povrat sredstava, Općina se obratila Ministarstvu poljoprivrede, Ministarstvu gospodarstva, Uredu državne uprave, Županiji, ali prema očitovanju Općine, nitko nije nadležan za navedeno.

Zbog činjenice da su mineralne sirovine najvećim dijelom neobnovljivi prirodni resurs ograničenih rezervi, od izuzetnog značaja je sprječavanje otuđenja tih resursa, odnosno sprječavanje moguće protupravne eksploatacije. Stoga Državni ured za reviziju predlaže uspostaviti učinkovitu suradnju Ureda državne uprave i rudarske inspekcije, kao nadležnih tijela koja obavljaju aktivnosti iz područja rudarstva, te jedinica lokalne samouprave na čijem području se eksploatiraju mineralne sirovine, kako bi se osigurala razmjena informacija o eksploataciji mineralnih sirovina te pravodobno i učinkovito spriječila moguća protupravna eksploatacija. Učinkovita suradnja trebala bi pridonijeti smanjenju štete počinjene Republici Hrvatskoj te ostvarenju održivog gospodarenja mineralnim sirovinama.

Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi

Izvođenjem rudarskih radova pri eksploataciji mineralnih sirovina utječe se na okoliš te su stoga odredbama Zakona o rudarstvu, između ostalog, propisane obveze rudarskih gospodarskih subjekata u svrhu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi. Sanacijom prostora, prema odredbi članka 12. Zakona o rudarstvu, smatraju se rudarski radovi radi provedbe mjera osiguranja rudarskim radovima otkopanih prostora kojima se isključuje mogućnost nastanka opasnosti za ljude i imovinu, kao i za prirodu i okoliš, kao i radi privođenja namjeni određenoj dokumentima prostornog uređenja ako su za to ispunjene pretpostavke.

Prema odredbama članaka 69. i 101. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt odgovara za štetu u prirodi i okolišu nastalu izvođenjem rudarskih radova na eksploatacijskom polju, dužan je tijekom izvođenja te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova provesti sanaciju prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi, provesti mjere osiguranja radi sprječavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš te o tome izvijestiti rudarsku inspekciju i inspekciju zaštite okoliša, te ministarstvo nadležno za pomorstvo ako se rudarski radovi izvode na pomorskom dobru. Ako su provedene mjere osiguranja dovoljne, rudarska inspekcija i inspekcija zaštite okoliša izdaju rudarskom gospodarskom subjektu potvrde o provedbi spomenutih mjera, nakon čega davatelj koncesije donosi rješenje o brisanju rudarskog gospodarskog subjekta kao ovlaštenika eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja, a može donijeti i rješenje o brisanju eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja. Ako rudarski gospodarski subjekt ne provede sanaciju, davatelj koncesije naložit će mu provođenje sanacije u primjerenom roku, a ako ni nakon ostavljenog roka ne provede sanaciju, to će se učiniti putem treće osobe, na trošak rudarskog gospodarskog subjekta, pri čemu će pravne radnje pred sudom poduzeti nadležno državno odvjetništvo.

Na eksploatacijskom polju Johovo je zaključen ugovor o eksploataciji mineralnih sirovina u veljači 2001. na deset godina. U rujnu 2015. koncesionar je brisan iz sudskog registra. U svibnju 2014. Ured državne uprave je zatražio očitovanje inspekcije zaštite okoliša i rudarske inspekcije o mogućnosti nastanka opasnosti za prirodu i okoliš na eksploatacijskom polju Johovo s obzirom da je ugovor o koncesiji istekao u veljači 2011. Inspekcijskim nadzorom rudarske inspekcije i inspekcije zaštite okoliša je utvrđeno da se radovi ne obavljaju i da nisu provedene mjere osiguranja kojima se isključuje mogućnost nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš. U prosincu 2014. Ured državne uprave je zatražio od koncesionara sanaciju eksploatacijskog polja Johovo u skladu s odredbom članka 101. Zakona o rudarstvu. Inspekcija zaštite okoliša zatražila je postupanje Općine Vojnić za otklanjanje opasnosti s navedenog eksploatacijskog polja u skladu s odredbom članka 36. stavka 3. Zakona o održivom gospodarenju otpadom (Narodne novine 94/13). Prema obrazloženju Općine Vojnić, Općina je izvršila obvezu sanacije opasnog otpada na eksploatacijskom polju Johovo. Prema obrazloženju Ureda državne uprave i očitovanju rudarskog inspektora od rujna 2014., nisu provedene mjere osiguranja kojima se isključuje mogućnost nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš.

Na eksploatacijskim poljima Brod i Kostelići, koncesionarima je u veljači 2000., odnosno u listopadu 2008., Ured državne uprave temeljem rješenja odobrio izvođenje rudarskih radova, te su zaključeni ugovori o koncesiji. Koncesija za eksploatacijsko polje Kostelići trajala je do siječnja 2013., a za eksploatacijsko polje Brod do travnja 2015. Ured državne uprave nema saznanja o provedenoj sanaciji na eksploatacijskim poljima.

Državni ured za reviziju predlaže obavijestiti državno odvjetništvo da na eksploatacijskom polju Johovo nije provedena sanacija. Nadalje, predlaže u suradnji s nadležnim inspekcijama utvrditi jesu li koncesionari na eksploatacijskim poljima Brod i Kostelići proveli sve mjere osiguranja radi sprječavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš.

Prema odredbi članka 76. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt kojem se daje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina, dužan je prije zaključivanja i potpisivanja ugovora o koncesiji dostaviti davatelju koncesije jamstvo za troškove sanacije eksploatacijskog polja, a prema odredbi članka 11. stavka 4. Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina, davatelj koncesije dužan je redovito provjeravati valjanost jamstva. Ured državne uprave vodi evidenciju primljenih jamstava (zadužnica) osiguranja naplate naknade za koncesiju, naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji i troškova sanacije eksploatacijskog polja. Svi koncesionari su dostavili jamstva (zadužnice) u iznosima od 60.000,00 kn do 1.350.000,00 kn.

Ured državne uprave nije provjeravao valjanost jamstava. U ispostavi Ogulin provjeravana su jamstva za tri koncesionara koja imaju ugovor. Na eksploatacijskim poljima Loskunja Vojnić i Batnoga zaključeni su ugovori s koncesionarima u srpnju 2015., odnosno u studenom 2015. Odlukom o davanju koncesije za navedena eksploatacijska polja, Ured državne uprave nije odredio način provjere valjanosti jamstva, što je propisano odredbom članka 11. stavka 4. Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina.

Državni ured za reviziju predlaže odrediti način provjere valjanosti jamstva u odluci o davanju koncesije, te redovito provjeravati valjanost pribavljenih jamstava.

OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA

Državni ured za reviziju je obavio reviziju učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije. Ciljevi revizije bili su ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s propisima, planovima i unutarnjim procedurama u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina, ocijeniti informacijski sustav i evidencije o rezervama i eksploataciji mineralnih sirovina, ocijeniti dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina i obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način, ocijeniti provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanjima za prihode od naknada za mineralne sirovine i izvršenjem ugovora o koncesiji te ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

Na temelju provedene revizije, Državni ured za reviziju primjenom utvrđenih kriterija, ocjenjuje da je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije **učinkovito, pri čemu su potrebna određena poboljšanja** te daje sljedeći nalog i preporuke:

- Donositi srednjoročne (trogodišnje) planove davanja koncesija u skladu sa Zakonom o koncesijama, te objediniti plan davanja koncesija za Ured državne uprave.
- Provesti postupak prijenosa ovlaštenja na Republiku Hrvatsku za dva eksploatacijska polja (Kremešnica-Lasinjski sjeničak i Crna draga) čiji ovlaštenici nisu u roku ishodili rudarsku koncesiju. Predlaže se UPK obrasce iz ispostave Ogulin dostavljati u Karlovac zbog unosa podataka u Registar koncesija. Predlaže se pravodobno pribavljati podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, koje su koncesionari obvezni dostavljati Uredu državne uprave prema odredbama Zakona o rudarstvu i Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina, te pribavljene podatke provjeravati, analizirati i sistematizirati s ciljem učinkovitog gospodarenja mineralnim sirovinama.
- Objediniti izvješća o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara na propisanom obrascu.
- Poduzeti aktivnosti za utvrđivanje stvarnog stanja obveza varijabilnog dijela naknade na eksploatacijskom polju Tounj (stari).
- Zatražiti od nadležnog povjerenstva (Ministarstva gospodarstva) dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi Ured državne uprave mogao pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednost mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.
- Zatražiti od rudarske inspekcije redovito obavljanje inspekcijskog nadzora na eksploatacijskim poljima za koja su zaključeni ugovori o koncesiji radi provjere podataka o otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina i iskazanoj tržišnoj vrijednosti koje koncesionari dostavljaju Uredu državne uprave.

- Uspostaviti učinkovitu suradnju Ureda državne uprave i rudarske inspekcije, kao nadležnih tijela koja obavljaju aktivnosti iz područja rudarstva, te jedinica lokalne samouprave na čijem području se eksploatiraju mineralne sirovine, kako bi se osigurala razmjena informacija o eksploataciji mineralnih sirovina te pravodobno i učinkovito spriječila moguća protupravna eksploatacija.
- Obavijestiti državno odvjetništvo da na eksploatacijskom polju Johovo nije provedena sanacija. Predlaže se u suradnji s nadležnim inspekcijama utvrditi jesu li koncesionari na eksploatacijskim poljima Brod i Kostelići proveli sve mjere osiguranja radi sprječavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš.
- Odrediti način provjere valjanosti jamstva u odluci o davanju koncesije, te redovito provjeravati valjanost pribavljenih jamstava.

Državni ured za reviziju ocjenjuje da bi provedba navedenog naloga i preporuka pridonijela poboljšanju postupanja pri vođenju propisanih registara i evidencija, provođenju postupaka usklađenja s odredbama važećeg Zakona o rudarstvu, kontroli obračuna naknade za mineralne sirovine te provedbi odgovarajućeg nadzora, što bi pridonijelo i učinkovitijem gospodarenju mineralnim sirovinama na području Županije.

OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE

Ured državne uprave navodi da je na zahtjev Ministarstva financija iz studenog 2013., dostavio dopis navedenom ministarstvu u kojem obrazlaže da se srednjoročni plan ne dostavlja jer će u skladu s člankom 169. Zakona o rudarstvu, nadležnost Ureda državne uprave prijeći na ministarstvo nadležno za rudarstvo. Na navedeno Ministarstvo financija se nije očitovalo, niti je dostavljalo ponovljene zahtjeve. Ured državne uprave navodi da će izraditi srednjoročni (trogodišnji) plan davanja koncesija za 2017. do 2019., te će objediniti plan davanja koncesija za Ured državne uprave.

Vezano za prijenos eksploatacijskih polja Kremešnica-Lasinjski sjeničak i Crna draga na Republiku Hrvatsku, Ured državne uprave navodi da je u veljači i listopadu 2015., te siječnju 2016. pozvao ovlaštenika da dostavi potvrde rudarske inspekcije i inspekcije zaštite okoliša da je na eksploatacijskim poljima provedena sanacija i provedene sve mjere osiguranja radi sprječavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš kako bi se polja prenijela na Republiku Hrvatsku. Ovlaštenik Uredu državne uprave nije dostavio navedene potvrde. Zbog navedenog je Ured državne uprave u listopadu 2016. zatražio od rudarske inspekcije i inspekcije zaštite okoliša, navedene potvrde. Ured državne uprave navodi da će nakon primitka potvrda od nadležnih inspekcija, eksploatacijska polja Kremešnica-Lasinjski sjeničak i Crna draga, prenijeti ovlaštenje na Republiku Hrvatsku.

Ured državne uprave navodi da će vezano za unos podataka u Registar koncesija u ispostavi Ogulin, službenik koji radi na poslovima rudarstva ishoditi ovlaštenje za pristup i rad u Registru koncesija pomoću kojeg će ubuduće samostalno unositi podatke u Registar koncesija. Nadalje, obrazlaže da za dosadašnji način unosa podataka u Registar koncesija, Ministarstvo financija nije imalo primjedbi.

Vezano za dostavljanje dokumentacije o godišnjoj eksploataciji i rezervama mineralnih sirovina, Ured državne uprave obrazlaže da redovito obavještava koncesionare na obvezu dostavljanja izvješća o godišnjoj eksploataciji u skladu s odredbama članka 57. Zakona o rudarstvu. Nadalje, navodi da je odredbom članka 161. navedenog zakona propisana kazna u iznosu od 50.000,00 kn do 250.000,00 kn ako fizička ili pravna osoba u propisanom roku ministarstvu nadležnom za rudarstvo ne dostavi podatke određene člankom 57. Zakona o rudarstvu. Navedenom odredbom nije propisana kazna ako se podaci ne dostave i Uredu državne uprave. Provjeravanje, analiziranje i sistematiziranje pribavljenih podataka od strane Ureda državne uprave nije propisano odredbama Zakona o rudarstvu, te je za navedene analize potrebno stručno znanje rudarske struke.

Ured državne uprave navodi da će ubuduće objedinjavati izvješća o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara na propisanom obrascu za područje cijele Županije.

Vezano za dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz elaborata o rezervama mineralne sirovine od nadležnog povjerenstva (Ministarstva gospodarstva), Ured državne uprave smatra da je praćenje točnosti podataka o otkopanim/pridobivenim količinama kao i njihova tržišna vrijednost koju prijavljuju rudarski gospodarski subjekti, u nadležnosti inspekcije. Vezano za iskazivanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralnih sirovina koje Ministarstvo gospodarstva dostavlja Uredu državne uprave, Ured državne uprave smatra da ja potrebno uspostaviti procedure od strane nadležnih tijela koje bi se primjenjivale u svim uredima državne uprave na području Republike Hrvatske.

Vezano za redovito obavljanje inspekcijskog nadzora na eksploatacijskim poljima, Ured državne uprave obrazlaže da je navedeno u nadležnosti rudarske inspekcije Ministarstva gospodarstva.

Vezano za učinkovitu suradnju s rudarskom inspekcijom, kao i nadležnih tijela koja obavljaju aktivnosti iz područja rudarstva, te jedinica lokalne samouprave na čijem području se eksploatiraju mineralne sirovine, Ured državne uprave je mišljenja da je suradnja s rudarskom inspekcijom učinkovita, te da inspekcija postupi na svaki zahtjev Ureda državne uprave koji se odnosi na nadzor nad eksploatacijskim poljima u smislu provedenih mjera osiguranja kojima se isključuje mogućnost nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš.

Ured državne uprave navodi da je na eksploatacijskom polju Johovo, ugovor o koncesiji istekao 2011., a koncesionar nije izvršio sanaciju. Kako nije bilo realno da treća osoba izvrši sanaciju upravo zbog problema naplate, Ured državne uprave je uz konzultacije s Ministarstvom gospodarstva donio odluku da eksploatacijsko polje prenese na Republiku Hrvatsku iako nije sanirano. Ured državne uprave navodi da će se problem nesaniranog eksploatacijskog polja riješiti davanjem koncesije novom koncesionaru koji će preuzeti i obvezu sanacije polja, kao što je učinjeno na eksploatacijskom polju Plaškarica (natječajnom dokumentacijom za javno nadmetanje navedena je obveza sanacije eksploatacijskog polja koju će preuzeti budući koncesionar). Nadalje, Ured državne uprave navodi da će postupiti prema navedenoj preporuci, odnosno obavijestiti nadležno državno odvjetništvo o navedenim činjenicama.

Vezano za provođenje mjera osiguranja radi sprječavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš na eksploatacijskom polju Brod, Ured državne uprave obrazlaže da je ugovor za koncesiju istekao u travnju 2015., te je koncesionar predao zahtjev za zaključivanje dodatka ugovora o koncesiji na dvije godine. Ured državne uprave je u prosincu 2015. prekinuo postupak rješavanja po zahtjevu koncesionara, do pravomoćnosti presude nadležnog suda. Ured državne uprave navodi da je donijeta sudska presuda u korist koncesionara te da će Ured državne uprave nakon dobivanja pravomoćne presude nastaviti postupak dodjele koncesije.

Ured državne uprave navodi da će na eksploatacijskom polju Kostelići ispostaviti Ogulin u suradnji s nadležnim inspekcijama utvrditi je li koncesionar proveo sve mjere osiguranja radi sprječavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš, te će se u skladu s tim poduzeti i sve druge potrebne radnje.

Nadalje, Ured državne uprave navodi da će odrediti način provjere valjanosti jamstva u odluci o davanju koncesije, te tražiti potvrde da su zadužnice upisane u registar zadužnica.

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Koprivnica

IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA NA PODRUČJU KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE

Koprivnica, studeni 2016.

S A D R Ź A J

stranica

PREDMET I CILJEVI REVIZIJE	2
METODE I POSTUPCI REVIZIJE	2
KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI	3
GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA	5
Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama	9
Registri i evidencije	12
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine	
te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	15
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	27
OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA	30
OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE	32

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU

Područni ured Koprivnica

KLASA: 041-01/16-10/32

URBROJ: 613-08-16-26

Koprivnica, 7. studenoga 2016.

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA
MINERALNIM SIROVINAMA NA PODRUČJU KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE

Na temelju odredbi članaka 12. i 14. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 80/11), obavljena je revizija učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Koprivničko-križevačke županije (dalje u tekstu: Županija).

Revizija je obavljena na način i prema postupcima utvrđenim okvirom revizijskih standarda Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

Postupci revizije provedeni su od 29. ožujka do 3. studenoga 2016.

PREDMET I CILJEVI REVIZIJE

Predmet revizije je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije, koje je u nadležnosti Ureda državne uprave u Koprivničko-križevačkoj županiji (dalje u tekstu: Ured državne uprave). Prema odredbama Zakona o rudarstvu (Narodne novine 56/13 i 14/14), Ured državne uprave je tijelo nadležno za rudarstvo za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala na području Županije.

Revizijom je obuhvaćena provedba aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama (istraživanje i eksploataciju), naplatu prihoda od naknada za koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina, vođenje evidencija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina te sanacija prostora nakon završetka izvođenja rudarskih radova na području Županije od 2013. do 2015.

U svrhu ocjene učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, utvrđeni su sljedeći ciljevi:

- ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s donesenim propisima, planovima i unutarnjim procedurama vezanim uz koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina
- ocijeniti prikupljanje podataka o eksploataciji mineralnih sirovina
- ocijeniti dodjelu koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima
- ocijeniti pravilnost obračuna naknade za mineralne sirovine
- ocijeniti provedbu nadzora nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknade za mineralne sirovine te izvršavanjem ugovora o dodjeli koncesija
- ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

METODE I POSTUPCI REVIZIJE

U skladu s prihvaćenim međunarodnim revizijskim standardima vrhovnih revizijskih institucija, revizija je planirana i obavljena na način koji osigurava potrebne dokaze i pruža razumnu osnovu za revizijske nalaze i zaključke te ostvarenje revizijskih ciljeva.

U fazi planiranja i obavljanja pripremni radnji za obavljanje revizije, analizirana je zakonska regulativa, podaci iz Prostornog plana Županije, Registra koncesija koji vodi Ministarstvo financija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina na području Županije, sudskog i obrtnog registra o koncesionarima i ovlaštenicima istražnih prostora i eksploatacijskih polja te drugi dostupni podaci.

U postupku revizije korištene su sljedeće metode prikupljanja i analize dokaza:

- proučeni su i analizirani zakoni i drugi propisi koji reguliraju gospodarenje mineralnim sirovinama, unutarnji akti te stručni članci
- ispitana je dosljednost primjene zakona i drugih propisa te unutarnjih akata
- analizirani su podaci i provjerena dokumentacija (planovi, rješenja, odluke, ugovori) u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama
- provjereno je prikupljanje podataka i vođenje propisanih registara, zbirke isprava i evidencija
- obavljani su razgovori s odgovornim osobama
- pribavljena obrazloženja o pojedinim aktivnostima u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama.

KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI

Za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama utvrđeni su kriteriji koji proizlaze iz zakona i drugih propisa te poduzetih aktivnosti Ureda državne uprave u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama. Revizijom su prikupljeni dokazi kako bi se odgovorilo na sljedeća pitanja:

- Je li izrađena rudarsko-geološka studija za Županiju te doneseni odgovarajući planovi i unutarnje procedure u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama?
- Je li ustrojen registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja i jesu li cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima?
- Dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima?
- Obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način te provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknada za mineralne sirovine?
- Provodi li se kontinuirani nadzor rada koncesionara i izvršavanja obveza rudarskog gospodarskog subjekta?
- Provode li se sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi?

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito**, ako su doneseni odgovarajući planovi i procedure u vezi s gospodarenjem mineralnih sirovina, ustrojeni registri i cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, ako je dodjeljivanje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina provedeno u skladu s propisima, ako se obračun i naplata naknada za mineralne sirovine obavljaju na propisani način, provodi nadzor u svim fazama obavljanja rudarskih radova te ako je provedena sanacija prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito, pri čemu su potrebna određena poboljšanja**, ako su utvrđene određene slabosti i propusti koje ne utječu bitno na gospodarenje mineralnim sirovinama.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **djelomično učinkovito**, ako su utvrđeni nedostaci kod donošenja planova, dodjele koncesija, naplate prihoda, vođenja registra i cjelovitosti evidencija o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, provedbe odgovarajućeg nadzora i sanacije prostora.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **neučinkovito**, ako su utvrđene značajnije nepravilnosti i nedostaci te su potrebna znatna poboljšanja u postupcima dodjele koncesija, naplate naknade za koncesije, vođenju registra i odgovarajućih evidencija, uspostave odgovarajućeg nadzora u svim fazama istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina te postupcima sanacije prostora.

U nastavku se daju kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije, prema područjima revizije.

Kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, prema područjima revizije

Područja revizije	Kriteriji
Normativno uređenje	o doneseni su godišnji i srednjoročni (trogodišnji) planovi davanja koncesija te dostavljeni Ministarstvu financija
Registri i evidencije	- o vode se propisane evidencije u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama - o podaci se sustavno i pravodobno prikupljaju i pravilno unose u propisane registre - o evidencije su cjelovite i međusobno usklađene - o provodi se nadzor nad dostavom i kvalitetom podataka - o podaci za potrebe analize i izvješćivanja su točni i vjerodostojni - o rudarski gospodarski subjekti, kao ovlaštenici istražnih prostora i eksploatacijskih polja dostavljaju nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina - o koncesionari vode evidencije o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina te Uredu državne uprave dostavljaju podatke o godišnjoj eksploataciji
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	- o zaposlen je dovoljan broj zaposlenika na poslovima iz područja rudarstva - o zaposlenici su educirani za obavljanje poslova iz područja rudarstva - o postupak pri dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina detaljno je propisan - o raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje propisane odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu - o postupci javnog nadmetanja radi davanja koncesije provode se na način propisan odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu - o redovito se prati izvršenje ugovora o koncesiji i aktivnosti koncesionara - o obračun i naplata naknada za mineralne sirovine provodi se na propisani način - o dostavljaju se podaci o otkopanoj/pridobivenoj količini te tržišnoj vrijednosti prodane mineralne sirovine - o provjerava se realnost iskazivanja tržišne vrijednosti i količine otkopane/pridobivene mineralne sirovine - o prati se plaćanje naknada za mineralne sirovine, poduzimaju se mjere naplate potraživanja te provjerava učinkovitost poduzetih mjera - o obavljaju se kontrole eksploatiranih količina mineralnih sirovina koje su prijavili koncesionari - o uspostavljena je učinkovita suradnja nadležnih tijela u svim aktivnostima vezanim uz eksploataciju mineralnih sirovina - o sastavlja se godišnje izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara te se dostavlja Ministarstvu financija - o o postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji obavještava se nadležno državno odvjetništvo - o provodi se nadzor nad protupravnim eksploatacijama te mjere radi učinkovitog sprječavanja protupravnih eksploatacija - o obračunava se naknada štete po osnovi otuđenja mineralne sirovine
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	- o provodi se sanacija prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi tijekom izvođenja rudarskih radova na istražnom prostoru ili eksploatacijskom polju te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova - o u postupku davanja koncesije utvrđuje se iznos troškova sanacije, pribavljaju se jamstva za troškove sanacije te se redovito provjerava valjanost jamstava - o nadležna tijela provode nadzor nad provedbama sanacije - o provode se izvanredne sanacije prostora kada ne postoji ili je nepoznata osoba koja je eksploatirala mineralnu sirovinu - o poduzimaju se mjere radi sanacije prostora putem treće osobe, kada to ne učini rudarski gospodarski subjekt - o poduzimaju se pravne radnje pred sudom radi prisilne sanacije

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA

Mineralne sirovine, odnosno rudno blago kao prirodno bogatstvo dobro je od osobitog značenja za Republiku Hrvatsku, koje, prema Ustavu Republike Hrvatske (Narodne novine 85/10 - pročišćeni tekst i 5/14), ima njezinu osobitu zaštitu. Gospodarenje mineralnim sirovinama normativno je uređeno s više propisa iz područja rudarstva i dodjele koncesija, od kojih su temeljni Zakon o rudarstvu i Zakon o koncesijama (Narodne novine 143/12).

Zakonom o rudarstvu, koji je stupio na snagu u svibnju 2013., uređeno je gospodarenje mineralnim sirovinama i planiranje rudarske gospodarske djelatnosti, istraživanje i utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina, izrada i provjera rudarskih projekata, eksploatacija mineralnih sirovina, davanje koncesije za eksploataciju, građenje i uporabu rudarskih objekata i postrojenja, izrada rudarskih planova i izvođenje rudarskih mjerenja, sanacija otkopanih prostora, naknada za koncesiju, naknada štete, mjere osiguranja, sigurnosti i zaštite, stručna sprema za obavljanje određenih poslova u rudarstvu, upravni i inspekcijski nadzor, prekršajne odredbe i druga pitanja.

Mineralne sirovine, u smislu Zakona o rudarstvu, su:

1. energetske mineralne sirovine:
 - 1.1. ugljikovodici (nafta, prirodni plin, plinski kondenzat i zemni vosak)
 - 1.2. fosilne gorive tvari: ugljen (treset, lignit, smeđi ugljen, kameni ugljen), asfalt i uljni škrljavci; radioaktivne rude; geotermalne vode iz kojih se može koristiti akumulirana toplina u energetske svrhe, osim geotermalnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke ili rekreativne svrhe i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama
2. mineralne sirovine za industrijsku preradbu: grafit, sumpor, barit, tinjci, gips, kreda, kremen, kremenji pijesak, drago kamenje, bentonitna, porculanska, keramička i vatrostalna glina, feldspati, talk, tuf, mineralne sirovine za proizvodnju cementa, karbonatne mineralne sirovine (vapnenci i dolomiti) za industrijsku preradbu, silikatne mineralne sirovine za industrijsku preradbu, sve vrste soli (morska sol) i solnih voda, mineralne vode iz kojih se mogu pridobivati mineralne sirovine, osim mineralnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke i rekreativne svrhe ili kao voda za ljudsku potrošnju i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama, brom, jod, peloidi
3. mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala: tehničko-građevni kamen (amfibolit, andezit, bazalt, dijabaz, granit, dolomit, vapnenac), građevni pijesak i šljunak iz neobnovljivih ležišta, građevni pijesak i šljunak iz morskog dna, ciglarska glina
4. arhitektonsko-građevni kamen
5. mineralne sirovine kovina.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, eksploatacijom mineralnih sirovina smatra se otkopavanje ili pridobivanje mineralnih sirovina iz ležišta i njihovo oplemenjivanje, a dozvoljena je samo unutar utvrđenog eksploatacijskog polja mineralnih sirovina i u granicama provjerenog rudarskog projekta na temelju kojeg je dana koncesija za gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra, koja je potrebna za eksploataciju mineralnih sirovina.

Postupci davanja koncesija, ugovor o koncesiji, prestanak koncesije, pravna zaštita u postupcima davanja koncesije, politika koncesija te druga pitanja u vezi s koncesijama, uređuju se Zakonom o rudarstvu i Zakonom o koncesijama. Koncesija je pravo koje se stječe ugovorom.

Davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina provodi se prema odredbama Zakona o rudarstvu, na temelju jednog javnog nadmetanja u jedinstvenom postupku koji se sastoji od četiri faze i to: postupka radi odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, postupka radi davanja odobrenja za istraživanje, postupka radi utvrđivanja eksploatacijskog polja te postupka radi davanja koncesije za eksploataciju. Koncesija se daje na zahtjev fizičkoj ili pravnoj osobi, na način određen Zakonom o koncesijama, koja je na javnom nadmetanju odabrana kao najpovoljniji ponuditelj, pod uvjetom da se nakon završetka istražnih radova potvrde rezerve mineralnih sirovina, utvrdi eksploatacijsko polje u skladu s lokacijskom dozvolom te da fizička ili pravna osoba ispunjava druge propisane uvjete. Iznimno, ako na određenom području već postoji utvrđeno eksploatacijsko polje, a ovlaštenik je Republika Hrvatska, raspisuje se javno nadmetanje za davanje koncesije.

Sve postupke koji čine pojedinu fazu jedinstvenog postupka za davanje koncesije provodi jedno tijelo nadležno za rudarstvo, kao davatelj koncesije, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu. Prema odredbi članka 8. Zakona o rudarstvu, za energetske mineralne sirovine, mineralne sirovine za industrijsku preradu, arhitektonsko-građevni kamen i mineralne sirovine kovina nadležno je Ministarstvo gospodarstva, kao ministarstvo nadležno za rudarstvo, dok su za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala nadležni uredi državne uprave u županijama, s time da je Ministarstvo gospodarstva dužno sukcesivno u roku pet godina od dana stupanja na snagu Zakona o rudarstvu preuzeti nadležnost i za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala.

Ured državne uprave u županiji donosi odluku o provođenju javnog nadmetanja za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako ocijeni da postoji potreba za utvrđivanjem pojedinačnih rezervi mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na nekom prostoru, koji je dokumentima prostornog uređenja planiran za izvođenje rudarskih radova i utvrđivanjem njihove gospodarske iskoristivosti ili povodom prijedloga fizičke ili pravne osobe registrirane za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala.

Raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje koje se, prema odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu, osobito odnose na imenovanje stručnog povjerenstva za koncesiju, izradu studije opravdanosti davanja koncesije ili analize davanja koncesije, procjenu vrijednosti koncesije, izradu dokumentacije za nadmetanje, određivanje jamstva za ozbiljnost ponude, određivanje visine novčane naknade za uvid i otkup dokumentacije za nadmetanje, posebnih uvjeta i ograničenja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, granica istražnog prostora, vrste i količine istražnih radova te rokova i kriterija za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju. Davatelj koncesije imenuje do sedam članova stručnog povjerenstva za koncesiju odgovarajuće struke, koji ne moraju biti zaposlenici davatelja koncesije.

Stručno povjerenstvo za koncesije o svom radu vodi zapisnik, a zadaci su mu suradnja s davateljem koncesije pri provođenju pripremnih radnji za davanje koncesije, ocjena pristiglih ponuda, utvrđivanje prijedloga odluke o davanju koncesije ili prijedloga odluke o poništenju postupka davanja koncesije i obrazloženje tih prijedloga te obavljanje svih drugih radnji potrebnih za provedbu postupka davanja koncesije.

Postupak javnog nadmetanja radi davanja koncesije započinje danom slanja na objavu obavijesti o namjeri davanja koncesije odnosno o namjeri odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju u Elektroničkom oglasniku javne nabave Republike Hrvatske, a završava s izvršnosti odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja ili odluke o poništenju postupka javnog nadmetanja.

Odluku o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju donosi ured državne uprave u županiji na prijedlog stručnog povjerenstva. Ured državne uprave u županiji donosi i sve druge odluke u jedinstvenom postupku za davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala. Nakon donošenja odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja slijedi postupak radi davanja odobrenja za istraživanje, koje se provodi radi utvrđivanja rezervi mineralnih sirovina. Rješenje o odobrenju za istraživanje donosi se na temelju izvršne odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja, a istraživanje je dopušteno unutar istražnog prostora određenog rješenjem. Podaci o odobrenim istražnim prostorima za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar istražnih prostora koji vodi ured državne uprave u županiji.

Rješenje kojim se utvrđuje i ovjerava količina i kakvoća rezervi mineralnih sirovina donosi povjerenstvo za utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina na temelju prijedloga rudarskog gospodarskog subjekta, koji uključuje dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina. Navedeno povjerenstvo osniva i njegove članove imenuje rješenjem ministar nadležan za rudarstvo iz redova djelatnika ministarstva nadležnog za rudarstvo, te drugih znanstvenih i stručnih djelatnika.

Nakon završetka istražnih radova i donošenja rješenja o utvrđivanju rezervi mineralnih sirovina pokreće se postupak za utvrđivanje eksploatacijskog polja. Rješenje o utvrđivanju eksploatacijskog polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala donosi ured državne uprave u županiji po službenoj dužnosti ili na zahtjev ovlaštenika istražnog prostora. Eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina i ne mogu se odobriti ovlašteniku na rok duži od 40 godina.

Nakon što prestanu prava ovlaštenika, ured državne uprave u županiji može raspisati novo javno nadmetanje za eksploatacijsko polje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu. Podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar eksploatacijskih polja koji vodi ured državne uprave u županiji.

Nakon utvrđivanja eksploatacijskog polja pokreće se postupak za donošenje odluke o davanju koncesije i sklapanju ugovora o koncesiji. Ured državne uprave u županiji donosi odluku o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na temelju zahtjeva koji podnosi rudarski gospodarski subjekt kao ovlaštenik eksploatacijskog polja koji je odabran kao najpovoljniji ponuditelj za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako su dovršeni istražni radovi, potvrđene rezerve mineralne sirovine, utvrđeno eksploatacijsko polje sukladno lokacijskoj dozvoli ishođenoj od nadležnog tijela za prostorno uređenje te ispunjeni drugi uvjeti propisani odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama.

Odluka o koncesiji dostavlja se rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija uz nacrt prijedloga ugovora o koncesiji, ministarstvu nadležnom za rudarstvo, jedinicama lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave na čijim se područjima nalazi eksploatacijsko polje i vlasnicima/posjednicima zemljišnih čestica na kojima se odobrava izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskom polju. Na temelju odluke o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, ured državne uprave u županiji mora rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija ponuditi na zaključivanje i potpisivanje ugovor o koncesiji. Ugovorom o koncesiji određuju se prava i obveze davatelja koncesije i koncesionara te se utvrđuje iznos i način plaćanja naknade za koncesiju.

Odredbama Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 31/14), propisana je visina minimalne godišnje naknade za mineralne sirovine i omjer raspodjele prihoda od naknade. Naknada za mineralne sirovine sastoji se od fiksnog i varijabilnog dijela, a ukupna naknada koja se plaća jednaka je njihovom zbroju.

Fiksni dio naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za površinu eksploatacijskog polja određenu upisom u registar odobrenih eksploatacijskih polja) iznosi 800,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija površina nije veća od 20 ha, 1.000,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina od 20 ha do 50 ha te 1.200,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina veća od 50 ha. Obračunava se godišnje od dana dobivanja odobrenja za eksploatacijsko polje i dospijeva najkasnije do konca četvrtog kvartala tekuće godine. Fiksni dio naknade je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske te se u cijelosti ustupa općini ili gradu na čijem području se nalazi odobreno eksploatacijsko polje. Ukoliko se eksploatacijsko polje prostire na području više gradova i/ili općina, fiksni dio naknade dijeli se razmjerno površini prostiranja eksploatacijskog polja mineralnih sirovina na području pojedinog grada i/ili općine.

Minimalni iznos varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) iznosi 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine. Iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena. Varijabilni dio naknade prihod je državnog proračuna Republike Hrvatske, a dijeli se na način da 30,0 % pripada općini ili gradu na čijem području se otkopava/pridobiva mineralna sirovina, 20,0 % županiji na čijem području se otkopava/pridobiva te 50,0 % državnom proračunu Republike Hrvatske.

Rudarski gospodarski subjekt dužan je dostaviti uredu državne uprave u županiji podatke o otkopanoj/pridobivenoj količini i tržišnoj vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala u prethodnom kvartalu, najkasnije osmog dana narednog kvartala. Varijabilni dio naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralnih sirovina obračunava se najmanje kvartalno i dospijeva petnaestog dana narednog kvartala.

Prema odredbama Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine 147/14), naknada za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. i II. skupinu prema indeksu razvijenosti, koja je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske ustupa se u iznosu od 50 % gradu, odnosno općini, a 50 % županiji na području kojih se obavlja iskorištavanje, a koristi se namjenski za zaštitu okoliša i prirode te za gospodarski razvitak.

Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, osnovni dokument kojim se utvrđuje gospodarenje mineralnim sirovinama i planira rudarska gospodarska djelatnost na državnoj razini je Strategija gospodarenja mineralnim sirovinama koju donosi Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske. Propisano je da će Vlada Republike Hrvatske najkasnije u roku tri godine od dana stupanja na snagu Zakona u rudarstvu odnosno do svibnja 2016. podnijeti prijedlog strategije na usvajanje Hrvatskom saboru. Županije, gradovi i općine dužni su u svojim razvojnim dokumentima osigurati provedbu strategije u roku tri godine od dana usvajanja strategije u Hrvatskom saboru.

Županije su dužne za svoja područja, u roku tri godine od dana usvajanja Strategije u Hrvatskom saboru, izraditi rudarsko-geološke studije koje obuhvaćaju postojeća i potencijalna ležišta mineralnih sirovina i moraju biti u skladu sa Strategijom te ih dostaviti nadležnim ministarstvima za rudarstvo, prostorno uređenje i zaštitu prirode i okoliša u roku 30 dana od usvajanja. Sadržaj i način izrade navedenih studija propisan je Pravilnikom o sadržaju i načinu izrade rudarsko-geoloških studija (Narodne novine 142/13). Rudarsko-geološku studiju usvojila je Županijska skupština u srpnju 2015. (Službeni glasnik 7/15). Izradio ju je Hrvatski geološki institut iz Zagreba, a obuhvaćeni su podaci o iskopenim količinama mineralnih sirovina i ostvarenim prihodima do konca 2013. Prostorni plan i tri njegove izmjene i dopune objavljene su u Službenom glasniku broj 8/01, 8/07, 13/12 i 5/14.

U Prostornom planu evidentirana su postojeća eksploatacijska polja građevnog pijeska i šljunka temeljem ishođenih lokacijskih dozvola (Žljebic, Keter IV, Mlađ, Prosenica 1, Otok, Gašpar, Hoti, Sekuline, Inzula, Draganci, Gat, Hrušćik i Šarje), opekarske gline (Ribnjak, Reka, Guščerovec) i eksploatacija kamena (Vojnovec). Eksploatacijsko polje građevnog pijeska Draganci na području Općine Kalinovac predstavlja područje predloženo za zaštitu u kategoriji posebni rezervat, te ga, prema Prostornom planu uređenja, treba zatvoriti, sanirati i preostalo krajobrazno i biološki vrijedno područje zaštititi u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode (Narodne novine 70/05).

Planirana eksploatacijska polja (istražni prostori) su Mlađ 1, Autoput, Mladje, Mekiš, Tori, Zlatno jezero, Ločice, Ledveničko polje, Netečje, Jagnježđe-2, Vidak, Čepelovac II, Berek, Pod brestom, Gornje Grmlje, Klara, Leščare. Eksploatacijsko polje građevnog pijeska i šljunka Hrušćik, površine 3,8962 ha određeno je Rješenjem Ureda državne uprave od travnja 2012. godine.

Nova eksploatacijska polja građevnog pijeska i šljunka, predviđena Prostornim planom uređenja, su Sekuline, Jagnježđe, Otok i Tori koja kao aktivni istražni prostori ispunjavaju propisane zahtjeve. Dopuštaju se istražni radovi i eksploatacija na napuštenim eksploatacijskim poljima Keter i Auto-put uz uvjet da ih investitor sanira. Aktivna eksploatacijska polja građevinskih sirovina obuhvaćaju površinu oko 258,0 ha. Istraživanjem građevinskih sirovina obuhvaćeno je 37,0 hektara, dok je za 23,5 ha u tijeku postupak ishođenja odobrenja za istražni prostor.

Prostorno plansku dokumentaciju čine i prostorni planovi općina i gradova. Rudarsko-geološkom studijom utvrđena su određena odstupanja između Prostornog plana te prostornih planova općina i gradova. Najčešće se odnose na istražne prostore koji su u međuvremenu postali eksploatacijska polja, ili situacije u kojima nisu dovoljno brzo ažurirani prostorni planovi te planirani prostori nisu postali postojeća eksploatacijska polja u planovima. Pregled istražnih prostora i eksploatacijskih polja koja nemaju usklađenu prostorno plansku dokumentaciju daje se u tablicama broj 1 i 2.

Tablica broj 1

Istražni prostori za koje nije usklađena
prostorno planska dokumentacija

Redni broj	Naziv istražnog prostora	Jedinica lokalne samouprave	Površina istražnog prostora u ha	Planirani i postojeći istražni prostori u prostornom planu Županije	Planirani i postojeći istražni prostori u prostornom planu općine/grada
	1	2	3	4	5
1.	Crnec	Novo Virje	5,80	nije planiran	nije planiran
2.	Grad	Peteranec	25,50	nije planiran	planirano eksploatacijsko polje
3.	Hoti	Hlebine	8,36	nije planiran	planirano eksploatacijsko polje
4.	Sekuline I	Molve	22,70	nije planiran	postojeći
5.	Zdelice	Virje	-	nije planiran	nije planiran
6.	Žljebic I	Sokolovac	12,15	nije planiran	planirano eksploatacijsko polje
7.	Hambari	Molve	23,71	nije planiran	planiran
8.	Berek	Đurđevac	-	planirano	planirano eksploatacijsko polje Severovci
9.	Čepelovac II	Đurđevac	-	planirano	planirano eksploatacijsko polje

Od ukupno devet istražnih prostora navedenih u tablici 1, dva istražna prostora (Berek i Čepelovac II), koja se spominju u prostornom planu Županije, općinskim/gradskim planovima su planirana kao eksploatacijska polja, dok sedam njih nije navedeno u Prostornom planu Županije. Od tih sedam, dva istražna prostora (Crnec i Zdelice) se ne spominju u općinskim/gradskim prostornim planovima, za jedan istražni prostor (Hambari) je potrebno usklađenje prostornih planova koje ovisi o projektu hidroelektrane na Dravi, a tri istražna prostora (Grad, Hoti i Žljebic I) su u prostornim planovima općine/grada planirana kao eksploatacijska polja.

Tablica broj 2

Eksploatacijska polja za koja nije usklađena
prostorno planska dokumentacija

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Jedinica lokalne samouprave	Površina polja u ha	Planirana i postojeća eksploatacijska polja u prostornom planu Županije	Planirana i postojeća eksploatacijska polja u prostornom planu općine/grada
	1	2	3	4	5
1.	Gašpar – sjever	Legrad	5,96	nije planirano	planirano
2.	Mekiš	Podravske Sesvete	7,50	planirano	planirano
3.	Severovci	Đurđevac	42,42	planirano pod nazivom Berek	postojeće
4.	Šarje	Podravske Sesvete	24,87	postojeće	planirano
5.	Peteranec	Peteranec	-	ne spominje se	ne spominje se
6.	Reka	Koprivnica	-	ne spominje se	ne spominje se
7.	Luka	Peteranec	-	ne spominje se	ne spominje se
8.	Hruškovec 4 - Jazvine	Kalnik	17,49	ne spominje se	postojeće

Od ukupno pet eksploatacijskih polja za koja nije usklađena prostorno planska dokumentacija, četiri eksploatacijska polja (Gašpar–Sjever, Mekiš, Severovci i Šarje) planirana su prostorno-planskom dokumentacijom naknadno (od 2014. do 2016.), za jedno eksploatacijsko polje (Hruškovec 4–Jazvine) je potrebno uskladiti prostorni plan općine s Prostornim planom Županije, a tri eksploatacijska polja (Peteranec, Reka i Luka) se ne spominju u prostorno planskoj dokumentaciji.

Prema odredbama članka 56. Zakona o koncesijama, davatelji koncesija dužni su dostaviti Ministarstvu financija godišnji i srednjoročni (trogodišnji) plan davanja koncesija, koji moraju biti usklađeni. Godišnji plan davanja koncesija sadrži između ostalog planirani broj koncesija, predviđene vrste i predmete koncesija, rokove na koje se koncesije planiraju dati, pravnu osnovu za davanje koncesije, procijenjenu godišnju naknadu za pojedinu koncesiju, popis ugovora o koncesiji koji istječu u godini na koju se plan odnosi s napomenom za koje se koncesije planira novi postupak davanja koncesije te obrazloženjem razloga za eventualno neplaniranje davanja nove koncesije.

U srednjoročnom planu davanja koncesija navode se gospodarska i druga područja u kojima se planiraju dati koncesije, građevine koje će se graditi, odnosno djelatnosti koje će se obavljati na temelju koncesije, planirani rashodi za koncesije i prihodi od koncesija, ocjena očekivane gospodarske koristi od planiranih koncesija te drugi elementi od značaja za provedbu učinkovite politike koncesija.

Ured državne uprave dostavio je Ministarstvu financija godišnje planove davanja koncesija za 2015. i 2016. te srednjoročni (trogodišnji) plan davanja koncesija od 2014. do 2016. Navedeni planovi sadrže elemente propisane odredbama Zakona o koncesijama. Godišnje planove davanja koncesija za 2013. i 2014. nije dostavio.

Registri i evidencije

Prema odredbi članka 145. Zakona o rudarstvu, uredi državne uprave u županijama dužni su voditi registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja, evidenciju o svim traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirku isprava te popis rudarskih gospodarskih subjekata za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala, te prikupljene podatke i spise dostavljati Ministarstvu gospodarstva, koje vodi jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina Republike Hrvatske. Način vođenja registra istražnih prostora, registra eksploatacijskih polja, evidencije o traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirke isprava i popisa rudarskih gospodarskih subjekata propisani su odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima (Narodne novine 142/13), koji je stupio na snagu 7. prosinca 2013. Danom stupanja na snagu tog Pravilnika prestao je važiti Pravilnik o katastru istražnih prostora i eksploatacijskih polja te o načinu vođenja evidencije, zbirke isprava i popisa rudarskih poduzeća i samostalnih poduzetnika kojima su izdana odobrenja za istraživanja ili eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 44/91). Odredbom članka 16. spomenutog Pravilnika, propisano je da su registre i zbirke isprava vođene po prijašnjim propisima Ministarstvo i uredi državne uprave u jedinicama područne (regionalne) samouprave dužni uskladiti s odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima u roku šest mjeseci od dana stupanja na snagu tog Pravilnika odnosno do 7. lipnja 2014.

Ured državne uprave vodi registre istražnih prostora i eksploatacijskih polja u sjedištu u Koprivnici i ispostavi Križevci u obliku uvezanih knjiga prema obrascima utvrđenim Pravilnikom o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima, dok u Ispostavi u Đurđevcu navedeni registri nisu ustrojani prema obrascima utvrđenim Pravilnikom. Zbirke isprava za svaki odobreni istražni prostor i eksploatacijsko polje vode se samo za područje Županije u nadležnosti sjedišta u Koprivnici, dok za područja za koja su nadležne ispostave Đurđevac i Križevci nisu ustrojane.

U elektroničkom obliku Ured državne uprave vodi popis rudarskih gospodarskih subjekata za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala na području Županije. Prema odredbama članka 8. i 12. Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima, u registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja mineralnih sirovina unose se sve izmjene i dopune u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu i ovog Pravilnika.

U registru istražnih prostora i registru eksploatacijskih polja, za pojedine istražne prostore i eksploatacijska polja, nisu upisane sve promjene (rješenje o odobrenju izvođenja rudarskih radova, rješenje o brisanju rudarsko gospodarskog subjekta i upis Republike Hrvatske kao ovlaštenika eksploatacijskog polja, prekid istraživanja s razlozima prekida i drugo), zbog čega iz registra nije vidljiv slijed promjena koji se događao s određenim istražnim prostorom i eksploatacijskim poljem, odnosno nije vidljivo pravo stanje za neke istražne prostore i eksploatacijska polja te nije dokumentiran tijek svih aktivnosti u vezi s obavljanjem poslova iz područja rudarstva. Unos podataka u ustrojene evidencije obavlja se ručno, a evidencije nisu objedinjene u elektroničkom obliku na nivou Ureda državne uprave, što utječe na cjelovitost i međusobnu usklađenost podataka za potrebe analize i izvješćivanja.

Državni ured za reviziju nalaže uskladiti, objediniti i ustrojiti evidencije o mineralnim sirovinama na način propisan odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima.

Prema odredbi članka 57. Zakona o koncesijama, Ministarstvo financija vodi Registar koncesija, odnosno u suradnji s davateljima koncesija prikuplja i evidentira podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije, pohranjuje podatke, upravlja bazom podataka, osigurava dostupnost podataka te zaštitu baze podataka i dokumenata pohranjenih u arhivu. Oblik i vođenje Registra koncesija, subjekti upisa, obveznici, postupak upisa ugovora o koncesiji u Registar koncesija, sadržaj i oblik potrebne dokumentacije, unos, izvješća, pohranjivanje, čuvanje i zaštita podataka te vođenje evidencije o naknadama za koncesiju uređeni su odredbama Pravilnika o Registru koncesija (Narodne novine 26/13). Registar koncesija je središnji izvor informacija o svim koncesijama i jedinstvena elektronička evidencija svih ugovora o koncesijama danim na području Republike Hrvatske, te sadrži podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije koje su davatelji koncesija dužni dostavljati na odgovarajućim obrascima i u rokovima propisanim odredbama Pravilnika o Registru koncesija.

Koncesionari dostavljaju podatke Uredu državne uprave o otkopanoj količini i tržišnoj vrijednosti otkopane mineralne sirovine te zaduženju odnosno iznosu varijabilnog dijela koncesijske naknade za određeni kvartal. Uplatu naknade u Registru koncesija evidentira Financijska agencija, a koncesionar putem redovne ili elektronske pošte dostavlja Uredu državne uprave dokaze o uplati. Kontrolu dostavljenih podataka o iskopu i zaduženju obavlja rudarski inspektor na kraju godine jer je koncesionar dužan svake godine ažurirati situacijsku kartu i rudarskom inspektoru predložiti geodetski snimak i izračun iskopanih količina mineralne sirovine. Ured državne uprave nema saznanja dostavljaju li koncesionari rudarskom inspektoru navedene podatke. U skladu s odredbama navedenog Pravilnika, zaprimljene podatke Ured državne uprave dostavio je redovnom poštom na propisanim obrascima u Registar koncesija, a odnose se na upis ugovora o koncesiji, evidentiranje promjena podataka iz ugovora o koncesiji, utvrđivanje fiksnog i varijabilnog dijela naknada za mineralne sirovine i o prisilnim naplatama naknada za mineralne sirovine.

Podaci za unos podataka u Registar koncesija ne prikupljaju se ažurno, a nadzor nad dostavom i kvalitetom podataka koje dostavljaju koncesionari Ured državne uprave ne obavlja redovito. Zbog navedenog nisu osigurani ažurirani, potpuni i točni podaci o obvezama koncesionara za naknade za koncesiju, uplatama naknada te potraživanjima za naknade za koncesiju.

Navedeno nije u skladu s odredbama članaka 51. i 57. Zakona o koncesijama i odredbom članka 4. Pravilnika o registru koncesija, kojima je propisano da je davatelj koncesije dužan redovito pratiti izvršavanje plaćanja naknade za koncesiju, pridonositi vođenju Registra koncesija stalnim praćenjem i zajedničkim sudjelovanjem u radu s ministarstvom nadležnim za financije.

Državni ured za reviziju nalaže radi osiguravanja ažurnih, potpunih i točnih podataka u Registru koncesija redovito obavljati nadzor nad dostavom i kvalitetom podataka koje dostavljaju koncesionari te pridonositi vođenju Registra koncesija stalnim praćenjem i zajedničkim sudjelovanjem u radu s Ministarstvom financija u skladu s odredbama Zakona o koncesijama.

S obzirom da su mineralne sirovine najvećim dijelom neobnovljivi prirodni resurs ograničenih rezervi, eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina, te je odredbama Zakona o rudarstvu propisana obveza dostave podataka i dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina i godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina.

Navedene obveze propisane su odredbama članaka 52., 55. i 57. Zakona o rudarstvu, prema kojima je rudarski gospodarski subjekt, kao ovlaštenik istražnog prostora ili eksploatacijskog polja, dužan voditi evidenciju o rezervama mineralnih sirovina i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva dostaviti podatke o rezervama mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine te svakih pet godina od dana dobivanja rješenja o potvrđivanju količina i kakvoće rezervi mineralnih sirovina dostaviti nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina, s prijedlogom za razvrstavanje u klase i kategorije, na temelju čega povjerenstvo donosi rješenje kojim potvrđuje i ovjerava količine i kakvoću rezervi mineralnih sirovina. Primjerak rješenja o potvrđenim količinama i kakvoći rezervi mineralnih sirovina povjerenstvo dostavlja Uredu državne uprave. Koncesionar za eksploataciju mineralnih sirovina dužan je voditi i evidenciju o godišnjoj eksploataciji i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva i davatelju koncesije dostaviti podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine. Obrasci za dostavu podataka o rezervama mineralnih sirovina te o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina propisani su odredbama Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina (Narodne novine 150/13).

Ured državne uprave nema saznanja dostavljaju li rudarski gospodarski subjekti nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina te Ministarstvu gospodarstva podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina. Dio koncesionara dostavljao je Uredu državne uprave podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina na obrascu Evidencija o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, koji je propisan Pravilnikom o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina. S obzirom da Ured državne uprave dostavljene podatke nije redovito provjeravao, analizirao i sistematizirao niti pravodobno obavještavao koncesionare o njihovim obvezama koje proizlaze iz zakonskih i podzakonskih propisa o koncesijama i rudarstvu te da većina koncesionara ne dostavlja podatke u propisanim rokovima za svaku godinu eksploatacije, Ured državne uprave ne raspolaže cjelovitim podacima o eksploataciji, odnosno ukupnoj količini eksploatiranih mineralnih sirovina do konca 2015.

Državni ured za reviziju predlaže pravodobno pribavljati podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, koje su koncesionari obvezni dostavljati Uredu državne uprave prema odredbama Zakona o rudarstvu i Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina te pribavljene podatke provjeravati, analizirati i sistematizirati, s ciljem učinkovitog gospodarenja mineralnim sirovinama.

Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji

U skladu s odredbom članka 192. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu ureda državne uprave u županijama (Narodne novine 40/12, 51/12 i 90/13), Ured državne uprave donio je Pravilnik o unutarnjem redu, kojim su utvrđene ustrojstvene jedinice i njihov djelokrug te broj službenika i namještenika po službama i ispostavama, s naznakom njihovih osnovnih poslova i zadaća te stručnih uvjeta potrebnih za njihovo obavljanje. Poslovi iz nadležnosti Ureda državne uprave obavljaju se u sjedištu Ureda državne uprave u Koprivnici i ispostavama u Đurđevcu i Križevcima. U skladu sa spomenutim Pravilnikom, poslove iz područja rudarstva u sjedištu u Koprivnici, uz poslove u nadležnosti voditelja Službe za gospodarstvo i imovinsko-pravne poslove, obavlja voditeljica navedene Službe od 2014. nakon nenadanog odlaska višeg upravnog savjetnika, koji je jedini imao dugogodišnje iskustvo u tom upravnom području i bio obučen za vođenje Registra koncesija. Ured državne uprave je u travnju 2015. Ministarstvu financija predložio upravnu savjetnicu za poljoprivredu i rudarstvo za edukaciju za rad u Registru koncesija, kako bi nakon usvojenih znanja preuzela navedene poslove. Ministarstvo financija na prijedlog Ureda državne uprave nije odgovorilo. Radno mjesto višeg upravnog savjetnika za poljoprivredu, rudarstvo, obrtništvo, trgovinu, ugostiteljstvo, turizam, promet i veze nije popunjeno. U Ispostavi Đurđevac poslove iz područja rudarstva, do odlaska u mirovinu u kolovozu 2016., obavljao je upravni savjetnik za poljoprivredu i rudarstvo te samostalna upravna referentica za imovinsko-pravne poslove i rudarstvo koja je zaposlenica Ureda državne uprave od rujna 2014. godine, a od ožujka 2016. je (zbog povećanja opsega posla) privremeno premještena na radno mjesto samostalnog upravnog referenta za imovinsko-pravne poslove u Odjelu za imovinsko-pravne poslove u Službi za gospodarstvo i imovinsko-pravne poslove u Koprivnici. U Ispostavi Križevci upravna savjetnica za poljoprivredu, rudarstvo, obrtništvo, trgovinu, ugostiteljstvo i turizam pored postupaka vezanih uz upravno područje rudarstva vodi i postupke iz ostalih upravnih područja. Tehnička podrška za učinkovitu provedbu vođenja evidencija o koncesijama je korištenje SMART kartice u sjedištu u Koprivnici (ne i u ispostavama), čime je omogućen pregled podataka (ne i unos) iz svih pojedinačnih ugovora o koncesiji upisanih u Registar koncesija. Prema pisanoj izjavi voditeljice Službe za gospodarstvo i imovinsko-pravne poslove, u navedenoj Službi zaposlen je dovoljan broj službenika, ali nemaju potrebnih vještina za vođenje upravnih postupaka te potrebne edukacije i osposobljenosti za rad na poslovima iz područja rudarstva i u Registru koncesija. Dodatno opterećenje službenicima je i provođenje postupaka iz upravnog područja poljoprivrede, jer se deseterostruko povećao broj upravnih predmeta za utvrđivanje jednokratne naknade za promjenu namjene poljoprivrednog zemljišta u građevinsko temeljem Zakona o poljoprivrednom zemljištu, što je uzrokovano iznimno velikim brojem dostavljenih rješenja o ozakonjenju bespravno izgrađenih objekata. S obzirom da je preduvjet kvalitetnog uključivanja novih zaposlenika u procese sustava koncesija stručna edukacija i osposobljavanje za rad u području rudarstva, Državni ured za reviziju je mišljenja da bi se sudjelovanjem zaposlenika u programima izobrazbe utjecalo na učinkovitije obavljanje poslova iz područja rudarstva.

Postupak dodjele koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina detaljno je propisan odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama te drugim propisima o rudarstvu, te Ured državne uprave nije donosio unutarnje procedure o dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina.

U tablici broj 3 daju se podaci o odobrenim istražnim prostorima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije, prema podacima iz Registra koncesija i podacima Ureda državne uprave (rješenja o odobrenju za istraživanje mineralnih sirovina i Registar istražnih prostora) iz travnja 2016.

Tablica broj 3

**Odobreni istražni prostori mineralnih sirovina za proizvodnju
građevnog materijala na području Županije**

Redni broj	Naziv istražnog prostora	Trajanje odobrenja	Površina istražnog prostora u ha	Naknada za istraživanje (u kn)	
				Zaduženje	Naplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5
Građevni pijesak i šljunak					
1.	Gornje Grmlje	20.07.2009. - 20.07.2012.	8,36	-	-
2.	Gašpar	18.03.2010. - 28.04.2013.	10,39	0,00	0,00
3.	Žljebic 1	10.05.2012. - 30.05.2015.	12,15	17.227,81	17.227,81
4.	Hambari	30.12.2014. - 30.09.2015.	23,71	-	-
5.	Tori 1	05.11.2015. - 29.02.2020.	22,14	-	-
Ukupno			76,75	17.227,81	17.227,81

Istražni prostori su odobravani na temelju rješenja o odobrenju za istraživanje mineralnih sirovina i zahtjeva rudarskih gospodarskih subjekata te nakon održanih javnih rasprava odnosno na temelju odredbi Pravilnika o istraživanju mineralnih sirovina (Narodne novine 125/99), koji je bio na snazi od rujna 1998. do studenoga 2013. Naknada za istraživanje se naplaćivala od siječnja 2010. do svibnja 2013. u iznosima propisanim odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za istraživanje mineralnih sirovina (Narodne novine 15/09), koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011. te Uredbe o novčanoj naknadi za istraživanje mineralnih sirovina (Narodne novine 40/11), koja je bila na snazi od travnja 2011. do svibnja 2013.

Ured državne uprave je od 2013. do 2015. donio rješenja o odobrenju dva istražna prostora nakon provedenih javnih nadmetanja i postupaka u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu. Istražni prostor građevnog pijeska i šljunka Tori 1 površine 22,14 ha odobren je u studenome 2015. Povjerenstvo za utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina je u lipnju 2016. potvrdilo količine i kakvoću rezervi mineralnih sirovina te je u vrijeme obavljanja revizije (rujan 2016.) u tijeku postupak izrade idejnog rudarskog projekta u skladu s propisanim rokovima. Ured državne uprave je u prosincu 2014. odobrio istražni prostor Hambari površine 23,71 ha. Nadležno povjerenstvo je dostavio Uredu državne uprave rješenje o potvrđenoj količini i kakvoći rezervi građevnog pijeska i šljunka u spomenutom istražnom prostoru, a ovlaštenik navedenog istražnog prostora završno izvješće o obavljenim istražnim radovima u listopadu 2015. Ranijih godina (srpanj 2012.) nadležno povjerenstvo je dostavio Uredu državne uprave rješenje o potvrđenoj količini i kakvoći rezervi građevnog pijeska i šljunka u istražnom prostoru Gornje Grmlje, a ovlaštenik istražnog prostora završno izvješće o obavljenim istražnim radovima.

Ovlaštenici istražnih prostora Hambari i Gornje Grmlje nisu podnijeli zahtjev za utvrđivanje eksploatacijskog polja, a Ured državne uprave nije poduzimao radnje u svrhu utvrđivanja eksploatacijskih polja i nema podataka o daljnjim postupanjima ovlaštenika navedenih istražnih prostora. Stoga Državni ured za reviziju predlaže zatražiti od ovlaštenika istražnih prostora Hambari i Gornje Grmlje očitovanje o njihovim trenutnim postupanjima i daljnjim namjerama u vezi navedenih istražnih prostora, radi poduzimanja potrebnih radnji za dodjelu eksploatacijskih polja u skladu sa Zakonom o rudarstvu.

Istražni prostor Gašpar je na temelju zahtjeva rudarskog gospodarskog subjekata iz siječnja 2009. odobren rješenjem Ureda državne uprave od ožujka 2010. Novčana naknada za istraživanje mineralnih sirovina nije obračunata, kako je utvrđeno odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za istraživanje mineralnih sirovina (Narodne novine 15/09), koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011. O razlozima neobračunavanja navedene naknade, u Uredu državne uprave nema dokumentacije odnosno objašnjenja.

Naknada za eksploataciju mineralnih sirovina se do 1. siječnja 2010. obračunavala u određenom postotku na ukupni prihod ostvaren prodajom mineralnih sirovina. Na temelju odredbi Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 158/09), od 1. siječnja 2010. se naknada za eksploataciju sastoji od naknade za zauzetu površinu odobrenog eksploatacijskog polja (fiksni dio naknade) i naknade za otkopanu količinu mineralne sirovine (varijabilni dio naknade). Visina fiksnog i varijabilnog dijela naknade je utvrđena odredbama spomenute Uredbe koja je bila na snazi do travnja 2011., a nakon toga odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 40/11), koja je bila na snazi od travnja 2011. do travnja 2014. i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je na snazi od svibnja 2014.

U tablici broj 4 daju se podaci o odobrenim eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije, prema podacima Ureda državne uprave (rješenja o odobrenju eksploatacijskih polja) i potraživanjima fiksnog dijela naknade za mineralne sirovine, prema podacima iz Registra koncesija iz travnja 2016.

Tablica broj 4

Odobrena eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju
građevnog materijala na području Županije te podaci o fiksnom dijelu
naknade za mineralne sirovine, travanj 2016.

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje odobrenja	Površina polja u ha	Fiksni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za površinu eksploatacijskog polja) u kn		
				Obveza ovlaštenika polja	Naplaćeno s kamatama	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5	6
Tehničko-građevni kamen						
1.	Vojnovec	26.4.1984.-	43,36	73.241,36	73.242,74	0,00
Građevni pijesak i šljunak						
2.	Prosenica 1	15.12.2014.-31.12.2015.	49,62	423.041,36	423.512,75	2.308,51
3.	Mladje	25.7.2008.-31.12.2011.	33,53	285.970,57	286.522,63	0,00
4.	Jagnežđe 2	12.11.2002.-5.11.2003.	87,50	895.519,24	897.391,10	0,00
5.	Keter	5.7.1999.-10.1.2000.	45,00	382.636,69	383.348,79	0,00
6.	Žljebic	4.5.2011.-31.12.2012.	6,53	31.342,87	31.357,21	0,00
	Žljebic proširenje	3.3.2015.-31.12.2015.	13,92	9.274,92	9.274,92	0,00
7.	Hrušćik Kozarevac	24.04.2012. - 31.12.2013.	3,90	24.779,04	24.777,61	0,00
8.	Tori	9.12.2004.-30.6.2008.	13,00	82.159,99	134.729,14	0,00
9.	Mlađ	15.3.2000.-1.05.2001.	4,38	41.779,00	0,00	41.779,00
10.	Mlađ 1	11.10.2005.-30.6.2008.	60,00	695.395,72	406.008,12	289.387,60
11.	Gašpar	4.2.2004.-1.4.2005.	3,80	17.967,97	17.970,00	0,00

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje odobrenja	Površina polja u ha	Fiksni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za površinu eksploatacijskog polja) u kn		
				Obveza ovlaštenika polja	Naplaćeno s kamatama	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5	6
12.	Gašpar Sjever	5.6.2014.-31.12.2014.	5,96	9.546,54	9.556,00	0,00
13.	Otok	15.11.2001.-15.11.2002.	9,70	61.354,32	61.355,95	0,00
14.	Zlatno Jezero	31.1.2008.-31.12.2008.	17,59	97.539,04	120.301,60	0,00
15.	Mekiš	30.12.2013.-31.12.2014.	7,50	12.110,49	12.121,56	0,00
16.	Klara	20.5.2014.-31.12.2014.	7,64	10.000,46	28.667,50	0,00
17.	Autoput	30.11.2006.-31.12.2011.	5,20	32.863,99	33.280,00	0,00
18.	Pod Brestom	1.9.2014.-	7,85	53.191,33	53.175,50	15,83
19.	Severovci	28.5.2009.-30.6.2010.	42,42	328.577,93	338.712,10	0,00
20.	Sekuline	12.7.2001.-	8,71	67.175,18	60.042,57	7.132,61
21.	Vidak	29.5.2015.-	13,00	6.210,52	6.198,46	12,06
22.	Ledveničko Polje	10.12.2008.-31.12.2012.	3,90	30.878,63	8.496,41	22.382,22
23.	Netečje	12.6.2009.-31.12.2013.	4,40	33.696,26	33.703,49	0,00
24.	Hoti	13.10.2009.-	8,36	59.333,36	26.230,21	33.103,15
Ciglarska glina						
25.	Ribnjak	10.5.1999.-1.11.1999.	3,00	20.628,12	21.064,11	0,00
26.	Guščerovec	18.9.1987.-	12,00	343.069,34	343.084,00	0,00
Ukupno			521,77	4.108.656,12	3.844.124,47	396.120,98

Obračunana naknada za površinu eksploatacijskog polja na području Županije do travnja 2016. iznosi 4.108.656,12 kn od čega se 3.691.345,42 kn odnosi na građevni pijesak i šljunak, 363.697,46 kn na ciglarsku glinu te na tehničko-građevni kamen 73.241,36 kn. Ukupno je naplaćeno 3.844.124,47 kn, što je 93,5 % ukupno obračunane naknade. Pojedininim ovlaštenicima su naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade. Vrijednosno najznačajniji fiksni dio naknade naplaćen do 13. travnja 2016. je za eksploatacijska polja Jagnežđe 2 (površinom najveće eksploatacijsko polje), Mlađ 1, Prosenica 1 i Keter. Pojedininim ovlaštenicima eksploatacijskog polja su naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade. Za eksploatacijsko polje Sekuline datum rješenja o odobrenju upisan je iz katastra eksploatacijskih polja jer Ured državne uprave u svojoj dokumentaciji nema rješenja o odobrenju za navedeno eksploatacijsko polje. U odluci o utvrđivanju eksploatacijskog polja Pod Brestom te u rješenjima o odobrenju za eksploatacijska polja Vojnovec, Hoti, Vidak i Guščerovec nije naveden rok do kojeg treba ishoditi koncesiju i zaključiti ugovor o koncesiji.

Od 26 eksploatacijskih polja, koja je Ured državne uprave odobrio rudarskim gospodarskim subjektima do konca 2015., dva su brisana iz registra eksploatacijskih polja mineralnih sirovina. Ovlaštenici osam eksploatacijskih polja (Keter, Hrušćik Kozarevac, Mlađ, Mlađ 1, Ribnjak, Ledveničko Polje, Hoti, Sekuline) nemaju važeću koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina te je koncem 2015. na području Županije aktivno 16 eksploatacijskih polja.

Iz registra eksploatacijskih polja mineralnih sirovina brisana su eksploatacijska polja Gašpar i Netečje, jer su na eksploatacijskom polju Gašpar trajno obustavljeni rudarski radovi istekom ugovora o koncesiji u listopadu 2010., a za eksploatacijsko polje Netečje nije ishođena koncesija za eksploataciju građevnog pijeska i šljunka te na navedenom eksploatacijskom polju nisu obavljani rudarski radovi. Nadležne institucije su utvrdile, da su na brisanim eksploatacijskim poljima provedene dovoljne mjere zaštite okoliša.

Ovlaštenik eksploatacijskog polja građevnog pijeska i šljunka Keter je u travnju 2013. obavijestio Ured državne uprave o prekidu izvođenja rudarskih radova nakon isteka Ugovora o rudarskoj koncesiji za eksploataciju šljunka i pijeska (svibanj 2013.) do ishođenja produžetka roka ili nove koncesije. Zbog bespravno sagrađenih objekata unutar zahvata eksploatacije ne može u potpunosti realizirati koncesijske količine mineralne sirovine i do vremena obavljanja revizije nije ishodio novu koncesiju. U vremenu obavljanja revizije, postupci izvlaštenja bespravnih graditelja su u tijeku. Na temelju rješenja o odobrenju eksploatacijskog polja Keter od srpnja 1999. i zahtjeva trgovačkog društva iz travnja 2015., Povjerenstvo za utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina je potvrdilo količine i kakvoću rezervi mineralne sirovine na navedenom eksploatacijskom polju u lipnju 2015. Trgovačko društvo uredno plaća naknadu za zauzetu površinu eksploatacijskog polja.

Prema odredbi članka 166. Zakona o rudarstvu, fizičkoj ili pravnoj osobi koja je na temelju pravomoćnog akta - odobrenja za izvođenje rudarskih radova izdanog po prijašnjim propisima stekla pravo na eksploataciju mineralne sirovine, to odobrenje zamjenjuje se za rješenje o davanju koncesije radi usklađenja s propisima o koncesijama i odredbama ovog Zakona do isteka roka navedenog u tom odobrenju. Ako u odobrenju nije naveden rok do kojeg se mogu izvoditi rudarski radovi, preostali rok će se utvrditi rješenjem u skladu s provjerenim rudarskim projektima temeljem kojih je doneseno odobrenje, a ne može biti duži od 40 godina. Na temelju rješenja kojim se zamjenjuje odobrenje za koncesiju tijelo nadležno za rudarstvo zaključuje ugovor o koncesiji. Tijelo nadležno za rudarstvo dužno je provesti postupak u roku od dvije godine od stupanja na snagu ovog Zakona (do kraja svibnja 2015.).

Ured državne uprave je do konca 2015. pokrenuo postupak zamjene rješenja za jednog koncesionara (Gušćerovec), dok ovlaštenicima eksploatacijskih polja Vojnovec, Hoti i Vidak poziv za dostavu dokumentacije propisane Zakonom o rudarstvu i Pravilnikom o istraživanju mineralnih sirovina radi zamjene odobrenja za izvođenje rudarskih radova za rješenje o davanju koncesije nije uputio. Državno odvjetništvo Republike Hrvatske je u svibnju 2016. dalo mišljenje u kojem navodi da se radi o stečenom pravu i to temeljem prijašnjih propisa koje bi i dalje trajalo da u važeći Zakon o rudarstvu nije ugrađena navedena odredba. Isto pravo na eksploataciju, u istom sadržaju i opsegu samo se zamjenjuje za koncesiju i to na preostali rok. Zbog navedenog smatra da se radi zamjene odobrenja za izvođenje rudarskih radova za rješenje o davanju koncesije ne može tražiti izdavanje lokacijske dozvole niti dostava sve one dokumentacije koja je potrebna prilikom dodjele koncesije prema odredbama važećeg Zakona.

Odredbom članka 167. Zakona o rudarstvu propisano je da fizička ili pravna osoba, kojoj je rješenjem odobreno eksploatacijsko polje mineralnih sirovina i koja nije ishodila koncesiju za eksploataciju u određenom roku, gubi pravo na eksploatacijsko polje istekom toga roka, neovisno o roku na koji je utvrđeno eksploatacijsko polje, te ovlaštenik polja po sili zakona postaje Republika Hrvatska, a tijelo nadležno za rudarstvo koje je donijelo rješenje o odobrenju eksploatacijskog polja obavijestit će ovlaštenika eksploatacijskog polja o prestanku prava ovlaštenika, po službenoj dužnosti brisati ovlaštenika eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja i kao ovlaštenika eksploatacijskog polja upisati Republiku Hrvatsku te rješenjem odrediti rok ne duži od tri mjeseca u kojem su fizičke osobe ili pravne osobe kojima su oduzeta stečena prava dužne podmiriti obveze s osnova naknade za koncesiju.

Eksploatacija mineralnih sirovina za eksploatacijsko polje Hrušćik Kozarevac odobrena je pravnoj osobi u kolovozu 1989. Pravna osoba (javno poduzeće) je u travnju 2009. zatražila prijenos prava na pravnog slijednika spomenute pravne osobe vezana uz eksploataciju šljunka na navedenom eksploatacijskom polju za prodaju i vlastite potrebe, kako bi mogla započeti s izradom Elaborata o rezervama građevnog pijeska i šljunka i dopunskog rudarskog projekta za eksploataciju na eksploatacijskom polju Hrušćik Kozarevac. Kako je pravna osoba u travnju 2002. obustavila radove na eksploatacijskom polju Hrušćik Kozarevac i zatražila brisanje navedenog eksploatacijskog polja uz obvezu sanacije do konca 2007., a Ured državne uprave nije zaprimio izvješće o obavljenoj sanaciji, u srpnju 2009. je odbio navedeni zahtjev. Pravna osoba je uputila žalbu Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva koju je ono i prihvatilo. U ponovljenom postupku, na temelju stanja rudarskih radova koje je utvrdio Državni inspektorat (da se jedino eksploatacijom šljunka može izvršiti tehnički dio sanacije, a zatim i biološki) i odustajanjem pravne osobe od zahtjeva za brisanjem eksploatacijskog polja, Ured državne uprave je u ožujku 2010. donio rješenje o prijenosu prava iz rješenja o odobrenju rudarskih radova na pravnog slijednika pravne osobe te utvrdio da je pravni slijednik dužan ishoditi koncesiju. Navedeno rješenje ne sadrži rok do kojeg je potrebno ishoditi koncesiju. Radi evidentiranja obveze za naknadu za zauzetu površinu, Registru koncesija je u svibnju 2010. dostavljen UK obrazac i navedenu naknadu pravna osoba redovno podmiruje. U travnju 2012. Ured državne uprave je donio rješenje o utvrđivanju eksploatacijskog polja Hrušćik kojim je utvrđen rok za ishođenje koncesije prosinac 2013., a Povjerenstvo za utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina je donijelo rješenje o potvrđenim rezervama u studenome 2012. Ugovor o koncesiji nije zaključen. Drugu dokumentaciju o eksploatacijskom polju Hrušćik Kozarevac, Ured državne uprave nema.

Ured državne uprave je do konca 2015. obavijestio ovlaštenika eksploatacijskog polja Ledveničko Polje o dospelim, a nepodmirenim obvezama. Ovlaštenike eksploatacijskih polja Ribnjak, Hrušćik Kozarevac i Ledveničko Polje, za koja su istekla odobrenja, nije obavijestio o prestanku prava ovlaštenika niti je poduzeo radnje radi brisanja ovlaštenika tih eksploatacijskih polja iz registra eksploatacijskih polja i upisa Republike Hrvatske kao ovlaštenika, odnosno nije postupio u skladu s odredbom spomenutog članka 167. Zakona o rudarstvu.

Državni ured za reviziju nalaže provesti brisanje ovlaštenika eksploatacijskih polja za koja su istekla odobrenja iz registra eksploatacijskih polja te upis Republike Hrvatske kao ovlaštenika u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu.

Podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije za koja su zaključeni ugovori o koncesiji do konca 2015. te potraživanja za varijabilni dio naknade za eksploataciju mineralnih sirovina, prema podacima iz Registra koncesija u travnju 2016. daju se u tablici broj 5.

Tablica broj 5

Eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije, za koja su zaključeni ugovori o koncesiji te podaci o varijabilnom dijelu naknade za mineralne sirovine, travanj 2016.

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje koncesije	Varijabilni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) u kn		
			Obveza koncesionara	Naplaćeno s kamatama	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5
Tehničko – građevni kamen					
1.	Vojnovec	27.11.2009.-27.11.2033.	458.963,79	458.964,73	0,00
Građevni pijesak i šljunak					
2.	Prosenica 1	31.7.1989.-15.12.2014.	1.969.071,00	1.969.397,12	0,00
		4.3.2015.-4.3.2032.	285.108,36	329.041,39	0,00
3.	Mladje	28.5.2012.-28.5.2017.	1.271.145,62	1.281.387,94	0,00
			338.588,08	338.611,90	0,00
4.	Jagnježde 2	18.10.2010.-18.10.2015.	1.030.128,07	1.030.400,26	0,00
			1.116.607,84	1.169.918,00	0,00
		29.10.2013.-1.9.2029.	0,00	0,00	0,00
5.	Keter	17.7.2003.-6.10.2008.	1.273.708,50	1.274.326,98	0,00
		6.10.2008.-3.5.2013.	532.742,28	537.130,65	0,00
6.	Žljebic	28.3.2002.-20.2.2011.	126.312,09	139.235,78	0,00
		21.11.2011.-21.7.2013.	347.553,58	347.554,66	0,00
		3.10.2013.-3.2.2015.	107.680,49	107.680,49	0,00
		Žljebic - proširenje	18.9.2015.-18.9.2021.	9.907,00	9.907,00
7.	Tori	10.8.2009.-11.8.2015.	220.002,51	220.005,45	0,00
		30.10.2015.-30.10.2022.	42.208,25	41927,08	281,17
8.	Mlađ	14.10.2001.-14.8.2009.	864.178,92	299.140,37	565.038,55
9.	Mlađ 1	9.6.2008.-15.10.2015.	441.570,52	390.564,23	51.006,29
10.	Gašpar	28.10.2005.-28.10.2010.	81.018,10	81.639,56	0,00
11.	Gašpar Sjever	30.12.2014.-31.12.2024.	23.675,20	28.604,20	0,00
12.	Otok	17.2.2005.-2.5.2017.	583.666,94	583.668,82	0,00
13.	Zlatno Jezero	2.3.2010.-3.3.2015.	723.934,92	723.934,92	0,00
14.	Mekiš	3.3.2014.-3.3.2026.	10.618,33	10.617,50	0,83
15.	Klara	31.12.2014.-31.12.2021.	18.354,77	0,00	18.354,77
16.	Autoput	1.6.2011.-31.12.2016.	75.407,08	57.041,52	18.365,56
17.	Sekuline	12.9.2005.-12.9.2018.	283.331,12	82.601,40	200.729,72
18.	Hoti	19.10.2004.-19.4.2007.	32.497,09	32.497,09	0,00
		29.8.2007.-29.8.2012.	72.766,73	72.766,40	0,33
19.	Gat	29.12.2006.-2.3.2010.	561.589,26	473.155,71	88.433,55
20.	Inzula	28.10.2003.-2.3.2010.	126.184,51	0,00	126.184,51
Ciglarska glina					
21.	Reka	17.12.1990.-10.11.2010.	42.148,19	42.148,19	0,00
22.	Gušćerovec	10.12.1987.-10.12.2027.	228.481,78	228.780,93	0,00
Ukupno			13.299.150,92	12.362.650,27	1.068.395,28

Vrijednosno najznačajniji iznos varijabilne naknade naplaćen je za eksploatacijska polja Prosenica 1, Jagnježde 2, Keter i Mladje. Pojedinin koncesionarima su naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade. Eksploatacijska polja Hrušćik Kozarevac, Pod Brestom, Severovci, Vidak i Ledveničko Polje nisu navedena u tablici broj 5, jer na navedenim eksploatacijskim poljima nije obavljana eksploatacija mineralnih sirovina i nije bilo obračuna varijabilnog dijela koncesijske naknade. S obzirom da koncesionari najvećim dijelom nisu redovito dostavljali podatke o otkopanim količinama, odnosno u kontinuitetu za svaku godinu eksploatacije, a Ured državne uprave dostavljene podatke nije redovito provjeravao, analizirao i sistematizirao niti pravodobno obavještavao koncesionare o njihovim obvezama koje proizlaze iz propisa o koncesijama i rudarstvu, Ured državne uprave ne raspolaže cjelovitim i sistematiziranim podacima o otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina niti tržišnoj vrijednosti otkopanih/pridobivenih mineralnih sirovina.

Odredbama Zakona o rudarstvu i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, propisano je da iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, koji rudarski gospodarski subjekt mora izraditi, kako bi od nadležnog povjerenstva ishodio rješenje o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine, koju je dužan potvrditi svakih pet godina. Obveza rudarskih gospodarskih subjekata da Uredu državne uprave dostavljaju navedeni elaborat nije propisana. Ured državne uprave je prikupljao podatke o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene u prvom Elaboratu, ali nema podatke o izmjenama i dopunama Elaborata. Stoga Ured državne uprave ne može usporediti podatke o iskazanoj tržišnoj vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine s podacima koji su navedeni u Elaboratu te prihvaća podatke o otkopanim količinama koje dostavlja koncesionar, jer nije moguće utvrditi stanje na eksploatacijskom polju.

Državni ured za reviziju predlaže zatražiti od nadležnog povjerenstva dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine, utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, na način da se navedeni podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili drugi primjereni način, kako bi Ured državne uprave mogao usporediti podatke o iskazanoj tržišnoj vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednost mineralne sirovine, utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.

Ured državne uprave je od 2013. do 2015. dodijelio rudarske koncesije za devet eksploatacijskih polja (Klara, Gašpar Sjever, Tori, Pod Brestom, Žljebic, Žljebic - proširenje, Jagnježde 2, Prosenica 1 i Mekiš). Rudarske koncesije su dodijeljene na temelju zahtjeva rudarskih gospodarskih subjekata, za dodjelu rudarske koncesije te provedenih postupaka u skladu s odredbama ranijih propisa o rudarstvu te Zakona o rudarstvu, koji je na snazi od svibnja 2013. i Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina (Narodne novine 142/13), koji je na snazi od studenoga 2013. U veljači 2015. je započeo postupak dodjele koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina na eksploatacijskom polju Zlatno jezero na temelju zahtjeva za izdavanje – produženje koncesije rudarskog gospodarskog subjekta. Ugovor o koncesiji za eksploataciju mineralnih sirovina na eksploatacijskom polju Zlatno jezero zaključen je u ožujku 2016. Postupak dodjele rudarske koncesije za eksploatacijsko polje Severovci provelo je Ministarstvo gospodarstva, koje je s koncesionarom i zaključilo ugovor o koncesiji za eksploataciju građevnog pijeska i šljunka u ožujku 2013.

Zemljišta na kojem se nalaze eksploatacijska polja Žljebic i Severovci su u vlasništvu Republike Hrvatske s kojom su zaključeni ugovori o osnivanju prava služnosti. Koncesionari na eksploatacijskim poljima Pod Brestom i Severovci nisu započeli s rudarskim radovima.

Ovlaštenik istražnog prostora Žljebic 1 površine 12,15 ha je dostavio Uredu državne uprave rješenje nadležnog povjerenstva o potvrdi količina i kakvoće rezervi građevnog pijeska i šljunka u spomenutom istražnom prostoru i drugu propisanu dokumentaciju te je u studenome 2014. podnio zahtjev za utvrđivanje eksploatacijskog polja. Ured državne uprave je, nakon provedenog postupka u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu, u ožujku 2015. donio rješenje o utvrđivanju eksploatacijskog polja građevnog pijeska i šljunka Žljebic - proširenje, površine 13,92 ha (eksploatacijsko polje Žljebic - proširenje povećano je dijelom istražnog prostora Žljebic 1), do konca 2050., prema kojem je ovlaštenik dužan do konca 2015. s Uredom državne uprave zaključiti ugovor o koncesiji. Ugovor o koncesiji je zaključen u rujnu 2015.

Ovlaštenik istražnog prostora Gašpar je u svibnju 2014. podnio zahtjev za utvrđivanje eksploatacijskog polja Gašpar Sjever, koje se nalazi unutar istražnog prostora Gašpar (koji je podijeljen na dva dijela) odobrenog u skladu s odredbama prijašnjih propisa o rudarstvu. Ured državne uprave je u lipnju 2014. donio rješenje kojim je utvrđena Republika Hrvatska kao nositelj eksploatacijskog polja Gašpar Sjever i ovlaštenik navedenog eksploatacijskog polja te je u prosincu 2014. zaključen Ugovor o koncesiji za eksploataciju mineralnih sirovina do 2024.

Ured državne uprave poduzima mjere za naplatu koncesijskih naknada obavještavanjem koncesionara o dospelim, a nepodmirenim naknadama za koncesiju, u skladu s podacima iz Registra koncesija (omogućen je pristup aplikaciji, a podatke u Registar koncesija unosi FINA), na način da im dostavlja Obavijest o dospeljoj, a nepodmirenoj naknadi za koncesiju s obračunatim kamatama za nepravodobno podmirenu naknadu. Također šalje obavijesti pojedinim koncesionarima o redovitom praćenju uplata naknade za koncesiju u kojoj ih se upozorava na rokove dospjeća naknade za otkopanu površinu i na rokove dospjeća naknade za otkopanu količinu mineralne sirovine te na važnost korištenja odgovarajućeg ID broja i uplatnog računa kod plaćanja naknade. Koncesionari Uredu državne uprave dostavljaju dokaze o izvršenoj uplati naknade za koncesiju, te se temeljem prikupljenih dokaza o uplati dostavlja dokumentacija u Registar koncesija. Nakon uvida u Registar koncesija i dostavljenih dokaza o uplati ovlaštenika eksploatacijskog polja Klara, o uočenim pogreškama pri uplatama varijabilnog dijela koncesijske naknade na pogrešan ID ugovora, Ured državne uprave je pisanim putem obavijestio Ministarstvo financija, Odjel za Registar koncesija o potrebi ispravka pogrešnih uplata. Prije dostave obrazaca u Registar koncesija, dostavljene podatke i njihov izračun Ured državne uprave ne provjerava, jer je uvidom u UPK obrasce utvrđeno da pojedini koncesionari ne upisuju podatak o ugovorenoj cijeni. Stoga nije moguće provjeriti izračun obveze za varijabilni dio naknade za određeno razdoblje koji je iskazan u UPK obrascu. Ured državne uprave ne raspolaže pravodobnim, potpunim i ažuriranim podacima potrebnim za upis u Registar koncesija, a kao davatelj koncesija trebao bi raspolagati pravodobnim, točnim i potpunim podacima o poslovanju koncesionara, kako bi mogao pravilno i u cijelosti utvrditi obveze koncesionara, pratiti izvršenje tih obveza, pravodobno poduzimati mjere naplate potraživanja te izvješćivati nadležna tijela (Ministarstvo financija i nadležno državno odvjetništvo) o izvršenju ugovornih obveza.

Ured državne uprave nije kontinuirano nadzirao rad koncesionara i izvršavanje njihovih obveza iz ugovora o koncesiji, što nije u skladu s odredbom članka 51. Zakona o koncesijama, kojom je, između ostalog, propisano da je davatelj koncesije dužan kontinuirano nadzirati rad koncesionara i izvršavanje njihovih obveza iz ugovora o koncesiji, što uključuje i redovito praćenje plaćanja naknade za koncesiju te da je o postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji dužan obavijestiti nadležno državno odvjetništvo.

Državni ured za reviziju nalaže kontinuirano nadzirati rad koncesionara i izvršavanje njihovih obveza iz ugovora o koncesiji te o postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji obavijestiti nadležno državno odvjetništvo u skladu s odredbama Zakona o koncesiji.

Prema odredbama članka 47. Zakona o koncesijama i članka 90. Zakona o rudarstvu davatelj koncesije može jednostrano raskinuti ugovor o koncesiji u slučaju ako koncesionar nije platio naknadu za koncesiju više od dva puta uzastopno ili općenito neuredno plaća naknadu za koncesiju. Prije jednostranog raskida ugovora o koncesiji, davatelj koncesije mora prethodno pisanim putem upozoriti koncesionara i financijske institucije koje su osigurale financiranje provedbe ugovora o koncesiji o takvoj svojoj namjeri te odrediti koncesionaru propisani rok za otklanjanje razloga za raskid ugovora o koncesiji i za izjašnjavanje o tim razlozima. Ako koncesionar ne otkloni razloge za raskid ugovora o koncesiji u određenom roku davatelj koncesije raskinut će ugovor o koncesiji.

Ovlaštenik eksploatacijskog polja Autoput koncem 2015. ima obvezu plaćanja varijabilnog dijela naknade za koncesiju u iznosu 18.365,56 kn koja je obračunana za 2014. Tijekom 2015. na navedenom eksploatacijskom polju, prema saznanjima Ureda državne uprave, nisu obavljani rudarski radovi. Ured državne uprave je za naplatu potraživanja uputio obavijesti o dospjeloj nepodmirenoj naknadi za koncesiju dok druge mjere naplate nije poduzimao. Državni ured za reviziju je mišljenja da je na eksploatacijskim poljima za koja su zaključeni ugovori o koncesiji, potrebno obavljati inspekcijski nadzor kako bi se provjerila točnost podataka koncesionara o dinamici obavljanja rudarskih radova te otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina i iskazanoj tržišnoj vrijednosti.

Državni ured za reviziju predlaže pisano upozoriti koncesionara i financijske institucije koje su osigurale financiranje provedbe ugovora o koncesiji o namjeri jednostranog raskida ugovora i odrediti koncesionaru propisani rok za otklanjanje razloga za raskid ugovora o koncesiji i za izjašnjavanje o tim razlozima te u slučaju da koncesionar ne otkloni razloge za raskid ugovora o koncesiji u određenom roku, raskid ugovora o koncesiji. Predlaže zatražiti od rudarske inspekcije redovito obavljanje inspekcijskog nadzora na eksploatacijskim poljima za koja su zaključeni ugovori o koncesiji.

Nad koncesionarom eksploatacijskih polja Mlađ i Mlađ 1 je tijekom 2012. pokrenut postupak oduzimanja koncesije za eksploatacijsko polje Mlađ 1 zbog neredovitog plaćanja naknade za koncesiju. Donesena je odluka o oduzimanju koncesije (ne i eksploatacijskog polja), koja je u nadležnom ministarstvu poništena, te je predložen postupak oduzimanja i eksploatacijskog polja. Radi naplate dospjelih potraživanja, Ured državne uprave je dostavljao koncesionaru obavijesti o dospjeloj, a nepodmirenoj obavezi za navedena eksploatacijska polja te izvijestio Županijsko državno odvjetništvo. Postupak naplate zadužnica koncesionara eksploatacijskih polja Mlađ i Mlađ 1 je pokrenut u lipnju 2013., međutim zbog nedostatnih sredstava na računu koncesionara potraživanje se nije uspjelo naplatiti.

Ugovori o koncesiji za eksploatacijska polja Mlađ i Mlađ 1 su istekli u kolovozu 2009. odnosno u listopadu 2015. i na navedenim eksploatacijskim poljima se, prema saznanjima Ureda državne uprave, ne obavljaju rudarski radovi. Sanacija na navedenim eksploatacijskim poljima nije provedena.

Rješenjem Ureda državne uprave je u ožujku 2008. sa zadruge za proizvodnju, trgovinu i savjetovanje preneseno odobrenje za eksploatacijsko polje Sekuline na trgovačko društvo. Međutim, pravo na eksploataciju mineralnih sirovina i ugovor o koncesiji na trgovačko društvo nisu preneseni. U ožujku 2014. trgovačko društvo je zatražilo od Ureda državne uprave donošenje odluke o davanju koncesije za eksploataciju građevnog pijeska i šljunka na eksploatacijskom polju Sekuline, međutim zahtjevu nije priložilo svu dokumentaciju propisanu odredbama članka 74. Zakona o rudarstvu i članka 29. Zakona o koncesijama. Ured državne uprave je zatražio dopunu zahtjeva, što trgovačko društvo u određenom roku nije ispunilo te je zahtjev odbijen. Trgovačko društvo je uputilo žalbu Ministarstvu gospodarstva koje je utvrdilo da uz zahtjev za izdavanje odobrenja za izvođenje rudarskih radova – donošenje odluke o davanju koncesije za eksploataciju građevnog pijeska i šljunka na eksploatacijsko polju Sekuline nije dostavljeno ništa od propisanog člankom 74. Zakona o rudarstvu te je rješenjem iz svibnja 2015. odbilo žalbu. U razdoblju obuhvaćenom revizijom protiv trgovačkog društva u tijeku je postupak pred Trgovačkim sudom radi naplate koncesijske naknade.

Ovlaštenik eksploatacijskih polja Gat i Inzula, trgovačko društvo u stečaju, brisan je iz sudskog registra u studenome 2015. Ured državne uprave nema podataka jesu li potraživanja prema trgovačkom društvu u stečaju bila prijavljena u stečajnu masu. Odredbom članka 167. stavka 8. Zakona o rudarstvu propisano je da će tijelo nadležno za rudarstvo po službenoj dužnosti izvršiti brisanje ovlaštenika eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja, ako je taj ovlaštenik brisan iz sudskog registra, odnosno registra obrtnika i kao ovlaštenika eksploatacijskog polja upisati Republiku Hrvatsku. Do vremena obavljanja revizije (rujan 2016.) Ured državne uprave nije poduzeo radnje u cilju brisanja ovlaštenika eksploatacijskih polja Gat i Inzula iz registra eksploatacijskih polja te upisa Republike Hrvatske kao ovlaštenika polja propisane odredbom članka 167. stavka 8. Zakona o rudarstvu.

Državni ured za reviziju nalaže poduzeti radnje radi brisanja ovlaštenika eksploatacijskih polja Gat i Inzula iz registra eksploatacijskih polja te upisa Republike Hrvatske kao ovlaštenika polja u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu.

Do konca 2015. potraživanja od jednog koncesionara za koncesijsku naknadu za dva eksploatacijska polja su u postupcima predstečajne nagodbe. Koncesionar redovno ispunjava svoju obavezu.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o inspekcijama u gospodarstvu (Narodne novine 14/14 i 56/16), inspekcijske poslove u području rudarstva obavlja rudarska inspekcija Ministarstva gospodarstva, koja provodi inspekcijski nadzor nad izvođenjem rudarskih radova. U vezi s obavljanjem nadzora nad izvođenjem rudarskih radova od 2013. do 2015., Ured državne uprave ne raspolaže dokumentacijom o eventualnim protupravnim eksploatacijama mineralnih sirovina na području Županije. Rudarska inspekcija odnosno nadležno ministarstvo nemaju obvezu izvijestiti Ured državne uprave o obavljenom nadzoru. Mjere naplate potraživanja poduzima Ministarstvo financija tako što redovno dopisima upozorava davatelje koncesija na obavezu poduzimanja mjera radi naplate potraživanja.

Prema odredbama članka 52. Zakona o koncesijama, ministarstvo nadležno za financije može samostalno, bez zahtjeva davatelja koncesije, putem svojih inspekcijskih službi pokrenuti postupak nadzora nad koncesionarom koji ne izvršava obveze u skladu s ugovorom o koncesiji i posebnim propisima, a u okviru djelokruga ministarstva nadležnog za financije. Služba za nadzor koncesija pri Ministarstvu financija samostalno je obavljala financijski nadzor zakonitosti obračuna i plaćanja obveza za koncesijsku naknadu. Od 2013. do 2015., prema podacima prikupljenim iz Registra koncesija, obavljani su financijski nadzori kod dva koncesionara nad šest eksploatacijskih polja. Ured državne uprave nije pisano obavještavan o obavljenim financijskim nadzorima koncesionara od strane Službe za nadzor koncesija pri Ministarstvu financija te ne može pratiti sva zaduženja koja evidentira Registar koncesija. Zbog navedenog podaci nisu usklađeni i ne mogu se pratiti sva potraživanja od koncesionara. Prema odredbama članka 51. stavka 1. i 7. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije dužan je kontinuirano nadzirati rad koncesionara i izvršavanje njihovih obveza iz ugovora o koncesiji, a što uključuje i redovito praćenje izvršavanja plaćanja naknade za koncesiju te plaćanja svih drugih obveza koje nastaju kao posljedica provedenih nadzora inspekcijskih službi i drugih nadležnih tijela. O postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji dužan je obavijestiti nadležno državno odvjetništvo, u skladu s djelokrugom rada i odredbama propisa kojima se uređuje rad državnih odvjetništava. Navedenim Zakonom propisane obveze davatelja koncesija obavljaju osobe u Uredu državne uprave koje, pored spomenutih poslova, obavljaju poslove iz više drugih zahtjevnih područja. Od njih se očekuje upućenost u propise, praćenje stečajeva, predstečajnih nagodbi i prisilne naplate potraživanja. Ured državne uprave ne raspolaže pravodobnim, potpunim i ažuriranim podacima o provedenim nadzorima inspekcijskih službi i drugih nadležnih tijela potrebnim za upis u Registar koncesija, a kao davatelj koncesija trebao bi raspolagati pravodobnim, točnim i potpunim podacima o poslovanju koncesionara, kako bi mogao pravilno i u cijelosti utvrditi obveze koncesionara, pratiti izvršenje tih obveza, pravodobno poduzimati mjere naplate potraživanja te izvješćivati nadležna tijela (Ministarstvo financija i nadležno državno odvjetništvo) o ispunjenju ugovornih obveza. Stoga Državni ured za reviziju predlaže osigurati učinkovitu suradnju između nadležnih tijela u svim aktivnostima u vezi eksploatacije mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na način da Uredu državne uprave budu pravodobno dostupni podaci o provedenim nadzorima inspekcijskih službi i drugih nadležnih tijela potrebni za upis u Registar koncesija, praćenje izvršenja obveza koncesionara, pravodobno poduzimanje mjera naplate potraživanja te izvješćivanja nadležnih tijela o izvršenju ugovornih obveza.

Radi spoznaje o funkcioniranju sustava gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije, tijekom obavljanja revizije (u svibnju 2016.), Državni Ured za reviziju zatražio je od jedinica lokalne samouprave na području Županije podatke o njihovim saznanjima o protupravnoj eksploataciji mineralnih sirovina te jesu li o tome obavijestili nadležna tijela. Prema dostavljenim podacima, koji nisu cjeloviti jer pojedine jedinice lokalne samouprave nisu dostavile podatke, dvije jedinice lokalne samouprave (Općina Kloštar Podravski i Općina Molve) imaju saznanja o mogućoj protupravnoj eksploataciji mineralnih sirovina na svom području, o čemu su izvjestile nadležnu policijsku postaju odnosno rudarsku inspekciju (usmeno).

Budući da su mineralne sirovine najvećim dijelom neobnovljivi prirodni resurs ograničenih rezervi, od izuzetnog značaja je sprječavanje otuđenja tih resursa odnosno sprječavanje moguće protupravne eksploatacije.

Stoga Državni ured za reviziju predlaže uspostaviti učinkovitu suradnju Ureda državne uprave i rudarske inspekcije te jedinica lokalne samouprave na čijem području se eksploatiraju mineralne sirovine, kako bi se osigurala razmjena informacija o eksploataciji mineralnih sirovina te pravodobno i učinkovito spriječila protupravna eksploatacija. Učinkovita suradnja trebala bi pridonijeti smanjenju štete počinjene Republici Hrvatskoj te ostvarenju održivog gospodarenja mineralnim sirovinama.

Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi

Izvođenjem rudarskih radova pri eksploataciji mineralnih sirovina utječe se na okoliš te su stoga odredbama Zakona o rudarstvu, između ostalog, propisane obveze rudarskih gospodarskih subjekata u svrhu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi. Sanacijom prostora, prema odredbi članka 12. Zakona o rudarstvu, smatraju se rudarski radovi radi provedbe mjera osiguranja rudarskim radovima otkopanih prostora kojima se isključuje mogućnost nastanka opasnosti za ljude i imovinu, prirodu i okoliš, kao i radi privođenja namjeni određenoj dokumentima prostornog uređenja, ako su za to ispunjene pretpostavke.

Prema odredbama članaka 69. i 101. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt odgovara za štetu u prirodi i okolišu nastalu izvođenjem rudarskih radova na eksploatacijskom polju, dužan je tijekom izvođenja te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova provesti sanaciju prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi, provesti mjere osiguranja radi sprječavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš te o tome izvijestiti rudarsku inspekciju i inspekciju zaštite okoliša, koje izdaju potvrde o provedbi spomenutih mjera, nakon čega davatelj koncesije donosi rješenje o brisanju rudarskog gospodarskog subjekta kao ovlaštenika eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja, a može donijeti i rješenje o brisanju eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja. Ako rudarski gospodarski subjekt ne provede sanaciju, davatelj koncesije naložit će mu provođenje sanacije u primjerenom roku, a ako ni nakon ostavljenog roka ne provede sanaciju, to će se učiniti putem treće osobe, na trošak rudarskog gospodarskog subjekta, pri čemu će pravne radnje pred sudom poduzeti nadležno državno odvjetništvo.

Prema podacima Ureda državne uprave, u kolovozu 2013. utvrđen je prestanak važenja ugovora o koncesiji od listopada 2005. na zahtjev ovlaštenika eksploatacijskog polja Gašpar zbog trajne obustave izvođenja rudarskih radova. Ured državne uprave je u svibnju i srpnju 2013. primio potvrde inspekcije zaštite okoliša Ministarstva zaštite okoliša i prirode i Državnog inspektorata, da su provedene mjere zaštite okoliša dovoljne prema odredbama propisa iz nadležnosti inspekcije zaštite okoliša i da su na prostoru na kojem su izvođeni rudarski radovi provedene dovoljne mjere osiguranja kojima se isključuje mogućnost nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš.

Eksploatacijsko polje za eksploataciju građevnog pijeska i šljunka Netečje odobreno je u lipnju 2009., a lokacijskom dozvolom od listopada 2011. smanjena je površina eksploatacijskog polja s 5,30 ha na 4,40 ha o čemu je doneseno rješenje o usklađenju u svibnju 2012. na vrijeme do prosinca 2013.

S obzirom da nije ishođena koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina i da na navedenom eksploatacijskom polju nisu obavljani rudarski radovi, a na temelju potvrda Ministarstva zaštite okoliša i prirode i Uprave za inspekcijske poslove o provedenim mjerama zaštite okoliša dovoljnim prema odredbama propisa iz nadležnosti inspekcije zaštite okoliša te da se na eksploatacijskom polju ne obavljaju rudarski radovi, niti su vidljivi svježi tragovi rudarskih radova, provedene su dovoljne mjere osiguranja kojima se isključuje mogućnost nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš, vlasnik obrta podnio je zahtjev za brisanje eksploatacijskog polja.

Navedena eksploatacijska polja su u kolovozu 2013. i prosincu 2015. brisana iz registra eksploatacijskih polja mineralnih sirovina.

Prema podacima Ureda državne uprave sa stanjem koncem 2015., ovlaštenici eksploatacijskih polja Hoti, Mlađ i Mlađ 1, koja je Ured državne uprave odobrio rudarskim gospodarskim subjektima, a za koja su ugovori o koncesiji istekli, nisu brisana iz registra koncesija, jer nije provedena sanacija prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi. Ugovorima o koncesiji za eksploataciju mineralnih sirovina na eksploatacijskim poljima Hoti, Mlađ i Mlađ 1, koji su zaključen s pravnim osobama u svibnju 2001., kolovozu 2007. i lipnju 2008., utvrđeno je da saniranje devastiranih prostora treba provesti na način da se najveći dio sanacije obavi u tijeku radova na eksploataciji mineralne sirovine, a konačni sanacijski radovi trebaju se obaviti najkasnije šest mjeseci (Mlađ), odnosno godine dana (Hoti i Mlađ 1) po završetku eksploatacije mineralne sirovine. Ugovor o koncesiji za eksploataciju mineralnih sirovina na eksploatacijskom polju Hoti je istekao u kolovozu 2012., u kolovozu 2009. odnosno u listopadu 2015. su istekli ugovori o koncesiji za eksploatacijska polja Mlađ i Mlađ 1. S obzirom da rudarski gospodarski subjekti nisu proveli sanaciju utvrđenu odredbama ugovora o koncesiji, a Ured državne uprave im nije naložio provođenje sanacije u primjerenom roku, nije postupljeno prema odredbama članaka 69. i 101. Zakona o rudarstvu.

Državni ured za reviziju nalaže naložiti rudarskim gospodarskim subjektima koji nisu proveli sanaciju, provođenje sanacije u primjerenom roku, a ako ni nakon ostavljenog roka ne provedu sanaciju, to učiniti putem treće osobe, na trošak rudarskih gospodarskih subjekata, pri čemu će pravne radnje pred sudom poduzeti nadležno državno odvjetništvo.

Rudarsko-geološkom studijom, a na temelju snimaka sa Google Eartha Pro-a, terenskog obilaska te uvida u bazu eksploatacijskih polja i istražnih prostora utvrđene su 22 lokacije napuštenih šljunčara i kamenoloma na području Koprivničko-križevačke županije, koje su u različitim fazama sanacije ili su napuštena odnosno nesansirana ležišta. Lokacije napuštenih šljunčara i kamenoloma su Vidak, Dušinec, Kopričanec 1, Hintof, Jagnežde, Jazvine, Židovaroške luke, Osredek, Gabajeva Greda, Saboleki, Sekuline, Kopričanec (Ločice), Kopričanec 2, Drenovica, Novo Virje, Virovsko Trepče, Severovci, Preložnički berek, Tolnica, Jadaniš i Batinske. Ured državne uprave ne raspolaže dokumentacijom niti saznanjima o navedenim napuštenim šljunčarama i kamenolomima.

Prema odredbi članka 31. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije dužan je prije stupanja na snagu ugovora o koncesiji prikupiti od odabranog najpovoljnijeg ponuditelja odnosno podnositelja zahtjeva za dobivanje koncesije potrebna jamstva i/ili instrumente osiguranja naplate naknade za koncesiju te naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji (zadužnice, bankarske garancije, osobna jamstva, mjenice, polog i ostalo) u iznosu određenom u skladu s procijenjenom vrijednosti koncesije te redovito provjeravati valjanost instrumenata osiguranja.

Također, prema odredbi članka 76. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt kojem se daje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina, dužan je prije zaključivanja i potpisivanja ugovora o koncesiji dostaviti davatelju koncesije jamstvo za troškove sanacije eksploatacijskog polja, a prema odredbi članka 11. stavka 4. Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina, davatelj koncesije dužan je redovito provjeravati valjanost jamstva.

Od rudarskih gospodarskih subjekata s kojima su zaključeni ugovori o koncesiji Ured državne uprave pribavio je jamstva (zadužnice i bankarske garancije), radi osiguranja naplate naknade za koncesiju te naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji kao i osiguranja naplate troškova sanacije eksploatacijskog polja. Troškovi sanacije za eksploatacijsko polje Gušćerovec rudarskim projektom nisu predviđeni. Od rudarskog gospodarskog subjekta s kojim je zaključen ugovor o koncesiji za eksploataciju mineralne sirovine na eksploatacijskom polju Sekuline prije stupanja na snagu navedenog Zakona i koji ne sadrži odgovarajuće instrumente osiguranja, dostavu odgovarajućeg instrumenta osiguranja za provedbu ugovora o koncesiji u preostalom razdoblju trajanja koncesije, Ured državne uprave nije zatražio. Ured državne uprave nije provjeravao valjanost jamstava, što nije u skladu s odredbom članka 11. Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina, kojom je propisano da je tijelo nadležno za rudarstvo dužno redovito provjeravati valjanost jamstva, a način provjere se određuje u odluci o davanju koncesije.

Državni ured za reviziju nalaže pribaviti instrumente osiguranja naplate naknade za koncesiju i troškova sanacije eksploatacijskog polja, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i odredbama Zakona o rudarstvu te redovito provjeravati valjanost jamstava odnosno instrumenata osiguranja, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i odredbama Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina.

OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA

Državni ured za reviziju je obavio reviziju učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije. Ciljevi revizije bili su ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s propisima, planovima i unutarnjim procedurama u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina, ocijeniti informacijski sustav i evidencije o rezervama i eksploataciji mineralnih sirovina, ocijeniti dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina i obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način, ocijeniti provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanjima za prihode od naknada za mineralne sirovine i izvršenjem ugovora o koncesiji te ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

Na temelju provedene revizije, Državni ured za reviziju primjenom utvrđenih kriterija, ocjenjuje da je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije **djelomično učinkovito** te daje sljedeće naloge i preporuke:

- Uskladiti, objediniti i ustrojiti evidencije o mineralnim sirovinama na način propisan odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima.
- Radi osiguravanja ažurnih, potpunih i točnih podataka u Registru koncesija redovito obavljati nadzor nad dostavom i kvalitetom podataka koje dostavljaju koncesionari te pridonositi vođenju Registra koncesija stalnim praćenjem i zajedničkim sudjelovanjem u radu s Ministarstvom financija u skladu s odredbama Zakona o koncesijama.
- Pravodobno pribavljati podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, koje su koncesionari obvezni dostavljati Uredu državne uprave prema odredbama Zakona o rudarstvu i Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina te pribavljene podatke provjeravati, analizirati i sistematizirati, s ciljem učinkovitog gospodarenja mineralnim sirovinama.
- Zatražiti od ovlaštenika istražnih prostora Hambari i Gornje Grmlje očitovanje o njihovim trenutnim postupanjima i daljnjim namjerama u vezi navedenih istražnih prostora, radi poduzimanja potrebnih radnji za dodjelu eksploatacijskih polja u skladu sa Zakonom o rudarstvu.
- Provesti brisanje ovlaštenika eksploatacijskih polja za koja su istekla odobrenja iz registra eksploatacijskih polja te upis Republike Hrvatske kao ovlaštenika u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu.
- Zatražiti od nadležnog povjerenstva dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine, utvrđene na temelju tehno - ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, na način da se navedeni podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili drugi primjeren način, kako bi Ured državne uprave mogao usporediti podatke o iskazanoj tržišnoj vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednost mineralne sirovine, utvrđene na temelju tehno - ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.

- Kontinuirano nadzirati rad koncesionara i izvršavanje njihovih obveza iz ugovora o koncesiji te o postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji obavijestiti nadležno državno odvjetništvo u skladu s odredbama Zakona o koncesiji.
- Pisano upozoriti koncesionara i financijske institucije koje su osigurale financiranje provedbe ugovora o koncesiji o namjeri jednostranog raskida ugovora i odrediti koncesionaru propisani rok za otklanjanje razloga za raskid ugovora o koncesiji i za izjašnjavanje o tim razlozima te u slučaju da koncesionar ne otkloni razloge za raskid ugovora o koncesiji u određenom roku, raskid ugovora o koncesiji.
- Zatražiti od rudarske inspekcije redovito obavljanje inspekcijskog nadzora na eksploatacijskim poljima za koja su zaključeni ugovori o koncesiji.
- Poduzeti radnje radi brisanja ovlaštenika eksploatacijskih polja Gat i Inzula iz registra eksploatacijskih polja te upisa Republike Hrvatske kao ovlaštenika polja u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu.
- Osigurati učinkovitu suradnju između nadležnih tijela u svim aktivnostima u vezi eksploatacije mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na način da Uredu državne uprave budu pravodobno dostupni podaci o provedenim nadzorima inspekcijskih službi i drugih nadležnih tijela potrebni za upis u Registar koncesija, praćenje izvršenja obveza koncesionara, pravodobno poduzimanje mjera naplate potraživanja te izvješćivanja nadležnih tijela o izvršenju ugovornih obveza.
- Uspostaviti učinkovitu suradnju i Ureda državne uprave i rudarske inspekcije te jedinica lokalne samouprave na čijem području se eksploatiraju mineralne sirovine, kako bi se osigurala razmjena informacija o eksploataciji mineralnih sirovina te pravodobno i učinkovito spriječila protupravna eksploatacija. Učinkovita suradnja trebala bi pridonijeti smanjenju štete počinjene Republici Hrvatskoj te ostvarenju održivog gospodarenja mineralnim sirovinama.
- Naložiti rudarskim gospodarskim subjektima koji nisu proveli sanaciju, provođenje sanacije u primjerenom roku, a ako ni nakon ostavljenog roka ne provedu sanaciju, to učiniti putem treće osobe, na trošak rudarskih gospodarskih subjekta, pri čemu će pravne radnje pred sudom poduzeti nadležno državno odvjetništvo.
- Pribaviti instrumente osiguranja naplate naknade za koncesiju i troškova sanacije eksploatacijskog polja, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i odredbama Zakona o rudarstvu te redovito provjeravati valjanost jamstava odnosno instrumenata osiguranja, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i odredbama Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina.

Državni ured za reviziju ocjenjuje da bi provedba navedenih naloga i preporuka pridonijela poboljšanju postupanja pri vođenju propisanih registara i evidencija, provođenju postupaka usklađenja s odredbama važećeg Zakona o rudarstvu, kontroli obračuna naknade za mineralne sirovine te provedbi odgovarajućeg nadzora, čime bi se povećala usklađenost s propisima kojima je uređeno gospodarenje mineralnim sirovinama, što bi pridonijelo i učinkovitijem gospodarenju mineralnim sirovinama na području Županije.

OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE

Ured državne uprave je prihvatio naloge i preporuke Državnog ureda za reviziju. U očitovanju navodi da je u kolovozu 2016., u svrhu objedinjavanja podataka sjedišta u Koprivnici s podacima ispostava Križevci i Đurđevac, započeo s prikupljanjem i ažuriranjem podataka koji se odnose na istražne prostore i eksploatacijska polja u nadležnosti Ispostave Đurđevac. Tako ažurirani podaci, dostavom propisanih obrazaca, uskladit će se s Registrom koncesija koji vodi Ministarstvo financija. Navodi da je tijekom kolovoza 2016. svim koncesionarima uputio dopis kojim ih podsjeća na njihove obveze dostave podataka propisane Zakonom o rudarstvu i Zakonom o koncesijama. U listopadu 2016. je započeo radnje prijenosa eksploatacijskih polja Gat, Inzula, Ledveničko polje i Hoti na Republiku Hrvatsku te radnje za upućivanje poziva rudarskoj inspekciji radi utvrđivanja stvarnog stanja na eksploatacijskim poljima Pod brestom i Autoput. Također su u listopadu 2016. kod deset koncesionara izvršene provjere o valjanosti izdanih jamstava za naplatu naknada za koncesiju dok je za ostale koncesionare navedena provjera u tijeku. Ured državne uprave navodi da će postupiti prema nalogima i preporukama Državnog ureda za reviziju čime će pridonijeti učinkovitijem gospodarenju mineralnim sirovinama.

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Varaždin

IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA NA PODRUČJU KRAPINSKO-ZAGORSKE ŽUPANIJE

Varaždin, studeni 2016.

S A D R Ź A J

	stranica
PREDMET I CILJEVI REVIZIJE	2
METODE I POSTUPCI REVIZIJE	2
KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI	3
GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA	5
Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama	9
Registri i evidencije	11
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	13
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	22
OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA	25
OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE	27

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Varaždin

KLASA: 041-01/16-10/44

URBROJ: 613-07-16-31

Varaždin, 8. studenoga 2016.

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA
MINERALNIM SIROVINAMA NA PODRUČJU KRAPINSKO-ZAGORSKE ŽUPANIJE

Na temelju odredbi članaka 12. i 14. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 80/11), obavljena je revizija učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Krapinsko-zagorske županije (dalje u tekstu: Županija).

Revizija je obavljena na način i prema postupcima utvrđenim okvirom revizijskih standarda Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

Postupci revizije provedeni su od 29. ožujka do 8. studenoga 2016.

PREDMET I CILJEVI REVIZIJE

Predmet revizije je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije, koje je u nadležnosti Ureda državne uprave u Krapinsko-zagorskoj županiji (dalje u tekstu: Ured državne uprave). Prema odredbama Zakona o rudarstvu (Narodne novine 56/13 i 14/14), Ured državne uprave je tijelo nadležno za rudarstvo za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala na području Županije.

Revizijom je obuhvaćena provedba aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama (istraživanje i eksploataciju), naplatu prihoda od naknada za koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina, vođenje evidencija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina te sanacija prostora nakon završetka izvođenja rudarskih radova na području Županije od 2013. do 2015.

U svrhu ocjene učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, utvrđeni su sljedeći ciljevi:

- ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s donesenim propisima, planovima i unutarnjim procedurama vezanim uz koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina
- ocijeniti prikupljanje podataka o eksploataciji mineralnih sirovina
- ocijeniti dodjelu koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima
- ocijeniti pravilnost obračuna naknade za mineralne sirovine
- ocijeniti provedbu nadzora nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknade za mineralne sirovine te izvršavanjem ugovora o dodjeli koncesija
- ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

METODE I POSTUPCI REVIZIJE

U skladu s prihvaćenim međunarodnim revizijskim standardima vrhovnih revizijskih institucija, revizija je planirana i obavljena na način koji osigurava potrebne dokaze i pruža razumnu osnovu za revizijske nalaze i zaključke te ostvarenje revizijskih ciljeva.

U fazi planiranja i obavljanja pripremni radnji za obavljanje revizije, analizirana je zakonska regulativa, podaci iz Rudarsko-geološke studije i Prostornog plana Županije o lokacijama predviđenim za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, podaci iz Registra koncesija koji vodi Ministarstvo financija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina na području Županije, podaci iz sudskog i obrtnog registra o koncesionarima i ovlaštenicima istražnih prostora i eksploatacijskih polja te drugi dostupni podaci.

U postupku revizije korištene su sljedeće metode prikupljanja i analize dokaza:

- proučeni su i analizirani zakoni i drugi propisi koji reguliraju gospodarenje mineralnim sirovinama, unutarnji akti te stručni članci
- ispitana je dosljednost primjene zakona i drugih propisa te unutarnjih akata
- analizirani su podaci i provjerena dokumentacija (planovi, rješenja, odluke, ugovori) vezana uz gospodarenje mineralnim sirovinama
- provjereno je prikupljanje podataka i vođenje propisanih registara, zbirki isprava i evidencija
- obavljani su razgovori s odgovornim osobama
- pribavljena obrazloženja o pojedinim aktivnostima vezanim uz gospodarenje mineralnim sirovinama.

KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI

Za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama utvrđeni su kriteriji koji proizlaze iz zakona i drugih propisa te poduzetih aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama. Revizijom su prikupljeni dokazi kako bi se odgovorilo na sljedeća pitanja:

- Je li izrađena rudarsko-geološka studija za Županiju te doneseni odgovarajući planovi i unutarnje procedure u vezi s gospodarenjem mineralnih sirovina?
- Je li ustrojen registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja i jesu li cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima?
- Dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima?
- Obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način te provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknada za mineralne sirovine?
- Provodi li se kontinuirani nadzor rada koncesionara i izvršavanja obveza rudarskog gospodarskog subjekta?
- Provode li se sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi?

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito**, ako su doneseni odgovarajući planovi i procedure u vezi s gospodarenjem mineralnih sirovina, ako su ustrojeni registri i cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, ako je dodjeljivanje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina provedeno u skladu s propisima, ako se obračun i naplata naknada za mineralne sirovine obavljaju na propisani način, ako se provodi nadzor u svim fazama obavljanja rudarskih radova te ako je provedena sanacija prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito, pri čemu su potrebna određena poboljšanja**, ako su utvrđene određene slabosti i propusti koje ne utječu bitno na gospodarenje mineralnim sirovinama.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **djelomično učinkovito**, ako su utvrđeni nedostaci kod donošenja planova, dodjele koncesija, naplate prihoda, vođenja registra i cjelovitosti evidencija o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, provedbe odgovarajućeg nadzora i sanacije prostora.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **neučinkovito**, ako su utvrđene značajnije nepravilnosti i nedostaci te su potrebna znatna poboljšanja u postupcima dodjele koncesija, naplate naknade za koncesije, vođenju registra i odgovarajućih evidencija, uspostave odgovarajućeg nadzora u svim fazama istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina te postupcima sanacije prostora.

U nastavku se daju kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije, prema područjima revizije.

Kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, prema područjima revizije

Područja revizije	Kriteriji
Normativno uređenje	o doneseni su godišnji i srednjoročni (trogodišnji) planovi davanja koncesija te dostavljeni Ministarstvu financija
Registri i evidencije	- o vode se propisane evidencije u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama - o podaci se sustavno i pravodobno prikupljaju i pravilno unose u propisane registre - o evidencije su cjelovite i međusobno usklađene - o provodi se nadzor nad dostavom i kvalitetom podataka - o podaci za potrebe analize i izvješćivanja su točni i vjerodostojni - o rudarski gospodarski subjekti, kao ovlaštenici istražnih prostora i eksploatacijskih polja dostavljaju nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina - o koncesionari vode evidencije o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina te Uredu državne uprave dostavljaju podatke o godišnjoj eksploataciji
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	- o zaposlen je dovoljan broj zaposlenika na poslovima iz područja rudarstva - o zaposlenici su educirani za obavljanje poslova iz područja rudarstva - o postupak pri dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina detaljno je propisan - o raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje propisane odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu - o postupci javnog nadmetanja radi davanja koncesije provode se na način propisan odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu - o redovito se prati izvršenje ugovora o koncesiji i aktivnosti koncesionara - o obračun i naplata naknada za mineralne sirovine provodi se na propisani način - o dostavljaju se podaci o otkopanoj/pridobivenoj količini te tržišnoj vrijednosti prodane mineralne sirovine - o provjerava se realnost iskazivanja tržišne vrijednosti i količine otkopane/pridobivene mineralne sirovine - o prati se plaćanje naknada za mineralne sirovine, poduzimaju se mjere naplate potraživanja te provjerava učinkovitost poduzetih mjera - o obavljaju se kontrole eksploatiranih količina mineralnih sirovina koje su prijavili koncesionari - o uspostavljena je učinkovita suradnja nadležnih tijela u svim aktivnostima vezanim uz eksploataciju mineralnih sirovina - o sastavlja se godišnje izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara te se dostavlja Ministarstvu financija - o o postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji obavještava se nadležno državno odvjetništvo - o provodi se nadzor nad protupravnim eksploatacijama te mjere radi učinkovitog sprječavanja protupravnih eksploatacija - o obračunava se naknada štete po osnovi otuđenja mineralne sirovine
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	- o provodi se sanacija prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi tijekom izvođenja rudarskih radova na istražnom prostoru ili eksploatacijskom polju te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova - o u postupku davanja koncesije utvrđuje se iznos troškova sanacije, pribavljaju se jamstva za troškove sanacije te se redovito provjerava valjanost jamstava - o nadležna tijela provode nadzor nad provedbama sanacije - o provode se izvanredne sanacije prostora kada ne postoji ili je nepoznata osoba koja je eksploatirala mineralnu sirovinu - o poduzimaju se mjere radi sanacije prostora putem treće osobe, kada to ne učini rudarski gospodarski subjekt - o poduzimaju se pravne radnje pred sudom radi prisilne sanacije

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA

Mineralne sirovine, odnosno rudno blago kao prirodno bogatstvo dobro je od osobitog značenja za Republiku Hrvatsku, koje, prema Ustavu Republike Hrvatske (Narodne novine 85/10 - pročišćeni tekst i 5/14), ima njezinu osobitu zaštitu. Gospodarenje mineralnim sirovinama normativno je uređeno s više propisa iz područja rudarstva i dodjele koncesija, od kojih su temeljni Zakon o rudarstvu i Zakon o koncesijama (Narodne novine 143/12).

Zakonom o rudarstvu, koji je stupio na snagu u svibnju 2013., uređeno je gospodarenje mineralnim sirovinama i planiranje rudarske gospodarske djelatnosti, istraživanje i utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina, izrada i provjera rudarskih projekata, eksploatacija mineralnih sirovina, davanje koncesije za eksploataciju, građenje i uporabu rudarskih objekata i postrojenja, izrada rudarskih planova i izvođenje rudarskih mjerenja, sanacija otkopanih prostora, naknada za koncesiju, naknada štete, mjere osiguranja, sigurnosti i zaštite, stručna sprema za obavljanje određenih poslova u rudarstvu, upravni i inspekcijski nadzor, prekršajne odredbe i druga pitanja.

Mineralne sirovine, u smislu Zakona o rudarstvu, su:

1. energetske mineralne sirovine:
 - 1.1. ugljikovodici (nafta, prirodni plin, plinski kondenzat i zemni vosak)
 - 1.2. fosilne gorive tvari: ugljen (treset, lignit, smeđi ugljen, kameni ugljen), asfalt i uljni škrljavci; radioaktivne rude; geotermalne vode iz kojih se može koristiti akumulirana toplina u energetske svrhe, osim geotermalnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke ili rekreativne svrhe i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama
2. mineralne sirovine za industrijsku preradbu: grafit, sumpor, barit, tinjci, gips, kreda, kremen, kremenji pijesak, drago kamenje, bentonitna, porculanska, keramička i vatrostalna glina, feldspati, talk, tuf, mineralne sirovine za proizvodnju cementa, karbonatne mineralne sirovine (vapnenci i dolomiti) za industrijsku preradbu, silikatne mineralne sirovine za industrijsku preradbu, sve vrste soli (morska sol) i solnih voda, mineralne vode iz kojih se mogu pridobivati mineralne sirovine, osim mineralnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke i rekreativne svrhe ili kao voda za ljudsku potrošnju i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama, brom, jod, peloidi
3. mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala: tehničko-građevni kamen (amfibolit, andezit, bazalt, dijabaz, granit, dolomit, vapnenac), građevni pijesak i šljunak iz neobnovljivih ležišta, građevni pijesak i šljunak iz morskog dna, ciglarska glina
4. arhitektonsko-građevni kamen
5. mineralne sirovine kovina.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, eksploatacijom mineralnih sirovina smatra se otkopavanje ili pridobivanje mineralnih sirovina iz ležišta i njihovo oplemenjivanje, a dozvoljena je samo unutar utvrđenog eksploatacijskog polja mineralnih sirovina i u granicama provjerenog rudarskog projekta na temelju kojeg je dana koncesija za gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra, koja je potrebna za eksploataciju mineralnih sirovina.

Postupci davanja koncesija, ugovor o koncesiji, prestanak koncesije, pravna zaštita u postupcima davanja koncesije, politika koncesija te druga pitanja u vezi s koncesijama, uređuju se Zakonom o rudarstvu i Zakonom o koncesijama. Koncesija je pravo koje se stječe ugovorom.

Davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina provodi se prema odredbama Zakona o rudarstvu, na temelju jednog javnog nadmetanja u jedinstvenom postupku koji se sastoji od četiri faze i to: postupka radi odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, postupka radi davanja odobrenja za istraživanje, postupka radi utvrđivanja eksploatacijskog polja te postupka radi davanja koncesije za eksploataciju. Koncesija se daje na zahtjev fizičkoj ili pravnoj osobi, na način određen Zakonom o koncesijama, koja je na javnom nadmetanju odabrana kao najpovoljniji ponuditelj, pod uvjetom da se nakon završetka istražnih radova potvrde rezerve mineralnih sirovina, utvrdi eksploatacijsko polje u skladu s lokacijskom dozvolom te da fizička ili pravna osoba ispunjava druge propisane uvjete. Iznimno, ako na određenom području već postoji utvrđeno eksploatacijsko polje, a ovlaštenik je Republika Hrvatska, raspisuje se javno nadmetanje za davanje koncesije.

Sve postupke koji čine pojedinu fazu jedinstvenog postupka za davanje koncesije provodi jedno tijelo nadležno za rudarstvo, kao davatelj koncesije, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu. Prema odredbi članka 8. Zakona o rudarstvu, za energetske mineralne sirovine, mineralne sirovine za industrijsku preradu, arhitektonsko-građevni kamen i mineralne sirovine kovina nadležno je Ministarstvo gospodarstva, kao ministarstvo nadležno za rudarstvo, dok su za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala nadležni uredi državne uprave u županijama.

Ured državne uprave u županiji donosi odluku o provođenju javnog nadmetanja za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako ocijeni da postoji potreba za utvrđivanjem pojedinačnih rezervi mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na nekom prostoru, koji je dokumentima prostornog uređenja planiran za izvođenje rudarskih radova i utvrđivanjem njihove gospodarske iskoristivosti ili povodom prijedloga fizičke ili pravne osobe registrirane za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala.

Raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje koje se prema odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu osobito odnose na imenovanje stručnog povjerenstva za koncesiju, izradu studije opravdanosti davanja koncesije ili analize davanja koncesije, procjenu vrijednosti koncesije, izradu dokumentacije za nadmetanje, određivanje jamstva za ozbiljnost ponude, određivanje visine novčane naknade za uvid i otkup dokumentacije za nadmetanje, određivanje posebnih uvjeta i ograničenja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, određivanje granica istražnog prostora, određivanje vrste i količine istražnih radova te određivanje rokova i kriterija za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju. Davatelj koncesije imenuje do sedam članova stručnog povjerenstva za koncesiju odgovarajuće struke, koji ne moraju biti zaposlenici davatelja koncesije. Stručno povjerenstvo za koncesije o svom radu vodi zapisnik, a zadaci su mu suradnja s davateljem koncesije pri provođenju pripremnih radnji za davanje koncesije, ocjena pristiglih ponuda, utvrđivanje prijedloga odluke o davanju koncesije ili o poništenju postupka davanja koncesije i obrazloženje tih prijedloga te obavljanje svih drugih radnji potrebnih za provedbu postupka davanja koncesije.

Postupak javnog nadmetanja radi davanja koncesije započinje danom slanja na objavu obavijesti o namjeri davanja koncesije odnosno o namjeri odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju u Elektroničkom oglasniku javne nabave Republike Hrvatske, a završava s izvršnosti odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja ili odluke o poništenju postupka javnog nadmetanja.

Odluku o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju donosi ured državne uprave u županiji na prijedlog stručnog povjerenstva. Ured državne uprave u županiji donosi i sve druge odluke u jedinstvenom postupku za davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala. Nakon donošenja odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja slijedi postupak radi davanja odobrenja za istraživanje, koje se provodi radi utvrđivanja rezervi mineralnih sirovina. Rješenje o odobrenju za istraživanje donosi se na temelju izvršne odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja, a istraživanje je dopušteno unutar istražnog prostora određenog rješenjem. Podaci o odobrenim istražnim prostorima za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar istražnih prostora koji vodi ured državne uprave u županiji.

Rješenje kojim se utvrđuje i ovjerava količina i kakvoća rezervi mineralnih sirovina donosi povjerenstvo za utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina na temelju prijedloga rudarskog gospodarskog subjekta, koji uključuje dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina. Navedeno povjerenstvo osniva i njegove članove imenuje rješenjem ministar nadležan za rudarstvo iz redova djelatnika ministarstva nadležnog za rudarstvo, te drugih znanstvenih i stručnih djelatnika.

Nakon završetka istražnih radova i donošenja rješenja o utvrđivanju rezervi mineralnih sirovina pokreće se postupak za utvrđivanje eksploatacijskog polja. Rješenje o utvrđivanju eksploatacijskog polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala donosi ured državne uprave u županiji po službenoj dužnosti ili na zahtjev ovlaštenika istražnog prostora. Eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina i ne mogu se odobriti ovlašteniku na rok duži od 40 godina.

Nakon što prestanu prava ovlaštenika, ured državne uprave u županiji može raspisati novo javno nadmetanje za eksploatacijsko polje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu. Podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar eksploatacijskih polja koji vodi ured državne uprave u županiji.

Nakon utvrđivanja eksploatacijskog polja pokreće se postupak za donošenje odluke o davanju koncesije i sklapanju ugovora o koncesiji. Ured državne uprave u županiji donosi odluku o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na temelju zahtjeva koji podnosi rudarski gospodarski subjekt kao ovlaštenik eksploatacijskog polja koji je odabran kao najpovoljniji ponuditelj za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako su dovršeni istražni radovi, potvrđene rezerve mineralne sirovine, utvrđeno eksploatacijsko polje sukladno lokacijskoj dozvoli ishodenoj od nadležnog tijela za prostorno uređenje te ispunjeni drugi uvjeti propisani odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama.

Odluka o koncesiji dostavlja se rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija uz nacrt prijedloga ugovora o koncesiji, ministarstvu nadležnom za rudarstvo, jedinicama lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave na čijim se područjima nalazi eksploatacijsko polje i vlasnicima/posjednicima zemljišnih čestica na kojima se odobrava izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskom polju. Na temelju odluke o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, ured državne uprave u županiji mora rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija ponuditi na zaključivanje i potpisivanje ugovor o koncesiji. Ugovorom o koncesiji određuju se prava i obveze davatelja koncesije i koncesionara te se utvrđuje iznos i način plaćanja naknade za koncesiju.

Odredbama Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 31/14), propisana je visina minimalne godišnje naknade za mineralne sirovine i omjer raspodjele prihoda od naknade. Naknada za mineralne sirovine sastoji se od fiksnog i varijabilnog dijela, a ukupna naknada koja se plaća jednaka je njihovom zbroju.

Fiksni dio naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za površinu eksploatacijskog polja određenu upisom u registar odobrenih eksploatacijskih polja) iznosi 800,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija površina nije veća od 20 ha, 1.000,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina od 20 ha do 50 ha te 1.200,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina veća od 50 ha. Obračunava se godišnje od dana dobivanja odobrenja za eksploatacijsko polje i dospijeva najkasnije do konca četvrtog kvartala tekuće godine. Fiksni dio naknade je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske te se u cijelosti ustupa općini ili gradu na čijem području se nalazi odobreno eksploatacijsko polje. Ukoliko se eksploatacijsko polje prostire na području više gradova i/ili općina, fikсни dio naknade dijeli se razmjerno površini prostiranja eksploatacijskog polja mineralnih sirovina na području pojedinog grada i/ili općine.

Minimalni iznos varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) iznosi 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine. Iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena.

Varijabilni dio naknade prihod je državnog proračuna Republike Hrvatske, a dijeli se na način da 30,0 % pripada općini ili gradu na čijem području se otkopava/pridobiva mineralna sirovina, 20,0 % županiji na čijem području se otkopava/pridobiva te 50,0 % državnom proračunu Republike Hrvatske. Rudarski gospodarski subjekt dužan je dostaviti uredu državne uprave u županiji podatke o otkopanoj/pridobivenoj količini i tržišnoj vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala u prethodnom kvartalu, najkasnije osmog dana narednog kvartala. Varijabilni dio naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralnih sirovina obračunava se najmanje kvartalno i dospijeva petnaestog dana narednog kvartala.

Prema odredbama Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine 147/14), naknada za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. i II. skupinu prema indeksu razvijenosti, koja je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske ustupa se u iznosu od 50 % gradu, odnosno općini, a 50 % županiji na području kojih se obavlja iskorištavanje, a koristi se namjenski za zaštitu okoliša i prirode te za gospodarski razvitak.

Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, osnovni dokument kojim se utvrđuje gospodarenje mineralnim sirovinama i planira rudarska gospodarska djelatnost na državnoj razini je Strategija gospodarenja mineralnim sirovinama koju donosi Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske. Propisano je da će Vlada Republike Hrvatske najkasnije u roku tri godine od dana stupanja na snagu Zakona u rudarstvu, odnosno do svibnja 2016. podnijeti prijedlog strategije na usvajanje Hrvatskom saboru. Županije, gradovi i općine dužni su u svojim razvojnim dokumentima osigurati provedbu strategije u roku tri godine od dana usvajanja strategije u Hrvatskom saboru.

Županije su dužne za svoja područja, u roku tri godine od dana usvajanja Strategije u Hrvatskom saboru, izraditi rudarsko-geološke studije koje obuhvaćaju postojeća i potencijalna ležišta mineralnih sirovina i koje moraju biti u skladu sa Strategijom, te ih dostaviti ministarstvu nadležnom za rudarstvo, ministarstvu nadležnom za prostorno uređenje i ministarstvu nadležnom za zaštitu prirode i okoliša u roku 30 dana od usvajanja. Sadržaj i način izrade navedenih studija propisan je Pravilnikom o sadržaju i načinu izrade rudarsko-geoloških studija (Narodne novine 142/13).

Do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.), Strategiju gospodarenja mineralnim sirovinama nije usvojio Hrvatski sabor. Županija je 8. lipnja 2016. usvojila Rudarsko-geološku studiju za svoje područje. Prostornim planom Županije (Službeni glasnik 4/02, 6/10 i 8/15) određeno je da je eksploatacija mineralnih sirovina djelatnost vezana uz iskorištavanje prirodnih resursa te se smještava uz ležišta mineralnih sirovina. Postojeća eksploatacijska polja moguće je koristiti (proširivati) uz uvjete propisane zakonom, a dijelovi i cjeline koji se napuštaju i zatvaraju potrebno je sanirati, revitalizirati ili prenamijeniti u skladu s izrađenom dokumentacijom na načelima zaštite okoliša. Na području Županije moguće je formirati nova eksploatacijska polja, pod uvjetom da se planiraju u općinskim i gradskim prostornim planovima uvažavajući osnovne smjernice i preporuke iz Prostornog plana Županije o zaštiti okoliša i očuvanju krajobraznih dijelova prostora te da na temelju prethodnih istraživanja zadovolje propise o rudarstvu.

U tablici broj 1 daju se podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije.

Tablica broj 1

Eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije

Redni broj	Eksploatacijsko polje	Jedinica lokalne samouprave	Vrsta mineralne sirovine
	1	2	3
1.	Lovno-Lovno 2	Općina Novi Golubovec	Tehničko-građevni kamen
2.	Gorjak	Općina Jesenje	
3.	Pregrada II	Grad Pregrada	
4.	Sveti Križ-Rudomar	Općina Tuhelj	
5.	Križ	Općina Tuhelj	
6.	Jelenje vode	Općina Donja Stubica	
7.	Sipina-Hum	Općina Novi Golubovec	
8.	Vojnić breg	Općina Bedekovčina	
9.	Straža-Vinceli	Općina Đurmanec	
10.	Đurđevićev brijeg	Općina Bedekovčina	Opekarska glina
11.	Rolnjak	Općina Veliko Trgovišće	Građevinski šljunak i pijesak
12.	Pušave	Općina Kraljevec na Sutli	

Prostornim planovima gradova i općina planirana su navedena eksploatacijska polja osim eksploatacijskog polja Sipina-Hum.

Prema odredbama članka 56. Zakona o koncesijama, davatelji koncesija dužni su dostaviti Ministarstvu financija godišnji i srednjoročni (trogodišnji) plan davanja koncesija, koji moraju biti usklađeni. Godišnji plan davanja koncesija sadrži osobito planirani broj koncesija, predviđene vrste i predmete koncesija, rokove na koje se koncesije planiraju dati, pravnu osnovu za davanje koncesije, procijenjenu godišnju naknadu za pojedinu koncesiju, popis ugovora o koncesiji koji istječu u godini na koju se plan odnosi s napomenom za koje se koncesije planira novi postupak davanja koncesije te obrazloženjem razloga za eventualno neplaniranje davanja nove koncesije.

U srednjoročnom planu davanja koncesija navode se gospodarska i druga područja u kojima se planiraju dati koncesije, građevine koje će se graditi, odnosno djelatnosti koje će se obavljati na temelju koncesije, planirani rashodi za koncesije i prihodi od koncesija, ocjena očekivane gospodarske koristi od planiranih koncesija te drugi elementi od značaja za provedbu učinkovite politike koncesija.

Ured državne uprave nije planirao davati koncesije u razdoblju od 2013. do 2015., o čemu su obavijestili Ministarstvo financija dopisom, bez popunjavanja obrazaca godišnjeg i srednjoročnog plana davanja koncesija. Obzirom da godišnji i srednjoročni plan davanja koncesija sadrži i neke druge podatke, osim planiranih koncesija, predlaže se popuniti Obrazac Plan davanja koncesija za svaku godinu i dostaviti Ministarstvu financija.

Državni ured za reviziju predlaže donositi godišnje i srednjoročne (trogodišnje) planove davanja koncesija i dostavljati ih nadležnom ministarstvu u skladu s odredbama Zakona o koncesijama.

Registri i evidencije

Prema odredbi članka 145. Zakona o rudarstvu, uredi državne uprave u županijama dužni su voditi registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja, evidenciju o svim traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirku isprava te popis rudarskih gospodarskih subjekata za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala, te prikupljene podatke i spise dostavljati Ministarstvu gospodarstva, koje vodi jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina Republike Hrvatske. Način vođenja registra istražnih prostora, registra eksploatacijskih polja, evidencije o traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirke isprava i popisa rudarskih gospodarskih subjekata propisani su odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima (Narodne novine 142/13).

Prema odredbi članka 57. Zakona o koncesijama, Ministarstvo financija vodi Registar koncesija, odnosno u suradnji s davateljima koncesija prikuplja i evidentira podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije, pohranjuje podatke, upravlja bazom podataka, osigurava dostupnost podataka te zaštitu baze podataka i dokumenata pohranjenih u arhivu. Oblik i vođenje Registra koncesija, subjekti upisa, obveznici, postupak upisa ugovora o koncesiji u Registar koncesija, sadržaj i oblik potrebne dokumentacije, unos, izvješća, pohranjivanje, čuvanje i zaštita podataka, te vođenje evidencije o naknadama za koncesiju uređeni su odredbama Pravilnika o Registru koncesija (Narodne novine 26/13). Registar koncesija je središnji izvor informacija o svim koncesijama i jedinstvena elektronička evidencija svih ugovora o koncesijama danim na području Republike Hrvatske te sadrži podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije koje su davatelji koncesija dužni dostavljati na odgovarajućim obrascima i u rokovima propisanim odredbama Pravilnika o Registru koncesija.

Prema odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima, Ured državne uprave u Krapini vodi registre istražnih prostora i eksploatacijskih polja, zbirke isprava za svaki odobreni istražni prostor i eksploatacijsko polje te popis rudarskih gospodarskih subjekata za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala na području Županije, te Ministarstvu gospodarstva dostavlja podatke o svim traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina, odnosno podatke o svim rudarskim gospodarskim subjektima uvedenim u registre, te sve upravne akte kojima se rudarskim gospodarskim subjektima odobrava istraživanje mineralnih sirovina, utvrđuju eksploatacijska polja mineralnih sirovina te daju koncesije za eksploataciju.

Do ustrojavanja registra eksploatacijskih polja i istražnih prostora, Ispostave Ureda državne uprave su vodile katastar odobrenih istražnih prostora i eksploatacijskih polja, evidenciju o svim traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirku isprava te popis rudarskih gospodarskih subjekata za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala. Zbog naprijed navedenog dokumentacija nije u potpunosti kompletirana te se predlaže kompletirani dokumentaciju za svako eksploatacijsko polje.

U registru eksploatacijskih polja upisano je jedanaest eksploatacijskih polja Rolnjak, Jelenje vode, Sveti križ-Rudomar, Sipina-Hum, Straža-Vinceli, Đurđevićev brijeg, Pregrada II, Lovno-Lovno 2, Vojnić breg, Križ i Gorjak. Registar eksploatacijskih polja potrebno je uskladiti obzirom da su odobrena dva eksploatacijska polja Gorjak 1 i Gorjak, a u registru je evidentirano samo eksploatacijsko polje Gorjak. Površina eksploatacijskog polja Lovno-Lovno 2 smanjena je s 31 ha na 30,41 ha, a u Registru eksploatacijskih polja evidentirana površina 31 ha. Eksploatacijsko polje Pušave nije upisano u Registar eksploatacijskih polja.

U registru istražnih prostora upisano je 18 istražnih prostora, od čega su dva istražna prostora brisana, a za dva istražna prostora su rješenja važeća. Za ostalih 14 istražnih prostora protekli su rokovi na koje su odobreni. Ovlaštenici ostalih istražnih prostora nisu u propisanim rokovima obavili istraživanje i zaključili ugovor o koncesiji ili su istražni prostori, nakon provedenih istraživanja, preneseni u eksploatacijska polja te se predlaže poduzeti aktivnosti za brisanje navedenih istražnih polja iz Registra istražnih prostora. Ured državne uprave zatražio je od Ministarstva gospodarstva, Uprave za inspekcijske poslove očitovanje vezano za osam istražnih prostora za koje su protekli rokovi za istraživanje, radi brisanja iz Registra istražnih prostora.

Zbirka isprava istražnih prostora i eksploatacijskih polja mineralnih sirovina obuhvaća sve bitne podatke za istražni prostor i eksploatacijsko polje (odluke, zaključke, rješenja, ugovore, zapisnike, očitovanja, pojašnjenja i mišljenja).

Popis rudarsko gospodarskih subjekata obuhvaća popis subjekata kojima su izdana odobrenja za istraživanje, rješenja o utvrđivanju eksploatacijskog polja i/ili rješenja za dodatno istraživanje mineralnih sirovina na već utvrđenom eksploatacijskom polju, odnosno koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina.

Ured državne uprave popunio je i podnio propisane obrasce u Registar koncesija, a odnose se na upis ugovora o koncesiji, evidentiranje promjena podataka iz ugovora o koncesiji, utvrđivanje fiksnog i varijabilnog dijela naknada za mineralne sirovine te upis podataka o izvanrednim prestancima ugovora o koncesiji, o stečajnim postupcima nad rudarskim gospodarskim subjektima. U većini slučajeva novi ugovori su prijavljeni kao promjena podataka iz ugovora o koncesiji, zbog čega im nisu dodijeljeni novi ID brojevi. Zbog navedenog je u registru koncesija evidentirana obveza i uplata naknade za koncesiju na istim eksploatacijskim poljima pod istim ID brojem za sve ugovore odnosno odobrenja.

Prema odredbama Pravilnika o registru koncesija davatelj koncesija dužan je popuniti i dostaviti odgovarajuće obrasce, Prijavu za upis ugovora o koncesiji, u roku deset dana od potpisivanja ugovora.

S obzirom da su mineralne sirovine najvećim dijelom neobnovljivi prirodni resurs ograničenih rezervi, eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina te je odredbama Zakona o rudarstvu propisana obveza dostave podataka i dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina te podataka o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina. Navedene obveze propisane su odredbama članaka 52., 55. i 57. Zakona o rudarstvu, prema kojima je rudarski gospodarski subjekt, kao ovlaštenik istražnog prostora ili eksploatacijskog polja, dužan voditi evidenciju o rezervama mineralnih sirovina i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva dostaviti podatke o rezervama mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine te svakih pet godina od dana dobivanja rješenja o potvrđivanju količina i kakvoće rezervi mineralnih sirovina dostaviti nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina, s prijedlogom za razvrstavanje u klase i kategorije, na temelju čega povjerenstvo donosi rješenje kojim potvrđuje i ovjerava količine i kakvoću rezervi mineralnih sirovina.

Također, koncesionar za eksploataciju mineralnih sirovina dužan je voditi i evidenciju o godišnjoj eksploataciji i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva i davatelju koncesije dostaviti podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine.

Podaci o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina se u svim slučajevima ne dostavljaju na propisanim obrascima. Obrasci za dostavu podataka o rezervama mineralnih sirovina te o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina propisani su odredbama Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina (Narodne novine 150/13).

Ukupne potvrđene eksploatacijske rezerve mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije do konca 2015., prema podacima prikupljenim od Ureda državne uprave (Rješenja o potvrđivanju kakvoće i količine rezervi) na odobrenim eksploatacijskim poljima u Županiji iznose 18.562.032 m³, od čega se 17.479 081 m³ odnosi na tehničko-građevni, a 1 082 951 m³ na opekarsku glinu.

Prema podacima iz obrazaca (Podaci o rezervama mineralnih sirovina) i podacima koncesionara do konca 2015. eksploatirano je 2 518 624 m³, te eksploatacijske rezerve iznose 16 043 408 m³ mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala, od čega se 14.960.457 m³ odnosi na tehničko-građevni kamen, a 1 082 951 m³ na opekarsku glinu. Opekarska glina u razdoblju od 2013. do 2015. nije eksploatirana.

Državni ured za reviziju predlaže pravodobno pribavljati podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, koje su koncesionari obvezni dostavljati Uredu državne uprave prema odredbama Zakona o rudarstvu i Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina, te pribavljene podatke provjeravati, analizirati i sistematizirati s ciljem učinkovitog gospodarenja mineralnim sirovinama. Također predlaže evidentirati sva eksploatacijska polja u utvrđenoj površini u Registar eksploatacijskih polja te formirati zbirku isprava sa svim potrebnim podacima za sva eksploatacijska polja. Državni ured za reviziju predlaže dostavljati propisane obrasce za upis ugovora o koncesiji u skladu s odredbama Pravilnika o registru koncesija.

Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji

U skladu s odredbom članka 192. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu ureda državne uprave u županijama (Narodne novine 40/12, 51/12 i 90/13), Ured državne uprave donio je Pravilnik o unutarnjem redu čiji je prilog Pravilnik o sistematizaciji, kojima su utvrđene ustrojstvene jedinice i njihov djelokrug te broj službenika i namještenika po službama i ispostavama, s naznakom njihovih osnovnih poslova i zadaća te stručnih uvjeta potrebnih za njihovo obavljanje. U skladu sa spomenutim Pravilnikom, poslovi iz područja rudarstva obavljaju se u Službi za gospodarstvo i imovinsko pravne poslove i Ispostavama. Poslovi dodjele koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina obavljaju se prema mjesnoj nadležnosti (eksploatacijskog polja) i to u Krapini te ispostavama u Klanjcu, Pregradi, Zaboku, Donjoj Stubici i Zlataru. Ispostave u Pregradi i Klanjcu trenutno nemaju zaposlenih službenika koji bi radili na području rudarstva te se u slučaju vođenja takvog postupka isti daje službeniku koji radi u nekoj drugoj ispostavi ili ga preuzima voditelj službe. U Ispostavi u Zlataru službenik koji je radio na poslovima rudarstva bio je zaposlen na određeno vrijeme, ali u navedenoj ispostavi radi službenica kojoj rudarstvo spada u opis poslova radnog mjesta. Obzirom na broj koncesionara i zahtjeva za dodjelu koncesija, zaposlenih za obavljanje poslova dodjele koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina ima dovoljno.

Nema zaposlenika rudarske struke, a zaposlenici koji obavljaju poslove dodjele koncesija nisu posebno educirani za obavljanje navedenih poslova te za stručna objašnjenja iz područja rudarstva koriste savjete vanjskih suradnika rudarske struke.

Koncesionari dostavljaju podatke određene propisima kojima se uređuje dodjela koncesija i obračun naknade za koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina u Ured državne uprave u Krapini gdje se potrebni podaci unose u registar koncesija.

Ured državne uprave osigurao je odgovarajuću tehničku podršku za učinkovito obavljanje poslova iz područja rudarstva.

Postupak dodjele koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina detaljno je propisan odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama te podzakonskim propisima o rudarstvu, tako da Ured državne uprave nije donosio unutarnje procedure o dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina.

Od 18 istražnih prostora evidentiranih u Registru istražnih prostora za koje su izdana odobrenja za istraživanje, dva istražna prostora su brisana, a važeća su odobrenja za dva istražna prostora. Ovlaštenici ostalih istražnih prostora nisu u propisanim rokovima obavili istraživanje i zaključili ugovor o koncesiji ili su istražni prostori, nakon provedenih istraživanja, preneseni u eksploatacijska polja

Važeća su odobrenja za istražni prostor Zelenjak površine 23,29 ha i Straža 2 površine 4,90 ha. Istražni prostor Straža 2 odobren je rješenjem iz lipnja 2015., na temelju zahtjeva trgovačkog društva i provedenog natječaja u 2015. Zahtjev za istraživanje na istražnom prostoru Straža 2, radi davanja koncesije za eksploataciju, podnijelo je trgovačko društvo koje obavlja eksploataciju na eksploatacijskom polju Straža-Vinceli, a odobrenje za istraživanje je važeće do 30. lipnja 2017.

Istražni prostori Zelenjak odobren je na temelju zahtjeva rudarskog gospodarskog subjekta, a odobrenje za istraživanje važeće je do 30. travnja 2017. Trgovačko društvo podnijelo je u svibnju 2008. zahtjev Uredu državne uprave, Ispostavi Klanjec za obavljanje istražnih radova na istražnom prostoru Zelenjak. Nakon provedenog prvostupanjskog upravnog postupka, Ured državne uprave, Ispostava Klanjec je u rujnu 2009. donijela zaključak da se prekida postupak za izdavanje odobrenja za istraživanje tehničko-građevnog kamena u istražnom prostoru Zelenjak. Trgovačko društvo, koje je podnijelo zahtjev za istraživanje, u rujnu 2009. podnijelo je žalbu i dopunu žalbe Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva na naprijed navedeni zaključak. Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva vraća navedeni predmet Uredu državne uprave na ponovo postupanje. Nakon donošenja rješenja Ureda državne uprave, žalbe i dopune žalbe istog trgovačkog društva, tužbe Općinskog državnog odvjetništva (nezadovoljne rješenjem Ureda državne uprave), presude Visokog trgovačkog suda, poništenja rješenja koje je obavilo Ministarstvo gospodarstva i žalbe istog trgovačkog društva Ministarstvu gospodarstva, Ministarstvo gospodarstva donijelo je 8. travnja 2016. rješenje. Rješenjem iz travnja 2016. se odobrava trgovačkom društvu istražni prostor Zelenjak (napušteno eksploatacijsko polje) površine 23,29 ha na kojem su odobrene četiri bušotine dužine 120 m i četiri bušotine dužine 160 m.

Od jedanaest eksploatacijskih polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, fiksni dio naknade za mineralne sirovine je obračunan za devet eksploatacijskih polja, a za dva eksploatacijska polja (Jelenje vode i Sipina-Hum) nije obračunan. Za eksploatacijsko polje Jelenje vode podnesen je u srpnju 2009. zahtjev za produljenje roka za izvođenje rudarskih radova na sanaciji navedenog eksploatacijskog polja koji je odbijen rješenjem Ministarstva gospodarstva u studenome 2012. Eksploatacijsko polje Sipina-Hum nije planirano prostornim planom Općine Novi Golubovec.

U tablici broj 2 daju se podaci o odobrenim eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije, te podaci o fiksnom dijelu naknade za mineralne sirovine, prema podacima Ureda državne uprave sa stanjem iz travnja 2016.

Tablica broj 2

Odobrena eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije te podaci o fiksnom dijelu naknade za mineralne sirovine, travanj 2016.

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje odobrenja	Površina polja u ha	Fiksni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za površinu eksploatacijskog polja) u kn		
				Obveza ovlaštenika polja	Naplaćeno s kamatama	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5	6
Tehničko-građevni kamen						
1.	Lovno - Lovno 2	3.7.1991.-15.6.2039.	30,41	244.055,00	244.055,00	0,00
2.	Gorjak	20.11.2008.-17.2.2022.	18,50	148.538,00	148.542,00	0,00
3.	Pregrada II	21.2.2000.-31.12.2022.	12,44	152.926,00	152.932,00	0,00
4.	Sveti Križ-Rudomar	8.11.1994.-31.12.2021.	6,66	42.180,00	42.203,00	0,00
5.	Križ	17.9.1990.-30.6.2017.	6,37	40.131,00	40.131,00	0,00
6.	Straža-Vinceli	21.7.1998.-5.11.2027.	10,20	64.446,00	64.450,00	0,00
7.	Vojnić breg	24.7.2006.-8.3.2012.	8,59	27.927,00	0,00	49.649,00
Građevinski šljunak i pijesak						
8.	Rolnjak	26.11.1990.-10.3.2014.	0,72	3.519,00	3.523,00	0,00
Opekarska glina						
9.	Đurđević brijeg	21.12.1998.-31.12.2018.	25,00	197.423,00	197.445,00	0,00
Ukupno			118,89	921.145,00	893.281,00	49.649,00

Za devet eksploatacijskih polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije površine 118,89 ha utvrđene su obveze za fiksni dio naknada za mineralne sirovine u iznosu 921.145,00 kn, od čega je naplaćeno 893.281,00 kn. Potraživanje u travnju 2016. iznosi 27.927,00 kn, odnosno s pripadajućim kamatama 49.649,00 kn.

Fiksni dio naknade za mineralne sirovine odnosno naknade za površinu eksploatacijskog polja obračunane su i naplaćivane u iznosima propisanim odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 158/09), koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011., Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 40/11), koja je bila na snazi od travnja 2011. do travnja 2014. i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je na snazi od svibnja 2014., s tim da su pojedinim ovlaštenicima naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade.

Nenaplaćena naknada za površinu eksploatacijskog polja s pripadajućim kamatama u iznosu 49.649,00 kn odnosi se na eksploatacijsko polje Vojnić brijeg. Naknada nije plaćena jer ovlaštenik navedenog eksploatacijskog polja nije zaključio ugovor o koncesiji u određenom roku (30. lipnja 2010.), a u vrijeme obavljanja revizije je u stečaju. Potraživanje je prijavljeno u stečajni postupak nad dužnikom. Rješenjem Trgovačkog suda u Zagrebu iz siječnja 2016. je utvrđeno u iznosu 40.335,61 kn.

Od jedanaest eksploatacijskih polja, rudarske koncesije su dodijeljene za sedam eksploatacijskih polja te su zaključeni ugovori o koncesiji za eksploataciju mineralnih sirovina, osim za jedno eksploatacijsko polje za koje je Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva poništio ugovor rješenjem od 10. ožujka 2011. Rudarske koncesije nisu dodijeljene za četiri eksploatacijska polja od čega je eksploatacijsko polje Rolnjak preneseno na Republiku Hrvatsku jer je ovlaštenik brisan iz sudskog registra, za eksploatacijsko polje Jelenje vode se vodi upravni spor koji je pokrenuo ovlaštenik eksploatacijskog polja. Ovlaštenik eksploatacijskog polja Vojnić breg nije u određenom roku zaključio ugovor o koncesiji, a u vrijeme obavljanja revizije je u stečaju te eksploatacijsko prema zakonskim odredbama prelazi na Republiku Hrvatsku. Za eksploatacijsko polje Sipina-Hum nije zatraženo zaključivanje ugovora o koncesiji jer nije uvršteno u prostorni plan Općine Novi Golubovec.

Dvije koncesije za eksploataciju tehničko-građevnog kamena na eksploatacijskim poljima Straža-Vinceli i Križ i jedna koncesija za eksploataciju gline na eksploatacijskom polju Đurđević brijeg dodijeljene su tijekom 2007. i 2008., prema prijašnjim propisima, jedna koncesija za eksploataciju tehničko-građevnog kamena na eksploatacijskom polju Gorjak dodijeljena je tijekom 2012. na temelju provedenog natječaja, dva odobrenja za eksploataciju tehničko-građevnog kamena na eksploatacijskim poljima Lovno-Lovno 2 i Sveti Križ-Rudomar izdana po prijašnjim propisima zamijenjena su za rješenja i ugovore o koncesiji tijekom 2015., jedan ugovor o koncesiji za eksploataciju tehničko-građevnog kamena na eksploatacijskom polju Pregrada II koji je zaključen u 2000., prema prijašnjim propisima, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva je poništio rješenjem od 10. ožujka 2011., jer u ugovoru nije naveden rok na koji se daje koncesija i istim rješenja odredilo rok koncesije do 2022. Ured državne uprave zatražio je dopisom, 29. lipnja 2016., od Ministarstva gospodarstva mišljenje na koji način postupati u vezi navedenog eksploatacijskog polja jer ovlaštenik navedenog eksploatacijskog polja nije zatražio zaključivanje ugovora o koncesiji, a Ured državne uprave nema saznanja da li je ugovor o koncesiji zaključen.

Za eksploatacijska polja Straža-Vinceli, Križ i Đurđević brijeg ugovori o koncesiji zaključeni su na temelju zahtjeva rudarskih gospodarskih subjekata za dodjelu koncesije za izvođenje rudarskih radova na navedenim eksploatacijskim poljima, koja su im prethodno odobrena, u skladu s odredbama prijašnjih propisa o rudarstvu, Zakona o rudarstvu (Narodne novine 190/03 - pročišćeni tekst), koji je bio na snazi od lipnja 1991. do srpnja 2009., Pravilnika o postupku ishođenja odobrenja za dodjelu eksploatacijskog polja, odobrenja za izvođenje rudarskih radova i građevinske dozvole za građenje rudarskih objekata i postrojenja, kao i dozvole za upotrebu rudarskih objekata i postrojenja (Narodne novine 53/A/91), koji je bio na snazi od srpnja 1991. do rujna 1998. i Pravilnika o eksploataciji mineralnih sirovina (Narodne novine 125/98), koji je bio na snazi od rujna 1998. do studenoga 2013.

Za eksploataciju tehničko-građevnog kamena na eksploatacijskom polju Straža-Vinceli zaključen je ugovor o koncesiji tijekom 2000. i 2007. na temelju rješenja o odobrenju eksploatacijskog polja iz srpnja 1998., odobrenja za izvođenje rudarskih radova iz rujna 2000. i rješenje iz studenoga 2007. Eksploatacija tehničko-građevnog kamena na navedenom eksploatacijskom polju odobrena je do 5. studenoga 2027.

Eksploatacija opekarske gline na eksploatacijskom polju Đurđević brijeg obavlja se na temelju rješenja o odobrenju eksploatacijskog polja i ugovora o koncesiji iz prosinca 1998., te rješenja i ugovora o koncesiji iz srpnja 2008. Rješenjem iz srpnja 2008. eksploatacija opekarske gline odobrena je do 31. prosinca 2018.

Eksploatacija tehničko-građevnog kamena na eksploatacijskom polju Križ obavlja se na temelju rješenja o odobrenju eksploatacijskog polja iz rujna 1990. te rješenja iz lipnja 2007. i ugovora o koncesiji iz srpnja 2007. Rješenjem iz lipnja 2007. eksploatacija tehničko-građevnog kamena odobrena je do 30. lipnja 2017.

Rješenja o dodjeli koncesije iz 2007. i 2008. za eksploataciju tehničko-građevnog kamena na eksploatacijskom poljima Straža-Vinceli i Križ te eksploataciju gline na eksploatacijskom polju Đurđević brijeg izdana su na temelju dopunskih odnosno pojednostavljenog rudarskog projekta.

Za eksploatacijsko polje Gorjak ugovor o koncesiji zaključen je na temelju provedenog natječaja za dodjelu koncesije prema odredbama Zakona o rudarstvu (Narodne novine 75/09 i 49/11), koji je bio na snazi od srpnja 2009. do svibnja 2013.

Dva odobrenja za eksploataciju tehničko građevnog kamena na eksploatacijskim poljima Lovno-Lovno 2 i Sveti Križ-Rudomar izdana po prijašnjim propisima zamijenjena su za rješenja i ugovore o koncesiji tijekom 2015. prema odredbama Zakona o rudarstvu.

Prema odredbi članka 51. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije dužan je kontinuirano nadzirati rad koncesionara i izvršavanje njihovih obveza iz ugovora o koncesiji, što uključuje i redovito praćenje izvršavanja plaćanja naknade za koncesiju te plaćanja svih drugih obveza koje nastaju kao posljedica provedenih nadzora inspekcijskih službi i drugih nadležnih tijela. O postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji dužan je obavijestiti nadležno državno odvjetništvo. Također je dužan do 1. lipnja tekuće godine, za prethodnu godinu, dostaviti Ministarstvu financija izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara, a osobito u odnosu na plaćanje naknade za koncesiju, poduzete radnje vezane uz nadzor rada koncesionara, pokrenute mjere prisilne naplate naknade za koncesiju i drugih novčanih obveza po osnovi nalaza/rješenja inspekcijskih i drugih službi, raskinute ugovore o koncesiji i one koji su u procesu raskida, te druge bitne podatke o izvršenju ugovora o koncesiji. Izvješće se dostavlja na obrascu koji Ministarstvo financija objavljuje na svojim mrežnim stranicama.

Ured državne uprave redovito je pratio izvršavanje plaćanja naknade za koncesiju pribavljanjem od koncesionara podataka o iskazanoj tržišnoj vrijednosti otkopane mineralne sirovine. Također je na propisanom obrascu, redovito dostavljao izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara.

Za obračun naknade za koncesiju propisan je obrazac na kojem koncesionari dostavljaju podatke za obračun naknade za koncesiju za varijabilni dio. Obrazac sadrži podatke o osnovici za obračun naknade, ugovorenog postotka za obračun naknade, količini otkopane mineralne sirovine, ugovorenoj cijeni te utvrđenoj obvezi za varijabilni dio naknade. Dva koncesionara, koja eksploatiraju mineralne sirovine na eksploatacijskim poljima Gorjak i Sveti Križ-Rudomar, dostavljaju tromjesečno UPK obrazac koji osim osnovice za obračun naknade, ugovorenog postotka te utvrđene obveze za varijabilni dio naknade za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina sadrži i podatke o otkopanim količinama mineralne sirovine i cijeni m^3 otkopane mineralne sirovine. Ostali koncesionari dostavljaju tromjesečno UPK obrazac na kojem je iskazana osnovica za obračun naknade (vrijednost otkopane količine mineralne sirovine u prethodnom tromjesečju), ugovoreni postotak za obračun naknade (5,0 %) te utvrđena obveza za varijabilni dio naknade za koncesiju za otkopanu količinu mineralnih sirovina.

Osim navedenog koncesionari dostavljaju početkom godine za prethodnu godinu podatke o otkopanim količinama mineralne sirovine, vrijednosti otkopanih količina mineralnih sirovina i obvezi za varijabilni dio naknade za koncesiju za otkopane količine mineralnih sirovina. Za otkopane godišnje količine mineralnih sirovina, većina koncesionara dostavlja podatke u m^3 , osim dva koncesionara koji obavljaju eksploataciju na eksploatacijskim poljima Lovno-Lovno 2 i Straža-Vinceli koji dostavljaju podatke u tonama odnosno dio u tonama i dio u m^3 .

Ured državne uprave ustrojio je evidenciju o otkopanim količinama i tržišnoj vrijednosti otkopanih količina mineralnih sirovina prema pojedinim ugovorima i eksploatacijskim poljima na kojima su otkopane za 2013., 2014. i 2015.

Državni ured za reviziju predlaže tražiti od koncesionara da dostavljaju tromjesečno podatke o otkopanim količinama mineralnih sirovina u m^3 i tržišnoj vrijednosti m^3 otkopane mineralne sirovine koja ne može biti manja od tržišne vrijednosti utvrđene elaboratom o rezervama.

Obzirom da je davatelj koncesije u većini slučajeva nove ugovore zaključene s koncesionarima prijavljivao kao promjene podatka, u Registru koncesija, nema zasebne evidencije za svaki ugovor o koncesiji. Prema podacima iz Registra koncesija varijabilni dio naknade za koncesiju je plaćen u obračunanom iznosu.

U tablici broj 3 daju se podaci o varijabilnom dijelu naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (naknade za otkopanu količinu mineralne sirovine) na području Županije za devet eksploatacijskih polja za koja su dodijeljene rudarske koncesije ili odobrenja za izvođenje rudarskih radova, a koji su rudarske radove obavljali između 2008. i 2015., prema podacima iz Registra koncesija.

Tablica broj 3

Eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije, za koja su dodijeljene rudarske koncesije ili odobrenja za izvođenje rudarskih radova te podaci o varijabilnom dijelu naknade za mineralne sirovine

Redni broj	Naziv polja	Trajanje koncesije za eksploataciju	Varijabilni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) u kn		
			Zaduženje	Naplaćeno s kamatama	Stanje na dan 13.4.2016. (više plaćeno)
	1	2	3	4	5
Tehničko građevni kamen					
1.	Lovno-Lovno 2	15.6.1999. –15.6.2039..	4.221.807,00	4.221.808,00	-1,00
2.	Gorjak	12.5.1992.-17.2.2022.	7.309.278,00	7.315.887,00	-6.609,00
3.	Pregrada II	21.2.2000.-31.12.2022.	1.620.063,00	1.640.557,00	-20.494,00
4.	Sveti Križ-Rudomar	25.11.1995.-31.12.2021.	795.472,00	795.570,00	-98,00
5.	Križ	25.7.2007.-30.6.2017.	75.441,00	75.442,00	-1,00
6.	Straža-Vinceli	1.1.2008.-5.11.2027.	1.297.832,00	1.298.072,00	-240,00
7.	Jelenje vode	24.1.1991.-24.1.2010.	1.366.680,00	1.376.256,00	-9.576,00
Opekarska glina					
8.	Đurđevićev brijeg	21.12.1998.-31.12.2018.	98.514,00	98.514,00	0,00
Građevni pijesak i šljunak					
9.	Rolnjak	1.1.2004.-10.3.2014.	30.048,00	30.053,00	-5,00
Ukupno			16.815.135,00	16.852.159,00	-37.024,00

Ugovorima o koncesiji, koncesionari su se obvezali da će varijabilni dio naknade za mineralne sirovine odnosno naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine plaćati na način utvrđen zakonskim i podzakonskim propisima, kojima je određena naknada za koncesiju, odnosno u visini propisanog ili minimalnog propisanog iznosa. Tako su naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine obračunane i naplaćene prema odredbama Odluke o naknadi za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 101/04), koja je bila na snazi od srpnja 2004. do prosinca 2009. i kojom je naknada bila utvrđena u visini 2,6 % ukupnog prihoda ostvarenog prodajom mineralne sirovine, Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011. i kojom je minimalni iznos varijabilnog dijela naknade bio utvrđen u visini 7,5 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od travnja 2011. do travnja 2014. i kojom je varijabilni dio naknade bio utvrđen u visini 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine.

Naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine su obračunane i naplaćene prema odredbama Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je na snazi od svibnja 2014. i kojom je minimalni iznos varijabilnog dijela naknade utvrđen u visini 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, s tim da su pojedinim koncesionarima naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade.

U tablici broj 4 daju se podaci o otkopanim količinama mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala od 2013. do 2015., iskazanoj tržišnoj vrijednosti, cijeni iz elaborata i iskaznoj tržišnoj cijeni m³ otkopane mineralne sirovine.

Tablica broj 4

Podaci o otkopanim količinama mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala od 2013. do 2015., iskazanoj tržišnoj vrijednosti, cijeni iz elaborata i iskaznoj tržišnoj cijeni m³ otkopane mineralne sirovine

Redni broj	Eksploatacijsko polje	God.	Otkopano m ³ u rastresitom stanju	Cijena iz elaborata	Cijena	Vrijednost eksploatirane količine mineralne sirovine u kn	Naknada u %	Iznos naknade
	1	2	3	4	5 (6/3)	6	7	8 (6*7/100)
1.	Lovno-Lovno 2	2013.	397.197	17,00	15,02	5.964.460,00	5,00	298.223,00
		2014.	723.715	17,00	14,18	10.262.286,00	5,00	513.114,00
		2015.	521.665	17,00	14,67	7.652.742,00	5,00	382.637,00
2.	Gorjak	2013.	372.281	-	29,50	10.982.285,00	5,00	549.114,00
		2014.	251.403	21,50	21,50	5.405.165,00	5,00	270.258,00
		2015.	416.920	21,50	21,50	8.963.786,00	5,00	448.189,00
3.	Pregrada II	2013.	93.875	-	17,00	1.595.870,00	5,00	79.793,00
		2014.	90.477	-	17,00	1.538.118,00	5,00	76.906,00
		2015.	92.712	17,00	17,00	1.576.097,00	5,00	78.805,00
4.	Sveti Križ-Rudomar	2013.	28.510	-	30,00	855.309,00	5,00	42.765,00
		2014.	29.306	-	30,00	879.165,00	5,00	43.958,00
		2015.	39.194	-	30,00	1.175.833,00	5,00	58.792,00
5.	Križ	2013.	9.157	18,00	30,80	282.057,00	5,00	14.103,00
		2014.	3.025	18,00	29,20	88.332,00	5,00	4.417,00
		2015.	2.790	18,00	20,41	56.932,00	5,00	2.847,00
6.	Straža-Vinceli	2013.	243.823	-	24,80	6.046.826,00	5,00	302.341,00
		2014.	261.464	20,50	34,42	8.999.622,00	5,00	449.981,00
		2015.	92.200	20,50	34,96	3.223.330,00	5,00	161.166,00
Ukupno				-	-	75.548.214,00		3.777.411,00

U tablici broj 4, podaci u koloni 4 iskazani su prema dostupnim podacima odnosno dostavljenim Elaboratima o rezervama tehničko-građevnog kamena. Za eksploatacijsko polje Sveti Križ-Rudomar dostavljen je elaborat iz 2016. u kojem je cijena m³ otkopane mineralne sirovine iskazana u iznosu 19,00 kn. Podaci o otkopanim količinama za eksploatacijska polja Lovno-Lovno 2 i Straža-Vinceli preračunani su u m³ (m³ u rastresitom stanju = 1,903 tone).

Ured državne uprave nije kontrolirao tržišne cijene niti uspoređivao s cijenama iz Elaborata o rezervama mineralnih sirovina jer navedene elaborate nije imao za većinu eksploatacijskih polja. Pribavio ih je od koncesionara na zahtjev Državnog ureda za reviziju. Rješenja o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine, koja nadležno povjerenstvo dostavlja Uredu državne uprave, ne sadrže podatak o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata. Ured državne uprave je dužan pribaviti podatak o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz elaborata o rezervama mineralnih sirovina jer je dužan kontrolirati ispravnost obračuna i naplate varijabilnog dijela naknade za eksploataciju mineralnih sirovina.

Odredbama Zakona o rudarstvu i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, propisano je da iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, koji rudarski gospodarski subjekt mora izraditi kako bi od nadležnog povjerenstva ishodio rješenje o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine, a koju je dužan potvrditi svakih pet godina.

Iz tablice je vidljivo da većina koncesionara plaća varijabilni dio naknade za otkopanu mineralnu sirovinu u visini 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine koja nije manja od tržišne vrijednosti utvrđene elaboratom o rezervama, da su cijene jednake ili više od cijena iskazanih u elaboratu o rezervama. Samo jedan koncesionar koji obavlja eksploataciju tehničko-građevnog kamena na eksploatacijskom polju Lovno-Lovno 2 plaća naknadu prema cijenama koje su nešto niže od iskazanih u elaboratu o rezervama.

Državni ured za reviziju predlaže kontrolirati tržišne cijene i obavljati usporedbu s cijenama iz Elaborata o rezervama kako te cijene ne bi bile manje od cijena iskazanih u tehno-ekonomskoj ocjeni iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena. Također predlaže zatražiti od nadležnog povjerenstva dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi Ured državne uprave mogao pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednost mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, rudarska inspekcija Ministarstva gospodarstva provodi inspekcijski nadzor nad izvođenjem rudarskih radova.

Rudarska inspekcija nije izvijestila Ured državne uprave da je od 2013. do 2015. provela bilo kakav inspekcijski nadzor nad koncesionarima, niti su dostavljeni zapisnici i rješenja o nadzoru.

Rudarska inspekcija je u postupku dodjele koncesija za eksploatacijsko polje Lovno-Lovno 2 izdala potvrdu da koncesionar nije zatečen u nezakonitom izvođenju rudarskih radova te da se protiv njega ne vodi postupak u vezi nezakonitim izvođenjem rudarskih radova.

Obzirom da se točnost eksploatiranih količina mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala može utvrditi inspekcijskim nadzorom, Državni ured za reviziju je mišljenja da je potrebno obavljati inspekcijski nadzor da bi se provjerila točnost podataka koncesionara o otkopanim količinama mineralnih sirovina i iskazanoj tržišnoj vrijednosti.

Državni ured za reviziju predlaže zatražiti od rudarske inspekcije redovito obavljanje inspekcijskog nadzora na eksploatacijskim poljima za koja su zaključeni ugovori o koncesiji radi provjere podataka o otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina i iskazanoj tržišnoj vrijednosti koje koncesionari dostavljaju Uredu državne uprave.

Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi

Prema odredbama članaka 69. i 101. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt odgovara za štetu u prirodi i okolišu nastalu izvođenjem rudarskih radova na eksploatacijskom polju, dužan je tijekom izvođenja te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova provesti sanaciju prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi, provesti mjere osiguranja radi sprječavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš te o tome izvijestiti rudarsku inspekciju i inspekciju zaštite okoliša, koje izdaju potvrde o provedbi spomenutih mjera, nakon čega davatelj koncesije donosi rješenje o brisanju rudarskog gospodarskog subjekta kao ovlaštenika eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja, a može donijeti i rješenje o brisanju eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja.

Ako rudarski gospodarski subjekt ne provede sanaciju, davatelj koncesije naložit će mu provođenje sanacije u primjerenom roku, a ako ni nakon ostavljenog roka ne provede sanaciju, to će se učiniti putem treće osobe, na trošak rudarskog gospodarskog subjekta, pri čemu će pravne radnje pred sudom poduzeti nadležno državno odvjetništvo.

Prema stanju koncem 2015. od jedanaest eksploatacijskih polja koje je Ured državne uprave odobrio rudarskim gospodarskim subjektima, za eksploatacijsko polje Rolnjak na kojem je obavljanja eksploatacija građevnog pijeska je doneseno rješenje o brisanju rudarskog gospodarskog subjekta kao ovlaštenika eksploatacijskog polja, za eksploatacijsko polje Jelenje vode Ministarstvo gospodarstva nije dalo odobrenje za produljenje roka odobrenja za izvođenje rudarskih radova na sanaciji navedenog eksploatacijskog polja, ovlaštenik eksploatacijskog polja Vojnić breg, koji je u stečaju, nije u određenom roku ishodio koncesiju i navedeno eksploatacijsko polje prema zakonskim odredbama prelazi na Republiku Hrvatsku, a za eksploatacijsko polje Sipina - Hum nije zatražena rudarska koncesija jer nije uvršteno u prostorni plan Općine Novi Golubovec.

Rješenje za utvrđivanje eksploatacijskog polja Sipina-Hum doneseno je 1997., odnosno prije donošenja prostornog plana Županije, kojim je utvrđeno da se postojeća eksploatacijska polja mogu proširivati i koristiti uz uvjete propisane zakonom. Na eksploatacijskom polju Sipina-Hum eksploatacija nije obavljana.

Ovlaštenik eksploatacijskog polju Vojnić breg, koje je odobreno rješenjem od 24. srpnja 2006., nije ishodio koncesiju do određenog roka, 30. lipnja 2010., i navedeno eksploatacijsko polje prema zakonskim odredbama prelazi na Republiku Hrvatsku koja je upisana kao ovlaštenik navedenog eksploatacijskog polja u Registru eksploatacijskih polja.

Za eksploatacijsko polje Jelenje vode Ministarstvo gospodarstva rješenjem od 12. studenoga 2012. odbija zahtjev trgovačkog društva od 12. srpnja 2009. za produljenje odobrenja za izvođenje rudarskih radova na sanaciji navedenog eksploatacijskog polja. Zbog navedenog trgovačko društvo pokreće 12. studenoga 2012. upravni spor tužbom na Upravnom sudu u Zagrebu. Upravni spor je u toku.

Rješenje o brisanju rudarsko gospodarskog subjekta, kao ovlaštenika eksploatacijskog polja Rolnjak, doneseno je 17. studenoga 2014. i proveden je upis Republike Hrvatske kao ovlaštenika navedenog eksploatacijskog polja. Brisanje rudarsko gospodarskog subjekta kao ovlaštenika eksploatacijskog polja je provedeno nakon brisanja istog 10. ožujka 2014. iz sudskog registra.

U svibnju 2014. rudarska inspekcija obavijestila je Ured državne uprave, Ispostavu Zabok da je pregledom stanja na eksploatacijskom polju Rolnjak utvrđeno da nije provedena sanacija eksploatacijskog polja, da nisu provedene mjere osiguranja radi sprečavanja nastanka opasnosti za ljude, prirodu i okoliš, a zbog nepostojanja pravnog subjekta predmetno eksploatacijsko polje dostavlja na daljnje postupanje u cilju utvrđivanja nositelja eksploatacijskog polja i provođenja izvanredne sanacije. Ugovor o koncesiji za navedeno eksploatacijsko polje nije zaključen, niti je pribavljeno jamstvo za sanaciju prostora.

Prema odredbi članka 58. stavka 5. Zakona o rudarstvu, koji je na snazi od svibnja 2013., eksploatacijsko polje odobreno određenom rudarskom gospodarskom subjektu po prijašnjem propisu, nakon isteka koncesije ili odobrenja za izvođenje rudarskih radova, ako još nije zamijenjeno za koncesiju, prelazi po sili zakona na Republiku Hrvatsku, a kao nositelj tog polja utvrđuje se i upisuje Republika Hrvatska.

Prema odredbama članka 167. stavaka 5. i 7. Zakona o rudarstvu, fizička ili pravna osoba kojoj je rješenjem odobreno eksploatacijsko polje mineralnih sirovina i koja nije ishodila koncesiju za eksploataciju u određenom roku, gubi pravo na eksploatacijsko polje istekom toga roka te ovlaštenik polja po sili zakona postaje Republika Hrvatska.

Prema odredbi članka 31. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije dužan je prije stupanja na snagu ugovora o koncesiji prikupiti od odabranog najpovoljnijeg ponuditelja odnosno podnositelja zahtjeva za dobivanje koncesije potrebna jamstva i/ili instrumente osiguranja naplate naknade za koncesiju te naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji (zadužnice, bankarske garancije, osobna jamstva, mjenice, polog i ostalo) u iznosu određenom u skladu s procijenjenom vrijednosti koncesije te redovito provjeravati valjanost instrumenata osiguranja.

Prema odredbi članka 76. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt kojem se daje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina, dužan je prije zaključivanja i potpisivanja ugovora o koncesiji dostaviti davatelju koncesije jamstvo za troškove sanacije eksploatacijskog polja, a prema odredbi članka 11. stavka 4. Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina, davatelj koncesije dužan je redovito provjeravati valjanost jamstva.

Od sedam eksploatacijskih polja, jamstva su dostavljena za tri eksploatacijska polja Lovno-Lovno 2, Gorjak i Sveti Križ-Rudomar, a ostali koncesionari nisu dostavili jamstvo kao osiguranje naplate naknade za koncesiju, naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji i troškova sanacije eksploatacijskog polja, jer nije ugovoreno.

Za eksploatacijsko polje Lovno-Lovno 2 ugovoreno je jamstvo za sanaciju i jamstvo za plaćanje naknade za koncesiju u iznosu 4.500.000,00 kn, a za eksploatacijsko polje Gorjak i za eksploatacijsko polje Sveti Križ-Rudomar jamstvo u iznosu 500.000,00 kn. Naprijed navedeni koncesionari su dostavili zadužnice u ugovorenom iznosu.

Državni ured za reviziju nalaže poduzeti mjere radi provedbe postupka sanacije za eksploatacijsko polje za koje je doneseno rješenja o brisanju rudarskog gospodarskog subjekata kao ovlaštenika iz registra eksploatacijskih polja bez provedene sanacije prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi, u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu. Predlaže se provesti upis Republike Hrvatske kao ovlaštenika i nositelja eksploatacijskih polja za koja to još nije učinjeno, a koja su Prostornim planom Županije predviđena za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala za koje nije zatražena koncesija i njihov unos u registar eksploatacijskih polja. Državni ured za reviziju predlaže pribaviti jamstva za troškove sanacije i naplate naknade za koncesiju u skladu sa zakonskim odredbama.

OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA

Državni ured za reviziju je obavio reviziju učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije. Ciljevi revizije bili su ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s propisima, planovima i unutarnjim procedurama u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina, ocijeniti registre i evidencije o rezervama i eksploataciji mineralnih sirovina, ocijeniti dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina i obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način, ocijeniti provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknada za mineralne sirovine i izvršenje ugovora o koncesiji te ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

Na temelju provedene revizije, Državni ured za reviziju primjenom utvrđenih kriterija, ocjenjuje da je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije **učinkovito, pri čemu su potrebna određena poboljšanja** te daje sljedeće preporuke:

- Donositi godišnje i srednjoročne (trogodišnje) planove davanja koncesija i dostavljati ih nadležnom ministarstvu u skladu s odredbama Zakona o koncesijama.
- Evidentirati sva eksploatacijska polja u utvrđenoj površini u Registar eksploatacijskih polja te formirati zbirku isprava sa svim potrebnim podacima za sva eksploatacijska polja. Poduzeti mjere za brisanje istražnih prostora iz Registra istražnih prostora za koje su protekli rokovi na koje su odobreni. Za upis novih ugovora o koncesiji, umjesto obrazaca za promjenu podataka na postojećim ugovorima, Ministarstvu financija dostavljati propisane obrasce za upis novih ugovora.
- Tražiti od koncesionara da dostavljaju tromjesečno podatke o otkopanim količinama mineralnih sirovina u m³ i tržišnoj vrijednosti m³ otkopane mineralne sirovine koja ne može biti manja od tržišne vrijednosti utvrđene elaboratom o rezervama (UPK obrazac). Pravodobno pribavljati podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, koje su koncesionari obvezni dostavljati Uredu državne uprave prema odredbama Zakona o rudarstvu i Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina, te pribavljene podatke provjeravati, analizirati i sistematizirati s ciljem učinkovitog gospodarenja mineralnim sirovinama.
- Kontrolirati tržišne cijene i obavljati usporedbu s cijenama iz Elaborata o rezervama kako te cijene ne bi bile manje od cijena iskazanih u tehno-ekonomskoj ocjeni iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena. Zatražiti od nadležnog povjerenstva dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi Ured državne uprave mogao pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednost mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.

- Zatražiti od rudarske inspekcije redovito obavljanje inspekcijskog nadzora na eksploatacijskim poljima za koja su zaključeni ugovori o koncesiji radi provjere podataka o otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina i iskazanoj tržišnoj vrijednosti koje koncesionari dostavljaju Uredu državne uprave.
- Poduzeti mjere radi provedbe postupka sanacije eksploatacijskog polja za koje je doneseno rješenja o brisanju rudarskog gospodarskog subjekata kao ovlaštenika iz registra eksploatacijskih polja bez provedene sanacije prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi. Provesti upis Republike Hrvatske kao ovlaštenika i nositelja eksploatacijskih polja za koja to još nije učinjeno, a koja su Prostornim planom Županije predviđena za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, te za koja sadašnji ovlaštenici eksploatacijskih polja nisu zatražili zaključivanje ugovora o koncesiji.
- Pribaviti od rudarskih gospodarskih subjekata koji su ishodili rudarske koncesije jamstva za troškove sanacije i naplate naknade za koncesiju u skladu sa zakonskim odredbama.

Državni ured za reviziju ocjenjuje da bi provedba navedenih naloga i preporuka pridonijela poboljšanju postupanja pri vođenju propisanih registara i evidencija, provođenju postupaka usklađenja s odredbama važećeg Zakona o rudarstvu, kontroli obračuna naknade za mineralne sirovine, provedbi odgovarajućeg nadzora i sanacije prostora, što bi pridonijelo i učinkovitijem gospodarenju mineralnim sirovinama na području Županije.

OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE

Ured državne uprave je prihvatio preporuke Državnog ureda za reviziju. U očitovanju navodi da donose godišnje i srednjoročne planove davanja koncesija i dostavljaju ih Ministarstvu financija, a obrasce Godišnji plan davanja koncesija i Srednjoročni plan davanja koncesija nisu popunjavali jer nisu planirali davati koncesije od 2013. do 2015., niti je Ministarstvo financija tražilo da popune navedene obrasce. Također navodi da su u prethodnom razdoblju, kada su planirali davati koncesije, popunili navedene obrasce, a popunjene obrasce će i nadalje dostavljati Ministarstvu financija.

Za evidentiranje eksploatacijskih polja navode da su evidentirali sva eksploatacijska polja prema dostupnim podacima, da je dokumentacija za neka eksploatacijska polja i istražne prostore iz osamdesetih godina prošlog stoljeća, da su zbirku isprava za stara eksploatacijska polja i istražne prostore kompletirali s dostupnom dokumentacijom, a kod novih istražnih prostora i eksploatacijskih polja zbirku isprava su kompletno formirali (primjerice eksploatacijsko polje Gorjak).

Za brisanje istražnih prostora iz Registra istražnih prostora navodi da su od Ministarstva gospodarstva pribavili očitovanje za utvrđivanje stanja za dio istražnih prostora koje treba brisati te su isti u postupku brisanja iz Registra istražnih prostora, a za preostale istražne prostore se čeka utvrđivanje stanja od rudarske inspekcije.

Ured državne uprave navodi da su obavijestili koncesionare da dostavljaju podatke o otkopanim količinama mineralnih sirovina u m³, da će kontrolirati tržišne cijene i obavljati usporedbu s cijenama iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine, da će službeno zatražiti od nadležnog povjerenstva dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, a od rudarske inspekcije periodično će tražiti obavljanje inspekcijskog nadzora radi provjere podataka o otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina.

Za eksploatacijsko polje Rolnjak navodi, da su u lipnju 2014. imali informacije da je ovlaštenik eksploatacijskog polja Rolnjak brisan iz sudskog registra u ožujku 2014., da sanacija nije provedena te su dužni poduzeti radnje za provedbu izvanredne sanacije za koju se sredstva osiguravaju u proračunu Republike Hrvatske.

Također navodi da će zatražiti od koncesionara, koji su zaključili ugovore o koncesiji u razdoblju kada jamstvo nije bilo obvezno, da dostave jamstva za troškove sanacije i naplate naknade za koncesiju.

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Zadar

IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA NA PODRUČJU LIČKO-SENJSKE ŽUPANIJE

Zadar, studeni 2016.

SADRŽAJ

stranica

PREDMET I CILJEVI REVIZIJE	2
METODE I POSTUPCI REVIZIJE	2
KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI	3
GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA	5
Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama	9
Registri i evidencije	12
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	14
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	24
OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA	27
OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE	28

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Zadar

KLASA: 041-01/16-10-38

URBROJ: 613-15-16-14

Zadar, 3. studenoga 2016.

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA
MINERALNIM SIROVINAMA NA PODRUČJU LIČKO-SENJSKE ŽUPANIJE

Na temelju odredbi članaka 12. i 14. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 80/11), obavljena je revizija učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Ličko-senjske županije (dalje u tekstu: Županija).

Revizija je obavljena na način i prema postupcima utvrđenim okvirom revizijskih standarda Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

Postupci revizije provedeni su od 29. ožujka do 3. studenoga 2016.

PREDMET I CILJEVI REVIZIJE

Predmet revizije je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije, koje je u nadležnosti Ureda državne uprave u Ličko-senjskoj županiji (dalje u tekstu: Ured državne uprave). Prema odredbama Zakona o rudarstvu (Narodne novine 56/13 i 14/14), Ured državne uprave je tijelo nadležno za rudarstvo za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala na području Županije.

Revizijom je obuhvaćena provedba aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama (istraživanje i eksploataciju), naplatu prihoda od naknada za koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina, vođenje evidencija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina te sanacija prostora nakon završetka izvođenja rudarskih radova na području Županije od 2013. do 2015.

U svrhu ocjene učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, utvrđeni su sljedeći ciljevi:

- ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s donesenim propisima, planovima i unutarnjim procedurama vezanim uz koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina
- ocijeniti prikupljanje podataka o eksploataciji mineralnih sirovina
- ocijeniti dodjelu koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima
- ocijeniti pravilnost obračuna naknade za mineralne sirovine
- ocijeniti provedbu nadzora nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknade za mineralne sirovine te izvršavanjem ugovora o dodjeli koncesija
- ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

METODE I POSTUPCI REVIZIJE

U skladu s prihvaćenim međunarodnim revizijskim standardima vrhovnih revizijskih institucija, revizija je planirana i obavljena na način koji osigurava potrebne dokaze i pruža razumnu osnovu za revizijske nalaze i zaključke te ostvarenje revizijskih ciljeva.

U fazi planiranja i obavljanja pripremni radnji za obavljanje revizije, analizirana je zakonska regulativa, podaci iz Prostornog plana Županije o lokacijama predviđenim za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, podaci iz Registra koncesija koji vodi Ministarstvo financija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina na području Županije, podaci iz sudskog i obrtnog registra o koncesionarima i ovlaštenicima istražnih prostora i eksploatacijskih polja te drugi dostupni podaci.

U postupku revizije korištene su sljedeće metode prikupljanja i analize dokaza:

- proučeni su i analizirani zakoni i drugi propisi koji reguliraju gospodarenje mineralnim sirovinama, unutarnji akti te stručni članci
- ispitana je dosljednost primjene zakona i drugih propisa te unutarnjih akata
- analizirani su podaci i provjerena dokumentacija (planovi, rješenja, odluke, ugovori) vezana uz gospodarenje mineralnim sirovinama
- provjereno je prikupljanje podataka i vođenje propisanih registara, zbirke isprava i evidencija
- obavljani su razgovori s odgovornim osobama
- pribavljena su obrazloženja o pojedinim aktivnostima vezanim uz gospodarenje mineralnim sirovinama.

KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI

Za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama utvrđeni su kriteriji koji proizlaze iz zakona i drugih propisa te poduzetih aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama. Revizijom su prikupljeni dokazi kako bi se odgovorilo na sljedeća pitanja:

- Je li izrađena rudarsko-geološka studija za Županiju te doneseni odgovarajući planovi i unutarnje procedure u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama?
- Je li ustrojen registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja i jesu li cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima?
- Dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima?
- Obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način te provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknada za mineralne sirovine?
- Provodi li se kontinuirani nadzor rada koncesionara i izvršavanja obveza rudarskog gospodarskog subjekta?
- Provode li se sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi?

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito**, ako su doneseni odgovarajući planovi i procedure u vezi s gospodarenjem mineralnih sirovina, ako su ustrojeni registri i cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, ako je dodjeljivanje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina provedeno u skladu s propisima, ako se obračun i naplata naknada za mineralne sirovine obavljaju na propisani način, ako se provodi nadzor u svim fazama obavljanja rudarskih radova te ako je provedena sanacija prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito, pri čemu su potrebna određena poboljšanja**, ako su utvrđene određene slabosti i nedostaci koji ne utječu bitno na gospodarenje mineralnim sirovinama.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **djelomično učinkovito**, ako su utvrđene nepravilnosti i nedostaci kod donošenja planova, dodjele koncesija, naplate prihoda, vođenja registara i evidencija o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, provedbe odgovarajućeg nadzora i sanacije prostora.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **neučinkovito**, ako su utvrđene značajnije nepravilnosti i nedostaci te su potrebna znatna poboljšanja u postupcima dodjele koncesija, naplate naknade za koncesije, vođenju registara i odgovarajućih evidencija, uspostave odgovarajućeg nadzora u svim fazama istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina te postupcima sanacije prostora.

U nastavku se daju kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije, prema područjima revizije.

Kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, prema područjima revizije

Područja revizije	Kriteriji
Planski dokumenti	o doneseni su godišnji i srednjoročni (trogodišnji) planovi davanja koncesija te dostavljeni Ministarstvu financija
Registri i evidencije	- o vode se propisane evidencije u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama - o podaci se sustavno i pravodobno prikupljaju i pravilno unose u propisane registre - o evidencije su cjelovite i međusobno usklađene - o provodi se nadzor nad dostavom i kvalitetom podataka - o podaci za potrebe analize i izvješćivanja su točni i vjerodostojni - o rudarski gospodarski subjekti, kao ovlaštenici istražnih prostora i eksploatacijskih polja dostavljaju nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina - o koncesionari vode evidencije o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina te Uredu državne uprave dostavljaju podatke o godišnjoj eksploataciji
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	- o zaposlen je dovoljan broj zaposlenika na poslovima iz područja rudarstva - o zaposlenici su educirani za obavljanje poslova iz područja rudarstva - o postupak pri dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina detaljno je propisan - o raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje propisane odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu - o postupci javnog nadmetanja radi davanja koncesije provode se na način propisan odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu - o redovito se prati izvršenje ugovora o koncesiji i aktivnosti koncesionara - o obračun i naplata naknada za mineralne sirovine provodi se na propisani način - o dostavljaju se podaci o otkopanoj/pridobivenoj količini te tržišnoj vrijednosti prodane mineralne sirovine - o provjerava se realnost iskazivanja tržišne vrijednosti i količine otkopane/pridobivene mineralne sirovine - o prati se plaćanje naknada za mineralne sirovine, poduzimaju se mjere naplate potraživanja te provjerava učinkovitost poduzetih mjera - o obavljaju se kontrole eksploatiranih količina mineralnih sirovina koje su prijavili koncesionari - o uspostavljena je učinkovita suradnja nadležnih tijela u svim aktivnostima vezanim uz eksploataciju mineralnih sirovina - o sastavlja se godišnje izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara te se dostavlja Ministarstvu financija - o o postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji obavještava se nadležno državno odvjetništvo - o provodi se nadzor nad protupravnim eksploatacijama te mjere radi učinkovitog sprječavanja protupravnih eksploatacija - o obračunava se naknada štete po osnovi otuđenja mineralne sirovine
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	- o provodi se sanacija prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi tijekom izvođenja rudarskih radova na istražnom prostoru ili eksploatacijskom polju te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova - o u postupku davanja koncesije utvrđuje se iznos troškova sanacije, pribavljaju se jamstva za troškove sanacije te se redovito provjerava valjanost jamstava - o nadležna tijela provode nadzor nad provedbama sanacije - o provode se izvanredne sanacije prostora kada ne postoji ili je nepoznata osoba koja je eksploatirala mineralnu sirovinu - o poduzimaju se mjere radi sanacije prostora putem treće osobe, kada to ne učini rudarski gospodarski subjekt - o poduzimaju se pravne radnje pred sudom radi prisilne sanacije

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA

Mineralne sirovine, odnosno rudno blago kao prirodno bogatstvo dobro je od osobitog značenja za Republiku Hrvatsku, koje, prema Ustavu Republike Hrvatske (Narodne novine 85/10 - pročišćeni tekst i 5/14), ima njezinu osobitu zaštitu. Gospodarenje mineralnim sirovinama normativno je uređeno s više propisa iz područja rudarstva i dodjele koncesija, od kojih su temeljni Zakon o rudarstvu i Zakon o koncesijama (Narodne novine 143/12).

Zakonom o rudarstvu, koji je stupio na snagu u svibnju 2013., uređeno je gospodarenje mineralnim sirovinama i planiranje rudarske gospodarske djelatnosti, istraživanje i utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina, izrada i provjera rudarskih projekata, eksploatacija mineralnih sirovina, davanje koncesije za eksploataciju, građenje i uporabu rudarskih objekata i postrojenja, izrada rudarskih planova i izvođenje rudarskih mjerenja, sanacija otkopanih prostora, naknada za koncesiju, naknada štete, mjere osiguranja, sigurnosti i zaštite, stručna sprema za obavljanje određenih poslova u rudarstvu, upravni i inspekcijski nadzor, prekršajne odredbe i druga pitanja.

Mineralne sirovine, u smislu Zakona o rudarstvu, su:

1. energetske mineralne sirovine:
 - 1.1. ugljikovodici (nafta, prirodni plin, plinski kondenzat i zemni vosak)
 - 1.2. fosilne gorive tvari: ugljen (treset, lignit, smeđi ugljen, kameni ugljen), asfalt i uljni škrljavci; radioaktivne rude; geotermalne vode iz kojih se može koristiti akumulirana toplina u energetske svrhe, osim geotermalnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke ili rekreativne svrhe i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama
2. mineralne sirovine za industrijsku preradbu: grafit, sumpor, barit, tinjci, gips, kreda, kremen, kremenji pijesak, drago kamenje, bentonitna, porculanska, keramička i vatrostalna glina, feldspati, talk, tuf, mineralne sirovine za proizvodnju cementa, karbonatne mineralne sirovine (vapnenci i dolomiti) za industrijsku preradbu, silikatne mineralne sirovine za industrijsku preradbu, sve vrste soli (morska sol) i solnih voda, mineralne vode iz kojih se mogu pridobivati mineralne sirovine, osim mineralnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke i rekreativne svrhe ili kao voda za ljudsku potrošnju i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama, brom, jod, peloidi
3. mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala: tehničko-građevni kamen (amfibolit, andezit, bazalt, dijabaz, granit, dolomit, vapnenac), građevni pijesak i šljunak iz neobnovljivih ležišta, građevni pijesak i šljunak iz morskog dna, ciglarska glina
4. arhitektonsko-građevni kamen
5. mineralne sirovine kovina.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, eksploatacijom mineralnih sirovina smatra se otkopavanje ili pridobivanje mineralnih sirovina iz ležišta i njihovo oplemenjivanje, a dozvoljena je samo unutar utvrđenog eksploatacijskog polja mineralnih sirovina i u granicama provjerenog rudarskog projekta na temelju kojeg je dana koncesija za gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra, koja je potrebna za eksploataciju mineralnih sirovina.

Postupci davanja koncesija, ugovor o koncesiji, prestanak koncesije, pravna zaštita u postupcima davanja koncesije, politika koncesija te druga pitanja u vezi s koncesijama, uređuju se Zakonom o rudarstvu i Zakonom o koncesijama. Koncesija je pravo koje se stječe ugovorom.

Davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina provodi se prema odredbama Zakona o rudarstvu, na temelju jednog javnog nadmetanja u jedinstvenom postupku koji se sastoji od četiri faze i to: postupka radi odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, postupka radi davanja odobrenja za istraživanje, postupka radi utvrđivanja eksploatacijskog polja te postupka radi davanja koncesije za eksploataciju. Koncesija se daje na zahtjev fizičkoj ili pravnoj osobi, na način određen Zakonom o koncesijama, koja je na javnom nadmetanju odabrana kao najpovoljniji ponuditelj, pod uvjetom da se nakon završetka istražnih radova potvrde rezerve mineralnih sirovina, utvrdi eksploatacijsko polje u skladu s lokacijskom dozvolom te da fizička ili pravna osoba ispunjava druge propisane uvjete. Iznimno, ako na određenom području već postoji utvrđeno eksploatacijsko polje, a ovlaštenik je Republika Hrvatska, raspisuje se javno nadmetanje za davanje koncesije.

Sve postupke koji čine pojedinu fazu jedinstvenog postupka za davanje koncesije provodi jedno tijelo nadležno za rudarstvo, kao davatelj koncesije, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu. Prema odredbi članka 8. Zakona o rudarstvu, za energetske mineralne sirovine, mineralne sirovine za industrijsku preradu, arhitektonsko-građevni kamen i mineralne sirovine kovina nadležno je Ministarstvo gospodarstva, kao ministarstvo nadležno za rudarstvo, dok su za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala nadležni uredi državne uprave u županijama. Ministarstvo gospodarstva dužno je, prema odredbi članka 169. navedenog Zakona, sukcesivno u roku pet godina od dana stupanja na snagu Zakona preuzeti nadležnost i za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala.

Ured državne uprave u županiji donosi odluku o provođenju javnog nadmetanja za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako ocijeni da postoji potreba za utvrđivanjem pojedinačnih rezervi mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na nekom prostoru, koji je dokumentima prostornog uređenja planiran za izvođenje rudarskih radova i utvrđivanjem njihove gospodarske iskoristivosti ili povodom prijedloga fizičke ili pravne osobe registrirane za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala.

Raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje koje se prema odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu osobito odnose na imenovanje stručnog povjerenstva za koncesiju, izradu studije opravdanosti davanja koncesije ili analize davanja koncesije, procjenu vrijednosti koncesije, izradu dokumentacije za nadmetanje, određivanje jamstva za ozbiljnost ponude, određivanje visine novčane naknade za uvid i otkup dokumentacije za nadmetanje, određivanje posebnih uvjeta i ograničenja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, određivanje granica istražnog prostora, određivanje vrste i količine istražnih radova te određivanje rokova i kriterija za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju. Davatelj koncesije imenuje do sedam članova stručnog povjerenstva za koncesiju odgovarajuće struke, koji ne moraju biti zaposlenici davatelja koncesije.

Stručno povjerenstvo za koncesije o svom radu vodi zapisnik, a zadaci su mu suradnja s davateljem koncesije pri provođenju pripremnih radnji za davanje koncesije, ocjena pristiglih ponuda, utvrđivanje prijedloga odluke o davanju koncesije ili prijedloga odluke o poništenju postupka davanja koncesije i obrazloženje tih prijedloga te obavljanje svih drugih radnji potrebnih za provedbu postupka davanja koncesije.

Postupak javnog nadmetanja radi davanja koncesije započinje danom slanja na objavu obavijesti o namjeri davanja koncesije odnosno o namjeri odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju u Elektroničkom oglasniku javne nabave Republike Hrvatske, a završava s izvršnosti odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja ili odluke o poništenju postupka javnog nadmetanja.

Odluku o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju donosi ured državne uprave u županiji na prijedlog stručnog povjerenstva. Ured državne uprave u županiji donosi i sve druge odluke u jedinstvenom postupku za davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala. Nakon donošenja odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja slijedi postupak radi davanja odobrenja za istraživanje, koje se provodi radi utvrđivanja rezervi mineralnih sirovina. Rješenje o odobrenju za istraživanje donosi se na temelju izvršne odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja, a istraživanje je dopušteno unutar istražnog prostora određenog rješenjem. Podaci o odobrenim istražnim prostorima za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar istražnih prostora koji vodi ured državne uprave u županiji.

Rješenje kojim se utvrđuje i ovjerava količina i kakvoća rezervi mineralnih sirovina donosi povjerenstvo za utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina na temelju prijedloga rudarskog gospodarskog subjekta, koji uključuje dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina. Navedeno povjerenstvo osniva i njegove članove imenuje rješenjem ministar nadležan za rudarstvo iz redova djelatnika ministarstva nadležnog za rudarstvo, te drugih znanstvenih i stručnih djelatnika.

Nakon završetka istražnih radova i donošenja rješenja o utvrđivanju rezervi mineralnih sirovina pokreće se postupak za utvrđivanje eksploatacijskog polja. Rješenje o utvrđivanju eksploatacijskog polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala donosi ured državne uprave u županiji po službenoj dužnosti ili na zahtjev ovlaštenika istražnog prostora. Eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina i ne mogu se odobriti ovlašteniku na rok duži od 40 godina. Nakon što prestanu prava ovlaštenika, ured državne uprave u županiji može raspisati novo javno nadmetanje za eksploatacijsko polje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu. Podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar eksploatacijskih polja koji vodi ured državne uprave u županiji.

Nakon utvrđivanja eksploatacijskog polja pokreće se postupak za donošenje odluke o davanju koncesije i sklapanju ugovora o koncesiji.

Ured državne uprave u županiji donosi odluku o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na temelju zahtjeva koji podnosi rudarski gospodarski subjekt kao ovlaštenik eksploatacijskog polja koji je odabran kao najpovoljniji ponuditelj za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako su dovršeni istražni radovi, potvrđene rezerve mineralne sirovine, utvrđeno eksploatacijsko polje sukladno lokacijskoj dozvoli ishodenoj od nadležnog tijela za prostorno uređenje te ispunjeni drugi uvjeti propisani odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama.

Odluka o koncesiji dostavlja se rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija uz nacrt prijedloga ugovora o koncesiji, ministarstvu nadležnom za rudarstvo, jedinicama lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave na čijim se područjima nalazi eksploatacijsko polje i vlasnicima/posjednicima zemljišnih čestica na kojima se odobrava izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskom polju. Na temelju odluke o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, ured državne uprave u županiji mora rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija ponuditi na zaključivanje i potpisivanje ugovor o koncesiji. Ugovorom o koncesiji određuju se prava i obveze davatelja koncesije i koncesionara te se utvrđuje iznos i način plaćanja naknade za koncesiju.

Odredbama Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 31/14), propisana je visina minimalne godišnje naknade za mineralne sirovine i omjer raspodjele prihoda od naknade. Naknada za mineralne sirovine sastoji se od fiksnog i varijabilnog dijela, a ukupna naknada koja se plaća jednaka je njihovom zbroju.

Fiksni dio naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (novčana naknada za površinu eksploatacijskog polja određenu upisom u registar odobrenih eksploatacijskih polja) iznosi 800,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija površina nije veća od 20 ha, 1.000,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina od 20 ha do 50 ha te 1.200,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina veća od 50 ha. Obračunava se godišnje od dana dobivanja odobrenja za eksploatacijsko polje i dospijeva najkasnije do konca četvrtog kvartala tekuće godine. Fiksni dio naknade je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske te se u cijelosti ustupa općini ili gradu na čijem području se nalazi odobreno eksploatacijsko polje. Ukoliko se eksploatacijsko polje prostire na području više gradova i/ili općina, fiksni dio naknade dijeli se razmjerno površini prostiranja eksploatacijskog polja mineralnih sirovina na području pojedinog grada i/ili općine.

Minimalni iznos varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (novčana naknada za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) iznosi 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine. Iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena. Varijabilni dio naknade prihod je državnog proračuna Republike Hrvatske, a dijeli se na način da 30,0 % pripada općini ili gradu na čijem području se otkopava/pridobiva mineralna sirovina, 20,0 % županiji na čijem području se otkopava/pridobiva te 50,0 % državnom proračunu Republike Hrvatske. Rudarski gospodarski subjekt dužan je dostaviti uredu državne uprave u županiji podatke o otkopanoj/pridobivenoj količini i tržišnoj vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala u prethodnom kvartalu, najkasnije osmog dana narednog kvartala.

Varijabilni dio naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralnih sirovina obračunava se najmanje kvartalno i dospijeva petnaestog dana narednog kvartala.

Prema odredbama Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine 147/14), naknada za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. i II. skupinu prema indeksu razvijenosti, koja je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske ustupa se u iznosu od 50 % gradu, odnosno općini, a 50 % županiji na području kojih se obavlja iskorištavanje, a koristi se namjenski za zaštitu okoliša i prirode te za gospodarski razvitak.

Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, osnovni dokument kojim se utvrđuje gospodarenje mineralnim sirovinama i planira rudarska gospodarska djelatnost na državnoj razini je strategija gospodarenja mineralnim sirovinama koju donosi Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske. Propisano je da će Vlada Republike Hrvatske najkasnije u roku tri godine od dana stupanja na snagu Zakona o rudarstvu, odnosno do svibnja 2016. podnijeti prijedlog strategije na usvajanje Hrvatskom saboru. Županije, gradovi i općine dužni su u svojim razvojnim dokumentima osigurati provedbu strategije u roku tri godine od dana usvajanja strategije u Hrvatskom saboru.

Županije su dužne za svoja područja, u roku tri godine od dana usvajanja strategije u Hrvatskom saboru, izraditi rudarsko-geološke studije koje obuhvaćaju postojeća i potencijalna ležišta mineralnih sirovina i koje moraju biti u skladu sa strategijom, te ih dostaviti ministarstvu nadležnom za rudarstvo, ministarstvu nadležnom za prostorno uređenje i ministarstvu nadležnom za zaštitu prirode i okoliša u roku 30 dana od usvajanja. Sadržaj i način izrade navedenih studija propisan je Pravilnikom o sadržaju i načinu izrade rudarsko-geoloških studija (Narodne novine 142/13).

Do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.), strategija gospodarenja mineralnim sirovinama na državnoj razini nije donesena te Ličko-senjska županija nije izradila rudarsko-geološku studiju za svoje područje prema odredbama važećeg Zakona o rudarstvu. Prostornim planom Županije (Županijski glasnik Ličko-senjske županije 7/15), predviđeno je 27 prostora za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina na području Županije.

U tablici broj 1 daju se podaci o prostorima predviđenim za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina na području Županije.

Tablica broj 1

Prostori predviđeni za istraživanje i eksploataciju
mineralnih sirovina na području Županije

Redni broj	Naziv prostora	Jedinica lokalne samouprave	Vrsta mineralne sirovine
	1	2	3
1.	Litičev vrh	Grad Gospić	tehničko-građevni kamen
2.	Ostrvica		
3.	Popovača-Pazarište		
4.	Rudine-Mogorić		
5.	Široki Čelac	Grad Novalja	
6.	Zaglava		
7.	Mišev panj	Grad Senj	
8.	Javorov vrh-Stubica	Općina Brinje	
9.	Rudo brdo		
10.	Vukov vrh		
11.	Donja ploča	Općina Lovinac	
12.	Jelovača	Općina Perušić	
13.	Kvarte 1-zapad		
14.	Mali čardak		
15.	Tapanjska glava		
16.	Ugarkovići		
17.	Dugi dol	Općina Vrhovine	
18.	Dugi dol I		
19.	Zalužnica		
20.	Papuča	Grad Gospić	građevni pijesak i šljunak
21.	Lapačke bare	Općina Donji Lapac	
22.	Frkašić	Općina Plitvička jezera	
23.	Vedro polje	Općina Udbina	
24.	Konjsko brdo	Općina Perušić	ciglarska glina
25.	Debelo brdo	Grad Gospić	arhitektonsko-građevni kamen
26.	Barlete	Grad Gospić	karbonatne mineralne sirovine za industrijsku preradbu
27.	Čardak	Grad Otočac	

Osim navedenih prostora za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina na području Županije određena su i 22 prostora na kojima su u ranijem razdoblju izvođeni rudarski radovi ili se obavlja eksploatacija mineralnih sirovina na temelju postojećih koncesija, a na kojima nije predviđena daljnja eksploatacija te je za njih predviđena prenamjena nakon provedene sanacije prostora na kojima su izvođeni rudarski radovi odnosno nakon isteka postojećih koncesija.

U tablici broj 2 daju se podaci o prostorima na kojima su izvođeni ili se izvode rudarski radovi predviđeni za sanaciju i prenamjenu na području Županije.

Tablica broj 2

Prostori na kojima su izvođeni ili se izvode rudarski radovi
predviđeni za sanaciju i prenamjenu na području Županije

Redni broj	Naziv prostora	Jedinica lokalne samouprave	Vrsta mineralne sirovine
	1	2	3
1.	Brajin lager	Grad Gospić	tehničko-građevni kamen
2.	Jadovno		
3.	Krčmar		
4.	Podoštra		
5.	Popovača 38		
6.	Rizvanuša		
7.	Čardak	Grad Otočac	
8.	Buljma	Grad Senj	
9.	Krivi put		
10.	Mrkvište		
11.	Petrašica		
12.	Senjska draga		
13.	Stražbenica		
14.	Čelina	Općina Karlobag	
15.	Grgin brig		
16.	Kalanjeva ruja		
17.	Stupačinovo		
18.	Debeljača	Općina Lovinac	
19.	Kvarte	Općina Perušić	
20.	Nadžak bilo		
21.	Vratarski kuk		
22.	Kalcind-Ličko Lešće	Grad Otočac	karbonatne mineralne sirovine za industrijsku preradbu

Od 49 navedenih prostora određenih Prostornim planom Županije, 45 prostora se odnosi na mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (tehničko-građevni kamen, građevni pijesak i šljunak i ciglarska glina) za koje je tijelo nadležno za rudarstvo Ured državne uprave, dok se četiri prostora odnose na arhitektonsko-građevni kamen i karbonatne mineralne sirovine za industrijsku preradbu za koje je tijelo nadležno za rudarstvo Ministarstvo gospodarstva.

Prema odredbama članka 56. Zakona o koncesijama, davatelji koncesija dužni su dostaviti Ministarstvu financija godišnji i srednjoročni (trogodišnji) plan davanja koncesija, koji moraju biti usklađeni. Godišnji plan davanja koncesija sadrži osobito planirani broj koncesija, predviđene vrste i predmete koncesija, rokove na koje se koncesije planiraju dati, pravnu osnovu za davanje koncesije, procijenjenu godišnju naknadu za pojedinu koncesiju, popis ugovora o koncesiji koji istječu u godini na koju se plan odnosi s napomenom za koje se koncesije planira novi postupak davanja koncesije te obrazloženjem razloga za eventualno neplaniranje davanja nove koncesije. U srednjoročnom planu davanja koncesija navode se gospodarska i druga područja u kojima se planiraju dati koncesije, građevine koje će se graditi, odnosno djelatnosti koje će se obavljati na temelju koncesije, planirani rashodi za koncesije i prihodi od koncesija, ocjena očekivane gospodarske koristi od planiranih koncesija te drugi elementi od značaja za provedbu učinkovite politike koncesija.

Ured državne uprave dostavio je Ministarstvu financija godišnje planove davanja koncesija za 2013., 2014. i 2015. te srednjoročne (trogodišnje) planove davanja koncesija od 2012. do 2014. i od 2015. do 2017.

Navedeni planovi davanja koncesija sadrže elemente propisane odredbama Zakona o koncesijama. Tako godišnji plan davanja koncesija za 2015. sadrži dvije planirane koncesije za eksploataciju tehničko-građevnog kamena i građevnog pijeska i šljunka na rok od 14 odnosno 15 godina, na temelju Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama, s procijenjenim prihodima od naknada za koncesije za vrijeme trajanja koncesije u iznosu 16.000,00 kn odnosno 250.000,00 kn. Navedeni godišnji plan sadrži i popis dva ugovora o koncesiji koji istječu do konca 2015. te šest ugovora o koncesiji koji istječu u kasnijem razdoblju. U srednjoročnom planu davanja koncesija od 2015. do 2017. navedene su četiri planirane koncesije u području eksploatacije mineralnih sirovina na rok od deset do 15 godina, od čega se tri odnose na eksploataciju tehničko-građevnog kamena, a jedna na eksploataciju građevnog pijeska i šljunka, s procijenjenim prihodima od naknada za koncesije za vrijeme trajanja koncesija u ukupnom iznosu 716.000,00 kn.

Registri i evidencije

Prema odredbi članka 145. Zakona o rudarstvu, uredi državne uprave u županijama dužni su voditi registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja, evidenciju o svim traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirku isprava te popis rudarskih gospodarskih subjekata za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala, te prikupljene podatke i spise dostavljati Ministarstvu gospodarstva, koje vodi jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina Republike Hrvatske. Način vođenja registra istražnih prostora, registra eksploatacijskih polja, evidencije o traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirke isprava i popisa rudarskih gospodarskih subjekata propisani su odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima (Narodne novine 142/13).

U skladu s odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima, Ured državne uprave vodi registre istražnih prostora i eksploatacijskih polja, zbirke isprava za svaki odobreni istražni prostor i eksploatacijsko polje te popis rudarskih gospodarskih subjekata za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala na području Županije, te Ministarstvu gospodarstva dostavlja podatke o svim traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina, odnosno podatke o svim rudarskim gospodarskim subjektima uvedenim u registre, te sve upravne akte kojima se rudarskim gospodarskim subjektima odobrava istraživanje mineralnih sirovina, utvrđuju eksploatacijska polja mineralnih sirovina te daju koncesije za eksploataciju. Registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja vode se u zasebnim knjigama na propisanim obrascima, a odobreni istražni prostori i eksploatacijska polja upisani su u registre na zasebnim listovima. U zbirke isprava pohranjeni su svi podaci bitni za svaki odobreni istražni prostor i eksploatacijsko polje zasebno te su uloženi u posebni omot. Tako su pohranjeni zahtjevi rudarskih gospodarskih subjekata za odobravanje istražnih prostora i eksploatacijskih polja s pripadajućom dokumentacijom, rješenja o odobrenju istražnih prostora i eksploatacijskih polja, rješenja o potvrdi i ovjeri količine i kakvoće rezervi mineralnih sirovina, rješenja o brisanju rudarskih gospodarskih subjekata kao ovlaštenika iz registra eksploatacijskih polja, jamstva osiguranja naplate naknade za koncesiju, naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji i troškova sanacije eksploatacijskog polja, odluke o davanju koncesije, ugovori o koncesiji, podaci o obračunu i naplati fiksnog odnosno varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine, podaci o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, potvrde rudarske inspekcije i inspekcije zaštite okoliša o sanaciji prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi te drugi dokumenti i podaci.

Popis rudarskih gospodarskih subjekata kojima su odobreni istražni prostori i eksploatacijska polja ili dodijeljene rudarske koncesije vode se na propisanim obrascima.

Prema odredbi članka 57. Zakona o koncesijama, Ministarstvo financija vodi Registar koncesija, odnosno u suradnji s davateljima koncesija prikuplja i evidentira podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije, pohranjuje podatke, upravlja bazom podataka, osigurava dostupnost podataka te zaštitu baze podataka i dokumenata pohranjenih u arhivu. Oblik i vođenje Registra koncesija, subjekti upisa, obveznici, postupak upisa ugovora o koncesiji u Registar koncesija, sadržaj i oblik potrebne dokumentacije, unos, izvješća, pohranjivanje, čuvanje i zaštita podataka, te vođenje evidencije o naknadama za koncesiju uređeni su odredbama Pravilnika o Registru koncesija (Narodne novine 26/13). Registar koncesija je središnji izvor informacija o svim koncesijama i jedinstvena elektronička evidencija svih ugovora o koncesijama danim na području Republike Hrvatske te sadrži podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije koje su davatelji koncesija dužni dostavljati na odgovarajućim obrascima i u rokovima propisanim odredbama Pravilnika o Registru koncesija.

U skladu s odredbama Pravilnika o Registru koncesija, Ured državne uprave popunio je i podnio propisane obrasce u Registar koncesija, a odnose se na upis ugovora o koncesiji, evidentiranje promjena podataka iz ugovora o koncesiji, utvrđivanje fiksnog i varijabilnog dijela naknada za mineralne sirovine te upis podataka o izvanrednim prestancima ugovora o koncesiji, o stečajnim postupcima nad rudarskim gospodarskim subjektima i o prisilnim naplatama naknada za mineralne sirovine. Obrasci su popunjeni i podneseni na propisani način i u propisanim rokovima, a Ured državne uprave je o svojim postupanjima prema Ministarstvu financija, odnosno Registru koncesija obavještavao rudarske gospodarske subjekte te ih upoznao s njihovim pravima i obvezama koje proizlaze iz zakonskih i podzakonskih propisa o koncesijama i rudarstvu.

S obzirom da su mineralne sirovine najvećim dijelom neobnovljivi prirodni resurs ograničenih rezervi, eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina te je odredbama Zakona o rudarstvu propisana obveza dostave podataka i dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina te podataka o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina. Navedene obveze propisane su odredbama članaka 52., 55. i 57. Zakona o rudarstvu, prema kojima je rudarski gospodarski subjekt, kao ovlaštenik istražnog prostora ili eksploatacijskog polja, dužan voditi evidenciju o rezervama mineralnih sirovina i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva dostaviti podatke o rezervama mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine te svakih pet godina od dana dobivanja rješenja o potvrđivanju količina i kakvoće rezervi mineralnih sirovina dostaviti nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina, s prijedlogom za razvrstavanje u klase i kategorije, na temelju čega povjerenstvo donosi rješenje kojim potvrđuje i ovjerava količine i kakvoću rezervi mineralnih sirovina. Također, koncesionar za eksploataciju mineralnih sirovina dužan je voditi i evidenciju o godišnjoj eksploataciji i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva i davatelju koncesije dostaviti podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine. Obrasci za dostavu podataka o rezervama mineralnih sirovina te o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina propisani su odredbama Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina (Narodne novine 150/13).

Prema podacima prikupljenim od Ureda državne uprave, ukupne potvrđene eksploatacijske rezerve mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na odobrenim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima na području Županije do konca 2015., iznose 26 878 331 m³, od čega se 24 070 283 m³ odnosi na tehničko-građevni kamen, a 2 808 048 m³ na građevni pijesak i šljunak. Prema podacima koncesionara, dostavljenim Uredu državne uprave, do konca 2015. eksloatirano je ukupno 408 679 m³ mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala, i to 365 106 m³ tehničko-građevnog kamena i 43 573 m³ građevnog pijeska i šljunka, te eksploatacijske rezerve mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala koncem 2015. iznose 26 469 652 m³, od čega se 23 705 177 m³ odnosi na tehničko-građevni kamen, a 2 764 475 m³ na građevni pijesak i šljunak.

Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji

U skladu s odredbom članka 192. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu ureda državne uprave u županijama (Narodne novine 40/12, 51/12 i 90/13), Ured državne uprave donio je Pravilnik o unutarnjem redu, kojim su utvrđene ustrojstvene jedinice i njihov djelokrug te broj službenika i namještenika po službama i ispostavama, s naznakom njihovih osnovnih poslova i zadaća te stručnih uvjeta potrebnih za njihovo obavljanje. U skladu sa spomenutim Pravilnikom, poslovi iz područja rudarstva obavljaju se u Službi za gospodarstvo. Obavlja ih dvoje zaposlenika (voditeljica Službe za gospodarstvo i upravni savjetnik za poljoprivredu i rudarstvo), koji obavljaju i druge poslove iz djelokruga Ureda državne uprave, a odnose se na područje poljoprivrede, šumarstva, pomorskog dobra, obrta, ugostiteljstva, turizma, prometa, trgovine te obnove i stambenog zbrinjavanja. Ured državne uprave osigurao je odgovarajuću tehničku podršku za učinkovito obavljanje poslova iz područja rudarstva.

Postupak dodjele koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina detaljno je propisan odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama te podzakonskim propisima o rudarstvu, tako da Ured državne uprave nije donosio unutarnje procedure o dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina.

Od 45 prostora predviđenih Prostornim planom Županije za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala odnosno za sanaciju i prenamjenu, Ured državne uprave je, prema stanju početkom 2016., rudarskim gospodarskim subjektima odobrio dva istražna prostora i 27 eksploatacijskih polja, dok 16 prostora nije odobravano jer za njih bilo interesa. Osim 27 eksploatacijskih polja navedenih u Prostornom planu, Ured državne uprave je rudarskim gospodarskim subjektima odobrio i četiri eksploatacijska polja koja nisu navedena u Prostornom planu Županije, odnosno nisu predviđena za daljnju eksploataciju mineralnih sirovina (eksploatacijska polja Karsa i Svilaruša-Kalčevac, koja se nalaze na području gradova Novalje i Otočca, te eksploatacijska polja Kikova greda i Pilar koja se nalaze na području općine Lovinac).

U tablici broj 3 daju se podaci o odobrenim istražnim prostorima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije, prema podacima prikupljenim od Ureda državne uprave sa stanjem početkom 2016.

Tablica broj 3

Odobreni istražni prostori mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije početkom 2016.

Redni broj	Naziv istražnog prostora	Vrsta mineralne sirovine	Trajanje odobrenja	Površina istražnog prostora u ha	Novčana naknada za istraživanje u kn	
					Obveza ovlaštenika prostora	Naplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5	6
1.	Kvarte 1-zapad	Tehničko-građevni kamen	26.1.2010. - 31.1.2013.	6,22	22.392,00	22.392,00
2.	Papuča	Građevni pijesak i šljunak	24.12.2009. - 31.12.2013.	10,10	36.349,00	36.967,00
Ukupno				16,32	58.741,00	59.359,00

Za dva odobrena istražna prostora mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije ukupne površine 16,32 ha, utvrđene su obveze za naknade za istraživanje u ukupnom iznosu 58.741,00 kn, koje su u cijelosti naplaćene, što zajedno s pripadajućim kamatama zbog nepravodobnog plaćanja iznosi 59.359,00 kn. Novčane naknade za istraživanje obračunane su u iznosima propisanim odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za istraživanje mineralnih sirovina (Narodne novine 158/09), koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011. i Uredbe o novčanoj naknadi za istraživanje mineralnih sirovina (Narodne novine 40/11), koja je bila na snazi od travnja 2011. do svibnja 2013., s tim da su jednom od ovlaštenika naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade.

Istražni prostori odobreni su na temelju zahtjeva rudarskih gospodarskih subjekata iz siječnja i kolovoza 2008., nakon javnih rasprava održanih u veljači i rujnu 2008. u skladu s odredbama Pravilnika o sadržaju godišnjeg plana istraživanja, postupku ishođenja odobrenja za istraživanje te sadržaju izvješća o izvršenim istraživanjima mineralnih sirovina (Narodne novine 34/91), koji je bio na snazi od srpnja 1991. do listopada 1998., odnosno Pravilnika o istraživanju mineralnih sirovina (Narodne novine 125/98), koji je bio na snazi od listopada 1998. do prosinca 2013. Ovlaštenik istražnog prostora Kvarte 1-zapad do roka trajanja odobrenja odnosno do konca siječnja 2013., a ni kasnije, Uredu državne uprave nije dostavio izvješće o obavljenim istražnim radovima te nije podnio zahtjev za utvrđivanje eksploatacijskog polja nego je u srpnju 2016. zatražio brisanje iz Registra istražnih prostora, s obrazloženjem da zbog ekonomskih razloga, pomanjkanja posla i općenitog stanja u gospodarstvu nije ni započeo s istraživanjem mineralnih sirovina. Nakon što je pribavio potvrdu nadležne rudarske inspekcije o sanaciji, Ured državne uprave je u rujnu 2016. ukinuo rješenje o odobrenju navedenog istražnog prostora. Ovlaštenik istražnog prostora Papuča dostavio je Uredu državne uprave rješenje nadležnog povjerenstva o potvrdi količina i kakvoće rezervi građevnog pijeska i šljunka u spomenutom istražnom prostoru i drugu propisanu dokumentaciju te je u kolovozu 2015. podnio zahtjev za utvrđivanje eksploatacijskog polja. Ured državne uprave je, nakon provedenog postupka u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu, u studenome 2015. donio rješenje o utvrđivanju eksploatacijskog polja građevnog pijeska i šljunka Papuča, površine 8,84 ha, do konca 2052., prema kojem je ovlaštenik dužan do konca 2016. s Uredom državne uprave zaključiti ugovor o koncesiji. Rješenje o utvrđivanju eksploatacijskog polja Papuča sadrži i druge propisane elemente te je dostavljeno svim propisanim subjektima u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu.

U tablici broj 4 daju se podaci o odobrenim eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije te podaci o fiksnom dijelu naknade za mineralne sirovine, prema podacima prikupljenim od Ureda državne uprave sa stanjem iz travnja 2016.

Tablica broj 4

Odobrena eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije te podaci o fiksnom dijelu naknade za mineralne sirovine, travanj 2016.

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje odobrenja	Površina polja u ha	Fiksni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za površinu eksploatacijskog polja) u kn		
				Obveza ovlaštenika polja	Naplaćeno s kamatama	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5	6
Tehničko građevni kamen						
1.	Litičev vrh	22.3.2002.-31.12.2002.	74,80	224.400,00	247.916,00	0,00
2.	Ostrvica	2.12.2009.-1.5.2011.	19,40	91.185,00	0,00	150.782,00
3.	Široki Čelac	1.8.1996.-23.9.2004.	7,50	47.250,00	47.250,00	0,00
4.	Zaglava	18.12.2000.-31.12.2010.	7,69	48.417,00	48.492,00	0,00
5.	Javorov vrh-Stubica	19.7.1996.-31.12.2004.	1,26 ¹	9.076,00	9.076,00	0,00
6.	Vukov vrh	28.5.2002.-1.6.2003.	29,94	235.778,00	239.354,00	0,00
7.	Mali čardak	26.5.2003.-31.12.2006.	8,35	52.605,00	52.870,00	0,00
8.	Tapanjska glava	21.3.2007.-1.6.2009.	32,79	258.208,00	258.549,00	0,00
9.	Dugi dol	29.12.2003.-31.12.2004.	3,32	20.916,00	20.916,00	0,00
10.	Dugi dol I	29.6.2001.-1.7.2002.	2,26	8.811,00	8.916,00	0,00
11.	Zalužnica	31.3.2000.-1.4.2001.	3,80	1.900,00	0,00	1.900,00
12.	Jadovno	3.3.1997.-31.12.2005.	2,03 ²	9.118,00	9.118,00	0,00
13.	Podoštra	10.10.2007.-1.5.2014.	14,25	89.775,00	89.882,00	0,00
14.	Popovača 38	20.4.2012.-1.6.2014.	0,96	1.536,00	1.536,00	0,00
15.	Rizvanuša	25.4.2012.-30.6.2014.	0,80	1.285,00	1.285,00	0,00
16.	Petrašica	25.4.2012.-1.6.2014.	0,16	253,00	253,00	0,00
17.	Čelina	22.1.2002.-31.12.2005.	3,68	14.352,00	14.789,88	0,00
18.	Grgin brig	23.4.2012.-30.6.2014.	0,67	1.072,00	1.072,00	0,00
19.	Kalanjeva ruja	24.4.2012.-30.6.2014.	0,87	1.392,00	1.392,00	0,00
20.	Stupačinovo	4.3.2009.-31.12.2013.	1,06	4.982,00	4.982,00	0,00
21.	Debeljača	9.7.2002.-31.3.2003.	28,46	142.300,00	153.832,00	0,00
22.	Kvarte	12.12.1996.-31.5.2003.	5,38	33.894,00	33.894,00	0,00
23.	Nadžak bilo	1.4.1997.-31.12.2002.	1,90	11.970,00	12.118,00	0,00
24.	Vratarski kuk	24.4.2012.-1.6.2014.	0,78	1.248,00	1.248,00	0,00
25.	Karsa	4.2.2004.-1.5.2005.	10,00	25.000,00	37.572,00	0,00
26.	Svilaruša-Kalčevac	22.12.2003.-31.12.2004.	4,26	20.022,00	20.022,00	0,00
27.	Kikova greda	28.3.2002.-31.12.2002.	30,80	85.069,00	85.069,00	0,00
28.	Pilar	5.6.2002.-31.3.2003.	60,68	354.978,00	0,00	612.181,00

¹ Rješenjem Ureda državne uprave iz rujna 2012. površina eksploatacijskog polja Javorov vrh-Stubica smanjena je s 1,63 ha na 1,26 ha, jer kroz eksploatacijsko polje prolazi put koji predstavlja javno dobro, te je fiksni dio naknade za mineralne sirovine za 2010. i 2011. obračunan i naplaćen za površinu 1,63 ha, a za 2012., 2013., 2014 i 2015. za površinu 1,26 ha.

² Rješenjem Ureda državne uprave iz svibnja 2000. površina eksploatacijskog polja Jadovno smanjena je s 2,03 ha na 1,94 ha jer se dio eksploatacijskog polja nalazi na privatnom zemljištu čiji vlasnik ne dopušta njegovo korištenje. Novim rješenjem Ureda državne uprave, iz travnja 2004., ukinuto je rješenje o smanjenju eksploatacijskog polja iz svibnja 2000. jer je rudarska dokumentacija izrađena za površinu 2,03 ha. Fiksni dio naknade za mineralne sirovine obračunan je i naplaćen za površinu 1,94 ha.

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje odobrenja	Površina polja u ha	Fiksni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za površinu eksploatacijskog polja) u kn		
				Obveza ovlaštenika polja	Naplaćeno s kamatama	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5	6
Građevni pijesak i šljunak						
29.	Lapačke bare	4.1.2006.-1.6.2010.	12,38	77.994,00	80.947,00	0,00
30.	Frkašić	13.2.1998.-31.12.2013.	11,70 ³	82.328,00	82.328,00	0,00
31.	Vedro polje	10.9.2002.-15.6.2006.	129,98	604.407,00	530.750,00	391.346,00
Ukupno			511,91	2.561.521,00	2.095.428,00	1.156.209,00

Za 31 odobreno eksploatacijsko polje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije površine 511,91 ha utvrđene su obveze za fiksni dio naknada za mineralne sirovine u iznosu 2.561.521,00 kn, od čega je, s pripadajućim kamatama zbog nepravodobnog plaćanja naknada, naplaćeno 2.095.428,00 kn, dok je nenaplaćeno, s pripadajućim kamatama, 1.156.209,00 kn.

Fiksni dio naknade za mineralne sirovine (naknada za površinu eksploatacijskog polja) obračunan je i naplaćivan u iznosima propisanim odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 158/09), koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011., Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 40/11), koja je bila na snazi od travnja 2011. do travnja 2014., i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je na snazi od svibnja 2014., s time da su pojedinim ovlaštenicima naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade. Ukupne nenaplaćene naknade za površinu eksploatacijskog polja, s pripadajućim kamatama, u iznosu 1.156.209,00 kn odnose se na naknade za eksploatacijska polja Ostrvica, Zalužnica, Pilar i Vedro polje.

Obveza za naknadu za površinu eksploatacijskog polja Ostrvica utvrđena u iznosu 91.185,00 kn, uvećana je za kamate zbog nepravodobnog plaćanja u iznosu 59.597,00 kn te koncem 2015. iznosi 150.782,00 kn. Obveza za naknadu za površinu eksploatacijskog polja Pilar utvrđena u iznosu 354.978,00 kn, uvećana je za kamate zbog nepravodobnog plaćanja u iznosu 257.203,00 kn te koncem 2015. iznosi 612.181,00 kn.

Obveza za naknadu za površinu eksploatacijskog polja Vedro polje utvrđena je u iznosu 604.407,00 kn. Ovrhom je u studenome 2012. naplaćen dio naknade za 2010. u iznosu 530.750,00 kn, od čega se 339.429,00 kn odnosi na glavnica, a 191.321,00 kn na kamate zbog nepravodobnog plaćanja. Ostatak nenaplaćene naknade uvećan je za kamate zbog nepravodobnog plaćanja u iznosu 126.368,00 kn te koncem 2015. iznosi 391.346,00 kn.

Ured državne uprave redovito je obavještavao ovlaštenike eksploatacijskih polja Ostrvica, Pilar i Vedro polje o nepodmirenim naknadama za površinu eksploatacijskog polja s pripadajućim kamatama, opominjao ih da su ih obvezni plaćati te od nadležnih tijela tražio pokretanje prisilne naplate navedenih naknada.

³ Rješenjem Ureda državne uprave iz veljače 2012. površina eksploatacijskog polja Frkašić smanjena je s 14,48 ha na 11,70 ha, jer rubnim dijelom eksploatacijskog polja prolazi županijska cesta, te je fiksni dio naknade za mineralne sirovine za 2010. i 2011. obračunan i naplaćen za površinu 14,48 ha, a za 2012., 2013., 2014. i 2015. za površinu 11,70 ha.

Na obavijesti i opomene Ureda državne uprave ovlaštenik eksploatacijskog polja Pilar odbio je plaćanje naknade s obrazloženjem da je trebao biti brisan iz registra koncesija prije stupanja na snagu propisa kojima je propisano plaćanje naknade za površinu eksploatacijskog polja, jer nije ishodio rudarsku koncesiju u roku trajanja odobrenja eksploatacijskog polja, odnosno do konca ožujka 2003., dok je ovlaštenik eksploatacijskog polja Vedro polje odbio plaćanje naknade, s obrazloženjem da nema obvezu plaćanja naknade, jer nije zaključen ugovor o koncesiji. Ovlaštenik eksploatacijskog polja Ostrvica nije platio ni obrazložio razlog neplaćanja. Ured državne uprave u rujnu 2010. obavijestio je o navedenom državno odvjetništvo te zatražio pokretanje prisilne naplate nepodmirene naknade za zauzetu površinu eksploatacijskih polja Ostrvica, Pilar i Vedro polje, na što mu je odgovoreno da državno odvjetništvo ne zastupa jedinice lokalne samouprave te da pokretanje prisilne naplate zatraži od Grada Gospića, Općine Lovinac i Općine Udbina, koji su korisnici navedenih naknada. Ured državne uprave je u listopadu 2010. navedenim jedinicama lokalne samouprave dostavio potrebnu dokumentaciju radi pokretanja postupka prisilne naplate te zatražio izvještavanje o poduzetim radnjama. Grad Gospić i Općina Udbina izvijestili su u siječnju i studenome 2011. da su pred nadležnim trgovačkim sudovima podnijeli tužbe radi prisilne naplate nepodmirene naknade za zauzetu površinu eksploatacijskih polja Ostrvica i Vedro polje, dok Općina Lovinac nije izvijestila o poduzetim radnjama radi prisilne naplate naknade za zauzetu površinu eksploatacijskog polja Pilar, iako je Ured državne uprave to ponovno zatražio u prosincu 2010.

Ured državne uprave je također, u listopadu 2010., zatražio od nadležnih tijela inspekcijski i financijski nadzor nad eksploatacijskim poljima Ostrvica, Pilar i Vedro polje i njihovim ovlaštenicima, kao i nad drugim eksploatacijskim poljima i njihovim ovlaštenicima od kojih su potraživanja kasnije naplaćena u cijelosti, te svoje traženje požurio u prosincu 2010. Tijelo nadležno za inspekcijski nadzor je u prosincu 2010. odgovorilo da je inspekcijski nadzor obavljen nad ovlaštenikom eksploatacijskog polja Ostrvica i da je protiv njega podnesen optužni prijedlog nadležnom prekršajnom sudu, dok eksploatacijska polja Pilar i Vedro polje i njihovi ovlaštenici nisu nadzirani jer su obavljani drugi prioritetniji nadzori, a da do ovlaštenika eksploatacijskog polja Pilar nije bilo moguće doći i stupiti u kontakt s njime te da će se nadzor obaviti kasnije. Inspekcijskim nadzorom eksploatacijskog polja Pilar obavljenim u studenome 2011. bez nazočnosti ovlaštenika, utvrđeno je da se na polju ne obavljaju rudarski radovi te je Uredu državne uprave predloženo brisanje ovlaštenika iz registra eksploatacijskih polja, što je i učinjeno.

Tijelo nadležno za financijski nadzor izvijestilo je Ured državne uprave u prosincu 2010. da je financijski nadzor nad ovlaštenicima eksploatacijskih polja Ostrvica, Pilar i Vedro polje u tijeku te, također u prosincu 2010., a zatim i u ožujku 2011. donijelo rješenja kojima je ovlaštenicima navedenih eksploatacijskih polja naloženo plaćanje naknade za površinu eksploatacijskog polja s pripadajućim kamatama u iznosu 43.212,00 kn na račun Grada Gospića, u iznosu 527.874,00 kn na račun Općine Udbina, odnosno u iznosu 210.613,00 kn na račun Općine Lovinac, a ako to ne učine naplata će se obaviti ovrhom. Ovlaštenici nisu postupili po navedenim rješenjima te je Ured državne uprave u veljači 2012. uputio Grad Gospić te Općine Udbina i Lovinac da putem nadležnih tijela zatraže izvršenje rješenja.

Općina Lovinac je u ožujku 2012. izvijestila Ured državne uprave da je Financijskoj agenciji dostavila presliku rješenja tijela nadležnog za financijski nadzor i zatražila od nje izvješće o poduzetim mjerama naplate naknade za eksploatacijsko polje Pilar po navedenom rješenju, da je izviještena da se navedeno rješenje ne nalazi u evidencijama Financijske agencije te da Financijska agencija ne postupa po preslikama rješenja. Na temelju rješenja tijela nadležnog za financijski nadzor iz prosinca 2010., nadležna porezna uprava donijela je u listopadu 2012. rješenje o ovrsi te je u studenome 2012. od ovlaštenika eksploatacijskog polja Vedro polje ovrhom naplaćen dio naknade za 2010. s pripadajućim kamatama u iznosu 530.750,00 kn. Ured državne uprave je u srpnju 2012. ponovno zatražio financijski nadzor nad eksploatacijskim poljima Ostrvica, Pilar i Vedro polje i njihovim ovlaštenicima zbog neplaćanja naknade za površinu eksploatacijskog polja za 2010. i 2011., na što nije dobio odgovor. Ovlaštenik eksploatacijskog polja Pilar, rješenjem nadležnog trgovačkog suda iz srpnja 2012., brisan je iz sudskog registra jer u posljednje tri godine nije objavio godišnja financijska izvješća, o čemu je Ured državne uprave obavijestio Ministarstvo financija u lipnju 2013. i predložio otpis i brisanje potraživanja za naknadu za eksploatacijsko polje Pilar u iznosu 469.909,00 kn iz registra koncesija, što nije učinjeno, nego je nastavljen obračun kamata zbog nepravodobnog plaćanja naknade.

Ured državne uprave je u kolovozu 2013. ponovno zatražio financijski nadzor nad eksploatacijskim poljima Ostrvica i Vedro polje i njihovim ovlaštenicima zbog neplaćanja naknade za površinu eksploatacijskog polja, na što mu je tijelo nadležno za financijski nadzor u rujnu 2014. odgovorilo da se financijski nadzor neće provoditi, jer su ovlaštenici u međuvremenu brisani iz registra koncesija, a obveze za naknade za površinu eksploatacijskog polja su im već utvrđene rješenjima Ureda državne uprave. Ured državne uprave je u travnju, svibnju i lipnju 2014. zatražio od nadležnog državnog odvjetništva pokretanje prisilne naplate naknada za eksploatacijsko polje od bivših ovlaštenika eksploatacijskih polja Ostrvica i Vedro polje, dostavivši mu potrebnu dokumentaciju, te je o tome obavijestio Ministarstvo financija i Ministarstvo gospodarstva.

Državno odvjetništvo izvijestilo je u svibnju 2015. da je u srpnju 2014. podnesen zahtjev Financijskoj agenciji za izravnu naplatu nenaplaćenog dijela naknade za zauzetu površinu eksploatacijskog polja Ostrvica ovrhom te da je Financijska agencija u ožujku 2015. potvrdila da je osnova za plaćanje upisana u Očevidnik redoslijeda osnova za plaćanje. Državno odvjetništvo također je izvijestilo u lipnju 2015. da je podnijelo žalbu protiv rješenja nadležnog suda iz travnja 2015., kojim je pljenidba i prijenos zaplijenjenih sredstava bivšeg ovlaštenika eksploatacijskog polja Vedro polje kao ovršenika, a na zahtjev ovrhovoditelja Republike Hrvatske zastupane po nadležnom državnom odvjetništvu, proglašena nedopuštenim, te da će nakon odluke o žalbi odlučiti o eventualnim daljnjim postupcima.

Ovlaštenik eksploatacijskog polja Zalužnica brisan je iz sudskog registra rješenjem Trgovačkog suda u Karlovcu iz ožujka 2010., nakon provedenog stečajnog postupka, a naknada za površinu eksploatacijskog polja za prvo tromjesečje 2010. u iznosu 1.900,00 kn nije naplaćena, jer je stečajni postupak završen prije dospjeća naknade te je potraživanje za navedenu naknadu brisano iz registra koncesija.

Od 31 eksploatacijskog polja koja je Ured državne uprave odobrio rudarskim gospodarskim subjektima, rudarske koncesije su dodijeljene za devet eksploatacijskih polja te su zaključeni ugovori o koncesiji za eksploataciju mineralnih sirovina. Početkom 2016. rudarske koncesije su istekle za tri eksploatacijska polja, dok su za šest eksploatacijskih polja i dalje na snazi.

Za eksploatacijska polja Široki Čelac, Vukov vrh, Dugi dol I, Kvarte i Lapačke bare ugovori o koncesiji zaključeni su na temelju zahtjeva rudarskih gospodarskih subjekata za dodjelu koncesije za izvođenje rudarskih radova na navedenim eksploatacijskim poljima, koja su im prethodno odobrena nakon održanih javnih rasprava, u skladu s odredbama prijašnjih propisa o rudarstvu Zakona o rudarstvu (Narodne novine 190/03 - pročišćeni tekst), koji je bio na snazi od lipnja 1991. do srpnja 2009., odnosno Zakona o rudarstvu (Narodne novine 75/09 i 49/11), koji je bio na snazi od srpnja 2009. do svibnja 2013., te Pravilnika o postupku ishođenja odobrenja za dodjelu eksploatacijskog polja, odobrenja za izvođenje rudarskih radova i građevinske dozvole za građenje rudarskih objekata i postrojenja, kao i dozvole za upotrebu rudarskih objekata i postrojenja (Narodne novine 53/A/91), koji je bio na snazi od listopada 1991. do listopada 1998., odnosno Pravilnika o eksploataciji mineralnih sirovina (Narodne novine 125/98), koji je bio na snazi od listopada 1998. do prosinca 2013.

Za eksploatacijska polja Zaglava i Mali čardak ugovori o koncesiji također su zaključeni u skladu s odredbama prijašnjih propisa o rudarstvu, ali su koncesionari, zbog isteka, odnosno obnove prava služnosti državnog zemljišta na kojem se eksploatacijska polja nalaze tijekom 2013. i 2014., zatražili dodjelu novih rudarskih koncesija te su im one dodijeljene nakon provedenih postupaka u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu, koji je na snazi od svibnja 2013. i Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina (Narodne novine 142/13), koji je na snazi od prosinca 2013.

Za eksploatacijska polja Tapanjska glava i Frkašić ugovori o koncesiji zaključeni su na temelju zahtjeva rudarskih gospodarskih subjekata za dodjelu rudarske koncesije za izvođenje rudarskih radova na navedenim eksploatacijskim poljima, nakon provedenih postupaka, uključujući javna nadmetanja za davanje koncesije, u skladu s odredbama Zakon o koncesijama, Zakona o rudarstvu i Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina.

Rudarska koncesija za eksploatacijsko polje Vukov vrh istekla je koncem 2015. Koncesionar je u veljači 2016. obavijestio Ured državne uprave da ne namjerava nastaviti s izvođenjem rudarskih radova, koji je u travnju 2016. donio rješenje o brisanju koncesionara kao ovlaštenika eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja te je kao novi ovlaštenik i nositelj eksploatacijskog polja Vukov vrh upisana Republika Hrvatska. Rudarska koncesija za eksploatacijsko polje Dugi dol I istekla je koncem 2012., ali koncesionar nije proveo sanaciju prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi te Ured državne uprave nije donio rješenje o brisanju koncesionara kao ovlaštenika eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja. Rudarska koncesija za eksploatacijsko polje Kvarte istekla je koncem 2015., koncesionar je dostavio potvrdu rudarske inspekcije o sanaciji prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi, ali ne i potvrdu inspekcije zaštite okoliša te Ured državne uprave također nije donio rješenje o brisanju koncesionara kao ovlaštenika eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja.

Prema odredbama članka 51. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije dužan je kontinuirano nadzirati rad koncesionara i izvršavanje njihovih obveza iz ugovora o koncesiji, što uključuje i redovito praćenje izvršavanja plaćanja naknade za koncesiju te plaćanja svih drugih obveza koje nastaju kao posljedica provedenih nadzora inspekcijskih službi i drugih nadležnih tijela. O postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji dužan je obavijestiti nadležno državno odvjetništvo.

Također je dužan do 1. lipnja tekuće godine, za prethodnu godinu, dostaviti Ministarstvu financija izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara, a osobito u odnosu na plaćanje naknade za koncesiju, poduzete radnje vezane uz nadzor rada koncesionara, pokrenute mjere prisilne naplate naknade za koncesiju i drugih novčanih obveza po osnovi nalaza/rješenja inspekcijskih i drugih službi, raskinute ugovore o koncesiji i one koji su u procesu raskida, poslovanje koncesionara kada je to društvo posebne namjene, izvršenje podugovora i ugovora s takvim svojstvom koje je sklopio koncesionar, a koji su vezani uz ugovor o koncesiji, te druge bitne podatke o izvršenju ugovora o koncesiji. Izvješće se dostavlja na obrascu koji Ministarstvo financija objavljuje na svojim mrežnim stranicama.

Ured državne uprave redovito je pratio izvršavanje plaćanja naknade za koncesiju pribavljanjem od koncesionara podataka o otkopanoj/pridobivenoj količini mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala i iskazanoj tržišnoj vrijednosti prodane količine. Također je Ministarstvu financija, na propisanom obrascu, redovito dostavljao izvješća o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara.

U tablici broj 5 daju se podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije za koja su zaključeni ugovori o koncesiji te podaci o varijabilnom dijelu naknade za mineralne sirovine, prema podacima prikupljenim od Ureda državne uprave sa stanjem iz travnja 2016.

Tablica broj 5

Eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije za koja su zaključeni ugovori o koncesiji te podaci o varijabilnom dijelu naknade za mineralne sirovine, travanj 2016.

u kn

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje koncesije	Varijabilni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine)	
			Obveza koncesionara	Naplaćeno s kamatama
	1	2	3	4
Tehničko građevni kamen				
1.	Široki Čelac	16.2. 2007.-26.9.2030.	430.000,00	434.382,00
2.	Zaglava	23.12.2009.-31.12.2044.	71.185,00	72.461,00
3.	Vukov vrh	10.7.2006.-31.12.2015.	185.725,00	187.916,00
4.	Mali čardak	3.8.2007.-31.12.2029.	191.177,00	192.290,00
5.	Tapanjska glava	16.6.2014.-31.12.2030.	0,00	0,00
6.	Dugi dol I	3.9.2007.-31.12.2012.	116.203,00	116.496,00
7.	Kvarte	13.12.2007.-31.12.2015.	166.188,00	166.188,00
Građevni pijesak i šljunak				
8.	Lapačke bare	22.3.2010.-22.3.2030.	71.428,00	74.673,00
9.	Frkašić	23.6.2014.-31.7.2020.	24.620,00	24.620,00
Ukupno			1.256.526,00	1.269.026,00

Na devet eksploatacijskih polja na području Županije, za koja su zaključeni ugovori o koncesiji, otkopano/pridobiveno je ukupno 1 128 858 m³ mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala, čija je tržišna vrijednost iskazana u iznosu 30.936.753,00 kn, te su utvrđene obveze koncesionara za varijabilni dio naknada za mineralne sirovine u ukupnom iznosu 1.256.526,00 kn, koje su naplaćene u cijelosti, što zajedno s pripadajućim kamatama zbog nepravodobnog plaćanja iznosi 1.269.026,00 kn.

Ugovorima o koncesiji koncesionari su se obvezali da će varijabilni dio naknade za mineralne sirovine odnosno naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine plaćati na način utvrđen zakonskim i podzakonskim propisima, kojima je određena naknada za mineralne sirovine, odnosno u visini propisanog ili minimalnog propisanog iznosa. Tako su naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine obračunane i naplaćene u skladu s odredbama Odluke o naknadi za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 101/04), koja je bila na snazi od srpnja 2004. do prosinca 2009. i kojom je varijabilni dio naknade bio utvrđen u visini 2,6 % ukupnog prihoda ostvarenog prodajom mineralne sirovine, Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011. i kojom je minimalni iznos varijabilnog dijela naknade bio utvrđen u visini 7,5 % tržišne vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine, Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od travnja 2011. do travnja 2014. i kojom je varijabilni dio naknade bio utvrđen u visini 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine, te Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je na snazi od svibnja 2014. i kojom je minimalni iznos varijabilnog dijela naknade utvrđen u visini 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine, s tim da su pojedinim koncesionarima naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade.

Odredbama Zakona o rudarstvu i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, propisano je da iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, koji rudarski gospodarski subjekt mora izraditi kako bi od nadležnog povjerenstva ishodio rješenje o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine, a koju je dužan potvrditi svakih pet godina.

Rješenja o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine, koja nadležno povjerenstvo dostavlja Uredu državne uprave, ne sadrže podatak o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata, niti je propisana obveza rudarskih gospodarskih subjekata da Uredu državne uprave dostavljaju navedeni elaborat. Stoga Ured državne uprave nije u mogućnosti pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na navedeni elaborat, osim kada elaborat pribavi od rudarskih gospodarskih subjekata, što čini uvjetujući im potpisivanje ugovora o koncesiji dostavom elaborata. Međutim, pri obnovi elaborata radi potvrde količine i kakvoće rezervi mineralne sirovine, nakon pet godina, Ured državne uprave nema mogućnost uvjetovati rudarskim gospodarskim subjektima dostavu obnovljenog elaborata.

Državni ured za reviziju predlaže zatražiti od nadležnog povjerenstva dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi Ured državne uprave mogao pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednost mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, rudarska inspekcija Ministarstva gospodarstva provodi inspekcijski nadzor nad izvođenjem rudarskih radova. Prema podacima prikupljenim od Ureda državne uprave, rudarska inspekcija je od 2013. do 2015. obavila inspekcijski nadzor nad izvođenjem rudarskih radova na tri eksploatacijska polja za koja su zaključeni ugovori o koncesiji, o čemu su sastavljeni zapisnici i donesena rješenja, koja su dostavljena Uredu državne uprave.

Rješenjima rudarske inspekcije iz svibnja 2014. i travnja 2015. koncesionarima je zabranjeno izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskim poljima Široki Čelac i Kvarte dok na poslove odgovornog voditelja izvođenja rudarskih radova ne zaposle stručnu osobu u skladu s odredbom članka 82. Zakona o rudarstvu. Rješenje koje se odnosilo na eksploatacijsko polje Široki Čelac izvršeno je u srpnju 2014. te je koncesionar nastavio s izvođenjem rudarskih radova, dok rješenje koje se odnosilo na eksploatacijsko polje Kvarte nije izvršeno nego je koncesionar po isteku koncesije koncem 2015. trajno obustavio izvođenje rudarskih radova. Rješenjem rudarske inspekcije iz siječnja 2015., koncesionaru je zabranjeno izvođenje rudarskih radova na dijelu eksploatacijskog polja Vukov vrh koji nije obuhvaćen rudarskom koncesijom. Za druga eksploatacijska polja za koja su zaključeni ugovori o koncesiji Ured državne uprave nema saznanja o obavljanom inspekcijskom nadzoru u navedenom razdoblju, odnosno nisu mu dostavljeni zapisnici i rješenja o nadzoru, ali je za eksploatacijska polja Zaglava, Mali čardak, Tapanjska glava i Frkašić rudarska inspekcija u postupcima dodjele koncesija izdala potvrde da budući koncesionari nisu zatečeni u nezakonitom izvođenju rudarskih radova te da se protiv njih ne vode postupci u vezi s nezakonitim izvođenjem rudarskih radova.

S obzirom da iz podataka koncesionara dostavljenih Uredu državne uprave proizlazi da na eksploatacijskom polju Tapanjska glava od početka trajanja rudarske koncesije, odnosno od lipnja 2014. do konca 2015. nisu izvođeni rudarski radovi, Državni ured za reviziju je mišljenja da je na navedenom, kao i na drugim eksploatacijskim poljima potrebno obavljati inspekcijski nadzor kako bi se provjerila točnost podataka koncesionara o otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina i iskazanoj tržišnoj vrijednosti, te o obavljenom nadzoru izvješćivati Ured državne uprave kao davatelja koncesija.

Državni ured za reviziju predlaže zatražiti od rudarske inspekcije redovito obavljanje inspekcijskog nadzora na eksploatacijskim poljima za koja su zaključeni ugovori o koncesiji i izvješćivanje o obavljenom nadzoru, radi provjere podataka o otkopanim/pridobivenim količinama i iskazanoj tržišnoj vrijednosti mineralnih sirovina koje koncesionari dostavljaju Uredu državne uprave.

Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi

Prema odredbama članaka 69. i 101. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt odgovara za štetu u prirodi i okolišu nastalu izvođenjem rudarskih radova na eksploatacijskom polju, dužan je tijekom izvođenja te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova provesti sanaciju prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi, provesti mjere osiguranja radi sprječavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš te o tome izvijestiti rudarsku inspekciju i inspekciju zaštite okoliša, koje izdaju potvrde o provedbi spomenutih mjera, nakon čega davatelj koncesije donosi rješenje o brisanju rudarskog gospodarskog subjekta kao ovlaštenika eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja, a može donijeti i rješenje o brisanju eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja. Ako rudarski gospodarski subjekt ne provede sanaciju, davatelj koncesije naložit će mu provođenje sanacije u primjerenom roku, a ako ni nakon ostavljenog roka ne provede sanaciju, to će se učiniti putem treće osobe, na trošak rudarskog gospodarskog subjekta, pri čemu će pravne radnje pred sudom poduzeti nadležno državno odvjetništvo.

Prema stanju početkom 2016., od 31 eksploatacijskog polja koja je Ured državne uprave odobrio rudarskim gospodarskim subjektima, za 21 eksploatacijsko polje donesena su rješenja o brisanju rudarskih gospodarskih subjekata kao ovlaštenika eksploatacijskih polja iz registra eksploatacijskih polja odnosno o obustavljanju izvođenja rudarskih radova, dok se za jedno eksploatacijsko polje vodi sudski postupak. Radi se o eksploatacijskom polju Podoštra, čiji je ovlaštenik u svibnju 2010. podnio nadležnom sudu tužbu protiv Republike Hrvatske radi naknade štete u iznosu 21.179.220,00 kn zbog izmakle koristi uslijed neizdavanja lokacijske dozvole odnosno nedobivanja rudarske koncesije za izvođenje rudarskih radova na navedenom eksploatacijskom polju. Navedeni sudski postupak do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.) nije okončan.

Ovlaštenici eksploatacijskih polja Litičev vrh, Ostrvica, Javorov vrh-Stubica, Dugi dol, Zalužnica, Jadovno, Čelina, Debeljača, Nadžak bilo, Karsa, Svilaruša-Kalčevac, Kikova greda, Pilar i Vedro polje brisani su iz registra eksploatacijskih polja jer u roku trajanja odobrenja, a ni kasnije, nisu ishodili rudarsku koncesiju, dok je ovlaštenik eksploatacijskih polja Popovača 38, Rizvanuša, Petrašica, Grgin brig, Kalanjeva ruja, Stupačinovo i Vratarski kuk brisan iz registra eksploatacijskih polja nakon provedene sanacije u skladu s rješenjima o odobrenju eksploatacijskog polja, kojima je sanacija bila određena, jer su navedena eksploatacijska polja Prostornim planom Županije predviđena za sanaciju i prenamjenu. Osim na navedenih sedam eksploatacijskih polja odobrenih radi sanacije, sanacija je provedena na još četiri eksploatacijska polja. Radi se o eksploatacijskim poljima Litičev vrh, Jadovno, Svilaruša-Kalčevac i Kikova greda, za koja su pribavljene potvrde rudarske inspekcije i inspekcije zaštite okoliša o provedenoj sanaciji prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

Prema podacima prikupljenim od Ureda državne uprave, sanacija nije provedena na eksploatacijskim poljima Ostrvica, Javorov vrh-Stubica, Dugi dol, Zalužnica, Čelina, Nadžak bilo, Karsa, Pilar i Vedro polje, a rješenja o brisanju rudarskih gospodarskih subjekata kao njihovih ovlaštenika iz registra eksploatacijskih polja te upisu Republike Hrvatske kao ovlaštenika navedenih eksploatacijskih polja donesena su na temelju odredbi članka 167. stavaka 5. i 7. Zakona o rudarstvu, prema kojima fizička ili pravna osoba kojoj je rješenjem odobreno eksploatacijsko polje mineralnih sirovina i koja nije ishodila koncesiju za eksploataciju u određenom roku, gubi pravo na eksploatacijsko polje istekom toga roka te ovlaštenik polja po sili zakona postaje Republika Hrvatska.

Sanacija također nije provedena na eksploatacijskom polju Debeljača, a rješenje o brisanju rudarskog gospodarskog subjekta kao njegovog ovlaštenika iz registra eksploatacijskih polja te upisu Republike Hrvatske kao ovlaštenika navedenog eksploatacijskog polja doneseno je nakon zaključenja nagodbe između Republike Hrvatske i bivšeg ovlaštenika navedenog eksploatacijskog polja u srpnju 2011., na temelju koje je bivši ovlaštenik na ime tehničke i biološke sanacije eksploatacijskog polja Debeljača uplatio 2.532.600,00 kn u Državni proračun Republike Hrvatske, koja je preuzela sve daljnje obveze u vezi s navedenim eksploatacijskim poljem.

Prema odredbi članka 31. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije dužan je prije stupanja na snagu ugovora o koncesiji prikupiti od odabranog najpovoljnijeg ponuditelja odnosno podnositelja zahtjeva za dobivanje koncesije potrebna jamstva i/ili instrumente osiguranja naplate naknade za koncesiju te naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji (zadužnice, bankarske garancije, osobna jamstva, mjenice, polog i ostalo) u iznosu određenom u skladu s procijenjenom vrijednosti koncesije te redovito provjeravati valjanost instrumenata osiguranja.

Prema odredbi članka 76. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt kojem se daje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina, dužan je prije zaključivanja i potpisivanja ugovora o koncesiji dostaviti davatelju koncesije jamstvo za troškove sanacije eksploatacijskog polja, a prema odredbi članka 11. stavka 4. Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina, davatelj koncesije dužan je redovito provjeravati valjanost jamstva.

Ured državne uprave pribavio je za sva eksploatacijska polja za koja je zaključio ugovore o koncesiji zadužnice rudarskih gospodarskih subjekata u iznosima utvrđenim rudarskim projektima, kao jamstvo osiguranja naplate naknade za koncesiju, naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji i troškova sanacije eksploatacijskog polja, osim za jedno eksploatacijsko polje za koje je ugovor o koncesiji istekao koncem 2012., te je redovito provjeravao valjanost jamstava pribavljanjem izjava koncesionara, pod kaznenom i materijalnom odgovornošću, da su zadužnice valjane i da imaju pokriće.

Za eksploatacijsko polje Vukov vrh, za koje je ugovor o koncesiji također istekao koncem 2012., pribavljena je od koncesionara zadužnica u iznosu 3.000.000,00 kn, kao jamstvo osiguranja naplate naknade za koncesiju, naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji i troškova sanacije eksploatacijskog polja. Sanacija prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi nije provedena, odnosno bivši koncesionar nije dostavio potvrde rudarske inspekcije i inspekcije zaštite okoliša o provedenoj sanaciji.

Za troškove sanacije eksploatacijskog polja Dugi dol I, za koje je rudarska koncesija istekla koncem 2012., nije pribavljeno jamstvo, a prema obavijestima rudarske inspekcije iz listopada 2013. i inspekcije zaštite okoliša iz lipnja 2014. sanacija prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi nije provedena. Ured državne uprave zatražio je u lipnju 2014. od državnog odvjetništva pokretanje postupka radi naknade štete zbog neprovođenja sanacije, na što mu je odgovoreno da državno odvjetništvo traženi postupak ne može pokrenuti, jer nije dostavljen podatak o iznosu nastale štete, kao ni drugi dokazi o nastaloj šteti.

Ured državne uprave zatražio je u rujnu 2014. od Ministarstva gospodarstva izračun troškova sanacije, na što je u listopadu 2014. odgovoreno da izračun troškova sanacije prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi na eksploatacijskom polju Dugi dol I nije moguće obaviti, jer iz glavnog rudarskog projekta troškovi sanacije nisu razvidni, budući je projekt provjeren prije stupanja na snagu propisa kojima je izrađivaču projektne dokumentacije određena obveza prikaza osnovnih ekonomskih i financijskih pokazatelja koji moraju sadržavati troškove sanacije prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi. Prema podacima iz obrtnog registra, bivši koncesionar eksploatacijskog polja Dugi dol I je u veljači 2016. prestao s obavljanjem djelatnosti i odjavio obrt.

Za eksploatacijsko polje Kvarte, za koje je ugovor o koncesiji istekao koncem 2015., bivši koncesionar dostavio je Uredu državne uprave potvrdu rudarske inspekcije o provedenoj sanaciji prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi, ali ne i potvrdu inspekcije zaštite okoliša.

Državni ured za reviziju predlaže pribaviti potvrdu inspekcije zaštite okoliša o provedenoj sanaciji prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi na eksploatacijskom polju Kvarte te donijeti rješenje o njegovom brisanju iz registra eksploatacijskih polja, budući je Prostornim planom Županije eksploatacijsko polje Kvarte predviđeno za sanaciju i prenamjenu.

OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA

Državni ured za reviziju je obavio reviziju učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije. Ciljevi revizije bili su ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s propisima, planovima i internim procedurama u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina, ocijeniti vođenje propisanih registara i evidencija, ocijeniti dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina i obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način, ocijeniti provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknada za mineralne sirovine i izvršenjem ugovora o koncesiji te ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

Na temelju provedene revizije, Državni ured za reviziju primjenom utvrđenih kriterija, ocjenjuje da je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije **učinkovito pri čemu su potrebna određena poboljšanja** te daje sljedeće preporuke:

- Zatražiti od nadležnog povjerenstva dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi Ured državne uprave mogao pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednost mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.
- Zatražiti od rudarske inspekcije redovito obavljanje inspekcijskog nadzora na eksploatacijskim poljima za koja su zaključeni ugovori o koncesiji radi provjere podataka o otkopan/pridobivenim količinama i iskazanoj tržišnoj vrijednosti mineralnih sirovina koje koncesionari dostavljaju Uredu državne uprave.
- Pribaviti potvrdu inspekcije zaštite okoliša o provedenoj sanaciji prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi na eksploatacijskom polju za koje je ugovor o koncesiji istekao, te donijeti rješenje o njegovom brisanju iz registra eksploatacijskih polja jer je Prostornim planom Županije predviđeno za sanaciju i prenamjenu.

Državni ured za reviziju ocjenjuje da bi provedba navedenih preporuka pridonijela poboljšanju kontrole obračuna naknade za mineralne sirovine i provedbe odgovarajućeg nadzora, što bi pridonijelo i još učinkovitijem gospodarenju mineralnim sirovinama na području Županije.

OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE

Ured državne uprave se očitovao na Nacrt izvješća o obavljenoj reviziji učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije, naveo da su činjenice opisane u Nacrtu točne i izvedene iz dokumentacije Ureda državne uprave te prihvatio preporuke Državnog ureda za reviziju.

Ured državne uprave je u očitovanju naveo da je sadržaj i oblik rješenja o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine propisan odredbama Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina i da Ured državne uprave ne može utjecati na dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine te smatra da bi se dostavljanje tih podataka moglo osigurati izmjenom navedenog Pravilnika. Ured državne uprave je naveo da, kada uoči neki propust, traži inspekcijski nadzor nad koncesionarima te da dostavlja sve ugovore o koncesiji rudarskom inspektoru, ali da je iz prakse uočeno da inspektori davatelju koncesije ne dostavljaju podatke o redovnim nadzorima nad koncesionarima, već samo u slučajevima kada je utvrđen neki nedostatak. Ured državne uprave je također naveo da se potvrde inspekcije zaštite okoliša o provedenoj sanaciji prostora na kojima su izvođeni rudarski radovi čekaju po nekoliko mjeseci te da Ured državne uprave na njihovo izdavanje ne može utjecati.

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Varaždin

IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA NA PODRUČJU MEĐIMURSKE ŽUPANIJE

Varaždin, studeni 2016.

S A D R Ź A J

	stranica
PREDMET I CILJEVI REVIZIJE	2
METODE I POSTUPCI REVIZIJE	2
KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI	3
GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA	5
Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama	9
Registri i evidencije	11
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	13
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	21
OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA	22
OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE	24

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Varaždin

KLASA: 041-01/16-10/43

URBROJ: 613-07-16-25

Varaždin, 8. studenoga 2016.

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM
SIROVINAMA NA PODRUČJU MEĐIMURSKE ŽUPANIJE

Na temelju odredbi članaka 12. i 14. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 80/11), obavljena je revizija učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Međimurske županije (dalje u tekstu: Županija).

Revizija je obavljena na način i prema postupcima utvrđenim okvirom revizijskih standarda Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

Postupci revizije provedeni su od 29. ožujka do 8. studenoga 2016.

PREDMET I CILJEVI REVIZIJE

Predmet revizije je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije, koje je u nadležnosti Ureda državne uprave u Međimurskoj županiji (dalje u tekstu: Ured državne uprave). Prema odredbama Zakona o rudarstvu (Narodne novine 56/13 i 14/14), Ured državne uprave je tijelo nadležno za rudarstvo za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala na području Županije.

Revizijom je obuhvaćena provedba aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama (istraživanje i eksploataciju), naplatu prihoda od naknada za koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina, vođenje evidencija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina te sanacija prostora nakon završetka izvođenja rudarskih radova na području Županije od 2013. do 2015.

U svrhu ocjene učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, utvrđeni su sljedeći ciljevi:

- ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s donesenim propisima, planovima i unutarnjim procedurama vezanim uz koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina
- ocijeniti prikupljanje podataka o eksploataciji mineralnih sirovina
- ocijeniti dodjelu koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima
- ocijeniti pravilnost obračuna naknade za mineralne sirovine
- ocijeniti provedbu nadzora nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknade za mineralne sirovine te izvršavanjem ugovora o dodjeli koncesija
- ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

METODE I POSTUPCI REVIZIJE

U skladu s prihvaćenim međunarodnim revizijskim standardima vrhovnih revizijskih institucija, revizija je planirana i obavljena na način koji osigurava potrebne dokaze i pruža razumnu osnovu za revizijske nalaze i zaključke te ostvarenje revizijskih ciljeva.

U fazi planiranja i obavljanja pripremni radnji za obavljanje revizije, analizirana je zakonska regulativa, podaci iz Rudarsko-geološke studije i Prostornog plana Županije o lokacijama predviđenim za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, podaci iz Registra koncesija koji vodi Ministarstvo financija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina na području Županije, podaci iz sudskog i obrtnog registra o koncesionarima i ovlaštenicima istražnih prostora i eksploatacijskih polja te drugi dostupni podaci.

U postupku revizije korištene su sljedeće metode prikupljanja i analize dokaza:

- proučeni su i analizirani zakoni i drugi propisi koji reguliraju gospodarenje mineralnim sirovinama, unutarnji akti te stručni članci
- ispitana je dosljednost primjene zakona i drugih propisa te unutarnjih akata
- analizirani su podaci i provjerena dokumentacija (planovi, rješenja, odluke, ugovori) vezana uz gospodarenje mineralnim sirovinama
- provjereno je prikupljanje podataka i vođenje propisanih registara, zbirki isprava i evidencija
- obavljani su razgovori s odgovornim osobama
- pribavljena obrazloženja o pojedinim aktivnostima vezanim uz gospodarenje mineralnim sirovinama.

KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI

Za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama utvrđeni su kriteriji koji proizlaze iz zakona i drugih propisa te poduzetih aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama. Revizijom su prikupljeni dokazi kako bi se odgovorilo na sljedeća pitanja:

- Je li izrađena rudarsko-geološka studija za Županiju te doneseni odgovarajući planovi i unutarnje procedure u vezi s gospodarenjem mineralnih sirovina?
- Je li ustrojen registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja i jesu li cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima?
- Dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima?
- Obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način te provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknada za mineralne sirovine?
- Provodi li se kontinuirani nadzor rada koncesionara i izvršavanja obveza rudarskog gospodarskog subjekta?
- Provode li se sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi?

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito**, ako su doneseni odgovarajući planovi i procedure u vezi s gospodarenjem mineralnih sirovina, ako su ustrojeni registri i cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, ako je dodjeljivanje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina provedeno u skladu s propisima, ako se obračun i naplata naknada za mineralne sirovine obavljaju na propisani način, ako se provodi nadzor u svim fazama obavljanja rudarskih radova te ako je provedena sanacija prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito, pri čemu su potrebna određena poboljšanja**, ako su utvrđene određene slabosti i propusti koje ne utječu bitno na gospodarenje mineralnim sirovinama.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **djelomično učinkovito**, ako su utvrđeni nedostaci kod donošenja planova, dodjele koncesija, naplate prihoda, vođenja registra i cjelovitosti evidencija o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, provedbe odgovarajućeg nadzora i sanacije prostora.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **neučinkovito**, ako su utvrđene značajnije nepravilnosti i nedostaci te su potrebna znatna poboljšanja u postupcima dodjele koncesija, naplate naknade za koncesije, vođenju registra i odgovarajućih evidencija, uspostave odgovarajućeg nadzora u svim fazama istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina te postupcima sanacije prostora.

U nastavku se daju kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije, prema područjima revizije.

Kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, prema područjima revizije

Područja revizije	Kriteriji
Normativno uređenje	o doneseni su godišnji i srednjoročni (trogodišnji) planovi davanja koncesija te dostavljeni Ministarstvu financija
Registri i evidencije	- o vode se propisane evidencije u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama - o podaci se sustavno i pravodobno prikupljaju i pravilno unose u propisane registre - o evidencije su cjelovite i međusobno usklađene - o provodi se nadzor nad dostavom i kvalitetom podataka - o podaci za potrebe analize i izvješćivanja su točni i vjerodostojni - o rudarski gospodarski subjekti, kao ovlaštenici istražnih prostora i eksploatacijskih polja dostavljaju nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina - o koncesionari vode evidencije o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina te Uredu državne uprave dostavljaju podatke o godišnjoj eksploataciji
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	- o zaposlen je dovoljan broj zaposlenika na poslovima iz područja rudarstva - o zaposlenici su educirani za obavljanje poslova iz područja rudarstva - o postupak pri dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina detaljno je propisan - o raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje propisane odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu - o postupci javnog nadmetanja radi davanja koncesije provode se na način propisan odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu - o redovito se prati izvršenje ugovora o koncesiji i aktivnosti koncesionara - o obračun i naplata naknada za mineralne sirovine provodi se na propisani način - o dostavljaju se podaci o otkopanoj/pridobivenoj količini te tržišnoj vrijednosti prodane mineralne sirovine - o provjerava se realnost iskazivanja tržišne vrijednosti i količine otkopane/pridobivene mineralne sirovine - o prati se plaćanje naknada za mineralne sirovine, poduzimaju se mjere naplate potraživanja te provjerava učinkovitost poduzetih mjera - o obavljaju se kontrole eksploatiranih količina mineralnih sirovina koje su prijavili koncesionari - o uspostavljena je učinkovita suradnja nadležnih tijela u svim aktivnostima vezanim uz eksploataciju mineralnih sirovina - o sastavlja se godišnje izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara te se dostavlja Ministarstvu financija - o o postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji obavještava se nadležno državno odvjetništvo - o provodi se nadzor nad protupravnim eksploatacijama te mjere radi učinkovitog sprječavanja protupravnih eksploatacija - o obračunava se naknada štete po osnovi otuđenja mineralne sirovine
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	- o provodi se sanacija prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi tijekom izvođenja rudarskih radova na istražnom prostoru ili eksploatacijskom polju te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova - o u postupku davanja koncesije utvrđuje se iznos troškova sanacije, pribavljaju se jamstva za troškove sanacije te se redovito provjerava valjanost jamstava - o nadležna tijela provode nadzor nad provedbama sanacije - o provode se izvanredne sanacije prostora kada ne postoji ili je nepoznata osoba koja je eksploatirala mineralnu sirovinu - o poduzimaju se mjere radi sanacije prostora putem treće osobe, kada to ne učini rudarski gospodarski subjekt - o poduzimaju se pravne radnje pred sudom radi prisilne sanacije

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA

Mineralne sirovine, odnosno rudno blago kao prirodno bogatstvo dobro je od osobitog značenja za Republiku Hrvatsku, koje, prema Ustavu Republike Hrvatske (Narodne novine 85/10 - pročišćeni tekst i 5/14), ima njezinu osobitu zaštitu. Gospodarenje mineralnim sirovinama normativno je uređeno s više propisa iz područja rudarstva i dodjele koncesija, od kojih su temeljni Zakon o rudarstvu i Zakon o koncesijama (Narodne novine 143/12).

Zakonom o rudarstvu, koji je stupio na snagu u svibnju 2013., uređeno je gospodarenje mineralnim sirovinama i planiranje rudarske gospodarske djelatnosti, istraživanje i utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina, izrada i provjera rudarskih projekata, eksploatacija mineralnih sirovina, davanje koncesije za eksploataciju, građenje i uporabu rudarskih objekata i postrojenja, izrada rudarskih planova i izvođenje rudarskih mjerenja, sanacija otkopanih prostora, naknada za koncesiju, naknada štete, mjere osiguranja, sigurnosti i zaštite, stručna sprema za obavljanje određenih poslova u rudarstvu, upravni i inspekcijski nadzor, prekršajne odredbe i druga pitanja.

Mineralne sirovine, u smislu Zakona o rudarstvu, su:

1. energetske mineralne sirovine:
 - 1.1. ugljikovodici (nafta, prirodni plin, plinski kondenzat i zemni vosak)
 - 1.2. fosilne gorive tvari: ugljen (treset, lignit, smeđi ugljen, kameni ugljen), asfalt i uljni škrljavci; radioaktivne rude; geotermalne vode iz kojih se može koristiti akumulirana toplina u energetske svrhe, osim geotermalnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke ili rekreativne svrhe i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama
2. mineralne sirovine za industrijsku preradbu: grafit, sumpor, barit, tinjci, gips, kreda, kremen, kremenji pijesak, drago kamenje, bentonitna, porculanska, keramička i vatrostalna glina, feldspati, talk, tuf, mineralne sirovine za proizvodnju cementa, karbonatne mineralne sirovine (vapnenci i dolomiti) za industrijsku preradbu, silikatne mineralne sirovine za industrijsku preradbu, sve vrste soli (morska sol) i solnih voda, mineralne vode iz kojih se mogu pridobivati mineralne sirovine, osim mineralnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke i rekreativne svrhe ili kao voda za ljudsku potrošnju i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama, brom, jod, peloidi
3. mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala: tehničko-građevni kamen (amfibolit, andezit, bazalt, dijabaz, granit, dolomit, vapnenac), građevni pijesak i šljunak iz neobnovljivih ležišta, građevni pijesak i šljunak iz morskog dna, ciglarska glina
4. arhitektonsko-građevni kamen
5. mineralne sirovine kovina.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, eksploatacijom mineralnih sirovina smatra se otkopavanje ili pridobivanje mineralnih sirovina iz ležišta i njihovo oplemenjivanje, a dozvoljena je samo unutar utvrđenog eksploatacijskog polja mineralnih sirovina i u granicama provjerenog rudarskog projekta na temelju kojeg je dana koncesija za gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra, koja je potrebna za eksploataciju mineralnih sirovina.

Postupci davanja koncesija, ugovor o koncesiji, prestanak koncesije, pravna zaštita u postupcima davanja koncesije, politika koncesija te druga pitanja u vezi s koncesijama, uređuju se Zakonom o rudarstvu i Zakonom o koncesijama. Koncesija je pravo koje se stječe ugovorom.

Davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina provodi se prema odredbama Zakona o rudarstvu, na temelju jednog javnog nadmetanja u jedinstvenom postupku koji se sastoji od četiri faze i to: postupka radi odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, postupka radi davanja odobrenja za istraživanje, postupka radi utvrđivanja eksploatacijskog polja te postupka radi davanja koncesije za eksploataciju. Koncesija se daje na zahtjev fizičkoj ili pravnoj osobi, na način određen Zakonom o koncesijama, koja je na javnom nadmetanju odabrana kao najpovoljniji ponuditelj, pod uvjetom da se nakon završetka istražnih radova potvrde rezerve mineralnih sirovina, utvrdi eksploatacijsko polje u skladu s lokacijskom dozvolom te da fizička ili pravna osoba ispunjava druge propisane uvjete. Iznimno, ako na određenom području već postoji utvrđeno eksploatacijsko polje, a ovlaštenik je Republika Hrvatska, raspisuje se javno nadmetanje za davanje koncesije.

Sve postupke koji čine pojedinu fazu jedinstvenog postupka za davanje koncesije provodi jedno tijelo nadležno za rudarstvo, kao davatelj koncesije, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu. Prema odredbi članka 8. Zakona o rudarstvu, za energetske mineralne sirovine, mineralne sirovine za industrijsku preradu, arhitektonsko-građevni kamen i mineralne sirovine kovina nadležno je Ministarstvo gospodarstva, kao ministarstvo nadležno za rudarstvo, dok su za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala nadležni uredi državne uprave u županijama.

Ured državne uprave u županiji donosi odluku o provođenju javnog nadmetanja za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako ocijeni da postoji potreba za utvrđivanjem pojedinačnih rezervi mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na nekom prostoru, koji je dokumentima prostornog uređenja planiran za izvođenje rudarskih radova i utvrđivanjem njihove gospodarske iskoristivosti ili povodom prijedloga fizičke ili pravne osobe registrirane za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala.

Raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje koje se prema odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu osobito odnose na imenovanje stručnog povjerenstva za koncesiju, izradu studije opravdanosti davanja koncesije ili analize davanja koncesije, procjenu vrijednosti koncesije, izradu dokumentacije za nadmetanje, određivanje jamstva za ozbiljnost ponude, određivanje visine novčane naknade za uvid i otkup dokumentacije za nadmetanje, određivanje posebnih uvjeta i ograničenja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, određivanje granica istražnog prostora, određivanje vrste i količine istražnih radova te određivanje rokova i kriterija za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju. Davatelj koncesije imenuje do sedam članova stručnog povjerenstva za koncesiju odgovarajuće struke, koji ne moraju biti zaposlenici davatelja koncesije. Stručno povjerenstvo za koncesije o svom radu vodi zapisnik, a zadaci su mu suradnja s davateljem koncesije pri provođenju pripremnih radnji za davanje koncesije, ocjena pristiglih ponuda, utvrđivanje prijedloga odluke o davanju koncesije ili o poništenju postupka davanja koncesije i obrazloženje tih prijedloga te obavljanje svih drugih radnji potrebnih za provedbu postupka davanja koncesije.

Postupak javnog nadmetanja radi davanja koncesije započinje danom slanja na objavu obavijesti o namjeri davanja koncesije odnosno o namjeri odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju u Elektroničkom oglasniku javne nabave Republike Hrvatske, a završava s izvršnosti odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja ili odluke o poništenju postupka javnog nadmetanja.

Odluku o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju donosi ured državne uprave u županiji na prijedlog stručnog povjerenstva. Ured državne uprave u županiji donosi i sve druge odluke u jedinstvenom postupku za davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala. Nakon donošenja odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja slijedi postupak radi davanja odobrenja za istraživanje, koje se provodi radi utvrđivanja rezervi mineralnih sirovina. Rješenje o odobrenju za istraživanje donosi se na temelju izvršne odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja, a istraživanje je dopušteno unutar istražnog prostora određenog rješenjem. Podaci o odobrenim istražnim prostorima za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar istražnih prostora koji vodi ured državne uprave u županiji.

Rješenje kojim se utvrđuje i ovjerava količina i kakvoća rezervi mineralnih sirovina donosi povjerenstvo za utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina na temelju prijedloga rudarskog gospodarskog subjekta, koji uključuje dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina. Navedeno povjerenstvo osniva i njegove članove imenuje rješenjem ministar nadležan za rudarstvo iz redova djelatnika ministarstva nadležnog za rudarstvo, te drugih znanstvenih i stručnih djelatnika.

Nakon završetka istražnih radova i donošenja rješenja o utvrđivanju rezervi mineralnih sirovina pokreće se postupak za utvrđivanje eksploatacijskog polja. Rješenje o utvrđivanju eksploatacijskog polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala donosi ured državne uprave u županiji po službenoj dužnosti ili na zahtjev ovlaštenika istražnog prostora. Eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina i ne mogu se odobriti ovlašteniku na rok duži od 40 godina.

Nakon što prestanu prava ovlaštenika, ured državne uprave u županiji može raspisati novo javno nadmetanje za eksploatacijsko polje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu. Podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar eksploatacijskih polja koji vodi ured državne uprave u županiji.

Nakon utvrđivanja eksploatacijskog polja pokreće se postupak za donošenje odluke o davanju koncesije i sklapanju ugovora o koncesiji. Ured državne uprave u županiji donosi odluku o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na temelju zahtjeva koji podnosi rudarski gospodarski subjekt kao ovlaštenik eksploatacijskog polja koji je odabran kao najpovoljniji ponuditelj za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako su dovršeni istražni radovi, potvrđene rezerve mineralne sirovine, utvrđeno eksploatacijsko polje sukladno lokacijskoj dozvoli ishodenoj od nadležnog tijela za prostorno uređenje te ispunjeni drugi uvjeti propisani odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama.

Odluka o koncesiji dostavlja se rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija uz nacrt prijedloga ugovora o koncesiji, ministarstvu nadležnom za rudarstvo, jedinicama lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave na čijim se područjima nalazi eksploatacijsko polje i vlasnicima/posjednicima zemljišnih čestica na kojima se odobrava izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskom polju. Na temelju odluke o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, ured državne uprave u županiji mora rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija ponuditi na zaključivanje i potpisivanje ugovor o koncesiji. Ugovorom o koncesiji određuju se prava i obveze davatelja koncesije i koncesionara te se utvrđuje iznos i način plaćanja naknade za koncesiju.

Odredbama Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 31/14), propisana je visina minimalne godišnje naknade za mineralne sirovine i omjer raspodjele prihoda od naknade. Naknada za mineralne sirovine sastoji se od fiksnog i varijabilnog dijela, a ukupna naknada koja se plaća jednaka je njihovom zbroju.

Fiksni dio naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za površinu eksploatacijskog polja određenu upisom u registar odobrenih eksploatacijskih polja) iznosi 800,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija površina nije veća od 20 ha, 1.000,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina od 20 ha do 50 ha te 1.200,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina veća od 50 ha. Obračunava se godišnje od dana dobivanja odobrenja za eksploatacijsko polje i dospijeva najkasnije do konca četvrtog kvartala tekuće godine. Fiksni dio naknade je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske te se u cijelosti ustupa općini ili gradu na čijem području se nalazi odobreno eksploatacijsko polje. Ukoliko se eksploatacijsko polje prostire na području više gradova i/ili općina, fikсни dio naknade dijeli se razmjerno površini prostiranja eksploatacijskog polja mineralnih sirovina na području pojedinog grada i/ili općine.

Minimalni iznos varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) iznosi 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine. Iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena.

Varijabilni dio naknade prihod je državnog proračuna Republike Hrvatske, a dijeli se na način da 30,0 % pripada općini ili gradu na čijem području se otkopava/pridobiva mineralna sirovina, 20,0 % županiji na čijem području se otkopava/pridobiva te 50,0 % državnom proračunu Republike Hrvatske. Rudarski gospodarski subjekt dužan je dostaviti uredu državne uprave u županiji podatke o otkopanoj/pridobivenoj količini i tržišnoj vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala u prethodnom kvartalu, najkasnije osmog dana narednog kvartala. Varijabilni dio naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralnih sirovina obračunava se najmanje kvartalno i dospijeva petnaestog dana narednog kvartala.

Prema odredbama Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine 147/14), naknada za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. i II. skupinu prema indeksu razvijenosti, koja je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske ustupa se u iznosu od 50,0 % gradu, odnosno općini, a 50,0 % županiji na području kojih se obavlja iskorištavanje, a koristi se namjenski za zaštitu okoliša i prirode te za gospodarski razvitak.

Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, osnovni dokument kojim se utvrđuje gospodarenje mineralnim sirovinama i planira rudarska gospodarska djelatnost na državnoj razini je Strategija gospodarenja mineralnim sirovinama koju donosi Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske. Propisano je da će Vlada Republike Hrvatske najkasnije u roku tri godine od dana stupanja na snagu Zakona u rudarstvu, odnosno do svibnja 2016. podnijeti prijedlog strategije na usvajanje Hrvatskom saboru. Županije, gradovi i općine dužni su u svojim razvojnim dokumentima osigurati provedbu strategije u roku tri godine od dana usvajanja strategije u Hrvatskom saboru.

Županije su dužne za svoja područja, u roku tri godine od dana usvajanja Strategije u Hrvatskom saboru, izraditi rudarsko-geološke studije koje obuhvaćaju postojeća i potencijalna ležišta mineralnih sirovina i koje moraju biti u skladu sa Strategijom, te ih dostaviti ministarstvu nadležnom za rudarstvo, ministarstvu nadležnom za prostorno uređenje i ministarstvu nadležnom za zaštitu prirode i okoliša u roku 30 dana od usvajanja. Sadržaj i način izrade navedenih studija propisan je Pravilnikom o sadržaju i načinu izrade rudarsko-geoloških studija (Narodne novine 142/13).

Do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.), Strategiju gospodarenja mineralnim sirovinama nije usvojio Hrvatski sabor. Županija nije usvojila Rudarsko-geološka studiju za svoje područje. Tijekom 2007. Hrvatski geološki institut izradio je Resursne osnove mineralnih sirovina na području Međimurske županije (sadrže detaljan opis mineralnih sirovina u smislu geološke građe, kakvoće, količine i upotrebljivosti) koje ne sadrže sve podatke propisane člankom 3. Pravilnika o sadržaju i načinu izrade rudarsko-geoloških studija, jer je izrađena prije donošenja navedenog Pravilnika. Prostornim planom Županije, (Službeni glasnik 7/01, 8/01 i 23/10)) određeno je da se eksploatacija šljunka i pijeska obavlja na postojećim odobrenim eksploatacijskim poljima, te na novim lokalitetima Poleve i Prodi i prostoru visoke istraženosti Držimurec-Strelec, a eksploatacija gline na postojećem odobrenom eksploatacijskom polju Šenkovec. Također je određeno da se eksploatacija gline može planirati na prostoru visoke istraženosti Mihovljan-Krištanovec. Na prostorima na kojima se mogu planirati nova eksploatacijska polja i proširenje postojećih, jedinice lokalne samouprave mogu prostornim planovima uređenja planirati obuhvat i uvjete eksploatacije, te namjenu prostora nakon napuštanja eksploatacije. Smještaj novih eksploatacijskih polja mineralnih sirovina ne može se planirati na visoko vrijednom poljoprivrednom zemljištu, a smještaj na vrijednom poljoprivrednom zemljištu potrebno je izbjegavati. Proširenje postojećih eksploatacijskih polja nije moguće planirati na zaštićenom području i na šumskih površinama.

U tablici broj 1 daju se podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije.

Tablica broj 1

Eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije

Redni broj	Eksploatacijsko polje	Jedinica lokalne samouprave	Vrsta mineralne sirovine
	1	2	3
1.	Turčišće I	Općina Domašinec	Građevinski šljunak i pijesak
2.	Turčišće II	Općina Domašinec	
3.	Verk-Zavrtje	Grad Mursko Središće	
4.	Galovo-Totovec	Grad Čakovec	
5.	Cirkovljan	Grad Prelog	
6.	Ivanovec	Grad Čakovec i Općina Orehovica	
7.	Kuršanski lug-Poleve	Grad Čakovec	
8.	Poredje	Grad Prelog	
9.	Turčišće	Općina Domašinec	
10.	Držimurec-Strelec	Općina Mala Subotica	
11.	Prodi	Grad Čakovec	
12.	Šenkovec	Općina Šenkovec	Opekarska glina

Prema odredbi članka 56. Zakona o koncesijama, davatelji koncesija dužni su dostaviti Ministarstvu financija godišnji i srednjoročni (trogodišnji) plan davanja koncesija, koji moraju biti usklađeni. Godišnji plan davanja koncesija sadrži osobito planirani broj koncesija, predviđene vrste i predmete koncesija, rokove na koje se koncesije planiraju dati, pravnu osnovu za davanje koncesije, procijenjenu godišnju naknadu za pojedinu koncesiju, popis ugovora o koncesiji koji istječu u godini na koju se plan odnosi s napomenom za koje se koncesije planira novi postupak davanja koncesije te obrazloženjem razloga za eventualno neplaniranje davanja nove koncesije. U srednjoročnom planu davanja koncesija navode se gospodarska i druga područja u kojima se planiraju dati koncesije, građevine koje će se graditi, odnosno djelatnosti koje će se obavljati na temelju koncesije, planirani rashodi za koncesije i prihodi od koncesija, ocjena očekivane gospodarske koristi od planiranih koncesija te drugi elementi od značaja za provedbu učinkovite politike koncesija.

Ured državne uprave nije izradio plan davanja koncesija za 2013., ali je tijekom 2013. dodijeljena jedna koncesija za eksploataciju šljunka i pijeska. Prema obrazloženju, Ureda državne uprave, dostavljenom Ministarstvu financija u travnju 2014. navedena koncesija nije planirana, a dodijeljena je jer je izmijenjenim prostornim planom Županije predviđeno još jedno eksploatacijsko polje šljunka i pijeska, a potencijalni koncesionar je zatražio davanje koncesije te je u 2013. dodijeljena koncesije nakon provedenog postupka.

Ured državne uprave dostavio je Ministarstvu financija godišnje planove davanja koncesije za 2014. i 2015. te srednjoročni plan davanja koncesije za 2014. do 2016. Navedeni planovi koncesija sadrže elemente propisane Zakonom o koncesijama. U srednjoročnom planu davanja koncesija za 2014. do 2016. i godišnjem planu za 2015. nije planirano davanje koncesija. Obzirom da srednjoročni plan davanja koncesija za 2014. do 2016. i godišnji plan za 2015. sadrži popis jednog ugovora za eksploatacijsko polje Držimurec-Strelec koji istječe u 2015. trebalo je planirati davanje koncesije.

Ugovor o koncesiji za eksploatacijsko polje Držimurec-Strelec zaključen je u kolovozu 2016. na temelju zahtjeva ovlaštenika navedenog eksploatacijskog polja, nakon pribavljenog mišljenja Ministarstva financija.

Državni ured za reviziju predlaže srednjoročnim i godišnjim planovima davanja koncesija planirati davanje koncesija za eksploatacijska polja za koja ugovori o koncesiji istječu u godini za koje se planovi donose.

Registri i evidencije

Prema odredbi članka 145. Zakona o rudarstvu, uredi državne uprave u županijama dužni su voditi registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja, evidenciju o svim traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirku isprava te popis rudarskih gospodarskih subjekata za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala, te prikupljene podatke i spise dostavljati Ministarstvu gospodarstva, koje vodi jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina Republike Hrvatske. Način vođenja registra istražnih prostora, registra eksploatacijskih polja, evidencije o traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirke isprava i popisa rudarskih gospodarskih subjekata propisani su odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima (Narodne novine 142/13).

Prema odredbi članka 57. Zakona o koncesijama, Ministarstvo financija vodi Registar koncesija, odnosno u suradnji s davateljima koncesija prikuplja i evidentira podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije, pohranjuje podatke, upravlja bazom podataka, osigurava dostupnost podataka te zaštitu baze podataka i dokumenata pohranjenih u arhivu. Oblik i vođenje Registra koncesija, subjekti upisa, obveznici, postupak upisa ugovora o koncesiji u Registar koncesija, sadržaj i oblik potrebne dokumentacije, unos, izvješća, pohranjivanje, čuvanje i zaštita podataka, te vođenje evidencije o naknadama za koncesiju uređeni su odredbama Pravilnika o Registru koncesija (Narodne novine 26/13). Registar koncesija je središnji izvor informacija o svim koncesijama i jedinstvena elektronička evidencija svih ugovora o koncesijama danim na području Republike Hrvatske te sadrži podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije koje su davatelji koncesija dužni dostavljati na odgovarajućim obrascima i u rokovima propisanim odredbama Pravilnika o Registru koncesija.

Prema odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima, Ured državne uprave vodi registre istražnih prostora i eksploatacijskih polja, zbirke isprava za svaki odobreni istražni prostor i eksploatacijsko polje te popis rudarskih gospodarskih subjekata za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala na području Županije, te Ministarstvu gospodarstva dostavlja podatke o svim traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina, odnosno podatke o svim rudarskim gospodarskim subjektima uvedenim u registre, te sve upravne akte kojima se rudarskim gospodarskim subjektima odobrava istraživanje mineralnih sirovina, utvrđuju eksploatacijska polja mineralnih sirovina te daju koncesije za eksploataciju.

U registru eksploatacijskih polja upisano je dvanaest eksploatacijskih polja Turčišće I, Turčišće II, Turčišće, Cirkovljan, Šenkovec, Ivanovec, Poredje, Kuršanski lug-Poleve, Verk-Zavrtje, Galovo-Totovec, Držimurec-Strelec i Prodi.

U registru istražnih prostora upisan je istražni prostor Poredje. Istražni prostor Poredje površine 15 ha nalazi istočno od eksploatacijskog polja Poredje. Odobren je rješenjem iz ožujka 2007., na temelju zahtjeva trgovačkog društva koje obavlja eksploataciju građevinskog šljunka i pijeska na eksploatacijskom polju Poredje. Završno izvješće o istraživanju građevnog šljunka i pijeska u istražnom prostoru Poredje podneseno je u ožujku 2009. Rješenje za istraživanje je isteklo u svibnju 2010. Utvrđene su rezerve građevnog šljunka i pijeska.

Zbirka isprava istražnih prostora i eksploatacijskih polja mineralnih sirovina obuhvaća sve bitne podatke za istražni prostor i eksploatacijsko polje (odluke, zaključke, rješenja, ugovore, zapisnike, očitovanja, pojašnjenja i mišljenja).

U zbirke isprava trebaju biti pohranjeni svi podaci bitni za svaki odobreni istražni prostor i eksploatacijsko polje odnosno trebaju biti pohranjeni zahtjevi rudarskih gospodarskih subjekata za odobravanje istražnih prostora i eksploatacijskih polja s pripadajućom dokumentacijom, rješenja o odobrenju istražnih prostora i eksploatacijskih polja, rješenja o potvrdi i ovjeri količine i kakvoće rezervi mineralnih sirovina, rješenja o brisanju rudarskih gospodarskih subjekata kao ovlaštenika iz registra eksploatacijskih polja, jamstva osiguranja naplate naknade za koncesiju, naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji i troškova sanacije eksploatacijskog polja, odluke o davanju koncesije, ugovori o koncesiji, podaci o obračunu i naplati fiksnog odnosno varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine, podaci o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, potvrde rudarske inspekcije i inspekcije zaštite okoliša o sanaciji prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi te drugi dokumenti i podaci.

Popis rudarsko gospodarskih subjekata obuhvaća popis subjekata kojima su izdana odobrenja za istraživanje, rješenja o utvrđivanju eksploatacijskog polja i/ili rješenja za dodatno istraživanje mineralnih sirovina na već utvrđenom eksploatacijskom polju, odnosno koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina.

Ured državne uprave popunio je i dostavio propisane obrasce u Registar koncesija u većini slučajeva, a odnose se na upis ugovora o koncesiji, evidentiranje promjena podataka iz ugovora o koncesiji, utvrđivanje fiksnog i varijabilnog dijela naknada za mineralne sirovine te upis podataka o izvanrednim prestancima ugovora o koncesiji, o stečajnim postupcima nad rudarskim gospodarskim subjektima. Registru koncesija nije podnesen obrazac (Prijava za upis ugovora o koncesiji) za upis ugovora o koncesiji zaključenog 21. prosinca 2015. za eksploataciju mineralnih sirovina na eksploatacijskom polju Ivanovec.

Prema odredbama Pravilnika o registru koncesija davatelj koncesija je dužan popuniti i dostaviti odgovarajući obrazac, Prijava za upis ugovora o koncesiji, u roku deset dana od potpisivanja ugovora.

S obzirom da su mineralne sirovine najvećim dijelom neobnovljivi prirodni resurs ograničenih rezervi, eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina te je odredbama Zakona o rudarstvu propisana obveza dostave podataka i dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina te podataka o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina.

Navedene obveze propisane su odredbama članaka 52., 55. i 57. Zakona o rudarstvu, prema kojima je rudarski gospodarski subjekt, kao ovlaštenik istražnog prostora ili eksploatacijskog polja, dužan voditi evidenciju o rezervama mineralnih sirovina i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva dostaviti podatke o rezervama mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine te svakih pet godina od dana dobivanja rješenja o potvrđivanju količina i kakvoće rezervi mineralnih sirovina dostaviti nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina, s prijedlogom za razvrstavanje u klase i kategorije, na temelju čega povjerenstvo donosi rješenje kojim potvrđuje i ovjerava količine i kakvoću rezervi mineralnih sirovina.

Također, koncesionar za eksploataciju mineralnih sirovina dužan je voditi i evidenciju o godišnjoj eksploataciji i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva i davatelju koncesije dostaviti podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine.

Pojedini koncesionari dostavljali su Uredu državne uprave podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina na obrascu Evidencija o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina. Ured državne uprave nije pravodobno obavještavao koncesionare o njihovim obvezama koje proizlaze iz zakonskih i podzakonskih propisa o koncesijama i rudarstvu te najvećim dijelom koncesionari nisu dostavljali kontinuirano podatke za svaku godinu eksploatacije, a ured nije pribavljene podatke provjeravao, sistematizirao i analizirao. Obrasci za dostavu podataka o rezervama mineralnih sirovina te o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina propisani su odredbama Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina (Narodne novine 150/13).

Ukupne potvrđene eksploatacijske rezerve mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije do konca 2015., prema podacima prikupljenim od Ureda državne uprave (Rješenja o potvrđivanju kakvoće i količine rezervi) na odobrenim eksploatacijskim poljima u Županiji iznose 26 313 615 m³, od čega se 24 856 985 m³ odnosi na građevni šljunak i pijesak, a 1 456 630 m³ na opekarsku glinu. Prema podacima iz obrazaca (Podaci o rezervama mineralnih sirovina) i podacima koncesionara do konca 2015. eksploatirano je 1 109 928 m³, te eksploatacijske rezerve iznose 25 203 687 m³ mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala, od čega se 23 794 705 m³ odnosi na građevni šljunak i pijesak, a 1 408 982 m³ na opekarsku glinu.

Državni ured za reviziju predlaže pravodobno pribavljati podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, koje su koncesionari obvezni dostavljati Uredu državne uprave prema odredbama Zakona o rudarstvu i Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina, te pribavljene podatke provjeravati, analizirati i sistematizirati s ciljem učinkovitog gospodarenja mineralnim sirovinama. Državni ured za reviziju predlaže dostaviti propisane obrasce za upis ugovora o koncesiji u skladu s odredbama Pravilnika o registru koncesija.

Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji

U skladu s odredbom članka 192. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu ureda državne uprave u županijama (Narodne novine 40/12, 51/12 i 90/13), Ured državne uprave donio je Pravilnik o unutarnjem redu, kojim su utvrđene ustrojstvene jedinice i njihov djelokrug te broj službenika i namještenika po službama i ispostavama, s naznakom njihovih osnovnih poslova i zadaća te stručnih uvjeta potrebnih za njihovo obavljanje.

U skladu sa spomenutim Pravilnikom, poslovi iz područja rudarstva obavljaju se u Službi za gospodarstvo i imovinsko pravne poslove, a obavlja ih voditelj službe. Obzirom da voditelj službe za gospodarstvo i imovinsko pravne poslove obavlja i druge poslove koji su u nadležnosti službe, zaposlenih za obavljanje poslova dodjele koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina, vođenje registra i evidencija, te kontrolu obračuna i naplate naknade za eksploataciju mineralnih sirovina nema dovoljno. U kolovozu 2016. objavljen je javni natječaj za prijem službenika, na radno mjesto samostalnog upravnog referenta za gospodarstvo, koji prema Pravilniku treba obavljati dio poslova u vezi gospodarenja mineralnim sirovinama.

Ured državne uprave osigurao je odgovarajuću tehničku podršku za učinkovito obavljanje poslova iz područja rudarstva. Koncesionari dostavljaju podatke određene propisima kojima se uređuje dodjela koncesija i obračun naknade za koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina u Ured državne uprave gdje se potrebni podaci unose u registar koncesija.

Postupak dodjele koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina detaljno je propisan odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama te podzakonskim propisima o rudarstvu, tako da Ured državne uprave nije donosio unutarnje procedure o dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina.

Prema podacima iz Registra eksploatacijskih polja, početkom 2016., na području Županije je dvanaest eksploatacijskih polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, od čega jedanaest za eksploataciju građevinskog šljunka i pijeska i jedno za eksploataciju opekarske gline.

U tablici broj 2 daju se podaci o odobrenim eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije, te podaci o fiksnom dijelu naknade za mineralne sirovine prema podacima Ureda državne uprave sa stanjem iz travnja 2016.

Tablica broj 2

Odobrena eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije te podaci o fiksnom dijelu naknade za mineralne sirovine, travanj 2016.

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje odobrenja	Površina polja u ha	Fiksni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za površinu eksploatacijskog polja) u kn		
				Obveza ovlaštenika polja	Naplaćeno s kamatama	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5	6
Građevinski šljunak i pijesak						
1.	Turčišće I	11.3.1998.-3.4.2025.	12,80	81.160,00	81.170,00	-10,00
2.	Turčišće II	16.11.1997.-3.4.2025.	12,80	80.640,00	80.640,00	0,00
3.	Verk-Zavrtje	7.11.1995.-14.12.2020.	11,30	72.602,00	72.602,00	0,00
4.	Galovo-Totovec	4.4.1995.-31.12.2031.	12,05	75.932,00	75.940,00	-8,00
5.	Cirkovljan	25.12.1981.-	45,80	433.708,00	433.709,00	0,00

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje odobrenja	Površina polja u ha	Fiksni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za površinu eksploatacijskog polja) u kn		
				Obveza ovlaštenika polja	Naplaćeno s kamatama	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5	6
6.	Ivanovec	16.11.1984.-21.12.2020.	92,05	889.526,00	889.526,00	0,00
7.	Kuršanski lug-Poleve	25.12.1981.-	4,50	28.505,00	28.510,00	-5,00
8.	Poredje	16.11.1984.-	15,31	123.408,00	123.440,00	-32,00
9.	Turčišće	13.4.1972.-	22,90	181.721,00	181.812,00	-91,00
10.	Držimurec-Strelec	10.3.2008.-9.8.2015.	6,34	43.262,00	43.262,00	0,00
11.	Prodi	19.6.2007.-7.2.2028.	13,50	103.828,00	103.826,00	2,00
Opekarska glina						
12.	Šenkovec	25.6.1982.-31.12.2034.	41,98	413.155,00	413.155,00	0,00
Ukupno			291,33	2.527.447,00	2.527.592,00	-145,00

Za dvanaest odobrenih eksploatacijskih polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije površine 291,33 ha utvrđene su obveze za fiksni dio naknada za mineralne sirovine u iznosu 2.527.447,00 kn. Plaćene su u cjelokupnom iznosu. U tablici nisu navedeni rokovi do kojih vrijede odobrenja za eksploatacijska polja Cirkovljan, Kuršanski lug-Poleve, Poredje i Turčišće jer rješenja ne sadrže taj podatak.

Fiksni dio naknade za mineralne sirovine odnosno naknade za površinu eksploatacijskog polja obračunane su i naplaćivane u iznosima propisanim odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 158/09), koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011., Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 40/11), koja je bila na snazi od travnja 2011. do travnja 2014. i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je na snazi od svibnja 2014., s tim da su pojedinim ovlaštenicima naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade.

Od dvanaest eksploatacijskih polja, ugovori o koncesiji su zaključeni za osam eksploatacijskih polja, od čega za sedam eksploatacijskih polja građevinskog šljunka i pijeska i eksploatacijsko polje opekarske gline. Za četiri eksploatacijska polja šljunka i pijeska, odobrenja za izvođenje rudarskih radova izdana po prijašnjim propisima nisu zamijenjena za ugovore o koncesiji. Odobrenje za izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskom polju šljunka i pijeska Cirkovljan, izdano po prijašnjim propisima, zamijenjeno je u 2015. za rješenje o davanju koncesije. Odobrenja za eksploataciju šljunka i pijeska na tri eksploatacijska polja (Turčišće, Kuršanski lug-Poleve i Poredje), izdana po prijašnjim propisima, nisu zamijenjena do konca rujna 2016. za rješenja i ugovor o koncesiji.

Odobrenje za izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskom polju Cirkovljan od 11. studenoga 1996., u kojem nije naveden rok do kojeg se mogu izvoditi rudarski radovi, zamijenjeno za rješenje o davanju koncesije u listopadu 2015.

Ugovor o koncesiji nije zaključen jer je zemljište na kojem se nalazi navedeno eksploatacijsko polje u državnom vlasništvu, a koncesionar nema ugovor ili odluku nadležnog državnog tijela (Državnog ureda za upravljanje državnom imovinom) na temelju kojeg bi stekao pravo korištenja navedenog zemljišta. Odobrenja za eksploataciju šljunka i pijeska na tri eksploatacijska polja, Turčišće od 31. prosinca 1996., Kuršanski lug-Poleve od 25. prosinca 1981. i Poredje od 24. srpnja 1986., nisu zamijenjena za rješenja i ugovor o koncesiji jer ovlaštenik eksploatacijskih polja Turčišće i Kuršanski lug-Poleve nije dostavio potvrdu Porezne uprave o podmirenim obvezama s osnova javnih davanja, a ovlaštenik eksploatacijskog polja Poredje nije dostavio potvrdu da nije zatečen u nezakonitom istraživanju i/ili eksploataciji mineralnih sirovina.

Prema obrazloženju Ureda državne uprave ovlaštenik eksploatacijskog polja Turčišće i Kuršanski lug-Poleve nije u mogućnosti dostaviti potvrdu kojom dokazuje da ima podmirena dugovanja s osnova javnih davanja prema Republici Hrvatskoj jer Porezna uprava ima evidentirano dugovanje iz 2000. za koje je u 2002. zaključen Ugovor o nagodbi. Obzirom da ovlaštenik smatra da je dugovanje podmireno podnio je žalbu samostalnom sektoru za drugostupanjski postupak. Žalbeni postupak je u toku. Ovlaštenik eksploatacijskog polja Poredje nije u mogućnosti dostaviti potvrdu rudarske inspekcije da nije zatečen u nezakonitom istraživanju i/ili eksploataciji mineralnih sirovina jer se protiv njega vodi sudski spor radi dubljeg iskopa od dozvoljenog na određenim kotama.

Prema obrazloženju Ureda državne uprave tužbu je podnijelo Državno odvjetništvo, ali ju je 29. listopada 2012. povuklo. Državno odvjetništvo ponovo je podnijelo tužbu koju je Trgovački sud u Bjelovaru rješenjem od 13. ožujka 2015. odbio. Na navedeno rješenje Državno odvjetništvo podnijelo je žalbu Visokom trgovačkom sudu u Zagrebu. Upravni spor je u toku.

Prema odredbama članka 166. Zakona o rudarstvu, fizičkoj ili pravnoj osobi koja je na temelju pravomoćnog akta-odobrenja za izvođenje rudarskih radova izdanog po prijašnjim propisima stekla pravo eksploatacije mineralne sirovine, to odobrenje zamjenjuje se za rješenje o davanju koncesije radi usklađenja s propisima o koncesijama i odredbama Zakona o rudarstvu do isteka roka navedenog u tom odobrenju.

Ako u odobrenju nije naveden rok do kojeg se mogu izvoditi rudarski radovi, preostali rok će se utvrditi rješenjem sukladno provjerenim rudarskim projektima temeljem kojih je doneseno odobrenje, a isti ne može biti duži od 40 godina. Na temelju rješenja kojim se zamjenjuje odobrenje za koncesiju tijelo nadležno za rudarstvo sklapa ugovor o koncesiji. Tijelo nadležno za rudarstvo dužno je provesti postupak u roku dvije godine od dana stupanja na snagu zakona o rudarstvu, odnosno do svibnja 2015.

Državni ured za reviziju nalaže rješenja kojima je odobreno izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskim poljima Turčišće, Kuršanski lug-Poleve i Poredje, izdana po prijašnjim propisima bez navedenog roka do kojeg se mogu izvoditi rudarski radovi, zamijeniti za rješenja i ugovore o koncesiji. Za eksploatacijsko polje Cirkovljan, za koje je odobrenje za izvođenje rudarskih radova izdano po prijašnjim propisima zamijenjeno za rješenje o koncesiji, zaključiti ugovor o koncesiji prema odredbama Zakona o rudarstvu.

Četiri koncesije za eksploataciju građevinskog šljunka i pijeska na eksploatacijskim poljima Turčišće I, Turčišće II, Verk-Zavrtje i Galovo-Totovec dodijeljene su tijekom 1995., 2000. i 2006. prema prijašnjim propisima. Za eksploatacijska polja Turčišće I, Turčišće II, Verk-Zavrtje i Galovo-Totovec ugovori o koncesiji zaključeni su na temelju zahtjeva rudarskih gospodarskih subjekata za dodjelu koncesije za izvođenje rudarskih radova na navedenim eksploatacijskim poljima, koja su im prethodno odobrena, u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu (Narodne novine 190/03 - pročišćeni tekst), koji je bio na snazi od lipnja 1991. do srpnja 2009., Pravilnika o postupku ishođenja odobrenja za dodjelu eksploatacijskog polja, odobrenja za izvođenje rudarskih radova i građevinske dozvole za građenje rudarskih objekata i postrojenja, kao i dozvole za upotrebu rudarskih objekata i postrojenja (Narodne novine 53/A/91), koji je bio na snazi od srpnja 1991. do rujna 1998. i Pravilnika o eksploataciji mineralnih sirovina (Narodne novine 125/98), koji je bio na snazi od rujna 1998. do studenoga 2013.

Eksploatacija tehničko građevnog-kamena na eksploatacijskom polju Galovo-Totovec obavlja se na temelju rješenja i ugovora o koncesiji iz travnja 2006. Rješenjem iz travnja 2006. eksploatacija je odobrena do 31. prosinca 2031. Eksploatacija tehničko građevnog kamena na eksploatacijskim poljima Verk-Zavrtje, Turčišće II i Turčišće I obavlja se na temelju rješenja iz studenoga 1995. i 1997. te ožujka 1998. Ugovorima o koncesiji odobrena je eksploatacija na eksploatacijskom polju Verk-Zavrtje do prosinca 2025., Turčišće I i Turčišće II do travnja 2025.

Dvije koncesije za eksploataciju građevinskog šljunka i pijeska na eksploatacijskim poljima Držimurec-Strelec i Prodi dodijeljena su tijekom 2010. i 2013. Ugovori o koncesiji zaključeni su na temelju provedenog natječaja za dodjelu koncesije odnosno Zakona o rudarstvu (Narodne novine 75/09 i 49/11), koji je bio na snazi od srpnja 2009. do svibnja 2013.

Dva odobrenja za eksploataciju građevinskog šljunka i pijeska na eksploatacijskom polju Ivanovec i opekarske gline na eksploatacijskom polju Šenkovec izdana po prijašnjim propisima zamijenjena su za rješenja i ugovore o koncesiji tijekom 2015. i 2016.

Prema odredbama članka 51. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije dužan je kontinuirano nadzirati rad koncesionara i izvršavanje njihovih obveza iz ugovora o koncesiji, što uključuje i redovito praćenje izvršavanja plaćanja naknade za koncesiju te plaćanja svih drugih obveza koje nastaju kao posljedica provedenih nadzora inspekcijskih službi i drugih nadležnih tijela. O postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji dužan je obavijestiti nadležno državno odvjetništvo. Također je dužan do 1. lipnja tekuće godine, za prethodnu godinu, dostaviti Ministarstvu financija izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara, a osobito u odnosu na plaćanje naknade za koncesiju, poduzete radnje vezane uz nadzor rada koncesionara, pokrenute mjere prisilne naplate naknade za koncesiju i drugih novčanih obveza po osnovi nalaza/rješenja inspekcijskih i drugih službi, raskinute ugovore o koncesiji i one koji su u procesu raskida, te druge bitne podatke o izvršenju ugovora o koncesiji. Izvješće se dostavlja na obrascu koji Ministarstvo financija objavljuje na svojim mrežnim stranicama.

Ured državne uprave redovito je pratio izvršavanje plaćanja naknade za koncesiju pribavljanjem od koncesionara podataka o iskazanoj tržišnoj vrijednosti otkopane mineralne sirovine. Također je na propisanom obrascu, redovito dostavljao izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara.

Za obračun naknade za koncesiju propisan je obrazac na kojem koncesionari dostavljaju podatke za obračun naknade za koncesiju za varijabilni dio. Obrazac sadrži podatke o osnovici za obračun naknade, ugovorenog postotka za obračun naknade, količini otkopane mineralne sirovine, ugovorenoj cijeni te utvrđenoj obvezi za varijabilni dio naknade. Dva koncesionara, koja eksploatiraju mineralne sirovine na eksploatacijskim poljima Držimurec-Strelec i Prodi, dostavljali su tromjesečno UPK obrazac koji osim osnovice za obračun naknade, ugovorenog postotka te utvrđene obveze za varijabilni dio naknade za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina sadrži i podatke o izvađenim količinama mineralne sirovine i cijeni mineralne sirovine, a tri koncesionara koja eksploatiraju mineralne sirovine na eksploatacijskim poljima Poredje i Turčišće I i II dostavljali su obrazac koji osim navedenih podataka sadrži podatke o izvađenim količinama mineralne sirovine, dok podatke o cijeni ne sadrži. Sedam koncesionara dostavljaju tromjesečno UPK obrazac na kojem je iskazana osnovica za obračun naknade (vrijednost izvađene količine mineralne sirovine u prethodnom tromjesečju), ugovoreni postotak za obračun naknade (5,0 %) te utvrđena obveza za varijabilni dio naknade za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina. Količina izvađene mineralne sirovine u prethodnom tromjesečju i cijene nisu iskazane.

Ured državne uprave ne vodi evidenciju o otkopanim količinama i tržišnoj vrijednosti otkopanih količina mineralnih sirovina prema pojedinim ugovorima i eksploatacijskim poljima na kojima su otkopane. Na zahtjev Državnog ureda za reviziju pribavio je od koncesionara podatke o izvađenim količinama mineralne sirovine od 2013. do 2015.

Državni ured za reviziju predlaže tražiti od koncesionara da dostavljaju tromjesečno podatke o otkopanim količinama mineralnih sirovina u m³ i tržišnoj vrijednosti m³ otkopane mineralne sirovine koja ne može biti manja od tržišne vrijednosti utvrđene Elaboratom o rezervama.

U tablici broj 3 daju se podaci o varijabilnom dijelu naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (naknade za otkopanu količinu mineralne sirovine) na području Županije za dvanaest eksploatacijskih polja za koja su dodijeljene rudarske koncesije ili odobrenja za izvođenje rudarskih radova, a koji su rudarske radove obavljali između 2002. i 2015., prema podacima iz Registra koncesija.

Tablica broj 3

Eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije, za koja su dodijeljene rudarske koncesije ili odobrenja za izvođenje rudarskih radova te podaci o varijabilnom dijelu naknade za mineralne sirovine

Redni broj	Naziv polja	Trajanje koncesije za eksploataciju	Varijabilni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) u kn		
			Zaduženje	Naplaćeno s kamatama	Stanje na dan 13.4.2016.
	1	2	3	4	5
Građevinski šljunak i pijesak					
1.	Turčišće I	3.4.2000.-3.4.2025.	497.072,00	497.439,00	-367,00
2.	Turčišće II	3.4.2000.-3.4.2025.	460.770,00	463.263,00	-2.493,00
3.	Verk- Zavrtje	13.12.1995.-14.12.2020.	82.269,00	92.165,00	-9.896,00

Redni broj	Naziv polja	Trajanje koncesije za eksploataciju	Varijabilni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) u kn		
			Zaduženje	Naplaćeno s kamatama	Stanje na dan 13.4.2016.
4.	Galovo-Totovec	18.4.2006.-31.12.2031.	602.313,00	602.313,00	0,00
5.	Cirkovljan	26.3.2004.-	549.674,00	549.674,00	0,00
6.	Ivanovec	21.12.2015.-21.12.2020.	1.995.452,00	1.995.452,00	0,00
7.	Kuršanski lug-Poleve	25.12.1981.-	531.430,00	532.650,00	-1.220,00
8.	Poredje	9.9.2003.-	853.176,00	856.060,00	-2.884,00
9.	Turčišće	31.12.1996.-	121.774,00	131.412,00	-9.638,00
10.	Držimurec-Strelec	9.8.2010.-9.8.2015.	470.557,00	470.561,00	-4,00
11.	Prodi	7.2.2013.-7.2.2028.	102.211,00	86.938,00	15.273,00
Opekarska glina					
12.	Šenkovec	31.12.1994.-31.12.2034.	237.246,00	239.249,00	-2.003,00
Ukupno			6.503.944,00	6.517.176,00	-13.232,00

Ugovorima o koncesiji, koncesionari su se obvezali da će varijabilni dio naknade za mineralne sirovine odnosno naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine plaćati na način utvrđen zakonskim i podzakonskim propisima, kojima je određena naknada za koncesiju, odnosno u visini propisanog ili minimalnog propisanog iznosa.

Tako su naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine obračunane i naplaćene prema odredbama Odluke o naknadi za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 101/04), koja je bila na snazi od srpnja 2004. do prosinca 2009. i kojom je naknada bila utvrđena u visini 2,6 % ukupnog prihoda ostvarenog prodajom mineralne sirovine, Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011. i kojom je minimalni iznos varijabilnog dijela naknade bio utvrđen u visini 7,5 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od travnja 2011. do travnja 2014. i kojom je varijabilni dio naknade bio utvrđen u visini 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, te Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je na snazi od svibnja 2014. i kojom je minimalni iznos varijabilnog dijela naknade utvrđen u visini 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, s tim da su pojedinim koncesionarima naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade.

Obveze koncesionara za varijabilni dio naknade za eksploataciju mineralnih sirovina u iznosu 6.503.944,00 kn naplaćene su u iznosu 6.517.176,00 kn. Potraživanje u iznosu 15.273,00 kn za eksploataciju mineralnih sirovina na eksploatacijskom polju Prodi plaćeno je u lipnju 2016.

Ured državne uprave nije kontrolirao tržišne cijene niti uspoređivao s cijenama iz Elaborata o rezervama mineralnih sirovina jer navedene elaborate nije imao za većinu eksploatacijskih polja.

Rješenja o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine, koja nadležno povjerenstvo dostavlja Uredu državne uprave, ne sadrže podatak o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata, niti je propisana obveza rudarskih gospodarskih subjekata da Uredu državne uprave dostavljaju navedeni elaborat. Ured državne uprave je dužan pribaviti podatak o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz elaborata o rezervama mineralnih sirovina te podatak o izvađenim količinama mineralne sirovine jer je dužan kontrolirati ispravnost obračuna varijabilnog dijela naknade za eksploataciju mineralnih sirovina.

Odredbama Zakona o rudarstvu i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, propisano je da iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, koji rudarski gospodarski subjekt mora izraditi kako bi od nadležnog povjerenstva ishodio rješenje o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine, a koju je dužan potvrditi svakih pet godina.

Državni ured za reviziju predlaže kontrolirati tržišne cijene i obavljati usporedbu s cijenama iz Elaborata o rezervama kako te cijene ne bi bile manje od cijena iskazanih u tehno-ekonomske ocjeni iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena. Također predlaže zatražiti od nadležnog povjerenstva dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi Ured državne uprave mogao pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednost mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, rudarska inspekcija Ministarstva gospodarstva provodi inspekcijski nadzor nad izvođenjem rudarskih radova. Prema podacima prikupljenim od Ureda državne uprave, rudarska inspekcija je od 2013. do 2015. obavila inspekcijski nadzor nad izvođenjem rudarskih radova na jedanaest eksploatacijskih polja o čemu su sastavljeni zapisnici, a četiri rješenja su dostavljena Uredu državne uprave. Rješenjima rudarske inspekcije iz listopada i studenoga 2013. koncesionarima je zabranjeno izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskim poljima Držimurec-Strelec i Šenkovec dok na poslove odgovornog voditelja izvođenja rudarskih radova ne zaposle stručnu osobu u punom radnom vremenu u skladu s odredbom članka 82. Zakona o rudarstvu.

Rješenjem rudarske inspekcije iz travnja i listopada 2015. koncesionarima je zabranjeno izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskim poljima Kuršanski lug-Poleve i Ivanovec bez ugovora o koncesiji. Ugovor o koncesiji zaključen je za eksploatacijsko polje Ivanovec 21. prosinca 2015., a za eksploatacijsko polje Kuršanski lug-Poleve nije zaključen.

Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi

Prema odredbama članaka 69. i 101. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt odgovara za štetu u prirodi i okolišu nastalu izvođenjem rudarskih radova na eksploatacijskom polju, dužan je tijekom izvođenja te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova provesti sanaciju prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi, provesti mjere osiguranja radi sprječavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš te o tome izvijestiti rudarsku inspekciju i inspekciju zaštite okoliša, koje izdaju potvrde o provedbi spomenutih mjera, nakon čega davatelj koncesije donosi rješenje o brisanju rudarskog gospodarskog subjekta kao ovlaštenika eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja, a može donijeti i rješenje o brisanju eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja.

Ako rudarski gospodarski subjekt ne provede sanaciju, davatelj koncesije naložit će mu provođenje sanacije u primjerenom roku, a ako ni nakon ostavljenog roka ne provede sanaciju, to će se učiniti putem treće osobe, na trošak rudarskog gospodarskog subjekta, pri čemu će pravne radnje pred sudom poduzeti nadležno državno odvjetništvo.

Prema stanju koncem 2015. od dvanaest eksploatacijskih polja koje je Ured državne uprave odobrio rudarskim gospodarskim subjektima, za četiri eksploatacijska polja odobrenja za izvođenje rudarskih radova nisu zamijenjena za ugovore o koncesiji, jedan ugovor o koncesiji istekao je u 2015., a sedam ugovora o koncesiji je važeće. Za eksploatacijsko polje Držimurec-Strelec, za koje je ugovor o koncesiji istekao 2015. zaključen je novi ugovor o koncesiji u kolovozu 2016.

Rudarska inspekcija nije dostavila Uredu državne uprave, od 2013. do 2015., rješenja kojima bi utvrdila nepravilnosti koje se odnose na sanaciju terena tijekom izvođenja rudarskih radova.

Prema odredbi članka 31. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije dužan je prije stupanja na snagu ugovora o koncesiji prikupiti od odabranog najpovoljnijeg ponuditelja odnosno podnositelja zahtjeva za dobivanje koncesije potrebna jamstva i/ili instrumente osiguranja naplate naknade za koncesiju te naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji (zadužnice, bankarske garancije, osobna jamstva, mjenice, polog i ostalo) u iznosu određenom u skladu s procijenjenom vrijednosti koncesije te redovito provjeravati valjanost instrumenata osiguranja.

Prema odredbi članka 76. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt kojem se daje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina, dužan je prije zaključivanja i potpisivanja ugovora o koncesiji dostaviti davatelju koncesije jamstvo za troškove sanacije eksploatacijskog polja, a prema odredbi članka 11. stavka 4. Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina, davatelj koncesije dužan je redovito provjeravati valjanost jamstva.

Ured državne uprave pribavio je od svih rudarskih subjekata koji obavljaju eksploataciju na odobrenim eksploatacijskim poljima jamstvo za troškove osiguranja naplate naknade za koncesiju odnosno naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji i troškova sanacije eksploatacijskog polja. Jamstva su ugovorena za četiri eksploatacijska polja i to za eksploatacijsko polje Ivanovec i Prodi 1.000.000,00 kn, Držimurec-Strelec 300.000,00 kn i Šenkovec 200.000,00 kn. Za ostala eksploatacijska polja nisu ugovorena jamstva ali su pribavljena u ukupnom iznosu 1.600.000,00 kn te sveukupno iznose 4.100.000,00 kn.

OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA

Državni ured za reviziju je obavio reviziju učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije. Ciljevi revizije bili su ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s propisima, planovima i unutarnjim procedurama u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina, ocijeniti registre i evidencije o rezervama i eksploataciji mineralnih sirovina, ocijeniti dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina i obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način, ocijeniti provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknada za mineralne sirovine i izvršenje ugovora o koncesiji te ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

Na temelju provedene revizije, Državni ured za reviziju primjenom utvrđenih kriterija, ocjenjuje da je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije **djelomično učinkovito** te daje sljedeće preporuke:

- Srednjoročnim i godišnjim planovima davanja koncesija planirati davanje koncesija za eksploatacijska polja za koja ugovori o koncesiji istječu u godinama za koje se planovi donose.
- Tražiti od koncesionarima da dostavljaju tromjesečno podatke o otkopanim količinama mineralnih sirovina i tržišnoj vrijednosti m³ otkopane mineralne sirovine koja ne može biti manja od tržišne vrijednosti utvrđene elaboratom o rezervama. Pravodobno pribavljati podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, koje su koncesionari obvezni dostavljati Uredu državne uprave prema odredbama Zakona o rudarstvu i Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina, te pribavljene podatke provjeravati, analizirati i sistematizirati s ciljem učinkovitog gospodarenja mineralnim sirovinama. Dostavljati Ministarstvu financija propisane obrasce za upis novih ugovora o koncesiji u Registar koncesija.
- Rješenja kojima je odobreno izvođenje radova na eksploatacijskim poljima Turčišće, Kuršanski lug-Poleve i Poredje, izdana po prijašnjim propisima bez navedenog roka do kojeg se mogu izvoditi rudarski radovi, zamijeniti za rješenja i ugovore o koncesiji. Za eksploatacijsko polje Cirkovljan, za koje je odobrenje za izvođenje rudarskih radova izdano po prijašnjim propisima zamijenjeno za rješenje o koncesiji, zaključiti ugovor o koncesiji.
- Kontrolirati tržišne cijene i obavljati usporedbu s cijenama iz Elaborata o rezervama kako te cijene ne bi bile manje od cijena iskazanih u tehno-ekonomskoj ocjeni iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena. Zatražiti od nadležnog povjerenstva dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi Ured državne uprave mogao pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednost mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.

Državni ured za reviziju ocjenjuje da bi provedba navedenih naloga i preporuka pridonijela poboljšanju postupanja pri donošenja planova, vođenju propisanih registara i evidencija, provođenju postupaka usklađenja s odredbama važećeg Zakona o rudarstvu, kontroli obračuna naknade za mineralne sirovine i provedbi odgovarajućeg nadzora, što bi pridonijelo i učinkovitijem gospodarenju mineralnim sirovinama na području Županije.

OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE

Ured državne uprave je prihvatio preporuke i naloge Državnog ureda za reviziju. U očitovanju navodi da nisu planirali nove koncesije za eksploataciju šljunka i pijeska u 2013. na novom eksploatacijskom polju jer je trebalo izmijeniti prostorni plan jedinice lokalne samouprave na čijem području se nalazi eksploatacijsko polje i prikupiti potrebnu dokumentaciju, a Ured nije imao saznanja da će se to dogoditi u 2013. Navodi da je ugovor o koncesiji za eksploataciju šljunka i pijeska na eksploatacijskom polju Držimurec-Strelec zaključen 2010. na rok pet godina jer je koncesionar u tom vremenu imao pravo služnosti na zemljištu, ali je predviđena mogućnost da se produžetkom prava služnosti na zemljištu i ugovor o koncesiji produži. Obzirom da je Ured navedeni ugovor smatrao već postojećim ugovorom, nije planirao davanje koncesije u godini do koje je koncesija odobrena, a ubuduće će ovakve slučajeve planirati srednjoročnim i godišnjim planovima davanja koncesije.

Za dostavljanje propisanog obrasca za upis novog ugovora o koncesiji u Registar koncesija navodi da su propust ispravili odmah po upozorenju Državnog ureda za reviziju, unosom propisanog obrasca, a dostavili su ugovor o koncesiji zaključen u prosincu 2015. u Registar koncesija. Nadalje navodi da koncesionari redovito dostavljaju obrasce o rezervama mineralnih sirovina i godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina Ministarstvu gospodarstva, a u narednom razdoblju će tražiti od koncesionara dostavljanje propisanih Obrazaca Uredu državne uprave.

Za dodjelu koncesija, obračun i naplatu naknade za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji navodi da poslove vezane za rudarstvo obavlja voditelj Službe za gospodarstvo i imovinsko pravne poslove. Obzirom da voditelj obavlja i druge poslove iz djelokruga rada službe trebalo je povećati broj djelatnika koji obavljaju poslove vezane uz dodjelu koncesija. Zbog navedenog je 2. studenoga 2016., nakon provedenog natječaja, zaposlen samostalni upravni referent za gospodarstvo koji će obavljati i dio poslova u vezi gospodarenja mineralnim sirovinama. Navodi da se u nadležnosti Ureda nalazi dvanaest odobrenih eksploatacijskih polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, da su za osam eksploatacijskih polja zaključeni ugovori o koncesiji, a za četiri eksploatacijska polja koja imaju odobrenje za izvođenje radova po prijašnjim propisima ugovori o koncesiji nisu zaključeni jer koncesionari nisu dostavili potrebnu dokumentaciju. Za eksploatacijsko polje Poredje koncesionar je u listopadu 2016. dostavio Uredu državne uprave presudu Općinskog suda iz Varaždina kojom je koncesionar oslobođen optužbe da je protivno propisima obavljao eksploataciju rudnog blaga, a nakon dostavljanja potrebne dokumentacije (čije je pribavljanje u tijeku) zamijenit će odobrenje za izvođenje rudarskih radova po prijašnjim propisima za rješenje i ugovor o koncesiji. Za eksploatacijsko polje Cirkovljan koncesionar nije riješio pravo služnosti na zemljištu u vlasništvu Republike Hrvatske, a za eksploatacijska polja Turčišće i Kuršanski lug-Poleve koncesionar nije pribavio potvrdu Porezne uprave kojom dokazuje da nema nepodmirenih dugovanja s osnova javnih davanja u Republici Hrvatskoj. Odmah nakon što koncesionari dostave potrebnu dokumentaciju Ured će izdati rješenja o dodjeli koncesije i zaključiti nove ugovore o koncesiji na rok određen prema stanju rezervi mineralnih sirovina i godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovine koji ne može biti duži od 40 godina.

Navodi da će od koncesionara tražiti da dostavljaju Elaborate o rezervama mineralnih sirovina za svako eksploatacijsko polje (iako nije propisano) kako bi mogli kontrolirati tržišne cijene i uspoređivati ih s cijenama iz navedenog Elaborata kako te cijene ne bi bile manje od cijena iskazanih u tehno-ekonomskoj ocjeni iz Elaborata o rezervama mineralnih sirovina na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena.

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Osijek

IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA NA PODRUČJU OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Osijek, studeni 2016.

S A D R Ź A J

stranica

PREDMET I CILJEVI REVIZIJE	2
METODE I POSTUPCI REVIZIJE	2
KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI	3
GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA	5
Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama	9
Registri i evidencije	11
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine	
te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	15
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	22
OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA	24
OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE	25

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Osijek

KLASA: 041-01/16-10-24
URBROJ: 613-16-16-37

Osijek, 7. studenoga 2016.

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA
MINERALNIM SIROVINAMA NA PODRUČJU OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Na temelju odredbi članaka 12. i 14. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 80/11), obavljena je revizija učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Osječko-baranjske županije (dalje u tekstu: Županije).

Revizija je obavljena na način i prema postupcima utvrđenim okvirom revizijskih standarda Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

Postupci revizije provedeni su od 29. ožujka do 7. studenoga 2016.

PREDMET I CILJEVI REVIZIJE

Predmet revizije je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije, koje je u nadležnosti Ureda državne uprave u Osječko-baranjskoj županiji (dalje u tekstu: Ured državne uprave). Prema odredbama Zakona o rudarstvu (Narodne novine 56/13 i 14/14), Ured državne uprave je tijelo nadležno za rudarstvo za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala na području Županije.

Revizijom je obuhvaćena provedba aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama (istraživanje i eksploataciju), naplatu prihoda od naknada za koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina, vođenje evidencija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina te sanacija prostora nakon završetka izvođenja rudarskih radova na području Županije od 2013. do 2015.

U svrhu ocjene učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, utvrđeni su sljedeći ciljevi:

- ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s donesenim propisima, planovima i unutarnjim procedurama vezanim uz koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina
- ocijeniti prikupljanje podataka o eksploataciji mineralnih sirovina
- ocijeniti dodjelu koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima
- ocijeniti pravilnost obračuna naknade za mineralnih sirovina
- ocijeniti provedbu nadzora nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknade za mineralne sirovine te izvršavanjem ugovora o dodjeli koncesija
- ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

METODE I POSTUPCI REVIZIJE

U skladu s prihvaćenim međunarodnim revizijskim standardima vrhovnih revizijskih institucija, revizija je planirana i obavljena na način koji osigurava potrebne dokaze i pruža razumnu osnovu za revizijske nalaze i zaključke te ostvarenje revizijskih ciljeva.

U fazi planiranja i obavljanja pripremni radnji za obavljanje revizije, analizirana je zakonska regulativa, podaci iz Rudarsko-geološke studije i Prostornog plana Županije o lokacijama predviđenim za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, podaci iz Registra koncesija koji vodi Ministarstvo financija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina na području Županije, podaci iz sudskog i obrtnog registra o koncesionarima i ovlaštenicima istražnih prostora i eksploatacijskih polja te drugi dostupni podaci.

U postupku revizije korištene su sljedeće metode prikupljanja i analize dokaza:

- proučeni su i analizirani zakoni i drugi propisi koji reguliraju gospodarenje mineralnim sirovinama, unutarnji akti te stručni članci
- ispitana je dosljednost primjene zakona i drugih propisa te unutarnjih akata
- analizirani su podaci i provjerena dokumentacija (planovi, rješenja, odluke, ugovori) vezana uz gospodarenje mineralnim sirovinama
- provjereno je prikupljanje podataka i vođenje propisanih registara, zbirki isprava i evidencija
- obavljani su razgovori s odgovornim osobama
- pribavljena obrazloženja o pojedinim aktivnostima vezanim uz gospodarenje mineralnim sirovinama.

KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI

Za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama utvrđeni su kriteriji koji proizlaze iz zakona i drugih propisa te poduzetih aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama. Revizijom su prikupljeni dokazi kako bi se odgovorilo na sljedeća pitanja:

- Je li izrađena rudarsko-geološka studija za Županiju te doneseni odgovarajući planovi i unutarnje procedure u vezi s gospodarenjem mineralnih sirovina?
- Je li ustrojen registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja i jesu li cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima?
- Dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima?
- Obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način te provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknada za mineralne sirovine?
- Provodi li se kontinuirani nadzor rada koncesionara i izvršavanja obveza rudarskog gospodarskog subjekta?
- Provode li se sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi?

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito**, ako su doneseni odgovarajući planovi i procedure u vezi s gospodarenjem mineralnih sirovina, ako su ustrojeni registri i cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, ako je dodjeljivanje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina provedeno u skladu s propisima, ako se obračun i naplata naknada za mineralne sirovine obavljaju na propisani način, ako se provodi nadzor u svim fazama obavljanja rudarskih radova te ako je provedena sanacija prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito, pri čemu su potrebna određena poboljšanja**, ako su utvrđene određene slabosti i propusti koje ne utječu bitno na gospodarenje mineralnim sirovinama.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **djelomično učinkovito**, ako su utvrđeni nedostaci kod donošenja planova, dodjele koncesija, naplate prihoda, vođenja registra i cjelovitosti evidencija o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, provedbe odgovarajućeg nadzora i sanacije prostora.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **neučinkovito**, ako su utvrđene značajne nepravilnosti i nedostaci te su potrebna znatna poboljšanja u postupcima dodjele koncesija, naplate naknade za koncesije, vođenju registra i odgovarajućih evidencija, uspostave odgovarajućeg nadzora u svim fazama istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina te postupcima sanacije prostora.

U nastavku se daju kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije, prema područjima revizije.

Kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, prema područjima revizije

Područja revizije	Kriteriji
Normativno uređenje	o doneseni su godišnji i srednjoročni (trogodišnji) planovi davanja koncesija te dostavljeni Ministarstvu financija
Registri i evidencije	- o vode se propisane evidencije u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama - o podaci se sustavno i pravodobno prikupljaju i pravilno unose u propisane registre - o evidencije su cjelovite i međusobno usklađene - o provodi se nadzor nad dostavom i kvalitetom podataka - o podaci za potrebe analize i izvješćivanja su točni i vjerodostojni - o rudarski gospodarski subjekti, kao ovlaštenici istražnih prostora i eksploatacijskih polja dostavljaju nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina - o koncesionari vode evidencije o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina te Uredu državne uprave dostavljaju podatke o godišnjoj eksploataciji
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	- o zaposlen je dovoljan broj zaposlenika na poslovima iz područja rudarstva - o zaposlenici su educirani za obavljanje poslova iz područja rudarstva - o postupak pri dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina detaljno je propisan - o raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje propisane odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu - o postupci javnog nadmetanja radi davanja koncesije provode se na način propisan odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu - o redovito se prati izvršenje ugovora o koncesiji i aktivnosti koncesionara - o obračun i naplata naknada za mineralne sirovine provodi se na propisani način - o dostavljaju se podaci o otkopanoj/pridobivenoj količini te tržišnoj vrijednosti prodane mineralne sirovine - o provjerava se realnost iskazivanja tržišne vrijednosti i količine otkopane/pridobivene mineralne sirovine - o prati se plaćanje naknada za mineralne sirovine, poduzimaju se mjere naplate potraživanja te provjerava učinkovitost poduzetih mjera - o obavljaju se kontrole eksploatiranih količina mineralnih sirovina koje su prijavili koncesionari - o uspostavljena je učinkovita suradnja nadležnih tijela u svim aktivnostima vezanim uz eksploataciju mineralnih sirovina - o sastavlja se godišnje izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara te se dostavlja Ministarstvu financija - o o postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji obavještava se nadležno državno odvjetništvo - o provodi se nadzor nad protupravnim eksploatacijama te mjere radi učinkovitog sprječavanja protupravnih eksploatacija - o obračunava se naknada štete po osnovi otuđenja mineralne sirovine
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	- o provodi se sanacija prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi tijekom izvođenja rudarskih radova na istražnom prostoru ili eksploatacijskom polju te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova - o u postupku davanja koncesije utvrđuje se iznos troškova sanacije, pribavljaju se jamstva za troškove sanacije te se redovito provjerava valjanost jamstava - o nadležna tijela provode nadzor nad provedbama sanacije - o provode se izvanredne sanacije prostora kada ne postoji ili je nepoznata osoba koja je eksploatirala mineralnu sirovinu - o poduzimaju se mjere radi sanacije prostora putem treće osobe, kada to ne učini rudarski gospodarski subjekt - o poduzimaju se pravne radnje pred sudom radi prisilne sanacije

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA

Mineralne sirovine, odnosno rudno blago kao prirodno bogatstvo dobro je od osobitog značenja za Republiku Hrvatsku, koje, prema Ustavu Republike Hrvatske (Narodne novine 85/10 - pročišćeni tekst i 5/14), ima njezinu osobitu zaštitu. Gospodarenje mineralnim sirovinama normativno je uređeno s više propisa iz područja rudarstva i dodjele koncesija, od kojih su temeljni Zakon o rudarstvu i Zakon o koncesijama (Narodne novine 143/12).

Zakonom o rudarstvu, koji je stupio na snagu u svibnju 2013., uređeno je gospodarenje mineralnim sirovinama i planiranje rudarske gospodarske djelatnosti, istraživanje i utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina, izrada i provjera rudarskih projekata, eksploatacija mineralnih sirovina, davanje koncesije za eksploataciju, građenje i uporabu rudarskih objekata i postrojenja, izrada rudarskih planova i izvođenje rudarskih mjerenja, sanacija otkopanih prostora, naknada za koncesiju, naknada štete, mjere osiguranja, sigurnosti i zaštite, stručna sprema za obavljanje određenih poslova u rudarstvu, upravni i inspekcijski nadzor, prekršajne odredbe i druga pitanja.

Mineralne sirovine, u smislu Zakona o rudarstvu, su:

1. energetske mineralne sirovine:
 - 1.1. ugljikovodici (nafta, prirodni plin, plinski kondenzat i zemni vosak)
 - 1.2. fosilne gorive tvari: ugljen (treset, lignit, smeđi ugljen, kameni ugljen), asfalt i uljni škrljavci; radioaktivne rude; geotermalne vode iz kojih se može koristiti akumulirana toplina u energetske svrhe, osim geotermalnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke ili rekreativne svrhe i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama
2. mineralne sirovine za industrijsku preradbu: grafit, sumpor, barit, tinjci, gips, kreda, kremen, kremenji pijesak, drago kamenje, bentonitna, porculanska, keramička i vatrostalna glina, feldspati, talk, tuf, mineralne sirovine za proizvodnju cementa, karbonatne mineralne sirovine (vapnenci i dolomiti) za industrijsku preradbu, silikatne mineralne sirovine za industrijsku preradbu, sve vrste soli (morska sol) i solnih voda, mineralne vode iz kojih se mogu pridobivati mineralne sirovine, osim mineralnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke i rekreativne svrhe ili kao voda za ljudsku potrošnju i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama, brom, jod, peloidi
3. mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala: tehničko-građevni kamen (amfibolit, andezit, bazalt, dijabaz, granit, dolomit, vapnenac), građevni pijesak i šljunak iz neobnovljivih ležišta, građevni pijesak i šljunak iz morskog dna, ciglarska glina
4. arhitektonsko-građevni kamen
5. mineralne sirovine kovina.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, eksploatacijom mineralnih sirovina smatra se otkopavanje ili pridobivanje mineralnih sirovina iz ležišta i njihovo oplemenjivanje, a dozvoljena je samo unutar utvrđenog eksploatacijskog polja mineralnih sirovina i u granicama provjerenog rudarskog projekta na temelju kojeg je dana koncesija za gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra, koja je potrebna za eksploataciju mineralnih sirovina.

Postupci davanja koncesija, ugovor o koncesiji, prestanak koncesije, pravna zaštita u postupcima davanja koncesije, politika koncesija te druga pitanja u vezi s koncesijama, uređuju se Zakonom o rudarstvu i Zakonom o koncesijama. Koncesija je pravo koje se stječe ugovorom.

Davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina provodi se prema odredbama Zakona o rudarstvu, na temelju jednog javnog nadmetanja u jedinstvenom postupku koji se sastoji od četiri faze i to: postupka radi odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, postupka radi davanja odobrenja za istraživanje, postupka radi utvrđivanja eksploatacijskog polja te postupka radi davanja koncesije za eksploataciju. Koncesija se daje na zahtjev fizičkoj ili pravnoj osobi, na način određen Zakonom o koncesijama, koja je na javnom nadmetanju odabrana kao najpovoljniji ponuditelj, pod uvjetom da se nakon završetka istražnih radova potvrde rezerve mineralnih sirovina, utvrdi eksploatacijsko polje u skladu s lokacijskom dozvolom te da fizička ili pravna osoba ispunjava druge propisane uvjete. Iznimno, ako na određenom području već postoji utvrđeno eksploatacijsko polje, a ovlaštenik je Republika Hrvatska, raspisuje se javno nadmetanje za davanje koncesije.

Sve postupke koji čine pojedinu fazu jedinstvenog postupka za davanje koncesije provodi jedno tijelo nadležno za rudarstvo, kao davatelj koncesije, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu. Prema odredbi članka 8. Zakona o rudarstvu, za energetske mineralne sirovine, mineralne sirovine za industrijsku preradu, arhitektonsko-građevni kamen i mineralne sirovine kovina nadležno je Ministarstvo gospodarstva, kao ministarstvo nadležno za rudarstvo, dok su za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala nadležni uredi državne uprave u županijama. Ministarstvo gospodarstva dužno je, prema odredbi članka 169. navedenog Zakona, sukcesivno u roku pet godina od dana stupanja na snagu Zakona preuzeti nadležnost i za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala.

Ured državne uprave u županiji donosi odluku o provođenju javnog nadmetanja za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako ocijeni da postoji potreba za utvrđivanjem pojedinačnih rezervi mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na nekom prostoru, koji je dokumentima prostornog uređenja planiran za izvođenje rudarskih radova i utvrđivanjem njihove gospodarske iskoristivosti ili povodom prijedloga fizičke ili pravne osobe registrirane za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala.

Raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje koje se prema odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu osobito odnose na imenovanje stručnog povjerenstva za koncesiju, izradu studije opravdanosti davanja koncesije ili analize davanja koncesije, procjenu vrijednosti koncesije, izradu dokumentacije za nadmetanje, određivanje jamstva za ozbiljnost ponude, određivanje visine novčane naknade za uvid i otkup dokumentacije za nadmetanje, određivanje posebnih uvjeta i ograničenja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, određivanje granica istražnog prostora, određivanje vrste i količine istražnih radova te određivanje rokova i kriterija za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju.

Davatelj koncesije imenuje do sedam članova stručnog povjerenstva za koncesiju odgovarajuće struke, koji ne moraju biti zaposlenici davatelja koncesije. Stručno povjerenstvo za koncesije o svom radu vodi zapisnik, a zadaci su mu suradnja s davateljem koncesije pri provođenju pripremnih radnji za davanje koncesije, ocjena pristiglih ponuda, utvrđivanje prijedloga odluke o davanju koncesije ili prijedloga odluke o poništenju postupka davanja koncesije i obrazloženje tih prijedloga te obavljanje svih drugih radnji potrebnih za provedbu postupka davanja koncesije.

Postupak javnog nadmetanja radi davanja koncesije započinje danom slanja na objavu obavijesti o namjeri davanja koncesije odnosno o namjeri odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju u Elektroničkom oglasniku javne nabave Republike Hrvatske, a završava s izvršnosti odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja ili odluke o poništenju postupka javnog nadmetanja.

Odluku o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju donosi ured državne uprave u županiji na prijedlog stručnog povjerenstva. Ured državne uprave u županiji donosi i sve druge odluke u jedinstvenom postupku za davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala. Nakon donošenja odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja slijedi postupak radi davanja odobrenja za istraživanje, koje se provodi radi utvrđivanja rezervi mineralnih sirovina. Rješenje o odobrenju za istraživanje donosi se na temelju izvršne odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja, a istraživanje je dopušteno unutar istražnog prostora određenog rješenjem. Podaci o odobrenim istražnim prostorima za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar istražnih prostora koji vodi ured državne uprave u županiji.

Rješenje kojim se utvrđuje i ovjerava količina i kakvoća rezervi mineralnih sirovina donosi povjerenstvo za utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina na temelju prijedloga rudarskog gospodarskog subjekta, koji uključuje dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina. Navedeno povjerenstvo osniva i njegove članove imenuje rješenjem ministar nadležan za rudarstvo iz redova djelatnika ministarstva nadležnog za rudarstvo, te drugih znanstvenih i stručnih djelatnika.

Nakon završetka istražnih radova i donošenja rješenja o utvrđivanju rezervi mineralnih sirovina pokreće se postupak za utvrđivanje eksploatacijskog polja. Rješenje o utvrđivanju eksploatacijskog polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala donosi ured državne uprave u županiji po službenoj dužnosti ili na zahtjev ovlaštenika istražnog prostora. Eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina i ne mogu se odobriti ovlašteniku na rok duži od 40 godina.

Nakon što prestanu prava ovlaštenika, ured državne uprave u županiji može raspisati novo javno nadmetanje za eksploatacijsko polje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu. Podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar eksploatacijskih polja koji vodi ured državne uprave u županiji.

Nakon utvrđivanja eksploatacijskog polja pokreće se postupak za donošenje odluke o davanju koncesije i sklapanju ugovora o koncesiji.

Ured državne uprave u županiji donosi odluku o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na temelju zahtjeva koji podnosi rudarski gospodarski subjekt kao ovlaštenik eksploatacijskog polja koji je odabran kao najpovoljniji ponuditelj za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako su dovršeni istražni radovi, potvrđene rezerve mineralne sirovine, utvrđeno eksploatacijsko polje sukladno lokacijskoj dozvoli ishodenoj od nadležnog tijela za prostorno uređenje te ispunjeni drugi uvjeti propisani odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama.

Odluka o koncesiji dostavlja se rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija uz nacrt prijedloga ugovora o koncesiji, ministarstvu nadležnom za rudarstvo, jedinicama lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave na čijim se područjima nalazi eksploatacijsko polje i vlasnicima/posjednicima zemljišnih čestica na kojima se odobrava izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskom polju. Na temelju odluke o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, ured državne uprave u županiji mora rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija ponuditi na zaključivanje i potpisivanje ugovor o koncesiji. Ugovorom o koncesiji određuju se prava i obveze davatelja koncesije i koncesionara te se utvrđuje iznos i način plaćanja naknade za koncesiju.

Odredbama Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 31/14), propisana je visina minimalne godišnje naknade za mineralne sirovine i omjer raspodjele prihoda od naknade. Naknada za mineralne sirovine sastoji se od fiksnog i varijabilnog dijela, a ukupna naknada koja se plaća jednaka je njihovom zbroju.

Fiksni dio naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za površinu eksploatacijskog polja određenu upisom u registar odobrenih eksploatacijskih polja) iznosi 800,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija površina nije veća od 20 ha, 1.000,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina od 20 ha do 50 ha te 1.200,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina veća od 50 ha. Obračunava se godišnje od dana dobivanja odobrenja za eksploatacijsko polje i dospijeva najkasnije do konca četvrtog kvartala tekuće godine. Fiksni dio naknade je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske te se u cijelosti ustupa općini ili gradu na čijem području se nalazi odobreno eksploatacijsko polje. Ukoliko se eksploatacijsko polje prostire na području više gradova i/ili općina, fiksni dio naknade dijeli se razmjerno površini prostiranja eksploatacijskog polja mineralnih sirovina na području pojedinog grada i/ili općine.

Minimalni iznos varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) iznosi 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine. Iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena.

Varijabilni dio naknade prihod je državnog proračuna Republike Hrvatske, a dijeli se na način da 30,0 % pripada općini ili gradu na čijem području se otkopava/pridobiva mineralna sirovina, 20,0 % županiji na čijem području se otkopava/pridobiva te 50,0 % državnom proračunu Republike Hrvatske. Rudarski gospodarski subjekt dužan je dostaviti uredu državne uprave u županiji podatke o otkopanoj/pridobivenoj količini i tržišnoj vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala u prethodnom kvartalu, najkasnije osmog dana narednog kvartala.

Varijabilni dio naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralnih sirovina obračunava se najmanje kvartalno i dospijeva petnaestog dana narednog kvartala.

Prema odredbama Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine 147/14), naknada za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. i II. skupinu prema indeksu razvijenosti, koja je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske ustupa se u iznosu od 50 % gradu, odnosno općini, a 50 % županiji na području kojih se obavlja iskorištavanje, a koristi se namjenski za zaštitu okoliša i prirode te za gospodarski razvitak.

Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, osnovni dokument kojim se utvrđuje gospodarenje mineralnim sirovinama i planira rudarska gospodarska djelatnost na državnoj razini je Strategija gospodarenja mineralnim sirovinama koju donosi Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske. Propisano je da će Vlada Republike Hrvatske najkasnije u roku tri godine od dana stupanja na snagu Zakona u rudarstvu, odnosno do svibnja 2016. podnijeti prijedlog strategije na usvajanje Hrvatskom saboru. Županije, gradovi i općine dužni su u svojim razvojnim dokumentima osigurati provedbu strategije u roku tri godine od dana usvajanja strategije u Hrvatskom saboru.

Županije su dužne za svoja područja, u roku tri godine od dana usvajanja Strategije u Hrvatskom saboru, izraditi rudarsko-geološke studije koje obuhvaćaju postojeća i potencijalna ležišta mineralnih sirovina i koje moraju biti u skladu sa Strategijom, te ih dostaviti ministarstvu nadležnom za rudarstvo, ministarstvu nadležnom za prostorno uređenje i ministarstvu nadležnom za zaštitu prirode i okoliša u roku 30 dana od usvajanja. Sadržaj i način izrade navedenih studija propisan je Pravilnikom o sadržaju i načinu izrade rudarsko-geoloških studija (Narodne novine 142/13).

Do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.), strategija gospodarenja mineralnim sirovinama nije donesena te Županija nije izradila rudarsko-geološku studiju za svoje područje. Prostornim planom Županije (Županijski glasnik Osječko-baranjske županije 1/02 i 4/10), predviđena su 22 prostora za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina na području Županije.

U tablici broj 1 daju se podaci o prostorima predviđenim za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina na području Županije.

Tablica broj 1

Prostori predviđeni za istraživanje i eksploataciju
mineralnih sirovina na području Županije

Redni broj	Naziv prostora	Jedinica lokalne samouprave	Vrsta mineralne sirovine
	1	2	3
1.	Torine	Grad Našice	tehničko-građevni kamen
2.	Stari Gradac		
3.	Oštra glava		
4.	Jovac	Općina Feričanci	
5.	Crna Glava	Općina Donja Motičina	ciglarska glina
6.	Sarvaš	Grad Osijek	
7.	Grabovac	Grad Đakovo	
8.	Kukljaš	Grad Našice	
9.	Tomašanci	Općina Gorjani	
10.	Vladislavci	Općina Vladislavci	
11.	Bizovac	Općina Bizovac	građevni pijesak
12.	Levanjska Varoš	Općina Levanjska Varoš	
13.	Bukova glava	Grad Našice	mineralne sirovine za proizvodnju cementa
14.	Bizovac	Općina Bizovac	geotermalne vode
15.	Beničanci	općine Magadenovac i Đurđenovac	nafta i prirodni plin
16.	Bokšić-Klokočevci	Grad Našice, općine Đurđenovac i Magadenovac	
17.	Bizovac	Grad Valpovo, općine Bizovac i Petrijevci	
18.	Kučanci-Kapelnja	Grad Donji Miholjac, općine Magadenovac i Viljevo	
19.	Obod	gradovi Našice i Valpovo, općine Đurđenovac, Marijanci, Magadenovac i Koška	
20.	Sječe	Općina Marijanci	
21.	Štekovica	gradovi Belišće i Valpovo, općine Koška, Magadenovac i Marijanci	
22.	Crnac	Općine Magadenovac, Đurđenovac i Viljevo	

Od 22 navedena prostora, 12 prostora se odnosi mineralne sirovine za proizvodnju građevinskog materijala (ciglarska glina, tehničko-građevni kamen i građevni pijesak) za koje je tijelo nadležno za rudarstvo Ured državne uprave, a drugih deset prostora odnose se na energetske mineralne sirovine (naftu i prirodni plin, geotermalne vode) i mineralne sirovine za industrijsku preradu (mineralne sirovine za proizvodnju cementa) za koje je tijelo nadležno za rudarstvo Ministarstvo gospodarstva.

Od navedenih 12 prostora za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevinskog materijala na tri prostora (Levanjska Varoš, Vladislavci i Bizovac) su do 2011. potpuno i trajno obustavljeni rudarski odnosno istražni radovi. Na prostoru Vladislavci eksploatacijski radovi obustavljeni su u 2006., a Ured državne uprave je u 2008. donio rješenje o prestanku važenja odobrenja izvođenja rudarskih radova i o brisanju eksploatacijskog polja iz katastra eksploatacijskih polja. Na prostoru Bizovac rješenjem Ureda državne uprave iz 2009. utvrđen je prestanak koncesije za eksploataciju ciglarske gline zbog zaključenja stečajnog postupka nad koncesionarom, te brisanje eksploatacijskog polja iz katastra eksploatacijskih polja.

Rješenjem Ureda državne uprave iz 2011. ukinuto je rješenje o odobrenju istraživanja mineralnih sirovina rudarskom gospodarskom subjektu na istražnom prostoru Levanjska Varoš (zbog neprovođenja istraživanja, nepodnošenja izvješća o obavljenim istražnim radovima, neprovođenja postupka za pribavljanje odobrenja eksploatacijskog polja) te brisanju istražnog prostora iz katastra istražnih prostora.

Prema odredbi članka 56. Zakona o koncesijama, davatelji koncesija dužni su dostaviti Ministarstvu financija godišnji i srednjoročni (trogodišnji) plan davanja koncesija, koji moraju biti usklađeni. Godišnji plan davanja koncesija sadrži osobito planirani broj koncesija, predviđene vrste i predmete koncesija, rokove na koje se koncesije planiraju dati, pravnu osnovu za davanje koncesije, procijenjenu godišnju naknadu za pojedinu koncesiju, popis ugovora o koncesiji koji istječu u godini na koju se plan odnosi s napomenom za koje se koncesije planira novi postupak davanja koncesije te obrazloženjem razloga za eventualno neplaniranje davanja nove koncesije. U srednjoročnom planu davanja koncesija navode se gospodarska i druga područja u kojima se planiraju dati koncesije, građevine koje će se graditi, odnosno djelatnosti koje će se obavljati na temelju koncesije, planirani rashodi za koncesije i prihodi od koncesija, ocjena očekivane gospodarske koristi od planiranih koncesija te drugi elementi od značaja za provedbu učinkovite politike koncesija.

Ured državne uprave dostavio je Ministarstvu financija godišnje planove davanja koncesija za 2013., 2014. i 2015. te srednjoročni (trogodišnji) plan davanja koncesija od 2013. do 2015., koji sadrže elemente propisane odredbama Zakona o koncesijama. Navedeni planovi nisu usklađeni. Prema srednjoročnom planu od 2013. do 2015. planirana je dodjela dvije koncesije za eksploataciju tehničko-građevnog kamena i ciglarske gline za eksploatacijska polja Oštra Glava i Tomašanci, a prema godišnjim planovima davanja koncesija za 2013., 2014. i 2015., Ured državne uprave je planirao dodjelu jedne koncesije za eksploataciju ciglarske gline za eksploatacijsko polje Tomašanci i dvije koncesije za eksploataciju tehničko-građevnog kamena za eksploatacijska polja Oštra Glava i Crna Glava.

Državni ured za reviziju nalaže donositi usklađene godišnje i srednjoročne (trogodišnje) planove davanja koncesija u skladu s odredbama Zakona o koncesijama.

Registri i evidencije

Prema odredbi članka 145. Zakona o rudarstvu, uredi državne uprave u županijama dužni su voditi registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja, evidenciju o svim traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirku isprava te popis rudarskih gospodarskih subjekta za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala, te prikupljene podatke i spise dostavljati Ministarstvu gospodarstva, koje vodi jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina Republike Hrvatske. Način vođenja registra istražnih prostora, registra eksploatacijskih polja, evidencije o traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirke isprava i popisa rudarskih gospodarskih subjekta propisani su odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima (Narodne novine 142/13), koji je stupio na snagu 7. prosinca 2013.

Danom stupanja na snagu tog Pravilnika prestao je važiti Pravilnik o katastru istražnih prostora i eksploatacionih polja te o načinu vođenja evidencije, zbirke isprava i popisa rudarskih poduzeća i samostalnih poduzetnika kojima su izdana odobrenja za istraživanja ili eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 44/91). Odredbom članka 16. spomenutog Pravilnika, propisano je da su registre i zbirke isprava vođene po prijašnjim propisima Ministarstvo i uredi državne uprave u jedinicama područne (regionalne) samouprave dužni uskladiti s odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima u roku 6 mjeseci od dana stupanja na snagu tog Pravilnika, odnosno do 7. lipnja 2014.

Prema odredbi članka 57. Zakona o koncesijama, Ministarstvo financija vodi Registar koncesija, odnosno u suradnji s davateljima koncesija prikuplja i evidentira podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije, pohranjuje podatke, upravlja bazom podataka, osigurava dostupnost podataka te zaštitu baze podataka i dokumenata pohranjenih u arhivu. Oblik i vođenje Registra koncesija, subjekti upisa, obveznici, postupak upisa ugovora o koncesiji u Registar koncesija, sadržaj i oblik potrebne dokumentacije, unos, izvješća, pohranjivanje, čuvanje i zaštita podataka, te vođenje evidencije o naknadama za koncesiju uređeni su odredbama Pravilnika o Registru koncesija (Narodne novine 26/13). Registar koncesija središnji je izvor informacija o svim koncesijama i jedinstvena elektronička evidencija svih ugovora o koncesijama danim na području Republike Hrvatske te sadrži podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije, koje su davatelji koncesija dužni dostavljati na odgovarajućim obrascima i u rokovima propisanim odredbama Pravilnika o Registru koncesija.

U skladu s odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima, Ured državne uprave vodi registre istražnih prostora i eksploatacijskih polja, zbirke isprava za svaki odobreni istražni prostor i eksploatacijsko polje te popis rudarskih gospodarskih subjekata za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala na području Županije, te Ministarstvu gospodarstva dostavlja podatke o svim traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina, odnosno podatke o svim rudarskim gospodarskim subjektima uvedenim u registre, te sve upravne akte kojima se rudarskim gospodarskim subjektima odobrava istraživanje mineralnih sirovina, utvrđuju eksploatacijska polja mineralnih sirovina te daju koncesije za eksploataciju.

Registar istražnih prostora i Registar eksploatacijskih polja vode se u zasebnim knjigama na propisanim obrascima, a odobreni istražni prostori i eksploatacijska polja upisani su u registre na zasebnim listovima. Do ustrojavanja navedenih registara, Ured državne uprave je vodio katastar odobrenih istražnih prostora i eksploatacijskih polja i druge propisane evidencije u skladu s odredbama ranije važećih propisa.

U Registru istražnih prostora koncem 2015. nije bilo upisanih istražnih prostora (ranije upisani istražni prostori su brisani iz registra istražnih prostora jer su na odobrenim istražnim prostorima utvrđena eksploatacijska polja ili su obustavljeni istražni radovi). U Registru eksploatacijskih polja koncem 2015. je upisano devet eksploatacijskih polja.

U zbirke isprava pohranjeni su svi podaci bitni za svaki odobreni istražni prostor i eksploatacijsko polje zasebno te su uloženi u posebni omot. U zbirke isprava pohranjeni su zahtjevi rudarskih gospodarskih subjekata za odobravanje istražnih prostora i eksploatacijskih polja s pripadajućom dokumentacijom, rješenja o odobrenju istražnih prostora i eksploatacijskih polja, rješenja o potvrdi i ovjeri količine i kakvoće rezervi mineralnih sirovina, rješenja o brisanju rudarskih gospodarskih subjekata kao ovlaštenika iz registra eksploatacijskih polja, jamstva osiguranja naplate naknade za koncesiju, naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji i troškova sanacije eksploatacijskog polja, odluke o davanju koncesije, ugovori o koncesiji, podaci o obračunu i naplati fiksnog odnosno varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine, podaci o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, potvrde rudarske inspekcije i inspekcije zaštite okoliša o sanaciji prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi te drugi dokumenti i podaci.

Popis rudarskih gospodarskih subjekata kojima su odobreni istražni prostori i eksploatacijska polja ili dodijeljene rudarske koncesije vode se na propisanim obrascima. Koncem 2015. u popisu je evidentirano sedam rudarskih gospodarskih subjekata od kojih dva imaju odobrena po dva eksploatacijska polja, a pet rudarskih gospodarskih subjekata ima odobreno po jedno eksploatacijsko polje.

U skladu s odredbama Pravilnika o Registru koncesija, Ured državne uprave popunio je i podnio propisane obrasce u Registar koncesija, a odnose se na upis ugovora o koncesiji, evidentiranje promjena podataka iz ugovora o koncesiji, utvrđivanje fiksnog i varijabilnog dijela naknada za mineralne sirovine te upis podataka o izvanrednim prestancima ugovora o koncesiji, o stečajnim postupcima nad rudarskim gospodarskim subjektima i o prisilnim naplatama naknada za mineralne sirovine. Obrasci su popunjeni i podneseni na propisani način, odnosno svi obrasci popunjavaju se u skladu s odredbama članaka 4. i 7. Pravilnika o registru koncesija na papirnatom mediju i dostavljaju se poštom Ministarstvu financija.

Osim popunjavanja propisanih obrazaca na papirnatom mediju, Ured državne uprave prijavu podataka o varijabilnom dijelu naknade, koji se prema Uredbi o novčanoj naknadi za eksploataciju mineralnih sirovina obračunava prema otkopanoj količini mineralne sirovine, za koji sastavlja propisani obrazac na papirnatom mediju (UPK obrazac) i koji dostavlja Ministarstvu financija, obavlja i izravan unos podataka u Registar koncesija. Unos se obavlja na temelju edukacije koju je Ministarstvo financija u suradnji s Financijskom agencijom provelo s davateljima koncesija u razdoblju od prosinca 2013. do lipnja 2014. i pribavljenog certifikata za pristup mrežnoj aplikaciji Registar koncesija koji davateljima koncesija omogućava samostalno evidentiranje podataka vezanih za ugovor o koncesiji iako navedeni način unosa podataka od strane davatelja koncesija nije propisan Pravilnikom o registru koncesija. Sastavljanje propisanog obrasca i unos podataka za varijabilni dio naknade obavlja se na temelju podataka o eksploatiranoj količini i tržišnoj vrijednosti otkopane mineralne sirovine koje su prema odredbama članka 10. stavak 3. Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina rudarski gospodarski subjekti odnosno koncesionari za eksploataciju mineralnih sirovina dužni dostaviti Uredu državne uprave najkasnije osmoga dana narednog kvartala za prethodni kvartal. Za dostavljanje ovih podataka obveznicima odnosno koncesionarima nije propisan obrazac te ih dostavljaju u obliku dopisa.

Prema odredbama članaka 52. i 55. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt, kao ovlaštenik istražnog prostora ili eksploatacijskog polja, dužan je voditi evidenciju o rezervama mineralnih sirovina i svake godine do 15. ožujka dostaviti Ministarstvu gospodarstva podatke o rezervama mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine te svakih pet godina od dana dobivanja rješenja o potvrđivanju količina i kakvoće rezervi mineralnih sirovina dostaviti nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina, s prijedlogom za razvrstavanje u klase i kategorije, na temelju čega povjerenstvo donosi rješenje kojim potvrđuje i ovjerava količine i kakvoću rezervi mineralnih sirovina. Također, prema odredbama članka 57. stavak 1. i 2. Zakona o rudarstvu, koncesionar za eksploataciju mineralnih sirovina dužan je voditi i evidenciju o godišnjoj eksploataciji i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva i Uredu državne uprave dostaviti podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine. Obrasci za dostavu podataka o rezervama mineralnih sirovina te o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina propisani su odredbama Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina (Narodne novine 150/13).

Prema odredbi članka 57. stavak 4. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekti su dužni i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva i Uredu državne uprave dostaviti financijska izvješća o provedbi istraživanja i/ili eksploatacije mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine sukladno odredbama Zakona o koncesijama. Za ova izvješća nisu propisani obrasci već ih rudarski gospodarski subjekti dostavljaju u obliku dopisa.

Rudarski gospodarski subjekti odnosno koncesionari za eksploataciju mineralnih sirovina dostavljali su Uredu državne uprave podatke (obrasce) o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina te financijska izvješća o provedbi istraživanja i/ili eksploatacije mineralnih sirovina samo za pojedine godine (za 2013. navedeni obrasci i izvješća nisu dostavljeni), a dio koncesionara dostavljao je Uredu državne za pojedine godine i podatke (obrasce) o rezervama mineralnih sirovina koje su koncesionari dužni dostaviti Ministarstvu gospodarstva. O prikupljenim obrascima i izvješćima Ured državne uprave ne vodi posebnu evidenciju, već ih pohranjuje u zbirke isprava pojedinih eksploatacijskih polja. Sve navedene obrasce i izvješća rudarski gospodarski subjekti, odnosno koncesionari za eksploataciju mineralnih sirovina obavezni su dostavljati i Ministarstvu gospodarstva. Ured državne uprave nema saznanja vodi li se u Ministarstvu gospodarstva službena evidencija o podacima navedenim u obrascima i izvješćima koje koncesionari dostavljaju te unose li se podaci iz izvješća i obrazaca u Jedinostveni informacijski sustav mineralnih sirovina koji vodi Ministarstvo gospodarstva. S obzirom da Uredu državne uprave koncesionari nisu dostavljali podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih i druge podatke u kontinuitetu za svaku godinu eksploatacije, Ured državne uprave ne raspolaže cjelovitim podacima o eksploataciji, odnosno ukupnoj količini eksploatiranih mineralnih sirovina do konca 2015.

Iako vođenje evidencija o eksploatiranim količinama nije propisano, Državni ured za reviziju je mišljenja da je za potrebe nadzora nad izvršavanjem ugovora o koncesiji, potrebno sustavno i objedinjeno pratiti količine eksploatirane mineralne sirovine te i naknadno provjeravati podatke koje koncesionari dostavljaju u različitim izvješćima koja su obvezni dostavljati Uredu državne uprave.

Državni ured za reviziju predlaže pravodobno pribavljati podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, koje su koncesionari obvezni dostavljati Uredu državne uprave prema odredbama Zakona o rudarstvu i Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina, te vođenje evidencije o količini eksploatirane mineralne sirovine i sustavnu kontrolu podataka koje koncesionari dostavljaju u propisanim izvješćima.

S obzirom na značajan broj propisanih obrazaca i izvješća koje su rudarski gospodarski subjekti obvezni dostavljati u Uredu državne uprave, Državni ured za reviziju predlaže ustrojiti evidenciju iz koje bi bilo vidljivo jesu li svi rudarski gospodarski subjekti dostavili sva propisana izvješća te jesu li izvješća dostavljena u propisanim rokovima.

Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji

U skladu s odredbom članka 192. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu ureda državne uprave u županijama (Narodne novine 40/12, 51/12 i 90/13), Ured državne uprave donio je Pravilnik o unutarnjem redu, kojim su utvrđene ustrojstvene jedinice i njihov djelokrug te broj službenika i namještenika po službama i ispostavama, s naznakom njihovih osnovnih poslova i zadaća te stručnih uvjeta potrebnih za njihovo obavljanje. U skladu sa spomenutim Pravilnikom, poslovi iz područja rudarstva obavljaju se u Službi za gospodarstvo. Obavlja ih dvoje zaposlenika (voditeljica Službe za gospodarstvo i viši upravni savjetnik za gospodarstvo), koji obavljaju i druge poslove iz djelokruga Ureda državne uprave. Ured državne uprave osigurao je odgovarajuću tehničku podršku za učinkovito obavljanje poslova iz područja rudarstva.

Postupak dodjele koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina detaljno je propisan odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama te podzakonskim propisima o rudarstvu, tako da Ured državne uprave nije donosio unutarnje procedure o dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina.

Od 12 prostora predviđenih Prostornim planom Županije za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, Ured državne uprave je rudarskim gospodarskim subjektima odobrio devet eksploatacijska polja, a tri eksploatacijska polja i istražna prostora su do 2011. izbrisana iz registara eksploatacijskih polja i istražnih prostora. Na području Županije koncem 2015. nema odobrenih istražnih prostora.

U tablici broj 2 daju se podaci o odobrenim eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije, te podaci o fiksnom dijelu naknade za mineralne sirovine, prema podacima iz Registra koncesija sa stanjem iz travnja 2016.

Tablica broj 2

Odobrena eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije te podaci o fiksnom dijelu naknade za mineralne sirovine, travanj 2016.

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje odobrenja	Površina polja u ha	Fiksni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za površinu eksploatacijskog polja) u kn		
				Obveza ovlaštenika polja	Naplaćeno s kamatama	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5	6
Tehničko građevni kamen						
1.	Torine	9.11.1993. - 9.11.2033.	37,90	309.091,00	282.714,00	26.377,00
2.	Stari Gradac	29.1.1996. - 10.12.2015.	2,90	15.277,00	0,00	15.277,00
3.	Oštra Glava	26.9.2004. - 31.12.2015.	9,80	78.051,00	69.991,00	8.060,00
4.	Jovac	13.6.1995. - 13.6.2035.	4,22	19.243,00	23.086,00	0,00
5.	Crna Glava	15.5.2009. - 21.10.2028.	30,72	263.158,00	284.276,00	0,00
Ciglarska glina						
6.	Sarvaš	12.3.1999. - 8.12.2039.	40,00	457.824,00	457.823,00	1,00
7.	Grabovac	30.10.2001. - 31.12.2045.	56,50	535.134,00	535.168,00	0,00
8.	Kukljaš	5.5.1981. - 3.2.2015. 6.7.2015. - 31.10.2026.	32,95	235.367,00 16.473,00	157.485,00 16.473,00	77.882,00 0,00
9.	Tomašanci	8.9.2003. - 31.12.2012.	36,69	65.381,00	65.381,00	0,00
Ukupno			251,68	1.994.999,00	1.892.397,00	127.596,00

Za devet odobrenih eksploatacijskih polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije površine 251,68 ha utvrđene su obveze za fiksni dio naknada za mineralne sirovine u iznosu 1.994.999,00 kn, od čega je, s pripadajućim kamatama zbog nepravodobnog plaćanja naknada, naplaćeno 1.892.397,00 kn, dok je nenaplaćeno, s pripadajućim kamatama 127.596,00 kn.

Fiksni dio naknade za mineralne sirovine, odnosno naknade za površinu eksploatacijskog polja, obračunane su naplaćivane u iznosima propisanim odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 158/09) koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2010. , Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 40/11), koja je bila na snazi od travnja 2011. do travnja 2014. i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je na snazi od svibnja 2014., s tim da su pojedinim ovlaštenicima naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade.

Nenaplaćene naknade za površinu eksploatacijskog polja s pripadajućim kamatama u iznosu 127.996,00 kn odnose se na naknade za eksploatacijska polja Torine, Stari Gradac, Oštra Glava i Kukljaš. Ured državne uprave redovito je obavještavao ovlaštenike eksploatacijskih polja o nepodmirenim naknadama za površinu eksploatacijskog polja s pripadajućim kamatama, opominjao ih da su ih obvezni plaćati, od nadležnih tijela tražio pokretanje prisilne naplate navedenih naknada te prijavljivao nenaplaćene naknade u predstečajni i stečajni postupak.

Od devet eksploatacijskih polja koja je Ured državne uprave odobrio rudarskim gospodarskim subjektima, rudarske koncesije su dodijeljene za sedam eksploatacijskih polja (Kukljaš, Crna Glava, Tomašanci, Stari Gradac, Jovac, Sarvaš i Grabovac). Rudarska koncesija nije dodijeljena za eksploatacijsko polje Oštra Glava (zbog gubitka prava na eksploatacijsko polje te upisa Republike Hrvatske kao ovlaštenika eksploatacijskog polja), a za eksploatacijsko polje Torine na kojem je eksploatacija mineralnih sirovina obavljana bez zaključnog ugovora (na temelju rješenja o odobrenju eksploatacije iz ranijih godina) započet je postupak zamjene odobrenja za izvođenje rudarskih radova za rješenje o davanju koncesije.

Izvođenje rudarskih radova eksploatacije mineralnih sirovina na eksploatacijskom polju Kukljaš obavljao je do 2014. rudarski gospodarski subjekt na temelju rješenja Općinskog komiteta za privredu Općine Našice iz 1981. Rudarski gospodarski subjekt podnio je Uredu državne uprave koncem 2014. zahtjev za donošenje rješenja o prestanku ostvarivanja prva eksploatacije mineralnih sirovina, a uz zahtjev je između ostalog priložen prijedlog za ostvarivanje stečajnog postupka nad ovlaštenikom. Ured državne uprave je u skladu s odredbama članka 85. Zakona o rudarstvu imenovalo povjerenstvo za ispitivanje razloga za trajnu obustavu rudarskih radova i postojanje rezervi mineralnih sirovina i njihovu iskorištenost. Povjerenstvo je utvrdilo postojanje bilančnih odnosno eksploatacijskih rezervi mineralnih sirovina na eksploatacijskom polju, a prema stanju rezervi postoji daljnja mogućnost izvođenja rudarskih radova te je predloženo dodjeljivanje nove koncesije. Rješenjem Ureda državne uprave od 3. veljače 2015. utvrđen je prestanak prava na izvođenju rudarskih radova ovlaštenika eksploatacijskog polja Kukljaš, njegovo brisanje iz Registra eksploatacijskih polja te upisivanje Republike Hrvatske kao nositelja eksploatacijskog polja. Nepodmirene obveze za zauzetu površinu eksploatacijskog polja i otkopan količinu mineralne sirovine prijavljene su u stečajni postupak. Tijekom 2015. za eksploatacijsko polje Kukljaš proveden je postupak dodjele koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu. Ugovor o koncesiji zaključen je 30. lipnja 2015. na rok do 31. listopada 2026.

Za eksploatacijsko polje Crna Glava izdano je rudarskom gospodarskom subjektu odobrenje za eksploataciju mineralnih sirovina u 2009., na rok tri godine koji je odobrenjima izdanim u 2011. i 2013. produžen do 31. prosinca 2016. Za navedeno eksploatacijsko polje, rudarski gospodarski subjekt je u lipnju 2013. podnio zahtjev za donošenje odluke o davanju koncesije i sklapanje ugovora o koncesiji na temelju odredbi članaka 72. i 73. Zakona o rudarstvu smatrajući da su ispunjeni propisani uvjeti (da je utvrđen kao ovlaštenik eksploatacijskog polja, da su potvrđene rezerve mineralne sirovine, utvrđeno eksploatacijsko polje te da ima izvršnu lokacijsku dozvolu i drugo). Postupajući u okviru navedenog zahtjeva, Ured državne uprave je na temelju odredbi članka 29. Zakona o koncesijama, prema kojima se koncesija za gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra može iznimno dati neposredno na zahtjev gospodarskog subjekta, uz ispunjavanje drugih uvjeta propisanih odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama, od Ministarstva financija zatražio očitovanje na prijedlog za davanje koncesije neposredno na zahtjev gospodarskog subjekta. Ministarstvo financija, prema očitovanju iz kolovoza 2013., nije imalo primjedbi na dodjelu koncesije neposredno na zahtjev, te je Ured državne uprave u rujnu 2013. donio odluku o dodjeli koncesije i u listopadu 2013. zaključio ugovor o koncesiji na rok od 15 godina odnosno do 21. listopada 2028.

Za eksploatacijsko polje Tomašanci ugovor o koncesiji zaključen je 27. rujna 2007., na rok do 31. prosinca 2012. Po isteku ugovorenog roka koncesionar je Uredu državne uprave podnio novi zahtjev za davanje koncesije u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu. Pri dostavi dokumentacije za davanje koncesije podnositelj zahtjeva nije dostavio potvrdu Porezne Uprave o nepostojanju duga kojom se dokazuje da rudarski gospodarski subjekt nema nepodmirenih dugovanja s osnove javnih davanja u Republici Hrvatskoj, što je propisano odredbama Zakona o rudarstvu. Po zahtjevu Ureda državne uprave za dopunom dokumentacije podnositelj zahtjeva je dostavio dopis kojim je utvrdio da je nad njim na temelju rješenja Financijske agencije otvoren postupak predstečajne nagodbe. Zbog navedenog, rješenjem Ureda državne uprave od 9. srpnja 2014. prekinut je postupak dojele koncesije koji se planira nastaviti kada rješenje nadležnog suda u postupku predstečajne nagodbe postane izvršno.

Rješenjem ureda državne uprave od 29. lipnja 2004. odobrena je rudarskom gospodarskom subjektu eksploatacija mineralnih sirovina na eksploatacijskom polju Oštra Glava na rok od tri godine. S obzirom da rudarski gospodarski subjekt do navedenog roka nije pribavio rudarsku koncesiju za izvođenje rudarskih radova Ured državne uprave je 25. ožujka 2008. donio rješenje kojem se briše eksploatacijsko polje Oštra Glava iz katastra eksploatacijskih polja. Na navedeno rješenje, rudarski gospodarski subjekt je podnio žalbu nadležnom ministarstvu koje je predmet vratilo u ponovni postupak. Rješenjima Ureda državne uprave od 11. studenoga 2013. i 25. kolovoza 2014. produljen je rok odobrenja eksploatacijskog polja odnosno rok za pribavljanje rudarske koncesije za izvođenje rudarskih radova do 31. prosinca 2015. Do navedenog roka rudarski gospodarski subjekt nije pribavio koncesiju. Odredbom članka 167. Zakona o rudarstvu propisano je da fizička ili pravna osoba, kojoj je rješenjem odobreno eksploatacijsko polje mineralnih sirovina i koja nije ishodila koncesiju za eksploataciju u određenom roku, gubi pravo na eksploatacijsko polje istekom toga roka, neovisno o roku na koji je utvrđeno eksploatacijsko polje, te ovlaštenik polja po sili zakona postaje Republika Hrvatska, a tijelo nadležno za rudarstvo koje je donijelo rješenje o odobrenju eksploatacijskog polja obavijestit će ovlaštenika eksploatacijskog polja o prestanku prava ovlaštenika, po službenoj dužnosti brisati ovlaštenika eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja i kao ovlaštenika eksploatacijskog polja upisati Republiku Hrvatsku te rješenjem odrediti rok ne duži od tri mjeseca u kojem su fizičke osobe ili pravne osobe kojima su oduzeta stečena prava dužne podmiriti obveze s osnova naknade za koncesiju.

U skladu s navedenim zakonskim odredbama rješenjem Ureda državne prave od 12. veljače 2016. utvrđen je rudarskom gospodarskom subjektu gubitak prava na eksploatacijsko polje Oštra Glava te upis Republike Hrvatske kao ovlaštenika eksploatacijskog polja. Nad rudarskim gospodarskim subjektom je prema rješenju nadležnog trgovačkog suda od 3. rujna 2015. otvoren stečaj, a nepodmirene obveze za zauzetu površinu eksploatacijskog polja prijavljene su u stečajni postupak.

Za eksploatacijsko polje Stari Gradac ugovor o koncesiji zaključen je 29. siječnja 1996. Zbog trajnog prestanka izvođenja rudarskih radova Rješenjem Ureda državne uprave od 10. prosinca 2015. utvrđen je prestanak ugovora o koncesiji te brisanje eksploatacijskog polja iz Registra eksploatacijskih polja Ureda državne uprave, koje je obavljeno početkom 2016.

Izvođenje rudarskih radova eksploatacije mineralnih sirovina na eksploatacijskom polju Torine obavljano je na temelju rješenja o odobrenju eksploatacije mineralnih sirovina iz 1989., 1993. i 2002. kojima nije utvrđen rok izvođenja rudarskih radova. Ugovor o koncesiji nije zaključen. Prema odredbama članka 166. Zakona o rudarstvu, fizičkoj ili pravnoj osobi koja je na temelju pravomoćnog akta - odobrenja za izvođenje rudarskih radova izdanog po prijašnjim propisima stekla pravo na eksploataciju mineralne sirovine, to odobrenje zamjenjuje se za rješenje o davanju koncesije radi usklađenja s propisima o koncesijama i odredbama ovog Zakona do isteka roka navedenog u tom odobrenju.

Ako u odobrenju nije naveden rok do kojeg se mogu izvoditi rudarski radovi, preostali rok se treba odrediti rješenjem sukladno provjerenim rudarskim projektima temeljem kojih je doneseno odobrenje, a isti ne može biti duži od 40 godina. Na temelju rješenja kojim se zamjenjuje odobrenje za koncesiju, tijelo nadležno za rudarstvo sklapa ugovor o koncesiji, a ako je prije stupanja na snagu ovog Zakona, odobrenje bez pravne osnove već zamijenjeno za koncesiju, bez provedenog javnog nadmetanja, takva koncesija je bez pravnog učinka i smatra se da i dalje vrijedi odobrenje za izvođenje rudarskih radova. Ured državne uprave je početkom 2015. započeo postupak zamjene odobrenja za izvođenje rudarskih radova za rješenje o davanju koncesije te je od rudarskog gospodarskog subjekta zatražena potrebna dokumentacija koja nije dostavljena, nakon čega je zatraženo mišljenje Ministarstva gospodarstva za daljnje postupanje. Prema očitovanju Ministarstva gospodarstva utvrđeno je da treba utvrditi stvarno stanje izvođenja rudarskih radova na eksploatacijskom polju Torine te da treba tražiti inspekcijski nadzor Ministarstva gospodarstva Uprave za inspekcijske poslove u gospodarstvu i Ministarstva zaštite okoliša i prirode Uprave za inspekcijske poslove. Na zahtjev Ureda državne uprave obavljen je do konca 2015. nadzor nadležnih službi te je daljnji postupak u tijeku. Nad rudarskim gospodarskim subjektom otvoren je koncem 2015. stečaj, a nepodmirene obveze za zauzetu površinu eksploatacijskog polja i otkopanu količinu mineralne sirovine prijavljene su u stečajni postupak.

Za eksploatacijsko polje Jovac ugovor o koncesiji zaključen je 1995., za eksploatacijsko polje Sarvaš ugovor o koncesiji zaključen je 1999., a za eksploatacijsko polje Grabovac ugovor o koncesiji zaključen je u 2001., te u 2010. (za proširenje eksploatacijskog polja na rok do 31. prosinca 2045.).

Ugovori o koncesiji zaključeni su na temelju zahtjeva rudarskih gospodarskih subjekata za dodjelu koncesije za izvođenje rudarskih radova na navedenim eksploatacijskim poljima, koja su im prethodno odobrena nakon održanih javnih rasprava, u skladu s odredbama prijašnjih propisa o rudarstvu: Zakona o rudarstvu (Narodne novine 190/03 - pročišćeni tekst), koji je bio na snazi od lipnja 1991. do srpnja 2009., odnosno Zakona o rudarstvu (Narodne novine 75/09 i 49/11), koji je bio na snazi od srpnja 2009. do svibnja 2013., Pravilnika o postupku ishođenja odobrenja za dodjelu eksploatacijskog polja, odobrenja za izvođenje rudarskih radova i građevinske dozvole za građenje rudarskih objekata i postrojenja, kao i dozvole za upotrebu rudarskih objekata i postrojenja (Narodne novine 53/A/91), koji je bio na snazi od srpnja 1991. do rujna 1998. i Pravilnika o eksploataciji mineralnih sirovina (Narodne novine 125/98), koji je bio na snazi od rujna 1998. do studenoga 2013.

Prema odredbama članka 51. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije dužan je kontinuirano nadzirati rad koncesionara i izvršavanje njihovih obveza iz ugovora o koncesiji, što uključuje i redovito praćenje izvršavanja plaćanja naknade za koncesiju te plaćanja svih drugih obveza koje nastaju kao posljedica provedenih nadzora inspekcijskih službi i drugih nadležnih tijela. O postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji dužan je obavijestiti nadležno državno odvjetništvo. Također je dužan do 1. lipnja tekuće godine, za prethodnu godinu, dostaviti Ministarstvu financija izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara, a osobito u odnosu na plaćanje naknade za koncesiju, poduzete radnje vezane uz nadzor rada koncesionara, pokrenute mjere prisilne naplate naknade za koncesiju i drugih novčanih obveza po osnovi nalaza/rješenja inspekcijskih i drugih službi, raskinute ugovore o koncesiji i one koji su u procesu raskida, poslovanje koncesionara kada je to društvo posebne namjene, izvršenje podugovora i ugovora s takvim svojstvom koje je sklopio koncesionar, a koji su vezani uz ugovor o koncesiji, te druge bitne podatke o izvršenju ugovora o koncesiji. Izvješće se dostavlja na obrascu koji Ministarstvo financija objavljuje na svojim mrežnim stranicama.

U skladu s navedenim odredbama, Ured državne uprave je sastavio izvješća o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara za 2013., 2014. i 2015. te ih dostavio Ministarstvu financija.

U tablici broj 3 daju se podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije te podaci o varijabilnom dijelu naknade za mineralne sirovine, prema podacima iz Registra koncesija sa stanjem iz travnja 2016.

Tablica broj 3

Eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije te podaci o varijabilnom dijelu naknade za mineralne sirovine, travanj 2016.

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje koncesije	Varijabilni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) u kn		
			Obveza koncesionara	Naplaćeno s kamatama	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5
Tehničko građevni kamen					
1.	Torine	9.11.1993. - 9.11.2033.	4.453.597,00	4.164.048,00	289.549,00
2.	Stari Gradac	29.1.1996. - 10.12.2015.	72.331,00	72.331,00	0,00
3.	Jovac	13.6.1995. - 13.6.2035.	297.520,00	297.529,00	0,00
4.	Crna Glava	21.10.2013. - 21.10.2028.	20.324,00	20.325,00	0,00
Ciglarška glina					
5.	Sarvaš	8.12.1999. - 8.12.2039.	498.603,00	498.602,00	1,00
6.	Grabovac	7.11.2001. - 31.12.2045.	426.459,00	443.325,00	0,00
7.	Kukljaš	5.5.1981. - 3.2.2015. 30.6.2015. - 31.10.2026.	476.841,00 39.139,00	448.165,00 39.139,00	28.676,00 0,00
8.	Tomašanci	27.9.2007. - 31.12.2012.	289.214,00	284.096,00	5.118,00
Ukupno			6.574.028,00	6.267.560,00	323.343,00

Obveze za varijabilni dio naknade za mineralne sirovine, odnosno naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralnih sirovina obračunavane su za osam eksploatacijskih polja te su utvrđene u iznosu 6.574.028,00 kn, od čega je s pripadajućom kamatama zbog nepravodobnog plaćanja naplaćeno 6.267.560,00 kn, dok je nenaplaćeno s pripadajućim kamatama 323.343,00 kn. Nenaplaćene naknade odnose se na eksploatacijska polja Torine, Kukljaš i Tomašanci. Ured državne uprave redovito je obavještavao koncesionare o nepodmirenim naknadama s pripadajućim kamatama, opominjao ih da su ih obvezni plaćati, od nadležnih tijela tražio pokretanje prisilne naplate navedenih naknada te prijavljivao nenaplaćene naknade u predstečajni i stečajni postupak. Ured državne uprave nema sustavnu evidenciju o otkopanim količinama i tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine, niti su koncesionari Uredu državne uprave redovito dostavljali podatke o otkopanim količinama.

Odredbama Zakona o rudarstvu i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, propisano je da iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, koji rudarski gospodarski subjekt mora izraditi kako bi od nadležnog povjerenstva ishodio rješenje o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine, a koju je dužan potvrditi svakih pet godina.

Obveza rudarskih gospodarskih subjekata da Uredu državne uprave dostavljaju navedeni elaborat nije propisana. Stoga Ured državne uprave nije u mogućnosti pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na navedeni elaborat.

Državni ured za reviziju predlaže zatražiti od nadležnog povjerenstva dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi Ured državne uprave mogao pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.

Naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine obračunavane su na temelju Odluke o naknadi za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 101/04), koja je bila na snazi od srpnja 2004. do siječnja 2010. i kojom je naknada bila utvrđena u visini 2,6 % ukupnog prihoda ostvarenog prodajom mineralne sirovine, Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011. i kojom je minimalni iznos varijabilnog dijela naknade bio utvrđen u visini 7,5 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od travnja 2011. do svibnja 2014. i kojom je varijabilni dio naknade bio utvrđen u visini 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, te Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je na snazi od svibnja 2014. i kojom je minimalni iznos varijabilnog dijela naknade utvrđen u visini 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, s tim da su pojedinim koncesionarima naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, rudarska inspekcija Ministarstva gospodarstva provodi inspekcijski nadzor nad izvođenjem rudarskih radova. Rudarska inspekcija nije izvijestila Ured državne uprave da je od 2013. do 2015. provela inspekcijski nadzor nad koncesionarima niti su dostavljeni zapisnici i rješenja o nadzoru. Državni ured za reviziju je mišljenja da je na eksploatacijskom poljima potrebno obavljati inspekcijski nadzor kako bi se provjerila točnost podataka koncesionara o otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina i iskazanoj tržišnoj vrijednosti.

Državni ured za reviziju predlaže zatražiti od rudarske inspekcije redovito obavljanje inspekcijskog nadzora na eksploatacijskim poljima za koja su zaključeni ugovori o koncesiji radi provjere podataka o otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina i iskazanoj tržišnoj vrijednosti koje koncesionari dostavljaju Uredu državne uprave.

Radi spoznaje o funkcioniranju sustava gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije, tijekom obavljanja revizije (u svibnju 2016.), Državni Ured za reviziju zatražio je od jedinica lokalne samouprave na području Županije podatke o njihovim saznanjima o protupravnoj eksploataciji mineralnih sirovina te jesu li o tome obavijestili nadležna tijela.

Od ukupno 42 jedinice lokalne samouprave na području Županije, očitovalo se 30 jedinica, od kojih su dvije jedinice (Općina Donja Motičina i Općina Gorjani) na čijem području je utvrđeno eksploatacijsko polje i dodijeljena koncesija za eksploataciju mineralne sirovine za proizvodnju građevinskog materijala. Dvije jedinice lokalne samouprave (Općina Bizovac i Općina Bilje su prema dostavljenim podacima imale saznanja o protupravnoj eksploataciji mineralnih sirovina (građevinskog pijeska pri izgradnji akumulacije za navodnjavanje i pri iskopu ribnjaka) na svom području o čemu su u izvijestili nadležne inspekcije.

Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi

Izvođenjem rudarskih radova pri eksploataciji mineralnih sirovina utječe se na okoliš te su stoga odredbama Zakona o rudarstvu, između ostalog, propisane obveze rudarskih gospodarskih subjekata u svrhu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi. Sanacijom prostora, prema odredbi članka 12. Zakona o rudarstvu, smatraju se rudarski radovi radi provedbe mjera osiguranja rudarskim radovima otkopanih prostora kojima se isključuje mogućnost nastanka opasnosti za ljude i imovinu, kao i za prirodu i okoliš, kao i radi privođenja namjeni određenoj dokumentima prostornog uređenja ako su za to ispunjene pretpostavke.

Prema odredbama članaka 69. i 101. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt odgovara za štetu u prirodi i okolišu nastalu izvođenjem rudarskih radova na eksploatacijskom polju, dužan je tijekom izvođenja te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova provesti sanaciju prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi, provesti mjere osiguranja radi sprječavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš te o tome izvijestiti rudarsku inspekciju i inspekciju zaštite okoliša. Ako su provedene mjere osiguranja dovoljne, rudarska inspekcija i inspekcija zaštite okoliša izdaju rudarskom gospodarskom subjektu potvrde o provedbi spomenutih mjera, nakon čega davatelj koncesije donosi rješenje o brisanju rudarskog gospodarskog subjekta kao ovlaštenika eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja, a može donijeti i rješenje o brisanju eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja. Ako rudarski gospodarski subjekt ne provede sanaciju, davatelj koncesije naložit će mu provođenje sanacije u primjerenom roku, a ako ni nakon ostavljenog roka ne provede sanaciju, to će se učiniti putem treće osobe, na trošak rudarskog gospodarskog subjekta, pri čemu će pravne radnje pred sudom poduzeti nadležno državno odvjetništvo.

Prema podacima iz Registra eksploatacijskih polja sa stanjem koncem 2015., od devet eksploatacijskih polja koja je Ured državne uprave odobrio rudarskim gospodarskim subjektima, za jedno eksploatacijsko polje (Stari Gradac) Ured državne uprave je u 2015. donio rješenje kojim je prestala važiti dodijeljena rudarska koncesija za izvođenje rudarskih radova i kojim se eksploatacijsko polje briše iz Registra eksploatacijskih polja, a za eksploatacijsko polje Kukljaš u 2015. doneseno je rješenje kojim je utvrđen prestanak prava na izvođenju rudarskih radova ovlaštenika eksploatacijskog polja Kukljaš, njegovo brisanje iz Registra eksploatacijskih polja te upisivanje Republike Hrvatske kao nositelja eksploatacijskog polja. Tijekom 2015. za eksploatacijsko polje Kukljaš proveden je postupak dodjele koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina. Rješenja su donesena nakon što su pribavljene potvrde inspekcije zaštite okoliša i rudarske inspekcije prema kojima su provedene mjere zaštite okoliša na eksploatacijskom polju i mjere osiguranja kojima se isključuje mogućnost nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš.

Prema odredbi članka 76. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt kojem se daje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina, dužan je prije zaključivanja i potpisivanja ugovora o koncesiji dostaviti davatelju koncesije jamstvo za troškove sanacije eksploatacijskog polja, a prema odredbi članka 11. stavka 4. Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina, davatelj koncesije dužan je redovito provjeravati valjanost jamstva.

Prema odredbama prijašnjih propisa o rudarstvu odnosno Zakona o rudarstvu (Narodne novine 190/03 - pročišćeni tekst), koji je bio na snazi od lipnja 1991. do srpnja 2009., pribavljanje jamstava za troškove sanacije eksploatacijskog polja nije bilo propisano, a prema odredbi članka 71. Zakona o rudarstvu (Narodne novine 75/09 i 49/11), koji je bio na snazi od srpnja 2009. do svibnja 2013., koncesionar za eksploataciju mineralnih sirovina dužan je ministarstvu nadležnom za rudarstvo, u svrhu osiguranja troškova sanacije radovima otkopanih prostora, predati odgovarajuće instrumente osiguranja plaćanja u visini troškova sanacije utvrđenih provjerenim rudarskim projektom.

Za eksploatacijska polja Crna Glava i Kukljaš za koja su od 2013. do 2015. provedeni postupci za dodjelu koncesija prije zaključivanja ugovora o koncesiji su pribavljana jamstva (bjanko zadužnice) za troškove sanacija eksploatacijskih polja.

Za druga eksploatacijska, za koja su dana odobrenja za izvođenje rudarskih radova i ugovori o koncesiji zaključeni na temelju ranije važećih propisa, jamstva za troškove sanacije eksploatacijskog polja Ured državne uprave nije pribavio jer odredbama tada važećih propisa pribavljanje, odnosno dostava navedenih jamstava Uredu državne uprave nije bila propisana.

Prema odredbi članka 31. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije dužan je prije stupanja na snagu ugovora o koncesiji prikupiti od odabranog najpovoljnijeg ponuditelja odnosno podnositelja zahtjeva za dobivanje koncesije potrebna jamstva i/ili instrumente osiguranja naplate naknade za koncesiju te naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji (zadužnice, bankarske garancije, osobna jamstva, mjenice, polog i ostalo) u iznosu određenom u skladu s procijenjenom vrijednosti koncesije te redovito provjeravati valjanost instrumenata osiguranja. Prema odredbi članka 62. navedenog Zakona, davatelj koncesija koji je sklopio ugovor o koncesiji prije stupanja na snagu Zakona o koncesijama (Narodne novine 125/08), a koji ne sadrži odgovarajuće instrumente osiguranja obavezan je zatražiti od koncesionara dostavu odgovarajućeg instrumenta osiguranja provedbe ugovora o koncesiji u preostalom razdoblju trajanja koncesije.

Ured državne uprave je za pet eksploatacijskih polja za koja je zaključio ugovore o koncesiji (Kukljaš, Crna Glava, Jovac, Sarvaš, Grabovac), pribavio od rudarskih gospodarskih subjekata instrumente osiguranja (bjanko mjenice ili bjanko zadužnice) kao jamstvo osiguranja naplate naknade za koncesiju i naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji te provjeravao valjanost jamstava. Za eksploatacijsko polje Tomašanci ugovor o koncesiji zaključen je u rujnu 2007., na rok do 31. prosinca 2012., a po prestanku ugovora koncesionar je Uredu državne uprave podnio zahtjev za dodjelu koncesije koji je u tijeku. Za eksploatacijsko polje Stari Gradac ugovor o koncesiji zaključen je 1996., a u skladu s odredbom članka 62. Zakona o koncesijama Ured državne uprave je od koncesionara zatražio instrumente osiguranja naplate naknade za koncesiju te naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji, koja nisu dostavljena, a ugovor o koncesiji raskinut je u 2015.

OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA

Državni ured za reviziju je obavio reviziju učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije. Ciljevi revizije bili su ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s propisima, planovima i unutarnjim procedurama u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina, ocijeniti informacijski sustav i evidencije o rezervama i eksploataciji mineralnih sirovina, ocijeniti dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina i obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način, ocijeniti provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknada za mineralne sirovine i izvršenjem ugovora o koncesiji te ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

Na temelju provedene revizije, Državni ured za reviziju primjenom utvrđenih kriterija, ocjenjuje da je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije **učinkovito pri čemu su potrebna određena poboljšanja** te daje sljedeće naloge i preporuke:

- Donositi usklađene godišnje i srednjoročne (trogodišnje) planove davanja koncesija u skladu s odredbama Zakona o koncesijama.
- Pravodobno pribavljati podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, koje su koncesionari obvezni dostavljati Uredu državne uprave prema odredbama Zakona o rudarstvu i Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina, te voditi evidencije o količini eksploatirane mineralne sirovine i sustavno kontrolirati podatke koje koncesionari dostavljaju u propisanim izvješćima.
- S obzirom na značajan broj propisanih obrazaca i izvješća koje su rudarski gospodarski subjekti obvezni dostavljati u Uredu državne uprave, predlaže se ustrojiti evidenciju iz koje bi bilo vidljivo jesu li svi rudarski gospodarski subjekti dostavili sva propisana izvješća te jesu li izvješća dostavljena u propisanim rokovima.
- Zatražiti od nadležnog povjerenstva dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi Ured državne uprave mogao pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednost mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.
- Zatražiti od rudarske inspekcije redovito obavljanje inspekcijskog nadzora na eksploatacijskim poljima za koja su zaključeni ugovori o koncesiji radi provjere podataka o otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina i iskazanoj tržišnoj vrijednosti koje koncesionari dostavljaju Uredu državne uprave.

Državni ured za reviziju ocjenjuje da bi provedba navedenih naloga i preporuka pridonijela poboljšanju postupanja pri donošenju planova, vođenju i cjelovitosti evidencija, kontroli obračuna naknade za mineralne sirovine te provedbi odgovarajućeg nadzora, što bi pridonijelo i učinkovitijem gospodarenju mineralnim sirovinama na području Županije.

OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE

Ured državne uprave se očitovao na nalaze i preporuke Državnog ureda za reviziju. Vezano za usklađenost godišnjih i srednjoročnih (trogodišnjih) planova davanja koncesija, u očitovanju se navodi da je iz Nacrta izvješća razvidno da je došlo do neznatnog odstupanja koje se odnosi na planirani broj koncesija te su smatrali da navedeno odstupanje nije predstavljalo znatnu ili opsežnu promjenu radi koje bi se moralo donijeti novi srednjoročni plan, budući da se nije mijenjao predmet ni vrsta koncesije. Napominje da je izrada srednjoročnih planova vrlo složen posao koji se bazira na strateškim razvojnim dokumentima predstavničkih tijela i zahtjeva odgovarajuća stručna znanja iz područja javnih financija, pripreme i izvedbe investicijskih projekata.

Vezano za pravodobno pribavljane podataka o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, koje su koncesionari obvezni dostavljati Uredu državne uprave, navodi da je Pravilnik o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina, stupio na snagu koncem 2013. te smatra da je to razlog što svi koncesionari nisu ispunili svoje zakonske obveze za tu godinu. Navodi da službenici tijekom cijele godine kontaktiraju sve rudarske gospodarske subjekte putem telefona te pisanim i elektronskim putem i upozoravaju ih na njihove obveze.

Navodi da će ustrojiti evidenciju iz koje bi bilo vidljivo jesu li svi rudarski gospodarski subjekti dostavili sva propisana izvješća te jesu li izvješća dostavljena u propisanim rokovima, koja nije propisana zakonom, a omogućiti će učinkovitu kontrolu dostave propisanih obrazaca i izvješća. Zbog činjenice da nije propisan obrazac za dostavljanje varijabilnog dijela naknade za koncesiju i da svaki koncesionar na različite načina dostavlja potrebne podatke predlažu da nadležna tijela propišu obrazac koji će omogućiti jednoobrazno prikupljanje i obradu podataka, a dok se ne propiše obrazac Ured državne uprave će sastaviti poseban obrazac sa svim bitnim elementima koji će dostaviti koncesionarima.

Navodi da Povjerenstvo za utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina dostavlja rješenja o količini i kakvoći te kemijskom sastavu mineralnih sirovina iz kojih nisu razvidni podaci o tržišnoj vrijednosti mineralnih sirovina te će zatražiti dostavu podataka iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, koji se odnose na količinu i tržišnu cijenu.

Navodi da nadležna rudarska inspekcija dostavlja očitovanja na zahtjev davatelja koncesije u konkretnom slučaju odnosno kada je to propisano odredbama Zakona o rudarstvu.

Ured državne uprave smatra da su sve preporuke i nalazi dani s ciljem veće učinkovitosti i poboljšanja u gospodarenju mineralnim sirovinama, i da će se njihovom provedbom poboljšati kontrola izvršavanja obveza iz potpisanih ugovora o koncesiji i uspostaviti kvalitetniji sustav gospodarenja mineralnim sirovinama.

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Slavonski Brod

IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA NA PODRUČJU POŽEŠKO-SLAVONSKE ŽUPANIJE

Slavonski Brod, studeni 2016.

SADRŽAJ

	stranica
PREDMET I CILJEVI REVIZIJE	2
METODE I POSTUPCI REVIZIJE	2
KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI	3
GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA	5
Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama	9
Registri i evidencije	11
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	13
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	18
OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA	20
OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE	21

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Slavonski Brod

KLASA: 041-01/16-10/27

URBROJ: 613-14-16-16

Slavonski Brod, 8. studenoga 2016.

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA
MINERALNIM SIROVINAMA NA PODRUČJU POŽEŠKO-SLAVONSKE ŽUPANIJE

Na temelju odredbi članaka 12. i 14. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 80/11), obavljena je revizija učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Požeško-slavonske županije (dalje u tekstu Županije).

Revizija je obavljena na način i prema postupcima utvrđenim okvirom revizijskih standarda Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

Postupci revizije provedeni su od 29. ožujka do 8. studenoga 2016.

PREDMET I CILJEVI REVIZIJE

Predmet revizije je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije, koje je u nadležnosti Ureda državne uprave u Požeško-slavonskoj županiji (dalje u tekstu: Ured državne uprave). Prema odredbama Zakona o rudarstvu (Narodne novine 56/13 i 14/14), Ured državne uprave je tijelo nadležno za rudarstvo za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala na području Županije.

Revizijom je obuhvaćena provedba aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama (istraživanje i eksploataciju), naplatu prihoda od naknada za koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina, vođenje evidencija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina te sanacija prostora nakon završetka izvođenja rudarskih radova na području Županije od 2013. do 2015.

U svrhu ocjene učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, utvrđeni su sljedeći ciljevi:

- ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s donesenim propisima, planovima i unutarnjim procedurama vezanim uz koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina
- ocijeniti prikupljanje podataka o eksploataciji mineralnih sirovina
- ocijeniti dodjelu koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima
- ocijeniti pravilnost obračuna naknade za koncesiju
- ocijeniti provedbu nadzora nad naplatom prihoda i potraživanjima za prihode od naknade za mineralne sirovine te izvršavanjem ugovora o dodjeli koncesija
- ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

METODE I POSTUPCI REVIZIJE

U skladu s prihvaćenim međunarodnim revizijskim standardima vrhovnih revizijskih institucija, revizija je planirana i obavljena na način koji osigurava potrebne dokaze i pruža razumnu osnovu za revizijske nalaze i zaključke te ostvarenje revizijskih ciljeva.

U fazi planiranja i obavljanja pripremni radnji za obavljanje revizije, analizirana je zakonska regulativa, podaci iz Rudarsko-geološke studije i Prostornog plana Županije o lokacijama predviđenim za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, podaci iz Registra koncesija koji vodi Ministarstvo financija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina na području Županije, podaci iz sudskog i obrtnog registra o koncesionarima i ovlaštenicima istražnih prostora i eksploatacijskih polja te drugi dostupni podaci.

U postupku revizije korištene su sljedeće metode prikupljanja i analize dokaza:

- proučeni su i analizirani zakoni i drugi propisi koji reguliraju gospodarenje mineralnim sirovinama, unutarnji akti te stručni članci
- ispitana je dosljednost primjene zakona i drugih propisa te unutarnjih akata
- analizirani su podaci i provjerena dokumentacija (planovi, rješenja, odluke, ugovori) vezana uz gospodarenje mineralnim sirovinama
- provjereno je prikupljanje podataka i vođenje propisanih registara, zbirke isprava i evidencija
- obavljani su razgovori s odgovornim osobama
- pribavljena obrazloženja o pojedinim aktivnostima vezanim uz gospodarenje mineralnim sirovinama.

KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI

Za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama utvrđeni su kriteriji koji proizlaze iz zakona i drugih propisa te poduzetih aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama. Revizijom su prikupljeni dokazi kako bi se odgovorilo na sljedeća pitanja:

- Je li izrađena rudarsko-geološka studija za Županiju te doneseni odgovarajući planovi i unutarnje procedure u vezi s gospodarenjem mineralnih sirovina?
- Je li ustrojen registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja i jesu li cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima?
- Dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima?
- Obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način te provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknada za mineralne sirovine?
- Provodi li se kontinuirani nadzor rada koncesionara i izvršavanja obveza rudarskog gospodarskog subjekta?
- Provode li se sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi?

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito**, ako su doneseni odgovarajući planovi i procedure u vezi s gospodarenjem mineralnih sirovina, ako su ustrojeni registri i cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, ako je dodjeljivanje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina provedeno u skladu s propisima, ako se obračun i naplata naknada za mineralne sirovine obavljaju na propisani način, ako se provodi nadzor u svim fazama obavljanja rudarskih radova te ako je provedena sanacija prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito, pri čemu su potrebna određena poboljšanja**, ako su utvrđene određene slabosti i propusti koje ne utječu bitno na gospodarenje mineralnim sirovinama.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **djelomično učinkovito**, ako su utvrđeni nedostaci kod donošenja planova, dodjele koncesija, naplate prihoda, vođenja registra i cjelovitosti evidencija o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, provedbe odgovarajućeg nadzora i sanacije prostora.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **neučinkovito**, ako su utvrđene značajnije nepravilnosti i nedostaci te su potrebna znatna poboljšanja u postupcima dodjele koncesija, naplate naknade za koncesije, vođenju registra i odgovarajućih evidencija, uspostave odgovarajućeg nadzora u svim fazama istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina te postupcima sanacije prostora.

U nastavku se daju kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije, prema područjima revizije.

Kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, prema područjima revizije

Područja revizije	Kriteriji
Normativno uređenje	o doneseni su godišnji i srednjoročni (trogodišnji) planovi davanja koncesija te dostavljeni Ministarstvu financija
Registri i evidencije	- o vode se propisane evidencije u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama - o podaci se sustavno i pravodobno prikupljaju i pravilno unose u propisane registre - o evidencije su cjelovite i međusobno usklađene - o provodi se nadzor nad dostavom i kvalitetom podataka - o podaci za potrebe analize i izvješćivanja su točni i vjerodostojni - o rudarski gospodarski subjekti, kao ovlaštenici istražnih prostora i eksploatacijskih polja dostavljaju nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina - o koncesionari vode evidencije o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina te Uredu državne uprave dostavljaju podatke o godišnjoj eksploataciji
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	- o zaposlen je dovoljan broj zaposlenika na poslovima iz područja rudarstva - o zaposlenici su educirani za obavljanje poslova iz područja rudarstva - o postupak pri dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina detaljno je propisan - o raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje propisane odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu - o postupci javnog nadmetanja radi davanja koncesije provode se na način propisan odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu - o redovito se prati izvršenje ugovora o koncesiji i aktivnosti koncesionara - o obračun i naplata naknada za mineralne sirovine provodi se na propisani način - o dostavljaju se podaci o otkopanoj/pridobivenoj količini te tržišnoj vrijednosti prodane mineralne sirovine - o provjerava se realnost iskazivanja tržišne vrijednosti i količine otkopane/pridobivene mineralne sirovine - o prati se plaćanje naknada za mineralne sirovine, poduzimaju se mjere naplate potraživanja te provjerava učinkovitost poduzetih mjera - o obavljaju se kontrole eksploatiranih količina mineralnih sirovina koje su prijavili koncesionari - o uspostavljena je učinkovita suradnja nadležnih tijela u svim aktivnostima vezanim uz eksploataciju mineralnih sirovina - o sastavlja se godišnje izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara te se dostavlja Ministarstvu financija - o o postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji obavještava se nadležno državno odvjetništvo - o provodi se nadzor nad protupravnim eksploatacijama te mjere radi učinkovitog sprječavanja protupravnih eksploatacija - o obračunava se naknada štete po osnovi otuđenja mineralne sirovine
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	- o provodi se sanacija prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi tijekom izvođenja rudarskih radova na istražnom prostoru ili eksploatacijskom polju te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova - o u postupku davanja koncesije utvrđuje se iznos troškova sanacije, pribavljaju se jamstva za troškove sanacije te se redovito provjerava valjanost jamstava - o nadležna tijela provode nadzor nad provedbama sanacije - o provode se izvanredne sanacije prostora kada ne postoji ili je nepoznata osoba koja je eksploatirala mineralnu sirovinu - o poduzimaju se mjere radi sanacije prostora putem treće osobe, kada to ne učini rudarski gospodarski subjekt - o poduzimaju se pravne radnje pred sudom radi prisilne sanacije

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA

Mineralne sirovine, odnosno rudno blago kao prirodno bogatstvo dobro je od osobitog značenja za Republiku Hrvatsku, koje, prema Ustavu Republike Hrvatske (Narodne novine 85/10 - pročišćeni tekst i 5/14), ima njezinu osobitu zaštitu. Gospodarenje mineralnim sirovinama normativno je uređeno s više propisa iz područja rudarstva i dodjele koncesija, od kojih su temeljni Zakon o rudarstvu i Zakon o koncesijama (Narodne novine 143/12).

Zakonom o rudarstvu, koji je stupio na snagu u svibnju 2013., uređeno je gospodarenje mineralnim sirovinama i planiranje rudarske gospodarske djelatnosti, istraživanje i utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina, izrada i provjera rudarskih projekata, eksploatacija mineralnih sirovina, davanje koncesije za eksploataciju, građenje i uporabu rudarskih objekata i postrojenja, izrada rudarskih planova i izvođenje rudarskih mjerenja, sanacija otkopanih prostora, naknada za koncesiju, naknada štete, mjere osiguranja, sigurnosti i zaštite, stručna sprema za obavljanje određenih poslova u rudarstvu, upravni i inspekcijski nadzor, prekršajne odredbe i druga pitanja.

Mineralne sirovine, u smislu Zakona o rudarstvu, su:

1. energetske mineralne sirovine:
 - 1.1. ugljikovodici (nafta, prirodni plin, plinski kondenzat i zemni vosak)
 - 1.2. fosilne gorive tvari: ugljen (treset, lignit, smeđi ugljen, kameni ugljen), asfalt i uljni škrljavci; radioaktivne rude; geotermalne vode iz kojih se može koristiti akumulirana toplina u energetske svrhe, osim geotermalnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke ili rekreativne svrhe i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama
2. mineralne sirovine za industrijsku preradbu: grafit, sumpor, barit, tinjci, gips, kreda, kremen, kremenji pijesak, drago kamenje, bentonitna, porculanska, keramička i vatrostalna glina, feldspati, talk, tuf, mineralne sirovine za proizvodnju cementa, karbonatne mineralne sirovine (vapnenci i dolomiti) za industrijsku preradbu, silikatne mineralne sirovine za industrijsku preradbu, sve vrste soli (morska sol) i solnih voda, mineralne vode iz kojih se mogu pridobivati mineralne sirovine, osim mineralnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke i rekreativne svrhe ili kao voda za ljudsku potrošnju i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama, brom, jod, peloidi
3. mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala: tehničko-građevni kamen (amfibolit, andezit, bazalt, dijabaz, granit, dolomit, vapnenac), građevni pijesak i šljunak iz neobnovljivih ležišta, građevni pijesak i šljunak iz morskog dna, ciglarska glina
4. arhitektonsko-građevni kamen
5. mineralne sirovine kovina.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, eksploatacijom mineralnih sirovina smatra se otkopavanje ili pridobivanje mineralnih sirovina iz ležišta i njihovo oplemenjivanje, a dozvoljena je samo unutar utvrđenog eksploatacijskog polja mineralnih sirovina i u granicama provjerenog rudarskog projekta na temelju kojeg je dana koncesija za gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra, koja je potrebna za eksploataciju mineralnih sirovina.

Postupci davanja koncesija, ugovor o koncesiji, prestanak koncesije, pravna zaštita u postupcima davanja koncesije, politika koncesija te druga pitanja u vezi s koncesijama, uređuju se Zakonom o rudarstvu i Zakonom o koncesijama. Koncesija je pravo koje se stječe ugovorom.

Davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina provodi se prema odredbama Zakona o rudarstvu, na temelju jednog javnog nadmetanja u jedinstvenom postupku koji se sastoji od četiri faze i to: postupka radi odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, postupka radi davanja odobrenja za istraživanje, postupka radi utvrđivanja eksploatacijskog polja te postupka radi davanja koncesije za eksploataciju. Koncesija se daje na zahtjev fizičkoj ili pravnoj osobi, na način određen Zakonom o koncesijama, koja je na javnom nadmetanju odabrana kao najpovoljniji ponuditelj, pod uvjetom da se nakon završetka istražnih radova potvrde rezerve mineralnih sirovina, utvrdi eksploatacijsko polje u skladu s lokacijskom dozvolom te da fizička ili pravna osoba ispunjava druge propisane uvjete. Iznimno, ako na određenom području već postoji utvrđeno eksploatacijsko polje, a ovlaštenik je Republika Hrvatska, raspisuje se javno nadmetanje za davanje koncesije.

Sve postupke koji čine pojedinu fazu jedinstvenog postupka za davanje koncesije provodi jedno tijelo nadležno za rudarstvo, kao davatelj koncesije, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu. Prema odredbi članka 8. Zakona o rudarstvu, za energetske mineralne sirovine, mineralne sirovine za industrijsku preradu, arhitektonsko-građevni kamen i mineralne sirovine kovina nadležno je Ministarstvo gospodarstva, kao ministarstvo nadležno za rudarstvo, dok su za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala nadležni uredi državne uprave u županijama.

Ured državne uprave u županiji donosi odluku o provođenju javnog nadmetanja za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako ocijeni da postoji potreba za utvrđivanjem pojedinačnih rezervi mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na nekom prostoru, koji je dokumentima prostornog uređenja planiran za izvođenje rudarskih radova i utvrđivanjem njihove gospodarske iskoristivosti ili povodom prijedloga fizičke ili pravne osobe registrirane za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala.

Raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje koje se prema odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu osobito odnose na imenovanje stručnog povjerenstva za koncesiju, izradu studije opravdanosti davanja koncesije ili analize davanja koncesije, procjenu vrijednosti koncesije, izradu dokumentacije za nadmetanje, određivanje jamstva za ozbiljnost ponude, određivanje visine novčane naknade za uvid i otkup dokumentacije za nadmetanje, određivanje posebnih uvjeta i ograničenja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, određivanje granica istražnog prostora, određivanje vrste i količine istražnih radova te određivanje rokova i kriterija za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju. Davatelj koncesije imenuje do sedam članova stručnog povjerenstva za koncesiju odgovarajuće struke, koji ne moraju biti zaposlenici davatelja koncesije. Stručno povjerenstvo za koncesije o svom radu vodi zapisnik, a zadaci su mu suradnja s davateljem koncesije pri provođenju pripremnih radnji za davanje koncesije, ocjena pristiglih ponuda, utvrđivanje prijedloga odluke o davanju koncesije ili o poništenju postupka davanja koncesije i obrazloženje tih prijedloga te obavljanje svih drugih radnji potrebnih za provedbu postupka davanja koncesije.

Postupak javnog nadmetanja radi davanja koncesije započinje danom slanja na objavu obavijesti o namjeri davanja koncesije odnosno o namjeri odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju u Elektroničkom oglasniku javne nabave Republike Hrvatske, a završava s izvršnosti odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja ili odluke o poništenju postupka javnog nadmetanja.

Odluku o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju donosi ured državne uprave u županiji na prijedlog stručnog povjerenstva. Ured državne uprave u županiji donosi i sve druge odluke u jedinstvenom postupku za davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala. Nakon donošenja odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja slijedi postupak radi davanja odobrenja za istraživanje, koje se provodi radi utvrđivanja rezervi mineralnih sirovina. Rješenje o odobrenju za istraživanje donosi se na temelju izvršne odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja, a istraživanje je dopušteno unutar istražnog prostora određenog rješenjem. Podaci o odobrenim istražnim prostorima za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar istražnih prostora koji vodi ured državne uprave u županiji.

Rješenje kojim se utvrđuje i ovjerava količina i kakvoća rezervi mineralnih sirovina donosi povjerenstvo za utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina na temelju prijedloga rudarskog gospodarskog subjekta, koji uključuje dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina. Navedeno povjerenstvo osniva i njegove članove imenuje rješenjem ministar nadležan za rudarstvo iz redova djelatnika ministarstva nadležnog za rudarstvo, te drugih znanstvenih i stručnih djelatnika.

Nakon završetka istražnih radova i donošenja rješenja o utvrđivanju rezervi mineralnih sirovina pokreće se postupak za utvrđivanje eksploatacijskog polja. Rješenje o utvrđivanju eksploatacijskog polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala donosi ured državne uprave u županiji po službenoj dužnosti ili na zahtjev ovlaštenika istražnog prostora. Eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina i ne mogu se odobriti ovlašteniku na rok duži od 40 godina. Nakon što prestanu prava ovlaštenika, ured državne uprave u županiji može raspisati novo javno nadmetanje za eksploatacijsko polje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu. Podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar eksploatacijskih polja koji vodi ured državne uprave u županiji.

Nakon utvrđivanja eksploatacijskog polja pokreće se postupak za donošenje odluke o davanju koncesije i sklapanju ugovora o koncesiji. Ured državne uprave u županiji donosi odluku o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na temelju zahtjeva koji podnosi rudarski gospodarski subjekt kao ovlaštenik eksploatacijskog polja koji je odabran kao najpovoljniji ponuditelj za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako su dovršeni istražni radovi, potvrđene rezerve mineralne sirovine, utvrđeno eksploatacijsko polje sukladno lokacijskoj dozvoli ishodenoj od nadležnog tijela za prostorno uređenje te ispunjeni drugi uvjeti propisani odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama.

Odluka o koncesiji dostavlja se rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija uz nacrt prijedloga ugovora o koncesiji, ministarstvu nadležnom za rudarstvo, jedinicama lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave na čijim se područjima nalazi eksploatacijsko polje i vlasnicima/posjednicima zemljišnih čestica na kojima se odobrava izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskom polju. Na temelju odluke o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, ured državne uprave u županiji mora rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija ponuditi na zaključivanje i potpisivanje ugovor o koncesiji. Ugovorom o koncesiji određuju se prava i obveze davatelja koncesije i koncesionara te se utvrđuje iznos i način plaćanja naknade za koncesiju.

Odredbama Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 31/14), propisana je visina minimalne godišnje naknade za mineralne sirovine i omjer raspodjele prihoda od naknade. Naknada za mineralne sirovine sastoji se od fiksnog i varijabilnog dijela, a ukupna naknada koja se plaća jednaka je njihovom zbroju.

Fiksni dio naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za površinu eksploatacijskog polja određenu upisom u registar odobrenih eksploatacijskih polja) iznosi 800,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija površina nije veća od 20 ha, 1.000,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina od 20 ha do 50 ha te 1.200,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina veća od 50 ha. Obračunava se godišnje od dana dobivanja odobrenja za eksploatacijsko polje i dospijeva najkasnije do konca četvrtog kvartala tekuće godine. Fiksni dio naknade je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske te se u cijelosti ustupa općini ili gradu na čijem području se nalazi odobreno eksploatacijsko polje. Ukoliko se eksploatacijsko polje prostire na području više gradova i/ili općina, fiksni dio naknade dijeli se razmjerno površini prostiranja eksploatacijskog polja mineralnih sirovina na području pojedinog grada i/ili općine.

Minimalni iznos varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) iznosi 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine. Iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehnološke ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena. Varijabilni dio naknade prihod je državnog proračuna Republike Hrvatske, a dijeli se na način da 30,0 % pripada općini ili gradu na čijem području se otkopava/pridobiva mineralna sirovina, 20,0 % županiji na čijem području se otkopava/pridobiva te 50,0 % državnom proračunu Republike Hrvatske. Rudarski gospodarski subjekt dužan je dostaviti uredu državne uprave u županiji podatke o otkopanoj/pridobivenoj količini i tržišnoj vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala u prethodnom kvartalu, najkasnije osmog dana narednog kvartala. Varijabilni dio naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralnih sirovina obračunava se najmanje kvartalno i dospijeva petnaestog dana narednog kvartala.

Prema odredbama Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine 147/14), naknada za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. i II. skupinu prema indeksu razvijenosti, koja je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske ustupa se u iznosu od 50 % gradu, odnosno općini, a 50 % županiji na području kojih se obavlja iskorištavanje, a koristi se namjenski za zaštitu okoliša i prirode te za gospodarski razvitak.

Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, osnovni dokument kojim se utvrđuje gospodarenje mineralnim sirovinama i planira rudarska gospodarska djelatnost na državnoj razini je Strategija gospodarenja mineralnim sirovinama koju donosi Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske. Propisano je da će Vlada Republike Hrvatske najkasnije u roku tri godine od dana stupanja na snagu Zakona u rudarstvu, odnosno do svibnja 2016. podnijeti prijedlog Strategije na usvajanje Hrvatskom saboru. Županije, gradovi i općine dužni su u svojim razvojnim dokumentima osigurati provedbu Strategije u roku tri godine od dana usvajanja Strategije u Hrvatskom saboru.

Županije su dužne za svoja područja, u roku tri godine od dana usvajanja Strategije u Hrvatskom saboru, izraditi rudarsko-geološke studije koje obuhvaćaju postojeća i potencijalna ležišta mineralnih sirovina i koje moraju biti u skladu sa Strategijom, te ih dostaviti ministarstvu nadležnom za rudarstvo, ministarstvu nadležnom za prostorno uređenje i ministarstvu nadležnom za zaštitu prirode i okoliša u roku 30 dana od usvajanja. Sadržaj i način izrade navedenih studija propisan je Pravilnikom o sadržaju i načinu izrade rudarsko-geoloških studija (Narodne novine 142/13).

Do vremena obavljanja revizije (rujan 2016.), strategija gospodarenja mineralnim sirovinama na državnoj razini nije donesena te rudarsko-geološka studija Županije prema odredbama važećeg Zakona o rudarstvu nije izrađena. Za područje Županije je u kolovozu 2009. izrađena Studija potencijala i osnove gospodarenja mineralnim sirovinama (Požeško-slavonski službeni glasnik 16/09). Prostornim planom Županije (Požeško-slavonski službeni glasnik 4/15), predviđena su 24 prostora za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina na području Županije.

U tablici broj 1 daju se podaci o prostorima predviđenim za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina na području Županije.

Tablica broj 1

Prostori predviđeni za istraživanje i eksploataciju
mineralnih sirovina na području Županije

Redni broj	Naziv prostora	Jedinica lokalne samouprave	Vrsta mineralne sirovine
	1	2	3
1.	Čukur	Grad Kutjevo	tehničko-građevni kamen
2.	Vetovo		
3.	Šeovica	Grad Lipik	
4.	Rašaška II	Grad Pakrac	
5.	Fukinac		
6.	Šumetlica		
7.	Klašnica	Grad Pleternica	
8.	Pačić		
9.	Mirkovica		
10.	Jegerova livada		
11.	Mikolinac-JL	Grad Požega	
12.	Orljavac	Općina Brestovac	
13.	Šamanovica		
14.	Duboka	Općina Čaglin	
15.	Krndija - Gradac		
16.	Mladi Gaj	Općina Kaptol	
17.	Pliš-Mališćak	Općina Velika	
18.	Brdo-Dolac	Općina Brestovac	građevni pijesak i šljunak
19.	Medinac (ležište Jagma VI)	Grad Lipik	kremeni pijesak
20.	Branešci	Grad Pakrac	
21.	Španovica (Novo Selo)		
22.	Vranić	Općina Brestovac	
23.	Mokreš	Općina Čaglin	
24.	Grđevac	Grad Pakrac	arhitektonsko-građevni kamen
25.	Poljanska	Općina Velika	tuf

Od 25 prostora predviđenih za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, 18 prostora je predviđeno za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala (tehničko-građevni kamen i građevni pijesak i šljunak) za koje je tijelo nadležno za rudarstvo Ured državne uprave, dok je sedam prostora predviđeno za istraživanje i eksploataciju arhitektonsko-građevnog kamena, kremenog pijeska i tufa za industrijsku preradbu za koje je tijelo nadležno za rudarstvo Ministarstvo gospodarstva.

Prema odredbama članka 56. Zakona o koncesijama, davatelji koncesija dužni su dostaviti Ministarstvu financija godišnji i srednjoročni (trogodišnji) plan davanja koncesija, koji moraju biti usklađeni. Godišnji plan davanja koncesija sadrži osobito planirani broj koncesija, predviđene vrste i predmete koncesija, rokove na koje se koncesije planiraju dati, pravnu osnovu za davanje koncesije, procijenjenu godišnju naknadu za pojedinu koncesiju, popis ugovora o koncesiji koji istječu u godini na koju se plan odnosi s napomenom za koje se koncesije planira novi postupak davanja koncesije te obrazloženjem razloga za eventualno neplaniranje davanja nove koncesije. U srednjoročnom planu davanja koncesija navode se gospodarska i druga područja u kojima se planiraju dati koncesije, građevine koje će se graditi, odnosno djelatnosti koje će se obavljati na temelju koncesije, planirani rashodi za koncesije i prihodi od koncesija, ocjena očekivane gospodarske koristi od planiranih koncesija te drugi elementi od značaja za provedbu učinkovite politike koncesija.

Ured državne uprave dostavio je Ministarstvu financija godišnje planove davanja koncesija za 2013., 2014. i 2015. te srednjoročne (trogodišnje) planove davanja koncesija za razdoblje od 2013. do 2015. Navedeni planovi davanja koncesija sadrže elemente propisane odredbama Zakona o koncesijama. Godišnji plan davanja koncesija za 2015. sadrži jednu planiranu koncesiju za eksploataciju tehničko-građevnog kamena na rok od pet godina, na temelju Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama, s procijenjenim prihodima od naknada za koncesije za vrijeme trajanja koncesije u iznosu 1.318.263,00 kn. Navedeni godišnji plan sadrži i popis od jednog ugovora o koncesiji koji istječe 1. lipnja 2015. U srednjoročnom planu davanja koncesija za razdoblje od 2013. do 2015. navedene su četiri planirane koncesije u području eksploatacije mineralnih sirovina na rok od pet do 25 godina i u cijelosti se odnose na eksploataciju tehničko-građevnog kamena, s procijenjenim prihodima od naknada za koncesije za vrijeme trajanja koncesija u ukupnom iznosu 1.826.263,00 kn.

Registri i evidencije

Prema odredbi članka 145. Zakona o rudarstvu, uredi državne uprave u županijama dužni su voditi registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja, evidenciju o svim traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirku isprava te popis rudarskih gospodarskih subjekta za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala, te prikupljene podatke i spise dostavljati Ministarstvu gospodarstva, koje vodi jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina Republike Hrvatske. Način vođenja registra istražnih prostora, registra eksploatacijskih polja, evidencije o traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirke isprava i popisa rudarskih gospodarskih subjekta propisani su odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima (Narodne novine 142/13), koji je stupio na snagu 7. prosinca 2013. Danom stupanja na snagu tog Pravilnika prestao je važiti Pravilnik o katastru istražnih prostora i eksploatacionih polja te o načinu vođenja evidencije, zbirke isprava i popisa rudarskih poduzeća i samostalnih poduzetnika kojima su izdana odobrenja za istraživanja ili eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 44/91). Odredbom članka 16. spomenutog Pravilnika, propisano je da su registre i zbirke isprava vođene po prijašnjim propisima Ministarstvo i uredi državne uprave u jedinicama područne (regionalne) samouprave dužni uskladiti s odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima u roku 6 mjeseci od dana stupanja na snagu tog Pravilnika, odnosno do 7. lipnja 2014.

Prema odredbi članka 57. Zakona o koncesijama, Ministarstvo financija vodi Registar koncesija, odnosno u suradnji s davateljima koncesija prikuplja i evidentira podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije, pohranjuje podatke, upravlja bazom podataka, osigurava dostupnost podataka te zaštitu baze podataka i dokumenata pohranjenih u arhivu. Oblik i vođenje Registra koncesija, subjekti upisa, obveznici, postupak upisa ugovora o koncesiji u Registar koncesija, sadržaj i oblik potrebne dokumentacije, unos, izvješća, pohranjivanje, čuvanje i zaštita podataka, te vođenje evidencije o naknadama za koncesiju uređeni su odredbama Pravilnika o Registru koncesija (Narodne novine 26/13). Registar koncesija je središnji izvor informacija o svim koncesijama i jedinstvena elektronička evidencija svih ugovora o koncesijama danim na području Republike Hrvatske te sadrži podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije koje su davatelji koncesija dužni dostavljati na odgovarajućim obrascima i u rokovima propisanim odredbama Pravilnika o Registru koncesija.

U skladu s odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima, Ured državne uprave vodi registre istražnih prostora i eksploatacijskih polja, zbirke isprava za svaki odobreni istražni prostor i eksploatacijsko polje te popis rudarskih gospodarskih subjekata za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala na području Županije. Ured državne uprave Ministarstvu gospodarstva dostavlja podatke o svim traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina, odnosno podatke o svim rudarskim gospodarskim subjektima uvedenim u registre, te sve upravne akte kojima se rudarskim gospodarskim subjektima odobrava istraživanje mineralnih sirovina, utvrđuju eksploatacijska polja mineralnih sirovina te daju koncesije za eksploataciju.

Registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja vode se u zasebnim knjigama na propisanim obrascima, a odobreni istražni prostori i eksploatacijska polja upisani su u registre na zasebnim listovima. U zbirke isprava pohranjeni su svi podaci bitni za svaki odobreni istražni prostor i eksploatacijsko polje zasebno te su uloženi u posebni omot. Tako su pohranjeni zahtjevi rudarskih gospodarskih subjekata za odobravanje istražnih prostora i eksploatacijskih polja s pripadajućom dokumentacijom, rješenja o odobrenju istražnih prostora i eksploatacijskih polja, rješenja o potvrdi i ovjeri količine i kakvoće rezervi mineralnih sirovina, rješenja o brisanju rudarskih gospodarskih subjekata kao ovlaštenika iz registra eksploatacijskih polja, jamstva osiguranja naplate naknade za koncesiju, odluke o davanju koncesije, ugovori o koncesiji, podaci o obračunu i naplati fiksnog odnosno varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine, podaci o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, potvrde rudarske inspekcije i inspekcije zaštite okoliša o sanaciji terena na kojem su izvedeni rudarski radovi te drugi dokumenti i podaci. Popis rudarskih gospodarskih subjekata kojima su odobreni istražni prostori i eksploatacijska polja ili dodijeljene rudarske koncesije vode se na propisanim obrascima. Evidencije se vode u elektroničkom obliku.

U skladu s odredbama Pravilnika o Registru koncesija, Ured državne uprave popunio je i podnio propisane obrasce u Registar koncesija, a odnose se na upis rešenja o utvrđivanju eksploatacijskog polja, površini eksploatacijskog polja, nositelju eksploatacijskog polja, ovlaštenika eksploatacijskog polja, rok do kojeg vrijedi utvrđeno eksploatacijsko polje, ugovor o koncesiji te koordinatnim točkama eksploatacijskog polja. Obrasci su popunjeni i podneseni na propisani način i u propisanim rokovima, a Ured državne uprave je o svojim postupanjima prema Ministarstvu financija, odnosno Registru koncesija obavještavao rudarske gospodarske subjekte te ih upoznao s njihovim pravima i obvezama koje proizlaze iz zakonskih i podzakonskih propisa o koncesijama i rudarstvu.

S obzirom da su mineralne sirovine najvećim dijelom neobnovljivi prirodni resurs ograničenih rezervi, eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina te je odredbama Zakona o rudarstvu propisana obveza dostave podataka i dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina te podataka o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina. Navedene obveze propisane su odredbama članaka 52., 55. i 57. Zakona o rudarstvu, prema kojima je rudarski gospodarski subjekt, kao ovlaštenik istražnog prostora ili eksploatacijskog polja, dužan voditi evidenciju o rezervama mineralnih sirovina i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva dostaviti podatke o rezervama mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine te svakih pet godina od dana dobivanja rješenja o potvrđivanju količina i kakvoće rezervi mineralnih sirovina dostaviti nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina, s prijedlogom za razvrstavanje u klase i kategorije, na temelju čega povjerenstvo donosi rješenje kojim potvrđuje i ovjerava količine i kakvoću rezervi mineralnih sirovina.

Također, koncesionar za eksploataciju mineralnih sirovina dužan je voditi i evidenciju o godišnjoj eksploataciji i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva i davatelju koncesije dostaviti podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine. Obrasci za dostavu podataka o rezervama mineralnih sirovina te o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina propisani su odredbama Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina (Narodne novine 150/13).

Ukupne potvrđene eksploatacijske rezerve mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županiji koncem 2015., prema podacima prikupljenim od Ureda državne uprave na odobrenim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima u Županiji iznose 16 227 361 m³ i u cijelosti se odnose na tehničko-građevni kamen. Prema podacima koncesionara, dostavljenim Uredu državne uprave, do konca 2015. eksploatirano je ukupno 1 347 935 m³ mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala odnosno tehničko-građevnog kamena.

Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji

U skladu s odredbom članka 192. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu ureda državne uprave u županijama (Narodne novine 40/12, 51/12 i 90/13), Ured državne uprave donio je Pravilnik o unutarnjem redu kojim su utvrđene ustrojstvene jedinice i njihov djelokrug te broj službenika i namještenika po službama i ispostavama, s naznakom njihovih osnovnih poslova i zadaća te stručnih uvjeta potrebnih za njihovo obavljanje. U skladu sa spomenutim Pravilnikom, poslovi iz područja rudarstva obavljaju se u Službi za gospodarstvo. Obavlja ih troje zaposlenika, koji obavljaju i druge poslove iz djelokruga Ureda državne uprave, a odnose se na područje poljoprivrede, šumarstva, obrta, ugostiteljstva, turizma, prometa i trgovine. Ured državne uprave osigurao je odgovarajuću tehničku podršku za učinkovito obavljanje poslova iz područja rudarstva.

Postupak dodjele koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina detaljno je propisan odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama te podzakonskim propisima o rudarstvu, tako da Ured državne uprave nije donosio interne procedure o dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina.

Od 18 prostora predviđenih Prostornim planom Županije za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, Ured državne uprave, je prema stanju početkom 2016., rudarskim gospodarskim subjektima odobrio devet eksploatacijskih polja, za dva eksploatacijska polja odobravanje je u tijeku dok za sedam prostora nije bilo interesa te nisu odobravana.

Za jedan odobreni istražni prostor mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije (istražni prostor Mikolinac-JL) površine 16,52 ha utvrđena je obveza za naknadu za istraživanje u iznosu 41.300,00 kn, te je naplaćena u cijelosti. Novčana naknada za istraživanje naplaćena je u iznosima propisanim odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za istraživanje mineralnih sirovina (Narodne novine 158/09), koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011., i Uredbe o novčanoj naknadi za istraživanje mineralnih sirovina (Narodne novine 40/11), koja je bila na snazi od travnja 2011. do svibnja 2013.

Nakon provedenog javnog natječaja za istražni prostor Mikolinac-JL, Ured državne uprave je u siječnju 2011. izdao rješenje kojim se rudarskom gospodarskom subjektu odobrava istraživanje mineralne sirovine tehničko-građevnog kamena na rok do siječnja 2014. Ovlaštenik istražnog prostora dostavio je Uredu državne uprave rješenje nadležnog povjerenstva o potvrdi količina i kakvoće rezervi tehničko-građevnog kamena u spomenutom istražnom prostoru, a u siječnju 2014. sastavio izvješće o obavljenim istražnim radovima i rezultatima istraživanja mineralnih sirovina, te je u kolovozu 2015. podnio zahtjev za utvrđivanje eksploatacijskog polja. Ured državne uprave je u listopadu 2015. donio rješenje o utvrđivanju eksploatacijskog polja tehničko-građevnog kamena Mikolinac-JL površine 7,56 ha s rokom važnosti do konca 2036. Rješenjem je utvrđeno da je ovlaštenik dužan do 30. lipnja 2017. s Uredom državne uprave zaključiti ugovor o koncesiji. Rješenje o utvrđivanju eksploatacijskog polja sadrži i druge propisane elemente te je dostavljeno svim propisanim subjektima u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu.

U tablici broj 2 daju se podaci o odobrenim eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije te podaci o fiksnom dijelu naknade za mineralne sirovine, prema podacima Ureda državne uprave sa stanjem iz travnja 2016.

Tablica broj 2

Odobrena eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije te podaci o fiksnom dijelu naknade za mineralne sirovine, travanj 2016.

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje odobrenja	Površina polja u ha	Fiksni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za površinu eksploatacijskog polja) u kn		
				Obveza ovlaštenika polja	Naplaćeno s kamatama	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5	6
Tehničko-građevni kamen						
1.	Čukur	30.1.1997. - 31.12.2022.	4,93	32.275,00	43.465,00	0,00
2.	Vetovo	20.11.1996. - 31.12.2035.	68,50	648.957,00	648.957,00	0,00
3.	Šumetlica	25.3.2004. - 25.3.2020.	28,43	309.786,00	240.706,00	69.080,00
4.	Klašnica	13.2.1995. - 31.12.2038.	3,93	29.768,00	39.234,00	0,00
5.	Pliš - Mališćak	9.7.2010. - 8.6.2020.	34,21	270.082,00	270.082,00	0,00
6.	II Rašaška	9.2.2000. - 4.9.2015.	4,33	29.411,00	33.623,00	0,00
7.	Šamanovica	13.6.2001. - 6.2.2014.	3,37	16.108,00	22.579,00	0,00
8.	Mladi gaj	21.6.2002. - 21.6.2042.	5,00	24.001,00	24.054,00	0,00
Ukupno			152,70	1.360.388,00	1.322.700,00	69.080,00

Za osam odobrenih eksploatacijskih polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije ukupne površine 152,70 ha utvrđene su obveze za fiksni dio naknada za mineralne sirovine u ukupnom iznosu 1.360.388,00 kn, od čega je, zajedno s pripadajućim kamatama zbog nepravodobnog plaćanja naknada, naplaćeno 1.322.700,00 kn, dok je nenaplaćeno, zajedno s pripadajućim kamatama, ostalo 69.080,00 kn.

Fiksni dio naknade za mineralne sirovine odnosno naknade za površinu eksploatacijskog polja obračunan je i naplaćivan u iznosima propisanim odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 158/09), koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011., Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 40/11), koja je bila na snazi od travnja 2011. do travnja 2014., i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je na snazi od svibnja 2014., s tim da su pojedinim ovlaštenicima naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade. Ukupne nenaplaćene naknade za površinu eksploatacijskog polja s pripadajućim kamatama u iznosu 69.080,00 kn odnose se na naknade za eksploatacijsko polje Šumetlica. Obveza za naknadu za površinu eksploatacijskog polja Šumetlica utvrđena je u iznosu 69.080,00 kn. Financijska policija je tijekom 2011. provela nadzor nad plaćanjem koncesijske naknade za eksploataciju mineralne sirovine te izdala rješenje kojim je utvrđen manje uplaćen iznos naknade. Koncesionar se na izdano rješenje žalio i pokrenuo sudski postupak koji do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.) nije okončan.

Nakon provedenih postupaka izbora koncesionara, Ministarstvo gospodarstva je tijekom 2013. s trgovačkim društvom u vlasništvu Republike Hrvatske zaključio dva ugovora o koncesiji za eksploataciju tehničko-građevnog kamena na eksploatacijskim poljima Čukur i Klašnica. Eksploatacija mineralne sirovine se obavljala i u ranijem razdoblju na temelju rješenja o odobrenju iz 1997. (Čukur) i 1995. (Klašnica). Ugovorima o koncesiji su, između ostaloga, utvrđene površine odobrene za eksploataciju (Čukur 4,45 ha i Klašnica 3,93 ha), instrumenti osiguranja plaćanja za troškove sanacije eksploatacijskog polja (Čukur – bjanko zadužnica u visini 500.000,00 kn a za eksploatacijsko polje Klašnica – zadužnica u iznosu 400.000,00 kn), te rok za eksploataciju. Eksploatacijska polja u cijelosti se nalaze na zemljištu u vlasništvu Republike Hrvatske, te su koncesionari s nadležnim Uredom zaključili ugovore o pravu služnosti. Ugovori o koncesiji su dostavljeni zemljišno-knjižnom odjelu te su provedeni u knjigama.

Tijekom 2015. pokrenuta su dva postupka dojele koncesije (eksploatacijsko polje II Rašaška i Mikolinac-JL).

Na zahtjev trgovačkog društva u vlasništvu Republike Hrvatske, Ured državne uprave je u rujnu 2015. izdao rješenje o utvrđivanju eksploatacijskog polja tehničko-građevnog kamena II Rašaška površine 4,33 ha. Rješenjem je, između ostalog, utvrđeno da podnositelj zahtjeva mora do konca 2017. zaključiti ugovor o koncesiji.

Ured državne uprave je u listopadu 2015. izdao rješenje o utvrđivanju eksploatacijskog polja tehničko-građevnog kamena Mikolinac-JL površine 7,56 ha na zahtjev trgovačkog društva koje je prethodno obavljalo istražne radove na navedenom istražnom prostoru. Rješenjem je, između ostalog, utvrđeno da podnositelj zahtjeva mora do 30. lipnja 2017. zaključiti ugovor o koncesiji.

Prema odredbama članka 51. Zakona o koncesijama davatelj koncesije dužan je kontinuirano nadzirati rad koncesionara i izvršavanje njihovih obveza iz ugovora o koncesiji, što uključuje i redovito praćenje izvršavanja plaćanja naknade za koncesiju te plaćanja svih ostalih obveza koje nastaju kao posljedica provedenih nadzora od strane inspekcijskih službi i drugih nadležnih tijela. O postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji dužan je obavijestiti nadležno državno odvjetništvo.

Također je dužan do 1. lipnja tekuće godine, za prethodnu godinu, dostaviti Ministarstvu financija izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara, a osobito u odnosu na plaćanje naknade za koncesiju, poduzete radnje vezane za nadzor rada koncesionara, pokrenute mjere prisilne naplate naknade za koncesiju i drugih novčanih obveza po osnovi nalaza/rješenja inspekcijskih i drugih službi, raskinute ugovore o koncesiji i one koji su u procesu raskida, poslovanje koncesionara kada je to društvo posebne namjene, izvršenje podugovora i ugovora s takvim svojstvom koje je sklopio koncesionar, a koji su vezani na ugovor o koncesiji, te ostale bitne podatke o izvršenju ugovora o koncesiji. Izvješće se dostavlja na obrascu koji Ministarstvo financija objavljuje na svojim mrežnim stranicama.

Ured državne uprave redovito je pratio izvršavanje plaćanja naknade za koncesiju pribavljanjem od koncesionara, podatke o otkopanoj/pridobivenoj količini mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala i iskazanoj tržišnoj vrijednosti prodane količine. Također je Ministarstvu financija, na propisanom obrascu, redovito dostavljao izvješća o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara.

U tablici broj 3 daju se podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije za koja su zaključeni ugovori o koncesiji, te podaci o varijabilnom dijelu naknade za mineralne sirovine, prema podacima Ureda državne uprave sa stanjem iz travnja 2016.

Tablica broj 3

Eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije za koja su zaključeni ugovori o koncesiji, te podaci o varijabilnom dijelu naknade za mineralne sirovine, travanj 2016.

Redni broj	Naziv polja	Trajanje koncesije	Varijabilni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) u kn		
			Obveze koncesionara	Naplaćeno s kamatama	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5
Tehničko-građevni kamen					
1.	Čukur	17.10.2013.-31.12.2022.	1.467.634,00	1.467.649,00	0,00
2.	Vetovo	19.11.2015.-31.12.2035.	3.595.908,00	3.595.908,00	0,00
3.	Šumetlica	25.3.2004.-25.3.2020.	784.358,00	523.329,00	261.029,00
4.	Klašnica	17.10.2013.-31.12.2038.	22.873,00	22.873,00	0,00
5.	Pliš-Mališćak	9.7.2010.-8.6.2020.	2.936.680,00	2.936.680,00	0,00
Ukupno			8.807.453,00	8.546.439,00	261.029,00

Na pet eksploatacijskih polja na području Požeško-slavonske županije, za koja su zaključeni ugovori o koncesiji, otkopano/pridobiveno je ukupno 1 347 935 m³ mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala, čija je tržišna vrijednost iskazana u iznosu 34.802.267,00 kn, te su utvrđene obveze za varijabilni dio naknada za mineralne sirovine u ukupnom iznosu 8.807.453,00 kn, od čega je zajedno s pripadajućim kamatama zbog nepravodobnog plaćanja naknada naplaćeno 8.546.439,00 kn te nenaplaćena potraživanja iznose 261.029,00 kn (u tijeku je sudski postupak radi naplate potraživanja).

Naknade su obračunavane na temelju ugovora o koncesiju, kojim je ugovoreno da će se naknada naplaćivati u propisanom iznosu u skladu s uredbama.

Odlukom naknadi za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 101/04), koja je bila na snazi od srpnja 2004. do siječnja 2010. naknada je bila utvrđena u visini 2,6 % ukupnog prihoda ostvarenog prodajom mineralne sirovine, Uredbom o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011. i kojom je minimalni iznos varijabilnog dijela naknade bio utvrđen u visini 7,5 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od travnja 2011. do svibnja 2014. i kojom je varijabilni dio naknade bio utvrđen u visini 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, te Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je na snazi od svibnja 2014. i kojom je minimalni iznos varijabilnog dijela naknade utvrđen u visini 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, s tim da su pojedinim koncesionarima naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade.

Odredbama Zakona o rudarstvu i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina propisano je da iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, koji rudarski gospodarski subjekt mora izraditi kako bi od nadležnog povjerenstva ishodio rješenje o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine, a koju je dužan potvrditi svakih pet godina. Rješenja o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine, koja nadležno povjerenstvo dostavlja Uredu državne uprave, ne sadrže podatak o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata, niti je propisana obveza rudarskih gospodarskih subjekata da Uredu državne uprave dostavljaju navedeni elaborat.

Stoga Ured državne uprave nije u mogućnosti pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na navedeni elaborat, osim kada elaborat pribavi od rudarskih gospodarskih subjekata, što čini uvjetujući im potpisivanje ugovora o koncesiji dostavom elaborata. Međutim, prilikom obnove elaborata radi potvrde količine i kakvoće rezervi mineralne sirovine, nakon pet godina, Ured državne uprave nema mogućnost uvjetovati rudarskim gospodarskim subjektima dostavu obnovljenog elaborata.

Državni ured za reviziju predlaže zatražiti od nadležnog povjerenstva dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi Ured državne uprave mogao pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednost mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, rudarska inspekcija Ministarstva gospodarstva provodi inspekcijski nadzor nad izvođenjem rudarskih radova.

Prema pisanom očitovanju Ureda državne uprave rudarska inspekcija nije obavijestila Ured o provedenim nadzorima, a obavijest o provedenim nadzoru zaprimi od Ministarstva financija u slučaju da ista nalaže uplatu novčanih sredstava utvrđenu u postupku nadzora.

Državni ured za reviziju je mišljenja da je na eksploatacijskim poljima potrebno obavljati inspekcijski nadzor kako bi se provjerila točnost podataka koncesionara o otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina i iskazanoj tržišnoj vrijednosti te od rudarske inspekcije zatražiti izvješće o obavljenom inspekcijskom nadzoru.

Prema podacima prikupljenim od Ureda, Ministarstvo financija je provelo kontrolu obračuna i uplate koncesijske naknade za otkopanu/pribavljenu količinu mineralnih sirovina na eksploatacijskom polju Šumetlica, za koji je zaključen ugovor o koncesiji, o čemu je tijekom 2011. sastavljen zapisnik. Provedenim nadzorom su utvrđene nepravilnosti u iskazanim obvezama i uplaćenom iznosu koncesijske naknade za eksploataciju mineralnih sirovina za razdoblje od 1. siječnja 2007. do 2. lipnja 2011. i naknadi za zauzetu površinu za 2010. i 2011., te je rudarskom subjektu naložena uplata glavnice i pripadajuće kamate. Rudarski subjekt je podnio žalbu na visinu naknade utvrđene po provedenom nadzoru te je pokrenut sudski postupak koji do vremena obavljanja revizije (rujan 2016.) nije završen.

Državni ured za reviziju predlaže zatražiti od rudarske inspekcije redovito obavljanje inspekcijskog nadzora na eksploatacijskim poljima za koja su zaključeni ugovori o koncesiji radi provjere podataka o otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina i iskazanoj tržišnoj vrijednosti koje koncesionari dostavljaju Uredu državne uprave te od rudarske inspekcije zatražiti izvješće o obavljenom inspekcijskom nadzoru.

Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi

Izvođenjem rudarskih radova pri eksploataciji mineralnih sirovina utječe se na okoliš te su stoga odredbama Zakona o rudarstvu, između ostalog, propisane obveze rudarskih gospodarskih subjekata u svrhu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

Sanacijom prostora, prema odredbi članka 12. Zakona o rudarstvu, smatraju se rudarski radovi radi provedbe mjera osiguranja rudarskim radovima otkopanih prostora kojima se isključuje mogućnost nastanka opasnosti za ljude i imovinu, kao i za prirodu i okoliš, kao i radi privođenja namjeni određenoj dokumentima prostornog uređenja ako su za to ispunjene pretpostavke.

Prema odredbama članaka 69. i 101. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt odgovara za štetu u prirodi i okolišu nastalu izvođenjem rudarskih radova na eksploatacijskom polju, dužan je tijekom izvođenja te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova provesti sanaciju terena na kojem su izvedeni rudarski radovi, provesti mjere osiguranja radi sprječavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš te o tome izvijestiti rudarsku inspekciju i inspekciju zaštite okoliša, koje izdaju potvrde o provedbi spomenutih mjera, nakon čega davatelj koncesije donosi rješenje o brisanju rudarskog gospodarskog subjekta kao ovlaštenika eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja, a može donijeti i rješenje o brisanju eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja. Ako rudarski gospodarski subjekt ne provede sanaciju, davatelj koncesije naložit će mu provođenje sanacije u primjerenom roku, a ako ni nakon ostavljenog roka ne provede sanaciju, to će se učiniti putem treće osobe, na trošak rudarskog gospodarskog subjekta, pri čemu će pravne radnje pred sudom poduzeti nadležno državno odvjetništvo.

Tijekom 2014. Ured je izdao rješenja o brisanju dva eksploatacijska polja (Šamanovica i Mladi gaj) iz registra eksploatacijskih polja.

Eksploatacijsko polje Šamanovica brisano je iz registra eksploatacijskih polja na zahtjev ovlaštenika eksploatacijskog polja koji u obrazloženju navodi da je došlo do trajne obustave rudarske djelatnosti. Ovlaštenik je, u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu proveo sanaciju prostora, a nadzor nad obavljenom sanacijom provela je nadležna inspekcijska služba za rudarstvo o čemu je u siječnju 2014. izdana potvrda. Nadležna služba za nadzor u području rudarstva utvrdila je da se ne obavlja eksploatacija mineralnih sirovina, da je sanacija prostora ocijenjena dovoljnom te da se može isključiti mogućnost nastanka opasnosti za ljude i imovinu.

Eksploatacijsko polje Mladi gaj brisano je iz registra eksploatacijskih polja zbog prestanka rada ovlaštenika eksploatacijskog polja i brisanja istog iz sudskog registra. Nadzor na eksploatacijskom polju provela je nadležna inspekcijska služba za rudarstvo o čemu je u svibnju 2014. sastavljeno izvješće kojim je utvrđeno da na eksploatacijskom polju nije obavljanja eksploatacija mineralnih sirovina, nisu obavljani rudarski radovi i nema potrebe obavljati sanaciju prostora, te su provedene mjere osiguranja kojim se isključuje mogućnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš.

Prema odredbi članka 76. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt kojem se daje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina dužan je prije zaključivanja i potpisivanja ugovora o koncesiji dostaviti davatelju koncesije jamstvo za troškove sanacije eksploatacijskog polja, a prema odredbi članka 11., stavka 4. Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina davatelj koncesije dužan je redovito provjeravati valjanost jamstva. Ured državne uprave je od rudarskih gospodarskih subjekata, s kojima je zaključio ugovore o koncesiji, pribavio zadužnice u iznosima utvrđenim ugovorom, kao jamstvo osiguranja naplate naknade za koncesiju, naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji i troškova sanacije eksploatacijskog polja. Ured je redovito provjeravao valjanost jamstava pribavljanjem izjava koncesionara da su zadužnice valjane i da imaju pokriće.

OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA

Državni ured za reviziju obavio je reviziju učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije. Ciljevi revizije bili su ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s propisima, planovima i unutarnjim procedurama u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina, ocijeniti informacijski sustav i evidencije o rezervama i eksploataciji mineralnih sirovina, ocijeniti dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina i obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način, ocijeniti provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanjima za prihode od naknada za mineralne sirovine i izvršenjem ugovora o koncesiji te ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

Na temelju provedene revizije, Državni ured za reviziju primjenom utvrđenih kriterija, ocjenjuje da je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije **učinkovito pri čemu su potrebna određena poboljšanja** te daje sljedeće naloge i preporuke:

- Zatražiti od nadležnog povjerenstva dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi Ured državne uprave mogao pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednost mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.
- Zatražiti od rudarske inspekcije redovito obavljanje inspekcijskog nadzora na eksploatacijskim poljima za koja su zaključeni ugovori o koncesiji, radi provjere podataka o otkopan/pridobivenim količinama mineralnih sirovina i iskazanoj tržišnoj vrijednosti te izvješćivanje o obavljenom nadzoru.

Državni ured za reviziju ocjenjuje da bi provedba navedenih naloga i preporuka pridonijela poboljšanju postupanja pri provedbi odgovarajućeg nadzora, što bi pridonijelo i učinkovitijem gospodarenju mineralnim sirovinama na području Županije.

OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE

Ured državne uprave u Požeško-slavonskoj županiji je prihvatio preporuke Državnog ureda za reviziju. U očitovanju navodi da je će poduzeti radnje, u skladu s propisima Republike Hrvatske, radi ispunjavanja svih kriterija iz Izvješća.

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Rijeka

IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA NA PODRUČJU PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE

Rijeka, studeni 2016.

S A D R Ź A J

stranica

PREDMET I CILJEVI REVIZIJE	2
METODE I POSTUPCI REVIZIJE	2
KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI	3
GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA	5
Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama	9
Registri i evidencije	11
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine	
te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	14
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	22
OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA	27
OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE	29

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Rijeka

KLASA: 041-01/16-10/39
URBROJ: 613-10-16-35

Rijeka, 8. studenoga 2016.

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA
MINERALNIM SIROVINAMA NA PODRUČJU PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE

Na temelju odredbi članaka 12. i 14. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 80/11), obavljena je revizija učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Primorsko-goranske županije (dalje u tekstu: Županije).

Revizija je obavljena na način i prema postupcima utvrđenim okvirom revizijskih standarda Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

Postupci revizije provedeni su od 29. ožujka do 8. studenoga 2016.

PREDMET I CILJEVI REVIZIJE

Predmet revizije je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije, koje je u nadležnosti Ureda državne uprave u Primorsko-goranskoj županiji (dalje u tekstu: Ured državne uprave). Prema odredbama Zakona o rudarstvu (Narodne novine 56/13 i 14/14), Ured državne uprave je tijelo nadležno za rudarstvo za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala na području Županije.

Revizijom je obuhvaćena provedba aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama (istraživanje i eksploataciju), naplatu prihoda od naknada za koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina, vođenje evidencija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina te sanacija prostora nakon završetka izvođenja rudarskih radova na području Županije od 2013. do 2015.

U svrhu ocjene učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, utvrđeni su sljedeći ciljevi:

- ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s donesenim propisima, planovima i unutarnjim procedurama vezanim uz koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina
- ocijeniti prikupljanje podataka o eksploataciji mineralnih sirovina
- ocijeniti dodjelu koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima
- ocijeniti pravilnost obračuna naknade za mineralne sirovine
- ocijeniti provedbu nadzora nad naplatom prihoda i potraživanjima za prihode od naknade za mineralne sirovine te izvršavanjem ugovora o dodjeli koncesija
- ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

METODE I POSTUPCI REVIZIJE

U skladu s prihvaćenim međunarodnim revizijskim standardima vrhovnih revizijskih institucija, revizija je planirana i obavljena na način koji osigurava potrebne dokaze i pruža razumnu osnovu za revizijske nalaze i zaključke te ostvarenje revizijskih ciljeva.

U fazi planiranja i obavljanja pripremni radnji za obavljanje revizije, analizirana je zakonska regulativa, podaci iz Rudarsko-geološke studije i Prostornog plana Županije o lokacijama predviđenim za eksploataciju mineralnih sirovina, podaci iz Registra koncesija koji vodi Ministarstvo financija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina na području Županije, podaci iz sudskog i obrtnog registra o koncesionarima i ovlaštenicima istražnih prostora i eksploatacijskih polja te drugi dostupni podaci.

U postupku revizije korištene su sljedeće metode prikupljanja i analize dokaza:

- proučeni su i analizirani zakoni i drugi propisi koji reguliraju gospodarenje mineralnim sirovinama, unutarnji akti te stručni članci
- ispitana je dosljednost primjene zakona i drugih propisa te unutarnjih akata
- analizirani su podaci i provjerena dokumentacija (planovi, rješenja, odluke, ugovori) vezana uz gospodarenje mineralnim sirovinama
- provjereno je prikupljanje podataka i vođenje propisanih registara, zbirke isprava i evidencija
- obavljani su razgovori s odgovornim osobama
- pribavljena obrazloženja o pojedinim aktivnostima vezanim uz gospodarenje mineralnim sirovinama.

KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI

Za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama utvrđeni su kriteriji koji proizlaze iz zakona i drugih propisa te poduzetih aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama. Revizijom su prikupljeni dokazi kako bi se odgovorilo na sljedeća pitanja:

- Je li izrađena rudarsko-geološka studija za Županiju te doneseni odgovarajući planovi i unutarnje procedure u vezi s gospodarenjem mineralnih sirovina?
- Je li ustrojen registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja i jesu li cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima?
- Dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima?
- Obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način te provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknada za mineralne sirovine?
- Provodi li se kontinuirani nadzor rada koncesionara i izvršavanja obveza rudarskog gospodarskog subjekta?
- Provode li se sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi?

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito**, ako su doneseni odgovarajući planovi i procedure u vezi s gospodarenjem mineralnih sirovina, ako su ustrojeni registri i cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, ako je dodjeljivanje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina provedeno u skladu s propisima, ako se obračun i naplata naknada za mineralne sirovine obavljaju na propisani način, ako se provodi nadzor u svim fazama obavljanja rudarskih radova te ako je provedena sanacija prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito, pri čemu su potrebna određena poboljšanja**, ako su utvrđene određene slabosti i propusti koje ne utječu bitno na gospodarenje mineralnim sirovinama.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **djelomično učinkovito**, ako su utvrđeni nedostaci kod donošenja planova, dodjele koncesija, naplate prihoda, vođenja registra i cjelovitosti evidencija o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, provedbe odgovarajućeg nadzora i sanacije prostora.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **neučinkovito**, ako su utvrđene značajnije nepravilnosti i nedostaci te su potrebna znatna poboljšanja u postupcima dodjele koncesija, naplate naknade za koncesije, vođenju registra i odgovarajućih evidencija, uspostave odgovarajućeg nadzora u svim fazama istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina te postupcima sanacije prostora.

U nastavku se daju kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije, prema područjima revizije.

Kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, prema područjima revizije

Područja revizije	Kriteriji
Normativno uređenje	o doneseni su godišnji i srednjoročni (trogodišnji) planovi davanja koncesija te dostavljeni Ministarstvu financija
Registri i evidencije	- o vode se propisane evidencije u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama - o podaci se sustavno i pravodobno prikupljaju i pravilno unose u propisane registre - o evidencije su cjelovite i međusobno usklađene - o provodi se nadzor nad dostavom i kvalitetom podataka - o podaci za potrebe analize i izvješćivanja su točni i vjerodostojni - o rudarski gospodarski subjekti, kao ovlaštenici istražnih prostora i eksploatacijskih polja dostavljaju nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina - o koncesionari vode evidencije o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina te Uredu državne uprave dostavljaju podatke o godišnjoj eksploataciji
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	- o zaposlen je dovoljan broj zaposlenika na poslovima iz područja rudarstva - o zaposlenici su educirani za obavljanje poslova iz područja rudarstva - o postupak pri dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina detaljno je propisan - o raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje propisane odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu - o postupci javnog nadmetanja radi davanja koncesije provode se na način propisan odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu - o redovito se prati izvršenje ugovora o koncesiji i aktivnosti koncesionara - o obračun i naplata naknada za mineralne sirovine provodi se na propisani način - o dostavljaju se podaci o otkopanoj/pridobivenoj količini te tržišnoj vrijednosti prodane mineralne sirovine - o provjerava se realnost iskazivanja tržišne vrijednosti i količine otkopane/pridobivene mineralne sirovine - o prati se plaćanje naknada za mineralne sirovine, poduzimaju se mjere naplate potraživanja te provjerava učinkovitost poduzetih mjera - o obavljaju se kontrole eksploatiranih količina mineralnih sirovina koje su prijavili koncesionari - o uspostavljena je učinkovita suradnja nadležnih tijela u svim aktivnostima vezanim uz eksploataciju mineralnih sirovina - o sastavlja se godišnje izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara te se dostavlja Ministarstvu financija - o o postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji obavještava se nadležno državno odvjetništvo - o provodi se nadzor nad protupravnim eksploatacijama te mjere radi učinkovitog sprječavanja protupravnih eksploatacija - o obračunava se naknada štete po osnovi otuđenja mineralne sirovine
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	- o provodi se sanacija prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi tijekom izvođenja rudarskih radova na istražnom prostoru ili eksploatacijskom polju te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova - o u postupku davanja koncesije utvrđuje se iznos troškova sanacije, pribavljaju se jamstva za troškove sanacije te se redovito provjerava valjanost jamstava - o nadležna tijela provode nadzor nad provedbama sanacije - o provode se izvanredne sanacije prostora kada ne postoji ili je nepoznata osoba koja je eksploatirala mineralnu sirovinu - o poduzimaju se mjere radi sanacije prostora putem treće osobe, kada to ne učini rudarski gospodarski subjekt - o poduzimaju se pravne radnje pred sudom radi prisilne sanacije

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA

Mineralne sirovine, odnosno rudno blago kao prirodno bogatstvo dobro je od osobitog značenja za Republiku Hrvatsku, koje, prema Ustavu Republike Hrvatske (Narodne novine 85/10 - pročišćeni tekst i 5/14), ima njezinu osobitu zaštitu. Gospodarenje mineralnim sirovinama normativno je uređeno s više propisa iz područja rudarstva i dodjele koncesija, od kojih su temeljni Zakon o rudarstvu i Zakon o koncesijama (Narodne novine 143/12).

Zakonom o rudarstvu, koji je stupio na snagu u svibnju 2013., uređeno je gospodarenje mineralnim sirovinama i planiranje rudarske gospodarske djelatnosti, istraživanje i utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina, izrada i provjera rudarskih projekata, eksploatacija mineralnih sirovina, davanje koncesije za eksploataciju, građenje i uporabu rudarskih objekata i postrojenja, izrada rudarskih planova i izvođenje rudarskih mjerenja, sanacija otkopanih prostora, naknada za koncesiju, naknada štete, mjere osiguranja, sigurnosti i zaštite, stručna sprema za obavljanje određenih poslova u rudarstvu, upravni i inspekcijski nadzor, prekršajne odredbe i druga pitanja.

Mineralne sirovine, u smislu Zakona o rudarstvu, su:

1. energetske mineralne sirovine:
 - 1.1. ugljikovodici (nafta, prirodni plin, plinski kondenzat i zemni vosak)
 - 1.2. fosilne gorive tvari: ugljen (treset, lignit, smeđi ugljen, kameni ugljen), asfalt i uljni škrljavci; radioaktivne rude; geotermalne vode iz kojih se može koristiti akumulirana toplina u energetske svrhe, osim geotermalnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke ili rekreativne svrhe i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama
2. mineralne sirovine za industrijsku preradbu: grafit, sumpor, barit, tinjci, gips, kreda, kremen, kremenji pijesak, drago kamenje, bentonitna, porculanska, keramička i vatrostalna glina, feldspati, talk, tuf, mineralne sirovine za proizvodnju cementa, karbonatne mineralne sirovine (vapnenci i dolomiti) za industrijsku preradbu, silikatne mineralne sirovine za industrijsku preradbu, sve vrste soli (morska sol) i solnih voda, mineralne vode iz kojih se mogu pridobivati mineralne sirovine, osim mineralnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke i rekreativne svrhe ili kao voda za ljudsku potrošnju i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama, brom, jod, peloidi
3. mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala: tehničko-građevni kamen (amfibolit, andezit, bazalt, dijabaz, granit, dolomit, vapnenac), građevni pijesak i šljunak iz neobnovljivih ležišta, građevni pijesak i šljunak iz morskog dna, ciglarska glina
4. arhitektonsko - građevni kamen
5. mineralne sirovine kovina.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, eksploatacijom mineralnih sirovina smatra se otkopavanje ili pridobivanje mineralnih sirovina iz ležišta i njihovo oplemenjivanje, a dozvoljena je samo unutar utvrđenog eksploatacijskog polja mineralnih sirovina i u granicama provjerenog rudarskog projekta na temelju kojeg je dana koncesija za gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra, koja je potrebna za eksploataciju mineralnih sirovina.

Postupci davanja koncesija, ugovor o koncesiji, prestanak koncesije, pravna zaštita u postupcima davanja koncesije, politika koncesija te druga pitanja u vezi s koncesijama, uređuju se Zakonom o rudarstvu i Zakonom o koncesijama. Koncesija je pravo koje se stječe ugovorom.

Davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina provodi se prema odredbama Zakona o rudarstvu, na temelju jednog javnog nadmetanja u jedinstvenom postupku koji se sastoji od četiri faze i to: postupka radi odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, postupka radi davanja odobrenja za istraživanje, postupka radi utvrđivanja eksploatacijskog polja te postupka radi davanja koncesije za eksploataciju. Koncesija se daje na zahtjev fizičkoj ili pravnoj osobi, na način određen Zakonom o koncesijama, koja je na javnom nadmetanju odabrana kao najpovoljniji ponuditelj, pod uvjetom da se nakon završetka istražnih radova potvrde rezerve mineralnih sirovina, utvrdi eksploatacijsko polje u skladu s lokacijskom dozvolom te da fizička ili pravna osoba ispunjava druge propisane uvjete. Iznimno, ako na određenom području već postoji utvrđeno eksploatacijsko polje, a ovlaštenik je Republika Hrvatska, raspisuje se javno nadmetanje za davanje koncesije.

Sve postupke koji čine pojedinu fazu jedinstvenog postupka za davanje koncesije provodi jedno tijelo nadležno za rudarstvo, kao davatelj koncesije, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu. Prema odredbi članka 8. Zakona o rudarstvu, za energetske mineralne sirovine, mineralne sirovine za industrijsku preradu, arhitektonsko-građevni kamen i mineralne sirovine kovina nadležno je Ministarstvo gospodarstva, kao ministarstvo nadležno za rudarstvo, dok su za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala nadležni uredi državne uprave u županijama, s time da je Ministarstvo gospodarstva dužno sukcesivno u roku pet godina od dana stupanja na snagu Zakona o rudarstvu preuzeti nadležnost i za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala.

Ured državne uprave u županiji donosi odluku o provođenju javnog nadmetanja za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako ocijeni da postoji potreba za utvrđivanjem pojedinačnih rezervi mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na nekom prostoru, koji je dokumentima prostornog uređenja planiran za izvođenje rudarskih radova i utvrđivanjem njihove gospodarske iskoristivosti ili povodom prijedloga fizičke ili pravne osobe registrirane za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala.

Raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje koje se prema odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu osobito odnose na imenovanje stručnog povjerenstva za koncesiju, izradu studije opravdanosti davanja koncesije ili analize davanja koncesije, procjenu vrijednosti koncesije, izradu dokumentacije za nadmetanje, određivanje jamstva za ozbiljnost ponude, određivanje visine novčane naknade za uvid i otkup dokumentacije za nadmetanje, određivanje posebnih uvjeta i ograničenja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, određivanje granica istražnog prostora, određivanje vrste i količine istražnih radova te određivanje rokova i kriterija za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju. Davatelj koncesije imenuje do sedam članova stručnog povjerenstva za koncesiju odgovarajuće struke, koji ne moraju biti zaposlenici davatelja koncesije.

Stručno povjerenstvo za koncesije o svom radu vodi zapisnik, a zadaci su mu suradnja s davateljem koncesije pri provođenju pripremnih radnji za davanje koncesije, ocjena pristiglih ponuda, utvrđivanje prijedloga odluke o davanju koncesije ili prijedloga odluke o poništenju postupka davanja koncesije i obrazloženje tih prijedloga te obavljanje svih drugih radnji potrebnih za provedbu postupka davanja koncesije. Postupak javnog nadmetanja radi davanja koncesije započinje danom slanja na objavu obavijesti o namjeri davanja koncesije odnosno o namjeri odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju u Elektroničkom oglasniku javne nabave Republike Hrvatske, a završava s izvršnosti odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja ili odluke o poništenju postupka javnog nadmetanja.

Odluku o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju donosi ured državne uprave u županiji na prijedlog stručnog povjerenstva. Ured državne uprave u županiji donosi i sve druge odluke u jedinstvenom postupku za davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala. Nakon donošenja odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja slijedi postupak radi davanja odobrenja za istraživanje, koje se provodi radi utvrđivanja rezervi mineralnih sirovina. Rješenje o odobrenju za istraživanje donosi se na temelju izvršne odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja, a istraživanje je dopušteno unutar istražnog prostora određenog rješenjem. Podaci o odobrenim istražnim prostorima za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar istražnih prostora koji vodi ured državne uprave u županiji.

Rješenje kojim se utvrđuje i ovjerava količina i kakvoća rezervi mineralnih sirovina donosi povjerenstvo za utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina na temelju prijedloga rudarskog gospodarskog subjekta, koji uključuje dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina. Navedeno povjerenstvo osniva i njegove članove imenuje rješenjem ministar nadležan za rudarstvo iz redova djelatnika ministarstva nadležnog za rudarstvo, te drugih znanstvenih i stručnih djelatnika.

Nakon završetka istražnih radova i donošenja rješenja o utvrđivanju rezervi mineralnih sirovina pokreće se postupak za utvrđivanje eksploatacijskog polja. Rješenje o utvrđivanju eksploatacijskog polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala donosi ured državne uprave u županiji po službenoj dužnosti ili na zahtjev ovlaštenika istražnog prostora. Eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina i ne mogu se odobriti ovlašteniku na rok duži od 40 godina. Nakon što prestanu prava ovlaštenika, ured državne uprave u županiji može raspisati novo javno nadmetanje za eksploatacijsko polje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu. Podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar eksploatacijskih polja koji vodi ured državne uprave u županiji.

Nakon utvrđivanja eksploatacijskog polja pokreće se postupak za donošenje odluke o davanju koncesije i sklapanju ugovora o koncesiji. Ured državne uprave u županiji donosi odluku o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na temelju zahtjeva koji podnosi rudarski gospodarski subjekt kao ovlaštenik eksploatacijskog polja koji je odabran kao najpovoljniji ponuditelj za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako su dovršeni istražni radovi, potvrđene rezerve mineralne sirovine, utvrđeno eksploatacijsko polje sukladno lokacijskoj dozvoli ishodenoj od nadležnog tijela za prostorno uređenje te ispunjeni drugi uvjeti propisani odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama.

Odluka o koncesiji dostavlja se rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija uz nacrt prijedloga ugovora o koncesiji, ministarstvu nadležnom za rudarstvo, jedinicama lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave na čijim se područjima nalazi eksploatacijsko polje i vlasnicima/posjednicima zemljišnih čestica na kojima se odobrava izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskom polju. Na temelju odluke o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, ured državne uprave u županiji mora rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija ponuditi na zaključivanje i potpisivanje ugovor o koncesiji. Ugovorom o koncesiji određuju se prava i obveze davatelja koncesije i koncesionara te se utvrđuje iznos i način plaćanja naknade za koncesiju.

Odredbama Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 31/14), propisana je visina minimalne godišnje naknade za mineralne sirovine i omjer raspodjele prihoda od naknade. Naknada za mineralne sirovine sastoji se od fiksnog i varijabilnog dijela, a ukupna naknada koja se plaća jednaka je njihovom zbroju.

Fiksni dio naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za površinu eksploatacijskog polja određenu upisom u registar odobrenih eksploatacijskih polja) iznosi 800,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija površina nije veća od 20 ha, 1.000,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina od 20 ha do 50 ha te 1.200,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina veća od 50 ha. Obračunava se godišnje od dana dobivanja odobrenja za eksploatacijsko polje i dospijeva najkasnije do konca četvrtog kvartala tekuće godine. Fiksni dio naknade je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske te se u cijelosti ustupa općini ili gradu na čijem području se nalazi odobreno eksploatacijsko polje. Ukoliko se eksploatacijsko polje prostire na području više gradova i/ili općina, fiksni dio naknade dijeli se razmjerno površini prostiranja eksploatacijskog polja mineralnih sirovina na području pojedinog grada i/ili općine.

Minimalni iznos varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) iznosi 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine. Iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehnološke ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena.

Varijabilni dio naknade prihod je državnog proračuna Republike Hrvatske, a dijeli se na način da 30,0 % pripada općini ili gradu na čijem području se otkopava/pridobiva mineralna sirovina, 20,0 % županiji na čijem području se otkopava/pridobiva te 50,0 % državnom proračunu Republike Hrvatske. Rudarski gospodarski subjekt dužan je dostaviti uredu državne uprave u županiji podatke o otkopanoj/pridobivenoj količini i tržišnoj vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala u prethodnom kvartalu, najkasnije osmog dana narednog kvartala. Varijabilni dio naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralnih sirovina obračunava se najmanje kvartalno i dospijeva petnaestog dana narednog kvartala.

Prema odredbama Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine 147/14), naknada za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. i II. skupinu prema indeksu razvijenosti, koja je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske ustupa se u iznosu od 50,0 % gradu, odnosno općini, a 50,0 % županiji na području kojih se obavlja iskorištavanje, a koristi se namjenski za zaštitu okoliša i prirode te za gospodarski razvitak.

Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, osnovni dokument kojim se utvrđuje gospodarenje mineralnim sirovinama i planira rudarska gospodarska djelatnost na državnoj razini je Strategija gospodarenja mineralnim sirovinama koju donosi Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske. Propisano je da će Vlada Republike Hrvatske najkasnije u roku tri godine od dana stupanja na snagu Zakona u rudarstvu, odnosno do svibnja 2016. podnijeti prijedlog Strategije na usvajanje Hrvatskom saboru. Županije, gradovi i općine dužni su u svojim razvojnim dokumentima osigurati provedbu Strategije u roku tri godine od dana usvajanja Strategije u Hrvatskom saboru.

Županije su dužne za svoja područja, u roku tri godine od dana usvajanja Strategije u Hrvatskom saboru, izraditi rudarsko-geološke studije koje obuhvaćaju postojeća i potencijalna ležišta mineralnih sirovina i koje moraju biti u skladu sa Strategijom, te ih dostaviti ministarstvu nadležnom za rudarstvo, ministarstvu nadležnom za prostorno uređenje i ministarstvu nadležnom za zaštitu prirode i okoliša u roku 30 dana od usvajanja. Sadržaj i način izrade navedenih studija propisan je Pravilnikom o sadržaju i načinu izrade rudarsko-geoloških studija (Narodne novine 142/13).

Do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.), strategija gospodarenja mineralnim sirovinama na državnoj razini nije donesena. U rujnu 2012. Županija je izradila Rudarsko-geološku studiju potencijala i gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije, u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu koji je vrijedio do svibnja 2013.

Prostornim planom Županije iz rujna 2013. je određeno da su površine za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina detaljno prikazane u Rudarsko-geološkoj studiji potencijala i gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije. Prema odredbama Prostornog plana, postojeća eksploatacijska polja treba koristiti i proširivati u skladu s uvjetima Prostornog plana, a dijelove i cjeline koje se napuštaju i zatvaraju potrebno je sanirati, revitalizirati ili prenamijeniti sukladno namjeni predviđenoj prostornim planovima grada odnosno općine. Nadalje, određeno je da eksploatacijska polja moraju biti udaljena minimalno od građevinskog područja 500 m, građevinskih područja ugostiteljsko-turističke i sportske namjene 500 m, građevinskog područja gospodarske namjene 300 m, građevina izvan građevinskog područja 200 m, obale mora i voda 1 000 m te zaštićenih dijelova prirode i dijelova prirode predviđenih za zaštitu 200 m.

Prema odredbi članka 324. navedenog Prostornog plana, potrebno je sanirati kamenolome otvorene radi održavanja šumskih prometnica a odnose se na eksploatacijska polja Resnik, Tisovac, Antin panj i Kobilja glava.

U tablici broj 1 daje se pregled prostora na području Županije na kojima se eksploatiraju mineralne sirovine za proizvodnju građevinskog materijala, te prostora na kojima se prije vršila eksploatacija, prema podacima iz Rudarsko-geološke studije potencijala i gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije.

Tablica broj 1

Prostori na kojima se eksploatiraju i na kojima su se eksploatirale mineralne sirovine za proizvodnju građevinskog materijala na području Županije

Redni broj	Naziv prostora	Grad ili općina na čijem se području prostor nalazi	Vrsta mineralne sirovine na koju se prostor odnosi
	1	2	3
1.	Škrljevo	Grad Bakar	Tehničko-građevni kamen
2.	Podbadanj	Grad Crikvenica	
3.	Bojnak	Grad Cres	
4.	Prezid	Grad Čabar	
5.	Malkin Laz	Grad Čabar	
6.	Kobilja glava	Grad Čabar	
7.	Ciganska Dražica	Grad Delnice	
8.	Resnik	Grad Delnice	
9.	Tisovac	Grad Delnice	
10.	Brdo Kušć - Čunski	Grad Mali Lošinj	
11.	Kolevrat	Grad Novi Vinodolski	
12.	Ričičko bilo	Grad Novi Vinodolski	
13.	Hambarište	Grad Vrbovsko	
14.	Grič - Hambarište	Grad Vrbovsko	
15.	Kikovica - Drenov vrh	Općina Čavle	
16.	Fužinski Benkovac	Općina Fužine	
17.	Široko brdo - Fužine	Općina Fužine	
18.	Tresni breg	Općina Klana	
19.	Brgučići	Općina Klana	
20.	Lopar	Općina Lopar	
21.	Medveđa griža	Općina Matulji	
22.	Gmajna	Općina Mrkopalj	
23.	Mrkovac	Općina Mrkopalj	
24.	Antin Panj	Općina Mrkopalj	
25.	Beavec Voz	Općina Omišalj	
26.	Bukovica	Općina Ravna Gora	
27.	Garica	Općina Vrbnik	
28.	Zakojnica	Općina Vrbnik	
29.	Malo duboko	Općina Ravna Gora	Građevinski pijesak i šljunak
30.	Krklant	Grad Rab	Građevinski pijesak i šljunak iz mora
	Vidiskala - Žigovac		
	Crvene stijene		
	Samotorac		

U srpnju 2013. Županija je dostavila Uredu državne uprave popis lokacija za eksploataciju mineralnih sirovina koje nisu obuhvaćene ili usklađene s prostorno-planskom dokumentacijom grada odnosno općine. Prema navedenom popisu, u Prostornom planu Grada Raba nisu predviđene lokacije eksploatacijskih polja Crvene stijene, Vidiskala - Žigovac, Krklant i Samotorac, Grada Vrbovskog lokacija Grič - Hambarište je označena kao napušteno eksploatacijsko polje, Grad Čabar je na lokaciji Prezid prostorno-planskom dokumentacijom za dvije katastarske čestice smanjio eksploatacijsko polje, a Grad Bakar i Općina Omišalj za lokacije Škrljevo i Beavec Voz nisu planirali kao eksploatacijska polja. Općina Vrbnik na lokaciji Zakojnica je planirala sanaciju.

Prema odredbi članka 56. Zakona o koncesijama, davatelji koncesija dužni su dostaviti Ministarstvu financija godišnji i srednjoročni (trogodišnji) plan davanja koncesija, koji moraju biti usklađeni.

Godišnji plan davanja koncesija sadrži osobito planirani broj koncesija, predviđene vrste i predmete koncesija, rokove na koje se koncesije planiraju dati, pravnu osnovu za davanje koncesije, procijenjenu godišnju naknadu za pojedinu koncesiju, popis ugovora o koncesiji koji istječu u godini na koju se plan odnosi s napomenom za koje se koncesije planira novi postupak davanja koncesije te obrazloženjem razloga za eventualno neplaniranje davanja nove koncesije. U srednjoročnom planu davanja koncesija navode se gospodarska i druga područja u kojima se planiraju dati koncesije, građevine koje će se graditi, odnosno djelatnosti koje će se obavljati na temelju koncesije, planirani rashodi za koncesije i prihodi od koncesija, ocjena očekivane gospodarske koristi od planiranih koncesija te drugi elementi od značaja za provedbu učinkovite politike koncesija.

Ured državne uprave je izradio godišnje planove davanja koncesija za 2013., 2014. i 2015., ali nema evidencije jesu li navedeni planovi dostavljeni Ministarstvu financija. Srednjoročne (trogodišnje) planove davanja koncesija, Ured državne uprave nije sastavljao. Godišnji plan davanja koncesija mora biti u skladu sa srednjoročnim (trogodišnjim) planom davanja koncesija. Godišnji plan davanja koncesija za 2015. sadrži jednu planiranu koncesiju za eksploataciju tehničko-građevnog kamena na rok 17 godina, na temelju Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama.

Državni ured za reviziju predlaže dostavljati Ministarstvu financija godišnje planove davanja koncesija te sastavljati srednjoročne (trogodišnje) planove davanja koncesija u skladu s odredbama Zakona o koncesijama.

Registri i evidencije

Prema odredbi članka 145. Zakona o rudarstvu, uredi državne uprave u županijama dužni su voditi registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja, evidenciju o svim traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirku isprava, popis rudarskih gospodarskih subjekta za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala i prikupljene podatke i spise dostavljati Ministarstvu gospodarstva, koje vodi jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina Republike Hrvatske.

Način vođenja registra istražnih prostora, registra eksploatacijskih polja, evidencije o traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirke isprava i popisa rudarskih gospodarskih subjekta propisani su odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima (Narodne novine 142/13), koji je stupio na snagu 7. prosinca 2013.

Ured državne uprave vodi registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja na propisanim obrascima koji su uloženi u registrator. Odobreni istražni prostori i eksploatacijska polja upisani su u registre na zasebnim listovima. Upisano je 13 eksploatacijskih polja, od kojih je 12 aktivno, a jedan je u mirovanju, te se ne izvode rudarski radovi. Prostornim planom jedinica lokalne samouprave planirana su još tri eksploatacijska polja (Ciganska dražica, Antin panj i Bukovica) koja nisu uvedena u registar eksploatacijskih polja. Prema odredbama članka 167. stavaka 5. i 7. Zakona o rudarstvu, fizička ili pravna osoba kojoj je rješenjem odobreno eksploatacijsko polje mineralnih sirovina i koja nije ishodila koncesiju za eksploataciju u određenom roku, gubi pravo na eksploatacijsko polje istekom toga roka te ovlaštenik polja po sili zakona postaje Republika Hrvatska.

U zbirke isprava pohranjeni su svi podaci bitni za svaki odobreni istražni prostor i eksploatacijsko polje zasebno te su uloženi u poseban omot. Vodi se popis svih rudarskih gospodarskih subjekata u skladu s navedenim Pravilnikom.

Ministarstvu gospodarstva dostavljaju se podaci o svim traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina, odnosno podatke o svim rudarskim gospodarskim subjektima uvedenim u registre, te sve upravne akte kojima se rudarskim gospodarskim subjektima odobrava istraživanje mineralnih sirovina, utvrđuju eksploatacijska polja mineralnih sirovina te daju koncesije za eksploataciju.

Prema odredbi članka 57. Zakona o koncesijama, Ministarstvo financija vodi Registar koncesija, odnosno u suradnji s davateljima koncesija prikuplja i evidentira podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije, pohranjuje podatke, upravlja bazom podataka, osigurava dostupnost podataka te zaštitu baze podataka i dokumenata pohranjenih u arhivu. Oblik i vođenje Registra koncesija, subjekti upisa, obveznici, postupak upisa ugovora o koncesiji, sadržaj i oblik potrebne dokumentacije, unos, izvješća, pohranjivanje, čuvanje i zaštita podataka, te vođenje evidencije o naknadama za koncesiju uređeni su odredbama Pravilnika o Registru koncesija (Narodne novine 26/13). Registar koncesija središnji je izvor informacija o svim koncesijama i jedinstvena elektronička evidencija svih ugovora o koncesijama danim na području Republike Hrvatske te sadrži podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije, koje su davatelji koncesija dužni dostavljati na odgovarajućim obrascima i u rokovima propisanim odredbama Pravilnika o Registru koncesija.

Ured državne uprave vodi sve propisane evidencije vezane uz eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s odredbama Pravilnika o Registru koncesija. Redovito se podnose svi odgovarajući obrasci Ministarstvu financija koji je zadužen za vođenje registra. Registar koncesija (baza podataka) vodi se u elektroničnom obliku korištenjem web - aplikacije. Prikupljaju se i evidentiraju podaci iz ugovora o koncesiji, naziv davatelja koncesije, naziv koncesionara, identifikacijski broj ugovora (dalje u tekstu: ID broj), razdoblje davanja koncesije, potraživanja s osnova naknade za koncesiju i drugi podaci. Pregled podataka upisanih u Registar koncesija omogućen je Uredu državne uprave preko Interneta uz korištenje SMART kartice. Na isti način omogućen je izravan unos podataka iz obrasca Prijava za upis naknade za koncesije (dalje u tekstu: UPK obrazac) kojim se zadužuju koncesionari za iznos naknade za koncesiju (varijabilni dio), te unos zaduženja za fiksni dio naknade na temelju obračuna. Registar koncesija za jedan ugovor o koncesiji dodjeljuje dva ID broja zbog praćenja fiksnog odnosno varijabilnog dijela naknade za koncesiju. Registar koncesija prikazuje povijesne podatke, te osim aktivnih ugovora prikazuje i one kojima je istekla koncesija. Računalni program Registra koncesija ne omogućava pregled potraživanja (zaduženja) na određeni datum u godini već samo na dan pregleda. Također, utvrđeno je da podaci o trajanju koncesije za pojedina odobrena polja iznose 99 godina iako rješenjem nije utvrđen rok, a prema zakonu ne može biti duži od 40 godina. U jednom slučaju, na eksploatacijskom polju Zakojnica utvrđen je rok do konca 2016., iako rješenjem kojim se odobrava izvođenje rudarskih radova nije utvrđen rok. Zbog navedenog tijekom revizije bila je otežana obrada podataka iz registra koncesija. Izvješća o koncesijama prema nadležnim institucijama se dostavljaju na propisanim obrascima.

Svi potrebni podaci se prikupljaju i unose u računalni program Registra koncesija, a dokumentacija je bila odložena kronološkim redom. Koncesionari nisu dostavili podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina na propisanim obrascima za 2013. i 2014., a za 2015. jedanaest koncesionara je dostavilo navedene podatke. Uvidom i usporedbom dostavljenih obrazaca i UPK obrazaca, utvrđeno je da se podaci o količinama na obrascima za 2015. razlikuju od podataka iz UPK obrazaca. Također, u UPK obrascima koncesionari ne dostavljaju sve potrebne podatke, primjerice otkopanju količinu mineralne sirovine ili cijenu (tržišnu vrijednost otkopanih količina) po m³. Dokaze o uplati naknade za koncesiju dio koncesionara ne dostavlja Uredu državne uprave.

Nadzor nad dostavom, kvalitetom i vjerodostojnošću podataka Ured državne uprave nije uspostavio na odgovarajući način. Prema odredbi članka 77. stavak 7. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt dužan je svake godine do 15. ožujka, ministarstvu nadležnom za rudarstvo i Uredu državne uprave, dostaviti dokaz o obračunatim i uplaćenim iznosima naknade za koncesiju za prethodnu godinu.

S obzirom da su mineralne sirovine najvećim dijelom neobnovljivi prirodni resurs ograničenih rezervi, eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina te je odredbama Zakona o rudarstvu propisana obveza dostave podataka i dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina te podataka o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina. Navedene obveze propisane su odredbama članaka 52., 55. i 57. Zakona o rudarstvu, prema kojima je rudarski gospodarski subjekt, kao ovlaštenik istražnog prostora ili eksploatacijskog polja, dužan voditi evidenciju o rezervama mineralnih sirovina i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva dostaviti podatke o rezervama mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine te svakih pet godina od dana dobivanja rješenja o potvrđivanju količina i kakvoće rezervi mineralnih sirovina dostaviti nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina, s prijedlogom za razvrstavanje u klase i kategorije, na temelju čega povjerenstvo donosi rješenje kojim potvrđuje i ovjerava količine i kakvoću rezervi mineralnih sirovina. Obveza dostave podataka i dokumentacije o rezervama ne odnosi se na morsku sol ili građevinski pijesak i šljunak iz morskog dna. Također, koncesionar za eksploataciju mineralnih sirovina dužan je voditi i evidenciju o godišnjoj eksploataciji i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva i davatelju koncesije dostaviti podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine. Obrasci za dostavu podataka o rezervama mineralnih sirovina te o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina propisani su odredbama Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina (Narodne novine 150/13).

Ured državne uprave nema saznanja dostavljaju li rudarski gospodarski subjekti nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina. Također, Ured državne uprave nema saznanja dostavljaju li koncesionari Ministarstvu gospodarstva podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina. Dio koncesionara dostavljao je Uredu državne uprave podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina na obrascu Evidencija o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, koji je propisan Pravilnikom o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina.

S obzirom da Ured državne uprave dostavljene podatke nije redovito provjeravao, analizirao i sistematizirao niti pravodobno obavještavao koncesionare o njihovim obvezama koje proizlaze iz zakonskih i podzakonskih propisa o koncesijama i rudarstvu te da najvećim dijelom koncesionari nisu dostavljali podatke u kontinuitetu za svaku godinu eksploatacije, Ured državne uprave ne raspolaže cjelovitim podacima o eksploataciji, odnosno ukupnoj količini eksploatiranih mineralnih sirovina do konca 2015.

Državni ured za reviziju predlaže sva eksploatacijska polja (Ciganska dražica, Antin panj i Bukovica) upisati u registar eksploatacijskih polja te donijeti rješenje kojim ovlaštenik i nositelj eksploatacijskog polja postaje Republika Hrvatska. Nadalje, predlaže zatražiti od koncesionara dostavu dokaza o uplati naknade za koncesiju, te iskazivanje svih propisanih podataka u UPK obrascima. Predlaže se pravodobno pribavljati podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, koje su koncesionari obvezni dostavljati Uredu državne uprave prema odredbama Zakona o rudarstvu i Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina, te pribavljene podatke provjeravati, analizirati i sistematizirati s ciljem učinkovitog gospodarenja mineralnim sirovinama.

Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji

U skladu s odredbom članka 192. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu ureda državne uprave u županijama (Narodne novine 40/12, 51/12 i 90/13), Ured državne uprave je u srpnju 2012. donio Pravilnik o unutarnjem redu, kojim su utvrđene ustrojstvene jedinice i njihov djelokrug te broj službenika i namještenika po službama i ispostavama, s naznakom njihovih osnovnih poslova i zadaća te stručnih uvjeta potrebnih za njihovo obavljanje. U skladu sa spomenutim Pravilnikom, poslovi iz područja rudarstva obavljaju se u Službi za gospodarstvo. Obavlja ih jedan zaposlenik (samostalni upravni referent za poljoprivredu i rudarstvo), koji obavlja i druge poslove iz djelokruga Ureda državne uprave, a odnose se na područje poljoprivrede. Ured državne uprave je osigurao odgovarajuću tehničku podršku za učinkovito obavljanje poslova iz područja rudarstva.

Od 30 prostora na području Županije na kojima se eksploatiraju ili su se prije eksploatirale mineralne sirovine za proizvodnju građevinskog materijala, Ured državne uprave vodi evidenciju o 13 eksploatacijskih polja, odnosno devet gospodarskih subjekata koji obavljaju eksploataciju mineralnih sirovina na temelju ugovora, četiri gospodarska subjekta obavljaju eksploataciju na temelju odobrenja za izvođenje rudarskih radova, od kojih tri gospodarska subjekta obavljaju sanaciju s eksploatacijom, a jedan rudarski subjekt je u mirovanju.

Istražni prostor Kolevrat obuhvaćao je prostor površine 6,98 ha, a odobren je rudarskom gospodarskom subjektu temeljem rješenja iz kolovoza 2012., nakon provođenja javnog natječaja u svibnju 2012. u skladu s odredbama Pravilnika o istraživanju mineralnih sirovina (Narodne novine 125/98), koji je bio na snazi od rujna 1998. do studenoga 2013. Rudarski gospodarski subjekt je Uredu državne uprave dostavio izvješće o obavljenim rudarskim radovima, kao i potvrdu o količini i kakvoći rezervi mineralnih sirovina te podnio zahtjev za utvrđivanje eksploatacijskog polja. Doneseno je rješenje o utvrđivanju eksploatacijskog polja Kolevrat površine 5,33 ha (listopad 2014.) kojim je utvrđen ovlaštenik eksploatacijskog polja i rok do kada ovlaštenik mora sklopiti ugovor o koncesiji odnosno do 31. prosinca 2015. Zahtjev za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina na eksploatacijskom polju Kolevrat ovlaštenik je podnio u ožujku 2015., a Ured državne uprave je donio Odluku o dodjeli koncesije u ožujku 2015., te je zaključen ugovor o koncesiji u svibnju 2015. Za odobreni istražni prostor mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije ukupne utvrđene su obveze za naknade za istraživanje u ukupnom iznosu 11.899,00 kn, koje su u cijelosti naplaćene. Novčane naknade za istraživanje naplaćene su u iznosima propisanim odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za istraživanje mineralnih sirovina (Narodne novine 40/11), koja je bila na snazi od travnja 2011. do svibnja 2013., s time da su ovlašteniku naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade.

U tablici broj 2 daju se podaci o odobrenim eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije, te podaci o obvezama uplate fiksnog dijela naknade za mineralne sirovine prema podacima Ureda državne uprave sa stanjem iz travnja 2016.

Tablica broj 2

Odobrena eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije te podaci o fiksnom dijelu naknade za mineralne sirovine, travanj 2016.

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje odobrenja	Površina polja u ha	Fiksni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za površinu eksploatacijskog polja) u kn		
				Obveza ovlaštenika polja	Uplaćena naknada	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5	6
Tehničko-građevni kamen						
1.	Škrljevo	30.10.1998.-30.10.2005.	5,12	28.185,00	42.693,00	0,00
2.	Podbadanj	10.2.2000.-31.12.2001.	8,20	-	-	-
3.	Bojnak	6.2.2001.-31.12.2048.	24,45	165.038,00	201.938,00	0,00
4.	Prezid	30.3.1999.-31.12.2017.	5,38	33.926,00	33.925,00	1,00
5.	Malkin Laz	18.3.1996.-30.9.1996.	9,00	-	-	-
6.	Kobilja glava	20.10.2008.-31.12.2009.	0,88	-	-	-
7.	Ciganska Dražica	29.3.1995.-29.9.1995.	8,30	-	-	-
8.	Resnik	20.10.2008.-31.12.2009.	1,48	-	-	-
9.	Tisovac	20.10.2008.-31.12.2009.	0,34	-	-	-
10.	Brdo Kušč - Čunski	24.5.2004.-1.7.2005.	6,55	-	-	-
11.	Kolevrat	6.10.2014.-31.12.2048.	5,33	4.313,00	4.264,00	49,00
12.	Ričičko bilo	19.9.1996.-31.10.1997.	1,91	-	-	-
13.	Hambarište	25.9.2002.-31.3.2004.	3,25	-	-	-
14.	Grič – Hambarište	29.1.1996.-10.1.2012.	4,00	24.696,00	24.856,00	0,00
15.	Kikovica-Drenov vrh	6.6.1997.-7.5.2023.	9,12	57.454,00	57.456,00	0,00
16.	Fužinski Benkovac	27.9.1995.-31.12.2044.	25,94	194.354,00	202.789,00	0,00
17.	Široko brdo-Fužine*	-	-	-	-	-
18.	Tresni breg*	4.6.2009.-30.6.2053.	18,55	33.517,00	44.400,00	0,00
19.	Brgučići	11.4.2000.-31.12.2002.	8,64	-	-	-
20.	Lopar*	2000.	1,56	-	-	-
21.	Medveđa griža	5.1.2001.-1.12.2002.	6,75	-	-	-
22.	Gmajna	28.12.1994.-28.6.1995.	2,20	-	-	-
23.	Mrkovac ¹	6.12.1999.-8.3.2040.	15,26	64.305,00	64.305,00	0,00
24.	Antin Panj	20.10.2008.-20.10.2009.	2,57	-	-	-
25.	Beavec Voz ²	15.8.1994.	10,2	69.464,00	69.448,00	16,00
26.	Bukovica	22.11.1995.-22.5.1996.	14,50	-	-	-
27.	Garica	18.10.1993.-31.12.2033.	23,44	184.648,00	184.645,00	3,00
28.	Zakojnica	14.3.1997.	12,00	75.600,00	76.800,00	0,00
Građevinski pijesak i šljunak						
29.	Malo duboko	22.11.1995.-22.5.1996.	33,50	-	-	-
Građevinski pijesak i šljunak iz mora						
30.	Krklant ³	30.12.2004.-31.1.2024.	3,75	6.035,00	6.065,00	0,00
	Vidiskala - Žigovac					
	Crvene stijene					
	Samotorac					
Ukupno			272,17	941.535,00	1.013.585,00	68,00

* Ured državne uprave nema podataka o eksploatacijskim poljima

¹ U 2016. je zaključen novi ugovor s istim koncesionarom na istom ali proširenom eksploatacijskom polju za dodatnih 5,2 ha ili ukupno 15,26 ha.

² Rješenjem Ministarstva gospodarstva iz prosinca 2006. eksploatacijsko polje Beavec Voz je prošireno radi sanacije na 25,5 ha.

³ Odlukom Ureda državne uprave iz prosinca 2013., površine eksploatacijskih polja Krklant, Vidiskala - Žigovac, Crvene stijene i Samotorac povećana je sa 1,6 ha na 3,75ha. Četiri eksploatacijska polja na moru dodijeljena su jednom koncesionaru i vode se pod jednim ID brojem.

Od početka primjene naplate fiksnog dijela naknade za koncesiju do travnja 2016. utvrđene su obveze u iznosu 941.535,00 kn, koje su najvećim dijelom naplaćene zajedno s pripadajućim kamatama u iznosu 941.467,00 kn, a nenaplaćeno je 68,00 kn, dok preplata iznosi 72.118,00 kn. Prema podacima iz Registra koncesija, preplata u iznosu 72.118,00 kn odnosi se na koncesionare na eksploatacijskim poljima Škrljevo, Bojnak, Grič – Hambarište, Kikovica – Drenov vrh, Fužinski Benkovac, Tresni breg, Zakojnica te Krklant, Vidiskala – Žigovac, Crvene stijene i Samotorac.

Fiksni dio naknade za mineralne sirovine odnosno naknade za površinu eksploatacijskog polja obračunane su i naplaćivane u iznosima propisanim odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 158/09), koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011., Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 40/11), koja je bila na snazi od travnja 2011. do travnja 2014. i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je na snazi od svibnja 2014., s time da su pojedinim ovlaštenicima naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade.

Na području Županije površina koja obuhvaća eksploatacijska polja iznosi 272,17 ha. Prema Uredbi o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina fikсни dio naknade plaća se za površinu eksploatacijskog polja određenu upisom u registar odobrenih eksploatacijskih polja mineralnih sirovina. Od 30 eksploatacijska polja ishođene su koncesije za 13 eksploatacijskih polja, a za 17 nisu. Na temelju rješenja kojim se odobrava eksploatacijsko polje (zauzeta površina) nije dozvoljeno eksploatirati mineralne sirovine, već je utvrđen rok od godine dana za ishođenje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina odnosno zaključivanje ugovora ili donošenje rješenja kojim se odobrava izvođenje rudarskih radova prema prijašnjim propisima.

Ured državne uprave je u Registar eksploatacijskih polja i Registar koncesija evidentirao rudarske gospodarske subjekte koji su ishodili koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina i temeljem toga ih zaduživao za koncesijsku naknadu (fikсни i varijabilni dio). Rudarski gospodarski subjekti koji nisu ishodili koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina nisu zaduživani.

Prema odluci Vrhovnog suda iz ožujka 2015., fikсни dio naknade (za zauzetu površinu) ne može se naplaćivati rudarskim gospodarskim subjektima koji nemaju ishođenu koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina.

Za eksploatacijsko polje Mrkovac, ugovor o koncesiji je zaključen 2003. u skladu s odredbama prijašnjih propisa o rudarstvu, a istekao je u prosincu 2015. Koncesionar je zatražio dodjelu nove rudarske koncesije koja je nakon provedenog postupka dodijeljena u skladu s odredbom članka 29. Zakona o koncesijama, te odredbama Zakona o rudarstvu, koji je na snazi od svibnja 2013. i Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina (Narodne novine 142/13), koji je na snazi od studenoga 2013. Novi ugovor o koncesiji je zaključen u ožujku 2016., a u Registar koncesija upisan je koncem travnja 2016. Pravilnikom o registru koncesija nije propisan rok do kada se novi ugovori o koncesiji trebaju upisati u Registar koncesija. Nakon upisa u registar koncesija sastavlja se obavijest o upisu koji se dostavlja koncesionaru i obavještava ga se o načinu plaćanja naknade za koncesiju. Bez upisa u Registar koncesija koncesionar ne može uplaćivati naknadu za koncesiju, a davatelj koncesija ne može zaduživati koncesionara.

Državni ured za reviziju predlaže unutarnjim aktom odrediti rok za upis novih ugovora u Registar koncesija.

Na eksploatacijskim poljima Krklant, Vidiskala - Žigovac, Crvene stijene i Samotorac je zaključen ugovor o koncesiji za eksploatacijuorskog pijeska u akvatoriju otoka Raba u lipnju 2007. na pet godina. Na temelju zahtjeva za produženje koncesije, u skladu s odredbom članka 74. Zakona o rudarstvu i članka 29. Zakona o koncesijama, zaključen je novi ugovor u siječnju 2014. s rokom do konca 2023. Ured državne uprave je podnio zahtjev za očitovanjem Upravnog odjela za graditeljstvo i zaštitu okoliša Županije, Ispostava Rab, a radi usklađenosti s prostornim planom. Upravni odjel za graditeljstvo i zaštitu okoliša Županije, Ispostava Rab dostavili su dva očitovanja u kolovozu i u studenom 2013. U prvom očitovanju je utvrđeno da se navedena četiri eksploatacijska polja nalaze u zaštićenom obalnom području otoka Raba prema odredbama Prostornog plana Grada Raba te nije dopuštena eksploatacija šljunka i pijeska iz mora. U drugom očitovanju navode da su mišljenja da je moguće nastaviti eksploatacijuorskog pijeska na navedenim lokacijama s obrazloženjem da su u kartografskom prikazu Prostornog plana Županije navedeni prostori označeni kao potencijalna eksploatacijska polja.

Odredbom članka 331. Prostornog plana Županije, određeno je da iskopavanje i odnošenje šljunkovitog ili pjeskovitog materijala iz tijela žala, kao posebno osjetljivih dijelova obale nije dopušteno, niti iskop pijeska i šljunka sorskog dna radi eksploatacije mineralnih sirovina. U kartografskom prikazu Prostornog plana određeni su samo potencijalni prostori za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, unutar kojih se prostornim planom uređenja jedinice lokalne samouprave određuje površina za eksploataciju ako zadovoljava odredbe Prostornog plana Županije.

Državni ured za reviziju je mišljenja da je Ured državne uprave trebao postupiti u skladu s odredbom članka 331. Prostornog plana Županije kojim se zabranjuje iskop pijeska i šljunka sorskog dna radi eksploatacije mineralnih sirovina.

Prema odredbama članka 51. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije dužan je kontinuirano nadzirati rad koncesionara i izvršavanje njihovih obveza iz ugovora o koncesiji, što uključuje i redovito praćenje izvršavanja plaćanja naknade za koncesiju te plaćanja svih drugih obveza koje nastaju kao posljedica provedenih nadzora inspekcijskih službi i drugih nadležnih tijela. O postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji dužan je obavijestiti nadležno državno odvjetništvo.

Također je dužan do 1. lipnja tekuće godine, za prethodnu godinu, dostaviti Ministarstvu financija izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara, a osobito u odnosu na plaćanje naknade za koncesiju, poduzete radnje vezane uz nadzor rada koncesionara, pokrenute mjere prisilne naplate naknade za koncesiju i drugih novčanih obveza po osnovi nalaza/rješenja inspekcijskih i drugih službi, raskinute ugovore o koncesiji i one koji su u procesu raskida, poslovanje koncesionara kada je to društvo posebne namjene, izvršenje podugovora i ugovora s takvim svojstvom koje je sklopio koncesionar, a koji su vezani uz ugovor o koncesiji, te druge bitne podatke o izvršenju ugovora o koncesiji. Izvješće se dostavlja na obrascu koji Ministarstvo financija objavljuje na svojim mrežnim stranicama. Ured državne uprave redovito je pratio izvršavanje plaćanja naknade za koncesiju pribavljanjem od koncesionara UPK obrasce. Također je Ministarstvu financija, na propisanom obrascu, redovito dostavljao izvješća o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara.

U tablici broj 3 daju se podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije za koja su izdana odobrenja za izvođenje rudarskih radova i zaključeni ugovori o koncesiji te podaci o varijabilnom dijelu naknade za mineralne sirovine, prema podacima Ureda državne uprave sa stanjem iz travnja 2016.

Tablica broj 3

Eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije za koja su izdana odobrenja za izvođenje rudarskih radova i zaključeni ugovori o koncesiji te podaci o varijabilnom dijelu naknade za mineralne sirovine, travanj 2016.

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje koncesije	Varijabilni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) u kn		
			Obveze koncesionara	Uplaćena naknada	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5
Tehničko-građevni kamen					
1.	Bojnak	16.10.2014.-31.12.2048.	225.903,00	226.032,00	0,00
2.	Fužinski benkovac	18.11.2013.-31.12.2044.	1.052.357,00	1.052.357,00	0,00
3.	Garica	8.5.2007.-31.12.2033.	3.372.954,00	3.372.954,00	0,00
4.	Kikovica – Drenovi Vrh	7.5.2012.-7.5.2023.	499.971,00	499.970,00	1,00
5.	Mrkovac	7.7.2003.-31.12.2015.	1.436.707,00	1.436.707,00	0,00
6.	Prezid	12.8.2002.-31.12.2017.	106.579,00	104.419,00	2.160,00
7.	Tresni Breg	4.10.2013.-30.06.2053.	453.154,00	453.152,00	2,00
8.	Kolevrat	13.5.2015.-31.12.2032.	70.702,00	74.966,00	0,00
9.	Grič – Hambarište	10.1.2007.-	145.506,00	145.510,00	0,00
10.	Škrljevo	31.10.1998.-	177.944,00	177.942,00	2,00
11.	Beavec Voz	15.8.1994.-	1.907.060,00	1.913.216,00	0,00
12.	Zakojnica	14.3.1997.-	27.976,00	27.976,00	0,00
Građevinski pijesak i šljunak iz mora					
13.	Crvene stijene	23.1.2014.-31.1.2024.	4.683,00	4.677,00	6,00
	Vidiskala-Žigovac				
	Krklant				
	Samotorac				
Ukupno			9.481.496,00	9.489.878,00	2.171,00

Utvrđene su obveze koncesionara za varijabilni dio naknada za mineralne sirovine od početka ustroja Registra koncesija do svibnja 2016. u ukupnom iznosu 9.481.496,00 kn, koje su najvećim dijelom naplaćene zajedno s pripadajućim kamatama u iznosu 9.479.325,00 kn, a nenaplaćeno je 2.171,00 kn, dok je preplata iznosila 10.553,00 kn. Preplata u ukupnom iznosu 10.553,00 kn u Registru koncesija se vodi za koncesionare na eksploatacijskim poljima Beavec Voz, Bojnak, Kolevrat i Grič – Hambarište. Za eksploatacijsko polje Prezid u registru koncesija se vodi potraživanje u iznosu 2.160,00 kn koje se odnosi na potraživanja prijavljena u ožujku 2015. kao tražbina u predstečajnoj nagodbi koncesionara.

Prema podacima Ureda državne uprave, na devet eksploatacijskih polja na području Županije, za koja su zaključeni ugovori o koncesiji te na četiri za koja su izdana odobrenja za izvođenje rudarskih radova prema prijašnjim propisima, ukupno je u 2015. otkopano/pridobiveno 609 495 m³ mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala. Ured državne uprave ne raspolaže cjelovitim i sistematiziranim podacima o otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina, jer koncesionari ne dostavljaju sve potrebne podatke u UPK obrascima (otkopanu količinu mineralne sirovine ili tržišnu vrijednost otkopanih količina).

Rudarski gospodarski subjekti u postupku dodjele koncesije moraju izraditi Elaborat o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju. Na temelju elaborata i druge priložene dokumentacije Povjerenstvo za utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina donosi rješenje o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine, a koju je rudarski gospodarski subjekt dužan potvrditi svakih pet godina. Rješenja o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine, koja nadležno povjerenstvo dostavlja Uredu državne uprave, ne sadrže podatak o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata. Nije propisana obveza da rudarski gospodarski subjekti dostavljaju navedeni Elaborat Uredu državne uprave nego samo nadležnom povjerenstvu (Ministarstva gospodarstva). Ministarstvo gospodarstva (povjerenstvo) ne dostavlja Elaborate o rezervama Uredu državne uprave. Stoga Ured državne uprave nije u mogućnosti pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na navedeni elaborat.

Za potrebe revizije iz Ministarstva gospodarstva dostavljen je Elaborat o rezervama za eksploatacijska polja Beavec Voz i Škrljevo. Uvidom u Elaborat o rezervama iz srpnja 2012. odnosno veljače 2002., utvrđeno je da je koncesionar na UPK obrascima iskazivao manju cijenu od utvrđene Elaboratom o rezervama, 18,35 kn/m³ umjesto 22,50 kn/m³, odnosno 19,00 kn/m³ umjesto 31,39 kn/m³. Prema odredbi članka 9. stavak 4., Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena.

S obzirom da je revizijom utvrđeno da koncesionari iskazuju manje cijene na UPK obrascima nego je utvrđeno elaboratom o rezervama, Državni ured za reviziju predlaže zatražiti od nadležnog povjerenstva (Ministarstva gospodarstva) dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi Ured državne uprave mogao pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednost mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.

Naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine obračunavane su na temelju Odluke o naknadi za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 101/04), koja je bila na snazi od srpnja 2004. do siječnja 2010. i kojom je naknada bila utvrđena u visini 2,6 % ukupnog prihoda ostvarenog prodajom mineralne sirovine, Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011. i kojom je minimalni iznos varijabilnog dijela naknade bio utvrđen u visini 7,5 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od travnja 2011. do svibnja 2014. i kojom je varijabilni dio naknade bio utvrđen u visini 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, te Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je na snazi od svibnja 2014. i kojom je minimalni iznos varijabilnog dijela naknade utvrđen u visini 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, s time da su pojedinim koncesionarima naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade.

Koncesionar kao nositelj odobrenja za izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskom polju Beavec Voz u razdoblju od 2009. do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.), nije uplaćivao naknadu za koncesiju (varijabilni dio) osim dvije uplate u 2011. U navedenom razdoblju koncesionar je Uredu dostavljao UPK obrasce u kojima je varijabilni dio naknade za otkopanu količinu iskazivao u iznosu 0,00 kn ili bi popunio obrazac sa stvarnim podacima o otkopanoj količini i naknadi za koncesiju ali s naznakom da se radi o pretplati kojom umanjuje svoju obvezu. Prema mišljenju koncesionara, kao razlog neplaćanja varijabilnog dijela naknade za koncesiju navodi zapisnik o provedenom nadzoru Ministarstva financija, Financijske policije iz veljače 2009., prema kojem je utvrđena preplata novčane naknade za korištenje mineralne sirovine u razdoblju od 1994. do 2008. u iznosu 561.193,00 kn. Financijski nadzor obavlja se u svrhu provjere zakonitosti i pravilnosti poslovanja poreznog obveznika, te se osim zapisnika donosi i rješenje ako se utvrde nezakonitosti odnosno nepravilnosti u poslovanju. Ministarstvo financija, Financijska policija nije temeljem zapisnika donijela rješenje kojim bi se utvrdilo postojanje obveze ili pretplate. Iako nije doneseno rješenje koncesionar ne uplaćuje u proračun varijabilni dio naknade za koncesiju već umanjuje svoju obvezu do iskorištenja iznosa pretplate. Koncesionar u obrascima UPK pod rubrikom napomene prema svom izračunu navodi koliko je još u pretplati, te je koncem 2015. iskazao pretplatu u iznosu 108.160,00 kn.

U ožujku 2015. Ured državne uprave je zatražio mišljenje od Ministarstva gospodarstva radi dobivanja upute za postupanje u vezi neplaćanja koncesije (varijabilni dio) za eksploatacijsko polje Beavec Voz, odnosno obračuna varijabilnog dijela novčane naknade za pridobivenu količinu mineralnih sirovina u razdoblju od 2009. do 2014.

Ministarstvo gospodarstva u svom očitovanju iz ožujka 2015. navodi da nakon uvida u priloženu dokumentaciju i dostavljen zapisnik o provedenom nadzoru Ministarstva financija, Financijske policije iz veljače 2009. nije moguće sa sigurnošću utvrditi ni obveze ni uplaćeni iznos naknade od strane koncesionara s osnova varijabilnog dijela naknade za otkopanu količinu tehničko-građevnog kamena na eksploatacijskom polju Beavec Voz za razdoblje 1994. do 2008., te s obzirom na navedeno ne mogu dati ni uputu Uredu državne uprave glede stanja obveza i uplata varijabilnog dijela naknade. Nadalje, navodi da ukoliko se utvrdi da je ovlaštenik odobrenja na eksploatacijskom polju Beavec Voz za navedeno razdoblje uplatio više novčanih sredstava s osnova varijabilnog dijela naknade za otkopanu količinu tehničko-građevnog kamena nego što je to trebao, ima pravo na povrat uplaćenih sredstava. Obzirom da u Ministarstvu gospodarstva nisu utvrdili postoji li pretplata, Ured državne uprave uputio je dopis Ministarstvu financija u travnju 2015. radi dobivanja upute o načinu postupanja u konkretnom slučaju. Do obavljanja revizije (lipanj 2016.) odgovor od Ministarstva financija nije zaprimljen.

Prema podacima iz Registra koncesija, u siječnju 2011. evidentirane su dvije uplate koncesionara u iznosima 50.832,00 kn i 19.815,00 kn. Dokaz o uplati nije dostavljen Uredu državne uprave. Iz dokumentacije kojom raspolaže Ured državne uprave nije vidljivo na što se uplate odnose, jer koncesionar nije u UPK obrascima dostavljao količine iskopane mineralne sirovine za 2011. Također je nejasno zbog čega je koncesionar uplatio navedena sredstva budući da nije dostavljao podatke o okopanim količinama mineralnih sirovina, te se pozivao na pretplatu. Evidentiranje uplata u registar koncesija vrši Financijska agencija na temelju ugovora s Ministarstvom financija. Ured državne uprave nije zatražio dokaze o navedenim uplatama od Financijske agencije. Ured državne uprave nije evidentirao potraživanja (zaduženja) za 2009., 2010., 2011., 2012., 2013., te zadnjeg kvartala 2015., jer se koncesionar u UPK obrascima pozivao na pretplatu.

Odredbama članka 77. stavaka 1., 5. i 7. Zakona o rudarstvu je propisano da je rudarski gospodarski subjekt dužan plaćati naknadu za koncesiju na eksploatacijskom polju mineralnih sirovina na način kako je određeno Zakonom o rudarstvu. Ministarstvo nadležno za rudarstvo dužno je redovito pratiti plaćanje naknade za koncesiju, te obavljati nadzor nad naplatom naknade za koncesiju za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala. Rudarski gospodarski subjekt dužan je svake godine do 15. ožujka, ministarstvu nadležnom za rudarstvo i Uredu državne uprave, dostaviti dokaz o obračunatim i uplaćenim iznosima naknade za koncesiju za prethodnu godinu.

Državni ured za reviziju predlaže u suradnji s nadležnim inspekcijskim službama utvrditi otkopane količine mineralne sirovine od 2009. do 2016. kako bi se utvrdila zaduženja (potraživanja) za naknadu (varijabilni dio), te poduzeti sve raspoložive mjere kako bi se naknada za otkopanu mineralnu sirovinu u navedenom razdoblju pravodobno naplatila od koncesionara. Također, predlaže od koncesionara zatražiti dokaze o uplati naknade za koncesiju, te predlaže zatražiti financijski nadzor od nadležnog ministarstva nad eksploatacijskim poljem na kojem se eksploatiraju mineralne sirovine, a ne plaća naknada.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, rudarska inspekcija Ministarstva gospodarstva provodi inspekcijski nadzor nad izvođenjem rudarskih radova. Prema podacima prikupljenim od Ureda državne uprave, rudarska inspekcija je od 2013. do 2015. obavila inspekcijski nadzor nad izvođenjem rudarskih radova na tri eksploatacijska polja (Kolevrat, Škriljevo i Mrkovac), o čemu su sastavljeni zapisnici i donesena rješenja, koja su dostavljena Uredu državne uprave.

Na drugim eksploatacijskim poljima za koja su zaključeni ugovori o koncesiji u navedenom razdoblju nije obavljan inspekcijski nadzor. Za sva je eksploatacijska polja rudarska inspekcija u postupcima dodjele koncesija izdala potvrde da budući koncesionari nisu zatečeni u nezakonitom izvođenju rudarskih radova te da se protiv njih ne vode postupci u vezi s nezakonitim izvođenjem rudarskih radova.

Državni ured za reviziju predlaže zatražiti od rudarske inspekcije redovito obavljanje inspekcijskog nadzora na eksploatacijskim poljima za koja su zaključeni ugovori o koncesiji radi provjere podataka o otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina i iskazanoj tržišnoj vrijednosti koje koncesionari dostavljaju Uredu državne uprave.

Radi spoznaje o funkcioniranju sustava gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije, tijekom obavljanja revizije (u svibnju 2016.), Državni Ured za reviziju zatražio je od jedinica lokalne samouprave na području Županije podatke o njihovim saznanjima o mogućoj protupravnoj eksploataciji mineralnih sirovina te jesu li o tome obavijestili nadležna tijela. Prema dostavljenim podacima, koji nisu cjeloviti (dio jedinica lokalne samouprave nije dostavio podatke), jedna jedinica lokalne samouprave (Općina Omišalj) poduzela je brojne aktivnosti (tužba za povrat zemljišta, uvidi u izvješća inspekcija, obavijest Ministarstvu gospodarstva, Uredu državne uprave) radi eksploatacije na eksploatacijskom polju Beavec Voz. Općina Čavle na čijem području se nalazi eksploatacijsko polje Kikovica - Drenov vrh smatra da visina naknade ne namiruje štetu u nastalu prostoru nakon eksploatacije. Grad Delnice u očitovanju navodi da je na eksploatacijskom polju Dražice vršena eksploatacija a područje nikad nije sanirano, te je počelo prirodno obrastanje područja.

Zbog činjenice da su mineralne sirovine najvećim dijelom neobnovljivi prirodni resurs ograničenih rezervi, od izuzetnog značaja je sprječavanje otuđenja tih resursa, odnosno sprječavanje moguće protupravne eksploatacije. Stoga Državni ured za reviziju predlaže uspostaviti učinkovitu suradnju Ureda državne uprave i rudarske inspekcije, kao nadležnih tijela koja obavljaju aktivnosti iz područja rudarstva, te jedinica lokalne samouprave na čijem području se eksploatiraju mineralne sirovine, kako bi se osigurala razmjena informacija o eksploataciji mineralnih sirovina te pravodobno i učinkovito spriječila moguća protupravna eksploatacija. Učinkovita suradnja trebala bi pridonijeti smanjenju štete počinjene Republici Hrvatskoj te ostvarenju održivog gospodarenja mineralnim sirovinama.

Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi

Izvođenjem rudarskih radova pri eksploataciji mineralnih sirovina utječe se na okoliš te su stoga odredbama Zakona o rudarstvu, između ostalog, propisane obveze rudarskih gospodarskih subjekata u svrhu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi. Sanacijom prostora, prema odredbi članka 12. Zakona o rudarstvu, smatraju se rudarski radovi radi provedbe mjera osiguranja rudarskim radovima otkopanih prostora kojima se isključuje mogućnost nastanka opasnosti za ljude i imovinu, kao i za prirodu i okoliš, kao i radi privođenja namjeni određenoj dokumentima prostornog uređenja ako su za to ispunjene pretpostavke.

Prema odredbama članaka 69. i 101. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt odgovara za štetu u prirodi i okolišu nastalu izvođenjem rudarskih radova na eksploatacijskom polju, dužan je tijekom izvođenja te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova provesti sanaciju prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi, provesti mjere osiguranja radi sprječavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš te o tome izvijestiti rudarsku inspekciju i inspekciju zaštite okoliša, te ministarstvo nadležno za pomorstvo ako se rudarski radovi izvode na pomorskom dobru. Ako su provedene mjere osiguranja dovoljne, rudarska inspekcija i inspekcija zaštite okoliša izdaju rudarskom gospodarskom subjektu potvrde o provedbi spomenutih mjera, nakon čega davatelj koncesije donosi rješenje o brisanju rudarskog gospodarskog subjekta kao ovlaštenika eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja, a može donijeti i rješenje o brisanju eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja. Ako rudarski gospodarski subjekt ne provede sanaciju, davatelj koncesije naložit će mu provođenje sanacije u primjerenom roku, a ako ni nakon ostavljenog roka ne provede sanaciju, to će se učiniti putem treće osobe, na trošak rudarskog gospodarskog subjekta, pri čemu će pravne radnje pred sudom poduzeti nadležno državno odvjetništvo.

Četiri eksploatacijska polja (Beavec Voz, Zakojnica, Škrljevo i Grič - Hambarište) obavljaju rudarske radove prema prijašnjim propisima na temelju odobrenja za izvođenje rudarskih radova. Ured državne uprave do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.) nije donio rješenje kojim se zamjenjuje odobrenje za izvođenje rudarskih radova za rudarsku koncesiju, te nisu zaključeni ugovori o koncesiji. Prema podacima u Registru koncesija, tri eksploatacijska polja (Beavec Voz, Škrljevo i Grič - Hambarište) su aktivna i eksploatira se mineralna sirovina dok je eksploatacijsko polje Zakojnica u mirovanju.

Prema odredbi članka 166. stavaka 1., 2., 3. i 4. Zakona o rudarstvu, fizičkoj osobi ili pravnoj osobi koja je na temelju pravomoćnog akta – odobrenja za izvođenje rudarskih radova izdanog po prijašnjim propisima stekla pravo na eksploataciju mineralne sirovine, to odobrenje zamjenjuje se za rješenje o davanju koncesije radi usklađenja s propisima o koncesijama i odredbama ovoga Zakona do isteka roka navedenog u tom odobrenju.

Ako u odobrenju nije naveden rok do kojeg se mogu izvoditi rudarski radovi, preostali rok će se utvrditi rješenjem sukladno provjerenim rudarskim projektima temeljem kojih je doneseno odobrenje, a isto ne može biti duže od 40 godina. Na temelju rješenja kojim se zamjenjuje odobrenje za koncesiju Ured državne uprave sklapa ugovor o koncesiji u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu Zakona o rudarstvu.

Prema odredbi članka 58. stavka 5. Zakona o rudarstvu, koji je na snazi od svibnja 2013., eksploatacijsko polje odobreno određenom rudarskom gospodarskom subjektu po prijašnjem propisu, nakon isteka koncesije ili odobrenja za izvođenje rudarskih radova, ako još nije zamijenjeno za koncesiju, prelazi po sili zakona na Republiku Hrvatsku, a kao nositelj tog polja utvrđuje se i upisuje Republika Hrvatska.

Na eksploatacijskom polju Beavec Voz odobreno je izvođenje rudarskih radova rješenjem Županije, Ureda za gospodarstvo, Ispostava Krk od kolovoza 1994., dioničkom društvu za građevinarstvo, proizvodnju i turizam bez utvrđenog roka eksploatacije. Odlukom glavne skupštine od prosinca 2000. dioničko društvo promijenilo je oblik u društvo s ograničenom odgovornošću, međutim od Ureda državne uprave nije zatražen prijenos izdanih odobrenja na društvo s ograničenom odgovornošću. U rujnu 2004. koncesionar je podnio zahtjev Uredu državne uprave za proširenjem eksploatacijskog polja tehničko-građevnog kamena Beavec Voz u svrhu sanacije eksploatacijskog polja. Ured državne uprave je odbio zahtjev, jer je proširenje eksploatacijskog polja u suprotnosti s važećom dokumentacijom prostornog uređenja. Koncesionar je izjavio žalbu drugostupanjskom tijelu (Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva) koje je predmet vratio na ponovno postupanje prvostupanjskom tijelu (Uredu državne uprave). U ponovljena četiri postupka Ured državne uprave odbijao je zahtjev koncesionara za proširenjem eksploatacijskog polja u svrhu sanacije, zbog čega je drugostupanjsko tijelo nakon dvije godine od podnošenja zahtjeva (studenj 2006.) donijelo rješenje kojim se odobrava koncesionaru proširenje eksploatacijskog polja zbog sanacije i konačne prenamjene otkopanog prostora. Rješenjem Ministarstva nije utvrđen rok do kojeg koncesionar mora sanirati navedeno eksploatacijsko polje.

Jedinica lokalne samouprave na čijem prostoru se nalazi eksploatacijsko polje (Općina Omišalj), pokrenula je spor pred Upravnim sudom zbog proširenja eksploatacijskog polja, jer prostorno planskom dokumentacijom nije bilo predviđeno proširenje eksploatacijskog polja. Presudom Upravnog suda iz 2011. potvrđeno je rješenje Ministarstva kojim se dopušta proširenje eksploatacijskog polja na 25,5 ha radi sanacije kako bi se isključila mogućnost dovođenja u opasnost ljudi i imovine. U presudi Upravnog suda se navodi da koncesionar nije vršio sanaciju eksploatacijskog polja tijekom eksploatacije, što je dovelo do potrebe proširenja polja, također navodi i propust inspekcijskih službi zbog navedenog.

U 2013., stupio je na snagu novi Zakon o rudarstvu, koji propisuje zamjenu pravomoćnog akta (odobrenja za izvođenje rudarskih radova) izdanog po prijašnjim propisima za rješenje o davanju koncesije. Zahtjev za zamjenom pravomoćnog akta koncesionar je predao Uredu državne uprave u lipnju 2015., koji je odbio zahtjev, a koncesionar je izjavio žalbu drugostupanjskom tijelu (Ministarstvu gospodarstva). Ministarstvo rješenjem iz prosinca 2015., također odbija zahtjev koncesionara za zamjenom navedenog pravomoćnog akta, jer koncesionar nema riješene imovinsko-pravne odnose na zemljišnim česticama u vlasništvu Republike Hrvatske na kojima bi se trebalo nakon zamjene rješenja obavljati rudarski radovi. Navedenim rješenjem, Ministarstvo poziva koncesionara da poduzme sve radnje propisane odredbama Zakona o rudarstvu glede sanacije eksploatacijskog polja Beavec Voz i konačne prenamjene otkopanog prostora. Ni ovim rješenjem Ministarstva nije utvrđen rok do kojeg koncesionar mora sanirati navedeno eksploatacijsko polje.

Ured državne uprave do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.) nema saznanja o stupnju provedene sanacije, jer nadležna tijela koja obavljaju nadzor nad eksploatacijskim poljima nisu dostavila podatak o stupnju sanacije i da li se ona uopće provodi. U lipnju 2016. Ured državne uprave je zatražio od nadležnih inspekcijskih službi u području rudarstva obavljanje nadzora nad eksploatacijskim poljem Beavec Voz kako bi se utvrdilo provodi li koncesionar mjere sanacije u skladu s rješenjima ministarstva nadležnog za rudarstvo iz 2006. i 2015.

Državni ured za reviziju predlaže nakon provedenog inspekcijskog nadzora, ako se utvrdi da koncesionar nije proveo sanaciju, to učiniti putem treće osobe, na trošak koncesionara, u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu.

Izvođenje rudarskih radova pri eksploataciji mineralnih sirovina na eksploatacijskom polju Zakojnica odobreno je prema rješenju iz 1982. te rješenjima Županije, Ureda za gospodarstvo, Ispostava Krk iz prosinca 1994. i ožujka 1997., trgovačkom društvu. Odlukom o donošenju prostornog plana uređenja Općine Vrbnik iz travnja 2004., izmjenama i dopunama te ispravkom iz 2007., za lokaciju eksploatacijskog polja Zakojnica predviđena je sanacija. Glavnim rudarskim projektom iz srpnja 1979., na temelju kojeg je odobrena koncesija, nije utvrđeno na koji način će se eksploatacijsko polje sanirati. Nositelj odobrenja (koncesionar) je u prosincu 2008., izradio dopunski rudarski projekt sanacije otkopanog prostora na eksploatacijskom polju Zakojnica, a isti projekt je revidiralo stručno povjerenstvo pri Ministarstvu gospodarstva. Nositelj odobrenja (koncesionar) je koncem 2008., Uredu državne uprave dostavio zahtjev za izdavanje rudarske koncesije za eksploataciju tehničko-građevnog kamena na eksploatacijskom polju Zakojnica prema revidiranom dopunskom projektu. Ured državne uprave do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.), nije donio rješenje temeljem tog zahtjeva. U ožujku 2015. zbog promjene zakonskih propisa, Ured državne uprave obavijestio je nositelja odobrenja o potrebi zamjene odobrenja za izvođenje rudarskih radova za rješenje o davanju koncesije u skladu s odredbom 166. Zakona o rudarstvu. Prema dopunskom rudarskom projektu kao mogućnost prenamjene otkopanog prostora, navodi se uklapanje završnog oblika u prvobitno, prirodno stanje. Vrijednost troškova sanacije terena nije utvrđena dopunskim rudarskim projektom. Ured državne uprave nema saznanja o stupnju provedene sanacije eksploatacijskog polja Zakojnica. Nositelj odobrenja uredno podmiruje fiksni dio novčane naknade, a za varijabilni dio dostavlja UPK obrasce na kojima ne iskazuje vrijednost, jer ne obavlja rudarske radove dulji niz godina, a prema registru koncesija neprekidno od konca 2008.

Prema odredbama članaka 84., 85. i 86. Zakona o rudarstvu, privremeni prekid izvođenja rudarskih radova ne može trajati duže od 180 dana u jednoj kalendarskoj godini. Ako privremeni prekid izvođenja rudarskih radova traje duže od 180 dana u jednoj kalendarskoj godini, smatra se da je koncesionar potpuno i trajno obustavio izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskom polju. Ako dođe do potpune i trajne obustave izvođenja rudarskih radova na eksploatacijskom polju, tijelo nadležno za rudarstvo mora rješenjem imenovati Povjerenstvo koje će ispitati razloge za obustavu radova, postojanje rezervi mineralnih sirovina te njihovu iskorištenost. Ako Povjerenstvo utvrdi da rezerve mineralnih sirovina nisu iskorištene i da postoji mogućnost daljnjeg izvođenja rudarskih radova, tijelo nadležno za rudarstvo odredit će mjere zaštite preostalih mineralnih sirovina. Ako koncesionar potpuno i trajno obustavi izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskom polju, dužan je sve planove i skice, mjerilačke knjige i ostalu dokumentaciju o stanju radova do tog trenutka predati ministarstvu nadležnom za rudarstvo u roku od 30 dana od dana potpune i trajne obustave izvođenja rudarskih radova. Ova dokumentacija postaje vlasništvo Republike Hrvatske.

Ministarstvo nadležno za rudarstvo dužno je dokumentaciju dati na uvid svakoj fizičkoj osobi ili pravnoj osobi koja je zainteresirana za obnovu izvođenja rudarskih radova na eksploatacijskom polju. Ured državne uprave nema saznanja je li dokumentacija predana nadležnom ministarstvu.

Državni ured za reviziju predlaže u suradnji s nadležnim inspekcijama utvrditi je li koncesionar sanirao eksploatacijsko polje, te ako se utvrdi da koncesionar nije proveo sanaciju, poduzeti mjere kako bi se postupak sanacije na eksploatacijskom polju Zakojnica proveo u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu.

Na eksploatacijskom polju Škrlevo vrši se eksploatacija u svrhu sanacije, prema rješenju Ureda državne uprave od ožujka 1995., a na temelju elaborata o sanaciji iz 1990., s rokom završetka radova pet godina. Na temelju izrađenog dopunskog rudarskog projekta sanacije eksploatacijskog polja Škrlevo, Ured državne uprave je u listopadu 1998. donio rješenje kojim se odobrava izvođenje rudarskih radova do 2005. Navedenim dopunskim rudarskim projektom sanacije predviđena je dinamika izvođenja rudarskih radova i vrijeme sanacije uz nadzor rudarske inspekcije. Prema objašnjenju Ureda državne uprave, s obzirom da se radi o sanaciji kamenoloma, koncesionar ne podliježe usklađenju prema odredbi članka 166. Zakona o rudarstvu, već mora izvoditi rudarske radove sa sanacijom sukladno rješenju iz 1998. i dopunskom rudarskom projektu sanacije eksploatacijskog polja Škrlevo. Ured državne uprave je zatražio u svibnju 2014. i srpnju 2016. od rudarskog inspektora stanje sanacije. Prema obavijesti državnog inspektora iz lipnja 2014. izvršena je sanacija eksploatacijskog polja 70,0 %. U travnju 2016. koncesionar je podnio zahtjev za dobivanje novog rješenja o davanju koncesije.

S obzirom da su rokovi za sanaciju eksploatacijskog polja Škrlevo istekli 2005., Državni ured za reviziju nalaže, nakon obavljenog nadzora nadležnih inspekcijskih službi, poduzeti mjere radi provođenja sanacije prostora na kojem su obavljani rudarski radovi u skladu sa Zakonom o rudarstvu.

Na eksploatacijskom polju Grič - Hambarište koncesionar je nositelj odobrenja za izvođenje rudarskih radova iz 1998., a rješenjem iz 2007. dodijeljena mu je rudarska koncesija za eksploataciju temeljem dopunskog rudarskog projekta iz 2006. Koncesionar je u veljači i srpnju 2015. podnio zahtjev i dopunu za usklađenje i zamjenu odobrenja za izvođenje rudarskih radova za rješenje o rudarskoj koncesiji i zaključenje ugovora o koncesiji, prema odredbi članka 166. Zakona o rudarstvu.

Prema objašnjenju Ureda državne uprave, koncesionar nema ispunjene sve uvjete odnosno u postupku je rješavanja imovinsko-pravnih odnosa za katastarsku česticu unutar eksploatacijskog polja koja je u vlasništvu Republike Hrvatske. Ured državne uprave do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.), nije donio rješenje na temelju navedenog zahtjeva, niti ima saznanja o stupnju provedene sanacije eksploatacijskog polja Grič – Hambarište.

Državni ured za reviziju predlaže u suradnji s nadležnim inspekcijama utvrditi da li koncesionar sanira eksploatacijsko polje Grič - Hambarište.

Iz podataka prikupljenih od Ureda državne uprave, proizlazi da za eksploatacijska polja odobrena prijašnjih godina (Podbadanj, Malkin Laz, Kobilja glava, Ciganska dražica, Resnik, Tisovac, Brdo Kušć - Čunski, Ričičko bilo, Hambarište, Široko brdo - Fužine, Brgučići, Lopar, Medveđa griža, Gmajna, Antin Panj, Bukovica i Malo duboko), Ured državne uprave nema saznanja je li bilo eksploatacije mineralne sirovine na tim poljima te je li provedena sanacija. Prema podacima Ureda državne uprave, tri eksploatacijska polja (Ciganska dražica, Antin panj i Bukovica) planirana su prostornim planovima jedinica lokalne samouprave. Prema odredbama članka 167. stavaka 5. i 7. Zakona o rudarstvu, fizička ili pravna osoba kojoj je rješenjem odobreno eksploatacijsko polje mineralnih sirovina i koja nije ishodila koncesiju za eksploataciju u određenom roku, gubi pravo na eksploatacijsko polje istekom toga roka te ovlaštenik polja po sili zakona postaje Republika Hrvatska.

Državni ured za reviziju predlaže u suradnji s rudarskom inspekcijom, utvrditi jesu li sanirana eksploatacijska polja odobrena prijašnjih godina.

Prema odredbi članka 31. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije dužan je prije stupanja na snagu ugovora o koncesiji prikupiti od odabranog najpovoljnijeg ponuditelja odnosno podnositelja zahtjeva za dobivanje koncesije potrebna jamstva i/ili instrumente osiguranja naplate naknade za koncesiju te naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji (zadužnice, bankarske garancije, osobna jamstva, mjenice, plog i ostalo) u iznosu određenom u skladu s procijenjenom vrijednosti koncesije te redovito provjeravati valjanost instrumenata osiguranja.

Prema odredbi članka 76. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt kojem se daje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina, dužan je prije zaključivanja i potpisivanja ugovora o koncesiji dostaviti davatelju koncesije jamstvo za troškove sanacije eksploatacijskog polja, a prema odredbi članka 11. stavka 4. Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina, davatelj koncesije dužan je redovito provjeravati valjanost jamstva.

Ured državne uprave vodi evidenciju primljenih jamstava (zadužnica) osiguranja naplate naknade za koncesiju, naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji i troškova sanacije eksploatacijskog polja. Navedena jamstva deponirana su u sefu Službe za gospodarstvo Ureda državne uprave. Devet koncesionara koji imaju ugovor o koncesiji dostavili su jamstva (zadužnice) u iznosima od 150.000,00 kn do 2.350.000,00 kn, a od četiri koncesionara koji obavljaju rudarsku djelatnost na temelju rješenja prema prijašnjim propisima jedan koncesionar (na eksploatacijskom polju Zakojnica) nije dostavio jamstvo.

Ured državne uprave nije provjeravao valjanost jamstava. Odlukom o davanju koncesije za eksploatacijska polja Kolevrat, Tresni breg i Rab (Crvene stijene, Vidiskala - Žigovac, Krklant i Samotorac), Ured državne uprave nije odredio način provjere valjanosti jamstva, što je propisano odredbom članka 11. stavka 4. Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina.

Državni ured za reviziju predlaže odlukom o davanju koncesije odrediti način provjere valjanosti jamstva, te redovito provjeravati valjanost pribavljenih jamstava. Nadalje, predlaže pribaviti jamstvo od koncesionara radi osiguranja naplate naknade za koncesiju, naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji odnosno troškova sanacije eksploatacijskog polja.

OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA

Državni ured za reviziju je obavio reviziju učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije. Ciljevi revizije bili su ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s propisima, planovima i unutarnjim procedurama u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina, ocijeniti informacijski sustav i evidencije o rezervama i eksploataciji mineralnih sirovina, ocijeniti dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina i obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način, ocijeniti provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknada za mineralne sirovine i izvršenjem ugovora o koncesiji te ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

Na temelju provedene revizije, Državni ured za reviziju primjenom utvrđenih kriterija, ocjenjuje da je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije **djelomično učinkovito** te daje sljedeće naloge i preporuke:

- Dostavljati Ministarstvu financija godišnje planove davanja koncesija te sastavljati srednjoročne (trogodišnje) planove davanja koncesija u skladu s odredbama Zakona o koncesijama.
- U registar eksploatacijskih polja upisati eksploatacijska polja Ciganska dražica, Antin panj i Bukovica, te donijeti rješenje kojim ovlaštenik i nositelj eksploatacijskog polja postaje Republika Hrvatska. Predlaže se zatražiti od koncesionara dostavu dokaza o uplati naknade za koncesiju, te iskazivanje svih propisanih podataka u UPK obrascima. Predlaže se pravodobno pribavljati podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, koje su koncesionari obvezni dostavljati Uredu državne uprave prema odredbama Zakona o rudarstvu i Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina, te pribavljene podatke provjeravati, analizirati i sistematizirati s ciljem učinkovitog gospodarenja mineralnim sirovinama.
- Zatražiti od nadležnog povjerenstva (Ministarstva gospodarstva) dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehnološke ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi Ured državne uprave mogao pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehnološke ocjene iz navedenog elaborata.
- Utvrditi otkopane količine mineralne sirovine na eksploatacijskom polju Beavec Voz od 2009. do 2016. u suradnji s nadležnim inspekcijskim službama kako bi se utvrdila zaduženja (potraživanja) za naknadu (varijabilni dio), te poduzeti sve raspoložive mjere kako bi se naknada za otkopanu mineralnu sirovinu u navedenom razdoblju pravodobno naplatila od koncesionara. Predlaže se od koncesionara zatražiti dokaze o uplati naknade za koncesiju, te zatražiti financijski nadzor od nadležnog ministarstva nad eksploatacijskim poljem na kojem se eksploatiraju mineralne sirovine, a ne plaća naknada.

- Zatražiti od rudarske inspekcije redovito obavljanje inspekcijskog nadzora na eksploatacijskim poljima za koja su zaključeni ugovori o koncesiji radi provjere podataka o otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina i iskazanoj tržišnoj vrijednosti koje koncesionari dostavljaju Uredu državne uprave.
- Uspostaviti učinkovitu suradnju Ureda državne uprave i rudarske inspekcije, kao nadležnih tijela koja obavljaju aktivnosti iz područja rudarstva, te jedinica lokalne samouprave na čijem području se eksploatiraju mineralne sirovine, kako bi se osigurala razmjena informacija o eksploataciji mineralnih sirovina te pravodobno i učinkovito spriječila protupravna eksploatacija.
- Nakon provedenog inspekcijskog nadzora, ako se utvrdi da koncesionar nije proveo sanaciju, to učiniti putem treće osobe, na trošak koncesionara, u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu.
- Utvrditi u suradnji s nadležnim inspekcijama, je li koncesionar sanirao eksploatacijsko polje, te ako se utvrdi da koncesionar nije proveo sanaciju, poduzeti mjere kako bi se postupak sanacije na eksploatacijskom polju Zakojnica proveo u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu.
- Poduzeti mjere radi provođenja sanacije na eksploatacijskom polju Škrljevo u skladu sa Zakonom o rudarstvu.
- Utvrditi u suradnji s rudarskom inspekcijom jesu li sanirana eksploatacijska polja odobrena prijašnjih godina.
- Odrediti način provjere valjanosti jamstva u odluci o davanju koncesije, te redovito provjeravati valjanost pribavljenih jamstava. Predlaže se pribaviti jamstvo koncesionara radi osiguranja naplate naknade za koncesiju, naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji odnosno troškova sanacije eksploatacijskog polja.

Državni ured za reviziju ocjenjuje da bi provedba navedenih naloga i preporuka pridonijela poboljšanju postupanja pri vođenju propisanih registara i evidencija, provođenju postupaka usklađenja s odredbama važećeg Zakona o rudarstvu, kontroli obračuna naknade za mineralne sirovine te provedbi odgovarajućeg nadzora, čime bi se povećala usklađenost s propisima kojima je uređeno gospodarenje mineralnim sirovinama, što bi pridonijelo i učinkovitijem gospodarenju mineralnim sirovinama na području Županije.

OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE

Ured državne uprave obrazlaže vezano za izradu godišnjih planova za davanje koncesije, da su navedeni planovi dostavljani Ministarstvu financija na zahtjev, o čemu nema pisanog traga, te da će ubuduće izrađivati godišnje i srednjoročne (trogodišnje) planove davanja koncesija u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i dostavljati Ministarstvu financija.

Vezano za upis eksploatacijskih polja Ciganska dražica, Antin panj i Bukovica u registar eksploatacijskih polja i donošenje rješenja kojim ovlaštenik i nositelj eksploatacijskog polja postaje Republika Hrvatska, Ured državne uprave navodi da će postupiti prema preporuci Državnog ureda za reviziju te obrazlaže da su navedena eksploatacijska polja odobrena ovlašteniku koji nije ishodio rudarsku koncesiju. Navedeni ovlaštenik u svom očitovanju iz 2015. navodi da nije zainteresiran za ishođenje koncesije na eksploatacijskim poljima Ciganska dražica, Antin panj i Bukovica.

Vezano za iskazivanje svih propisanih podataka u UPK obrascima, Ured državne uprave navodi da većina koncesionara navedeno dostavlja, osim pojedinih koncesionara koje je Ured državne uprave upozoravao na potrebu dostave potrebnih podataka. Nadalje, obrazlaže da koncesionari dostavljaju podatke o godišnjoj eksploataciji Ministarstvu gospodarstva na propisanim obrascima, a Uredu državne uprave tek nakon traženja dostave. Vezano za podatke o trajanju koncesija u Registru koncesija, Ured državne uprave navodi da će ispraviti navedeno nakon dogovora s Ministarstvom financija, Ministarstvom gospodarstva i Financijskom agencijom. Ured državne uprave navodi da će poduzeti sve potrebne aktivnosti vezano za nadzor nad dostavom, kvalitetom i vjerodostojnošću podataka te ih sistematizirati s ciljem učinkovitog gospodarenja mineralnim sirovinama.

Ured državne uprave navodi da će zatražiti od nadležnog povjerenstva Ministarstva gospodarstva dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine, kako bi se mogla pratiti iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednost mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.

Vezano za plaćanje varijabilnog dijela koncesijske naknade i dostavu UPK obrazaca za eksploatacijsko polje Beavec Voz, Ured državne uprave navodi da će postupiti u skladu s danim preporukama.

Ured državne uprave navodi da će zatražiti od rudarske inspekcije obavljanje redovitih nadzora radi provjere podataka o otkopanim količinama mineralnih sirovina i iskazanoj tržišnoj vrijednosti koje koncesionari dostavljaju Uredu državne uprave.

Vezano za sanaciju prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi, Ured državne uprave će zatražiti dodatno tumačenje nadležnih ministarstava kako bi se mogao provesti postupak sanacije. Navedeno se odnosi na eksploatacijsko polje Beavec Voz te poduzimanje mjera za sanaciju eksploatacijskog polja Zakojnica. Nadalje, navodi da će poduzeti mjere za završetak sanacije na eksploatacijskom polju Škrljevo, a u skladu s dopunskim rudarskim projektom sanacije.

Ured državne uprave je prihvatio preporuke Državnog ureda za reviziju vezano za uspostavu učinkovite suradnje s rudarskom inspekcijom i jedinicama lokalne samouprave. Nadalje, navodi da će odrediti način provjere valjanosti jamstva koncesionara, te redovito provjeravati valjanost pribavljenih jamstava radi osiguranja naplate naknade za koncesiju, naknada štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji, odnosno troškova sanacije eksploatacijskog polja.

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Slavonski Brod

IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA NA PODRUČJU SISAČKO-MOSLAVAČKE ŽUPANIJE

Slavonski Brod, studeni 2016.

S A D R Ź A J

	stranica
PREDMET I CILJEVI REVIZIJE	2
METODE I POSTUPCI REVIZIJE	4
KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI	4
GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA	5
Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama	9
Registri i evidencije	11
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	13
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	21
OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA	25
OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE	27

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Slavonski Brod

KLASA: 041-01/16-10/28

URBROJ: 613-14-16-15

Slavonski Brod, 8. studenoga 2016.

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA
MINERALNIM SIROVINAMA NA PODRUČJU SISAČKO-MOSLAVAČKE ŽUPANIJE

Na temelju odredbi članaka 12. i 14. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 80/11), obavljena je revizija učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Sisačko-moslavačke županije (dalje u tekstu: Županija).

Revizija je obavljena na način i prema postupcima utvrđenim okvirom revizijskih standarda Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

Postupci revizije provedeni su od 29. ožujka do 8. studenoga 2016.

PREDMET I CILJEVI REVIZIJE

Predmet revizije je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije, koje je u nadležnosti Ureda državne uprave u Sisačko-moslavačkoj županiji (dalje u tekstu: Ured državne uprave). Prema odredbama Zakona o rudarstvu (Narodne novine 56/13 i 14/14), Ured državne uprave je tijelo nadležno za rudarstvo za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala na području Županije.

Revizijom je obuhvaćena provedba aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama (istraživanje i eksploataciju), naplatu prihoda od naknada za koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina, vođenje evidencija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina te sanacija prostora nakon završetka izvođenja rudarskih radova na području Županije od 2013. do 2015.

U svrhu ocjene učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, utvrđeni su sljedeći ciljevi:

- ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s donesenim propisima, planovima i unutarnjim procedurama vezanim uz koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina
- ocijeniti prikupljanje podataka o eksploataciji mineralnih sirovina
- ocijeniti dodjelu koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima
- ocijeniti pravilnost obračuna naknade za mineralne sirovine
- ocijeniti provedbu nadzora nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknade za mineralne sirovine te izvršavanjem ugovora o dodjeli koncesija
- ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

METODE I POSTUPCI REVIZIJE

U skladu s prihvaćenim međunarodnim revizijskim standardima vrhovnih revizijskih institucija, revizija je planirana i obavljena na način koji osigurava potrebne dokaze i pruža razumnu osnovu za revizijske nalaze i zaključke te ostvarenje revizijskih ciljeva.

U fazi planiranja i obavljanja pripremni radnji za obavljanje revizije, analizirana je zakonska regulativa, podaci iz Rudarsko-geološke studije i Prostornog plana Županije o lokacijama predviđenim za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, podaci iz Registra koncesija koji vodi Ministarstvo financija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina na području Županije, podaci iz sudskog i obrtnog registra o koncesionarima i ovlaštenicima istražnih prostora i eksploatacijskih polja te drugi dostupni podaci.

U postupku revizije korištene su sljedeće metode prikupljanja i analize dokaza:

- proučeni su i analizirani zakoni i drugi propisi koji reguliraju gospodarenje mineralnim sirovinama, unutarnji akti te stručni članci
- ispitana je dosljednost primjene zakona i drugih propisa te unutarnjih akata
- analizirani su podaci i provjerena dokumentacija (planovi, rješenja, odluke, ugovori) vezana uz gospodarenje mineralnim sirovinama
- provjereno je prikupljanje podataka i vođenje propisanih registara, zbirki isprava i evidencija
- obavljani su razgovori s odgovornim osobama
- pribavljena obrazloženja o pojedinim aktivnostima vezanim uz gospodarenje mineralnim sirovinama.

KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI

Za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama utvrđeni su kriteriji koji proizlaze iz zakona i drugih propisa te poduzetih aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama. Revizijom su prikupljeni dokazi kako bi se odgovorilo na sljedeća pitanja:

- Je li izrađena rudarsko-geološka studija za Županiju te doneseni odgovarajući planovi i unutarnje procedure u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama?
- Je li ustrojen registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja i jesu li cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima?
- Dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima?
- Obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način te provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknada za mineralne sirovine?
- Provodi li se kontinuirani nadzor rada koncesionara i izvršavanja obveza rudarskog gospodarskog subjekta?
- Provode li se sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi?

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito**, ako su doneseni odgovarajući planovi i procedure u vezi s gospodarenjem mineralnih sirovina, ako su ustrojeni registri i cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, ako je dodjeljivanje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina provedeno u skladu s propisima, ako se obračun i naplata naknada za mineralne sirovine obavljaju na propisani način, ako se provodi nadzor u svim fazama obavljanja rudarskih radova te ako je provedena sanacija prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito, pri čemu su potrebna određena poboljšanja**, ako su utvrđene određene slabosti i propusti koje ne utječu bitno na gospodarenja mineralnim sirovinama.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **djelomično učinkovito**, ako su utvrđeni nedostaci kod donošenja planova, dodjele koncesija, naplate prihoda, vođenja registra i cjelovitosti evidencija o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, provedbe odgovarajućeg nadzora i sanacije prostora.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **neučinkovito**, ako su utvrđene značajnije nepravilnosti i nedostaci te su potrebna znatna poboljšanja u postupcima dodjele koncesija, naplate naknade za koncesije, vođenju registra i odgovarajućih evidencija, uspostave odgovarajućeg nadzora u svim fazama istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina te postupcima sanacije prostora.

U nastavku se daju kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije, prema područjima revizije.

Kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, prema područjima revizije

Područja revizije	Kriteriji
Normativno uređenje	o doneseni su godišnji i srednjoročni (trogodišnji) planovi davanja koncesija te dostavljeni Ministarstvu financija
Registri i evidencije	- o vode se propisane evidencije u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama - o podaci se sustavno i pravodobno prikupljaju i pravilno unose u propisane registre - o evidencije su cjelovite i međusobno usklađene - o provodi se nadzor nad dostavom i kvalitetom podataka - o podaci za potrebe analize i izvješćivanja su točni i vjerodostojni - o rudarski gospodarski subjekti, kao ovlaštenici istražnih prostora i eksploatacijskih polja dostavljaju nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina - o koncesionari vode evidencije o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina te Uredu državne uprave dostavljaju podatke o godišnjoj eksploataciji
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	- o zaposlen je dovoljan broj zaposlenika na poslovima iz područja rudarstva - o zaposlenici su educirani za obavljanje poslova iz područja rudarstva - o postupak pri dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina detaljno je propisan - o raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje propisane odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu - o postupci javnog nadmetanja radi davanja koncesije provode se na način propisan odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu - o redovito se prati izvršenje ugovora o koncesiji i aktivnosti koncesionara - o obračun i naplata naknada za mineralne sirovine provodi se na propisani način - o dostavljaju se podaci o otkopanoj/pridobivenoj količini te tržišnoj vrijednosti prodane mineralne sirovine - o provjerava se realnost iskazivanja tržišne vrijednosti i količine otkopane/pridobivene mineralne sirovine - o prati se plaćanje naknada za mineralne sirovine, poduzimaju se mjere naplate potraživanja te provjerava učinkovitost poduzetih mjera - o obavljaju se kontrole eksploatiranih količina mineralnih sirovina koje su prijavili koncesionari - o uspostavljena je učinkovita suradnja nadležnih tijela u svim aktivnostima vezanim uz eksploataciju mineralnih sirovina - o sastavlja se godišnje izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara te se dostavlja Ministarstvu financija - o o postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji obavještava se nadležno državno odvjetništvo - o provodi se nadzor nad protupravnim eksploatacijama te mjere radi učinkovitog sprječavanja protupravnih eksploatacija - o obračunava se naknada štete po osnovi otuđenja mineralne sirovine
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	- o provodi se sanacija prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi tijekom izvođenja rudarskih radova na istražnom prostoru ili eksploatacijskom polju te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova - o u postupku davanja koncesije utvrđuje se iznos troškova sanacije, pribavljaju se jamstva za troškove sanacije te se redovito provjerava valjanost jamstava - o nadležna tijela provode nadzor nad provedbama sanacije - o provode se izvanredne sanacije prostora kada ne postoji ili je nepoznata osoba koja je eksploatirala mineralnu sirovinu - o poduzimaju se mjere radi sanacije prostora putem treće osobe, kada to ne učini rudarski gospodarski subjekt - o poduzimaju se pravne radnje pred sudom radi prisilne sanacije

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA

Mineralne sirovine, odnosno rudno blago kao prirodno bogatstvo dobro je od osobitog značenja za Republiku Hrvatsku, koje, prema Ustavu Republike Hrvatske (Narodne novine 85/10 - pročišćeni tekst i 5/14), ima njezinu osobitu zaštitu. Gospodarenje mineralnim sirovinama normativno je uređeno s više propisa iz područja rudarstva i dodjele koncesija, od kojih su temeljni Zakon o rudarstvu i Zakon o koncesijama (Narodne novine 143/12).

Zakonom o rudarstvu, koji je stupio na snagu u svibnju 2013., uređeno je gospodarenje mineralnim sirovinama i planiranje rudarske gospodarske djelatnosti, istraživanje i utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina, izrada i provjera rudarskih projekata, eksploatacija mineralnih sirovina, davanje koncesije za eksploataciju, građenje i uporabu rudarskih objekata i postrojenja, izrada rudarskih planova i izvođenje rudarskih mjerenja, sanacija otkopanih prostora, naknada za koncesiju, naknada štete, mjere osiguranja, sigurnosti i zaštite, stručna sprema za obavljanje određenih poslova u rudarstvu, upravni i inspekcijski nadzor, prekršajne odredbe i druga pitanja.

Mineralne sirovine, u smislu Zakona o rudarstvu, su:

1. energetske mineralne sirovine:
 - 1.1. ugljikovodici (nafta, prirodni plin, plinski kondenzat i zemni vosak)
 - 1.2. fosilne gorive tvari: ugljen (treset, lignit, smeđi ugljen, kameni ugljen), asfalt i uljni škrljavci; radioaktivne rude; geotermalne vode iz kojih se može koristiti akumulirana toplina u energetske svrhe, osim geotermalnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke ili rekreativne svrhe i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama
2. mineralne sirovine za industrijsku preradbu: grafit, sumpor, barit, tinjci, gips, kreda, kremen, kremenji pijesak, drago kamenje, bentonitna, porculanska, keramička i vatrostalna glina, feldspati, talk, tuf, mineralne sirovine za proizvodnju cementa, karbonatne mineralne sirovine (vapnenci i dolomiti) za industrijsku preradbu, silikatne mineralne sirovine za industrijsku preradbu, sve vrste soli (morska sol) i solnih voda, mineralne vode iz kojih se mogu pridobivati mineralne sirovine, osim mineralnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke i rekreativne svrhe ili kao voda za ljudsku potrošnju i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama, brom, jod, peloidi
3. mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala: tehničko-građevni kamen (amfibolit, andezit, bazalt, dijabaz, granit, dolomit, vapnenac), građevni pijesak i šljunak iz neobnovljivih ležišta, građevni pijesak i šljunak iz morskog dna, ciglarska glina
4. arhitektonsko-građevni kamen
5. mineralne sirovine kovina.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, eksploatacijom mineralnih sirovina smatra se otkopavanje ili pridobivanje mineralnih sirovina iz ležišta i njihovo oplemenjivanje, a dozvoljena je samo unutar utvrđenog eksploatacijskog polja mineralnih sirovina i u granicama provjerenog rudarskog projekta na temelju kojeg je dana koncesija za gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra, koja je potrebna za eksploataciju mineralnih sirovina.

Postupci davanja koncesija, ugovor o koncesiji, prestanak koncesije, pravna zaštita u postupcima davanja koncesije, politika koncesija te druga pitanja u vezi s koncesijama, uređuju se Zakonom o rudarstvu i Zakonom o koncesijama. Koncesija je pravo koje se stječe ugovorom.

Davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina provodi se prema odredbama Zakona o rudarstvu, na temelju jednog javnog nadmetanja u jedinstvenom postupku koji se sastoji od četiri faze i to: postupka radi odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, postupka radi davanja odobrenja za istraživanje, postupka radi utvrđivanja eksploatacijskog polja te postupka radi davanja koncesije za eksploataciju. Koncesija se daje na zahtjev fizičkoj ili pravnoj osobi, na način određen Zakonom o koncesijama, koja je na javnom nadmetanju odabrana kao najpovoljniji ponuditelj, pod uvjetom da se nakon završetka istražnih radova potvrde rezerve mineralnih sirovina, utvrdi eksploatacijsko polje u skladu s lokacijskom dozvolom te da fizička ili pravna osoba ispunjava druge propisane uvjete. Iznimno, ako na određenom području već postoji utvrđeno eksploatacijsko polje, a ovlaštenik je Republika Hrvatska, raspisuje se javno nadmetanje za davanje koncesije.

Sve postupke koji čine pojedinu fazu jedinstvenog postupka za davanje koncesije provodi jedno tijelo nadležno za rudarstvo, kao davatelj koncesije, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu. Prema odredbi članka 8. Zakona o rudarstvu, za energetske mineralne sirovine, mineralne sirovine za industrijsku preradu, arhitektonsko-građevni kamen i mineralne sirovine kovina nadležno je Ministarstvo gospodarstva, kao ministarstvo nadležno za rudarstvo, dok su za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala nadležni uredi državne uprave u županijama.

Ured državne uprave u županiji donosi odluku o provođenju javnog nadmetanja za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako ocijeni da postoji potreba za utvrđivanjem pojedinačnih rezervi mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na nekom prostoru, koji je dokumentima prostornog uređenja planiran za izvođenje rudarskih radova i utvrđivanjem njihove gospodarske iskoristivosti ili povodom prijedloga fizičke ili pravne osobe registrirane za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala.

Raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje koje se prema odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu osobito odnose na imenovanje stručnog povjerenstva za koncesiju, izradu studije opravdanosti davanja koncesije ili analize davanja koncesije, procjenu vrijednosti koncesije, izradu dokumentacije za nadmetanje, određivanje jamstva za ozbiljnost ponude, određivanje visine novčane naknade za uvid i otkup dokumentacije za nadmetanje, određivanje posebnih uvjeta i ograničenja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, određivanje granica istražnog prostora, određivanje vrste i količine istražnih radova te određivanje rokova i kriterija za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju. Davatelj koncesije imenuje do sedam članova stručnog povjerenstva za koncesiju odgovarajuće struke, koji ne moraju biti zaposlenici davatelja koncesije. Stručno povjerenstvo za koncesije o svom radu vodi zapisnik, a zadaci su mu suradnja s davateljem koncesije pri provođenju pripremnih radnji za davanje koncesije, ocjena pristiglih ponuda, utvrđivanje prijedloga odluke o davanju koncesije ili o poništenju postupka davanja koncesije i obrazloženje tih prijedloga te obavljanje svih drugih radnji potrebnih za provedbu postupka davanja koncesije.

Postupak javnog nadmetanja radi davanja koncesije započinje danom slanja na objavu obavijesti o namjeri davanja koncesije odnosno o namjeri odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju u Elektroničkom oglasniku javne nabave Republike Hrvatske, a završava s izvršnosti odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja ili odluke o poništenju postupka javnog nadmetanja.

Odluku o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju donosi ured državne uprave u županiji na prijedlog stručnog povjerenstva. Ured državne uprave u županiji donosi i sve druge odluke u jedinstvenom postupku za davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala. Nakon donošenja odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja slijedi postupak radi davanja odobrenja za istraživanje, koje se provodi radi utvrđivanja rezervi mineralnih sirovina. Rješenje o odobrenju za istraživanje donosi se na temelju izvršne odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja, a istraživanje je dopušteno unutar istražnog prostora određenog rješenjem. Podaci o odobrenim istražnim prostorima za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar istražnih prostora koji vodi ured državne uprave u županiji.

Rješenje kojim se utvrđuje i ovjerava količina i kakvoća rezervi mineralnih sirovina donosi povjerenstvo za utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina na temelju prijedloga rudarskog gospodarskog subjekta, koji uključuje dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina. Navedeno povjerenstvo osniva i njegove članove imenuje rješenjem ministar nadležan za rudarstvo iz redova djelatnika ministarstva nadležnog za rudarstvo, te drugih znanstvenih i stručnih djelatnika.

Nakon završetka istražnih radova i donošenja rješenja o utvrđivanju rezervi mineralnih sirovina pokreće se postupak za utvrđivanje eksploatacijskog polja. Rješenje o utvrđivanju eksploatacijskog polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala donosi ured državne uprave u županiji po službenoj dužnosti ili na zahtjev ovlaštenika istražnog prostora. Eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina i ne mogu se odobriti ovlašteniku na rok duži od 40 godina. Nakon što prestanu prava ovlaštenika, ured državne uprave u županiji može raspisati novo javno nadmetanje za eksploatacijsko polje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu. Podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar eksploatacijskih polja koji vodi ured državne uprave u županiji.

Nakon utvrđivanja eksploatacijskog polja pokreće se postupak za donošenje odluke o davanju koncesije i sklapanju ugovora o koncesiji. Ured državne uprave u županiji donosi odluku o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na temelju zahtjeva koji podnosi rudarski gospodarski subjekt kao ovlaštenik eksploatacijskog polja koji je odabran kao najpovoljniji ponuditelj za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako su dovršeni istražni radovi, potvrđene rezerve mineralne sirovine, utvrđeno eksploatacijsko polje sukladno lokacijskoj dozvoli ishodenoj od nadležnog tijela za prostorno uređenje te ispunjeni drugi uvjeti propisani odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama.

Odluka o koncesiji dostavlja se rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija uz nacrt prijedloga ugovora o koncesiji, ministarstvu nadležnom za rudarstvo, jedinicama lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave na čijim se područjima nalazi eksploatacijsko polje i vlasnicima/posjednicima zemljišnih čestica na kojima se odobrava izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskom polju. Na temelju odluke o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, ured državne uprave u županiji mora rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija ponuditi na zaključivanje i potpisivanje ugovor o koncesiji. Ugovorom o koncesiji određuju se prava i obveze davatelja koncesije i koncesionara te se utvrđuje iznos i način plaćanja naknade za koncesiju.

Odredbama Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 31/14), propisana je visina minimalne godišnje naknade za mineralne sirovine i omjer raspodjele prihoda od naknade. Naknada za mineralne sirovine sastoji se od fiksnog i varijabilnog dijela, a ukupna naknada koja se plaća jednaka je njihovom zbroju.

Fiksni dio naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za površinu eksploatacijskog polja određenu upisom u registar odobrenih eksploatacijskih polja) iznosi 800,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija površina nije veća od 20 ha, 1.000,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina od 20 ha do 50 ha te 1.200,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina veća od 50 ha. Obračunava se godišnje od dana dobivanja odobrenja za eksploatacijsko polje i dospijeva najkasnije do konca četvrtog kvartala tekuće godine. Fiksni dio naknade je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske te se u cijelosti ustupa općini ili gradu na čijem području se nalazi odobreno eksploatacijsko polje. Ukoliko se eksploatacijsko polje prostire na području više gradova i/ili općina, fikсни dio naknade dijeli se razmjerno površini prostiranja eksploatacijskog polja mineralnih sirovina na području pojedinog grada i/ili općine.

Minimalni iznos varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) iznosi 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine. Iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehnološke ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena. Varijabilni dio naknade prihod je državnog proračuna Republike Hrvatske, a dijeli se na način da 30,0 % pripada općini ili gradu na čijem području se otkopava/pridobiva mineralna sirovina, 20,0 % županiji na čijem području se otkopava/pridobiva te 50,0 % državnom proračunu Republike Hrvatske. Rudarski gospodarski subjekt dužan je dostaviti uredu državne uprave u županiji podatke o otkopanoj/pridobivenoj količini i tržišnoj vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala u prethodnom kvartalu, najkasnije osmog dana narednog kvartala. Varijabilni dio naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralnih sirovina obračunava se najmanje kvartalno i dospijeva petnaestog dana narednog kvartala.

Prema odredbama Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine 147/14), naknada za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. i II. skupinu prema indeksu razvijenosti, koja je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske ustupa se u iznosu od 50 % gradu, odnosno općini, a 50 % županiji na području kojih se obavlja iskorištavanje, a koristi se namjenski za zaštitu okoliša i prirode te za gospodarski razvitak.

Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, osnovni dokument kojim se utvrđuje gospodarenje mineralnim sirovinama i planira rudarska gospodarska djelatnost na državnoj razini je Strategija gospodarenja mineralnim sirovinama koju donosi Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske. Propisano je da će Vlada Republike Hrvatske najkasnije u roku tri godine od dana stupanja na snagu Zakona u rudarstvu, odnosno do svibnja 2016. podnijeti prijedlog Strategije na usvajanje Hrvatskom saboru. Županije, gradovi i općine dužni su u svojim razvojnim dokumentima osigurati provedbu Strategije u roku tri godine od dana usvajanja Strategije u Hrvatskom saboru.

Županije su dužne za svoja područja, u roku tri godine od dana usvajanja Strategije u Hrvatskom saboru, izraditi rudarsko-geološke studije koje obuhvaćaju postojeća i potencijalna ležišta mineralnih sirovina i koje moraju biti u skladu sa Strategijom, te ih dostaviti ministarstvu nadležnom za rudarstvo, ministarstvu nadležnom za prostorno uređenje i ministarstvu nadležnom za zaštitu prirode i okoliša u roku 30 dana od usvajanja. Sadržaj i način izrade navedenih studija propisan je Pravilnikom o sadržaju i načinu izrade rudarsko-geoloških studija (Narodne novine 142/13).

Do vremena obavljanja revizije (rujan 2016.), strategija gospodarenja mineralnim sirovinama na državnoj razini nije donesena te rudarsko-geološka studija Županije prema odredbama važećeg Zakona o rudarstvu nije izrađena. Rudarsko-geološka studija za područje Županije je u izradi. Prostornim planom Županije (Službeni glasnik Sisačko-moslavačke županije 4/01 i 12/10), predviđena su 54 prostora za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina.

U tablici broj 1 daju se podaci o prostorima predviđenim za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina na području Županije.

Tablica broj 1

Prostori predviđeni za istraživanje i eksploataciju
mineralnih sirovina na području Županije

Redni broj	Naziv prostora	Jedinica lokalne samouprave	Vrsta mineralne sirovine
	1	2	3
1.	Bojna	Grad Glina	tehničko-građevni kamen
2.	Kamare		
3.	Klupca		
4.	Krečane		
5.	Slatina		
6.	Šaševa		
7.	Mikleuška	Grad Kutina	
8.	Međurače	Grad Petrinja	
9.	Međurače II		
10.	Badušnica		
11.	Bjeljevina	Općina Dvor	
12.	Kamenik		
13.	Karlice		
14.	Karlice I		
15.	Zut		
16.	Zut-Klasnice		
17.	Žabarica	Općina Gvozd	
18.	Carevac - Glatuša		
19.	Hrvatsko Selo	Općina Topusko	
20.	Staro selo Topusko		
21.	Nova Drenčina	Grad Petrinja	građevni pijesak i šljunak
22.	Tišina	Općina Hrvatska Dubica	
23.	Gornjak	Općina Lekenik	
24.	Pepelinka		
25.	Pepelinka 2		
26.	Nova Drenčina	Grad Petrinja	ciglarska glina
27.	Brkovec	Općina Lekenik	
28.	Žažina		
29.	Donja Čemernica	Općina Topusko	
30.	Ponikvari		
31.	Blatuša-Čemernica		
32.	Stipan	Općina Gvozd	ugljen
33.	Lokalitet Abez		
34.	Murinski Jarak	Općina Popovača	bentonitna glina
35.	Stanci	Grad Petrinja	keramička i vatrostalna glina
36.	Pedalj	Općina Dvor	
37.	Dragin Jarak	Općina Topusko	
38.	Lokalitet Toplička Kosa		
39.	Lokalitet Kljaići (Perna)		
40.	Lokalitet Pecka		
41.	Poljanji		
42.	Lokalitet Podgorje		
43.	Lokalitet Blatuša		
44.	Lokalitet Crni Potok		
45.	Pješčanica		
46.	Svirački Jarak	Općina Topusko	barit
47.	Lokalitet na Kijak brdu		
48.	Bjelovački Kostreši	Općina Donji Kukuruzari	karbonatne mineralne sirovine (vapnenac i dolimiti)
49.	Gornji Kukuruzari		
50.	Crnobrnjsko brdo	Općina Dvor	
51.	Kosijersko brdo i Vijenac		
52.	Svinica	Općina Majur	
53.	Velika Gradusa	Općina Sunja	arhitektonsko-građevni kamen
54.	Gora	Grad Petrinja	

Od 54 prostora predviđena za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, 31 prostor je predviđen za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala (tehničko-građevni kamen, građevni pijesak i šljunak, ciglarska glina) za koje je tijelo nadležno za rudarstvo Ured državne uprave, dok je 23 prostora predviđeno za istraživanje i eksploataciju bentonitne gline, keramičke i vatrostalne gline, kremenog pijeska i barita za industrijsku preradbu za koje je tijelo nadležno za rudarstvo Ministarstvo gospodarstva.

Prema odredbama članka 56. Zakona o koncesijama, davatelji koncesija dužni su dostaviti Ministarstvu financija godišnji i srednjoročni (trogodišnji) plan davanja koncesija, koji moraju biti usklađeni. Godišnji plan davanja koncesija sadrži osobito planirani broj koncesija, predviđene vrste i predmete koncesija, rokove na koje se koncesije planiraju dati, pravnu osnovu za davanje koncesije, procijenjenu godišnju naknadu za pojedinu koncesiju, popis ugovora o koncesiji koji istječu u godini na koju se plan odnosi s napomenom za koje se koncesije planira novi postupak davanja koncesije te obrazloženjem razloga za eventualno neplaniranje davanja nove koncesije. U srednjoročnom planu davanja koncesija navode se gospodarska i druga područja u kojima se planiraju dati koncesije, građevine koje će se graditi, odnosno djelatnosti koje će se obavljati na temelju koncesije, planirani rashodi za koncesije i prihodi od koncesija, ocjena očekivane gospodarske koristi od planiranih koncesija te drugi elementi od značaja za provedbu učinkovite politike koncesija.

Ured državne uprave dostavio je Ministarstvu financija godišnje planove davanja koncesija za 2013., 2014. i 2015. te srednjoročni (trogodišnji) plan davanja koncesija za razdoblje od 2013. do 2016. Navedeni planovi davanja koncesija sadrže elemente propisane odredbama Zakona o koncesijama. Tako godišnji plan davanja koncesija za 2015. sadrži jednu planiranu koncesiju za dodatno istraživanje za eksploataciju tehničko-građevnog kamena na rok od dvije godine, na temelju Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama, s procijenjenim prihodima od naknada za koncesije za vrijeme trajanja koncesije u iznosu 3.465.600,00 kn. Navedeni godišnji plan sadrži i popis od dva ugovora o koncesiji koji istječu 31. prosinca 2015., za jedan ugovor je u tijeku postupak predstečajne nagodbe, a za drugi je postupak dodjele koncesije u tijeku. U srednjoročnom planu davanja koncesija za razdoblje od 2013. do 2016. navedene su dvije planirane koncesije u području eksploatacije mineralnih sirovina na rok od osam godina, a odnose se na eksploataciju tehničko-građevnog kamena i ciglarske gline, s procijenjenim prihodima od naknada za koncesije za vrijeme trajanja koncesija u ukupnom iznosu 4.464.496,00 kn.

Registri i evidencije

Prema odredbi članka 145. Zakona o rudarstvu, uredi državne uprave u županijama dužni su voditi registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja, evidenciju o svim traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirku isprava te popis rudarskih gospodarskih subjekata za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala, te prikupljene podatke i spise dostavljati Ministarstvu gospodarstva, koje vodi jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina Republike Hrvatske. Način vođenja registra istražnih prostora, registra eksploatacijskih polja, evidencije o traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirke isprava i popisa rudarskih gospodarskih subjekata propisani su odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima (Narodne novine 142/13), koji je stupio na snagu 7. prosinca 2013.

Danom stupanja na snagu tog Pravilnika prestao je važiti Pravilnik o katastru istražnih prostora i eksploatacijskih polja te o načinu vođenja evidencije, zbirke isprava i popisa rudarskih poduzeća i samostalnih poduzetnika kojima su izdana odobrenja za istraživanja ili eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 44/91). Odredbom članka 16. spomenutog Pravilnika, propisano je da su registre i zbirke isprava vođene po prijašnjim propisima Ministarstvo i uredi državne uprave u jedinicama područne (regionalne) samouprave dužni uskladiti s odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima u roku 6 mjeseci od dana stupanja na snagu tog Pravilnika, odnosno do 7. lipnja 2014.

Prema odredbi članka 57. Zakona o koncesijama, Ministarstvo financija vodi Registar koncesija, odnosno u suradnji s davateljima koncesija prikuplja i evidentira podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije, pohranjuje podatke, upravlja bazom podataka, osigurava dostupnost podataka te zaštitu baze podataka i dokumenata pohranjenih u arhivu. Oblik i vođenje Registra koncesija, subjekti upisa, obveznici, postupak upisa ugovora o koncesiji u Registar koncesija, sadržaj i oblik potrebne dokumentacije, unos, izvješća, pohranjivanje, čuvanje i zaštita podataka, te vođenje evidencije o naknadama za koncesiju uređeni su odredbama Pravilnika o Registru koncesija (Narodne novine 26/13). Registar koncesija je središnji izvor informacija o svim koncesijama i jedinstvena elektronička evidencija svih ugovora o koncesijama danim na području Republike Hrvatske te sadrži podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije koje su davatelji koncesija dužni dostavljati na odgovarajućim obrascima i u rokovima propisanim odredbama Pravilnika o Registru koncesija.

U skladu s odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima, Ured državne uprave vodi registre istražnih prostora i eksploatacijskih polja, zbirke isprava za svaki odobreni istražni prostor i eksploatacijsko polje te popis rudarskih gospodarskih subjekata za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala na području Županije, Ministarstvu gospodarstva dostavlja podatke o svim traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina, odnosno podatke o svim rudarskim gospodarskim subjektima uvedenim u registre, upravne akte kojima se rudarskim gospodarskim subjektima odobrava istraživanje mineralnih sirovina, utvrđuju eksploatacijska polja mineralnih sirovina te daju koncesije za eksploataciju.

Registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja vode se u zasebnim knjigama na propisanim obrascima, a odobreni istražni prostori i eksploatacijska polja upisani su u registre na zasebnim listovima. U zbirke isprava pohranjeni su podaci bitni za odobreni istražni prostor i eksploatacijsko polje zasebno, te su uloženi u posebni omot. Tako su pohranjeni zahtjevi rudarskih gospodarskih subjekata za odobravanje istražnih prostora i eksploatacijskih polja s pripadajućom dokumentacijom, rješenja o odobrenju istražnih prostora i eksploatacijskih polja, rješenja o potvrdi i ovjeri količine i kakvoće rezervi mineralnih sirovina, rješenja o brisanju rudarskih gospodarskih subjekata kao ovlaštenika iz registra eksploatacijskih polja, jamstva osiguranja naplate naknade za koncesiju, odluke o davanju koncesije, ugovori o koncesiji, podaci o obračunu i naplati fiksnog odnosno varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine, podaci o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, potvrde rudarske inspekcije i inspekcije zaštite okoliša o sanaciji terena na kojem su izvedeni rudarski radovi te drugi dokumenti i podaci. Popis rudarskih gospodarskih subjekata kojima su odobreni istražni prostori i eksploatacijska polja ili dodijeljene rudarske koncesije vode se na propisanim obrascima.

U skladu s odredbama Pravilnika o Registru koncesija, Ured državne uprave popunio je i podnio propisane obrasce u Registar koncesija, a odnose se na upis rešenja o utvrđivanju eksploatacijskog polja, površini eksploatacijskog polja, nositelju eksploatacijskog polja, ovlaštenika eksploatacijskog polja te koordinatnim točkama eksploatacijskog polja. Obrasci su popunjeni i podneseni na propisani način i u propisanim rokovima, a Ured državne uprave je o svojim postupanjima prema Ministarstvu financija, odnosno Registru koncesija obavještavao rudarske gospodarske subjekte te ih upoznao s njihovim pravima i obvezama koje proizlaze iz zakonskih i podzakonskih propisa o koncesijama i rudarstvu.

S obzirom da su mineralne sirovine najvećim dijelom neobnovljivi prirodni resurs ograničenih rezervi, eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina te je odredbama Zakona o rudarstvu propisana obveza dostave podataka i dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina te podataka o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina. Navedene obveze propisane su odredbama članaka 52., 55. i 57. Zakona o rudarstvu, prema kojima je rudarski gospodarski subjekt, kao ovlaštenik istražnog prostora ili eksploatacijskog polja, dužan voditi evidenciju o rezervama mineralnih sirovina i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva dostaviti podatke o rezervama mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine te svakih pet godina od dana dobivanja rješenja o potvrđivanju količina i kakvoće rezervi mineralnih sirovina dostaviti nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina, s prijedlogom za razvrstavanje u klase i kategorije, na temelju čega povjerenstvo donosi rješenje kojim potvrđuje i ovjerava količine i kakvoću rezervi mineralnih sirovina. Također, koncesionar za eksploataciju mineralnih sirovina dužan je voditi i evidenciju o godišnjoj eksploataciji i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva i davatelju koncesije dostaviti podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine. Obrasci za dostavu podataka o rezervama mineralnih sirovina te o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina propisani su odredbama Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina (Narodne novine 150/13).

Ukupne potvrđene eksploatacijske rezerve mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na odobrenim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima u Županiji iznose 30 457 223 m³, od čega se na tehničko-građevni kamen odnosi 25 871 119 m³, na građevni pijesak i šljunak 2 577 289 m³, a na ciglarsku glinu 2 008 815 m³. Prema podacima koncesionara, dostavljenim Uredu državne uprave, do konca 2015. eksploatirano je ukupno 1 391 984 m³ mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala, od čega se na tehničko-građevni kamen odnosi 1 255 382 m³, a na ciglarsku glinu 136 602 m³.

Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji

U skladu s odredbom članka 192. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu ureda državne uprave u županijama (Narodne novine 40/12, 51/12 i 90/13), Ured državne uprave donio je u kolovozu 2012. Pravilnik o unutarnjem redu, kojim su utvrđene ustrojstvene jedinice i njihov djelokrug te broj službenika i namještenika po službama i ispostavama, s naznakom njihovih osnovnih poslova i zadaća te stručnih uvjeta potrebnih za njihovo obavljanje. Izmjene i dopune spomenutog Pravilnika donesene su u srpnju 2014. Prema Pravilniku, poslovi iz područja rudarstva obavljaju se u Službi za gospodarstvo u sjedištu Ureda državne uprave u Sisku.

Spomenute poslove obavlja jedna zaposlenica, koja obavlja i druge poslove iz djelokruga Ureda državne uprave, a odnose se na područje poljoprivrede, šumarstva, pomorskog dobra, obrta, ugostiteljstva, turizma, prometa i trgovine. Ured državne uprave osigurao je odgovarajuću tehničku podršku za učinkovito obavljanje poslova iz područja rudarstva.

Postupak dodjele koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina detaljno je propisan odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama te podzakonskim propisima o rudarstvu, tako da Ured državne uprave nije donosio unutarnje procedure o dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina.

Od 31 prostora na području Županije predviđenog za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, Ured državne uprave je do konca 2015. rudarskim gospodarskim subjektima odobrio 16 eksploatacijskih polja, četiri istražna prostora i jedan prostor za dodatno istraživanje, dok za deset prostora nije bilo interesa.

U tablici broj 2 daju se podaci o odobrenim istražnim prostorima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije, prema podacima Ureda državne uprave sa stanjem početkom 2016.

Tablica broj 2

Odobreni istražni prostori mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije početkom 2016.

Redni broj	Naziv istražnog prostora	Vrsta mineralne sirovine	Trajanje odobrenja	Površina istražnog prostora u ha	Novčana naknada za istraživanje u kn		
					Obveza ovlaštenika prostora	Naplaćeno s kamatama	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5	6	7
1.	Gradusa	Tehničko-građevni kamen	16.8.2011.-31.1.2013.	17,03	58.962,00	58.989,00	0,00
2.	Kamenik		23.11.2008.-1.5.2011.	23,02	116.517,00	0,00	116.517,00
3.	Krečane		27.10.2015.-28.9.2017.	16,50	0,00	0,00	0,00
4.	Klupca		18.4.2013.-31.12.2015.	42,89	95.466,00	95.466,00	0,00
5.	Tišina	Građevni pijesak i šljunak	20.12.2007.-20.12.2010.	38,00	184.838,00	0,00	184.838,00
Ukupno				137,44	455.783,00	154.455,00	301.355,00

Za četiri istražna prostora i jedan prostor za dodatno istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije ukupne površine 137,44 ha, utvrđene su obveze za naknade za istraživanje u ukupnom iznosu 455.783,00 kn, od čega je, zajedno s pripadajućim kamatama zbog nepravodobnog plaćanja naknada, naplaćeno 154.455,00 kn, dok je nenaplaćeno, zajedno s pripadajućim kamatama, 301.355,00 kn. Novčane naknade za istraživanje za istražne prostore Gradusa i Klupca naplaćene su u iznosima propisanim odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za istraživanje mineralnih sirovina (Narodne novine 158/09), koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011. i Uredbe o novčanoj naknadi za istraživanje mineralnih sirovina (Narodne novine 40/11), koja je bila na snazi od travnja 2011. do svibnja 2013.

Istražni prostori odobreni su na temelju zahtjeva rudarskih gospodarskih subjekata, nakon javnih rasprava održanih u rujnu 2007. (istražni prostor Tišina), veljači 2008. (istražni prostor Kamenik) i studenom 2009. (istražni prostor Gradusa) u skladu s odredbama Pravilnika o istraživanju mineralnih sirovina (Narodne novine 125/98), koji je bio na snazi od rujna 1998. do studenoga 2013.

Ured državne uprave je izdao rješenje o odobrenju izvođenja istražnih radova na istražnom prostoru Tišina na rok do konca 2010. Zahtjev ovlaštenika istražnog prostora za produženje roka istraživanja, Ured državne uprave je, kao nejasan i nepotpun, odbio u prosincu 2010. uz obrazloženje da nije podmirena naknada za zauzetu površinu, nisu dostavljeni dokazi o posjedovanju potrebnih novčanih sredstava te nije dostavljeno završno izvješće. Ministarstvo financija i Općina Hrvatska Dubica (na čijem području se nalazi istražni prostor) su pokrenuli postupak naplate i prisilne naplate duga. Budući je ovlaštenik zatvorio račun te dug nije naplaćen, nadležnom sudu upućen je prijedlog za ovrhu na nekretninama u vlasništvu ovlaštenika. Ured je tijekom 2014. obavijestio nadležno državno odvjetništvo o poduzetim radnjama, a od Ministarstva financija je zatražena uputa o daljnjem postupanju, koja do vremena obavljanja revizije (rujan 2016.) nije zaprimljena.

Rješenje o odobrenju istražnih radova i produžetku izvođenja istražnih radova na istražnom prostoru Kamenik, izdano je na rok do 1. svibnja 2010., odnosno do 1. svibnja 2011. Nakon utvrđenog prestanka važenja odobrenja izvođenja istražnih radova, navedeni prostor je brisan iz katastra istražnih prostora. Ovlaštenik istražnog prostora Kamenik do roka trajanja odobrenja, a ni kasnije, Uredu državne uprave nije dostavio izvješće o obavljenim istražnim radovima, što je prema rješenju o odobrenju istražnog prostora bio dužan učiniti, nije podnio zahtjev za utvrđivanje eksploatacijskog polja, nije dostavio rješenje nadležnog povjerenstva o potvrdi količina i kakvoće rezervi građevnog pijeska i šljunka u spomenutom istražnom prostoru i drugu propisanu dokumentaciju, nije podnio zahtjev za utvrđivanje eksploatacijskog polja te nije podmirivao svoju obvezu za naknadu za odobren istražni prostor. Na temelju zahtjeva Ureda državne uprave, Općina Dvor (na čijem području se nalazi istražni prostor) je pokrenula postupak prisilne naplate potraživanja. Budući je ovlaštenik zatvorio račun, a nema imovine na kojoj bi se ovrha mogla sprovesti, Općina Dvor nije mogla provesti pokrenuti postupak (siječanj 2013.) te je u prosincu 2015. pokrenut postupak brisanja ovlaštenika iz sudskog registra. Ured je tijekom 2014. obavijestio nadležno državno odvjetništvo o poduzetim radnjama, a od Ministarstva financija je zatražena uputa o daljnjem postupanju koja do vremena obavljanja revizije (rujan 2016.) nije zaprimljena.

Za obavljanje istražnih radova na istražnom prostoru Gradusa površine 17,03 ha, Ured državne uprave je izdao rješenje o odobrenju te produženju roka važenja odobrenja do 15. ožujka 2012., odnosno 31. prosinca 2016. Uz zahtjev za produženje roka odobrenja izvođenja radova ovlaštenik je, između ostalog, priložio rješenje o potvrdi količine i kvalitete mineralne sirovine, elaborat o potvrdi količine i kvalitete mineralne sirovine, presliku dopunjenog lidejnog rudarskog projekta, rješenje Ministarstva zaštite okoliša i prirode i mišljenje Ministarstva zaštite okoliša i prirode o rezultatima dodatnih istraživanja.

Rješenje o odobrenju izvođenja radova na istražnom prostoru Klupca izdano je u travnju 2013. s rokom važnosti do konca 2015. Ovlaštenik istražnog prostora je u predviđenom roku Uredu državne uprave dostavio rješenje Ministarstva gospodarstva o utvrđenim rezervama, potvrdu o provedenim mjerama osiguranja istražnog prostora i konačno izvješće po završetku istraživanja. Ured državne uprave je u travnju 2016. izdao rješenje o prestanku izvođenja istražnih radova.

Nakon provedenog javnog natječaja za izvođenje dodatnih istražnih radova unutar eksploatacijskog polja Krečane, Ured državne uprave je u listopadu 2015. izdao rješenje kojim se rudarskom gospodarskom subjektu odobrava dodatno istraživanje mineralne sirovine tehničko-građevnog kamena na rok do rujna 2017. Prema rješenju ovlaštenik istražnih radova dužan je započeti s izvođenjem dodatnih istražnih radova najkasnije do 1. lipnja 2016., što je i učinjeno. Ovlaštenik istražnih radova dostavio je Uredu državne uprave bjanko zadužnicu u visini 100.000,00 kn u svrhu osiguranja pokrića troškova sanacije na utvrđenom eksploatacijskom polju i naplate naknade za koncesiju te naknade štete koja može nastati zbog neispunjavanja obveza.

U tablici broj 3 daju se podaci o odobrenim eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije te podaci o fiksnom dijelu naknade za mineralne sirovine, prema podacima Ureda državne uprave sa stanjem iz travnja 2016.

Tablica broj 3

Odobrena eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije te podaci o fiksnom dijelu naknade za mineralne sirovine, travanj 2016.

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje odobrenja	Površina polja u ha	Fiksni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za površinu eksploatacijskog polja) u kn		
				Obveza ovlaštenika polja	Naplaćeno s kamatama	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5	6
Tehničko-građevni kamen						
1.	Bojna	26.02.1999.-5.03.2021.	11,99	178.212,00	178.212,00	0,00
2.	Mikleuška	30.8.1989.-31.12.2015.	6,46	195.649,00	195.649,00	0,00
3.	Međurače	23.5.2000.-31.12.2038.	16,15	35.126,00	35.126,00	0,00
4.	Bjeljevina	21.2.2000.-30.4.2011.	9,08	61.205,00	61.223,00	0,00
5.	Karlice	20.2.1998.-31.12.2011.	3,28	19.488,00	25.354,00	0,00
6.	Hrvatsko selo	20.10.1997.-12.12.2005.	10,50	-	-	-
7.	Krečane	21.12.1998.-11.12.2011.	16,50	85.506,00	33.615,00	51.891,00
8.	Zut-Klašnice	15.10.2009.-7.10.2014.	2,98	42.845,00	12.845,00	29.253,00
9.	Slatina	10.03.1998.-31.12.2011.	5,70	102.551,00	102.551,00	-
Građevni pijesak i šljunak						
10.	Nova Drenčina	9.6.1999.-3.3.2015.	18,80	-	-	-
11.	Gornjak	18.2.2010.-31.12.2011.	18,20	81.387,00	81.387,00	0,00
Ciglarska glina						
12.	Donja Čemernica	29.09.2006.-16.08.2021.	6,48	503.922,00	503.941,00	0,00
13.	Žažina	29.08.2008.-29.08.2013.	6,10	65.960,00	66.289,00	0,00
14.	Brkovec	15.9.2004.-23.11.2012.	22,04	105.953,00	106.172,00	0,00
15.	Blatuša-Čemernica	31.8.1979.-26.3.2007.	17,30	-	-	-
16.	Nova Drenčina	13.10.2008.-29.11.2010.	24,78	279.191,00	279.739,00	0,00
Ukupno			196,34	1.756.242,00	1.682.103,00	81.144,00

Na području Županije odobreno je devet eksploatacijskih polja tehničko-građevnog kamena ukupne površine 82,64 ha, dva eksploatacijska polja građevnog pijeska i šljunka ukupne površine 37,00 ha i pet eksploatacijskih polja ciglarske gline ukupne površine 76,70 ha.

Za 13 odobrenih eksploatacijskih polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije ukupne površine 149,74 ha utvrđene su obveze za fiksni dio naknade za mineralne sirovine u ukupnom iznosu 1.756.242,00 kn, od čega je, s pripadajućim kamatama zbog nepravodobnog plaćanja naknada, naplaćeno 1.682.103,00 kn, dok je nenaplaćeno, s pripadajućim kamatama 81.144,00 kn, a odnosi se na naknadu za eksploatacijska polja Krečane i Zut-Klašnice. U okviru obračunanog i naplaćenog dijela fiksne naknade za mineralnu sirovinu ciglarska glina eksploatacijskog polja Nova Drenčina sadržana je obračunana i naplaćena naknada za mineralnu sirovinu građevni pijesak i šljunak navedenog eksploatacijskog polja.

Fiksni dio naknade za mineralne sirovine, odnosno naknade za površinu eksploatacijskog polja obračunan je i naplaćivan u iznosima propisanim odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 158/09), koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011., Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 40/11), koja je bila na snazi od travnja 2011. do travnja 2014., i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je na snazi od svibnja 2014., s tim da su pojedinim ovlaštenicima naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade.

Rješenja o odobrenju eksploatacijskih polja Hrvatsko selo i Blatuša-Čemernica istekla su prije stupanja na snagu propisa kojima je propisano plaćanje naknade za površinu eksploatacijskog polja, odnosno prije 1. siječnja 2010., tako da njihovi ovlaštenici nisu imali obvezu plaćanja ove naknade.

Eksploatacijska polja Bjeljevina, Gornjak i Karlice brisana su iz registra eksploatacijskih polja jer ovlaštenici nisu ishodili koncesiju odnosno nije zaključen ugovor o koncesiji, a eksploatacijsko polje Brkovec je brisano na zahtjev ovlaštenika.

S javnim poduzećem za gospodarenje šumskim zemljištem (sadašnji naziv trgovačko društvo) je u ožujku 1998. zaključen ugovor o koncesiji za eksploataciju tehničko-građevnog kamena na eksploatacijskom polju Slatina na rok od 10 godina. Na zahtjev ovlaštenika eksploatacijskog polja produžen je rok za eksploataciju do konca 2011. Budući je koncesionar prestao s eksploatacijom mineralne sirovine, a nakon zaprimljenog rješenja o stanju količine i kakvoće rezervi Ured državne uprave je obavijestio ovlaštenika o prestanku prava na navedenom eksploatacijskom polju.

Ured državne uprave je u travnju 2006., na temelju zahtjeva, trgovačkom društvu izdao rješenje o prijenosu prava i obveza vezanih uz eksploatacijsko polje Krečane. Koncesija je odobrena do 11. prosinca 2011. Trgovačko društvo je u travnju 2012. uputilo zahtjev za izdavanje rudarske koncesije, što je Ured u studenom 2013. odbio zbog nepotpune dokumentacije (nije pokrenut postupak niti pribavljena odluka o zakupu zemljišta na dijelu nekretnine na kojem je istekla prethodno izdana koncesija). Osim toga, nadležni trgovački sud je 16. prosinca 2013. otvorio i zaključio stečajni postupak nad trgovačkim društvom. Ured je od Ministarstva financija zatražio uputu o postupanju s potraživanjem (potraživanje se povećava zbog obračuna kamata) navedenog ovlaštenika koja do vremena obavljanja revizije (rujan 2016.) nije zaprimljena.

Ured državne uprave je u listopadu 2009. s trgovačkim društvom zaključio ugovor o koncesiji za eksploataciju tehničko-građevnog kamena na eksploatacijskom polju Zut-Klašnice površine za eksploataciju 2,98 ha. Ugovoren je rok za eksploataciju do 7. listopada 2014. s mogućnosti produžetka.

Kako se eksploatacijsko polje u cijelosti nalazi na zemljištu u vlasništvu Republike Hrvatske, ovlaštenik je s nadležnim povjerenstvom za upravljanje državnom imovinom zaključio ugovor o osnivanju prava služnosti na navedenom zemljištu. Nad trgovačkim društvom je u lipnju 2014. otvoren postupak predstečajne nagodbe radi čega je Ured državne uprave prijavio potraživanja za naknadu za koncesiju u ukupnom iznosu 272.734,00 kn (potraživanja na dan 18. lipnja 2014., a odnose se na potraživanja za fiksni dio naknade u iznosu 15.792,00 kn, varijabilni dio naknade 175.120,00 kn i kamate 81.822,00 kn).

Nadležni trgovački sud je u veljači 2016. održao ročište radi sklapanja predstečajne nagodbe kojom je Uredu priznato potraživanje u ukupnom iznosu 95.456,00 kn (otpisano je ukupno 177.278,00 kn, a odnosi se na 50,0 % glavnice odnosno 95.456,00 kn i 100,0 % kamate odnosno 81.822,00 kn). Osim toga, predstečajnom nagodbom je utvrđeno da će trgovačko društvo obvezu za naknadu za eksploataciju tehničko-građevnog kamena, s obračunatom kamatom od 5,0 %, namiriti u roku od 5 godina, uz jednu godinu počeka, u jednakim tromjesečnim ratama računajući od dana pravomoćnosti predstečajne nagodbe. Zaključkom nadležnog trgovačkog suda rješenje predstečajne nagodbe postalo je pravomoćno 18. ožujka 2016.

Tijekom 2008. Ured državne uprave je s trgovačkim društvom na rok do 29. kolovoza 2013. zaključio ugovor o koncesiji za eksploataciju ciglarske gline na eksploatacijskom polju Žažina površine za eksploataciju 6,10 ha. Kako se eksploatacijsko polje u cijelosti nalazi na zemljištu u vlasništvu Republike Hrvatske, koncesionar je s nadležnim povjerenstvom za upravljanje imovinom u vlasništvu Republike Hrvatske zaključio ugovor o zakupu zemljišta. Koncesionar je u siječnju 2011. obvezu u iznosu 107.943,00 kn uplatio na račun Općine Lekenik i na uplatni račun za fiksni dio naknade (ID 65393), a trebao je uplatiti na račun Državnog proračuna i na uplatni račun za varijabilni dio naknade (otkopanu količinu – ID 54680). Pogrešno uplaćena sredstva su u cijelosti uplaćena na račun Državnog proračuna i na uplatni račun za varijabilni dio naknade u kolovozu 2013.

Koncesionaru je obračunana kamata do vremena uplate na ispravne uplatne račune u iznosu 39.412,00 kn, te je koncesionar Ministarstvu financija uputio zahtjev za otpis duga s osnove kamata. Ministarstvo financija je u lipnju 2014. donijelo rješenje kojim je koncesionaru odobren otpis kamata.

Prema odredbama članka 51. Zakona o koncesijama davatelj koncesije dužan je kontinuirano nadzirati rad koncesionara i izvršavanje njihovih obveza iz ugovora o koncesiji, što uključuje i redovito praćenje izvršavanja plaćanja naknade za koncesiju te plaćanja svih ostalih obveza koje nastaju kao posljedica provedenih nadzora od strane inspekcijskih službi i drugih nadležnih tijela. O postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji dužan je obavijestiti nadležno državno odvjetništvo. Također je dužan do 1. lipnja tekuće godine, za prethodnu godinu, dostaviti Ministarstvu financija izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara, a osobito u odnosu na plaćanje naknade za koncesiju, poduzete radnje vezane za nadzor rada koncesionara, pokrenute mjere prisilne naplate naknade za koncesiju i drugih novčanih obveza po osnovi nalaza/rješenja inspekcijskih i drugih službi, raskinute ugovore o koncesiji i one koji su u procesu raskida, poslovanje koncesionara kada je to društvo posebne namjene, izvršenje podugovora i ugovora s takvim svojstvom koje je sklopio koncesionar, a koji su vezani na ugovor o koncesiji, te ostale bitne podatke o izvršenju ugovora o koncesiji. Izvješće se dostavlja na obrascu koji Ministarstvo financija objavljuje na svojim mrežnim stranicama.

Ured državne uprave redovito je pratio izvršavanje plaćanja naknade za koncesiju pribavljanjem od koncesionara podataka o otkopanoj/pridobivenoj količini mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala i iskazanoj tržišnoj vrijednosti prodane količine. Također je Ministarstvu financija, na propisanom obrascu, redovito dostavljao izvješća o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara.

U tablici broj 4 daju se podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije za koja su zaključeni ugovori o koncesiji te podaci o varijabilnom dijelu naknade za mineralne sirovine, prema podacima Ureda državne uprave sa stanjem iz travnja 2016.

Tablica broj 4

Eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije za koja su zaključeni ugovori o koncesiji te podaci o varijabilnom dijelu naknade za mineralne sirovine, travanj 2016.

Redni broj	Naziv polja	Trajanje koncesije	Varijabilni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) u kn		
			Obveze koncesionara	Naplaćeno s kamatama	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5
Tehničko-građevni kamen					
1.	Mikleuška	1.10.2009.-31.12.2015.	691.367,00	698.482,00	0,00
2.	Zut-Klašnice	15.10.2009.-7.10.2014.	318.867,00	20.210,00	298.657,00
3.	Bojna	25.3. 2011.-25.3.2021.	1.083.376,00	1.084.032,00	0,00
4.	Međurače	17.10.2013.-31.12.2038.	293.828,00	293.832,00	0,00
Građevni pijesak i šljunak					
5.	Žažina	29.8.2008.-29.8.2013.	237.919,00	237.919,00	0,00
6.	Donja Čemernica	15.10.2013.-16.8.2021.	178.829,00	178.855,00	0,00
Ukupno			2.804.186,00	2.513.330,00	298.657,00

Na šest eksploatacijskih polja na području Županije, za koja su zaključeni ugovori o koncesiji, otkopano/pridobiveno je ukupno 1 391 984 m³ mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala, čija je tržišna vrijednost 40.977.486,00 kn. Obveze za varijabilni dio naknade, odnosno naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralnih sirovina obračunane su u ukupnom iznosu 2.804.186,00 kn, od čega je zajedno s pripadajućim kamatama zbog nepravodobnog plaćanja naknade naplaćeno 2.513.330,00 kn te nenaplaćena potraživanja iznose 298.657,00 kn.

Ugovorima o koncesiji koncesionari su se obvezali da će varijabilni dio naknade za mineralne sirovine, odnosno naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine plaćati na način utvrđen zakonskim i podzakonskim propisima, kojima je određena naknada za koncesiju, odnosno u visini propisanog ili minimalnog propisanog iznosa.

Tako su naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine obračunane i naplaćene u skladu s odredbama Odluke o naknadi za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 101/04), koja je bila na snazi od srpnja 2004. do prosinca 2009. i kojom je naknada bila utvrđena u visini 2,6 % ukupnog prihoda ostvarenog prodajom mineralne sirovine, Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011. i kojom je minimalni iznos varijabilnog dijela naknade bio utvrđen u visini 7,5 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od travnja 2011. do travnja 2014. te Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je na snazi od svibnja 2014., i kojima je minimalni iznos varijabilnog dijela naknade utvrđen u visini 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, s tim da su pojedinim koncesionarima naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade.

Odredbama Zakona o rudarstvu i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, propisano je da iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, koji rudarski gospodarski subjekt mora izraditi kako bi od nadležnog povjerenstva ishodio rješenje o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine, a koju je dužan potvrditi svakih pet godina. Obveza rudarskih gospodarskih subjekata da Uredu državne uprave dostavljaju navedeni elaborat nije propisana. Stoga Ured državne uprave nije u mogućnosti pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na navedeni elaborat.

Državni ured za reviziju predlaže zatražiti od nadležnog povjerenstva dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi Ured državne uprave mogao pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednost mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, rudarska inspekcija Ministarstva gospodarstva provodi inspekcijski nadzor nad izvođenjem rudarskih radova. Prema podacima prikupljenim od Ureda državne uprave, rudarska inspekcija je do konca 2015. obavila inspekcijski nadzor nad izvođenjem rudarskih radova na jednom eksploatacijskom polju. Za navedeno eksploatacijsko polje Zut-Klašnice sastavljani su zapisnici o provedenom inspekcijskom nadzoru. Prema zapisnicima sastavljenim u 2009., utvrđeno je da je ovlaštenik eksploatacijskog polja Zut-Klašnice u razdoblju od kolovoza do listopada 2009. protupravno eksploatirao količinu od 9 450 m³ mineralne sirovine, bez potrebnih odobrenja, odnosno pravovaljane rudarske koncesije, čime je stečena imovinska korist najmanje u iznosu 283.500,00 kn, za što je pokrenuta tužba. Sudski postupak do vremena obavljanja revizije (rujan 2016.) nije okončan. Također, inspekcijskim nadzorom iz 2013. je utvrđeno da se eksploatacija ne obavlja od ožujka 2013., a prema odobrenom rudarskom projektu preostala je značajna količina eksploatacijskih rezervi.

Na drugim eksploatacijskim poljima za koja su zaključeni ugovori o koncesiji, u vrijeme trajanja koncesije nije obavljan inspekcijski nadzor, odnosno Uredu državne uprave nisu dostavljeni zapisnici i rješenja o nadzoru.

Državni ured za reviziju mišljenja je da je i na drugim eksploatacijskim poljima za koja su zaključeni ugovori o koncesiji, potrebno obavljati inspekcijski nadzor kako bi se provjerila točnost podataka koncesionara o otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina i iskazanoj tržišnoj vrijednosti. Stoga se predlaže zatražiti od rudarske inspekcije redovito obavljanje inspekcijskog nadzora na eksploatacijskim poljima za koja su zaključeni ugovori o koncesiji te izvješćivanje o obavljenom nadzoru

Radi spoznaje o funkcioniranju sustava gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije, tijekom obavljanja revizije (u svibnju 2016.), Državni Ured za reviziju zatražio je od jedinica lokalne samouprave na području Županije podatke o njihovim saznanjima o protupravnoj eksploataciji mineralnih sirovina te jesu li o tome obavijestili nadležna tijela. Prema dostavljenim podacima, koji nisu cjeloviti (dio jedinica nije dostavio podatke), niti jedna jedinica lokalne samouprave nema saznanja o protupravnoj eksploataciji mineralnih sirovina na svom području.

Zbog činjenice da su mineralne sirovine najvećim dijelom neobnovljivi prirodni resurs ograničenih rezervi, od izuzetnog značaja je sprječavanje otuđenja tih resursa, odnosno sprječavanje protupravne eksploatacije.

Stoga Državni ured za reviziju predlaže uspostaviti učinkovitu suradnju Ureda državne uprave i rudarske inspekcije, kao nadležnih tijela koja obavljaju aktivnosti iz područja rudarstva, te jedinica lokalne samouprave na čijem području se eksploatiraju mineralne sirovine, kako bi se osigurala razmjena informacija o eksploataciji mineralnih sirovina te pravodobno i učinkovito spriječila protupravna eksploatacija. Učinkovita suradnja trebala bi pridonijeti smanjenju štete počinjene Republici Hrvatskoj te ostvarenju održivog gospodarenja mineralnim sirovinama.

Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi

Izvođenjem rudarskih radova pri eksploataciji mineralnih sirovina utječe se na okoliš te su stoga odredbama Zakona o rudarstvu, između ostalog, propisane obveze rudarskih gospodarskih subjekata u svrhu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

Sanacijom prostora, prema odredbi članka 12. Zakona o rudarstvu, smatraju se rudarski radovi radi provedbe mjera osiguranja rudarskim radovima otkopanih prostora kojima se isključuje mogućnost nastanka opasnosti za ljude i imovinu, kao i za prirodu i okoliš, kao i radi privođenja namjeni određenoj dokumentima prostornog uređenja ako su za to ispunjene pretpostavke.

Prema odredbama članaka 69. i 101. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt odgovara za štetu u prirodi i okolišu nastalu izvođenjem rudarskih radova na eksploatacijskom polju, dužan je tijekom izvođenja te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova provesti sanaciju prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi, provesti mjere osiguranja radi sprječavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš te o tome izvijestiti rudarsku inspekciju i inspekciju zaštite okoliša, koje izdaju potvrde o provedbi spomenutih mjera, nakon čega davatelj koncesije donosi rješenje o brisanju rudarskog gospodarskog subjekta kao ovlaštenika eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja, a može donijeti i rješenje o brisanju eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja.

Ako rudarski gospodarski subjekt ne provede sanaciju, davatelj koncesije naložit će mu provođenje sanacije u primjerenom roku, a ako ni nakon ostavljenog roka ne provede sanaciju, to će se učiniti putem treće osobe, na trošak rudarskog gospodarskog subjekta, pri čemu će pravne radnje pred sudom poduzeti nadležno državno odvjetništvo.

Uvidom u raspoloživu dokumentaciju Ureda državne uprave sa stanjem koncem 2015., od 15 eksploatacijskih polja koja je Ured državne uprave odobrio rudarskim gospodarskim subjektima, za tri eksploatacijska polja ciglarske gline Žažina, Nova Drenčina i Brkovec, donesena su rješenja o brisanju iz registra eksploatacijskih polja, odnosno o prestanku prava na ishođenje potrebne dokumentacije, obustavljanju izvođenja rudarskih radova te prestanku važenja rudarske koncesije.

Prema podacima Ureda državne uprave sa stanjem početkom 2016., ovlaštenik eksploatacijskih polja tehničko-građevnog kamena (trgovačko društvo za gospodarenje šumskim zemljištem) Bjeljevina, Karlice, Slatina i Gornjak brisan je iz registra koncesija te je kao ovlaštenik upisana Republika Hrvatska. Ured državne uprave je u 2015. ovlašteniku eksploatacijskih polja uputio obavijesti o prestanku prava izvođenja radova. U obavijesti navodi da je ovlaštenik dužan sve planove, skice, mjerачke knjige i drugu dokumentaciju dostaviti Ministarstvu gospodarstva, a dokaz o tome dostaviti i Uredu državne uprave. Do vremena obavljanja revizije (rujan 2016.) dokaz o provedenim aktivnostima dostavio je ovlaštenik za eksploatacijsko polje Slatina za koje su proveli natječaj za ustupanje tehničke dokumentacije o čemu su zaključili ugovor s novim trgovačkim društvom. Ovlaštenik eksploatacijskih polja ciglarske gline Žažina, Nova Drenčina i Brkovec te građevnog pijeska i šljunka Nova Drenčina brisan je iz registra eksploatacijskih polja, jer u roku odobrenja, a ni kasnije, radi gubitka interesa, nije ishodio rudarsku koncesiju. Također je, ovlašteniku eksploatacijskog polja građevnog šljunka i pijeska Nova Drenčina oduzeto odobrenje za izvođenje rudarskih radova, a rješenjem Ureda državne uprave iz ožujka 2015., kao nositelj navedenog eksploatacijskog polja određena je Republika Hrvatska. Prema odredbi članka 58. stavka 5. Zakona o rudarstvu, koji je na snazi od svibnja 2013., eksploatacijsko polje odobreno određenom rudarskom gospodarskom subjektu po prijašnjem propisu, nakon isteka koncesije ili odobrenja za izvođenje rudarskih radova, ako još nije zamijenjeno za koncesiju, prelazi po sili zakona na Republiku Hrvatsku, a kao nositelj tog polja utvrđuje se i upisuje Republika Hrvatska.

Prema odredbama članka 167., stavaka 5. i 7. Zakona o rudarstvu, fizička ili pravna osoba kojoj je rješenjem odobreno eksploatacijsko polje mineralnih sirovina i koja nije ishodila koncesiju za eksploataciju u određenom roku, gubi pravo na eksploatacijsko polje istekom toga roka te ovlaštenik polja po sili zakona postaje Republika Hrvatska.

Iz podataka prikupljenih od Ureda državne uprave sa stanjem početkom 2016., proizlazi da su prema izdanim potvrdama Uprave za inspekcijske poslove pri Ministarstvu gospodarstva o provedenim mjerama osiguranja te potvrdama Uprave za inspekcijske poslove pri Ministarstvu zaštite okoliša i prirode za eksploatacijska polja: Blatuša-Čemernica, Mikleuška, Međurače, Donja Čemernica, Žažina, Zut-Klašnice, Nova Drenčina i Brkovec provedene mjere osiguranja te mjere zaštite okoliša prema općim odredbama propisa iz nadležnosti inspekcije zaštite okoliša. Nakon provedenih mjera osiguranja i sanacije eksploatacijskih polja isključena je mogućnost opasnosti za ljude i imovinu, dok je za eksploatacijsko polje građevnog pijeska i šljunka Nova Drenčina stanje prilagođeno završnom stanju predviđenom glavnim rudarskim projektom te ostaje u eksploataciji do isteka rezervi mineralnih sirovina. Sanacija navedenih polja nije predviđena Prostornim planom Županije.

Uvidom u izvadak nadležnog Trgovačkog suda utvrđeno je brisanje ovlaštenika eksploatacijskog polja Krečane iz sudskog registra u travnju 2014., a rješenjem Ureda državne uprave iz lipnja 2014. ovlaštenik eksploatacijskog polja Krečane brisan je iz registra eksploatacijskih polja, nakon zaključenog stečajnog postupka. Uvidom u zbirku isprava utvrđeno je da je rudarska koncesija za izvođenje rudarskih radova istekla u prosincu 2011. Budući ovlaštenik eksploatacijskog polja nije pribavio odluku o zakupu zemljišta na dijelu nekretnine na kojem je istekla prethodno izdana koncesija, a prema nalazu ovlaštenog rudarskog inspektora dio kopa, za koji je bila izdana rudarska koncesija, nije tehnički saniran, jer se u sjevernom dijelu izišlo izvan granica odobrenog projektnog rješenja, dok se u zapadnom dijelu izišlo izvan granica služnosti, ali ne i izvan granica projektnog rješenja te je Ured državne uprave odbio izdati rješenje za dodjelu rudarske koncesije za eksploataciju mineralne sirovine tehničko-građevnog kamena. Inspekcijskim nadzorom je utvrđeno da su provedene mjere osiguranja na način da je oko kopa postavljena žičana ograda i table s upozorenjima o mogućim opasnosti te zabranom prolaza. Do vremena obavljanja revizije sanacija nije provedena.

Državni ured za reviziju nalaže poduzeti mjere radi provedbe postupaka sanacije za eksploatacijsko polje za koje je doneseno rješenja o brisanju rudarskog gospodarskog subjekata kao ovlaštenika iz registra eksploatacijskih polja bez provedene sanacije prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi, u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu.

Prema odredbi članka 31. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije dužan je prije stupanja na snagu ugovora o koncesiji prikupiti od odabranog najpovoljnijeg ponuditelja odnosno podnositelja zahtjeva za dobivanje koncesije potrebna jamstva i/ili instrumente osiguranja naplate naknade za koncesiju te naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji (zadužnice, bankarske garancije, osobna jamstva, mjenice, polog i ostalo) u iznosu određenom u skladu s procijenjenom vrijednosti koncesije te redovito provjeravati valjanost instrumenata osiguranja.

Prema odredbi članka 76. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt kojem se daje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina, dužan je prije zaključivanja i potpisivanja ugovora o koncesiji dostaviti davatelju koncesije jamstvo za troškove sanacije eksploatacijskog polja, a prema odredbi članka 11. stavka 4. Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina, davatelj koncesije dužan je redovito provjeravati valjanost jamstva.

Od šest eksploatacijskih polja za koja je zaključio ugovore o koncesiji, Ured državne uprave je za četiri pribavio zadužnice od rudarskih gospodarskih subjekata u iznosima utvrđenim rudarskim projektima, kao jamstvo osiguranja naplate naknade za koncesiju, naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji i troškova sanacije eksploatacijskog polja. Za dva eksploatacijska polja to nije učinio, od čega je jedno polje brisano iz registra evidencija, a za drugo polje je radi naplate potraživanja u tijeku sudski postupak.

Ured državne uprave redovito je provjeravao valjanost jamstava pribavljanjem financijskih izvješća koncesionara kako bi utvrdio imaju li zadužnice pokriće u njegovoj financijskoj imovini. Način provjere pribavljenih jamstava za troškove sanacije eksploatacijskih polja nije odredio u odluci o davanju koncesije, što nije u skladu s odredbom članka 11. Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina.

Državni ured za reviziju nalaže u odlukama o davanju koncesije odrediti način provjere valjanosti pribavljenih jamstava za troškove sanacije eksploatacijskih polja mineralnih sirovina, u skladu s odredbama Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina.

OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA

Državni ured za reviziju je obavio reviziju učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije. Ciljevi revizije bili su ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s propisima, planovima i unutarnjim procedurama u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina, ocijeniti informacijski sustav i evidencije o rezervama i eksploataciji mineralnih sirovina, ocijeniti dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina i obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način, ocijeniti provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanjima za prihode od naknada za mineralne sirovine i izvršenjem ugovora o koncesiji te ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

Na temelju provedene revizije, Državni ured za reviziju primjenom utvrđenih kriterija, ocjenjuje da je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije **učinkovito pri čemu su potrebna određena poboljšanja** te daje sljedeće preporuke:

- Zatražiti od nadležnog povjerenstva dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi Ured državne uprave mogao pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.
- Zatražiti od rudarske inspekcije redovito obavljanje inspekcijskog nadzora na eksploatacijskim poljima za koja su zaključeni ugovori o koncesiji, radi provjere podataka o otkopan/pridobivenim količinama mineralnih sirovina i iskazanoj tržišnoj vrijednosti koje koncesionari dostavljaju Uredu državne uprave te izvješćivanje o obavljenom nadzoru.
- Uspostaviti učinkovitu suradnju Ureda državne uprave i rudarske inspekcije, kao nadležnih tijela koja obavljaju aktivnosti iz područja rudarstva, te jedinica lokalne samouprave na čijem području se eksploatiraju mineralne sirovine, kako bi se osigurala razmjena informacija o eksploataciji mineralnih sirovina te pravodobno i učinkovito spriječila protupravna eksploatacija. Učinkovita suradnja trebala bi pridonijeti smanjenju štete počinjene Republici Hrvatskoj te ostvarenju održivog gospodarenja mineralnim sirovinama.
- Poduzeti mjere radi provedbe postupaka sanacije za eksploatacijsko polje za koje je doneseno rješenje o brisanju rudarskih gospodarskih subjekata kao njihovih ovlaštenika iz registra eksploatacijskih polja bez provedene sanacije prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi, u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu.
- Odlukama o davanju koncesije odrediti način provjere valjanosti pribavljenih jamstava za troškove sanacije eksploatacijskih polja mineralnih sirovina.

Državni ured za reviziju ocjenjuje da bi provedba navedenih naloga i preporuka pridonijela poboljšanju postupanja pri pribavljanju podataka o tržišnoj vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine, provedbe postupaka usklađenja s odredbama Zakona o rudarstvu te provedbi odgovarajućeg nadzora, što bi pridonijelo i učinkovitijem gospodarenju mineralnim sirovinama na području Županije.

OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE

Ured državne uprave u Sisačko-moslavačkoj županiji se očitovao na Nacrt izvješća o obavljenoj reviziji učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama i prihvatio naloge, preporuke i mišljenja Državnog ureda za reviziju.

U očitovanju navodi da će u svrhu uspostave učinkovite suradnje, jedinicama lokalne samouprave uputiti dopis i zatražiti podatke o mogućoj protupravnoj eksploataciji mineralnih sirovina, poduzimati sve potrebne mjere u provedbi postupaka sanacije te će novim odlukama o davanju koncesije odrediti način provjere valjanosti pribavljenih jamstava za troškove sanacije eksploatacijskih polja.

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Split

IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA NA PODRUČJU SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE

Split, studeni 2016.

S A D R Ź A J

	stranica
PREDMET I CILJEVI REVIZIJE	2
METODE I POSTUPCI REVIZIJE	2
KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI	3
GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA	5
Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama	9
Registri i evidencije	10
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	12
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	22
OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA	25
OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE	26

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Split

KLASA: 041-01/16-10-35
URBROJ: 613-19-16-39

Split, 29. studenoga 2016.

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA
MINERALNIM SIROVINAMA NA PODRUČJU SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE

Na temelju odredbi članaka 12. i 14. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 80/11), obavljena je revizija učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Splitsko-dalmatinske županije (dalje u tekstu: Županija).

Revizija je obavljena na način i prema postupcima utvrđenim okvirom revizijskih standarda Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

Postupci revizije provedeni su od 29. ožujka do 29. studenoga 2016.

PREDMET I CILJEVI REVIZIJE

Predmet revizije je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije, koje je u nadležnosti Ureda državne uprave u Splitsko-dalmatinskoj županiji (dalje u tekstu: Ured državne uprave). Prema odredbama Zakona o rudarstvu (Narodne novine 56/13 i 14/14), Ured državne uprave je tijelo nadležno za rudarstvo za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala na području Županije.

Revizijom je obuhvaćena provedba aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama (istraživanje i eksploataciju), naplatu prihoda od naknada za koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina, vođenje evidencija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina te sanacija prostora nakon završetka izvođenja rudarskih radova na području Županije od 2013. do 2015.

U svrhu ocjene učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, utvrđeni su sljedeći ciljevi:

- ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s donesenim propisima, planovima i unutarnjim procedurama vezanim uz koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina
- ocijeniti prikupljanje podataka o eksploataciji mineralnih sirovina
- ocijeniti dodjelu koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima
- ocijeniti pravilnost obračuna naknade za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina
- ocijeniti provedbu nadzora nad naplatom prihoda i potraživanjima za prihode od naknade za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina te nadzora nad izvršavanjem ugovora o dodjeli koncesija
- ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

METODE I POSTUPCI REVIZIJE

U skladu s prihvaćenim međunarodnim revizijskim standardima vrhovnih revizijskih institucija, revizija je planirana i obavljena na način koji osigurava potrebne dokaze i pruža razumnu osnovu za revizijske nalaze i zaključke te ostvarenje revizijskih ciljeva.

U fazi planiranja i obavljanja pripremni radnji za obavljanje revizije, analizirana je zakonska regulativa, podaci iz Rudarsko-geološke studije i Prostornog plana Županije o lokacijama predviđenim za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, podaci iz Registra koncesija koji vodi Ministarstvo financija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina na području Županije, podaci iz sudskog i obrtnog registra o koncesionarima i ovlaštenicima istražnih prostora i eksploatacijskih polja te drugi dostupni podaci.

U postupku revizije korištene su sljedeće metode prikupljanja i analize dokaza:

- proučeni su i analizirani zakoni i drugi propisi koji reguliraju gospodarenje mineralnim sirovinama, unutarnji akti te stručni članci
- ispitana je dosljednost primjene zakona i drugih propisa te unutarnjih akata
- analizirani su podaci i provjerena dokumentacija (planovi, rješenja, odluke, ugovori) vezana uz gospodarenje mineralnim sirovinama
- provjereno je prikupljanje podataka i vođenje propisanih registara, zbirke isprava i evidencija
- obavljani su razgovori s odgovornim osobama

- pribavljena obrazloženja o pojedinim aktivnostima vezanim uz gospodarenje mineralnim sirovinama.

KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI

Za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama utvrđeni su kriteriji koji proizlaze iz zakona i drugih propisa te poduzetih aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama. Revizijom su prikupljeni dokazi kako bi se odgovorilo na sljedeća pitanja:

- Je li izrađena rudarsko-geološka studija za Županiju te doneseni odgovarajući planovi i unutarnje procedure u vezi s gospodarenjem mineralnih sirovina?
- Je li ustrojen registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja i jesu li cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima?
- Dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima?
- Obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način te provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknada za mineralne sirovine?
- Provodi li se kontinuirani nadzor rada koncesionara i izvršavanja obveza rudarskog gospodarskog subjekta?
- Provode li se sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi?

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito**, ako su doneseni odgovarajući planovi i procedure u vezi s gospodarenjem mineralnih sirovina, ako su ustrojeni registri i cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, ako je dodjeljivanje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina provedeno u skladu s propisima, ako se obračun i naplata naknada za mineralne sirovine obavljaju na propisani način, ako se provodi nadzor u svim fazama obavljanja rudarskih radova te ako je provedena sanacija prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito, pri čemu su potrebna određena poboljšanja**, ako su utvrđene određene slabosti i propusti koje ne utječu bitno na gospodarenje mineralnim sirovinama.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **djelomično učinkovito**, ako su utvrđeni nedostaci kod donošenja planova, dodjele koncesija, naplate prihoda, vođenja registra i cjelovitosti evidencija o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, provedbe odgovarajućeg nadzora i sanacije prostora.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **neučinkovito**, ako su potrebna znatna poboljšanja u postupcima dodjele koncesija, naplate naknade za koncesije, vođenju registra i odgovarajućih evidencija, uspostave odgovarajućeg nadzora u svim fazama istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina te postupcima sanacije prostora.

U nastavku se daju kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije, prema područjima revizije.

Kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, prema područjima revizije

Područja revizije	Kriteriji
Normativno uređenje	o doneseni su godišnji i srednjoročni (trogodišnji) planovi davanja koncesija te dostavljeni Ministarstvu financija
Registri i evidencije	- o vode se propisane evidencije u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama - o podaci se sustavno i pravodobno prikupljaju i pravilno unose u propisane registre - o evidencije su cjelovite i međusobno usklađene - o provodi se nadzor nad dostavom i kvalitetom podataka - o podaci za potrebe analize i izvješćivanja su točni i vjerodostojni - o rudarski gospodarski subjekti, kao ovlaštenici istražnih prostora i eksploatacijskih polja dostavljaju nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina - o koncesionari vode evidencije o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina te Uredu državne uprave dostavljaju podatke o godišnjoj eksploataciji
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	- o zaposlen je dovoljan broj zaposlenika na poslovima iz područja rudarstva - o zaposlenici su educirani za obavljanje poslova iz područja rudarstva - o postupak pri dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina detaljno je propisan - o raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje propisane odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu - o postupci javnog nadmetanja radi davanja koncesije provode se na način propisan odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu - o redovito se prati izvršenje ugovora o koncesiji i aktivnosti koncesionara - o obračun i naplata naknada za mineralne sirovine provodi se na propisani način - o dostavljaju se podaci o otkopanoj/pridobivenoj količini te tržišnoj vrijednosti prodane mineralne sirovine - o provjerava se realnost iskazivanja tržišne vrijednosti i količine otkopane/pridobivene mineralne sirovine - o prati se plaćanje naknada za mineralne sirovine, poduzimaju se mjere naplate potraživanja te provjerava učinkovitost poduzetih mjera - o obavljaju se kontrole eksploatiranih količina mineralnih sirovina koje su prijavili koncesionari - o uspostavljena je učinkovita suradnja nadležnih tijela u svim aktivnostima vezanim uz eksploataciju mineralnih sirovina - o sastavlja se godišnje izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara te se dostavlja Ministarstvu financija - o o postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji obavještava se nadležno državno odvjetništvo - o provodi se nadzor nad protupravnim eksploatacijama te mjere radi učinkovitog sprječavanja protupravnih eksploatacija - o obračunava se naknada štete po osnovi otuđenja mineralne sirovine
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	- o provodi se sanacija prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi tijekom izvođenja rudarskih radova na istražnom prostoru ili eksploatacijskom polju te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova - o u postupku davanja koncesije utvrđuje se iznos troškova sanacije, pribavljaju se jamstva za troškove sanacije te se redovito provjerava valjanost jamstava - o nadležna tijela provode nadzor nad provedbama sanacije - o provode se izvanredne sanacije prostora kada ne postoji ili je nepoznata osoba koja je eksploatirala mineralnu sirovinu - o poduzimaju se mjere radi sanacije prostora putem treće osobe, kada to ne učini rudarski gospodarski subjekt - o poduzimaju se pravne radnje pred sudom radi prisilne sanacije

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA

Mineralne sirovine, odnosno rudno blago kao prirodno bogatstvo dobro je od osobitog značenja za Republiku Hrvatsku, koje, prema Ustavu Republike Hrvatske (Narodne novine 85/10 - pročišćeni tekst i 5/14), ima njezinu osobitu zaštitu. Gospodarenje mineralnim sirovinama normativno je uređeno s više propisa iz područja rudarstva i dodjele koncesija, od kojih su temeljni Zakon o rudarstvu i Zakon o koncesijama (Narodne novine 143/12).

Zakonom o rudarstvu, koji je stupio na snagu u svibnju 2013., uređeno je gospodarenje mineralnim sirovinama i planiranje rudarske gospodarske djelatnosti, istraživanje i utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina, izrada i provjera rudarskih projekata, eksploatacija mineralnih sirovina, davanje koncesije za eksploataciju, građenje i uporabu rudarskih objekata i postrojenja, izrada rudarskih planova i izvođenje rudarskih mjerenja, sanacija otkopanih prostora, naknada za koncesiju, naknada štete, mjere osiguranja, sigurnosti i zaštite, stručna sprema za obavljanje određenih poslova u rudarstvu, upravni i inspekcijski nadzor, prekršajne odredbe i druga pitanja.

Mineralne sirovine, u smislu Zakona o rudarstvu, su:

1. energetske mineralne sirovine:
 - 1.1. ugljikovodici (nafta, prirodni plin, plinski kondenzat i zemni vosak)
 - 1.2. fosilne gorive tvari: ugljen (treset, lignit, smeđi ugljen, kameni ugljen), asfalt i uljni škrljavci; radioaktivne rude; geotermalne vode iz kojih se može koristiti akumulirana toplina u energetske svrhe, osim geotermalnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke ili rekreativne svrhe i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama
2. mineralne sirovine za industrijsku preradbu: grafit, sumpor, barit, tinjci, gips, kreda, kremen, kremenji pijesak, drago kamenje, bentonitna, porculanska, keramička i vatrostalna glina, feldspati, talk, tuf, mineralne sirovine za proizvodnju cementa, karbonatne mineralne sirovine (vapnenci i dolomiti) za industrijsku preradbu, silikatne mineralne sirovine za industrijsku preradbu, sve vrste soli (morska sol) i solnih voda, mineralne vode iz kojih se mogu pridobivati mineralne sirovine, osim mineralnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke i rekreativne svrhe ili kao voda za ljudsku potrošnju i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama, brom, jod, peloidi
3. mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala: tehničko-građevni kamen (amfibolit, andezit, bazalt, dijabaz, granit, dolomit, vapnenac), građevni pijesak i šljunak iz neobnovljivih ležišta, građevni pijesak i šljunak iz morskog dna, ciglarska glina
4. arhitektonsko-građevni kamen
5. mineralne sirovine kovina.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, eksploatacijom mineralnih sirovina smatra se otkopavanje ili pridobivanje mineralnih sirovina iz ležišta i njihovo oplemenjivanje, a dozvoljena je samo unutar utvrđenog eksploatacijskog polja mineralnih sirovina i u granicama provjerenog rudarskog projekta na temelju kojeg je dana koncesija za gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra, koja je potrebna za eksploataciju mineralnih sirovina.

Postupci davanja koncesija, ugovor o koncesiji, prestanak koncesije, pravna zaštita u postupcima davanja koncesije, politika koncesija te druga pitanja u vezi s koncesijama, uređuju se Zakonom o rudarstvu i Zakonom o koncesijama. Koncesija je pravo koje se stječe ugovorom.

Davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina provodi se prema odredbama Zakona o rudarstvu, na temelju jednog javnog nadmetanja u jedinstvenom postupku koji se sastoji od četiri faze i to: postupka radi odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, postupka radi davanja odobrenja za istraživanje, postupka radi utvrđivanja eksploatacijskog polja te postupka radi davanja koncesije za eksploataciju. Koncesija se daje na zahtjev fizičkoj ili pravnoj osobi, na način određen Zakonom o koncesijama, koja je na javnom nadmetanju odabrana kao najpovoljniji ponuditelj, pod uvjetom da se nakon završetka istražnih radova potvrde rezerve mineralnih sirovina, utvrdi eksploatacijsko polje u skladu s lokacijskom dozvolom te da fizička ili pravna osoba ispunjava druge propisane uvjete. Iznimno, ako na određenom području već postoji utvrđeno eksploatacijsko polje, a ovlaštenik je Republika Hrvatska, raspisuje se javno nadmetanje za davanje koncesije.

Sve postupke koji čine pojedinu fazu jedinstvenog postupka za davanje koncesije provodi jedno tijelo nadležno za rudarstvo, kao davatelj koncesije, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu. Prema odredbi članka 8. Zakona o rudarstvu, za energetske mineralne sirovine, mineralne sirovine za industrijsku preradu, arhitektonsko-građevni kamen i mineralne sirovine kovina nadležno je Ministarstvo gospodarstva, kao ministarstvo nadležno za rudarstvo, dok su za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala nadležni uredi državne uprave u županijama, s time da je Ministarstvo gospodarstva dužno sukcesivno u roku pet godina od dana stupanja na snagu Zakona o rudarstvu preuzeti nadležnost i za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala.

Ured državne uprave u županiji donosi odluku o provođenju javnog nadmetanja za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako ocijeni da postoji potreba za utvrđivanjem pojedinačnih rezervi mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na nekom prostoru, koji je dokumentima prostornog uređenja planiran za izvođenje rudarskih radova i utvrđivanjem njihove gospodarske iskoristivosti ili povodom prijedloga fizičke ili pravne osobe registrirane za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala.

Raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje koje se prema odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu osobito odnose na imenovanje stručnog povjerenstva za koncesiju, izradu studije opravdanosti davanja koncesije ili analize davanja koncesije, procjenu vrijednosti koncesije, izradu dokumentacije za nadmetanje, određivanje jamstva za ozbiljnost ponude, određivanje visine novčane naknade za uvid i otkup dokumentacije za nadmetanje, određivanje posebnih uvjeta i ograničenja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, određivanje granica istražnog prostora, određivanje vrste i količine istražnih radova te određivanje rokova i kriterija za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju. Davatelj koncesije imenuje do sedam članova stručnog povjerenstva za koncesiju odgovarajuće struke, koji ne moraju biti zaposlenici davatelja koncesije.

Stručno povjerenstvo za koncesije o svom radu vodi zapisnik, a zadaci su mu suradnja s davateljem koncesije pri provođenju pripremnih radnji za davanje koncesije, ocjena pristiglih ponuda, utvrđivanje prijedloga odluke o davanju koncesije ili prijedloga odluke o poništenju postupka davanja koncesije i obrazloženje tih prijedloga te obavljanje svih drugih radnji potrebnih za provedbu postupka davanja koncesije.

Postupak javnog nadmetanja radi davanja koncesije započinje danom slanja na objavu obavijesti o namjeri davanja koncesije odnosno o namjeri odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju u Elektroničkom oglasniku javne nabave Republike Hrvatske, a završava s izvršnosti odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja ili odluke o poništenju postupka javnog nadmetanja.

Odluku o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju donosi ured državne uprave u županiji na prijedlog stručnog povjerenstva. Ured državne uprave u županiji donosi i sve druge odluke u jedinstvenom postupku za davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala. Nakon donošenja odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja slijedi postupak radi davanja odobrenja za istraživanje, koje se provodi radi utvrđivanja rezervi mineralnih sirovina. Rješenje o odobrenju za istraživanje donosi se na temelju izvršne odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja, a istraživanje je dopušteno unutar istražnog prostora određenog rješenjem. Podaci o odobrenim istražnim prostorima za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar istražnih prostora koji vodi ured državne uprave u županiji.

Rješenje kojim se utvrđuje i ovjerava količina i kakvoća rezervi mineralnih sirovina donosi povjerenstvo za utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina na temelju prijedloga rudarskog gospodarskog subjekta, koji uključuje dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina. Navedeno povjerenstvo osniva i njegove članove imenuje rješenjem ministar nadležan za rudarstvo iz redova djelatnika ministarstva nadležnog za rudarstvo te drugih znanstvenih i stručnih djelatnika.

Nakon završetka istražnih radova i donošenja rješenja o utvrđivanju rezervi mineralnih sirovina pokreće se postupak za utvrđivanje eksploatacijskog polja. Rješenje o utvrđivanju eksploatacijskog polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala donosi ured državne uprave u županiji po službenoj dužnosti ili na zahtjev ovlaštenika istražnog prostora. Eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina i ne mogu se odobriti ovlašteniku na rok duži od 40 godina.

Nakon što prestanu prava ovlaštenika, ured državne uprave u županiji može raspisati novo javno nadmetanje za eksploatacijsko polje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu. Podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar eksploatacijskih polja koji vodi ured državne uprave u županiji.

Nakon utvrđivanja eksploatacijskog polja pokreće se postupak za donošenje odluke o davanju koncesije i sklapanju ugovora o koncesiji.

Ured državne uprave u županiji donosi odluku o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na temelju zahtjeva koji podnosi rudarski gospodarski subjekt kao ovlaštenik eksploatacijskog polja koji je odabran kao najpovoljniji ponuditelj za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako su dovršeni istražni radovi, potvrđene rezerve mineralne sirovine, utvrđeno eksploatacijsko polje sukladno lokacijskoj dozvoli ishodenoj od nadležnog tijela za prostorno uređenje te ispunjeni drugi uvjeti propisani odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama.

Odluka o koncesiji dostavlja se rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija uz nacrt prijedloga ugovora o koncesiji, ministarstvu nadležnom za rudarstvo, jedinicama lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave na čijim se područjima nalazi eksploatacijsko polje i vlasnicima/posjednicima zemljišnih čestica na kojima se odobrava izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskom polju. Na temelju odluke o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, ured državne uprave u županiji mora rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija ponuditi na zaključivanje i potpisivanje ugovor o koncesiji. Ugovorom o koncesiji određuju se prava i obveze davatelja koncesije i koncesionara te se utvrđuje iznos i način plaćanja naknade za koncesiju.

Odredbama Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 31/14), propisana je visina minimalne godišnje naknade za mineralne sirovine i omjer raspodjele prihoda od naknade. Naknada za mineralne sirovine sastoji se od fiksnog i varijabilnog dijela, a ukupna naknada koja se plaća jednaka je njihovom zbroju.

Fiksni dio naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za površinu eksploatacijskog polja određenu upisom u registar odobrenih eksploatacijskih polja) iznosi 800,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija površina nije veća od 20 ha, 1.000,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina od 20 ha do 50 ha te 1.200,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina veća od 50 ha. Obračunava se godišnje od dana dobivanja odobrenja za eksploatacijsko polje i dospijeva najkasnije do konca četvrtog kvartala tekuće godine. Fiksni dio naknade je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske te se u cijelosti ustupa općini ili gradu na čijem području se nalazi odobreno eksploatacijsko polje. Ukoliko se eksploatacijsko polje prostire na području više gradova i/ili općina, fiksni dio naknade dijeli se razmjerno površini prostiranja eksploatacijskog polja mineralnih sirovina na području pojedinog grada i/ili općine.

Minimalni iznos varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) iznosi 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine. Iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena.

Varijabilni dio naknade prihod je državnog proračuna Republike Hrvatske, a dijeli se na način da 30,0 % pripada općini ili gradu na čijem području se otkopava/pridobiva mineralna sirovina, 20,0 % županiji na čijem području se otkopava/pridobiva te 50,0 % državnom proračunu Republike Hrvatske. Rudarski gospodarski subjekt dužan je dostaviti uredu državne uprave u županiji podatke o otkopanoj/pridobivenoj količini i tržišnoj vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala u prethodnom kvartalu, najkasnije osmog dana narednog kvartala.

Varijabilni dio naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralnih sirovina obračunava se najmanje kvartalno i dospijeva petnaestog dana narednog kvartala.

Prema odredbama Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine 147/14), naknada za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. i II. skupinu prema indeksu razvijenosti, koja je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske ustupa se u iznosu od 50,0 % gradu, odnosno općini, a 50,0 % županiji na području kojih se obavlja iskorištavanje, a koristi se namjenski za zaštitu okoliša i prirode te za gospodarski razvitak.

Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, osnovni dokument kojim se utvrđuje gospodarenje mineralnim sirovinama i planira rudarska gospodarska djelatnost na državnoj razini je Strategija gospodarenja mineralnim sirovinama koju donosi Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske.

Propisano je da će Vlada Republike Hrvatske najkasnije u roku tri godine od dana stupanja na snagu Zakona u rudarstvu, odnosno do svibnja 2016. podnijeti prijedlog Strategije na usvajanje Hrvatskom saboru. Županije, gradovi i općine dužni su u svojim razvojnim dokumentima osigurati provedbu Strategije u roku tri godine od dana usvajanja Strategije u Hrvatskom saboru.

Županije su dužne za svoja područja, u roku tri godine od dana usvajanja Strategije u Hrvatskom saboru, izraditi rudarsko-geološke studije koje obuhvaćaju postojeća i potencijalna ležišta mineralnih sirovina i koje moraju biti u skladu sa Strategijom te ih dostaviti ministarstvu nadležnom za rudarstvo, ministarstvu nadležnom za prostorno uređenje i ministarstvu nadležnom za zaštitu prirode i okoliša u roku 30 dana od usvajanja. Sadržaj i način izrade navedenih studija propisan je Pravilnikom o sadržaju i načinu izrade rudarsko-geoloških studija (Narodne novine 142/13).

Županija je izradila i usvojila rudarsko geološku podlogu u veljači 2006. Međutim, nova rudarsko-geološka studija za Županiju nije donesena jer do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.), Vlada Republike Hrvatske nije donijela Strategiju gospodarenja mineralnim sirovinama u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu.

Ured državne uprave nema dokumentaciju vezano za prostore koji su predviđeni za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina te podatke o eksploatacijskim poljima na kojima su izvođeni ili se izvode rudarski radovi, a predviđeni su za sanaciju i prenamjenu. Splitsko-dalmatinska županija nije dostavila podatke o prostorima koji su Prostornim planom predviđeni za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina.

Državni ured za reviziju predlaže Uredu državne uprave da zatraži podatke o prostorima koji su Prostornim planom predviđeni za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina te podatke o eksploatacijskim poljima na kojima su izvođeni ili se izvode rudarski radovi, a predviđeni su za sanaciju i prenamjenu.

Prema odredbama članka 56. Zakona o koncesijama, davatelji koncesija dužni su dostaviti Ministarstvu financija godišnji i srednjoročni (trogodišnji) plan davanja koncesija, koji moraju biti usklađeni. Godišnji plan davanja koncesija sadrži planirani broj koncesija, predviđene vrste i predmete koncesija, rokove na koje se koncesije planiraju dati, pravnu osnovu za davanje koncesije, procijenjenu godišnju naknadu za pojedinu koncesiju, popis ugovora o koncesiji koji istječu u godini na koju se plan odnosi s napomenom za koje se koncesije planira novi postupak davanja koncesije te obrazloženje razloga za eventualno neplaniranje davanja nove koncesije. U srednjoročnom planu davanja koncesija navode se gospodarska i druga područja u kojima se planiraju dati koncesije, građevine koje će se graditi, odnosno djelatnosti koje će se obavljati na temelju koncesije, planirani rashodi za koncesije i prihodi od koncesija, ocjena očekivane gospodarske koristi od planiranih koncesija te drugi elementi od značaja za provedbu učinkovite politike koncesija.

Ured državne uprave dostavio je Ministarstvu financija godišnje planove davanja koncesija za 2013., 2014. i 2015. te srednjoročne (trogodišnje) planove davanja koncesija za razdoblje 2012. do 2014. i razdoblje 2015. do 2017. U navedenim planovima nisu navedene koncesije na području eksploatacija mineralnih sirovina jer u trenutku donošenja plana prema obrazloženju odgovornih osoba Ureda državne uprave nije bilo zahtjeva za davanje koncesija. Planovi davanja koncesija koje je Ured državne uprave dostavio Ministarstvu financija ne sadrže propisane podatke, osim podataka o prestanku tri ugovora o koncesiji u 2015., od čega su dva koncesionara ponovno zatražili davanje koncesije. Jednom koncesionaru, kojem je prestao ugovor u 2015., na njegov zahtjev produžen je ugovor o koncesiji za eksploataciju mineralnih sirovina u 2016. (eksploatacijsko polje Župa) na razdoblje 2016. do 2022., dok je drugom koncesionaru, kojem je također prestao ugovor u 2015. (eksploatacijsko polje Križice) u vrijeme obavljanja revizije (srpanj 2016.) u tijeku dodjela koncesije. Trećem koncesionaru na eksploatacijskom polju Klis-Kosa ugovor o koncesiji za eksploataciju tehničko građevnog kamena je istekao u siječnju 2013., koncesionar je nastavio s rudarskim radovima, ali nije podnio zahtjev za produženje koncesije.

Registri i evidencije

Prema odredbi članka 145. Zakona o rudarstvu, uredi državne uprave u županijama dužni su voditi registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja, evidenciju o svim traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirku isprava te popis rudarskih gospodarskih subjekata za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala te prikupljene podatke i spise dostavljati Ministarstvu gospodarstva, koje vodi jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina Republike Hrvatske. Način vođenja registra istražnih prostora, registra eksploatacijskih polja, evidencije o traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirke isprava i popisa rudarskih gospodarskih subjekata propisani su odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima (Narodne novine 142/13).

Prema odredbi članka 57. Zakona o koncesijama, Ministarstvo financija vodi Registar koncesija, odnosno u suradnji s davateljima koncesija prikuplja i evidentira podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije, pohranjuje podatke, upravlja bazom podataka, osigurava dostupnost podataka te zaštitu baze podataka i dokumenata pohranjenih u arhivu.

Oblik i vođenje Registra koncesija, subjekti upisa, obveznici, postupak upisa ugovora o koncesiji u Registar koncesija, sadržaj i oblik potrebne dokumentacije, unos, izvješća, pohranjivanje, čuvanje i zaštita podataka te vođenje evidencije o naknadama za koncesiju uređeni su odredbama Pravilnika o Registru koncesija (Narodne novine 26/13). Registar koncesija je središnji izvor informacija o svim koncesijama i jedinstvena elektronička evidencija svih ugovora o koncesijama danim na području Republike Hrvatske te sadrži podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije koje su davatelji koncesija dužni dostavljati na odgovarajućim obrascima i u rokovima propisanim odredbama Pravilnika o Registru koncesija.

U skladu s odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima, Ured državne uprave vodi registre istražnih prostora i eksploatacijskih polja, zbirke isprava za svaki odobreni istražni prostor i eksploatacijsko polje te popis rudarskih gospodarskih subjekata za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala na području Županije te Ministarstvu gospodarstva dostavlja podatke o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina, odnosno podatke o rudarskim gospodarskim subjektima uvedenim u registre. Registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja vode se na propisanim obrascima.

U zbirke isprava pohranjeni su podaci bitni za svaki odobreni istražni prostor i eksploatacijsko polje zasebno te su uloženi u posebni omot. Tako su pohranjeni zahtjevi rudarskih gospodarskih subjekata za odobravanje istražnih prostora i eksploatacijskih polja s pripadajućom dokumentacijom, rješenja o odobrenju istražnih prostora i eksploatacijskih polja, rješenja o brisanju rudarskih gospodarskih subjekata kao ovlaštenika iz registra eksploatacijskih polja, jamstva osiguranja naplate naknade za koncesiju, odluke o davanju koncesije, ugovori o koncesiji, podaci o obračunu i naplati fiksnog odnosno varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine te drugi dokumenti i podaci. Popis rudarskih gospodarskih subjekata kojima su odobreni istražni prostori i eksploatacijska polja ili dodijeljene rudarske koncesije vode se na propisanim obrascima. U skladu s odredbama Pravilnika o Registru koncesija, Ured državne uprave podnio je propisane obrasce u Registar koncesija, a odnose se na upis ugovora o koncesiji, evidentiranje promjena podataka iz ugovora o koncesiji te upis podataka o stečajnim postupcima nad rudarskim gospodarskim subjektima. Obrasci su popunjeni i podneseni na propisani način.

S obzirom da su mineralne sirovine najvećim dijelom neobnovljivi prirodni resurs ograničenih rezervi, eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina te je odredbama Zakona o rudarstvu propisana obveza dostave podataka i dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina te podataka o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina. Navedene obveze propisane su odredbama članaka 52., 55. i 57. Zakona o rudarstvu, prema kojima je rudarski gospodarski subjekt, kao ovlaštenik istražnog prostora ili eksploatacijskog polja, dužan voditi evidenciju o rezervama mineralnih sirovina i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva dostaviti podatke o rezervama mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine te svakih pet godina od dana dobivanja rješenja o potvrđivanju količina i kakvoće rezervi mineralnih sirovina dostaviti nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina, s prijedlogom za razvrstavanje u klase i kategorije, na temelju čega povjerenstvo donosi rješenje kojim potvrđuje i ovjerava količine i kakvoću rezervi mineralnih sirovina.

Također, koncesionar za eksploataciju mineralnih sirovina dužan je voditi i evidenciju o godišnjoj eksploataciji i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva i davatelju koncesije dostaviti podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine. Obrasci za dostavu podataka o rezervama mineralnih sirovina te o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina propisani su odredbama Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina (Narodne novine 150/13).

Koncesionari dostavljaju Uredu državne uprave podatke o godišnjoj količini otkopanoj/pridobivenoj količini mineralne sirovine na obrascu Evidencija o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, koji je propisan Pravilnikom o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina. Ured državne uprave je dostavljene podatke provjeravao, analizirao i sistematizirao te obavještavao koncesionare o njihovim obvezama koje su propisane zakonom i podzakonskim aktima. Ured državne uprave raspolaže podacima o eksploataciji, odnosno ukupnoj otkopanoj/pridobivenoj količini mineralne sirovine do konca 2015.

Povjerenstvo za utvrđivanje mineralnih sirovina dostavlja Uredu državne uprave rješenja o potvrđenim rezervama koje je rudarski gospodarstveni subjekt svakih pet godina dužan dostavljati Povjerenstvu.

Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji

U skladu s odredbama članka 192. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu državne uprave u županijama (Narodne novine 40/12, 51/12 i 93/13), Ured državne uprave je radi osiguranja organizacijskih pretpostavki za obavljanje poslova u nadležnosti donio u srpnju 2012. Pravilnik o unutarnjem redu Ureda državne uprave, a u prosincu 2012., rujnu 2013. i lipnju 2015. izmjene i dopune navedenog Pravilnika.

Pravilnikom i izmjenama Pravilnika su utvrđene ustrojstvene jedinice te broj samostalnih izvršitelja po službama i ispostavama, s naznakom njihovih osnovnih poslova i zadaća, stručnih uvjeta potrebnih za njihovo obavljanje i njihove ovlasti i odgovornosti. Prema Pravilniku, poslovi iz područja rudarstva obavljaju se u Odjelu za gospodarstvo, koji je jedan od ustrojstvenih jedinica Službe za gospodarstvo, a poslove obavljaju dvije zaposlenice (stručni savjetnici za rudarstvo i poljoprivredu). Prema obrazloženju odgovorne osobe opseg poslova iz područja rudarstva je smanjen, a i neizvjestan je daljnji rad jer je odredbama članka 169. Zakona o rudarstvu propisano preuzimanje poslova od strane nadležnog Ministarstva u roku pet godina od njegova donošenja (Zakon o rudarstvu je donesen 2013.).

Dvije zaposlenice vode upravne postupke i rješavaju u najsloženijim upravnim stvarima izdavanja odobrenja za istraživanje mineralnih sirovina, davanja koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina i sklapanja ugovora o koncesiji za eksploataciju mineralnih sirovina te provjere rudarskih projekata za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, vode Registar istražnih prostora i odobrenih eksploatacijskih polja, evidenciju i kontrolu plaćanja novčane naknade za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina i dostavljaju propisane obrasce o plaćenju godišnjoj i kvartalnoj naknadi Registru koncesija (UK, UPK, specifikacija), obavljaju poslove obračuna naknade za zauzetu površinu eksploatacijskih polja i istražnih prostora te obavljaju i poslove iz oblasti poljoprivrede.

Uvidom u dokumentaciju iz područja rudarstva, koja se odnosi na postupke dodjeljivanja koncesija, zaključivanje ugovora o koncesiji, evidencije o plaćanju naknada za eksploataciju mineralnih sirovina utvrđeno je da je spomenuta dokumentacija uredno sistematizirana, a izvješća o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara te o plaćanju naknada za koncesiju se pravodobno dostavljaju nadležnom Ministarstvu.

Postupak dodjele koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina detaljno je propisan odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama te podzakonskim propisima o rudarstvu tako da Ured državne uprave nije donosio interne propise o dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina.

Ured državne uprave je, prema stanju početkom 2016., rudarskim gospodarskim subjektima odobrio dva istražna prostora i donio 33 rješenja kojima su ovlaštenicima odobrena eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju tehničkog građevnog kamena od kojih je s njih deset zaključen ugovor o koncesiji za eksploataciju mineralnih sirovina.

Dva istražna prostora za proizvodnju građevnog materijala (tehničko-građevnog kamena) na području Županije su Bujakovac I i Privija. Površina istražnog prostora Bujakovac I je 8,31 ha, a istražnog prostora Privija je 35,39 ha ili ukupno 43,70 ha.

Istražni prostori odobreni su na temelju zahtjeva rudarskih gospodarskih subjekata iz travnja odnosno izmjenom zahtjeva iz lipnja 2014., za istražni prostor Bujakovac I te ožujka 2015. za istražni prostor Privija, a nakon provedenog javnog nadmetanja za odabir najpovoljnijih ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina iz prosinca 2014. (za istražni prostor Bujakovac I) i rujna 2015. (za istražni prostor Privija) u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu. Rješenja o odobrenju za istraživanje su dana u travnju 2015. za istražni prostor Bujakovac I te u prosincu 2015. za istražni prostor Privija. Ovlaštenici istražnih prostora do roka trajanja odobrenja odnosno do konca veljače i prosinca 2018. trebaju Uredu državne uprave dostaviti izvješće o obavljenim istražnim radovima, odnosno podnijeti zahtjev za utvrđivanje eksploatacijskog polja.

U tablici broj 1 daju se podaci o odobrenim eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije te podaci o obvezama uplate fiksnog dijela naknade za mineralne sirovine prema podacima Ureda državne uprave i Registra koncesija sa stanjem iz travnja 2016.

Tablica broj 1

Odobrena eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju
građevnog materijala na području Županije te obveze uplate fiksnog dijela
naknade za mineralne sirovine, travanj 2016.

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje odobrenja	Površina polja u ha	Fiksni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za površinu eksploatacijskog polja) u kn		
				Obveza ovlaštenika polja	Naplaćeno s kamatama	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5	6
Tehničko građevni kamen						
1.	Imber	6.4.2009.- 1.4.2047.	42,66	378.421,00	378.433,00	0,00
2.	Župa	3.11.2004.- 3.11.2044.	16,79	111.093,00	111.090,00	3,00
3.	Srinjine- Jugozapad	9.6.2003.- 9.6.2043.	83,12	349.104,00	0,00	570.007,00
4.	Dugobabe	20.10.1998.- 20.10.2038.	21,00	169.114,00	0,00	254.436,00

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje odobrenja	Površina polja u ha	Fiksni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za površinu eksploatacijskog polja) u kn		
				Obveza ovlaštenika polja	Naplaćeno s kamatama	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5	6
5.	Seget-Sjever	5.10.1999.- 31.12.2021.	34,40	343.187,00	343.150,00	37,00
6.	Klis-Kosa	14.1.1984.- 14.1.2013.	24,00	227.993,00	257.206,00	0,00
7.	Propod	24.10.1991.- 24.10.2031.	7,20	18.188,00	18.190,00	0,00
8.	Bast	24.2.1993.- 24.2.2033.	1,58	68.250,00	70.000,00	0,00
9.	Kite-Vučje Brdo	9.3.2000.- 9.3.2040.	9,80	62.413,00	62.425,00	0,00
10.	Kite-Vučje Brdo I	12.7.2001.- 31.7.2031.	4,43	27.285,00	31.174,00	0,00
11.	Bujakovac	26.6.2000.- 26.6.2040.	5,48	35.037,00	35.038,00	3,00
12.	Božićna Glavica	20.2.2001.- 1.3.2015.	11,55	65.044,00	0,00	101.557,00
13.	Pod Gaj	16.11.2007.- 5.10.2015.	4,99	29.087,00	29.087,00	0,00
14.	Oblik	18.3.2008.- 15.3.2042.	2,44	47.249,00	45.243,00	2.006,00
15.	Kljenak	1.10.1997.- 13.2.2036.	32,30	81.148,00	231.562,00	87.644,00
16.	Ježula I	18.5.2007.- 18.5.2047.	1,66	29.110,00	29.116,00	0,00
17.	Medovača	26.7.2002.- 31.7.2025.	17,60	122.443,00	171.666,00	0,00
18.	Osoje	1.4.2004.- 1.4.2044.	18,10	119.974,00	119.978,00	0,00
19.	Tusto Brdo	31.1.2005.- 31.1.2029.	15,64	101.346,00	101.354,00	0,00
20.	Krivi Dolac	22.2.2005.- 22.2.2045.	17,50	110.250,00	0,00	165.874,00
21.	Veli Rat	30.11.2001.- 18.12.2014.	36,17	248.634,00	0,00	391.377,00
22.	Liskovac	25.10.2005.- 25.10.2045.	8,09	50.967,00	50.967,00	0,00
23.	Ratac	6.6.2008.- 31.12.2022.	4,60	30.658,00	26.841,00	3.817,00
24.	Tetovica	21.11.2001.- 21.11.2041.	8,10	51.541,00	51.519,00	22,00
25.	Konopice	16.8.2001.- 31.8.2014.	3,74	7.836,00	11.594,00	10.386,00
26.	Pezelji	19.10.1999.- 19.10.2039.	3,57	22.491,00	1.196,00	32.642,00
27.	Kosa	5.10.2000.- 30.9.2020.	3,60	15.648,00	15.647,00	1,00
28.	Vukove stine	14.4.1997.- 14.4.2037.	25,01	206.553,00	206.566,00	0,00
29.	Strmetjevac	22.9.1999.- 31.12.2023.	21,40	64.200,00	0,00	74.562,00
30.	Križice	13.12.1983.- 13.12.2020.	30,76	302.909,00	532.640,00	0,00
31.	Perun	20.9.1993.- 20.9.2033.	46,6	157.366,00	157.368,00	0,00
32.	Čemernica	16.7.2000.- 16.7.2042	24,62	127.925,00	76.938,00	169.263,00

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje odobrenja	Površina polja u ha	Fiksni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za površinu eksploatacijskog polja) u kn		
				Obveza ovlaštenika polja	Naplaćeno s kamatama	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5	6
33.	Drežanj	16.5.2005.- 4.5.2012.	8,76	30.896,00	30.903,00	0,00
Ukupno			597,26	3.813.360,00	3.196.891,00	1.863.637,00

Ured državne uprave od 1999. do 2011. je donio deset rješenja kojima je smanjena površina devet eksploatacijskih polja, a površina jednog eksploatacijskog polja je proširena.

Rješenjem Ureda državne uprave iz studenoga 2004. površina eksploatacijskog polja Župa je proširena na 16,79 ha (u rješenju se navode ispunjeni uvjeti za proširenje, a nema podataka o ranijoj površini te za koliko je ha eksploatacijsko polje prošireno).

Rješenjem Ureda državne uprave iz listopada 1999. površina eksploatacijskog polja Seget sjever je smanjena na 34,40 ha jer se na dijelu eksploatacijskog polja nalazi građevinsko zemljište na kojem su izgrađeni građevinski objekti. Rješenjem Ureda državne uprave iz rujna 2008. eksploatacijsko polje se prenosi s trgovačkog društva Agan-sjever d.o.o. Split na pravnog slijednika Alas-Seget d.o.o. Split.

Rješenjem Ureda državne uprave iz studenoga 2010. površina eksploatacijskog polja Klis-Kosa je smanjena na 24,00 ha jer dio eksploatacijskog polja nije obuhvaćen prostorno-planskom dokumentacijom.

Rješenjem Ureda državne uprave iz ožujka 2002. površina eksploatacijskog polja Bujakovac je smanjena s 6,00 ha na 5,48 ha jer se rubni dijelovi eksploatacijskog polja nalaze na površini u privatnom vlasništvu.

Rješenjem Ureda državne uprave iz svibnja 2008. površina eksploatacijskog polja Pod Gaj je smanjena s 5,09 ha na 4,99 ha jer se na zaštićenom obalnom pojasu nije dopuštena eksploatacija tehničko-građevni kamen na površini većoj od 5,00 ha.

Rješenjem Ureda državne uprave iz ožujka 2011. površina eksploatacijskog polja Oblik je smanjena s 18,29 ha na 2,44 ha prema izmijenjenim i dopunjenim prostornim planom Općine Šolta.

Rješenjem Ureda državne uprave iz veljače 2006. površina eksploatacijskog polja Klienak je smanjena na 32,30 ha jer se na dijelu eksploatacijskog polja ne obavljaju rudarski radovi.

Rješenjem Ureda državne uprave iz rujna 2011. površina eksploatacijskog polja Ježula I smanjena je s 10,31 ha na 1,66 ha zbog pokrenutog postupka za rješavanje imovinsko-pravnih odnosa.

Rješenjem Ureda državne uprave iz listopada 2007. površina eksploatacijskog polja Pezelji je smanjena na 3,57 ha radi pomaka eksploatacijskog polja izvan područja potrebnog za izgradnju auto ceste.

Rješenjem Ureda državne uprave iz srpnja 2002. površina eksploatacijskog polja Križice smanjena je na 30,76 ha zbog saznanja da dio mineralne sirovine u odabranom eksploatacijskom polju nije pogodna za proizvodnju te zbog rješavanja imovinsko-pravnih odnosa na parcelama koje se nalaze na samoj granici odobrenog polja.

Ured državne uprave je donio rješenja o odobravanju 33 eksploatacijska polja. Odobrena eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije imaju ukupnu površinu 597,26 ha, a utvrđena je obveza za plaćanje fiksnog dijela naknade u iznosu 3.813.360,00 kn, od čega je, s pripadajućim kamatama zbog nepravodobnog plaćanja naknade, naplaćeno 3.196.891,00 kn, dok je nenaplaćeno 1.863.637,00 kn s pripadajućim kamatama.

Fiksni dio naknade za zauzetu površinu eksploatacijskog polja obračunavan je i naplaćivan u iznosima propisanim odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 158/09), koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011., Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 40/11), koja je bila na snazi od travnja 2011. do travnja 2014. i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je na snazi od svibnja 2014. Obračun naknada obavlja se godišnje od dana dobivanja odobrenja za eksploatacijsko polje i dospijeva najkasnije do konca četvrtog tromjesečja tekuće godine. Fiksni dio naknade je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske, a u cijelosti se ustupa općini ili gradu na čijem području se nalazi odobreno eksploatacijsko polje.

Ured državne uprave vodi evidencije i obavlja nadzor nad naplatom naknade za zauzetu površinu eksploatacijskog polja. Nadzor se provodi pregledom obavljenih uplata u skladu s rješenjem kojim je koncesionaru odobrena površina eksploatacijskog polja. Za dospjelu, a nepodmirenu naknadu Ured državne uprave dužnicima (rudarskim subjektima) šalje opomene, požurnice odnosno dostavlja Županijskom državnom odvjetništvu dopis s podacima o obvezniku plaćanja te visini i starosti duga (za rudarske subjekte koji i nakon opomena i požurnica ne plaćaju dug). Rudarskim subjektima, koji su kasnili s plaćanjem, obračunane su i naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade.

Ukupne nenaplaćene naknade za zauzete površine eksploatacijskih polja s pripadajućim kamatama, sa stanjem iz travnja 2016., iznosile su 1.863.637,00 kn, a odnose se na nenaplaćene naknade za zauzeta eksploatacijska polja Srinjine, Dugobabe, Čemernica, Krivi Dolac, Kljenak i Pezelji. Rudarski subjekti kojima su odobrena navedena eksploatacijska polja prijavljeni su Županijskom državnom odvjetništvu i nadležnoj službi Ministarstva financija u razdoblju 2011. do 2015. te je nad istim pokrenut postupak predstečajne nagodbe u kojem su prijavljena potraživanja u iznosu 1.279.866,00 kn na ime naknade za zauzete površine eksploatacijskih polja. Za nepodmirenu obvezu za zauzeta eksploatacijska polja Strmetjevac i Konopice u iznosu 84.948,00 kn upućivane su opomene koncesionarima te je obaviješteno Županijsko državno odvjetništvo.

Ovlaštenici eksploatacijskih polja Božićna Glavica i Veli Rat brisani su po službenoj dužnosti iz Registra koncesija, a neplaćeni dug sa stanjem travanj 2016. iznosi 492.934,00 kn. Preostali dug u iznosu 5.889,00 odnosi se na druge aktivne koncesionare, a na ime naknade za zauzete površine eksploatacijskih polja s pripadajućim kamatama.

Ovlaštenici eksploatacijskih polja Božićna Glavica i Veli Rat brisani su iz sudskog registra na temelju rješenja Trgovačkog suda u Splitu (jedan koncesionar 18. prosinca 2014. te drugi 20. veljače 2015.), a dug za zauzetu površinu eksploatacijskih polja u ukupnom iznosu 492.934,00 kn nije naplaćen. Navedena potraživanja nisu brisana iz registra koncesija, iako ovlaštenici eksploatacijskog polja više ne postoje.

U promatranom razdoblju (2013. - 2015.) devet gospodarskih subjekata na području Županije zaduživano je za koncesijsku naknadu za zauzetu površinu, a da prethodno nisu zaključeni ugovori o koncesiji. Plaćanje koncesijske naknade je obavljano na temelju rješenja Ureda državne uprave kojim je gospodarskom subjektu odobreno eksploatacijsko polje. Odredbama članka 77. točke 1. Zakona o rudarstvu propisano je da je koncesionar dužan plaćati novčanu naknadu za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, a prema točki 2. navedenog članka visinu naknade će Uredbom propisati Vlada Republike Hrvatske.

Iz navedenih odredbi proizlazi da je koncesionar dužan plaćati novčanu naknadu za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina na način kako je to uređeno ugovorom o koncesiji s tim da je minimalna visina naknade propisana Uredbom, a naknada se sastoji od naknade za zauzetu površinu odobrenog eksploatacijskog polja neenergetskih mineralnih sirovina i naknade za otkopanu količinu sirovina.

Obveza plaćanja naknade za koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina pretpostavlja da je između davatelja koncesije i koncesionara zaključen ugovor o koncesiji kojim se određuju njihova prava i obveze te bi Ured državne uprave trebao zaduživati obveznike plaćanja koncesijske naknade za zauzetu površinu nakon što se zaključi ugovor o koncesiji.

Koncesija za eksploataciju tehničko građevnog kamena na eksploatacijskom polju Križice je istekla u srpnju 2015. Koncesionar je u lipnju 2016. podnio zahtjev Uredu državne uprave za produženje koncesije za izvođenje rudarskih radova, a postupak rješavanja po zahtjevu je u tijeku.

Ovlaštenik zauzetog eksploatacijskog polja Drežanj nakon proteka roka odobrenja (2012.) obavijestio je Ured Državne uprave da odustaje od namjere eksploatacije tehničkog građevnog kamena na navedenom eksploatacijskom polju. Novčanu obvezu za zauzetu površinu eksploatacijskog polja je u potpunosti podmirio. Prema navodima odgovornih osoba iz Ureda državne uprave, ovlaštenik polja nije izbrisan iz registra, jer prije brisanja eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja ovlaštenik polja je dužan izvijestiti Državni inspektorat i Inspekciju zaštite okoliša da su na navedenom prostoru provedene sve mjere osiguranja u skladu s odredbama članka 87. Zakona o rudarstvu. Ako Državni inspektorat i Inspekcija zaštite okoliša utvrde da su provedene mjere osiguranja izdat će koncesionaru potvrdu i izvijestiti tijelo nadležno za rudarstvo i tijelo nadležno za zaštitu prirode.

Do dana obavljanja revizije (srpanj 2016.) ovlaštenik eksploatacijskog polja nije dostavio navedene potvrde Uredu državne uprave i ovlaštenik nije brisan iz registra.

Rješenje kojim je odobrena eksploatacija tehničko građevnog kamena na eksploatacijskom polju Klis-Kosa doneseno je 1984. na 29 godina ili do isteka rudnih zaliha. Koncesionar obavlja rudarske radove te podmiruje fiksni i varijabilni dio naknade za mineralne sirovine. S obzirom da je navedeno rješenje doneseno po prijašnjim propisima, Ured državne uprave je trebao zamijeniti postojeće rješenje s novim rješenjem u skladu s odredbama članka 166. Zakona o rudarstvu.

Državni ured za reviziju nalaže zamijeniti postojeće rješenje iz 1984. kojim je odobrena eksploatacija tehničko građevnog kamena na eksploatacijskom polju Klis-Kosa, s novim rješenjem u skladu s odredbama članka 166. Zakona o rudarstvu.

Prema odredbama članka 51. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije dužan je kontinuirano obavljati nadzor rada koncesionara i izvršavanje njihovih preuzetih obveza, što uključuje i redovito praćenje izvršavanja plaćanja naknade i plaćanje svih drugih obveza koje nastaju kao posljedica provedenih nadzora od strane nadležnih tijela. O postupcima nepoštivanja propisanih i utvrđenih obveza dužan je obavijestiti nadležno državno odvjetništvo.

Davatelj koncesije je također dužan do 1. lipnja tekuće godine, za prethodnu godinu, dostaviti Ministarstvu financija izvješće o stanju ugovora o koncesiji i radu koncesionara, a osobito u odnosu na plaćanje naknade za koncesiju, poduzete radnje vezane uz nadzor rada koncesionara, pokrenute mjere naplate naknade i drugih novčanih obveza po osnovi nalaza (rješenja) inspekcijskih i drugih službi, raskinute ugovore o koncesiji i one koji su u postupku raskida, poslovanje koncesionara kada je to društvo posebne namjene, izvršenje podugovora i ugovora koje je zaključio koncesionar, a koji su vezani uz koncesiju te druge bitne podatke o izvršenju ugovora o koncesiji. Izvješće se dostavlja na obrascu koji Ministarstvo financija objavljuje na svojim mrežnim stranicama.

Državni ured za reviziju nalaže Uredu državne uprave poduzimanje mjera u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama, obavljati nadzor rada koncesionara i izvršavanje njihovih preuzetih obveza te redovito obavještavati Ministarstvo financija o stanju ugovora o koncesiji i radu koncesionara.

U tablici broj 2 daju se podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije za koja su zaključeni ugovori o koncesiji, te podaci o varijabilnom dijelu naknade za mineralne sirovine, prema podacima Ureda državne uprave i Registra koncesija sa stanjem iz travnja 2016.

Tablica broj 2

Eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije za koja su zaključeni ugovori o koncesiji te podaci o varijabilnom dijelu naknade za mineralne sirovine, travanj 2016.

Redni broj	Naziv polja	Trajanje koncesije	Varijabilni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) u kn		
			Obveze koncesionara	Naplaćeno s kamatama	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5
Tehničko građevni kamen					
1.	Kite-Vučje brdo I	24.3.2011.-4.3.2021.	158.873,00	158.880,00	0,00
2.	Klis-Kosa	4.9.2002.-14.1.2013.	1.819.394,00	1.819.394,00	0,00
3.	Vukove stine	25.09.2012.-24.3.2016.	269.880,00	269.888,00	0,00
4.	Pod gaj	29.11.2013.-5.10.2015.	10.500,00	10.500,00	0,00
5.	Župa	6.9.2005.-19.7.2015.	548.432,00	548.437,00	0,00
6.	Križice	15.7.2011.-5.7.2015.	467.364,00	663.728,00	0,00
7.	Seget-sjever	9.5.2001.-31.12.2021.	2.213.262,00	2.213.262,00	0,00
8.	Strmetjevac	14.12.2005.-31.12.2023.	128.546,00	125.917,00	2.650,00
9.	Bujakovac	7.4.2011.-7.4.2021.	204.200,00	204.200,00	0,00
10.	Medovača	27.9.2012.-27.9.2022.	138.399,00	138.399,00	0,00
Ukupno			5.958.850,00	6.152.605,00	2.650,00

Odredbama Zakona o rudarstvu i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, propisano je da iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, koji rudarski gospodarski subjekt mora izraditi kako bi od nadležnog povjerenstva ishodio rješenje o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine, a koju je dužan potvrditi svakih pet godina. Obveza rudarskih gospodarskih subjekata da Uredu državne uprave dostavljaju navedeni elaborat nije propisana.

Stoga Ured državne uprave nije u mogućnosti pratiti iskazanu tržišnu vrijednost koja je iskazana u Elaboratu o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju koji rudarski gospodarski subjekt mora izraditi kako bi ishodio rješenje o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovina.

Državni ured za reviziju predlaže zatražiti od nadležnog povjerenstva dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi Ured državne uprave mogao pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.

Prema podacima Ureda državne uprave, na koncu 2015., od 33 eksploatacijska polja koja su odobrena rudarskim gospodarskim subjektima, eksploatacija mineralnih sirovina odnosno vađenje/pridobivanje tehničko-građevnog kamena obavljala se na deset polja.

Tri ugovora o koncesiji za gospodarenje mineralnim sirovinama zaključeni su u 2015.: za eksploatacijsko polje Župa (trajanje koncesije od 11. rujna 2015. do 1. kolovoza 2022.), eksploatacijsko polje Vukove stine (trajanje koncesije od 25. rujna 2015. do 25. rujna 2032.) i za eksploatacijsko polje Pod Gaj (trajanje koncesije od 21. listopada 2015. do 31. kolovoza 2024.), a preostali ugovori su zaključeni odnosno donesena su rješenja u ranijim godinama.

Eksploatacija mineralnih sirovina se obavlja na slijedećim eksploatacijskim poljima: Kite-Vučje brdo I na području Grada Trogira, Vukove Stine na području Općine Hrvace, Pod Gaj na području Općine Šolta, Klis-Kosa na području Općine Klis, Medovača na području Grada Kaštela, Strmetjevac na području Grada Imotski, Župa na području Općine Nerežišća, Bujakovac na području Općine Muć, Seget-Sjever na području Općine Seget i eksploatacijsko polje Križice koje se nalazi na području Općine Dugopolje (50,0 %) i Općine Dicmo (50,0 %).

Ovlaštenicima eksploatacijskih polja Klis-Kosa i Križice, eksploatacijska polja su odobrena po propisima koji su bili na snazi do svibnja 2013. Za eksploatacijsko polje Klis-Kosa, rješenje kojim se odobrava eksploatacija tehničko-građevnog kamena je doneseno po prijašnjim propisima i nije zamijenjeno s novim rješenjem u skladu s odredbama članka 166. Zakona o rudarstvu, dok je za eksploatacijsko polje Križice rudarska koncesija istekla u 2015. Za eksploatacijsko polje Križice dosadašnji koncesionar je u 2016. podnio novi zahtjev za dodjelu koncesije, a postupak rješavanja po zahtjevu je u tijeku.

Za deset eksploatacijskih polja na kojima se obavlja otkopavanje/pridobivanje tehničko-građevnog kamena utvrđene su obveze koncesionara za varijabilni dio naknada u ukupnom iznosu 5.958.850,00 kn, a naknada je naplaćena u iznosu 6.152.605,00 kn s pripadajućim kamatama zbog nepravodobnog plaćanja.

Od koncesionara na eksploatacijskom polju Strmetjevac potražuje se naknada u iznosu 201.056,00 kn, a u tijeku je postupak predstečajne nagodbe u kojem su prijavljena potraživanja u iznosu 198.406,00 kn. Preostala potraživanja u iznosu 2.650,00 kn odnose se na potraživanja po zaključenom novom ugovoru, koji je Ured državne uprave zaključio s koncesionarom nakon provedene predstečajne nagodbe (koncesionaru je za nepodmirenu obvezu poslana opomena 15. veljače 2016.).

Koncesionar na eksploatacijsko polje Križice uplatio je novčanu naknadu za otkopanu/pridobivenu količinu mineralnih sirovina za 196.364,00 kn više u odnosu na obvezu iskazanu u evidencijama Ureda državne uprave. U tijeku je postupak rješavanja više plaćenog iznosa naknade.

Ured državne uprave vodi evidencije i obavlja nadzor nad naplatom prihoda od naknada za eksploataciju mineralnih sirovina. Nadzor nad naplatom prihoda za eksploataciju mineralnih sirovina provodi se pregledom obavljenih uplata u skladu s zaključenim ugovorom o koncesiji.

Za dospjelu, a nepodmirenu obvezu za naknadu Ured državne uprave dužnicima-rudarskim subjektima šalje opomene, požurnice te Državnom odvjetništvu dostavlja dopise s podacima o obveznicima plaćanja te visini i starosti potraživanja rudarskih subjekata koji i nakon opomena i požurnica ne plaćaju dug.

Na koncu 2015. ukupna potraživanja na ime naknade za eksploataciju mineralnih sirovina iznosila su 5.671.986,00 kn. Potraživanja se odnose na šest rudarskih subjekata koji više godina imaju teškoće u poslovanju, a tijekom 2015. pokrenuti su stečajni postupci te je Ured državne uprave navedena potraživanja prijavio u stečajnu masu.

Potraživanja se najvećim dijelom odnose na koncesionara za eksploatacijsko polje Bast u Općini Baška Voda u iznosu 2.445.427,00 kn ili 43,1 % ukupnih potraživanja, koncesionara za eksploatacijska polja Srinjine Split, Dicmo i Mosor Klis u iznosu 2.409.045,00 kn ili 42,5 %, koncesionara za eksploatacijsko polje Veli Rat u Općini Sućuraj u iznosu 392.674,00 kn ili 6,9 %, koncesionara za eksploatacijsko polje Krivi Dolac u Općini Muć u iznosu 166.449,00 kn ili 2,9 %, koncesionara za eksploatacijsko polje Strmjetavac u Gradu Imotski u iznosu 156.497,00 kn ili 2,8 % i koncesionara za eksploatacijsko polje Božićna Glavica u Općini Sućuraj u iznosu 101.896,00 kn ili 1,8 % ukupnih potraživanja.

Ugovorima o koncesiji koncesionari su se obvezali da će varijabilni dio naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine plaćati na način utvrđen zakonskim i podzakonskim propisima. Naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine su obračunane i naplaćene u skladu s odredbama Odluke o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od travnja 2011. do travnja 2014., te Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je na snazi od svibnja 2014. kojima je minimalni iznos varijabilnog dijela naknade utvrđen u visini 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine. Pojednim koncesionarima obračunane su i naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade.

Ured Državne uprave je u listopadu 2015. zaključio ugovor o koncesiji za eksploataciju tehničko-građevnog kamena na eksploatacijskom polju Pod Gaj, na području Općine Šolta, na temelju podnesenog zahtjeva za davanje koncesije uz koji je dostavio potrebnu dokumentaciju propisanu člankom 74. Zakona o rudarstvu. Ugovor je zaključen do 31. kolovoza 2024., a eksploatacijsko polje je smanjeno na 23 153 m².

Na eksploatacijskom polju Vukove stine, koje se nalazi na području Općine Hrvace, Ured Državne uprave je u rujnu 2012. s odabranim koncesionarom zaključio ugovor o koncesiji za eksploataciju tehničko-građevnog kamena u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu i zahtjeva koncesionara od 10. svibnja 2011. te dopune zahtjeva od 18. svibnja 2011. U ožujku 2016. s istim koncesionarom zaključen je novi Ugovor na temelju podnesenog zahtjeva za davanje koncesije. Razlog podnošenja novog zahtjeva je neusklađenost lokacijske dozvole i provjerenih rudarskih projekata eksploatacije tehničko-građevnog kamena s veličinom i položajem stabilnog postrojenja za sitnjenje i klasiranje. Iz navedenih razloga se pristupilo izradi novog trećeg dopunskog rudarskog projekta eksploatacije tehničko-građevnog kamena na eksploatacijskom polju Vukove stine. Uz zahtjev za davanje koncesije koncesionar je dostavio potrebnu dokumentaciju propisanu člankom 74. Zakona o rudarstvu, a ugovor je zaključen do 25. rujna 2032. Koncesija za eksploataciju tehničko-građevnog kamena odobrena je u skladu s rješenjem stručnog povjerenstva za provjeru navedene dokumentacije. Eksploatacijsko polje Vukove stine površine je 250 049 m² i ima oblik nepravilnog mnogokuta.

Eksploatacijsko polje Župa, koje se nalazi na području Općine Nerežišća, koristi koncesionar od 1994. u skladu s donesenim rješenjem Ureda za gospodarstvo iz studenoga 1994. Koncesija je istekla u lipnju 2015., a koncesionar je podnio zahtjev za dodjelu koncesije za eksploataciju tehničko-građevnog kamena. Uz zahtjev za davanje koncesije priložena je dokumentacija propisana odredbama članka 74. Zakona o rudarstvu te je Ured državne uprave 25. kolovoza 2015. zaključio ugovor o koncesiji do 1. kolovoza 2022. Površina eksploatacijskog polja je 16,79 ha.

Položaj i granice te veličina eksploatacijskog polja Pod Gaj, Vukove stine i Župa su određeni rješenjem Ureda državne uprave.

Ured državne uprave 25. srpnja 2014. je zaključio ugovor o koncesiji za eksploataciju tehničko-građevnog kamena na eksploatacijskom polju Križice u trajanju od jedne godine odnosno do srpnja 2015. U 2016. koncesionar je podnio zahtjev za produženje ugovora (u vrijeme obavljanja revizije) te je u tijeku postupak po zahtjevu koncesionara. Ugovorom o koncesiji koji je zaključen 25. srpnja 2014. utvrđeni su uvjeti, prava i obveze po kojima će se izvoditi rudarski radovi u skladu s rješenjem Ureda državne uprave od 30. svibnja 2014. i suglasnosti Ministarstva gospodarstva, Uprava za energetiku i rudarstvo od 11. srpnja 2014. Položaj, granice i veličina eksploatacijskog polja Križice određeni su rješenjem Općine Split Komiteta za privredu broj 09/UP-I-6015/80 od 13. prosinca 1983. i zaključkom Ureda državne uprave od 15. travnja 2002. odnosno rješenjem navedenog Ureda od 10. srpnja 2002.

Ugovorom su se koncesionari na eksploatacijskim poljima Pod Gaj, Vukove stine, Župa i Križice obvezali na redovito plaćanje naknade za koncesiju u skladu s odredbama članka 77. Zakona o rudarstvu i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina te je ugovorena obveza koncesionara za nadoknadu možebitne štete pričinjene rudarskim radovima na eksploataciji mineralne sirovine. Pri izvođenju rudarskih radova koncesionari trebaju primjenjivati metode i tehnologiju rada kojima bi se isključio nepovoljni utjecaj na okoliš.

Saniranje devastiranog terena trebaju provoditi u skladu s rudarskim projektom, na način da se najveći dio sanacije terena obavi u tijeku eksploatacije mineralne sirovine. Ugovorima na navedenim eksploatacijskim poljima je predviđeno do kojeg vremena se trebaju obaviti konačni sanacijski radovi.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, rudarska inspekcija Ministarstva gospodarstva provodi inspekcijski nadzor nad izvođenjem rudarskih radova. Prema podacima iz prikupljene dokumentacije, rudarska inspekcija je od 2013. do 2015. obavila inspekcijski nadzor nad izvođenjem rudarskih radova na tri eksploatacijska polja za koja su zaključeni ugovori o koncesiji, o čemu su sastavljeni zapisnici.

Na drugim eksploatacijskim poljima za koja su zaključeni ugovori o koncesiji nema podataka da je u navedenom razdoblju obavljen inspekcijski nadzor, odnosno Uredu državne uprave nisu dostavljeni zapisnici i rješenja o nadzoru.

Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi

Prema odredbama članaka 69. i 101. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt odgovara za štetu u prirodi i okolišu nastalu izvođenjem rudarskih radova na eksploatacijskom polju, dužan je tijekom izvođenja te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova provesti sanaciju prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi, provesti mjere osiguranja radi sprječavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš te o tome izvijestiti rudarsku inspekciju i inspekciju zaštite okoliša, koje izdaju potvrde o provedbi spomenutih mjera, nakon čega davatelj koncesije donosi rješenje o brisanju rudarskog gospodarskog subjekta kao ovlaštenika eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja, a može donijeti i rješenje o brisanju eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja.

Ako rudarski gospodarski subjekt ne provede sanaciju, davatelj koncesije naložit će mu provođenje sanacije u primjerenom roku, a ako ni nakon ostavljenog roka ne provede sanaciju, to će se učiniti putem treće osobe, na trošak rudarskog gospodarskog subjekta, pri čemu će pravne radnje pred sudom poduzeti nadležno državno odvjetništvo.

Ured državne uprave je u 2015. donio dva rješenja kojim se iz registra eksploatacijskih polja brišu dva eksploatacijska polja Božićna Glavica i Veliki Rat. Dospjela nenaplaćena naknada (65.044,00 kn) zajedno s obračunatom kamatom (36.852,00 kn) za eksploatacijsko polje Božićnu Glavicu iznosi 101.896,00 kn, dok dospjela nenaplaćena naknada za eksploatacijsko polje Veliki Rat (248.634,00 kn) zajedno s obračunatom kamatom (144.040,00 kn) iznosi 392.674,00 kn. Rješenja o brisanju dva eksploatacijska polja su donesena 21. rujna i 5. listopada 2015. u kojima je navedeno da prestaju važiti rješenja kojima su odobrene rudarske koncesije za izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskim poljima Božićna Glavica i Veliki Rat. Također je u rješenju navedeno da je služba nadzora iz nadležnosti rudarstva obavila inspekcijski nadzor stanja rudarskih radova na eksploatacijskim poljima te je utvrdila da na eksploatacijskim poljima nisu vidljivi tragovi rudarskih radova radi čega nije trebalo provoditi mjere osiguranja radi sprečavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš.

Prema odredbi članka 31. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije dužan je prije stupanja na snagu ugovora o koncesiji prikupiti od odabranog najpovoljnijeg ponuditelja odnosno podnositelja zahtjeva za dobivanje koncesije potrebna jamstva i/ili instrumente osiguranja naplate naknade za koncesiju te naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji (zadužnice, bankarske garancije, osobna jamstva, mjenice, polog i ostalo) u iznosu određenom u skladu s procijenjenom vrijednosti koncesije te redovito provjeravati valjanost instrumenata osiguranja.

Prema odredbi članka 76. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt kojem se daje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina, dužan je prije zaključivanja i potpisivanja ugovora o koncesiji dostaviti davatelju koncesije jamstvo za troškove sanacije eksploatacijskog polja, a prema odredbi članka 11. stavka 4. Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina, davatelj koncesije dužan je redovito provjeravati valjanost jamstva.

U postupku davanja koncesije Ured državne uprave je u ugovorima o koncesiji naveo da saniranje zemljišta koncesionari trebaju izvršiti u skladu s projektnim rješenjima na osnovi kojeg je odobreno izvođenje rudarskih radova, ali tako da se najveći dio sanacije obavi u tijeku radova na eksploataciji mineralne sirovine.

Koncesionari su prije zaključivanja ugovora o koncesiji za eksploataciju mineralnih sirovina dali jamstva-bianco zadužnice s osnove naknade za sanaciju eksploatacijskog polja i s osnove novčane naknade za koncesiju za eksploataciju mineralne sirovine koje su pohranjene u Uredu državne uprave.

Ured državne uprave nema saznanja provode li se sanacije terena tijekom izvođenja rudarskih radova u istražnom prostoru, odnosno eksploatacijskom polju, provodi li se sanacija u propisanom roku te provode li nadležna tijela nadzor nad obveznim provedbama sanacije prostora prije, tijekom i nakon završetka eksploatacije.

Općina Dicmo nas je svojim dopisom izvijestila da su još prije osnivanja Općine, na njenom području, otvorena dva istražna polja Sičane crveni i Sičane bijeli za koje nije dobivena koncesija za eksploataciju, tvrtke kojima su odobrena istraživanja navedenih polja su bile u stečaju i likvidirane su, a istražni prostori nisu sanirani.

Za eksploatacijsko polje Drežanj nakon proteka roka odobrenja (2005.-2012.), ovlaštenik je obavijestio Ured Državne uprave da odustaje od namjere eksploatacije tehničkog građevnog kamena. Za zauzetu površinu eksploatacijskog polja u potpunosti je podmirio novčanu naknadu. Prema navodima odgovornih osoba iz Ureda državne uprave, ovlaštenik polja nije izbrisan iz registra, jer prije brisanja eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja ovlaštenik polja nije izvijestio Državni inspektorat i Inspekciju zaštite okoliša da su na navedenom prostoru provedene sve mjere osiguranja kojima se isključuje mogućnost nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš u skladu s odredbama članka 87. Zakona o rudarstvu. Ako Državni inspektorat i Inspekcija zaštite okoliša utvrde da su provedene mjere osiguranja, mjere zaštite prirode i okoliša i sanacija eksploatacijskog polja izdat će koncesionaru o tome potvrdu i izvijestiti tijelo nadležno za rudarstvo i tijelo nadležno za zaštitu prirode. Do dana obavljanja revizije (srpanj 2016.) ovlaštenik eksploatacijskog polja nije dostavio navedene potvrde i nije brisan iz registra.

U Izvješća o stanju okoliša i Programu zaštite okoliša Splitsko-dalmatinske županije navodi se da rudarska aktivnost kod stanovništva izaziva negativno raspoloženje jer se veći broj eksploatacijskih polja nalazi u blizini naselja koji mogu ugroziti hidrološki sustav odnosno strateške izvore vode za vodoopskrbu. Nadalje, transport otkopanih količina mineralnih sirovina prevozi se prometnicama kroz naselje, a napuštena i nesanirana eksploatacijska polja svrstavaju se u najznačajnije devastacije okoliša u Županiji. Osnovni uzrok takvog stanja je što do sada nije bilo stručnog planiranja i upravljanja prostorom, a razvoj rudarske djelatnosti odvija se kao rezultat pojedinačnih poduzetničkih inicijativa odobravanih bez sustavne analize.

Da bi se uspostavio cjeloviti sustav upravljanja potrebno je u Prostornom planu Županije i detaljnom razradom u Rudarsko-geološkoj podlozi utvrditi racionalizaciju eksploatacije mineralnih sirovina, smanjiti broj novih eksploatacijskih polja, osigurati sanaciju napuštenih eksploatacijskih polja i provesti mjere kako bi se negativni utjecaj na prirodu i okoliš značajno smanjio (onečišćenje zraka i vode, degradacija tla i flore, onečišćenje bukom, narušavanje krajobraza, zauzimanje prostora i zagušenje prometa).

Državni ured za reviziju nalaže poduzeti mjere za provedbu postupaka sanacije eksploatacijskih polja. U slučajevima kada rudarski gospodarski subjekt ne provede sanaciju, to učiniti putem treće osobe, na trošak rudarskog gospodarskog subjekta, u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu te predlaže pribaviti potvrdu inspekcije zaštite okoliša o provedenoj sanaciji prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi na eksploatacijskim poljima odnosno jesu li provedene mjere osiguranja, mjere zaštite prirode i okoliša i sanacija eksploatacijskog polja i donijeti rješenje o brisanju koncesionara iz registra eksploatacijskih polja.

OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA

Državni ured za reviziju je obavio reviziju učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije. Ciljevi revizije bili su ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s propisima, planovima i internim procedurama u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina, ocijeniti informacijski sustav i evidencije o rezervama i eksploataciji mineralnih sirovina, ocijeniti dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina i obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način, ocijeniti provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknada za mineralne sirovine i izvršenjem ugovora o koncesiji te ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

Na temelju provedene revizije, Državni ured za reviziju primjenom utvrđenih kriterija, ocjenjuje da je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije **djelomično učinkovito** te daje sljedeće preporuke:

- Zatražiti podatke o prostorima koji su Prostornim planom predviđeni za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina te podatke o eksploatacijskim poljima na kojima su izvođeni ili se izvođe rudarski radovi, a predviđeni su za sanaciju i prenamjenu kako bi rudarski gospodarski subjekti raspolagali s točnom informacijom.
- Zatražiti od nadležnog povjerenstva dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi Ured državne uprave mogao pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednost mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.
- Zamijeniti rješenje iz 1984. kojim je odobrena eksploatacija tehničko građevnog kamena, s novim rješenjem u skladu s odredbama članka 166. Zakona o rudarstvu.
- Zatražiti od rudarske inspekcije redovito obavljanje inspekcijskog nadzora na eksploatacijskim poljima za koja su zaključeni ugovori o koncesiji radi provjere podataka o otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina i iskazanoj tržišnoj vrijednosti koje koncesionari dostavljaju Uredu državne uprave.
- Poduzeti mjere radi provedbe postupaka sanacije eksploatacijskih polja, odnosno utvrditi jesu li provedene mjere osiguranja, mjere zaštite prirode i okoliša i je li provedena sanacija eksploatacijskog polja, a u slučajevima kada rudarski gospodarski subjekt ne provede sanaciju, to učiniti putem treće osobe, na trošak rudarskog gospodarskog subjekta.

Državni ured za reviziju ocjenjuje da bi provedba navedenih naloga i preporuka pridonijela poboljšanju kod pribavljanja podataka o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, provedbi odgovarajućeg nadzora i sanacije prostora, što bi pridonijelo i učinkovitijem gospodarenju mineralnim sirovinama na području Županije.

OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE

U svom očitovanju Ured državne uprave navodi da je dostavljao godišnji i srednjoročni plan Ministarstvu financija na propisanom obrascu, s podacima kojima je u trenutku davanja plana raspolagao. Naime, kako nije donesena Strategija gospodarenja mineralnim sirovinama, a time ni rudarsko-geološka studija Županije koja bi trebala obuhvatiti postojeća i potencijalna ležišta mineralnih sirovina, uz detaljnu analizu i uspostavu sustava upravljanja mineralnih sirovina Ured državne uprave nije imao podlogu za planiranje tako da se plan izrađivao samo temeljem saznanja o mogućim zahtjevima zainteresiranih rudarskih subjekata.

Nadalje, navodi da su ovlaštenici eksploatacijskog polja Božićna Glavica i Veli Rat brisani po službenoj dužnosti iz Registra eksploatacijskih polja Ureda državne uprave. Rješenja i propisani obrasci dostavljeni su Ministarstvu financija radi provedbi istih u Registru koncesija. Registar koncesija je navedeno proveo na način da je upisao zabilježbu rješenja, ali nije brisao potraživanja.

Također navodi da su kod zaduživanja za koncesijsku naknadu za zauzetu površinu, postupili po nalogu Ministarstva financija iz 2010. Rješenja o odobrenju eksploatacijskih polja sa dostavljenom dokumentacijom su dostavili Ministarstvu i Registru koncesija koji je iste upisao radi plaćanja naknade za zauzetu površinu.

U očitovanju navodi, za eksploatacijsko polje Klis-Kosa, da je rješenjem iz 1984., odobrena eksploatacija tehničko građevnog kamena na rok 29 godina ili do iskorištenja rudnih rezervi. Sukladno članku 166. Zakona o rudarstvu, a postupajući po nalogu Ministarstva gospodarstva iz veljače 2015., radi zamjene odobrenja za izvođenje rudarskih radova za rješenje o davanju koncesije na eksploatacijskom polju Klis-Kosa, Ured državne uprave je pokrenuo postupak po službenoj dužnosti te isti obustavio iz razloga što nositelj odobrenja nije dostavio zatraženu dokumentaciju. Kako je koncesionar nastavio dostavljati podatke za otkopanu količinu nakon proteka zakonskog roka iz članka 166. Zakona o rudarstvu, Ured državne uprave je zatražio od Ministarstva gospodarstva uputu glede dostavljenih podataka. Ministarstvo gospodarstva se očitovalo da Ured državne uprave treba unositi obveze u registar koncesija temeljem dostavljenih podataka rudarskog gospodarskog subjekta, a da će rudarska inspekcija obaviti nadzor.

U razdoblju obuhvaćenom revizijom od 2013. do 2015. Ured državne uprave je dostavio šest izvješća kojima je obavještavao Ministarstvo financija o stanju ugovora o koncesiji i radu koncesionara. Ured državne uprave je dostavljao Ministarstvu financija niz obavijesti o poduzetim mjerama radi naplate naknade, reklamacije pogrešnih uplata, dostave jamstava, o raskidima ugovora, promjeni statusa koncesionara, provedbi inspekcijskih nadzora, provedbi predstečajnih nagodbi i drugo.

Ured državne uprave je u kolovozu 2016. radi brisanja/oduzimanja eksploatacijskog polja, zatražio od rudarske inspekcije da provede nadzor mjera osiguranja, kojima se isključuje mogućnost nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš na eksploatacijskim poljima Krivi Dolac, Konopice i Ratac.

Na Izvješće o obavljenoj reviziji, KLASA: 041-01716-10-35, URBROJ: 613-19-16-35 od 7. studenoga 2016., zakonski predstavnik je dostavio prigovor. Prigovor je djelomično prihvaćen te je ovo Izvješće konačno.

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Split

IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA
NA PODRUČJU ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE

Split, studeni 2016.

S A D R Ź A J

	stranica
PREDMET I CILJEVI REVIZIJE	2
METODE I POSTUPCI REVIZIJE	2
KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI	3
GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA	5
Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama	9
Registri i evidencije	11
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	13
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	19
OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA	22
OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE	24

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Split

KLASA: 041-01/16-10-36
URBROJ: 613-19-16-21

Split, 7. studenoga 2016.

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA
MINERALNIM SIROVINAMA NA PODRUČJU ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE

Na temelju odredbi članaka 12. i 14. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 80/11), obavljena je revizija učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Šibensko-kninske županije (dalje u tekstu: Županija).

Revizija je obavljena na način i prema postupcima utvrđenim okvirom revizijskih standarda Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

Postupci revizije provedeni su od 29. ožujka do 7. studenoga 2016.

PREDMET I CILJEVI REVIZIJE

Predmet revizije je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije, koje je u nadležnosti Ureda državne uprave u Šibensko-kninskoj županiji (dalje u tekstu: Ured državne uprave). Prema odredbama Zakona o rudarstvu (Narodne novine 56/13 i 14/14), Ured državne uprave je tijelo nadležno za rudarstvo za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala na području Županije.

Revizijom je obuhvaćena provedba aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama (istraživanje i eksploataciju), naplatu prihoda od naknada za koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina, vođenje evidencija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina te sanacija prostora nakon završetka izvođenja rudarskih radova na području Županije od 2013. do 2015.

U svrhu ocjene učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, utvrđeni su sljedeći ciljevi:

- ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s donesenim propisima, planovima i unutarnjim procedurama vezanim uz koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina
- ocijeniti prikupljanje podataka o eksploataciji mineralnih sirovina
- ocijeniti dodjelu koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima
- ocijeniti pravilnost obračuna naknade za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina
- ocijeniti provedbu nadzora nad naplatom prihoda i potraživanjima za prihode od naknade za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina te nadzora nad izvršavanjem ugovora o dodjeli koncesija
- ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

METODE I POSTUPCI REVIZIJE

U skladu s prihvaćenim međunarodnim revizijskim standardima vrhovnih revizijskih institucija, revizija je planirana i obavljena na način koji osigurava potrebne dokaze i pruža razumnu osnovu za revizijske nalaze i zaključke te ostvarenje revizijskih ciljeva.

U fazi planiranja i obavljanja pripremni radnji za obavljanje revizije, analizirana je zakonska regulativa, podaci iz Rudarsko-geološke studije i Prostornog plana Županije o lokacijama predviđenim za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, podaci iz Registra koncesija koji vodi Ministarstvo financija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina na području Županije, podaci iz sudskog i obrtnog registra o koncesionarima i ovlaštenicima istražnih prostora i eksploatacijskih polja te drugi dostupni podaci.

U postupku revizije korištene su sljedeće metode prikupljanja i analize dokaza:

- proučeni su i analizirani zakoni i drugi propisi koji reguliraju gospodarenje mineralnim sirovinama, unutarnji akti te stručni članci
- ispitana je dosljednost primjene zakona i drugih propisa te unutarnjih akata
- analizirani su podaci i provjerena dokumentacija (planovi, rješenja, odluke, ugovori) vezana uz gospodarenje mineralnim sirovinama
- provjereno je prikupljanje podataka i vođenje propisanih registara, zbirke isprava i evidencija
- obavljani su razgovori s odgovornim osobama

- pribavljena obrazloženja o pojedinim aktivnostima vezanim uz gospodarenje mineralnim sirovinama.

KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI

Za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama utvrđeni su kriteriji koji proizlaze iz zakona i drugih propisa te poduzetih aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama. Revizijom su prikupljeni dokazi kako bi se odgovorilo na sljedeća pitanja:

- Je li izrađena rudarsko-geološka studija za Županiju te doneseni odgovarajući planovi i unutarnje procedure u vezi s gospodarenjem mineralnih sirovina?
- Je li ustrojen registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja i jesu li cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima?
- Dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima?
- Obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način te provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknada za mineralne sirovine?
- Provodi li se kontinuirani nadzor rada koncesionara i izvršavanja obveza rudarskog gospodarskog subjekta?
- Provode li se sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi?

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito**, ako su doneseni odgovarajući planovi i procedure u vezi s gospodarenjem mineralnih sirovina, ako su ustrojeni registri i cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, ako je dodjeljivanje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina provedeno u skladu s propisima, ako se obračun i naplata naknada za mineralne sirovine obavljaju na propisani način, ako se provodi nadzor u svim fazama obavljanja rudarskih radova te ako je provedena sanacija prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito, pri čemu su potrebna određena poboljšanja**, ako su utvrđene određene slabosti i propusti koje ne utječu bitno na gospodarenje mineralnim sirovinama.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **djelomično učinkovito**, ako su utvrđeni nedostaci kod donošenja planova, dodjele koncesija, naplate prihoda, vođenja registra i cjelovitosti evidencija o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, provedbe odgovarajućeg nadzora i sanacije prostora.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **neučinkovito**, ako su potrebna znatna poboljšanja u postupcima dodjele koncesija, naplate naknade za koncesije, vođenju registra i odgovarajućih evidencija, uspostave odgovarajućeg nadzora u svim fazama istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina te postupcima sanacije prostora.

U nastavku se daju kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije, prema područjima revizije.

Kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, prema područjima revizije

Područja revizije	Kriteriji
Normativno uređenje	o doneseni su godišnji i srednjoročni (trogodišnji) planovi davanja koncesija te dostavljeni Ministarstvu financija
Registri i evidencije	- o vode se propisane evidencije u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama - o podaci se sustavno i pravodobno prikupljaju i pravilno unose u propisane registre - o evidencije su cjelovite i međusobno usklađene - o provodi se nadzor nad dostavom i kvalitetom podataka - o podaci za potrebe analize i izvješćivanja su točni i vjerodostojni - o rudarski gospodarski subjekti, kao ovlaštenici istražnih prostora i eksploatacijskih polja dostavljaju nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina - o koncesionari vode evidencije o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina te Uredu državne uprave dostavljaju podatke o godišnjoj eksploataciji
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	- o zaposlen je dovoljan broj zaposlenika na poslovima iz područja rudarstva - o zaposlenici su educirani za obavljanje poslova iz područja rudarstva - o postupak pri dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina detaljno je propisan - o raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje propisane odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu - o postupci javnog nadmetanja radi davanja koncesije provode se na način propisan odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu - o redovito se prati izvršenje ugovora o koncesiji i aktivnosti koncesionara - o obračun i naplata naknada za mineralne sirovine provodi se na propisani način - o dostavljaju se podaci o otkopanoj/pridobivenoj količini te tržišnoj vrijednosti prodane mineralne sirovine - o provjerava se realnost iskazivanja tržišne vrijednosti i količine otkopane/pridobivene mineralne sirovine - o prati se plaćanje naknada za mineralne sirovine, poduzimaju se mjere naplate potraživanja te provjerava učinkovitost poduzetih mjera - o obavljaju se kontrole eksploatiranih količina mineralnih sirovina koje su prijavili koncesionari - o uspostavljena je učinkovita suradnja nadležnih tijela u svim aktivnostima vezanim uz eksploataciju mineralnih sirovina - o sastavlja se godišnje izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara te se dostavlja Ministarstvu financija - o o postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji obavještava se nadležno državno odvjetništvo - o provodi se nadzor nad protupravnim eksploatacijama te mjere radi učinkovitog sprječavanja protupravnih eksploatacija - o obračunava se naknada štete po osnovi otuđenja mineralne sirovine
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	- o provodi se sanacija prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi tijekom izvođenja rudarskih radova na istražnom prostoru ili eksploatacijskom polju te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova - o u postupku davanja koncesije utvrđuje se iznos troškova sanacije, pribavljaju se jamstva za troškove sanacije te se redovito provjerava valjanost jamstava - o nadležna tijela provode nadzor nad provedbama sanacije - o provode se izvanredne sanacije prostora kada ne postoji ili je nepoznata osoba koja je eksploatirala mineralnu sirovinu - o poduzimaju se mjere radi sanacije prostora putem treće osobe, kada to ne učini rudarski gospodarski subjekt - o poduzimaju se pravne radnje pred sudom radi prisilne sanacije

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA

Mineralne sirovine, odnosno rudno blago kao prirodno bogatstvo dobro je od osobitog značenja za Republiku Hrvatsku, koje, prema Ustavu Republike Hrvatske (Narodne novine 85/10 - pročišćeni tekst i 5/14), ima njezinu osobitu zaštitu. Gospodarenje mineralnim sirovinama normativno je uređeno s više propisa iz područja rudarstva i dodjele koncesija, od kojih su temeljni Zakon o rudarstvu i Zakon o koncesijama (Narodne novine 143/12).

Zakonom o rudarstvu, koji je stupio na snagu u svibnju 2013., uređeno je gospodarenje mineralnim sirovinama i planiranje rudarske gospodarske djelatnosti, istraživanje i utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina, izrada i provjera rudarskih projekata, eksploatacija mineralnih sirovina, davanje koncesije za eksploataciju, građenje i uporabu rudarskih objekata i postrojenja, izrada rudarskih planova i izvođenje rudarskih mjerenja, sanacija otkopanih prostora, naknada za koncesiju, naknada štete, mjere osiguranja, sigurnosti i zaštite, stručna sprema za obavljanje određenih poslova u rudarstvu, upravni i inspekcijski nadzor, prekršajne odredbe i druga pitanja.

Mineralne sirovine, u smislu Zakona o rudarstvu, su:

1. energetske mineralne sirovine:
 - 1.1. ugljikovodici (nafta, prirodni plin, plinski kondenzat i zemni vosak)
 - 1.2. fosilne gorive tvari: ugljen (treset, lignit, smeđi ugljen, kameni ugljen), asfalt i uljni škriljevci; radioaktivne rude; geotermalne vode iz kojih se može koristiti akumulirana toplina u energetske svrhe, osim geotermalnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke ili rekreativne svrhe i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama
2. mineralne sirovine za industrijsku preradbu: grafit, sumpor, barit, tinjci, gips, kreda, kremen, kremenji pijesak, drago kamenje, bentonita, porculanska, keramička i vatrostalna glina, feldspati, talk, tuf, mineralne sirovine za proizvodnju cementa, karbonatne mineralne sirovine (vapnenci i dolomiti) za industrijsku preradbu, silikatne mineralne sirovine za industrijsku preradbu, sve vrste soli (morska sol) i solnih voda, mineralne vode iz kojih se mogu pridobivati mineralne sirovine, osim mineralnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke i rekreativne svrhe ili kao voda za ljudsku potrošnju i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama, brom, jod, peloidi
3. mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala: tehničko-građevni kamen (amfibolit, andezit, bazalt, dijabaz, granit, dolomit, vapnenac), građevni pijesak i šljunak iz neobnovljivih ležišta, građevni pijesak i šljunak iz morskog dna, ciglarska glina
4. arhitektonsko-građevni kamen
5. mineralne sirovine kovina.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, eksploatacijom mineralnih sirovina smatra se otkopavanje ili pridobivanje mineralnih sirovina iz ležišta i njihovo oplemenjivanje, a dozvoljena je samo unutar utvrđenog eksploatacijskog polja mineralnih sirovina i u granicama provjerenog rudarskog projekta na temelju kojeg je dana koncesija za gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra, koja je potrebna za eksploataciju mineralnih sirovina.

Postupci davanja koncesija, ugovor o koncesiji, prestanak koncesije, pravna zaštita u postupcima davanja koncesije, politika koncesija te druga pitanja u vezi s koncesijama, uređuju se Zakonom o rudarstvu i Zakonom o koncesijama. Koncesija je pravo koje se stječe ugovorom.

Davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina provodi se prema odredbama Zakona o rudarstvu, na temelju jednog javnog nadmetanja u jedinstvenom postupku koji se sastoji od četiri faze i to: postupka radi odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, postupka radi davanja odobrenja za istraživanje, postupka radi utvrđivanja eksploatacijskog polja te postupka radi davanja koncesije za eksploataciju. Koncesija se daje na zahtjev fizičkoj ili pravnoj osobi, na način određen Zakonom o koncesijama, koja je na javnom nadmetanju odabrana kao najpovoljniji ponuditelj, pod uvjetom da se nakon završetka istražnih radova potvrde rezerve mineralnih sirovina, utvrdi eksploatacijsko polje u skladu s lokacijskom dozvolom te da fizička ili pravna osoba ispunjava druge propisane uvjete. Iznimno, ako na određenom području već postoji utvrđeno eksploatacijsko polje, a ovlaštenik je Republika Hrvatska, raspisuje se javno nadmetanje za davanje koncesije.

Sve postupke koji čine pojedinu fazu jedinstvenog postupka za davanje koncesije provodi jedno tijelo nadležno za rudarstvo, kao davatelj koncesije, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu. Prema odredbi članka 8. Zakona o rudarstvu, za energetske mineralne sirovine, mineralne sirovine za industrijsku preradu, arhitektonsko-građevni kamen i mineralne sirovine kovina nadležno je Ministarstvo gospodarstva, kao ministarstvo nadležno za rudarstvo, dok su za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala nadležni uredi državne uprave u županijama.

Ured državne uprave u županiji donosi odluku o provođenju javnog nadmetanja za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako ocijeni da postoji potreba za utvrđivanjem pojedinačnih rezervi mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na nekom prostoru, koji je dokumentima prostornog uređenja planiran za izvođenje rudarskih radova i utvrđivanjem njihove gospodarske iskoristivosti ili povodom prijedloga fizičke ili pravne osobe registrirane za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala.

Raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje koje se prema odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu osobito odnose na imenovanje stručnog povjerenstva za koncesiju, izradu studije opravdanosti davanja koncesije ili analize davanja koncesije, procjenu vrijednosti koncesije, izradu dokumentacije za nadmetanje, određivanje jamstva za ozbiljnost ponude, određivanje visine novčane naknade za uvid i otkup dokumentacije za nadmetanje, određivanje posebnih uvjeta i ograničenja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, određivanje granica istražnog prostora, određivanje vrste i količine istražnih radova te određivanje rokova i kriterija za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju. Davatelj koncesije imenuje do sedam članova stručnog povjerenstva za koncesiju odgovarajuće struke, koji ne moraju biti zaposlenici davatelja koncesije. Stručno povjerenstvo za koncesije o svom radu vodi zapisnik, a zadaci su mu suradnja s davateljem koncesije pri provođenju pripremnih radnji za davanje koncesije, ocjena pristiglih ponuda, utvrđivanje prijedloga odluke o davanju koncesije ili prijedloga odluke o poništenju postupka davanja koncesije i obrazloženje tih prijedloga te obavljanje svih drugih radnji potrebnih za provedbu postupka davanja koncesije.

Postupak javnog nadmetanja radi davanja koncesije započinje danom slanja na objavu obavijesti o namjeri davanja koncesije odnosno o namjeri odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju u Elektroničkom oglasniku javne nabave Republike Hrvatske, a završava s izvršnosti odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja ili odluke o poništenju postupka javnog nadmetanja.

Odluku o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju donosi ured državne uprave u županiji na prijedlog stručnog povjerenstva. Ured državne uprave u županiji donosi i sve druge odluke u jedinstvenom postupku za davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala. Nakon donošenja odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja slijedi postupak radi davanja odobrenja za istraživanje, koje se provodi radi utvrđivanja rezervi mineralnih sirovina. Rješenje o odobrenju za istraživanje donosi se na temelju izvršne odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja, a istraživanje je dopušteno unutar istražnog prostora određenog rješenjem. Podaci o odobrenim istražnim prostorima za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar istražnih prostora koji vodi ured državne uprave u županiji.

Rješenje kojim se utvrđuje i ovjerava količina i kakvoća rezervi mineralnih sirovina donosi povjerenstvo za utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina na temelju prijedloga rudarskog gospodarskog subjekta, koji uključuje dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina. Navedeno povjerenstvo osniva i njegove članove imenuje rješenjem ministar nadležan za rudarstvo iz redova djelatnika ministarstva nadležnog za rudarstvo, te drugih znanstvenih i stručnih djelatnika.

Nakon završetka istražnih radova i donošenja rješenja o utvrđivanju rezervi mineralnih sirovina pokreće se postupak za utvrđivanje eksploatacijskog polja. Rješenje o utvrđivanju eksploatacijskog polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala donosi ured državne uprave u županiji po službenoj dužnosti ili na zahtjev ovlaštenika istražnog prostora. Eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina i ne mogu se odobriti ovlašteniku na rok duži od 40 godina. Nakon što prestanu prava ovlaštenika, ured državne uprave u županiji može raspisati novo javno nadmetanje za eksploatacijsko polje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu. Podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar eksploatacijskih polja koji vodi ured državne uprave u županiji.

Nakon utvrđivanja eksploatacijskog polja pokreće se postupak za donošenje odluke o davanju koncesije i sklapanju ugovora o koncesiji. Ured državne uprave u županiji donosi odluku o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na temelju zahtjeva koji podnosi rudarski gospodarski subjekt kao ovlaštenik eksploatacijskog polja koji je odabran kao najpovoljniji ponuditelj za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako su dovršeni istražni radovi, potvrđene rezerve mineralne sirovine, utvrđeno eksploatacijsko polje sukladno lokacijskoj dozvoli ishodenoj od nadležnog tijela za prostorno uređenje te ispunjeni drugi uvjeti propisani odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama.

Odluka o koncesiji dostavlja se rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija uz nacrt prijedloga ugovora o koncesiji, ministarstvu nadležnom za rudarstvo, jedinicama lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave na čijim se područjima nalazi eksploatacijsko polje i vlasnicima/posjednicima zemljišnih čestica na kojima se odobrava izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskom polju. Na temelju odluke o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, ured državne uprave u županiji mora rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija ponuditi na zaključivanje i potpisivanje ugovor o koncesiji. Ugovorom o koncesiji određuju se prava i obveze davatelja koncesije i koncesionara te se utvrđuje iznos i način plaćanja naknade za koncesiju.

Odredbama Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 31/14), propisana je visina minimalne godišnje naknade za mineralne sirovine i omjer raspodjele prihoda od naknade. Naknada za mineralne sirovine sastoji se od fiksnog i varijabilnog dijela, a ukupna naknada koja se plaća jednaka je njihovom zbroju.

Fiksni dio naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za površinu eksploatacijskog polja određenu upisom u registar odobrenih eksploatacijskih polja) iznosi 800,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija površina nije veća od 20 ha, 1.000,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina od 20 ha do 50 ha te 1.200,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina veća od 50 ha. Obračunava se godišnje od dana dobivanja odobrenja za eksploatacijsko polje i dospijeva najkasnije do konca četvrtog kvartala tekuće godine. Fiksni dio naknade je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske te se u cijelosti ustupa općini ili gradu na čijem području se nalazi odobreno eksploatacijsko polje. Ukoliko se eksploatacijsko polje prostire na području više gradova i/ili općina, fikсни dio naknade dijeli se razmjerno površini prostiranja eksploatacijskog polja mineralnih sirovina na području pojedinog grada i/ili općine.

Minimalni iznos varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) iznosi 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine. Iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehnološke ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena. Varijabilni dio naknade prihod je državnog proračuna Republike Hrvatske, a dijeli se na način da 30,0 % pripada općini ili gradu na čijem području se otkopava/pridobiva mineralna sirovina, 20,0 % županiji na čijem području se otkopava/pridobiva te 50,0 % državnom proračunu Republike Hrvatske. Rudarski gospodarski subjekt dužan je dostaviti uredu državne uprave u županiji podatke o otkopanoj/pridobivenoj količini i tržišnoj vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala u prethodnom kvartalu, najkasnije osmog dana narednog kvartala. Varijabilni dio naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralnih sirovina obračunava se najmanje kvartalno i dospijeva petnaestog dana narednog kvartala.

Prema odredbama Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine 147/14), naknada za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. i II. skupinu prema indeksu razvijenosti, koja je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske ustupa se u iznosu od 50,0 % gradu, odnosno općini, a 50,0 % županiji na području kojih se obavlja iskorištavanje, a koristi se namjenski za zaštitu okoliša i prirode te za gospodarski razvitak.

Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, osnovni dokument kojim se utvrđuje gospodarenje mineralnim sirovinama i planira rudarska gospodarska djelatnost na državnoj razini je Strategija gospodarenja mineralnim sirovinama koju donosi Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske. Propisano je da će Vlada Republike Hrvatske najkasnije u roku tri godine od dana stupanja na snagu Zakona u rudarstvu, odnosno do svibnja 2016. podnijeti prijedlog strategije na usvajanje Hrvatskom saboru. Županije, gradovi i općine dužni su u svojim razvojnim dokumentima osigurati provedbu strategije u roku tri godine od dana usvajanja strategije u Hrvatskom saboru.

Županije su dužne za svoja područja, u roku tri godine od dana usvajanja Strategije u Hrvatskom saboru, izraditi rudarsko-geološke studije koje obuhvaćaju postojeća i potencijalna ležišta mineralnih sirovina i koje moraju biti u skladu sa Strategijom te ih dostaviti ministarstvu nadležnom za rudarstvo, ministarstvu nadležnom za prostorno uređenje i ministarstvu nadležnom za zaštitu prirode i okoliša u roku 30 dana od usvajanja. Sadržaj i način izrade navedenih studija propisan je Pravilnikom o sadržaju i načinu izrade rudarsko-geoloških studija (Narodne novine 142/13).

Do vremena obavljanja revizije (lipanj 2016.), strategiju gospodarenja mineralnim sirovinama nije usvojio Hrvatski sabor te Županija nije izradila rudarsko-geološku studiju za svoje područje.

Prostornim planom Županije (Službeni vjesnik Šibensko-kninske županije 11/02, 10/05, 3/06 i 6/12), predviđeno je osam prostora za eksploataciju mineralnih sirovina te deset prostora za istraživanje mineralnih sirovina na području Županije.

U tablici broj 1 daju se podaci o prostorima predviđenim za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina na području Županije.

Tablica broj 1

Prostori predviđeni za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina na području Županije

Redni broj	Naziv prostora	Grad ili općina	Vrsta mineralne sirovine
	1	2	3
Predviđeni prostori za eksploataciju mineralnih sirovina			
1.	Baljci Gradac II	Ružić	kremen
2.	Štikovo	Drniš	kremeni pijesak
3.	Sedramić	Unešić	arhitektonsko-građevni kamen
4.	Čvrljevo	Unešić	arhitektonsko-građevni kamen
5.	Čvrljevo I	Unešić	arhitektonsko-građevni kamen
6.	Čvrljevo II	Unešić	arhitektonsko-građevni kamen
7.	Čvrljevo Ime Isusovo	Unešić	arhitektonsko-građevni kamen
8.	Nada	Unešić	arhitektonsko-građevni kamen
Predviđeni prostori za istraživanje eksploatacijskih polja mineralnih sirovina			
1.	Podi	Ružić	kremeni pijesak
2.	Mizdrakovac, Dronjkova Glavica, Stara ciglana, Bara	Knin	ciglarska glina
3.	Suhopolje III	Kijevo	građevni pijesak i šljunak
4.	Modrino Selo	Kistanje	mrki ugljen
5.	Sedramić II	Drniš	arhitektonsko-građevni kamen
6.	Gradina-Rusinice	Šibenik	arhitektonsko-građevni kamen
7.	Podorljak	Rogoznica	arhitektonsko-građevni kamen
8.	Provalije	Unešić	arhitektonsko-građevni kamen
9.	Kršine	Šibenik	arhitektonsko-građevni kamen

Od osam predviđenih prostora za eksploataciju mineralnih sirovina određenih Prostornim planom Županije, šest prostora se odnosi na arhitektonsko-građevni kamen, a dva prostora na mineralne sirovine za industrijsku preradbu (kremen i kremenij pijesak) za čiju eksploataciju je nadležno Ministarstvo gospodarstva. Također, od devet predviđenih prostora za istraživanje eksploatacijskih polja mineralnih sirovina određenih Prostornim planom Županije, većina prostora (sedam) se odnosi na istraživanje arhitektonsko-građevnog kamena te kremenog pijeska i mrkog ugljena u nadležnosti Ministarstva gospodarstva dok se dva istražna prostora odnose na građevni pijesak i šljunak te ciglarsku glinu u nadležnosti Ureda državne uprave.

Prema podacima Ureda državne uprave, u Županiji se nalazi sedam eksploatacijskih polja tehničko-građevnog kamena: Konjuška, Veprštak, Vukovac, Dubrava, Velika Kremenica, Ljubljana i Magličinac-Bikarac. Na eksploatacijskom polju Konjuška, Veprštak, Vukovac i Dubrava se obavljaju rudarski radovi, za eksploatacijsko polje Velika Kremenica proveden je upis Republike Hrvatske kao ovlaštenika i nositelja polja i u 2016. će Ured državne uprave raspisati javno nadmetanje za dodjelu rudarske koncesije. Eksploatacijska polja Velika Kremenica, Veprštak, Vukovac, Dubrava i Konjuška Prostornim planom su predviđena za eksploataciju mineralnih sirovina dok eksploatacijska polja Magličinac-Bikarac i Ljubljana Prostornim planom nisu predviđena za eksploataciju mineralnih sirovina te nemaju odobrenje za rudarske radove. Naime, za eksploatacijska polja Magličinac-Bikarac i Ljubljana provedena je javna rasprava o odobrenju eksploatacijskih polja (nije bilo primjedbi), ali prema posljednjim izmjenama i dopunama Prostornog plana navedena polja nisu predviđena za eksploataciju mineralnih sirovina te se u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu ne može provesti postupak odobrenja rudarskih radova.

Prema podacima Ureda državne uprave, za sanaciju su predviđena napuštena eksploatacijska polja, ali Ured državne uprave nema potpuna saznanja o njihovom ukupnom broju i stanju napuštenih eksploatacijskih polja.

Prema odredbama članka 56. Zakona o koncesijama, davatelji koncesija dužni su dostaviti Ministarstvu financija godišnji i srednjoročni (trogodišnji) plan davanja koncesija, koji moraju biti usklađeni. Godišnji plan davanja koncesija sadrži planirani broj koncesija, predviđene vrste i predmete koncesija, rokove na koje se koncesije planiraju dati, pravnu osnovu za davanje koncesije, procijenjenu godišnju naknadu za pojedinu koncesiju, popis ugovora o koncesiji koji istječu u godini na koju se plan odnosi s napomenom za koje se koncesije planira novi postupak davanja koncesije te obrazloženje razloga za eventualno neplaniranje davanja nove koncesije. U srednjoročnom planu davanja koncesija navode se gospodarska i druga područja u kojima se planiraju dati koncesije, građevine koje će se graditi, odnosno djelatnosti koje će se obavljati na temelju koncesije, planirani rashodi za koncesije i prihodi od koncesija, ocjena očekivane gospodarske koristi od planiranih koncesija te drugi elementi od značaja za provedbu učinkovite politike koncesija.

Ured državne uprave nije sačinio ni dostavio Ministarstvu financija godišnje planove davanja koncesija za 2013., 2014. i 2015. i srednjoročne (trogodišnje) planove davanja koncesija jer nisu imali zahtjeva ni saznanja o planiranim zahtjevima za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina na području Županije.

Ured državne uprave trebao je sastavljati godišnje i srednjoročne planove jer u planu između ostalog treba stajati i popis ugovora o koncesiji koji istječu u godini na koju se plan odnosi (u 2017. je istjecala koncesija za Veprštak, a odobrena je na zahtjev koncesionara 2015. te je trebala biti u srednjoročnom planu koji se dostavlja uz plan za 2015.).

Državni ured za reviziju nalaže donositi godišnje i srednjoročne (trogodišnje) planove davanja koncesija i dostavljati ih nadležnom ministarstvu u skladu s odredbama Zakona o koncesijama.

Registri i evidencije

Prema odredbi članka 145. Zakona o rudarstvu, uredi državne uprave dužni su voditi registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja, evidenciju o svim traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirku isprava i popis rudarskih gospodarskih subjekata za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala te prikupljene podatke i spise dostavljati Ministarstvu gospodarstva, koje vodi jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina Republike Hrvatske. Način vođenja registra istražnih prostora, registra eksploatacijskih polja, evidencije o traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirke isprava i popisa rudarskih gospodarskih subjekata propisani su odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima (Narodne novine 142/13), koji je stupio na snagu 7. prosinca 2013. Danom stupanja na snagu tog Pravilnika prestao je važiti Pravilnik o katastru istražnih prostora i eksploatacionih polja te o načinu vođenja evidencije, zbirke isprava i popisa rudarskih poduzeća i samostalnih poduzetnika kojima su izdana odobrenja za istraživanja ili eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 44/91). Odredbom članka 16. spomenutog Pravilnika, propisano je da su registre i zbirke isprava vođene po prijašnjim propisima Ministarstvo i uredi državne uprave u jedinicama područne (regionalne) samouprave dužni uskladiti s odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima u roku šest mjeseci od dana stupanja na snagu tog Pravilnika, odnosno do 7. lipnja 2014.

Prema odredbi članka 57. Zakona o koncesijama, Ministarstvo financija vodi Registar koncesija, odnosno u suradnji s davateljima koncesija prikuplja i evidentira podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije, pohranjuje podatke, upravlja bazom podataka, osigurava dostupnost podataka te zaštitu baze podataka i dokumenata pohranjenih u arhivu. Oblik i vođenje Registra koncesija, subjekti upisa, obveznici, postupak upisa ugovora o koncesiji u Registar koncesija, sadržaj i oblik potrebne dokumentacije, unos, izvješća, pohranjivanje, čuvanje i zaštita podataka te vođenje evidencije o naknadama za koncesiju uređeni su odredbama Pravilnika o Registru koncesija (Narodne novine 26/13). Registar koncesija je središnji izvor informacija o svim koncesijama i jedinstvena elektronička evidencija svih ugovora o koncesijama danim na području Republike Hrvatske te sadrži podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije koje su davatelji koncesija dužni dostavljati na odgovarajućim obrascima i u rokovima propisanim odredbama Pravilnika o Registru koncesija.

U skladu s odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima, Ured državne uprave vodi registre eksploatacijskih polja, zbirke isprava za odobrena eksploatacijska polja te popis rudarskih gospodarskih subjekata za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala na području Županije. Također, Ured državne uprave Ministarstvu gospodarstva dostavlja podatke o traženim eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina, odnosno podatke o rudarskim gospodarskim subjektima uvedenim u registre, upravne akte kojima se rudarskim gospodarskim subjektima utvrđuju eksploatacijska polja mineralnih sirovina te daju koncesije za eksploataciju. Ured državne uprave ne vodi registar odobrenih istražnih prostora, zbirku isprava istražnih prostora mineralnih sirovina jer nije imao zahtjeva niti su odobreni istražni prostori.

Registar eksploatacijskih polja vode se u zasebnim knjigama na propisanim obrascima, a odobrena eksploatacijska polja upisana su u registre na zasebnim listovima. U zbirke isprava pohranjeni su svi podaci bitni za svako odobreno eksploatacijsko polje zasebno te su uloženi u posebni omot. Tako su pohranjeni zahtjevi rudarskih gospodarskih subjekata za odobravanje eksploatacijskih polja s pripadajućom dokumentacijom, rješenja o odobrenju eksploatacijskih polja, rješenja o brisanju rudarskih gospodarskih subjekata kao ovlaštenika iz registra eksploatacijskih polja, pojedina jamstva osiguranja naplate naknade za koncesiju, odluke o davanju koncesije, ugovori o koncesiji, podaci o obračunu i naplati fiksnog odnosno varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine te drugi dokumenti i podaci. Popis rudarskih gospodarskih subjekata kojima su dodijeljene rudarske koncesije vode se na propisanim obrascima.

U skladu s odredbama Pravilnika o Registru koncesija, Ured državne uprave popunio je i podnio propisane obrasce u Registar koncesija, a odnose se na upis ugovora o koncesiji, evidentiranje promjena podataka iz ugovora o koncesiji, utvrđivanje fiksnog i varijabilnog dijela naknada za mineralne sirovine. Obrasci su popunjeni i podneseni na propisani način.

Ured Državne uprave je početkom 2010., odnosno početkom 2013. prijavio dva koncesionara, radi neplaćanja naknade Županijskom državnom odvjetništvu u Šibeniku, Ministarstvu financija i Ministarstvu gospodarstva rada i poduzetništva, ali nema povratne informacije o stečajnim postupcima nad rudarskim gospodarskim subjektima i o prisilnim naplatama naknada za mineralne sirovine (tehničko građevni kamen).

S obzirom da su mineralne sirovine najvećim dijelom neobnovljivi prirodni resurs ograničenih rezervi, eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina te je odredbama članaka 52., 55. i 57. Zakona o rudarstvu propisana obveza dostave podataka i dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina te podataka o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina. Navedenim odredbama propisano je da su rudarski gospodarski subjekti, kao ovlaštenici istražnog prostora ili eksploatacijskog polja, dužni voditi evidenciju o rezervama mineralnih sirovina i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva dostaviti podatke o rezervama mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine te svakih pet godina od dana dobivanja rješenja o potvrđivanju količina i kakvoće rezervi mineralnih sirovina dostaviti nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina, s prijedlogom za razvrstavanje u klase i kategorije, na temelju čega povjerenstvo donosi rješenje kojim potvrđuje i ovjerava količine i kakvoću rezervi mineralnih sirovina. Također, koncesionar za eksploataciju mineralnih sirovina dužan je voditi i evidenciju o godišnjoj eksploataciji i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva i davatelju koncesije dostaviti podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine. Obrasci za dostavu podataka o rezervama mineralnih sirovina te o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina propisani su odredbama Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina (Narodne novine 150/13).

Rudarski gospodarski subjekti su dostavljali Uredu državne uprave podatke o ukupne otkopan/pridobivenim količinama mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala.

Prema podacima Ureda državne uprave u razdoblju 2013.-2015. otkopane/pridobivene količine tehničkog građevnog kamena su: na eksploatacijskom polju Veprštak u 2013. su ukupno 150 510 m³, u 2014. ukupno 118 981 m³ i u 2015. ukupno 92.240 m³, na eksploatacijskom polju Dubrava u 2013. iskopano je ukupno 131 714 m³, u 2014. ukupno 80 479 m³ i u 2015. ukupno 10 565 m³. Na eksploatacijskom polju Vukovac u 2013. iskopano je ukupno 81 161 m³, u 2014. ukupno 54 165 m³ i u 2015. ukupno 70 711 m³, a na eksploatacijskom polju Konjuška u 2013. ukupno 20 100 m³, u 2014. ukupno 16 902 m³ i u 2015. ukupno 19 950 m³ tehničkog građevnog kamena odnosno za razdoblje 2013.-2015. ukupne otkopane/pridobivene količine mineralnih sirovina u Županiji su 847 478 m³.

Ured državne uprave nema podataka o rezervama mineralnih sirovina na odobrenim eksploatacijskim poljima u Županiji i nema saznanja je li rudarski gospodarski subjekti, kao ovlaštenici istražnog prostora, vode evidenciju o rezervama mineralnih sirovina i je li svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva dostavljaju podatke o rezervama mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine.

Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji

U skladu s odredbom članka 8. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu ureda državne uprave u županijama (Narodne novine 40/12, 51/12 i 90/13), Ured državne uprave donio je 20. listopada 2014. Pravilnik o unutarnjem redu državne uprave u Šibensko-kninskoj županiji, kojim su utvrđene ustrojstvene jedinice i njihov djelokrug te broj službenika i namještenika po službama i ispostavama, s naznakom njihovih osnovnih poslova i zadaća te stručnih uvjeta potrebnih za njihovo obavljanje. U skladu sa spomenutim Pravilnikom, poslovi iz područja rudarstva obavljaju se u Odjelu za gospodarstvo, koji je jedan od ustrojbenih jedinica Službe za gospodarstvo. Obavlja ih jedan zaposlenik (voditelj Odjela za gospodarstvo), koji obavlja i druge poslove iz djelokruga Ureda državne uprave, a odnose se na područje poljoprivrede, šumarstva, informacijsku sigurnost i druge poslove. Ured državne uprave osigurao je odgovarajuću tehničku podršku za učinkovito obavljanje poslova iz područja rudarstva.

Postupak dodjele koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina propisan je odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama te provedbenim propisima koji razrađuju pojedine zakonske odredbe, a Ured državne uprave nije donosio interne akte o dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina.

Od devet prostora predviđenih Prostornim planom Županije za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala Ured državne uprave, prema podacima do vremena obavljanja revizije (lipnja 2016.), nije zaprimio ni odobrio rudarskim gospodarskim subjektima istražna eksploatacijska polja.

Ured državne uprave u posljednjih deset godina nije odobrio istražne prostore mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije. U 2000. su bili odobreni istražni prostori Brušnjak i Kosa na temelju zahtjeva rudarskih gospodarskih subjekata u skladu s odredbama Pravilnika o istraživanju mineralnih sirovina (Narodne novine 125/98), koji je bio na snazi od rujna 1998. do studenoga 2013. Ovlaštenici istražnih prostora do vremena obavljanja revizije (lipanj 2016.), Uredu državne uprave nisu dostavili izvješće o obavljenim istražnim radovima te nisu podnijeli zahtjev za utvrđivanje eksploatacijskog polja. Ured državne uprave nema saznanja o provedenom istraživanju na istražnim prostorima Brušnjak i Kosa i sanaciji istražnih prostora.

Državni ured za reviziju predlaže od ovlaštenika istražnih prostora pribaviti izvješće o provedenim istraživanjima i sanaciji prostora u slučaju da istraživanjem nisu utvrđene rezerve tehničko-građevnog kamena. Upravnim aktom, a prema utvrđenim razlozima od strane nadležnog tijela, nalaže se ukinuti rješenje o odobrenju za one ovlaštenike istražnog prostora koji u roku trajanja odobrenja nisu dostavili izvješće o provedenom istraživanju u vezi s istraživanjem i eksploatacijom mineralnih sirovina u odobrenom istražnom prostoru, u skladu s odredbom članka 46. Zakona o rudarstvu, prema kojoj se rješenje o odobrenju za istraživanje mineralnih sirovina ukida istekom roka važenja rješenja, ako ovlaštenik istražnog prostora ne poštuje rokove i obveze određene rješenjem ili ako nisu izvedeni rudarski radovi određeni rješenjem.

U tablici broj 2 daju se podaci o odobrenim eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije, te podaci o obvezama uplate fiksnog dijela naknade za mineralne sirovine iz travnja 2016., prema podacima Ministarstva financija.

Tablica broj 2

Odobrena eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije te obveze uplate fiksnog dijela naknade za mineralne sirovine iz travnja 2016.

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje odobrenja	Površina polja u ha	Fiksni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za površinu eksploatacijskog polja) u kn	
				Obveza ovlaštenika polja	Naplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5
Tehničko građevni kamen					
1.	Veprštak	21.5.1997.-17.2.2045.	22,61	92.796,00	124.466,00
2.	Dubrava	28.10.1994.-28.10.2034.	38,62	315.776,00	315.776,00
3.	Konjuška	23.12.2008.-23.5.2022.	22,17	186.468,00	225.927,00
4.	Vukovac	14.5.2011.-14.5.2036.	23,87	243.990,00	243.990,00
Ukupno			107,27	839.030,00	910.159,00

Za četiri odobrena eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije površine 107,27 ha utvrđene su obveze za fiksni dio naknada u iznosu 839.030,00 kn, odnosno s pripadajućim kamatama zbog nepravodobnog plaćanja u iznosu 910.159,00 kn koje su u cijelosti plaćene.

Fiksni dio naknade za mineralne sirovine odnosno naknade za površinu eksploatacijskog polja obračunan je i naplaćen u iznosima propisanim odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 158/09), koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011., Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 40/11), koja je bila na snazi od travnja 2011. do travnja 2014. i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je na snazi od svibnja 2014., s tim da su pojedinim ovlaštenicima naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade u ukupnom iznosu 71.129,00 kn.

Ranijih godina bila su zaključena dva ugovora odnosno u 2004. i 2007. koja su istekla 2010., odnosno 2012. Položaj i granice te veličina eksploatacijskog polja Suhopolje i Velika Kremenica bila je određena rješenjem Općinskog komiteta za privredu općine Knin iz srpnja 1985. odnosno rješenjem Ureda za gospodarstvo Županije iz ožujka 2001. Naknada za eksploataciju tehničko građevnog kamena bila je određena odredbama članka 11. Zakona o rudarstvu, Odlukom o naknadi za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine broj 104/04) te odredbom članka 16. stavka 2. Zakona o područjima posebne državne skrbi (Narodne novine broj 26/03 i 42/05). Koncesionari nisu izvršavali obaveze odnosno nisu dostavljali dokaze o izvršenoj obvezi plaćanja naknade za površinu odobrenog eksploatacijskog polja koja je na dan 25. siječnja 2010. iznosila 33.580,00 kn za eksploatacijsko polje Velika Kremenica te 73.550,00 kn za eksploatacijsko polje Suhopolje. Ured državne uprave nije ovlaštenicima eksploatacijskih polja dostavljao opomene ni druge mjere naplate već je u siječnju 2010., te u siječnju 2013. prijavio navedene koncesionare, radi neizvršavanja obveza Županijskom državnom odvjetništvu u Šibeniku, Ministarstvu financija i Ministarstvu gospodarstva rada i poduzetništva.

Koncesionar je za eksploatacijsko polje Velika Kremenica 4. veljače 2011. uplatio naknadu u iznosu 33.580,00 kn te još 4.848,00 kn na ime kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade, dok koncesionar za eksploatacijsko polje Suhopolje nije Uredu državne uprave dostavio dokaze o izvršenom plaćanju koncesijske naknade. Navedeni koncesionari su nakon što su obustavili eksploataciju tehničko građevinskog kamena na eksploatacijsko polje Velika Kremenica i Suhopolje (ugovoreno pravo eksploatacije prestalo 2010. odnosno 2012.), bili dužni na prostoru na kojem su obavljani radovi provesti mjere osiguranja kojima se isključuje mogućnost nastanka opasnosti za ljude i imovinu, kao i za okoliš i o tome obavijestiti Državni inspektorat i Inspekciju zaštite okoliša. Ako Državni inspektorat i Inspekcija zaštite okoliša utvrde da su provedene mjere osiguranja, mjere zaštite okoliša i sanacija eksploatacijskog polja nakon završetka radova na eksploataciji mineralnih sirovina izdat će koncesionaru o tome potvrdu i izvijestiti davatelja koncesije. Nakon primitka potvrda davatelj koncesije izdaje koncesionaru rješenje o prestanku koncesije i brisanju eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja mineralnih sirovina. Kako Ured državne uprave nije zaprimio potvrdu o provedenim mjerama osiguranja, mjerama zaštite okoliša i sanaciji eksploatacijskog polja nakon završetka radova, odnosno nije izdano rješenje o prestanku koncesije i brisanju eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja mineralnih sirovina, Ured državne uprave je i dalje obračunavao naknadu za zauzetu površinu eksploatacijskog polja na temelju Zakona o rudarstvu, Uredbi o novčanoj naknadi za koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina. Ukupna potraživanja na ime koncesijske naknade sa stanjem u siječnju 2013. za eksploatacijsko polje Velika Kremenica iznosila su 82.211,00 kn (ukupna potraživanja nisu umanjena za uplatu u iznosu 33.580,00 kn iz veljače 2011.), a potraživanja za eksploatacijsko polje Suhopolje iznosila su 143.423,00 kn.

Ured državne uprave nema povratne informacije o prisilnim naplatama naknada za mineralne sirovine (tehničko građevni kamen).

Za eksploatacijsko polje Velika Kremenica u rujnu 2014. je doneseno rješenje o brisanju rudarskog gospodarskog subjekta kao njegovog ovlaštenika iz registra eksploatacijskih polja bez provedene sanacije prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi, a Ured državne uprave nema saznanja o plaćenim naknadama kao ni za eksploatacijsko polje Suhopolje. Prema tablicama Ministarstva financija, registra koncesija iz travnja 2016., potraživanje za naknadu za eksploatacijsko polje Velika Kremenica iznosilo je 49.270,00 kn, a za eksploatacijsko polje Suhopolje 247.341,00 kn.

Stoga Državni ured za reviziju predlaže Uredu državne uprave da zatraži od nadležnih tijela inspekcije i financijskog nadzora izvješće o poduzetim mjerama nad ovlaštenicima eksploatacijskih polja zbog neplaćanja koncesijske naknade i naknade za obavljanje radova sanacije eksploatacijskog polja.

Od četiri eksploatacijskih polja koja je Ured državne uprave odobrio rudarskim gospodarskim subjektima, rudarske koncesije su dodijeljene za sva četiri eksploatacijska polja te su zaključeni ugovori o koncesiji za eksploataciju mineralnih sirovina. Prema podacima Ureda državne uprave s koncesionarima su zaključena tri ugovora o gospodarenju mineralnim sirovinama i izdano je jedno rješenje za izvođenje rudarskih radova na: eksploatacijskom polju Konjuška na području Općine Primošten, eksploatacijsko polje Vukovac na području Grada Šibenika, eksploatacijsko polje Veprštak, na području Općine Tisno i Općine Pirovac i eksploatacijsko polje Dubrava na području Grada Šibenika. Tijekom 2015. za dva eksploatacijska polja su zaključeni ugovori na zahtjev sa istim koncesionarima, a za dva eksploatacijskih polja su i dalje na snazi ugovori iz 2003. odnosno 1994.

Za eksploatacijska polja Vukovac i Veprštak ugovori o koncesiji su bili zaključeni u skladu s odredbama prijašnjih propisa o rudarstvu, ali su koncesionari, zbog isteka, odnosno obnove prava služnosti državnog zemljišta na kojem se eksploatacijska polja nalaze, tijekom 2015., zatražili dodjelu rudarskih koncesija te su im one dodijeljene nakon provedenih postupaka u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu, koji je na snazi od svibnja 2013. i Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina (Narodne novine 142/13), koji je na snazi od studenoga 2013.

Za eksploatacijsko polje Konjuška i Dubrava ugovori o koncesiji zaključeni su na temelju zahtjeva rudarskih gospodarskih subjekata za dodjelu koncesije za izvođenje rudarskih radova, eksploatacijska polja su im ranijih godina odobrena u skladu s odredbama prijašnjih propisa o rudarstvu, Zakona o rudarstvu (Narodne novine 190/03-pročišćeni tekst), koji je bio na snazi od lipnja 1991. do srpnja 2009. te Pravilnika o postupku ishoda odobrenja za dodjelu eksploatacijskog polja, odobrenja za izvođenje rudarskih radova i građevinske dozvole za građenje rudarskih objekata i postrojenja, kao i dozvole za upotrebu rudarskih objekata i postrojenja (Narodne novine 53A/91), koji je bio na snazi od srpnja 1991. do rujna 1998., odnosno Pravilnika o eksploataciji mineralnih sirovina (Narodne novine 125/98), koji je bio na snazi od rujna 1998. do studenoga 2013. U 2016. ovlaštenik eksploatacijskog polja Dubrava, koji je imao rješenje o odobrenju eksploatacije iz 1994. je podnio zahtjev za provedbu postupka dodjele koncesije. Do dana obavljanja revizije (lipanj 2016.), postupak dodjele rudarske koncesije na eksploatacijskom polju Dubrava nije završen.

S obzirom da je ugovor o koncesiji za eksploataciju mineralne sirovine za eksploatacijsko polje Konjuška zaključen u 2008. (s rokom eksploatacije do svibnja 2022.) po prijašnjim propisima, Ured državne uprave je trebao zamijeniti postojeće rješenje s novim rješenjem o davanju koncesije u skladu s odredbama članka 166. Zakona o rudarstvu.

Državni ured za reviziju nalaže zamijeniti postojeći ugovor o koncesiji za eksploataciju mineralne sirovine zaključen po prijašnjim propisima s novim rješenjem o davanju koncesije u skladu s odredbama članka 166. Zakona o rudarstvu.

Odredbama članka 51. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije dužan je kontinuirano nadzirati rad koncesionara i izvršavanje njihovih obveza iz ugovora o koncesiji, što uključuje i redovito praćenje izvršavanja plaćanja naknade za koncesiju te plaćanja svih drugih obveza koje nastaju kao posljedica provedenih nadzora inspekcijskih službi i drugih nadležnih tijela. O postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji dužan je obavijestiti nadležno državno odvjetništvo.

Također je dužan do 1. lipnja tekuće godine, za prethodnu godinu, dostaviti Ministarstvu financija izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara, a osobito u odnosu na plaćanje naknade za koncesiju, poduzete radnje vezane uz nadzor rada koncesionara, pokrenute mjere prisilne naplate naknade za koncesiju i drugih novčanih obveza po osnovi nalaza/rješenja inspekcijskih i drugih službi, raskinute ugovore o koncesiji i one koji su u procesu raskida, poslovanje koncesionara kada je to društvo posebne namjene, izvršenje podugovora i ugovora s takvim svojstvom koje je zaključio koncesionar, a koji su vezani uz ugovor o koncesiji te druge bitne podatke o izvršenju ugovora o koncesiji. Izvješće se dostavlja na obrascu koji Ministarstvo financija objavljuje na svojim mrežnim stranicama.

Za navedena četiri ugovora o koncesiji koja je Ured državne uprave odobrio rudarskim gospodarskim subjektima na eksploatacijskom polju Konjuška, Vukovac, Veprštak i Dubrava Ured državne uprave prati izvršavanje plaćanja naknade za koncesiju pribavljanjem od koncesionara podataka o otkopanoj/pridobivenoj količini mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala i iskazanoj tržišnoj vrijednosti mineralnih sirovina te je Ministarstvu financija, na propisanom obrascu, dostavljao izvješća o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara.

U tablici broj 3 daju se podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije za koja su zaključeni ugovori o koncesiji te podaci o varijabilnom dijelu naknade za mineralne sirovine, prema podacima Ureda državne uprave sa stanjem iz travnja 2016.

Tablica broj 3

Eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije za koja su zaključeni ugovori o koncesiji te podaci o varijabilnom dijelu naknade za mineralne sirovine, travanj 2016.

Redni broj	Naziv polja	Trajanje koncesije	Varijabilni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) u kn	
			Obveze koncesionara	Naplaćeno s kamatama
	1	2	3	4
Tehničko građevni kamen				
1.	Dubrava	25.11.1994.-25.11.2034.	663.814,00	678.351,00
2.	Konjuška	26.9.2003.-25.5.2022.	169.633,00	206.337,00
3.	Veprštak	21.5.1997.-17.12.2017.	844.042,00	914.979,00
4.	Vukovac	14.5.2001.-14.5.2036.	1.960.398,00	2.085.933,00
Ukupno			3.637.887,00	3.885.600,00

Na četiri eksploatacijska polja na području Županije, za koja su zaključeni ugovori o koncesiji, utvrđene obveze koncesionara za varijabilni dio naknada iznose 3.637.887,00 kn odnosno s pripadajućim kamatama zbog nepravodobnog plaćanja 3.885.600,00 kn, a u cijelosti su plaćene.

Ukupne otkopane/pridobivene količine mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala su 847 478 m³, čija je tržišna vrijednost iskazana u iznosu 20.780.963,00 kn.

Ugovorima o koncesiji koncesionari su se obvezali da će varijabilni dio naknade za mineralne sirovine odnosno naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralnih sirovina plaćati na način utvrđen zakonskim i podzakonskim propisima, kojima je određena naknada za koncesiju, odnosno u visini propisanog ili minimalnog propisanog iznosa.

Tako su naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralnih sirovina obračunane i naplaćene u skladu s odredbama Odluke o naknadi za eksploataciju mineralnih sirovina koja je bila na snazi od srpnja 2004. do prosinca 2009. i kojom je naknada bila utvrđena u visini 2,6 % ukupnog prihoda ostvarenog prodajom mineralne sirovine, Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011. i kojom je minimalni iznos varijabilnog dijela naknade bio utvrđen u visini 7,5 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od travnja 2011. do travnja 2014. i kojom je varijabilni dio naknade bio utvrđen u visini 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine te Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je na snazi od svibnja 2014. i kojom je minimalni iznos varijabilnog dijela naknade utvrđen u visini 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, s tim da su pojedinim koncesionarima naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade.

Odredbama Zakona o rudarstvu i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, propisano je da iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, koju rudarski gospodarski subjekt mora izraditi kako bi od nadležnog povjerenstva ishodio rješenje o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine i dužan ju je potvrditi svakih pet godina.

Rješenja o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine, koja nadležno povjerenstvo dostavlja Uredu državne uprave, ne sadrži podatak o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata, niti je propisana obveza rudarskih gospodarskih subjekata da Uredu državne uprave dostavljaju navedeni elaborat. Stoga Ured državne uprave nije u mogućnosti pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na navedeni elaborat, osim kada elaborat pribavi od rudarskih gospodarskih subjekata. Međutim, pri obnovi elaborata radi potvrde količine i kakvoće rezervi mineralne sirovine, nakon pet godina, Ured državne uprave nema mogućnost uvjetovati rudarskim gospodarskim subjektima dostavu obnovljenog elaborata.

Državni ured za reviziju predlaže zatražiti od nadležnog povjerenstva dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi Ured državne uprave mogao pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednost mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, rudarska inspekcija Ministarstva gospodarstva provodi inspekcijski nadzor nad izvođenjem rudarskih radova. Prema podacima prikupljenim od rudarske inspekcije, u razdoblju od 2013. do 2015., obavljani su inspekcijski nadzori nad izvođenjem rudarskih radova na dva eksploatacijska polja za koja su zaključeni ugovori o koncesiji, o čemu su sastavljeni zapisnici i to na eksploatacijsko polje Veprštak u rujnu i listopadu 2014. i eksploatacijsko polje Vukovac u prosincu 2014. Prema zapisnicima rudarske inspekcije, rudarski radovi na eksploatacijskom polju Vukovac i Veprštak obavljani su u skladu s dodijeljenom koncesijom.

U zapisniku je također navedeno da na dijelu eksploatacijskog polja Veprštak nisu riješeni imovinsko pravni odnosi. Nadalje, prema zapisnicima rudarske inspekcije kod oba eksploatacijska polja vodi se evidencija o rezervama mineralnih sirovina, o čemu se izvješćuje Ministarstvo gospodarstva u skladu s odredbama članka 57. Zakona o rudarstvu, obračunava se fiksni i varijabilni dio naknade u skladu s otkopanom količinom mineralnih sirovina, poslove odgovornog voditelja izvođenja rudarskih radova obavlja stručna osoba u skladu s odredbom članka 82. Zakona o rudarstvu i vodi se knjiga rudarskog nadzora u skladu s odredbom članka 151. Zakona o rudarstvu. Na druga dva eksploatacijska polja za koja su zaključeni ugovori o koncesiji u navedenom razdoblju nije obavljan inspekcijski nadzor.

Državni ured za reviziju predlaže zatražiti od rudarske inspekcije redovito obavljanje inspekcijskog nadzora na eksploatacijskim poljima za koja su zaključeni ugovori o koncesiji radi provjere podataka o otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina, obračunu i naplati fiksnog i varijabilnog dijela novčane naknade prema otkopanoj količini mineralnih sirovina.

Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi

Prema odredbama članaka 69. i 101. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt odgovara za štetu u prirodi i okolišu nastalu izvođenjem rudarskih radova na eksploatacijskom polju, dužan je tijekom izvođenja te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova provesti sanaciju prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi, provesti mjere osiguranja radi sprječavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš te o tome izvijestiti rudarsku inspekciju i inspekciju zaštite okoliša, koje izdaju potvrde o provedbi spomenutih mjera, nakon čega davatelj koncesije donosi rješenje o brisanju rudarskog gospodarskog subjekta kao ovlaštenika eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja, a može donijeti i rješenje o brisanju eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja. Ako rudarski gospodarski subjekt ne provede sanaciju, davatelj koncesije naložit će mu provođenje sanacije u primjerenom roku, a ako ni nakon ostavljenog roka ne provede sanaciju, to će se učiniti putem treće osobe, na trošak rudarskog gospodarskog subjekta, pri čemu će pravne radnje pred sudom poduzeti nadležno državno odvjetništvo.

Iz podataka prikupljenih od Ureda državne uprave, proizlazi da je za eksploatacijsko polje Velika Kremenica 4. rujna 2014. doneseno rješenje o brisanju rudarskog gospodarskog subjekta kao njegovog ovlaštenika iz registra eksploatacijskih polja bez provedene sanacije prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi što nije u skladu s odredbama članaka 69. i 101. Zakona o rudarstvu.

Prema odredbi članka 58. stavka 5. Zakona o rudarstvu, koji je na snazi od svibnja 2013., eksploatacijsko polje koje je odobreno rudarskom gospodarskom subjektu nakon isteka koncesije ili odobrenja za izvođenje rudarskih radova, ako još nije zamijenjeno za koncesiju, prelazi po sili zakona na Republiku Hrvatsku odnosno kao nositelj tog polja utvrđuje se i upisuje Republika Hrvatska. Prema odredbama članka 167. stavaka 5. i 7. Zakona o rudarstvu, fizička ili pravna osoba kojoj je rješenjem odobreno eksploatacijsko polje mineralnih sirovina i koja nije ishodila koncesiju za eksploataciju u određenom roku, gubi pravo na eksploatacijsko polje istekom toga roka te ovlaštenik polja po sili zakona postaje Republika Hrvatska. Iz podataka Ureda državne uprave proizlazi da je proveden upis Republike Hrvatske kao ovlaštenika i nositelja navedenog polja. Prostornim planom Županije eksploatacijsko polje Velika Kremenica je predviđeno za eksploataciju tehničko-građevnog kamena te će se za eksploatacijsko polje do konca 2016. provesti postupak javnog nadmetanja radi davanja koncesije.

Za eksploatacijsko polje Suhopolje, za koje je ugovor o koncesiji istekao koncem 2012., sanacija prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi nije provedena, Ured državne uprave nije zaprimio potvrdu o provedenim mjerama osiguranja, mjerama zaštite okoliša i sanaciji eksploatacijskog polja nakon završetka radova, nije izdao rješenje o prestanku koncesije i brisanju eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja mineralnih sirovina, odnosno Ured državne uprave nema nikakvih saznanja o provedenim postupcima sanacije.

Državni ured za reviziju nalaže poduzeti mjere radi provedbe postupaka sanacije za eksploatacijska polja u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu. Nadalje predlaže u suradnji s rudarskom inspekcijom, inspekcijom zaštite okoliša i nadležnim državnim odvjetništvom provesti postupak brisanja rudarskih gospodarskih subjekata kao ovlaštenika eksploatacijskih polja za koja su istekla odobrenja za izvođenje rudarskih radova te upis Republike Hrvatske kao ovlaštenika i nositelja tih polja u registar eksploatacijskih polja, u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu.

U slučajevima kada rudarski gospodarski subjekt ne provede sanaciju, to učiniti putem treće osobe na trošak rudarskog gospodarskog subjekta u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu.

Prema odredbi članka 31. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije dužan je prije stupanja na snagu ugovora o koncesiji prikupiti od odabranog najpovoljnijeg ponuditelja odnosno podnositelja zahtjeva za dobivanje koncesije potrebna jamstva i/ili instrumente osiguranja naplate naknade za koncesiju te naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji (zadužnice, bankarske garancije, osobna jamstva, mjenice, polog i ostalo) u iznosu određenom u skladu s procijenjenom vrijednosti koncesije te redovito provjeravati valjanost instrumenata osiguranja.

Prema odredbi članka 76. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt kojem se daje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina, dužan je prije zaključivanja i potpisivanja ugovora o koncesiji dostaviti davatelju koncesije jamstvo za troškove sanacije eksploatacijskog polja, a prema odredbi članka 11. stavka 4. Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina, davatelj koncesije dužan je redovito provjeravati valjanost jamstva.

Od četiri eksploatacijskih polja za koja je zaključio ugovore o koncesiji, Ured državne uprave je za dva pribavio zadužnice od rudarskih gospodarskih subjekata u iznosima utvrđenim rudarskim projektima, kao jamstvo osiguranja naplate naknade za koncesiju, naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji i troškova sanacije eksploatacijskog polja, dok za jedno eksploatacijsko polje to nije učinio jer je rudarski gospodarski subjekt vlasnik svih čestica na kojima su im odobreni rudarski radovi, a za jedno eksploatacijsko polje je u 2016. započeo postupak zaključivanja novog ugovora o koncesiji i pribavljena je zadužnica kao jamstvo osiguranja naplate naknade za koncesiju, naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji i troškova sanacije eksploatacijskog polja.

OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA

Državni ured za reviziju je obavio reviziju učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije. Ciljevi revizije bili su ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s propisima, planovima i internim procedurama u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina, ocijeniti informacijski sustav i evidencije o rezervama i eksploataciji mineralnih sirovina, ocijeniti dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina i obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način, ocijeniti provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknada za mineralne sirovine i izvršenjem ugovora o koncesiji te ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

Na temelju provedene revizije, Državni ured za reviziju primjenom utvrđenih kriterija, ocjenjuje da je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije **djelomično učinkovito** te daje sljedeće preporuke:

- Donositi godišnje i srednjoročne (trogodišnje) planove davanja koncesija i dostavljati ih nadležnom ministarstvu u skladu s odredbama Zakona o koncesijama.
- Od ovlaštenika istražnih prostora pribaviti izvješće o provedenom istraživanju i sanaciji istražnih prostora u slučaju da istraživanjem nisu utvrđene rezerve tehničko-građevnog kamena. Upravnim aktom, a prema utvrđenim razlozima od strane nadležnog tijela, ukinuti rješenje o odobrenju za one ovlaštenike istražnog prostora koji u roku trajanja odobrenja nisu dostavili izvješće o provedenom istraživanju u vezi s istraživanjem i eksploatacijom mineralnih sirovina u odobrenom istražnom prostoru, u skladu s odredbom članka 46. Zakona o rudarstvu, prema kojoj se rješenje o odobrenju za istraživanje mineralnih sirovina ukida istekom roka važenja rješenja, ako ovlaštenik istražnog prostora ne poštuje rokove i obveze određene rješenjem ili ako nisu izvedeni rudarski radovi određeni rješenjem.
- Zatražiti od nadležnih tijela inspekcije i financijskog nadzora izvješće o poduzetim mjerama nad ovlaštenicima eksploatacijskih polja zbog neplaćanja koncesijske naknade i naknade za obavljanje radova sanacije eksploatacijskog polja.
- Zamijeniti postojeći ugovor o koncesiji za eksploataciju mineralne sirovine zaključen po prijašnjim propisima s novim rješenjem o davanju koncesije u skladu s odredbama članka 166. Zakona o rudarstvu.
- Zatražiti od nadležnog povjerenstva dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi Ured državne uprave mogao pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednost mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.

- Zatražiti od rudarske inspekcije redovito obavljanje inspekcijskog nadzora na eksploatacijskim poljima za koja su zaključeni ugovori o koncesiji radi provjere podataka o otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina, obračunu i naplati fiksnog i varijabilnog dijela novčane naknade prema otkopanoj količini mineralnih sirovina.
- Poduzeti mjere radi provedbe postupaka sanacije eksploatacijskih polja u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu odnosno Ured državne uprave u suradnji s rudarskom inspekcijom, inspekcijom zaštite okoliša i nadležnim državnim odvjetništvom treba provesti postupak brisanja rudarskih gospodarskih subjekata kao ovlaštenika eksploatacijskih polja za koja su istekla odobrenja za izvođenje rudarskih radova te upisati Republiku Hrvatsku kao ovlaštenika i nositelja tih polja u registar eksploatacijskih polja u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu. U slučajevima kada rudarski gospodarski subjekt ne provede sanaciju, to učiniti putem treće osobe na trošak rudarskog gospodarskog subjekta u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu.

Državni ured za reviziju ocjenjuje da bi provedba navedenih naloga i preporuka pridonijela poboljšanju postupanja pri donošenja planova, provođenju postupaka usklađenja s odredbama važećeg Zakona o rudarstvu, kontroli obračuna naknade za mineralne sirovine te provedbe odgovarajućeg nadzora i sanacije prostora, što bi pridonijelo i učinkovitijem gospodarenju mineralnih sirovina na području Županije.

OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE

Ured Državne uprave je prihvatio preporuke Državnog ureda za reviziju. U očitovanju navodi da će naloge i preporuke u najkraćem roku izvršiti. Napominje da je planiranje godišnjih i srednjoročnih (trogodišnjih) planova davanja koncesija vrlo otežano jer Ured državne uprave nije u mogućnosti poduzimati radnje kojima bi se moglo utjecati na odluku rudarskog gospodarskog subjekta da pristupi radovima istraživanja, odnosno eksploatacije.

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Varaždin

IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA NA PODRUČJU VARAŽDINSKE ŽUPANIJE

Varaždin, studeni 2016.

S A D R Ź A J

	stranica
PREDMET I CILJEVI REVIZIJE	2
METODE I POSTUPCI REVIZIJE	2
KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI	3
GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA	5
Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama	9
Registri i evidencije	12
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	15
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	29
OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA	31
OČITOVANJE SUBJEKTA REVIZIJE	33

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Varaždin

KLASA: 041-01/16-10-42
URBROJ: 613-07-16-32

Varaždin, 7. studenoga 2016.

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA
MINERALNIM SIROVINAMA NA PODRUČJU VARAŽDINSKE ŽUPANIJE

Na temelju odredbi članaka 12. i 14. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 80/11), obavljena je revizija učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Varaždinske županije (dalje u tekstu: Županije).

Revizija je obavljena na način i prema postupcima utvrđenim okvirom revizijskih standarda Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

Postupci revizije provedeni su od 29. ožujka do 7. studenoga 2016.

PREDMET I CILJEVI REVIZIJE

Predmet revizije je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije, koje je u nadležnosti Ureda državne uprave u Varaždinskoj županiji (dalje u tekstu: Ured državne uprave). Prema odredbama Zakona o rudarstvu (Narodne novine 56/13 i 14/14), Ured državne uprave je tijelo nadležno za rudarstvo za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala na području Županije.

Revizijom je obuhvaćena provedba aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama (istraživanje i eksploataciju), naplatu prihoda od naknada za koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina, vođenje evidencija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina te sanacija prostora nakon završetka izvođenja rudarskih radova na području Županije od 2013. do 2015.

U svrhu ocjene učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, utvrđeni su sljedeći ciljevi:

- ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s donesenim propisima, planovima i unutarnjim procedurama vezanim uz koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina
- ocijeniti prikupljanje podataka o eksploataciji mineralnih sirovina
- ocijeniti dodjelu koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima
- ocijeniti pravilnost obračuna naknade za mineralne sirovine
- ocijeniti provedbu nadzora nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknade za mineralne sirovine te izvršavanjem ugovora o dodjeli koncesija
- ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

METODE I POSTUPCI REVIZIJE

U skladu s prihvaćenim međunarodnim revizijskim standardima vrhovnih revizijskih institucija, revizija je planirana i obavljena na način koji osigurava potrebne dokaze i pruža razumnu osnovu za revizijske nalaze i zaključke te ostvarenje revizijskih ciljeva.

U fazi planiranja i obavljanja pripremni radnji za obavljanje revizije, analizirana je zakonska regulativa, podaci iz Rudarsko-geološke studije i Prostornog plana Županije o lokacijama predviđenim za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, podaci iz Registra koncesija koji vodi Ministarstvo financija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina na području Županije, podaci iz sudskog i obrtnog registra o koncesionarima i ovlaštenicima istražnih prostora i eksploatacijskih polja te drugi dostupni podaci.

U postupku revizije korištene su sljedeće metode prikupljanja i analize dokaza:

- proučeni su i analizirani zakoni i drugi propisi koji reguliraju gospodarenje mineralnim sirovinama, unutarnji akti te stručni članci
- ispitana je dosljednost primjene zakona i drugih propisa te unutarnjih akata
- analizirani su podaci i provjerena dokumentacija (planovi, rješenja, odluke, ugovori) vezana uz gospodarenje mineralnim sirovinama
- provjereno je prikupljanje podataka i vođenje propisanih registara, zbirki isprava i evidencija
- obavljani su razgovori s odgovornim osobama
- pribavljena obrazloženja o pojedinim aktivnostima vezanim uz gospodarenje mineralnim sirovinama.

KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI

Za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama utvrđeni su kriteriji koji proizlaze iz zakona i drugih propisa te poduzetih aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama. Revizijom su prikupljeni dokazi kako bi se odgovorilo na sljedeća pitanja:

- Je li izrađena rudarsko-geološka studija za Županiju te doneseni odgovarajući planovi i unutarnje procedure u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama?
- Je li ustrojen registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja i jesu li cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima?
- Dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima?
- Obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način te provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknada za mineralne sirovine?
- Provodi li se kontinuirani nadzor rada koncesionara i izvršavanja obveza rudarskog gospodarskog subjekta?
- Provode li se sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi?

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito**, ako su doneseni odgovarajući planovi i procedure u vezi s gospodarenjem mineralnih sirovina, ako su ustrojeni registri i cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, ako je dodjeljivanje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina provedeno u skladu s propisima, ako se obračun i naplata naknada za mineralne sirovine obavljaju na propisani način, ako se provodi nadzor u svim fazama obavljanja rudarskih radova te ako je provedena sanacija prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito, pri čemu su potrebna određena poboljšanja**, ako su utvrđene određene slabosti i propusti koje ne utječu bitno na gospodarenja mineralnim sirovinama.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **djelomično učinkovito**, ako su utvrđeni nedostaci kod donošenja planova, dodjele koncesija, naplate prihoda, vođenja registra i cjelovitosti evidencija o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, provedbe odgovarajućeg nadzora i sanacije prostora.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **neučinkovito**, ako su potrebna znatna poboljšanja u postupcima dodjele koncesija, naplate naknade za koncesije, vođenju registra i odgovarajućih evidencija, uspostave odgovarajućeg nadzora u svim fazama istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina te postupcima sanacije prostora.

U nastavku se daju kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije, prema područjima revizije.

Kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, prema područjima revizije

Područja revizije	Kriteriji
Normativno uređenje	o doneseni su godišnji i srednjoročni (trogodišnji) planovi davanja koncesija te dostavljeni Ministarstvu financija
Registri i evidencije	- o vode se propisane evidencije u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama - o podaci se sustavno i pravodobno prikupljaju i pravilno unose u propisane registre - o evidencije su cjelovite i međusobno usklađene - o provodi se nadzor nad dostavom i kvalitetom podataka - o podaci za potrebe analize i izvješćivanja su točni i vjerodostojni - o rudarski gospodarski subjekti, kao ovlaštenici istražnih prostora i eksploatacijskih polja dostavljaju nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina - o koncesionari vode evidencije o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina te Uredu državne uprave dostavljaju podatke o godišnjoj eksploataciji
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	- o zaposlen je dovoljan broj zaposlenika na poslovima iz područja rudarstva - o zaposlenici su educirani za obavljanje poslova iz područja rudarstva - o postupak pri dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina detaljno je propisan - o raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje propisane odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu - o postupci javnog nadmetanja radi davanja koncesije provode se na način propisan odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu - o redovito se prati izvršenje ugovora o koncesiji i aktivnosti koncesionara - o obračun i naplata naknada za mineralne sirovine provodi se na propisani način - o dostavljaju se podaci o otkopanoj/pridobivenoj količini te tržišnoj vrijednosti prodane mineralne sirovine - o provjerava se realnost iskazivanja tržišne vrijednosti i količine otkopane/pridobivene mineralne sirovine - o prati se plaćanje naknada za mineralne sirovine, poduzimaju se mjere naplate potraživanja te provjerava učinkovitost poduzetih mjera - o obavljaju se kontrole eksploatiranih količina mineralnih sirovina koje su prijavili koncesionari - o uspostavljena je učinkovita suradnja nadležnih tijela u svim aktivnostima vezanim uz eksploataciju mineralnih sirovina - o sastavlja se godišnje izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara te se dostavlja Ministarstvu financija - o o postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji obavještava se nadležno državno odvjetništvo - o provodi se nadzor nad protupravnim eksploatacijama te mjere radi učinkovitog sprječavanja protupravnih eksploatacija - o obračunava se naknada štete po osnovi otuđenja mineralne sirovine
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	- o provodi se sanacija prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi tijekom izvođenja rudarskih radova na istražnom prostoru ili eksploatacijskom polju te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova - o u postupku davanja koncesije utvrđuje se iznos troškova sanacije, pribavljaju se jamstva za troškove sanacije te se redovito provjerava valjanost jamstava - o nadležna tijela provode nadzor nad provedbama sanacije - o provode se izvanredne sanacije prostora kada ne postoji ili je nepoznata osoba koja je eksploatirala mineralnu sirovinu - o poduzimaju se mjere radi sanacije prostora putem treće osobe, kada to ne učini rudarski gospodarski subjekt - o poduzimaju se pravne radnje pred sudom radi prisilne sanacije

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA

Mineralne sirovine, odnosno rudno blago kao prirodno bogatstvo dobro je od osobitog značenja za Republiku Hrvatsku, koje, prema Ustavu Republike Hrvatske (Narodne novine 85/10 - pročišćeni tekst i 5/14), ima njezinu osobitu zaštitu. Gospodarenje mineralnim sirovinama normativno je uređeno s više propisa iz područja rudarstva i dodjele koncesija, od kojih su temeljni Zakon o rudarstvu i Zakon o koncesijama (Narodne novine 143/12).

Zakonom o rudarstvu, koji je stupio na snagu u svibnju 2013., uređeno je gospodarenje mineralnim sirovinama i planiranje rudarske gospodarske djelatnosti, istraživanje i utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina, izrada i provjera rudarskih projekata, eksploatacija mineralnih sirovina, davanje koncesije za eksploataciju, građenje i uporabu rudarskih objekata i postrojenja, izrada rudarskih planova i izvođenje rudarskih mjerenja, sanacija otkopanih prostora, naknada za koncesiju, naknada štete, mjere osiguranja, sigurnosti i zaštite, stručna sprema za obavljanje određenih poslova u rudarstvu, upravni i inspekcijski nadzor, prekršajne odredbe i druga pitanja.

Mineralne sirovine, u smislu Zakona o rudarstvu, su:

1. energetske mineralne sirovine:
 - 1.1. ugljikovodici (nafta, prirodni plin, plinski kondenzat i zemni vosak)
 - 1.2. fosilne gorive tvari: ugljen (treset, lignit, smeđi ugljen, kameni ugljen), asfalt i uljni škrljavci; radioaktivne rude; geotermalne vode iz kojih se može koristiti akumulirana toplina u energetske svrhe, osim geotermalnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke ili rekreativne svrhe i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama
2. mineralne sirovine za industrijsku preradbu: grafit, sumpor, barit, tinjci, gips, kreda, kremen, kremenji pijesak, drago kamenje, bentonitna, porculanska, keramička i vatrostalna glina, feldspati, talk, tuf, mineralne sirovine za proizvodnju cementa, karbonatne mineralne sirovine (vapnenici i dolomiti) za industrijsku preradbu, silikatne mineralne sirovine za industrijsku preradbu, sve vrste soli (morska sol) i solnih voda, mineralne vode iz kojih se mogu pridobivati mineralne sirovine, osim mineralnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke i rekreativne svrhe ili kao voda za ljudsku potrošnju i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama, brom, jod, peloidi,
3. mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala: tehničko-građevni kamen (amfibolit, andezit, bazalt, dijabaz, granit, dolomit, vapnenac), građevni pijesak i šljunak iz neobnovljivih ležišta, građevni pijesak i šljunak iz morskog dna, ciglarska glina
4. arhitektonsko-građevni kamen
5. mineralne sirovine kovina.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, eksploatacijom mineralnih sirovina smatra se otkopavanje ili pridobivanje mineralnih sirovina iz ležišta i njihovo oplemenjivanje, a dozvoljena je samo unutar utvrđenog eksploatacijskog polja mineralnih sirovina i u granicama provjerenog rudarskog projekta na temelju kojeg je dana koncesija za gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra, koja je potrebna za eksploataciju mineralnih sirovina.

Postupci davanja koncesija, ugovor o koncesiji, prestanak koncesije, pravna zaštita u postupcima davanja koncesije, politika koncesija te druga pitanja u vezi s koncesijama, uređuju se Zakonom o rudarstvu i Zakonom o koncesijama. Koncesija je pravo koje se stječe ugovorom.

Davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina provodi se prema odredbama Zakona o rudarstvu, na temelju jednog javnog nadmetanja u jedinstvenom postupku koji se sastoji od četiri faze i to: postupka radi odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, postupka radi davanja odobrenja za istraživanje, postupka radi utvrđivanja eksploatacijskog polja te postupka radi davanja koncesije za eksploataciju. Koncesija se daje na zahtjev fizičkoj ili pravnoj osobi, na način određen Zakonom o koncesijama, koja je na javnom nadmetanju odabrana kao najpovoljniji ponuditelj, pod uvjetom da se nakon završetka istražnih radova potvrde rezerve mineralnih sirovina, utvrdi eksploatacijsko polje u skladu s lokacijskom dozvolom te da fizička ili pravna osoba ispunjava druge propisane uvjete. Iznimno, ako na određenom području već postoji utvrđeno eksploatacijsko polje, a ovlaštenik je Republika Hrvatska, raspisuje se javno nadmetanje za davanje koncesije.

Sve postupke koji čine pojedinu fazu jedinstvenog postupka za davanje koncesije provodi jedno tijelo nadležno za rudarstvo, kao davatelj koncesije, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu. Prema odredbi članka 8. Zakona o rudarstvu, za energetske mineralne sirovine, mineralne sirovine za industrijsku preradu, arhitektonsko-građevni kamen i mineralne sirovine kovina nadležno je Ministarstvo gospodarstva, kao ministarstvo nadležno za rudarstvo, dok su za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala nadležni uredi državne uprave u županijama.

Ured državne uprave u županiji donosi odluku o provođenju javnog nadmetanja za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako ocijeni da postoji potreba za utvrđivanjem pojedinačnih rezervi mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na nekom prostoru, koji je dokumentima prostornog uređenja planiran za izvođenje rudarskih radova i utvrđivanjem njihove gospodarske iskoristivosti ili povodom prijedloga fizičke ili pravne osobe registrirane za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala.

Raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripreme radnje koje se prema odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu osobito odnose na imenovanje stručnog povjerenstva za koncesiju, izradu studije opravdanosti davanja koncesije ili analize davanja koncesije, procjenu vrijednosti koncesije, izradu dokumentacije za nadmetanje, određivanje jamstva za ozbiljnost ponude, određivanje visine novčane naknade za uvid i otkup dokumentacije za nadmetanje, određivanje posebnih uvjeta i ograničenja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, određivanje granica istražnog prostora, određivanje vrste i količine istražnih radova te određivanje rokova i kriterija za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju. Davatelj koncesije imenuje do sedam članova stručnog povjerenstva za koncesiju odgovarajuće struke, koji ne moraju biti zaposlenici davatelja koncesije. Stručno povjerenstvo za koncesije o svom radu vodi zapisnik, a zadaci su mu suradnja s davateljem koncesije pri provođenju pripremnih radnji za davanje koncesije, ocjena pristiglih ponuda, utvrđivanje prijedloga odluke o davanju koncesije ili o poništenju postupka davanja koncesije i obrazloženje tih prijedloga te obavljanje svih drugih radnji potrebnih za provedbu postupka davanja koncesije.

Postupak javnog nadmetanja radi davanja koncesije započinje danom slanja na objavu obavijesti o namjeri davanja koncesije odnosno o namjeri odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju u Elektroničkom oglasniku javne nabave Republike Hrvatske, a završava s izvršnosti odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja ili odluke o poništenju postupka javnog nadmetanja.

Odluku o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju donosi ured državne uprave u županiji na prijedlog stručnog povjerenstva. Ured državne uprave u županiji donosi i sve druge odluke u jedinstvenom postupku za davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala. Nakon donošenja odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja slijedi postupak radi davanja odobrenja za istraživanje, koje se provodi radi utvrđivanja rezervi mineralnih sirovina. Rješenje o odobrenju za istraživanje donosi se na temelju izvršne odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja, a istraživanje je dopušteno unutar istražnog prostora određenog rješenjem. Podaci o odobrenim istražnim prostorima za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar istražnih prostora koji vodi ured državne uprave u županiji.

Rješenje kojim se utvrđuje i ovjerava količina i kakvoća rezervi mineralnih sirovina donosi povjerenstvo za utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina na temelju prijedloga rudarskog gospodarskog subjekta, koji uključuje dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina. Navedeno povjerenstvo osniva i njegove članove imenuje rješenjem ministar nadležan za rudarstvo iz redova djelatnika ministarstva nadležnog za rudarstvo, te drugih znanstvenih i stručnih djelatnika.

Nakon završetka istražnih radova i donošenja rješenja o utvrđivanju rezervi mineralnih sirovina pokreće se postupak za utvrđivanje eksploatacijskog polja. Rješenje o utvrđivanju eksploatacijskog polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala donosi ured državne uprave u županiji po službenoj dužnosti ili na zahtjev ovlaštenika istražnog prostora. Eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina i ne mogu se odobriti ovlašteniku na rok duži od 40 godina. Nakon što prestanu prava ovlaštenika, ured državne uprave u županiji može raspisati novo javno nadmetanje za eksploatacijsko polje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu. Podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar eksploatacijskih polja koji vodi ured državne uprave u županiji.

Nakon utvrđivanja eksploatacijskog polja pokreće se postupak za donošenje odluke o davanju koncesije i sklapanju ugovora o koncesiji. Ured državne uprave u županiji donosi odluku o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na temelju zahtjeva koji podnosi rudarski gospodarski subjekt kao ovlaštenik eksploatacijskog polja koji je odabran kao najpovoljniji ponuditelj za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako su dovršeni istražni radovi, potvrđene rezerve mineralne sirovine, utvrđeno eksploatacijsko polje sukladno lokacijskoj dozvoli ishodenoj od nadležnog tijela za prostorno uređenje te ispunjeni drugi uvjeti propisani odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama.

Odluka o koncesiji dostavlja se rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija uz nacrt prijedloga ugovora o koncesiji, ministarstvu nadležnom za rudarstvo, jedinicama lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave na čijim se područjima nalazi eksploatacijsko polje i vlasnicima/posjednicima zemljišnih čestica na kojima se odobrava izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskom polju. Na temelju odluke o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, ured državne uprave u županiji mora rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija ponuditi na zaključivanje i potpisivanje ugovor o koncesiji. Ugovorom o koncesiji određuju se prava i obveze davatelja koncesije i koncesionara te se utvrđuje iznos i način plaćanja naknade za koncesiju.

Odredbama Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 31/14), propisana je visina minimalne godišnje naknade za mineralne sirovine i omjer raspodjele prihoda od naknade. Naknada za mineralne sirovine sastoji se od fiksnog i varijabilnog dijela, a ukupna naknada koja se plaća jednaka je njihovom zbroju.

Fiksni dio naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za površinu eksploatacijskog polja određenu upisom u registar odobrenih eksploatacijskih polja) iznosi 800,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija površina nije veća od 20 ha, 1.000,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina od 20 ha do 50 ha te 1.200,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina veća od 50 ha. Obračunava se godišnje od dana dobivanja odobrenja za eksploatacijsko polje i dospijeva najkasnije do konca četvrtog kvartala tekuće godine. Fiksni dio naknade je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske te se u cijelosti ustupa općini ili gradu na čijem području se nalazi odobreno eksploatacijsko polje. Ukoliko se eksploatacijsko polje prostire na području više gradova i/ili općina, fiksni dio naknade dijeli se razmjerno površini prostiranja eksploatacijskog polja mineralnih sirovina na području pojedinog grada i/ili općine.

Minimalni iznos varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) iznosi 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine. Iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehnološke ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena. Varijabilni dio naknade prihod je državnog proračuna Republike Hrvatske, a dijeli se na način da 30,0 % pripada općini ili gradu na čijem području se otkopava/pridobiva mineralna sirovina, 20,0 % županiji na čijem području se otkopava/pridobiva te 50,0 % državnom proračunu Republike Hrvatske. Rudarski gospodarski subjekt dužan je dostaviti uredu državne uprave u županiji podatke o otkopanoj/pridobivenoj količini i tržišnoj vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala u prethodnom kvartalu, najkasnije osmog dana narednog kvartala. Varijabilni dio naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralnih sirovina obračunava se najmanje kvartalno i dospijeva petnaestog dana narednog kvartala.

Prema odredbama Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine 147/14), naknada za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. i II. skupinu prema indeksu razvijenosti, koja je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske ustupa se u iznosu od 50 % gradu, odnosno općini, a 50 % županiji na području kojih se obavlja iskorištavanje, a koristi se namjenski za zaštitu okoliša i prirode te za gospodarski razvitak.

Varaždinska županija razvrstana je u II. skupinu jedinica područne (regionalne) samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti između 75,0 % i 100,0 % prosjeka Republike Hrvatske. Na području Županije, sedam jedinica lokalne samouprave je razvrstano u II. skupinu jedinica lokalne samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti između 50,0 % i 75,0 % prosjeka Republike Hrvatske.

Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, osnovni dokument kojim se utvrđuje gospodarenje mineralnim sirovinama i planira rudarska gospodarska djelatnost na državnoj razini je Strategija gospodarenja mineralnim sirovinama (dalje u tekstu: Strategija). Strategija sadrži osnove za usmjeravanje i usklađivanje gospodarskih, tehničkih, znanstvenih, obrazovnih, organizacijskih i drugih mjera te mjera provođenja međunarodnih obveza radi gospodarenja mineralnim sirovinama. Također, Strategijom se utvrđuje stanje gospodarenja mineralnim sirovinama, sigurna i pouzdana opskrba, racionalna i svrhovita eksploatacija, održivo korištenje mineralnih sirovina, osiguranje zaštite prirode i okoliša u svim područjima rudarske djelatnosti. Strategiju donosi Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske. Propisano je da će Vlada Republike Hrvatske najkasnije u roku tri godine od dana stupanja na snagu Zakona u rudarstvu podnijeti prijedlog Strategije na usvajanje Hrvatskom saboru. Županije, gradovi i općine dužni su u svojim razvojnim dokumentima osigurati provedbu strategije u roku tri godine od dana usvajanja strategije u Hrvatskom saboru. Zakonom o rudarstvu utvrđeno je donošenje Strategije gospodarenja mineralnim sirovinama u roku tri godine od dana stupanja na snagu, a čiji je rok za donošenje bio lipanj 2016. Strategija nije donesena do obavljanja revizije (kolovoz 2016.).

Županije su dužne za svoja područja, u roku tri godine od dana usvajanja Strategije u Hrvatskom saboru, izraditi rudarsko-geološke studije koje obuhvaćaju postojeća i potencijalna ležišta mineralnih sirovina. Rudarsko-geološku studiju su dužne dostaviti ministarstvu nadležnom za rudarstvo, ministarstvu nadležnom za prostorno uređenje i ministarstvu nadležnom za zaštitu prirode i okoliša u roku 30 dana od usvajanja. Sadržaj i način izrade navedene studije propisan je Pravilnikom o sadržaju i načinu izrade rudarsko-geoloških studija (Narodne novine 142/13).

Na temelju rudarsko-geoloških studija jedinice lokalne samouprave i jedinice područne (regionalne) samouprave dužne su u svojim strateškim dokumentima prostornog uređenja planirati potrebe i način opskrbe mineralnim sirovinama.

Prijedlog Rudarsko-geološke studije Županije izradio je Hrvatski geološki institut, Zavod za mineralne sirovine, a Skupština Županije donijela je studiju 27. lipnja 2016. i objavljena je na mrežnim stranicama Županije.

Prostornim planom Županije (Službeni vjesnik Varaždinske županije 8/00, 29/06 i 16/09) obuhvaćena su eksploatacijska polja koja su bila aktualna u vrijeme njegove izrade. Dana je i mogućnost formiranja novih eksploatacijskih polja pod određenim uvjetima (da se mogu osnovati kao odobrena eksploatacijska polja u skladu s propisima o rudarstvu, uvažavajući osnovne smjernice i preporuke prostornog plana Županije o zaštiti okoliša i očuvanju krajobraznih vrijednosti prostora).

Prostornim planovima općina i gradova definirane su i prikazane konkretne lokacije eksploatacijskih polja i istražnih prostora sukladno izdanim odobrenjima u vrijeme izrade, odnosno izmjene i dopune prostornog plana, te su za pojedine jedinice lokalne samouprave ugrađena područja ograničenih potencijala za mineralne sirovine sukladno postojećoj rudarsko-geološkoj studiji i definirani uvjeti pod kojima se na tim područjima može istraživati i eksploatirati mineralna sirovina (također ovisno o vremenu izrade prostornog plana ili njegove izmjene i dopune). Prostorni plan Županije propisuje opće uvjete i način eksploatacije mineralnih sirovina u prostoru, određeni su prostorni uvjeti za građevine i zahvate od važnosti za županiju te su predviđena eksploatacijska polja mineralnih sirovina (kao postojeća i potencijalna). Prostornim planovima gradova i općina na području Županije planirano je istraživanje i iskorištavanje mineralnih sirovina te izgradnja građevina za navedene namjene. Od 28 jedinica lokalne samouprave na području njih devet nisu planirana istražna i eksploatacijska polja mineralnih sirovina, dok su na području 19 jedinica lokalne samouprave predviđena eksploatacijska polja (postojeća ili potencijalna).

Prostornim planom Županije utvrđeno je da se nova eksploatacijska polja mogu formirati u skladu s propisima o rudarstvu, a kriteriji za određivanje lokacije za istraživanje i iskorištavanje mineralnih sirovina su da se istraživanje mineralnih sirovina ne može obavljati na mjestima i na način koji ugrožava podzemne vode, lokacija za istraživanje i iskorištavanje mineralnih sirovina mora biti na sigurnoj udaljenosti od naselja, ne smiju se ugrožavati krajobrazne vrijednosti i transport sirovine treba predvidjeti izvan područja naselja. Sanacija područja istraživanja i iskorištavanja mineralnih sirovina mora biti sastavni dio odobrenja za eksploataciju. Uz eksploatacijska polja moguća je izgradnja građevina koje su isključivo vezane na iskorištavanje mineralnih sirovina (separacije, betonare, radionice, građevine za osoblje i slično) i to montažnih, montažno-demontažnih i trajnih građevina. Prilikom rješavanja postupaka za ishođenje dokumentacije za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina uvažavaju se rezultati Studije potencijala i osnove gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije iz ožujka 2008. godine.

Prema podacima Ministarstva gospodarstva, Uprave za rudarstvo i nadležnih županijskih tijela sveukupno na području Županije odobrena su rudarskim gospodarskim subjektima 33 eksploatacijska polja, od čega 27 eksploatacijskih polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevinskih materijala, tri eksploatacijska polja mineralnih sirovina za industrijsku preradbu (silikatne sirovine, tuf, karbonatne sirovine), te po jedno eksploatacijsko polje mineralnih sirovina za arhitektonsko-građevni kamen, te ugljikovodika (nafta, plin, kondenzat) i geotermalne vode.

U tablici broj 1 daju se podaci o odobrenim eksploatacijskim poljima na području Županije prema podacima Ureda državne uprave i podacima navedenim u Rudarsko-geološkoj studiji Županije.

Tablica broj 1

Odobrena eksploatacijska polja na području Županije

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Površina u ha	Datum isteka eksploatacijskog polja	Rok trajanja dane koncesije	Grad ili općina u kojoj se eksploatacijsko polje nalazi
	1	2	3	4	5
Ciglarska glina					
1.	Cerje Tužno	54,50	1.8.2039.	1.8.2039.	Općina Maruševac
2.	Čret	27,14	Brisano	-	Grad Lepoglava
3.	Lukavec	32,84	Oduzeto 2009.	-	Grad Ivanec
4.	Ludbreški vinogradi	8,77	8.7.2033.	8.7.2033.	Grad Ludbreg
5.	Cukavec II	7,36	31.12.2022.	8.10.2022.	Općina Gornji Kneginec
6.	Cukavec	17,04	Za sanaciju	-	Općina Gornji Kneginec
Građevni pijesak i šljunak					
7.	Jamičak	42,94	28.2.2040.	28.2.2040.	Općina Sveti Đurđ
8.	Krtinje	9,50	Brisan ovlaštenik 29.1.2014.	-	Općina Mali Bukovec
9.	Hrastovljan -Stovrag	20,50	Dio pripojen EP Hrastovljan	-	Općina Donji Martijanec
10.	Hrastovljan	46,40	8.10.2022.	8.10.2022.	Općina Donji Martijanec
11.	Motičnjak	62,30	Brisano	-	Općina Trnovec Bartolovečki
12.	Brezina	4,50	Brisan ovlaštenik 30.12.2013.	-	Općina Cestica
13.	Lešće	9,50	Brisan ovlaštenik 29.1.2014.	-	Općina Sveti Đurđ
14.	Škareški lug	16,00	31.12.2038.	31.12.2016.	Općina Veliki Bukovec
15.	Molve	24,08	4.2.2045.	4.2.2045.	Općina Petrijanec
16.	Trstika	32,89	17.4.2042.	17.4.2042.	Općina Veliki Bukovec
17.	Prudnica	15,00	1.8.2019.	1.8.2019.	Općina Mali Bukovec
18.	Turnišće	8,61	31.7.2019.	31.7.2019.	Općina Sračinec
Tehničko-građevni kamen					
19.	Čanjevo	6,99	Sanacija	-	Općina Visoko
20.	Očura II	17,23	1.7.2018.	1.7.2018.	Lepoglava
21.	Očura	20,34	Oduzeto 29.1.2014.	-	Lepoglava
22.	Podevčevo	6,09	21.10.2036	21.10.2036.	Novi Marof
23.	Belski dol	6,68	19.7.2027.	-	Novi Marof
24.	Špica	46,01	31.3.2034.	31.3.2034.	Općina Ljubešćica
25.	Hruškovec	57,09	25.8.2029.	24.8.2029.	Općina Ljubešćica
26.	Hruškovec IV	9,90	25.8.2029.	-	Općina Ljubešćica
27.	Črlena Zemlja	1,22	31.12.2019.	31.12.2019.	Općina Breznički Hum
Kremeni pijesak					
28.	Tiglin-Horvacka (Jerovec)	19,75	31.12.2015.	-	Ivanec
Karbonatna sirovina za industrijsku preradu					
29.	Marčan	2,25	30.10.2035.	-	Općina Vinica
Tuf					
30.	Lojnica	2,93	-	-	Općina Breznički Hum
Arhitektonsko-građevni kamen					
31.	Vinica (Pećina)	22,61	-	-	Općina Vinica
Ugljikovodici					
32.	Cvetkovec	423,00	31.12.2026.	U postupku	Ludbreg
Geotermalna voda					
33.	Lunjkovec- Kutnjak	9 997,33	31.12.2019.	U postupku	Općine Veliki Bukovec, Mali Bukovec i Grad Ludbreg

Na jednom eksploatacijskom polju ciglarske gline (Lukavec), tri eksploatacijska polja građevnog pijeska i šljunka (Brezina, Lešće i Krtinje) te četiri eksploatacijska polja tehničko građevnog kamena (Belski dol, Čanjevo, Očura i Hruškovec IV) ovlaštenici su izgubili pravo te je nositeljem postala Republika Hrvatska. Eksploatacijska polja Čret i Motičnjak su brisana iz registra eksploatacijskih polja.

Prema odredbama članka 56. Zakona o koncesijama, davatelji koncesija dužni su dostaviti Ministarstvu financija godišnji i srednjoročni (trogodišnji) plan davanja koncesija, koji moraju biti usklađeni. Godišnji plan davanja koncesija sadrži osobito planirani broj koncesija, predviđene vrste i predmete koncesija, rokove na koje se koncesije planiraju dati, pravnu osnovu za davanje koncesije, procijenjenu godišnju naknadu za pojedinu koncesiju, popis ugovora o koncesiji koji istječu u godini na koju se plan odnosi s napomenom za koje se koncesije planira novi postupak davanja koncesije te obrazloženjem razloga za eventualno neplaniranje davanja nove koncesije.

U srednjoročnom planu davanja koncesija navode se gospodarska i druga područja u kojima se planiraju dati koncesije, građevine koje će se graditi, odnosno djelatnosti koje će se obavljati na temelju koncesije, planirani rashodi za koncesije i prihodi od koncesija, ocjena očekivane gospodarske koristi od planiranih koncesija te drugi elementi od značaja za provedbu učinkovite politike koncesija.

Ured državne uprave dostavio je Ministarstvu financija godišnje planove davanja koncesija za 2013., 2014. i 2015. te srednjoročne (trogodišnje) planove davanja koncesija za razdoblje 2013.-2015., 2014.-2016. i 2015.-2017. Osim što godišnji plan davanja koncesija za 2015. ne sadrži procijenjene prihode od naknada za koncesije za vrijeme trajanja koncesije, planovi davanja koncesija sadrže elemente propisane odredbama Zakona o koncesijama.

Državni ured za reviziju nalaže u godišnjim planovima davanja koncesija navoditi procijenjene prihode od naknada za koncesije za vrijeme trajanja koncesije, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama, kako bi se mogli podaci koristiti u informacijskom sustavu o eksploataciji mineralnih sirovina.

Registri i evidencije

Prema odredbi članka 145. Zakona o rudarstvu, uredi državne uprave u županijama dužni su voditi registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja, evidenciju o svim traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirku isprava te popis rudarskih gospodarskih subjekata za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala, te prikupljene podatke i spise dostavljati Ministarstvu gospodarstva, koje vodi jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina Republike Hrvatske. Način vođenja registra istražnih prostora, registra eksploatacijskih polja, evidencije o traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirke isprava i popisa rudarskih gospodarskih subjekata propisani su odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima (Narodne novine 142/13).

Prema odredbi članka 57. Zakona o koncesijama, Ministarstvo financija vodi Registar koncesija, odnosno u suradnji s davateljima koncesija prikuplja i evidentira podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije, pohranjuje podatke, upravlja bazom podataka, osigurava dostupnost podataka te zaštitu baze podataka i dokumenata pohranjenih u arhivu.

Oblik i vođenje Registra koncesija, subjekti upisa, obveznici, postupak upisa ugovora o koncesiji u Registar koncesija, sadržaj i oblik potrebne dokumentacije, unos, izvješća, pohranjivanje, čuvanje i zaštita podataka, te vođenje evidencije o naknadama za koncesiju uređeni su odredbama Pravilnika o Registru koncesija (Narodne novine 26/13).

Registar koncesija je središnji izvor informacija o svim koncesijama i jedinstvena elektronička evidencija svih ugovora o koncesijama danim na području Republike Hrvatske te sadrži podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije koje su davatelji koncesija dužni dostavljati na odgovarajućim obrascima i u rokovima propisanim odredbama Pravilnika o Registru koncesija.

U skladu s odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima, Ured državne uprave vodi registar eksploatacijskih polja, zbirke isprava za svaki odobreni istražni prostor i eksploatacijsko polje, popis rudarskih gospodarskih subjekata za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala na području Županije, te Ministarstvu gospodarstva dostavlja podatke o svim traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina, odnosno podatke o svim rudarskim gospodarskim subjektima uvedenim u registre, te sve upravne akte kojima se rudarskim gospodarskim subjektima odobrava istraživanje mineralnih sirovina, utvrđuju eksploatacijska polja mineralnih sirovina te daju koncesije za eksploataciju.

Ured državne uprave u registru istražnih prostora ima unijete podatke u skladu s odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima za pet istražnih prostora, a za šest istražnih prostora potrebno je uskladiti podatke s odredbama članka 7., 8. i 16. navedenog Pravilnika. Spomenutim odredbama tvrđeno je da se svi odobreni istražni prostori mineralnih sirovina upisuju u registar istražnih prostora mineralnih sirovina na zasebnom listu prije dostavljanja rješenja o odobrenju za istraživanje mineralnih sirovina, da se registar istražnih prostora mineralnih sirovina vodi u zasebnim knjigama na obrascima koji su tiskani uz Pravilnik i čine njegov sastavni dio, da se u registar istražnih prostora mineralnih sirovina unose sve izmjene i dopune sukladno odredbama Zakonu o rudarstvu i navedenog Pravilnika te da su registre i zbirke isprava vođene po prijašnjim propisima, Ministarstvo i uredi državne uprave u jedinicama područne (regionalne) samouprave dužni uskladiti s odredbama navedenog Pravilnika u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu navedenog Pravilnika.

Državni ured za reviziju nalaže upisati u registar istražnih prostora podatke za šest istražnih prostora u skladu s odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima.

Registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja vode se u zasebnim knjigama na propisanim obrascima, a odobreni istražni prostori i eksploatacijska polja upisani su u registre na zasebnim listovima. U zbirke isprava pohranjeni su svi podaci bitni za svaki odobreni istražni prostor i eksploatacijsko polje zasebno te su uloženi u posebni omot.

Uvidom u zbirke isprava eksploatacijskih polja utvrđeno je da se u zbirke isprava pohranjuju podaci bitni za odobreno eksploatacijsko polje (zahtjevi rudarskih gospodarskih subjekata za odobravanje eksploatacijskih polja s pripadajućom dokumentacijom, zapisnici, rješenja o odobrenju eksploatacijskih polja, odluke o davanju koncesije, ugovori o koncesiji i drugo) i ulažu u posebne omote. Unos podataka u ustrojene evidencije obavlja se ručno, a evidencije nisu objedinjene u elektroničkom obliku na nivou Ureda državne uprave, što utječe na cjelovitost i međusobnu usklađenost podataka za potrebe analize i izvješćivanja.

Od početka 2014. Ured državne uprave unosi podatke s propisanih obrazaca u Registar koncesija, a odnose se na upis ugovora o koncesiji, evidentiranje promjena podataka iz ugovora o koncesiji, utvrđivanje fiksnog i varijabilnog dijela naknada za mineralne sirovine te upis drugih podataka. Obrasci su podneseni u propisanim rokovima. Unošeni su podaci iz UPK obrazaca (za obračun varijabilnog dijela naknade) koje su dostavili koncesionari, kod čega su na pojedinim obrascima (za eksploatacijska polja Podevčevo i Turnišće) podaci bili nedostadni (nisu iskazne otkopane količine ili tržišna vrijednost) ili nelogični (iz mjeseca u mjesec isti podaci), bez da su upozoravani koncesionari na navedene nedostatke. Odredbama članka 8. Pravilnika o Registru koncesija utvrđeno je da se prilikom svakog upisa u Registar koncesija obavlja vizualna i logička provjera ispunjenosti svih elemenata u prijavi za upis i prijavi za upis promjena za koje postoje podaci u ugovoru o koncesiji, odnosno dodatku ugovora o koncesiji.

Ured državne uprave nema donesene procedure kojima bi obuhvatio upute kako izvoditi i kontrolirati aktivnosti koje utječu na kvalitetu i učinkovitost gospodarenja mineralnim sirovinama (planiranje i dodjela koncesija, obračun i naplata koncesijske naknade, provedba sanacije polja, pohrana dokumentacije i drugo).

S obzirom da pojedini koncesionari nisu dostavljali podatke o otkopanim količinama ili tržišnim vrijednostima, a Ured državne uprave dostavljene podatke nije redovito provjeravao, analizirao i sistematizirao niti pravovremeno obavještavao koncesionare o njihovim obvezama koje proizlaze iz zakonskih i podzakonskih propisa o koncesijama i rudarstvu, Ured državne uprave ne raspolaže cjelovitim i sistematiziranim podacima o otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina. Navedeno nije u skladu s odredbama članaka 51. i 57. Zakona o koncesijama kojima je propisano da je davatelj koncesije dužan redovito pratiti izvršavanje plaćanja naknade za koncesiju, pridonositi vođenju Registra koncesija stalnim praćenjem i zajedničkim sudjelovanjem u radu s ministarstvom nadležnim za financije te popuniti i podnijeti Ministarstvu financija sve odgovarajuće obrasce propisane Pravilnikom o registru koncesija.

Državni ured za reviziju predlaže prije upisa podataka u Registar koncesija provjeravati ispunjenosti svih elementa u prijavi te poduzeti radnje radi otklanjanja utvrđenih nepravilnosti radi osiguravanja ažurnih, potpunih i točnih podataka u Registru koncesija. Također, predlaže donijeti procedure kojima bi se utvrdile aktivnosti u procesu gospodarenja mineralnim sirovinama, a što bi pridonijelo učinkovitijem gospodarenju mineralnim sirovinama.

Odredbama Zakona o rudarstvu propisana je obveza dostave podataka i dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina i podataka o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina. Navedene obveze propisane su odredbama članaka 52., 55. i 57. Zakona o rudarstvu, prema kojima je rudarski gospodarski subjekt, kao ovlaštenik istražnog prostora ili eksploatacijskog polja, dužan voditi evidenciju o rezervama mineralnih sirovina i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva dostaviti podatke o rezervama mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine te svakih pet godina od dana dobivanja rješenja o potvrđivanju količina i kakvoće rezervi mineralnih sirovina dostaviti nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina, s prijedlogom za razvrstavanje u klase i kategorije, na temelju čega povjerenstvo donosi rješenje kojim potvrđuje i ovjerava količine i kakvoću rezervi mineralnih sirovina. Također, koncesionar za eksploataciju mineralnih sirovina dužan je voditi i evidenciju o godišnjoj eksploataciji i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva i davatelju koncesije dostaviti podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine.

Obrasci za dostavu podataka o rezervama mineralnih sirovina te o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina propisani su odredbama Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina (Narodne novine 150/13). Dio koncesionara dostavljao je Uredu državne uprave podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine i financijska izvješća o provedbi istraživanja i/ili eksploatacije mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine. S obzirom da Ured državne uprave dostavljene podatke nije redovito provjeravao, analizirao i sistematizirao niti pravodobno obavještavao koncesionare o njihovim obvezama koje proizlaze iz zakonskih i podzakonskih propisa o koncesijama i rudarstvu te da najvećim dijelom koncesionari nisu dostavljali podatke u kontinuitetu za svaku godinu eksploatacije, Ured državne uprave ne raspolaže cjelovitim podacima o eksploataciji, odnosno ukupnoj količini eksploatiranih mineralnih sirovina do konca 2015.

Državni ured za reviziju predlaže pravovremeno pribavljati podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, koje su koncesionari obvezni dostavljati Uredu državne uprave prema odredbama Zakona o rudarstvu i Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina, te pribavljene podatke provjeravati, analizirati i sistematizirati s ciljem učinkovitog gospodarenja mineralnim sirovinama.

Rudarski gospodarski subjekti redovno podnose obrasce propisane člankom 4. Pravilnika o registru koncesija (Narodne novine 26/13), te Ured državne uprave vodi evidencije o uplaćenim naknadama i potraživanjima za naknade za koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala. Podaci se ažurno prikupljaju i unose u informacijski sustav.

Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji

Odredbama Zakona o sustavu državne uprave (Narodne novine 150/11 i 12/13) utvrđen je Ured državne uprave kao tijelo državne uprave ustrojeno za obavljanje poslova državne uprave u upravnim područjima iz djelokruga rada na području Županije koji se odnose na gospodarstvo, društvene djelatnosti, imovinsko pravne poslove, opću upravu i nadzor nad zakonitošću općih akata predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i jedinica područne (regionalne) samouprave.

U skladu s odredbom članka 192. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu ureda državne uprave u županijama (Narodne novine 40/12, 51/12 i 90/13), Ured državne uprave donio je Pravilnik o unutarnjem redu, kojim su utvrđene ustrojstvene jedinice i njihov djelokrug te broj službenika i namještenika po službama i ispostavama, s naznakom njihovih osnovnih poslova i zadaća te stručnih uvjeta potrebnih za njihovo obavljanje.

Za obavljanje poslova iz djelokruga i nadležnosti Ureda državne uprave osnovane su ispostave Ureda državne uprave izvan sjedišta: Ivanec, Ludbreg i Novi Marof. Radom službi upravljaju voditelji službi koji su za svoj rad odgovorni predstojniku Ureda državne uprave, a ispostavama upravljaju voditelji ispostava koji su osim predstojniku odgovorni i voditelju službe za odgovarajuće upravno područje. U Službi za gospodarstvo i imovinsko-pravne poslove su ustrojena dva odjela.

Odjel za imovinsko-pravne poslove, poslove rudarstva, poljoprivrede i šumarstva iz područja rudarstva obavlja poslove vođenja registra istražnih prostora mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, vođenja registra eksploatacijskih polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, odobrenja istraživanja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, određivanja eksploatacijskih polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, davanja koncesije za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala, sklapanja ugovora o koncesiji za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, izdavanja građevinskih dozvola/uporabnih dozvola za rudarske objekte i postrojenja pri eksploataciji mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala, provjere rudarskih projekata za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, te kontrole plaćanja novčane naknade za istraživanje/eksploataciju mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala. Navedene poslove obavljaju dvije zaposlenice pravne struke, koje obavljaju poslove iz više upravnih područja. Ured državne uprave osigurao je odgovarajuću tehničku podršku za učinkovito obavljanje poslova iz područja rudarstva.

U Županiji su se istraživale četiri vrste mineralnih sirovina: građevni pijesak i šljunak šest subjekata, tehničko građevni kamen četiri subjekta te po jedan subjekt silikatnu sirovinu za industrijsku preradu, ciglarsku glinu te geotermalnu vodu. Evidentirano je 13 rudarskih gospodarskih subjekata kojima su izdana odobrenja za istraživanje.

U tablici broj 2 daju se podaci o istražnim prostorima mineralnih sirovina za proizvodnju građevinskog materijala u Županiji, prema podacima Ministarstva gospodarstva, Uprave za rudarstvo i Ureda državne uprave (stanje početkom 2016.).

Tablica broj 2

Istražni prostori mineralnih sirovina za proizvodnju
građevnog materijala na području Županije-početak 2016.

Redni broj	Naziv istražnog prostora (IP)	Površina u ha	Trajanje odobrenja	Grad ili općina u kojoj se IP nalazi	Novčana naknada za istraživanje u kn		
					Obveza ovlaštenika prostora	Naplaćeno s kamatama	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5	6	7
Ciglarska glina							
1.	Cerje Tužno II	44,93	-	Općina Maruševac	0,00	0,00	0,00
Građevni pijesak i šljunak							
2.	Černjak	38,33	1.2.2012.- 31.1.2015.	Općina Sveti Đurđ	98.483,00	51.155,00	47.328,00
3.	Dolenščak	50,40	20.3.2012.- 19.3.2015.	Općina Sveti Đurđ	100.458,00	100.458,00	0,00
4.	Jarek	1,70	-	Grad Novi Marof	-	-	-
5.	Prudnica 2	8,40	20.5.2013.	Općina Mali Bukovec	68.953,00	42.763,00	26.190,00
6.	Peski Gornji	10,40	28.5.2014.- 27.5.2017.	Općina Cestica	0,00	0,00	0,00
7.	Hrastovljan I	23,56	29.7.2015.- 28.7.2017.	Općina Donji Martijanec	0,00	0,00	0,00
Tehničko-građevni kamen							
8.	Očura III	11,23	11.6.2008.- 11.6.2011.	Grad Lepoglava	31.750,00	31.884,00	- 134,00
9.	Belski dol gornji	7,50	6.9.2005.- 5.9.2010. i 1.6.2011.- 31.12.2013.	Grad Novi Marof	50.682,00	16.643,00	34.039,00
10.	Ljubelj	20,50	-	Općina Ljubeščica	0,00	0,00	0,00
11.	Paka	118,00	-	Grad Novi Marof	0,00	0,00	0,00
Ukupno					350.326,00	242.903,00	107.423,00

Za četiri istražna prostora građevnog pijeska i šljunka (Černjak, Dolenščak, Jarek, Prudnica 2) sadašnji ovlaštenik je Republika Hrvatska, kao i za sva četiri istražna prostora tehničko-građevnog kamena te istražni prostor ciglarske gline. Osim za dva istražna prostora (Peski Gornji i Hrastovljan I) rudarskim subjektima je istekao rok za istraživanje. O istražnom prostoru Jarek nema podataka osim da je održana javna rasprava u rujnu 1999. te da se trebao istraživati pijesak.

Istražni prostori Ljubelj i Paka ne spominju se u prostornim planovima. Za istražni prostor Cerje Tužno II zahtjev je odbijen jer nije u prostornom planu, dok je za istražni prostor Ljubelj oduzeto istražno pravo 2003.

Početkom 2016., prema podacima iz Registra koncesija, tri ovlaštenika su dugovala iznos 107.557,00 kn za naknadu za istraživanje, a jedan je imao preplatu 134,00 kn.

Vlada Republike Hrvatske je u ožujku 2011. donijela Uredbu o novčanoj naknadi za istraživanje mineralnih sirovina (Narodne novine 40/11), kojom je utvrđena godišnja minimalna visina novčane naknade za istraživanje čvrstih neenergetskih i energetskih mineralnih sirovina:

- 600 kn/ha površine odobrenog istražnog prostora za prvu godinu istraživanja,
- 800 kn/ha površine odobrenog istražnog prostora za drugu godinu istraživanja,
- 1.000 kn/ha površine odobrenog istražnog prostora za treću godinu istraživanja,

Novčana naknada za istraživanje mineralnih sirovina obračunava se od dana dobivanja odobrenja za istraživanje i dospijeva najkasnije do kraja četvrtoga kvartala tekuće godine u kojoj se obavljaju radovi istraživanja mineralnih sirovina.

Prema tumačenju Ministarstva gospodarstva, Uprave za energetiku i rudarstvo, Sektora za rudarstvo, stupanjem na snagu Zakona o rudarstvu 18. svibnja 2013. prestala je važiti Uredba o novčanoj naknadi za istraživanje mineralnih sirovina te rudarski gospodarski subjekti nisu obveznici plaćanja naknade s osnova istraživanja neenergetskih mineralnih sirovina. Računi za uplatu naknade za istraživanje mineralnih sirovina su brisani iz Naredbe o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba u 2014. (Narodne novine 17/14), a zatvoreni su u Registru računa u 2015. S obzirom da su postojale zaostale obveze rudarskih gospodarskih subjekata Ured državne uprave je tijekom 2014., 2015. i 2016. vodio prepisku s Ministarstvom gospodarstva, Ministarstvom financija i Financijskom agencijom kako bi riješio problem uplate zaostalog duga obveznika. Do početka srpnja 2016. novi računi nisu otvoreni. Za pojedine rudarske gospodarske subjekte je podmirenje navedene obveze od iznimne važnosti jer im je za ishođenje daljnje dokumentacije za zaključivanje ugovora o koncesiji za eksploataciju potrebna potvrda da su podmirili sve prethodne obveze. U Registru koncesija se i dalje vodi obveza za naknadu za istraživanje mineralnih sirovina te se i dalje obračunavaju kamate.

Ured državne uprave je odobrio rudarskim gospodarskim subjektima 27 eksploatacijskih polja.

Za eksploatacijska polja Hrastovljan, Hruškovec, Molve, Očura II i Škareški lug ugovori o koncesiji zaključeni su na temelju zahtjeva rudarskih gospodarskih subjekata za dodjelu koncesije za izvođenje rudarskih radova na navedenim eksploatacijskim poljima, koja su im prethodno odobrena, u skladu s odredbama prijašnjih propisa o rudarstvu, Zakona o rudarstvu (Narodne novine 190/03 - pročišćeni tekst), koji je bio na snazi od lipnja 1991. do srpnja 2009. te Pravilnika o postupku ishođenja odobrenja za dodjelu eksploatacijskog polja, odobrenja za izvođenje rudarskih radova i građevinske dozvole za građenje rudarskih objekata i postrojenja, kao i dozvole za upotrebu rudarskih objekata i postrojenja (Narodne novine 53/A/91), koji je bio na snazi od srpnja 1991. do rujna 1998., odnosno Pravilnika o eksploataciji mineralnih sirovina (Narodne novine 125/98), koji je bio na snazi od rujna 1998. do studenoga 2013.

Za eksploatacijska polja Cerje Tužno, Cukavec II, Turnišće, Prudnica i Trstika ugovori o koncesiji su zaključeni na temelju zahtjeva rudarskih gospodarskih subjekata za dodjelu rudarske koncesije za izvođenje rudarskih radova na navedenim eksploatacijskim poljima, nakon provedenih postupaka, uključujući javna nadmetanja za davanje koncesije, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu.

Na eksploatacijskim poljima Jamičak i Ludbreški vinogradi eksploatacija se obavlja na temelju rudarskih koncesija i zaključenih ugovora o koncesiji prema prijašnjim propisima.

Za eksploatacijsko polje Črlena zemlja ugovor o koncesiji u 2015. zaključen je na temelju provedenog natječaja za dodjelu eksploatacijskog polja prema odredbama Zakona o rudarstvu koji je na snazi od svibnja 2013. (ovlaštenik je bila Republika Hrvatska).

Ured državne uprave je proveo postupke zamjene odobrenja za izvođenje rudarskih radova izdanog po prijašnjim propisima za rješenja o davanju koncesije te je zaključio ugovore o koncesiji za eksploatacijska polja (Špica i Podevčevo), u skladu s odredbama članka 166. Zakona o rudarstvu.

Na eksploatacijska polja Cukavec, Čanjevo, Krtinje, Lešće, Lukavec, Očura, Brezina, Belski dol i Hruškovec IV ovlaštenici su izgubili pravo te je ovlaštenikom postala Republika Hrvatska.

Eksploatacijska polja Čret i Motičnjak brisana su iz registra eksploatacijskih polja, dok je dio polja Hrastovljan - Stovrag pripojeno polju Hrastovljan.

Prema podacima iz Registra eksploatacijskih polja, koncem 2015. na području Županije bilo je 16 aktivnih eksploatacijskih polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, od čega tri za eksploataciju ciglarske gline, sedam za eksploataciju građevnog pijeska te šest za eksploataciju tehničko-građevnog kamena.

U tablici broj 3 daju se podaci o odobrenim eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije, te podaci o fiksnom dijelu naknade za mineralne sirovine prema podacima Registra koncesija sa stanjem iz travnja 2016.

Tablica broj 3

Odobrena eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije te podaci o fiksnom dijelu naknade za mineralne sirovine, travanj 2016.

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje odobrenja	Površina u ha	Fiksni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za površinu eksploatacijskog polja) u kn		
				Obveza ovlaštenika polja	Naplaćeno s kamatama	Nenaplaćeno
	1	2	3	4	5	6
Ciglariska glina						
1.	Cerje Tužno	29.04.2011.- 1.08.2039.	54,50	311.376,00	311.456,00	-80,00
2.	Cukavec II	29.04.2011.- 01.08.2039.	7,36	16.340,00	16.340,00	0,00
3.	Ludbreški vinogradi	1.10.2008.- 30.09.2039.	8,77	56.195,00	56.195,00	0,00
Ukupno				383.911,00	383.991,00	-80,00
Građevni pijesak i šljunak						
4.	Jamičak	1.03.2002.- 28.02.2040.	42,94	317.371,00	378.904,00	-61.533,00
5.	Hrastovljan	10.5.2011.- 8.4.2014. i 9.04.2014.- 08.10.2022.	46,40	297.347,00	297.522,00	- 175,00
6.	Prudnica	29.10.2010.- 1.08.2019.	15,00	78.375,00	112.019,00	-33.644,00
7.	Molve	28.10.2010.- 01.10.2027.	24,08	147.177,00	147.200,00	-23,00
8.	Trstika	18.10.2012.- 17.04.2042.	32,89	110.670,00	77.164,00	33.506,00
9.	Turnišće	25.07.2012.- 31.07.2019.	8,61	23.664,00	23.664,00	0,00
10.	Škareški lug	3.06.2011.- 31.12.2016.	16,00	61.208,00	61.493,00	-285,00
Ukupno				1.035.812,00	1.097.966,00	-62.154,00
Tehničko građevni kamen						
11.	Očura II	10.5. 2000. - 5.5.2015. i 5.05.2015.- 1.07.2018.	17,23	108.599,00	124.915,00	-16.316,00
12.	Poddevčevo	10.05.1995.- 20.10.2036.	6,09	39.800,00	59.983,00	-20.183,00
13.	Špica	31.01.1994.- 31.03.2034.	46,01	362.304,00	362.304,00	0,00
14.	Hruškovec	25.08.1989.- 31.12.2038.	57,09	527.464,00	527.464,00	0,00
15.	Hruškovec IV	25.8.1989.- 13.11.2015.	9,9	73.985,00	73.985,00	0,00
16.	Črlena zemlja	28.07.2015.- 31.12.2019.	1,22	424,00	427,00	-3,00
Ukupno				1.112.576,00	1.149.078,00	-36.502,00
Sveukupno				2.532.299,00	2.631.035,00	- 98.736,00

Za 16 odobrenih eksploatacijskih polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala površine 394,09 ha utvrđene su obveze za fiksni dio naknada za mineralne sirovine u iznosu 2.532.299,00 kn. Za pojedina eksploatacijska polja fiksni dio naknade koncesionari su uplaćivali predumom te je na dan 13. travnja 2016. iskazana preplata za devet eksploatacijskih polja u iznosu 132.242,00 kn te dug za jedno polje u iznosu 33.506,00 kn. U Registru koncesija je iskazan i iznos duga za dva eksploatacijska polja čiji koncesionari su u stečaju u iznosu 241.101,00 kn (235.181,00 kn + 5.920,00 kn) te preplata prema jedanaest ugovora koji su istekli ranijih godina u iznosu 114.988,00 kn, a prema jednom ugovoru dug u iznosu 753,00 kn.

Fiksni dio naknade (za površinu eksploatacijskog polja određenu upisom u registar odobrenih eksploatacijskih polja) iznosi 800,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija površina nije veća od 20 ha, 1.000,00 kn/ha čija je površina od 20 ha do 50 ha te 1.200,00 kn/ha čija je površina veća od 50 ha. Obračunava se godišnje od dana dobivanja odobrenja za eksploatacijsko polje i dopijeva najkasnije do konca četvrtog kvartala tekuće godine.

Fiksni dio naknade za mineralne sirovine odnosno naknade za površinu eksploatacijskog polja obračunane su i naplaćivane u iznosima propisanim odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 158/09), koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011., Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 40/11), koja je bila na snazi od travnja 2011. do travnja 2014. i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je na snazi od svibnja 2014.

Ugovorima o koncesiji, koncesionari su se obvezali da će varijabilni dio naknade za mineralne sirovine odnosno naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine plaćati na način utvrđen zakonskim i podzakonskim propisima, kojima je određena naknada za koncesiju, odnosno u visini propisanog ili minimalnog propisanog iznosa.

Tako su naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine obračunavane i naplaćivane prema odredbama Odluke o naknadi za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 101/04), koja je bila na snazi od srpnja 2004. do prosinca 2009. i kojom je naknada bila utvrđena u visini 2,6 % ukupnog prihoda ostvarenog prodajom mineralne sirovine, Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011. i kojom je minimalni iznos varijabilnog dijela naknade bio utvrđen u visini 7,5 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od travnja 2011. do travnja 2014. i kojom je varijabilni dio naknade bio utvrđen u visini 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, te Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je na snazi od svibnja 2014. i kojom je minimalni iznos varijabilnog dijela naknade utvrđen u visini 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, s tim da su pojedinim koncesionarima naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade.

U tablici broj 4 daju se podaci o varijabilnom dijelu naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (naknade za otkopanu količinu mineralne sirovine) na području Županije za šesnaest (Hruškovac i Hruškovac IV na istom obrascu) eksploatacijskih polja za koja su dodijeljene rudarske koncesije te potraživanja za varijabilni dio naknade za eksploataciju mineralnih sirovina, prema podacima iz Registra koncesija sa stanjem na dan 13. travnja 2016.

Tablica broj 4

Eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije te potraživanja varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine iskazana na dan 13. travnja 2016.

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje koncesije za eksploataciju	Varijabilni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) u kn		
			Zaduženje	Naplaćeno	Stanje duga na dan 13.4.2016. (dug ili više plaćeno -)
	1	2	3	4	5
Ciglarska glina					
1.	Cerje Tužno	29.4.2011.-1.8.2039.	170.487,00	172.505,00	- 2.018,00
2.	Ludbreški vinogradi	1.10.2008.-30.9.2039.	9.575,00	9.598,00	-23,00
3.	Cukavec II	28.6.2013.-31.12.2022.	88.218,00	88.218,00	0,00
Građevni pijesak i šljunak					
4.	Jamičak	1.3.2002.-28.2.2040.	663.938,00	695.438,00	- 31.500,00
5.	Hrastovljan	10.5.2011.-8.4.2014. i 9.4.2014.-8.10.2022.	1.637.207,00	1.637.962,00	- 755,00
6.	Prudnica	29.10.2010.-1.8.2019.	949.060,00	894.077,00	54.983,00
7.	Molve	28.10.2010.-1.10.2027.	672.483,00	672.516,00	- 33,00
8.	Trstika	18.10.2012.-17.4.2042.	677.704,00	677.050,00	654,00
9.	Turnišće	25.7.2012.-31.7.2019.	29.162,00	29.162,00	0,00
10.	Škareški lug	3.6.2011.-31.12.2016.	35.364,00	35.437,00	- 73,00
Tehničko-građevni kamen					
11.	Očura II	10.5. 2000. -5.5.2015. i 5.5.2015.-1.7.2018.	1.243.427,00	1.274.903,00	- 31.476,00
12.	Podevčevo	10.5.1995.-20.10.2036.	96.630,00	97.904,00	- 1.274,00
13.	Špica	31.1.1994.-31.3.2034.	3.558.309,00	3.669.608,00	-111.299,00
14.	Hruškovec i Hruškovec IV (podaci na istom obrascu)	25.8.1989.-31.12.2038.	2.881.559,00	2.979.077,00	- 97.518,00
15.	Črlena zemlja	28.7.2015.-31.12.2019.	1.005,00	1.000,00	5,00
Ukupno			12.714.128,00	12.934.455,00	- 220.327,00

Prema podacima iz Registra koncesija na dan 13. travnja 2016. nenaplaćene su obveze za tri eksploatacijska polja u iznosu 55.642,00 kn, a za deset eksploatacijskih polja iskazana je preplata u ukupnom iznosu 275.969,00 kn.

Za eksploatacijsko polje Podevčevo nije u registru koncesija iskazana obveza koju je koncesionar iskazao u UPK obrascu za razdoblje od 1. travnja 2013. do 30. svibnja 2013. u iznosu 3.448,00 kn. Za eksploatacijsko polje Špica u registru koncesija nije iskazana obveza koju je koncesionar iskazao u UPK obrascu za razdoblje od 1. listopada 2015. do 31. prosinca 2015. u iznosu 89.267,00 kn. U registar koncesija Ured državne uprave je unio podatke iz UPK obrasca 18. siječnja 2016., što je vidljivo iz aplikacije Unos UPK obrasca (detalji), a u aplikaciji Pregled uplata i dugovanja i Detaljan pregled redoslijeda plaćanja naknada po uplatama navedena obveza nije bila iskazana (naknadno je obavljena korekcija).

Državni red za reviziju nalaže u registru koncesija iskazivati sve obveze koncesionara, a prije i nakon unosa podataka obavljati kontrolu i nadzor nad iskazivanjem podataka u aplikacijama Registra koncesija te po potrebi ispraviti nedostatke.

Minimalni iznos varijabilnog dijela naknade (za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) iznosi 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine. Iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena. Rudarski gospodarski subjekt je dužan dostaviti nadležnom tijelu za rudarstvo podatke za otkopanu/pridobivenu količinu mineralnih sirovina i tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u prethodnom kvartalu, najkasnije osmog dana narednog kvartala. Varijabilni dio naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralnih sirovina obračunava se najmanje kvartalno i dospijeva petnaestog dana narednog kvartala. Ministarstvo financija je nadležno za vođenje Registra koncesija i poslove oko evidentiranja naplate i kontrole naplate potraživanja od koncesija. Koncesionari se u najvećoj mjeri pridržavaju utvrđenog sustava naplate, s izuzetkom jednog koncesionara (eksploatacijsko polje Prudnica), te uglavnom kontinuirano i pravovremeno obavljaju plaćanje naknada za koncesiju. Koncesionarima koji imaju nepodmirene obveze dostavljene su obavijesti o dospjeloj, a nepodmirenoj naknadi za koncesiju.

Odredbom članka 8. stavka 4 Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 40/11) te odredbom članka 9. stavka 4. nove Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 31/14), koje su bile na snazi u revidiranom razdoblju, utvrđeno je da (za obračun novčane naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena. Elaborate o rezervama izrađuju koncesionari svakih pet godina i za svako eksploatacijsko polje posebno te dostavljaju Ministarstvu gospodarstva. Ministarstvo gospodarstva dostavlja Uredu državne uprave Rješenja o potvrdi količina i kakvoći mineralnih sirovina u kojima nije navedena aktualna tržišna cijena.

Ured državne uprave za obračun naknade koristi podatke koji su mu dostupni, a to su cijene iz Elaborata koji je dostavljen uz zahtjev za izdavanje koncesije, a u međuvremenu je moglo biti dostavljeno više novih Elaborata s drugačijom tržišnom vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine od one koja se primjenjuje za obračun (obzirom na rok trajanja koncesije).

Ugovorom o koncesiji nisu utvrđivane cijene niti način obračuna koncesije nego je utvrđeno da se koncesionar obvezuje novčanu naknadu za eksploataciju mineralne sirovine plaćati prema odredbama važećeg Zakona o rudarstvu i važećoj podzakonskoj regulativi (Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina).

Ured državne uprave nije kontrolirao tržišne cijene niti uspoređivao s cijenama iz važećih Elaborata o rezervama mineralnih sirovina jer navedene elaborate nije imao te nije u mogućnosti pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine. Rješenja o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine, koja nadležno povjerenstvo dostavlja Uredu državne uprave, ne sadrže podatak o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata, niti je propisana obveza rudarskih gospodarskih subjekata da Uredu državne uprave dostavljaju navedeni elaborat. Ured državne uprave je dužan pribaviti podatak o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz elaborata o rezervama mineralnih sirovina te podatak o izvađenim količinama mineralne sirovine jer je dužan kontrolirati ispravnost obračuna varijabilnog dijela naknade za eksploataciju mineralnih sirovina.

Odredbama Zakona o rudarstvu i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, propisano je da iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, koji rudarski gospodarski subjekt mora izraditi kako bi od nadležnog povjerenstva ishodio rješenje o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine, a koju je dužan potvrditi svakih pet godina.

Državni ured za reviziju predlaže zatražiti od nadležnog povjerenstva dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi Ured državne uprave mogao kontrolirati iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u UPK obrascima u odnosu na tržišnu vrijednost mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.

U postupku revizije pribavljeni su iz Ministarstva gospodarstva dijelovi Elaborata o rezervama (koji su važeći za revidirano razdoblje) u kojima je navedena prosječna prodajna cijena (ne tržišna vrijednost). Pojedini koncesionari su u UPK obrascima iskazivali ugovorene cijene koje su različite od cijena navedenih u Elaboratu (veće su), a Ured državne uprave je u Registar koncesija unosio podatke iz dostavljenih obrazaca. Ured državne uprave nema saznanja koje podatke je koristio koncesionar kada je iskazivao cijenu mineralne sirovine.

U tablici broj 5 daju se podaci o otkopanim količinama mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala od 2013. do 2015., prosječnoj prodajnoj cijeni i tržišnoj cijeni iskazanim u Elaboratu o rezervama (dijelu Tehničko – gospodarske ocjene ležišta) te iskazanoj tržišnoj vrijednosti u UPK obrascima (m³ otkopane mineralne sirovine).

Tablica broj 5

Otkopane količine mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala od 2013. do 2015., prosječna prodajna cijena i tržišna cijena iskazane u Elaboratu o rezervama te iskazana tržišna vrijednost u UPK obrascima (m^3 otkopane mineralne sirovine)

u kn

Redni broj	Naziv polja	Godina izrade Elaborata	Otkopane količine 2012.-2015.	Prosječni troškovi eksploatacije m^3 iskazani u Elaboratu	Prosječna prodajna cijena iskazana u Elaboratu	Tržišna vrijednost m^3 u UPK obrascima	Vrijednost eksploatirane količine mineralne sirovine u kn	Iznos obračunane naknade prema UPK obrascima
	1	2	3	4	5	6	7(3x6)	8 (7x5,0 %)
Ciglarska glina								
1.	Cerje Tužno	2012.	153 676,83	9,00	10,00	9,00 za 1 000 m^3 , a ostalo 10,00	1.642.650,00	82.133,00
2.	Cukavec II	2012.	90 480	12,00	15,00	19,5	1.764.361,00	88.218,00
3.	Ludbreški vinogradi	1999.	0	13,05	15,01	0,00	0,00	0,00
Građevni pijesak i šljunak								
4.	Jamičak	2012.	82 568,63	23,09	25,00	26,21	2.164.122,00	108.125,00
5.	Hrastovljan	2012.	1 354 622,39	12,21	15,00	15,00	20.319.335,00	1.015.967,00
6.	Prudnica	2012.	167 295,28	17,51	20,00	23,00	3.847.791,00	192.389,00
7.	Molve	2015.	209 043,42	18,44	20,00	32,00	7.385.250,00	369.262,00
8.	Trstika	2011.	539 000	20,00	23,00	23,00	12.397.000,00	614.100,00
9.	Turnišće	2012.	-	16,00	23,00	-	103.073,00	5.153,00
10.	Škareški lug	2016.	2 617	17,66	20,00	28,00	73.276,00	3.664,00
Tehničko građevni kamen								
11.	Očura II	2016.	1 110 071	10,72	15,00	15,00	16.651.065,00	832.553,00
12.	Podevčevo	2012.	4 565,28	27,32	30,75	1,28	-	10.094,00
13.	Spica	2013.	1 207 537,94	11,00	14,00	14,00	16.905.533,00	845.277,00
14.	Hruškovac i Hruškovac IV	2015.	447 801,81	19,00	22,00	24,00	10.747.244,00	537.361,00
15.	Črlena zemlja	2015.	1 000	17,64	20,0	20,00	20.000,00	1.000,00
Ukupno			5 370 279,58	-	-	-	94.020.700,00	4.705.296,00

Za eksploatacijska polja Turnišće i Podevčevo podaci u UPK obrascima su nedostadni ili nelogični. Za eksploatacijsko polje Turnišće nema podataka o otkopanim količinama i vrijednostima mineralnih sirovina jer nisu navedeni u UPK obrascima, dok je za eksploatacijsko polje Podevčevo iskazana tržišna vrijednost m^3 1,28 kn. Kao prosječna prodajna cijena ciglarske gline na eksploatacijskom polju Cerje Tužno iskazana je procjena knjigovodstvene vrijednosti jer ciglarska glina nije predviđena za prodaju.

Za obračun naknade za koncesiju eksploatacije građevinskog pijeska i šljunka u UPK obrascima jedan koncesionar je iskazao tržišnu cijenu 15,00 kn/ m^3 , dok je petero koncesionara iskazalo tržišnu vrijednost od 23,00 kn do 32,00 kn po m^3 (jedan nije iskazao cijenu). Navedeni koncesionar je u razdoblju 2013.-2015. iskazao otkopan u količinu 1 354 622,39 m^3 , dok su ostala petorica (EP Turnišće nije iskazalo podatak) ukupno iskazala 1 000 524,33 m^3 .

Za obračun naknade za koncesiju eksploatacije ciglarske gline, od čega je jedan u navedenom razdoblju eksploatirao 153 676,83 m^3 a drugi 90 480 m^3 za obračun naknade korištena je cijena 10 kn/ m^3 odnosno 19,5 kn/ m^3 .

Prema odredbi članka 31. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije dužan je prije stupanja na snagu ugovora o koncesiji prikupiti od odabranog najpovoljnijeg ponuditelja, odnosno, podnositelja zahtjeva za dobivanje koncesije potrebna jamstva i/ili instrumente osiguranja naplate naknade za koncesiju te naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji (zadužnice, bankarske garancije, osobna jamstva, mjenice, polog i ostalo) u iznosu određenom u skladu s procijenjenom vrijednosti koncesije te redovito provjeravati valjanost instrumenata osiguranja.

Prema odredbi članka 76. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt kojem se daje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina, dužan je prije zaključivanja i potpisivanja ugovora o koncesiji dostaviti davatelju koncesije jamstvo za troškove sanacije eksploatacijskog polja.

Prema odredbama članka 11. Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina (Narodne novine 142/13) jamstva za troškove sanacije eksploatacijskog polja mineralnih sirovina mogu biti zadužnice, bankarske garancije, osobna jamstva, mjenice, polog i ostalo, a vrstu i iznos jamstva određuje tijelo nadležno za rudarstvo u odluci o davanju koncesije, ovisno o predviđenim rudarskim radovima. Tijelo nadležno za rudarstvo dužno je redovito provjeravati valjanost jamstva, a način provjere se određuje u odluci o davanju koncesije.

Ugovorima o koncesiji utvrđena je obveza rudarskog gospodarskog subjekta da Uredu državne uprave svake godine do određenog datuma dostavi izjavu kojom potvrđuje da su izdane bjanko zadužnice valjane. Ured državne uprave nije provjeravao svake godine valjanost jamstva niti su rudarski gospodarski subjekti dostavljali izjavu kojom bi potvrđivali da su izdane bjanko zadužnice valjane.

Od 16 eksploatacijskih polja za 15 su pribavljena jamstva u ukupnom iznosu 41.668.000,00 kn (za Hruškovec IV nisu), od čega za naplatu naknada za koncesiju te naknadu štete za 14 eksploatacijskih polja (osim Turnišća) u iznosu 18.650.000,00 kn, a za troškove sanacije za trinaest eksploatacijskih polja 21.398.000,00 kn (nisu za Ludbreški vinogradi i Jamičak).

Za tri eksploatacijska polja (Ludbreški vinogradi, Jamičak, Turnišće) u ugovorima nisu navedeni troškovi sanacije, od čega je za troškove sanacije pribavljeno jamstvo za jedno(Turnišće) u iznosu 663.000,00 kn. Za jedanaest eksploatacijskih polja troškovi sanacije su ugovorima utvrđeni u iznosu 22.822.445,00 kn i pribavljene su jamstva (zadužnice) u iznosu 22.255.000,00 kn.

Državni ured za reviziju nalaže Uredu državne uprave ugovarati i redovito provjeravati valjanost pribavljenih jamstava osiguranja naplate naknade za koncesiju, naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji i troškova sanacije eksploatacijskog polja, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina.

Odredbama članka 50. Zakona o koncesijama utvrđeno je da politiku koncesija provodi Ministarstvo financija, a u smislu ovog Zakona, politiku koncesija predstavljaju sve mjere i aktivnosti usmjerene uspostavi i održanju učinkovitog sustava davanja koncesija, a osobito nadzor nad provedbom ugovora o koncesijama, vođenje Registra koncesija, sudjelovanje predstavnika ministarstva nadležnog za financije u postupcima davanja koncesija, praćenje provedbe ugovora o koncesijama s obilježjima javno-privatnog partnerstva, edukaciju te praćenje međunarodne prakse.

Nadzor nad koncesionarom koji ne izvršava obveze u skladu s ugovorom o koncesiji i posebnim propisima provodi Ministarstvo samostalno ili na zahtjev davatelja koncesija, a nadzor se može pokrenuti i kod onih fizičkih i pravnih osoba za koje se prema prijavi ili na drugi način došlo do saznanja da postoji sumnja da djelatnost za obavljanje koje je potrebna koncesija, obavlja bez dodijeljene koncesije.

Uredbom o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva financija (Narodne novine 32/12, 67/12, 124/12, 78/13, 102/13, 24/14, 134/14, 154/14), propisano je da Carinska uprava, kao upravna organizacija u sastavu Ministarstva financija, između ostalog, provjerava zakonitosti postupanja s robom sukladno propisima o koncesijama, obavlja poslove praćenja plaćanja naknade za koncesije, obavlja inspekcijski nadzor ovlaštenika koncesije u pogledu zakonitosti, pravilnosti i pravodobnosti obračuna, prijava i uplate koncesija te utvrđuje da li davatelj koncesije poduzima propisane mjere za naplatu naknada za koncesije i druge poslove nadzora sukladno propisima o koncesijama.

U cilju osiguranja provedbe odgovarajućeg nadzora, Ministarstvo financija, Carinska uprava je u travnju 2015. donijela Uputu o obavljanju nadzora u području koncesija. Uputom je dan sistematizirani pregled sadržaja relevantnih temeljnih propisa za provedbu nadzora zakonitosti, pravilnosti i pravodobnosti obračuna, prijava i uplata po osnovi naknada za koncesije te dodatna pojašnjenja vezano za provođenje nadzora u ovom području.

Ministarstvo financija omogućilo je Uredu državne uprave praćenje i nadzor uplaćenih naknada za koncesije i potraživanja naknade za koncesije i to: naplate naknade za fiksni dio (zauzetu površinu), koja se plaća jednom godišnje te naknade za varijabilni dio (otkopanu količinu) koja se plaća kvartalno. Svojom Okružnicom od 23. travnja 2014. poslalo je uputu svim Uredima državne uprave, Županijama, Gradovima i Općinama, o postupanju s dospjelim, a nepodmirenim naknadama za koncesiju. Sukladno okružnici, u slučaju nepodmirivanja dugovanja duže od šest mjeseci Ured šalje opomenu. Ukoliko u roku od 30 dana od primitka opomene koncesionar ne podmiri svoje dugovanje, pokreće se postupak prisilne naplate putem Općinskog državnog odvjetništva, a ako niti nakon postupka prisilne naplate u roku od 15 dana od dana pokretanja prisilne naplate nije naplaćeno dugovanje, Ured državne uprave je dužan odmah pokrenut postupak raskida ugovora o koncesiji.

Mjere naplate potraživanja poduzima Ministarstvo financija tako što dopisima upozorava davatelje koncesija na obavezu poduzimanja mjera radi naplate potraživanja. Ured državne uprave obavještava koncesionare o dospjelim, a nepodmirenim naknadama za koncesiju, sukladno podacima iz evidencije Registra koncesija.

Ured državne uprave je u 2013. uputio prema šest koncesionara 16 opomena za naplatu duga prema osam ugovora te je naplatio 177.599,00 kn, u 2014. je uputio prema šest koncesionara 23 opomene za naplatu duga prema 12 ugovora te je naplatio 233.535,00 kn, a u 2015. je uputio prema pet koncesionara osam opomena za naplatu duga prema šest ugovora i naplaćeno je 507.031,00 kn. O poduzetim radnjama Ured državne uprave obavještava nadležna tijela (Ministarstvo financija, Županijsko državno odvjetništvo, Ministarstvo gospodarstva i rudarsku inspekciju). U razdoblju 2013.-2015. Ured državne uprave je za prisilnu naplatu podnio jedan prijedlog za ovrhu, te je donijeto Rješenje o ovrši u travnju 2013. za koncesionara eksploatacijskog polja Prudnica.

U Registru koncesija iskazana su potraživanja prema dva koncesionara, od kojih je jedan brisan iz sudskog registra a za drugog još traje stečajni postupak. Za jednog koncesionara je na dan 13. travnja 2016. u Registru koncesija iskazano potraživanje za naknadu za otkopanu količinu mineralnih sirovina u iznosu 30.869,00 kn (prema ugovoru koji je trajao od 8. prosinca 2008. do 24. srpnja 2012.), a nad navedenim koncesionarom je u siječnju 2014. otvoren stečajni postupak i provedeno je brisanje iz sudskog registra.

Ured državne uprave nema saznanja da li je potraživanje bilo prijavljeno u stečajnu masu te je u veljači 2016. od Općinskog državnog odvjetništva zatražio informaciju o navedenom, a do početka listopada 2016. nije dobio traženu informaciju. Na dan 13. travnja 2016. iskazano je i potraživanje prema drugom koncesionaru, za naknadu za zauzetu površinu odobrenog eksploatacijskog polja, u iznosu 235.181,00 kn, a nad navedenim koncesionarom je u srpnju 2009. otvoren stečajni postupak koji još traje. Ured državne uprave nema saznanja da li je potraživanje bilo prijavljeno u stečajnu masu.

Inspektori Ministarstva financija obavljaju financijski nadzor u području koncesija, samostalno nad koncesionarom koji ne izvršava obveze u skladu s ugovorom o koncesiji i posebnim propisima, temeljem podataka iz Registra koncesija, prijava, zahtjeva nadležnih državnih odvjetništava, kao i na zahtjev davatelja koncesije. Postupak nadzora se može pokrenuti i kod onih fizičkih i pravnih osoba za koje se po prijavi ili na drugi način saznalo da postoji sumnja da obavljaju djelatnost za koje je potrebna koncesija, bez dodijeljene koncesije. U razdoblju 2013. – 2015. financijski nadzor nije obavljan.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, rudarska inspekcija Ministarstva gospodarstva provodi inspekcijski nadzor nad izvođenjem rudarskih radova.

Na zahtjev Ureda državne uprave, tijekom 2013., 2014. i 2015. od Državnog inspektorata, Sektora nadzora u području rudarstva, elektroenergetike i opreme pod tlakom, Službe nadzora u području rudarstva, odnosno od strane Ministarstva gospodarstva, Uprave za inspekcijske poslove dostavljeni su zapisnici i rješenja kojima je utvrđeno da je na eksploatacijskom polju Jamičak u razdoblju od studenoga 2007. do listopada 2012. eksploatirano 532 990 m³ šljunka i pijeska bez koncesije, od čega 147 701 m³ volumne mase izvan granica odobrenog eksploatacijskog polja a 385 289 m³ unutar granice eksploatacijskog polja.

Ured državne uprave nema saznanja koliko je obračunano i koliko je naplaćeno. Također, Uredu državne uprave je dostavljeno očitovanje Službe nadzora o obavljenim nadzorima u 2012. i pokrenutim zahtjevima za naknadu štete od dva koncesionara. Utvrđena je šteta u iznosu 395.550,00 kn zbog eksploatacije pijeska i šljunka na eksploatacijskom polju Prudnica, u razdoblju od travnja 2009. do veljače 2012., bez koncesije za eksploataciju, te u razdoblju od veljače 2010. do siječnja 2012. na eksploatacijskom polju Turnišće u iznosu 672.630,00 kn. Ured državne uprave nema saznanja da li je navedeni iznos naplaćen.

Prema odredbama članka 51. Zakona o koncesiji, davatelj koncesije dužan je kontinuirano nadzirati rad koncesionara i izvršavanje njegovih obveza iz ugovora o koncesiji, a što uključuje i redovito praćenje izvršavanja plaćanja naknade za koncesiju, ako je ona određena ugovorom o koncesiji, te plaćanja svih ostalih obveza koje nastaju kao posljedica provedenih nadzora od strane inspekcijskih službi i drugih nadležnih tijela.

Također je dužan za vrijeme trajanja ugovora o koncesiji voditi posebnu dokumentaciju koja se odnosi na poslovanje koncesionara, a najmanje prikupljanjem i analizom standardnih financijskih izvješća na godišnjoj razini, pri čemu je dužan voditi evidenciju o svim povezanim trgovačkim društvima koncesionara. Davatelj koncesije dužan je do 1. lipnja tekuće godine za prethodnu godinu dostaviti ministarstvu nadležnom za financije izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara, a osobito u odnosu na plaćanje naknade za koncesiju, poduzete radnje vezane za nadzor rada koncesionara, pokrenute mjere prisilne naplate naknade za koncesiju i drugih novčanih obveza po osnovi nalaza/rješenja inspekcijskih i drugih službi, raskinute ugovore o koncesiji i one koji su u procesu raskida, poslovanje koncesionara kada je to društvo posebne namjene, izvršenje podugovora i ugovora s takvim svojstvom koje je sklopio koncesionar, a koji su vezani na ugovor o koncesiji, te ostale bitne podatke o izvršenju ugovora o koncesiji.

Davatelj koncesije dužan je obavijestiti nadležno državno odvjetništvo o postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji u skladu s djelokrugom rada i odredbama propisa kojima se uređuje rad državnih odvjetništava. Davatelj koncesije odgovoran je za potpunu i pravodobnu naplatu naknade za koncesiju. Davatelj koncesije u slučaju kada nije istodobno i korisnik prihoda po osnovi naknade za koncesiju, dužan je dostaviti korisniku prihoda dokumentaciju na temelju koje korisnik prihoda može ustrojiti evidenciju potraživanja u svojim poslovnim knjigama, a korisnik prihoda u slučaju kada koncesionar ne plaća obveze po osnovu naknade za koncesiju koja predstavlja njegov prihod, dužan je o tome obavijestiti davatelja koncesije radi poduzimanja mjera naplate.

Tijekom 2014. Sektor nadzora je obavijestio Ured državne uprave da nije provedena tehnička sanacija istražnog prostora Belski dol Gornji-Podrute prema projektnoj dokumentaciji. Također je obaviješten Ured državne uprave da je obilaskom eksploatacijskog polja Cukavec, radi utvrđivanja količina eksploatairane ciglarske gline bez koncesije za eksploataciju, utvrđeno da nije provedena sanacija eksploatacijskog polja i da nisu provedene mjere osiguranja radi sprečavanja nastanka opasnosti za ljude, prirodu i okoliš, te se polje dostavlja na daljnje postupanje u cilju utvrđivanja nositelja eksploatacijskog polja i provođenja izvanredne sanacije.

U 2015. Služba nadzora je obavijestila Ured državne uprave da su na eksploatacijskom polju Belski dol koncem 2006. obustavljeni rudarski radovi (rudarskim radovima su eksploatairane sve potvrđene rezerve tehničko-građevnog kamena), da su provedene mjere osiguranja radi sprečavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš te da nije provedena sanacija kopa u skladu s projektnom dokumentacijom.

Također, Ured državne uprave je obaviješten da je eksploatacijsko polje Hruškovac IV obustavilo izvođenje rudarskih radova koncem 2009. zbog neriješenih imovinsko pravnih odnosa na katastarskim česticama unutar granice eksploatacijskog polja, da su provedene mjere osiguranja radi sprečavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš te da nije provedena sanacija kopa u skladu s projektnom dokumentacijom. U siječnju 2016. dostavljeno je Rješenje kojim je zabranjeno izvođenje rudarskih radova na eksploataciji mineralne sirovine građevnog pijeska i šljunka na eksploatacijskom polju Prudnica izvan granica obuhvata dodijeljene koncesije.

Provedenim inspekcijskim nadzorom od 15. prosinca 2015. do 12. siječnja 2016. utvrđeno je da je i u razdoblju od svibnja 2012. do lipnja 2015. obavljana eksploatacija mineralne sirovine građevni pijesak i šljunak i izvan granice obuhvata dodijeljene koncesije za eksploataciju.

Uredu državne uprave je dostavljen optužni prijedlog koji je podniet u 2013. protiv trgovačkog društva i direktora društva vezano uz eksploataciju šljunka na eksploatacijskom polju Jamičak. Dostavljeno je i rješenje kojim je zabranjeno rudarskom trgovačkom društvu izvođenje rudarskih radova na eksploataciji mineralne sirovine građevnog pijeska i šljunka na odobrenom eksploatacijskom polju i površinskom kopu Škareški lug, jer na poslovima odgovornog voditelja izvođenja rudarskih radova ne zapošljava odgovornu stručnu osobu koja ispunjava uvjete propisane Zakonom o rudarstvu.

Radi spoznaje o funkcioniranju sustava gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije, tijekom obavljanja revizije (u svibnju 2016.), Državni ured za reviziju zatražio je od jedinica lokalne samouprave na području Županije mišljenje o funkcioniranju sustava gospodarenja mineralnim sirovinama. Jedinice lokalne samouprave ističu nekoliko problema u funkcioniranju sustava gospodarenja mineralnim sirovinama.

Ističu obračun i naplatu naknade (kontinuitet, pravovremenost i učinkovitost praćenja naplate naknade za koncesiju) te nedostavljanje informacija nadležnih inspekcijskih službi o nalazu provedenog nadzora (nemaju saznanja o potrebi sanacije eksploatacijskog polja, a dužni su brinuti o zaštiti okoliša i prirode na svom području). Smatraju kako je u interesu prije svega države (kojoj pripada 50% varijabilnog dijela naknade) da osnovica za izračun varijabilnog dijela naknade bude egzaktno utvrđena te da je trebalo zadržati raniji omjer podjele varijabilnog dijela naknade, koji je bio utvrđen na način da 50% varijabilnog dijela naknade pripada jedinici lokalne samouprave na čijem se području otkopava /pridobiva mineralna sirovina, kao svojevrsan oblik „odštete“ zbog utjecaja zahvata na krajobrazne, atmosferske ili druge značajke prostora. Jedinice naglašavaju da je naknada koja se uplaćuje u proračun minimalna u odnosu na štete koje nastaju eksploatacijom kao npr. materijalne štete na susjednim objektima i vodovodnim cijevima zbog seizmološkog efekta od miniranja i detonacija, štete na cestama zbog prijevoza prekomjernog tereta, skretanje podzemnih voda zbog miniranja kao i problem zagađenosti okoliša zbog prisutne prašine. Posebno ističu problem istražnih i eksploatacijskih polja na kojima se više ne obavlja istražni radovi ili eksploatacija mineralne sirovine koja nisu sanirana, a o tijeku postupaka prema koncesionarima nemaju saznanja.

Kako bi se moglo racionalno upravljati mineralnim sirovinama i donositi pravilne odluke i mjere u području gospodarenja mineralnim sirovinama, potrebno je raspolagati s točnim i pravovremenim podacima. Informacijski sustav treba omogućavati potencijalnim korisnicima da u svakom trenutku raspolažu potrebnim podacima o gospodarenju mineralnim sirovinama, kako bi mogli donositi odluke na temelju relevantnih informacija. planirati i ostvarivati koristi od navedenih informacija.

Državni ured za reviziju predlaže uspostaviti učinkovitu suradnju Ureda državne uprave, rudarske inspekcije i drugih službi nadzora na području rudarstva, kao nadležnih tijela koja obavljaju aktivnosti iz područja rudarstva, te jedinica lokalne samouprave na čijem području se eksploatiraju mineralne sirovine, kako bi se osigurala protočnost informacija o eksploataciji mineralnih sirovina te pravodobno i učinkovito spriječila moguća protupravna eksploatacija. Učinkovita suradnja trebala bi pridonijeti smanjenju štete počinjene Republici Hrvatsko i jedinicama lokalne samouprave te ostvarenju održivog gospodarenja mineralnim sirovinama.

Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi

Izvođenjem rudarskih radova pri eksploataciji mineralnih sirovina utječe se na okoliš te su stoga odredbama Zakona o rudarstvu, između ostalog, propisane obveze rudarskih gospodarskih subjekata u svrhu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi. Sanacijom prostora, prema odredbi članka 12. Zakona o rudarstvu, smatraju se rudarski radovi radi provedbe mjera osiguranja rudarskim radovima otkopanih prostora kojima se isključuje mogućnost nastanka opasnosti za ljude i imovinu, kao i za prirodu i okoliš, kao i radi privođenja namjeni određenoj dokumentima prostornog uređenja ako su za to ispunjene pretpostavke.

Prema odredbama članaka 69. i 101. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt odgovara za štetu u prirodi i okolišu nastalu izvođenjem rudarskih radova na eksploatacijskom polju, dužan je tijekom izvođenja te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova provesti sanaciju prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi, provesti mjere osiguranja radi sprječavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš te o tome izvijestiti rudarsku inspekciju i inspekciju zaštite okoliša, te ministarstvo nadležno za pomorstvo ako se rudarski radovi izvode na pomorskom dobru. Ako su provedene mjere osiguranja dovoljne, rudarska inspekcija i inspekcija zaštite okoliša izdaju rudarskom gospodarskom subjektu potvrde o provedbi spomenutih mjera, nakon čega davatelj koncesije donosi rješenje o brisanju rudarskog gospodarskog subjekta kao ovlaštenika eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja, a može donijeti i rješenje o brisanju eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja. Ako rudarski gospodarski subjekt ne provede sanaciju, davatelj koncesije naložit će mu provođenje sanacije u primjerenom roku, a ako ni nakon ostavljenog roka ne provede sanaciju, to će se učiniti putem treće osobe, na trošak rudarskog gospodarskog subjekta, pri čemu će pravne radnje pred sudom poduzeti nadležno državno odvjetništvo.

Na dva istražna polja građevnog pijeska i šljunka (Dolenščak i Prudnica 2), kojima je sadašnji ovlaštenik Republika Hrvatska, Ured nije zatražio potvrde o sanaciji istražnih prostora. Za istražni prostor Černjak potvrde su dostavljene, odnosno pribavljene od Ministarstva zaštite okoliša i Rudarske inspekcije. Na jednom eksploatacijskom polju ciglarske gline (Lukavec), dva eksploatacijska polja građevnog pijeska i šljunka (Lešće i Krtinje) te eksploatacijska polja tehničko građevnog kamena (Čanjevo i Očura) ovlaštenici su izgubili pravo te je nositeljem postala Republika Hrvatska. Ured nema podataka da li je sanacija na navedenim poljima provedena jer potvrde nisu dostavljene od inspekcije zaštite okoliša i rudarske inspekcije, a Ured ih nije službeno zatražio.

Državni ured za reviziju predlaže pribaviti potvrde rudarske inspekcije i inspekcije zaštite okoliša o provedbi sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi na istražnim i eksploatacijskim poljima te nalaže poduzeti mjere radi provedbe postupaka sanacije za eksploatacijska polja za koja nije provedena sanacija prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi, u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu.

OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA

Državni ured za reviziju je obavio reviziju učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije. Ciljevi revizije su bili ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s donesenim propisima, planovima i unutarnjim procedurama vezanim uz koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina, ocijeniti informacijski sustav i evidencije o rezervama i eksploataciji mineralnih sirovina, ocijeniti dodjelu koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima, ocijeniti pravilnost obračuna naknade za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, ocijeniti provedbu nadzora nad naplatom prihoda i potraživanjima za prihode od naknade za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, nadzora nad izvršavanjem ugovora o dodjeli koncesija te ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

Gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije ocjenjuje se kao **učinkovito, pri čemu su potrebna određena poboljšanja**, jer su utvrđene određene slabosti i propusti koje ne utječu bitno na gospodarenje mineralnim sirovinama. Zbog navedenog se predlaže:

- Unijeti u registar istražnih prostora podatke za šest istražnih prostora u skladu s odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima.
- Prije upisa podataka u Registar koncesija provjeriti ispunjenosti svih elementa u prijavi te poduzeti radnje radi otklanjanja utvrđenih nepravilnosti i osiguravanja ažurnih, potpunih i točnih podataka u Registru koncesija.
- Utvrditi procedure i aktivnosti Ureda državne uprave u obavljanju poslova gospodarenja mineralnim sirovinama kako bi se izbjegli propusti i u Registar koncesija unosili točni podaci.
- Poduzimati radnje radi pravodobnog pribavljanja podataka o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, koje su koncesionari obvezni dostavljati Uredu državne uprave prema odredbama Zakona o rudarstvu i Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina te pribavljene podatke provjeravati, analizirati i sistematizirati, kako bi se osigurali podaci o resursima po eksploatacijskim poljima, što je bitno zbog ograničenosti resursa i njihove zaštite.
- Zatražiti od Ministarstva gospodarstva, od nadležnog povjerenstva, dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehnološke ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi Ured državne uprave mogao kontrolirati iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u UPK obrascima u odnosu na tržišnu vrijednost mineralne sirovine utvrđene na temelju tehnološke ocjene iz navedenog elaborata.
- Ugovarati i redovito provjeravati valjanost pribavljenih jamstava osiguranja naplate naknade za koncesiju, naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji i troškova sanacije eksploatacijskog polja, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina.

- Uspostaviti učinkovitu suradnju Ureda državne uprave, rudarske inspekcije i drugih službi nadzora na području rudarstva, kao nadležnih tijela koja obavljaju aktivnosti iz područja rudarstva te jedinica lokalne samouprave na čijem području se eksploatiraju mineralne sirovine, kako bi se osigurala protočnost informacija o eksploataciji mineralnih sirovina te pravodobno i učinkovito spriječila moguća protupravna eksploatacija.
- Pribavljati potvrde rudarske inspekcije i inspekcije zaštite okoliša o provedbi sanacije za istražna i eksploatacijska polja na kojima su izvedeni rudarski radovi, prije brisanja ovlaštenika eksploatacijskih polja iz registra eksploatacijskih polja, te poduzimati radnje nakon što se utvrdi da sanacija nije obavljena, kako bi se prostor što prije mogao privesti namjeni utvrđenoj prostorno-planskom dokumentacijom.

Državni ured za reviziju ocjenjuje da bi provedba navedenih naloga i preporuka pridonijela poboljšanju postupanja pri vođenju i cjelovitosti evidencija, obračunu naknade za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, provjeravanju valjanosti jamstava, provedbi odgovarajućeg nadzora i sanaciji prostora, što bi pridonijelo i učinkovitijem gospodarenju mineralnim sirovinama na području Županije.

OČITOVANJE SUBJEKTA REVIZIJE

Ured državne uprave je prihvatio nalaze i preporuke Državnog ureda za reviziju. U očitovanju navodi okolnosti u kojima su propusti učinjeni te razloge zbog kojih gospodarenje mineralnim sirovinama nije dovoljno učinkovito.

U očitovanju Ured državne uprave navodi da je odredbama članka 8. stavka 2. Pravilnika o Registru koncesija propisano da ako se provjerom utvrdi da u prijavi za upis ili prijavi za upis promjena nedostaje neki podatak ili da neki od podataka ne odgovara podatku navedenom u ugovoru, davatelju koncesije se šalje Obavijest o zaprimljenoj nepotpunoj i/ili netočnoj dokumentaciji radi dopune podataka, odnosno dostave nove prijave za upis ili prijave za upis promjena. Od 2010., od kada je ustrojen Registar koncesija, pa sve do početka 2014. do kada su UPK obrasci bili dostavljani na unos i provedbu Registru koncesija Ministarstva financija, nije bilo primjedbi od strane istog tijela na sadržaj dostavljenih UPK obrazaca. Ured državne uprave navodi da od početka 2014., od kada Ured državne uprave unosi podatke iz UPK obrazaca u Registar koncesija, podaci iz UPK obrazaca dostavljenih od koncesionara su bili dostatni za unos i provedbu u Registru koncesija. Nadalje, Ured državne uprave u očitovanju navodi da je uvidom u detaljan pregled redoslijeda plaćanja naknade po uplatama za ID ugovora 100486, za naknadu za istraživanje mineralnih sirovina, vidljivo da je na dan 15. srpnja 2016. račun za uplatu otvoren.

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Koprivnica

IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA NA PODRUČJU VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE

Koprivnica, studeni 2016.

S A D R Ź A J

stranica

PREDMET I CILJEVI REVIZIJE	2
METODE I POSTUPCI REVIZIJE	2
KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI	3
GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA	5
Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama	9
Registri i evidencije	11
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine	
te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	14
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	24
OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA	27
OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE	29

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU

KLASA: 041-01/16-10/33

URBROJ: 613-08-16-20

Koprivnica, 7. studenoga 2016.

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA
MINERALNIM SIROVINAMA NA PODRUČJU VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE

Na temelju odredbi članaka 12. i 14. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 80/11), obavljena je revizija učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Virovitičko-podravske županije (dalje u tekstu: Županija).

Revizija je obavljena na način i prema postupcima utvrđenim okvirom revizijskih standarda Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

Postupci revizije provedeni su od 29. ožujka do 3. studenoga 2016.

PREDMET I CILJEVI REVIZIJE

Predmet revizije je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije, koje je u nadležnosti Ureda državne uprave u Virovitičko-podravskoj županiji (dalje u tekstu: Ured državne uprave). Prema odredbama Zakona o rudarstvu (Narodne novine 56/13 i 14/14), Ured državne uprave je tijelo nadležno za rudarstvo za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala na području Županije.

Revizijom je obuhvaćena provedba aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama (istraživanje i eksploataciju), naplatu prihoda od naknada za koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina, vođenje evidencija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina te sanacija prostora nakon završetka izvođenja rudarskih radova na području Županije od 2013. do 2015.

U svrhu ocjene učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, utvrđeni su sljedeći ciljevi:

- ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s donesenim propisima, planovima i unutarnjim procedurama vezanim uz koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina
- ocijeniti prikupljanje podataka o eksploataciji mineralnih sirovina
- ocijeniti dodjelu koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima
- ocijeniti pravilnost obračuna naknade za mineralne sirovine
- ocijeniti provedbu nadzora nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknade za mineralne sirovine te izvršavanjem ugovora o dodjeli koncesija
- ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

METODE I POSTUPCI REVIZIJE

U skladu s prihvaćenim međunarodnim revizijskim standardima vrhovnih revizijskih institucija, revizija je planirana i obavljena na način koji osigurava potrebne dokaze i pruža razumnu osnovu za revizijske nalaze i zaključke te ostvarenje revizijskih ciljeva.

U fazi planiranja i obavljanja pripremni radnji za obavljanje revizije, analizirana je zakonska regulativa, podaci iz Prostornog plana Županije o lokacijama predviđenim za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, Registra koncesija koji vodi Ministarstvo financija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina na području Županije, sudskog i obrtnog registra o koncesionarima i ovlaštenicima istražnih prostora i eksploatacijskih polja te drugi dostupni podaci.

U postupku revizije korištene su sljedeće metode prikupljanja i analize dokaza:

- proučeni su i analizirani zakoni i drugi propisi koji reguliraju gospodarenje mineralnim sirovinama, unutarnji akti te stručni članci
- ispitana je dosljednost primjene zakona i drugih propisa te unutarnjih akata
- analizirani su podaci i provjerena dokumentacija (planovi, rješenja, odluke, ugovori) u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama
- provjereno je prikupljanje podataka i vođenje propisanih registara, zbirke isprava i evidencija
- obavljani su razgovori s odgovornim osobama
- pribavljena obrazloženja o pojedinim aktivnostima u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama.

KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI

Za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama utvrđeni su kriteriji koji proizlaze iz zakona i drugih propisa te poduzetih aktivnosti Ureda državne uprave u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama. Revizijom su prikupljeni dokazi kako bi se odgovorilo na sljedeća pitanja:

- Je li izrađena rudarsko-geološka studija za Županiju te doneseni odgovarajući planovi i unutarnje procedure u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama?
- Je li ustrojen registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja i jesu li cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima?
- Dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima?
- Obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način te provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknada za mineralne sirovine?
- Provodi li se kontinuirani nadzor rada koncesionara i izvršavanja obveza rudarskog gospodarskog subjekta?
- Provode li se sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi?

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito**, ako su doneseni odgovarajući planovi i procedure u vezi s gospodarenjem mineralnih sirovina, ustrojeni registri i cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, ako je dodjeljivanje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina provedeno u skladu s propisima, ako se obračun i naplata naknada za mineralne sirovine obavljaju na propisani način, provodi nadzor u svim fazama obavljanja rudarskih radova te ako je provedena sanacija prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito, pri čemu su potrebna određena poboljšanja**, ako su utvrđene određene slabosti i propusti koje ne utječu bitno na gospodarenje mineralnim sirovinama.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **djelomično učinkovito**, ako su utvrđeni nedostaci kod donošenja planova, dodjele koncesija, naplate prihoda, vođenja registra i cjelovitosti evidencija o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, provedbe odgovarajućeg nadzora i sanacije prostora.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **neučinkovito**, ako su utvrđene značajnije nepravilnosti i nedostaci te su potrebna znatna poboljšanja u postupcima dodjele koncesija, naplate naknade za koncesije, vođenju registra i odgovarajućih evidencija, uspostave odgovarajućeg nadzora u svim fazama istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina te postupcima sanacije prostora.

U nastavku se daju kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije, prema područjima revizije.

Kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, prema područjima revizije

Područja revizije	Kriteriji
Normativno uređenje	o doneseni su godišnji i srednjoročni (trogodišnji) planovi davanja koncesija te dostavljeni Ministarstvu financija
Registri i evidencije	- o vode se propisane evidencije u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama - o podaci se sustavno i pravodobno prikupljaju i pravilno unose u propisane registre - o evidencije su cjelovite i međusobno usklađene - o provodi se nadzor nad dostavom i kvalitetom podataka - o podaci za potrebe analize i izvješćivanja su točni i vjerodostojni - o rudarski gospodarski subjekti, kao ovlaštenici istražnih prostora i eksploatacijskih polja dostavljaju nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina - o koncesionari vode evidencije o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina te Uredu državne uprave dostavljaju podatke o godišnjoj eksploataciji
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	- o zaposlen je dovoljan broj zaposlenika na poslovima iz područja rudarstva - o zaposlenici su educirani za obavljanje poslova iz područja rudarstva - o postupak pri dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina detaljno je propisan - o raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje propisane odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu - o postupci javnog nadmetanja radi davanja koncesije provode se na način propisan odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu - o redovito se prati izvršenje ugovora o koncesiji i aktivnosti koncesionara - o obračun i naplata naknada za mineralne sirovine provodi se na propisani način - o dostavljaju se podaci o otkopanoj/pridobivenoj količini te tržišnoj vrijednosti prodane mineralne sirovine - o provjerava se realnost iskazivanja tržišne vrijednosti i količine otkopane/pridobivene mineralne sirovine - o prati se plaćanje naknada za mineralne sirovine, poduzimaju se mjere naplate potraživanja te provjerava učinkovitost poduzetih mjera - o obavljaju se kontrole eksploatiranih količina mineralnih sirovina koje su prijavili koncesionari - o uspostavljena je učinkovita suradnja nadležnih tijela u svim aktivnostima vezanim uz eksploataciju mineralnih sirovina - o sastavlja se godišnje izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara te se dostavlja Ministarstvu financija - o o postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji obavještava se nadležno državno odvjetništvo - o provodi se nadzor nad protupravnim eksploatacijama te mjere radi učinkovitog sprječavanja protupravnih eksploatacija - o obračunava se naknada štete po osnovi otuđenja mineralne sirovine
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	- o provodi se sanacija prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi tijekom izvođenja rudarskih radova na istražnom prostoru ili eksploatacijskom polju te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova - o u postupku davanja koncesije utvrđuje se iznos troškova sanacije, pribavljaju se jamstva za troškove sanacije te se redovito provjerava valjanost jamstava - o nadležna tijela provode nadzor nad provedbama sanacije - o provode se izvanredne sanacije prostora kada ne postoji ili je nepoznata osoba koja je eksploatirala mineralnu sirovinu - o poduzimaju se mjere radi sanacije prostora putem treće osobe, kada to ne učini rudarski gospodarski subjekt - o poduzimaju se pravne radnje pred sudom radi prisilne sanacije

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA

Mineralne sirovine, odnosno rudno blago kao prirodno bogatstvo dobro je od osobitog značenja za Republiku Hrvatsku, koje, prema Ustavu Republike Hrvatske (Narodne novine 85/10 - pročišćeni tekst i 5/14), ima njezinu osobitu zaštitu. Gospodarenje mineralnim sirovinama normativno je uređeno s više propisa iz područja rudarstva i dodjele koncesija, od kojih su temeljni Zakon o rudarstvu i Zakon o koncesijama (Narodne novine 143/12).

Zakonom o rudarstvu, koji je stupio na snagu u svibnju 2013., uređeno je gospodarenje mineralnim sirovinama i planiranje rudarske gospodarske djelatnosti, istraživanje i utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina, izrada i provjera rudarskih projekata, eksploatacija mineralnih sirovina, davanje koncesije za eksploataciju, građenje i uporabu rudarskih objekata i postrojenja, izrada rudarskih planova i izvođenje rudarskih mjerenja, sanacija otkopanih prostora, naknada za koncesiju, naknada štete, mjere osiguranja, sigurnosti i zaštite, stručna sprema za obavljanje određenih poslova u rudarstvu, upravni i inspekcijski nadzor, prekršajne odredbe i druga pitanja.

Mineralne sirovine, u smislu Zakona o rudarstvu, su:

1. energetske mineralne sirovine:
 - 1.1. ugljikovodici (nafta, prirodni plin, plinski kondenzat i zemni vosak)
 - 1.2. fosilne gorive tvari: ugljen (treset, lignit, smeđi ugljen, kameni ugljen), asfalt i uljni škrljavci; radioaktivne rude; geotermalne vode iz kojih se može koristiti akumulirana toplina u energetske svrhe, osim geotermalnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke ili rekreativne svrhe i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama
2. mineralne sirovine za industrijsku preradbu: grafit, sumpor, barit, tinjci, gips, kreda, kremen, kremenji pijesak, drago kamenje, bentonitna, porculanska, keramička i vatrostalna glina, feldspati, talk, tuf, mineralne sirovine za proizvodnju cementa, karbonatne mineralne sirovine (vapnenci i dolomiti) za industrijsku preradbu, silikatne mineralne sirovine za industrijsku preradbu, sve vrste soli (morska sol) i solnih voda, mineralne vode iz kojih se mogu pridobivati mineralne sirovine, osim mineralnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke i rekreativne svrhe ili kao voda za ljudsku potrošnju i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama, brom, jod, peloidi
3. mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala: tehničko-građevni kamen (amfibolit, andezit, bazalt, dijabaz, granit, dolomit, vapnenac), građevni pijesak i šljunak iz neobnovljivih ležišta, građevni pijesak i šljunak iz morskog dna, ciglarska glina
4. arhitektonsko-građevni kamen
5. mineralne sirovine kovina.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, eksploatacijom mineralnih sirovina smatra se otkopavanje ili pridobivanje mineralnih sirovina iz ležišta i njihovo oplemenjivanje, a dozvoljena je samo unutar utvrđenog eksploatacijskog polja mineralnih sirovina i u granicama provjerenog rudarskog projekta na temelju kojeg je dana koncesija za gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra, koja je potrebna za eksploataciju mineralnih sirovina.

Postupci davanja koncesija, ugovor o koncesiji, prestanak koncesije, pravna zaštita u postupcima davanja koncesije, politika koncesija te druga pitanja u vezi s koncesijama, uređuju se Zakonom o rudarstvu i Zakonom o koncesijama. Koncesija je pravo koje se stječe ugovorom.

Davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina provodi se prema odredbama Zakona o rudarstvu, na temelju jednog javnog nadmetanja u jedinstvenom postupku koji se sastoji od četiri faze i to: postupka radi odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, postupka radi davanja odobrenja za istraživanje, postupka radi utvrđivanja eksploatacijskog polja te postupka radi davanja koncesije za eksploataciju. Koncesija se daje na zahtjev fizičkoj ili pravnoj osobi, na način određen Zakonom o koncesijama, koja je na javnom nadmetanju odabrana kao najpovoljniji ponuditelj, pod uvjetom da se nakon završetka istražnih radova potvrde rezerve mineralnih sirovina, utvrdi eksploatacijsko polje u skladu s lokacijskom dozvolom te da fizička ili pravna osoba ispunjava druge propisane uvjete. Iznimno, ako na određenom području već postoji utvrđeno eksploatacijsko polje, a ovlaštenik je Republika Hrvatska, raspisuje se javno nadmetanje za davanje koncesije.

Sve postupke koji čine pojedinu fazu jedinstvenog postupka za davanje koncesije provodi jedno tijelo nadležno za rudarstvo, kao davatelj koncesije, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu. Prema odredbi članka 8. Zakona o rudarstvu, za energetske mineralne sirovine, mineralne sirovine za industrijsku preradu, arhitektonsko-građevni kamen i mineralne sirovine kovina nadležno je Ministarstvo gospodarstva, kao ministarstvo nadležno za rudarstvo, dok su za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala nadležni uredi državne uprave u županijama, s time da je Ministarstvo gospodarstva dužno sukcesivno u roku pet godina od dana stupanja na snagu Zakona o rudarstvu preuzeti nadležnost i za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala.

Ured državne uprave u županiji donosi odluku o provođenju javnog nadmetanja za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako ocijeni da postoji potreba za utvrđivanjem pojedinačnih rezervi mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na nekom prostoru, koji je dokumentima prostornog uređenja planiran za izvođenje rudarskih radova i utvrđivanjem njihove gospodarske iskoristivosti ili povodom prijedloga fizičke ili pravne osobe registrirane za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala.

Raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje koje se, prema odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu, osobito odnose na imenovanje stručnog povjerenstva za koncesiju, izradu studije opravdanosti davanja koncesije ili analize davanja koncesije, procjenu vrijednosti koncesije, izradu dokumentacije za nadmetanje, određivanje jamstva za ozbiljnost ponude, određivanje visine novčane naknade za uvid i otkup dokumentacije za nadmetanje, posebnih uvjeta i ograničenja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, granica istražnog prostora, vrste i količine istražnih radova te rokova i kriterija za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju. Davatelj koncesije imenuje do sedam članova stručnog povjerenstva za koncesiju odgovarajuće struke, koji ne moraju biti zaposlenici davatelja koncesije.

Stručno povjerenstvo za koncesije o svom radu vodi zapisnik, a zadaci su mu suradnja s davateljem koncesije pri provođenju pripremnih radnji za davanje koncesije, ocjena pristiglih ponuda, utvrđivanje prijedloga odluke o davanju koncesije ili prijedloga odluke o poništenju postupka davanja koncesije i obrazloženje tih prijedloga te obavljanje svih drugih radnji potrebnih za provedbu postupka davanja koncesije.

Postupak javnog nadmetanja radi davanja koncesije započinje danom slanja na objavu obavijesti o namjeri davanja koncesije odnosno o namjeri odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju u Elektroničkom oglasniku javne nabave Republike Hrvatske, a završava s izvršnosti odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja ili odluke o poništenju postupka javnog nadmetanja.

Odluku o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju donosi ured državne uprave u županiji na prijedlog stručnog povjerenstva. Ured državne uprave u županiji donosi i sve druge odluke u jedinstvenom postupku za davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala. Nakon donošenja odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja slijedi postupak radi davanja odobrenja za istraživanje, koje se provodi radi utvrđivanja rezervi mineralnih sirovina. Rješenje o odobrenju za istraživanje donosi se na temelju izvršne odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja, a istraživanje je dopušteno unutar istražnog prostora određenog rješenjem. Podaci o odobrenim istražnim prostorima za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar istražnih prostora koji vodi ured državne uprave u županiji.

Rješenje kojim se utvrđuje i ovjerava količina i kakvoća rezervi mineralnih sirovina donosi povjerenstvo za utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina na temelju prijedloga rudarskog gospodarskog subjekta, koji uključuje dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina. Navedeno povjerenstvo osniva i njegove članove imenuje rješenjem ministar nadležan za rudarstvo iz redova djelatnika ministarstva nadležnog za rudarstvo, te drugih znanstvenih i stručnih djelatnika.

Nakon završetka istražnih radova i donošenja rješenja o utvrđivanju rezervi mineralnih sirovina pokreće se postupak za utvrđivanje eksploatacijskog polja. Rješenje o utvrđivanju eksploatacijskog polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala donosi ured državne uprave u županiji po službenoj dužnosti ili na zahtjev ovlaštenika istražnog prostora. Eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina i ne mogu se odobriti ovlašteniku na rok duži od 40 godina.

Nakon što prestanu prava ovlaštenika, ured državne uprave u županiji može raspisati novo javno nadmetanje za eksploatacijsko polje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu. Podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar eksploatacijskih polja koji vodi ured državne uprave u županiji.

Nakon utvrđivanja eksploatacijskog polja pokreće se postupak za donošenje odluke o davanju koncesije i sklapanju ugovora o koncesiji. Ured državne uprave u županiji donosi odluku o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na temelju zahtjeva koji podnosi rudarski gospodarski subjekt kao ovlaštenik eksploatacijskog polja koji je odabran kao najpovoljniji ponuditelj za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako su dovršeni istražni radovi, potvrđene rezerve mineralne sirovine, utvrđeno eksploatacijsko polje sukladno lokacijskoj dozvoli ishodenoj od nadležnog tijela za prostorno uređenje te ispunjeni drugi uvjeti propisani odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama.

Odluka o koncesiji dostavlja se rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija uz nacrt prijedloga ugovora o koncesiji, ministarstvu nadležnom za rudarstvo, jedinicama lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave na čijim se područjima nalazi eksploatacijsko polje i vlasnicima/posjednicima zemljišnih čestica na kojima se odobrava izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskom polju. Na temelju odluke o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, ured državne uprave u županiji mora rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija ponuditi na zaključivanje i potpisivanje ugovor o koncesiji. Ugovorom o koncesiji određuju se prava i obveze davatelja koncesije i koncesionara te se utvrđuje iznos i način plaćanja naknade za koncesiju.

Odredbama Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 31/14), propisana je visina minimalne godišnje naknade za mineralne sirovine i omjer raspodjele prihoda od naknade. Naknada za mineralne sirovine sastoji se od fiksnog i varijabilnog dijela, a ukupna naknada koja se plaća jednaka je njihovom zbroju.

Fiksni dio naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za površinu eksploatacijskog polja određenu upisom u registar odobrenih eksploatacijskih polja) iznosi 800,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija površina nije veća od 20 ha, 1.000,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina od 20 ha do 50 ha te 1.200,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina veća od 50 ha. Obračunava se godišnje od dana dobivanja odobrenja za eksploatacijsko polje i dospijeva najkasnije do konca četvrtog kvartala tekuće godine. Fiksni dio naknade je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske te se u cijelosti ustupa općini ili gradu na čijem području se nalazi odobreno eksploatacijsko polje. Ukoliko se eksploatacijsko polje prostire na području više gradova i/ili općina, fiksni dio naknade dijeli se razmjerno površini prostiranja eksploatacijskog polja mineralnih sirovina na području pojedinog grada i/ili općine.

Minimalni iznos varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) iznosi 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine. Iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena. Varijabilni dio naknade prihod je državnog proračuna Republike Hrvatske, a dijeli se na način da 30,0 % pripada općini ili gradu na čijem području se otkopava/pridobiva mineralna sirovina, 20,0 % županiji na čijem području se otkopava/pridobiva te 50,0 % državnom proračunu Republike Hrvatske.

Rudarski gospodarski subjekt dužan je dostaviti uredu državne uprave u županiji podatke o otkopanoj/pridobivenoj količini i tržišnoj vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala u prethodnom kvartalu, najkasnije osmog dana narednog kvartala. Varijabilni dio naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralnih sirovina obračunava se najmanje kvartalno i dospijeva petnaestog dana narednog kvartala.

Prema odredbama Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine 147/14), naknada za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. i II. skupinu prema indeksu razvijenosti, koja je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske ustupa se u iznosu od 50 % gradu, odnosno općini, a 50 % županiji na području kojih se obavlja iskorištavanje, a koristi se namjenski za zaštitu okoliša i prirode te za gospodarski razvitak.

Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, osnovni dokument kojim se utvrđuje gospodarenje mineralnim sirovinama i planira rudarska gospodarska djelatnost na državnoj razini je Strategija gospodarenja mineralnim sirovinama koju donosi Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske. Propisano je da će Vlada Republike Hrvatske najkasnije u roku tri godine od dana stupanja na snagu Zakona u rudarstvu, odnosno do svibnja 2016. podnijeti prijedlog strategije na usvajanje Hrvatskom saboru. Županije, gradovi i općine dužni su u svojim razvojnim dokumentima osigurati provedbu strategije u roku tri godine od dana usvajanja strategije u Hrvatskom saboru.

Županije su dužne za svoja područja, u roku tri godine od dana usvajanja Strategije u Hrvatskom saboru, izraditi rudarsko-geološke studije koje obuhvaćaju postojeća i potencijalna ležišta mineralnih sirovina i koje moraju biti u skladu sa Strategijom, te ih dostaviti ministarstvu nadležnom za rudarstvo, ministarstvu nadležnom za prostorno uređenje i ministarstvu nadležnom za zaštitu prirode i okoliša u roku 30 dana od usvajanja. Sadržaj i način izrade navedenih studija propisan je Pravilnikom o sadržaju i načinu izrade rudarsko-geoloških studija (Narodne novine 142/13).

Do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.), strategija gospodarenja mineralnim sirovinama nije donesena. Za područje Županije izrađena je Studija potencijalnosti mineralnih sirovina Virovitičko-podravske županije – Institut za geološka istraživanja - Zagreb, Zavod za mineralne sirovine, Zagreb, lipanj 1998. (Službeni glasnik Virovitičko-podravske županije 3/07) i Studija gospodarenja mineralnim i energetskim sirovinama na području Virovitičko-podravske županije – Hrvatski geološki institut, Zagreb, prosinac 2009. (Službeni glasnik Virovitičko-podravske županije 1/10). Skupština Virovitičko-podravske županije na 7. sjednici 9. veljače 2010. donijela je zaključak o prihvaćanju navedene Studije koja je dostavljena na uvid ministarstvu nadležnom za prostorno uređenje prilikom traženja suglasnosti na Prostorni plan Virovitičko-podravske županije, a nije dostavljena ministarstvu nadležnom za rudarstvo.

Istraživanjem mineralnih sirovina smatraju se radovi i ispitivanja kojima je svrha utvrditi postojanje, položaj i oblik ležišta mineralnih sirovina, njihovu količinu i kakvoću te uvjete eksploatacije. Istražni prostor mineralnih sirovina je spojnica koordinata vršnih točaka omeđen dio prostora na kopnu i/ili moru koji je tijelo nadležno za rudarstvo nakon provedenog javnog nadmetanja rješenjem odredilo za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju.

Pregled prostora za istraživanje mineralnih sirovina, prema Prostornom planu uređenja Virovitičko-podravske županije (Službeni glasnik 4/12), dan je u tablici broj 1.

Tablica broj 1

Istražni prostori mineralnih sirovina
na području Virovitičko-podravske županije

Redni broj	Naziv istražnog prostora	Jedinica lokalne samouprave	Površina u ha
	1	2	3
Tehničko-građevni kamen i/ili građevni pijesak i šljunak			
1.	Širine	Općina Pitomača	318,8
2.	Babičanka	Općina Pitomača	31,3
3.	Cabuna (Žubrica)	Općina Suhopolje	31,5
4.	Stublovac	Grad Slatina	5,3
5.	Petrov Vrh	Grad Orahovica	9,1
Ciglarska i keramička glina			
6.	Dokmanovac	Grad Virovitica	58,3

Prostornim planom uređenja Virovitičko-podravske županije utvrđena su postojeća eksploatacijska polja koja imaju odobrenje za izvođenje rudarskih radova (rudarsku koncesiju) temeljem Studije potencijalnosti mineralnih sirovina Virovitičko-podravske županije i Studije gospodarenja mineralnim i energetskim sirovinama na području Virovitičko-podravske županije. Pregled eksploatacijskih polja dan je u tablici broj 2.

Tablica broj 2

Eksploatacijska polja na području Virovitičko-podravske županije koja imaju odobrenje za izvođenje rudarskih radova (rudarsku koncesiju), prema Prostornom planu uređenja Virovitičko-podravske županije iz 2012.

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Jedinica lokalne samouprave	Površina u ha
	1	2	3
Tehničko-građevni kamen			
1.	Hercegovac	Grad Orahovica	28,3
2.	Oršulica Kosa	Grad Orahovica	39,8
3.	Brenzberg-Točak	Grad Orahovica	43,0
4.	Žervanjska	Grad Orahovica	34,2
5.	Hercegovac HŠ	Grad Orahovica	3,7
6.	Jovanovica	Općina Voćin	6,5
7.	Trešnjevica	Općina Voćin	2,2
8.	Buk (Hum)	Općina Voćin	14,2
Građevni pijesak i šljunak			
9.	Prodorina	Općina Lukač	13,3
10.	Prodorina 2	Općina Lukač	36,6
11.	Ribnjak	Općina Lukač	3,5
12.	Drava	Općina Lukač	3,8
13.	Katinka	Općina Lukač	8,0
14.	Lješćara	Općina Špišić Bukovica	13,3
15.	Bok	Općina Špišić Bukovica	3,0
Ciglarska glina			
16.	Bilo	Grad Virovitica	5,5
17.	Sladojevci	Grad Slatina	26,2
Keramička glina			
18.	Orahovica	Grad Orahovica	0,3
19.	Orahovica 1 (Krečnik)	Grad Orahovica	16,4

Prostornim planom uređenja Virovitičko-podravske županije utvrđeno je 19 postojećih eksploatacijskih polja koja imaju odobrenje za izvođenje rudarskih radova, od kojih se osam odnosi na eksploataciju tehničko-građevnog kamena, sedam na eksploataciju građevnog pijeska i šljunka i dva na eksploataciju ciglarske gline. Za navedena eksploatacijska polja tijelo nadležno za rudarstvo je Ured državne uprave, dok je za dva eksploatacijska polja keramičke gline Ministarstvo gospodarstva.

Prema odredbama članka 56. Zakona o koncesijama, davatelji koncesija dužni su dostaviti Ministarstvu financija godišnji i srednjoročni (trogodišnji) plan davanja koncesija, koji moraju biti usklađeni. Godišnji plan davanja koncesija sadrži osobito planirani broj koncesija, predviđene vrste i predmete koncesija, rokove na koje se koncesije planiraju dati, pravnu osnovu za davanje koncesije, procijenjenu godišnju naknadu za pojedinu koncesiju, popis ugovora o koncesiji koji istječu u godini na koju se plan odnosi s napomenom za koje se koncesije planira novi postupak davanja koncesije te obrazloženjem razloga za eventualno neplaniranje davanja nove koncesije. U srednjoročnom planu davanja koncesija navode se gospodarska i druga područja u kojima se planiraju dati koncesije, građevine koje će se graditi, odnosno djelatnosti koje će se obavljati na temelju koncesije, planirani rashodi za koncesije i prihodi od koncesija, ocjena očekivane gospodarske koristi od planiranih koncesija te drugi elementi od značaja za provedbu učinkovite politike koncesija.

Ured državne uprave dostavio je Ministarstvu financija godišnje planove davanja koncesija za 2013., 2014. i 2015. te srednjoročni (trogodišnji) plan davanja koncesija za razdoblje od 2013. do 2016. Navedeni planovi davanja koncesija sadrže elemente propisane odredbama Zakona o koncesijama.

Planom davanja koncesija za 2013. planirano je provesti postupke za produljenje koncesije na tri eksploatacijska polja mineralnih sirovina i jedan postupak za dodjelu koncesije za istraživanje mineralnih sirovina, za 2014. planirana je dodjela dvije koncesije za eksploataciju građevnog pijeska i šljunka, dok Planom davanja koncesija za 2015. nije planirana niti jedna nova koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina. Planirano je produženje koncesije koncesionaru za eksploataciju tehničko-građevnog kamena na eksploatacijskom polju Hercegovac, koja je istekla 31. prosinca 2014., kako bi iskoristili sve potvrđene rezerve na postojećem eksploatacijskom polju tehničko-građevnog kamena.

Registri i evidencije

Prema odredbi članka 145. Zakona o rudarstvu, uredi državne uprave u županijama dužni su voditi registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja, evidenciju o svim traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirku isprava te popis rudarskih gospodarskih subjekta za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala, te prikupljene podatke i spise dostavljati Ministarstvu gospodarstva, koje vodi jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina Republike Hrvatske. Način vođenja registra istražnih prostora, registra eksploatacijskih polja, evidencije o traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirke isprava i popisa rudarskih gospodarskih subjekta propisani su odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima (Narodne novine 142/13), koji je stupio na snagu 7. prosinca 2013.

Danom stupanja na snagu tog Pravilnika prestao je važiti Pravilnik o katastru istražnih prostora i eksploatacijskih polja te o načinu vođenja evidencije, zbirke isprava i popisa rudarskih poduzeća i samostalnih poduzetnika kojima su izdana odobrenja za istraživanja ili eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 44/91). Odredbom članka 16. spomenutog Pravilnika, propisano je da su registre i zbirke isprava vođene po prijašnjim propisima Ministarstvo i uredi državne uprave u jedinicama područne (regionalne) samouprave dužni uskladiti s odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima u roku šest mjeseci od dana stupanja na snagu tog Pravilnika odnosno do 7. lipnja 2014.

Ured državne uprave vodi registre istražnih prostora i eksploatacijskih polja u elektroničkom obliku prema obrascima utvrđenim važećim pravilnikom te zbirke isprava za svaki odobreni istražni prostor i eksploatacijsko polje na području Županije. U elektroničkom obliku vodi popis rudarskih gospodarskih subjekata za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala na području Županije, koji su bili aktivni u trenutku kada je navedeni Pravilnik stupio na snagu. Također, ustrojen je interni upisnik eksploatacijskih polja i izdanih rudarskih koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina. Navedeni registri istražnih prostora i eksploatacijskih polja ne sadrže podatke koji nisu bili obuhvaćeni katastrom istražnih prostora i eksploatacijskih polja, jer rješenja ispostavljena ranijih godina nisu sadržavala te podatke. Nadalje, u slučajevima brisanja istražnih prostora i eksploatacijskih polja, u registrima su naznačeni akti temeljem kojih su istražni prostori odnosno eksploatacijska polja mineralnih sirovina brisani, međutim listovi na kojima su upisani navedeni prostori i polja nisu precrtani unakrsnim linijama crvene boje. Zbog navedenog iz registra nije vidljiv slijed promjena koji se događao s određenim istražnim prostorom i eksploatacijskim poljem, odnosno nije vidljivo pravo stanje za neke istražne prostore i eksploatacijska polja. Prema odredbama članka 8. i 12. Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima, u registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja mineralnih sirovina unose se sve izmjene i dopune u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu i ovog Pravilnika. U slučaju brisanja istražnog prostora odnosno eksploatacijskog polja mineralnih sirovina iz registra istražnih prostora i registra eksploatacijskih polja mineralnih sirovina listovi na kojima je upisan istražni prostor (eksploatacijsko polje) precrtat će se unakrsnim linijama crvenom bojom.

Državni ured za reviziju nalaže voditi registar istražnih prostora i eksploatacijskih polja te popis rudarskih gospodarskih subjekata u skladu s odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima.

Prema odredbi članka 57. Zakona o koncesijama, Ministarstvo financija vodi Registar koncesija, odnosno u suradnji s davateljima koncesija prikuplja i evidentira podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije, pohranjuje podatke, upravlja bazom podataka, osigurava dostupnost podataka te zaštitu baze podataka i dokumenata pohranjenih u arhivu. Oblik i vođenje Registra koncesija, subjekti upisa, obveznici, postupak upisa ugovora o koncesiji u Registar koncesija, sadržaj i oblik potrebne dokumentacije, unos, izvješća, pohranjivanje, čuvanje i zaštita podataka te vođenje evidencije o naknadama za koncesiju uređeni su odredbama Pravilnika o Registru koncesija (Narodne novine 26/13). Registar koncesija je središnji izvor informacija o svim koncesijama i jedinstvena elektronička evidencija svih ugovora o koncesijama danim na području Republike Hrvatske, te sadrži podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije koje su davatelji koncesija dužni dostavljati na odgovarajućim obrascima i u rokovima propisanim odredbama Pravilnika o Registru koncesija.

Koncesionari dostavljaju podatke Uredu državne uprave o otkopanoj količini i tržišnoj vrijednosti otkopane mineralne sirovine te zaduženju odnosno obvezi za varijabilni dio naknade za određeni kvartal. Na temelju zaprimljenih podataka i ugovora o koncesiji, Ured državne uprave evidentira zaduženje za naknade u Registru koncesija. Uplatu naknade u Registru koncesija evidentira Financijska agencija, a koncesionar putem redovne ili elektronske pošte dostavlja Uredu državne uprave dokaze o uplati. Kontrolu dostavljenih podataka o iskopu i zaduženju obavlja rudarski inspektor na kraju godine jer je koncesionar dužan svake godine ažurirati situacijsku kartu i rudarskom inspektoru predložiti geodetski snimak i izračun iskopanih količina mineralne sirovine. Ured državne uprave nema saznanja dostavljaju li koncesionari rudarskom inspektoru navedene podatke. U skladu s odredbama navedenog Pravilnika, Ured državne uprave popunio je i podnio propisane obrasce u Registar koncesija, a odnose se na upis ugovora o koncesiji, evidentiranje promjena podataka iz ugovora o koncesiji, utvrđivanje fiksnog i varijabilnog dijela naknada za mineralne sirovine te upis podataka o izvanrednim prestancima ugovora o koncesiji i o prisilnim naplatama naknada za mineralne sirovine. Obrasci su popunjeni i dostavljeni ministarstvu financija na propisani način i u propisanim rokovima.

S obzirom da su mineralne sirovine najvećim dijelom neobnovljivi prirodni resurs ograničenih rezervi, eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina, te je odredbama Zakona o rudarstvu propisana obveza dostave podataka i dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina i godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina. Navedene obveze propisane su odredbama članaka 52., 55. i 57. Zakona o rudarstvu, prema kojima je rudarski gospodarski subjekt, kao ovlaštenik istražnog prostora ili eksploatacijskog polja, dužan voditi evidenciju o rezervama mineralnih sirovina i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva dostaviti podatke o rezervama mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine te svakih pet godina od dana dobivanja rješenja o potvrđivanju količina i kakvoće rezervi mineralnih sirovina dostaviti nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina, s prijedlogom za razvrstavanje u klase i kategorije, na temelju čega povjerenstvo donosi rješenje kojim potvrđuje i ovjerava količine i kakvoću rezervi mineralnih sirovina. Primjerak rješenja o potvrđenim količinama i kakvoći rezervi mineralnih sirovina povjerenstvo dostavlja Uredu državne uprave. Koncesionar za eksploataciju mineralnih sirovina dužan je voditi i evidenciju o godišnjoj eksploataciji i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva i davatelju koncesije dostaviti podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine. Obrasci za dostavu podataka o rezervama mineralnih sirovina te o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina propisani su odredbama Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina (Narodne novine 150/13).

Ured državne uprave je redovito od koncesionara prikupljao evidencije o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, ali i godišnje evidencije o rezervama mineralnih sirovina. Prema podacima iz evidencija o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina dostavljenih Uredu državne uprave, tijekom 2013. je eksploatirano ukupno 410 639 m³ mineralnih sirovina, a tijekom 2014. je eksploatirano 351 886 m³. Tijekom 2015. je eksploatirano 589 741 m³ mineralnih sirovina, od čega se na tehničko-građevni kamen (na šest eksploatacijskih polja) odnosi 410 280 m³, a na građevni pijesak i šljunak (na tri eksploatacijska polja) 179 460 m³. Količine su izražene za rastresito stanje mineralnih sirovina. U godišnjim evidencijama o rezervama mineralnih sirovina se podaci o eksploatiranim količinama iskazuju manje, jer se iskazuju u neporemećenom (sraslom ili zbijenom) stanju.

Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji

U skladu s odredbom članka 192. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu ureda državne uprave u županijama (Narodne novine 40/12, 51/12 i 90/13), Ured državne uprave donio je Pravilnik o unutarnjem redu, kojim su utvrđene ustrojstvene jedinice i njihov djelokrug te broj službenika i namještenika po službama i ispostavama, s naznakom njihovih osnovnih poslova i zadaća te stručnih uvjeta potrebnih za njihovo obavljanje. U skladu sa spomenutim Pravilnikom, poslovi iz područja rudarstva obavljaju se u Odjelu za gospodarstvo, koji je jedna od ustrojstvenih jedinica Službe za gospodarstvo i imovinsko-pravne poslove, a za navedene poslove predviđen je jedan zaposlenik. U Uredu državne uprave u Virovitičko-podravskoj županiji u odjelu gospodarstva zaposlena je jedna zaposlenica koja radi na još dva upravna područja, što je dovoljan broj osoba na poslovima vezanim uz provedbu postupka dodjele koncesija, vođenje evidencija vezanih uz eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala i naplatu prihoda od koncesija. Zaposlenica je dipl. ing. rudarstva, ima pristup Registru koncesija uz korištenje SMART kartice i Elektroničkom oglasniku javne nabave Republike Hrvatske čime je osigurana učinkovita provedba postupka dodjele koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala. Prisustvovala je edukacijama koje su se održale vezano uz novi Zakon o rudarstvu i Zakon o koncesijama te unos podataka u evidencije Registra koncesija. Tehnička podrška za učinkovitu provedbu vođenja evidencija o koncesijama je omogućen pristup Registru koncesija pri Ministarstvu financija. Osigurane su odgovarajuće organizacijske pretpostavke za obavljanje poslova vezanih uz dodjelu koncesija sa Službom za zajedničke poslove radi pohrane i čuvanja bjanko zadužnica.

Postupak dodjele koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina detaljno je propisan odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama te podzakonskim propisima o rudarstvu te Ured državne uprave nije donosio unutarnje procedure o dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina. Međutim, sastavljene su smjernice za provođenje postupka za ishođenje koncesije za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina.

U tablici broj 3 daju se podaci o odobrenim istražnim prostorima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije, prema podacima iz Registra koncesija i podacima Ureda državne uprave (rješenja o odobrenju za istraživanje mineralnih sirovina i Registar istražnih prostora) iz travnja 2016.

Tablica broj 3

Odobreni istražni prostori mineralnih sirovina za proizvodnju
građevnog materijala na području Županije

Redni broj	Naziv istražnog prostora	Trajanje odobrenja	Površina istražnog prostora u ha	Potraživanja za novčanu naknadu za istraživanje u kn	
				Zaduženje	Naplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5
Građevni pijesak i šljunak					
1.	Stublovac	08.05.2009. - 31.12.2010.	5,25	10.585,03	10.585,92
2.	Prodorina 2	18.05.2012. - 18.05.2014.	41,56	49.876,28	49.882,00
3.	Cabuna	16.11.2006. - 30.11.2007.	31,50	-	-
Ukupno			78,31	60.461,31	60.467,92

Istražni prostori su odobravani na temelju rješenja o odobrenju za istraživanje mineralnih sirovina i zahtjeva rudarskih gospodarskih subjekata te nakon održanih javnih rasprava, odnosno na temelju odredbi Pravilnika o istraživanju mineralnih sirovina (Narodne novine 125/99), koji je bio na snazi od rujna 1998. do studenoga 2013. Novčana naknada za istraživanje se naplaćivala od siječnja 2010. do svibnja 2013. u iznosima propisanim odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za istraživanje mineralnih sirovina (Narodne novine 15/09), koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011. te Uredbe o novčanoj naknadi za istraživanje mineralnih sirovina (Narodne novine 40/11), koja je bila na snazi od travnja 2011. do svibnja 2013. U Registru koncesija nije evidentirano zaduženje za naknadu za odobreni istražni prostor Cabuna, jer se navedena naknada počela obračunavati od 2010.

U tablici broj 4 daju se podaci o odobrenim eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije, prema podacima Ureda državne uprave (rješenja o odobrenju eksploatacijskih polja) i potraživanjima fiksnog dijela naknade za mineralne sirovine (naknade za zauzetu površinu odobrenog eksploatacijskog polja koja se obračunava od 2010.), prema podacima iz Registra koncesija koncem travnja 2016.

Tablica broj 4

Odobrena eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju
građevnog materijala na području Županije te podaci o fiksnom dijelu
naknade za mineralne sirovine, travanj 2016.

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje odobrenja	Površina polja u ha	Fiksni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za površinu eksploatacijskog polja) u kn		
				Obveza ovlaštenika polja	Naplaćeno s kamatama	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5	6
Tehničko-građevni kamen						
1.	Hercegovac	24.5.1993.- 31.12.1993.	28,20	269.420,03	269.420,03	0,00
2.	Oršulica Kosa	15.5.1995.- 1.6.1996.	39,80	380.245,29	380.245,29	0,00
3.	Brenzberg-Točak	29.1.1994.- 29.7.1994.	43,06	411.390,94	411.390,94	0,00
4.	Žervanjska	20.1.1998.- 31.12.1998.	26,79	255.949,05	255.949,05	0,00
5.	Hercegovac HŠ	9.6.1995.- 1.7.1996.	2,75	17.325,00	17.600,00	0,00
6.	Jovanovica	18.7.1997.- 1.8.1998.	3,16	19.908,00	20.224,00	0,00
7.	Trešnjevica	1.9.1998.- 1.10.1999.	4,60	-	-	-
8.	Buk	27.12.2004.- 1.3.2011.	14,17	0,00	0,00	0,00
Građevni pijesak i šljunak						
9.	Prodorina	2.4.2003.- 1.6.2004.	12,70	101.414,17	101.414,20	0,00
10.	Prodorina 2	31.12.2009.- 31.7.2011.	36,63	153.237,93	153.237,93	0,00
		21.1.2014.- 31.12.2014.	30,00	45.000,00	45.000,00	0,00
11.	Ribnjak	3.7.1995.- 1.7.1996.	3,50	23.442,42	158,63	23.283,79

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje odobrenja	Površina polja u ha	Fiksni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za površinu eksploatacijskog polja) u kn		
				Obveza ovlaštenika polja	Naplaćeno s kamatama	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5	6
12.	Drava	21.7.1998.-1.3.1999.	3,70	28.652,59	0,00	28.625,59
13.	Katinka	18.6.1998.-31.12.2010.	8,02	0,00	0,00	0,00
14.	Lješćara	13.8.2007.-31.12.2011.	13,31	80.706,75	27.750,00	52.956,75
15.	Bok	14.1.2005.-1.6.2006.	5,07	28.615,85	28.665,25	0,00
Ciglarska glina						
16.	Bilo	18.8.1997.-1.5.1998.	6,60	39.734,88	26.222,09	13.512,79
17.	Sladojevci	29.12.1994.-	12,52	121.532,68	111.237,34	10.295,34
Ukupno			294,58	2.023.394,06	1.923.987,63	128.678,08

Zaduženje za naknadu za površinu eksploatacijskog polja na području Županije do 13. travnja 2016. iznosi 2.023.394,06 kn od čega se 1.354.238,31 kn odnosi na tehničko-građevni kamen, 461.069,71 kn na građevni pijesak i šljunak te na ciglarsku glinu 161.267,56 kn. Ukupno je naplaćeno 1.923.987,63 kn, što je 95,1 % ukupnog zaduženja.

Vrijednosno najznačajniji fiksni dio naknade naplaćen do 13. travnja 2016. je za eksploatacijska polja Brenzberg-Točak (površinom najveće eksploatacijsko polje), Oršulica Kosa, Hercegovac i Žervanjska. Pojednim ovlaštenicima eksploatacijskog polja su naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade. Podataka o naknadi za površinu eksploatacijskog polja Trešnjevica u Registru koncesija nema. Rješenjem o odobrenju smanjenja eksploatacijskog polja Sladojevci nije utvrđen rok do kojeg je bilo potrebno ishoditi novu koncesiju (na tako smanjeno eksploatacijsko polje), dok je rok do kojeg je bilo potrebno otpočeti s izvođenjem rudarskih radova na eksploatacijskom polju Bilo utvrđen prema dopunskom rudarskom projektu.

Od 17 eksploatacijskih polja koja je Ured državne uprave odobrio rudarskim gospodarskim subjektima do konca 2015., jedno eksploatacijsko polje je brisano iz registra eksploatacijskih polja mineralnih sirovina, za šest eksploatacijskih polja su donesena rješenja o određivanju Republike Hrvatske kao nositelja eksploatacijskog polja te je koncem 2015. na području Županije aktivno deset eksploatacijskih polja.

Iz registra eksploatacijskih polja mineralnih sirovina brisano je eksploatacijsko polje Trešnjevica, jer se eksploatacijsko polje Trešnjevica proglašenjem Parka prirode Papuk našlo unutar njegovih granica. Državni inspektorat je utvrdio da na navedenom polju nije bilo izvođenja rudarskih radova.

Prema odredbi članka 58., stavka 5. Zakona o rudarstvu, koji je na snazi od svibnja 2013., eksploatacijska polja odobrena određenom rudarskom gospodarskom subjektu prema Zakonu o rudarstvu (Narodne novine 75/09 i 49/11), nakon isteka koncesije ili odobrenja za izvođenje rudarskih radova, ako još nisu zamijenjena za koncesiju, prelaze po sili zakona na Republiku Hrvatsku, a kao nositelj tog polja utvrđuje se i upisuje Republika Hrvatska. Prema podacima Ureda državne uprave, do konca 2015. na Republiku Hrvatsku prenesena su eksploatacijska polja Buk, Ribnjak, Drava, Katinka, Lješćara i Bilo.

Ugovor o koncesiji za eksploataciju mineralnih sirovina na eksploatacijskom polju građevnog pijeska i šljunka Ribnjak prestao je važiti 31. prosinca 2012., istekom ugovorenog roka. Koncesionar je Uredu državne uprave u lipnju 2012. podnio zahtjev o produljenju trajanja koncesije, međutim zahtjev je odbijen jer koncesionar nije dostavio rješenje o obnovi rezervi i dokaz da nema dugovanja s osnova naknade za koncesiju. Nakon pisanog upozorenja Ureda državne uprave o svojim obavezama, koncesionar se usmeno očitovao da nije u mogućnosti podmiriti dugovanje jer se provode postupci ovrhe sredstava na računu obrta. Obrt je u travnju 2013. objavljen. Ured državne uprave je u srpnju 2013. dostavio Registru koncesija prijavu za upis podataka o prestanku ugovora o koncesiji (obrazac RU) te uputio dopis Županijskom državnom odvjetništvu da u okviru svojih ovlasti poduzme odgovarajuće mjere kako bi se dospjelo, a nepodmireno dugovanje naplatilo.

Koncesionar eksploatacijskog polja Drava od 2010. nije plaćao koncesijsku naknadu za zauzetu površinu eksploatacijskog polja unatoč pisanim obavijestima Registra koncesija o dugovanju i obavijestima Ureda državne uprave o jednostranom raskidu ugovora zbog neplaćanja naknade. Kako koncesionar nije obavljao eksploataciju, Ured državne uprave je jednostrano raskinuo Ugovor o koncesiji, oduzeo koncesionaru sva prethodno stečena prava na eksploatacijskom polju bez novčane naknade (što uključuje svu tehničku dokumentaciju i ishođene akte u skladu sa zakonom o rudarstvu) te brisao koncesionara kao ovlaštenika eksploatacijskog polja.

Protekom odobrenog roka nisu ishođene koncesije za eksploataciju građevnog pijeska i šljunka na eksploatacijskom polju Katinka i tehničko-građevnog kamena na eksploatacijskom polju Buk. Državni inspektorat je utvrdio da na navedenim eksploatacijskim poljima nije bilo izvođenja rudarskih radova.

Ovlaštenik eksploatacijskog polja Lješćara trebao je do 31. prosinca 2011. ishoditi rudarsku koncesiju za izvođenje rudarskih radova, što nije učinjeno, a u siječnju 2012. nad trgovačkim društvom otvoren je stečajni postupak. Koncesionar nije pokrenuo postupak za dodjelu rudarske koncesije na eksploatacijskom polju, nije platio naknadu za zauzetu površinu za 2011. i 2012., i Državni inspektorat je utvrdio da ovlaštenik eksploatacijskog polja nije obavljao eksploataciju mineralnih sirovina građevnog pijeska i šljunka te nema potrebe za sanacijom prostora.

Rješenjem Ureda državne uprave iz kolovoza 1997. odobreno je izvođenje rudarskih radova pri eksploataciji ciglarske gline na eksploatacijskom polju Bilo. U međuvremenu je promijenjen pravni oblik društva u društvo s ograničenom odgovornošću, međutim od Ureda državne uprave nije zatražen prijenos izdanih odobrenja na novo društvo. Nadalje, do srpnja 2014. nije plaćena naknada za zauzetu površinu eksploatacijskog polja za 2013. (o čemu je upoznato Županijsko državno odvjetništvo) i unatoč pisanoj obavijesti Uredu nije dostavljena bianko zadužnica kao instrument osiguranja naplate naknade za koncesiju i naknade štete koja može nastati kod izvođenja rudarskih radova. Radovi na eksploatacijskom polju su prekinuti od 2011. O prekidu izvođenja rudarskih radova i razlozima koncesionar nije, prema odredbama članka 84. Zakona o rudarstvu, u roku od 24 sata nakon obustave radova, o tim okolnostima izvijestio Ured državne uprave i rudarsku inspekciju ministarstva nadležnog za rudarstvo. Radi usklađivanja iznosa uplata koncesionara za naknade za koncesiju i evidencije Registra koncesija u prosincu 2013. Ured državne uprave je zatražio financijski nadzor. Budući da je eksploatacijsko polje ciglarske gline Bilo evidentirano u prostorno planskoj dokumentaciji, ne briše se iz Registra eksploatacijskih polja nego je u skladu s odredbom članka 58. stavak 5. kao nositelj navedenog eksploatacijskog polja utvrđena Republika Hrvatska.

Prema odredbi članka 166. Zakona o rudarstvu, fizičkoj ili pravnoj osobi koja je na temelju pravomoćnog akta - odobrenja za izvođenje rudarskih radova izdanog po prijašnjim propisima stekla pravo na eksploataciju mineralne sirovine, to odobrenje zamjenjuje se za rješenje o davanju koncesije radi usklađenja s propisima o koncesijama i odredbama ovog Zakona do isteka roka navedenog u tom odobrenju. Ako u odobrenju nije naveden rok do kojeg se mogu izvoditi rudarski radovi, preostali rok će se utvrditi rješenjem u skladu s provjerenim rudarskim projektima temeljem kojih je doneseno odobrenje, a ne može biti duži od 40 godina. Na temelju rješenja kojim se zamjenjuje odobrenje za koncesiju tijelo nadležno za rudarstvo zaključuje ugovor o koncesiji. Tijelo nadležno za rudarstvo dužno je provesti postupak u roku od dvije godine od stupanja na snagu ovog Zakona (do kraja svibnja 2015.). Ured državne uprave je u ožujku 2015. poslao koncesionarima pozive za dostavu dokumentacije propisane Zakonom o rudarstvu i Pravilnikom o istraživanju mineralnih sirovina radi zamjene odobrenja za izvođenje rudarskih radova za rješenje o davanju koncesije. Koncesionari su se očitovali da će traženu dokumentaciju ishoditi istekom važećih ugovora o koncesiji u postupku produljenja koncesije, rješavanja postupaka parcelacije i dobivanja novog broja katastarskih čestica, proširenja postojećeg eksploatacijskog polja te pokrenutog postupka predstečajne nagodbe.

Državno odvjetništvo Republike Hrvatske je u svibnju 2016. dalo mišljenje u kojem navodi da se radi o stečenom pravu i to temeljem prijašnjih propisa koje bi i dalje trajalo da u važeći Zakon o rudarstvu nije ugrađena navedena odredba. Isto pravo na eksploataciju, u istom sadržaju i opsegu samo se zamjenjuje za koncesiju i to na preostali rok. Zbog navedenog smatra da se radi zamjene odobrenja za izvođenje rudarskih radova za rješenje o davanju koncesije ne može tražiti izdavanje lokacijske dozvole niti dostava sve one dokumentacije koja je potrebna prilikom dodjele koncesije prema odredbama važećeg Zakona.

Podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije za koja su zaključeni ugovori o koncesiji do konca 2015. te potraživanja za varijabilni dio naknade za eksploataciju mineralnih sirovina, prema podacima iz Registra koncesija sa stanjem iz travnja 2016. daju se u tablici broj 5.

Tablica broj 5

Eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije za koja su zaključeni ugovori o koncesiji te podaci o varijabilnom dijelu naknade za mineralne sirovine, travanj 2016.

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje koncesije	Varijabilni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) u kn		
			Obveza koncesionara	Naplaćeno s kamatama	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5
Tehničko - građevni kamen					
1.	Hercegovac	10.10.2007.- 10.5.2023.	626.178,96	627.567,35	0,00
2.	Oršulica Kosa	1.4.1996. - 20.9.2052.	1.313.838,68	1.322.292,21	0,00
3.	Brenzberg-Točak	16.4.1997.- 31.12.2017.	1.168.105,91	1.195.066,87	0,00
4.	Žervanjska	10.10.2007.- 14.12.2020.	889.664,37	898.873,33	0,00
5.	Hercegovac HŠ	5.10.2015.- 31.12.2024.	406.285,56	407.168,46	0,00

6.	Jovanovica	1.7.2009.- 31.12.2020.	206.184,50	206.184,50	0,00
Građevni pijesak i šljunak					
7.	Prodorina	18.2.2005.- 31.3.2030.	1.206.762,73	1.206.764,36	0,00
8.	Prodorina 2	2.7.2014.- 31.12.2036.	281.406,03	281.435,67	0,00
9.	Ribnjak	1.4.1996.- 31.12.2012.	27.949,79	26.991,93	957,86
10.	Drava	1.10.2006.- 16.12.2013.	0,00	0,00	0,00
11.	Lješčara	1.1.2007.- 17.12.2008.	0,00	0,00	0,00
12.	Bok	1.4.2009.- 31.12.2029.	132.887,70	132.926,63	0,00
Ciglarska glina					
13.	Bilo	1.5.1998.-9.7.2014.	524.691,99	513.037,16	11.654,83
14.	Sladojevci	1.4.1996.-1.4.2050.	220.203,61	220.206,17	0,00
Ukupno			7.004.159,83	7.038.514,64	12.612,69

Vrijednosno najznačajniji varijabilni dio naknade naplaćen je za eksploatacijska polja Oršulica Kosa, Prodorina i Brenzberg-Točak. Pojednim koncesionarima su naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade. Od 2013. do 2015. otkopano je ukupno 1 352 516 m³ mineralne sirovine, od čega se na tehničko-građevni kamen odnosi 1 097 324 m³, građevni pijesak i šljunak 249 682 m³ te na ciglarsku glinu 5 510 m³.

Ured državne uprave je od 2013. do 2015. dodijelio rudarske koncesije za tri eksploatacijska polja (Hercegovac, Hercegovac HŠ i Prodorina 2). Rudarske koncesije su dodijeljene na temelju zahtjeva rudarskih gospodarskih subjekata za dodjelu rudarske koncesije te provedenih postupaka u skladu s odredbama ranijih propisa o rudarstvu te Zakona o rudarstvu, koji je na snazi od svibnja 2013. i Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina (Narodne novine 142/13), koji je na snazi od studenoga 2013.

Zbog isteka roka ugovora o koncesiji zaključenog u listopadu 2007., koncesionar je koncem 2012. zatražio zahtjevom produženje roka važenja koncesije za eksploataciju tehničko-građevnog kamena na eksploatacijskom polju Hercegovac jer zbog promijenjenih uvjeta na tržištu nije otkopao sve potvrđene rezerve. Nakon dostave zatražene dopunske dokumentacije s istim koncesionarom je zaključen novi ugovor o koncesiji u svibnju 2013.

Ugovor za nastavak/davanje koncesije za istu djelatnost eksploatacije mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala zaključen je u listopadu 2015. na temelju zahtjeva rudarskog gospodarskog subjekata za dodjelu rudarske koncesije za izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskom polju Hercegovac HŠ, koje mu je prethodno odobreno nakon održane javne rasprave u skladu s odredbama prijašnjih propisa o rudarstvu. Zemljište na kojem se nalazi eksploatacijsko polje je u vlasništvu Republike Hrvatske s kojom je zaključen ugovor o osnivanju prava služnosti.

U travnju 2014. ovlaštenik eksploatacijskog polja je podnio zahtjev za davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina na eksploatacijskom polju Prodorina 2, nakon javnog nadmetanja za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za dodatno istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju provedenog tijekom 2012. jer je na navedenom području postojalo utvrđeno eksploatacijsko polje, a ovlaštenik kojeg je bila Republika Hrvatska. Ugovor o koncesiji je zaključen u srpnju 2014., nakon čega je u Registru eksploatacijskih polja brisana Republika Hrvatska kao nositelj eksploatacijskog polja i upisano trgovačko društvo kojem je koncesija dodijeljena.

Prema zahtjevu za obustavu rudarskih radova na eksploatacijskom polju Prodorina u veljači 2016. koncesionar je izvijestio Ured državne uprave da je 31. prosinca 2015. potpuno i trajno obustavljeno izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskom polju građevnog pijeska i šljunka Prodorina koje se nalazi na području Općine Lukač. Brisano je rješenjem Ureda državne uprave iz ožujka 2016.

Odredbama Zakona o rudarstvu i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, propisano je da iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, koji rudarski gospodarski subjekt mora izraditi kako bi od nadležnog povjerenstva ishodio rješenje o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine, a koju je dužan potvrditi svakih pet godina. Obveza rudarskih gospodarskih subjekata da Uredu državne uprave dostavljaju navedeni elaborat nije propisana.

Ured državne uprave je prikupljao podatke o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene u prvom Elaboratu, ali nema podatke o izmjenama i dopunama Elaborata. Stoga Ured državne uprave ne može usporediti podatke o iskazanoj tržišnoj vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na navedeni elaborat. Prema obrazloženju zaposlenice koja obavlja poslove iz područja rudarstva, prihvaćaju se podaci o otkopanim količinama koje dostavlja koncesionar, jer nije moguće utvrditi stanje na eksploatacijskom polju.

Državni ured za reviziju predlaže zatražiti od nadležnog povjerenstva dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, na način da se navedeni podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi Ured državne uprave mogao usporediti podatke o iskazanoj tržišnoj vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednost mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.

Ured državne uprave obavještava koncesionare o dospjelim, a nepodmirenim naknadama za koncesiju, u skladu s podacima iz Registra koncesija, s obzirom da aplikaciju Registra koncesija koristi od listopada 2011. (od tada je omogućen pristup aplikaciji, ali ne i unos podataka) na način da im dostavlja Obavijest o dospjeloj, a nepodmirenoj naknadi za koncesiju s obračunatim kamatama za nepravodobno podmirenu naknadu. Također šalje obavijesti koncesionarima o redovitom praćenju uplata naknade za koncesiju u kojoj ih se upozorava na rokove dospjeća naknade za otkopanu površinu i na rokove dospjeća naknade za otkopanu količinu mineralne sirovine te na važnost korištenja odgovarajućeg ID broja i uplatnog računa kod plaćanja naknade. Ured državne uprave je obvezao koncesionare da zaduženja za varijabilni dio naknade za koncesiju dostave (većina i uplati) do 10. u mjesecu za pripadajući kvartal, kako bi Ured državne uprave mogao najkasnije do 15. u mjesecu za pripadajući kvartal provesti zaduženje u Registru koncesija. Koncesionari Uredu državne uprave dostavljaju dokaze o svakoj izvršenoj uplati naknade za koncesiju, bilo da se radi o redovnoj kvartalnoj uplati, godišnjoj uplati, uplati nakon primljene obavijesti o dospjeloj, a nepodmirenoj naknadi za koncesiju ili uplati izvršenoj po Rješenju nadležnog financijskog nadzora, kako bi se temeljem navedenih dokaza o uplati dostavila dokumentacija u Registar koncesija.

Prema odredbama članka 47. Zakona o koncesijama i članka 90. Zakona o rudarstvu davatelj koncesije može jednostrano raskinuti ugovor o koncesiji u slučaju ako koncesionar nije platio naknadu za koncesiju više od dva puta uzastopno ili općenito neuredno plaća naknadu za koncesiju. Prije jednostranog raskida ugovora o koncesiji, davatelj koncesije mora prethodno pisanim putem upozoriti koncesionara i financijske institucije koje su osigurale financiranje provedbe ugovora o koncesiji o takvoj svojoj namjeri te odrediti koncesionaru propisani rok za otklanjanje razloga za raskid ugovora o koncesiji i za izjašnjavanje o tim razlozima. Ako koncesionar ne otkloni razloge za raskid ugovora o koncesiji određenom roku davatelj koncesije raskinut će ugovor o koncesiji.

Do konca 2015. potraživanja od dva koncesionara su u postupcima predstečajne nagodbe, jednostrano su raskinuta dva ugovora o koncesiji za eksploataciju mineralnih sirovina, za jednog koncesionara je pokrenut postupak prisilne naplate duga te je prijavljena tražbina za jednog dužnika koncesionara nad kojim je pokrenut stečajni postupak.

Postupak predstečajne nagodbe otvoren je nad koncesionarom eksploatacijskog polja Bok u srpnju 2014. Županijskom državnim odvjetništvu Ured državne uprave je dostavio dokumentaciju vezanu uz prijavu potraživanja u iznosu 41.705,00 kn koliko je iznosilo dugovanje na dan 30. lipnja 2014., a odnosi se na varijabilni i fiksni dio naknade za koncesiju za 2013. Ročište za glasanje za Plan financijskog restrukturiranja nekoliko puta je otkazivano. Rješenjem Trgovačkog suda od ožujka 2015. sklopljena je predstečajna nagodba nad dužnikom kojim se potraživanje u iznosu 41.705,07 kn (4.367,33 kn fiksni dio i 37.337,74 kn varijabilni dio) trebalo namiriti na način da se dužniku otpušta dio utvrđene tražbine u iznosu 10.991,06 kn, a preostali dio u iznosu 30.714,01 kn namirit će se nakon isteka počeka od šest mjeseci u 48 jednakih mjesečnih rata uz propisanu kamatnu stopu od 4,5 % godišnje. Koncesionar za eksploatacijsko polje Bok redovno plaća obveze iz predstečajne nagodbe i to za varijabilni dio koncesije u 48 jednakih mjesečnih rata u iznosu 676,00 kn počevši od 15. rujna 2015. i u istim uvjetima za fiksni dio naknade za koncesiju u iznosu 79,00 kn. Ukupno ostvareni prihod na temelju predstečajne nagodbe u promatranom razdoblju iznosi 3.020,00 kn.

Nad koncesionarom eksploatacijskog polja Sladojevci, s kojim je zaključen ugovor za eksploataciju opekarske gline do travnja 2050., je otvoren postupak predstečajne nagodbe u siječnju 2014. Prijavljena je tražbina u iznosu 10.009,00 kn koliko je iznosilo dugovanje na dan 7. siječnja 2014., a odnosi se na fiksni dio naknade za koncesiju za 2013. Ročište za glasanje za Plan financijskog restrukturiranja nekoliko puta je otkazivano. Rješenjem Trgovačkog suda od veljače 2015. sklopljena je predstečajna nagodba nad dužnikom kojim se potraživanje u iznosu 10.079,03 kn (s kamatom) trebalo namiriti na način da se otpušta dug dužniku u dijelu 60,0 % dijela utvrđene tražbine u iznosu 6.047,42 kn. Isplata ostatka dijela tražbine u iznosu 4.031,61 kn trebala se izvršiti u roku tri godine kroz jednake mjesečne anuitete od kojih je prvi dospijevao u prosincu 2015., a svi ostali prvog dana u mjesecu uz kamatu po fiksnoj kamatnoj stopi od 4,5%. Koncesionar nije plaćao obveze prema predstečajnoj nagodbi u iznosu 121,11 kn mjesečno za fiksni dio naknade za koncesiju. Tijekom 2015. platio je fiksni dio naknade za eksploatacijsko polje u iznosu 10.016,00 kn koji se odnosi na 2014., tako da koncem 2015. ima dug u ukupnom iznosu 10.621,55 kn koji se odnosi na fiksni dio naknade za koncesiju za 2015.

Državni ured za reviziju predlaže pisanim putem upozoriti koncesionara i financijske institucije koje su osigurale financiranje provedbe ugovora o koncesiji o namjeri jednostranog raskida ugovora i odrediti koncesionaru propisani rok za otklanjanje razloga za raskid ugovora o koncesiji i za izjašnjavanje o tim razlozima te u slučaju da koncesionar ne otkloni razloge za raskid ugovora o koncesiji u određenom roku, raskid ugovora o koncesiji.

Ured državne uprave je pokretao postupak jednostranog raskida ugovora o koncesiji s koncesionarima koji nisu podmirili dospjela dugovanja u roku 30 dana od dostavljanja obavijesti. Na upozorenja nisu reagirali koncesionari eksploatacijskih polja Drava i Ribnjak, za koje se vodi i postupak prisilne naplate duga za naknadu za zauzetu površinu, te su s njima raskinuti ugovori.

Prema odredbama članka 52. Zakona o koncesijama, ministarstvo nadležno za financije može samostalno, bez zahtjeva davatelja koncesije, putem svojih inspekcijskih službi pokrenuti postupak nadzora nad koncesionarom koji ne izvršava obveze u skladu s ugovorom o koncesiji i posebnim propisima, a u okviru djelokruga ministarstva nadležnog za financije. Služba za nadzor koncesija pri Ministarstvu financija samostalno je obavljala financijski nadzor zakonitosti obračuna i plaćanja obveza za koncesijsku naknadu, a jednom je i Ured državne uprave zatražio financijski nadzor nad koncesionarom.

Od 2013. do 2015., prema podacima prikupljenim od Ureda državne uprave, obavljani su financijski nadzori kod tri koncesionara nad sedam eksploatacijskih polja.

Financijski nadzor proveden je u jednom trgovačkom društvu (Hercegovac, Oršulica kosa, Brenzberg-Točak, Žervanjska) od svibnja do studenoga 2013. Predmet nadzora bio je utvrđivanje zakonitosti, pravilnosti i pravodobnosti obračuna, prijava i uplata proračunskih prihoda od koncesijske naknade od 1. listopada 2008. do 31. prosinca 2012. Rješenje o obavljenom nadzoru i FN obrazac zaprimljeni su u Uredu državne uprave u lipnju 2014., nakon čega je koncesionar za utvrđena dugovanja zadužen u Registru koncesija putem UPK obrasca, iako je utvrđeno dugovanje zajedno s obračunatim kamatama na dan uplate u cijelosti platio 24. listopada 2013. (prije zaprimanja Rješenja u Uredu državne uprave).

Za eksploatacijska polja Prodorina i Prodorina 2 proveden je financijski nadzor od siječnja do svibnja 2013. Predmet financijskog nadzora bio je utvrđivanje zakonitosti, pravilnosti i pravodobnosti obračuna, prijava i uplata proračunskih prihoda od koncesijske naknade od 1. siječnja 2009. do 30. rujna 2012. Rješenje o obavljenom nadzoru i FN obrazac zaprimljeni su u Uredu državne uprave u veljači 2015., nakon čega je koncesionar za utvrđena dugovanja zadužen u Registru koncesija putem UPK obrasca. Utvrđene obveze u postupku nadzora, zajedno s kamatama obračunatim na dan uplate (36.653,20 kn varijabilni dio i 96.374,51 kn fiksni dio) koncesionar je u cijelosti platio u veljači 2015.

U 2014. koncesionaru je oduzeto pravo na izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskom polju ciglarske gline Bilo. Koncesionar od 2011. ne eksploatira ciglarsku glinu i nije obnovio rezerve mineralne sirovine. Ured državne uprave je u prosincu 2013. zatražio financijski nadzor nad koncesionarom radi usklađivanja uplata naknada za koncesiju s Registrom koncesija. Nadzor je obavljen u ožujku 2014., a u kolovozu 2014. je doneseno Rješenje kojim se nalaže koncesionaru da uplati naknadu za koncesiju za površinu eksploatacijskog polja u iznosu 5.429,72 kn (s kamatom). U srpnju 2014. nad trgovačkim društvom je otvoren stečajni postupak i putem Županijskog državnog odvjetništva prijavljena je tražbina u iznosu 9.867,21 kn (fiksni i varijabilni dio). Na Ispitnom ročištu održanom u rujnu 2014., priznato je potraživanje u cijelosti.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o inspekcijama u gospodarstvu (Narodne novine 14/14 i 56/16), inspekcijske poslove u području rudarstva obavlja rudarska inspekcija Ministarstva gospodarstva, koja provodi inspekcijski nadzor nad izvođenjem rudarskih radova. U vezi s obavljanjem nadzora nad izvođenjem rudarskih radova od 2013. do 2015., Ured državne uprave ne raspolaže dokumentacijom o eventualnim protupravnim eksploatacijama mineralnih sirovina na području Županije.

Rudarska inspekcija odnosno nadležno ministarstvo nemaju obvezu izvijestiti Ured državne uprave o obavljenom nadzoru. Mjere naplate potraživanja poduzima Ministarstvo financija tako što redovno dopisima upozorava davatelje koncesija na obavezu poduzimanja mjera radi naplate potraživanja. Opomene su dostavljene i koncesionarima s kojima su ugovori raskinuti. Odnosno, za eksploatacijska polja za koja je Ured državne uprave dostavio Registru koncesija RU obrazac, Registar koncesija i dalje šalje obavijesti o dospjeloj, a nepodmirenoj naknadi za koncesiju. Također i koncesionarima nad kojima je otvoren postupak predstečajne nagodbe, iako dužnik ne može plaćati obveze prije okončanja postupka predstečajne nagodbe. Ured državne uprave nije pismeno obavještavan o obavljenim financijskim nadzorima koncesionara od strane Službe za nadzor koncesija pri Ministarstvu financija te zaduženje u Registru koncesija evidentira tek nakon uplate koncesionara na temelju rješenja o obavljenom nadzoru.

Zbog navedenog dolazi do neusklađenosti (neažurnosti) podataka i nemogućnosti praćenja svih potraživanja od koncesionara. Prema odredbama članka 51. stavka 1. i 7. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije dužan je kontinuirano nadzirati rad koncesionara i izvršavanje njihovih obveza iz ugovora o koncesiji, a što uključuje i redovito praćenje izvršavanja plaćanja naknade za koncesiju te plaćanja svih drugih obveza koje nastaju kao posljedica provedenih nadzora inspekcijskih službi i drugih nadležnih tijela. O postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji dužan je obavijestiti nadležno državno odvjetništvo, u skladu s djelokrugom rada i odredbama propisa kojima se uređuje rad državnih odvjetništava. Navedenim Zakonom propisane obveze davatelja koncesija u praksi obavljaju osobe u Uredu državne uprave koje također obavljaju administrativne poslove na nekoliko, isto tako zahtjevnih, područja. Od njih se očekuje upućenost u propise, praćenje stečajeva, predstečajnih nagodbi, prisilne naplate dugovanja, iako se radi o prihodima jedinica lokalne samouprave, koje ne pokreću prisilne naplate nego s koncesionarima dogovaraju druge načine naplate (kompenzacije) o čemu ne obavještavaju Ured državne uprave. Iz navedenog proizlazi da Ured državne uprave ne raspolaže pravodobnim, potpunim i ažuriranim podacima o provedenim nadzorima inspekcijskih službi i drugih nadležnih tijela potrebnim za upis u Registar koncesija, a kao davatelj koncesija trebao bi raspolagati pravodobnim, točnim i potpunim podacima o poslovanju koncesionara, kako bi mogao pravilno i u cijelosti utvrditi obveze koncesionara, pratiti izvršenje tih obveza, pravovremeno poduzimati mjere naplate potraživanja te izvješćivati nadležna tijela (Ministarstvo financija i nadležno državno odvjetništvo) o ispunjenju ugovornih obveza. Stoga Državni ured za reviziju predlaže osigurati učinkovitu suradnju nadležnih tijela u svim aktivnostima u vezi eksploatacije mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na način da Uredu državne uprave budu pravodobno dostupni podaci o provedenim nadzorima inspekcijskih službi i drugih nadležnih tijela potrebni za upis u Registar koncesija, praćenje izvršenja obveza koncesionara, pravovremeno poduzimanje mjera naplate potraživanja te izvješćivanja nadležnih tijela o izvršenju ugovornih obveza.

Radi spoznaje o funkcioniranju sustava gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije, tijekom obavljanja revizije (u svibnju 2016.), Državni Ured za reviziju zatražio je od jedinica lokalne samouprave na području Županije podatke o njihovim saznanjima o protupravnoj eksploataciji mineralnih sirovina te jesu li o tome obavijestili nadležna tijela. Prema dostavljenim podacima, koji nisu cjeloviti jer pojedine jedinice lokalne samouprave nisu dostavile podatke, jedinice lokalne samouprave nemaju saznanja o protupravnoj eksploataciji mineralnih sirovina na svom području.

Budući da su mineralne sirovine najvećim dijelom neobnovljivi prirodni resurs ograničenih rezervi, od izuzetnog značaja je sprječavanje otuđenja tih resursa odnosno sprječavanje moguće protupravne eksploatacije. Stoga Državni ured za reviziju predlaže uspostaviti učinkovitu suradnju Ureda državne uprave i rudarske inspekcije te jedinica lokalne samouprave na čijem području se eksploatiraju mineralne sirovine, kako bi se osigurala razmjena informacija o eksploataciji mineralnih sirovina te pravodobno i učinkovito spriječila moguća protupravna eksploatacija. Učinkovita suradnja trebala bi pridonijeti smanjenju štete počinjene Republici Hrvatskoj te ostvarenju održivog gospodarenja mineralnim sirovinama.

Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi

Izvođenjem rudarskih radova pri eksploataciji mineralnih sirovina utječe se na okoliš te su stoga odredbama Zakona o rudarstvu, između ostalog, propisane obveze rudarskih gospodarskih subjekata u svrhu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi. Sanacijom prostora, prema odredbi članka 12. Zakona o rudarstvu, smatraju se rudarski radovi radi provedbe mjera osiguranja rudarskim radovima otkopanih prostora kojima se isključuje mogućnost nastanka opasnosti za ljude i imovinu, prirodu i okoliš, kao i radi privođenja namjeni određenoj dokumentima prostornog uređenja, ako su za to ispunjene pretpostavke.

Prema odredbama članaka 69. i 101. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt odgovara za štetu u prirodi i okolišu nastalu izvođenjem rudarskih radova na eksploatacijskom polju, dužan je tijekom izvođenja te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova provesti sanaciju prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi, provesti mjere osiguranja radi sprječavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš te o tome izvijestiti rudarsku inspekciju i inspekciju zaštite okoliša, koje izdaju potvrde o provedbi spomenutih mjera, nakon čega davatelj koncesije donosi rješenje o brisanju rudarskog gospodarskog subjekta kao ovlaštenika eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja, a može donijeti i rješenje o brisanju eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja. Ako rudarski gospodarski subjekt ne provede sanaciju, davatelj koncesije naložit će mu provođenje sanacije u primjerenom roku, a ako ni nakon ostavljenog roka ne provede sanaciju, to će se učiniti putem treće osobe, na trošak rudarskog gospodarskog subjekta, pri čemu će pravne radnje pred sudom poduzeti nadležno državno odvjetništvo.

Prema podacima Ureda državne uprave sanacije prostora su izvedene za dva istražna prostora (Cabuna i Stublovac) kojima su prestala važenja za odobrenje istražnog prostora. Nakon provedene sanacije terena na kojima su obavljani rudarski radovi prilikom istraživanja i nakon što su provedene sve mjere osiguranja radi sprječavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš, sva stečena prava u 2013. prešla su na Republiku Hrvatsku.

Na eksploatacijskom polju Ribnjak je u prosincu 2012. došlo do potpune i trajne obustave izvođenja rudarskih radova istekom roka ugovora o koncesiji. Državni inspektorat i Inspekcija zaštite okoliša su se u listopadu i studenome 2013. očitovali da se na navedenom eksploatacijskom polju ne obavlja eksploatacija mineralnih sirovina, provedena je sanacija terena na kojem su izvedeni rudarski radovi, postavljeni su znakovi upozorenja i nema nepravilnosti u provedenim mjerama osiguranja.

Kako je prekid izvođenja rudarskih radova na eksploatacijskom polju Bilo trajao više od tri godine, smatralo se da je došlo do potpune obustave izvođenja rudarskih radova te je Ured državne uprave u ožujku 2014. zatražio od nadležnih ministarstava očitovanja kojima je potvrđeno da su provedene mjere zaštite okoliša prema odredbama propisa iz nadležnosti inspekcije zaštite okoliša, ne obavlja se eksploatacija ciglarske gline i provedena je sanacija eksploatacijskog polja. Za sanirana eksploatacijska polja Ribnjak i Bilo u 2013. i 2014. kao nositelj polja utvrđena je Republika Hrvatska.

Na eksploatacijskom polju građevnog pijeska i šljunka Prodorina, mjere zaštite preostalih utvrđenih rezervi provedene su kroz zadržavanje kontura nastalog jezera, uz koje su postavljena upozorenja zabrane pristupa i kupanja, kao i zabrana pristupa na preostali dio eksploatacijskog polja gdje nije bilo eksploatacije. Koncesionar je sukladno odredbi članka 87. stavka 1. Zakona o rudarstvu izvijestio rudarsku inspekciju i inspekciju zaštite okoliša da je 31. prosinca 2015. potpuno i trajno obustavljeno izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskom polju Prodorina i da su provedene sve mjere osiguranja kojima se isključuje mogućnost nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš. Ured državne uprave je u veljači i ožujku 2016. primio potvrde inspekcije zaštite okoliša Ministarstva zaštite okoliša i prirode i rudarske inspekcije Ministarstva gospodarstva, da su provedene mjere zaštite okoliša prema odredbama propisa iz nadležnosti inspekcije zaštite okoliša i da su na prostoru na kojem su izvođeni rudarski radovi provedene sve mjere osiguranja kojima se isključuje mogućnost nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš. Navedeno eksploatacijsko polje je u 2016. brisano iz registra eksploatacijskih polja mineralnih sirovina.

Prema odredbi članka 31. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije dužan je prije stupanja na snagu ugovora o koncesiji prikupiti od odabranog najpovoljnijeg ponuditelja odnosno podnositelja zahtjeva za dobivanje koncesije potrebna jamstva i/ili instrumente osiguranja naplate naknade za koncesiju te naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji (zadužnice, bankarske garancije, osobna jamstva, mjenice, plog i ostalo) u iznosu određenom u skladu s procijenjenom vrijednosti koncesije te redovito provjeravati valjanost instrumenata osiguranja.

Za eksploatacijska polja Brenzberg-Točak, Hercegovac, Jovanovica, Bok i Sladojevci, Ured državne uprave je pribavio jamstva (zadužnice) radi osiguranja naplate naknade za koncesiju, naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji nakon što je u prosincu 2013. zatražio od rudarskih gospodarskih subjekata s kojima su zaključeni ugovori o koncesiji prije stupanja na snagu navedenog Zakona i koji ne sadrže odgovarajuće instrumente osiguranja, dostavu odgovarajućeg instrumenta osiguranja za provedbu ugovora o koncesiji u preostalom razdoblju trajanja koncesije. Za eksploatacijska polja Prodorina 2 i Hercegovac HŠ (novi postupak) pribavljena su jamstva tijekom postupaka vođenih od 2014., dok za eksploatacijska polja Hercegovac, Žervanjska i Oršulica potrebna jamstva nisu pribavljena (postupci produljenja koncesije u 2012. i 2013.).

Državni ured za reviziju predlaže od rudarskih gospodarskih subjekata pribaviti jamstva radi osiguranja naplate naknade za koncesiju te naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji.

Prema odredbi članka 76. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt kojem se daje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina, dužan je prije zaključivanja i potpisivanja ugovora o koncesiji dostaviti davatelju koncesije jamstvo za troškove sanacije eksploatacijskog polja, a prema odredbi članka 11. stavka 4. Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina, davatelj koncesije dužan je redovito provjeravati valjanost jamstva.

Od rudarskih gospodarskih subjekata s kojima su zaključeni ugovori o koncesiji za eksploatacijska polja Hercegovac, Oršulica Kosa, Žervanjska, Hercegovac HŠ i Prodorina 2, Ured državne uprave pribavio je jamstva (zadužnice), radi osiguranja naplate troškova sanacije eksploatacijskog polja, dok za eksploatacijska polja Brenzberg-Točak, Jovanovica, Bok i Sladojevci za koja su koncesije dane prema prijašnjim propisima, jamstva radi osiguranja naplate navedenih troškova nisu pribavljena. Ured državne uprave nije provjeravao valjanost jamstava, što nije u skladu s odredbom članka 11. Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina, kojom je propisano da je tijelo nadležno za rudarstvo dužno redovito provjeravati valjanost jamstva, a način provjere se određuje u odluci o davanju koncesije.

Državni ured za reviziju predlaže od rudarskih gospodarskih subjekata pribaviti jamstva radi osiguranja naplate troškova sanacije eksploatacijskog polja te redovito provjeravati valjanost pribavljenih jamstava u skladu s odredbama Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina.

OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA

Državni ured za reviziju je obavio reviziju učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije. Ciljevi revizije bili su ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s propisima, planovima i unutarnjim procedurama u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina, informacijski sustav i evidencije o rezervama i eksploataciji mineralnih sirovina, dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina i obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način, provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknada za mineralne sirovine i izvršenjem ugovora o koncesiji te provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

Na temelju provedene revizije, Državni ured za reviziju primjenom utvrđenih kriterija, ocjenjuje da je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije **učinkovito, pri čemu su potrebna određena poboljšanja** te daje sljedeće naloge i preporuke:

- Voditi registar istražnih prostora i eksploatacijskih polja te popis rudarskih gospodarskih subjekata u skladu s odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima.
- Zatražiti od nadležnog povjerenstva dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, na način da se navedeni podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi Ured državne uprave mogao usporediti podatke o iskazanoj tržišnoj vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednost mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.
- Osigurati učinkovitu suradnju nadležnih tijela u svim aktivnostima u vezi eksploatacije mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na način da Uredu državne uprave budu pravodobno dostupni podaci o provedenim nadzorima inspekcijskih službi i drugih nadležnih tijela potrebni za upis u Registar koncesija, praćenje izvršenja obveza koncesionara, pravovremeno poduzimanje mjera naplate potraživanja te izvješćivanja nadležnih tijela o izvršenju ugovornih obveza.
- Pisanim putem upozoriti koncesionara i financijske institucije koje su osigurale financiranje provedbe ugovora o koncesiji o namjeri jednostranog raskida ugovora i odrediti koncesionaru primjereni rok za otklanjanje razloga za raskid ugovora o koncesiji i za izjašnjavanje o tim razlozima te u slučaju da koncesionar ne otkloni razloge za raskid ugovora o koncesiji u određenom roku, raskid ugovora o koncesiji.
- Uspostaviti učinkovitu suradnju Ureda državne uprave i rudarske inspekcije, kao nadležnih tijela koja obavljaju aktivnosti iz područja rudarstva, te jedinica lokalne samouprave na čijem području se eksploatiraju mineralne sirovine, kako bi se osigurala razmjena informacija o eksploataciji mineralnih sirovina te pravodobno i učinkovito spriječila moguća protupravna eksploatacija, što bi trebalo pridonijeti smanjenju štete počinjene Republici Hrvatskoj te ostvarenju održivog gospodarenja mineralnim sirovinama.

- Pribaviti instrumente osiguranja naplate naknade za koncesiju i troškova sanacije eksploatacijskog polja, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i odredbama Zakona o rudarstvu te redovito provjeravati valjanost jamstava odnosno instrumenata osiguranja, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i odredbama Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina.

Državni ured za reviziju ocjenjuje da bi provedba navedenih naloga i preporuka pridonijela poboljšanju postupanja pri vođenju propisanih registara i evidencija, provođenju postupaka usklađenja s odredbama važećeg Zakona o rudarstvu, kontroli obračuna naknade za mineralne sirovine te provedbi odgovarajućeg nadzora, što bi pridonijelo i učinkovitijem gospodarenju mineralnim sirovinama na području Županije.

OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE

Ured državne uprave je prihvatio naloge i preporuke Državnog ureda za reviziju. U očitovanju navodi da je odmah učinjeno prema nalogu iz Nacrta izvješća o obavljenoj reviziji učinkovitosti te u registrima istražnih prostora i eksploatacijskih polja su listovi na kojima su evidentirani brisani istražni prostori odnosno eksploatacijska polja, precrtani crvenim unakrsnim linijama. Također su u lipnju 2016. pribavljene izjave koncesionara o valjanosti izdanih jamstava za naplatu naknada za koncesiju. Ured državne uprave smatra da će primjena i ostvarenje danih preporuka pridonijeti učinkovitijem gospodarenju mineralnim sirovinama na području Virovitičko-podravske županije i svih drugih županija.

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU

IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA
NA PODRUČJU VUKOVARSKO-SRIJEMSKJE ŽUPANIJE

Osijek, studeni 2016.

S A D R Ź A J

stranica

PREDMET I CILJEVI REVIZIJE	2
METODE I POSTUPCI REVIZIJE	2
KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI	3
GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA	5
Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama	9
Registri i evidencije	11
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine	
te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	14
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	24
OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA	27
OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE	29

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU

KLASA: 041-01/16-10/25
URBROJ: 613-16-16-28

Osijek, 9. studenoga 2016.

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA
MINERALNIM SIROVINAMA NA PODRUČJU VUKOVARSKO-SRIJEMSKE ŽUPANIJE

Na temelju odredbi članaka 12. i 14. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 80/11), obavljena je revizija učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Vukovarsko-srijemske županije (dalje u tekstu: Županije).

Revizija je obavljena na način i prema postupcima utvrđenim okvirom revizijskih standarda Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

Postupci revizije provedeni su od 29. ožujka do 9. studenoga 2016.

PREDMET I CILJEVI REVIZIJE

Predmet revizije je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije, koje je u nadležnosti Ureda državne uprave u Vukovarsko-srijemskoj županiji (dalje u tekstu: Ured državne uprave). Prema odredbama Zakona o rudarstvu (Narodne novine 56/13 i 14/14), Ured državne uprave je tijelo nadležno za rudarstvo za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala na području Županije.

Revizijom je obuhvaćena provedba aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama (istraživanje i eksploataciju), naplatu prihoda od naknada za koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina, vođenje evidencija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina te sanacija prostora nakon završetka izvođenja rudarskih radova na području Županije od 2013. do 2015.

U svrhu ocjene učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, utvrđeni su sljedeći ciljevi:

- ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s donesenim propisima, planovima i unutarnjim procedurama vezanim uz koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina
- ocijeniti prikupljanje podataka o eksploataciji mineralnih sirovina
- ocijeniti dodjelu koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima
- ocijeniti pravilnost obračuna naknade za mineralnih sirovina
- ocijeniti provedbu nadzora nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknade za mineralne sirovine te izvršavanjem ugovora o dodjeli koncesija
- ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

METODE I POSTUPCI REVIZIJE

U skladu s prihvaćenim međunarodnim revizijskim standardima vrhovnih revizijskih institucija, revizija je planirana i obavljena na način koji osigurava potrebne dokaze i pruža razumnu osnovu za revizijske nalaze i zaključke te ostvarenje revizijskih ciljeva.

U fazi planiranja i obavljanja pripremni radnji za obavljanje revizije, analizirana je zakonska regulativa, podaci iz Rudarsko-geološke studije i Prostornog plana Županije o lokacijama predviđenim za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, podaci iz Registra koncesija koji vodi Ministarstvo financija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina na području Županije, podaci iz sudskog i obrtnog registra o koncesionarima i ovlaštenicima istražnih prostora i eksploatacijskih polja te drugi dostupni podaci.

U postupku revizije korištene su sljedeće metode prikupljanja i analize dokaza:

- proučeni su i analizirani zakoni i drugi propisi koji reguliraju gospodarenje mineralnim sirovinama, unutarnji akti te stručni članci
- ispitana je dosljednost primjene zakona i drugih propisa te unutarnjih akata
- analizirani su podaci i provjerena dokumentacija (planovi, rješenja, odluke, ugovori) vezana uz gospodarenje mineralnim sirovinama
- provjereno je prikupljanje podataka i vođenje propisanih registara, zbirke isprava i evidencija
- obavljani su razgovori s odgovornim osobama
- pribavljena su obrazloženja o pojedinim aktivnostima vezanim uz gospodarenje mineralnim sirovinama.

KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI

Za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama utvrđeni su kriteriji koji proizlaze iz zakona i drugih propisa te poduzetih aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama. Revizijom su prikupljeni dokazi kako bi se odgovorilo na sljedeća pitanja:

- Je li izrađena rudarsko-geološka studija za Županiju te doneseni odgovarajući planovi i unutarnje procedure u vezi s gospodarenjem mineralnih sirovina?
- Je li ustrojen registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja i jesu li cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima?
- Dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima?
- Obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način te provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknada za mineralne sirovine?
- Provodi li se kontinuirani nadzor rada koncesionara i izvršavanja obveza rudarskog gospodarskog subjekta?
- Provode li se sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi?

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito**, ako su doneseni odgovarajući planovi i procedure u vezi s gospodarenjem mineralnih sirovina, ako su ustrojeni registri i cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, ako je dodjeljivanje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina provedeno u skladu s propisima, ako se obračun i naplata naknada za mineralne sirovine obavljaju na propisani način, ako se provodi nadzor u svim fazama obavljanja rudarskih radova te ako je provedena sanacija prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito pri čemu su potrebna određena poboljšanja**, ako su utvrđene određene slabosti i propusti koje ne utječu bitno na gospodarenje mineralnim sirovinama.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **djelomično učinkovito**, ako su utvrđeni nedostaci kod donošenja planova, dodjele koncesija, naplate prihoda, vođenja registra i cjelovitosti evidencija o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, provedbe odgovarajućeg nadzora i sanacije prostora.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **neučinkovito**, ako su utvrđene značajnije nepravilnosti i nedostaci te su potrebna znatna poboljšanja u postupcima dodjele koncesija, naplate naknade za koncesije, vođenju registra i odgovarajućih evidencija, uspostave odgovarajućeg nadzora u svim fazama istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina te postupcima sanacije prostora.

U nastavku se daju kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije, prema područjima revizije.

Kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, prema područjima revizije

Područja revizije	Kriteriji
Normativno uređenje	o doneseni su godišnji i srednjoročni (trogodišnji) planovi davanja koncesija te dostavljeni Ministarstvu financija
Registri i evidencije	- o vode se propisane evidencije u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama - o podaci se sustavno i pravodobno prikupljaju i pravilno unose u propisane registre - o evidencije su cjelovite i međusobno usklađene - o provodi se nadzor nad dostavom i kvalitetom podataka - o podaci za potrebe analize i izvješćivanja su točni i vjerodostojni - o rudarski gospodarski subjekti, kao ovlaštenici istražnih prostora i eksploatacijskih polja dostavljaju nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina - o koncesionari vode evidencije o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina te Uredu državne uprave dostavljaju podatke o godišnjoj eksploataciji
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	- o zaposlen je dovoljan broj zaposlenika na poslovima iz područja rudarstva - o zaposlenici su educirani za obavljanje poslova iz područja rudarstva - o postupak pri dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina detaljno je propisan - o raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje propisane odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu - o postupci javnog nadmetanja radi davanja koncesije provode se na način propisan odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu - o redovito se prati izvršenje ugovora o koncesiji i aktivnosti koncesionara - o obračun i naplata naknada za mineralne sirovine provodi se na propisani način - o dostavljaju se podaci o otkopanoj/pridobivenoj količini te tržišnoj vrijednosti prodane mineralne sirovine - o provjerava se realnost iskazivanja tržišne vrijednosti i količine otkopane/pridobivene mineralne sirovine - o prati se plaćanje naknada za mineralne sirovine, poduzimaju se mjere naplate potraživanja te provjerava učinkovitost poduzetih mjera - o obavljaju se kontrole eksploatiranih količina mineralnih sirovina koje su prijavili koncesionari - o uspostavljena je učinkovita suradnja nadležnih tijela u svim aktivnostima vezanim uz eksploataciju mineralnih sirovina - o sastavlja se godišnje izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara te se dostavlja Ministarstvu financija - o o postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji obavještava se nadležno državno odvjetništvo - o provodi se nadzor nad protupravnim eksploatacijama te mjere radi učinkovitog sprječavanja protupravnih eksploatacija - o obračunava se naknada štete po osnovi otuđenja mineralne sirovine
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	- o provodi se sanacija prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi tijekom izvođenja rudarskih radova na istražnom prostoru ili eksploatacijskom polju te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova - o u postupku davanja koncesije utvrđuje se iznos troškova sanacije, pribavljaju se jamstva za troškove sanacije te se redovito provjerava valjanost jamstava - o nadležna tijela provode nadzor nad provedbama sanacije - o provode se izvanredne sanacije prostora kada ne postoji ili je nepoznata osoba koja je eksploatirala mineralnu sirovinu - o poduzimaju se mjere radi sanacije prostora putem treće osobe, kada to ne učini rudarski gospodarski subjekt - o poduzimaju se pravne radnje pred sudom radi prisilne sanacije

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA

Mineralne sirovine, odnosno rudno blago kao prirodno bogatstvo dobro je od osobitog značenja za Republiku Hrvatsku, koje, prema Ustavu Republike Hrvatske (Narodne novine 85/10 - pročišćeni tekst i 5/14), ima njezinu osobitu zaštitu. Gospodarenje mineralnim sirovinama normativno je uređeno s više propisa iz područja rudarstva i dodjele koncesija, od kojih su temeljni Zakon o rudarstvu i Zakon o koncesijama (Narodne novine 143/12).

Zakonom o rudarstvu, koji je stupio na snagu u svibnju 2013., uređeno je gospodarenje mineralnim sirovinama i planiranje rudarske gospodarske djelatnosti, istraživanje i utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina, izrada i provjera rudarskih projekata, eksploatacija mineralnih sirovina, davanje koncesije za eksploataciju, građenje i uporabu rudarskih objekata i postrojenja, izrada rudarskih planova i izvođenje rudarskih mjerenja, sanacija otkopanih prostora, naknada za koncesiju, naknada štete, mjere osiguranja, sigurnosti i zaštite, stručna sprema za obavljanje određenih poslova u rudarstvu, upravni i inspekcijski nadzor, prekršajne odredbe i druga pitanja.

Mineralne sirovine, u smislu Zakona o rudarstvu, su:

1. energetske mineralne sirovine:
 - 1.1. ugljikovodici (nafta, prirodni plin, plinski kondenzat i zemni vosak)
 - 1.2. fosilne gorive tvari: ugljen (treset, lignit, smeđi ugljen, kameni ugljen), asfalt i uljni škrljavci; radioaktivne rude; geotermalne vode iz kojih se može koristiti akumulirana toplina u energetske svrhe, osim geotermalnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke ili rekreativne svrhe i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama
2. mineralne sirovine za industrijsku preradbu: grafit, sumpor, barit, tinjci, gips, kreda, kremen, kremenji pijesak, drago kamenje, bentonitna, porculanska, keramička i vatrostalna glina, feldspati, talk, tuf, mineralne sirovine za proizvodnju cementa, karbonatne mineralne sirovine (vapnenci i dolomiti) za industrijsku preradbu, silikatne mineralne sirovine za industrijsku preradbu, sve vrste soli (morska sol) i solnih voda, mineralne vode iz kojih se mogu pridobivati mineralne sirovine, osim mineralnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke i rekreativne svrhe ili kao voda za ljudsku potrošnju i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama, brom, jod, peloidi
3. mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala: tehničko-građevni kamen (amfibolit, andezit, bazalt, dijabaz, granit, dolomit, vapnenac), građevni pijesak i šljunak iz neobnovljivih ležišta, građevni pijesak i šljunak iz morskog dna, ciglarska glina
4. arhitektonsko-građevni kamen
5. mineralne sirovine kovina.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, eksploatacijom mineralnih sirovina smatra se otkopavanje ili pridobivanje mineralnih sirovina iz ležišta i njihovo oplemenjivanje, a dozvoljena je samo unutar utvrđenog eksploatacijskog polja mineralnih sirovina i u granicama provjerenog rudarskog projekta na temelju kojeg je dana koncesija za gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra, koja je potrebna za eksploataciju mineralnih sirovina.

Postupci davanja koncesija, ugovor o koncesiji, prestanak koncesije, pravna zaštita u postupcima davanja koncesije, politika koncesija te druga pitanja u vezi s koncesijama, uređuju se Zakonom o rudarstvu i Zakonom o koncesijama. Koncesija je pravo koje se stječe ugovorom.

Davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina provodi se prema odredbama Zakona o rudarstvu, na temelju jednog javnog nadmetanja u jedinstvenom postupku koji se sastoji od četiri faze i to: postupka radi odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, postupka radi davanja odobrenja za istraživanje, postupka radi utvrđivanja eksploatacijskog polja te postupka radi davanja koncesije za eksploataciju. Koncesija se daje na zahtjev fizičkoj ili pravnoj osobi, na način određen Zakonom o koncesijama, koja je na javnom nadmetanju odabrana kao najpovoljniji ponuditelj, pod uvjetom da se nakon završetka istražnih radova potvrde rezerve mineralnih sirovina, utvrdi eksploatacijsko polje u skladu s lokacijskom dozvolom te da fizička ili pravna osoba ispunjava druge propisane uvjete. Iznimno, ako na određenom području već postoji utvrđeno eksploatacijsko polje, a ovlaštenik je Republika Hrvatska, raspisuje se javno nadmetanje za davanje koncesije.

Sve postupke koji čine pojedinu fazu jedinstvenog postupka za davanje koncesije provodi jedno tijelo nadležno za rudarstvo, kao davatelj koncesije, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu. Prema odredbi članka 8. Zakona o rudarstvu, za energetske mineralne sirovine, mineralne sirovine za industrijsku preradu, arhitektonsko-građevni kamen i mineralne sirovine kovina nadležno je Ministarstvo gospodarstva, kao ministarstvo nadležno za rudarstvo, dok su za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala nadležni uredi državne uprave u županijama. Ministarstvo gospodarstva dužno je, prema odredbi članka 169. navedenog Zakona, sukcesivno u roku pet godina od dana stupanja na snagu Zakona preuzeti nadležnost i za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala.

Ured državne uprave u županiji donosi odluku o provođenju javnog nadmetanja za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju ako ocijeni da postoji potreba za utvrđivanjem pojedinačnih rezervi mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na nekom prostoru, koji je dokumentima prostornog uređenja planiran za izvođenje rudarskih radova i utvrđivanjem njihove gospodarske iskoristivosti ili povodom prijedloga fizičke ili pravne osobe registrirane za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala.

Raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje koje se prema odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu osobito odnose na imenovanje stručnog povjerenstva za koncesiju, izradu studije opravdanosti davanja koncesije ili analize davanja koncesije, procjenu vrijednosti koncesije, izradu dokumentacije za nadmetanje, određivanje jamstva za ozbiljnost ponude, određivanje visine novčane naknade za uvid i otkup dokumentacije za nadmetanje, određivanje posebnih uvjeta i ograničenja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, određivanje granica istražnog prostora, određivanje vrste i količine istražnih radova te određivanje rokova i kriterija za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju.

Davatelj koncesije imenuje do sedam članova stručnog povjerenstva za koncesiju odgovarajuće struke, koji ne moraju biti zaposlenici davatelja koncesije. Stručno povjerenstvo za koncesije o svom radu vodi zapisnik, a zadaci su mu suradnja s davateljem koncesije pri provođenju pripremnih radnji za davanje koncesije, ocjena pristiglih ponuda, utvrđivanje prijedloga odluke o davanju koncesije ili prijedloga odluke o poništenju postupka davanja koncesije i obrazloženje tih prijedloga te obavljanje svih drugih radnji potrebnih za provedbu postupka davanja koncesije.

Postupak javnog nadmetanja radi davanja koncesije započinje danom slanja na objavu obavijesti o namjeri davanja koncesije odnosno o namjeri odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju u Elektroničkom oglasniku javne nabave Republike Hrvatske, a završava s izvršnosti odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja ili odluke o poništenju postupka javnog nadmetanja.

Odluku o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju donosi ured državne uprave u županiji na prijedlog stručnog povjerenstva. Ured državne uprave u županiji donosi i sve druge odluke u jedinstvenom postupku za davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala. Nakon donošenja odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja slijedi postupak radi davanja odobrenja za istraživanje, koje se provodi radi utvrđivanja rezervi mineralnih sirovina. Rješenje o odobrenju za istraživanje donosi se na temelju izvršne odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja, a istraživanje je dopušteno unutar istražnog prostora određenog rješenjem. Podaci o odobrenim istražnim prostorima za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar istražnih prostora koji vodi ured državne uprave u županiji.

Rješenje kojim se utvrđuje i ovjerava količina i kakvoća rezervi mineralnih sirovina donosi povjerenstvo za utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina na temelju prijedloga rudarskog gospodarskog subjekta, koji uključuje dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina. Navedeno povjerenstvo osniva i njegove članove imenuje rješenjem ministar nadležan za rudarstvo iz redova djelatnika ministarstva nadležnog za rudarstvo, te drugih znanstvenih i stručnih djelatnika.

Nakon završetka istražnih radova i donošenja rješenja o utvrđivanju rezervi mineralnih sirovina pokreće se postupak za utvrđivanje eksploatacijskog polja. Rješenje o utvrđivanju eksploatacijskog polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala donosi ured državne uprave u županiji po službenoj dužnosti ili na zahtjev ovlaštenika istražnog prostora. Eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina i ne mogu se odobriti ovlašteniku na rok duži od 40 godina.

Nakon što prestanu prava ovlaštenika, ured državne uprave u županiji može raspisati novo javno nadmetanje za eksploatacijsko polje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu. Podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar eksploatacijskih polja koji vodi ured državne uprave u županiji.

Nakon utvrđivanja eksploatacijskog polja pokreće se postupak za donošenje odluke o davanju koncesije i sklapanju ugovora o koncesiji.

Ured državne uprave u županiji donosi odluku o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na temelju zahtjeva koji podnosi rudarski gospodarski subjekt kao ovlaštenik eksploatacijskog polja koji je odabran kao najpovoljniji ponuditelj za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako su dovršeni istražni radovi, potvrđene rezerve mineralne sirovine, utvrđeno eksploatacijsko polje sukladno lokacijskoj dozvoli ishodenoj od nadležnog tijela za prostorno uređenje te ispunjeni drugi uvjeti propisani odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama.

Odluka o koncesiji dostavlja se rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija uz nacrt prijedloga ugovora o koncesiji, ministarstvu nadležnom za rudarstvo, jedinicama lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave na čijim se područjima nalazi eksploatacijsko polje i vlasnicima/posjednicima zemljišnih čestica na kojima se odobrava izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskom polju. Na temelju odluke o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, ured državne uprave u županiji mora rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija ponuditi na zaključivanje i potpisivanje ugovor o koncesiji. Ugovorom o koncesiji određuju se prava i obveze davatelja koncesije i koncesionara te se utvrđuje iznos i način plaćanja naknade za koncesiju.

Odredbama Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 31/14), propisana je visina minimalne godišnje naknade za mineralne sirovine i omjer raspodjele prihoda od naknade. Naknada za mineralne sirovine sastoji se od fiksnog i varijabilnog dijela, a ukupna naknada koja se plaća jednaka je njihovom zbroju.

Fiksni dio naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za površinu eksploatacijskog polja određenu upisom u registar odobrenih eksploatacijskih polja) iznosi 800,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija površina nije veća od 20 ha, 1.000,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina od 20 ha do 50 ha te 1.200,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina veća od 50 ha. Obračunava se godišnje od dana dobivanja odobrenja za eksploatacijsko polje i dospijeva najkasnije do konca četvrtog kvartala tekuće godine. Fiksni dio naknade je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske te se u cijelosti ustupa općini ili gradu na čijem području se nalazi odobreno eksploatacijsko polje. Ukoliko se eksploatacijsko polje prostire na području više gradova i/ili općina, fiksni dio naknade dijeli se razmjerno površini prostiranja eksploatacijskog polja mineralnih sirovina na području pojedinog grada i/ili općine.

Minimalni iznos varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) iznosi 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine. Iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena.

Varijabilni dio naknade prihod je državnog proračuna Republike Hrvatske, a dijeli se na način da 30,0 % pripada općini ili gradu na čijem području se otkopava/pridobiva mineralna sirovina, 20,0 % županiji na čijem području se otkopava/pridobiva te 50,0 % državnom proračunu Republike Hrvatske. Rudarski gospodarski subjekt dužan je dostaviti uredu državne uprave u županiji podatke o otkopanoj/pridobivenoj količini i tržišnoj vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala u prethodnom kvartalu, najkasnije osmog dana narednog kvartala.

Varijabilni dio naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralnih sirovina obračunava se najmanje kvartalno i dospijeva petnaestog dana narednog kvartala.

Prema odredbama Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine 147/14), naknada za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. i II. skupinu prema indeksu razvijenosti, koja je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske ustupa se u iznosu od 50 % gradu, odnosno općini, a 50 % županiji na području kojih se obavlja iskorištavanje, a koristi se namjenski za zaštitu okoliša i prirode te za gospodarski razvitak.

Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, osnovni dokument kojim se utvrđuje gospodarenje mineralnim sirovinama i planira rudarska gospodarska djelatnost na državnoj razini je Strategija gospodarenja mineralnim sirovinama koju donosi Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske. Propisano je da će Vlada Republike Hrvatske najkasnije u roku tri godine od dana stupanja na snagu Zakona u rudarstvu, odnosno do svibnja 2016. podnijeti prijedlog strategije na usvajanje Hrvatskom saboru. Županije, gradovi i općine dužni su u svojim razvojnim dokumentima osigurati provedbu strategije u roku tri godine od dana usvajanja strategije u Hrvatskom saboru.

Županije su dužne za svoja područja, u roku tri godine od dana usvajanja Strategije u Hrvatskom saboru, izraditi rudarsko-geološke studije koje obuhvaćaju postojeća i potencijalna ležišta mineralnih sirovina i koje moraju biti u skladu sa Strategijom, te ih dostaviti ministarstvu nadležnom za rudarstvo, ministarstvu nadležnom za prostorno uređenje i ministarstvu nadležnom za zaštitu prirode i okoliša u roku 30 dana od usvajanja. Sadržaj i način izrade navedenih studija propisan je Pravilnikom o sadržaju i načinu izrade rudarsko-geoloških studija (Narodne novine 142/13).

Do vremena obavljanja revizije (listopad 2016.) strategija gospodarenja mineralnim sirovinama na državnoj razini nije donesena te Županija nije izradila rudarsko-geološku studiju za svoje područje. Prostornim planom Županije (Službeni vjesnik Vukovarsko-srijemske županije 7/02, 8/07, 9/11 i 19/14), predviđeno je osam prostora za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina na području Županije. Navedenim planom je utvrđeno i da je za detaljniju obradu problematike istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina potrebno izraditi studiju kojom će se istražiti potencijalnost mineralnih sirovina po vrstama, predložiti osnove gospodarenja mineralnim sirovinama te sanaciju odnosno prenamjenu napuštenih eksploatacijskih polja, a po donošenju studije moguće nove lokacije unijeti u prostorni plan. Svi prostori za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina predviđeni Prostornim planom Županije predviđeni su i prostornim planovima gradova i općina.

U tablici broj 1 daju se podaci o prostorima predviđenim za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina na području Županije.

Tablica broj 1

Prostori predviđeni za istraživanje i eksploataciju
mineralnih sirovina na području Županije

Redni broj	Naziv prostora	Jedinica lokalne samouprave	Vrsta mineralne sirovine
	1	2	3
1.	Đeletovci	Općina Nijemci	nafta i prirodni plin
2.	Privlaka	Općina Tovarnik	
3.	Ilača	Općina Nijemci	
4.	Dren	Općina Tovarnik	ciglarska glina
5.	Stari Jankovci	Općina Ivankovo	
6.	Slavonka	Općina Stari Jankovci	
7.	Cerna	Grad Vinkovci	
8.	Alvaluci	Općina Cerna	
		Grad Ilok	

Od osam navedenih prostora, pet prostora se odnosi na mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (ciglarsku glinu) za koje je tijelo nadležno za rudarstvo Ured državne uprave, dok se tri prostora odnose na energetske mineralne sirovine (naftu i prirodni plin), za koje je tijelo nadležno za rudarstvo Ministarstvo gospodarstva.

Od navedenih pet prostora za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala (ciglarsku glinu), na dva prostora (Stari Jankovci i Dren) su koncesionari potpuno i trajno obustavili rudarske radove. Na prostoru Stari Jankovci radovi su obustavljeni u 2010. te je u 2010. doneseno rješenje o prestanku važenja rudarske koncesije i ugovora o koncesiji za eksploataciju ciglarske gline i o brisanju eksploatacijskog polja iz Registra eksploatacijskih polja. Na prostoru Dren radovi su obustavljeni u 2016. jer je 31. siječnja 2016. istekao rok na koji je koncesija dana te je rješenjem Ureda državne uprave iz travnja 2016. eksploatacijsko polje preneseno na Republiku Hrvatsku.

Prema odredbama članka 56. Zakona o koncesijama, davatelji koncesija dužni su dostaviti Ministarstvu financija godišnji i srednjoročni (trogodišnji) plan davanja koncesija, koji moraju biti usklađeni. Planovi se sastavljaju na obrascu propisanom odredbom članka 14. stavak 3. Pravilnika o registru koncesija i navedenom u prilogu 10 Pravilnika. Godišnji plan davanja koncesija sadrži osobito planirani broj koncesija, predviđene vrste i predmete koncesija, rokove na koje se koncesije planiraju dati, pravnu osnovu za davanje koncesije, procijenjenu godišnju naknadu za pojedinu koncesiju, popis ugovora o koncesiji koji istječu u godini na koju se plan odnosi s napomenom za koje se koncesije planira novi postupak davanja koncesije te obrazloženjem razloga za eventualno neplaniranje davanja nove koncesije. U srednjoročnom planu davanja koncesija navode se gospodarska i druga područja u kojima se planiraju dati koncesije, građevine koje će se graditi, odnosno djelatnosti koje će se obavljati na temelju koncesije, planirani rashodi za koncesije i prihodi od koncesija, ocjena očekivane gospodarske koristi od planiranih koncesija te drugi elementi od značaja za provedbu učinkovite politike koncesija.

Ured državne uprave dostavio je Ministarstvu financija godišnje planove davanja koncesija za 2014. i 2015. te srednjoročni (trogodišnji) plan davanja koncesija od 2014. do 2016. Prema navedenim planovima za 2014. i 2015. nije planirano davanje koncesija.

Registri i evidencije

Prema odredbi članka 145. Zakona o rudarstvu, uredi državne uprave u županijama dužni su voditi registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja, evidenciju o svim traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirku isprava te popis rudarskih gospodarskih subjekata za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala, te prikupljene podatke i spise dostavljati Ministarstvu gospodarstva, koje vodi jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina Republike Hrvatske. Način vođenja registra istražnih prostora, registra eksploatacijskih polja, evidencije o traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirke isprava i popisa rudarskih gospodarskih subjekata propisani su odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima (Narodne novine 149/13).

Ured državne uprave vodi Registar istražnih prostora i Registar eksploatacijskih polja, te Popis rudarskih gospodarskih subjekata za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala na području Županije na obrascima propisanim odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima, a ustrojena je i Zbirka isprava za svako odobreno eksploatacijsko polje. Do ustrojavanja navedenih registara, Ured državne uprave je vodio katastar odobrenih istražnih prostora i eksploatacijskih polja i druge propisane evidencije u skladu s odredbama ranije važećih propisa.

U Registru istražnih prostora koncem 2015. nije bilo upisanih istražnih prostora. Prema podacima iz ranije vođenog katastra istražnih prostora, u navedenom katastru su bila upisana četiri istražna prostora (Alvaluci, Slavonka, Stari Jankovci i Ervenica) na kojima su u razdoblju od 1988. do 2009. obavljana istraživanja. Sva četiri istražna prostora su do ustrojavanja registra istražnih prostora brisana iz katastra istražnih prostora jer su na odobrenim istražnim prostorima utvrđena eksploatacijska polja.

U Registru eksploatacijskih polja koncem 2015. je upisano pet eksploatacijskih polja (Cerna, Slavonka, Dren, Alvaluci i Ervenica). Za svih pet eksploatacijskih polja kao nositelji i ovlaštenici su upisana trgovačka društva na zahtjev kojih su odobrena eksploatacijska polja.

Eksploatacijsko polje Ervenica odobreno je rudarskom gospodarskom subjektu u 2009. i smanjeno je u 2013. prema odredbama ranije važećih propisa, nakon što su provedeni istražni radovi, prihvaćeno završno izvješće o obavljenim istražnim radovima na istražnom prostoru, potvrđene rezerve mineralne sirovine i prestao važiti ugovor o koncesiji za istraživanje mineralnih sirovina. Prema odredbi članka 58. stavak 5. Zakona o rudarstvu, eksploatacijska polja odobrena rudarskom gospodarskom subjektu po prijašnjem propisu, nakon isteka koncesije ili odobrenja za izvođenje rudarskih radova, prelaze po sili zakona na Republiku Hrvatsku, a kao nositelj tog polja utvrđuje se i upisuje Republika Hrvatska. Prema navedenom, u Registru eksploatacijskih polja kao nositelj i ovlaštenik eksploatacijskog polja Ervenica trebala je biti upisana Republika Hrvatska.

Državni ured za reviziju nalaže za eksploatacijsko polje Ervenica provesti ispravan upis nositelja i ovlaštenika u Registru eksploatacijskih polja.

Zbirka isprava eksploatacijskih polja mineralnih sirovina vodi se u posebnom omotu za svako eksploatacijsko polje.

U Zbirku isprava pohranjeni su zahtjevi rudarskih gospodarskih subjekata, rješenja o odobrenju eksploatacijskih polja, rješenja o potvrdi i ovjeri količine i kakvoće rezervi mineralnih sirovina, rješenja o prijenosu rješenja o odobravanju eksploatacijskog polja na pravnog slijednika ranijeg ovlaštenika, jamstva osiguranja naplate naknade za koncesiju i naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji, jamstva za troškove sanacije eksploatacijskog polja, odluke o davanju koncesije, ugovori o koncesiji, podaci o obračunu i naplati fiksnog odnosno varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine, podaci o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, potvrde rudarske inspekcije i inspekcije zaštite okoliša o sanaciji prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi te drugi dokumenti i podaci.

Popis rudarskih gospodarskih subjekata obuhvaća popis subjekata kojima su izdana rješenja o utvrđivanju eksploatacijskog polja odnosno dana koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina. Koncem 2015. u popisu su evidentirana tri rudarska gospodarska subjekta od kojih jedan ima odobrena tri eksploatacijska polja i dva rudarska gospodarska subjekta svaki po jedno.

Ured državne uprave dostavlja Ministarstvu gospodarstva podatke o svim traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina, odnosno podatke o svim rudarskim gospodarskim subjektima uvedenim u registre, te sve upravne akte kojima se rudarskim gospodarskim subjektima odobrava istraživanje mineralnih sirovina, utvrđuju eksploatacijska polja mineralnih sirovina te daju koncesije za eksploataciju.

Osim evidencija o mineralnim sirovinama propisanih Pravilnikom o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima, Ured državne uprave, kao davatelj koncesije, obavezan je voditi i evidencije o naknadama za koncesiju, na način utvrđen odredbama Zakona o koncesijama i Pravilnika o registru koncesija. Prema odredbi članka 57. Zakona o koncesijama, Ministarstvo financija vodi Registar koncesija, odnosno u suradnji s davateljima koncesija prikuplja i evidentira podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije, pohranjuje podatke, upravlja bazom podataka, osigurava dostupnost podataka te zaštitu baze podataka i dokumenata pohranjenih u arhivu. Oblik i vođenje Registra koncesija, subjekti upisa, obveznici, postupak upisa ugovora o koncesiji u Registar koncesija, sadržaj i oblik potrebne dokumentacije, unos, izvješća, pohranjivanje, čuvanje i zaštita podataka, te vođenje evidencije o naknadama za koncesiju uređeni su odredbama Pravilnika o Registru koncesija (Narodne novine 26/13). Registar koncesija je središnji izvor informacija o svim koncesijama i jedinstvena elektronička evidencija svih ugovora o koncesijama danim na području Republike Hrvatske te sadrži podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije koje su davatelji koncesija dužni dostavljati na odgovarajućim obrascima i u rokovima propisanim odredbama Pravilnika o Registru koncesija.

U skladu s odredbama Pravilnika o Registru koncesija, Ured državne uprave popunio je i podnio propisane obrasce u Registar koncesija, a odnose se na upis ugovora o koncesiji, evidentiranje promjena podataka iz ugovora o koncesiji, utvrđivanje varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine te upis podataka o izvanrednim prestancima ugovora o koncesiji i o stečajnim postupcima nad rudarskim gospodarskim subjektima. Obrasci su popunjeni i podneseni na propisani način, odnosno svi obrasci popunjavaju se u skladu s odredbama članaka 4. i 7. Pravilnika o registru koncesija na papirnatom mediju i dostavljaju se poštom Ministarstvu financija.

Osim popunjavanja propisanih obrazaca na papirnatom mediju, Ured državne uprave prijavu podataka o varijabilnom dijelu naknade, koji se prema Uredbi o novčanoj naknadi za eksploataciju mineralnih sirovina obračunava prema otkopanoj količini mineralne sirovine, za koji sastavlja propisani obrazac na papirnatom mediju (UPK obrazac) i koji dostavlja Ministarstvu financija, obavlja i izravan unos podataka u Registar koncesija. Unos se obavlja na temelju edukacije koju je Ministarstvo financija u suradnji s Financijskom agencijom provelo s davateljima koncesija u razdoblju od prosinca 2013. do lipnja 2014. i pribavljenog certifikata za pristup mrežnoj aplikaciji Registar koncesija koji davateljima koncesija omogućava samostalno evidentiranje podataka vezanih za ugovor o koncesiji iako navedeni način unosa podataka od strane davatelja koncesija nije propisan Pravilnikom o registru koncesija. Sastavljanje propisanog obrasca i unos podataka za varijabilni dio naknade obavlja se na temelju podataka o eksploatiranoj količini i tržišnoj vrijednosti otkopane mineralne sirovine koje su prema odredbama članka 10. stavak 3. Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina rudarski gospodarski subjekti odnosno koncesionari za eksploataciju mineralnih sirovina dužni dostaviti Uredu državne uprave najkasnije osmoga dana narednog kvartala za prethodni kvartal. Za dostavljanje ovih podataka obveznicima odnosno koncesionarima nije propisan obrazac te ih dostavljaju u obliku dopisa.

Rudarskim gospodarskim subjektima, odnosno koncesionarima za eksploataciju mineralnih sirovina je, osim kvartalnog dostavljanja podataka o eksploatiranoj količini i tržišnoj vrijednosti otkopane mineralne sirovine prema odredbama Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina i odredbama Zakona o rudarstvu propisana obveza vođenja evidencija, dostave podataka i sastavljanje izvješća.

Prema odredbama članaka 52. i 55. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt, kao ovlaštenik istražnog prostora ili eksploatacijskog polja, dužan je voditi evidenciju o rezervama mineralnih sirovina i svake godine do 15. ožujka dostaviti Ministarstvu gospodarstva podatke o rezervama mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine te svakih pet godina od dana dobivanja rješenja o potvrđivanju količina i kakvoće rezervi mineralnih sirovina dostaviti nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina, s prijedlogom za razvrstavanje u klase i kategorije, na temelju čega povjerenstvo donosi rješenje kojim potvrđuje i ovjerava količine i kakvoću rezervi mineralnih sirovina. Također, prema odredbama članka 57. stavak 1. i 2. Zakona o rudarstvu, koncesionar za eksploataciju mineralnih sirovina dužan je voditi i evidenciju o godišnjoj eksploataciji i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva i Uredu državne uprave dostaviti podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine. Obrasci za dostavu podataka o rezervama mineralnih sirovina te o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina propisani su odredbama Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina (Narodne novine 150/13).

Prema odredbi članka 57. stavak 4. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekti su dužni i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva i Uredu državne uprave dostaviti financijska izvješća o provedbi istraživanja i /ili eksploatacije mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine sukladno odredbama Zakona o koncesijama. Za ova izvješća nisu propisani obrasci već ih rudarski gospodarski subjekti dostavljaju u obliku dopisa.

Rudarski gospodarski subjekti, odnosno koncesionari za eksploataciju mineralnih sirovina dostavili su Uredu državne uprave propisane obrasce odnosno podatke o rezervama mineralnih sirovina sa stanjem na 31. prosinca 2013., 2014. i 2015. te evidencije o godišnjoj eksploataciji mineralnih za 2013., 2014. i 2015. Financijska izvješća o provedbi istraživanja i /ili eksploatacije mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine sukladno odredbama Zakona o koncesijama dostavljana su samo za eksploatacijska polja Dren i Slavonka. O prikupljenim obrascima i izvješćima Ured državne uprave ne vodi posebnu evidenciju, već ih pohranjuje u Zbirke isprava pojedinih eksploatacijskih polja. Sve navedene obrasce i izvješća rudarski gospodarski subjekti, odnosno koncesionari za eksploataciju mineralnih sirovina obavezni su dostavljati i Ministarstvu gospodarstva. Ured državne uprave nema saznanja vodi li se u Ministarstvu gospodarstva službena evidencija o podacima navedenim u obrascima i izvješćima koje koncesionari dostavljaju te unose li se podaci iz izvješća i obrazaca u Jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina koji vodi Ministarstvo gospodarstva.

S obzirom na značajan broj propisanih obrazaca i izvješća koje su rudarski gospodarski subjekti obavezni dostavljati i Uredu državne uprave, Državni ured za reviziju predlaže ustrojiti evidenciju iz koje bi bilo vidljivo jesu li svi rudarski gospodarski subjekti dostavili sva propisana izvješća te jesu li izvješća dostavljena u propisanim rokovima.

Ukupne potvrđene eksploatacijske rezerve mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala (ciglarske gline) za svih pet eksploatacijskih polja na području Županije (od kojih su za četiri dodijeljene koncesije za eksploataciju i za jedno nije dodijeljena koncesija) prema podacima iz Rješenja o potvrđivanju kakvoće i količine rezervi (za jedno eksploatacijsko polje rezerve su potvrđene koncem 2010., za jedno koncem 2012., za dva koncem 2014., a za eksploatacijsko polje za koje nije dodijeljena koncesija za eksploataciju na dan 30. lipnja 2013.) iznose 6 118 025 m³. Prema podacima koncesionara dostavljenim Uredu državne uprave (obrazac Podaci o rezervama mineralnih sirovina za 2015.), do konca 2015. eksploatirano je ukupno 271 213 m³ ciglarske gline, te preostale eksploatacijske rezerve ciglarske gline koncem 2015. iznose 5 846 812 m³.

Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji

U skladu s odredbom članka 192. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu ureda državne uprave u županijama (Narodne novine 40/12, 51/12 i 90/13), Ured državne uprave donio je u 2012. Pravilnik o unutarnjem redu, kojim su utvrđene ustrojstvene jedinice i njihov djelokrug te broj službenika i namještenika po službama i ispostavama, s naznakom njihovih osnovnih poslova i zadaća te stručnih uvjeta potrebnih za njihovo obavljanje. Pravilnikom nisu zasebno predviđeni poslovi iz područja rudarstva, a poslovi se obavljaju u Odsjeku za gospodarstvo. Obavlja ih jedan zaposlenik (voditelj Odsjeka za gospodarstvo), koji obavlja i druge složene poslove iz djelokruga Ureda državne uprave, a odnose se na područje poljoprivrede, šumarstva, obrta, ugostiteljstva, turizma, prometa i trgovine. Ured državne uprave nema osiguranu posebnu tehničku podršku za obavljanje poslova iz područja rudarstva, osim u dijelu koji se odnosi na pristup mrežnoj aplikaciji Registar koncesija. Postupak dodjele koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina detaljno je propisan odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama te podzakonskim propisima o rudarstvu, tako da Ured državne uprave nije donosio unutarnje procedure o dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina.

Od pet prostora predviđenih Prostornim planom Županije za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, Ured državne uprave je rudarskim gospodarskim subjektima odobrio četiri eksploatacijska polja, a jedno eksploatacijsko polje (Stari Jankovci) je u 2010. brisano iz Registra eksploatacijskih polja.

U 2009. je Ured državne uprave je rudarskom gospodarskom subjektu odobrio i eksploatacijsko polje Ervenica površine 55,82 ha, a u 2013. je na zahtjev ovlaštenika smanjeno na 31,63 ha. Navedeno eksploatacijsko polje nije bilo planirano Prostornim planom Županije, a nije planirano ni prostornim planom jedinice lokalne samouprave na čijem području se nalazi (Grad Vinkovci). Postupak za dodjelu koncesije za eksploataciju nije proveden jer se, prema odredbi članka 103. stavak 4. Zakona o prostornom uređenju i gradnji (Narodne novine 76/07, 38/09, 55/11, 90/11 i 50/12) koji je važio od listopada 2007. do 1. siječnja 2014., u postupku donošenja odluke o koncesiji prema posebnom zakonu na temelju koje će se provesti zahvat u prostoru, morala pribaviti lokacijska dozvola. Prema odredbi članka 124. stavak 1. Zakona o prostornom uređenju (Narodne novine 153/13), važećeg od 1. siječnja 2014., odluka o koncesiji koja se donosi prema posebnom propisu koja obuhvaća provedbu zahvata u prostoru, može se donijeti ako je taj zahvat planiran prostornim planom. Na području Županije koncem 2015. nema odobrenih istražnih prostora.

U tablici broj 2 daju se podaci o odobrenim eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije te podaci o fiksnom dijelu naknade za mineralne sirovine, prema podacima iz Registra koncesija sa stanjem iz travnja 2016.

Tablica broj 2

Odobrena eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije te podaci o fiksnom dijelu naknade za mineralne sirovine, travanj 2016.

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje odobrenja	Površina polja u ha	Fiksni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za površinu eksploatacijskog polja) u kn		
				Obveza ovlaštenika polja	Naplaćeno s kamatama	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5	6
Ciglariska glina						
1.	Alvaluci	18.10.2002.-8.10.2030.	15,92	106.133,00	106.133,00	0,00
2.	Cerna	6.9.1996.-6.9.2021.	11,05	75.517,00	75.517,00	0,00
3.	Dren	11.12.1995.-31.1.2016.	3,49	22.359,00	22.596,00	0,00
4.	Slavonka	14.11.1996.-3.4.2031.	15,17	169.057,00	169.057,00	0,00
5.	Stari Jankovci	28.1.2002.-12.4.2010.	11,00	1.069,00	1.069,00	0,00
6.	Ervenica	7.8.2013.-	31,63	-	-	-
Ukupno			88,26	374.135,00	374.372,00	0,00

Od početka primjene naplate fiksnog dijela naknade za koncesiju (siječanj 2010.) do travnja 2016. utvrđene su obveze za fiksn dio naknada za mineralne sirovine u iznosu 374.135,00 kn, s pripadajućim kamatama zbog nepravodobnog plaćanja naknada naplaćeno je 374.372,00 te su podmirene ukupno utvrđene obveze.

Ured državne uprave je u Registar koncesija evidentirao rudarske gospodarske subjekte koji su ishodili koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina i temeljem toga ih zaduživao za koncesijsku naknadu (fiksni i varijabilni dio).

Za eksploatacijsko polje Ervenica, za koje nije ishođena koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina, rudarski gospodarski subjekt nije zaduživan. Na temelju rješenja kojim se odobrava eksploatacijsko polje nije dopušteno eksploatirati mineralne sirovine te eksploatacija mineralne sirovine na ovom eksploatacijskom polju nije obavljana.

Prema Uredbi o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, fiksni dio naknade za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina plaća se za površinu eksploatacijskog polja određenu upisom u registar odobrenih eksploatacijskih polja mineralnih sirovina.

Prema presudi Vrhovnog suda Republike Hrvatske iz ožujka 2015., donesenoj po zahtjevu za zaštitu zakonitosti Državnog odvjetništva Republike Hrvatske, fiksni dio naknade za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (naknada za zauzetu površinu eksploatacijskog polja) ne može se naplaćivati rudarskim gospodarskim subjektima koji nemaju ishođenu koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina te da obveza nastaje dodjelom koncesije i zaključenjem ugovora o koncesiji, a u slučaju zaključenog ugovora o koncesiji obveza nastaje neovisno o tome obavlja li koncesionar eksploataciju mineralnih sirovina.

Za pet odobrenih eksploatacijskih polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije površine 56,63 ha, na kojima je dodijeljena koncesija za eksploataciju mineralne sirovine, prema podacima iz Registra koncesija utvrđene su obveze za fiksni dio naknade za mineralne sirovine u iznosu 374.135,00 kn, s pripadajućim kamatama zbog nepravodobnog plaćanja naknada naplaćeno je 374.372,00 kn te su podmirene ukupno utvrđene obveze.

Za eksploatacijsko polje Cerna koje je odobreno ovlašteniku u 1996., rješenjem o odobrenju eksploatacijskog polja nije utvrđena površina, a nije utvrđena ni ugovorom o koncesiji zaključenim u 1996. U Zbirci isprava eksploatacijskog polja Cerna ne nalazi se nijedno rješenje u kojem je utvrđena površina eksploatacijskog polja. Prema podacima prijavljenim u Registar koncesija fiksni dio naknade je obračunavan za površinu 11,05 ha.

S obzirom da je osnovica za obračun fiksnog dijela naknade za koncesiju površina eksploatacijskog polja, Državni ured za reviziju nalaže utvrditi površinu eksploatacijskog polja Cerna.

Za eksploatacijsko polje Stari Jankovci u 2010. je prestala važiti dodijeljena rudarska koncesija za izvođenje rudarskih radova. Prema Zapisniku o obavljenom inspekcijskom nadzoru iz 2009., eksploatacija mineralne sirovine ciglarske gline na ovom eksploatacijskom polju prestala je 2005. Rješenjem Ureda državne uprave iz 2010., eksploatacijsko polje Stari Jankovci brisano je iz Registra eksploatacijskih polja.

Prema pregledu sastavljenom tijekom obavljanja revizije, za razdoblje 2013. - 2015. za četiri eksploatacijska polja za koja su važeća odobrenja za izvođenje rudarskih radova te su zaključeni i ugovori o koncesiji, utvrđene i naplaćene obveze za fiksni dio naknade za mineralne sirovine iznose 109.516,00 kn.

Fiksni dio naknade za mineralne sirovine, odnosno naknade za površinu eksploatacijskog polja, za razdoblje 2013. - 2015. obračunan je i naplaćen u iznosima propisanim odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 40/11), koja je bila na snazi od travnja 2011. do travnja 2014. i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je na snazi od svibnja 2014. (prema kojima novčana naknada za zauzetu površinu za eksploatacijska polja površine do 20 ha iznosi 800,00 kn/ha).

Za eksploatacijska polja Alvaluci, Cerna, Dren i Slavonka rudarski gospodarski subjekti su pravo na eksploataciju mineralnih sirovina stekli na temelju odobrenja za izvođenje rudarskih radova izdanih po prijašnjim propisima, a na temelju prijašnjih propisa zaključeni su i ugovori o koncesiji.

Prema odredbama članka 166. Zakona o rudarstvu, fizičkoj ili pravnoj osobi kojoj je na temelju pravomoćnog akta - odobrenja za izvođenje rudarskih radova izdanog po prijašnjim propisima stekla pravo na eksploataciju mineralne sirovine, to odobrenje zamjenjuje se za rješenje o davanju koncesije radi usklađenja s propisima o koncesijama i odredbama ovog Zakona do isteka roka navedenog u tom odobrenju. Ako u odobrenju nije naveden rok do kojeg se mogu izvoditi rudarski radovi, preostali rok se treba odrediti rješenjem sukladno provjerenim rudarskim projektima temeljem kojih je doneseno odobrenje, a isti ne može biti duži od 40 godina. Na temelju rješenja kojim se zamjenjuje odobrenje za koncesiju, tijelo nadležno za rudarstvo sklapa ugovor o koncesiji, a ako je prije stupanja na snagu ovog Zakona, odobrenje bez pravne osnove već zamijenjeno za koncesiju, bez provedenog javnog nadmetanja, takva koncesija je bez pravnog učinka i smatra se da i dalje vrijedi odobrenje za izvođenje rudarskih radova. Tijelo nadležno za rudarstvo je bilo dužno provesti navedeni postupak u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu Zakona o rudarstvu, odnosno do 18. svibnja 2015.

Ured državne uprave nije provodio postupke u skladu s navedenim odredbama članka 166. Zakona o rudarstvu.

Za eksploatacijsko polje Slavonka, ugovor o koncesiji za eksploataciju mineralne sirovine zaključen je u 1996., na 25 godina, odnosno do 14. studenoga 2021. Važeće odobrenje za izvođenje rudarskih radova izdano je u 2010., a u odobrenju nije naveden rok do kojeg se mogu izvoditi rudarski radovi. Za navedeno eksploatacijsko polje, rudarski gospodarski subjekt je u siječnju 2015. podnio zahtjev za donošenje odluke o davanju koncesije i sklapanje ugovora o koncesiji na temelju odredbi članaka 72. i 73. Zakona o rudarstvu smatrajući da su ispunjeni propisani uvjeti (da je utvrđen kao ovlaštenik eksploatacijskog polja, da su potvrđene rezerve mineralne sirovine, utvrđeno eksploatacijsko polje te da ima izvršnu lokacijsku dozvolu). Postupajući u okviru navedenog zahtjeva, Ured državne uprave je na temelju odredbi članka 29. Zakona o koncesijama, prema kojima se koncesija za gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra može iznimno dati neposredno na zahtjev gospodarskog subjekta, uz ispunjavanje drugih uvjeta propisanih odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama, od Ministarstva financija zatražio očitovanje na prijedlog za davanje koncesije neposredno na zahtjev gospodarskog subjekta. Ministarstvo financija, prema očitovanju iz veljače 2015., nije imalo primjedbi na dodjelu koncesije neposredno na zahtjev, te je Ured državne uprave u travnju 2015. donio odluku o dodjeli koncesije i zaključio novi ugovor o koncesiji na rok od 16 godina odnosno do 3. travnja 2031. Novi ugovor o koncesiji je prijavljen u Registar koncesija te su mu dodijeljeni novi identifikacijski brojevi za fiksni i varijabilni dio naknade.

S obzirom da je za eksploatacijsko polje Slavonka rudarski gospodarski subjekt imao važeće odobrenje za izvođenje rudarskih radova te da u odobrenju nije naveden rok do kojeg se mogu izvoditi rudarski radovi, Državni ured za reviziju je mišljenja da je i u ovom slučaju trebalo provesti postupak u skladu s odredbama članka 166. Zakona o rudarstvu.

Za eksploatacijsko polje Dren, ugovor o koncesiji je istekao 31. siječnja 2016. do kojeg roka je koncesionar potpuno i trajno obustavio izvođenje rudarskih radova. Na temelju pribavljenih potvrda inspekcije zaštite okoliša i rudarske inspekcije, prema kojima su na prostoru na kojem su izvođeni rudarski radovi provedene sve mjere osiguranja kojima se isključuje mogućnost nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš, Ured državne uprave je u travnju 2016. donio rješenje kojim je eksploatacijsko polje preneseno na Republiku Hrvatsku jer su prema stanju na dan 15. ožujka 2016. preostale rezerve mineralne sirovine. U lipnju 2016. koncesionar je u skladu s odredbom članka 86. Zakona o rudarstvu svu dokumentaciju (planove, skice, mjeračke knjige i drugo) predao Ministarstvu gospodarstva.

Za eksploatacijska polja (Alvaluci i Cerna), za koja rudarski gospodarski subjekti imaju važeća odobrenja za izvođenje rudarskih radova izdana po prijašnjim propisima i ugovore o koncesiji zaključene prema prijašnjim propisima, Državni ured za reviziju nalaže provesti postupak u skladu s odredbama članka 166. Zakona o rudarstvu.

Prema odredbama članka 51. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije dužan je kontinuirano nadzirati rad koncesionara i izvršavanje njihovih obveza iz ugovora o koncesiji, što uključuje i redovito praćenje izvršavanja plaćanja naknade za koncesiju te plaćanja svih drugih obveza koje nastaju kao posljedica provedenih nadzora inspekcijskih službi i drugih nadležnih tijela. O postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji dužan je obavijestiti nadležno državno odvjetništvo.

Također je, prema odredbama članka 51. stavak 3. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije dužan do 1. lipnja tekuće godine, za prethodnu godinu, dostaviti Ministarstvu financija izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara, a osobito u odnosu na plaćanje naknade za koncesiju, poduzete radnje vezane uz nadzor rada koncesionara, pokrenute mjere prisilne naplate naknade za koncesiju i drugih novčanih obveza po osnovi nalaza/rješenja inspekcijskih i drugih službi, raskinute ugovore o koncesiji i one koji su u procesu raskida, poslovanje koncesionara kada je to društvo posebne namjene, izvršenje podugovora i ugovora s takvim svojstvom koje je sklopio koncesionar, a koji su vezani uz ugovor o koncesiji, te druge bitne podatke o izvršenju ugovora o koncesiji. Izvješće se dostavlja na obrascu koji Ministarstvo financija objavljuje na svojim mrežnim stranicama. U skladu s navedenim odredbama, Ured državne uprave je sastavio izvješća o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara za 2013., 2014. i 2015. te ih u propisanom roku dostavio Ministarstvu financija.

U tablici broj 3 daju se podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije za koja su zaključeni ugovori o koncesiji te podaci o varijabilnom dijelu naknade za mineralne sirovine, prema podacima iz Registra koncesija sa stanjem iz travnja 2016.

Tablica broj 3

Eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije za koja su zaključeni ugovori o koncesiji te podaci o varijabilnom dijelu naknade za mineralne sirovine, travanj 2016.

Redni broj	Naziv polja	Trajanje koncesije	Varijabilni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) u kn		
			Obveze koncesionara	Naplaćeno s kamatama	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5
Ciglarska glina					
1.	Alvaluci	18.10.2002.-18.10.2030.	64.872,00	64.872,00	0,00
2.	Cerna	6.9.1996.-23.1.2026.	30.668,00	30.668,00	0,00
3.	Dren	28.7.2010.-31.1.2016.	673.531,00	711.533,00	0,00
4.	Slavonka	14.11.1996.-3.4.2031.	320.200,00	346.494,00	0,00
Ukupno			1.089.271,00	1.153.567,00	0,00

Prema podacima iz Registra koncesija utvrđene su obveze koncesionara za varijabilni dio naknade za mineralne sirovine u ukupnom iznosu 1.089.271,00 kn, s pripadajućim kamatama zbog nepravodobnog plaćanja naknada naplaćeno je 1.153.567,00 kn te su podmirene ukupno utvrđene obveze. Ured državne uprave nema sustavnu evidenciju o otkopanim/pridobivenim količinama i tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine, a navedeni podaci nisu iskazani ni u Registru koncesija.

Tijekom revizije sastavljen je pregled podataka o eksploatiranoj količini i tržišnoj vrijednosti otkopane mineralne sirovine za razdoblje 2013. - 2015. na temelju podataka koje su, prema odredbama članka 10. stavak 3. Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, rudarski gospodarski subjekti odnosno koncesionari za eksploataciju mineralnih sirovina dostavljali Uredu državne uprave za potrebe obračuna varijabilnog dijela naknade za koncesiju, odnosno utvrđivanje obveze u Registru koncesija.

U tablici broj 4 daju se podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije, otkopanim količinama u 2013., 2014. i 2015., cijeni iz elaborata o rezervama i cijeni primijenjenoj za obračun vrijednosti eksploatirane količine mineralne sirovine te podaci o obračunatom iznosu varijabilnog dijela naknade.

Tablica broj 4

Podaci o otkopanym količinama mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala na području Županije u 2013., 2014. i 2015., cijeni iz elaborata o rezervama i cijeni primijenjenoj za obračun iznosa varijabilnog dijela naknade

Redni broj	Eksploatacijsko polje	Godina	Otkopana količina u m ³	Cijena iz elaborata u kn	Cijena za obračun u kn	Vrijednost eksploatirane količine mineralne sirovine u kn	Visina naknade u %	Obračunani iznos varijabilnog dijela naknade
	1	2	3	4	5 (6/3)	6	7	8 (6*7/100)
Ciglarska glina								
1.	Alvaluci	2013.	0	-	-	-	-	0,00
		2014.	0	-	-	-	-	0,00
		2015.	0	-	-	-	-	0,00
2.	Cerna	2013.	0	-	-	-	-	0,00
		2014.	0	-	-	-	-	0,00
		2015.	0	-	-	-	-	0,00
3.	Dren	2013.	30 200	-	15,00	453.000,00	5,0	22.650,00
		2014.	35 001	-	15,00	525.015,00	5,0	26.250,00
		2015.	131 950	-	20,00	2.639.000,00	5,0	131.950,00
4.	Slavonka	2013.	29 010	-	13,00	377.130,00	5,0	18.856,00
		2014.	3 041	-	16,00	48.656,00	5,0	2.433,00
		2015.	53 406	-	16,00	854.496,00	5,0	42.724,00
Ukupno			282 608	-	-	4.897.297,00	-	244.863,00

Za razdoblje 2013. - 2015., prema podacima koje su rudarski gospodarski subjekti odnosno koncesionari za eksploataciju mineralnih sirovina dostavljali Uredu državne uprave za potrebe obračuna varijabilnog dijela naknade za koncesiju, na području Županije je otkopano/pridobiveno ukupno 282 608 m³ mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala, čija je tržišna vrijednost iskazana u iznosu 4.897.297,00 kn te su utvrđene obveze koncesionara za varijabilni dio naknade za mineralne sirovine u ukupnom iznosu 244.863,00 kn, koje su naplaćene u cijelosti.

Prema podacima koje su koncesionari dostavljali Uredu državne uprave, na eksploatacijskim poljima Alvaluci i Cerna eksploatacija mineralne sirovine u razdoblju 2013. - 2015. nije obavljena. Ured državne uprave nema saznanja zašto eksploatacija nije obavljena, niti ih je koncesionar obavijestio o privremenom prekidu ili trajnoj obustavi izvođenja rudarskih radova. Navodi i da su koncesionari za navedeno razdoblje podmirili obvezu za fiksni dio naknade za mineralne sirovine, odnosno naknade za površinu eksploatacijskih polja. Prema odredbama članka 84. Zakona o rudarstvu, ako se izvođenje rudarskih radova zbog nepredviđenih okolnosti mora privremeno prekinuti, koncesionar je dužan u roku od 24 sata nakon obustave radova o tome obavijestiti tijelo nadležno za rudarstvo i rudarsku inspekciju, dostaviti zapisnik o uzrocima prekida i poduzetim mjerama za uklanjanje šteta koje bi mogle nastati za vrijeme prekida radova te provesti mjere osiguranja kojima se isključuje mogućnost nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš. Privremeni prekid radova ne može trajati duže od 180 dana u jednoj kalendarskoj godini, osim ako je to obrađeno i prikazano provjerenom rudarskom dokumentacijom, a ako privremeni prekid traje duže od 180 dana u jednoj kalendarskoj godini smatra se da je koncesionar potpuno i trajno obustavio rudarske radove.

Prema odredbama članka 85. Zakona o rudarstvu, ako dođe do potpune i trajne obustave izvođenja rudarskih radova na eksploatacijskom polju, tijelo nadležno za rudarstvo mora rješenjem imenovati Povjerenstvo koje će ispitati razloge za obustavu radova, postojanje rezervi mineralnih sirovina te njihovu iskorištenost. Ako Povjerenstvo utvrdi da rezerve mineralnih sirovina nisu iskorištene i da postoji mogućnost daljnjeg izvođenja rudarskih radova, tijelo nadležno za rudarstvo odredit će mjere zaštite preostalih mineralnih sirovina.

S obzirom na navedene odredbe Zakona o rudarstvu, Državni ured za reviziju nalaže za eksploatacijska polja Alvaluci i Cerna imenovati Povjerenstvo koje će ispitati razloge za obustavu radova, postojanje rezervi mineralnih sirovina i njihovu iskorištenost te odrediti mjere zaštite preostalih mineralnih sirovina.

Tijekom revizije obavljena je i usporedba podataka o eksploatiranim količinama mineralne sirovine koje koncesionari dostavljaju Uredu državne uprave za svaki kvartal (podaci su iskazani po mjesecima u kojima je eksploatacija obavljena, a podaci se dostavljaju za prethodni kvartal najkasnije osmoga dana narednog kvartala) za potrebe obračuna iznosa varijabilnog dijela naknade za koncesiju i zaduženja u Registru koncesija (iskazanih u Tablici broj 4) s podacima iz obrazaca Izvješće o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina za 2013., 2014. i 2015., (koji se dostavljaju Ministarstvu gospodarstva i Uredu državne uprave do 15. ožujka tekuće godine za prethodnu godinu). Podaci o eksploatiranoj količini mineralne sirovine u izvješćima o godišnjoj eksploataciji su isto kao i u kvartalnim izvješćima iskazani po mjesecima u kojima je eksploatacija obavljena. Usporedbom ovih podataka utvrđeno je da koncesionari u pojedinim slučajevima nisu iskazivali istovjetne podatke. Ured državne uprave ne uspoređuje ove podatke (iako je moguća naknadna usporedba na godišnjoj razini), a ne vodi ni pomoćne evidencije iz kojih bi bila vidljiva razlika u iskazanoj godišnjoj količini eksploatirane mineralne sirovine.

Na eksploatacijskom polju Dren je, prema podacima iz obrasca Izvješće o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, u 2013. eksploatirano $36\,007\text{ m}^3$ mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala, $35\,785\text{ m}^3$ u 2014. i $101\,500\text{ m}^3$ u 2015. Prema podacima iz kvartalnih obračuna, za potrebe obračuna iznosa varijabilnog dijela naknade i zaduženja u Registru koncesija, u 2013. je iskazano $30\,200\text{ m}^3$, što je za $5\,807\text{ m}^3$ manje nego u Izvješću o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina u 2013., u 2014. je iskazano $35\,001\text{ m}^3$ što je za 784 m^3 manje nego u Izvješću o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina u 2014. i u 2015. je iskazano $131\,950\text{ m}^3$ što je za $30\,450\text{ m}^3$ više nego u Izvješću o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina u 2015. Utvrđene razlike za 2013. i 2014. rezultat su vidljive pogreške, odnosno količina eksploatirane sirovine u pojedinim mjesecima iskazana u izvješćima o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina nije iskazana u kvartalnim obračunima za potrebe obračuna iznosa varijabilnog dijela naknade za koncesiju i zaduženja u Registru koncesija. Za 2015. je u oba izvješća kao eksploatirana količina iskazana količina $101\,500\text{ m}^3$, ali je za potrebe obračuna varijabilnog dijela naknade za koncesiju i zaduženja u Registru koncesija iskazana količina uvećana za koeficijent rastresitosti iskazan u visini 1,3 te je kao polazište za obračun naknade iskazana količina $131\,950\text{ m}^3$.

Na eksploatacijskom polju Slavonka je, prema podacima iz obrasca Izvješće o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, u 2013. eksploatirano $29\,128\text{ m}^3$ mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala, $3\,041\text{ m}^3$ u 2014. i $44\,505\text{ m}^3$ u 2015.

Prema podacima iz kvartalnih obračuna, za potrebe obračuna iznosa varijabilnog dijela naknade i zaduženja u Registru koncesija, u 2013. je iskazano 29 010 m³, što je za 118 m³ manje nego u Izvješću o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina u 2013., u 2014. je u oba izvješća iskazan istovjetan podatak odnosno 3 041 m³ i u 2015. je iskazano 53 406 m³ što je za 30 450 m³ više nego u Izvješću o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina u 2015. Utvrđena razlika za 2013. je rezultat vidljive pogreške, odnosno količina eksploatirane sirovine u prosincu 2013. iskazana u Izvješću o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina nije iskazana u kvartalnom obračunu za 4. kvartal 2013. za potrebe obračuna iznosa varijabilnog dijela naknade za koncesiju i zaduženja u Registru koncesija. Za 2015. je u oba izvješća kao eksploatirana količina iskazana količina 44 505 m³, ali je za potrebe obračuna varijabilnog dijela naknade za koncesiju i zaduženja u Registru koncesija iskazana količina uvećana za koeficijent rastresitosti iskazan u visini 1,2 te je kao polazište za obračun naknade iskazana količina 53 406 m³.

Iako vođenje evidencija o eksploatiranim količinama nije propisano, Državni ured za reviziju je mišljenja da je za potrebe nadzora nad izvršavanjem ugovora o koncesiji, propisanog odredbama članka 51. stavak 1. Zakona o koncesijama, potrebno sustavno i objedinjeno pratiti količine eksploatirane mineralne sirovine te i naknadno provjeravati podatke koje koncesionari dostavljaju u različitim izvješćima koja su obvezni dostavljati Uredu državne uprave.

Državni ured za reviziju predlaže vođenje evidencije o količini eksploatirane mineralne sirovine te sustavnu kontrolu podataka koje koncesionari dostavljaju u propisanim izvješćima.

Osim utvrđenih razlika u iskazanoj količini eksploatirane mineralne sirovine u 2013. i 2014., iz prethodno navedenoga je vidljivo da je u obračunima za 2015. promijenjen i način obračuna varijabilnog dijela naknade, odnosno da je iskazana eksploatirana količina mineralne sirovine uvećavana s koeficijentom rastresitosti (za eksploatacijsko polje Dren u visini 1,3 i za eksploatacijsko polje Slavonka u visini 1,2). Koeficijent rastresitosti naveden je u rudarskim projektima kao omjer obujma mineralne sirovine nakon vađenja iz prirodne sredine i obujma u rastresitom stanju.

Kao cijena mineralne sirovine za obračun iznosa varijabilnog dijela naknade na oba eksploatacijska polja na kojima je u 2013., 2014. i 2015. obavljena eksploatacija mineralne sirovine, korištena je cijena navedena kao prodajna cijena mineralne sirovine u rudarskim projektima eksploatacije (u dijelu koji se odnosi na prikaz osnovnih ekonomskih i financijskih pokazatelja, odnosno ekonomsko-tržišnu ocjenu).

Ugovorima o koncesiji koncesionari su se obvezali da će varijabilni dio naknade za mineralne sirovine odnosno naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine plaćati na način utvrđen zakonskim i podzakonskim propisima, kojima je određena naknada za koncesiju, odnosno u visini propisanog ili minimalnog propisanog iznosa.

Prema odredbama članka 9. stavak 1. i 4. važeće Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina te prema odredbama Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina važeće od travnja 2011. do svibnja 2014., minimalni iznos varijabilnog dijela naknade iznosi 5,0 % od tržišne vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine, a iskazana tržišna vrijednost ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena.

Ured državne uprave nema saznanja zašto je način iskazivanja eksploatairane količine za obračun varijabilnog dijela naknade za koncesiju u 2015. promijenjen, odnosno zašto je eksploatairana količina u 2015. uvećavana koeficijentom rastresitosti. Isto tako nema saznanja je li za obračun primijenjena cijena koja je u skladu s naprijed navedenim odredbama Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, te navodi da se ciglarska glina kao sirovina ne prodaje na tržištu i da su pri obračunu naknade i evidentiranju zaduženja u Registru koncesija i u pogledu iskazane količine i primijenjene cijene prihvaćali obračune koncesionara. Navodi i da nije propisana obveza rudarskih gospodarskih subjekata da Uredu državne uprave dostavi dokumentaciju (elaborat) o rezervama te da se navedena dokumentacija dostavlja nadležnom povjerenstvu za utvrđivanje rezervi. Zbog navedenoga, Ured državne uprave nije u mogućnosti pratiti iskazanu cijenu u obračunima koncesionara u odnosu na tržišnu cijenu iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, a koja je Uredbom o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina utvrđena kao minimalna.

Prema odredbama članka 52. i 55. Zakona o rudarstvu rudarski gospodarski subjekt dužan je svakih pet godina povjerenstvu za utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina dostaviti podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina s prijedlogom za razvrstavanje u klase i kategorije, na temelju kojih povjerenstvo utvrđuje i ovjerava količinu i kakvoću rezervi mineralnih sirovina. Postupak ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina propisan je odredbama Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina (Narodne novine 150/13). Prema odredbama članaka 5. i 11. navedenog Pravilnika, dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina rudarski gospodarski subjekt dostavlja povjerenstvu za utvrđivanje mineralnih sirovina, a prihvaćanjem dokumentacije povjerenstvo donosi rješenje o potvrdi količina i kakvoća rezervi mineralnih sirovina. Sadržaj rješenja propisan je odredbama članka 12. navedenog Pravilnika, a između ostalog rješenje treba sadržavati i podatke bitne za dokumentaciju o rezervama. Uvidom u rješenja o potvrđivanju količina i kakvoća rezervi utvrđeno je da ne sadrže podatak o tržišnoj cijeni mineralne sirovine.

S obzirom na navedeno, Državni ured za reviziju predlaže od nadležnog Povjerenstva za utvrđivanje rezervi zatražiti pisano očitovanje o tome koja se količina otkopane/pridobivene ciglarske gline kao mjerodavna treba koristiti za obračun varijabilnog dijela naknade (obujam mineralne sirovine nakon vađenja iz prirodne sredine u zbijenom stanju ili obujam u rastresitom stanju) te zatražiti podatak o cijeni iz dokumentacije (elaborata) o rezervama odnosno tržišnoj ili drugoj cijeni ciglarske gline mjerodavnoj za obračun varijabilnog dijela naknade na pojedinom eksploatacijskom polju.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, rudarska inspekcija Ministarstva gospodarstva provodi inspekcijski nadzor nad izvođenjem rudarskih radova. Rudarska inspekcija nije izvijestila Ured državne uprave da je od 2013. do 2015. provela inspekcijski nadzor nad koncesionarima, niti su dostavljeni zapisnici i rješenja o nadzoru. Na zahtjev koncesionara, u postupku dodjele koncesije za eksploatacijsko polje Slavonka u 2015., rudarska inspekcija je izdala potvrdu da se protiv koncesionara ne vodi postupak s osnove nezakonitog istraživanja i/ili eksploatacije mineralnih sirovina. Nakon potpune i trajne obustave rudarskih radova na eksploatacijskom polju Dren (koncem siječnja 2016.), rudarska inspekcija je na zahtjev koncesionara izdala i potvrdu prema kojoj su na području na kojem su izvođeni rudarski radovi provedene dovoljne mjere osiguranja kojima se isključuje mogućnost nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš.

S obzirom da iz podataka koncesionara dostavljenih Uredu državne uprave proizlazi da na eksploatacijskim poljima Alvaluci i Cerna u razdoblju 2013. - 2015. nisu izvođeni rudarski radovi, Državni ured za reviziju je mišljenja da je na navedenim, kao i na drugim eksploatacijskim poljima potrebno obavljati inspekcijski nadzor kako bi se provjerila točnost podataka koncesionara o otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina.

Državni ured za reviziju predlaže zatražiti od rudarske inspekcije redovito obavljanje inspekcijskog nadzora na eksploatacijskim poljima za koja su zaključeni ugovori o koncesiji radi provjere podataka o otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina koje koncesionari dostavljaju Uredu državne uprave.

Radi spoznaje o funkcioniranju sustava gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije, tijekom obavljanja revizije (u svibnju 2016.), Državni ured za reviziju zatražio je od jedinica lokalne samouprave na području Županije podatke o njihovim saznanjima o protupravnoj eksploataciji mineralnih sirovina te jesu li o tome obavijestili nadležna tijela. Od ukupno 31 jedinice lokalne samouprave na području Županije, očitovao se 20 jedinica, od kojih četiri jedinice (gradovi Ilok i Vinkovci te općine Cerna i Ivankovo) na čijem području su utvrđena eksploatacijska polja i dodijeljene su koncesije za eksploataciju mineralne sirovine za proizvodnju građevinskog materijala i jedna jedinica (Općina Stari Jankovci) na čijem području je eksploatacija obavljana u ranijem razdoblju i u 2010. je eksploatacijsko polje brisano iz Registra eksploatacijskih polja. Prema dostavljenim podacima, jedinice lokalne samouprave nemaju saznanja o protupravnoj eksploataciji mineralnih sirovina na svom području.

Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi

Izvođenjem rudarskih radova pri eksploataciji mineralnih sirovina utječe se na okoliš te su stoga odredbama Zakona o rudarstvu, između ostalog, propisane obveze rudarskih gospodarskih subjekata u svrhu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

Sanacijom prostora, prema odredbi članka 12. Zakona o rudarstvu, smatraju se rudarski radovi radi provedbe mjera osiguranja rudarskim radovima otkopanih prostora kojima se isključuje mogućnost nastanka opasnosti za ljude i imovinu, kao i za prirodu i okoliš, kao i radi privođenja namjeni određenoj dokumentima prostornog uređenja ako su za to ispunjene pretpostavke.

Prema odredbama članaka 69. i 101. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt odgovara za štetu u prirodi i okolišu nastalu izvođenjem rudarskih radova na eksploatacijskom polju, dužan je tijekom izvođenja te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova provesti sanaciju prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi, provesti mjere osiguranja radi sprječavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš te o tome izvijestiti rudarsku inspekciju i inspekciju zaštite okoliša. Ako su provedene mjere osiguranja dovoljne, rudarska inspekcija i inspekcija zaštite okoliša izdaju rudarskom gospodarskom subjektu potvrde o provedbi spomenutih mjera, nakon čega davatelj koncesije donosi rješenje o brisanju rudarskog gospodarskog subjekta kao ovlaštenika eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja, a može donijeti i rješenje o brisanju eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja. Ako rudarski gospodarski subjekt ne provede sanaciju, davatelj koncesije naložit će mu provođenje sanacije u primjerenom roku, a ako ni nakon ostavljenog roka ne provede sanaciju, to će se učiniti putem treće osobe, na trošak rudarskog gospodarskog subjekta, pri čemu će pravne radnje pred sudom poduzeti nadležno državno odvjetništvo.

Prema planovima sanacije iz rudarskih projekata, sanacija i rekultivacija kopova na kojima se eksploatira ciglarska glina uobičajeno se planira po fazama eksploatacije, na način da se istodobno s privođenjem pojedinih dijelova kopa u završne konture i prestankom izvođenja rudarskih radova, završna kosina prekriva slojem humusa koji se skida s dijelova kopa koji se eksploatiraju u narednoj fazi i mora biti ostavljena pod nagibom koji onemogućuje klizanje terena. Nakon oblikovanja završnih kosina predviđena je biološka sanacija, odnosno ozelenjavanje i sadnja hidrofitna. Troškovi sanacije i rekultivacije se uobičajeno ne planiraju zasebno nego kao jedna od teholoških faza procesa eksploatacije.

Prema podacima iz Registra eksploatacijskih polja sa stanjem koncem 2015., od šest eksploatacijskih polja koja je Ured državne uprave odobrio rudarskim gospodarskim subjektima, za jedno eksploatacijsko polje (Stari Jankovci) Ured državne uprave je u 2010. donio rješenje kojim je prestala važiti dodijeljena rudarska koncesija za izvođenje rudarskih radova, rješenje kojim je rudarskom gospodarskom subjektu odobreno eksploatacijsko polje i kojim se eksploatacijsko polje briše iz Registra eksploatacijskih polja. Rješenje je doneseno nakon što su pribavljena očitovanja rudarske inspekcije i inspekcije zaštite okoliša, prema kojima se rudarski radovi na eksploatacijskom polju ne obavljaju od 2005., na završnim kosinama kopa cijelom površinom je izrasla trava i nisko raslinje, na pristupni put prema eksploatacijskom polju i površinskom kopu postavljeni su znakovi upozorenja i zabrane, na cijeloj površini eksploatacijskog polja nisu pronađeni ostaci otpada ili onečišćenja koje bi trebalo sanirati te su provedene mjere sanacije i zaštite okoliša dovoljne.

Prema očitovanju Općine Stari Jankovci, na čijem području se nalazilo eksploatacijsko polje Stari Jankovci, pribavljenom tijekom obavljanja revizije, eksploatacija ciglarske gline na eksploatacijskom polju je završena. Na prostoru na kojem je eksploatacija obavljana, u neposrednoj blizini centra naselja Stari Jankovci, ostali su rudarski objekti i postrojenja, zemljište je obraslo, dio objekata je urušen, prostor nije ograđen i predstavlja opasnost za prolaznike, posebno za učenike osnovne škole koji svakodnevno prolaze uz navedeni prostor, a zbog zapuštenosti često se koristi i kao nelegalna deponija otpada te predstavlja izvor zaraze. Zemljišnoknjižne čestice na kojima je bilo eksploatacijsko polje u vlasništvu su Republike Hrvatske te je općina u više navrata obavještavala Državni ured za upravljanje državnom imovinom o stanju na navedenom prostoru, uz zamolbu za što hitnije uređenje prostora. Dio zemljišnoknjižnih čestica na kojima je bilo eksploatacijsko polje, općina je prostornim planom namijenila za gospodarsku namjenu (poduzetnički inkubator) te je od Državnog ureda za upravljanje državnom imovinom u više navrata zatražila darovanje navedenih čestica, kako bi se mogla prijaviti na pojedine natječaje za financiranje projekata iz sredstava Europske unije, kojima ne može pristupiti jer zemljište nije u vlasništvu općine. Državni ured za upravljanje državnom imovinom na zahtjeve općine nije odgovorio niti je poduzimao aktivnosti za uređenje ili osiguranje zaštite navedenog prostora.

Ured državne uprave upoznat je s problemima koji postoje na prostoru ranijeg eksploatacijskog polja Stari Jankovci i navodi da, nakon što su u postupku prestanka važenja dodijeljene rudarske koncesije za izvođenje rudarskih radova i brisanja eksploatacijskog polja iz Registra eksploatacijskih polja pribavljena propisana očitovanja rudarske inspekcije i inspekcije zaštite okoliša, prema kojima su provedene mjere sanacije i zaštite okoliša dovoljne, više nema ovlasti za postupanje. Navodi i da je do daljnje devastacije prostora došlo i protekom vremena te da općina privođenje namjeni predviđeno prostorno-planskom dokumentacijom mora rješavati s vlasnikom zemljišnoknjižnih čestica.

U travnju 2016. Ured državne uprave je donio rješenje o potpunoj i trajnoj obustavi izvođenja rudarskih radova na eksploatacijskom polju Dren od strane koncesionara, zbog isteka ugovora o koncesiji 31. siječnja 2016., a s obzirom da su preostale rezerve mineralne sirovine, eksploatacijsko polje je preneseno na Republiku Hrvatsku te je u Registru eksploatacijskih polja kao ovlaštenik upisana Republika Hrvatska. Rješenjem je utvrđeno i da su, prema potvrdama inspekcije zaštite okoliša i rudarske inspekcije, provedene mjere osiguranja, mjere zaštite prirode i okoliša te provedena sanacija terena.

Prema očitovanju Općine Ivankovo, na čijem području se nalazi eksploatacijsko polje Dren, pribavljenom tijekom obavljanja revizije, poduzete mjere osiguranja, zaštite prirode i okoliša nisu dovoljne te eksploatacijsko polje predstavlja opasnost za sigurnost ljudi i imovine.

Za eksploatacijsko polje Dren, Ured državne uprave navodi da su prema rješenju Povjerenstva za rezerve iz 2015., na eksploatacijskom polju preostale rezerve mineralne sirovine, zbog čega eksploatacijsko polje i nije brisano iz Registra eksploatacijskih polja te da će u narednom razdoblju u suglasnosti s Ministarstvom gospodarstva biti raspisan natječaj za dodjelu koncesije za eksploataciju. Navodi i da jedinicama lokalne samouprave na čijem području se nalaze eksploatacijska polja dostavlja sva propisana rješenja i odluke.

Prema odredbi članka 76. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt kojem se daje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina, dužan je prije zaključivanja i potpisivanja ugovora o koncesiji dostaviti davatelju koncesije jamstvo za troškove sanacije eksploatacijskog polja, a prema odredbi članka 11. stavka 4. Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina, davatelj koncesije dužan je redovito provjeravati valjanost jamstva.

Za eksploatacijsko polje Slavonka, za koje je u 2015. proveden postupak za dodjelu koncesije i dodijeljena koncesija na temelju odredbi članka 29. Zakona o koncesijama, neposredno na zahtjev rudarskog gospodarskog subjekta, u odluci o dodjeli koncesije troškovi sanacije utvrđeni su u iznosu 120.000,00 kn te je u skladu s odredbom članka 76. stavak 2. Zakona o rudarstvu prije zaključivanja ugovora o koncesiji pribavljeno jamstvo (bjanko zadužnica) za troškove sanacije eksploatacijskog polja. Za eksploatacijska polja Alvaluci i Cerna, za koja su dana odobrenja za izvođenje rudarskih radova i ugovori o koncesiji zaključeni na temelju ranije važećih propisa, jamstva za troškove sanacije eksploatacijskog polja Ured državne uprave nije pribavio jer odredbama tada važećih propisa pribavljanje ovih jamstava nije bilo propisano.

Prema odredbi članka 31. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije dužan je prije stupanja na snagu ugovora o koncesiji prikupiti od odabranog najpovoljnijeg ponuditelja odnosno podnositelja zahtjeva za dobivanje koncesije potrebna jamstva i/ili instrumente osiguranja naplate naknade za koncesiju te naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji (zadužnice, bankarske garancije, osobna jamstva, mjenice, plog i ostalo) u iznosu određenom u skladu s procijenjenom vrijednosti koncesije te redovito provjeravati valjanost instrumenata osiguranja. Ured državne uprave je za sva četiri eksploatacijska polja za koja je zaključio ugovore o koncesiji, pribavio od rudarskih gospodarskih subjekata instrumente osiguranja (bjanko mjenice ili bjanko zadužnice) kao jamstvo osiguranja naplate naknade za koncesiju i naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji. U razdoblju 2013. - 2015. Ured državne uprave nije aktivirao pribavljene instrumente osiguranja jer su prema podacima kojima raspolaže Ured državne uprave koncesionari podmirili svoje obveze.

OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA

Državni ured za reviziju je obavio reviziju učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije. Ciljevi revizije bili su ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s propisima, planovima i internim procedurama u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina, ocijeniti vođenje propisanih registara i evidencija, ocijeniti dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina i obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način, ocijeniti provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknada za mineralne sirovine i nad izvršenjem ugovora o koncesiji te ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

Na temelju provedene revizije, Državni ured za reviziju primjenom utvrđenih kriterija, ocjenjuje da je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije **djelomično učinkovito** te daje sljedeće naloge i preporuke:

- Nalaže se za eksploatacijsko polje Ervenica provesti ispravan upis nositelja i ovlaštenika u Registru eksploatacijskih polja, odnosno kao nositelja i ovlaštenika eksploatacijskog polja upisati Republiku Hrvatsku u skladu s odredbama važećeg Zakona o rudarstvu.
- Za eksploatacijsko polje Cerna koje je odobreno ovlašteniku u 1996. i za koje rješenjem o odobrenju eksploatacijskog polja nije utvrđena površina, a nije utvrđena ni ugovorom o koncesiji zaključenim u 1996., nalaže se utvrditi površinu eksploatacijskog polja s obzirom da je površina eksploatacijskog polja osnovica za obračun fiksnog dijela naknade za mineralne sirovine.
- Za eksploatacijska polja za koja nositelji i ovlaštenici imaju važeća odobrenja za izvođenje rudarskih radova izdana po prijašnjim propisima, na temelju kojih su stekli pravo na eksploataciju mineralne sirovine, provesti postupak zamjene odobrenja za izvođenje rudarskih radova za rješenje o davanju koncesije radi usklađenja s propisima o koncesijama i odredbama važećeg Zakona o rudarstvu. Ako u odobrenju za izvođenje rudarskih radova nije naveden rok do kojeg se mogu izvoditi rudarski radovi, preostali rok odrediti rješenjem sukladno provjerenim rudarskim projektima temeljem kojih je doneseno odobrenje, a isti ne može biti duži od 40 godina. Na temelju rješenja kojim se zamjenjuje odobrenje za koncesiju, zaključiti i ugovor o koncesiji u skladu s odredbama važećeg Zakona o rudarstvu.
- Za eksploatacijska polja na kojima prekid odnosno obustava radova traje duže od 180 dana u godini ili duže nego je predviđeno provjerenom rudarskom dokumentacijom, nalaže se imenovati Povjerenstvo koje će ispitati razloge za obustavu radova, postojanje rezervi mineralnih sirovina i njihovu iskorištenost te odrediti mjere zaštite preostalih mineralnih sirovina.
- S obzirom na značajan broj propisanih obrazaca i izvješća koje su rudarski gospodarski subjekti obavezni dostavljati Uredu državne uprave, predlaže se ustrojiti evidenciju iz koje bi bilo vidljivo jesu li svi rudarski gospodarski subjekti dostavili sva propisana izvješća te jesu li izvješća dostavljena u propisanim rokovima.

- Voditi evidenciju i sustavno pratiti količine eksploatirane mineralne sirovine koje koncesionari iskazuju u raznim propisanim izvješćima koje dostavljaju Uredu državne uprave radi provjere točnosti podataka koji se dostavljaju za obračun varijabilnog dijela naknade za koncesiju.
- Zatražiti od nadležnog Povjerenstva za utvrđivanje rezervi pisano očitovanje o tome koja se količina otkopane/pridobivene ciglarske gline kao mjerodavna treba koristiti za obračun varijabilnog dijela naknade (obujam mineralne sirovine nakon vađenja iz prirodne sredine u zbijenom stanju ili obujam u rastresitom stanju) te zatražiti podatak o cijeni iz dokumentacije (elaborata) o rezervama odnosno tržišnoj ili drugoj cijeni ciglarske gline mjerodavnoj za obračun varijabilnog dijela naknade na pojedinom eksploatacijskom polju.
- Zatražiti od rudarske inspekcije redovito obavljanje inspekcijskog nadzora radi provjere podataka koncesionara o otkopanim/pridobivenim količinama i iskazanoj tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine te izvješćivanje o obavljenom nadzoru.

Državni ured za reviziju ocjenjuje da bi provedba navedenih naloga i preporuka pridonijela poboljšanju postupanja pri vođenju propisanih registara i evidencija, provođenju postupaka usklađenja s odredbama važećeg Zakona o rudarstvu, kontroli obračuna naknade za mineralne sirovine te provedbi odgovarajućeg nadzora, što bi pridonijelo i učinkovitijem gospodarenju mineralnim sirovinama na području Županije.

OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE

Ured državne uprave se očitovao na nalaze i preporuke Državnog ureda za reviziju te je prihvatio naloge i preporuke vezano za provođenje ispravnog upisa nositelja i ovlaštenika u Registru eksploatacijskih polja, utvrđenje površine eksploatacijskog polja za koje rješenjem o odobrenju eksploatacijskog polja nije utvrđene površina, provođenje postupka zamjene odobrenja za izvođenje rudarskih radova za rješenje o dodjeli koncesije, ustrojavanje evidencije o dostavljenim izvješćima rudarskih gospodarskih subjekata, ustrojavanje evidencije o količini eksploatirane mineralne sirovine prema zaključenim ugovorima o koncesiji, poduzimanje radnji za utvrđenje količine i tržišne cijene ciglarske gline mjerodavne za obračun varijabilnog dijela naknade za koncesiju i poduzimanje radnji za obavljanje inspekcijskog nadzora.

Vezano za nalog da za eksploatacijska polja na kojima prekid odnosno obustava radova traje duže od 180 dana u godini ili duže nego je predviđeno provjerenom rudarskom dokumentacijom imenuje Povjerenstvo koje će ispitati razloge za obustavu radova, postojanje rezervi mineralnih sirovina i njihovu iskorištenost te odrediti mjere zaštite preostalih mineralnih sirovina, u očitovanje se navodi da je odredbama članaka 84. i 85. Zakona o rudarstvu propisana obveza koncesionara da u slučaju privremenog prekida ili potpune i trajne obustave izvođenja rudarskih radova, obavijesti o tome Ured državne uprave i druga nadležna tijela, najmanje 15 dana prije privremenog prekida ili potpune i trajne obustave izvođenja rudarskih radova. Ističu da Ured državne uprave od koncesionara nije zaprimio obavijest o privremenom prekidu ili trajnoj obustavi izvođenja rudarskih radova te da tek u slučaju primitka obavijesti koncesionara o potpunoj i trajnoj obustavi izvođenja rudarskih radova moraju osnovati Povjerenstvo koje će ispitati razloge za obustavu radova, postojanje rezervi mineralnih sirovina i njihovu iskorištenost te odrediti mjere zaštite preostalih mineralnih sirovina.

Državni ured za reviziju ostaje kod svog naloga s obzirom da je nalog dan za eksploatacijska polja za koja je obavljenom revizijom utvrđeno da prema podacima koje su koncesionari za eksploataciju mineralne sirovine dostavljali Uredu državne uprave, eksploatacija mineralne sirovine u razdoblju 2013.-2015. nije obavljana, a koje podatke je Ured državne uprave i prihvatio za potrebe obračuna varijabilnog dijela naknade za koncesiju. Prema odredbama članka 84. stavak 3. i 5. Zakona o rudarstvu, privremeni prekid izvođenja rudarskih radova ne može trajati duže od 180 dana u jednoj kalendarskoj godini, odnosno iznimno može trajati duže od 180 dana ako je to predviđeno provjerenom rudarskom dokumentacijom. Prema odredbi članka 84. stavak 4. navedenog Zakona, ako privremeni prekid izvođenja rudarskih radova traje duže od 180 dana u jednoj kalendarskoj godini, smatra se da je koncesionar potpuno i trajno obustavio izvođenje rudarskih radova. Prema navedenome, ako prema podacima koje su koncesionari dostavljali za potrebe obračuna varijabilnog dijela naknade za koncesiju, tijekom tri godine uopće nije obavljana eksploatacija mineralne sirovine na eksploatacijskom polju, iako Ured državne uprave nije zaprimio posebnu obavijest koncesionara o potpunoj i trajnoj obustavi izvođenja rudarskih radova ispunjen je zakonski uvjet prema kojem se smatra da je koncesionar potpuno i trajno obustavio izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskom polju te su ispunjeni i uvjeti za postupanje Ureda državne uprave u smislu odredbe članka 85. stavak 2. Zakona o rudarstvu, prema kojoj tijelo nadležno za rudarstvo mora rješenjem imenovati Povjerenstvo koje će ispitati razloge za obustavu radova, postojanje rezervi mineralnih sirovina i njihovu iskorištenost te odrediti mjere zaštite preostalih mineralnih sirovina.

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Zadar

IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA NA PODRUČJU ZADARSKE ŽUPANIJE

Zadar, studeni 2016.

S A D R Ź A J

	stranica
PREDMET I CILJEVI REVIZIJE	2
METODE I POSTUPCI REVIZIJE	2
KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI	3
GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA	5
Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama	9
Registri i evidencije	12
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	15
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	24
OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA	28
OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE	30

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Zadar

KLASA: 041-01/16-10-37

URBROJ: 613-15-16-24

Zadar, 3. studenoga 2016.

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA
MINERALNIM SIROVINAMA NA PODRUČJU ZADARSKE ŽUPANIJE

Na temelju odredbi članaka 12. i 14. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 80/11), obavljena je revizija učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Zadarske županije (dalje u tekstu: Županija).

Revizija je obavljena na način i prema postupcima utvrđenim okvirom revizijskih standarda Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

Postupci revizije provedeni su od 29. ožujka do 3. studenoga 2016.

PREDMET I CILJEVI REVIZIJE

Predmet revizije je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije, koje je u nadležnosti Ureda državne uprave u Zadarskoj županiji (dalje u tekstu: Ured državne uprave). Prema odredbama Zakona o rudarstvu (Narodne novine 56/13 i 14/14), Ured državne uprave je tijelo nadležno za rudarstvo za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala na području Županije.

Revizijom je obuhvaćena provedba aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama (istraživanje i eksploataciju), naplatu prihoda od naknada za koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina, vođenje evidencija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina te sanacija prostora nakon završetka izvođenja rudarskih radova na području Županije od 2013. do 2015.

U svrhu ocjene učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, utvrđeni su sljedeći ciljevi:

- ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s donesenim propisima, planovima i unutarnjim procedurama vezanim uz koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina
- ocijeniti prikupljanje podataka o eksploataciji mineralnih sirovina
- ocijeniti dodjelu koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima
- ocijeniti pravilnost obračuna naknade za mineralne sirovine
- ocijeniti provedbu nadzora nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknade za mineralne sirovine te izvršavanjem ugovora o dodjeli koncesija
- ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

METODE I POSTUPCI REVIZIJE

U skladu s prihvaćenim međunarodnim revizijskim standardima vrhovnih revizijskih institucija, revizija je planirana i obavljena na način koji osigurava potrebne dokaze i pruža razumnu osnovu za revizijske nalaze i zaključke te ostvarenje revizijskih ciljeva.

U fazi planiranja i obavljanja pripremni radnji za obavljanje revizije, analizirana je zakonska regulativa, podaci iz Rudarsko-geološke studije i Prostornog plana Županije o lokacijama predviđenim za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, podaci iz Registra koncesija koji vodi Ministarstvo financija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina na području Županije, podaci iz sudskog i obrtnog registra o koncesionarima i ovlaštenicima istražnih prostora i eksploatacijskih polja te drugi dostupni podaci.

U postupku revizije korištene su sljedeće metode prikupljanja i analize dokaza:

- proučeni su i analizirani zakoni i drugi propisi koji reguliraju gospodarenje mineralnim sirovinama, unutarnji akti te stručni članci
- ispitana je dosljednost primjene zakona i drugih propisa te unutarnjih akata
- analizirani su podaci i provjerena dokumentacija (planovi, rješenja, odluke, ugovori) vezana uz gospodarenje mineralnim sirovinama
- provjereno je prikupljanje podataka i vođenje propisanih registara, zbirki isprava i evidencija
- obavljani su razgovori s odgovornim osobama
- pribavljena su obrazloženja o pojedinim aktivnostima vezanim uz gospodarenje mineralnim sirovinama.

KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI

Za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama utvrđeni su kriteriji koji proizlaze iz zakona i drugih propisa te poduzetih aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama. Revizijom su prikupljeni dokazi kako bi se odgovorilo na sljedeća pitanja:

- Je li izrađena rudarsko-geološka studija za Županiju te doneseni odgovarajući planovi i unutarnje procedure u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama?
- Je li ustrojen registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja i jesu li cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima?
- Dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima?
- Obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način te provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknada za mineralne sirovine?
- Provodi li se kontinuirani nadzor rada koncesionara i izvršavanja obveza rudarskog gospodarskog subjekta?
- Provode li se sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi?

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito**, ako su doneseni odgovarajući planovi i procedure u vezi s gospodarenjem mineralnih sirovina, ako su ustrojeni registri i cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, ako je dodjeljivanje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina provedeno u skladu s propisima, ako se obračun i naplata naknada za mineralne sirovine obavljaju na propisani način, ako se provodi nadzor u svim fazama obavljanja rudarskih radova te ako je provedena sanacija prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito, pri čemu su potrebna određena poboljšanja**, ako su utvrđene određene slabosti i nedostaci koji ne utječu bitno na gospodarenja mineralnim sirovinama.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **djelomično učinkovito**, ako su utvrđene nepravilnosti i nedostaci kod donošenja planova, dodjele koncesija, naplate prihoda, vođenja registra i evidencija o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, provedbe odgovarajućeg nadzora i sanacije prostora.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **neučinkovito**, ako su utvrđene značajnije nepravilnosti i nedostaci te su potrebna znatna poboljšanja u postupcima dodjele koncesija, naplate naknade za koncesije, vođenju registra i odgovarajućih evidencija, uspostave odgovarajućeg nadzora u svim fazama istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina te postupcima sanacije prostora.

U nastavku se daju kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije, prema područjima revizije.

Kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, prema područjima revizije

Područja revizije	Kriteriji
Normativno uređenje	o doneseni su godišnji i srednjoročni (trogodišnji) planovi davanja koncesija te dostavljeni Ministarstvu financija
Registri i evidencije	- o vode se propisane evidencije u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama - o podaci se sustavno i pravodobno prikupljaju i pravilno unose u propisane registre - o evidencije su cjelovite i međusobno usklađene - o provodi se nadzor nad dostavom i kvalitetom podataka - o podaci za potrebe analize i izvješćivanja su točni i vjerodostojni - o rudarski gospodarski subjekti, kao ovlaštenici istražnih prostora i eksploatacijskih polja dostavljaju nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina - o koncesionari vode evidencije o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina te Uredu državne uprave dostavljaju podatke o godišnjoj eksploataciji
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	- o zaposlen je dovoljan broj zaposlenika na poslovima iz područja rudarstva - o zaposlenici su educirani za obavljanje poslova iz područja rudarstva - o postupak pri dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina detaljno je propisan - o raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje propisane odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu - o postupci javnog nadmetanja radi davanja koncesije provode se na način propisan odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu - o redovito se prati izvršenje ugovora o koncesiji i aktivnosti koncesionara - o obračun i naplata naknada za mineralne sirovine provodi se na propisani način - o dostavljaju se podaci o otkopanoj/pridobivenoj količini te tržišnoj vrijednosti prodane mineralne sirovine - o provjerava se realnost iskazivanja tržišne vrijednosti i količine otkopane/pridobivene mineralne sirovine - o prati se plaćanje naknada za mineralne sirovine, poduzimaju se mjere naplate potraživanja te provjerava učinkovitost poduzetih mjera - o obavljaju se kontrole eksploatiranih količina mineralnih sirovina koje su prijavili koncesionari - o uspostavljena je učinkovita suradnja nadležnih tijela u svim aktivnostima vezanim uz eksploataciju mineralnih sirovina - o sastavlja se godišnje izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara te se dostavlja Ministarstvu financija - o o postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji obavještava se nadležno državno odvjetništvo - o provodi se nadzor nad protupravnim eksploatacijama te mjere radi učinkovitog sprječavanja protupravnih eksploatacija - o obračunava se naknada štete po osnovi otuđenja mineralne sirovine
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	- o provodi se sanacija prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi tijekom izvođenja rudarskih radova na istražnom prostoru ili eksploatacijskom polju te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova - o u postupku davanja koncesije utvrđuje se iznos troškova sanacije, pribavljaju se jamstva za troškove sanacije te se redovito provjerava valjanost jamstava - o nadležna tijela provode nadzor nad provedbama sanacije - o provode se izvanredne sanacije prostora kada ne postoji ili je nepoznata osoba koja je eksploatirala mineralnu sirovinu - o poduzimaju se mjere radi sanacije prostora putem treće osobe, kada to ne učini rudarski gospodarski subjekt - o poduzimaju se pravne radnje pred sudom radi prisilne sanacije

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA

Mineralne sirovine, odnosno rudno blago kao prirodno bogatstvo dobro je od osobitog značenja za Republiku Hrvatsku, koje, prema Ustavu Republike Hrvatske (Narodne novine 85/10 - pročišćeni tekst i 5/14), ima njezinu osobitu zaštitu. Gospodarenje mineralnim sirovinama normativno je uređeno s više propisa iz područja rudarstva i dodjele koncesija, od kojih su temeljni Zakon o rudarstvu i Zakon o koncesijama (Narodne novine 143/12).

Zakonom o rudarstvu, koji je stupio na snagu u svibnju 2013., uređeno je gospodarenje mineralnim sirovinama i planiranje rudarske gospodarske djelatnosti, istraživanje i utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina, izrada i provjera rudarskih projekata, eksploatacija mineralnih sirovina, davanje koncesije za eksploataciju, građenje i uporabu rudarskih objekata i postrojenja, izrada rudarskih planova i izvođenje rudarskih mjerenja, sanacija otkopanih prostora, naknada za koncesiju, naknada štete, mjere osiguranja, sigurnosti i zaštite, stručna sprema za obavljanje određenih poslova u rudarstvu, upravni i inspekcijski nadzor, prekršajne odredbe i druga pitanja.

Mineralne sirovine, u smislu Zakona o rudarstvu, su:

1. energetske mineralne sirovine:
 - 1.1. ugljikovodici (nafta, prirodni plin, plinski kondenzat i zemni vosak)
 - 1.2. fosilne gorive tvari: ugljen (treset, lignit, smeđi ugljen, kameni ugljen), asfalt i uljni škrljavci; radioaktivne rude; geotermalne vode iz kojih se može koristiti akumulirana toplina u energetske svrhe, osim geotermalnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke ili rekreativne svrhe i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama
2. mineralne sirovine za industrijsku preradbu: grafit, sumpor, barit, tinjci, gips, kreda, kremen, kremenji pijesak, drago kamenje, bentonitna, porculanska, keramička i vatrostalna glina, feldspati, talk, tuf, mineralne sirovine za proizvodnju cementa, karbonatne mineralne sirovine (vapnenci i dolomiti) za industrijsku preradbu, silikatne mineralne sirovine za industrijsku preradbu, sve vrste soli (morska sol) i solnih voda, mineralne vode iz kojih se mogu pridobivati mineralne sirovine, osim mineralnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke i rekreativne svrhe ili kao voda za ljudsku potrošnju i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama, brom, jod, peloidi
3. mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala: tehničko-građevni kamen (amfibolit, andezit, bazalt, dijabaz, granit, dolomit, vapnenac), građevni pijesak i šljunak iz neobnovljivih ležišta, građevni pijesak i šljunak iz morskog dna, ciglarska glina
4. arhitektonsko-građevni kamen
5. mineralne sirovine kovina.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, eksploatacijom mineralnih sirovina smatra se otkopavanje ili pridobivanje mineralnih sirovina iz ležišta i njihovo oplemenjivanje, a dozvoljena je samo unutar utvrđenog eksploatacijskog polja mineralnih sirovina i u granicama provjerenog rudarskog projekta na temelju kojeg je dana koncesija za gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra, koja je potrebna za eksploataciju mineralnih sirovina.

Postupci davanja koncesija, ugovor o koncesiji, prestanak koncesije, pravna zaštita u postupcima davanja koncesije, politika koncesija te druga pitanja u vezi s koncesijama, uređuju se Zakonom o rudarstvu i Zakonom o koncesijama. Koncesija je pravo koje se stječe ugovorom.

Davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina provodi se prema odredbama Zakona o rudarstvu, na temelju jednog javnog nadmetanja u jedinstvenom postupku koji se sastoji od četiri faze i to: postupka radi odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, postupka radi davanja odobrenja za istraživanje, postupka radi utvrđivanja eksploatacijskog polja te postupka radi davanja koncesije za eksploataciju. Koncesija se daje na zahtjev fizičkoj ili pravnoj osobi, na način određen Zakonom o koncesijama, koja je na javnom nadmetanju odabrana kao najpovoljniji ponuditelj, pod uvjetom da se nakon završetka istražnih radova potvrde rezerve mineralnih sirovina, utvrdi eksploatacijsko polje u skladu s lokacijskom dozvolom te da fizička ili pravna osoba ispunjava druge propisane uvjete. Iznimno, ako na određenom području već postoji utvrđeno eksploatacijsko polje, a ovlaštenik je Republika Hrvatska, raspisuje se javno nadmetanje za davanje koncesije.

Sve postupke koji čine pojedinu fazu jedinstvenog postupka za davanje koncesije provodi jedno tijelo nadležno za rudarstvo, kao davatelj koncesije, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu. Prema odredbi članka 8. Zakona o rudarstvu, za energetske mineralne sirovine, mineralne sirovine za industrijsku preradu, arhitektonsko-građevni kamen i mineralne sirovine kovina nadležno je Ministarstvo gospodarstva, kao ministarstvo nadležno za rudarstvo, dok su za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala nadležni uredi državne uprave u županijama. Ministarstvo gospodarstva dužno je, prema odredbi članka 169. navedenog Zakona, sukcesivno u roku pet godina od dana stupanja na snagu Zakona preuzeti nadležnost i za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala.

Ured državne uprave u županiji donosi odluku o provođenju javnog nadmetanja za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako ocijeni da postoji potreba za utvrđivanjem pojedinačnih rezervi mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na nekom prostoru, koji je dokumentima prostornog uređenja planiran za izvođenje rudarskih radova i utvrđivanjem njihove gospodarske iskoristivosti ili povodom prijedloga fizičke ili pravne osobe registrirane za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala.

Raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje koje se prema odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu osobito odnose na imenovanje stručnog povjerenstva za koncesiju, izradu studije opravdanosti davanja koncesije ili analize davanja koncesije, procjenu vrijednosti koncesije, izradu dokumentacije za nadmetanje, određivanje jamstva za ozbiljnost ponude, određivanje visine novčane naknade za uvid i otkup dokumentacije za nadmetanje, određivanje posebnih uvjeta i ograničenja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, određivanje granica istražnog prostora, određivanje vrste i količine istražnih radova te određivanje rokova i kriterija za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju. Davatelj koncesije imenuje do sedam članova stručnog povjerenstva za koncesiju odgovarajuće struke, koji ne moraju biti zaposlenici davatelja koncesije.

Stručno povjerenstvo za koncesije o svom radu vodi zapisnik, a zadaci su mu suradnja s davateljem koncesije pri provođenju pripremnih radnji za davanje koncesije, ocjena pristiglih ponuda, utvrđivanje prijedloga odluke o davanju koncesije ili o poništenju postupka davanja koncesije i obrazloženje tih prijedloga te obavljanje svih drugih radnji potrebnih za provedbu postupka davanja koncesije.

Postupak javnog nadmetanja radi davanja koncesije započinje danom slanja na objavu obavijesti o namjeri davanja koncesije odnosno o namjeri odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju u Elektroničkom oglasniku javne nabave Republike Hrvatske, a završava s izvršnosti odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja ili odluke o poništenju postupka javnog nadmetanja.

Odluku o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju donosi ured državne uprave u županiji na prijedlog stručnog povjerenstva. Ured državne uprave u županiji donosi i sve druge odluke u jedinstvenom postupku za davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala. Nakon donošenja odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja slijedi postupak radi davanja odobrenja za istraživanje, koje se provodi radi utvrđivanja rezervi mineralnih sirovina. Rješenje o odobrenju za istraživanje donosi se na temelju izvršne odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja, a istraživanje je dopušteno unutar istražnog prostora određenog rješenjem. Podaci o odobrenim istražnim prostorima za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar istražnih prostora koji vodi ured državne uprave u županiji.

Rješenje kojim se utvrđuje i ovjerava količina i kakvoća rezervi mineralnih sirovina donosi povjerenstvo za utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina na temelju prijedloga rudarskog gospodarskog subjekta, koji uključuje dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina. Navedeno povjerenstvo osniva i njegove članove imenuje rješenjem ministar nadležan za rudarstvo iz redova djelatnika ministarstva nadležnog za rudarstvo, te drugih znanstvenih i stručnih djelatnika.

Nakon završetka istražnih radova i donošenja rješenja o utvrđivanju rezervi mineralnih sirovina pokreće se postupak za utvrđivanje eksploatacijskog polja. Rješenje o utvrđivanju eksploatacijskog polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala donosi ured državne uprave u županiji po službenoj dužnosti ili na zahtjev ovlaštenika istražnog prostora. Eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina i ne mogu se odobriti ovlašteniku na rok duži od 40 godina. Nakon što prestanu prava ovlaštenika, ured državne uprave u županiji može raspisati novo javno nadmetanje za eksploatacijsko polje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu. Podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar eksploatacijskih polja koji vodi ured državne uprave u županiji.

Nakon utvrđivanja eksploatacijskog polja pokreće se postupak za donošenje odluke o davanju koncesije i sklapanju ugovora o koncesiji.

Ured državne uprave u županiji donosi odluku o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na temelju zahtjeva koji podnosi rudarski gospodarski subjekt kao ovlaštenik eksploatacijskog polja koji je odabran kao najpovoljniji ponuditelj za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako su dovršeni istražni radovi, potvrđene rezerve mineralne sirovine, utvrđeno eksploatacijsko polje sukladno lokacijskoj dozvoli ishodenoj od nadležnog tijela za prostorno uređenje te ispunjeni drugi uvjeti propisani odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama.

Odluka o koncesiji dostavlja se rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija uz nacrt prijedloga ugovora o koncesiji, ministarstvu nadležnom za rudarstvo, jedinicama lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave na čijim se područjima nalazi eksploatacijsko polje i vlasnicima/posjednicima zemljišnih čestica na kojima se odobrava izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskom polju. Na temelju odluke o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, ured državne uprave u županiji mora rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija ponuditi na zaključivanje i potpisivanje ugovor o koncesiji. Ugovorom o koncesiji određuju se prava i obveze davatelja koncesije i koncesionara te se utvrđuje iznos i način plaćanja naknade za koncesiju.

Odredbama Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 31/14), propisana je visina minimalne godišnje naknade za mineralne sirovine i omjer raspodjele prihoda od naknade. Naknada za mineralne sirovine sastoji se od fiksnog i varijabilnog dijela, a ukupna naknada koja se plaća jednaka je njihovom zbroju.

Fiksni dio naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za površinu eksploatacijskog polja određenu upisom u registar odobrenih eksploatacijskih polja) iznosi 800,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija površina nije veća od 20 ha, 1.000,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina od 20 ha do 50 ha te 1.200,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina veća od 50 ha. Obračunava se godišnje od dana dobivanja odobrenja za eksploatacijsko polje i dospijeva najkasnije do konca četvrtog kvartala tekuće godine. Fiksni dio naknade je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske te se u cijelosti ustupa općini ili gradu na čijem području se nalazi odobreno eksploatacijsko polje. Ukoliko se eksploatacijsko polje prostire na području više gradova i/ili općina, fiksni dio naknade dijeli se razmjerno površini prostiranja eksploatacijskog polja mineralnih sirovina na području pojedinog grada i/ili općine.

Minimalni iznos varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) iznosi 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine. Iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena. Varijabilni dio naknade prihod je državnog proračuna Republike Hrvatske, a dijeli se na način da 30,0 % pripada općini ili gradu na čijem području se otkopava/pridobiva mineralna sirovina, 20,0 % županiji na čijem području se otkopava/pridobiva te 50,0 % državnom proračunu Republike Hrvatske. Rudarski gospodarski subjekt dužan je dostaviti uredu državne uprave u županiji podatke o otkopanoj/pridobivenoj količini i tržišnoj vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala u prethodnom kvartalu, najkasnije osmog dana narednog kvartala.

Varijabilni dio naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralnih sirovina obračunava se najmanje kvartalno i dospijeva petnaestog dana narednog kvartala.

Prema odredbama Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine 147/14), naknada za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. i II. skupinu prema indeksu razvijenosti, koja je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske ustupa se u iznosu od 50 % gradu, odnosno općini, a 50 % županiji na području kojih se obavlja iskorištavanje, a koristi se namjenski za zaštitu okoliša i prirode te za gospodarski razvitak.

Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, osnovni dokument kojim se utvrđuje gospodarenje mineralnim sirovinama i planira rudarska gospodarska djelatnost na državnoj razini je strategija gospodarenja mineralnim sirovinama, koju donosi Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske. Propisano je da će Vlada Republike Hrvatske najkasnije u roku tri godine od dana stupanja na snagu Zakona o rudarstvu, odnosno do svibnja 2016. podnijeti prijedlog strategije na usvajanje Hrvatskom saboru. Županije, gradovi i općine dužni su u svojim razvojnim dokumentima osigurati provedbu strategije u roku tri godine od dana usvajanja strategije u Hrvatskom saboru.

Županije su dužne za svoja područja, u roku tri godine od dana usvajanja strategije u Hrvatskom saboru, izraditi rudarsko-geološke studije koje obuhvaćaju postojeća i potencijalna ležišta mineralnih sirovina i koje moraju biti u skladu sa strategijom, te ih dostaviti ministarstvu nadležnom za rudarstvo, ministarstvu nadležnom za prostorno uređenje i ministarstvu nadležnom za zaštitu prirode i okoliša u roku 30 dana od usvajanja. Sadržaj i način izrade navedenih studija propisan je Pravilnikom o sadržaju i načinu izrade rudarsko-geoloških studija (Narodne novine 142/13).

Do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.), strategija gospodarenja mineralnim sirovinama na državnoj razini nije donesena te rudarsko-geološka studija Županije prema odredbama važećeg Zakona o rudarstvu nije izrađena. Županija je izradila rudarsko-geološku studiju za svoje područje u listopadu 2012., prema odredbama ranije važećeg Zakona o rudarstvu (Narodne novine 75/09 i 49/11), ali spomenuta studija nije usvojena (prema pisanom obrazloženju odgovorne osobe iz Županije, u veljači 2013. prijedlog studije poslan je županu) niti usklađena s odredbama Pravilnika o sadržaju i načinu izrade rudarsko-geoloških studija, koji je stupio na snagu u prosincu 2013. Prema odredbi članka 18. Pravilnika o sadržaju i načinu izrade rudarsko-geoloških studija, rudarsko-geološke studije koje su izrađene prije stupanja na snagu navedenog Pravilnika, trebalo je uskladiti s njegovim odredbama u roku jedne godine od dana njegovog stupanja na snagu, a postupci izrade/donošenja rudarsko-geoloških studija koji su započeli prije stupanja na snagu navedenog Pravilnika, moraju se dovršiti u skladu s njegovim odredbama.

Prostornim planom Županije (Službeni glasnik Zadarske županije 2/01, 6/04, 2/05, 17/06, 3/10, 15/14 i 14/15), predviđeno je 46 prostora za eksploataciju mineralnih sirovina na području Županije. Istražni prostori prostornim planom nisu predviđeni, osim što su utvrđene potencijalne površine za istraživanje arhitektonsko-građevnog kamena na području Općine Gračac i na području omeđenom naseljima Paljiv, Pridraga, Bruška, Brgud, Kožlovac i Korlat. Prostornim planom predviđena je proizvodna sanacija prethodno eksploatiranih napuštenih ležišta boksita, čija se eksploatacija obavljala ranijih godina na području Grada Obrovca (prostor Kruševo-Stari gaj).

U tablici broj 1 daju se podaci o prostorima predviđenim za eksploataciju mineralnih sirovina na području Županije.

Tablica broj 1

Prostori predviđeni za eksploataciju mineralnih sirovina
na području Županije

Redni broj	Naziv prostora	Jedinica lokalne samouprave	Vrsta mineralne sirovine
	1	2	3
1.	Busišta	Grad Benkovac	tehničko-građevni kamen
2.	Busišta 2		
3.	Busišta-kamen		
4.	Čardak		
5.	Kosa		
6.	Vidukin gaj		
7.	Grbovača	Grad Benkovac i Općina Polača	
8.	Kruševo-Stari gaj	Grad Obrovac	
9.	Gorica	Grad Pag	
10.	Žestoko		
11.	Borje	Općina Gračac	
12.	Gola glava		
13.	Kaldrma		
14.	Lipovača		
15.	Škorića brdo		
16.	Vodica		
17.	Vugonje		
18.	Pridraga	Općina Novigrad	
19.	Pridraga 2		
20.	Skalice	Općina Pašman	
21.	Zapužane-Zdrug	Općina Polača	
22.	Zapužane		
23.	Sječa	Općina Zemunik Donji	
24.	Otok Molat	Grad Zadar	građevni pijesak i šljunak iz morskog dna
25.	Privlački gaz	Općina Privlaka	
26.	Boćetnica	Općina Ražanac	
27.	Otok Vir-polje 1	Općina Vir	
28.	Otok Vir-polje 2		
29.	Rašinovac	Grad Nin	ciglarska glina
30.	Ljubač	Općina Ražanac	
31.	Rosulja	Općina Škabrnja	
32.	Kozjak		
33.	Begluci	Općina Gračac	gips
34.	Tankosići		
35.	Vojvodići		
36.	Kruševo-Stari gaj	Grad Obrovac	karbonatne mineralne sirovine za industrijsku preradbu
37.	Zapužane	Općina Polača	
38.	Nin	Grad Nin	morska sol
39.	Pag	Grad Pag	
40.	Dinjiška		
41.	Linjača	Grad Obrovac	arhitektonsko-građevni kamen
42.	Marići-Kruševo		
43.	Javornik	Općina Gračac	
44.	Javornik I		
45.	Velika Popina		
46.	Romanovac-Velebit	Općina Jasenice	

Osim navedenih prostora za eksploataciju mineralnih sirovina, na području Županije određena su i dva prostora za koje je predviđena prenamjena istekom koncesije, u skladu s uvjetima prostornih planova uređenja općina na kojima se ti prostori nalaze.

U tablici broj 2 daju se podaci o prostorima na području Županije za koje je predviđena prenamjena istekom koncesije.

Tablica broj 2

Prostori na području Županije za koje je predviđena prenamjena
istekom koncesije

Redni broj	Naziv prostora	Jedinica lokalne samouprave	Vrsta mineralne sirovine
	1	2	3
1.	Sridnjak	Općina Bibinje	tehničko-građevni kamen
2.	Velika Rasovača	Općina Vrsi	

Od 46 prostora predviđenih za eksploataciju mineralnih sirovina, 32 prostora predviđena su za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala (tehničko-građevni kamen, građevni pijesak i šljunak iz morskog dna i ciglarska glina) za koje je tijelo nadležno za rudarstvo Ured državne uprave, dok je 14 prostora predviđeno za eksploataciju gipsa, karbonatnih mineralnih sirovina za industrijsku preradbu, morske soli i arhitektonsko-građevnog kamena za koje je tijelo nadležno za rudarstvo Ministarstvo gospodarstva.

Prema odredbi članka 56. Zakona o koncesijama, davatelji koncesija dužni su dostaviti Ministarstvu financija godišnji i srednjoročni (trogodišnji) plan davanja koncesija, koji moraju biti usklađeni. Godišnji plan davanja koncesija sadrži osobito planirani broj koncesija, predviđene vrste i predmete koncesija, rokove na koje se koncesije planiraju dati, pravnu osnovu za davanje koncesije, procijenjenu godišnju naknadu za pojedinu koncesiju, popis ugovora o koncesiji koji istječu u godini na koju se plan odnosi s napomenom za koje se koncesije planira novi postupak davanja koncesije te obrazloženjem razloga za eventualno neplaniranje davanja nove koncesije. U srednjoročnom planu davanja koncesija navode se gospodarska i druga područja u kojima se planiraju dati koncesije, građevine koje će se graditi, odnosno djelatnosti koje će se obavljati na temelju koncesije, planirani rashodi za koncesije i prihodi od koncesija, ocjena očekivane gospodarske koristi od planiranih koncesija te drugi elementi od značaja za provedbu učinkovite politike koncesija.

U razdoblju od 2013. do 2015. Ured državne uprave nije izradio godišnje planove davanja koncesija ni srednjoročni (trogodišnji) plan davanja koncesija.

Na temelju odredbe članka 21. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu ureda državne uprave u županijama (Narodne novine 40/12, 51/12 i 90/13), doneseni su godišnji planovi rada za 2013., 2014. i 2015., koji sadrže opći prikaz zadaća i poslova Ureda državne uprave te očekivani broj predmeta u vezi s dodjelom koncesija iz područja rudarstva u određenoj godini.

Interne procedure kojima bi se utvrdio hodogram aktivnosti (primjerice opisno i grafički), odnosno redoslijed radnji u procesu gospodarenja mineralnim sirovinama (planiranje, dodjela koncesija, rokovi početka i završetka pojedinih aktivnosti, pohrana dokumentacije i drugo) nisu donesene.

Državni ured za reviziju nalaže donositi godišnje i srednjoročne (trogodišnje) planove davanja koncesija i dostavljati ih nadležnom ministarstvu u skladu s odredbama Zakona o koncesijama. Predlaže se donijeti unutarnje procedure kojima bi se utvrdio redoslijed radnji u procesu gospodarenja mineralnim sirovinama, što bi trebalo pridonijeti dosljednoj primjeni propisa iz područja rudarstva, odnosno učinkovitijem gospodarenju mineralnim sirovinama.

Registri i evidencije

Prema odredbi članka 145. Zakona o rudarstvu, uredi državne uprave u županijama dužni su voditi registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja, evidenciju o svim traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirku isprava te popis rudarskih gospodarskih subjekata za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala, te prikupljene podatke i spise dostavljati Ministarstvu gospodarstva, koje vodi jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina Republike Hrvatske. Način vođenja registra istražnih prostora, registra eksploatacijskih polja, evidencije o traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirke isprava i popisa rudarskih gospodarskih subjekata propisani su odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima (Narodne novine 142/13), koji je stupio na snagu 7. prosinca 2013. Danom stupanja na snagu tog Pravilnika prestao je važiti Pravilnik o katastru istražnih prostora i eksploatacionih polja te o načinu vođenja evidencije, zbirke isprava i popisa rudarskih poduzeća i samostalnih poduzetnika kojima su izdana odobrenja za istraživanja ili eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 44/91). Odredbom članka 16. spomenutog Pravilnika, propisano je da su registre i zbirke isprava vođene po prijašnjim propisima Ministarstvo i uredi državne uprave u jedinicama područne (regionalne) samouprave dužni uskladiti s odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima u roku 6 mjeseci od dana stupanja na snagu tog Pravilnika, odnosno do 7. lipnja 2014.

Prema odredbi članka 57. Zakona o koncesijama, Ministarstvo financija vodi Registar koncesija, odnosno u suradnji s davateljima koncesija prikuplja i evidentira podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije, pohranjuje podatke, upravlja bazom podataka, osigurava dostupnost podataka te zaštitu baze podataka i dokumenata pohranjenih u arhivu. Oblik i vođenje Registra koncesija, subjekti upisa, obveznici, postupak upisa ugovora o koncesiji u Registar koncesija, sadržaj i oblik potrebne dokumentacije, unos, izvješća, pohranjivanje, čuvanje i zaštita podataka, te vođenje evidencije o naknadama za koncesiju uređeni su odredbama Pravilnika o Registru koncesija (Narodne novine 26/13). Registar koncesija središnji je izvor informacija o svim koncesijama i jedinstvena elektronička evidencija svih ugovora o koncesijama danim na području Republike Hrvatske te sadrži podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije, koje su davatelji koncesija dužni dostavljati na odgovarajućim obrascima i u rokovima propisanim odredbama Pravilnika o Registru koncesija.

Tijekom revizije obavljen je uvid u evidencije o mineralnim sirovinama, koje se u Uredu državne uprave vode u odjelima nadležnim za poslove iz područja rudarstva (u sjedištu u Zadru te u Ispostavi Pag). Utvrđeno je da se u Odjelu za gospodarstvo u Zadru vode zbirke isprava, dok registar utvrđenih eksploatacijskih polja mineralnih sirovina te popis rudarskih gospodarskih subjekata nisu ustrojeni prema obrascima utvrđenim Pravilnikom o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima.

Podaci o eksploatacijskim poljima i dalje se vode prema obrascima utvrđenim ranije važećim Pravilnikom, odnosno nisu usklađeni s odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima, dok su podaci o rudarskim gospodarskim subjektima sistematizirani i u tabelarnom obliku iskazani u vrijeme obavljanja revizije. U Ispostavi Pag vode se zbirke isprava i ustrojen je Registar utvrđenih eksploatacijskih polja mineralnih sirovina prema obrascima utvrđenim važećim Pravilnikom.

Uvidom u zbirke isprava eksploatacijskih polja, utvrđeno je da se u zbirke isprava pohranjuju podaci bitni za odobreno eksploatacijsko polje (zahtjevi rudarskih gospodarskih subjekata za odobravanje eksploatacijskih polja s pripadajućom dokumentacijom, zapisnici, rješenja o odobrenju eksploatacijskih polja, odluke o davanju koncesije, ugovori o koncesiji i drugo) i ulažu u posebne omote. Dokumentacija u omotima iz zbirki isprava dijelom nije odložena kronološkim redom, omoti u većini slučajeva ne sadrže popis spisa odloženih u omot, a dokumentacija odložena u omote većim dijelom ne sadrži cjelovite podatke o obračunu i naplati naknade za mineralne sirovine ni podatke o otkopanim količinama mineralnih sirovina. Zbog navedenog nije osigurana dokumentacija o tijeku financijskih i drugih aktivnosti u vezi s obavljanjem poslova iz područja rudarstva.

Unos podataka u ustrojene evidencije obavlja se ručno, a evidencije nisu objedinjene u elektroničkom obliku na nivou Ureda državne uprave, što utječe na cjelovitost i međusobnu usklađenost podataka za potrebe analize i izvješćivanja.

Državni ured za reviziju nalaže uskladiti, objединiti i ustrojiti evidencije o mineralnim sirovinama na način propisan odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima.

Osim evidencija o mineralnim sirovinama propisanih Pravilnikom o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima, Ured državne uprave, kao davatelj koncesija, obavezan je voditi i evidencije o naknadama za koncesiju, na način utvrđen odredbama Zakona o koncesijama i Pravilnika o registru koncesija. Prema odredbi članka 57. Zakona o koncesijama, Ured državne uprave obveznik je korištenja web-aplikacije Registra koncesija i dužan je pridonositi vođenju Registra koncesija stalnim praćenjem i zajedničkim sudjelovanjem u radu s ministarstvom nadležnim za financije. Obrasci potrebni za unos podataka u Registar koncesija (u vezi s upisom ugovora o koncesiji, evidentiranjem promjena podataka iz ugovora o koncesiji, utvrđivanjem fiksnog i varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine, upisom podataka o izvanrednim prestancima ugovora o koncesiji, stečajnim postupcima nad rudarskim gospodarskim subjektima te prisilnim naplatama naknada za mineralne sirovine) propisani su odredbama Pravilnika o registru koncesija. Podaci za unos u Registar koncesija ne prikupljaju se ažurno, nadzor nad dostavom i kvalitetom podataka koje dostavljaju koncesionari ne obavlja se redovito, a propisani obrasci za unos podataka u Registar koncesija ne dostavljaju se Ministarstvu financija pravodobno ni redovito. Zbog navedenog nisu osigurani ažurirani, potpuni i točni podaci o obvezama koncesionara za naknade za koncesiju, uplatama naknada te potraživanjima za naknade za koncesiju. Navedeno nije u skladu s odredbama članaka 51. i 57. Zakona o koncesijama i odredbom članka 4. Pravilnika o registru koncesija, kojima je propisano da je davatelj koncesije dužan redovito pratiti izvršavanje plaćanja naknade za koncesiju, pridonositi vođenju Registra koncesija stalnim praćenjem i zajedničkim sudjelovanjem u radu s ministarstvom nadležnim za financije te popuniti i podnijeti Ministarstvu financija sve odgovarajuće obrasce propisane Pravilnikom o registru koncesija.

Državni ured za reviziju nalaže radi osiguravanja ažurnih, potpunih i točnih podataka u Registru koncesija redovito pratiti izvršavanje plaćanja naknade za koncesiju i pridonositi vođenju Registra koncesija stalnim praćenjem i zajedničkim sudjelovanjem u radu s Ministarstvom financija u skladu s odredbama Zakona o koncesijama te pravodobno i redovito dostavljati Ministarstvu financija obrasce propisane Pravilnikom o registru koncesija.

S obzirom da su mineralne sirovine najvećim dijelom neobnovljivi prirodni resurs ograničenih rezervi, eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina te je odredbama Zakona o rudarstvu propisana obveza dostave podataka i dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina te podataka o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina. Navedene obveze propisane su odredbama članaka 52., 55. i 57. Zakona o rudarstvu, prema kojima je rudarski gospodarski subjekt, kao ovlaštenik istražnog prostora ili eksploatacijskog polja, dužan voditi evidenciju o rezervama mineralnih sirovina i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva dostaviti podatke o rezervama mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine te svakih pet godina od dana dobivanja rješenja o potvrđivanju količina i kakvoće rezervi mineralnih sirovina dostaviti nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina, s prijedlogom za razvrstavanje u klase i kategorije, na temelju čega povjerenstvo donosi rješenje kojim potvrđuje i ovjerava količine i kakvoću rezervi mineralnih sirovina. Obveza dostave podataka i dokumentacije o rezervama ne odnosi se na morsku sol ili građevinski pijesak i šljunak iz morskog dna. Također, koncesionar za eksploataciju mineralnih sirovina dužan je voditi i evidenciju o godišnjoj eksploataciji i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva i davatelju koncesije dostaviti podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine. Obrasci za dostavu podataka o rezervama mineralnih sirovina te o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina propisani su odredbama Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina (Narodne novine 150/13).

Ured državne uprave nema saznanja dostavljaju li rudarski gospodarski subjekti nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina.

Također, Ured državne uprave nema saznanja dostavljaju li koncesionari Ministarstvu gospodarstva podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina. Dio koncesionara dostavljao je Uredu državne uprave podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina na obrascu Evidencija o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, koji je propisan Pravilnikom o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina. S obzirom da Ured državne uprave dostavljene podatke nije redovito provjeravao, analizirao i sistematizirao niti pravodobno obavještavao koncesionare o njihovim obvezama koje proizlaze iz zakonskih i podzakonskih propisa o koncesijama i rudarstvu te da najvećim dijelom koncesionari nisu dostavljali podatke u kontinuitetu za svaku godinu eksploatacije, Ured državne uprave ne raspolaže cjelovitim podacima o eksploataciji, odnosno ukupnoj količini eksploatiranih mineralnih sirovina do konca 2015.

Državni ured za reviziju predlaže pravodobno pribavljati podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, koje su koncesionari obvezni dostavljati Uredu državne uprave prema odredbama Zakona o rudarstvu i Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina, te pribavljene podatke provjeravati, analizirati i sistematizirati s ciljem učinkovitog gospodarenja mineralnim sirovinama.

Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji

U skladu s odredbom članka 192. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu ureda državne uprave u županijama, Ured državne uprave donio je u srpnju 2012. Pravilnik o unutarnjem redu, kojim su utvrđene ustrojstvene jedinice i njihov djelokrug te broj službenika i namještenika po službama i ispostavama, s naznakom njihovih osnovnih poslova i zadaća te stručnih uvjeta potrebnih za njihovo obavljanje. Izmjene i dopune spomenutog Pravilnika donesene su u prosincu 2012., listopadu 2013., listopadu 2014. i veljači 2015. Prema Pravilniku, poslove iz područja rudarstva trebala bi obavljati tri zaposlenika, od kojih dva u sjedištu Ureda državne uprave u Zadru (upravni savjetnik za rudarstvo, promet i veze te samostalni upravni referent) i jedan (upravni savjetnik za gospodarstvo) u Ispostavi Pag. Spomenute poslove obavlja jedna zaposlenica u sjedištu Ureda državne uprave u Zadru (upravna savjetnica za rudarstvo, promet i veze) i jedna zaposlenica u Ispostavi Pag, koje obavljaju i druge poslove iz djelokruga Ureda državne uprave (vode obrtni registar, izdaju obrtnice i licence za cestovni promet, agencijsku djelatnost, kolodvorske usluge i drugo). Prema pisanom obrazloženju voditelja Službe za gospodarstvo i imovinsko-pravne poslove, opseg poslova iz područja rudarstva bio je smanjen te nije bilo potrebno angažiranje dva zaposlenika u Zadru, odnosno izvršena je preraspodjela zaposlenika zbog povećanog opsega poslova u drugim ustrojstvenim jedinicama. Zaposlenice koje obavljaju poslove iz područja rudarstva imaju certifikat za pristup web-aplikaciji Registra koncesija, a pregled podataka iz svih pojedinačnih ugovora o koncesiji upisanih u Registar koncesija omogućen im je korištenjem SMART kartice, odnosno postoji tehnička podrška za učinkovitu provedbu vođenja evidencija o koncesijama. Prema pisanom obrazloženju odgovorne osobe koja obavlja poslove iz područja rudarstva u Ispostavi Pag, pregled podataka upisanih u Registar koncesija omogućen je od konca listopada 2014., kada je dobivena SMART kartica i čitač za pristup Registru koncesija, odnosno do konca listopada 2014. nije bilo moguće pregledavati podatke iz Registra koncesija. Također, prema navodima iz pisanog obrazloženja, zaposlenici nije omogućena izobrazba koja se organizirala u svrhu pristupa Registru koncesija te primjene propisa. Državni ured za reviziju je mišljenja da bi se sudjelovanjem zaposlenika u programima izobrazbe omogućilo povećanje administrativnog kapaciteta Ureda državne uprave, što bi trebalo izravno utjecati na učinkovitije obavljanje poslova iz područja rudarstva.

Od 34 prostora predviđena Prostornim planom Županije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala odnosno za prenamjenu istekom koncesije, Ured državne uprave je, prema stanju početkom 2016., rudarskim gospodarskim subjektima odobrio 24 eksploatacijska polja, dok za deset prostora nije bilo interesa. Osim 24 eksploatacijska polja navedena u Prostornom planu, Ured državne uprave je rudarskim gospodarskim subjektima odobrio i pet eksploatacijskih polja koja posljednjim izmjenama i dopunama Prostornog plana Županije iz rujna 2014. nisu predviđena za eksploataciju mineralnih sirovina (eksploatacijska polja Busišta 3, Puča, Lamjana, Prutna i Stari gaj-Jalovnik), koja se nalaze na području Grada Benkovca, općina Jasenice, Kali i Povljana te Grada Obrovca).

U tablici broj 3 daju se podaci o odobrenim eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije te podaci o fiksnom dijelu naknade za mineralne sirovine, prema podacima prikupljenim od Ureda državne uprave i iz Registra koncesija.

Tablica broj 3

Odobrena eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije te podaci o fiksnom dijelu naknade za mineralne sirovine, travanj 2016.

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje odobrenja	Površina polja u ha	Fiksni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za površinu eksploatacijskog polja) u kn		
				Obveza ovlaštenika polja	Naplaćeno s kamatama	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5	6
Tehničko građevni kamen						
1.	Busišta	7.10.2009.-31.12.2044.	19,69	-	-	-
2.	Busišta 2	17.11.1997.-17.11.2022.	38,53	303.334,00	0,00	452.708,00
3.	Busišta-kamen	30.1.2003.-30.1.2043.	16,00	-	-	-
4.	Čardak	28.5.2013.-31.12.2032.	10,00	-	-	-
5.	Kosa	17.12.2001.-31.12.2010.	10,89	-	-	-
6.	Vidukin gaj	22.10.2003.-31.12.2033.	19,40	-	-	-
7.	Grbovača	11.4.2013.-31.3.2037.	30,00	-	-	-
8.	Gorica	26.4.1993.-	13,39	84.341,00	102.833,00	0,00
9.	Žestoko	27.9.2004.-	17,69	-	-	-
10.	Borje	25.8.2009.-31.12.2044.	6,51	-	-	-
11.	Gola glava	20.5.2008.-31.12.2043.	8,20	-	-	-
12.	Vodica	27.10.2006.-31.12.2046.	16,46	-	-	-
13.	Pridraga	31.10.1997.-31.10.2022.	11,00	-	-	-
14.	Pridraga 2	10.12.1997.-1.12.2022.	11,00	-	-	-
15.	Skalice	9.12.1996.-9.12.2011.	6,53	-	-	-
16.	Zapužane-Zdrug	21.5.2013.-31.12.2045.	17,76	14.208,00	14.208,00	332,00
17.	Sječa	3.9.1997.-3.9.2022.	14,05	56.220,00	59.806,00	22,00
18.	Sridnjak ¹	30.3.1982.-	25,65	-	-	-
19.	Velika Rasovača	20.9.1993.-	21,72	162.926,00	162.958,00	0,00
20.	Busišta 3	27.3.2003.-27.3.2008.	23,99	0,00	0,00	0,00
21.	Puča	14.12.1998.-10.2.2020.	11,22	44.880,00	45.756,00	0,00
22.	Lamjana	11.10.2002.-11.2.2007.	6,10	0,00	0,00	0,00
23.	Prutna	28.5.2001.-	34,04	-	-	-
24.	Stari gaj-Jalovnik	27.4.1998.-1.5.2023.	35,00	-	-	-
Građevni pijesak iz morskog dna						
25.	Otok Molat	17.7.2000.-17.7.2005.	-	0,00	0,00	0,00
26.	Privlački gaz	17.7.2000.-17.7.2005.	-	0,00	0,00	0,00
27.	Bočetnica	17.7.2000.-17.7.2005.	-	0,00	0,00	0,00
28.	Otok Vir-polje 1	17.7.2000.-17.7.2005.	-	0,00	0,00	0,00
29.	Otok Vir-polje 2	17.7.2000.-17.7.2005.	-	0,00	0,00	0,00
Ukupno			424,82	665.909,00	385.561,00	453.062,00

Na području Županije odobrena su 24 eksploatacijska polja tehničko-građevnog kamena ukupne površine 424,82 ha te pet eksploatacijskih polja građevnog pijeska iz morskog dna. Rješenjem Ureda državne uprave iz srpnja 2000., kojim su bila odobrena eksploatacijska polja građevnog pijeska iz morskog dna, utvrđene su koordinate vršnih točaka koje ograničavaju polja, dok površine polja nisu navedene te stoga podaci o površini tih polja nisu iskazani u tablici, odnosno podaci o površini odobrenih eksploatacijskih polja na području Županije nisu cjeloviti.

¹ Rješenjem Općinskog komiteta za privredu Općine Zadar, iz ožujka 1982., pravnoj osobi odobrena je eksploatacija u kamenolomu Sridnjak, a rješenjem Ureda državne uprave iz travnja 2000., prava iz rješenja prenesena su na pravnog slijednika spomenute pravne osobe.

Također, u tablici nisu navedeni rokovi do kojih vrijede odobrenja za eksploatacijska polja Gorica, Žestoko, Sridnjak, Velika Rasovača i Prutna, jer rješenja o odobrenju spomenutih eksploatacijskih polja ne sadrže taj podatak.

Fiksni dio naknade za mineralne sirovine, odnosno naknade za površinu eksploatacijskog polja obračunan je za eksploatacijska polja Busišta 2, Gorica, Zapužane-Zdrug, Sječa, Velika Rasovača i Puča te je utvrđen u iznosu 665.909,00 kn, od čega je, s pripadajućim kamatama zbog nepravodobnog plaćanja naknada, naplaćeno 385.561,00 kn, dok je nenaplaćeno, s pripadajućim kamatama, 453.062,00 kn. Vrijednosno najznačajniji dio nenaplaćene naknade u iznosu 452.708,00 kn ili 99,9 % odnosi se na nenaplaćenu naknadu za eksploatacijsko polje Busišta 2, od čega se 303.334,00 kn odnosi na glavnica, a 149.374,00 kn na kamate zbog nepravodobnog plaćanja.

Naknade za površinu navedenih eksploatacijskih polja, osim za eksploatacijska polja Zapužane-Zdrug i Puča, obračunane su i naplaćivane u propisanim iznosima, s time da su pojedinim ovlaštenicima naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade.

Uvidom u dokumentaciju, utvrđeno je da je naknada za površinu eksploatacijskog polja Zapužane-Zdrug obračunana i naplaćena za 2015. u iznosu 14.208,00 kn, dok za 2013. i 2014. nije obračunana ni naplaćena.

Prema podacima iz zapisnika Ministarstva financija o obavljenom financijskom nadzoru iz listopada 2014., naknada za površinu eksploatacijskog polja Puča za 2011. obračunana je u iznosu 800,00 kn/ha s dospeljećem 1. siječnja 2012., a prema odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011., obvezu je trebalo obračunati u iznosu 2.000,00 kn/ha s dospeljećem do kraja prvog kvartala 2011. Zbog navedenog, a prema podacima iz zapisnika o obavljenom financijskom nadzoru, utvrđen je dug za naknadu za površinu eksploatacijskog polja Puča za 2011. u iznosu 13.464,00 kn, što je s pripadajućim kamatama iznosilo 21.727,00 kn. Ministarstvo financija obavijestilo je Ured državne uprave u travnju 2015. da je ovlaštenik eksploatacijskog polja Puča u veljači 2015. podmirio obvezu utvrđenu financijskim nadzorom u iznosu 21.727,00 kn.

Revizijom je također utvrđeno da nisu obračunane ni naplaćene naknade za površinu eksploatacijskih polja Busišta-kamen, Čardak, Grbovača, Gola glava i Sridnjak za koja su zaključeni ugovori o koncesiji, kao ni naknade za površinu eksploatacijskih polja Busišta, Kosa, Vidukin gaj, Žestoko, Borje, Vodica, Pridraga, Pridraga 2, Skalice, Prutna i Stari gaj-Jalovnik, čiji ovlaštenici u određenom roku nisu ishodili rudarsku koncesiju.

Naknade za površinu navedenih eksploatacijskih polja trebalo je obračunavati prema odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 158/09), koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011., Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 40/11), koja je bila na snazi od travnja 2011. do svibnja 2014. i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je na snazi od svibnja 2014.

S obzirom da Ured državne uprave nije obračunao naknade za površinu eksploatacijskog polja niti Ministarstvu financija podnio popunjene prijave za upis naknade, obveze za naknade za površinu navedenih eksploatacijskih polja nisu evidentirane u Registru koncesija, što nije u skladu s odredbom članka 4. Pravilnika o registru koncesija, kojom je propisano da je davatelj koncesije dužan popuniti i podnijeti sve odgovarajuće obrasce propisane tim pravilnikom.

Rješenja o odobrenju eksploatacijskih polja Busišta 3, Lamjana, Otok Molat, Privlački gaz, Boćetnica, Otok Vir-polje 1 i Otok Vir-polje 2 istekla su prije stupanja na snagu propisa kojima je propisano plaćanje naknade za površinu eksploatacijskog polja, odnosno prije 1. siječnja 2010., tako da njihovi ovlaštenici nisu imali obvezu plaćanja ove naknade.

Odredbom članka 167. Zakona o rudarstvu propisano je da fizička ili pravna osoba, kojoj je rješenjem odobreno eksploatacijsko polje mineralnih sirovina i koja nije ishodila koncesiju za eksploataciju u određenom roku, gubi pravo na eksploatacijsko polje istekom toga roka, neovisno o roku na koji je utvrđeno eksploatacijsko polje, te ovlaštenik polja po sili zakona postaje Republika Hrvatska, a tijelo nadležno za rudarstvo koje je donijelo rješenje o odobrenju eksploatacijskog polja obavijestit će ovlaštenika eksploatacijskog polja o prestanku prava ovlaštenika, po službenoj dužnosti brisati ovlaštenika eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja i kao ovlaštenika eksploatacijskog polja upisati Republiku Hrvatsku te rješenjem odrediti rok ne duži od tri mjeseca u kojem su fizičke osobe ili pravne osobe kojima su oduzeta stečena prava dužne podmiriti obveze s osnova naknade za koncesiju.

Ured državne uprave nije obavijestio ovlaštenike eksploatacijskih polja, za koja su istekla odobrenja, o prestanku prava ovlaštenika niti je do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.) poduzeo radnje radi brisanja ovlaštenika tih eksploatacijskih polja iz registra eksploatacijskih polja i upisa Republike Hrvatske kao ovlaštenika te naplate potraživanja s osnova naknade za koncesiju, odnosno nije postupio u skladu s odredbom spomenutog članka 167. Zakona o rudarstvu.

Državni ured za reviziju nalaže poduzeti radnje radi obračuna i naplate naknada za površinu odobrenih eksploatacijskih polja prema propisima koji uređuju način obračuna i naplate naknade za površinu eksploatacijskih polja te popuniti i dostaviti Ministarstvu financija odgovarajuće obrasce propisane Pravilnikom o registru koncesija radi evidentiranja podataka o obvezama za naknade za površinu odobrenih eksploatacijskih polja i njihovoj naplati u Registru koncesija. Nalaže se provesti brisanje ovlaštenika eksploatacijskih polja za koja su istekla odobrenja iz registra eksploatacijskih polja te upis Republike Hrvatske kao ovlaštenika u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu.

Prostornim planom Županije eksploatacijska polja Busišta 3, Puča, Lamjana, Prutna i Stari gaj-Jalovnik nisu predviđena za daljnju eksploataciju mineralnih sirovina. S obzirom da se eksploatacijsko polje Busišta 3 nalazi na lokaciji koja je Prostornim planom Županije određena za izgradnju centra za gospodarenje otpadom, trgovačko društvo za gospodarenje otpadom na području Županije uputilo je u listopadu 2009. Uredu državne uprave zahtjev za brisanje tog eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja. U ožujku 2010. osnovano je stručno povjerenstvo radi utvrđivanja stanja na terenu, odnosno utvrđivanja eventualne protupravne eksploatacije mineralnih sirovina i devastacije okoliša. Stručno povjerenstvo je u ožujku 2010. obavilo očevid na eksploatacijskom polju, o čemu je sastavljen zapisnik. Prema podacima iz spomenutog zapisnika, ovlaštenik eksploatacijskog polja obavljao je eksploataciju mineralnih sirovina bez prethodno ishođene koncesije, na otkopanom prostoru nisu postavljeni čitljivi i trajni nalozi upozorenja te je rudarska inspektorica, članica stručnog povjerenstva, izrazila mišljenje da se postupak brisanja eksploatacijskog polja Busišta 3 ne može provesti, jer nisu provedene mjere osiguranja rudarskim radovima otkopanog prostora. Prema dokumentaciji Ureda državne uprave, nakon 2010. nisu poduzimane daljnje aktivnosti radi brisanja eksploatacijskog polja Busišta 3.

Državni ured za reviziju predlaže poduzeti aktivnosti radi brisanja eksploatacijskih polja Busišta 3, Lamjana, Prutna i Stari gaj-Jalovnik, a istekom koncesije i eksploatacijskog polja Puča, iz registra eksploatacijskih polja, s obzirom da važećim Prostornim planom Županije nisu predviđena za eksploataciju mineralnih sirovina.

Nad ovlaštenikom eksploatacijskog polja Kosa otvoren je stečajni postupak u kolovozu 2010. te su, po zahtjevu stečajne upraviteljice, tijekom 2011. poduzete radnje radi brisanja ovlaštenika spomenutog eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja. U svibnju i kolovozu 2011., nadležna tijela obavila su inspekcijski nadzor, nakon čega je rudarska inspekcija, u svibnju 2014., izdala potvrdu o provedenim mjerama osiguranja eksploatacijskog polja, dok inspekcija zaštite okoliša to nije učinila, te Ured državne uprave nije donio rješenje o brisanju ovlaštenika eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja.

Državni ured za reviziju predlaže pribaviti potvrdu inspekcije zaštite okoliša o provedenoj sanaciji prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi na eksploatacijskom polju Kosa te provesti brisanje njegovog ovlaštenika iz registra eksploatacijskih polja.

Ovlaštenik eksploatacijskog polja Prutna brisan je iz sudskog registra u prosincu 2015., jer u posljednje tri godine nije objavio godišnja financijska izvješća, dok je nad ovlaštenikom eksploatacijskog polja Borje u ožujku 2016. otvoren i zaključen skraćeni stečajni postupak te je rješenjem nadležnog trgovačkog suda iz lipnja 2016. također brisan iz sudskog registra.

Odredbom članka 167. stavka 8. Zakona o rudarstvu, propisano je da će tijelo nadležno za rudarstvo po službenoj dužnosti izvršiti brisanje ovlaštenika eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja, ako je taj ovlaštenik brisan iz sudskog registra, odnosno registra obrtnika i kao ovlaštenika eksploatacijskog polja upisati Republiku Hrvatsku. Do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.) Ured državne uprave nije poduzeo radnje u cilju brisanja ovlaštenika eksploatacijskih polja Prutna i Borje iz registra eksploatacijskih polja te upisa Republike Hrvatske kao ovlaštenika polja propisane odredbom članka 167. stavka 8. Zakona o rudarstvu.

Državni ured za reviziju nalaže poduzeti radnje radi brisanja ovlaštenika eksploatacijskih polja Prutna i Borje iz registra eksploatacijskih polja te upisa Republike Hrvatske kao ovlaštenika polja Borje u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu.

Ured državne uprave zatražio je u ožujku 2016. od ovlaštenika eksploatacijskog polja Skalice, za koje je rješenje o odobrenju isteklo u prosincu 2011., potvrde rudarske inspekcije i inspekcije zaštite okoliša radi njegovog brisanja iz registra eksploatacijskih polja te upisa Republike Hrvatske kao novog ovlaštenika.

Od 29 eksploatacijskih polja koja je Ured državne uprave odobrio rudarskim gospodarskim subjektima, rudarske koncesije dodijeljene su za jedanaest eksploatacijskih polja te su, osim za eksploatacijsko polje Velika Rasovača, zaključeni ugovori o koncesiji za eksploataciju mineralnih sirovina. U ožujku 2014. te prosincu 2015. istekle su koncesije za dva eksploatacijska polja (Busišta 2 i Sječa), dok su za devet koncesije i dalje na snazi.

Za eksploatacijska polja Busišta 2, Busišta-kamen, Gorica, Sječa i Puča ugovori o koncesiji zaključeni su na temelju zahtjeva rudarskih gospodarskih subjekata za dodjelu koncesije za izvođenje rudarskih radova na navedenim eksploatacijskim poljima, koja su im odobrena nakon održanih javnih rasprava, u skladu s odredbama prijašnjih propisa o rudarstvu: Zakona o rudarstvu (Narodne novine 190/03 - pročišćeni tekst), koji je bio na snazi od lipnja 1991. do srpnja 2009., odnosno Zakona o rudarstvu (Narodne novine 75/09 i 49/11), koji je bio na snazi od srpnja 2009. do svibnja 2013., Pravilnika o postupku ishoda odobrenja za dodjelu eksploatacijskog polja, odobrenja za izvođenje rudarskih radova i građevinske dozvole za građenje rudarskih objekata i postrojenja, kao i dozvole za upotrebu rudarskih objekata i postrojenja (Narodne novine 53/A/91), koji je bio na snazi od listopada 1991. do listopada 1998., i Pravilnika o eksploataciji mineralnih sirovina (Narodne novine 125/98), koji je bio na snazi od listopada 1998. do prosinca 2013.

Za eksploatacijska polja Čardak, Grbovača, Gola glava i Zapužane-Zdrug ugovori o koncesiji su zaključeni na temelju zahtjeva rudarskih gospodarskih subjekata za dodjelu rudarske koncesije za izvođenje rudarskih radova na navedenim eksploatacijskim poljima, nakon provedenih postupaka, uključujući javna nadmetanja za davanje koncesije, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu.

Eksploatacija mineralnih sirovina za eksploatacijsko polje Sridnjak, odobrena je pravnoj osobi u ožujku 1982., rješenjem tadašnjeg Općinskog komiteta za privredu Općine Zadar, a rješenjem Ureda državne uprave iz travnja 2000., prava iz rješenja prenesena su na pravnog slijednika pravne osobe te je u lipnju 2000. zaključen ugovor o koncesiji.

Ovlaštenik eksploatacijskog polja Velika Rasovača stekao je pravo na eksploataciju mineralne sirovine na temelju rješenja iz travnja 1995. izdanog po prijašnjim propisima. Rješenje, kojim je odobreno izvođenje rudarskih radova, ne sadrži podatak o roku do kojeg se mogu izvoditi rudarski radovi, a ugovor o koncesiji nije zaključen te stoga u tablici nije iskazan podatak o trajanju koncesije za eksploatacijsko polje Velika Rasovača. Prema odredbi članka 166. Zakona o rudarstvu, ako u odobrenju nije naveden rok do kojeg se mogu izvoditi rudarski radovi, preostali rok će se utvrditi rješenjem sukladno provjerenim rudarskim projektima temeljem kojih je doneseno odobrenje, a isti ne može biti duži od 40 godina. Na temelju rješenja kojim se zamjenjuje odobrenje za koncesiju tijelo nadležno za rudarstvo sklapa ugovor o koncesiji. Tijelo nadležno za rudarstvo dužno je provesti spomenuti postupak zamjene u roku dvije godine od dana stupanja na snagu Zakona o rudarstvu, odnosno do 18. svibnja 2015. Ured državne uprave nije proveo postupak zamjene odobrenja za izvođenje rudarskih radova za rješenje o davanju koncesije.

Rudarska koncesija za eksploatacijsko polje Busišta 2 istekla je u ožujku 2014., istekom prava služnosti državnog zemljišta na kojem se polje nalazi. Koncesionar je tijekom 2014. zbog isteka, odnosno obnove prava služnosti državnog zemljišta na kojem se eksploatacijsko polje nalazi zatražio dodjelu nove rudarske koncesije, ali mu ona nije dodijeljena, jer nije dostavio jamstvo za troškove sanacije eksploatacijskog polja i osiguranje naplate naknade za koncesiju. U prosincu 2015., Ured državne uprave donio je rješenje kojim je utvrđen prestanak prava koncesionara na eksploatacijsko polje Busišta 2, odnosno prijenos prava na Republiku Hrvatsku. Rudarska koncesija za eksploatacijsko polje Sječa istekla je u prosincu 2015. U svrhu daljnje eksploatacije mineralnih sirovina na tom eksploatacijskom polju, Državni ured za upravljanje državnom imovinom donio je u svibnju 2016. odluku o osnivanju prava služnosti državnog zemljišta na kojem se eksploatacijsko polje nalazi, prema kojoj bi Republika Hrvatska trebala s ovlaštenikom navedenog eksploatacijskog polja zaključiti novi ugovor o pravu služnosti državnog zemljišta, kako bi koncesionar mogao ishoditi novu rudarsku koncesiju.

U tablici broj 4 daju se podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije za koja su zaključeni ugovori o koncesiji te podaci o varijabilnom dijelu naknade za mineralne sirovine, prema podacima prikupljenim od Ureda državne uprave i iz Registra koncesija.

Tablica broj 4

Eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije za koja su zaključeni ugovori o koncesiji te podaci o varijabilnom dijelu naknade za mineralne sirovine, travanj 2016.

u kn

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje koncesije	Varijabilni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine)		
			Obveza koncesionara	Naplaćeno s kamatama	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5
Tehničko građevni kamen					
1.	Busišta 2	7.7.2009.-4.3.2014.	-	214.295,00	-
2.	Busišta-kamen	13.9.2010.-30.1.2043.	-	32.176,00	-
3.	Čardak	19.8.2013.-31.12.2032.	-	96.389,00	-
4.	Grbovača	15.5.2013.-31.3.2037.	-	178.555,00	-
5.	Gorica	6.12.1999.-25.10.2016.	995.730,00	1.009.812,00	41.841,00
6.	Gola glava	15.5.2013.-31.12.2049.	-	0,00	-
7.	Zapužane-Zdrug	16.9.2013.-31.12.2045.	0,00	0,00	0,00
8.	Sječa	17.8.2011.-21.12.2015.	-	82.259,00	-
9.	Sridnjak	27.6.2000.-1.5.2022.	-	281.478,00	-
10.	Velika Rasovača	20.4.1995.-	1.179.775,00	1.246.039,00	0,00
11.	Puča	2.3.2011.-10.2.2020.	-	387.130,00	-
Ukupno			2.175.505,00	3.528.133,00	41.841,00

Obveze za varijabilni dio naknade za mineralne sirovine, odnosno naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralnih sirovina obračunane su za eksploatacijska polja Gorica, Zapužane-Zdrug i Velika Rasovača te su utvrđene u iznosu 2.175.505,00 kn, od čega je, s pripadajućim kamatama zbog nepravodobnog plaćanja naknada, naplaćeno 3.528.133,00 kn, dok je, s pripadajućim kamatama, nenaplaćeno 41.841,00 kn.

Naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine obračunavane su na temelju Odluke o naknadi za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 101/04), koja je bila na snazi od srpnja 2004. do siječnja 2010. i kojom je naknada bila utvrđena u visini 2,6 % ukupnog prihoda ostvarenog prodajom mineralne sirovine, Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011. i kojom je minimalni iznos varijabilnog dijela naknade bio utvrđen u visini 7,5 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od travnja 2011. do svibnja 2014. i kojom je varijabilni dio naknade bio utvrđen u visini 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, te Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je na snazi od svibnja 2014. i kojom je minimalni iznos varijabilnog dijela naknade utvrđen u visini 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, s tim da su pojedinim koncesionarima naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade.

S obzirom da koncesionari najvećim dijelom nisu redovito dostavljali podatke o otkopanim količinama, odnosno u kontinuitetu za svaku godinu eksploatacije, a Ured državne uprave dostavljene podatke nije redovito provjeravao, analizirao i sistematizirao niti pravodobno obavještavao koncesionare o njihovim obvezama koje proizlaze iz zakonskih i podzakonskih propisa o koncesijama i rudarstvu (navedeno je u Izvješću opisano pod točkom Registri i evidencije), Ured državne uprave ne raspolaže cjelovitim i sistematiziranim podacima o otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina. Također, ne raspolaže ni cjelovitim i sistematiziranim podacima o tržišnoj vrijednosti otkopanih/pridobivenih mineralnih sirovina.

Odredbama Zakona o rudarstvu i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, propisano je da iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, koji rudarski gospodarski subjekt mora izraditi kako bi od nadležnog povjerenstva ishodio rješenje o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine, a koju je dužan potvrditi svakih pet godina. Obveza rudarskih gospodarskih subjekata da Uredu državne uprave dostavljaju navedeni elaborat nije propisana. Stoga Ured državne uprave nije u mogućnosti pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na navedeni elaborat.

Državni ured za reviziju predlaže zatražiti od nadležnog povjerenstva dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi Ured državne uprave mogao pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednost mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.

Uvidom u dokumentaciju utvrđeno je da Ured državne uprave nije dostavio Ministarstvu financija popunjene prijave za upis varijabilnog dijela naknade za koncesiju za eksploatacijsko polje Gorica od 2013. do 2015., a prema podacima koje je Uredu državne uprave dostavio koncesionar, u tom razdoblju otkopano je 76 717 m³ mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala. Kontrola eksploatiranih količina koje je prijavio koncesionar nije obavljena. Prema pisanom obrazloženju odgovorne osobe koja obavlja poslove iz područja rudarstva, prihvaćaju se podaci o otkopanim količinama koje dostavlja koncesionar, jer nije moguće utvrditi stanje na eksploatacijskom polju. S obzirom da je koncesionar od 2013. do 2015. otkopao određene količine mineralnih sirovina, za spomenuto razdoblje trebalo je obračunati varijabilni dio naknade prema propisima koji uređuju plaćanje varijabilnog dijela naknade te podnijeti popunjene prijave za upis varijabilnog dijela naknade u Registar koncesija prema odredbama Pravilnika o registru koncesija. Nadalje, Ured državne uprave, kao davatelj koncesije, nije Ministarstvu financija podnosio popunjene prijave za upis varijabilnog dijela naknade za koncesiju za eksploatacijska polja Busišta 2, Busišta-kamen, Čardak, Grbovača, Gola glava, Sječa, Sridnjak i Puča, a koncesionari su eksploatirali mineralne sirovine na tim poljima te do travnja 2016. uplatili 1.272.282,00 kn na ime varijabilnog dijela naknade. Zbog prethodno navedenog, obveze za varijabilni dio naknade nisu u cijelosti evidentirane u Registru koncesija, što nije u skladu s odredbom članka 4. Pravilnika o registru koncesija, kojom je propisano da je davatelj koncesije dužan popuniti i podnijeti sve odgovarajuće obrasce propisane tim pravilnikom.

Radi ažuriranja stanja u Registru koncesija, u vrijeme obavljanja revizije (svibanj 2016.) Ured državne uprave zatražio je od koncesionara evidencije o količinama i tržišnoj vrijednosti otkopanih mineralnih sirovina. Prikupljanje podataka je u tijeku.

Iz navedenog proizlazi da Ured državne uprave, kao davatelj koncesija, ne raspolaže pravodobnim, potpunim i ažuriranim podacima potrebnim za upis u Registar koncesija, kako bi mogao pravilno i u cijelosti utvrditi obveze koncesionara, pratiti izvršenje tih obveza, pravodobno poduzimati mjere naplate potraživanja te izvješćivati nadležna tijela (Ministarstvo financija i nadležno državno odvjetništvo) o izvršenju ugovornih obveza. Ured državne uprave nije poduzimao mjere naplate potraživanja na ime naknada za koncesiju, Ministarstvu financija nije dostavio izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara (osobito u odnosu na plaćanje naknade za koncesiju, poduzete radnje u vezi s nadzorom rada koncesionara, pokrenute mjere prisilne naplate naknade za koncesiju i drugih novčanih obveza po osnovi nalaza/rješenja inspekcijskih i drugih službi, raskinute ugovore o koncesiji i one koji su u procesu raskida, poslovanje koncesionara kada je to društvo posebne namjene, izvršenje podugovora i ugovora s takvim svojstvom koje je sklopio koncesionar, a koji su vezani uz ugovor o koncesiji, te druge bitne podatke o izvršenju ugovora o koncesiji) niti je obavještavao nadležno državno odvjetništvo o postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji. Navedeno nije u skladu s odredbom članka 51. Zakona o koncesijama, kojom je, između ostalog, propisano da je davatelj koncesije dužan kontinuirano nadzirati rad koncesionara i izvršavanje njihovih obveza iz ugovora o koncesiji, što uključuje i redovito praćenje izvršavanja plaćanja naknade za koncesiju te plaćanja svih drugih obveza koje nastaju kao posljedica provedenih nadzora inspekcijskih službi i drugih nadležnih tijela, da je odgovoran za potpunu i pravodobnu naplatu naknade za koncesiju, da je dužan do 1. lipnja tekuće godine, za prethodnu godinu, dostaviti Ministarstvu financija izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara o postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji te da je o postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji dužan obavijestiti nadležno državno odvjetništvo.

Državni ured za reviziju nalaže obračun i naplatu varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine obavljati na propisani način te Ministarstvu financija dostavljati popunjene obrasce propisane Pravilnikom o registru koncesija radi evidentiranja obveze za varijabilni dio naknade u Registru koncesija. Nalaže se kontinuirano nadzirati rad koncesionara i izvršavanje njihovih obveza iz ugovora o koncesiji, što uključuje i redovito praćenje izvršavanja plaćanja naknade za koncesiju te plaćanja svih drugih obveza koje nastaju kao posljedica provedenih nadzora inspekcijskih službi i drugih nadležnih tijela.

U slučajevima neizvršavanja ugovornih obveza, nalaže se poduzimati mjere naplate potraživanja, o nepoštivanju odredbi ugovora o koncesiji obavijestiti nadležno državno odvjetništvo te Ministarstvu financija dostavljati izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara u skladu s odredbama Zakona o koncesiji.

Iz podataka koncesionara dostavljenih Uredu državne uprave proizlazi da na eksploatacijskom polju Zapužane-Zdrug od početka trajanja rudarske koncesije, odnosno od rujna 2013. do konca 2015. nisu izvođeni rudarski radovi.

Državni ured za reviziju mišljenja je da je na navedenom eksploatacijskom polju, kao i na drugim eksploatacijskim poljima za koja su zaključeni ugovori o koncesiji, potrebno obavljati inspekcijski nadzor kako bi se provjerila točnost podataka koncesionara o otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina i iskazanoj tržišnoj vrijednosti. Stoga se predlaže zatražiti od rudarske inspekcije redovito obavljanje inspekcijskog nadzora na eksploatacijskim poljima za koja su zaključeni ugovori o koncesiji.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o inspekcijama u gospodarstvu (Narodne novine 14/14 i 56/16), inspekcijske poslove u području rudarstva obavlja rudarska inspekcija Ministarstva gospodarstva, koja provodi inspekcijski nadzor nad izvođenjem rudarskih radova. U vezi s obavljanjem nadzora nad izvođenjem rudarskih radova od 2013. do 2015., Ured državne uprave raspolaže rješenjem rudarske inspekcije iz travnja 2014., kojim je utvrđena protupravna eksploatacija mineralnih sirovina na otoku Pagu na dijelu zemljišne čestice u vlasništvu Republike Hrvatske. Spomenutim rješenjem zabranjeno je izvođenje rudarskih radova trgovačkom društvu koje je izvodilo rudarske radove bez ugovora o koncesiji. Ured državne uprave ne raspolaže dokumentacijom iz koje bi bilo vidljivo je li obračunana naknada štete po osnovi otuđenja mineralne sirovine na način utvrđen odredbama Uredbe o naknadi štete po osnovi otuđenja mineralne sirovine (Narodne novine 90/14). O drugim eventualnim protupravnim eksploatacijama mineralnih sirovina na području Županije te mjerama rudarske inspekcije u provedbi inspekcijskog nadzora Ured državne uprave nema saznanja, jer o tome nije obavještavan. Stoga Državni ured za reviziju predlaže zatražiti od rudarske inspekcije izvješćivanje o obavljenom nadzoru.

Radi spoznaje o funkcioniranju sustava gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije, tijekom obavljanja revizije (u svibnju 2016.), Državni Ured za reviziju zatražio je od jedinica lokalne samouprave na području Županije podatke o njihovim saznanjima o protupravnoj eksploataciji mineralnih sirovina te jesu li o tome obavijestili nadležna tijela. Prema dostavljenim podacima, koji nisu cjeloviti (dio jedinica nije dostavio podatke), jedna jedinica lokalne samouprave (Općina Vrsi) ima saznanja o protupravnoj eksploataciji mineralnih sirovina na svom području, o čemu je višekratno izvješćivala nadležna ministarstva, rudarsku inspekciju i Državno odvjetništvo.

Zbog činjenice da su mineralne sirovine najvećim dijelom neobnovljivi prirodni resurs ograničenih rezervi, od izuzetnog značaja je sprječavanje otuđenja tih resursa, odnosno sprječavanje moguće protupravne eksploatacije. Stoga Državni ured za reviziju predlaže uspostaviti učinkovitu suradnju Ureda državne uprave i rudarske inspekcije, kao nadležnih tijela koja obavljaju aktivnosti iz područja rudarstva, te jedinica lokalne samouprave na čijem području se eksploatiraju mineralne sirovine, kako bi se osigurala protočnost informacija o eksploataciji mineralnih sirovina te pravodobno i učinkovito spriječila moguća protupravna eksploatacija. Učinkovita suradnja trebala bi pridonijeti smanjenju štete počinjene Republici Hrvatskoj te ostvarenju održivog gospodarenja mineralnim sirovinama.

Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi

Izvođenjem rudarskih radova pri eksploataciji mineralnih sirovina utječe se na okoliš te su stoga odredbama Zakona o rudarstvu, između ostalog, propisane obveze rudarskih gospodarskih subjekata u svrhu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi. Sanacijom prostora, prema odredbi članka 12. Zakona o rudarstvu, smatraju se rudarski radovi radi provedbe mjera osiguranja rudarskim radovima otkopanih prostora kojima se isključuje mogućnost nastanka opasnosti za ljude i imovinu, kao i za prirodu i okoliš, kao i radi privođenja namjeni određenoj dokumentima prostornog uređenja ako su za to ispunjene pretpostavke.

Prema odredbama članaka 69. i 101. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt odgovara za štetu u prirodi i okolišu nastalu izvođenjem rudarskih radova na eksploatacijskom polju, dužan je tijekom izvođenja te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova provesti sanaciju prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi, provesti mjere osiguranja radi sprječavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš te o tome izvijestiti rudarsku inspekciju i inspekciju zaštite okoliša, te ministarstvo nadležno za pomorstvo ako se rudarski radovi izvode na pomorskom dobru. Ako su provedene mjere osiguranja dovoljne, rudarska inspekcija i inspekcija zaštite okoliša izdaju rudarskom gospodarskom subjektu potvrde o provedbi spomenutih mjera, nakon čega davatelj koncesije donosi rješenje o brisanju rudarskog gospodarskog subjekta kao ovlaštenika eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja, a može donijeti i rješenje o brisanju eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja. Ako rudarski gospodarski subjekt ne provede sanaciju, davatelj koncesije naložit će mu provođenje sanacije u primjerenom roku, a ako ni nakon ostavljenog roka ne provede sanaciju, to će se učiniti putem treće osobe, na trošak rudarskog gospodarskog subjekta, pri čemu će pravne radnje pred sudom poduzeti nadležno državno odvjetništvo.

Prema podacima Ureda državne uprave sa stanjem početkom 2016., ni jedan ovlaštenik eksploatacijskih polja koja je Ured državne uprave odobrio rudarskim gospodarskim subjektima, a za koja su rješenja o odobrenju ili ugovori o koncesiji istekli, nije brisan iz registra koncesija, osim što je koncesionaru eksploatacijskog polja Busišta 2 rješenjem iz prosinca 2015., zbog isteka koncesije, utvrđen prestanak prava na eksploatacijsko polje. Tijekom 2010. i 2011. pokrenuti su postupci brisanja ovlaštenika eksploatacijskih polja Kosa i Busišta 3, koji nisu okončani, jer nije provedena sanacija prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi, a početkom 2016. poduzete su radnje radi brisanja ovlaštenika eksploatacijskog polja Skalice.

Ugovorom o koncesiji za eksploataciju mineralnih sirovina na eksploatacijskom polju Sridnjak, koji je zaključen s pravnom osobom u lipnju 2000., utvrđeno je da saniranje devastiranog prostora treba provesti na način da se najveći dio sanacije obavi u tijeku radova na eksploataciji mineralne sirovine, a konačni sanacijski radovi trebaju se obaviti najkasnije šest mjeseci po završetku eksploatacije mineralne sirovine. Eksploataciju je, prema podacima iz rudarsko-geološke studije i prostorno-planske dokumentacije, potrebno usmjeriti u pravcu završne sanacije, na način da se prostor završno oblikuje i uredi za prenamjenu u poslovno-proizvodnu zonu, u skladu s prostornim planom jedinice lokalne samouprave na čijem području se prostor nalazi. Prema dokumentaciji Ureda državne uprave, izračun troškova sanacije nije obavljen. U vezi s izračunom troškova sanacije, u listopadu 2006. očitovalo se ministarstvo nadležno za rudarstvo. U očitovanju se, između ostalog, navodi da izračun troškova sanacije na eksploatacijskom polju Sridnjak nije moguće obaviti, jer glavni rudarski projekt sanacije kamenoloma Sridnjak, koji je izrađen u lipnju 1996., ne sadrži prikaz osnovnih ekonomskih i financijskih pokazatelja. Glavni rudarski projekt provjeren je u prosincu 1996., odnosno prije stupanja na snagu propisa kojim je izrađivaču projektne dokumentacije određena obveza prikaza osnovnih ekonomskih i financijskih pokazatelja koji moraju sadržavati troškove sanacije prostora na kojem su izvedeni radovi. Prema navodima nadležnog ministarstva, ugovorom o osnivanju prava služnosti na zemljištu u vlasništvu Republike Hrvatske, iz kolovoza 2006., rudarskom subjektu utvrđena je obveza dostave dopunskog rudarskog projekta koji bi sadržavao prikaz osnovnih ekonomskih i financijskih pokazatelja potrebnih za izračun troškova sanacije. Ured državne uprave nema saznanja je li dopunski rudarski projekt s elementima potrebnim za izračun troškova sanacije izrađen.

S obzirom da je eksploatacijsko polje Sridnjak aktivno, odnosno da se na njemu izvode rudarski radovi kojima se utječe na okoliš te da je rudarskom gospodarskom subjektu utvrđena obveza izrade dopunskog rudarskog projekta s elementima potrebnim za izračun troškova sanacije, Državni ured za reviziju predlaže utvrditi je li dopunski rudarski projekt s elementima potrebnim za izračun troškova sanacije izrađen te od nadležnog ministarstva zatražiti izračun troškova sanacije prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi, a po izračunu troškova sanacije od rudarskog subjekta zatražiti jamstvo za troškove sanacije.

Uvidom u dokumentaciju Ureda državne uprave, utvrđeno je da na području Županije postoje dva bivša nesanirana eksploatacijska polja (Ploče i Savar), koja su odobrena 1982. i dulje razdoblje nisu aktivna (rudarski radovi su obustavljeni, a rudarski subjekti brisani su iz sudskog registra u prosincu 2005. odnosno lipnju 2006.). Ured državne uprave je prethodnih godina poduzeo aktivnosti radi brisanja spomenutih eksploatacijskih polja, odnosno zatražio je od nadležnih tijela potvrde o provedenim mjerama osiguranja, zaštite okoliša i sanacije. U studenome 2011. obavljen je inspekcijski nadzor na eksploatacijskom polju Ploče kojim je utvrđeno da je unutar spomenutog eksploatacijskog polja odložena veća količina građevinskog i glomaznog otpada te stoga nije izdana potvrda o provedenim mjerama zaštite okoliša. Nadležno ministarstvo donijelo je u studenome 2011. rješenje kojim se Gradu Zadru nalaže putem ovlaštene osobe ukloniti i zbrinuti oko 600 000 m³ građevinskog otpada u roku 60 dana od primitka rješenja. Ako Grad Zadar ne ukloni i zbrine otpad u zadanom roku, to je obvezna učiniti Županija u roku 30 dana od primitka obavijesti o neizvršenju mjere, odnosno druga osoba na teret Županije. Po spomenutom rješenju nije postupljeno. U ožujku 2016., rudarska inspekcija obavila je inspekcijski nadzor statusa eksploatacijskog polja Ploče, o čemu je sastavljen zapisnik. Prema navodima iz zapisnika, utvrđeno je da na eksploatacijskom polju Ploče nisu provedene mjere osiguranja kojima se isključuje mogućnost nastanka opasnosti. Na zahtjev rudarske inspekcije, Ured državne uprave je u ožujku 2016. pribavio iz Državnog arhiva u Zadru rudarski projekt te ga dostavio rudarskoj inspekciji.

U vezi s eksploatacijskim poljem Savar, u svibnju 2016. rudarskoj inspekciji upućen je zahtjev za obavljanje inspekcijskog nadzora, u cilju pribavljanja potvrde o provedenim mjerama osiguranja.

Prema odredbi članka 31. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije dužan je prije stupanja na snagu ugovora o koncesiji prikupiti od odabranog najpovoljnijeg ponuditelja odnosno podnositelja zahtjeva za dobivanje koncesije potrebna jamstva i/ili instrumente osiguranja naplate naknade za koncesiju te naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji (zadužnice, bankarske garancije, osobna jamstva, mjenice, polog i ostalo) u iznosu određenom u skladu s procijenjenom vrijednosti koncesije te redovito provjeravati valjanost instrumenata osiguranja.

Prema odredbi članka 76. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt kojem se daje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina, dužan je prije zaključivanja i potpisivanja ugovora o koncesiji dostaviti davatelju koncesije jamstvo za troškove sanacije eksploatacijskog polja, a prema odredbi članka 11. stavka 4. Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina, davatelj koncesije dužan je redovito provjeravati valjanost jamstva.

Od rudarskih gospodarskih subjekata s kojima su zaključeni ugovori o koncesiji za eksploatacijska polja Čardak, Grbovača, Gorica, Gola glava i Zapužane-Zdrug, Ured državne uprave pribavio je jamstva (zadužnice), radi osiguranja naplate naknade za koncesiju, naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji odnosno troškova sanacije eksploatacijskog polja. Ured državne uprave nije provjeravao valjanost jamstava, što nije u skladu s odredbom članka 11. Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina, kojom je propisano da je tijelo nadležno za rudarstvo dužno redovito provjeravati valjanost jamstva, a način provjere se određuje u odluci o davanju koncesije.

Državni ured za reviziju nalaže redovito provjeravati valjanost pribavljenih jamstava u skladu s odredbama Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina.

Za eksploatacijska polja Busišta 2, Busišta kamen, Sječa, Sridnjak, Velika Rasovača i Puča, za koja su koncesije odnosno rješenje o odobrenju izvođenja rudarskih radova dane prema prijašnjim propisima, nisu pribavljena jamstva radi osiguranja naplate naknade za koncesiju, naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji odnosno troškova sanacije eksploatacijskog polja. Rudarske koncesije za eksploatacijska polja Busišta 2 i Sječa istekle su u ožujku 2014. odnosno prosincu 2015., a do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.), Uredu državne uprave nisu dostavljene potvrde rudarske inspekcije i inspekcije zaštite okoliša o sanaciji prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi na eksploatacijskim poljima Busišta 2 i Sječa.

Državni ured za reviziju predlaže pribaviti potvrde rudarske inspekcije i inspekcije zaštite okoliša o provedbi sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi na eksploatacijskim poljima Busišta 2 i Sječa. Predlaže se za eksploatacijska polja Busišta kamen, Sridnjak, Velika Rasovača i Puča od rudarskih gospodarskih subjekata pribaviti jamstva radi osiguranja naplate naknade za koncesiju, naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji odnosno troškova sanacije eksploatacijskog polja.

OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA

Državni ured za reviziju obavio je reviziju učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije. Ciljevi revizije bili su ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s propisima, planovima i unutarnjim procedurama u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina, ocijeniti vođenje propisanih registara i evidencija, ocijeniti dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina i obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način, ocijeniti provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanjima za prihode od naknada za mineralne sirovine i izvršenjem ugovora o koncesiji te ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

Na temelju provedene revizije, Državni ured za reviziju primjenom utvrđenih kriterija, ocjenjuje da je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije **djelomično učinkovito** te daje sljedeće naloge i preporuke:

- Donositi godišnje i srednjoročne (trogodišnje) planove davanja koncesija i dostavljati ih nadležnom ministarstvu u skladu s odredbama Zakona o koncesijama te, radi dosljednije primjene propisa iz područja rudarstva, donijeti unutarnje procedure kojima bi se utvrdio redoslijed radnji u procesu gospodarenja mineralnim sirovinama.
- Poduzeti radnje radi usklađivanja, objedinjavanja i ustrojavanja evidencija u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama na način propisan odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima.
- Redovito pratiti izvršavanje plaćanja naknade za koncesiju i pridonositi vođenju Registra koncesija stalnim praćenjem i zajedničkim sudjelovanjem u radu s Ministarstvom financija u skladu s odredbama Zakona o koncesijama te pravodobno dostavljati Ministarstvu financija popunjene obrasce propisane Pravilnikom o registru koncesija.
- Poduzimati radnje radi pravodobnog pribavljanja podataka o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, koje su koncesionari obvezni dostavljati Uredu državne uprave prema odredbama Zakona o rudarstvu i Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina, te pribavljene podatke provjeravati, analizirati i sistematizirati, kako bi se osigurali podaci o resursima po eksploatacijskim poljima, što je bitno zbog ograničenosti resursa i njihove zaštite.
- Poduzeti radnje radi brisanja ovlaštenika eksploatacijskih polja za koja su istekli rokovi iz rješenja o odobrenju eksploatacijskog polja i ovlaštenika koji su brisani iz sudskog registra odnosno registra obrtnika i provesti upis Republike Hrvatske kao ovlaštenika tih polja u registar eksploatacijskih polja u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu te brisati iz registra eksploatacijska polja koja Prostornim planom Županije nisu predviđena za eksploataciju mineralnih sirovina.
- Obavljati obračun i naplatu fiksnog i varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine na propisani način te popunjavati i podnositi Ministarstvu financija propisane obrasce radi evidentiranja obveza za naknade za mineralne sirovine u Registru koncesija.

- Zatražiti od nadležnog povjerenstva dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi Ured državne uprave mogao pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednost mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.
- Kontinuirano nadzirati rad koncesionara i izvršavanje njihovih obveza iz ugovora o koncesiji, što uključuje i redovito praćenje izvršavanja plaćanja naknade za koncesiju te plaćanja svih drugih obveza koje nastaju kao posljedica provedenih nadzora inspekcijskih službi i drugih nadležnih tijela, u slučajevima neizvršavanja ugovornih obveza poduzimati mjere naplate potraživanja, Ministarstvu financija dostavljati izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara, a o postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji obavijestiti nadležno državno odvjetništvo u skladu s odredbama Zakona o koncesiji.
- Zatražiti od rudarske inspekcije redovito obavljanje inspekcijskog nadzora na eksploatacijskim poljima za koja su zaključeni ugovori o koncesiji, radi provjere podataka koncesionara o otkopan/pridobivenim količinama mineralnih sirovina i iskazanoj tržišnoj vrijednosti te izvješćivanje o obavljenom nadzoru.
- Uspostaviti učinkovitu suradnju Ureda državne uprave i rudarske inspekcije, kao nadležnih tijela koja obavljaju aktivnosti iz područja rudarstva, te jedinica lokalne samouprave na čijem području se eksploatiraju mineralne sirovine, kako bi se osigurala razmjena informacija o eksploataciji mineralnih sirovina te pravodobno i učinkovito spriječila moguća protupravna eksploatacija, što bi trebalo pridonijeti smanjenju štete počinjene Republici Hrvatskoj te ostvarenju održivog gospodarenja mineralnim sirovinama.
- Pribavljati od rudarskih gospodarskih subjekata koji su ishodili rudarske koncesije jamstva za troškove sanacije prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi te redovito provjeravati valjanost pribavljenih jamstava u skladu s odredbama Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina.
- Pribavljati potvrde rudarske inspekcije i inspekcije zaštite okoliša o provedbi sanacije za eksploatacijska polja na kojima su izvedeni rudarski radovi prije brisanja ovlaštenika eksploatacijskih polja iz registra eksploatacijskih polja.

Državni ured za reviziju ocjenjuje da bi provedba navedenih naloga i preporuka pridonijela poboljšanju postupanja pri donošenju planova, vođenju propisanih registara i evidencija, obračunu naknada za mineralne sirovine, naplati prihoda, provedbi odgovarajućeg nadzora i sanaciji prostora, čime bi se povećala usklađenost s propisima kojima je uređeno gospodarenje mineralnim sirovinama, što bi pridonijelo i učinkovitijem gospodarenju mineralnim sirovinama na području Županije.

OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE

Ured državne uprave očitovao se na naloge i preporuke Državnog ureda za reviziju. U očitovanju je navedeno da je Nacrt izvješća detaljno proanaliziran te da se prihvaća sve izneseno (primjedbe, nalozi i preporuke). Također, navedeno je da je angažirana djelatnica koja će obavljati poslove iz područja rudarstva, odnosno poduzete su radnje radi usklađivanja, objedinjavanja i ustroja evidencija, a radno mjesto opremljeno je novom informatičkom opremom radi podržavanja aplikacije Registar koncesija. Uspostavljen je kontakt s kolegama iz Ureda državne uprave u Ličko-senjskoj županiji radi pružanja stručne pomoći pri sređivanju Registra koncesija. Nadalje, u očitovanju je navedeno da je u Registru koncesija pri kraju uređenje podataka za eksploatacijska polja Grbovača, Borje, Gola glava i Velika Rasovača te da će se u što kraćem vremenu nastojati otkloniti sve primjedbe navedene u Nacrtu izvješća.

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Bjelovar

IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA NA PODRUČJU ZAGREBAČKE ŽUPANIJE

Bjelovar, studeni 2016.

S A D R Ź A J

stranica

PREDMET I CILJEVI REVIZIJE	2
METODE I POSTUPCI REVIZIJE	2
KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI	3
GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA	5
Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama	9
Registri i evidencije	11
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	13
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	25
OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA	28
OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE	30

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Bjelovar

KLASA: 041-01/16-10-30

URBROJ: 613-09-16-19

Bjelovar, 2. studenoga 2016.

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA
MINERALNIM SIROVINAMA NA PODRUČJU ZAGREBAČKE ŽUPANIJE

Na temelju odredbi članaka 12. i 14. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 80/11), obavljena je revizija učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Zagrebačke županije (dalje u tekstu: Županija).

Revizija je obavljena na način i prema postupcima utvrđenim okvirom revizijskih standarda Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

Postupci revizije provedeni su od 29. ožujka do 2. studenoga 2016.

PREDMET I CILJEVI REVIZIJE

Predmet revizije je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije, koje je u nadležnosti Ureda državne uprave u Zagrebačkoj županiji (dalje u tekstu: Ured državne uprave). Prema odredbama Zakona o rudarstvu (Narodne novine 56/13 i 14/14), Ured državne uprave je tijelo nadležno za rudarstvo za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala na području Županije.

Revizijom je obuhvaćena provedba aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama (istraživanje i eksploataciju), naplatu prihoda od naknada za koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina, vođenje evidencija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina te sanacija prostora nakon završetka izvođenja rudarskih radova na području Županije od 2013. do 2015.

U svrhu ocjene učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, utvrđeni su sljedeći ciljevi:

- ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s donesenim propisima, planovima i unutarnjim procedurama vezanim uz koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina
- ocijeniti prikupljanje podataka o eksploataciji mineralnih sirovina
- ocijeniti dodjelu koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima
- ocijeniti pravilnost obračuna naknade za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina
- ocijeniti provedbu nadzora nad naplatom prihoda i potraživanjima za prihode od naknade za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina te nadzora nad izvršavanjem ugovora o dodjeli koncesija
- ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

METODE I POSTUPCI REVIZIJE

U skladu s prihvaćenim međunarodnim revizijskim standardima vrhovnih revizijskih institucija, revizija je planirana i obavljena na način koji osigurava potrebne dokaze i pruža razumnu osnovu za revizijske nalaze i zaključke te ostvarenje revizijskih ciljeva.

U fazi planiranja i obavljanja pripremnih radnji za obavljanje revizije, analizirana je zakonska regulativa, podaci iz Rudarsko-geološke studije i Prostornog plana Županije o lokacijama predviđenim za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, podaci iz Registra koncesija koji vodi Ministarstvo financija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina na području Županije, podaci iz sudskog i obrtnog registra o koncesionarima i ovlaštenicima istražnih prostora i eksploatacijskih polja te drugi dostupni podaci.

U postupku revizije korištene su sljedeće metode prikupljanja i analize dokaza:

- proučeni su i analizirani zakoni i drugi propisi koji reguliraju gospodarenje mineralnim sirovinama, unutarnji akti te stručni članci
- ispitana je dosljednost primjene zakona i drugih propisa te unutarnjih akata
- analizirani su podaci i provjerena dokumentacija (planovi, rješenja, odluke, ugovori) vezana uz gospodarenje mineralnim sirovinama
- provjereno je prikupljanje podataka i vođenje propisanih registara, zbirke isprava i evidencija
- obavljani su razgovori s odgovornim osobama

- pribavljena obrazloženja o pojedinim aktivnostima vezanim uz gospodarenje mineralnim sirovinama.

KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI

Za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama utvrđeni su kriteriji koji proizlaze iz zakona i drugih propisa te poduzetih aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama. Revizijom su prikupljeni dokazi kako bi se odgovorilo na sljedeća pitanja:

- Je li izrađena rudarsko-geološka studija za Županiju te doneseni odgovarajući planovi i unutarnje procedure u vezi s gospodarenjem mineralnih sirovina?
- Je li ustrojen registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja i jesu li cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima?
- Dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima?
- Obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način te provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknada za mineralne sirovine?
- Provodi li se kontinuirani nadzor rada koncesionara i izvršavanja obveza rudarskog gospodarskog subjekta?
- Provode li se sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi?

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito**, ako su doneseni odgovarajući planovi i procedure u vezi s gospodarenjem mineralnih sirovina, ako su ustrojeni registri i cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, ako je dodjeljivanje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina provedeno u skladu s propisima, ako se obračun i naplata naknada za mineralne sirovine obavljaju na propisani način, ako se provodi nadzor u svim fazama obavljanja rudarskih radova te ako je provedena sanacija prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito, pri čemu su potrebna određena poboljšanja**, ako su utvrđene određene slabosti i propusti koje ne utječu bitno na gospodarenje mineralnim sirovinama.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **djelomično učinkovito**, ako su utvrđeni nedostaci kod donošenja planova, dodjele koncesija, naplate prihoda, vođenja registra i cjelovitosti evidencija o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, provedbe odgovarajućeg nadzora i sanacije prostora.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **neučinkovito**, ako su potrebna znatna poboljšanja u postupcima dodjele koncesija, naplate naknade za koncesije, vođenju registra i odgovarajućih evidencija, uspostave odgovarajućeg nadzora u svim fazama istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina te postupcima sanacije prostora.

U nastavku se daju kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije, prema područjima revizije.

Kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, prema područjima revizije

Područja revizije	Kriteriji
Normativno uređenje	○ doneseni su godišnji i srednjoročni (trogodišnji) planovi davanja koncesija te dostavljeni Ministarstvu financija
Registri i evidencije	○ vode se propisane evidencije u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama ○ podaci se sustavno i pravodobno prikupljaju i pravilno unose u propisane registre ○ evidencije su cjelovite i međusobno usklađene ○ provodi se nadzor nad dostavom i kvalitetom podataka ○ podaci za potrebe analize i izvješćivanja su točni i vjerodostojni ○ rudarski gospodarski subjekti, kao ovlaštenici istražnih prostora i eksploatacijskih polja dostavljaju nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina ○ koncesionari vode evidencije o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina te Uredu državne uprave dostavljaju podatke o godišnjoj eksploataciji
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	○ zaposlen je dovoljan broj zaposlenika na poslovima iz područja rudarstva ○ zaposlenici su educirani za obavljanje poslova iz područja rudarstva ○ postupak pri dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina detaljno je propisan ○ raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje propisane odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu ○ postupci javnog nadmetanja radi davanja koncesije provode se na način propisan odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu ○ redovito se prati izvršenje ugovora o koncesiji i aktivnosti koncesionara ○ obračun i naplata naknada za mineralne sirovine provodi se na propisani način ○ dostavljaju se podaci o otkopanoj/pridobivenoj količini te tržišnoj vrijednosti prodane mineralne sirovine ○ provjerava se realnost iskazivanja tržišne vrijednosti i količine otkopane/pridobivene mineralne sirovine ○ prati se plaćanje naknada za mineralne sirovine, poduzimaju se mjere naplate potraživanja te provjerava učinkovitost poduzetih mjera ○ obavljaju se kontrole eksploatiranih količina mineralnih sirovina koje su prijavili koncesionari ○ uspostavljena je učinkovita suradnja nadležnih tijela u svim aktivnostima vezanim uz eksploataciju mineralnih sirovina ○ sastavlja se godišnje izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara te se dostavlja Ministarstvu financija ○ o postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji obavještava se nadležno državno odvjetništvo ○ provodi se nadzor nad protupravnim eksploatacijama te mjere radi učinkovitog sprječavanja protupravnih eksploatacija ○ obračunava se naknada štete po osnovi otuđenja mineralne sirovine
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	○ provodi se sanacija prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi tijekom izvođenja rudarskih radova na istražnom prostoru ili eksploatacijskom polju te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova ○ u postupku davanja koncesije utvrđuje se iznos troškova sanacije, pribavljaju se jamstva za troškove sanacije te se redovito provjerava valjanost jamstava ○ nadležna tijela provode nadzor nad provedbama sanacije ○ provode se izvanredne sanacije prostora kada ne postoji ili je nepoznata osoba koja je eksploatirala mineralnu sirovinu

Područja revizije	Kriteriji
	○ poduzimaju se mjere radi sanacije prostora putem treće osobe, kada to ne učini rudarski gospodarski subjekt ○ poduzimaju se pravne radnje pred sudom radi prisilne sanacije

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA

Mineralne sirovine, odnosno rudno blago kao prirodno bogatstvo dobro je od osobitog značenja za Republiku Hrvatsku, koje, prema Ustavu Republike Hrvatske (Narodne novine 85/10 - pročišćeni tekst i 5/14), ima njezinu osobitu zaštitu. Gospodarenje mineralnim sirovinama normativno je uređeno s više propisa iz područja rudarstva i dodjele koncesija, od kojih su temeljni Zakon o rudarstvu i Zakon o koncesijama (Narodne novine 143/12).

Zakonom o rudarstvu, koji je stupio na snagu u svibnju 2013., uređeno je gospodarenje mineralnim sirovinama i planiranje rudarske gospodarske djelatnosti, istraživanje i utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina, izrada i provjera rudarskih projekata, eksploatacija mineralnih sirovina, davanje koncesije za eksploataciju, građenje i uporabu rudarskih objekata i postrojenja, izrada rudarskih planova i izvođenje rudarskih mjerenja, sanacija otkopanih prostora, naknada za koncesiju, naknada štete, mjere osiguranja, sigurnosti i zaštite, stručna sprema za obavljanje određenih poslova u rudarstvu, upravni i inspeksijski nadzor, prekršajne odredbe i druga pitanja.

Mineralne sirovine, u smislu Zakona o rudarstvu, su:

1. energetske mineralne sirovine:
 - 1.1. ugljikovodici (nafta, prirodni plin, plinski kondenzat i zemni vosak)
 - 1.2. fosilne gorive tvari: ugljen (treset, lignit, smeđi ugljen, kameni ugljen), asfalt i uljni škriljavci; radioaktivne rude; geotermalne vode iz kojih se može koristiti akumulirana toplina u energetske svrhe, osim geotermalnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke ili rekreativne svrhe i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama
2. mineralne sirovine za industrijsku preradbu: grafit, sumpor, barit, tinjci, gips, kreda, kremen, kremenji pijesak, drago kamenje, bentonitna, porculanska, keramička i vatrostalna glina, feldspati, talk, tuf, mineralne sirovine za proizvodnju cementa, karbonatne mineralne sirovine (vapnenci i dolomiti) za industrijsku preradbu, silikatne mineralne sirovine za industrijsku preradbu, sve vrste soli (morska sol) i solnih voda, mineralne vode iz kojih se mogu pridobivati mineralne sirovine, osim mineralnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke i rekreativne svrhe ili kao voda za ljudsku potrošnju i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama, brom, jod, peloidi
3. mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala: tehničko-građevni kamen (amfibolit, andezit, bazalt, dijabaz, granit, dolomit, vapnenac), građevni pijesak i šljunak iz neobnovljivih ležišta, građevni pijesak i šljunak iz morskog dna, ciglarska glina
4. arhitektonsko-građevni kamen
5. mineralne sirovine kovina.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, eksploatacijom mineralnih sirovina smatra se otkopavanje ili pridobivanje mineralnih sirovina iz ležišta i njihovo oplemenjivanje, a dozvoljena je samo unutar utvrđenog eksploatacijskog polja mineralnih sirovina i u granicama provjerenog rudarskog projekta na temelju kojeg je dana koncesija za gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra, koja je potrebna za eksploataciju mineralnih sirovina.

Postupci davanja koncesija, ugovor o koncesiji, prestanak koncesije, pravna zaštita u postupcima davanja koncesije, politika koncesija te druga pitanja u vezi s koncesijama, uređuju se Zakonom o rudarstvu i Zakonom o koncesijama. Koncesija je pravo koje se stječe ugovorom.

Davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina provodi se prema odredbama Zakona o rudarstvu, na temelju jednog javnog nadmetanja u jedinstvenom postupku koji se sastoji od četiri faze i to: postupka radi odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, postupka radi davanja odobrenja za istraživanje, postupka radi utvrđivanja eksploatacijskog polja te postupka radi davanja koncesije za eksploataciju. Koncesija se daje na zahtjev fizičkoj ili pravnoj osobi, na način određen Zakonom o koncesijama, koja je na javnom nadmetanju odabrana kao najpovoljniji ponuditelj, pod uvjetom da se nakon završetka istražnih radova potvrde rezerve mineralnih sirovina, utvrdi eksploatacijsko polje u skladu s lokacijskom dozvolom te da fizička ili pravna osoba ispunjava druge propisane uvjete. Iznimno, ako na određenom području već postoji utvrđeno eksploatacijsko polje, a ovlaštenik je Republika Hrvatska, raspisuje se javno nadmetanje za davanje koncesije.

Sve postupke koji čine pojedinu fazu jedinstvenog postupka za davanje koncesije provodi jedno tijelo nadležno za rudarstvo, kao davatelj koncesije, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu. Prema odredbi članka 8. Zakona o rudarstvu, za energetske mineralne sirovine, mineralne sirovine za industrijsku preradbu, arhitektonsko-građevni kamen i mineralne sirovine kovina nadležno je Ministarstvo gospodarstva, kao ministarstvo nadležno za rudarstvo, dok su za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala nadležni uredi državne uprave u županijama, s time da je Ministarstvo gospodarstva dužno sukcesivno u roku pet godina od dana stupanja na snagu Zakona o rudarstvu preuzeti nadležnost i za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala.

Ured državne uprave u županiji donosi odluku o provođenju javnog nadmetanja za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako ocijeni da postoji potreba za utvrđivanjem pojedinačnih rezervi mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na nekom prostoru, koji je dokumentima prostornog uređenja planiran za izvođenje rudarskih radova i utvrđivanjem njihove gospodarske iskoristivosti ili povodom prijedloga fizičke ili pravne osobe registrirane za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala.

Raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje koje se prema odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu osobito odnose na imenovanje stručnog povjerenstva za koncesiju, izradu studije opravdanosti davanja koncesije ili analize davanja koncesije, procjenu vrijednosti koncesije, izradu dokumentacije za nadmetanje, određivanje jamstva za ozbiljnost ponude, određivanje visine novčane naknade za uvid i otkup dokumentacije za nadmetanje, određivanje posebnih uvjeta i ograničenja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, određivanje granica istražnog prostora, određivanje vrste i količine istražnih radova te određivanje rokova i kriterija za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju. Davatelj koncesije imenuje do sedam članova stručnog povjerenstva za koncesiju odgovarajuće struke, koji ne moraju biti zaposlenici davatelja koncesije. Stručno povjerenstvo za koncesije o svom radu vodi zapisnik, a zadaci su mu suradnja s davateljem koncesije pri provođenju pripremnih radnji za davanje koncesije, ocjena pristiglih ponuda, utvrđivanje prijedloga odluke o davanju koncesije ili prijedloga odluke o poništenju postupka davanja koncesije i obrazloženje tih prijedloga te obavljanje svih drugih radnji potrebnih za provedbu postupka davanja koncesije.

Postupak javnog nadmetanja radi davanja koncesije započinje danom slanja na objavu obavijesti o namjeri davanja koncesije odnosno o namjeri odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju u Elektroničkom oglasniku javne nabave Republike Hrvatske, a završava s izvršnosti odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja ili odluke o poništenju postupka javnog nadmetanja.

Odluku o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju donosi ured državne uprave u županiji na prijedlog stručnog povjerenstva. Ured državne uprave u županiji donosi i sve druge odluke u jedinstvenom postupku za davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala. Nakon donošenja odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja slijedi postupak radi davanja odobrenja za istraživanje, koje se provodi radi utvrđivanja rezervi mineralnih sirovina. Rješenje o odobrenju za istraživanje donosi se na temelju izvršne odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja, a istraživanje je dopušteno unutar istražnog prostora određenog rješenjem. Podaci o odobrenim istražnim prostorima za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar istražnih prostora koji vodi ured državne uprave u županiji.

Rješenje kojim se utvrđuje i ovjerava količina i kakvoća rezervi mineralnih sirovina donosi povjerenstvo za utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina na temelju prijedloga rudarskog gospodarskog subjekta, koji uključuje dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina. Navedeno povjerenstvo osniva i njegove članove imenuje rješenjem ministar nadležan za rudarstvo iz redova djelatnika ministarstva nadležnog za rudarstvo, te drugih znanstvenih i stručnih djelatnika.

Nakon završetka istražnih radova i donošenja rješenja o utvrđivanju rezervi mineralnih sirovina pokreće se postupak za utvrđivanje eksploatacijskog polja. Rješenje o utvrđivanju eksploatacijskog polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala donosi ured državne uprave u županiji po službenoj dužnosti ili na zahtjev ovlaštenika istražnog prostora. Eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina i ne mogu se odobriti ovlašteniku na rok duži od 40 godina.

Nakon što prestanu prava ovlaštenika, ured državne uprave u županiji može raspisati novo javno nadmetanje za eksploatacijsko polje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu. Podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar eksploatacijskih polja koji vodi ured državne uprave u županiji.

Nakon utvrđivanja eksploatacijskog polja pokreće se postupak za donošenje odluke o davanju koncesije i sklapanju ugovora o koncesiji. Ured državne uprave u županiji donosi odluku o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na temelju zahtjeva koji podnosi rudarski gospodarski subjekt kao ovlaštenik eksploatacijskog polja koji je odabran kao najpovoljniji ponuditelj za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako su dovršeni istražni radovi, potvrđene rezerve mineralne sirovine, utvrđeno eksploatacijsko polje sukladno lokacijskoj dozvoli ishodenoj od nadležnog tijela za prostorno uređenje te ispunjeni drugi uvjeti propisani odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama.

Odluka o koncesiji dostavlja se rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija uz nacrt prijedloga ugovora o koncesiji, ministarstvu nadležnom za rudarstvo, jedinicama lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave na čijim se područjima nalazi eksploatacijsko polje i vlasnicima/posjednicima zemljišnih čestica na kojima se odobrava izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskom polju. Na temelju odluke o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, ured državne uprave u županiji mora rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija ponuditi na zaključivanje i potpisivanje ugovor o koncesiji. Ugovorom o koncesiji određuju se prava i obveze davatelja koncesije i koncesionara te se utvrđuje iznos i način plaćanja naknade za koncesiju.

Odredbama Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 31/14), propisana je visina minimalne godišnje naknade za mineralne sirovine i omjer raspodjele prihoda od naknade. Naknada za mineralne sirovine sastoji se od fiksnog i varijabilnog dijela, a ukupna naknada koja se plaća jednaka je njihovom zbroju.

Fiksni dio naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za površinu eksploatacijskog polja određenu upisom u registar odobrenih eksploatacijskih polja) iznosi 800,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija površina nije veća od 20 ha, 1.000,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina od 20 ha do 50 ha te 1.200,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina veća od 50 ha. Obračunava se godišnje od dana dobivanja odobrenja za eksploatacijsko polje i dospijeva najkasnije do konca četvrtog kvartala tekuće godine. Fiksni dio naknade je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske te se u cijelosti ustupa općini ili gradu na čijem području se nalazi odobreno eksploatacijsko polje. Ukoliko se eksploatacijsko polje prostire na području više gradova i/ili općina, fiksni dio naknade dijeli se razmjerno površini prostiranja eksploatacijskog polja mineralnih sirovina na području pojedinog grada i/ili općine.

Minimalni iznos varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) iznosi 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine. Iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena.

Varijabilni dio naknade prihod je državnog proračuna Republike Hrvatske, a dijeli se na način da 30,0 % pripada općini ili gradu na čijem području se otkopava/pridobiva mineralna sirovina, 20,0 % županiji na čijem području se otkopava/pridobiva te 50,0 % državnom proračunu Republike Hrvatske. Rudarski gospodarski subjekt dužan je dostaviti uredu državne uprave u županiji podatke o otkopanoj/pridobivenoj količini i tržišnoj vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala u prethodnom kvartalu, najkasnije osmog dana narednog kvartala. Varijabilni dio naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralnih sirovina obračunava se najmanje kvartalno i dopiyeva petnaestog dana narednog kvartala.

Prema odredbama Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine 147/14), naknada za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. i II. skupinu prema indeksu razvijenosti, koja je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske ustupa se u iznosu od 50 % gradu, odnosno općini, a 50 % županiji na području kojih se obavlja iskorištavanje, a koristi se namjenski za zaštitu okoliša i prirode te za gospodarski razvitak.

Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, osnovni dokument kojim se utvrđuje gospodarenje mineralnim sirovinama i planira rudarska gospodarska djelatnost na državnoj razini je Strategija gospodarenja mineralnim sirovinama koju donosi Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske. Propisano je da će Vlada Republike Hrvatske najkasnije u roku tri godine od dana stupanja na snagu Zakona u rudarstvu, odnosno do svibnja 2016. podnijeti prijedlog strategije na usvajanje Hrvatskom saboru. Županije, gradovi i općine dužni su u svojim razvojnim dokumentima osigurati provedbu strategije u roku tri godine od dana usvajanja strategije u Hrvatskom saboru.

Županije su dužne za svoja područja, u roku tri godine od dana usvajanja Strategije u Hrvatskom saboru, izraditi rudarsko-geološke studije koje obuhvaćaju postojeća i potencijalna ležišta mineralnih sirovina i koje moraju biti u skladu sa Strategijom, te ih dostaviti ministarstvu nadležnom za rudarstvo, ministarstvu nadležnom za prostorno uređenje i ministarstvu nadležnom za zaštitu prirode i okoliša u roku 30 dana od usvajanja. Sadržaj i način izrade navedenih studija propisan je Pravilnikom o sadržaju i načinu izrade rudarsko-geoloških studija (Narodne novine 142/13).

Do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.), strategija gospodarenja mineralnim sirovinama na državnoj razini nije donesena. Rudarsko-geološku studiju Županije čine dva dokumenta: Studija društveno-gospodarskog značaja, potreba i opravdanosti eksploatacije mineralnih sirovina na prostoru Zagrebačke županije iz 2005. te Studija inventarizacije područja eksploatacije mineralnih sirovina na području Zagrebačke županije iz 2009. Podaci o broju eksploatacijskih polja prema navedenim dokumentima se razlikuju. Prema spomenutoj Studiji iz 2005., na području Županije je evidentiran jedan istražni prostor, 28 eksploatacijskih polja, devet napuštenih prostora i dva prostora na kojima se izvode radovi bez odobrenja, a za koje je nadležan Ured državne uprave, dok su prema Studiji inventarizacije iz 2009. evidentirana 34 eksploatacijska polja (13 polja tehničko-građevnog kamena, 17 polja građevnog pijeska i šljunka i četiri polja ciglarske gline).

Prostornim planom Županije (Glasnik Zagrebačke županije 3/02, 6/02-ispr., 8/05, 8/07, 4/10, 10/11, 14/12-pročišćeni tekst i 27/15) je utvrđen jedan istražni prostor, 28 eksploatacijskih polja, devet napuštenih prostora i dva prostora na kojima se izvode radovi bez odobrenja, što je u skladu s podacima iz Studije iz 2005. U Prostornom planu Županije i spomenutoj Studiji je navedeno da se ovi podaci odnose na stanje koje je utvrdio Ured za gospodarstvo Zagrebačke županije u rujnu 2000. i ožujku 2001.

U tablici broj 1 daju se podaci o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala te napuštenim prostorima i prostorima na kojima se izvode radovi bez odobrenja na području Županije iz 2001., za koje je nadležan Ured državne uprave, a koji su evidentirani u Prostornom planu Županije.

Tablica broj 1

Istražni prostori i eksploatacijska polja mineralnih sirovina, napušteni prostori i prostori na kojima se izvode radovi bez odobrenja na području Županije u 2001.

Redni broj	Naziv istražnih prostora/eksploatacijskih polja	Jedinica lokalne samouprave	Vrsta mineralne sirovine
	1	2	3
Istražni prostori:			
1.	Jezero Orešje	Grad Sveta Nedelja	građevni pijesak i šljunak
Eksploatacijska polja:			
1.	Orešje Donje	Grad Sveti Ivan Zelina	tehničko-građevni kamen
2.	Pod Peca		
3.	Draga		
4.	Trstenica	Grad Jastrebarsko	
5.	Slapnica	Općina Krašić	
6.	Mala Rakovica I	Grad Samobor	
7.	Mala Rakovica II		
8.	Mala Rakovica III		
9.	Škrobotnik		
10.	Gradna		
11.	Beljak		
12.	Ivanec	Grad Zaprešić	
13.	Abesinija	Općina Rugvica	građevni pijesak i šljunak
14.	Trstenik	Općina Rugvica	
15.	Inzula Siromaja	Općina Rugvica i Grad Dugo Selo	
16.	Novo Čiče	Grad Velika Gorica	
17.	Vukovina		
18.	Savršćak I	Grad Samobor i Općina Brdovec	
19.	Savršćak II	Grad Samobor	
20.	Savršćak III		
21.	Rakitje	Grad Sveta Nedelja	
22.	Zajarki	Grad Zaprešić	
23.	Drenje	Općina Brdovec	
24.	Pluska	Općina Luka	
25.	Tlorad Pluska		
26.	Đurdišće	Grad Vrbovec	ciglarska glina
27.	Glinokop Dugo Selo	Grad Dugo Selo	
28.	Mraclin	Grad Velika Gorica	
Napušteni prostori:			
1.	Biškupec	Grad Sveti Ivan Zelina	tehničko-građevni kamen
2.	Vranov Dol	Grad Jastrebarsko	
3.	Poljanica		
4.	Boljara		
5.	Koretići	Grad Samobor	

Redni broj	Naziv istražnih prostora/eksploatacijskih polja	Jedinica lokalne samouprave	Vrsta mineralne sirovine
6.	Novo Čiče	Grad Velika Gorica	građevni pijesak i šljunak
7.	Strmec	Grad Sveta Nedelja	
8.	Zdenci Brdovečki	Općina Brdovec	
9.	Orešje Bistransko	Grad Zaprešić	
Prostori na kojima se izvode radovi bez odobrenja:			
1.	Mičevec-Kosnica	Grad Velika Gorica	građevni pijesak i šljunak
2.	Lomnica Donja		

Nakon 2001. su neka eksploatacijska polja mijenjala nazive (Beljak u Kamen Samobor, a Mala Rakovica II u Lanište), odobreno je novo eksploatacijsko polje (Jagodno), neki istražni prostori su brisani (Jezero Orešje) te su odobravani novi istražni prostori (Odra, Pluska-Mikograd, drugo), a navedene promjene nisu obuhvaćene Izmjenama i dopunama Prostornog plana Županije.

Državni ured za reviziju predlaže Uredu državne uprave da jednom godišnje Zagrebačkoj županiji dostavi podatke o eksploatacijskim poljima i istražnim prostorima odnosno podatke o njihovim promjenama, radi evidentiranja navedenih promjena u Prostornom planu Županije.

Ured državne uprave dostavio je Ministarstvu financija godišnje planove davanja koncesija za 2013., 2014. i 2015. te srednjoročne (trogodišnje) planove davanja koncesija od 2013. do 2015., od 2014. do 2016. i od 2015. do 2017., sa svim elementima, u skladu s odredbama članka 56. Zakona o koncesijama.

Registri i evidencije

Prema odredbi članka 145. Zakona o rudarstvu, uredi državne uprave u županijama dužni su voditi registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja, evidenciju o svim traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirku isprava te popis rudarskih gospodarskih subjekata za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala, te prikupljene podatke i spise dostavljati Ministarstvu gospodarstva, koje vodi jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina Republike Hrvatske. Način vođenja registra istražnih prostora, registra eksploatacijskih polja, evidencije o traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirke isprava i popisa rudarskih gospodarskih subjekata propisani su odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima (Narodne novine 149/13).

Ured državne uprave vodi registre istražnih prostora i eksploatacijskih polja, zbirke isprava za svaki odobreni istražni prostor i eksploatacijsko polje te popis rudarskih gospodarskih subjekata za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala na području Županije. Međutim, registar istražnih prostora, registar eksploatacijskih polja i popis rudarskih gospodarskih subjekata vodi po prijašnjim propisima, odnosno prema odredbama Pravilnika o katastru istražnih prostora i eksploatacijskih polja, te o načinu vođenja evidencije, zbirke isprava i popisa rudarskih poduzeća i samostalnih poduzetnika kojima su izdana odobrenja za istraživanja ili eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 44/91), a koji je prestao važiti u listopadu 2013.

Prema odredbama članka 16. Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima iz 2013., registre i zbirke isprava vođene po prijašnjim propisima ured državne uprave je dužan bio uskladiti s odredbama ovog Pravilnika u roku šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Pravilnika (odnosno do svibnja 2014.).

Uvidom u registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja utvrđeno je da za neke istražne prostore i eksploatacijska polja nisu upisane sve promjene (rješenje o odobrenju izvođenja rudarskih radova, rješenje o brisanju rudarsko gospodarskog subjekta i upis Republike Hrvatske kao ovlaštenika eksploatacijskog polja, prekid istraživanja s razlozima prekida, drugo), zbog čega iz registra nije jasno vidljiv slijed promjena koji se događao s određenim istražnim prostorom i eksploatacijskim poljem, odnosno nije vidljivo pravo stanje za neke istražne prostore i eksploatacijska polja.

Prema odredbama članka 8. i 12. Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima, u registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja mineralnih sirovina unose se sve izmjene i dopune u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu i ovog Pravilnika.

Državni ured za reviziju nalaže voditi registar istražnih prostora i eksploatacijskih polja te popis rudarskih gospodarskih subjekata u skladu s odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima.

Prema odredbi članka 57. Zakona o koncesijama, Ministarstvo financija vodi Registar koncesija, odnosno u suradnji s davateljima koncesija prikuplja i evidentira podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije, pohranjuje podatke, upravlja bazom podataka, osigurava dostupnost podataka te zaštitu baze podataka i dokumenata pohranjenih u arhivu. Odredbama Pravilnika o Registru koncesija (Narodne novine 26/13) uređen je oblik i vođenje Registra koncesija, subjekti upisa, obveznici, postupak upisa ugovora o koncesiji u Registar koncesija, sadržaj i oblik potrebne dokumentacije, unos, izvješća, pohranjivanje, čuvanje i zaštita podataka, te vođenje evidencije o naknadama za koncesiju. Registar koncesija je središnji izvor informacija o svim koncesijama i jedinstvena elektronička evidencija svih ugovora o koncesijama danim na području Republike Hrvatske te sadrži podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije koje su davatelji koncesija dužni dostavljati na odgovarajućim obrascima i u rokovima propisanim odredbama Pravilnika o Registru koncesija.

Ured državne uprave u Registru koncesija evidentira zaduženje za naknade za koncesiju, na temelju zaključenih ugovora o koncesiji i zaprimljenih UPK obrazaca, te poduzima mjere naplate potraživanja za naknade za koncesiju. Financijska agencija u Registru koncesija evidentira plaćanje naknade, a rudarski gospodarski subjekti elektronskom poštom (ili poštom) dostavljaju Uredu državne uprave dokaze o plaćanju. Ured državne uprave nema zaključen akt s Financijskom agencijom za poslove vođenja naplate naknade za koncesiju.

Uvidom u Registar koncesija utvrđeno je da Registar koncesija ne omogućava unos podataka o otkopanim količinama i tržišnoj vrijednosti otkopane mineralne sirovine (koncesionari navedene podatke dostavljaju na kvartalnim UPK obrascima i evidencijama o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina). Nadalje, iz Registra koncesija nije vidljivo stanje potraživanja za naknade za koncesije na određeni dan, već samo na dan uvida u Registar koncesija.

Također, u Registru koncesija se potraživanja i plaćanja naknade prate po koncesionarima i dodijeljenom identifikacijskom broju ugovora (ID broj), posebno za fiksni dio naknade, varijabilni dio naknade i posebno za naknadu za istraživanje, a uz broj ugovora nisu dodijeljeni i nazivi istražnih prostora i eksploatacijskih polja, zbog čega je znatno otežano praćenje potraživanja i plaćanja naknade u slučajevima kada jedan koncesionar ima odobrenje odnosno koncesiju za dva ili više prostora (istražnih prostora i eksploatacijskih polja) te kada je na određenom eksploatacijskom polju ranijih godina bilo nekoliko važećih ugovora o koncesiji (ili rješenja) i različitih koncesionara.

S obzirom da su mineralne sirovine najvećim dijelom neobnovljivi prirodni resurs ograničenih rezervi, eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina te je odredbama Zakona o rudarstvu propisana obveza dostave podataka i dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina te podataka o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina.

Navedene obveze propisane su odredbama članaka 52., 55. i 57. Zakona o rudarstvu, prema kojima je rudarski gospodarski subjekt, kao ovlaštenik istražnog prostora ili eksploatacijskog polja, dužan voditi evidenciju o rezervama mineralnih sirovina i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva dostaviti podatke o rezervama mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine te svakih pet godina od dana dobivanja rješenja o potvrđivanju količina i kakvoće rezervi mineralnih sirovina dostaviti nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina, s prijedlogom za razvrstavanje u klase i kategorije, na temelju čega povjerenstvo donosi rješenje kojim potvrđuje i ovjerava količine i kakvoću rezervi mineralnih sirovina. Također, koncesionar za eksploataciju mineralnih sirovina dužan je voditi i evidenciju o godišnjoj eksploataciji i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva i davatelju koncesije dostaviti podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine. Obrasci za dostavu podataka o rezervama mineralnih sirovina te o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina propisani su odredbama Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina (Narodne novine 150/13).

Ured državne uprave je redovito od koncesionara prikupljao evidencije o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, ali i godišnje evidencije o rezervama mineralnih sirovina. Prema podacima iz evidencija o godišnjim eksploataciji mineralnih sirovina, tijekom 2013. je eksploatirano ukupno 1 598 372 m² mineralnih sirovina, a tijekom 2014. je eksploatirano 1 194 111 m³. Tijekom 2015. je eksploatirano 1 118 040 m³ mineralnih sirovina, od čega se na tehničko-građevni kamen (na četiri eksploatacijska polja) odnosi 717 932 m³, a na građevni pijesak i šljunak (na četiri eksploatacijska polja) 400 108 m³. Prema podacima iz zadnje dostavljenih godišnjih evidencija o rezervama mineralnih sirovina, ukupne eksploatacijske rezerve na području Županije koncem 2015. iznose 46 266 187 m³, od čega se 29 055 041 m³ odnosi na građevni pijesak i šljunak, 14 174 031 m³ na tehničko-građevni kamen, a 3 037 115 m³ na ciglarsku glinu.

Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji

U skladu s odredbom članka 192. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu ureda državne uprave u županijama (Narodne novine 40/12, 51/12 i 90/13), Ured državne uprave donio je Pravilnik o unutarnjem redu, kojim su utvrđene ustrojstvene jedinice i njihov djelokrug te broj službenika i namještenika po službama i ispostavama, s naznakom njihovih osnovnih poslova i zadaća te stručnih uvjeta potrebnih za njihovo obavljanje.

U skladu sa spomenutim Pravilnikom, poslovi iz područja rudarstva obavljaju se u Službi za gospodarstvo, odnosno u Odjelu za gospodarstvo kao nižoj ustrojstvenoj jedinici Službe za gospodarstvo. Tijekom obavljanja ove revizije provedena je reorganizacija Službe za gospodarstvo. Prije reorganizacije, poslove vezane uz eksploataciju mineralnih sirovina obavljali su voditelj Službe za gospodarstvo i referentica Odjela za gospodarstvo, a nakon reorganizacije poslove obavljaju voditelj Službe za gospodarstvo i voditelj Odjela za gospodarstvo. Ured državne uprave osigurao je odgovarajuću tehničku podršku za učinkovito obavljanje poslova iz područja rudarstva.

Postupak dodjele koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina detaljno je propisan odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama te podzakonskim propisima o rudarstvu, tako da Ured državne uprave nije donosio unutarnje procedure o dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina.

Za istražni prostor Jezero Orešje utvrđen Prostornim planom Županije dano je odobrenje za istraživanje u 1999., a koje je ukinuto u 2000. rješenjem Ureda državne uprave jer ovlaštenik istražnog prostora nije prijavio početak istraživanja te nije podnio izvješće o izvršenim istraživanjima.

U tablici broj 2 daju se podaci o odobrenim istražnim prostorima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije te naknadi za istraživanje, prema podacima iz Registra koncesija i podacima Ureda državne uprave.

Tablica broj 2

Odobreni istražni prostori mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije

Redni broj	Naziv istražnog prostora	Vrsta mineralne sirovine	Trajanje odobrenja	Površina istražnog prostora u ha	Naknada za istraživanje u kn		
					Zaduženje	Naplaćeno s kamatama	Stanje potraživanja na dan 13.4.2016. s kamatama
	1	2	3	4	5	6	7
1.	Odra	Građevni pijesak i šljunak	11.9.2006.-12.5.2011.	16,80	26.837,00	26.837,00	0,00
2.	Pluska-Mikograd	Građevni pijesak i šljunak	17.11.2008.-31.12.2010.	4,19	15.885,00	0,00	15.885,00
3.	Slapnica I	Tehničko-građevni kamen	28.2.2011.-28.2.2014.	5,14	12.431,00	12.431,00	0,00
4.	Draga I	Tehničko-građevni kamen	28.2.2011.-28.2.2014.	5,40	13.060,00	13.060,00	0,00
5.	Trstenica	Tehničko-građevni kamen	31.8.2010.-31.8.2013.	4,25	36.349,00	36.967,00	0,00
Ukupno				35,78	104.562,00	89.295,00	15.885,00

Istražni prostori su odobravani na temelju rješenja o odobrenju za istraživanje mineralnih sirovina i zahtjeva rudarskih gospodarskih subjekata te nakon održanih javnih rasprava, odnosno na temelju odredbi Pravilnika o istraživanju mineralnih sirovina (Narodne novine 125/99), koji je bio na snazi od rujna 1998. do studenoga 2013. Naknada za istraživanje je naplaćivana od siječnja 2010. do svibnja 2013. u iznosima propisanim odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za istraživanje mineralnih sirovina (Narodne novine 15/09), koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011. te Uredbe o novčanoj naknadi za istraživanje mineralnih sirovina (Narodne novine 40/11), koja je bila na snazi od travnja 2011. do svibnja 2013.

Ovlaštenik istražnog prostora Odra nije prijavio početak istraživačkih radova Uredu državne uprave, odnosno istraživačke radove nije ni započeo do roka trajanja odobrenja.

Ovlaštenik istražnog prostora Pluska-Mikograd do roka trajanja odobrenja, a ni kasnije, Uredu državne uprave nije dostavio izvješće o obavljenim istražnim radovima, što je prema rješenju o odobrenju istražnog prostora bio dužan učiniti, nije dostavio rješenje nadležnog povjerenstva o potvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralnih sirovina, zbog čega nije ni podnio zahtjev za utvrđivanje eksploatacijskog polja.

Ovlaštenik istražnih prostora Slapnica I i Draga I također do roka trajanja odobrenja nije dostavio izvješće o obavljenim istražnim radovima, ali je dostavio rješenje nadležnog povjerenstva o potvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralnih sirovina na navedenim istražnim prostorima.

S obzirom da je ovlaštenik bio ujedno i koncesionar eksploatacijskih polja (Slapnica i Draga) koja su graničila s istražnim prostorima, a na kojima je rješenjem rudarske inspekcije zabranjeno izvođenje radova, nakon čega je u lipnju 2014. uslijedio i raskid ugovora o koncesiji, istraživanje na navedenim istražnim prostorima nije završeno, a rješenja o odobrenju istraživanja su istekla. Istražni prostor Draga I je u prosincu 2015. odobren drugom ovlašteniku.

Ovlaštenik istražnog prostora Trstenica dostavio je Uredu državne uprave rješenje nadležnog povjerenstva o potvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralnih sirovina te izvješće o obavljenim istražnim radovima i drugu dokumentaciju. Ovlaštenik je u svibnju 2016. podnio zahtjev za utvrđivanje eksploatacijskog polja, a Ured državne uprave je u lipnju 2016. donio rješenje o utvrđivanju eksploatacijskog polja na rok do konca prosinca 2056., a prema kojem je ovlaštenik dužan do konca rujna 2017. s Uredom državne uprave zaključiti ugovor o koncesiji.

Osim navedenih istražnih prostora, tijekom 2015. je Ured državne uprave odobrio četiri istražna prostora. Odnose se na dodatno istraživanje tehničko-građevnog kamena unutar utvrđenih granica eksploatacijskog polja Slapnica površine 11,59 ha, dodatno istraživanje tehničko-građevnog kamena unutar utvrđenih granica eksploatacijskog polja Draga i istraživanje u istražnom prostoru Draga I ukupne površine 10,18 ha, istraživanje tehničko-građevnog kamena u istražnom prostoru Pod Peca I površine 10,36 ha, te dodatno istraživanje građevnog pijeska i šljunka unutar utvrđenih granica eksploatacijskog polja Novo Čiče – Velkom površine 55,00 ha. Ovlaštenicima su istražni prostori odobreni na temelju rješenja o odobrenju i provedenih postupaka u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu. Ovlaštenici istražnih prostora Pod Peca I i Novo Čiče – Velkom su u 2016. podnijeli Uredu državne uprave završno izvješće o provedenim istraživačkim radovima te je u tijeku postupak ishođenja rješenja nadležnog povjerenstva o potvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralnih sirovina.

Ured državne uprave je ranijih godina rudarskim gospodarskim subjektima odobrio svih 28 eksploatacijskih polja utvrđenih Prostornim planom Županije, ali je eksploatacijsko polje Novo Čiče pogrešno u Prostornom planu evidentirano kao jedno polje, budući da se radi o dva eksploatacijska polja (Novo Čiče – Velkom i Novo Čiče – Hidrel), a što je vidljivo iz odobrenja koja su ovlaštenicima eksploatacijskih polja dana u 1989. Također je u 2004. odobrio jedno eksploatacijsko polje (Jagodno) koje nije utvrđeno Prostornim planom Županije.

Naknada za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina se do 1. siječnja 2010. obračunavala u određenom postotku na ukupni prihod ostvaren prodajom mineralnih sirovina. Na temelju odredbi Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 158/09), od 1. siječnja 2010. se naknada za eksploataciju sastoji od naknade za zauzetu površinu odobrenog eksploatacijskog polja (fiksni dio naknade) i naknade za otkopanu količinu mineralne sirovine (varijabilni dio naknade). Visina fiksnog i varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine je utvrđena odredbama spomenute Uredbe koja je bila na snazi do travnja 2011., a nakon toga odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 40/11), koja je bila na snazi od travnja 2011. do travnja 2014. i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je na snazi od svibnja 2014.

U tablici broj 3 daju se podaci o odobrenim eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije, te podaci o fiksnom dijelu naknade za mineralne sirovine (naknade za zauzetu površinu odobrenog eksploatacijskog polja), prema podacima iz Registra koncesija i podacima Ureda državne uprave.

Tablica broj 3

Odobrena eksploatacijska polja mineralnih sirovina
za proizvodnju građevnog materijala na području Županije
te fiksni dio naknade za mineralne sirovine

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje odobrenja	Površina polja u ha	Fiksni dio naknade za mineralne sirovine (naknada za površinu eksploatacijskog polja) u kn		
				Zaduženje	Naplaćeno s kamatama	Stanje potraživanja na dan 13.4.2016. s kamatama
	1	2	3	4	5	6
Tehničko građevni kamen						
1.	Orešje Donje	19.11.1996.- 19.11.2036.	15,90	150.930,00	0,00	150.930,00
2.	Pod Peca	10.11.2005.- 31.12.2025.	5,41	34.386,00	34.387,00	0,00
3.	Slapnica	27.11.1996.- 03.06.2014.	11,59	60.169,00	60.166,00	3,00
4.	Draga	28.02.2011.- 12.06.2014.	4,55	17.745,00	21.385,00	0,00
5.	Trstenica	14.06.2002.- 31.12.2053.	12,40	78.269,00	78.269,00	0,00
6.	Lanište	22.12.1999.- 22.12.2039.	4,20	35.795,00	35.787,00	8,00
7.	Mala Rakovica I	11.02.1999.- 11.02.2039.	5,01	31.619,00	31.620,00	0,00
8.	Škrobotnik	22.05.2012.- 22.05.2022.	25,85	205.843,00	246.330,00	0,00
9.	Gradna	15.05.2005.- 31.12.2025.	18,41	116.099,00	124.315,00	0,00
10.	Kamen Samobor (ranijeg naziva Beljak)	01.10.1997.- 01.10.2037.	3,57	23.648,00	23.720,00	0,00
11.	Ivanec	09.08.2000.- 05.02.2017.	21,86	172.148,00	173.996,00	0,00

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje odobrenja	Površina polja u ha	Fiksni dio naknade za mineralne sirovine (naknada za površinu eksploatacijskog polja) u kn		
				Zaduženje	Naplaćeno s kamatama	Stanje potraživanja na dan 13.4.2016. s kamatama
	1	2	3	4	5	6
Građevni pijesak i šljunak						
12.	Abesinija	12.10.2004.-25.05.2027.	54,95	519.658,00	519.627,00	31,00
13.	Trstenik	26.10.1999.-26.10.2039.	87,84	841.445,00	841.448,00	0,00
14.	Novo Čiče - Hidrel	22.09.1998.-31.12.2030.	73,98	855.571,00	855.571,00	0,00
15.	Novo Čiče - Velkom	01.01.2007.-31.12.2014.	55,84	488.566,00	411.004,00	77.562,00
16.	Jagodno	28.10.2004.-31.12.2018.	4,66	33.826,00	33.835,00	0,00
17.	Vukovina	19.04.2002.-31.12.2022.	17,17	78.162,00	78.021,00	141,00
18.	Savršćak I	26.08.2002.-26.08.2014.	26,67	148.638,00	148.656,00	0,00
19.	Savršćak II	26.08.2002.-31.12.2016.	24,49	155.396,00	155.393,00	3,00
20.	Savršćak III	15.01.2001.-15.01.2041.	20,98	166.088,00	166.108,00	0,00
21.	Zajarki	08.04.1997.-31.08.2015.	30,70	237.126,00	153.664,00	83.462,00
22.	Drenje	04.02.1998.-18.04.2016.	6,45	66.484,00	48.467,00	18.017,00
23.	Pluska	17.07.1997.-18.04.2016.	3,24	33.470,00	24.403,00	9.067,00
24.	Tlorad Pluska	21.07.1998.-13.04.2015.	3,40	20.112,00	0,00	20.112,00
25.	Rakitje	15.06.2005.-31.12.2020.	218,12	3.088.152,00	8.295,00	3.079.857,00
Ciglarska glina						
26.	Đurđišće	30.03.2005.-31.08.2015.	28,90	203.634,00	0,00	203.634,00
27.	Glinokop Dugo Selo	10.03.1988.-10.03.2028.	12,60	119.605,00	0,00	119.605,00
28.	Mraclin	15.03.2005.-14.05.2018.	49,00	358.629,00	254.324,00	104.305,00
Ukupno			847,74	8.341.213,00	4.528.791,00	3.866.737,00

Podaci o trajanju odobrenja na eksploatacijsko polje u Registru koncesija su upisani na način da je početak odobrenja evidentiran po prvom zaključenom ugovoru o koncesiji (ili rješenju o odobrenju eksploatacijskog polja), a završetak odobrenja po zadnje zaključenom ugovoru o koncesiji (ili isteku rješenja o odobrenju eksploatacijskog polja).

U Registru koncesija nema podataka o plaćanju fiksnog dijela naknade za dva eksploatacijska polja, jer je ovlašteniku eksploatacijskog polja Inzula Siromaja odobrenje iz 1999. ukinuto u 2001., a ovlašteniku eksploatacijskog polja Mala Rakovica III je odobrenje iz 2000. isteklo u 2008.

Vrijednosno najznačajniji fiksni dio naknade naplaćen je za eksploatacijska polja Novo Čiče - Hidrel, Trstenik, Abesinija i Novo Čiče - Velkom, a površinom je najveće eksploatacijsko polje Rakitje. Pojedinin ovlaštenicima eksploatacijskog polja su naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade.

Od 30 eksploatacijskih polja koja je Ured državne uprave odobrio rudarskim gospodarskim subjektima do 2004., rudarske koncesije ili odobrenje za izvođenje rudarskih radova su dodijeljene za 26 eksploatacijskih polja. Ovlaštenici tri eksploatacijskih polja (Mala Rakovica I, Kamen Samobor i Savrščak III) nisu ishodili rudarsku koncesiju ni dobili odobrenje za izvođenje rudarskih radova te i dalje imaju odobrenje za eksploatacijsko polje za koje redovito podmiruju fiksni dio naknade za zauzetu površinu eksploatacijskog polja, dok ovlaštenik eksploatacijskog polja Inzula Siromaja nije ishodio rudarsku koncesiju jer mu je u 2001. oduzeto odobrenje na eksploatacijsko polje. Navedeni ovlaštenici nisu nikad izvodili rudarske radove.

Ured državne uprave je u siječnju 2014. ovlaštenicima eksploatacijskih polja Mala Rakovica I i Savrščak III poslao obavijesti o prestanku prava na eksploatacijsko polje i brisanju iz registra eksploatacijskih polja. Međutim, Ured državne uprave nije proveo postupak brisanja ovlaštenika eksploatacijskih polja iz registra eksploatacijskih polja. Ovakva obavijest nije poslana ovlašteniku eksploatacijskog polja Kamen Samobor. Također, u registru eksploatacijskih polja nije provedeno brisanje ovlaštenika eksploatacijskog polja Inzula Siromaja. Prema odredbama članka 167. stavaka 5. i 7. Zakona o rudarstvu, fizička ili pravna osoba kojoj je rješenjem odobreno eksploatacijsko polje mineralnih sirovina i koja nije ishodila koncesiju za eksploataciju u određenom roku, gubi pravo na eksploatacijsko polje istekom toga roka te ovlaštenik polja po sili zakona postaje Republika Hrvatska.

Državni ured za reviziju nalaže provesti postupak brisanja ovlaštenika eksploatacijskih polja Mala Rakovica I, Kamen Samobor, Savrščak III i Inzula Siromaja iz registra eksploatacijskih polja, u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu.

U tablici broj 4 daju se podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije za 20 eksploatacijska polja za koja su dodijeljene rudarske koncesije ili odobrenja za izvođenje rudarskih radova, a koji su rudarske radove obavljali između 2008. i 2015., te podaci o varijabilnom dijelu naknade za mineralne sirovine (naknade za otkopanu količinu mineralne sirovine), prema podacima iz Registra koncesija i podacima Ureda državne uprave.

Tablica broj 4

Eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije, za koja su dodijeljene rudarske koncesije ili odobrenja za izvođenje rudarskih radova te varijabilni dio naknade za mineralne sirovine

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje koncesije	Varijabilni dio naknade za mineralne sirovine (naknada za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) u kn		
			Zaduženje	Naplaćeno s kamatama	Stanje potraživanja na dan 13.4.2016. s kamatama
	1	2	3	4	5
Tehničko građevni kamen					
1.	Pod Peca	10.11.2005.- 31.12.2025.	241.818,00	270.675,00	0,00
2.	Slapnica	27.11.1996.- 03.06.2014.	-	-	-
3.	Draga	28.02.2011.- 12.06.2014.	302.233,00	302.232,00	1,00
4.	Trstenica	14.06.2002.- 31.12.2053.	1.346.395,00	1.347.894,00	0,00
5.	Lanište	22.12.1999.- 22.12.2039.	204.313,00	204.313,00	0,00
6.	Škrobotnik	23.05.2012.- 22.05.2022.	5.837.591,00	5.777.868,00	59.723,00
7.	Gradna	15.05.2005.- 31.12.2025.	1.864.127,00	1.865.885,00	0,00
8.	Ivanec	09.08.2000.- 05.02.2017.	3.173.916,00	3.179.115,00	0,00
Građevni pijesak i šljunak					
9.	Abesinija	12.10.2004.- 31.12.2027.	6.456.891,00	6.456.691,00	200,00
10.	Novo Čiče – Hidrel	22.09.1998.- 31.12.2030.	3.352.336,00	3.364.528,00	0,00
11.	Novo Čiče – Velkom	01.01.2007.- 31.12.2014.	2.069.167,00	1.091.625,00	977.542,00
12.	Jagodno	28.10.2004.- 31.12.2018.	580.174,00	580.174,00	0,00
13.	Vukovina	19.04.2002.- 31.12.2022.	458.436,00	458.390,00	46,00
14.	Savršćak I	26.08.2002.- 26.08.2014.	556.080,00	556.677,00	0,00
15.	Savršćak II	26.08.2002.- 31.12.2016.	457.940,00	457.900,00	47,00
16.	Zajarki	08.04.1997.- 31.08.2015.	202.798,00	202.805,00	0,00
17.	Tlorad Pluska	21.07.1998.- 13.04.2015.	64.957,00	64.957,00	0,00
18.	Rakitje	15.06.2005.- 31.12.2020.	905.543,00	501.294,00	404.249,00
Ciglarska glina					
19.	Đurđišće	30.03.2005.- 31.08.2015.	54.222,00	54.221,00	1,00
20.	Mraclin	15.03.2005.- 14.05.2018.	180.209,00	180.242,00	0,00
Ukupno			28.309.146,00	26.917.486,00	1.441.809,00

Podaci o trajanju koncesije za eksploataciju su u Registru koncesija upisani na način da je početak koncesije za eksploataciju evidentiran po prvom zaključenom ugovoru o koncesiji, a završetak koncesije po zadnje zaključenom ugovoru o koncesiji.

Od 26 dodijeljenih rudarskih koncesija ili odobrenja za izvođenje rudarskih radova, u Registru koncesija su evidentirani podaci o obvezi i plaćanju varijabilnog dijela naknade za 19 eksploatacijskih polja. U Registru koncesija nema podataka o plaćanju varijabilnog dijela naknade za eksploatacijsko polje Slapnica te nije vidljivo postoji li potraživanje za navedenu naknadu. Koncesionar je rudarske radove na navedenom polju prestao obavljati sredinom 2014., po raskidu ugovora o koncesiji. Iz dokumentacije Ureda državne uprave je vidljivo da je navedenom koncesionaru dodijeljen identifikacijski broj ugovora za plaćanje varijabilnog dijela naknade te da je do sredine srpnja 2014. bio evidentiran u Registru koncesija (u dosjeu je odložena evidencija isprintana iz Registra koncesija iz kolovoza 2014.), odnosno da je evidentirano zaduženje za varijabilni dio naknade i naplata za navedeno eksploatacijsko polje. Revizijom nije moguće utvrditi zbog čega su navedeni podaci nestali iz Registra koncesija. Za preostalih šest eksploatacijskih polja nema podataka u Registru koncesija jer su koncesionari pet eksploatacijskih polja prestali obavljati rudarske radove u 2007. (Drenje i Pluska) ili ranijih godina (Mala Rakovica III, Orešje Donje i Glinokop Dugo Selo), dok koncesionar eksploatacijskog polja Trstenik nije ni počeo obavljati rudarske radove.

Vrijednosno najznačajniji varijabilni dio naknade naplaćen je za eksploatacijska polja Abesinija, Novo Čiče - Hidrel i Ivanec, dok su iskopane količine najveće na eksploatacijskim poljima Abesinija i Škrobotnik. Pojedinin koncesionarima su naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade.

Ured državne uprave je od 2013. do 2015. dodijelio rudarske koncesije za četiri eksploatacijska polja (Mraclin, Abesinija, Trstenica i Vukovina). Rudarske koncesije su dodijeljene na temelju zaključenih ugovora o koncesiji, odluka o dodjeli koncesije i zahtjeva rudarskih gospodarskih subjekata za dodjelu rudarske koncesije te provedenih postupaka u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu, koji je na snazi od svibnja 2013. te Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina (Narodne novine 142/13), koji je na snazi od studenoga 2013. Od toga, ugovori o koncesiji za tri eksploatacijska polja su zaključeni s ranijim koncesionarima zbog isteka ugovora o koncesiji (Mraclin i Abesinija) ili zbog promjene tehnologije eksploatacije prije isteka ugovora o koncesiji (Trstenica). Ugovor o koncesiji za eksploatacijsko polje Vukovina zaključen je s novim koncesionarom, zbog prijevremenog raskida ugovora o koncesiji s ranijim koncesionarom. Za eksploatacijska polja ili dio polja koji je u vlasništvu Republike Hrvatske, zaključeni su ugovori o osnivanju prava služnosti.

Koncesionari su obvezni Uredu državne uprave dostavljati podatke o otkopanoj količini mineralnih sirovina na kvartalnoj i godišnjoj razini te kvartalne podatke o tržišnoj vrijednosti otkopane mineralne sirovine, na propisanim obrascima (kvartalni UPK obrasci i evidencije o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina). Koncesionari su dostavljali godišnje podatke o otkopanim količinama te kvartalne podatke za obračun varijabilnog dijela naknade (visinu ostvarenih prihoda u kvartalu), na propisanim obrascima, ali neki kvartalni obrasci (UPK obrasci) ne sadrže podatke o otkopanim količinama i tržišnoj vrijednosti otkopane mineralne sirovine.

Odredbom članka 10. Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju iz svibnja 2014. je propisana obveza koncesionara da dostave nadležnom tijelu za rudarstvo podatke o otkopanoj/pridobivenoj količini mineralnih sirovina i tržišnoj vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine u prethodnom kvartalu, najkasnije osmog dana narednog kvartala. Navedene odredbe su bile propisane i ranije važećim propisima.

Državni ured za reviziju nalaže prikupljanje kvartalnih podataka o otkopanim količinama i tržišnoj vrijednosti otkopane mineralne sirovine od svih koncesionara, u skladu s odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju.

Nadalje, odredbama Zakona o rudarstvu i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, propisano je da iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, koji rudarski gospodarski subjekt mora izraditi kako bi od nadležnog povjerenstva ishodio rješenje o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine, a koju je dužan potvrditi svakih pet godina. Rješenja o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine, koja nadležno povjerenstvo dostavlja Uredu državne uprave, ne sadrže podatak o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata, niti je propisana obveza rudarskih gospodarskih subjekata da Uredu državne uprave dostavljaju navedeni elaborat. Stoga, Ured državne uprave nije u mogućnosti pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na navedeni elaborat.

Državni ured za reviziju predlaže zatražiti od nadležnog povjerenstva dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi Ured državne uprave mogao pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednost mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.

Ured državne uprave je Ministarstvu financija na propisanom obrascu redovito dostavljao godišnja izvješća o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara. Međutim, dostavljeni podaci nisu cjeloviti i točni, jer su za neka eksploatacijska polja pogrešno upisani podaci o plaćanju naknade za koncesiju i o trajanju koncesije prema zaključenim ugovorima o koncesiji.

Prema odredbama članka 51. stavka 3. i 4. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije je dužan do 1. lipnja tekuće godine, za prethodnu godinu, dostaviti Ministarstvu financija izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara, a osobito u odnosu na plaćanje naknade za koncesiju, poduzete radnje vezane uz nadzor rada koncesionara, pokrenute mjere prisilne naplate naknade za koncesiju i drugih novčanih obveza po osnovi nalaza/rješenja inspekcijskih i drugih službi, raskinute ugovore o koncesiji i one koji su u procesu raskida, poslovanje koncesionara kada je to društvo posebne namjene, izvršenje podugovora i ugovora s takvim svojstvom koje je sklopio koncesionar, a koji su vezani uz ugovor o koncesiji, te druge bitne podatke o izvršenju ugovora o koncesiji. Izvješće se dostavlja na obrascu koji Ministarstvo financija objavljuje na svojim mrežnim stranicama.

Državni ured za reviziju nalaže dostavljati godišnja izvješća o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara Ministarstvu financija s točnim podacima o plaćanju naknade za koncesiju i drugim podacima koji su bitni za izvršenje ugovora o koncesijama, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama.

Od 26 dodijeljenih rudarskih koncesija ili odobrenja za izvođenje rudarskih radova, do travnja 2016. su oduzete rudarske koncesije za devet eksploatacijskih polja, na temelju rješenja Ureda državne uprave, a ranijih godina i na temelju rješenja Ministarstva gospodarstva. Od toga, tijekom 2005. je ukinuto rješenje kojim je odobreno izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskom polju Trstenik, jer rudarsko gospodarski subjekt nije ishodio rudarsku koncesiju u roku utvrđenom rješenjem, a od 2014. do travnja 2016. su oduzete rudarske koncesije za osam polja (Slapnica, Draga, Novo Čiče - Velkom, Zajarki, Tlorad Pluska, Đurđišće, Drenje i Pluska). Rudarske koncesije su oduzimane zbog nepoštivanja ugovora o koncesiji (izvođenje radova izvan granica odobrenja ili zbog nepodmirene naknade za koncesiju), zbog prestanka eksploatacije na zahtjev koncesionara te zbog prestanka koncesionara kao pravne osobe po zaključenju stečajnog postupka. Podaci o oduzimanju rudarske koncesije su upisani u registru eksploatacijskih polja, ali nije upisana Republika Hrvatska koja je postala ovlaštenik navedenih eksploatacijskih polja. Oduzimanjem rudarske koncesije je koncesionarima oduzeto i odobrenje na eksploatacijsko polje, osim za eksploatacijsko polje Trstenik. Ovlaštenik eksploatacijskog polja Trstenik i dalje ima odobrenje na eksploatacijsko polje s rokom važenja do 2039. te redovito podmiruje fiksni dio naknade za zauzetu površinu eksploatacijskog polja.

Također su do travnja 2016. istekle rudarske koncesije za četiri eksploatacijska polja (u 2004. za Lanište, u 2008. za Malu Rakovicu III, u 2011. za Orešje Donje i u 2014. za Savrščak I). Istekom rudarske koncesije koncesionarima eksploatacijskih polja Mala Rakovica III i Savrščak I su istekla i odobrenja na eksploatacijska polja, dok koncesionari eksploatacijskih polja Lanište i Orešje Donje i dalje imaju odobrenje na eksploatacijska polja s rokom važenja do 2036. (za Orešje Donje), odnosno do 2039. (za Lanište). Koncesionar eksploatacijskog polja Lanište redovito podmiruje fiksni dio naknade za zauzetu površinu eksploatacijskog polja, dok koncesionar eksploatacijskog polja Orešje Donje ne plaća navedenu naknadu. Nad koncesionarom eksploatacijskog polja Orešje Donje je u 2015. otvoren stečajni postupak. S navedenim koncesionarom nije raskinut ugovor o koncesiji u dijelu koji se odnosi na zauzetu površinu eksploatacijskog polja, iako koncesionar nije podmirivao koncesijsku naknadu.

U travnju 2016. i dalje su na snazi rudarske koncesije za 13 eksploatacijskih polja. Od toga se od 2013. do 2015. eksploatacija obavljala na deset polja (Trstenica, Škrobotnik, Gradna, Ivanec, Abesinija, Novo Čiče - Hidrel, Vukovina, Savrščak II, Mraclin i Jagodno), a eksploatacija na tri polja (Pod Peca, Rakitje i Glinokop Dugo Selo) je prestala ranijih godina. Koncesionari su od 2013. do 2015. dostavljali obavijesti o prekidu radova s razlozima prekida, ali neki koncesionari navedene obavijesti nisu dostavili ranijih godina.

Koncesionar eksploatacijskog polja Pod Peca je završio eksploataciju po odobrenom rudarskom projektu u 2008. (prije isteka ugovora o koncesiji). S obzirom da je koncesionar po završetku eksploatacije na navedenom polju planirao provoditi istraživanje radi daljnje eksploatacije te da je redovito podmirivao fiksni dio naknade za zauzetu površinu eksploatacijskog polja, ugovor o koncesiji nije raskinut, odnosno rudarska koncesija je i dalje važeća. Navedenom koncesionaru je tijekom 2015. i odobreno istraživanje u istražnom prostoru Pod Peca I površine 10,36 ha, a unutar kojeg se nalazi postojeće eksploatacijsko polje Pod Peca površine 5,41 ha. Koncesionar je završio istraživačke radove te su u tijeku aktivnosti koje prethode utvrđivanju eksploatacijskog polja.

Koncesionar eksploatacijskog polja Rakitje je trajno prestao s eksploatacijom tijekom 2012., jer je nad koncesionarom pokrenut postupak predstečajne nagodbe, a u 2014. je otvoren i stečajni postupak. Do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.), s navedenim koncesionarom nije raskinut ugovor o koncesiji. Isti koncesionar je 1988. dobio odobrenje za izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskom polju Glinokop Dugo Selo. Koncesionar je rudarske radove obavljao do 1994., a rješenje o odobrenju izvođenja rudarskih radova nije zamijenjeno za rješenje o davanju koncesije, odnosno nije provedeno usklađivanje s odredbama Zakona o rudarstvu. Koncesionar uglavnom nije plaćao naknade za koncesiju za navedena eksploatacijska polja. S koncesionarom nije raskinut ugovor o koncesiji, iako nije podmirivao naknade za koncesiju.

Prema odredbi članka 47. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije može jednostrano raskinuti ugovor o koncesiji, između ostalog, ako koncesionar nije platio naknadu za koncesiju više od dva puta uzastopno ili općenito neuredno plaća naknadu za koncesiju.

Prema odredbi članka 58. stavka 5. Zakona o rudarstvu, koji je na snazi od svibnja 2013., eksploatacijsko polje odobreno određenom rudarskom gospodarskom subjektu po prijašnjem propisu, nakon isteka koncesije ili odobrenja za izvođenje rudarskih radova, ako još nije zamijenjeno za koncesiju, prelazi po sili zakona na Republiku Hrvatsku, a kao nositelj tog polja utvrđuje se i upisuje Republika Hrvatska. Nadalje, prema odredbi članka 166. Zakona o rudarstvu, fizičkoj ili pravnoj osobi koja je na temelju pravomoćnog akta - odobrenja za izvođenje rudarskih radova izdanog po prijašnjim propisima stekla pravo na eksploataciju mineralne sirovine, to odobrenje zamjenjuje se za rješenje o davanju koncesije radi usklađenja s propisima o koncesijama i odredbama ovog Zakona do isteka roka navedenog u tom odobrenju. Ako u odobrenju nije naveden rok do kojeg se mogu izvoditi rudarski radovi, preostali rok će se utvrditi rješenjem u skladu s provjerenim rudarskim projektima temeljem kojih je doneseno odobrenje, a isti ne može biti duži od 40 godina. Na temelju rješenja kojim se zamjenjuje odobrenje za koncesiju tijelo nadležno za rudarstvo zaključuje ugovor o koncesiji. Tijelo nadležno za rudarstvo dužno je provesti postupak u roku od dvije godine od stupanja na snagu ovog Zakona (do kraja svibnja 2015.).

S obzirom da koncesionari eksploatacijskih polja Orešje Donje, Glinokop Dugo Selo i Rakitje već duže vrijeme ne plaćaju naknade za koncesiju i ne obavljaju rudarske radove te da je nad koncesionarima otvoren stečajni postupak, Državni ured za reviziju nalaže raskinuti ugovore o koncesiji s navedenim koncesionarima, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i odredbama Zakona o rudarstvu, odnosno provesti postupak brisanja navedenih ovlaštenika iz registra eksploatacijskih polja te upis Republike Hrvatske kao ovlaštenika i nositelja eksploatacijskog polja.

Ured državne uprave prati plaćanje naknada za koncesije (fiksni i varijabilni dio) te je pisanim putem redovito obavještavao ovlaštenike eksploatacijskih polja i koncesionare o nepodmirenim naknadama s pripadajućim kamatama, na propisanom obrascu koji se popunjava u Registru koncesija. Za ovlaštenike i koncesionare koji nisu podmirili svoje obveze nakon navedenih pisanih obavijesti, Ured državne uprave je postupao u skladu s odredbama članka 90. Zakona o rudarstvu, odnosno ovlaštenicima i koncesionarima je davao dodatne rokove od 90 dana da se izjasne i podmire dug, a ako ni navedenog roka obveze nisu podmirili, Ured državne uprave je zatražio obavljanje financijskog nadzora od Ministarstva financija.

Na temelju zahtjeva Ureda državne uprave, Ministarstvo financija je od 2013. do 2015. obavilo financijski nadzor zakonitosti, pravilnosti i pravodobnosti obračuna, prijava i uplata naknade za koncesiju kod osam koncesionara za sedam eksploatacijskih polja (Orešje Donje, Gradna, Škrobotnik, Mala Rakovica I, Lanište, Drenje i Pluska).

Ukupna potraživanja za fiksni dio naknade (naknade za površinu odobrenog eksploatacijskog polja) s pripadajućim kamatama na dan 13. travnja 2016. iznose 3.866.737,00 kn, a za varijabilni dio naknade (naknade za eksploataciju mineralnih sirovina) iznose 1.441.809,00 kn. Potraživanja za fiksni dio naknade se najvećim dijelom odnose na naknadu za eksploatacijsko polje Rakitje u iznosu 3.079.857,00 kn. Značajnije nenaplaćene naknade još se odnose na eksploatacijska polja Đurđišće, Orešje Donje, Glinokop Dugo Selo, Mraclin, Zajarki i Novo Čiče – Velkom. Potraživanja za varijabilni dio naknade se najvećim dijelom odnose na naknadu za eksploatacijska polja Novo Čiče – Velkom i Rakitje u ukupnom iznosu 1.381.791,00 kn.

Nad koncesionarima eksploatacijskih polja Rakitje, Orešje Donje, Glinokop Dugo Selo, Zajarki i Novo Čiče – Velkom su tijekom 2014. i 2015. otvoreni stečajni postupci ili postupci predstečajne nagodbe, dok je nad koncesionarom eksploatacijskog polja Đurđišće tijekom 2015. zaključen stečajni postupak i koncesionar je kao pravna osoba brisan iz sudskog registra. Ured državne uprave je potraživanja za koncesijske naknade prijavljivao u stečajnu masu i predstečajnu nagodbu. Predstečajne nagodbe radi podmirenja naknade za koncesije nisu zaključene. Ured državne uprave nije od nadležnog državnog odvjetništva i drugih nadležnih tijela tražio pokretanje prisilne naplate. Također nije aktivirao instrumente osiguranja naplate naknade za koncesiju. Iz navedenog proizlazi da nije poduzeo sve mjere naplate potraživanja za naknade za koncesije. S obzirom da je koncesionar eksploatacijskog polja Đurđišće brisan iz sudskog registra, nenaplaćenu naknadu (fiksni dio naknade) iskazanu početkom travnja 2016. u iznosu 203.634,00 kn potrebno je otpisati.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, rudarska inspekcija Ministarstva gospodarstva provodi inspekcijski nadzor nad izvođenjem rudarskih radova. Prema podacima prikupljenim od Ureda državne uprave, rudarska inspekcija Ministarstva gospodarstva i Državnog inspektorata je od 2013. do 2015. obavila inspekcijski nadzor nad izvođenjem rudarskih radova i poslovanjem koncesionara na šest eksploatacijskih polja (Slapnica, Draga, Novo Čiče – Velkom, Abesinija, Savršćak I i Savršćak II), o čemu su sastavljeni zapisnici i donesena rješenja, koja su dostavljena Uredu državne uprave. Rješenjima rudarske inspekcije koncesionarima je zabranjeno izvođenje rudarskih radova na dijelu navedenih eksploatacijskih polja, a koja nisu obuhvaćena rudarskom koncesijom. Rješenja koja su se odnosila na eksploatacijska polja Slapnica, Draga i Novo Čiče – Velkom nisu izvršena, nego su koncesionari trajno obustavili izvođenje rudarskih radova i navedenim koncesionarima je oduzeta rudarska koncesija. Rješenje koje se odnosilo na eksploatacijsko polje Abesinija je izvršeno na način da je proveden novi postupak dodjele koncesije kojim je obuhvaćen i dio eksploatacijskog polja koji ranije nije bio obuhvaćen rudarskom koncesijom. Koncesionar je s nadležnim državnim odvjetništvom sklopio nagodbu o plaćanju naknade štete za bespravno eksploatiranu količinu mineralne sirovine na eksploatacijskom polju Abesinija u iznosu 532.333,00 kn, s obvezom plaćanja u 24 jednaka obroka (mjesečni obrok 22.181,00 kn, od lipnja 2015. do svibnja 2017.). Uvidom u Registar koncesija utvrđeno je da u Registru koncesija nije evidentirano potraživanje na temelju navedene nagodbe ni plaćanje mjesečnih obroka. Ured državne uprave nema informacije o plaćanju navedenih potraživanja. Također nema informacije o izvršenju rješenja rudarske inspekcije za eksploatacijska polja Savršćak I i Savršćak II.

Ured državne uprave ne prikuplja podatke o izvršenju rješenja rudarske inspekcije, zaključenim nagodbama s nadležnim državnim odvjetništvom ni postupanjima po zaključenim nagodbama.

Prema odredbama članka 51. stavka 1. i 7. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije dužan je kontinuirano nadzirati rad koncesionara i izvršavanje njihovih obveza iz ugovora o koncesiji, a što uključuje i redovito praćenje izvršavanja plaćanja naknade za koncesiju te plaćanja svih drugih obveza koje nastaju kao posljedica provedenih nadzora inspekcijskih službi i drugih nadležnih tijela. O postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji dužan je obavijestiti nadležno državno odvjetništvo, u skladu s djelokrugom rada i odredbama propisa kojima se uređuje rad državnih odvjetništava.

Državni ured za reviziju nalaže poduzimati sve propisane mjere naplate potraživanja za naknade za koncesije (pokretanje postupaka prisilne naplate kod nadležnih tijela, aktiviranje instrumenata osiguranja i drugo), odnosno kontinuirano nadzirati rad koncesionara, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama. Državni ured za reviziju predlaže prikupiti sve podatke o izvršavanju rješenja rudarske inspekcije, zaključenim nagodbama s nadležnim državnim odvjetništvom i postupanjima po zaključenim nagodbama.

Radi spoznaje o funkcioniranju sustava gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije, tijekom obavljanja revizije (u svibnju 2016.), Državni ured za reviziju zatražio je od jedinica lokalne samouprave na području Županije podatke o njihovim saznanjima o protupravnoj eksploataciji mineralnih sirovina te jesu li o tome obavijestili nadležna tijela. Prema dostavljenim podacima, koji nisu cjeloviti s obzirom da dio jedinica lokalne samouprave nije dostavio podatke, nemaju saznanja o protupravnoj eksploataciji mineralnih sirovina.

Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi

Prema odredbama članaka 69. i 101. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt odgovara za štetu u prirodi i okolišu nastalu izvođenjem rudarskih radova na eksploatacijskom polju, dužan je tijekom izvođenja te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova provesti sanaciju prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi, provesti mjere osiguranja radi sprječavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš te o tome izvijestiti rudarsku inspekciju i inspekciju zaštite okoliša, koje izdaju potvrde o provedbi spomenutih mjera, nakon čega davatelj koncesije donosi rješenje o brisanju rudarskog gospodarskog subjekta kao ovlaštenika eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja, a može donijeti i rješenje o brisanju eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja. Ako rudarski gospodarski subjekt ne provede sanaciju, davatelj koncesije naložit će mu provođenje sanacije u primjerenom roku, a ako ni nakon ostavljenog roka ne provede sanaciju, to će se učiniti putem treće osobe, na trošak rudarskog gospodarskog subjekta, pri čemu će pravne radnje pred sudom poduzeti nadležno državno odvjetništvo.

Prema stanju koncem 2015., od 26 dodijeljenih rudarskih koncesija ranijih godina, od 2005. do 2015. su trajno obustavljeni rudarski radovi na devet eksploatacijskih polja zbog oduzetih rudarskih koncesija (od čega su za šest eksploatacijskih polja donesena i rješenja o brisanju rudarskih gospodarskih subjekata kao ovlaštenika eksploatacijskih polja iz registra eksploatacijskih polja), dok je za četiri polja istekla rudarska koncesija.

Za preostalih 13 eksploatacijskih polja su rudarske koncesije i dalje na snazi, ali su rudarski radovi trajno obustavljeni na tri eksploatacijska polja. Osim navedenog, koncem 2015. na području Županije postoji 11 napuštenih lokacija na kojima su se u 2001. ili ranijih godina obavljali ilegalni rudarski radovi.

Do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.), sanirana su samo dva eksploatacijska polja (Tlorad Pluska u 2011. i Trstenica u 2016.), što je vidljivo iz potvrda rudarske inspekcije i inspekcije zaštite okoliša. Ured državne uprave nema drugih potvrda rudarske inspekcije i inspekcije zaštite okoliša o provedenim sanacijama prostora te provedenim mjerama radi sprječavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš. Po završetku ili obustavi rudarskih radova, Ured državne uprave nije tražio od koncesionara provođenje sanacije terena. Uvidom u ugovore o koncesiji zaključene u 2015. i ranijih godina, utvrđeno je da se koncesionar obvezao provesti sanaciju terena devastiranog eksploatacijskog polja u skladu s provjerenim rudarskim projektima, ali na način da se najveći dio sanacije terena obavi tijekom izvođenja rudarskih radova. Također je ugovoreno da konačne sanacijske radove obavi najkasnije šest mjeseci po okončanju rudarskih radova. Ured državne uprave je za neka eksploatacijska polja pribavio instrumente osiguranja (bjanko zadužnice) kao jamstvo za pokriće troškova sanacije eksploatacijskih polja, a koja nisu aktivirana. Prema odredbama članka 51. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije dužan je kontinuirano nadzirati rad koncesionara i izvršavanje njihovih obveza iz ugovora o koncesiji.

Državni ured za reviziju nalaže redovito poduzimati mjere radi provedbe postupaka sanacije eksploatacijskih polja tijekom izvođenja rudarskih radova te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova, u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu i zaključenim ugovorima o koncesiji. Također se nalaže, u slučajevima kada rudarski gospodarski subjekt ne provede sanaciju, to učiniti putem treće osobe, na trošak rudarskog gospodarskog subjekta, u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu, te koristiti mogućnost aktiviranja jamstva za sanaciju eksploatacijskih polja za koja su jamstva pribavljena. Ukoliko se sanacija ne može obaviti na trošak rudarskog gospodarskog subjekta, Državni ured za reviziju predlaže, u suradnji s nadležnim državnim odvjetništvom, pokrenuti postupke radi naknade štete zbog neprovođenja sanacije.

Prema odredbi članka 31. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije dužan je prije stupanja na snagu ugovora o koncesiji prikupiti od odabranog najpovoljnijeg ponuditelja odnosno podnositelja zahtjeva za dobivanje koncesije potrebna jamstva i/ili instrumente osiguranja naplate naknade za koncesiju te naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji (zadužnice, bankarske garancije, osobna jamstva, mjenice, polog i ostalo) u iznosu određenom u skladu s procijenjenom vrijednosti koncesije. Prema odredbi članka 62. navedenog Zakona, obvezuje se davatelj koncesije koji je zaključio ugovor o koncesiji prije stupanja na snagu Zakona o koncesijama (Narodne novine 125/08), a koji ne sadrži odgovarajuće instrumente osiguranja, zatražiti od koncesionara dostavu odgovarajućeg instrumenta osiguranja provedbe ugovora o koncesiji u preostalom razdoblju trajanja koncesije u roku od 60 dana od stupanja na snagu ovog Zakona (do veljače 2013.). Ako koncesionar ne dostavi odgovarajući instrument osiguranja u navedenom roku, ugovor o koncesiji se raskida. Ugovorima o koncesiji zaključenima od 2013. do 2015. je ugovorena obveza koncesionara da svake godine, do 30. lipnja tekuće godine, Uredu dostavi izjavu kojom potvrđuje valjanost pohranjenih zadužnica.

Ured državne uprave je u prosincu 2013. svim koncesionarima i ovlaštenicima eksploatacijskih polja uputio zahtjev za dostavu instrumenta osiguranja, u skladu s odredbama članka 62. Zakona o koncesijama, a kojim je tražena dostava bjanko zadužnice u visini 500.000,00 kn kao jamstvo za pokriće troškova sanacije eksploatacijskog polja i bjanko zadužnice u visini 100.000,00 kn kao jamstvo naplate naknade za koncesiju. U skladu s navedenim zahtjevom koncesionari su dostavili instrumente osiguranja (bjanko zadužnice) za 12 eksploatacijska polja (Pod Peca, Slapnica, Trstenica, Škrobotnik, Gradna, Ivanec, Abesinija, Novo Čiče – Hidrel, Jagodno, Vukovina, Savršćak II i Mraclin). Za preostalih 16 eksploatacijskih polja (Orešje Donje, Draga, Lanište, Mala Rakovica I, Kamen Samobor, Trstenik, Novo Čiče – Velkom, Savršćak I, Savršćak III, Zajarki, Drenje, Pluska, Tlorad Pluska, Rakitje, Đurđišće i Glinokop Dugo Selo) nisu pribavljeni instrumenti osiguranja naplate naknade za koncesiju i troškova sanacije eksploatacijskog polja.

Ured državne uprave nije provjeravao valjanost pohranjenih jamstava pribavljanjem izjava koncesionara, pod kaznenom i materijalnom odgovornošću, da su zadužnice valjane i da imaju pokriće. Ured državne uprave je tijekom obavljanja revizije (u kolovozu 2016.) svim koncesionarima poslao obavijest o dostavi navedene izjave. Prema odredbi članka 11. stavka 4. Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina, tijelo nadležno za rudarstvo je dužno redovito provjeravati valjanost jamstva za troškove sanacije, a prema odredbi članka 31. stavka 5. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije je dužan redovito provjeravati valjanost instrumenata osiguranja.

Državni ured za reviziju nalaže pribaviti instrumente osiguranja naplate naknade za koncesiju i troškova sanacije eksploatacijskog polja, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i odredbama Zakona o rudarstvu, te redovito provjeravati valjanost jamstava odnosno instrumenata osiguranja, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i odredbama Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina.

OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA

Državni ured za reviziju je obavio reviziju učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije. Ciljevi revizije bili su ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s propisima, planovima i unutarnjim procedurama u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina, ocijeniti informacijski sustav i evidencije o rezervama i eksploataciji mineralnih sirovina, ocijeniti dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina i obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način, ocijeniti provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknada za mineralne sirovine i izvršenjem ugovora o koncesiji te ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

Na temelju provedene revizije, Državni ured za reviziju primjenom utvrđenih kriterija, ocjenjuje da je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije **djelomično učinkovito** te daje sljedeće naloge i preporuke:

- Dostavljati jednom godišnje Zagrebačkoj županiji podatke o eksploatacijskim poljima i istražnim prostorima odnosno podatke o njihovim promjenama, radi evidentiranja navedenih promjena u Prostornom planu Županije.
- Voditi registar istražnih prostora i eksploatacijskih polja te popis rudarskih gospodarskih subjekata u skladu s odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima.
- Prikupljati kvartalne podatke o otkopanim količinama i tržišnoj vrijednosti otkopane mineralne sirovine od svih koncesionara, u skladu s odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju.
- Zatražiti od nadležnog povjerenstva dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi Ured državne uprave mogao pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednost mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.
- Ministarstvu financija dostavljati godišnja izvješća o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara s točnim podacima o plaćanju naknade za koncesiju i drugim podacima koji su bitni za izvršenje ugovora o koncesijama, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama.

- Za eksploatacijska polja Mala Rakovica I, Kamen Samobor, Savrščak III, Inzula Siromaja, Orešje Donje, Glinokop Dugo Selo i Rakitje provesti postupak brisanja ovlaštenika iz registra eksploatacijskih polja te upis Republike Hrvatske kao ovlaštenika i nositelja eksploatacijskog polja, u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama, s obzirom da ovlaštenici odnosno koncesionari eksploatacijskih polja Orešje Donje, Glinokop Dugo Selo i Rakitje ne plaćaju naknade za koncesiju, trajno su obustavili rudarske radove te su u stečaju, ovlaštenici eksploatacijskih polja Mala Rakovica I, Kamen Samobor i Savrščak III nisu ishodili koncesiju za eksploataciju u određenom roku, a ovlaštenik eksploatacijskog polja Inzula Siromaja nije brisan iz registra eksploatacijskog polja nakon oduzimanja odobrenja na eksploatacijsko polje.
- Poduzimati sve propisane mjere naplate potraživanja za naknade za koncesije (pokretanje postupaka prisilne naplate kod nadležnih tijela, aktiviranje instrumenata osiguranja i drugo), odnosno kontinuirano nadzirati rad koncesionara, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama, prikupiti sve podatke o izvršavanju rješenja rudarske inspekcije, zaključenim nagodbama s nadležnim državnim odvjetništvom i postupanjima po zaključenim nagodbama.
- Redovito poduzimati mjere radi provedbe postupaka sanacije eksploatacijskih polja tijekom izvođenja rudarskih radova te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova, u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu i zaključenim ugovorima o koncesiji.
- Pribaviti instrumente osiguranja naplate naknade za koncesiju i troškova sanacije eksploatacijskog polja, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i odredbama Zakona o rudarstvu te redovito provjeravati valjanost jamstava odnosno instrumenata osiguranja, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i odredbama Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina.

Državni ured za reviziju mišljenja je da bi provedba navedenih naloga i preporuka trebala pridonijeti otklanjanju utvrđenih nepravilnosti i nedostataka kod donošenja planova, funkcioniranja informacijskog sustava, vođenja i cjelovitosti evidencija, obračuna naknada za mineralne sirovine, naplate prihoda, provedbe odgovarajućeg nadzora i sanacije prostora. Otklanjanjem utvrđenih nepravilnosti i nedostataka povećala bi se usklađenost s propisima kojima je uređeno gospodarenje mineralnim sirovinama, što bi trebalo pridonijeti učinkovitijem gospodarenju mineralnim sirovinama na području Županije.

OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE

Ured državne uprave u očitovanju navodi da već postupa po nalogima i preporukama Državnog ureda za reviziju. U očitovanju navodi da je u rujnu 2016. Zavodu za prostorno uređenje u Zagrebačkoj županiji dostavio izvješće o stanju u prostoru od 2013. do 2016. te da Zagrebačkoj županiji redovito dostavlja sve odluke, ugovore o koncesiji i rješenja o istraživanjima mineralnih sirovina. Nadalje navodi da će uskladiti registre eksploatacijskih polja i istražnih prostora s odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina te da će prikupljati kvartalne podatke o otkopanim količinama i tržišnoj vrijednosti otkopane mineralne sirovine u skladu s odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za koncesije. Također navodi da će od nadležnog povjerenstva zatražiti podatke o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine na temelju tehnološke cijene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi Ured državne uprave mogao pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane mineralne sirovine. Navodi da će Ministarstvu financija dostavljati godišnja izvješća o ugovorima o koncesijama i radu koncesionara s točnim podacima koji su bitni za izvršenje ugovora o koncesijama. Za eksploatacijska polja Mala Rakovica I, Kamen Samobor, Savrščak III, Inzula Siromaja, Orešje Donje, Glinkop Dugo Selo i Rakitje će provesti postupak brisanja ovlaštenika iz registra eksploatacijskih polja te upis Republike Hrvatske kao ovlaštenika i nositelja eksploatacijskih polja, u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama. Koncesionari eksploatacijskih polja Mala Rakovica I i Savrščak III su obaviješteni o prestanku prava na eksploatacijsko polje, a navedena polja po sili zakona prelaze na Republiku Hrvatsku. U tijeku je postupak prisilne naplate nakon jednostranog raskida ugovora o koncesiji za eksploatacijsko polje Mraclin te su pokrenuti postupci poduzimanja svih propisanih mjera naplate potraživanja za naknade za koncesiju i za sva ostala eksploatacijska polja. Redovito se prati rad koncesionara za eksploataciju mineralnih sirovina u svrhu eventualnih poduzimanja mjera radi provedbe postupaka sanacije eksploatacijskih polja tijekom izvođenja rudarskih radova te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova, a izvođenje rudarskih radova je u nadležnosti rudarske inspekcije koja izdaje potvrde o provedenim mjerama osiguranja eksploatacijskog polja. Ured državne uprave u očitovanju navodi da su u tijeku postupci oduzimanja eksploatacijskih polja od koncesionara i ovlaštenika eksploatacijskih polja koji nisu dostavili instrumente osiguranja naplate naknade za koncesiju i troškove sanacije.